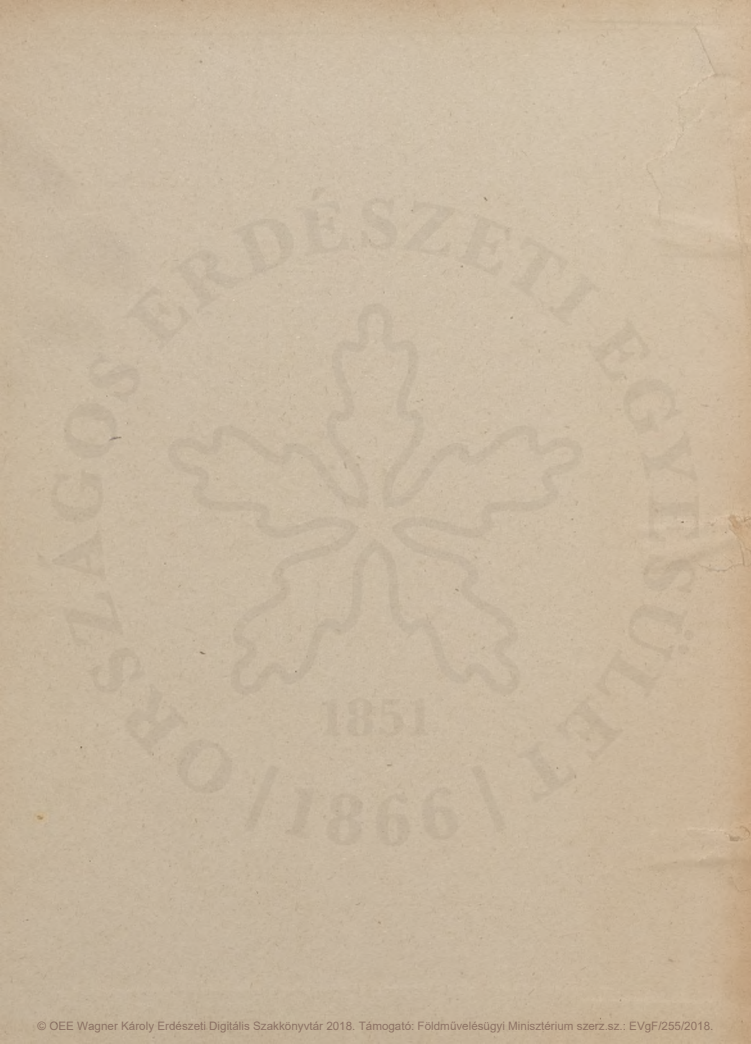

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A

MAGYAR ERDÉSZ

V. ÉVFOLYAMÁNAK

TARTALMA.

Á.k. 2343.

1905.

OEE Könyvtár
AII.EII. 2018

UNGVÁR
NYOMATOTT SZÉKELY ÉS ILLÉS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1906

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

I. Szakközlemények.

Oldal

Ajtay Sándor, Vidéki erdészeti egyesületek ... 39
Alfa, Fiatal szaktársaimhoz 396
Berendy Béla, Elmélet és gyakorlat ... 17
— A felsőbb erdészeti tanügy szervezetének kérdése 60
Craus Géza, Az „Erzsébet"-emlék 186
Csoma Gusztáv, A Bükk- és Mátrahegységben folytatott mészipar szervezéséhez 375
D. Béla, Téli tutajkikötő 6
Dömötör Tihamér kir. erdőfelügyelő jubileuma 66
Divald Béla, A jegenyefenyő neveléséhez ... 184
— Kocsánytalan tölgyeseink pusztulásának egyik oka 202
— Libros liberate 413
Ef., Az elegyes akácos 150
Elek István, Erdőgazdaság szociális alapon ... 245
Elfásult veterán, Elfásultságunk okai 265
E., Az alsófoku erdészeti szakoktatás kérdéséhez 287
Földes János, Óvás 7
— Idők jelei 77
— A kivándorlás okai 199
— Szellemi proletárok 213
— Cifranyomoruság 347
— A közigazgatás egyszerüsítése közigazgatási szempontból 392
Fogassy Gyula, Idegen honosságuak birtokvásárlásának megnehezítése 78
— Az alsóbb erdészeti szakiskola kérdéséhez 285
F. I., Tomcsányi Gyula 197
Fagus, Egyszerüsítés, egyesítés 197
Faragó Béla, Magtermési jelentés 236
Ferenczfi József, Az alsó erdészeti szakképzés ... 430
Figyelő, Innen-onnan 325
Báró Feilitzsch Arthur, földmívelésügyi miniszter 245
G. I., Adatok az akácfa értékesítéséhez 185
sikabonyi *Gálffy István*, Erdészeti szakoktatásunk 349
Imecs Béla, Hirlapi szemelvények 64, 80, 105, 116
— A kaució 152
— Berendy Béla † 203
— Főiskolánk áthelyezése 215
— Olvasóinkhoz 285, 427
— Alsó szakoktatásunk 306, 332
— Magyar erdőőrök 377
— Az Orsz. Erd. Egyesület javaslata a legelőgazdaság megalkotása érdekében 407
Jó tanácsadó. A jó fának ismertető jelei ... 333
— Rétek boronálása 432
József főherceg 113
K., Rovás 1
Dr. Kövessi Ferenc, Az erdészeti főiskola szinvonaláról 428
Kuzma Gyula, A Horvát-Szlavonországi Erdészeti Egyesület idei közgyülése 256
Lakatos Károly, A halak ellenségei márciusban 414
—ly, Főiskolánk és Selmeczbánya 230
Márton Sándor, Törvényeink és a végrehajtásuk végett létesített szervezetek, kiadott rendeletek s szabályzatok 4, 21
— Uj köbözö képlet 203
Mitske Gusztáv, Az első vidéki erdészeti egyesület 18
— Kapcsolat az O. E. E. és a vidéki erdészeti egyesületek között 182
Mirtse János, Két káros lepke hernyójáról 25
Munkatárs, A tavaszi erdészeti államvizsga eredménye 152
Majerszky István, Eddig nem voltunk főiskolások 391
Nyitrai Ottó, A német vadász 377
Ordódy Lajos, Egy minta fűztelep Franciaországban 201
— A cukor mint faimpregnáló szer 397
Podhradszky András, Erdőgazdálkodásunk a jelenben 161
Pál apostol, Pál apostol XV-ik levele a corintusi megszorultakhoz 371
Quercus. Rovás 220
Szénássy Béla, A Borsod, Gömör és Heves vármegyék erdészeti egyesületébe befizetett tagdijak kimutatása az 1905-ik évre 28
— Neuhöfer magasságmérő aneroidje 308
Szenégető, Erdészet és vadászat 41
Szikla, Elfogultságunk okai és a magánuradalmi erdőtisztek 329
Tárkányi Lajos, Egy kis kulisszatitok 2
— A hivatalos nagyképüsködés 37
Vadas Jenő, Elegyes ákácállományok képzése 113
— Az ákácfa talajjavitó képességéről 167
Widder Gyula, A magyar fakereskedelem története 43
— Erdő mint háboru-okozó 151
A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola tanári karának emlékirata a főiskola székhelyének áthelyezése tárgyában 146, 165
* * * A fa és földváltságról 57
A bécsi földmívelési főiskola Diák-Otthonának megnyitása 97
A tavaszi erdészeti államvizsga eredménye ... 130
Boldog új évet 325
Csodabogár 129
Egyszerüsítés, egyesítés 145
Erdőgazdálkodás a balogvári Coburg hgi urad. erdőségeiben 269
Egy lépéssel előre 305

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Oldal

Egy és más a Karsztról ... 99, 132
Szilánkok ... 265
Tavi Gusztáv ... 181
Ujítás a postán ... 310
Vidéki erdészeti egyletek ... 46

II. Fakereskedelem.

Erdődi, Fakereskedelem ... 81
Gyula György, Fakereskedelem ... 272
H., A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal 1905. évi tölgyfaárverésének eredménye ... 187
(m), Erdővásárlás ... 432
W. Gy., Fakereskedelem ... 135, 219
— Lesz-e Budapesten tutajkikötő ... 203
— Budapest 1905. október végén ... 292
Widder Gyula György, Lesz-e és milyen hatása az Ausztriától való gazdasági különválásnak erdőgazdaságunk jövedelmezőségére és fakereskedelmünkre? ... 169
A métermérték a faüzletben ... 188
Dongaárak ... 136
Fakereskedelem 1905—1906 ... 118, 351
Fatermelő és fakeresk. hivatalnokok országos egyesülete ... 433
Genua fabevitele ... 353

III. Egyesületi élet.

Az elnökség, Értesítés ... 135
Mitske, Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesületének közgyűlése ... 217
M., Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése ... 334
Borsod-Gömör-Hevesmegye erd. egy. 135, 168, 187, 416
— — — — elnöksége ... 153
— — — — választmánya 187, 433
Egyesületi élet ... 204, 294, 312, 334, 351, 378, 397
Uj erdészeti egyesület ... 153

IV. Tárca.

Balla Miklós, A vihar ... 438
Buday Sándorné Ujhelyi Vilma, Kis angyalkák 136
Ef., Batyiban ... 237
Dr. Falk Zsigmond, Moszkva ... 273
Gyula György, Egy fiatal agglegény keservei, vagy: Asszonyok ne féltékenykedjetek ... 66
— Olcsó burgonya ... 153
Imecs Béla, Buziás-fürdő ... 69, 118
— A révi Zichy-cseppkőbarlang ... 82
K., Fölmegyek a hegyre ... 136
— Miért lettem erdész ... 153
Remetei Kóváry János, Békesség a földön a jóakaratú embereknek ... 337
Lakatos Károly, Lombhulláskor ... 273
— Őszi képek ... 312
— Hullatja a lombját ... 356
— Rejtelmek az éjszakában ... 379
Lenkei Henrik, Morzsák ... 417
Majerszky István, Halottak estéje az erdőn ... 356
Peklényi, A zsóna ... 205
Szalagyiné Sárkány Piroska, Tavaszszal ... 28
T. P. Pál, Csevegés ... 171
Versényi György, Rácsos kapu előtt ... 205
Vidor Marci, Őszi erdő ... 237
Zöldi Márton, Pöffeszkedés ... 438
Zavaros erdőör, az erdővédelemről ... 8
z. Hajtóvadászatok ... 417

V. Irodalmi szemle.

Oldal

G. I., Pinus Baksiana (Lamb) ... 47
— A simafenyő (Pinus Strobus) ... 397
Kintses József, Ovintézkedések mozdonyszikra gyujtotta erdei tüzek megakadályozására ... 353
— A szibériai vörösfenyő ... 399
R., A közp. erdészeti kisérleti állomás ... 220
Sz., Fegyencek foglalkoztatása a szabad természetben 47
—y., Az amerikai tűlevelűek Európa fapiacain ... 9
— Az erdei legeltetés és annak kihatása a munkásosztály gazdasági viszonyaira ... 119
— A kosárfonó fűzesek nagy ellensége ... 121
— A vadászvizsla ... 119
— A szőlőtőke helyes metszése és okszerű nyári kezelése ... 378
— Aki a párját keresi ... 355
Betűsoros tárgymutató az erdészeti rendeletek tára 1880—1904. évi huszonnégy évfolyamaihoz 189
Japán erdőgazdasága ... 83
Tűzifatermelés a Wienerwaldban ... 155
Villámcsapások az erdőben ... 120

VI. Vadászat.

Dr. Bartalos Gyula, A szarvas tragédiája 173, 190, 206
Cráus Géza Aladár, Merész vadmacska ... 32
— Két borzeb viszontagságai ... 239
Gura Károly, Lőjegyzék ... 278
H. F., Vadászati zoológia ... 13
Haragos József, A ceyloni bivaly ... 403
Imecs Béla, Hazánk vadbőrkereskedelméről ... 13
— Praktikus vadászruhák ... 73
— Vadászatok a Bükkben ... 90, 106, 121, 156
— A szalonkahúzás ... 157
— Mikor lőhető a fürj ... 221
— Vaddisznóhistóriák ... 434
— A prágai agancskiállítás ... 436
I. B., Hideg vér ... 319
— Vadászszerencse ... 422
Jakab Ödön, Késő este künn sétálok ... 404
Kacsanovszky, A vidra ... 12
Dr. Kossuth János, Vadászat ... 436
kr., Vadászmulatságok ... 73
Remetei Kóváry János, Vadászati és erdészeti csodabogarak ... 87
— Egy ünnepelt vadász odysseája ... 295
Kis koma, Vörösbundás a sütőkemencében ... 108
— Rapi vadlisznója ... 238
Kellner Viktor, Cserkészetek Pusztavacson ... 299
— Vadászatok Pusztavacson ... 385
Kő., Tévedések a vadászati kihágások elbirálásánál 378
— Február a vadászatban ... 384
— Gödöllői vadászterület ... 404
— Március ... 421
Lakatos Károly, Őszi hangulat ... 255
— Az agancsfejlődés története ... 255
— A Magyar Erdész olvasóihoz ... 275, 294
— Karácsonyok ... 337
— A Habsburgok mint vadászok ... 355
— Vadászmondások ... 385
— A csoke rifled ... 384
Mitske Gusztáv, A megszállott tartományok vadászati viszonyairól ... 48
— A fogorvos ... 140
Muki bácsi, Muki bácsi levelei ... 350
Mihály Gazda, Daru-fogás ... 400
Nimród, A jó lövések titka ... 312

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

	Oldal
Nyilas, A nyitott szemekkel való célzás	416
Peklényi, Miért nem vadászik János bácsi	10
— A szerencse napja	380
Péczer Mihály, A vörösbundás	52
— Lőjegyzék	385
dr. *Rodiczky Jenő*, Vaddisznó vadászat	138
Simoni, Magyar vadászati muzeum	275
Sz., Az ex-lex és a vadászati adó	207
— Lőjegyzék	278
Székely József, Szarvascserkészet Fejérpatakon	277
Taxator, Nyúlles	433
Jó., A szakértő	315
A remete. Mutatvány Bársony István „Csend" című könyvéből	29
A világ legerősebb jávor-lapátjáról	190
A vaddisznók kártevései	174
A vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskola	301
A vadorzó bosszuja	319
A régiek kutyáiról	418
Az északamerikai vadon vadászterületei	422
Az aganckultusz érdekében	297
Bölény Magyarországban	92
Elpusztult vaddisznók	174
Itt maradt, vagy korán jött?	403
Helyreigazítás	438
Kaland	14
Medvék garázdálkodása	174
Néhány szó a fácán- és fogolytenyésztésről	74
Nemzetközi ebkiállítás	300
Pongyeloki Róth Loránd	400
Roosevelt elnök vadászata	109
Solymászat és vadászat az Isszyk-kul partján. Szemelvény dr. Almássy György: Vándorutam Ázsia szivébe című müvéből	49, 69, 88
Vadorzók Hevesmegyében	109
Visszaélések a vadászjegygyel	157
Vadásznaptár, II. évfolyam az 1906. évre	300
Vadászati tudnivalók	362
Zergék a német császár számára	174

VII. Különfélék.

1-ső számban	14
2-ik „	33—34
3-ik „	52—53
4-ik „	75—76
5-ik számban	92—94
6-ik „	110
7-ik „	124—126
8-ik „	141—143
9-ik „	158
10-ik „	174—176
11-ik „	192—193
12-ik „	208—209
13-ik „	222—223
14-ik „	240—241
15-ik „	259—260
16-ik „	278—279
17-ik „	301
18-ik „	320
19-ik „	341—342
20-ik „	363—364
21-ik „	386—387
22-ik „	404—405
23-ik „	423—424
24-ik „	440—441

VIII. Levélszekrény.

Biok Zoltán, Igen tisztelt Szerkesztő Úr!	364
Csatár	224
É., Igen tisztelt Szerkesztő úr!	366
Fankovics Imre, Pályatársaim!	242
Fordaszaki Dániel, Kedves szerkesztő barátom!	110
Ismét egy arculcsapás	241
Kaán Károly, Tekintetes Szerkesztőség!	320
Mellőzött Tihamér, Fordaszakhyy Dánielhez	143
Sándor Imre, Magtermési jelentés	209
Vadas Jenő, Tekintetes Szerkesztő úr!	158
Válasz Muki bácsi levelére	424

IX. Képek.

Rókafej	33
A Hurik Mohamed paradicsomában	82
Egy szepesmegyei bölény kitömött feje	92
Szarvas csoport	153
Erzsébet emlékfák Nádpatak község erdejében	186
Őzek	294
Lapátosak	299
Remetei Kőváry János	336
Pongyeloki Róth Loránd	400

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. 1905. április 1. 1. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Előfizetési felhivás

a Magyar Erdész ötödik évfolyamára.

Előfizetési dij:

Egész évre ... ... 14 korona.
Fél évre ... ... 7 „
Altiszteknek egész évre ... 8 „

Borsod-Apátfalva, 1905. április 1.

A *Magyar Erdész kiadóhivatala.*

Rovás.

Tekintetes Szerkesztő úr!

Engedje meg, hogy Szénássy Béla cikkéhez én is hozzá szóljak. Uj nem lesz benne semmi, mert a „Rovás“ cim alatt már sokan hozzászóltak a tárgyhoz s mint Szénássy barátom mondja: van a bandában primás, kontrás, brácsos s talán cimbalmos is, tehát ott én mint közvetlen közremüködő, vagy mint zenetehetség ugy sem foglalhatnék helyet, még pedig kettős okból:

először a zenéhez egyáltalán nem értek, s másodszor már minden hely be lévén töltve, fölösleges vagyok — tehát önhöz fordulok tisztelt Szerkesztő úr, fogadjon be engem cimbalomhordozónak, hadd legyek én is legalább benn a teremben, hol oly szépen szól a függetlenségi erdész-induló.

* * *

Minden kornak meg vannak a maga nagy eseményei, melyeknek csirái alvó spórák gyanánt élnek ugyan a nemzet történetében, de csak akkor csiráznak, fejlődnek, — gyarapodnak — ha azok fejlődéséhez a szükséges életfeltétek meg vannak.

Ma a haladás, fejlődés korszakát éljük. Ipar és tudomány egymást átölelve küzd a sötétségben azért, hogy világosságot derítsen az egész világ felé. A gyarló ember ma már odáig jutott, hogy napsúgárral fest, villámmal ir és levegővel beszél.

A nemzetek öntudatukra ébrednek s függetlenségi harcokat vivnak.

Gondolta volna-e valaki csak egy évtizeddel ezelőtt, hogy a japán sárga faj oly kitünő fegyverekkel rendelkezik s oly fegyelmezett hadsereggel bir, hogy a történelemben párját ritkító stratégiai képességével oly csúfosan elveri a rettegett orosz birodalmat? S mi tette ezt? A lelkesedés!

De nem is kell idegen nemzetekre hivatkoznom, a magunk jelen történelmére utalok. Az obstrukciót elitélte s ma is elitéli mindenki. Minden lehetőt elkövettek a kormányok annak elfojtására; íme mi lett a vége, hogy manapság már egész ország obstruál s tételes törvényben biztosított jogainkat kérjük.

A nemzeti lelkesedés napról-napra ujabb és ujabb vivmányokat követel.

Az Országos Erdészeti Egyesület, mint erkölcsi testület is kétségtelen impozáns a maga valóságában, vezető szerepre már állásánál fogva is hivatva van. Müködése a hazai erdészetünkre feltétlen nagyon üdvös volt. Jelentőségét a hazai erdészetnek a nemzetgazdaságban ki ne ismerné, tekintélyét a külföld előtt is ez az egyesület nevelte nagygyá! De egy igen nagy baja van: hogy despota szellemü. Ellenvéleményt nem tűr s azt hiszi, hogy minden földi jó tőle származik. Hivatalos közlönyében szabadabb szellemü s gondolkozásu közlemények napvilágot sohasem láttak, pedig ahhoz, hogy valaki üdvös eszmét próbál fölvetni a szakközönség elé, magának a szaknak csak előnyére válhatik.

Törzsvagyonát a tagsági dijak növelték nagygyá

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

s ebben mindnyájan részesek vagyunk. Ezentúl ugylátszik vezérszerepet az Országos Erdészeti Egyesület csak annyiban vindikálhat magának, amennyiben áldozatképességénél fogva a szakirodalmat pártfogolhatja és ösztöndíjak által egyesek anyagi helyzetén segít, de hogy más szellemi fölényekkel rendelkezzen, azt kereken tagadom.

Az államban, a megyénél — a községi háztartásban kell hogy legyen mindenütt egy kevés ellenzék, mert ez az élő és első ellenőr; eddigelé azonban az erdészeti szak Magyarországon ilyesmivel nem rendelkezett.

Maholnap bejön az önálló vámterület, vélve hiszem, hogy az Országos Erdészeti Egyesület — az Országos Gazd. Egyesület mintájára — *a magánfelek érdekeit megvédeni* óhajtaná s aktiv részt venne az országos gazdasági mozgalomban, mert sajnosan sokszor tapasztaltuk, hogy szemei előtt örökké csak a maga egyoldalu célja lebeg. Félek s komolyan tartok attól, hogy az állami erdészet a nemzeti vivmányokban a gazdaságot illetőleg konkurrálni fog a magán erdőbirtokosoknak, éppen úgy, mint az állami vasipar kartellekbe hajtja a magánvasgyárakat, azoknak anyagi segélyt nem ad s ma-holnap egy-kettő kivételével — melyek idegen bankok pénzével rendelkeznek — mind a tönk szélére jut.

Ha bejön az önálló vámterület, alig hiszem, hogy az állam a fürész-üzemeket magas adóval meg nem rójja, mert az állami budgetre nézve az mindegy — mert az állami erdészet kiadása az adóhivatal bevétele marad, tehát tulajdonképpen csak számtani művelet lesz, míg egy magán erdőbirtokos fürész-üzemének adója — kizárólag csak kiadást fog reprezentálni.

Sok más okot tudnék fölsorolni még, melyek mind arra utalnak, hogy a magánuradalmak érdekei megóvassanak, hogy nyiltan, szabadon fölszólalni lehessen, okvetlen szükséges, hogy vidéki egyesületeket alkossunk, ott beszélni, irni szabadon lehet.

Az első feltétel, a sajtóhatalom, már meg van; a „Magyar Erdész“ dicséretesen megállja helyét, pártfogolnunk hazafiui szakkötelesség, — a második lesz a most megalakulandó uj erdészeti egyesület s ha vállvetve közremüködünk — kétségtelen célt is érünk. Kitartás — lelkesedés a nemzetek történetében is csudákat mivelt s nekünk is meg kell mutatnunk, hogy mi is a haladás jegyében élünk. *K.*

Egy kis kulisszatitok.

Irta: *Tárkányi Lajos.*

Nemrégiben az Athenaeum 1905. évi nagy naptárát forgattam s a mint a földmivelésügyi minisztérium erdészeti osztályának beosztását és személyzetének névsorát végigfutottam, egy lapot fordítva, szemembe ötlött ez a czim, *„Megbizatások“*: Róth Loránd o. tan. a vadászati ügyek előadásával; beosztva Egervári Gyula orsz. vadászati felügyelő stb. stb.“

Hm!

Én ugy emlékeztem, hogy a vadászati ügyek ezelőtt az erdészeti ügykörhöz tartoztak. De, hogy biztos legyek ebben, elővettem az 1904. évről szóló nagy naptárt s átnéztem azt is. Csakugyan nem csalódtam, az országos vadászati felügyelő még a mult évben az erdészeti osztályhoz tartozott. Csodálatos dolog, hogy erről a nevezetes változásról az Erdészeti Lapokban nem olvastam semmit, (pedig ez a lap mégis csak legilletékesebb arra, hogy ilyen változásokat az olvasóközönségnek tudomására hozzon, mert hisz ót hivatalosan értesítik minden változásról, kinevezésről stb.) Vagy talán abban leli magyarázatát, hogy a magasabb erdészet abszolute semmi fontosságot nem tulajdonít a vadászatnak?!

Jó darabig el is feledtem már a m. kir. erdészetnek ezt a hatáskörvesztességét, azonban nemrég Budapesten járván, kebelbeli emberekkel találkoztam s miután érdekelt a dolog, tudakozódtam, mi okból történt, hogy a vadászati ügyek igy, rövid úton, kivétettek az erdészet hatásköréből. Nem igen tudtak felvilágositani, vagy legalább nem elfogadhatóan, vagy talán nem is akartak, mert nálunk minden csodabogarat a hivatalos titok pecsétjével zárnak el. A véletlen — mert ez sok mindenre rávezeti az embert — összehozott egy magasrangu földmivelésügyi miniszteri hivatalnokkal, kihez régi

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

barátság fűz, a ki aztán egész leplezetlenül adta elő a dolgot, úgy a mint történt. Én is úgy adom tovább, mert néha szükséges, hogy a hivatalos titokról a lepel lerántassék s a valóság teljes meztelenségben tünjék elő.

Történt nem régen, hogy a vadászati felügyelő egy lényeges javaslatot terjesztett megvalósítás céljából a földmivelési miniszter elé. Éppen, mert a javaslat fontos kérdéseket ölelt fel, a minister, mielőtt a felvetett kérdésben döntött volna, a dolog lényegét illetőleg mástól is óhajtott véleményt hallani. Gondolván magában, hogy ez a földtekén egy embernek sincs olyan módjában, mint a magyar földmivelésügyi ministernek, akinek egy egész fő- és számos ügyosztályra ágazó erdészeti szakemberek vannak közvetlen környezetében, három, részben valóságos, részben csak címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsossal az élükön.

Kéreti az országos főerdőmester ministeri tanácsos urat. Megjelenik. „Azért kérettem méltóságodat, mert véleményét óhajtanám tudni ezen javaslatot illetőleg, melyet az országos vadászati felügyelő hozzám terjesztett" s átnyujtja a vadászati felügyelő javaslatát.

A ministeri tanácsos országos főerdőmester a javaslatot rezignáltan visszahelyezi az asztalra s válaszol: „Bocsánat kegyelmes uram, én vadászattal s vadászati dolgokkal soha életemben nem foglalkoztam, méltóztatna talán ezen dologban mást . . . . ."

„Mást? Igen? Köszönöm!"

Sebaj, gondolja a kegyelmes ur, van még itt két ur, kik hivatva vannak nekem tanácsolni s ezek fiatalabbak is, biztosan kisegítenek a zavarból. Kéreti a 3/a, 3/b ügyosztályvezető ministeri tanácsos urat. Megjelenik.

„Azért kérettem, lenne szives nekem erre az ominózus vadászati javaslatra nézve véleményt mondani."

„Kegyelmes Uram! Én itt öregedtem meg a minitériumban és vadat életemben nem láttam. Kegyeskednék talán ezen kérdésben valaki mást." . . .

„Hm! Valaki mást? Jó, köszönöm!"

A kegyelmes urat már bántotta a dolog, hogy két előkelő tanácsosa tanács nélkül hagyta, de még mindig van remény a harmadik tanácsosban. Kéreti az I/a ügyosztályvezető ministeri tanácsos urat. Megjelenik.

„Kérettem méltóságodat, legyen szives nekem ebben a szerencsétlen javaslatban, mit az országos vadászati felügyelő hozzám benyujtott, véleményt mondani, mert mint méltóztatik tudni, a szakemberek véleményének meghallgatása nélkül nem intézek el ily fontos kérdést."

A harmadik ministeri tanácsos ur kezébe sem vette a javaslatot, csak úgy könyv nélkül válaszolt:

„Engedjen meg kegyelmes uram, de én annyira nem vagyok vadász, hogy a hatásköröm alá tartozó összes kincstári erdőtiszteknek is betiltottam a vadászatot."

A kegyelmes ur elhalványodott, nem szólt semmit, csak kezével intett, hogy: köszönöm elég.

A harmadik ministeri tanácsos után bezáródott az ajtó. A kegyelmes ur arcát két tenyerébe rejtve zokogta, hogy: „A föld kerekségén nincs oly szerencsétlen minister, mint én vagyok! Sok bölcs tanácsosom mellett, itt állok tanácstalanul. Mi a menydörgős menykőt kezdjek már most ezzel a javaslattal, amelynél az összes szakembereim tudománya csütörtököt mondott."

Az erdészettel végeztem, ha annak vezető emberei nem értenek a vadászathoz, bizonyosan a többi 600—700 tisztviselő sem konyit hozzá, mert akkor valamelyik tanácsosom azt válaszolta volna: „Kegyelmes uram 24 vagy 48 óra alatt beadom irásbeli véleményemet."

Soká, igen soká töprenkedett a kegyelmes úr, közben párszor az asztalhoz vágta a szerencsétlen javaslatot, míg egyszer csak a derü fénye ömlik el orcáján. Mentő eszméje támadt. Eszébe ötlött, hogy a közgazdasági osztálynak van egy igen agilis szorgalmas főnöke, a ki amellett, hogy hivatalos dolgait a legmesszebb menő lelkiismeretes pontossággal elvégzi, szabad idejét a legférfiasabb szórakozásnak, a vadászatnak szokta szentelni, mert szereti a szabad természetet, szereti az erdőt, szeret mindent, mi ezzel össze függ; szereti a vadat is, tehát ha valaki, ez fog a kegyelmes úr zavarán segíteni, bár sajnos, ez

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

az úr, soha életében sem kapott a „vadászattanból" kalkulust. Hivatja tehát a kegyelmes úr a közgazdasági osztály vezetőjét, a ki véletlen régi jó ismerőse, vadászpajtása.

„Azért kérettelek — mond a kegyelmes úr, — lennél szives ezt a vadászatügyi javaslatot átnézni s véleményedet velem közölni, bár nem tartozik a szakmádhoz, de mint jó praktikus vadász-embernek okvetlen kell, hogy véleményed legyen e tárgyban."

„Légy nyugodt kegyelmes uram, átnézem és legjobb meggyőződésem szerinti véleményemet közölni fogom." Hóna alá csapta az aktát és távozott. A kegyelmes ur pedig megkönnyebbült, hogy végre azt az aktát lerázta a nyakáról.

Harmadnap jött a közgazdasági osztály vezetője és előterjesztette véleményét a kegyelmes úrnak, a ki azt a javaslattal együtt fiókjába zárta. Hogy pihenjen. Nehány nap mulva meglátogatta a kegyelmes urat gr. Sz. P., ki országszerte mint kiváló vadász tette nevét ismertté. A miniszter beszédközben megmutatta vendégének a vadászati felügyelő javaslatát, melyre a gróf teljesen azonos nézetet nyilvánított, mint a közgazdasági osztály vezetője. Most már egészen nyugodt lélekkel intézkedett a kegyelmes úr a vadászati javaslat dolgában. Azonban reánk erdészekre egy szomoru következtetést nem csak levont, de foganatosított is. „Az erdészeknek fogalmuk sincsen a vadászati dolgokról, így nincsen értelme, hogy a vadászat az erdészeti ügyosztályba legyen kebelezve, — átteszem a közgazdasági osztályba!"

Mond és miként mondá, akként cselekede. A ki nem hiszi, nézze meg a kalendáriumot, vagy tudakozódjék a földmivelési miniszteriumban.

Nekem igy adták elő a dolgot, hogy igy történt. Nem igaz? Vessen kövét reám az, aki meg van győződve arról, hogy nem igy történt volna.

* * *

A helyett, hogy ez a mi szerencsétlen erdészetünk tágabb mezőt nyerne működésére, befolyást érvényesithetne ott, hol az őt megilleti, tekintélye fogy, hatásköre zsugorodik.

Ne idelent tessék keresni az okot. Itt kivül mind megállja a helyét, mint a jó katona a reá bizott őrségen.

Méltóságos uraim! Tudom én jól, nem Önökben van a hiba, hanem abban, hogy korán születtek. Megelőztek önmagukat, mert ez a szerencsétlen Magyarország még mindig annyira elmaradott erdészeti dolgokban, hogy úgy lent, mint fent — értem legfelül — több becsületet lehet szerezni az erdészetnek egy jól kihallgatott kapitális aganccsossal s egy sikeresen vezetett medve-hajtással, mint bármily nagy fejtőréssel megfogalmazott s még oly zavaros értelmü körrendelettel is.

Törvényeink és a végrehajtásuk végett létesített szervezetek, kiadott rendeletek s szabályzatok.

Irta: *Márton Sándor.*

Tanulmány. (Folytatás.)

Mindenütt van jog adva; — mint már előbb is tárgyaltam — vegyünk egy példát az életből; p. o. egy rendőrkapitány, kinek nincs több képzettsége két gymn. osztálynál és azelőtt mesterember volt, mestersége nem jól menvén lett szinész, majd végrehajtó, iktató, később számvevő s végül rendőrkapitány. Ennek büntető joga van 4 koronáig felebbezés kizárásával.

A pénzügyőri biztos fel van hatalmazva a kihágások esetén kiegyezésre.

Nem kivánhatnak az erdőtisztek büntető jogokat, — mert nem akarnak rém gyanánt feltünni, — hanem azt óhajtják, hogy annyi és oly jogaik legyenek, amelyekkel az erdőbirtokosok érdekében a szükségszerü lépéseket önmaguk megtehessék, illetve megtétethessék.

Ily jog oklevelük dijján megilleti az erdőtiszteket, és a mig ily joggal nem birnak, nem beszélhetünk hatáskörről és a tisztikar tekintélyének kellő mérvüre való emeléséről.

A jog, illetve hatáskör következőleg osztályozható: engedő, tiltó és büntető.

Engedő volna a 17. § alá tartozó erdőknél a következő esetekben:

A.) 5 évi vágástér előre való kihasználás joga, a külön erdőtiszttel bíró erdőbirtokost, illetve erdőtisztjét megilletné; állami kezelésnél 5 évi vágástér előre kihasználásának engedélyezésében az illető 10 évi vágásteren belől mindenik kezelő erdőtiszt intézkedhessen, önként értetvén, hogy az utólagos kihasználás jog korlátlan. Ha vágástér nem volna meghatározva, egyévi vágástér az illető erdő beerdősült részeinek 2—3%-ával volna egyenlőnek veendő s szétszórt használatnál egy évi vágástérre 50 évig 300, 50 éves koron felül 200

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

darab fa, avagy átlag egyre-másra 250 drb. fa volna számítható.

A gyéritések tekintetében a szükséges gyéritési arányt megtartva, a foganatosítás idejét az erdőtiszt szabadon állapíthatná meg.

Joga volna az erdőtiszteknek:

B.) a kihasznált területek beerdősítésénél a 6 év erdősítő időszakra eső terület $^1/_3$ részének beerdősítését, még következő két évre elhalasztani;

C) tisztások beerdősítését két évvel későbbre elhalasztani azon az éven túl, amelyben üzemterv szerint beerdősítendők lettek volna;

D.) vágásterületeken a fűhasználatot megengedhesse, ha a csemetékben kár nem okoztatik;

E.) az általános legeltetést két évvel előbb megengedhesse, ha az illető erdőrész a szarvasmarha szája alól kinőtt; sertéseket és juhokat 10 éves sarjak s 15 éves szálerdőbe bebocsáthat; gyomos vágásokat, két izben — ha a felujítás érdeke kívánja — juh- és sertés-legeltetéshez egy-egy évi tartamra felszabadíthat.

F.) a sorközi használatokat 6 évig fenntarthatja, ha erdőápolás végett szükségesnek látja;

G) a makkoltatást, lombtakarmány nyerést s egyéb kisebb a faállományt nem sértő használatot korlátlanul engedélyezhetné, ha az erdőállomány veszélyeztetése ki van zárva;

H.) az erdőterületből ideiglenes használatra, p. o. kőbányanyitás, homok és földhordás, csemetekert rakodó hely, ideiglenes illetmény, föld stb. az erdő területének 1%-át elvonhatja.

Mindezek a jogok a törvénybe veendő általános felhatalmazás alapján ministeri rendelettel volnának szabályozva és az üzemtervekben határozottan kellene a rendeletre hivatkozni. (Ezeket a jogokat az önálló erdőtiszttel biró birtokosra illetve erdőtisztjére s állami kezelésnél az állami erdőtisztekre vonatkoztatom.)

Nem tagadhatjuk, hogy vannak szaktársaink, kik teljesen bele élvén magukat a mostani rendszerbe, agodalommal gondolnak az elmondottakra. Gondolják meg azonban, nem birnak-e annyi tapasztalattal s helyes itélőképességgel, hogy maguk is jól tudnának intézkedni? Ilyet okleveles szakemberről még feltételezni sem szabad. Hiszen utóvégre előttünk állhat főszabályként, hogyha nem tudják biztosan megállapitani, miszerint helyesen intézkednek-e: ne éljenek jogukkal s kárt nem tesznek.

Utóvégre is a dolognak két oldala van; t. i. lesz-e több haszon az engedély megadásából, az ezzel járó kárnál; ha p. o. a legeltetés 500 k. hasznot igér s csak néhány, legfeljebb 0.1 rész fa sérülhet meg s ezek nem érnek 100 koronánál többet, könnyen lehet az engedély megadását elhatározniok.

Nem szabad túl aggodalmasoknak és gondoskodóknak lennünk! Azt mondja az angol közmondás: „mily sok gondot okoznak nekünk oly bajok, amelyek sohasem következnek be.“

Ugyanezeken a jogokon kivül, az egyesitett állami erdőhival és felügyelőséghez beosztott erdőtisztek kerületeikben joggal birnának mint a hivatalfőnök, erdőfelügyelő helyettesei, az összes erdők megtekintésére.

A hivatalfőnök erdőfelügyelő joga a fahasználatoknál és beerdősítés elhalasztásánál, az összes rendszeres üzemterv szerint kezelt erdőkben, az elsőrendu kétszeresére és 50 kat. holdig irtási engedélyre terjedne s tiltó joga volna I., az erdőbirtokosokkal szemben és az összes feleskedett erdőtiszt által adott az előző A—H.) alatti engedély betiltására, II.) az összes erdőkben (tehát magánerdőkben is) az erdőtörvény 31. §-a szerint való betiltásra.

Büntető joggal az erdőtisztek nem birnának, ha nem csak a közig. erdészeti bizottság, és úgy e tekintetben, valamint üzemterv jóváhagyási használati s egyéb megadási engedélyek tekintetében, ha felebbezés nem adatnék be a határozat ellen, *a bizottság határozata érvényessé válnék* a következő kivételekkel, u. m.

1.) az egész erdő kihasználása,

2.) az őrző személyzet létszámának megállapitása, 500 kat. holdnál nagyobb erdőben,

3) 500 kat. holdnál nagyobb erdő gazdasági tervének elbirálása jóváhagyása tekintetében,

4.) 200 kat. holdon felül való irtást illetőleg, amely esetben felebbezés nélkül is tartoznék határozatát felsőbb jóváhagyás végett felterjeszteni.

b.) Minősités.

Az erdőtörvénynek az erdőfelügyelők, erdőtisztek minősitésére vonatkozó §-ait módositandónak tartom, mert: *az erdőfelügyelői* állást olyannak tekintem, amelynek tekintélyét, megbizhatóságát mindenesetre fentartani s növelni szükséges. E tekintetben a legelsőnek azt tartom, hogy az erdőfelügyelő minden tekintetben megállja helyét, azaz ugy gyakoriati, mint elméleti ismeretei kellőek legyenek s ismereteiből meritett nézetei bő élettapasztalatokra legyenek alapitva.

Ha az erdőfelügyelő hosszabb tapasztalatokra hivatkozhatik: ismeretei elismerésre fognak találni, intézkedései pedig megnyugvást keltenek, mert ha a köztudat, a tapasztalatok alapján fontolóra vett s az élet eredményeire támaszkodó tanácsokat s tetteket, helyeseknek ismeri el, a közönség feltétlen bizalommal fordul az erdőfelügyelőhöz.

Az erdőfelügyelők minősitésénél tehát hosszabb gyakorlatot tartok kimondandónak. A külső gyakorlati szolgálat legalább is 8 évi volna s nemcsak „részben gyakorlati.“

Az erdőtisztek mai minősítvénye és felesketése nagyon visszás helyzetet teremtett.

Ugyanis magánerdőtiszt a törvény alapján kiadott rendelet szerint mindenki lehet s erdőtisztnek feleskethető, ha:

1.) az erdőbirtokos tiszti rangban állónak jelenti ki;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

2.) és a birtokos igazolja, hogy az erdőtisztté feleskedendő egyén az erdőgazdaságnak szellemi munkát igénylő vezetésével van megbízva.

Az erdőtiszt-jelölttől semmit sem kíván tehát a rendelet, hanem mindent a birtokos igazol. Ily módon az erdőbirtokosok egy nagy jogot nyertek, t. i. bárkinek erdőtiszti jelleget adományozhatnak s ezt az adományukat hivatalos eskü letételével megerősíthetik.

Mily nagy jog ez! Hiszen a valódi erdőtiszti jelleget nem egy egyénnek elhatározása adhatja, hanem érettségi, akadémiai és államvizsgáló bizottság, amely a vizsgázóktól bizony megkívánja a megfelelő tájékozottságot.

Nem így a rendelet, amely a képzettet hivatalosan egyenlő társadalmi helyzetbe hozza, ami a közönséget tévedésbe ejti s alkalmat ad *a* képzetteket sértő összehasonlításra.

Tudunk reá több példát, hogy az erdőbirtokos a joggal könnyedén bánt, mert tetszetős volt előtte, hogy akarata folytán feleskedett erdőtisztje lehet s így lettek személyi szolgákból erdőőrök, majd feleskedett erdőtisztek.

Ezt az állapotot meg kell szüntetni s a minősített erdőtisztek tegyenek külön esküt.

A külön eskü mellőzhetlen is, mert a mai eskü, az erdőtisztek legfőbb teendőit nem is érinti.

Így p. o. szó sincs benne arról, hogy a törvényeket megtartja, az erdőgazdaságot híven vezeti stb.

Ezeket legalább is bele kell foglalni az uj eskümintába.

A változtatás az volna tehát, hogy erdőtiszti jelleggel, csakis kellő minősítésüek birhatnának s ezek külön esküt tennének. Ellenben akinek nincs valódi erdőtiszti minősítése, — respektálván a szerzett jogokat — csak erdőőri esküt tehessenek.

Az erdőőrzés tekintetében kimondandónak tartom, hogy az összes erdőbirtokosok kötelesek erdejük őrizteléséről gondoskodni, még pedig:

A.) az 500 kat. holdnál kisebb erdőt egyébb birtokukkal együtt mezőőr vagy vadőr is őrizhetné;

B.) 500 kat. holdnál nagyobb erdőkben, az erdő jövedelmezőségére való tekintettel a közig. bizottság állapítaná meg az őrző személyzet számát; és

a.) a 17. § alá nem tartozó erdőkben legalább egy külön feleskedett, de erdőőri vizsgára nem kötelezett erdőőr;

b.) a 17. § alá tartozó erdőkben legalább egy, vizsgát tett erdőőr volna alkalmazandó.

Ez utóbbi alól csakis miniszteri engedély mellett volna kivételnek helye.

(Vége következik.)

Téli tutaj-kikötő.

A laikus ember, ki kevésbbé ismeri szakunkat s így nem tudja igazán átérteni annak fontosságát sem, még távolról sem sejti, hogy sokszor mily nehéz feladat jut osztályrészül az erdész-embernek. De nemcsak nehéz lehet e feladat, hanem olyannyira közérdekű, hogy helyes megoldásától egész városok és vidékek jóléte függ.

Még fiatal erdész voltam, mikor az 1879. évi árvíz a magyar alföld egyik legnagyobb városát, Szegedet elpusztította. A jelentékeny város újjáalakítására kormánybiztosságot rendelt az állam, melynek feladata nemcsak szép és hazafias, hanem nehéz is volt. E biztosság a szükséges fenyőfa- és fűrészárút a máramarosszigeti bánya-, jószág- és erdőigazgatóságtól szerezte be. A fenyőfaszálakat a bocskói rakodón rakták tutajba és úgy úsztatták szép csendesen lefelé a megbékült Tisza szőke vizén egész Bustyaházáig, honnan fűrészárúval megterhelve indították tovább a hirös Szegednek. Hanem míg ezek a tutajok méltóságos lassúsággal úsztak a Tiszán, azalatt a szegedi tiszai rakodón egymást érték a hasonló szállítmányok s nem volt annyi hely, hol még egy jókora tutajocska kiköthetett volna. Megérkezett tehát az útbaigazító parancs, hogy a máramarosi szállítmányok a Szolnokhoz tartozó alcsi-pusztai rakodón köttessenek ki. Egyben megjött az utasítás is, hogy a fa-anyagokat a szegedi kormánybiztosság alá rendelt fakezelőség kívánsága szerint Szegedre továbbítsák.

A szolnoki faanyag kezelésével csekélységem bizatott meg.

Az érkező tutajokat, nehogy útjában legyenek a később érkezőknek, Szolnok felett a Tisza átvágástól jobbra fekvő régi Tisza-ágba tereltem és az Alcsi-puszta fűzeseinél köttettem ki. Addig könnyű volt feladatom, míg az ősz tartott és lehetett építkezni, mert a kormánybiztosság sűrűn küldözte a tutajok továbbítására vonatkozó parancsokat, de mikor megérkezett a tél és lehetetlenné tette az építkezések folytatását, az Alcsi-pusztán jól felszaporodtak a tutajok. Biztos volt már, hogy ezen anyagokat mind fel nem építik s nagy részük kiteletletésérői nekem kell gondoskodnom. Nem volt alkalmas rakodóhelyem, hol a fenyőszálakat és fűrészárúkat elhelyezhettem volna, tehát tutajokban, a Tiszán kellett őket kiteletletnem. Fogtam magamat és egy erős tutajt orrával egészen a partba húztam. Ez volt a vezértutaj. Utána kettőt kötöttem, úgy azonban, hogy az első orrától a második orráig egy fenyőszálat alkalmaztam. E kettős tutaj után a többit hármas sorban helyeztem el s valamennyit kettős hajókötelekkel a parton levő fűzekhez erősítettem. Nagyobb biztonság kedvéért az összes fűrészárúkat a part felé eső tutajokra máglyáztattam fel.

Azon szent meggyőződésben, hogy ügyemet a lehető legjobban intéztem el, nyugodtan vonultam haza téli szállásra. Igen ám, de az 1879—1880-iki igen erős télen beállott a Tisza és oly vastag lett a jege, hogy kocsi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

val lehetett közlekedni rajta. A 80 cm. vastagságú jégrétegbe befagyott tutajok azon veszedelemben forogtak, hogy — ha majd a Tisza zajlani fog — elsodortatnak és ha ezen 40,000 fenyőszálfa megindúl, menthetetlenül el fogja vinni a sok ezer forintba került tiszai nagy hídat s beláthatatlan időre nagyon megnehezíti a Tisza két partja között a közlekedést is. A kár tehát, mely ebből származhatott volna, kiszámíthatatlan.

Felismertem a veszély nagyságát s folytonosan azon tépelődtem, hogy mit tegyek a roppant veszély és kár elhárítására? Szerencsémre az éjszaksarki utazók könyve került kezembe. Lapozgatása közben egy kép ragadta meg figyelmemet, különösen, mely azt ábrázolta, hogyan fűrészelik ki a befagyott hajót a tenger hatalmas jégpáncéljából? Szinte ösztönszerűleg, mohón érdeklődtem ez iránt s mondhatom, e kép adta meg nekem a mentőgondolatot. A szöveg nem nyujtott ide vonatkozólag kellő felvilágosítást, de nem is volt rá nagy szükség: a kép mindent megmagyarázott.

Rögtön kisiettem a rakodóra s egyik partőrömet hasítófűrészért beküldöttem a városba. Míg odajárt, más partőrömmel a vezértutaj mellett egy léket vágattam. A beszerzett hasítófűrész végére jókora követ köttettem és fűrésszel együtt bebocsátottam a lékbe; aztán megkezdtem a fűrészelést. Pompásan ment. Rögtön javaslatot terjesztettem be a fakezelőséghez, engedné meg, hogy a jeget a tutajok mentén 1.20 m. szélességben kilékeltessem. Javaslatom elfogadása után a tutajok szélétől 1 m. távolságra 1.20 m.-nyi széles szalagban kilékeltettem a jeget. Az 1 m.-nyi széles jégréteget azért hagytam meg a tutaj szélein köröskörül, hogy a zajlás megindúltával a jég ne akadjon fenn a tutaj fáiban, hanem a megfagyott jégréteg mellett elcsúszszék. Partőreimnek pedig kötelességükké tettem, hogy újabb fagyás esetén a lékben keletkezett jeget összetörjék, szóval a zajlás megindulásáig a léket tisztán és szabadon tartsák.

A melegebb napok beálltával a zajlás, úgy délutáni 2 órakor megindúlt. Az egész Szolnok izgalommal várta, mi fog történni az Alcsi-pusztán elhelyezett rengeteg fával? A közigazgatás telekürtölte a várost, hogy legyenek a legnagyobb szerencsétlenségre elkészülve, mert ha a zaj megindúl, a fát lehozza a nagyhídhoz, a hídlábakon fenékig megtorlódik a Tisza, kilép medréből és elsöpri a várost. Maga a belügyminisztérium is aggódva várta a történendőket, sőt a miniszterium kiküldöttje minden félórában egy stafétát küldött hozzám a rakodóra, megnézni, nem indúlt-e már meg a rengeteg rakomány. Én pedig 50 darabantszerű magyarral kötöztettem meg a tutajaimat, mindannyiszor, valahányszor egy-egy a tutajok alá került jégtábla a karvastagságú hajókötéleket oly könnyen mint a cérnaszálat — óriási robajjal elszakította.

Midőn aztán a Tisza zaja elvonúlt s ezen emberfeletti munka véget ért, nyugodtan indíttottam útnak tutajaimat két nagy város, Szolnok és Szeged, igazi örömére.

*

Ez is bizonyítéka annak, hogy szakunk mennyire fontos és közérdekű s ápolása által hasznos szolgálatot tesz mindenki a hazának is.

D. Béla.

Óvás.

Igaz, hogy a közéletben leginkább váltót szoktak ovatolni, de mivel e lapok febr. 1. számában egyik szaktársunk *„Rovás“* cimet adott közleményének, én is bátorkodtam jelen közleményemnél az „Óvás“ cimet használni.

Földes János a felhozott „Rovás“ cimü közleményében szemünkre hányja közömbösségünket. Ezen közömbösség oka annak, hogy szaklapjaink csak tengődnek. Igaza van. De mégis vannak az erdőtiszti karnak olyan tagjai is, kik úgy a sajtóban, mint általában a társadalmi téren szivükön viselik szakuk ügyeit. Ezek olvasnak és írnak, vagy legalább is írnak. Vannak olyanok is, kik nemcsak szorosan vett szaklapokat olvasnak, hanem a rokon mezőgazdaság lapjainak is hűséges előfizetői és olvasói. Igy pl. én is megrendelője és olvasója voltam a „Köztelek“-nek. Irtam is bele két erdészeti tárgyu értekezést, s érettök tiszteletdijat is kaptam; később belátva a lap egyoldaluságát, elpártoltam tőle.

De a közelmultban ismét alkalmam nyilt a „Köztelek“-re visszagondolni. Zsebnaptára került a kezembe, melynek „Az élőfák köbtartalmának kiszámítása“ cimü rovatának használatától *óvni* akarom t. szaktársaimat.

Én is véletlenül jöttem a nyomára annak, hogy a fenti cim alatt közölt számításmód hibás.

Nemrégiben ugyanis egy gazdaságnál nehány darab tölgyfát vásároltam köbtartalom után fizetendő ár mellett.

Az eladó is, meg én is külön számítottuk ki az árt. De az eredmény annyira elütő volt, hogy ujra kellett számolnunk. Az eredmény megint ugyanaz lett. Megkérdeztem tehát az eladót, hogy tulajdonkép mi módon számítja ki a tövön álló tölgyfák köbtartalmát? Erre ő egész indignálódva ide adja nekem a *„Köztelek Zsebnaptárt“* a melynek a táblázata és példái szerint számított. Kiváncsi voltam e zsebnaptár számitási módjára, s midőn azt átnéztem, meggyőződtem, hogy a mi számításunk soha sem egyezhet; de nem tudtam meggyőzni az eladót, hogy az én számitási módom a helyes, az övé pedig és a zsebnaptáré is helytelen.

Ennek igazolására ide igtatom a „Köztelek Zsebnaptár“ 265. oldalán levő *„Az élőfák köbtartalmának kiszámitása“* cimü példáját.

Pl. valamely tölgyfának magassága 20 méter, s vastagsága a földtől 1 méternyire (a magasság $^1/_{20}$-ad részén) 0.80 méter, akkor ennek az itt levő keresztmetszet területe $= T^2/r = 40 + 3.14 = 12.4$ négyzetméter. A köbtartalom egyenlő $20 \times 12.4 \times 0.56$ (lásd táblázat) 13.88 köbméter, ha csak a tiszta törzset vettük.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az én eladóm e szerint számítva sehogysem tudta elképzelni, hogy ezen példának kidolgozása teljesen hamis és helytelen, mert a köbtartalom egyenlő $(\frac{A}{2})^2\pi \cdot M$, a hol A. az átmérő, M. pedig a magasság, vagyis: $\frac{A}{2} = 40$. M. = 20. $40\ ^2\pi \times 20 = 1600 \times 3.14 \times 20 = 10.05$; vagyis: ha egész henger lenne a fa, akkor sem volna 13.88 m³, hanem sokkal kevesebb. Hátha ezt még szorozza az alakszámmal, úgy mint a „Köztelek“ naptárában van, és arányszámmal 0.56-al, akkor még, kevesebb jön ki. Így ajánlom mindenkinek, hogy e példa után ne vásároljon fát, mert nagyon fog csalódni. Pedig ez nem épen tévedés, hanem mint egész helyesnek ítélt számítási mód van a „Köztelek“ naptárában elfogadva. Mutatja a 266. oldalon„előadott második példa is. Lássuk csak ezt is:

Ha pl. valamely 20 méter magas tölgyfa-törzsnek 0.8 méter magasban határoztuk meg a keresztmetszeterületét, mely pl. 0.85 méter vastagság mellett volt, ugy $0.44.5 \times 3.14 = 1.39$ m². A köbtartalom $= 1.39 \times 20 \times 0.56$ helyett $(\frac{0.56 \times 3}{100}) \times 0.56 = 1.39 \times 20 \times (0.56—001) = 1.39 \times 20 \times 0.55 = 15.29$ köbméter; holott egy hengernek, a melynek magassága 20 méter, s vastagsága 0.85 m., csak 11.349 m³ lenne a köbtartalma. Tehát itt is teljesen helytelen a számítási mód.

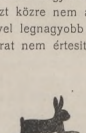
Igazán csodálatos, hogy egy oly szakegyesület titkárai által szerkesztett gazdasági zsebnaptárban ily téves számitások vannak. Ez annál csodálatosabb, mert ez a naptár szervi összefüggésben van az oly nagy terjedelmü „Köztelek“-kel, a melynek pedig külön erdészeti rovatvezetője van Földes János szaktársunk személyében. Ezért igen ajánlatos, hogy jövőben ily téves számitási példák helyesekkel cseréltessenek ki, hogy a magyar gazdaközönség csak olyat használhasson, a mi teljesen igaz és helyes, nem pedig a mi téves.

Lenhard Antal.

* * *

Fenti cikkre csak annyi a megjegyzésem, hogy a *„Köztelek“* zsebnaptára szerkesztésében semmi részem nem volt, sőt arról a hibáról tudomásom sem volt, mig Lenhardt ur fel nem fedezte. Lenhard urat különben ismerem a *„Köztelek“* hasábjairól, honnan neve régibb idő óta eltünt. Örülök, hogy itt viszont feltalálom s ez alkalmat felhasználom arra, hogy felhivjam, miszerint észrevételeit egy cikkemre tegye meg, ha még időszerünek találja, mert azt közre nem adhattam, sem felelni nem tudtam reá, mivel legnagyobb sajnálatomra elkallódott s én Lenhard urat nem értesithettem, mivel eltünt szemem elől.

Földes János.

Zavaros erdőőr, az erdővédelemről.

Előadatott egy gazdasági kaszinóban.

(Az Oest. Forst- und Jagdzeitung után közli P.)

Tisztelt Uraim! Nem mindegy, vajjon az erdőt ültettük-e, vagy sem; meg kell azt védenünk is; ezt, mi erdészek, erdővédelemnek, vagy rovartannak hivjuk; de ez mindegy!

Az erdővédelmet beószẗjuk a szerint, a mint a veszedelmes természet emberekben, elemekben, rovarokban vagy emlős állatokban nyilatkozik meg.

Az emberről ne is beszéljünk, mert a fatolvaj amúgyis a törvényszék elé való; de azért az alomszedés és a nyesegetés is nagyon veszélyes és saját erdőnkben teljesen kerülendő; az olyan erdőt, a hol ez történik, már az erdőtörvény is véderdőnek, vagy községi erdőnek nevezi.

Az erdőtörvény határozottan igen sok olyan paragrafust tartalmaz, melyek az erdőre ártalmasak, a miért is, tisztelt Uram, óva intem Önöket és a legfontosabbakat belőle közlöm!

Mindjárt az elején az áll, hogy egyetlen egy erdőt sem szabad fanevelésre használni, ami erdő az maradjon erdőnek, mert különben meg lesz büntetve. Továbbá kerülendő a tuskóirtás az oly folyók mellett, melyeknek partjuk nincsen és ott, a hol a további erdőtelepités igen veszedelmes. Azon esetben pedig, midőn a talaj meredek és sziklás, ahol, hogy a nép nyelvén fejezzem ki magamat, könnyen legurul, akkor azt a fatenyészet felső határának, vagyis szálaló erdőnek nevezzük.

Ha ég az erdő, akkor erdőégés keletkezik. Mindenkinek kutyakötelessége abban az irányban menni, a hová útja éppen vezet és arról jelentést tenni, hogy ég. Ha már semmisem használ, akkor az erdőt másvalahol meggyújtjuk és ezt ellentűznek nevezzük. Legtöbb esetben ez használ és ezzel más fejezetre térünk át, t. i. az elemekhez.

A legnagyobb elem a szélvihar vagy orkán; senkinek sem tanácsolom, hogy ilyen szélviharban oly erdőbe menjen, a hol fák vannak; különösen szenved alatta a luczfenyő, ott, a hol előfordul, mert sekély gyökérzete folytán, a vihar emelőereje megsemmisül és leterül. A legjobb szer a szél ellen a szélkőpeny, vagy az erdőtörvény 2. §-a, a mit különben minden szomszédnak tudnia kell, mivel úgysem használ semmit és keményen meg lesz büntetve.

Sokkal kisebb elem a hideg, a meleg, és a tűz; egy leégett erdő menthetetlen, azért térjünk át a hidegre és a melegre, melyeket különben temperaturáknak is neve-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

zünk. A meleg ellen védjük a csemetéket, ha északi oldalakba ültetjük, vagy ha a magas fúvet állva hagyjuk, mely a csemetéket elfojtja, miért is idejekorán lekaszáljuk; ki e közben csemetét rongál, megkapja büntetését, mit különben érték- és árszabálynak nevezünk és a mit tudni kell. E szerint fizet egy ló: 80 f.-t, egy ökör 1 K-át, egy disznó 20 f és a dupláját, ha sulyosbító körülményekkel van megterhelve.

De ezek már nem elemek, hanem ez már az átmenet a harmadik fejezethez s ezek a rovarok és bogarak.

Tisztelt Uraim! A milyen kicsinyek a rovarok, oly nehezen lehet őket megismerni, mert ők átváltoznak és mindig ott vannak, a hol nem keresi az ember. Alig láttunk egy bogarat, már is átváltozott kukaczczá, vagy a hogy tudományosan mondják, hernyóvá, melyet, ha nem mozog bábnak, vagy nemzedéknek hivunk.

A rovarokat beosztják cserebogarakra, szúfélékre és apáczafélékre. A cserebogarat mindenki ismeri, hanem azér az mégsem olyan egyszerű, a mint Önök gondolják. Mindig akkor fordul elő, ha a főszolgabíró a gyüjtését elrendeli, de ezt senki sem teszi, mire ezennel mindenkit figyelmeztetek. Mert a cserebogár azokról a fákról rágja a lombot, melyek nem teremnek gyümölcsöt, hanem ez még nem a legborzasztóbb; még petét is rak és attól mindenki óvakodjék. Mert a peték kikelnek és akkor mi lesz belőlük? — Pajód! És ezek a pajodok az összes gyökeret lerágják, azután négy éven át mindig mélyebbre ássák magukat a talajba és májusban már megint itt vannak; de ha juniusban jönnek, akkor sokkal kisebbek és akkor buzabogárnak nevezik őket.

És most a szúfélék, — melyektől mindenkit megóvjon a Teremtő! Ezek a bogarak a hetvenes években sok-sok millió méter fát felfaltak, tüzifát és műfát; az nekik mindegy volt. A bogár nem nagyobb, mint a hogy képzeli az ember; hanem nyolc foga van, melyekkel a legkeményebb fát is összemorzsolja, kiváltképen lúczfenyőfát. Élete igen érdekes; tavaszszal egész éjszakákat átdorbézol, addig a míg nem lesz éhes, és akkor nekimegy a fáknak; először készíti bagzási oduját, mely munkánál a nőstény szorgalmasan segít; a petéket azonban a nőstényneк magának kell raknia; a hím azalatt lyukat fúr a kéregbe, hogy a szüliszt kihullhasson és az erdészember azt mondhassa: „Lám, itt valami baj van!"

Mert éppen ez, tisztelt uraim, kiválóan fontos, hogy az erdőben nyitott szemmel járjunk. Mindenre vigyázni kell akkor azután az erdővédelem könnyű dolog. A minap kimegyek az erdőre, hát egyszerre valami a fejemre esik; a ki nem ismeri ki magát, egyszerűen letörli homlokát és azt hiszi, hogy minden jól van, de én mindjárt tudom: „Hopp itt vagy valami szúfélе, vagy az apácza van!" És most gyorsan intézkedünk! Megjegyzem a fát, megyek haza a hernyóenyvfazékért és körülgyürüzöm a fát és most mindennap szorgalmasan utánanézek. Ha az enyvgyürűn kukaczok vannak vagy pedig hernyók, mint a hogy mi erdészek mondani szoktuk, akkor az az apácza, mert az az enyvet szenvedélylyel falja; de ha nincs ott hernyó, akkor valami szúfélével van dolgunk. Most levágom a fát és legjobb, ha teljesen elégetem; még jobb azonban, ha fekve hagyom mindaddig, a mig a bogár ki nem repül; ezt aztán fogófának nevezzük. Ily módon azután megmutatjuk a rovaroknak, hogy ki az ur és ily módon könnyen hozzájutunk az „apácabiztos" cimhez is.

(Hosszantartó lelkes éljenzés és taps. A meghatott előadót számosan melegen üdvözlik!)

— **Az amerikai tűlevelűek Európa fapiacain** hova-tovább jelentősebb szerepet kezdenek játszani és mivel főként a bútor- és díszműiparban a divat nagyon felkarolta, fél, hogy ezen iparágaknál a jövőben az európai tűlevelűeknek még komolyabb versenytársai lesznek. A termelőhelyek nagy távolsága e tekintetben nem akadály, mert Amerikában a nyers faanyag még mindég sokkal olcsóbb, mint Európában s a vizen való szállítás olyan mértékkel emeli a kerüköltséget, hogy az exportőrök az európai piacokon még azokat az amerikai fanemeket is haszonnal értékesíthetik, a melyek az európaiaknál semmivel sem értékesebbek. A reklam természetesen gondoskodik arról, hogy az Európába áthozott faanyagok az itteniéknél jobbaknak legyenek kihirdetve és hogy az itteni vevők könnyebben lépre menjenek, árúikat olyan különleges nevekre és olyan különleges módon keresztelik el, hogy azokból kiigazodni valóságos művészet.

Minket erdészeket a kereskedői élelmességnek ez a megnyilatkozása nem érdekel közvetlenül, de közvetve mégis elég lényegesen érint, s azért hasznos szolgálatot vélünk teljesíteni, ha „Der Holzkäufer" nyomán elmondunk róla egyet-mást.

A Pinus-féléket az amerikai fakereskedők általában *Pine* név alatt hozzák forgalomba, de megesik, hogy Abies-félékrek is alkalmazzák a Pine elnevezést. Például a Douglas fenyőt „Oregon Pine", az Abies canadensist pedig „Alaska Pine" név alatt is szokták forgalomba hozni.

A Pinus-féléket két csoportba sorozzák; egyikbe a fehér, másikba a sárga szinű fával birókat foglalják össze.

A fehér pinusok neve: *Witte Pine*. Ezeknek typikus képviselője a sima fenyő (P. strobus). Ugyanezen név alatt árusítják azonban a Pinus Lambertiana-t, valamint a P. monticola-t is*), a melyek pedig műszaki alkalmazhatóság tekintetében nem egyformák a P. strobussal.

*) A P. monticolát Silver Pine-nek is nevezik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A sárga pinusok neve: *Yelow Pine*. E név alá sorozzák a pinusok mindazon fajait, a melyek a mi erdei fenyőnkhöz hasonló fával bírnak. Ezen csoport typikus képviselője a Pitsch pine néven ismert Pinus palustris. Ezt a többi Yelon Pinetől Longleaf előnévvel különbözteti meg (Longleaf Yelow Pine) és néha neve elé teszik származási helyének nevét is (pl. Georgia Longleaf vagy Texas Yelow Pine).

A Yelow Pine csoporthoz tartoznak a Schrolleaf Yelow Pine (P. echinala) és az Oldfield Pine (P. laeda), mely utóbbi Virginia Pine-nek is neveztetik. Ezeket a Longleaffal keverni is szokták, de mégis Longleaf Yelow Pine néven hozzák forgalomba, habár annál sokkal csekélyebb értékűek, már azért is, mivel szijácsrészük nagy, míg a Longleaf szijácsa 5 cm.-nél ritkán szélesebb.

Ezen három délvidéki sárga színű pineán kívül az északi vidékről is kerül forgalomba egy sárga fajú fenyő, a melyet azonban úgy látszik, hogy még nem exportálnak Európába. Ez a *Red Pine*, vagy Norway Pine (Pinus resinosa).

Az Abiesek genusát két csoportba sorozzák. Egyikbe tartoznak a Pinea-félék, a melyeket az amerikai fakereskedők *Spruce*-nak neveznek, a másikba az Abies félék, a melyeknek amerikai neve *Fir*.

Spruce név alatt árusítják az Abies (Picea) alba és az Abies (Picea) rubra fáját s az Észak-Amerikában honos többi Picea-féléket. Az előbbi kettőt azonban külön névvel is szokták forgalomba hozni, még pedig az A. albát White spruce, az A. rubrát pedig Red spruce névvel.

Fir név alatt hozzák forgalomba a csaknem kizárólag cellulose gyártásra használt Abies balsamea-t, valamint az „Oregon Pine" néven is szerepelő értékesebb Douglas fenyőt is.

A vörösfenyőt *Larch* néven árusítják.

Az Abies canadensist, a melyről fennebb Alaska Pine név alatt már megemlékeztünk, építkezési célokra inkább *Hemlock* név alatt exportálják. A kiválóan előnyös tulajdonságai miatt évről-évre keresettebb Sequoia sempervirens, valamint a S. gigantea *Redwod**), a Taxodiumok pedig *Cypress* nevet kaptak.

Ezekből az elkeresztelésekből nyilvánvaló, hogy az amerikai eredetű faárú mineműségén eligazodni csakugyan nehéz dolog. Az élelmes yanke olyan jól kieszelte az elnevezéseket, hogy az európai vevőknek ugyancsak ügyelniök kell, ha valóban azt akarják kapni, a mire vásárt kötnek. —*y*.

*) Német neve: Rotholz. Víz, olaj és bor tartására szolgáló hordók, vízvezető csövek és zsindelyek elkészítésére kiválóan alkalmas. *Szerző.*

Mért nem vadászik János bácsi?

Irta: *Peklényi.*

Egy derűs reggelen azzal a borús gondolattal ébredt fel János bácsi, hogy 1400, mond egyezernégyszáz hold remek birtokának utolsó részletét ma kótyavetyélik. A hajdani nagy úrnak nem maradt más vagyona, mint pompásan berendezett kastélya és 25 hold belsősége, ez pedig szegény embernek csak teher, mert a kastély fentartása és a kert gondozása temérdek költségbe kerül, ott pedig, a hol első sorban a megélhetés nehezedik a gazdára, ott luxus-kiadásra egyáltalán gondolni sem lehet, Ennek dacára is János bácsi elhatározta, hogy gyönyörű kastélyától meg nem válik, inkább kész hivatalt vállalni.

Hivatalt!!! Könnyű azt mondani, de milyet?

Szolgabíró! nem lehet, mert már az minősítéshez van kötve; becslőbiztos! nem lehet, mert akkor itt kellene hagyni a kastélyt, szóval nagy fejtörést okoz az az átkozott hivatal, kivált az olyan embernek, a ki a vadászat, kártya és agarászaton kívül a földtekén semmihez sem ért. Csakhogy nem addig van az, nem lehet e felett a kérdés felett olyan könnyen napirendre térni, mert a kenyér kell, tehát gondolkozzunk.

Ily gondolatokkal volt elfoglalva esténként a társaság, mely három tagból állott, az öreg, a felesége és a községi jegyző, a ki nagyon benfentes volt a kastélyban, mert Lina néninek a kegyeiben állott. De nem hiába, hogy a nótárius a falu esze, a mi jegyzőnk is megoldotta a János bácsi gordiusi csomóját azzal, hogy kitalálta, miszerint János bácsinak egy hivatal sem kompetál annyira, mint az *útbiztosság*.

Másnap a főispán összes szivtije mozgósítva volt, harmadnap pedig János bácsi az útbiztosi kinevezését megkapta, elsején pedig fizetésének felvételével hivatalos működését megkezdte.

No de nem hiába adott az Isten hivatalt, adott hozzá észt is s ezt János bácsi oly szépen felhasználta, hogy gyönyörűség volt nézni, minden idejét hivatalának szentelte s ez okból egyáltalán soha, de soha nem ment sehová sem, még az útra sem, csakhogy azt a fránya kimutatást elkészíthesse elsejére. Hát nehéz dolog is ez olyan embernek, a ki teljes életében hadi lábon állott a tollal és a tintával. Sokszor figyelmeztettük, hogy ne ölje magát annyira a dologgal, de a jóakaratú figyelmeztetés mit sem használt, hanem tovább bajlódott a numerussal, míg végre megadta az árát, mert a sok szellemi erőltetéstől olyan fejtifuszt kapott, a mely menten ágynak döntötte.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A betegség súlyos, az ember pedig öreg volt, tehát a falusi doktor már ötödik nap konstatálta és Lina néninek kimélletesen tudtára adta, hogy nincs mentség, vége szegény öregnek, legfeljebb két-három nap viheti, rajta már csak a csoda segíthet, de az orvosi tudomány nem.

Az orvosnak erre a megdöntheten kijelentésére lett sirás, Lina néni bezárkózott a János bácsi szobájába s ott a diványra dőlve keserves zokogás között bucsúzott hűséges élete párjától. Midőn már kedvére kisírta magát s könnyei apadóban voltak, akkor a szivfájdalmán felülkerekedett benne az ész s elkezdett azon gondolkozni, hogy szegény Jánost rangjához illőleg miből temetteti el? Ily gondolatok között révedező szeme megakadt az öregnek a fegyvertartóján, melyen rendkivül értékes fegyverek, vadászati cikkek és trofeák voltak felhalmozva. Egy szempillantás és meg volt a mentő gondolat, mert nyilvánvaló, hogy a halott többé nem vadászik s így a jelzett tárgyakra többé nincs szüksége.

Még aznap délután híre ment a közeli falvakba, hogy János bácsi haldoklik, vadászati felszerelése, pipatoriuma és luxus-tárgyai eladók, a ki venni akar: igyekezzék, mert a remek dolgokat hamar szétfogják kapkodni. Másnap délelőtt egymást érték a fogatok, a környék úri népe igyekezett az árveréshez, mert ismerték a János bácsi finom holmijait s mindenki akart belőle olcsó pénzért részesedni. Így is történt, mert az orvos reggel újból kijelentette, hogy az öreg legfeljebb 24 óráig viheti, tehát az árverés megkezdését mi sem akadályozta. Nemsokára lekerültek a szögről a szebbnél-szebb fegyverek, a himzett tarisznyák, a sallangos kulacsok, a különféle vadászszékek, értékes agancsok, kitünő távcsövek, ezüstfoganytús agarászó ostorok, csillogó fokosok, felkötő sarkantyúk, a cifra nyergek, azután az igazán vagyont érő remekmivű cimeres pipák, borostyános csibukok és filigrán szivarszipkák, továbbá szivar- és cigarettatárcák özöne, azután előkerült a hatalmas farkasbunda, a hódprémes bekecs és egy-két pár halina-botos, gummicsizma, szóval minden, a mi a közönségesnél értékesebb volt, az udvaron várakozó kocsikra vándorolt. Lina néni pedig könyes szemmel söpörte befelé a bankókat, a melyek az igazi értéknek alig egy tizedrészét fedezték. Délfelé a diszes szobában már csak a bútorok és az értékes családi képek maradtak, ekkor azonban megérkeztek a falusi kazár merkantilisták s azt az ajánlatot tették, hogy ők pedig hajlandók az alsó és felső ruhaneműeket megvásárolni. Az ajánlatot Lina néni elfogadta, mert hiszen a halottnak úgy sincs szüksége ruhára, kiválasztott egy öltözet fehérneműt és egy öltözet fekete ruhát, a melyikbe majd temetik szegényt, a többi összes ruhát padig árúba bocsátotta s mihamarább túl adott rajta.

Este öt órakor szegény János bácsinak a temetési ruháján kivül nem volt semmije, de hát minek is, mikor szegénynek holnap már meg kell halni.

Másnap reggel 7 órakor a doktor kijelentette, hogy a beteg agonizál s 9 órára itt hagyja ezt a cudar világot. A változhatatlanba bele kell nyugodni, gondolta Lina néni s nehogy időt veszítsenek, a jegyzőt küldte azonnal a járás székhelyére, hogy a főszolgabirótól szerezze meg a hullaszállítási engedélyt, mert szegény Jánosnak mindig az volt a kivánsága, hogy a szomszéd községben levő családi sírboltba temessék, továbbá megbízta, hogy a temetés dolgában a papokkal érintkezzék, azután meghagyta az ápolónak és a cseléd ségnek, hogy a halál beálltával a hullát öltöztessék fel, maga pedig befogatott s egy igás fuvarostól kisérve bekocsizott a városba, a hol a temetkezési társulatnál megvásárolta a koporsót, szemfedőt, fáklyákat stb. s azokat a fuvarostól haza küldte, azután megrendelte a gyászjelentést és a gyászruhát, a melyekre azonban délután 4 óráig várni kelletett.

Azalatt a jegyző is igyekezett a főszolgabiróhoz, útközben beszélt az a . . . . . i paphoz s felkérte, hogy még két szomszédos kollegájával együtt bucsúztassák el szegény János bácsit, illendőképen felsorolva érdemeit. A pap intézkedett is azonnal, küldöncöt küldve két kollegájához, úgy hogy már ebéd után három református pap készítette a gyászbeszédet.

A jegyző úgy $^{3}/_{4}$10-re érkezett meg a főszolgabiróhoz s úgy okoskodott, hogy ha már elmult 9 óra, akkor János bácsinak meg kellett halni, tehát kereken kijelentette a főszolgabiró előtt, hogy János bácsi meghalt, kéri a hullaszállítási engedély kiadását. A főszolgabiró mit sem gyanítva, teljes jóhiszeműleg kiállította a hullaszállítási engedélyt, annyival is inkább, mert azt a családdal jóviszonyban levő jegyző kérte, a ki egyszersmind anyakönyvvezető is.

Mire a jegyző zsebében a hullaszállítási engedélylyel megérkezett, már akkor otthon volt a fuvaros a koporsóval, sőt kis vártatva megérkezett Lina néni is, hozva a gyászjelentést és a gyászruhát, a mikre azonban egyáltalán semmi szükség sem volt.

Ugyanis, azalatt mig Lina néni az előkészületeket a temetésre megtette, János bácsi egyet gondolt és nem halt meg, hanem úgy déltájban felült és vizet kért. Szegény ápoló holtra rémült, egyrészről azért, hogy a halottat feltámadni látta, másrészről pedig nem tudta elgondolni, hogy gazdájának — ki életében soha vizet nem ivott — hogyan jut most eszébe a viz.

No lett erre olyan riadalom, a milyet még a világ nem látott, kivált midőn János bácsi úgy este 6 óra felé kijelentette, hogy most már teljesen jól érzi magát s alig várja, hogy egy kis erőre kapva elhagyhassa az ágyat s élvezhesse a szabad természetet.

És úgy lett a mint mondá; pár nap mulva felkelt, de midőn megtudta, hogy egy öltözöt ruhán kivül semmije nincs, igen elkeseredett s csak akkor vigasztalódott meg igazán, midőn a betegsége alatt elment ősz haja helyett koromfekete haja kezdett nőni, mert az öreg végtelen hiú volt. Ha néha panaszképen kifakadt az öreg, hogy nincs semmije, azzal vigasztaltuk: dehogy nincs, hát a hullaszállítási engedély kutya? Olyat nem minden ember

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tud produkálni! Ha pedig vadászni hittuk az öreget, akkor szomorúan mondta:

— Nem mehetek, mert a vadászkészletemet eladta az anyjuk még akkor, mikor *először meghaltam*.

A vidra.

A M. E. ez évi 22-ik számában érdekes eset olvasható hasonló cím alatt egy anyavidráról, mely üldözte, és megtámadta a vadászkutyát, amikor az a vidra vackából egy ifju csemetét elrabolt.

Az eset bizonyára érdekes nemcsak annak lefolyását tekintve, hanem egyuttal érdekes adatot és bizonyítékot is szolgáltat a vidra ismert, szinte meglepő szeretetére, körültekintő gondosságára, leleményességére és elszánt vakmerőségére, melyekkel kicsi fiait gondozza, táplálja, neveli és a veszélyben védelmezi. A természetrajzi irók „vizi rókának" szeretik nevezni a vidrát; és ez az elnevezés, tekintve a vidra ismert éberségét, ügyességét, ravaszságát, szóval életrevalóságát minden körülmények között, — nagyon találó. — Csak az a csodálatos, hogy mindezen természeti tulajdonságai szinte cserbenhagyják, ha fiait veszélyben látja. — Ilyenkor nem lát mást, mint veszélyben levő fiát, nem hall mást, mint annak segélyért kiáltó, hívó szavát, és rohan előre vakon, a veszélybe, a halálba!

A fenti eset nagyon szép példa erre. Részemről két hasonló esetről adhatok számot, amikor az anyavidra nagy szeretetének, vakmerőségének áldozatául esett.

A horvátországi Kapella hegység keleti oldalán fekvő Jasenica község határát hasonló nevü patak szeli át, mely egy mérőleges sziklafalból előtörve, attól 100 lépésnyire már vizi fürészt és malmot hajt s aztán még néhány helyen hasonló munkát végezve, rövid, mintegy 3 kilométernyi folyás után ismét eltünik a mészkőtebrek és sziklák titokzatos üregeiben, mélységeiben.

E rövid folyásu patakban temérdek pisztráng tenyészik, dacára a nagymérvü, szüntelen rabló halászatnak, mit a község apraja, nagyja szenvedélylyel üz.

Természetes, hogy a vidra állandó lakója a patak füzes partjainak és üregeinek, és versenyezve segít az embernek a halpusztitásban.

E községben lakott egy erdőőröm, a ki jó és ügyes vadász hirében áll s a ki sokat lesett a vidrák után, de türelmét, fáradozását csak nem akarta siker koronázni. Egy meleg nyári délután azonban észrevett a patak partján elterülő üde pázsiton két fiavidrát, amint játszadoznak, sütkéreznek. Sikerült őket megközelitenie, és köpenyét rájok dobva, az egyiket élve elfogta. A nagy gaudiummal hazavitt zsákmányt, egy léckalitkába zárta, hol azonban a kis fogoly szörnyen nyugtalan volt, sokat mozgott, forgott, nyöszörgött. E nyöszörgés egy uj eszmét szült az erdőőr agyában. Gyorsan levitte a kalitkát a patakhoz és letette a part azon helyére, a hol a kis vidrát elfogta. Az eszme bevált. Rövid idő mulva feltünt a viz színén az anyavidra feje, amint elő- és alábukva, nagy prüszköléssel, elszántan uszott a kalitkából kihallatszó, segélythivó hangok felé. Az erdőőr előlépett, célba vette a vidrát, az azonban nem törődve semmivel, uszott közelebb a part felé, mig egy jól irányzott lövés meg nem állitotta az anyai szeretet önfeláldozó utjában.

És mire az erdőőr a kihalászott szép zsákmánynyal a kalitkához visszatért, legnagyobb meglepetésére még két kis vidrát pillantott meg, a mint testvérük lécbörtöne körül sürögtek forogtak. Az erdőőri köpeny ez esetben is jó vadfogónak bizonyult, és estére a boldog erdőőr szobájában három szivtelen kis vidraárva rágódott, vigan csemegézve, a bundájától megszabaditott anyavidra kihült tetemén. Mert mi tagadás benne, felfalták biz a kis szörnyetegek a saját anyjukat, amely bizony feláldozta értük az életét. Azután még beszéljünk valamit a háláról!

Hanem az elkerülhetetlen büntetés lesujtott a kis bünösökre; a végzet nem ismert kegyelmet. A prózai gondolkodásu erdőőr, a ki többre becsülte a szép bundákat, mint a szobában már egész otthoniasan ide-oda mászkáló kis gazdáikat, egy szép napon . . . . .

De lebocsátom a függönyt, a drámai igazságszolgáltatás véres jelenetei előtt, és elég az hozzá, hogy egy idő multán, nem minden irigykedés nélkül néztem az egy nagy és a három kicsi vidrabőrt.

Csaknem egészen hasonló körülmények között lőtt ugyanazon erdőőr egy későbbi alkalommal még egy anyavidrát. Megtudta ugyanis, hogy az iskolás gyerekek egy élő kis vidrát eladtak a falubeli szatócsnak. A biztos zsákmány reményében elkérte az erdőőr a kis foglyot és egy zsineggel lélekvesztőjéhez kötve, maga után usztatta a patakon. A csel ez esetben is bevált. Az anyavidra a hivó hangokra rövid idő mulva megjelent és nagy igyekezettel, vakmerően uszott a csolnak után, mig előreláthato sorsa elérte.

Ezekből az esetekből, szinte önkéntelenül, egy következtetést szeretnék levonni, ha nem félnék, hogy valaki esetleg csiklandós összehasonlításokat talál tenni az én levont tanulságom — és a közt a bizonyos só között, melyet a „peches" vadászoknak szoktak jóindulattal ajánlgatni a szerencsésebb s így elbizakodottabb jóbarátok! — Mert a leirt esetekhez mily közel áll az a gondolat, hogy a vidrák pusztításának mily egyszerü, könnyü és biztos módja volna, ha az ily vadászatoknál fiatal vidrákat használnánk, illetőleg ezek segélyével csalnók az öregeket a puskacső elé. Igen ám! De meg kell előbb fogni a kis vidrát! És itt, — beismerem, — nagyot zökken az én következtetésem, mely pedig erősen igyekszik a tollam hegyére.

Hogy azonban ezt a zökkenést csökkentsem, meg kell jegyeznem azt is, hogy utánjárással és türelemmel sokkal könnyebb egy fiatal vidrát elfogni, mint hasonló fá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

radtsággal egy öreget zsákmányul ejteni, mert a kis vidra egyrészt nem olyan éber és félénk, mint az öreg, másrészt meg, — az emlitett erdőőr hihető szavai szerint, rövid lábaival nagyonis ügyetlenül mozog a szárazon s nem menekül oly gyorsan, hogy elfogni ne lehetne, különösen ha kissé messzebb merészkedett a parttól. Szóval a kis vidrával való vidravadászat, és a sóval való vadászat között mégis mutatkozik némi lényegbeli különbség!

De, hogy a vidravadászatnak itt megpenditett módja egyszerüsége mellett sem volna minden körülmények közt meghonosítható és gyakorolható, annak oka ismét a vidrának egy hasonlóképen ismert és nagyon jellemző tulajdonságában rejlik. T. i. talán egy ragadozó sem szelidithető meg oly gyorsan, oly könnyen és oly teljesen, mint a vidra, amit számos feljegyzett eset bizonyit.

A foglyul ejtett fiatal vidra, talán csak az ijedtség első perceiben, vagy mondjuk első óráiban, vagy napján riadozik, kiált. Később már gyorsan belenyugszik sorsába, hozzászokik uj környezetéhez, és azt hiszem, később már hiába vinnők ki a patakpartra, bizonyára nem hivná többé segitségül — a mamát.

Kacsanovszky.

Hazánk vadbőrkereskedelméről.

Örömmel konstatáljuk azt a tényt, hogy a budapesti tavaszi vásáron (márczius 7—14.) mind számosabban jelennek meg külföldi kereskedők abból a célból, hogy szőrmeáru-szükségletüket medve-, farkas-, róka-, nyest- és nyúlbőrökben nálunk fedezzék.

A magyarországi vadbőrök között legkeresettebb és legélénkebb vezetőcikk a rókabőr. Ennek az ára a múlt évben hihetetlen magasra hágott.

Európából rengeteg mennyiségü vörösróka-gereznát vásároltak össze a kereskedők Amerika részére. Amerikában hallatlan drága pénzen árulják a *fekete rókát*, melynek rendkivül finom, könnyü és mégis meleg bundája van. Ez az állat mesés drága prémet szolgáltat, miért is midenfelé irtják, pusztitják, úgy hogy maholnap kiveszőfélben van. Egy szép fekete rókabőrért Amerikában a rendes ár 3—4000 korona; de akárhányszor 6—7000 koronát is fizetnek érte.

Amerikai kereskedőktől hallottam, hogy a vörösrókabőrt is lehet feketére úgy megfesteni, hogy a gazdag yankek megadják a 3000 koronát érte. Csakhogy erre nem minden rókabőr alkalmas ám! Annak rendkivül tömött, pelyhes szőrűnek kell lenni s azonkivül nem szabad, hogy szőrét hullassa, festés után sem.

Ez pedig annyira ritka, hogy minden 100-ik róka ad csak ilyen alkalmas gereznát. Ez volt egyik oka, hogy tavaly a rókabőröket 10—12 koronáért tudtuk értékesiteni, míg más esztendőkben 4—5 koronánál magasabb árt sohasem tudtunk elérni.

Az idén azonban a róka gereznájának ára a múlt évivel szemben nagyot hanyatlott s ma 5—6 koronánál magasabb árt nem érhet el senki. Jó ára van ma a faés kőnyest prémjének, a borznak, míg a kis görényért 4—5 koronát fizetnek, a vidrabőr ára 14—16 korona, sőt a nyúlbőr ára is emelkedőben van.

Természetesen az a fő, hogy a gereznák kezelésénél, száradásánál, kifeszitésénél kellő gondot fordítsunk, mert csak igy érhetjük el a fent jelzett magas árakat, azonkivül pedig csak igy szerezhetünk szőrmeárúnknak a nemzetközi kereskedelem előtt tekintélyt. Erre pedig igazán nagy szükségünk van, mert még néhány évvel ezelőtt úgy a lipcsei, mint a londoni és a nisni-novgorodni világpiacokon a magyar prémek — épen az elhanyagolt kezelés miatt — szerfölött rossz hirben állottak.

Imecs Béla.

„Vadászati zoologia."

A minap véletlenül kezembe akadt a *„Zoologiai Lapok"* f. évi február 28-án megjelent száma, melyet némi érdeklődéssel kezdtem forgatni, annál is inkább, mert zöld cimlapján a következő sokat igérő szavak szerepelnek: *„Vadászat és állatvilág. Illusztrált közlemények az állattan, vadászat és kynologia köréből"* s főképp *„Az országos zoologiai társulat hivatalos közlönye."*

Mindjárt megkapta figyelmemet a 45-ik lapon ékeskedő következő csábító cim: *„Vadászati zoologia"* s ennek alcime: *„A szalonka."* Ebből a kis cikkből hamarosan tisztába jöttem sok olyan érdekes és csodálatos dologgal, melyről idáig halvány sejtelmem sem volt. Nevezetesen, hogy a szalonka éjszaka hagyja el buvóhelyét s a magas fák tetejéről hallatja sajátságos hangját s holdtöltekor fogdossa el a levegőben röpködő bogarakat, hogy azután másnap jóllakottan s ellustúlva pihenjen a lombok alatt.

A tudatlan vadászok és a tudományszomjas dilettáns zoologusok épülésére ime itt közlöm szószerint a cikket:

„A szalonka. Nem hiába állitják a vadászok, hogy bizonyos homály burkolja ez érdekes madarak cselekedeteit. Érkezése, éjszakra és délre vonulása, a vett út, útjának vége, viselkedésének és külsejének sajátságai, a magány iránti előszeretete érdekes szint kölcsönöz nekik, melylyel egy madár sem dicsekedhetik. A szalonka éjjel utazik és *még az is homályos, hogy a kedvező szelet választja-e vagy ellenkezőleg.*

Miután a tengeren megérkezett, oly levert, hogy alig képes röpülni. De bámulatos gyorsan kiheveri az út fáradalmait. *A mint kiszemelt magának egy enyhe helyet, mely mohával van fedve és ott letelepszik, három nap mulva visszanyeri erejét. Nappal meghúzva tartja magát* ott és csak az éjszaka beálltával hagyja el *búvó helyét.* Ez időre esik a szalonkának szerelmes-

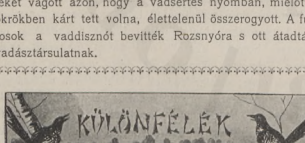
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kedése és sajátos mozgása a párzás előtt. Ekkor *az erdők tetejére száll.* A nőstény a lehullott levelek között búvik, a hím indul keresésére. *Nap és éjjel között* kezdi és a *magas fák tetejéről* hallatja sajátságos hangját, mintegy felhívja a nőstényt, hogy feleljen. Ha meg akarja az ember figyelni és titkait kilesni a szalonkának, úgy ez idejét kell választani. Tagadhatlan, hogy a holdnak is van szerepe a helyváltoztatásban. Tudvalevőleg holdtöltekor *a rovarok és bogarak sokkal többet röpködnek,* mint sötét éjjeleken. Éppen így a *szalonkának is legalkalmasabb ideje ez, hogy csillapithatlan étvágyát csökkentse.*

Másnap lustán pihen a lombok alatt, miután jóllakott. Ily világos éjszakák utáni nap szintén alkalmas a vadászatra."

További megjegyzéseket nem"is kellene fűznöm eme „szak"-cikkhez, de nem hallgathatom el abbeli véleményemet, hogy a zoologiai társulat hivatalos közlönyének szerkesztőségétől méltán el lehetne várni, hogy — ha már nem szerzett tudomást Lakatos Károlynak újabban megjelent: „Az erdei szalonka és vadászata" cimü kiváló művéről, melyet lapjában másoknak megvételre kinál — legalább a szalonka természetrajzának legelemibb adatait ne tévessze szem elől s ne tüntesse fel a mi kedves szalonkánkat fák tetején fütyörészö rigónak vagy röpködő bogarakra vadászó denevérnek. *H. F.*

Kaland. Mint a „Rozsnyói Hiradó" jelenti, a mult március egyik napján Andrási községbeli fuvarosoknak érdekes kalandja akadt a Rozsnyó városi erdőségekkel szomszédos Andrási erdőségben. A fuvarosok fát szállítottak. A mint éppen egy lejtős helyen megállottak, hogy a szekér kerekét megkössék, nagy rohanással egy jókora vaddisznó vágott egyenesen az ökrök felé s agyarait csattogtatva már-már kárt tett az ökrökben. Az egyik fuvaros ekkor kezében levő baltáját nagy hirtelenséggel s teljes erejéből a vaddisznó homlokába fúródott s olyan léket vágott azon, hogy a vadsertés nyomban, mielőtt az ökrökben kárt tett volna, élettelenül összerogyott. A fuvarosok a vaddisznót bevitték Rozsnyóra s ott átadták a vadásztársulatnak.

* **Kitüntetés.** Ő felsége ungvári *Rónay Antal* m. kir. főerdőtanácsosnak, az ungvári m. kir. főerdőhivatal főnökének és *Laitner Elek* erdőigazgatónak, a beszterczei erdőigazgatóság főnökének a miniszteri tanácsosi cimet adományozta.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Terstyánszky* László közalapitványi cimzetes erdőtanácsot valóságos erdőtanácsossá és *Dapsy* Frigyes m. k. erdőmestert közalapitványi erdőmesterré nevezte ki.

* **Áthelyezés.** A m. kir. földmivelésügyi minister *Volfinau* Gyula erdőgyakornokot a liptóujvári főerdőhivatal kerületéből a liptóujvári erdőori szakiskolához helyezte át és a tanársegédi teendők ellátásával bizta meg, *Irinyi* Aurél erdészjelöltet pedig a soóvári erdőhivatal kerületéből a földmivelésügyi miniszterium erdészeti osztályához helyezte át.

— **Németországi fakereskedelem.** A németországi fapiac forgalma február hónapban igen élénk volt, mert a fürészmalmok majdnem kivétel nélkül erősen el voltak foglalva. Különösen fenyőgerendák és más épületfák részesültek élénk keresletben, a mi azt bizonyitja, hogy az épitőipar is jól van foglalkoztatva. A keletnémetországi fakereskedők az állami erdők anyagjából nagy vásárlásokat tettek, a fürésztulajdonosok pedig a szabott árak túlkinálásával vásárolnak, a mi a mult évi árakat már eddig is jóval meghaladja. Keletporoszországban is a vásárlás a mult év arányaiban mozog, a melyen szintén meglehetős nagyok voltak. A keletnémetországi kereskedők Oroszországban is tettek bevásárlásokat, mert némely vidéken a termelők a munkászavargások következtében készleteiket olcsó áron bocsátották áruba. Az oroszországi forgalmat az is fokozta, hogy a német vásárlók orosz kereskedőknek megfelelő előlegeket adtak. A berlini piacon minden ezen szakmához tartozó vállalat üzemben volt; az épitőipar kedvező helyzete, valamint a tömeges fogyasztás következtében az irányzat igen szilárd volt. Különösen falléczek vásároltattak nagy tömegekben, úgyszintén 20 és 26 mm. csomónélküli széldeszka. Égerfadeszkák különösen a bútorgyárosok részéről kerestettek, úgyszintén bányafában is nagy volt a kereslet, a megszünt bányászsztrájk következtében.

— **Az időjárás és a halak.** A halak magatartása az időjárással függ össze és azok igen érzékenyek annak befolyásával szemben. A levegő befolyásolja a viz hőmérsékét, emez pedig a hal időszaki hőmérsékének felel meg. Nagy hőség vagy nagy hideg csökkenti a halak étvágyát; sőt soksor a halak egyáltalán nem is vesznek magukhoz táplálékot. Rendkivüli hidegnél a szalmonidák megtagadják a táplálék felvételét; a cyprinidák pedig már erős, hüvös vagy szeles napokon is. Ilyen időjárás teljesen megakaszthatja a szaporodást is.

— **Rumán faipar.** Az E. Lessel cég Curtea de Arges melletti erdővállalatait és fürészeit, mint *crajovai*, alkonzulátusunk jelenti, 3 és fél millió alaptőkével részvénytársasággá változtatták át. A fürészvényesek belgák, de a rumán tőke is részt vesz az átalakitásban.

Kétezer darab 6—8 éves kőrissuhángot és ezer darab 6.éves kislevelü hársfát keresek megvételre. Ajánlatokat mielőbb kérek. **Imecs Béla.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Néhány ezer föltétlenül fajtiszta **mongol fáczántojást** szállíthatok s jótállást vállalok 80—85% termékenységért. Továbbá eladok

angol és vadászfáczánokat

és 1000 pár erős foglyot élő állapotban.

F. HORAČEK
vadkiviteli üzlet:
Martinitz-Starkenbach
Csehország.

Uj! Uj! Uj!

Az erdei szalonka és vadászata.

Irta: LAKATOS KÁROLY.

Ára igen szép aranymetszésű, festményekkel díszített vászonkötésben 3 frt, füzve 2 forint. Megrendelhető a könyv a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett:

IFJ. NAGEL OTTÓ
könyvkereskedésében Budapest, Muzeum-körut 2. sz.

„HAZÁNK"
politikai napilap
a magyar faj és a magyar föld érdekeinek őre.
Felelős szerkesztő **BUDAY BARNA.**
Megjelenik naponkint este 6 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28a. sz.
Hetenkénti mellékletek:
„VASÁRNAP" szépirodalmi melléklet. Szerkeszti **PRÉM JÓZSEF.**
„SZÖVETKEZÉS" czimmel a szövetkezeti mozgalmakkal foglalkozó külön hetilap. Szerk. **dr. BERNÁT ISTVÁN** a magy. gazdaszöv. igazg.
Előfizetési ára:
Egész évre ... ... 28 kor. Negyedévre ... ... 7 kor.
Félévre ... ... 14 kor. Egy hóra ... 2.40 kor.
Hazafias hiveinket kérjük, hogy kaszinókban, kávéházakban, olvasókörökben kérjék a „HAZÁNK"-at.
Mutatványszámot 6 napon át kivánatra készséggel küld a kiadóhivatal.

Egy jól fejlett élő

szarvasbikaborju

és egy élő őzbak

eladók.

Fábry Géza Fenyvesvölgy, Ungmegye.

Szepesvármegye közig. erdészeti bizottságától.

370. szám.
erd. alb. 1905.

Pályázati hirdetmény

két járási erdőőri állásra.

Javadalmazás:

a II-od osztályu évi **680** korona, a III-ad osztályu évi **560** korona és a megitélt erdei kihágásokból egy harmadrész.

Székhelye: a II-od osztályunak **Krompach,** a III-ad osztályunak **Hodermark.**

Pályázati határidő: 1905. április 10-ike.

A szabályszerüen okmányolt kérvények a lőcsei m. kir. állami erdőhivatalhoz nyujtandók be.

Szepesvármegye közig. erdészeti bizottságának Lőcsén, 1905. évi március hó 14-én tartott üléséből.

Prihsochy Oszkár,
erd. bizotts. elnök.

Jól betanitott

vérebet keres megvételre

Imecs Béla.

Szám 759.
1905 kig.

Árverési hirdetmény.

Szászváros sz. kir. rend. tanácsu város tanácsa által ezennel közhirré tétetik, miszerint a felsőbb hatósági jóváhagyás fentartásával nyilvános irásbeli versenytárgyalás és szóbeli árverés utján Hunyadvármegye, Sebeshely község határában, a törvényhatósági uttól 2·6 km., a szászvárosi államvasuti állomástól 19·7 kmrre usztatásra berendezett patak mellett fekvő 136,816 köbméterre becsült 602 kat. h. kiterjedésü **bükkszáleredősége** 136,816 korona kikiáltási ár mellett elárvereztetik.

A nyilvános árverés f. évi **április 26-ikán d. e. 9 órakor** a városház üléstermében fog megtartatni.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár tiz százalékát bánatpénzben az árverési elnök kezéhez az árverés megkezdése előtt letenni.

A zárt irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt a polgármesterhez nyujtandók be.

Árverési feltételek a városi iktató és kiadótól beszerezhetők.

A városi tanácstól.

Szászvároson, 1905. évi március hó 17-én.

Acker Frigyes,
polgármester.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

804—905. sz.

Pályázati hirdetmény.

Hunyadvármegye tekintetes közig. erdészeti Bizottságának 896 és 854—905. számu határozata alapján a Vulkán és Bucsesdi kerületi

erdőőri állásokra

600—600 korona és a szászvárosi

erdőlegényi állásra

480 korona évi fizetéssel ezennel pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak 24 évet betöltött és 35 évesnél nem idősebb okleveles erdőőrök.

A folyamodók kérései sajátkezüleg irandók és **1905. április hó 25-ig** az alanti hivatalhoz adandók be.

A kérvényhez csatolandó: 1. erdőőri oklevél, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyitvány, 4. szolgálati bizonyitvány, 5. erkölcsi bizonyitvány.

A magyar nyelvnek szóban és irásban való birása elengedhetetlen kellék, a román nyelv tudása pedig előnyt biztosit a pályázónak, ezért a folyamodó kérvényében ezen képességét felsorolni köteles.

Amennyiben okleveles egyén nem pályázik, jó minősitéssel biró kiszolgált katona-altisztek kérvénye is figyelembe lesz véve és az erdőlegényi állásra 24 évesnél fiatalabb egyén is kinevezhető.

Déva, 1905. évi márczius hó 25-én.

M. kir. állami erdőhivatal.

Parragh Béla

m. kir. erdőmester.

KITÜNTETÉSEK:

BRÜNN 1894. TROPPAU 1895.

Heider V. és Fia

Freudenthal (Oszlr. Szilézia).

Vadászati . . . . ékszerkülönlegességek.

(Hubertus-Schmuck) szarvas- és rókafogakból, korcsagancsokból stb. legfinomabb arany és oxydált ezüst kiállítás-tásban. . . . . .

Ékszerek, arany- és ezüstárúk, Chinaezüst-cikkek és müöntvény-tárgyak gyára és . . . . . raktára. . . . . .

Képes árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmenve küldünk.

A cim pontos megadását kérjük.

Szarvas- és rókafogak előzetes beküldés mellett a legmagasabb árakban megvétetnek.

Szám: 869—1905. alisp.

Faeladási hirdetmény.

Marosvásárhelyen a vármegyeház kistermében **f. évi május hó 5-én d. e. 10 órakor** zárt irásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés utján eladás alá kerül „tövön az erdőben" Ósmarosszék 127 község egyeteme, illetve közönsége tulajdonát képező és **Szováta** község határában fekvő s a Nagyág patakára hajló, bélyegzett fák és jegyes kövek által határolt, összesen 373·5 K. holdra becsült 38 166 köbméter

luceztenyő haszonfa,

melyből 4766 köbméter 10—20 cm. mellmagasságú átmérőjű, 13.879 köbméter 20—30 cm. mellmagasságú átmérőjű 11.432 köbméter 30—40 cm. mellmagasságú átmérőjű és végre 8089 köbméter 40 és több cm. mellmagasságú átmérőjű.

Kikiáltási ár 140.000 K, melynek 10% az árverés megkezdése előtt a marosvásárhelyi kir. adóhivatalban leteendő s a nyugta az ajánlathoz melléklendő.

Ezen kikiáltási ár mellett a fakitakarítást maga a tulajdonos fogja eszközölni.

A szóbeli árverés megkezdése előtt szabályszerüen kiállított zárt irásbeli ajánlatok is benyujthatók, azonban az ajánlatban feltétlenül kifejezés adandó annak, hogy az árverési feltételeket ajánlattevő ismeri s annak magát aláveti.

Megkésve érkező és a faeladási feltételektől eltérő ajánlatok nem kerülnek tárgyalás alá.

Az árverési és szerződési feltételek megtekinthetők Maros-Torda vármegye alispánjánál (Maros-Vásárhelytt), valamint a szovátai m. kir. járási erdőgondnokságnál.

Maros-Vásárhelytt, 1905. márczius hó 18-án.

Farkas, alispán.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. 1905. április 15. 2. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Elmélet és gyakorlat.

Irta: *Berendy Béla.*

Egyik kiváló szaktársunktól, aki épen azért, mert *„gyakorlati“* gondolkozásu volt, no meg egyéb okoknál fogva is, *„szürke“* előljárójával nem igen tudott rokonszenvezni, — hallottam először azt a mondást, hogy *„az erdészeti tudomány a gyakorlati ismeretek tárháza!“* Sok igaz van benne, mert gyakorlati ismeretek nélkül szakunkban nem igen tudunk boldogulni. Ime néhány példa.

Egyik kollegámmal szemléltem meg egy nagyobb kiterjedésü zöld erdőt, annak esetleges megbecsülése végett. Ő az alsó- én a felső részben barangoltam. Déli pihenésre találkoztunk s azt kérdi, hogy az általam bejárt területen melyik tölgy van túlsulyban, a kocsános vagy kocsántalan? és megjegyzi, hogy ő többet talált utóbbiból. Meglepett a kérdés, mert az én területemen egy szál sem volt ebből a fajtából, hanem kivétel nélkül csertölgy.

Estefelé midőn együtt hazamentünk az ő területén keresztül, ott sem találtunk mást, mint csertölgyet. Tábló! Pedig mily jól tudta a különbséget elméletben.

Egy másik és kizárólag *„kemény erdő“*-ben dolgozó kollegám, aki már szintén jó régen kikerült a „Kis-Iblye“-i pagonyból, meglátogatott a Kárpátokban. Fél nap alatt a séta kedvéért bejártunk néhány ezer lúcz- és jegenye-fenyő erdőt. Ha a fák tűit nem láthatta jól, sohasem tudta, hogy melyik előtt állunk. Ez a dolog annyira boszantotta, hogy sarkon forditott és futott ki az erdőből.

Pedig ügyes *„rendező“*-nek mondották, aki betéve felsorolta az üzemtervi és nyilvántartási nyomtatványok összes rovatainak fejét, a különféle hozamszámítási módok előnyeiről és hátrányairól pedig érdekes dissertációt lett volna képes tartani.

Hát még a fa jóságának és használhatóságának megitélésében milyen hibát követ el némely *szak*-ember! Erre is hallottam egy esetet. Katonáéknak egyik nagyobb szabásu épületébe a födém-gerendákat akarták elhelyezni. Az épitész a *biztonság* okáért, szakértőket kért. Megjelent épitészmérnök, épitőmester, ács stb. — no meg egy okleveles erdész ember is.

A faanyagot megszemlélték és bizonyára jónak találták, mert beépitették.

Néhány hónapra reá a födém beszakadt, vagy legalább is azzal fenyegetett. A bontást végező tót zatyafiak bizonyára igen prüszköltek a korhadt gerendák porától, melyek valószinüleg már jó ideje redvesek lehettek.

Az épitész, aki tulajdonkép legártatlanabb volt a dologban, adta meg az árát. — Azt hiszem, a kárvallott az erdészt sem tartotta szakértőnek. Az ilyen szakértői vélemények nem igen emelik a szaknak tekintélyét.

Nem vagyok kárörvendő és természetem az őszinteség, igy hát elmondom azt is, hogy én hogy jártam.

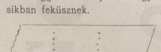
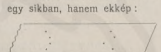
Ezer és ezer köbméter hántott lúcz- és jegenye-fenyő fát adtam át havonként részint rönkőben, részint szálfában a vállalkozónak anélkül, hogy biztosan megtudtam volna különböztetni az egyik fanemet a másiktól. — Annál kevésbé fürészelt állapotban.

Minthogy a boszankodás nem segitett, előszedtem a botanikákat, kérdezősködtem mindenfelé. Kaptam is adatot és feleletet eleget, no de azért még is csak ott voltam, ahol az a bizonyos mádi izraelita polgártárs! Elhatároztam, hogy addig nem nyugszom, mig ezzel a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kérdéssel tisztába nem leszek. Három hónapon át majdnem nap-nap mellett tettem megfigyeléseket, összehasonlításokat, míg tényleg otthonosnak éreztem magam. Elannyira, hogy holdvilág mellett, sőt csupán a tapintással is megtudtam már e két fanemet hántott állapotban egymástól különböztetni.

Feltéve, hogy szívesen veszik e lapok tisztelt olvasói, hát felsorolom azokat a dolgokat, a melyek alapján e két fanemet hántott állapotban megkülönböztettem.

Lúczfenyő.	*Jegenyefenyő.*
A lehántott fa színe világos (fehérbe játszó) sárga.	A lehántott fa színe szürkés-sárga.
A nedvesség a színt mindkettőnél komorabbá teszi.	
A farostok puhák, szálkásak.	A szálkák élesek, kemények.
A rönkö tapintata érdes, mert a felületen a gyanta kigyöngyözik.	Külső tapintata sima, nem tapad.
Az ággöcsök majdnem egysikban fekülsznek.	Az ággöcsök ritkán fekülsznek egy sikban, hanem ekkép:
	
A rönkö homloklapjának külső évgyürüi rövidebb-hosszabb idő alatt szürkés szint vesznek fel, míg a belsők sárgák maradnak. Egyenlő viszonyok között nőtt fák évgyürüinek téli pásztái szélesebbek és sárgábbak, mint a jegenye fenyőnél.	A rönkö homloklapja sokkal gyorsabban és egyenletesen feketedik meg mint a lúczfenyőé. A téli pásztk keskenyebbek mint a lúczfenyőnél és inkább szürke színüek.
A deszka homloklapja jobban szaggatott s nem lesz oly sötét szürke, mint a jegenye fenyőnél.	A deszka homloklapja rövid idő alatt sötét szürke szint vesz fel.
Deszkában az ágak keresztmetszete többnyire sárga s a bél fehér.	Deszkában az ággöcsök májszinü gyürüt kapnak.
Mindkettőnél a téli döntés fája sulyosabb, kevésbbé szálkás deszkát ád és a fa ritkábban kap gombát.	Még azt is ide jegyezem, hogy egy vasuti kocsira átlag 650 köbláb közép száraz jegenye fenyő és 700 köbláb ily minőségü luczfenyő tenthető.

Igaz, hogy igy leirva, soknak tünik fel az, amit szemügyre kellene venni. De a gyakorlatban ez nem igy van, egy pillanat alatt észre lehet venni egy-két jellegző sajátságot.

Bizonyos, hogy mindkét fanemnek vannak helyi sajátosságai is, amelyekről azok gyorsan felismerhetők.

Ahogy az igy felsorolt különbségek nekem feltüntek, kétségtelen, hogy ezenkivül van számos dolog, amelyről ismét más felismeri ezt a két fanemet.

Igy egyik kedélyes szaktársunktól hallottam, hogy ő csakis azokról az egymástól rendesen két méter távolságban lévő s a hossztengelyre merőleges, fejsze okozta bevágásokról képes a luczfenyőt felismerni, a melyek a cserzésre használt kéregnek lehántása alkalmával elkerülhetetlenek.

Igen ám, de a gyakorlatot hosszu időre nem szabad megszakitani, mert akkor a különbséget nem ismeri fel az ember azonnal. Magamon tapaszaltam. Idestova már 10 éve, hogy inkább csak papiroson látom a fák nevét, nem pedig azokat a természetben. Az eredmény az, hogy a mult héten az asztalosomnál a jegenyefenyő deszkákat lúczfenyőnek mondottam és a szilfát kőrisfának néztem.

Igy vagyunk legtöbb dologgal, csakhogy sokan szégyenlik járatlanságukat bevallani. Vagy pedig azzal az ostoba kifogással élnek, hogy az erdésznek az ily részletkérdések ismerésére nincs szüksége.

Igaza van tehát a franczián, amidőn azt tartja: „Usage rend maître!“

Az első vidéki erdészeti egyesület.

A már-már sivár elkoparosodásnak indült termékeny talaj rég várta a kis csemete elültetését, hogy azt ősi termőerejével nagyra növelje, sokaknak hasznára és saját védelmére, a nap perzselő heve, — az ár — a vihar romboló hatalma ellen. Az eszmék szines viriányának boldog tulajdonosa kiemeli kertjének legszebb csemetéjét, s egy ragyogó tavaszi napon aggódva átadja azt az erdők kiváló kertészeinek: im ültessétek el. Súgárzó arccal, örömmel fogadják, nézik, birálgatják dús gyökérzetét, kis koronája dúzadó rügyeit. Egészséges, életerős csemete, de szivgyökere meghasadt, az egyik ága más talajt kiván. Biztos metszéssel szétválasztják, a támadt sebet gondosan beheggesztik, s míg a kettő közül az egyiket az annak megfelelőbb talajt gondozóknak átengedik, a megmaradottat szivük, elméjük egész hevével, szeretetük leirhatatlan melegével elültetik oly biztosan, erősen, hogy nincs földi hatalom, mely azt kitéphesse, megakadályozhassa gyors fejlődését, elvonhassa a tápláló nedveket áldást hozó gyümölcsétől. Bizonyítsanak a tények.

1905. év április hó 3-án Miskolczon délelőtt 10 órakor a szélrózsa minden irányából egybegyült a magyar erdészek tekintélyes száma a várva-várt együttes közös munkálkodás alapjainak lefektetésére. Borsod vármegye székházának előcsarnoka és tanácsterme rég volt tanuja

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

olyan kedves jeleneteknek, mint a milyenek e napon lejátszódtak ódi falai között. A viszontlátás, az ismerkedés kifakadó örömhangjai töltötték be a léget, s a kölcsönös nagyrabecsülés, az őszinte szeretet melege oda tapadt a komor falakhoz is, melyek mozdulatlanul borúltak az ölelkezők fölé.

Podhradszky András, ez a kedves, nyílt szívű és nyílt tekintetű öreg úr, hercegi erdőigazgató föllép az elnöki dobogóra s üdvözölve a távolról jött szaktársakat, meleg szavakban köszöni meg, hogy fölszólítását ily sokan meghallgatták. Ezután fölhívja *Mitske* Gusztáv rimamurányi erdőgondnokot az értekezlet jegyzőkönyvének vezetésére.

Kifejtve a társulás messze kiható előnyeit, részletesen ismerteti azon célokat, melyek hivatvák a megalakítandó erdészeti egyesületet vezérelni, hogy annak működése erdőgazdaságunk, erdőbirtokosainak és saját érdekeinek megóvását, előbbre vitelét szolgálja. A megalakulás folyamatba tételére fölkéri *Gesztes* Lajos erdőmestert, hogy a korelnöki széket foglalja el.

Ismét néhány, a szív hurjain pengetett, fülbemászó akkord, mely visszhangra talál s elemi erővel, leikes éljenzésben tör ki, mikor a korelnök az elnöki tisztség betöltésére Podhradszky András hercegi erdőigazgatót ajánlja.

A kölcsönös üdvözlések után elnök megnyitja a közgyülést s az alakítandó szakegyesület cimét és terjedelmi körét megvitatás alá bocsátja.

Szokatlan, csodálatos kép. Megered a szónoklatok áradata, tusára kél az eszme az eszmével, érvek nehéz fegyverzetében. Zsong-bong a lég, lebillincselő, megkapó a harci tér. Ugyan hol sajátította el e gárda készültségét? Talán az erdő izmosította, nevelte hatalmassá; talán a csicsergő madártól, a csacska pataktól csente el az érces hangot, a szinpompás, igaz szókat? Igen! ezek taníthatták az örök igazságra, a testvéries szeretetre, mely im szétszakíthatatlan láncával átfüzi a küzdőket, a kik most egyesült erővel, közös akarattal megalakítják a *„Borsod—Gömör—Heves megyék erdészeti egyesületét,“* hogy működéséből áldás fakadjon erdőgazdaságunk egész vonalán!

Miután kimondatott, hogy csupán a miskolczi kir. erdőfelügyelőség kerületére kiterjedő szakegyesületbe más körhöz tartozók is beléphetnek tagokul, 77-en jelentkeztek: és pedig

Antony Károly Cserépfalu,
Áronffy Ernő Klenócz,
Bánik György Rimaszombat,
Bárdossy Miklós Sztraczena,
Béel Gyula Nagy-Röcze,
Benczkó József Csábrágh,
Biok Zoltán Jolsva,
Bobok Tivadar Rima-Brézó,
Bradoška Károly Kövi,
Brodszky Gyula Vereskő,
Csaszkóczy Károly Meleghegy,
Csoma Gusztáv Jolsva,
Dénes Géza Betlér,
Dersényi Jenő Miskolcz
Dienes Barna N.-Veszverés,
Divald Béla Garamrév,
Elek István Eger,
Endersz Frigyes Dobsina,
Fankovits Imre Mátraszele,
Ferster Ede Ipolynyék,
Fischl József Diósgyőr,
Fritz Rezső Libettbánya,
Fröhlich Brunó Miskolcz,
Gál György Cserépfalu,
Gaszner Imre Nagy-Röcze,
Gellért László Alsó-Zsolcza,
Gesztes Lajos Felső-Tárkány,
Giller János Divény,
Gloser László Rima-Brézó,
Gura Károly Uj-Huta,
Hensch Emil Murány,
Hering Sámuel Sumjácz,
Holéczy Gusztáv Polonka,
Hoznek Gyula Szent-Antal,
Huszár Kornél Beneháza,
Imecs Béla Borsod-Apátfalva,
Kachelmann Walter Edelény,
Király Emil Nagy-Röcze,
Kirinyi Béla Csetnek,
Kolbenheyer Gyula R.-Lehota,
Kostenszky Pál Dernő,
Kotzmann Géza Rozsnyó,
Kovács Gusztáv Miskolcz,
Lányi Aladár Felgárt,
Linszky Károly Parasznya,
Lukovich Attila Fülek,
Lux János Závadka
Mányay Imre Bosák,
Matavovszky Árpád Diósgyör,
Mayer Géza K.-H.-Váralja,
Mihálik Pál Meleghegy,
Mitske Gusztáv Rimócza,
Mölczer Gyula Rimaszombat,
Okolicsányi Lajos Polonka,
Pálffy Alajos Eger,
Pataki József Kis-Garam,
Pauchly Rezső Rozsnyó,
Péczer Mihály Szilvás,
Pékh József Rimaszombat,
Pilcz Ottó Ipolynyék,
Podhradszky András Jolsva,
Podhradszky Pál Vernár,
De Pottere Gerard Mihálytelek,
Rajzinger Antal Parád,
Rausz István Zsércz,
Regenhardt Pál Sály,
Solty Arnold Beszterczebánya,
Stripszky Mihály Csetnek,
Szénássy Béla Jolsva,
Szepesházy Kálmán Felsőbalog,
Szifft Gyula Helpa,
Szilvássy László Jolsva,
Tindly József Jolsva,
Tornay Gyula Sajó-Várkony,
Törzs Arthur Soóvár,
Weinert Tivadar Parád,
Zachar István Miskolcz.

A jelentkezések után *Podhradszky* András elnök a tisztikar és választmány kijelölésével Zachar István, Gesztes Lajos, Hering Samu, Imecs Béla és Tornay Gyulát bizta meg.

A jelölő bizottság munkálataival elkészülvén, Tornay Gyula terjeszti a közgyülés elé javaslatát, mely egész terjedelmében, nagy lelkesedéssel elfogadtatott.

Igy egyhangulag megválasztattak a tisztikarba: I. alelnöknek: Gesztes Lajos, érseki erdőmester. II. ügyvivő alelnöknek: Imecs Béla, a Magyar Erdész szerkesztője. Jegyző: Mitske Gusztáv, rimamurányi erdőgondnok. Pénztáros: Szénássy Béla, hercegi erdőrendező. Választmányi tagokul: Bobok Tivadar, rimamurányi erdőmester, Csaszkóczy Károly, hercegi erdőmester, Dénes Géza, gróf Andrássy Géza erdőbirtokának felügyelője, Enders Frigyes, Dobsina város erdőmestere, Fankovits Imre, társulati főerdész, Hering Samu hercegi erdőmester, Mayer Géza, gróf Andrássy Dénes uradalmának erdőmestere, Matavovszky Árpád m. kir. főerdész, Péch József m kir. erdőmester, Zachar István kir. erdőfelügyelő.

A megválasztatást *Imecs* Béla köszönte meg a következő meleghangu beszéd kíséretében:

Kedves Barátaim!

Elsősorban is engedjétek meg nekem, hogy ezzel a bizalmas megszólitással élhessek, mert én ugy érzem, hogy abban a pillanatban, midőn ma az első vidéki erdészeti egyletet megalakítottuk, egyuttal egy olyan családnak is tettük le az alapját, melynek tagjai rokonérzelmüek. Ezt bizonyítja az, hogy itt e helyen ugyanannak az eszmének megvalósításáért egyesültünk; már pedig a jó családtagokat az egymás iránti bizalmas barátság kell hogy összetartsa.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Hálatelt szivvel fogadom el ama megtiszteltetést, hogy az egyik alelnökséget én viseljem. Igérem is, hogy tőlem telhetőleg mindent elfogok követni, hogy az egylet felvirágozzék s az hazánk erdészetére áldást hozzon.

De, hogy ezt elérhessük, szükséges, hogy a munkából minden egyes tag kivegye a magáét: egy az összesért s az egész minden egyesért.

Nehéz időket élünk! Mindenfelé panaszkodnak a tisztviselők kedvezőtlen anyagi viszonyaik miatt s nekünk is ugyancsak van okunk feljajdulni. Egy negyed század mult már erdészetünk fölött, anélkül, hogy mi a nagytársadalom közös családi tüzhelyén felbirtunk volna melegedni.

De ha csak ez volna egyedüli panaszunk! Üldöz a balsors azonkivül is lépten-nyomon, mintha az átok sulya nehezednék reánk. Vagy melyikünket ne érítené még fájóbban az a tudat, hogy saját családi életünk, melyet eddig az őszinte kollegialitás füzött egybe és tett kellemessé, az elzülés szélén áll. Avagy ki merné állitani, hogy még él bennünk a selmeczi akadémián belénk ojtott testvéri szeretetnek csak egy szikrája is? Sivár a mi életünk, kedves barátaim. A rangkórság, a nagyravágyás, a kölcsönös megnembecsülés, a lekicsinylés csirái megmételyezték azt. Igaz, hogy ezeket a szomoru állapotokat első sorban mi magunk idéztük elő emberi gyarlóságaink és az uralkodó korszellem ferde kinövései folytán, de én fő inditó rugóját mégsem magunkban keresem, hanem abban találom, hogy az erd. tisztviselők 90 százaléka rossz dotációban részesül és emiatt mindig az anyagiakkal küzd. Tudjuk, hogy szegénység minden rossznak a kutfeje. Az ember elégedetlen lesz sorsával, önmagával és mindennel, ami szép és nemes. Az elégedetlenség meglankasztja s elöli a munkakedvet, az ambiciót, az ember meghasonlik önmagával, rideg, közömbös lesz és még a szakmáját közelről érintő dolgok iránt sem érdeklődik.

Hogy tehát rohamosan emelkedő erdőgazdaságunk érdekeinek megvédésére lelkes és ambiciózus munkáscsapat álljon legalább a jövőben rendelkezésre, ezen egylet egyik első és főfeladata leend minden erejével odahatni, hogy ugy a kebelében, mint azonkivül működő állami és magán, tehát az összes szaktársak anyagi helyzete javuljon. Ezzel nemcsak önmagunknak, nemcsak szaktársainknak tartozunk, de hazafias kötelességünk is, mert önérzetében sértett, elégedetlen tisztikarral erdőgazdaságunk a külföldivel versenyre kelhetni soha sem fog. Elszigeteltségünkből végre a nyilvánosság elé kell lépnünk. Elkerülhetetlen szükségesnek tartom, hogy ügyünket a napisajtó utján a nagyközönséggel megismertessük. Ismerve a sajtó hatalmát, ha a legfelsőbb körök figyelmét magunk felé tereljük, egy nagy lépéssel haladtunk előre.

Ez volna nézetem szerint egyik legfőbb teendőnk ezen egylet kötelékében. Egyéb kérdésekre ez alkalommal kiterjeszkedni nem óhajtok, hiszen szeretve tisztelt elnökünk megnyitójában eléggé részletezte az egylet feladatát, csupán egyet akarok még hangsulyozni.

Bizonyos körökben nem jó szemmel, mondhatni agodalommal néznek a vidéki egyletek alakitása elé. Azt mondják, hogy az széthuzásra fog vezetni és hogy az „O. E. E." az által szenvedni fog, némelyek meg talán azt is hiresztelik, hogy abból az egyletből ki akarunk lépni. Ilyen kijelentésekkel szemben különösen nekem — mert hisz lapomban került az egyleti élet megvitatása felszinre — kikell fejeznem azt, hogy szándékunk nincs, de nem is volt az „O. E. E."-ből kilépni. Mi sem akarunk mást, mint azt a két főcélt szolgálni: hazánk erdőgazdaságát fejleszteni s ezzel karöltve az erdészeti tisztviselők anyagi helyzetén segiteni. Célunk az, hogy egyes vidékek speciális érdekei a kisebb kerületek csoportositása által jobban érvényesüljenek, az által pedig az „O. E. E." érdekei egyáltalában nem csorbulnak, éppugy mint az „O. G. E" a vármegyei gazdasági egyletek munkálkodásával csak gyarapszik erejében. Az uj erdészeti egyletek alakitásával a O. E. E. tekintélye, hatalma nem szenvedhet.

Most pedig kedves barátaim, egy nagy kérésem is volna még hozzátok. Ha a mai gyülés értekezlete és határozatai reátok azt a benyomást teendik, hogy az itt felvetett eszmék és feladatok megoldását magatokévá tenni kivánjátok, ugy ne legyen ez a kis lelkesedés a magyar ember mindennapi szokása; ne legyen az csupán fellobbanó szalmaláng, hanem élesszétek és ápoljátok a tavaszi enyhe szellő lágy fuvalmából uj életre kelt csiráját a testvéri és szaksze retetnek mindenfelé, ahol megfordultok, nehogy rajtunk beteljesedjék azon állitás igazsága: hogy pusztuló, veszni kell annak a családnak, melynek tagjaiban az összetartozandóság érzete kisebb a hiu, egyéni törekvéseknél, kisebb a kufár önérdekeknél.

Az élénk eljenzéssel fogadott meleghangu szavak után fölolvastattak a teljesen szabadelvüen szerkesztett alapszabályok, melyek élénk eszmecsere után általánosságban elfogadtattak s az irányelvek megjelölésével az egyesület választmányának adattak ki végleges fogalmazás és felsőbb jóváhagyás kinyerése céljából. Elhatároztatott, hogy a három vármegye összes erdőbirtokosaihoz fölszólitás intézendő az egyesületbe való belépésre és hathatós támogatásuk kérendő. Az egyesület hivatalos közleményeinek közlésére a „Magyar Erdész" jelöltetett meg, miért is elnök felkérte a tagokat, hogy a lapra lehetőleg kivétel nélkül előfizessenek. A legközelebbi közgyülés helyéül Rimaszombat városa választatott és idejéül f. évi augusztus hó 14-ike tüzetett ki. Az inditványok során *Gesztes* Lajos inditványára, Borsodvármegye alispánjának jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott a vármegyeház termének előzékeny átengedéséért. *Imecs* Béla inditványára elhatároztatott, hogy az április hó 8-án alakuló aradmegyei erdészeti egyesület távirati uton üdvözöltessék. *De Pottere* Gerard inditványára pedig a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

közgyülés az Országos Erdészeti Egyesület elnökségéhez üdvözlő táviratot küldött, melyben nagybecsü támogatását kérte. Erre a táviratra az O. E. E. elnöksége a következő távirati választ küldte:

Podhradszky erdőigazgató, Jolsva.

Borsod-Gömör-Heves vármegyék erdészeti egyesületének megalakulása alkalmával kifejezett üdvözletért köszönetet mondva, biztositjuk, hogy annak a hazai erdőgazdaság érdekében kifejtett működése mindenkor számithat az Orsz. Erdészeti Egyesület támogatására.

Báró Bánffy Dezső.

Ezen kivül számos levél és távirat érkezett, melyek a megalakult erdészeti egyesület felvirágozását és sikeres működését kivánják.

Az állandó érdeklődés mellett lezajlott közgyülésen lélekemelően megnyilatkozott a testvéries együttérzés, a gátat tört, most már testet öltött küzdelem a haladásért, a gondolat, a tett szabadságáért.

A közös munkálkodásra történt egyesülésünk bizonyára nagy horderejü lesz s abból kiszámithatlan előnyök fognak háramlani erdőgazdaságunkra főleg, ha a többi szakegyesületek is mielőbb megalakulnak s igy együttesen, összhangban bevihetjük a köz javára irányuló törekvéseinket szeretett hazánk legelrejtettebb vidékére, elhinthetjük a korszellem szülte, az elmaradhatatlan napi szükséglet érlelte magot.

Az első közgyülést a Korona szállóban mintegy 62 terítékü ebéd követte, hol az erdészek szürke csoportját *Dénes Gézáné Ónagysága* diszitette. A sikerültnél sikerültebb pohárköszöntők közepette s a cigányzene kellemes hangjaival sokáig együtt maradtunk, szivünkben a fényes nap meleg hangulatával elandalogva a reménnyteljes jövő kecsegtető képein.

Mitske Gusztáv.

Törvényeink és a végrehajtásuk végett létesített szervezetek, kiadott rendeletek s szabályzatok.

Irta: *Márton Sándor.*

Tanulmány. (Vége.)

7. Az állami erdőtisztikar szervezete.

Az erdőfelügyelők s állami erdőhivatalok szervezetére nézve, ezeknek mint végrehajtó-közegeknek az egyesitését mellőzhetetlennek tartom.

Hallomásból úgy értesültem, hogy ez csakugyan el is fogadtatott illetékes helyen.

Az egyesités részleteire nézeteimet már volt alkalmam többször kifejteni és mivel a részletek inkább szervezési teendők, itt csak röviden tárgyalom, hogy én miként vélem helyesnek az egyesitést s szervezést.

Mintegy 40 kerület volna szervezendő m. kir. erdőfelügyelőség cimmel. A hivatalfőnök kir. erdőfelügyelő, illetve a VI. dijosztályban főerdőfelügyelő cimmel birna s beosztva volnának hozzá erdőtanácsos, erdőmester, főerdész, mint felügyelő-helyettesek.

A terület felosztatnék a szükséghez mért kerületrészekre s mindenik kerületrész teendőit legalább is főerdész felügyelő-helyettes végezné.

A X-dik dijosztály és gyakornok mint szakszegéd szemlyzet volna alkalmazva.

A felügyelőségnek egy székhelye volna s csak kivételesen laknék másutt egy-egy kerületi felügyelő-helyettes.

Az irodai munka egyszerüsittetnék.

A felügyelőség feladatai volnának:

1. az összes erdők felett a felügyelet gyakorlása;
2. az összes erdőkről *egyszerü* törzskönyv vezetése;
3. a jóváhagyott rendszeres üzemtervek hatósági példányának, avagy ha az erdészeti bizottságnak is kell egy példánnyal birni, egy harmadik példányának őrzése; (és nem kivonatai);
4. erdőrendészeti eljárások foganatosítása;
5. az állami kezelés alatt álló erdőkben a szakképzettséget igénylő külső teendők elvégzése;
6. véleményadás s felvilágositás nyujtása a hatóságok részére, minden ügyben, a mely valamely erdőre avagy kopár területre vonatkozik;
7. az erdőtörvény alapján szükséges szakteendők (érték és árszabályzathoz) szükséges adatok gyüjtése, véderdők kijelölése, erdőrendészeti eljárásoknál az adatok kimutatása, a faeladási igazolványok alkalmazásánál a fő ellenőrzés (usztatási, szállitási engedélyeknél ellenőrzés stb.) és ellenőrzések teljesitése stb.;
8. a fentebb A—H és I. II. a. leirt hatáskör gyakorlása;
9. a belső ügykezelés s a főnöki hatáskör betöltése; (alkalmazottak ellenőrzése);
10. egyéb ide utalt teendők, mint üzemtervek felülvizsgálása, átvizsgáló munkálatok, folyó ügyek tárgyalása, előadói teendők a közig. bizottság gyülésén, állami csemetekertek kezelése stb.

Sokszor hallottam kifogás gyanánt említeni, hogy ez az egyesités lehetetlen, mert kezelést és ellenőrzést egyesiteni annyi volna, mint a tisztviselők kényére bizni az ügyet.

Nincs igazságuk azoknak, a kik ezt hozzák fel, mert mire való lesz a hivatalfőnök? Arra, hogy ellenőrizze az alkalmazottakat.

Az állami erdőhivatalt ugy sem ellenőrizte a felügyelőség, sőt erdőrendészeti eljárásoknál a faérték, területi adatok stb. megállapításánál az erdőhivatalra van utalva.

Nem fejtegetem tovább. Az egyesitésnek elérkezett az ideje s nehány év alatt úgy is be kell következnie, mert a közigazgatási hatóságok is belátták az egyesités szükséges voltát, sőt az erdőfelügyelők nagy része is elodázhatlannak s mellőzhetlennek tartja.

8. Elsőfoku hatóság szervezése.

A mai közig. erdészeti albizottságot megszüntetendőnek tartom, mert az albizottságok csakelyebb

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fontosságu ügyeket (p. o. börtönvizsgálati, kórházi stb. tárgyalnak és inkább kezelési s ellenőrzési, mint intézkedési teendőket végeznek.

Ma az erdészet országszerte — kivéve nehány megyét az Alföldön — elsőrendü érdekeket képvisel. Miért intézkedjék ezért ily ügyekben az albizottság s rendesen csakis az annak jelenlevő elnöke, mert a tagok — igen kevés kivétellel — nem járnak a gyülésekbe.

Arról azonban gondoskodni kell, hogy a közig. bizottság csekélyebb jelentőségü ügyekkel ne legyen kénytelen foglalkozni. *Erre való a fentebb részletezett hatáskör*, mint 6. és 7. alatt tárgyaltam.

Önállósággal is kell birnia a bizottságnak, mint elsőfoku erdőrendészeti hatóságnak s csak felebbezés esetén legyen kénytelen az ügyet felterjeszteni, kivévén a már tárgyalt eseteket.

9. Egyéb módosítás.

Egyéb tekintetben következőket tartom megváltoztatandóknak :

1. A véderdőknél a tarvágás eltiltásának elhagyását oly esetekben, a midőn a talajnak megkötése, a vizáradások mérséklésére, kőgörgetegek feltartására maguk a tuskók is elégségesek. Ellenben a szelek ellen való védelemnél fentartandónak tartom a tilalmat.

2. Az erdőrendészeti eljárások esetében a büntetések leszállítását, mert az összegek túlmagasak.

3. Erdei kihágások tárgyalására járásonként megbizottak kirendelését, ha az illető járásban a birtokosok többsége kívánja.

(Később erre áttérek.)

Az 1898. évi XIX. t.-c. és a végrehajtására kiadott rendeletek.

1. Állami szempontok.

A mint már jeleztem, az állam feladata a feltétlen erdőtalaj termőképességének fentartását biztositani.

Ezt a rendszeres kezelés biztosítja és ez utóbbi feladatot a birtokosok önerejükön nem képesek betölteni : az államnak kell erről gondoskodni.

Nagyon helyes ezért, hogy az állam ezzel a törvénynyel módot nyujt a rendszeres kezelésre s ellenőrzésre.

A törvény céljának, helyességének és szükséges voltának további tárgyalását feleslegesnek tartom s áttérek a részletekre.

2. Egyszerüsítések.

Az állami kezelésbe vételt egyszerüsítendőnek tartom oly módon, hogy p. o. :

a) 50 kat. holdig a szervezendő felügyelőség is állami kezelésbe vehesse ;

b) 50 – 200 kat. holdig a közig. bizottság,

c) 200 kat. holdon felül a miniszter dönthesse el a kezelésbe vétel kérdését, de a b) és c) esetben a bizottság a felügyelőség javaslatára hozzon határozatot s mindhárom esetben a birtokosnak mai alakban való értesítése és felebbezési jogának fentartása mellett.

Célszerünek tartanám továbbá, hogy a felügyelőség a kezelésbevétel tervezése alkalmával, a birtokossal előzetes tárgyalásba bocsátkozzék s jegyzőkönyvet vegyen fel.

Hasonló eljárást tartok életbe léptendőnek a kezelés megszüntetésére nézve.

Ugy az állami kezelésbe vétel, mint a megszüntésre nézve negyedévenként a közig. bizottság utján együttes előterjesztés volna teendő s a miniszter a kezelésbe vétel vagy megszüntetés felett, egy év alatt ujabb tárgyalást rendelhetne el.

A költségek kivetését célszerünek tartanám szintén a—c) esetnek megfelelőleg szabályozni, azaz: aki érvényesen kimondhatta az állami kezelésbe vételt, vagy ennek megszüntét, határozzon egyuttal a járulék tekintetében is, kötelezve lévén a felügyelőség a kivetett összegeket a kezelésben levő területek észrevétel rovatában nyilvántartani. Ha azonban a járuléknak részben vagy egészben való elengedéséről volna szó, ebben az esetben a döntés a miniszter illetné.

Végül az volna a fő egyszerüsítés, hogy az erdőtörvény a naszódvidéki és a községi erdők állami kezelése mind egy törvénybe foglaltatnak s az 1879. XXXI. t.-c. I. cim alá még egy fejezet vétetnék fel.

3. Kihágási megbizottak vagy kihágási ügyészek.

Az erdei kihágásokra nézve ujítást tartok szükségesnek, mert igen sok erdőbirtokon oly nagy számban fordulnak elő a kihágások, hogy az erdőtisztek idejüknek felét a sok tárgyalással kénytelenek eltölteni s a behajtható kár összege nem tesz ki annyi pénzértéket, a menynyibe az államnak az illető erdőtiszt megfelelő működése fizetés s lakpénzben bele kerül.

Ezért én a mai eljárás helyett megfelelőbbnek tartanám u. n. erdei kihágás-megbizottakat vagy ügyészeket alkalmazni a következő módon :

Azoknak a főszolgabirósságoknak székhelyén, a hol sok tárgyalás fordul elő, a közig. bizottság megbizást adna egy ott lakó s erre vállalkozó ügyvédnek, hogy az állami kezelés alatt álló birtokokon történt s a felügyelőség által hozzá áttett kihágási eseteket tárgyalja le.

(Más erdőbirtokokra nézve csak a birtokosok többségének kivánata folytán alkalmaztatnék kihágás-ügyész.)

A felügyelőség, a kihágás előadásában a törvény megfelelő §-aira való hivatkozás mellett az érték, kár stb. összegét megjelölné.

A meghatalmazott felebbezési joggal is birna.

A meghatalmazott minden tárgyalási megkezdett óráért 2—4 koronát számíthatna fel s ez a költség a letárgyalt esetek után, eljárási költség cimén beszedetnék s egyenesen a meghatalmazottnak fizetné ki a főszolgabiró, illetőleg az állampénztár (adóhivatal).

Az állam csak annyiban vállalna felelősséget, hogy ha a meghatalmazott (kéthetenként tárgyalva 26 tárgya-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lás nap, külön napokat is véve 30 nap 10 koronájával) évenként tényleg nem kapott volna 300 K-t a tárgyalási órákért, (utiköltség ha felmerülne, ez külön járna s nem vételnek az órapénzekhez), a hiányt 300 K-áig kiegészíti.

Elmaradva az erdőtiszt odautazási költsége s idejét másra — valóságos szakteendőkre — fordíthatná.

Végeredményében ez az eljárás a szakteendők intenzívebb ellátását tenné lehetővé és a kihágási ügyész nem is volna rosszul díjazva.

4. Erdőőri szervezetek.

Végül az állami teendők apasztása szempontjából, az erdőőrök szolgálati s fegyelmi szabályainak megállapítását egyszerűsítendőnek tartom oly módon, hogy a megállapítás a *felügyelőségre* bizatnék, a mely a birtokossal illetve több birtokossal együttesen, esetleg főszolgabiról járásonként e célból folytatott tárgyalás alapján állapítaná ugyan meg e szabályzatot, de felebbezési jog fentartása mellett.

Az állami kezelés alatt nem álló birtokosok erdeire *maga* a hiv. főnök *erdőfelügyelő* vezetné a tárgyalást s ő állapítaná meg a szervezetet; a közig. bizottság a szervezettel csakis az erdőőrök létszáma tekintetében foglalkoznék, egyébre nézve csupán felebbezés esetén. — Azonban az erdőőrök s erdőszolgák által felszámítható napi és fuvardíjak nagyságát a közig. bizottság — esetleg járásonként — határozza meg, egyformán az összes erdőőrökre és az összes erdőszolgákra.

Ezt a módot azért ajánlom, mert nem tudom okát adni, hogy miért kell — a felebbezett eseteket kivéve — a miniszternek azzal foglalkozni, hogy melyik erdőőr vagy erdőszolga, melyik területet őrizze, hol lakjék, ki adhat neki s hány napi szabadságot stb.

Kicsiny dolgok ezek az országos teendőkhöz, miért terheljék tehát a minisztert.

5. A mai helyzet.

A mai helyzet nem áll egyébből, mint az ötéves gyakorlati tapasztalatok szerint az eljárások egyszerűsítésére s korrigálására irányított törekvésből.

Miben kell egyszerűsítést behozni? Amint fentebb jeleztem:

a) állami kezelésbe vétel s állami kezelés megszüntetésénél;

b) járulékok kivetésénél;

c) erdei kihágások tárgyalásánál,

d) erdőőri szabályzatok,

e) gazdasági ügyviteli szabályzatoknál (és szavazásra jogosultak névjegyzékénél),

f) a szervezendő felügyelőségnek adandó hatáskörrel, az eljárások rövidebbé tételében,

g) belső ügykezelésnél.

Az a—d) és f)-et már tárgyaltam s ezért áttérek e) és g)-re.

6. Gazdasági ügyviteli szabályzatok.

Azt az elvet, hogy a közbirtokosságok és volt urbéresek szervezkedjenek s mint testület szabályszerint intézzék ügyeiket — helyesnek tartom. De sokkal célszerűbbnek tartanám, ha a szervezkedés nemcsak éppen az erdő, illetőleg az állami kezelés alatt álló birtokokra történnék, hanem az illető birtokosok összes birtokaira.

Hogy ez mily helyes elv, mutatja, hogy több birtokosság legelőjére, közös malmára stb. is alkalmazni kívánja a szabályzatot.

A szabályzatok megállapításánál tekintetbe kell venni a birtokosságok műveltségi állapotát.

A hol egyetlenegy birtokos sem tud, vagy valamelyik kivételesen tud olvasni, továbbá a melyik birtokosság tagjai magyarul sem tudnak: ott a szabályzat úgyszólván értéktelen dolog, sőt teher is.

Ezekben az utóbbi esetekben igen-igen egyszerűnek kellene lenni a szabályzatnak.

Nagyobb függetlenséget is kellene adni a birtokosoknak, hogy ne kelljen minduntalan jelentést tenniök.

Tökéletesen elegendő volna féknek:

a) a gyűlésnek 14 nappal közhirré tétel utján való egybehivása;

b) a határozatképesség megállapítása;

c) a gyűléseken valamely tiltott eljárás vagy önkény esete.

Ha ily cimen adatik be felebbezés, új gyülés legyen egybehivandó. Az egyéb ok miatt beadott felebbezést ellenben, hogy az elnök miként tette fel a kérdést, avagy mindenki — utólagos állítása szerint — nem volt a tárgyakról értesülve stb., elutasitandónak tartom, mert szintén testület, p. o. valamelyik budapesti pénzintézet, avagy gépgyár részvénytársaság stb. s ezeknél sincs más felsőbb fórum a közgyülésnél. Ugyanigy van az orsz. erd. egyesületnél is.

A szabályzatra nézve általánosságban még az a megjegyzésem van, hogy a telekkönyvi feljegyzést mellőzhetőnek tartom.

A részletekre nézve következőket adom elő:

Ha a telekkönyvvezés elmarad és kiterjesztetnék a szabályzat hatálya az illető birtokosok összes ingatlanaira (kivévén az állami kezelés érvényességét, a mely csak az állami kezelésbe vett birtokokra volna kihatással), akkor igen egyszerüre lehetne összevonni a szabályzatot.

Össze is kell vonni, mert a hol a körülmények miatt egy-két szabály megtartását is alig lehet megkivánni, ott a sok szabály és részlet életbe sem léptethető.

Teljesen elég a szabályzatba foglalni, hogy meiy területekre vonatkozik érvénye s kik folynak be az ügyvitelbe; továbbá mi a hatásköre a gyülésnek stb., de nem részletesen, hanem igen röviden s csak az elnök s választmány volna jogokkal felruházandó, mig a pénztárnok, erdőgazda, jegyző, csak az utasításokat teljesítené.

Az értékesítés s anyagkezelés és jövedelem-felosztásnál elég volna hivatkozni a megfelelő törvényszaka

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szokra, tanácsot s tervet az illető erdőtiszt volna köteles adni.

Ily módon a szabályzat legfeljebb egy nyomatott ivre terjedne.

Nem lehet célom itt szöveget közrebocsátani, hanem csupán reá mutatni óhajtottam nagyjában az egyszerűsítésekre.

A szabályzat jóváhagyására azt az egyszerűsítést tartanám célszerűnek, hogy 100—200 kat. holdnyi területig a szabályzatra igen rövid és egyszerű minta volna kiadandó s az e szerint megállapított szabályzatot a közig. biztosság mint I. foku erdőrendészeti hatóság hagyná jóvá s csak felebbezés esetén terjesztené fel; 200 kat. holdnál nagyobb területekre elfogadott terjedelmesebb szabályzatok II-od foku jóváhagyás elé volnának bocsátandók.

Ily eljárás mellett a munkának fele mellőzhető volna, mert a birtokoknak fele 200 kat. holdnál kisebb.

7. A tervezett felügyelőség belső ügykezelése.

A közügy érdeke azt kívánja, hogy a hivatalnok ideje s munkaképessége kellően felhasználtassék, mert az ügyeknek megfelelő tanulmányozása s az azokban való gyors és helyes eljárás csakis igy válik lehetségessé.

A munkaerőt tehát ismerni kell, hogy meglehessen határozni, miszerint bizonyos megszabott munkaidő alatt mennyit teljesíthet.

A munkaképességet megbirálni a főnök van hivatva s a főnöknek annyi idejének kell lenni, hogy mindenik alárendeltjét ellenőrizhesse s munkájuk eredményét megbirálhassa.

Ebből kifolyólag egy főnök mellé csak annyi hivatalnokot célszerű beosztani, a mennyit a főnök alaposan ellenőrizhet, jól kiismerhet s ezáltal felőlük helyes birálatot s véleményt alkothat.

Ennek a kiismerésnek egyik alapja a közvetlen érintkezés.

Ha a főnöknek módjában van alárendeltjeit huzamosabban megfigyelni, képességeiket biztosan megitélni s az előforduló munkát, a rendelkezésére álló munkaerőnek tervszerű beosztása mellett elvégeztetni; akkor a munkabeosztás arányos, a munkálkodás gyors, a közönség s a közügy érdeke pedig kielégítve leend.

Ezekkel a feltételekkel ellenkező, vagy csak részben megegyező szervezés egyik hivatalnoknál túlterheltséget, másiknál munkaerő vesztességet, az ügymenetben zavarokat s a közönségnél panaszokat idéz elő.

A tárgyalt feltételek mellett röviden előadni óhajtom, miként lehetne nálunk a beosztási s belső ügymenetet jól rendezni, azaz: miként lehetne a magyar erdészet közadminisztrációját, vagyis a magyar erdőrendészetet a közönség igényeinek kielégítése mellett jól szervezni.

Az alap, melyből kiindulok, az erdőfelügyelőség és állami erdőhivatalok egyesítése, amint ezt a „Magyar Erdész"-ben is 1903. évben ismertettem.

Második elv a mostani teljes érvényü központosítás elejtése, vagyis a hatáskör szétosztása, tagolása, ugy mint fentebb tárgyaltam.

Mindenesetre kell azonban egy országos központnak lenni, a mely a legfelsőbb erdőrendészeti hatóság teendőit végzi s a többi az országban szétosztott alárendelt erdőhatóságokat ellenőrzi. Ez azonban csak az országos és nagyobb jelentőségü és a felebbezett ügyekkel foglalkozzék.

Nálunk a legfelsőbb erdőrendészeti hatóságot a földmivelésügyi miniszter gyakorolja.

Az országos ügyeknél fő az egységes vezetés s ezért a főosztályt p. o. erdőrendészeti főosztályt egy főnöknek kell vezetni, a ki mellé bő gyakorlati ismeretek, terjedelmes elméleti képzettséggel biró kiismert munkaképességü, külbelyástól úgy megbizhatóság, mint anyagi — magas fizetési osztályban — függetlenség tekintetében teljes megnyugvást keltő hivatalnokok, mint előadók osztandók be.

A főnök tanácskozik az előadókkal s ellenőrzi utóbbiakat.

Segédszemélyzetként volna beosztva nehány fiatal szakerő, kik néhány évet töltenének a központban.

Mindenik előadónak volna egy kerülete, a melybe a beosztható szerint 6—10 külső hatóság volna beföglalva. Nézetem szerint 40—42 külső hatóság kellően elvégezné a teendőket, tehát előadó volna 4—6.

A külső hatóságok a közigazgatási bizottságban előadói tisztet töltenének be s a közig. bizottság volna az az I-ső foku erdőrendészeti hatóság, de oly módon, mint fentebb leirtam, azaz a kisebb jelentőségü ügyekben az erdőhatóság, t. i. a felügyelőség önállóan intézkednék.

Az erdőhatóság kerülete a hozzáférhetőség szerint volna megállapítva, azaz a jó vasuti összeköttetéssel biró törvényhatóságok foglaltatnának bele.

Egy kerületbe azonban nem tartozhatnék több kerület, mint a melyen 12 erdőtiszt végezné el a teendőket. Ennyivel többet jól ellenőrizni s kiismerni nézetem szerint nem lehet.

A beosztott erdőtisztek közt a kerület beosztatnék alkerületekre s mindeniknek teendőit egy erdőtiszt végezné.

A főnöknek jogában állana a tapasztalatokhoz képest az alkerületek beosztását változtatni.

A főnök mindenik alkerülettel biró erdőtiszttel egy évi munkatervet állapítana meg s ellenőrizné a foganatosítást.

A hatóság egy iktatót vezetne s az előadók alkerületeikben az illető erdőtisztek volnának.

A munkálatokhoz ha segédszemélyzetre szükség van, a főnök küldené ki az alkerülettel nem biró erdőtiszteket, sőt ha a szükség úgy kivánná, az alkerülettel biró erdőtiszteket kerületeiken kivül is kiküldhetné, de a munka arányossága szempontjából csakis oly alkerületbe, a melyiknek vezető erdőtisztje több munkanapot töltött külső szolgálatban, mint az oda kiküldendő alkerülettel biró erdőtiszt. Kivételnek csak önként való vállalkozás esetében volna helye.

A főnök vagy helyettese tárgyalná az erdőrendészeti

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

eseteket azzal a kivétellel, hogy a feljelentő erdőtiszt nem vezethetné a tárgyalást.

A részletes s különösen az állam által kezelt erdőkben előforduló kisebb jelentőségű szakteendőket, a beosztott gyakornokok és a X-ik díjosztályba besorozott erdőtisztek végeznék, nem zárván ki, hogy szükség esetén az alkerülettel bíró erdőtisztek is teljesítsenek ily teendőket.

A beosztott erdőtisztek felügyelet mellett részt vennének egyéb fontosabb munkálatokban is, hogy gyakorlati kiképeztetésük biztosítva legyen.

Végül az erdőtisztek létszáma úgy rendeztetnék s osztatnék be a fizetési osztályokba, amint már ismertettem a „Magyar Erdész" hasábjain.

Ezek volnának nagyjában a szervezés fővonásai.

A részletek egyszerűsítésére nézve még a következőket hozom fel:

Utazásoknál felszámítható napidíjak és költségekről az utinaplót a pénzügyigazgatóságok mellett működő számosztály érvényesítené s a főnöknek joga volna utalvány alapján a kifizethetést igazolni, hogy a pénz néhány nap alatt felvehető volna.

Az utielőleg nem gyakorlatias, mert a visszafizetése gondot okoz s nyilvántartása csak szaporítja a teendőket.

A vasuton való utazáshoz az erdőtiszteket oly bérletjegyekkel tartanám ellátandóknak, mint a milyeneket az ugyanazon miniszterium alá tartozó állattenyésztési felügyelők már több év óta kapnak.

A sok nyilvántartás helyett egy egyszerű volna vezetendő.

A szabadságolás módja már kellően rendezve van.

Szolgálati szabályzat volna kidolgozandó, amely elkülönítené a főnöki teendőket, egyet s más főnöki jogot tartalmazna, ugy mint a vizsgálatok s kulturmérnökségeknél stb. van. (P. o. díjnokok, szolgák kinevezése, temetési illeték kiutalása, 100 K-ig leltári tárgyak beszerezhetése, bizonyos mennyiségü csemete kiadhatása stb.)

Az iktatás, mutatókönyv egyszerűsítve vezettetnék. A leltári számadás 3. példányban egyszerűen vezettetnék. Két példány volna a minisztériumban, egy a hatóságnál s ennek egy példánya, t. i. a harmadik, minden évben felküldetnék ellenőrzés végett s onnan záradékolva kerülne vissza.

Ily mód mellett nem kellene évenként a 100—200 é telü leltárakat folyton másolgatni.

Több ily aprólékos egyszerűsítéssel, igen sok munka volna megtakarítható.

* * *

De ezeket már nem szükséges tárgyalnom, befejezem értekezésemet, mert nem lehet célom a részletekbe hosszasan belebocsátkozni, mert bár joggal szólhatnék az erdőrendezés átvizsgáló munkálatok egyszerűsítéséről és tárgyalhatnám továbbá az értékesítési eljárást; továbbá kiterjeszkedhetnék még sok egyébre is; de utóvégre egy értekezés mindent úgy sem ölelhet fel.

Nincs ezért egyéb hátra, mint hogy tanulmányomat azzal az óhajtásommal végezzem, hogy vajha sikerült volna ügyünket, bármily keveset is előmozdítanom.

Két káros lepke hernyójáról.

Két káros, falánk és veszélyesen pusztító hernyóról óhajtom közzé tenni saját tapasztalaimat, mintegy kiegészítéséül ama hason tárgyú cikknek, mely az „Erd. L." 1904. évi XII. füzetében Pfundtner kollega tollából megjelent.

Észleleteim nyomán állíthatom, hogy a „Porthesia cryssonhoca" eme veszedelmes pusztító, torkos hernyók, illetve lepkék, nemcsak Kisküküllő, Szeben, Nagyküküllő vármegye tölgyeseit lepték el és pusztítják, hanem elborították már Alsófehér és Torda-Aranyos vármegyék minden tölgyes állományát, megfoszva azokat kellemes, szemet gyönyörködtető zöld lombozatuktól. Az ellepett tölgyesek úgy néznek ki, mintha óriási szennyes lepedő volna föléjük terítve; közelebbről szemlélve látjuk, hogy az nem egyéb, mint az egyes ágak végeire elválaszthatatlanul reá szőtt piszkos színű, roppant erős szövetű, össze-vissza font csúcsos hernyófészek. Ilyennel van elborítva minden fa, de annak minden egyes ága is.

Ellepték a vén és középkorú tölgyest éppen úgy, mint az 1—2 éves vágást, de ellepték az erdők mellett levő legelőt, megtámadták és teljesen elárasztották a gyümölcsösöket, elpusztítva a levélzetét, megrontva a gyümölcstermést. Behatolnak ezen undok, szőrös hernyók a falvakba és emberi hajlékokba is. Bámulattal és csodálkozással néztem 1904. évi május havában Torda-Aranyos vármegyében fekvő Felsőfüged község minden egyes házfalán csakúgy hemzsegő utálatos bestiákat. Ilyen szintén a balázsfalvi járásban is előfordult.

Már évekkel előbb észleltem a fellépést úgy ennek, mint a Cnetocampa processioneánoknak. Figyeltem elterjedését, irányát, károsításának minőségét, mennyiségét, tapasztalataimról alább beszámolok.

1901. év elején foglaltam el jelenlegi állásomat és az erdőt részletesen bejárva, május havában biztosan megállapítottam, hogy úgy a városi, mint a szomszéd erdőterületekben a Porthesia cryssonhoca és a Cnetocampa proc. már előző évben fellépett volt, de azt nem vették észre, avagy nem méltatták figyelemre. Ismerve gyors elszaporodásukat, nagy pusztító képességüket, valamint a kiírtásuknál alkalmazandó óvó és írtó módok fáraszto és költséges voltát, észleleteimről írásbeli jelentést tettem a városi tanácsnak, kérve, miszerint a közigazgatási bizottsághoz irjunk át, hogy az összes erdőbirtokosoknak rendelje el a két káros hernyófaj haladéktalan pusztítását. Az átirat elment, szerencsésen belekerült az „aszaló"-ba — intézkedés nem történt. Igyekezetem hajótörést szenvedett még azután is minden tekintetben és mindenütt. De nem mulasztottam el egy alkalmat sem, hogy egyes fac-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

torokat több izben ne figyelmeztessek arra, hogy a mit most számba sem vettek, mit mostan figyelemre sem méltattak, az majd 3—4 év mulva csudálkozást, az elszörnyedést fogja az ajkakra csalni és majd tehetetlenül állunk a rém pusztítás fölött. Bekövetkezett. A tölgyesek minden tavasszal le lettek koppasztva zöld lombdiszüktől és mint elszáradt fekete tömegek meredtek végtelen bánatosan az ég felé, mintegy esdve a végtelen hatalmú Teremtőtől a hernyó bebábozása után a második lombozatukat.

Már 1902. évben a 200 kat. hold kiterjedésü síkon fekvő Holtmaros és az 1000 holdas erdő teljesen el volt lepve a hernyóktól, hasonlóan a többi, a várostól távolabb fekvő tölgyerdők is.

A rengeteg mennyiségű hernyók folytonos rágcsálása következtében recsegett, ropogott az egész erdő, hogy szinte borzalom volt benne járni. Leráglta teljesen a tölgyesek lombozatát, felfalták a fűzek leveleit, szilét, juharét, de lepusztították teljesen a galagonya, fagyal, gyertyán, veresgyürüs som leveldiszét is, a mit sem magyar, sem német múben nem olvastam, csak a kecskerágó leveleit nem bántották. A gyümölcsösöket már nem is lehet megtisztítani tőlük, leráglnak mindent. Táplálék hiánya miatt messze helyekre is vándorolnak; ezen ok miatt lepték volt el az erdővel szomszédos városi legelőt is úgyannyira, hogy a legeltetést be kellett okvetlenül szüntetni 14—16 napra, a míg bebábozódnak. Szomorúan szemléltem tavasszal, hogy miként váltja fel az erdő szép kellemes zöldjét a szembántó vörhenyes színezettel. Igen, vörhenyes, rozsdabarna színt ölt az erdő a rágás idejében, világosan, élesen mutatva a hernyópusztítás irányát és nagyságát; a bebábozáskor már feketés, illetve sötétbarna színt mutat az erdő, míg a második lombfakadással újra látható a remény szine: a zöld. Ezen lombsátor alatt jelennek meg aztán a fajfentartás végett a Porthesia lepkék, hogy kötelességüket teljesítve, igen rövid földi élet után elpusztuljanak.

A mint ma már meglehet állapítani, ezen pusztítók fő szaporodási éve, illetve legnagyobb mennyiségben 1904. év tavaszán léptek fel. Hihetetlen millióinyi mennyiségben jelentek meg, ellepve fát, legelőt, útakat; leráglva, lekopasztva mindent, még a galagonya levélzetét is, mozgott az egész erdő, megelevenült minden fa, hangos recsegés töltötte be a levegőt. Képzeletet meghaladó sokaságuk miatt végre az éhség jutott osztályrészükül. Elkeseredésökben, kínjukban föltámadt bennök is a kenyérirígység, harcra keltek, rágva, tépve egymást. A győztes mászott előre, örvendve, hogy már neki több juthat. Pedig csalatkozott! Új harcot kellett vívnia.

Ezen kritikus időben kellett az enyedi határban fekvő Holtmaros tölgyes vágásterületén egy vállalkozónak 500 ürméter III. osztályú tűzifa kiválogatni és átadni a többi mennyiségből. Az erdei úton járva, egy pillanat alatt tele lett mindnyájunk csizmaszára hernyóval. Tuskóról-tuskóra menekültem és szünet nélkül veregettem le az undok hernyókat. Minden egyes fa teljesen be volt borítva velük, egymás hátán hemzsegtek. A kocsik az úton állva, egy pillanat alatt megteltek hernyókkal. A kerék vaskoszorúja meg zsíros volt, a mint jövet a kerékvágásban a sok hernyót összenyomta. A vasúti töltés, a sínek mind-mind borítva voltak általuk. Nyaktilózta is a vonat őket halomszámra. Az átadást befejezve, tényleg futó lépésben menekültünk az erdőből az országútig.

Néhány nappal később a felsőfügedi cserkérgezési munkát néztem meg. Ottan is ugyanezen képre találtam. A sátrak kivül-belül tömve voltak velük, az ember járás közben képtelen volt azokat kikerülni, mert egy tenyérnyi hernyómentes terület nem volt látható. A munkát, dacára sürgős voltának, a munkások majdnem teljesen beszüntették, menekültek az iszonyú hernyócsípésektől.

Ezen időben kaptunk egy felszólítást a hernyók irtására, összeszedetésére. Hát jól elkésett az intézkedés!

Pfundtner kollega cikkében azon nézetének ad kifejezést, hogy: nem a mesterséges és költséges irtási módok alkalmazásával érte el a pusztításban az eredményt, hanem igen is véghez vitte azt az éhség. Tapasztalataim nyomán ezt a nézetét határozottan helyesnek tartom. Tényleg csak a természet által segítségünkre jövő éhség képes már ily aránytalan nagy mennyiségüvé nőtt hernyó-tömeget elpusztítani. Ezen kijelentésem igazolására felemlítem azt, hogy a fentebb leírt két helyen 14—16 nappal később megint megfordultam. A száradt fák helyett zöldelő erdőt láttam, az undok mászkáló hernyók megdermedten, megmerevedve, mozdulatlanul feküdtek, avagy függőlegesen lapultak a fák kérgéhez. A hernyók kiirtására nem tehettünk semmit és mégis elpusztúlt majdnem mind. Látva azt, hogy a világon mindent felfaltak, kínjukban ide-oda mászkáltak eledel keresés végett, míg az éhség végzett velük. Jól megfigyeltem szabad szemmel, de megnéztem kézi nagyítóval is igen sok hernyótestet, de semmi pusztító betegséget, avagy álcát stb. rajtok, bennök fől nem fedezhettem. Bőrük ép állapotban volt, jól látható volt rajta minden szín, pont akár eleven állapotukban. Határozottan az éhség ölte meg a rengeteg mennyiséget. Persze a gyöngébb, a fejletlenebb hamarább áldozatúl esett a már kinőttnél. Így is maradt még elég a bebábozásra. A megmaradottak szaporodásából származó hernyófészkek nagy részét egyes vágásterületeken megsemmisítettem a télen. A galyakról összeszedettem részben munkásaimmal, részben a vevő közönséggel rakatom halomba az általuk megvett ágcsomókról és azután a tűz martalékává dobom. A még megmaradó hernyófészkekből a tavasz beálta után előmászó kis, gyönge hernyók talán a kedvezőtlen időjárás folytán fognak elpusztúlni. Az éhség mellett legnagyobb ellenségük a 3—5 napig tartó tavaszi hideg, esős napok, melyek még gyönge, apró kis korukban érik őket és így halomszámra pusztúlnak el. Ezt 1903. év tavaszán tapasztaltam, hogy a két napig tartott hideg, esős nap alatt nagy csomó pusztult el; kár, hogy nem tartott tovább. Az 1904. évi időjárás a lehető legkedvezőbb volt a szaporodásukra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A hideg és nedvesség által elpusztult hernyók bőrei teljesen elütök voltak az 1904. évben az éhségtől elpusztultakétól. A nedvesség által elhullottaké egy fekete kocsányos tömeg, melyről nem lehet felismerni a hernyófajt sem.

Röviden megemlítem még, miben és hogyan jelentkezik a hernyó káros hatása az emberi és állati szervezetre. Láttam másokon, de fájdalmasan tapasztaltam azt saját magamon is. Láttam káros hatását szarvasmarhán, bivalyon, sertésen. 1904. év április 15—20-tól junius 20. tájáig a megbúgott koczák mind elvetéltek. A kifejlett állat több napig tartó kornyikálás után egészségessé lett, mig a 4—8 hónapos malaczok javarésze elhullott. Nálam is 6 drb. igen szép erőteljes 5 hónapos malacz hullott el. Pedig csak 1—2 napig jártak az erdőn, mert látva az iszonyatos hernyómennyiséget, beszüntetését kértem a legeltetésnek. A sertések ürülékei fekete földes színüek, olyan mintha vizes fekete föld lenne. Kezdetben jól, alaposan megnézve, észrevettem a hernyóbőröket is. Kinőtt sertés nem, csak a fiatalabb 4—8 hónapos hullott el.

A szarvasmarhánál a bivaly sokkal nagyobb ellenállást fejtett ki. A szarvasmarha szeme megdagad és vörös színüvé lesz, végbele vörösen kicsucsorosodik és végül elhull; éppen ez fordul elő a bivalynál is, de nehezebben vesz erőt rajta a betegség. Ha nagyobb mennyiségben vette be a hernyókat, úgy bele is pusztult, de előbb némileg felpuffadt. Egyik fuvarosom otthon észre vette az általam jelzett jelenségeket bivalyain és erős hajtószer alkalmazása és kergetés által azok kitisztultak, életben maradtak.

Az ember bőrére, szervezetére is határozottan állíthatom, mivel nemcsak vagy 150—200 munkásomnál láttam, de tapasztaltam magamon is, roppant kellemetlen, kinzó a hernyó csipés. Az ember idegessé lesz, még aludni sem képes éjjel a roppant viszketegség miatt. 1903. április 26-án az Alsófüged község határában fekvő városi erdők határait rendeztük, illetve állapitottuk meg a községi hatóság közreműködésével. Mindenütt nyiladékot kellett kivágatni. Az erdőt 14—18 éves állabok alkotják. Ugy nézett ki az egész területe a történtelen üres hernyófészektől, mintha egy óriási hamuhalom volna. A hernyók kora reggel 5 órakor, mikor a munkát naponkint megkezdettük, csöndesen pihennek és nyugszanak félig dermedten, míg a levegő általánosan felmelegszik; úgy 8—9 óra körül már minden fa mozog, megelevenül az erdő, recsegés tölti be a levegőt, a mérhetetlen mennyiségü hernyó mohón rág, táplálkozik, hogy kifejlődésüket minél előbb elérhessék és mennél hamarább gyűlhessenek valamely törzsre, karóra stb. utolsó bőrük levetésére és a bebábozáshoz. A hernyók mászkálás közben, némelykor egymás hátán is utat akarva törni, hangos koppanással hullanak alá a talajra, levélzetre, vagy az ott járkálók kezeire, a munkások fedetlen mellére. Ránk nézve veszedelmes volt az is, hogy igen sokszor, minden figyelmeztetés és vigyázat mellett munkaközben puszta kézzel egy csomóban levő levetett hernyóbőrtömeget markoltunk meg és azután arczra, szembe jutott. A munka tehát kora reggeltől 9 óráig jól és vigan ment, mig a hernyóvilág ébredezni, mozogni kezdett, de azután kinos volt.

A szőrök a szemben és a bőrön, kivált az izzadt bőrrészeken szúró fájdalmat idéznek elő. A hol a hernyó a testet érinti, oly heves érzés támad, mintha tüzes parázs érte volna. Az égő csipés következményeképen szünet nélküli vakaródzás, mentől jobban vakarja az ember, annál jobban ég és terjed. Nyugtalan idegességet okoz annyira, hogy még aludni sem lehet, mert $^1/_2$—1 órai időközökben felébred az ember a viszketés miatt. A csipés folytán a bőr feldagad és talpkeménységüvé lesz. Igy jártam volt magam is. A nyakamon, a fülek cimpáitól hátrafelé a nyakbőrön egy ujnyi vastagságra volt feldagadva és oly merevvé lett, hogy meghajlítani, benyomni nem lehetett. Három napon keresztül tartott daganatom, mig a véletlen folytán megtalált orvosság többszöri alkalmazása után végre eltünt, hogy néhány órával később újra vissza kapjam új csipések által. A munkások persze kezükön, mellükön és nyakukon is össze voltak csipve. Ezen roppant kellemetlen érzésnek legegyszerübb és legjobb orvossága a hideg vizzel való többszöri lemosás. Kitünő fájdalomcsillapító szer, gyorsabb hatása van a borszéki borvíznek. A cserkérgező munkások a vállalkozótól valami kenőcsöt kaptak, de minden eredmény nélkül használták. Sokan meg is szöktek a munkából. A hidegviz-mosás kifogástalan jó hasznát tapasztalva magamon, nekik is azt ajánlottam. Ugyszólva minden 1—2 órában mosakodtak és kinjuk csillapodott, dolgozhattak.

A Porthesia cryval egy időben észleltem a Bucsuspóhok — Cnetocampa processionea — hernyóját is úgy a városi, mint a szomszéd erdőterületeken. Ennek hernyója kurtább és vékonyabb, szürke színü, hosszú, szürkés szétálló mérges szőrökkel van boritva, mintha egy ponttól két szőr nőtt volna ki. Nagyon könnyen felismerhetők a nagy társaság, meg az összekötő fonál által. Minden egyes helyen, a hol észleltem — egy kis rész kivételével — mindig az ágak hónaljaiban, keleti, déli, délnyugati lejteken láttam, túlnyomóan a déli oldalon. A gombási határban Br. Zejk erdejében az éjszaki oldalon is észleltem. Legnagyobb mennyiségben egy fensikon fekvő (360 méter tengerszin fölött) 700 kat. holdas, $^3/_4$-ed részben vágást tartalmazó tölgyes erdő összes hagyás- és határfáit lepték el. A mély, nyirkos, sötét völgyekben levő hagyásfákon egyetlen egyen sem láttam. A hernyópamatok a föld szinétől 2—6 méterig voltak elhelyezve. Összehasonlithatatlanul könnyebb, olcsóbb ennek a teljes kiirtása, mint a Porthesiáé. Ezen veszedelmes nagyszőrü hernyók elpusztitását a lehető legegyszerübb, legolcsóbb és leggyorsabb módon eszközöltem. Mindegyik emberem számára vágattam egy-egy 2—3 méter hosszu vékony tölgy- vagy nyárfa sarjhaj-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tást. A végükön behasittattam 8—10 cm.-nyire. Ezen hasitékba a mindenütt nagy mennyiségben található száraz tölgylombot húzattam be, kivülről hasonlóan becsavartattam és valamelyes ággal, évelő fűszárral oda kötöztettem. Ezen igen könnyen égő száraz pamatot, (mely a szükséghez képest, azaz hogy mily nagy hernyócsomóval volt dolgunk, 15—30 cm. átmérőjü gömbös pamat volt) a fa alatt meggyújtva, az égő lombozatot a zsufoltan egymásra hálózott hernyótömegre nyomtuk, avagy közvetlen a gömb alá tartva, azokat az utolsó darabig leégettük. Erős, sercegő hang közben pusztúltak el a tűzhalál által és megvörösödött, erősen felpuffadt testtel hullottak alá tömegesen, nagy koppanást hallatva a száraz lomb talaj takarón.

Ily irtószerszámmal felszerelve„ sorra dülőnként vétettem a területet és annak minden hagyás- és határfáját s három heti munka, alig észrevehető fáradsággal, no meg egynehány pakk gyufa elhasználása után teljesen el lettek pusztitva a hernyók.

Eljárásom teljes sikerrel járt, mert azóta (1901. év) bár minden tavaszszal elég szigoruan figyelem és vizsgálom, de még hirmondónak sem láttam belőlök.

Ha 1901-ben szavam visszhangra talál, úgy a Porthesia cry. is teljesen el lehetett volna pusztitani. Ennek irtása sokkal nehezebb és költségesebb lévén, nem vállalkozhattam arra, mire a Cnetocampa proc-nál, de meg ha parányi erővei hozzá is látok, úgy is dugába dűlt volna minden igyekezet.

Ebből az erdőbirtokosok levonhatnák azon következtetést, hogyha kezelő erdőtisztjük ily veszedelemre felhívja figyelmüket, jelzi a bekövetkezendő hátrányokat, pusztitásokat, valamint minden káros utókövetkezményt; ne vegyék félvállról, ne kicsinyeljék a bajt — ez által lesz igazán nagygyá — hanem hallgassák meg, mert nem nagyzási mániából, feltünésből teszi, hanem azért, mivel jól ismeri a szomoru következményeket.

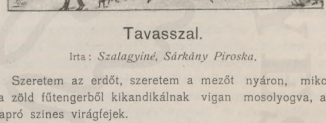
Mirtse János.

A Borsod, Gömör és Heves vármegyék erdészeti egyesületébe befizetett tagdijak kimutatása az 1905-ik évre.

Antony Károly	6 K.	Fankovics Imre	6 K.
Áronffy Ernő	6 K.	Fischl József	6 K.
Bánik György	6 K.	Gaál György	6 K.
Béel Gyula	6 K.	Gaszner Imre	6 K.
Bradofka Károly	6 K.	Gellért László	6 K.
Bobok Tivadar	6 K.	Gesztes Lajos	6 K.
Brodszky Gyula	6 K.	Gura Károly	6 K.
Csaszkóczy Károly	6 K.	Hensch Emil	6 K.
Dénes Géza	6 K.	Hering Samu	6 K.
Dersényi Jenő	6 K.	Hozner Gyula	6 K.
Dienes Barnabás	6 K.	Imecs Béla	6 K.
Endersz Frigyes	6 K.	Kachelmann Walter	6 K.
Király Emil	6 K.	Pauchly Rezső	6 K.
Kostenszky Pál	6 K.	Pékh József	6 K.
Kovács Gusztáv	6 K.	Pilz Ottó	6 K.
Lányi Aladár	6 K.	Plenczner Rezső	6 K.
Linszky Károly	6 K.	Podhradszky András	6 K.
Lukovich Attila	6 K.	Podhradszky Pál	6 K.
Lux János	6 K.	Regenhardt Pál	6 K.
Mányay Imre	6 K.	Szénássy Béla	6 K.
Matavovszky Árpád	6 K.	Szepesházy Kálmán	6 K.
Mayer Géza	6 K.	Szifft Gyula	6 K.
Mihalik Pál	6 K.	Szilvássy László	6 K.
Mitske Gusztáv	6 K.	Tindly József	6 K.
Mölczer Gyula	6 K.	Tormay Gyula	6 K.

Kelt Jolsván, 1905. április hó 4-én.

Szénássy Béla
egyleti pénztáros.

Tavasszal.

Irta: *Szalagyiné, Sárkány Piroska.*

Szeretem az erdőt, szeretem a mezőt nyáron, mikor a zöld fütengerből kikandikálnak vigan mosolyogva, az apró szines virágfejek.

Forró, tikkasztó napokon, gyönge, hűs fuvalom járja be a vidéket, amitől aztán az erdő fáinak zöld lombbal terhelt galyai ide-oda hajladoznak és olyan bolondosan, olyan jókedvüen csapkodják egymást; este pedig a sürü lombozatok közül előbukkan a hold szélesre nyilt nevető képe. Künn a mezőn olyan világos van, akárcsak nappal, de itt az erdő sürüjében, a hol a világosságnak még csak a negyedrésze sem hat el, misztikus félhomály dereng és láthatatlan apró tündérkék mesét zúgnak a földi küzdelemben megfáradt s magányba vágyakozó léleknek: hogy minő gonosz emberek vannak a világon, a kik szép szavakkal köszöntik egymást, hogy azt hinnéd legjobb barátok, pedig szivükben halálos ellenségek. Mert hát a tündérkék jól tudják azt, hogy a fényes külszin igen gyakran csaloka s hány igaz szív dobog az egyszerű daróc alatt is!

Szeretem az őstermészet csodálatos vegetációját, mikor a forró nyári napokat fölváltják a borús, lanyha őszi napok.

Szeretem az erdőt, mezőt ősszel is, mikor a természet készül a pihenésre. De ez szomoru látvány nagyon! Szinte belemarkol az ember szivébe és kinozza, gyötri, mig önkénytelenül előtörnek a könnyek és megsiratjuk a haldokló természetet, az ezer meg ezer búcsuzó száraz falevelet, melyek nem látják egymást vi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szont többé soha . . . . Azután bevonul birodalmába lassan, méltóságteljesen télapó. Ebben is van költészet, csak érteni kell. Hosszú szakállát meg-megrázva jár mindenfelé, amitől aztán olyan csodálatosan fehér lesz minden és amerre a szem csak ellátható, mindenütt az a jóleső csöndesség, nyugalom, béke honol, ami olyan vigasztalólag hat a sokat szenvedett emberi lélekre, hogy megnyugodva, immáron minden keserűség nélkül gondol a mult összes fájdalmaira s nyomorúságosan összesebzett lelkében fölépül újra a hit és reméli egy szebb, egy örömteljesebb tavasz jöttét.

Végre itt van az a könnyelműen ide-oda futkosó, rózsaszin köntösü fiatal leány, a kinek a lába nyomán virág fakad: a tavasz.

Ebben van a legtöbb költészet. Ez a lila orgonabugákat, apró ibolyákat fakasztó s a visszatérő madarak dalaitól visszhangzó tavasz, bűbájos illuzióval ragadja el lelkünk hivőségét s ujjá születni látszik tőle minden, még Istennek kis és nagy teremtményei is.

Aki nem érti a természet csodálatos vegetációjának költészetét, aki nem érzi, hogy micsoda hatalmas erőt lehel minden ilyenkor; milyen fölséges, milyen gyönyörüséges ébredés ez a hosszu álom után. Ti emberek, akik ezt mind nem értitek, ti vagytok a bünös, csinált világnak szánalomra méltó nyomorultjai.

Valamikor régen hallottam azt a mesét a buzakalászról, a mely kevélyen fönnhordozta fejét és üres volt teljesen. Ilyenek vagytok ti is gőgös, büszke emberek, mert hiányzik belőletek a lelki nemesség, szivbéli jóság.

Tavasz van hát újra! Illuziókba ringató, bűbájos tavasz. Ó! minő szép ilyenkor minden, ilyenkor tavasz jöttén, virágfakasztó hajnalon, midőn a fák apró halványzöld levelei, szinte ezüstös szinben csillognak a meleg tavaszi napsugárban, s erdő, mező csak ugy ontja a tiszta ózont.

Mennyi sejtelmes vágyak foglalkoztatják ilyenkor az agyat. Mint mikor a fiatal leányok először lépnek a világba, azaz századszerüen kifejezve: szerepelni kezdenek, legyen a természetben tél, avagy szomoru, bánatos ősz, önekik azért mégis sokat igérő, a sejtelmesség bűbájával ománcozott tavasz van. Igen. — Életök tavasza.

Ugyan, melyik leányléleknek jut eszébe ilyenkor az életnek szomoru, bánatos, küzdéssel teli oldala? Vajjon ki gondolna ilyenkor arra a sok szenvedésre, amit ez a földi élet esetleg nyujtani fog? Bizonyára ezek a szomorú aforizmák nem jutnak eszébe egyiknek sem, mert az ő hiszékeny lelkiviláguk azt mondja: csak szépet, jót hozhat a jövő.

Igy van ez a természetben is, mert vajjon, akadna-e közöttünk valaki, aki ilyen fönséges tavaszi napon, mikor a természet is összes pompájával ünnepli az uj életet, aki azon sopánkodnék: Szép, szép, de hát ki tudja, milyen lesz a nyár, hogy köszönt be ujra az ősz s vajjon megkapjuk-e majd mindazt, amivel a kezdet kecsegtetett? Ó nem! ez nem jut eszünkbe, hanem mi is a fiatal lelkek hiszékenységével mondjuk: csak szépet, jót hozhat a jövő.

Valóban nagyon helyesen intézte az Úr, hogy nem láthatunk a jövőbe s hogy még csak sejtenünk sem engedi, vajjon mi következik a jelen után? Igy legalább a tudatlanság misztikus homályában, magunk festjük jövőnket ugy, miként kivánnók s ha nem is teljesedik ugy, mint szeretnők, még akkor is van valami, ami nem enged csüggedni, hanem bátorit, kitartásra késztet a remény.

Mikor a Mindenható az embert formálta, az isteni szikra mellé belénk oltotta azt a fényes, mosolygós képzeletet, minek segitségével annyi szép mesét, annyi ragyogó álmot tud fantaziánk teremteni, hogy a sors csapásait, bárha nem válogatja meg eszközeit, melyekkel bennünket összetörjön, mégis keresztül szenvedjük, sőt mihamarább talpra állunk, mert ime lelkünkben ujra megcsillan a remény.

„Sorsunk reményleni e földön." Minő igazság rejlik e szavakban!

Tehát légy üdvöz, szép tavasz, mint a reménység jelképe; te leginkább vagy arra teremtve, hogy az Úr jóságát, dicsőségét hirdessed!

Mi pedig köszönjük Istenünk, hogy nem feledkeztél meg rólunk, bünös gyermekeidről sem, hanem továbbra is kegyelmedben részesitesz, hogy örülhessünk ujra és hálát adhassunk neked, aki a semmiből ilyen gyönyörüséges, ilyen érthetetlen, ilyen hatalmas világot alkottál.

Visszatért dalosaink mintha megértenék a néma fohászt, egy csattogó áriába kezdenek olyan szép összhangban énekelve, mint a legjobb operaénekesek s szállnak föl a magasba, viszik e hálaimát Isten fényes zsámolyához.

A remete.*

A fenyvesből bugyogva zsörtölődve szalad le a völgybe egy kristálytiszta patak.

Néhol nagy, mohos kövek terpeszkednek előtte: azokat megkerüli, vagy elsíklik alattok, mint egy ezüstös gyík. A hatalmas sziklát megvájja lassankint a sok apró hullám, ami száz esztendő óta folyvást neki rohan; a szétfröcsenő vizcsepp parányi, de a folytonossága miatt mégis ellenállhatatlan ereje alagútat fur a gránitkő alján.

* Mutatvány *Bársony István* „*Csend*" cimü legujabb könyvéből.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mikor a kis tajtékzó áramlás kikerül a nagy kő homálya alól: szinte súhanva áramlik tovább a szabad lejtőn. Ott már könnyedén szökelli át az emberfej-nagyságú szikladarabokat; a tavaszi hóolvadás végigsöpörte volt a bércet s lehozta magával a görgeteg e játékszereit, amelyeket nem bír azóta tova lódítani a megcsillapult patak.

Ez itt lejebb már a bükk- és tölgy-regió. Ez itt a lomberdő csendje.

Minden fa legalább is embervastagságú; hallgatag aggastyánai az erdőnek, akik közt egyetlen egy sincs százesztendőn alul. Ezek a kolosszusok régen elfeledték a gyöngékhez illő hajlongást; bármint tépje-szakgassa üstökűket a fergeteg; meg nem alázkodnak. Inkább ketté törnek. A szú, amely titkon őrjött-fúrt kérgök alatt: borzasztó szövetségese a viharnak; elgyöngíti, megkorhasztja a legdelibb fát is és amikor a megpróbáltatás órája elkövetkezik: nem birja ki a megrongált törzs a széiparipák dübörgő rohamát, egyszer csak nagyot roppanva adja be kifáradt derekát; ledől s estében széles nyilást üt a szomszédság lombja közt; vastag ágakat tör le, leveles galyak sokaságát rántja maga után.

A rengetegekben sokszor talál a vadász ilyen pusztuló enyésztő gigást. A viharral vivott párbaj e porladó halottait néha gyönyörű zöld lepel födi; a mohok gazdag bársonypalástot hímeznek ki rajtok s az indás élősdi növények körülölelgetik elszáradt ágaikat. Ha a rengeteg vándora megkivánja tőlük a pihenést s leereszkedik egy ilyen korhadó törzsön duzzadó mohpárnára: ropogva süpped be alatta az elmálló kéreg, amelynek a meghasogatására villámok ereje kellett hajdanában.

Itt még kevés a dal. Énekes madár alig van itt; a lantosok jobban szeretnek a bokrok sürüjében, ahol könnyebb elrejtőzniök s ahol könnyebb az édes napsugárral kacérkodniok. Megszólal néha egy árva pinty s szakgatottan, el-eltünődve monologizál. Az erdei árnyék e hűséges imádója kevésbé kivánkozik a verőfénybre, mint a bozótot kedvelő rigófaj. A legtöbb dalos madár a szelid völgy szélmentes bokraiban keres tanyát; ott fü nő minden kis tisztáson; ott ezerféle rovar nyüzsög a galyakon meg a levegőben.

A tölgyes lábánál kezdődik a völgy, ott van a mély katlan, ahol jóformán örökös az árnyék, ahol az őserdő fái ugy borulnak össze, mintha valami titkot rejtenének.

Amint a sietős patak leérkezik a sötét medencébe, maga is megijed a kriptai magánytól; elfelejt csacsogni, halkan fut bele a völgy teknőjébe s ijedten keresi a kijárást, amerre tovább menekülhet. Tétova tévelygéssel futkossa be a völgyfenék eliszaposodott alját, amelynek egy szabadabb pontján buja növényzet szövődése közt tünik el előlünk.

Különös fülledtsége van itt a levegőnek; a katlan nehezen ereszti ki a dohos gőzöket, amik folyvást szálldosnak a nyirkos talajból; ahol a páfrány meg tud kapaszkodni, össze tud sürüsödni, ott meg éppen fojtó párák üllepszenek meg a föld szine fölött: az elgazosodott erdő bozótja alatt valahol álló viz van, talán valami mocsár, amit a tavaszi esőzés óta nem birt még felszíni a nap s amit folyvást táplál a bujdosó patak.

Ez a fülledt, mocsaras bozót a *remete* tanyája.

*

Egy nagy nyul vágtat ki a szálfák közül s hosszú ugrásokkal méri végig a bozót mellett a fűvel borított földszalagot.

Megérzi a talaj nyirkosságát s hirtelen visszavált a száraz, cserleveles területre. De ott sincs nyugta, épp arra nincs kedve irányt választani, megint lekerül a patak ágya felé s elszántan lódítja be magát egy hatalmas szökéssel a vizbe, onnan még egy-két ugrás s a nyul eltünik a tulsóparti gazban.

Nyomban utána csöndes ügetés nesze hallik a nagy szálfák felől az avaron. Egy vörös bunda oson ki az erdőből, azon a ponton, a hol a nyul jött; egy vadászó róka az, amely izgatottan szimatolja a friss nyulnyomot s amint a tisztásra kerül, lelapulva követi a megrémült tapsifüles utját a patakig.

Ott egyszerre megszakad a szimat. A róka tünődve ácsorog, azután visszamegy a bozóthoz, ameddig az imént követte a nyomot; bizonytalan a dolgában, érzi, hogy rászedték, de már mindegy, próba-szerencse, befurakodik a sürü gazba, amely a rejtett mocsarat körülveszi.

Már-már elhangzik moszatolása, amikor hirtelen erős röffenés bontja meg a völgykatlan némaságát s pár pillanat mulva ijedt loholással vágtat vissza a róka; egy csúf, haragos szörnyeteg csörtet utána nagy szuszogással, görbe agyarait csattogtatva.

A ravasz koma teljes erejéből inal tova, a pihenésében megháborgatott vén agyaras pedig megáll a bozót szélén s pisla szemmel, ravasz megtorpanással lesi, hogy nem bujt-e az az utált parvenü valamelyik szomszédos bokorban.

Jaj lenne neki! A róka hitvány semmiség ugyan, de rokona annak a sokkal kellemetlenebb léha banditának, aki a nagy telek süppedő havában csoportostól támadja meg az olyan vértezett, veszélyes ellenséget, aminő egy vadkan. Hagyományos, öröklött gyülölettel van tele minden disznó a kutyafélék iránt s még a legjámborabb konda is vad haraggal röffen össze, mihelyt eféle négylábut érez az irhája körül.

A nap épp lehanyatlott a hegygerinc mögé, a völgyben máris este van, az agyarasnak nem igen lenne érdemes ujra visszabujnia a puha iszapba, ahol az egész meleg napon át hűsölt. Ugyis fel kéne kelni nemsokára; az erdei élet esti mozgása nem sokáig hagyná már nyugodni.

Nagyot fuj, felemeli bozontos fejét, hegyes, erős, sörievel borított fülét hátracsapja, orrát idegesen mozgatja, szaglálódik. Halálos csönd van mindenütt. Egészen kilép a tisztásra; nagy teste alatt mélyen besüpped a nedves

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

talaj, széles nyom marad lépése után. Csak most látni, hogy milyen hatalmas állat. Vállapja egy közepes embernek a csipejéig érne; iszonyú feje a nyaktőig megközelíti a három araszt, két hüvelyk széles agyara félkörben hajlik hátrafelé; zömök, szinte pupos válláva lóságos sörénnyé fajul a sürű sörte.

Az iszapos, fekete állat aránylag könnyű, majdnem fürge mozgással halad a nagy erdő széléig s ott nyomban neki támaszkodik egy óriás éger derekának; azon végig-végig horzsolja vaskos termetét: vakaródzik. Az éles, durva szőr a suroló dörzsölés hangjával váj bele a fa megkopott testébe s valamicskével megint mélyebbre vési az árkos horpadást, ami ettől a gyakori ráspolyozástól támad. Az ilyen vén vadkan pedans állat, rabja a szokásának; ha egyszer kiválaszt egy fát, a melyhez vakarózni jár: megmarad szerelme mellett, a míg csak valami fontos ok el nem üldözi arról a tájékról.

Az iszap rétegesen hull le a nagy barom sörtéje közül, az éger dereka attól csupa sár. Ez itt az agyaros toilette-szobája. Érezni közelében a disznó penetrans büzét, meg a fenyőszurok szagát; az ugy kerül ide, hogy ő Ridegsége néha elbarangol a fenyves régióba s jártában-keltében, meg a rendes időn kivül támadó vakarózási vágyában lehorzsolja a fákról a szurkot, ami könnyen ragad az ő élesmosónak való durva bundájára.

A kan hallgatózik. Semmisem nyúgtalanítja ebben a magányban. Ez kell neki. Lassú bandukolással megy végig a völgyön, de a legkisebb neszre rögtön megáll. Nagyokat fuj, ugy lesi: mi ujság? . . . Mintha a fű gyanusan mozogna lába körül. Odapislog: eh, ha hitványka kigyó. Máskor goromba módon habzsolná fel, de most nem törődik vele, inkább annak a jóféle gombaillatnak a fészkét keresi meg, ami éppen az orrába csapott.

Addig kutat, amig rá nem akad; még a gyökeret is kiturja a földből s elégedett rőfögéssel csemcsegi fel az utolsó morzsáig. Ide már közel van a gombás, a holdvilág éppen most bujt ki s oda süt a néma szakadékba.

Nem kivánkozik arra a remete. Átkozott hely az, ott volt valaha az a hires csunyavégű párbaj.

Valami rőfögő Dulcineán, vagy tán egy halványpirosarcú tinóru-gombán vesztek össze ketten. Ah, az a másik! . . . az a pimasz krakéler! . . . Az kezdte, a rüpők. Szörnyen oldalba nyomta a támadásra készületlen pajtást s akkor egymásnak estek.

Csattogtak agyaraik s borzaszló pofonokat mértek egymás füle tövére; repedt a bőrük s tenyérnyi sebeket hasítottak szurtos uniformisukra.

A krakéler lett a győztes, szégyennel kellett előle megfutni.

Azóta elbujdosott a Gombás környékéről a megvert vitéz s rideg remete-életet él a legdohosabb, legmélyebb völgykatlanban. Ha a rokonság közül betéved hozzá valamelyik: megemlegeti a gonosz vendéglátást.

Ő remetesége tökéletes vegetariánus és immár eszébe se jut neki az asszony. De azért nincs minden inyeskedés nélkül.

A makk! . . . igen, a makk! . . . amikor léptennyomon potyog ősszel a fáról! . . . Meg a kukorica; — ez az édes, sárga gyöngyökből összerótt delicia! — Mértföldnyire is érdemes érte elbarangolni az erdőszélen susogó tengeri-tábla közé.

A remete most is ilyen „málézó" tervekkel indult utnak. Most legizesebb a kukorica, mikor tejet ereszt. A lágy, fehér szemek szinte szétpukkannak az ölőfogak alatt s a telhetetlen, mohó habzsolástól tajték foszladozik a jóétvágyú kan agyara környékéről, amikor csemegézik.

*

Ihol az éjszaka. Szép csöndes erdei éjszaka.

Egy korhadt fán bagoly sír, a bokrok fölött denevér csapong. Az erdő éjjeli hangjai váltakozva hallatszanak a messzeségből.

Valahol egy róka vakog a holdra; talán ugyanaz, a melyiket a remete az este megkergetett. Még messzebbről a kopár, dombtetőről, kutyaugatás felel a rókának. Ott kóborol a csősz; vagy valami pásztor legeltet arra.

A korhadt fánál bambán méláz a vén remete.

Mintha jó ösmerőse lenne ez a fa. Itt volt a télen a farkaskaland. Három nagy ordas akart itt jóllakni akkor füstölteltem vaddisznó-sonkával.

Bolond állapot volt az. A hó félőles, alig lehetett benne megmozdulni; a farkasok szörnyű tolakodóan viselték magokat, nekik nem esett a mozgás olyan nehezökre.

A legöregebb farkas leült vele szemközt s azzal rákényszerítette, hogy hátvédet keressen a másik kettő ellen, akik — ugy látszott — meg akarják lepni.

Jól tette, hogy meghuzta magát a nagy fa mellett, mert a két bestia csakugyan megtámadta. Ugyanegy oldalról esett rá mind a kettő. Hanem amint a borzas haragos kan nekik fordult: vigyorgó pofával torpantak meg.

Ezt az óvatlan pillanatot felhasználta a vezérfarkas és egy iszonyú szökéssel a remete fülén termett.

Milyen ostoba csel! . . . Készen várták.

A vastagbőrű úr egyet lódított a fejével, olyan volt az, mint amikor faltörő kos zuhan. Egyik agyara eltünt a rábukó farkas bordái közt. A bandita hörögve rogyott térdre s akkor a vérszagtól még jobban felbődült remete elkezdte gyomrozni, marcangolni, apróra széjjel szedni.

A másik két bestia eleinte szükölve, hüledezve biztatta egymást valami pokoli hörgéssel; bizonyosan azt jelentette az: „erigy már, ne hadd, te!", de egyik se mert egymaga beleavatkozni. Utoljára is összetették az erejöket s egyszerre kapaszkodtak bele a rőfögő ellenség hátuljába.

Ott bizony csak karcolásokat ejtett az éhségtől elgyöngült farkas fog. (Egy féltucat ujjnyi hasítás csak nem számít egy ekkora kannak?) Mi volt az ebben a hevületben! . . . hitvány bolhacsipés. Mikor megunta a kullancsokat, hozzádörzsölte az egyiket a fához, attól

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

annak eltört a hátgerince. A másik, hallván a cimborája rekedt hörgését, lába közé kapta a farkát s elszelelt a dombra, ott nyalogatta a száját jó sokáig.

Már akkor éjjel bizony szó sem volt pihenésről.

Résen is kellett lenni, virrasztani is illett a másvilágra küldött ordasok mellett. Nagyobb baj nem esett. Százszorta rosszabb holmi farkaskalandnál egy golyó, amely a legvastagabb irhát is átjárja s akkor töri össze a csontokat, amikor senki se gondolna veszedelemre.

A remetének van ilyen emléke; alaposan hozzájárult az, hogy megnövekedjék a világgyűlölete.

Előre, előre!

A bozót feketesége eltakar mindent, a hallgatózó kan maga csinálja szuszogásával a legnagyobb lármát. Ha meg-megindul: nagyot zörren nyomában a töredező galy, suhogva csápol a bokrok vessze.

Gyakran megáll, figyel; hosszasan neszel az erdő szélén az utolsó stációnál.

Jól tudja, hogy gyönge, rövitlátó szeme nem elég biztosíték a meglepetés ellen, a fülében bizik hát, amelynek párja nincs. Egy egér mozgása sem kerülheti el a hallását: a legkisebb gyanus mozgásra nagyot fuj, megfordul, elcsörtet; meg sem áll, amig a legnagyobb csend nem környezi.

De ha nincs más hang, mint a kabócza pörcögése s a tücsök trillázása, ha a hold fénye semmiféle szokatlan mozgást el nem árul; ha semerről se hallani aggasztó neszt: akkor a remete rászánja magát s kiballag az erdőszél sík területére, átkocog a puszta gyepesen s bevált a legelső tengeritáblába, amely utjában van.

Ott dőzsöl hajnalig; ott töri le s harapja ketté a zöld kukorica-szárat s fejti le róla nagy szakértelemmel a zsenge csöveket.

Aki arra vetődik s hallja: el nem tudja gondolni, micsoda vakmerő kukorica-tolvaj végzi ott olyan lármával a dolgát.

Merész vadmacska.

Erről a kis vérengző tigrisről bizonyára még senki sem hallotta és tételezte fel, hogy bántatlanul, s a nélkül, hogy felingerelnék, nemcsak egy személyt, de egy egész kétfogatu szánt a bennülőkkel együtt megtámadjon. Hiszem, hogy ha az állattan Nestorának, az öreg Brehmnek alkalma lenne vaskos könyvének ismételt kiadására, maga sem volna tisztában azzal, hogy az alábbi esetet a kistigrisnek miféle lelki tulajdonságául tudja be?!

Annyi bizonyos, hogy ha maga a történet hőse nem volna teljesen szavahihető egyén és tanuskodnék még a kocsisa is, magam sem merészelném a dolgot papirra vetni. De ezek egyhangu állítása után kétség nem fér a dologhoz.

Mult hó 18-án a kora reggeli órákban indult el Nagysinkről vidékünk előnyösen ismert jogtehetsége, dr. Balázs Dezső ügyvéd, a két órányira fekvő B. községbe.

A vidéket félelmetes hóréteg borította s a 12 R. fokos hidegben még egy élő lény sem volt látható, Kihalt volt az egész tájék. A méla csendet csak a szántalp csikorgása, no meg az itteni divat szerint, a lovakon volt kolompok egyhangu és fülsértő zakatolása zavarta.

A puha meleg ágyból kikelt ügyvédünk nem tudott a kora reggel barátságtalanul csipős frisseségéhez könnyen hozzászokni s így nem lehet azon csodálkozni, hogy hatalmas bundájának hideg ellen meglehetős védelmet nyujtó prémes gallérjába annyira beletemetkezett, hogy csak vidrabőrös sapkájának csucsa látszott ki belőle. Ily helyzetben latolgatta, még félig álomban, a helyszínén reá várakozó jogi kérdés leggyakorlatibb megfejtését.

A kocsist a zimankós vidék egyhangu fehérsége még annyira sem érdekelte, mint gazdáját. Abban is biztos volt, hogy lovai, melyek immár 26-ik esztendeje méregetik szokott fásultságukkal a vicinális hosszméreteit, annál kevésbbé fognak most az utból kilépni, mert az azt szegélyző hótömegben egy lépést is képtelenek lennének megtenni. Engedett tehát az önkényteleníl is kinálkozó várva-várt alkalomnak s bohó mohósággal esett a mindent feledtető álom édes ölelő karjai közé.

A fuvaros lovak pedig szelid megerőltetés nélkül, azon biztos tudatból eredő elszántsággal vitték a járó, illetve csúszó művet, hogy bármiféle esetleges iparkodásuk semmi jutalomra nem várhat. Akár korábban, akár később érkezzenek is, egyaránt kijár nekik az ülések alá pakolt . . . szalma; mert a szénát még az elmult nyár forró heve felemésztette. S miután a világra jövetelük óta érintetlenül hagyott hosszu, de a viszontagságokban megritkult farkaikkal az erdők-mezők szemtelen legyeit sem kelletett kergetniök, bizonyára a sors mostohaságán büsultak okosságot nélkülözö nagy fejeikkel.

A vicinális egy fiatal tölgyesen ment keresztül, hol egy kis kapaszkodó várakozik a szegény vándorra. A lovak érthető serénységgel iparkodtak a tetőre, tudva azt, hogy ott nekik fáradalmaik jutalmául mindig kijár egy pár percnyi pihenő. A mint azonban félig nyitott álmos szemeikkel a tető távolságát becsülgetnék, az ut közepén egy ismeretlen állatot vesznek észre, mely Cerberusként igérkezik az utat elállani: eddig és ne tovább! Ezen nem épen barátságos fogadtatásra előbb meghökkentek, majd pedig tanácsosnak találták meg is állani.

A megállásra a kocsis felébredt, azt hivén, hogy lovai a megszokott geniális ötleteik következtében tartották célszerűnek az ő engedelmének kikérése nélkül a megállást, képzelhető haraggal, egy hajcsárszerü vaskos ostorral csapott a 26 év fásultságaival előtte vesztegelő állatokra. Ennek következtében vége szakadt a meghökkenésnek is: „elől szimpla szalma, hátul kartács, illetve ostor", a kettő közül azt kellett választani, melyet „muszáj" volt s a nagy kolomp félelmetes hangjába is elbizakodva, neki vágtattak az ismeretlen utonállónak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A hogy azonban a lovacskák ily fürgén megindultak, akkor tárul hirteleneben a kocsis elé a vérfagyasztó látvány: lupus in fabula; vagyis farkas az uton! De már késő volt. A lovak a kritikus helyre értek s a villogó szemü Cerberus nem hogy odébb állott volna, hanem ép a kolomposnak a nyakára ugrott. Irtózatos segélykiáltás tört elő a kocsis ajkairól: „Domnule lupu, puske, puske!"

Szelid természetü ügyvédünkre, — ki ép még ötszöri helyszinelés-, tárgyalás-, válasz-, viszonválasz, II. és III. foku felebbezés s perujitás szükségességében állapodott meg s ezek költségeit számolgatta logarithmus nélkül rendeikező gyakorlati érzékkel, — a váratlan kiáltás vészjóslóan hatott. S miután immár sárgabőr nyakkendője is a nimródok felkent társaságához sorozta, a pillanatnyi szükséghelyzet habozása nélkül kapta kezébe pompás kétcsövüjét és a kolompos nyakáról már a kocsisra ugró állatot mondhatni „röptében", egy mesteri lövéssel a túlvilági vadászmezők boldog honába küldte.

Csak mellesleg emlitem, hogy engem sorsom, illetve hivatalom a mondott nap reggelén szintén a szóban levő vicinálison vezetett. Pár percel később indultam, mint az ügyvédék, de a kritikus pillanatban már nem voltam messze tőlük. A lövést hallottam s a helyszinére érve a már kiszenvedett ismeretlen farkas bőrében könnyü volt a vadmacskák egy hatalmas kandurját felismerni s az egybehangzó előadásokból a valót megállapitani. Azt hiszem, ily esetre kevés Nimród fog emlékezni. De gondolom azt is, hogy a kis bestia a hideg és éhség folytán nem is volt „beszámitható állapotban!" Gyomrában az állatorvos szőröket konstatált, de hogy miféle szőr, azt nem ismerte fel. Talán masseur?!

Vadászüdvvel:

Craus Géza Aladár.

KÜLÖNFÉLÉK

* **Halálhir.** Özv. *Hoffmann* Lajosné, dr. *Hoffmann* Gyula kir. alerdőfelügyelő édes anyja, folyó hó 3-án elhalt Nagyszebenben.

— **A lomb őszi színe** és kovasavtartalma közötti viszonyra nézve Keegan P. O. a levelek hamujának elemzéséből a következő eredményhez jutott: Az összsel vöröslevelü fák leveleinek kovasav tartalma a hamunak alig 10%-át képezi; a sárga vagy barna levelüeknél ellenben 10%-nál nagyobb és sokszor tetemes magasságot ér el. Igy pl. a norvégiai vörös levelü hegyi juhar kovasavtartalma 8·7%, a sárga levelü juharé 20·7%, a skarlát tölgy (Q. cocrinea) kovasav tartalma 3%, a kocsántalan tölgyé 13%, a gyertyáné pedig 42·2%.

— **Óriási fák.** Németország legnagyobb fája a Staffelstein-ban (Bajor) álló óriási hársfa. A fa tövén mért kerülete 24 m., a tó fölött mért kerülete pedig 17·1 m., átmérője tehát 5·45 m. A törzs egyik része elhalt, de a délkelet felé néző oldalán egészséges és virágot is hoz; a törzs odvas, korát 1100—1200 évre becsülik. Egy másik hasonló faóriás Würtenberg egy kis városában áll, 4·18 m.-nyi mellmagassági átmérővel; korát 1200—1800 évre becsülik. A fa teljesen elhalt állapotban van. A harmadik hársóriás — szintén kihaló félben — Dörpenz mellett (Friesland) látható, mellmagassági átmérője 3·55 méter.

— **Őserdő az Altvater-hegységben.** Lichtenstein herceg megengedte, hogy üllesdorfi és goldensteini uradalmában a 172 ha-nyi erdőrész a rendes gazdasági kezelésből kivétessék és mint őserdő kezeltessék. A terület 13 ha-nyi része 100—300 éves állományával most is őserdő jellegü. Az előforduló fanemek: 80% luczfenyő, 15% berkenye, a többi törpe és havasi fenyő.

— **Fürészárúk Németországban.** A rajna-westfáliai fürészmalmok most szerzik be nagy tömegekben nyersanyagszükségleteiket, miután az épitőiparban beállott nagy tevékenység következtében előreláthatólag fürészárúkban nagy lesz a kereslet. Különösen február hónapban volt a kereslet fürészárúkban igen nagy. A felsőrajnai fürészmalmok nem tudták a keresletet fedezni. A helyzet gyökeresen megváltozott, mert míg az előző években túltermelésről panaszkodtak, most határozottan hiány volt a deszkafélékben. Ez a délnémetországi áralakulásoknál is kifejezésre jutott; 100 darab 16"/12"/1' kimetszett deszka bérmentve hajón Manheimből Köln-Duisbergbe szállítva átlagos ára február hónapban 124—128 márka volt, a hajódijtétel 2·50 márkát tett ki. A kereslet vágott fenyőfa után szintén emelkedett. Niederheimből a délnémetországi fürészek számos megrendelést nyertek, de nem a legelőnyösebb árakon. *A norvégiai és amerikai fával való*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kereskedelem is nagyobb mérveket öltött. A rajna-westfáliai fűrészek kénytelenek voltak svéd, finn és orosz nyersanyagot magas árak mellett beszerezni, hogy gyalult árút előállíthassanak. A gömbfakereskedelem az utóbbi időben rendkivül megélénkült. A rajnai és westfáliai fűrészek nyersanyagkészleteik nagy részét feldolgozták, úgy hogy készleteiket mielőbb ki kell egészíteniök.

— **Velerin.** Egy külföldi cég „Velerin" név alatt egy gyomirtó szert hoz forgalomba, a melynek kitünő hatását nagyban dicséri. Velerin egy világos sárga szinü, rendkivül finom por, mely vízben nagy mennyiségben oldható. Ható anyaga a „Magyaróvári mezőgazdasági vegykisérleti állomás" elemzése szerint vassulfat (vasgálic) 60—65%-ban.

— **A mocsári burgonya.** (Solanum commerzioni.) A magyaróvári növénykisérleti állomás kisérleteket végzett a mult termelési évben ezen új burgonyafajtával. A kisérletek igazolták, hogy e burgonya a nedves földekben, a hol más meg nem terem, díszlik. Azonban a következők hátrányai: Először is nem érik be, minélfogva csak 14—15% a keményítő-tartalom; másodszor az ize kellemetlenül keserű, úgy hogy sem ember, sem állat nem eheti. Igy tehát csak szesz- és keményítőgyártásra való. Elkerülhetetlen, hogy ezen új fajtát a régiekkel mesterségesen keresztezzék és ez úton jussanak oly keresztezési eredményhez, a melynek ize nem keserű, korábban érik és mégis a nedves földeken díszlik.

* **A kőszáli kecske.** Még a télen történt, hogy Radnay Sándor szepesmegyei rókuszi orvos és földbirtokos a Tátra völgyében vadászgatott s a hajnali szürkületben egy kőszáli kecskét lőtt. Hohenlohe herceg óriás költséggel öt darabot vásárolt vadászterülete számára. A ritka állatokból három elhullott s a meglevő kettőből egyet Radnay pusztított el. Kétféle jogcimen is pörbe fogták a szerencsés vadászt, azért: mert állitólag a hercegi vadász területen lőtte a kecskét, tehát vadászi kihágás miatt, továbbá a meglőtt állatért nem kevesebb, mint huszezer korona kártérítést követelnek, hivatkozván a szibériai kecske igen nagy ritkasági értékére s arra, hogy mily nagy költséggel járt ideszállitása. A vadász viszont azzal védekezett, hogy ő a saját vadászterületén lőtte le a vadat, a mely megsebesülése után vánszorgott át a hercegi vadászterületre s ő azért ment utána, mert bántotta a kivánciság, hogy miféle különös állat volt az, a mely fegyvere elé került. Az első foku biróság vadászati kihágásban vétkesnek találta az orvost s száz korona birságra itélte. Az alispán azonban fölmentette Radnayt a kihágás vétsége alól. A dolog érdekesebb része a kártérítési pör kérdése. Jogászkörben élénken vitatják, hogy van-e joga az uradalomnak ily horribilis kártérítést követelni a szibériai kecskéért, melynek a Tátrába való szállitása lehet egy nagy urnak kivételes passziója, de hogy azért, mert véletlenül valaki lelő egy ilyen vadat, a melynek minemüségéről tudomása sem volt, ily óriás kártérítésre tarthat-e számot a hercegi uradalom, azt majd legközelebb a bíróság dönti el.

— **Lazaczhalászat Alaskában.** Bizonyára nem sokan tudják, hogy az Európában annyira kedvelt füstölt lazacz Alaskából, Észak-Amerika északnyugati kietlen vidékéről származik. Az ottani Bristol-öbölbe egy félmértföld szélességü folyam szakad, melynek torkolatánál számos gyár foglalkozik a lazacz konzerválásával, de csak nyáron, a mi májustól augusztusig tart, mert az év többi részében Alaska folyói be vannak fagyva. A lakosság kinaiakból, japánokból, olaszokból, spanyolokból, leginkább azonban svédekből áll. Azonkivül sok eszkimó is lakik azon a vidéken, kiknek nyelve hasonlít ugyan a grönlandi eszkimóékhoz, de nagyon keverve van már angol és kinai elemekkel.

K. S. és H. M. uraknak. Ad erdei fácskákat a szarvasvad elleni károsításoktól megvédni igen nehéz. Sok mindenféle módszerrel próbálkoztak meg az erdőgazdák, de teljes sikerrel csak úgy lehet a lerágás ellen védekezni, ha az illető fiatalost megfelelő kerítéssel körülkeritjük. Ez az eljárás azonban annyira költséges, hogy Magyarországon csak alig lehetne itt ott alkalmazni, mert a vele járó nagy kiadásokat az erdő jövedelme rendszerint nem birja meg.

P. K. urnak. A pincegazdászatban az a régula járja, hogy a friss borokat *deczemberben* okvetlen le kell fejteni. Tovább a seprőn hagyni az uj bort, elhibázott dolog, mert az a seprőből sok fehérnyeanyagot lugox ki, az pedig megtöri a bort és aztán se vége se hossza a deritési munkálatoknak. A következő, vagyis a második lehuzásnak márcziusban vagy áprilisban kell megtörténni, a harmadiknak pedig augusztusban.

Szp. Gy. urnak . . Cs. Előfizetési határideje 1906. okt. 1-ig terjed. A késedelmes fizetőket a cimszalagra nyomott figyelmeztetéssel szoktuk meginteni.

Nőtlen és nőtelen is tudó fiatal vadász kereskedtik. Feddhetlen előéleten kivül megkivántatik, hogy az illető a dúvadak pusztitásában jártas legyen, az őzet csalásippal hívni tudja és a siketfajd kihallgatásában is legyen gyakorlata. Ajánlatokat kér **Förster Gyula** Szepes-Szombat.

Állást keres erd. szakiskolát végzett 23 éves r. kath. szorgalmas, megbizható egyén, ki úgy az erdő, mint vadnevelés — különösen fácsántenyésztésben — ebidomitás, dúvadirtás és gazdasági irodai munkában is jártas. — **Szabó Zoltán** Imely, up. Naszvad, Komárom m.

Egy 24 éves szakvizsgázott erdőőr 1906. év január 1.-ére **állást keres.** Jártasággal bir az erdészeti valamint vadászati teendőkben s földmérésben. Hosszabb idő óta egy nagyobb uradalomban van mint kezelő erdőőr alkalmazva. Ezen állását elhagyni óhajtja, hogy jövőjét másutt biztosithatná. Megkereséseket továbbit a kiadóhivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Néhány ezer föltétlenül fajtiszta **mongol fáczántojást** szállíthatok s jótállást vállalok 80—85% termékenységért. Továbbá eladok

angol és vadászfáczánokat

és 1000 pár erős fogyot élő állapotban.

F. HORAČEK
vadkiviteli üzlet:
Martinitz-Starkenbach
Csehország.

Uj! Uj! Uj!

Az erdei szalonka és vadászata.

Irta: LAKATOS KÁROLY.

Ára igen szép aranymetszésű, festményekkel díszített vászonkötésben 3 frt, füzve 2 forint. Megrendelhető a könyv a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett:

IFJ. NAGEL OTTÓ
könyvkereskedésében Budapest, Museum-körut 2. sz.

„HAZÁNK"
politikai napilap
a magyar faj és a magyar föld érdekeinek őre.
Felelős szerkesztő BUDAY BARNA.
Megjelenik naponkint este 6 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28a. sz.
Hetenkénti mellékletek:

„VASÁRNAP"
szépirodalmi melléklet.
Szerkeszti PRÉM JÓZSEF.

„SZÖVETKEZÉS"
czimmel a szövetkezeti mozgalmakkal foglalkozó külön hetilap.
Szerk. dr. BERNÁT ISTVÁN a magy. gazdaszöv. igazg.

Előfizetési ára:
Egész évre ... ... 28 kor. | Negyedévre ... ... 7 kor.
Félévre ... ... 14 kor. | Egy hóra ... ... 2.40 kor.
Hazafias hiveinket kérjük, hogy kaszinókban, kávéházakban, olvasókörökben kérjék a „HAZÁNK"-at.
Mutatványszámot 6 napon át kívánatra készséggel küld a kiadóhivatal.

Egy jól fejlett élő

szarvasbikaborju

és egy élő őzbak

eladók.

Fábry Géza Fenyvesvölgy, Ungmegye.

Szám 759.
1905 kig.

Árverési hirdetmény.

Szászváros sz. kir. rend. tanácsu város tanácsa által ezennel közhirré tétetik, miszerint a felsőbb hatósági jóváhagyás fentartásával nyilvános irásbeli versenytárgyalás és szóbeli árverés utján Hunyadvármegye, Sebeshely község határában, a törvényhatósági uttól 2·6 km., a szászvárosi államvasuti állomástól 19·7 kmrre usztatásra berendezett patak mellett fekvő 136,816 köbméterre becsült 602 kat. h. kiterjedésü **bükkszálerdőségе** 136,816 korona kikiáltási ár mellett elárvereztetik.

A nyilvános árverés f. évi **április 26-ikán d. e. 9 órakor** a városház üléstermében fog megtartatni.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár tiz százalékát bánatpénzben az árverési elnök kezéhez az árverés megkezdése előtt letenni.

A zárt irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt a polgármesterhez nyujtandók be.

Árverési feltételek a városi iktató és kiadótól beszerezhetők.

A városi tanácstól.

Szászvároson, 1905. évi március hó 17-én.

Acker Frigyes,
polgármester.

A tekintetes M. kir. állami Erdőhivatalok figyelmébe!

Van szerencsénk becsés tudomására hozni, hogy a volt urbéresek és közbirtokosságok osztatlan állapotban levő, közösen használt erdőbirtokainak gazdasági ügyviteléről szóló s az ungvári m. kir. állami erdőhivatal által ujonnan átdolgozott s a földmivelésügyi ministerium által átnézett és jóváhagyott

Szabályzat

nálunk állandóan raktáron van és bármily mennyiségben kapható.

Felkérjük a tek. hivatalt, sziveskedjék ezen körülményt tudomásul venni és b. rendeléseivel mielőbb megtisztelni.

A szabályzat ára darabonként **50 fillér,** 100 darabon felül **40 fillér**.

Továbbá kaphatók nálunk az **erdőkezeléshez** szükséges **összes nyomtatványok.**

Megrendelésre készítünk hivatalos levélboritékot és fejezettel ellátott ivrétü-papirokat s mindennemü nyomtatványokat csinos kivitelben a legjutányosabb árak mellett.

B. rendeléseit várva, maradtunk

teljes tisztelettel

Székely és Illés
erdészeti nyomtatványraktára Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Élvezetes őszi fáczánvadászat

csak úgy érhető el, ha a fiatal fáczánnemzedék a tenyésztési idő alatt állandó ápolásban és kellő táplálékban részesült.

Kitünő eredményeket

mutatnak fel évek óta, a fáczánok felnevelése és táplálása terén azon tenyésztők, kik a régi élelmezési rendszert abbahagyva,

Fattinger husrostos fáczáneledelét

alkalmazták. Ezen eledel tápanyagokban dúsabb, könnyebben emészthető, egészségesebb és gazdaságosabb, mint a tojásvagdalék, vagy bármily más tápszer s a fáczánok nagy előszeretettel fogyasztják.

A fiatal fáczánok gyorsan és erőteljesen fejlődnek tőle, az öreg fáczánok pedig mindig jó husban vannak.

Fattinger fáczáneledele kétféle minőségben kapható:

I. minőség fáczáncsibék és fiatal fáczánoknak
II. „ idősebb fáczánoknak

50 kg. ára: 23 K., 5 kg. bérmentve 3 K.

Fattinger egyéb világhirü tápszereiről szóló árjegyzések ingyen és bérmentve küldetnek, ilyenek: **a kutyák, baromfiak, pisztrángok, pontyok, madarak, disznók** stb. részére készült tápszerek.

Állattápszer-gyár Fattinger & Co Wien-Wieden.

A kül- és belföldi legnagyobb fáczántelepek szállítói.

Több mint 180 első díjjal kitüntetve. — Utánzatok értéktelenek.

KITÜNTETÉSEK:

BRÜNN 1894. * TROPPAU 1895.

Heider V. és Fia

Freudenthal (Osztr. Szilézia).

Vadászati . . . . ékszerkülönlegességek.

(Hubertus-Schmuck) szarvas- és rókafogakból, korcsagancsokból stb. legfinomabb arany és oxydált ezüst kiállítás-

. . . . . tásban. . . . . .

Ékszerek, arany- és ezüstárúk, Chinaezüst-cikkek és müöntvény-tárgyak gyára és . . . . . raktára. . . . . .

Képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

A cím pontos megadását kérjük.

Szarvas- és rókafogak előzetes beküldés mellett a legmagasabb árakban megvétetnek.

Szám: 869—1905. alisp.

Faeladási hirdetmény.

Marosvásárhelyen a vármegyeház kistermében **f. évi május hó 5-én d. e. 10 órakor** zárt irásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés utján eladás alá kerül „tövön az erdőben" Ósmarosszék 127 község egyeteme, illetve közönsége tulajdonát képező és **Szovátá** község határában fekvő s a Nagyág patakára hajló, bélyegzett fák és jegyes kövek által határolt, összesen 373·5 K. holdra becsült 38.166 köbméter

luczfenyő haszonfa

melyből 4766 köbméter 10—20 cm. mellmagasságú átmérőjű, 13.879 köbméter 20—30 cm. mellmagasságú átmérőjű 11.432 köbméter 30—40 cm. mellmagasságú átmérőjű és végre 8089 köbméter 40 és több cm. mellmagasságú átmérőjű.

Kikiáltási ár 140.000 K. melynek 10% az árverés megkezdése előtt a marosvásárhelyi kir. adóhivatalban leteendő s a nyugta az ajánlathoz melléklendő.

Ezen kikiáltási ár mellett a fakitakarítást maga a tulajdonos fogja eszközölni.

A szóbeli árverés megkezdése előtt szabályszerüen kiállított zárt irásbeli ajánlatok is benyujthatók, azonban az ajánlatban feltétlenül kifejezés adandó annak, hogy az árverési feltételeket ajánlattevő ismeri s annak magát aláveti.

Megkésve érkező és a faeladási feltételektől eltérő ajánlatok nem kerülnek tárgyalás alá.

Az árverési és szerződési feltételek megtekinthetők Maros-Torda vármegye alispánjánál (Maros-Vásárhelytt), valamint a szovátai m. kir. járási erdőgondnokságnál.

Maros-Vásárhelytt, 1905. március hó 18-án.

Farkas, alispán.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam 1905. május 1. 3. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

A hivatalos nagyképüsködés.

Irta: *Tárkány Lajos.*

Magam restellem, hogy annak, mit ezúttal rovásra akarok venni, ezt a cimet adom. De bármint törtem rajta a fejemet, ezt és csak ezt találtam megfelelőnek.

A miniszterium hivatalszobáiban nevelkedett, sőt nagyra is emelkedett intéző férfiakban szinte megcsontosodott az a meggyőződés, hogy hivatva vannak minden *gyakorlati* szakkérdésben salamoni itéletet mondani s határozataikban oly zsinórmértékül szolgáló korlátokat állítanak fel, mely meglepő és biztos tájékozódásról, hihetetlen helyösmeretről, a sok-sok éven át gyakorlatban szolgáló szakemberek felett imponáló magasságban álló gyakorlati ösmeretekről és érzékről tenne tanuságot, ha az — nagyképüsködés nem volna.

Teljesen rendén valónak találom, hogy mindazon dolgokért, melyeknek cselekvése vagy törvény tilalmába, vagy miniszteri utasításba, vagy rendeletbe ütközik, engedélyért a miniszteriumhoz kell folyamodni s a miniszteriumnak jogában van a kérelmet megadni, vagy megtagadni. Hogy azonban az ilyen soronkivüli engedélyek megadásába miért kell mindig olyan utasításoknak foglaltatni, mintha a kérelmezőnek fogalma sem lenne arról, hogy a mit kért, miért kérte, illetve, hogy a kérelmet engedélyezés esetén miként érvényesítse — ezt én, engedelmet kérek — csakis a már megcsontosodott nagyképüsködésnek tudhatom be.

Úgy *kell* lenni, hogy a miniszterium intézkedései előtt tisztelettel hajoljunk meg, azt azonban méltán elvárhatnók, hogy ezen magas helyről *csak* oly intézkedések lássanak napvilágot, melynek olvasásakor ne legyünk kénytelenek — mosolyogni.

Fentebbiek megvilágítására példákkal szolgálok.

Négy év előtt a miskolczi kir. erdőfelügyelőség Borsod- és Hevesmegye közigazgatási bizottsága utján felhivta a bükkhegységi erdőbirtokosokat, hogy a túlságosan elszaporodott szarvasállomány károsításának csökkentése céljából — mely már minden felujítást lehetetlenné tett — ha másként nem, hát kivételes lelövési engedély igénybevétele mellett is redukálják a szarvasállományt.

Ezen felhivásból kifolyólag a birtokosok egyikmásik évben kértek is, kaptak is kivételes lelövési engedélyt s azt foganatosították is, azonban tapasztalásból mondhatom, hogy ezideig a szarvasállomány nem csökkent, legalább is nem kisebb, mint négy év előtt volt.

A mult év őszén egyik bükkhegységi erdőbirtokos és kiváló szarvasvadász, gróf Keglevich Gyula, ki gyermekkora óta üzi a nemes vadat Bükkhegységünk regényes bércein, a napi lapokban, sőt külön röpiratban is tárgyalta, fejtegette annak okát, hogy a mi európaszerte páratlan szarvas-agancsaink visszafejlődnek, a régi nem ritka 9—10 kilós szarvasagancs kezd fehér hollóvá válni, fejtegetésének végeredménye az, hogy az agancsok silányodásának egyik főoka a túlszaporodott tehén-állomány, tehát a teheneket lőni és gyökeresen kiméletlenül lőni kell, a mig csak érezhetően meg nem fogynak. Meg kell jegyezni, hogy gróf Keglevich Gyulának e tárgyu fejtegetése az összes vadászköröknek, t. i. azoknak, kik igazi puskával igazi erdőben és nem térképen teoriába üzik a szarvast — teljes méltánylásával és helyeslésével találkozott, sőt e lapokban is foglalkozott azokkal a szerkesztő.

Az 1903. év telén nem volt kivételes lelövési

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

engedélyünk. A most mult télen azonban oly nagy számu volt az uradalmi erdőkben a szarvasállomány, hogy a szó szoros értelmében védekezni kellett. Folyamodtam lelövési engedélyért. Meg is érkezett az engedély, nem panaszkodhatom, hogy nem adták meg, de hát ebben is benne van az a bizonyos — nagyképüség.

Az érseki uradalom bükkhegységi erdeinek kiterjedése 22 ezer kat. hold. E télen volt eset rá, hogy a stárkányi pagonyban *egy falkában* láttunk 250—300 drb tehenet*, borjut, bika alig volt köztük 2—3 drb.

Nem feltételezhető, a mint hogy nincs is úgy, hogy az összes szarvasállomány egy falkába verődött, mert még ugyanaznap másfelé is láttunk haladni hatalmas csapat szarvasokat és sok szarvas csapát.

A ministerium kérvényünkre kegyesen 20, mond husz darab szarvastehén lelövését méltóztatott megengedni.

Hogy miért épen 20 drbot és nem 19 vagy 21 drbot, az nincs az indokolásban.

Oly nagy szarvasállomány mellett, mely a Bükkhegységben az erdősítéseket pusztítja, sőt tönkre is teszi, oly nagy szám mellett, mely az állományt már elkorcsosítja, bizonyára jut az érseki uradalom 22 ezer hold bükkségi erdejére annyi szarvas, hogy az, ha 20 drbbal több vagy kevesebb, az már sem az erdősítésekben okozott károkra, sem az állomány elkorcsosodására befolyással nincs és nem is lehet. Hát akkor honnét veszik ezt a kötött számu engedélyt, hogy csak 20 darabot szabad lelőni? Látta-e az engedélyt adó azokat a nagyszámu szarvascsordákat, melyek a Bükkben tanyáznak?

Látta-e azokat az elpusztított erdősítéseket, melyeket a szarvasok tettek tönkre? Nem látta. Tehát, ha az engedély megadható, a lelövés arányának megállapítását miért nem bizza az engedélykérőre. Nem. Mert ha azt tenné, még azt hihetné a világ, hogy a kezelést teljesítő szakemberek is tudnak valamit, azoknak is van itélő képességök. Odafent pedig azt hiszik, hogy a tudás, az itélőképesség csakis a magas minisztérium zöld asztalánál kezdődik — és végződik. No meg ha biztos numerust nem mondana, hol maradna a nagyképüség?

* * *

Néhány év előtt egy szépen fejlődött túlsűrű záródásu tölgyfiatalos áterdőléseért kérvényeztem a magas miniszteriumnál. Kérelmemnek hely adatott. Hanem hát ezen engedélyben is bennfoglaltatott ama bizonyos nagyképüsködés, mely az engedély, vagy egyéb miniszteri leiratokban rendesen ott üti fel a fejét, ahol a mondatban ez a szó vagyon: „azonban". Az „azonban" szóra rendesen valami nagyon okosat óhajt mondani az illető előadó, de sajnos, csak kivételesen sikerül. Igy pl. nem sikerült az én áterdőlési kérvényem elintézése sem.

Az üzemtervtől eltérő használat engedélyeztetett, ezzel a klauzulával: *„azonban holdanként csak 4 tm³ fatömeg* kihasználása engedélyeztetik, ez is csak a tenyésztés tárgyát nem képező nyár, füz, stb. s ezen munkálat keresztülvitele a kezelő erdőtiszt személyes felügyelete és tiszti felelőssége mellett foganatosítandó." Igy a rendelet. Ezen bizony mosolyogni lehetne, ha oly szomoru világításba nem helyezné megfogalmazójának korlátolt és szük látkörü felfogását. Nagybölcsen megszabja kötött számban a kihasználás nagyságát és milyenségét s a felelősséget ennek dacára is a kezelő erdőtiszt nyakába varrja. Nem úgy urak! Ha annak a kezelő erdőtisztnek van annyi felfogása, hogy egyik-másik fiatalos túlzáródottságában a fejlődést veszélyeztetve látja, engedjenek neki annyi itélőképességet is, hogy ő maga állapítsa meg, mennyi szedendő ki abból a fiatalosból, hogy az fejlődésképes legyen s a záródás feleslegesen veszedelmesen meg ne bontassék.

Nem mondom, hogy úgy van, de lehetséges, hogy az az engedélyt kérő kezelőtiszt életének javarészét ilynemü munkák végzésével töltötte el, mig önök úgy lehet, hogy most láttak életökben először ilyen túlzáródott fiatalost, azt is csak a papiroson. Ezt a véleményemet abból merítem, hogy ha a magas zöldasztalbeli kartárs urak láttak volna már ilyen túlzáródott fiatalost, melyben nyár és füz is gyarapítja a záródást, ugy bizonyára azt is látták volna, hogy azoknak kiszedésére nem szoktak miniszteri engedélyt

* A falka és csorda kifejezés helyett használjuk a fővadnál a csapat szót, mert ez általánosabb és helyesebb is. Szerkesztő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kérni a kezelő erdészek, hanem gyomnak tekintik azt és télen kivágatják minden magasabb engedélykérés nélkül a fővad részére. A mig a vad annak fiatal hajtásait, kérgét fogyasztja, addig is kiméli a nemesebb, tenyésztés tárgyát képező fanemet.

Az ilyen határozott számhoz kötött engedély úgy is teljesen felesleges, mert ha a kérelmező kezelő erdőtisztben csak egy garas ára önbizalom van, úgy sem hagyja kezét-lábát güzsba kötni egy odavetett numerussal. Én azt hiszem, nem is azért iródik az a határozott numerus, hogy az illető gondolna arra, hogy az betartatik, hanem azért: hogy a már megszokott nagyképüség teljes legyen.

*

Ezt a csekélyke rovást nem azért irom, hogy talán felettébb sérelmesnek találtam volna azokat a hiuságból eredő nagyképüsködéseket. Nem. A gyakorlati kivitelben úgyis kellő értékükre redukáltam. Azért irom, hogy figyelmeztessem azokat, a kiket illet, hogy mi a zöld erdőben gyakorlatilag működő szaktársak, egy szemernyivel sem viseltetnénk kevesebb tisztelettel, zöld asztal melletti szaktársaink iránt, akik nemcsak elismerem, de ki is emelem, hogy sok, igen sok papirt elfogyasztanak az erdészeti ügyek érdekében, — ha viszont ők elösmernék azt, hogy mi meg sok csizmatalpat koptatunk ugyancsak az erdő érdekében s a mig a csizmánk talpa kopik, addig mindig nyitott szemmel járunk, sőt az erdőben járván-kelvén, még gondolkodunk is a magunk kis eszével.

*

1905. év január 26. óta mintha egészségesebb, tisztább légáramlat lengené át sokat szenvedett hazánk sikját és bérceit, vajha ebből az egészséges friss szellőből egy fuvallat a magas miniszterium minket illető részébe is behatolna s kisöpörné onnat a stréber nagyképüsködést, a valamit mondani akaró üres látszatot: Vezető férfiainkban a tisztultabb levegő vajha oly vérpezsdülést létesítene, hogy ne csak mindig az „Én" előtérbe tolása lenne a végcél, hanem végre-valahára erős kézzel ragadnák ki szakunkat a züllés kátyujából s emelnék arra a polcra, — semmivel sem magasabbra, mint a minő a magyar erdészeket képzettség és végzettségök folytán joggal megilleti. Mert, hogy az még mai napig nincs úgy, azért eszemágába sincsen a sűrűn változó miniszintereket okolni, hanem igen is vádolom, Isten és emberek előtt, a már letünt s még életében megszobrozott s a még ma is trónon ülő vezető szakférfiainkat.

****

Vidéki erdészeti egyesületek.

Nem régen hangzott el e lapokban a vidéki erdészeti egyesületek megalakitására szóló felhivás s mig egyrészről általános helyesléssel találkozott, másrészről egyesekben bizonyos aggodalmat keltett, hogy valjon nem-e fognak ezek a vidéki fiókegyesületek a közös anyaegyesületnek, az Országos Erdészeti Egyesületnek hátrányára, esetleg széttagolására vezetni?! Az első vidéki egylet mult hó 3-án Miskolczon megalakult és ugyan ki merné komolyan állitani róla, hogy annak működése régi egyesületünkre káros befolyással lenne.

Nem! Határozottan nem! Sőt ellenkezőleg. A mint Selmeczen, az erdélyi, szepesi, dunántúli, bánáti stb. körök szépen megférték egymás mellett s együttesen alkották az ifjusági kört, éppen ugy meg fognak férni a vidéki erdészeti egyesületek is egymás mellett. Attól sem kell félni, hogy a vidéki egyesületek egymás versenytársai lesznek, hacsak nem a nemes verseny terén. A közös anyaegyesületet sem gyengiteni, sem széttagolni nem fogják.

Valljuk be, hogy a vidéki egyesületek megalakitásával tulajdonképen mi a célunk?

Idáig a szélrózsa minden irányába szétszórva, sokszor a világ háta megé eldugva, egymásról vajmi keveset tudva, teljesen magunkra hagyatva, egyenként lévén, sem társadalmi, sem más uton eléggé érvényesülni nem tudtunk.

Vidékenként egyesülve, tömörülve, vállainkat összevetve, a társadalomban helyet kivánunk magunknak kivivni s egymást segítve, azt meg is tartani.

Közben szakdolgokkal is foglalkozunk, de a főcél: társadalmi téren való tömörülésünk; összetartással, együttműködéssel, társadalmi helyzetünk javitása.

Tehát ne féljünk a vidéki egyesületek alakitásától, hanem azt a legnagyobb buzgósággal karoljuk fel s mielőbb vigyük is keresztül.

Az Országos Erdészeti Egyesület megmarad édes anyánknak, s mi hű fiai leszünk továbbra is.

Minél erősebbek leszünk egyenként, csoportokként, annál inkább tudjuk majd az anyaegyesületnek is tekintélyét emelni.

A hol nincsen akaraterő, tettvágy, agitáció, ott nincsen eredmény sem.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1. Az összetartásról.

Ezelőtt 23 évvel mentem fel Selmeczre az Akadémiára, mint elsőéves. Addig még soha át nem léptem Erdély bérceit. Dobogó szivvel ültem vonatra, mely messze, messze, idegenbe vitt. Már a vonaton aggodalom töltött el, szivem elszorult, hogy mihez fogok kezdeni abban az ismeretlen városban, teljesen idegenek közt. És ime, mikor a selmeczi pályaudvarra megérkeztünk, egyenruhás, sipkás, másod- és harmadéves akadémiai hallgatók várták a vonatot s az azzal érkező „Fuxokat". Baráti „szervusz" szóval, öleléssel fogadtak ott bennünket. Nem voltam már idegen, a mint Selmecz földjét érintettem. Az idősebb kollégák testvéri szeretettel felosztották maguk közt az ujonnan érkezetteket, anyagi körülményeit kikérdezve mindegyikünknek megfelelő szállás és kosztról gondoskodtak. Megtartottuk az ismerkedési estét, hova tanáraink is eljöttek s attól kezdve mindnyájan testvérekké váltunk. Egy mindnyájunkért és mindnyájan egyért.

Ez volt a hires selmeczi kollégialitás.

Ezt a kollégialitást ujra életre kelteni, istápolni, átvinni az élet nehéz küzdelmei közé, szintén egyik első hivatása kell, hogy legyen a vidéki egyesületeknek.

Szivlelje meg mindenki az első vidéki egylet alakulásakor azokat az igazság bölcsőjéből eredő és az igaz önzetlen testvéri szeretetből fakadó szavakat, melyeket *Imecs Béla* Miskolczon elmondott. „Élesszétek és ápoljátok a tavaszi enyhe szellő lágy fuvalmával uj életre kelt csiráját a testvéri és szaktársi szeretetnek mindenfelé" . . . Bárha az a tavaszi szellő az egész ország erdészeiben felolvasztaná azt a vastag jégpáncélt, melynek hideg kérge alatt oly görcsösen belénk kapaszkodott a közönynek százfelé ágazó polypkarjai.

2. Párhuzam az állami, kincstári és magánerdőtisztek között.

A magyar erdőtisztikar három csoportból áll: „Állami, kincstári és magánerdőtisztekből." Hogy a három közül, szolgálati szempontból, melyiknek van legjobb dolga? Vajjon ki tudná megmondani! De hogy a három közül az állami erdőtisztikar nem az Éden kertjében teljesít szolgálatot, az bizonyos.

Mindnyájunknak egy a hivatásunk. A gondjainkra bizott erdőkből, mint „tőkéből", a birtokos részére a legnagyobb „kamatjövedelmet" biztosítani. Az erdőket a birtokosok, avagy utódaik részére a legjobb karban fentartani. Helyes gazdálkodással, kulturákkal az erdők jövendő értékét lehetőleg emelni.

Ez a hivatásunk mindnyájunknak. S az erdőtiszt minél nagyobb szorgalommal, lelkiismeretességgel szenteli magát hivatásának, természetszerűleg annál inkább számíthat birtokosa részéről is elismerésre. Ily módon a birtokos és erdész érdeke, java, összefügg egymással.

De nem igy van ez az állami erdészetnél. Sőt éppen fordítva. Mert az állami erdőtiszt nem a birtokossal áll szemben, hanem a birtoknak csak haszonélvezőjével. De ezzel aztán szemben is áll a legtöbbször. Meg nem lehet értetni azt a községgel, volt urbéressel, pappal, iskolával, hogy annak az erdőnek ő nem tulajdonosa, csak haszonélvezője. Itt az erdőtiszt minél több engedékenységet és minél kevesebb ellenőrzést gyakorol, a tőke rovására minél több kamatélvezetet enged meg, erdővédelemmel, erdősítéssel minél kevesebbet törődik, annál inkább számíthat elismerésre — kenyéradói részéről. De ezt nem köszönik meg neki — felülről.

Ha pedig a sarkára áll, hivatását szigoruan, lelkiismeretesen tölti be, kenyéradói részéről ellenszenvessé, gyülölté válik és nem egyszer teszi ki testi épségét avagy életét is veszedelemnek. Ebben meg nincsen köszönet sehonnan. Uti figura docet.

Egy állami erdőtiszt a mult tél elején kiment egyik községébe a vágásterületet felülvizsgálni. Jövetelét előre tudatta a községi előljáróságggal, megirta, hogy várják a községházában s vele együtt menjenek ki a helyszinére. Tudták tehát, hogy az erdőtiszt kiszállt, s mégis, vagy talán éppen ezért is, a vágásterületre behajtották kecskéjüket, marháikat.

Ezt látva az erdőtiszt, nyomban kiadta a rendeletet, hogy a kecskéket és marhákat hajtsák ki a vágásterületről. A rendelkezést nemcsak, hogy nem teljesitették, de egy fiatal suhanc az erdőtiszt elé állva, szidalmazni kezdette s rákiabált, hogy takarodjék onnan, a mig jó dolga van, mert ő ott nem parancsol. A szidalmakat és fenyegetést az erdőtiszt nem tűrhette s felhevülésében ezt a suhancot arcul ütötte. Erre megrohanták a fegyvertelen erdőtisztet s az őt kisérő fegyveres erdőőrt, földre teperték és ütlegelték. A távolabb levők fejszékkel rohantak oda, hogy összedarabolják az „állami alkalmazottakat." Csak véletlennek tulajdonitható, hogy sikerült az erdőtisztnek és erdőőrnek talpra ugorva, kitörni az embertömegből és elmenekülni. Az üldözés és a hajsza életre-halálra még egy félora hosszat tartott s csak egyik szomszéd község lakosainak szembejövetelével szünt meg.

Az esetet az erdőtiszt nyomban bejelentette a kir. ügyészségnek és kérte a vizsgálat megindítását.

Az ügyészség azonban nem tartotta érdemesnek a vizsgálatot a maga részéről azonnal megindítani, hanem azzal is a szolgabiróságot bizta meg.

A vizsgálat folyik már negyedik hónapja, az erdőtiszt pedig elégtételül kapott — **áthelyezést** s vele talán orrot is . . .

Ajtay Sándor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erdészet és vadászat.

Az erdészet és vadászat mint édes testvérek régibb időkben oly annyira összeforrt egységet képeztek, hogy a vadászat erdő nélkül, az erdészet pedig vadászat nélkül elképzelhető sem volt. Az ősgermán, — de a középkori lovag-világ idejében is a vadászat vitte a főszerepet Európa azon részében, a hol az erdészetnek ma is legmagasabb foku fejlődésével a vadászat is lépést tartott s egyik sem tartotta szükségesnek, hogy a másikat meggyülölje, sőt nagyon szivesen és készséggel támogatva egymást, mindkét testvér világra szóló hírnevet szerzett hazájának.

Kétes eseményekkel küzködő hazánkban éppen olyan körökben igyekeznek kiszoritani a vadászatot, a hol azt nemcsak fenntartani, hanem fejleszteni is kötelesség volna. Pedig nem tagadható, hogy hajdan úgy az ezen ország területén legyőzött benlakók, valamint a beözönlő magyarság a vadászatot nagy mértékben gyakorolta, sőt lovagkorunk is épp oly fényes vadászjelenetekről nyujthat bizonyságot, — mint a szomszédunké, a germáné. Vadászatunk fényes történelmi multja is volt tehát olyan, mint a németeké.

Erdészetünk rohamos fejlődésének idejében a vezérfonalai, az irányokat, a németek erdészetéből meritette s a saját ízlése szerint hol jobban, hol rosszabban gyúrta át magyarossá. A germán-vadászatot is felkarolta rövid időre, de csak addig, míg az az ujdonság erejével vonzott.

Midőn azonban nagy uraink túlságos rajongással a külföldiek — s főrészt a csehek vadtenyésztése — iránt a magyar elemek mellőzésével, a zöld galléros és bagós száju cseh- és német jágerokat betelepitették, a vadászattal nem foglalkozó közönség nagy része ezen idegeneket megutálta s elfordult tőlük, mert nyelvüket nem értette s a magyar köznép- és pórságnak teljesen más értelmü ugynevezett tiszteségével sehogy sem vágott össze a jágerek jelleme, a mi a temperamentumok különbözőségéből is eredhetett.

Később, midőn az erdészet annyira fejlődött, hogy az erdőbirtokosok belátták, miszerint az erdő nemcsak a vadászat ápolására alkalmas, hanem valóságos kamatozó tőkét biztosit, mely bizonyos körülmények között magasabb jövedelmet ad mint a vadászat, — kezdtek az erdőhöz is értő emberek után keresgélni. Ezen körülmény alapitotta meg első sorban azon iskolákat, melyek nagyobbrészt a királyi birtokokon keletkeztek, hol egy-egy mester mellett több ifjabb egyén nyerte kiképeztetését, a kik akkor még túlnyomólag vadászattal foglalkoztak s az erdészet még mindig csak a vadászat mögött szerepelt. A mesterek még mindig csak jágerekből kerültek ki.

Erdőbirtokosaink e mellett érthető okokból elnézték jágermestereiknek, ha tanitványaik külföldi kaptafára nevelődtek kezeik alatt.

A magyar elem, melynek egy része még ma sem tud megbarátkozni azon gondolattal, hogy a vadat gondozni is kell, (mert azt tartja, ha kilövi is saját területén, majd jön a szomszédból megint), főleg azonban a jágerség idegenszerüsége miatt csak megvetéssel beszél még az ujabb generációról is, a kikről csak annyit tud, hogy a korcsmában nagyokat isznak, gorombáskodnak és sziják a parasztot.

Midőn az erdészet csirájának ily elemek között kellett fejlődnie, nem csoda, ha nem volt képes még napjainkban sem a „jágerság"-nál sokkal nagyobb tekintélyt szerezni, különösen a köznép előtt, mely helyenkint még ma is azt hiszi, hogy az az erdész sem egyéb, mint „jáger," csakhogy azt másképen hivják.

Sokat ártott erdészetünknek és vadászatunknak azon körülmény is, hogy földes uraink közül többen urasági kocsisokat, inasokat, teheneseket alkalmaztak fegyverhordozóul vagy „jágerul", s ha ezek közül valamelyik a favágáshoz kissé konyított s gazdája bizalmát kiérdemelte, még „erdésznek" is kinevezték.

Mivel erdészetünk éppen a „jágerimport" által diskvalifikált vadászatot véli tekintélye megrontójának, ezért irtózik is mindentől, a mi mostoha testvérével való rokonságára emlékeztet, hacsak amúgy is nem gyakorolja a vadászatot csupán sportból, — mert az úrias, — de szakszerü vadászatról hallani sem akar.

Bár ujabban az erdészet teljesen előtérbe lépett, de az alsóbb személyzetnek több magánuradalomban még „jágerszerü" szervezete, sőt ruházatuknak is sok helyütt még osztrák- és cseh jáger mintára való szabatása, még élénken figyelmeztetik a köznépet a régi „jágervilágra." De az előkelőbb körökben sem tisztulhatnak a fogalmak, ha A. földbirtokos elmondja, hogy a Jancsi szilvágazdát kinevezte erdőmesternek s ugyanakkor arról is értesül ugyanezen úri kör, hogy B. állami erdőmestert kir. erdőtanácsossá nevezték ki s behivták a miniszteriumba.

Budapesten előkelő állásu jogászembernek bemutatják fenti kir. erdőtanácsos urat. A következő párbeszéd fejlődik ki közöttük:

— Ah igen örvendek, de bocsánat, hogy nem értettem nagyságodat, hogy milyen tanácsos.

— Erdőtanácsos!

— Szép, valóban szép! De nem Budapesten?

— Igen kérem a . . . . minésztérium stb. . . . . osztályában

— Ah igen, értem! De izé . . . . nagyságodnak a vadászati ügyekben . . . . hogy is mondjam . . . . ugyebár nincs mindig dolga?

— De kérem én nem vagyok vadász, hanem erdőtanácsos!

— Ah igen! hát olyan . . . . izé . . . tudom már!

Az erdőtanácsos ur pedig ökölbe szoritja kezét s megesküszik magában, hogy ha valakiről megtudja hogy vadászember, azzal többé szóba sem áll, még azt is eltagadja, hogy valaha vadászpuskát látott, nehogy „jágernak" vagy „miafenének" nézzék.

Ily viszonyok között kell erdészetünknek még mai nap

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

is tovább fejlődnie s ily viszonyok mellett kénytelenek az erdőtisztek saját kvalifikációjukért küzdeni, melyet a „jágerimport" annyira elhomályosított, ami miatt a magyar észjárás szerint az erdész is jáger, valamint a szakszerű vadászat fogalmai nem a legnagyobb tiszteletben részesülnek. Vajmi keserves lehet ezen küzdelem mindazokra nézve, a kik magukat nem birják a közönség tudatlansága alól kivonni, sem pedig a közönséget felvilágosítani.

Ha az erdőtisztek minden alkalmat megragadnának, hogy kisebb földbirtokos urakat, valamint a magát műveltnek tartó, de járatlan köröket a nekik megfelelő módon világosítanák fel sajnálatra méltó ismerethiányokról, bizonyára nem volna okuk a felett való szégyenkezésre, hogy a szakszerű vadászat tényleg kötelességeikhez tartozik.

A nagy német szomszéd dicsőséget tud szerezni ugy erdészetének, mint vadászatának, mert nem sopánkodik a fölött, hogy a nagyközönség előtt őt jágernek kvalifikálja és lenézi. Kijelölt utján akadályt nem ismerve halad előre s ha mégis valamely társadalmi oktalanságba botlik bele, a maga nagynémet brutalitásával élve: „Das Rinozeros ist ein dummes Tier, der Elefant kann nichts dafür" elve szerint mégis tovább halad.

Midőn az erdészetnek a vadászattal való meghasonlásának okait előrebocsátott fejtegetéseimmel nagy részt talán sikerült is feltárnom, nem mulasztham el e helyen rámutatni arra, hogy mily nagy mértékben van szakunknál a vadászattól való félelem kifejlődve.

Mikor mint süldő akadémikus Selmeczre felkerültem, néhány idősebb kollegám valami elvadult vadászfatytyut nézhetett ki belőlem, mert már azzal fogadtak, hogy ide nem vadászni, hanem tanulni jöttem. Mikor megértettem velük, hogy tulajdonképen én is tanulni jöttem, megnyugodtak s elbeszéltek egyetmást azokról, a kik azt hiszik, hogy Selmeczen csak vadászni kell tudni. A dolog nagyon fúrta az oldalamat s barátságot kötöttem több idősebb kollegámmal, a kikről tudtam, hogy szenvedélyes vadászok s a vadászatot öreg vadászoktól tanulták.

A hallottakat előadtam s kértem őket, hogy fejeznék ki nézeteiket. — Gúnyos mosoly volt a válasz, melyet nyomban meg is magyaráztak a következőképpen:

A kik ide Selmeczre jönnek erdésznek, azoknak fele itt vesz először puskát a kezébe s a mint valami állatot azzal kivégzett, azt képzeli, hogy már ért a vadászathoz. A balekok (első évesek) többi része pedig csak éppen hogy látott vadászpuskát s csak csekély egynehány akad, a ki már többször vadászott is.

Hát akkor miért jönnek Selmeczre, ha nem akarják tudni mi a vadászat? kell tanulniok a vadászatot?

Dehogy is kell, hiszen a tanárok sem értenek mind a vadászathoz. Levizsgázol a vadászattanból s akkor jól van, mehetsz tovább, csak még 150 golyót lősz a tárcsákba s néhány hivatalos vadászatra mégy ki, a hol nem lőnek semmit sem. Ezzel befejezted vadászati tudományaid gyarapitását és rendben van a dolgod.

Szomoruan emlékeztem vissza a foglyokra és nyúlakra, melyeket otthon kellett hagynom. S későbbi akadémikus időmben csakugyan rájöttem, hogy a vadászattan oly „muszáj tantárgy" pedig fellelkesitett kollegáim közül olyanokat is, a kik eddig fegyvert sem vettek kezükbe, de a kik ma már valószinüleg kitünő sport-vadászok, ha talán nem is tartják azt szakmájukba vágónak. És miért kedvelték meg a vadászatot? Mert a tanár is vadászember volt.

Mindemellett néhány kollegám, különösen a kiknek apja magasabb rangu állami erdőtiszt volt, nem tudott a vadászatért lelkesedni, mert az jágernek való s nem erdőrendezőnek vagy mérnöknek. Egy selmeczi akadémista nem cseh jáger. A ki vadászik, az nem lehet jó erdész, mert a vadászat elvonja figyelmét az erdőtől stb. hasonló megjegyzések kerültek éppen az olyanok ajkaira, a kik mint jelesebb mathematikusok igen szivesen foglalkoztak az erdőrendezésen kivül a geodéziával, gépészettel, elektroteknikával.

Hová jut majd vadászatunk, ha majd az újabb szisztema szerint nem is erdészek, hanem erdőmérnökök fogják azt kezelni? ha már az erdésznek is szégyen a vadászat?

De miért kell éppen az erdésznek a vadászattal foglalkoznia? Nem elég jó vadász az erdőr? Vagy mi köze az erdőnek éppen a vadhoz, mikor az úgy is káros az erdőre? Ilyen és hasonló kérdések nem ritkán merülnek fel túlságosan „bemérnökösödött és beirodásodott" erdőtiszteinknél. Az ilyenektől még a községi vadászbérlő vadőre is gúnyosan fordul el, gondolván magában: „ez lehet csak az igazi."

Az ilyen kollega uraknak szolgáljon a következő magyarázat:

A vadászat fogalma alá soroljuk a vad tenyésztését és lelövését, mert a vadakra való lövöldözés maga még nem jelent vadászatot, az csak közönséges puskázás, amiben az utolsó kanászbojtár is nagy prakszizra tehet szert, ha van hozzá alkalma.

A vadászat az erdőnek mellékes jövedelmet biztosit, miért is azt mindaddig, míg az erdőre hátránynyal nincsen, a lehető legnagyobb mértékig fejleszteni kötelesség.

A vadászat az erdészettől el nem választható, mert csak az erdész tudja megitélni, hogy valamely vad mikor kezd az erdőre nézve káros lenni. Hogy azonban az erdész azt is megitélhesse, hogy mi által lehessen a vadak által okozott károknak elejét venni, ahhoz nem elegendők tisztán az erdészet rendelkezésére álló védelmi eszközök, hanem szükséges, hogy az erdőtiszt ismerje a vadnak tulajdonságait s ennek alapján oly intézkedéseket tegyen, pl. etetőkről stb. feláll itása, a mi által a vadat elszoktatja az erdő rongálásától stb. De még számtalan körülmény volna felsorolható, melyek szükségessé teszik, hogy az erdőtiszt jártas legyen a vadászatban.

Különben fölösleges tovább indokolnom, hogy az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

erdészet és vadászat össze tartoznak-e, mert bizonyos kollega urainkat nem is ez érdekli, hanem az a szégyen, hogy őket „jáger"-nak nézik s aztán vége a tekintélynek!

Bizony ez ugyan szomoru dolog! de még szomorubb, ha illetékes vezető köreink kudarcot hoznak reánk. Szakunk tekintélyén ejtenek sebet akkor, midőn ezt emelni alkalmuk volna, midőn azon bizonyos urnak á kezébe vett aktát azon tudattal kellett volna elintézniе: „Ime! szakemberek, a kiknek ez kenyerük s a kik ezen dologban akadémiai képzettséggel birnak, ők világositottak engem, tehát csakis igy lehet az jól!" És e helyett? . . . rászorulunk szakunk barátainak őszinte részvétére!

Sic itur ad Astra!

Szénégető.

A magyar fakereskedelem története.

(Keletkezése, fejlődése és virágzása.)

Irta: *Widder Gyula.*

Az a primitiv forgalom, melynek keretében hazánk egyes vidékeinek és helyiségeinek kereslete és kinálata (persze csak nyers, meg nem munkált fát illetőleg) az erdőtulajdonosok illetve fatermelők között egyrészt és a fakereskedők, illetve fogyasztók között másrészt lebonyolitott, egészen az 1862-ik évig sokkal lényegtelenebb, sokkal csekélyebb volt, semhogy még a legnagyobb foku jóakarattal is a mai értelemben vett *fakereskedelemnek* minősithetnők, felföldi tót és ruthén hazánkfiai tutajaikat részint a Vágon és annak mellékfolyóin, részint a Tiszán (a románok pedig a Maroson stb.) usztatták szép csendes haladással Komárom, illetőleg Szolnok, Szeged és Zám alá. Ami város, falu stb. azon túl volt, keresnem tett magának fát ott, ahol kaphatott, hogy fedezze szükségletét, no, de az akkori szükségletnek még ez a szállitási mód is megfelelt.

A mindent lenyügöző, szomoru emlékü Bach-korszak alól vala felszabadulás idejébe esik az a bár szerény, de az akkori viszonyokhoz képest mégis számottevő, sőt nagyfontosságu gazdasági föllendülés, melyet mai fakereskedelmünk alapvetőjének tekinthetünk; nagyobbszabásu üzletággá a magyar fakereskedelem csak 1862-ben vált, tulajdonképeni *keletkezésének* ideje tehát ebbe az időbe esik.

Ezt a keletkezést aztán rohamlépésben követte a lendület. Magyarország akkoriban legnagyobb fatermelési vállalatát az *árvai* uradalom erdei képezték, melyek kitermelésével eladdig egy hazai (persze az akkori viszonyoknak megfelelően német nevü) a *Gebrüder Schulz und Polláк* cég foglalkozott, természetesen szerény mértékben. De már 1864-ben *Popper Lipót* kezébe került a vállalat s az uj vállalkozó alaposan megváltoztatta, óriási mérvüvé fejlesztette a kihasználást.

Csakhogy a gazdasági fellendülés, a fejlődés lassabban haladt és nem birt lépést tartani ezzel a hirtelen, rohamosan bekövetkezettel, terjeszkedéssel, ugy, hogy a visszahatásnak elkerülhetlenül be kellett következnie. Nem is került bele egy esztendő és máris válság fenyegette a még alig virágzásnak indult magyar fakereskedelmet, ugy, hogy a szakma akkori legtekintélyesebb képviselői: *Popper Lipót, Gebrüder Schulz & Polláк, Sámuel Diener & Sohn, Jakob & Josef Kohn* és *Haas Hermann* védegyletté, valóságos *trustté* egyesültek, hogy magukat a mindinkább fokozódó nagy veszteségektől megóvják. Látjuk tehát, hogy a „trust"-nek csak a neve angol, maga a trust, az eladási árak szabályozása céljából történt szövetkezés, nem uj dolog, se nem amerikai intézmény.

Ám ezuttal nem sok használ vették a szövetkezett cégek a trustnek, mert a rákövetkező 1866-ik év háborut, kolerát, borzasztó fagy és árvizkárokat és mindezekből kifolyólag olyan inséget hozott magával, hogy szinte látni véli az ember a krónikás könnyeinek nyomát a nyomorról szóló fejezetekben. Az alig két-három évi fakereskedelmi lendület gyászt hozó válsággá változott; fatermelőink javarésze legnagyobb anyagi megerőltetés dacára sem volt képes elviselni a minden oldalról bekövetkezett veszteségeket és nehány kiválóan erős alapon álló cég kivételével sorra elbukott, elvérzett valamennyi. Valóban, ha az ujjainkon akarnánk összeszámlálni azon fatermelő cégeink számát, melyek ebből a keserves válságévből épségben kerültek ki, egyik kezünket akár marokra is szorithatnánk.

Legjobban tán azzal jellegezhetem ezt a válságidőt, ha föltétlenül megbizható forrásból megemlitem, hogy 1866 nyarán 100" faanyag az alatta levő tutajjal együtt (tehát 114 köbláb fürészáru és 130 köbláb gömbfa) összevissza átlag 46 forintért volt kapható! Szinte hihetetlen, pedig szószerint igaz, való.

A keserves nyarat valamivel javult őszi helyzet változta fel és lassan-lassan bekövetkezett a felocsudás; már ugyanazon év őszén 50, 1867-ben 55, 1868-ban 60, 1870-ben 68 és 1873-ban röviddel a bécsi világkiállitás előtt 100 forintot fizettek a jegenyefenyőért és 15 forinttal többet a luczfenyőért; a boldogtalan emlékü 1866-ik év után tehát, ha nem is fényes, de mindenesetre kedvezőbb 6 esztendeje volt az uj életre kelt és lassan-lassan megizmosodó fatermelésnek, illetve fakereskedelemnek, mely azonban mindeddig megmaradt tisztán magyarnak, a mennyiben tudniillik csakis a hazai, belföldi szükséglet fedezésével foglalkozott. Arra, hogy a magyar fának az ország határain túl is keressen piacot, hogy azt a fölösleget, amelyet idehaza elfogyasztani nem birunk, a külföldre vigyük ki, hogy tehát *faexportot* teremtsünk, mindeddig nem gondolt senki, annál kevésbbé tett valaki ilyen kisérletet.

Mikor aztán az 1873-iki bécsi nagy krach bekövetkezett, mikor sorra bukott az a sok mindenféle hangzatos nevü, de egy fillér reális alappal nem biró bank- és iparvállalat és amikor a bukások következtében

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

minden vállalkozás lehetetlenné vált és a félbenmaradt paloták és bérházak százával éktelenkedtek ugy Bécsben, valamint Budapesten is és a faüzlet megint az 1866-ikihoz hasonló válságos helyzetbe került, fatermelőink — inkább a kényszer által kergettetve — a francia-német háboru befejezte után arra a gondolatra jutottak, vajjon nem lehetne-e a magyar fát külföldre is kivinni, arra a külföldre, mely tudvalevőleg, — magának nem lévén elég fája, hogy erősen fellendült iparát, épitkezését stb. kielégithesse — behozatalra van szorulva. A gondolatot tett követte. Dicséret érte azoknak, akiknek volt elég bátorságuk a kezdeményezésre és ime az uj vállalkozás fényesen bevált. Egykori feljegyzések, tekintélyes régi cégek üzleti könyvei, melyekbe bepillantanom szivességből alkalmam nyilt (mivelhogy akkoriban hivatalos statisztikáról még szó sem volt) mutatják, hogy a magyar fa kivitelével legelsőknek a *Schulz és Polláh* és a *Popper Lipót* cégek, az utóbbi az időközben megszünt és ma már emlékezetben sem élő *Simon Fraenkel* német bizományi cég közvetitése révén foglalkoztak. A Fraenkel cégnek székhelyét nem sikerült megtudnom, a régi levelezésben sürün láttam megemlitve, de egy helyen sem volt olvasható, hogy mely városban székel. A kezdeményezők sikerein felbuzdulva, nemsokára mások is követték a példát és mindnyájan nagyon meg voltak elégedve az elért eredménynyel, ellentétben azokkal, akik továbbra is beérték a belföldi üzlet kultiválásával, mely pedig nemhogy haszonnal, hanem egyenesen kárral járt. Mert a belföldi üzlet a lehető legrosszabb volt és maradt is; eklatáns bizonyitékot szolgáltat ez állitás igazolására az a tény, hogy az *Anglo-Hungarian Bank* egész tőkéjét egy garasig bele vesztette faüzleti vállalatába. Érdekes és jellemző is, hogy ez a bank 1874-ben bekövetkezett likvidálása alkalmával kénytelen volt fürészáru-készletét köblábonkint 18 krajcárjával elvesztegetni, csakhogy a veszett fejszének legalább a nyelét menthesse meg.

Időközben *Popper Lipót*, kit ő felsége a király közgazdasági téren szerzett kiváló érdemeinek elismeréséképen később bárói rangra emelt, *Nagybittsén* felállitotta az első magyarországi *gőzfürészt, mig a legelső vasuti faszállitmány 1870-ben érkezett Budapestre.*

A hazai faüzlet általánosan rossz menete, amivel szemben a Németországba irányitott kivitel fényes prosperitása állott, arra inditotta fatermelőinket 1875-ben, illetve 1876-ban, hogy kiviteli tevékenységüket kibővitsék és ujabb külpiacok meghóditására induljanak. És az ujabb vállalkozást is siker koronázta, mert ugyanaz a cég, mely elsőnek exportált magyar fát Németországba, 1876-ban már meghódította a hollandi piacot is, ami annál nagyobb elismerésre méltó, ha tekintettel vagyunk a hollandi fakereskedők konzervativizmusára, melyet a megszokott svéd-norvég összeköttetésekről elcsábitani szinte csudás fáradságba került. Azóta, sajnos, megint el is vesztettük a hollandi piacot; a svéd versenynek a tengeri szállitás olyan fegyvert adott a kezébe, melylyel mi megküzdeni képtelenek vagyunk s igy a tőlük mintegy 30 évvel ezelőtt elhódított piacot módjukban volt tőlünk megint visszahódítani.

Ebbe az időbe esik az a nagy máramarosi erdőüzlet is, melyet a kormány, illetve a kincstár a később magyar nemességgel kitüntetett *Gródel testvérekkel* kötött, kötelezve őket arra, hogy egész termelésüket külföldön helyezzék el. Ennek a cégnek is nagy szerep jutott a magyar fakivitel emelésében, de a hazai fakereskedelem legnagyobb foku emelését feledhetlen nagyon is korán elhunyt kereskedelemügyi miniszterünknek *Baross Gábornak* köszönhetjük.

Szinte mesébe illő, hogy mi mindent követett el *Baross* a magyar kereskedelem felvirágoztatása érdekében; még törvénysértést is! Megcselekedte például azt, hogy a Galicziából áthozott fa szállitási díját, ott a hol csak pár kilométernyi utról, a határon való áthozásról volt szó, oly magasra csigázta fel, hogy az egyenértékűvé vált egy tetemes vám kivetésével, szóval lehetetlenné tette a galicziai fa áthozását. Igaz ugyan, hogy ezt a rendszabályt — mint törvényelleneset, illetve a kiegyezési törvénynek ellentmondót — az osztrák érdekelt körök panasza folytán nehány hónap mulva meg kellett szüntetnie, de a tény mégis megemlitésre méltó, mert *Baross* Gábor sovinizmusát ennél jobban semmi meg nem világithatná. Mekkora hazaszeretet, mely még a törvényszegéstől sem riad vissza, csakhogy hazájának szolgálatot tehessen! Pedig nem is volt valami országos érdek megvédéséről szó, hát még, ha nagy, országos érdekek lettek volna megvédendők! Mire lett volna képes *Baross Gábor?!*

Széles látköre már államtitkár korában észrevétette vele, hogy a magyar vasutak a lehető legkedvezőtlenebb szállitási és tarifa-viszonyai a fakereskedelem fejlődését gátolják, a kivitelt pedig teljességgel lehetetlenné teszik. Tudnunk kell ugyanis, hogy akkoriban egy farakomány, mely a magyar-gács határon adatott fel Budapestre, 4 különböző vasut vonalain szállittatott végig, mire célját elérte (a MÁV-nak akkor még hire sem volt). Barossnak köszönhette, hogy a fakereskedelem szállitmányai részére egységes szállitási díjtételt léptetek életbe, *sokkal előbb*, mielőtt más szállitmányok díjtételei egységesittettek volna. E rendelkezések jelentőségét csak az érti meg, aki el tudja képzelni az akkori viszonyokat; a mi mai generációnk bizony bajosan.

Feltétlen dicséret hangján kell itt megemlékeznem a kassa-oderbergi vasut igazgatóságáról is, mely felismervén fakivitelünk fontosságát, közvetlen díjtételek megállapitása utján lehetővé tette az akadálytalan exportálást.

*

A nyolcvanas évek beköszöntével Magyarország fakereskedelme uj korszakba lépett, ekkor nyittattak meg Erdély rengeteg őserdei, illetőleg ekkor kezdték meg az erdélyi fenyvesek dús állományainak kitermelését. A ma-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gyar királyi államvasutak forgalmi politikájának hathatós támogatása révén az erdélyi fatermelés hazánk fáüzletének legjelentőségteljesebb tényezőjévé fejlődött csakhamar, amit a kincstári erdőségeknek a kitermelés számára történt megnyitása óriási mértékben fokozott.

Különös elismerés hangján kell itt megemlékeznem a néhány év óta létező „Lotru" fatermelő részvénytársaság igazgatójáról *Horn Dávid* kir. tanácsosról, ki elsőnek kezdte ki a szinte hozzáférhetlen kelet-erdélyi havasok fenyves-rengeteget, alig leküzdhető akadályokat küzdve le törhetlen erővel. Ugyancsak *Horn* Dávid volt az, aki az erdélyi fának Galacz felé megnyitotta a tengeri utat a világ minden tájékára. Ezek olyan érdemek, melyeknek e helyütt elismeréssel adózni bizonyára méltó cselekedet.

Ha távolról sem olyan mértékben, mint maga a kitermelés, de mégis erősen gyarapodott a kitermelt anyagoknak a termelők által való feldolgozása is és röviddel az első magyar gőzfűrész üzembevétele után, megnyilt *Fiumében* egy új, oldal-hulladékokat *kiszabott láda fává* feldolgozó gyár, egy új termelési ág, mely alig hogy megkezdődött, máris hihetetlen mérveket öltött és elsőrangu fontosságu *kiviteli* tényezővé fejlődött. A beavatottakon kivül alig van, akinek csak sejtelme is lenne arról, milyen rengeteg mennyiségű ilyen kiszabott ládadeszkát fogyaszt Görögország déligyümölcs stb. kereskedelme, csupa magyar származásu anyagból. Tény az, hogy puhafatermelésünk és fürészipariunk egyik nagyon fontos tényezőjét ma az oldalhulladékokból készülő ládaáru képezi, melynek kivitele még most is folyvást növekszik. Annyi mindenesetre bizonyos, hogy a fürészüzemben elkerülhetlen oldalhulladékok ez uton való értékesítése emberi számitás szerint minden időkre biztosítva van.

*

Azon tekintélyes cégek közül, melyek mint a magyar fatermelés uttörői különös elismerés hangján való felemlítésre tarthatnak jogos igényt, a már megnevezetteken kivül számot tarthatnak a budapesti *Neuschlosz Károly és fia*, továbbá a szegedi *Milko* és *Winkler Testvérek* cégek, mely utóbbi kettő már a szomoru emlékü árviz előtt is nagy tekintélynek és becsülésnek örvendett, továbbá a mármarosi erdőkkel kapcsolatosan föntebb megemlitett *Grödel Testvérek* cég, melynek megalapitója Németországból bevándorolt szakember, magyar honpolgárságot, sőt később magyar nemességet is szerzett magának; e nagy *termelők* mellett, mint a hazai *fakereskedelem* doyenjeit a dunamenti vidéket illetőleg a győri *Hets Testvéreket*, a tiszamenti fakereskedelmet illetőleg pedig a *Sepper és Sátori* céget, mely utóbbi már a legelső fellendülés korszakában uralta a helyzetet, kell megemlitenem. Aligha túlzok, amikor a szakma már akkor tevékeny, ma bizony már legnagyobbrészt nyugalomba vonult tagjainak szavai után állitom, hogy Szigettől Titelig nem igen történt faeladás, illetve vétel a *Sepper és Sátori* cég hozzájárulása, vagy legalább is tudomása nélkül. Ezek és a többi megnevezett cégek ugyszólván kizárólagos urai voltak a magyar puhafapiacnak; urának, vagy legalább is mesterének ismerte el minden puhafával kereskedő egyén és cég épügy, mint a hogy föltétlenül uralkodott a *keményfaszakmában* akkortáit a *Lorenz Jäger*. a *Pfeiffer*, a *Tüköry* és az a *Guttman* cég, melynek akkori tulajdonosa nemességet, örökösei pedig bárságot nyertek a király kegyéből.

E cégek kezében összpontosult akkoriban a magyar keményfa-termelés, illetve kereskedelem; ezek voltak annak legelső és legtekintélyesebb képviselői és ezek szabták meg a magyar tölgyfaüzlet irányát úgy, hogy azt csak követni, de annak ellene szegülni senkinek sem volt lehetséges.

De mégis. Volt valaki, aki szintén hivatva volt hozzászólni a magyar keményfakereskedelem irányitásához, akinek egy roppant nagy fatermelési üzlet révén alkalma nyilt befolyni ebbe az üzletágba, annak alakulásaiba. *Wahrmann Mór*, a milliomos bankár és később a budapesti ötödik kerület több izben megválasztott országgyülési képviselője, *Tisza* Kálmán kormányának közgazdasági kérdésekben mindenkor hűséges tanácsadója, volt az az egyén, akinek módjában lett volna részt venni a hazai keményfaüzlet irányításában. *Wahrmann* ugyanis, ha nem is volt szakember, már a bécsi nagy krachot megelőző időben felismerte a horvát-szlavon tölgyesek óriási értékét, azoknak roppant fontosságát és a világpiacra gyakorlandó nagy hatását. Alakított tehát egy konzorciumot, mely egy tekintélyes bankintézet által támogatva, a kormánytól megvette a volt határőrvidéki vagyonközségek tölgyeseit, hogy azokat kitermelje.

Hogy miért vallott a vállalat kudarcot, vajjon a szakértelem hiánya, vagy a miatt, hogy akkor még nem ismerték eléggé a szlavoniai tölgyfa páratlan minőségét, vagy pedig, hogy a belföldi fogyasztás még fejletlen volt, a kivitel pedig még nem felelt meg az olyan nagyszabásu vállalat követelményeinek, végül talán, hogy a kormány akár más tényezők által szorongattatva, akár, mert belátta, hogy nem cselekedett helyesen, amikor a rengeteg vagyont, száz milliókat érő tölgyeseket olcsó pénzen kötötte le a konzorciumnak, kapva-kapott a megijedt konzorcium azon kérelmén, hogy a szerződést lehetőleg visszacsinálják és sietett az eladott tölgyeseket — még pedig jóval nagyobb áron, mint a mekkorát annak idején ő kapott — tehát nagylelküen visszavásárolni a konzorciumtól. Bizony még igy is a kincstár csinálta a jobb üzletet.

Hajh, ha az a konzorcium tudott volna a jövőbe látni, ha csak halvány sejtelme is lett volna arról, hogy teszem azt 1904-ben micsoda árát adják majd a szlavoniai tölgyfának (no de már jó pár évvel előbb is), bezzeg nem sietett volna visszacsinálni a szerződést.

De hát revokálta s igy esett meg, hogy *Wahrmann Mór*, az elismert közgazdász, csak rövid ideig vehetett részt a magyar keményfapiac irányításában.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Érdemeket csorbítanék, ha megfeledkezném azokról a cégekről, melyek tevékenységének köszönhető, hogy a horvát-szlavon tölgyfa világszerte a legfinomabb tölgy hírében áll. Bármennyire tény is ez, mégis szükséges volt, hogy legyen, aki ezt a finom fát világszerte közismertté tegye. Mihaszna a legfinomabb fának is, ha nem ismerik ?

E tekintetben elismerés illeti a *Vuk M. és fiai*, a *Wolfner S.* és *Kern Lipót* cégeket, melyek évtizedek óta legelőkelőbb képviselői a tölgyia, különösen pedig a tölgydongafa szakmának és a melyek kiviteli munkássága révén főleg Franciaországból száz meg száz millió frankkal gyarapodott a magyar nemzeti közvagyon. De nagy elismerés hangján kell megemlékeznünk *Bedő* Albert volt országos főerdőmester, nyug. államtitkár úrról, a *magyar fakereskedők és faiparosok országos egyesületének* fennállása óta buzgó elnökéről is, a magyar fakivitel fejlesztése, olcsó, közvetlen fuvardíjtételek bevezetése, és a magyar fakereskedők tekintélyének hatalmas emelése körül, a mennyiben az egyénisége által a nevezett egyesületre háramlott tekintélynek köszönhette az egyesület, hogy az intéző kormánykörök nemcsak figyelembe vették, hanem egyenesen bekérték tanácsát, szaktanácskozásokra meghívták és véleményére megbecsülő súlyt helyeznek. *Bedő* Albert elnök, *Vuk* Gyula és *Neuschlosz* Emil alelnökök és a szakma legelőkelőbb, leghivatottabb képviselőiből összetoborzott választmány vezetése alatt a magyar fakereskedők és faiparosok 11 évvel ezelőtt alapított egyesülete oly testületté nőtte ki magát, mely fel és lefelé nagy tekintélynek örvend és a melynek szakvéleményét döntő nyilatkozat gyanánt veszi számba úgy a kormány, valamint a szakma minden, az egyesületen esetleg kívül álló tagja is ; ilyen különben — már a mi a számottevő fatermelőket, fakereskedőket, illetve faiparosokat illeti, alig, vagy csak elvétve akad, — mert *Unger* Bernát dr., az egyesületnek fiatalos buzgósággal munkálkodó, érdemekben megőszült titkára nem venné lelkére, hogy a faszakmának valamely számottevő tagja, ha mindjárt az ország legtávolabb eső vidékén lakik is, az országos egyesületnek tagja ne legyen és ember legyen, akit Unger dr. le nem vesz a lábáról, hogy tagjává legyen az egyesületnek ; viszont el kell ismernünk, hogy e fáradozásai elé soha sem gördíttetnek nevesebb akadályok, mivelhogy a fakereskedelem számottevő tagjai már csak a saját maguk jól felfogott érdekében is sietnek megfelelni a hívó szónak.

Minden tekintetben a kor szinvonalán álló fatermelőink, fakereskedőink és exportőrjeink lankadatlan, folytonos tevékenységének köszönhetjük, hogy a magyar fa ma és évek óta a szélrózsa minden irányába, a világ minden tájára eljut, dacára Oroszország, Románia, Svéd- és Norvégország és Amerika óriási versenyének, különösen az utóbbinak, mely még ma is roppant terjedelmű őserdőkkel rendelkezik és a melynek az azt körülvevő tenger utján a világ minden tájára és vidékére nyitva nemcsak a kényelmes, de olcsó út is, amit a magunk kiviteli utjait illetőleg még túlzással sem mondhatnánk.

*

Amilyen arányban terjeszkedett a magyar fatermelés, ugyanolyan arányban növekedtek az erdei tőárak is ; olyan árakról, aminőket erdőbirtokosaink manapság kapnak a fáért, kevés évvel ezelőtt még álmodni sem mertünk volna. Tempora mutantur !

Hanem most talán már elég is lenne az árak emeléséből. A magyar lucfenyőért ma már olyan árat fizetnek a termelő-vállalkozók, melyek az amerikai pitch-pinenek már csak alig valamivel állnak mögötte ; már pedig a pitch-pine mégis csak értékesebb fanem és ha az árakat még a maiaknál is magasabbra forszírozzuk, a kereslet és kínálat közötti árkiegyenlitő arány fog közbelépni a maga vétójával.

Azokkal az árakkal, melyeket ma fizetnek a termelők, az erdőbirtokosok csakugyan meg lehetnek elégedve. Tekintettel kell lenniök arra is, hogy a munkabérek ezidőszerint sokkal, aránytalanul többel magasabbak, mint voltak még néhány évvel ezelőtt és hogy a fogyasztók befogadóképességének is van valahol határa. Még a vas is elég, ha túlhevítjük. Érjük be azzal, hogy tüzes.

Vidéki erdészeti egyletek.

A második vidéki erdészeti egyesület megalakítása céljából mult hó elején, amint aradi tudósítónk irja, előértekezletet tartottak Aradon. Egyelőre csak előkészitő bizottság alakult, melynek feladata az összehivandó gyülésen egy alapszabálytervezetet előfogadásra ajánlani. A bizottság elnöke : *Székely* Mózes dévai kir. erdőfelügyelő, tagjai : *Csipkay* János, *Földes* János, *Páll* Miklós, *Molcsányi* Ernő és *Konok* Tamás, mely bizottságba szükség szerint beválasztanak pem erdészemberekeet is.

Az előértekezleten elhatározták, hogy az egylet az intelligens társadalommal lehető szoros kapcsolatba helyezkedjék. *Csipkay* inditványát egyhangulag elfogadták, mely szerint az egylet elnöke egy tekintélyes magánegyén és ne szakember legyen, aki általános tiszteletnek örvend s a mellett a puszta szakszerüséggel óvhatlanul is együtt járó félszegségeken felül tud emelkedni. Arad vidékén sok tekintélyes uri ember van, aki az erdő, a vadászat és halászat iránt előszeretettel viseltetik s igaz benső vonzalommal van az erdők gondozói iránt is. Az egylet egyik főfeladata legyen ezeket tagul megnyerni s általuk nemcsak az érdeklődést, de a tisztultabb felfogást az erdészet iránt minél szélesebb körben felkelteni s annak gyakorlati hasznát plauzibilissé tenni. Természetesen emellett az O. E. E.-el a szoros kapcsolati viszonyt ápolni kell. A bizottság este a *Kass* vendéglőben gyült össze, hol az erdészeknek nehány jó barátai is megjelentek. Ott volt *Meszlényi* Antal kir. ügyész, *Sármezey* Árpád földbirtokos, halászati igazgató s az ország

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

legjelesebb Nimrodja is: *Öri* Aladár. A helybeli sajtó szintén képviseltette magát.

Kedélyes hangulatban töltötték az estét s bár kimondatott, hogy pohárköszöntőknek helye nincs, *Bécsy* Dezső mégis lendületes felszólalásban éltette Székely Mózest, ki a bibliai mustármagot elvetette, hogy abból az erdészeti érdekeket minden veszélytől és csapástól megvédő terebélyes hatalmas fa fejlődjék. *Sármezey* válogatott szép szavakban azt kívánta, hogy az intelligens társadalom és az erdészek között most fakadó őszinte rokonérzelem és barátság tartós legyen.

Borsod-, Gömör- és Hevesmegyék erdészeti egyesületébe beléptek ujabban: Fábián Andor Nyustya, Ferenczi Ede Sirok, Szontagh Andor Teplicske, Urbantsek Ignácz Parád, Vadas Jenő Selmecbánya és Zemanek Adolf Sirok-Kőkut, Latinák Vilmos Visnyó, u. p. Dédes, Borsod m.

Tagsági díjat fizettek ugyanezen egyletbe 1905. évre: Weinert Tivadar, de Pottere Gerard, Péczer Mihály, Szontagh Andor, Kiriny Béla és Hankó Pál.

— **Pinus Banksiana (Lamb.)** Németországban, a hol a külföldi fanemek telepitésével már régóta kisérleteznek, a pinus banksiana-t a telepitésre alkalmas fanemek közé sorolják.

Ezen fenyő hazája Északamerika zordabb vidéke. A pinus fajhoz tartozik; 4—6 cm. hosszu tűi kettesével állanak; élük érdes, a rügyei gyantásak. A pereszlen rügyekből 5 cm. hosszu és 2 cm. széles, kissé görbült, felfelé álló és a hosszhajtáshoz simuló tobozok fejlődnek. A fa koronaja csúcsos. Jellemző, hogy hosszhajtásának növekedése kisebb megszakitásokkal késő nyárig is tart.

Hazájában a belföld legszegényebb és legszárazabb homok talaján tenyészik, ezért méretei is csekélyek. Mayr szerint jó termőhelyen 22 mnyi magasságot és 30 cmnyi mellmagassági vastagságot ér el, általában azonban a 10—15 mnyi magasságot ritkán haladja meg. Fája durva szövetü és puha; kevésbbé értékes, bár Mayr barna szinfáját egyenértékünek tartja az erdei fenyő fájával.

Schwappach dr szerint a termőhelyet illetőleg valamennyi fanem közül a legigénytelenebb és ennek folytán kitünően beválik kopárok és futóhomok befásitására.

Növése gyors és rajta az 50 cmnyi hajtások nem ritkák, erdei fenyővel elegyitve 7—10 éves korában 1 cmrel is túlszárnyalja azt.

Megtelepitésre nagyon értékessé teszi azon tulajdonsága is, hogy az időjárás külsőségei, valamint a tűhullatással (Lophoderium) szemben nagyon érzéketlen és könnyen hever ki nagyobb sérüléseket is. Eddigi tapasztalatok szerint teljesen fagymentes; és kevésbé bántja a szárazság. A vad azonban lerágás és lehántás által kárt okoz rajta, ez ellen védelmezendő.

Feltünő tulajdonsága, hogy magtermő korát korán, már 6 éves korában eléri. Szárnyas magja teljesen hasonlit a lúcfenyő magjához.

Vetőmag mennyiség ár-onként 0.5 kg. A csemeték az első évben 10—15 cmnyi magasságot érnek el és mindjárt, vagy egyszeri átiskolázás után kiültethetők. Az ültetés módja megegyezik az erdei fenyővel, bár a jobban megmunkált talajban a siker nagyobb.

Nagyon beválik az erdei fenyővel való pásztás elegyitésre; ilyenkor az utóbbi határozott szebb növekedést mutat, mi valószinüleg a talaj javitásából magyarázható meg, melyet bő tűhullásával elősegit.

(Deutsche Forstzeitung, Neumann.) *G. I.*

— **Fegyencek foglalkoztatása a szabad természetben.** Az „Egyetértés" február 14-iki számában figyelemre méltó cikk jelent meg dr. Nagyiványi Fekete Gyulától.

Cikkének tárgya az, a mit a f. évi szeptember havában megtartandó *„nemzetközi börtönügyi kongresszus"* tüzött napirendre, t. i. a fegyencek némely kategóriájának a *szabad természetben* való foglalkoztatása.

Szerző a magyar állam 99,881 holdas, úgynevezett „termékeitlen" területeiből több, körülbelül 2000 holdas nagyságu területeket kiván kihasitani, melyeken ő a *földmives* osztályból kikerülő fegyenceket, kik jelenleg büntetési idejüket a cellákban töltik, foglalkoztatni akarja és saját szavai szerint: *„az erdőgazdászat, szölömüvelés, gyümölcstenyésztés*, szóval az *östermelés* összes ágai" azon területeken nagyban volnának mivelhetők.

Valószinü, hogy ha ezen 2000 holdas terület nem is volna *egy* darabban, — mert ily terjedelmü *„terméketlen"* birtok épen nincs, vagy nagyon is kevés *van*, — azért a fegyenceknek foglalkoztatása *egy* községi határban, jóllehet *több különálló* darab földön is, — könnyen menne és ellenőrizhető volna a reájuk való elkerülhetetlen őrizettel. Igy p. o. valamely határban a meredek oldalok, vizmosások beerdősitése, a megfelelő helyek gyümölcsfákkal való betelepitése, másutt az utak felépitése vagy jókarban tartása, mocsaras helyek lecsapolása és kiszáritása volna feladatuk.

Szerző felhozza, hogy Észak-Amerikában, Németországban, Svájczban máris nagy eredményeket értek el ily módon, sőt nemcsak az intézet költségeit fedezik, hanem a *„colone penale agricole"* még szép összeget is juttatott tiszta nyereségéből az állam pénztárba.

Mindet ez annyiban érdekel, amennyiben a *kopár területeket befásitását* hatalmasan előmozdithatná. Oly területeket lehetne p. o. berdősiteni, melyeknek beerdősitése a természeti nehézségek miatt roppant költségekkel járna és igy alig volna megvalósitható.

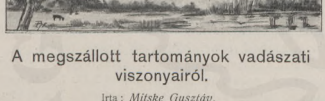
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A foglyok ilyen felhasználásával megköthetnők a vízmosásokat, szabályozhatnánk némely veszedelmes patakot, mely a völgyet évenkint kőtengerrel borítja, szóval, oly munkákat végezhetnénk, melyeknek keresztülvitelére jelenleg a pénz hiányzik, de a mely munkálatok az illető vidékre égetően szükségesek és valóságos jótétemény számba mennének.

A humanizmus szempontjából azt is mondja, Nagyiványi Fekete Gyula — hogy ezen foglalkoztatás, igen helyesen, a fegyenceknek csak azon részére volna kiterjesztető, kik nem élethosszíglan vagy nem igen hosszú időre vannak elítélve; mert ezeket a szabad természet jobban csábítja a szökésre, mint azokat, kik rövidebb időre ítéltettek el.

Tagadhatatlanul nagy jelentőségű gondolat. Már ezért is érdemes lesz a bekövetkező kongresszus működését figyelemmel kísérni.

Sz.

A megszállott tartományok vadászati viszonyairól.

Irta: *Mitske Gusztáv.*

Bosznia és Herczegovina rohamosan fejlődő erdőgazdasága életerős, virágzó erdőipart teremtve fölös természetnek értékesítésére zajtalanul vetette meg a szilárd alapokat a világpiacon, s egy szép napon, mint halmas versenytárs bontakozott ki az ismeretlenség félhomályából. Ausztria följajdult. Hirneves erdőgazdák és szakférfiak sürgették a túltermelés korlátozását, való és vélt sérelmeik orvoslását. És midőn a fenyegető hullámverésekkel megindult mozgalom élére tekintélyes szakegyesületek állottak, a közös kormányt is kényszeritették kilépni elzárkózottságából, hogy fölemelve a sűrű leplet, az ott folytatott erdőgazdálkodás védelmére keljen. Ennek eredményeként tekinthetjük Dimits Lajos cs. és kir. osztályfőnöknek a közel múltban megjelent terjedelmes könyvét is Bosznia és Herczegovina erdőgazdasági viszonyairól. A becses műben egy fejezet a vadászatnak van szentelve számos statisztikai és egyéb vadászati adat egybeállításával. Az érdekes adatokat alább fölhasználjuk.

Bosznia és Hercegovina pisztrángos patakjai, termékeny völgyei, kukoricaföldjei és zöldsüveges mészkőormai a vadnak igazi eldorádói. A számtalan oduban, barlangban a medve vonja meg magát s ha zimankós télen szél süvölt az évszázados fenyők sötét koronája között, túlharsogja az ordasok üvöltése. Megtorpan e hangtól a vadkan is és szükölve buvik vissza kotorékába a róka, de azért megélnek egymás mellett: „jut is, marad is“ még a kisebb „kártékony“-oknak is. A „hasznos“ vad a legutóbbi vadászati törvény védelme alatt szintén örvendetesen kezd elszaporodni s mióta rettegett ellenségeiket, a medvét és farkast a vadászok ólma, a strychnin és dög megtizedeli, itt is, ott is feltünik a kecses őz, zerge szökdel szikláról-sziklára és a hatalmas hegyüstöket, terjedelmes fensikokat övező bokros csalitban meglapul a nyúl.

Hát a lég kedves lakói?

A ragadozó madarak nagy serege mellett ott uralkodnak a siket- és nyirfajd, a fürj, fogoly, vadgalamb, vadkacsa-félék és Bosznában költ az erdei szalonka is.

E mintegy mondva csinált vadaskertben az okkupáció előtt csupán a törökök gyakorolták teljesen szabadon a sólyom vadászatot, különben a vadászat azon felfogásban csúcsosodott ki, hogy minden az embertől menekülő állat — vad, s ha az támad, le kell ütni, azt parancsolja az önvédelem. Ez alapon követelték a boszniai területeken legeltető dalmaták is juhászaik részére a fegyverviselés jogát. Az okkupáció után a néptől minden fegyver elkoboztatott, s igy természetes, ha leit volna is vadász, az csupán a képzelet honában vadászhatott. Csak évek multán vadászhattak hatósági engedélylyel katonatisztek és állami hivatalnokok.

1880-ban Bosznia és Herczegovina vadászata az erdőkezelőség hatáskörébe utaltatott és az — tilalmi idők felállításával s a hasznos vad védelmére irányuló intézkedésekkel — ideiglenesen rendezést is nyert, a vadászati jegy azonban még dijmentes volt. Határozott fordulat az 1883. évi vadászati törvénynyel állott be, mely a szabad vadászatot eltörölve, kimondja, hogy a vadászat állami regálét képez s azért vadászati jegyek adattak ki: tisztek és hivatalnokok részére 5 koronáért, másoknak 10 koronáért, az erdészeti személyzet szabadon vadászhatott. A hasznos vad vadászata is szabályok által korlátoztatott. Csapdák, fogóvasak, hurkok alkalmazása tiltatott. A kártékony vadat bárki elpusztithatta és háztelkén a birtokos, a tilalmi idő figyelembe vétele mellett, szabadon vadászhatott. 1888 előtt 33547 drb. hasznos és 7613 drb. kártékony vad lövetett.

A megszállott tartományok vadászati viszonyainak modern alapjait az 1893. évi vadászati törvény fekteti le, melynek tervezete Petraschek Károly udvari tanácsos tollából ered. Ezen törvény értelmében a vadászat csak lőfegyverekkel van megengedve s csupán 1—2 vadászkutyával. A kerületi elöljáróság ugyan hajtó és körvadászatok rendezését is engedélyezheti meghatározott számu vadászszal, kutyával és megállapitott területre. A fegyverviselési engedély mellett vadászati jegyek váltandók és pedig a 2 K. bélyegilletéken kivül:

a) egy vadász részére kutya nélkül 10 K,
b) egy vadász részére egy kutyával 20 K,
c) egy vadász részére két kutyával 30 K.

Ezeken kivül kiadatnak még rövid lejárati igazolványok (2 K. bélyegilletők) egy vadásznak kutya nélkül

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

naponként 1 K-ért; egy vadásznak 1—2 kutyával naponként 2 K-ért.

Az állami erdőtisztek és az erdőszemélyzet, a magán erdőbirtokok erdőőreinek kivételével, vadászati jegy váltásától föl vannak mentve. A vadászati jegy kiadása bárkitől indokolás nélkül megtagadható, vagy a már kiadottak bevonhatók, sérelmes esetekben fölebbezhetők az országos kormányhoz. 1904. évben vadászati jegyekért befolyt 42.000 K.

A vadásznaptár a könnyebb felügyelet gyakorlását tartja szem előtt.

Az általános vadászidény Ő felsége születése napján augusztus 18-án nyilik meg. Alább közöljük a tilalmak tartalmát.

Vad neme	Tilalom idő
Zerge, gida	november 1 — augusztus 17.
Őzbak	január 1 — augusztus 17.
Őztehén, zerna	egész év
Nyúl	január 1 — augusztus 17.
Siket- és nyírfajd	június 1 — augusztus 31.
	november 1 — április 14.
Siket- és nyírfajd jérce ...	egész év
Fürj, fogoly, erdei szalonka vadgalamb	január 1 — augusztus 17.
Vadkacsa félék	március 1 — augusztus 17.

Mezőgazdasági területeken és szőlőkben a termés megéréséig tilos a vadászat. Zárt, bekeritett területen csak a birtokos engedelmével lehet vadászni. Tilalmi időben a vad eladása s általában vad-értékesitést célzó társulatok alakitása tilos, úgyszintén be van tiltva a vadnak csalogatása, fogása, és az csupán tenyésztési és tudományos célokra engedélyezhető. Medve, farkas, ragadozó madár önvédelem és vagyonbiztonság szempontjából bárki által bárhol elpusztitható; vaddisznó, róka, borz, menyét és a varju félék azonban csak saját területen. A vadászati törvény áthágóit pénzbüntetés sujtja 4 K-tól 100 K-ig, vagy 1—14 napi elzárással. Vadászati kihágásokban az első foku hatóság a járási hivatal, a másodfoku a területi elöljáróság, a harmadfoku hatóság, az országos kormány.

Ha Bosznia és Herczegovina természeti szépségekben bővelkedő tájait keresztül-kasul jártuk, gyakran szemünkbe ötlenek a figyelmeztető táblák: „Zabranjen lov" — tilos a vadászat! Ezen területek az állam fönntartott — valószinüleg bérletekre kiszemelt — vadászterületei, melyekre vadászat céljából lépni elég csiklandós, miután az 400 K. pénzbüntetést, vagy 6 heti börtönt von maga után. Ilyen reservált terület jelenleg 8 van, mintegy 250.000 ha kiterjedésben.

A hasznos vadnak védelmére a közel multban igen üdvös intézkedések tétettek. Nagy eredményt értek el különösen a medvék és farkasokra kitűzött lődijakkal. „Taglien" ily cimen 1880—1903-ig 151.864 K. fizettetett ki; strychninre 11.815·07 K. és dögre 1927·65 K. összesen 165.606·72 K. A jelzett időben 1879 medve és 14.382 farkas került kézre. Legtöbb 1885—1889-ben, a mikor 569 medve és 4823 farkas számolt be bundájával.

A vadápolás, különösen a fönntartott állami vadászati területeken intensiv s a szakszerü kezelés már most is szép eredményeket tud fölmutatni. De az 1893. évi vadászati törvény is tetemesen hozzájárul a siker biztositásához s bizonyára minden igaz vadászt megnyugvással tölt el ezen törvénynek főleg amaz intézkedése, hogy az *erdei szalonka tavaszi húzáskor Bosznia és Herczegovinában kiméletben részesül* és a várva-várt hosszu csőrü, mikor a tavasz virágot fakaszt, legalább ott örvendhet zavartalanul titokzatos, bájos családi életének.

Solymászat és vadászat az Isszyk-kul partján.

Szemelvény dr. *Almássy György:* Vándorutam Ázsia szivébe cimü már régebb ismertetett müvéből.

Przsevalszkból való elutazásunk előtt rendezett kirándulásaink fénypontja a sólyomvadászat volt, a melyre Szatoff kerületi elöljáró hivott meg október 23-án. A betanitott madarakkal való vadászat Közép-Ázsiában még általánosan virágzik, különösen a kirgizek üzik s mielőtt még a vadászat leirásába fognék, néhány megjegyzést iktatok ide erről az érdekes ősfoglalkozásról, a melyet mindig gondos figyelemmel kisértem.

A kirgizek ép úgy, mint a régi európai solymárok, megkülönböztetnek alacsony- és magasröptü madarakat. Az alacsony röptüekhez tartoznak a héja, kirgiz nyelven röviden kus vagy madár, másképen karcsaga, vagy karcsiga; továbbá a karvaly, kirgij, k'rgij, míg az igazi sólyomfélék a magasröptüekhez tartoznak. Csak ezeket fedik le süveggel (tomogo), míg amazokat sólyomsapka nélkül használják. Az országban előforduló majdnem minden falconidát használnak vadászatra, de erejük, nagyságuk, tanulékonyságuk szerint igen különböző értékűek. Valamennyi vadászó madár közt a legtöbbet ér a szirti-sas, a berkült, a melyet az európai sólymászat egyáltalában nem ismert. A következő kis táblázat áttekintést nyujt az az összes vadászmadarakról, azoknak a kirgiz nevéről s a vadról, a melynek vadászatára használják. Sajnos, az itt számbajövő alakok ornithologiailag pontos nevét nem tudom megadni, mert a mikor ezt a fejezetet irom, még az ornithologiai gyüjtemény nincs feldolgozva, s azért a Hierofalco-család képviselői sincsenek véglegesen meghatározva.

1. Kaba sólyom (Falco subbuteo) Dzsagalmai } Fürj, kisebb madarak, fogoly és szirti tyúk vadászatára.
2. Kis sólyom (Falco aesalon) Turumtai }
3. Karvaly (Accipiter nisus) K'rgij }
4. Vándor sólyom (Falco peregrinus) Lácsyn } Nyúl, fácán, fogoly és réce vadászatra.
5. Közönséges héja (Astur palumbarius) Kus v. Karcsiga }
6. Kerecsen sólyom (Hierofalco sacer typ.? Itölge, Itelge }

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

7. Kerecsen sólyom (Hierofalco sacer subsp.) Bárin, } Mint az előbbiek, de egész a hattyúig, a tuzokig és a daruig, ígen erős példányok, még antilopokra is.
8. Vadász sólyom (Hierofalco candicans) *Ak-Itülge }
9. Szirti sas (Aquila fulva typica) Berkút. } Róka, farkas, őz, antilop, egész arkarig és az icsékig.

Bár a vadászsólyom kivételével, a nevezett fajok mind a Tieu-saban költenek, azért a benszülöttek mégis jobban szeretik a felnőtten foglyul ejtett madarakat, mint a fészekből kiszedetteket s majdnem csak a szirti sassal tesznek kivételt, mert ezt felnőtt korában igen nehéz elfogni.

A sólymokat a benszülöttek sajátságos csapdával vadászszák, az ugynevezett tor-ral, a következő módon: Négy vékony 2·5—3 méter hosszu botot (csivők) hegyével egy kissé befelé, négyszögalakban, a melynek oldala 3 m. lehet, a földbe szúrnak. Sekély vágásokkal hálót (tor) erősítenek rá lazán, ugyanolyan magasságban. A háló sötétszinü, alig látszik, s szemei 6—8 cm. bőségüek. Ez a tulajdonképeni csapda. A háló alá teszik a csalogató madarat, galambot vagy varjut, a melynek bőven tesznek oda eleséget, meg a földbe beletüzött ökörszarvba vizet, hogy elég legyen a hosszu várakozásra. Vékony botokból készült ívalaku állványon a küjü-n keresztül hosszú zsinór fut, cövekekkel a földre erősítve, az 50 lépés távolságban levő ernyőhöz (nuocsa), a mely mögött a madárfogó leselkedik.

A tor-okat rendesen az erdős régiókban olyan hegyhátakon állítják fel, a melyeknek egyik (déli v. nyugati) oldala kopár, míg a másik erdős. A héjak és karvalyok számára, a melyek szivesen vadászszák az erdőszéleket, az ilyen hely már elegendő volna, de a sólymok kedvéért rendesen különösen előreugró, messze terjedő kilátást nyujtó helyeken állítják fel, a hol a csalogató madár mozdulatai szélesebb körben tünnek fel.

A madarászok, a kiknek legnagyobb része szárt, kis csoportokban lovagolnak ki, hármasával, négyesével, és pedig augusztus végén vagy szeptember elején, a költözködés kezdetén. Kedvező területet keresnek ki, ott valóságos tanyát ütnek, a honnan minden nap meglátogatják a 2 vagy 3 nuocsá-t s egész nap megfigyelik az ernyőkhöz tartozó tor-okat. Az ernyők fenyőgalyakból sűrűn kunyhószerűen vannak összefonva s a vadászt még a legélesebb sas-szem elől is tökéletesen eltakarják.

Ha a madarász megpillant valami szárnyas rablót, a melynek, úgy látszik, nincs kedve a csalogató madárra lecsapni, akkor a zsinór rángatásával a küjnő-n megriasztja a madarat, s ezzel a rabló figyelmét felhívja. Ha aztán ilyenkor a ragadozó a vélt zsákmányra lecsap (mindig kissé ferde irányban), akkor rohamának teljes erejével nekiütődik a láthatatlan hálónak, kiveti ezt a tartó rovátékokból s magával ragadja a földre, a hol menekülni akarván belőle, olyan erősen belekeveredik, hogy a madarász minden nehézség nélkül megfoghatja.

Nemcsak a héját és a karvalyt fogja meg ez a csapda, mint a melyek ülő madarakra is lecsapnak, hanem a többi sólymot is, mert ezek ferde, erős lecsapással az ülő madarat fel szokták rebbenteni, hogy a levegőben könnyebben uraivá lehessenek.

Kifejlett szirti-sasokat szintén ilyen módon fognak csakhogy ezeket nem annyira a falánkságuk, mint inkább féltékenységük vagy veszekedő kedvük révén csalogatják lépre. A tor-ba nagyobb csalóétket, darab vadhust vagy bárányt tesznek, s melléje élő szirti-sast láncolnak. A csalóétekre sohasem csap le a sas olyan dühvel, hogy megfogódnék a hálóban, hanem rendesen először leszáll annak közelében, jól szemügyre veszi s néhány nehézkes ugrással szökik rá. Ha azonban más sas ül mellette, ez küzdelemre ingerli s az a kegyetlen irigység, a mi éppen a legderekasabb küzdőket jellemzi, vesztére lesz, mert ilyenkor teljes dühvel csap le a zsákmányra.

A megfogott madarat a madarász óvatosan kiveszi a hálóból, aztán mindkét lábát puha bőrből készült békóval (bó) megláncolja s rögtön megeteti folyton kedves, biztató beszélgetés közben. Alacsonyröptű madarak hivó szava „Pö, pö!“ a magasröptüeké „ku, ku!“ s a sasé végre „kijtu!“

Mivel a madarak rendesen éhesek voltak, a miért lecsaptak a csalóétkekre, azért az előbbi biztató szavakkal eléjük tett húst rendesen azonnal, vagy kis vártatva megeszik, mire a sólyomnak és sasnak azonnal fejébe huzzák a disztelen bőrkámzsát (tomogo) s ezzel lefedik a szemét.

Két napig az állatok minden táplálék nélkül maradnak, csak messziről kiáltják feléjök kedveskedő hangon a megfelelő hivó-szót; éjjel azonban, teljes sötétségben, a sátorban vagy a jurtban az idomító kezébe veszi a madarat, hizelkedik neki és hangoztatja a hivó-szót. Fogás után harmadnap egy kis bottal húst nyujtanak feléje, folytonos szólongatás közben, a mikor persze nappal első izben veszik le a süvegét. A táplálékot (tamak) egész közel hozzák a madárhoz, csak a solymár tartja magát kinyújtott karral, lehetőleg távol, s még azt is elkerüli, hogy rápillantson a sólyomra. Most aztán nap-nap után következik a sapka levétele és az etetés, szólongatás és kedveskedés közben úgy, hogy a sólymár maga is mind jobban és jobban közeledik a madárhoz, a táplálékot azonban mind távolabb és távolabb tartja tőle. A botot már rendesen a 4-ik vagy 5-ik nap elhagyják, s a sólymár a húst keztyűvel (mjélej) fedett kezében tartja. Ha a sólyom egyik lábával próbálja elvenni a húst, akkor a sólymár megnyerte a játékot. Öklének könnyed emelésével lassanként odakényszeríti a madarat, hogy az a másik lábával is fellép a keztyűre s ezzel már a sólymár öklén ül, a hol zavartalanul ehetik.

Végtelen elővigyázattal és nagy türelemmel csinálják ezeket a gyakorlatokat, míg a sólyom egészen megszokta a keztyűs kézből venni el az ennivalót és mindig nagyobb távolságról repül reá. Először a földről ugrik fel a közvetlenül eléje tartott kézre, aztán a földön repdes néhány

* Alighanem a H. Hendersoni faj.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lépést egészen a keztyűig, majd felrepül a földről is az álló sólymár kinyujtott kezére, míg végre a gyakorlatokat szabadon, nagy távolságból ismétlik, sőt aztán lovon is folytatják, a mikor persze a sólyom bőr-békóira még hosszu, vékony zsineget is kötnek.

Ez az egész, sokat magasztalt dresszura, a mely rendesen alig tart egy hónapig, s jó sólymokkal (meg jó solymárokkal) már 10—14 nap alatt be szokott fejeződni! A tolljáték (khanat), a mely néhány összekötött réce- és szirti fogoly-szárnyból áll, csak alárendelt szerepet játszik, a mennyiben ezt az etetéskor a sólyomnak vagy héjának csak megmutatják, hogy szokjék hozzá, s ép úgy megismerje róla urát, mint a hivó-szóról. Gyakran, de nem mindig, az első vadászati kisérletet nyesett szárnyu, vagy zsinórra kötött madárral próbálják meg.

A vadászathoz és a fogáshoz való kedvnek, meg az ehhez szükséges ügyességnek azonban a madár természetében kell rejlenie, s a világ semmiféle idomitása sem volna képes beleverni. Az összes kirgizek, a kiket ez iránt megkérdeztem, ezt a feleletet adták s határozottan tagadták, hogy lehetne a madárba efféle tulajdonságokat mesterségesen bele nevelni. Természetes, némi gyakorlat és szoktatás rendkivül növeli a madár ebbeli képességeit. Az idomitás befejezése után, mivel a madár már hetek óta nem használta a szárnyát, bizonytalanul dolgozik, s mindjárt elfárad, de minél többet vadásznak vele, annál erélyesebben támad, annál kitartóbban üldöz s a növekedő önbizalommal nő bátorsága és megbizhatósága is, annyira, hogy órák hosszat harcol olyan óriásokkal, mint a túzok vagy a daru. A mint a szakértő vadászok mondják, ha a madár eltévedt, úgy arra a jelre, a melyet a madár gazdája hosszu ukuruk-ra erősített tolljátékkal ad, 10—12 verszt távolságról is nyilegyenesen, minden habozás nélkül visszarepül gazdája öklére.

A berkut,* a melyet rendesen, mint fiókát fogtak el a kirgizek, annyiban különböző idomitást kap, hogy a tolljáték helyett őz- és marmotabőrből készült, rókafarkkal díszitett játékot mutogatnak neki. A berkutot ezen a csirga nevü játékon etetik, mihelyt olyan szelid, hogy felugrik az öklére. Lassankint úgy gyakorolják a madarat, hogy ez ellen a csirga-játék ellen tüzelik, végül pedig a vadászatot is ezzel tanitják be, úgy, hogy a lovas a friss hússal megrakott csirgát hosszu zsinóron, vágtatva húzza maga után, míg a berkutdzsi szintén lovon, leveszi a sas süvegét és „prüatj" kiáltásokkal biztatja a csirga ellen.

Csak a sast biztatják ilyen külön kiáltással, míg a többi sólymféle csak a rendes „pö, pö!" és „ku, ku!" szót ismeri, akár mint biztató, akár mint csalogató szót. Ezek a hivó szavak, meg a többi szakszerü kifejezések valóságos műkifejezések a kirgizek között s a ki vét ellenük, ép úgy kinevetik, mint mi a kocavadászt.

Ha az idomitást befejezték, vadászatra indulnak a pusztára. A solymár persze lóháton jár, kezére húzza a mjélej-t vagy keztyűt. Ez a sólymok számára vékony szarvasbőrből, igazi sasok számára erős lóbőrből van, a melyet még jól kibélelnek őz vagy szarvasbőrrel. A keztyü olyan ujjatlan, mint a balatoni halász „kesztéje" s csak ritkán használnak háromujjas keztyűt, a melynek egyik ujjába a hüvelykjét, másikba a mutató- és nagyujját, a harmadikba pedig gyűrűs- és kis ujját dugja a sólymár. A sólymok és sasok sipkát viselnek, alacsonyröptűek nem. Valamennyi madár lábán ott van azonban a puha bőrből készült békó, a mely mintegy arasznyi hosszú darabbal köti össze a két lábat s valami kb. 35 cm. hosszú zsinórban folytatódik, a melyet a vadász kezében tart. A békó összegabalyodását néha szaruból való spirális szalag akadályozza meg, de rendesen csak egyszerű szijból készült. Némely madárnak meg van az a rossz szokása, hogy a békót csipkedi és rágja, sőt lábát is felvérzi. Hogy leszoktassák erről a helytelenségről, kis deszkát kötnek a nyakába, a mi miatt nem éri el a békóját. Valamennyi vadászó madarat szabadon viszik a jobbkézen, csak a nehéz berkut fárasztaná el így nagyon a kezet, a miért a berkutdzsi villaforma ágasfát köt szijakkal a nyergéhez, a melyen ruganyos bőrpárna támasztja alá a vadász karját, hogy segítse az ugyancsak jókora sulyu madarat cipelni. Ezt a gyakran faragványokkal ékesített támasztófát baldak-nak nevezik s ép úgy nem szabad a berkutdzsi nyergéről hiányoznia, mint a csirgá-nak.

Nagyon csinos látvány, a mikor a sólyomvadászat évszakának kezdetekor számtalan lovas jön-megy a bazárok körül, sólyommal az öklén. A kirgizek annyira szeretik ezt a sólyomvadászatot, hogy majdnem minden második kirgiz cipel magával sólymot. Az előkelőséget persze berkutdzsik teszik, utánuk jön számra nézve az igazi sólyomvadász, míg az egyszerű kusvadászok száma légió.

A vadászat jó eredménye nemcsak a dresszurától és a madár természetes hajlandóságától függ, hanem még a sólymárnak is ügyeskednie kell, különösen pedig tudnia kell, hogy mikor jött el a kellő pillanat a madár elereszté-sére. A sipkátlan madarak a vadászat minden mozdulatát figyelemmel kisérik, s ezeket a kar gyors mozdulatával valósággal utána hajítják a kiszemelt áldozatnak. A sólymokról azonban csak akkor veszik le a sipkát, ha a vad már mutatkozik. A sólymár feladata már most az, hogy a kellő pillanatban mutassa meg a sólyomnak a vadat, s ha a sólyom meglátta és megértette, a mint integetéssel és tollának borzolásával árul el, akkor a vadász vágtatva rohan a vad üldözésére, karját lassan leereszti egész a földig s a madarat magától engedi leszállni a kezéről. Persze vigyázni kell, hogy éppen azt a vadat üldözze, a melyet a sólyom kiszemeli, mert ha pl. több fácán rebbent fel, s azok közül a lovas nem az után rohan, a melyet sólyom kiszemelt, akkor könnyen zavar támadhat. A berkut kezelésére még külön vissza fogok térni.

(Folytatás következik.)

* Igazi kirgiz neve ugyan berküt, de az oroszok berkutnak mondják s így jutott be az irodalomba is, azért átmenetileg én is így használom.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A vörösbundás.

Sok érdekeset tapasztalhat az erdőt járó erdész az állatvilág tagjai életmódjának, szokásainak közvetlen megfigyelésével. És nem lehet az ember eléggé öreg vadász arra nézve, hogy valami újat még ne tapasztalhasson. Róka koma érdekes alakja, sokszor bámulatba ejtő furfangja és találékonysága, emberemlékezet óta bő anyagot ad a nimródoknak, hogy vele különös előszeretettel foglalkozzanak s minden lépését figyelemmel kísérjék.

Fiatalabb koromban a rókára való vadászatnak minden nemét magam is nagy buzgalommal gyakoroltam, nem egy hideg téli éjjelt töltöttem a róka váltóin, hol csalsippal sikerült is sok szép vörösbundást elejtenem. E közben, valamint nyári estéken, az egér cincogásának utánzásával, nem csak élvezetes, mulatságos, de sokszor olyan érdekes tanulságos látványokban részesültem, melyeknek értékét csak az tudja megbecsülni, aki azokat közvetlen-közelből átélte.

Az elmult télen egygyel megint gyarapítottam tapasztalataimat a róka életét illetőleg.

A tél erős hideggel és hóval köszöntött be hozzánk. Derekasan hozzáfogtunk a vadnak gondozásához, etéséhez. A vaddisznók részére kétszáz métermázsa csöves tengeri állt rendelkezésre s azt az erdő különböző helyein, ahol a fekete sereg legszivesebben tanyázott, naponta kisebb adagokban kiszórattam, hogy a remeték ki ne váltsanak pagonyomból. Egyik hintőhelyet délután 3—4 óra közben nap-nap után meglátogattam, mert oda öt darab hatalmas agyaras járt a csemegére. Egy napon a friss hóban rókanyomok ötlöttek szemembe. Hej vörös frakkos komám! — gondoltam magamban, itt ugyan iába somfordálsz malaczpecsenye után, mert az egy éven aluli malaczokat az öreg remeték a társaságukban meg nem türik — különösen nem, lakmározás idején. Az öreg fekete csuhásokkal pedig neked sem lehet komázni! Erdőőröm szokás szerint most is elszórt mintegy két véka csöves tengerit s én egy öreg bükkfának vastag törzse mögé huzódva, kiváncsian lestem a remeték megérkezését. Alig telt el nehány perc, a fagyos hóban egy bizonytalan alak csuszik halkan a fák között felém. Ohó a vörösbundás!

Könnyü testét megbirja a csonttá meredt hótakaró, megáll, okos szemeivel széttekint, fejét kissé fölemelve, szimatot vesz és semmit nem sejtve, biztos, gyorsabb lépésekkel siet az elhintett tengerihez. Körülszaglálja, egy csövet szájába vesz és kutyamódra kezdi ropogtatni, Vagy így kedves komám?! Nem malaczpecsenye, hanem kukoricza után fáj a fogad s nem is pattogtatott után, hanem a tiz fokos hidegben keményre fagyottat is megdarálják jól őrlő fogaid üres bendőd részére?!

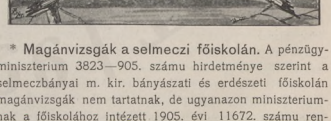
Felülkerekedett bennem is a vadászvér; kezdtem sajnálni, miért nem pörkölhetek a koma bundájára, dehát a lövés dőreje elriasztaná a vaddisznókat; pedig azok most a főszereplők, nem a vörös kukoriczatolvaj. Még mintegy tiz percet szentelhettem az érdekes megfigyelésnek, mialatt a koma a kukoriczacsövekben kedvére válogatott. Egyiknek vastagsága nem illett jól a metszőfogak közé, másiknak talán egy kis dohos szaga lehetett, harmadiknak a szemei lehettek tulkemények, szóval a finnyás tolvaj belekóstolt vagy 10—12 cső kukoriczába, mig egyszerre csak a téli est misztikus félhomálya ereszkedett le a mindenségre s nehéz lépések zaja ütött fülembe. Két hatalmas agyaras fekete alakja közeledett a már jólismert hintőhelyre, mire a koma be sem várva a távozásra való gyögyégd figyelmeztetést, jónak látta még ép bundával, — de már semmiesetre sem üres bendővel — elpárologni.

Magam is hazafelé vettem utamat, eszembe jutván hogy e lapok tisztelt szerkesztőjének megirom e nem éppen világraszóló eseményt. Ha érdemesnek találja, közölni fogja, ha nem, legalább ő megtudja belőle, hogy a tőszomszédságában lakó rókák télviz idején épen úgy nem átalliák megdézmálni a vadetetésre elhintett csőskukoriczát, mint ahogyan nem kis részben annak idején az ő rókái, kertjének szilvaterméséből tönkre tenni.

* * *

Hogy a kukoriczás-róka meghizott-e, szalonnát eresztett-e karcsu derekán, azt nem sikerült megtudni, de, hogy a két waggon kukoriczával vaddisznóinkat megjavítottuk, az bizonyos. Az elejtett öt darab közül mindegyiknek volt 3 ujnyi szalonnája. Szerkesztő szomszéduram is tanuskodhatik e mellett, mert a kukoriczások közül egy 4 éves remete nála is esett zsákmányul s menten ráismert mindenki, hogy ez is a szilvási hintéseken javult fel s a palóczhajtók nem kis elszörnyülködésére, hogy még is sok bolondot csinálnak az urak, mert nem a hizóknak, hanem a vadnak adják azt a rengeteg drága tengerit.

Péczer Mihály.

* **Magánvizsgák a selmeczi főiskolán.** A pénzügyminiszterium 3823—905. számu hirdetménye szerint a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolán magánvizsgák nem tartatnak, de ugyanazon miniszteriumnak a főiskolához intézett 1905. évi 11672. számu rendelete értelmében, a főiskola kötelékén kivül álló volt hallgatók a beszüntetett magánvizsgálathoz hasonlóan az ezt helyettesitő pótvizsgát is egyszer megismételhetik fent említett hirdetményben megjelölt határidőn belül.

* **Az E. K. E. értesitője.** Az „Erdély“ XIV-ik évfolyamának 1—2. most megjelent számát *Merza* Gyula gondos szerkesztésében ezuttal is úgy a tájleirás, mint

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a néprajz köréből sok tanulságos cikkely gazdagítja. A szinvonalon álló képes havi szemle jelen füzetének élénk és változatos tartalma a következő: a vezető cikkely a téli turistáskodás közegészségügyi előnyeit fejtegeti; *Czárán* Gyula a hiressé vált révi *Zichy-csepp kóbarlangot* irja le részletesen 4 sikerült felvétel kiséretében; *Herrman* Antal dr. az erdélyi kincses mondákról, *Téglás* István két sajátkezű rajzával diszített közleményében a Szent László kútjához tett kirándulásáról mondanak el egyet-mást. A folklore körébe tartozik egy a „regölésnek" Köszvényes-Remetén szokásos leirása, melyhez hangjegy is van csatolva. Az erdélyi Kárpátokban cimü havasi kirándulás és egy ismertetés az E. K. E. muzeumáról fejezik be a nagyobb közlemények sorát. — A *Különfélék* rovatában több érdekes turista-hir élén tudomást veszünk az E. K. E. *uj turista-zsebnaptáráról*, mely magában foglalva a tagok kedvezményeit, egyuttal az eddigi arcképes igazolót fogja célszerüen pótolni. — Kapható 1 koronáért az E. K. E. Mátyásházi irodájában Kolozsvárt. Az „Erdély" előfizetési ára egész évre 10 korona, melyet a tagok 6 korona évi tagdijuk fejében dijtalanul kapnak.

* **Alacsony gyümölcsfák gyürüzése.** Az alacsony redély gyümölcsfák gyakran minden jó gondozás ellenére kevés, vagy teljességgel semmi gyümölcsöt sem hoznak. Gyakran a fajban van a hiba, sokszor a talajban, de az is lehet, hogy a fa mélyen van ültetve, vagy a trágyázás helytelenül alkalmaztatott. Legtöbbször azonban a termékenységnek az oka a fák helytelen, oktalan téli metszése. A ki előtt nem ismeretlenek a növényélettani törvények, az minden évszakban tehet valamit arra nézve, hogy a gyümölcsfákat bővebb termésre serkentse. A galyaknak alkalmas időben való nyesése, a fák átültetése késő őszön, foszforsavas anyagokkal való trágyázás, mind olyan procedurák, melyekkel a gyümölcstermést fokozhatjuk. De valóságos csodát lehet némely esetekben a május hónapban eszközölt gyürüzéssel elérni. Ha a fa kérgéből éles késsel egy 5—4 milliméter széles gyürüt kimetszünk s az ez által keletkezett sebet faviaszszal bekenjük, bizonyos lehetünk benne, hogy egy esztendő eltelte után a fa dúsan terem gyümölcsöt. Vigyázni kell azonban arra, hogy a gyürü alatt még nehány leveles galy legyen, nehogy a fa gyökere táplálék hiányában elpusztuljon.

A gyürüzést azonban mindig, mint utolsó mentséget alkalmazzuk a fák terméketlensége ellen és csak is egészséges, erőteljes fákat válaszszunk a kisérletezésre.

* **Dohosszagu zabot** ismét használhatóvá lehet tenni, ha közébe faszénport keverünk s azt nyolc napig heverni hagyjuk. A zabot aztán igy szénporosan adagolhatjuk a lovaknak, mert a szénpor nem árt az állatoknak, sőt kis mértékben fogyasztva, elősegíti az emésztést.

* **Évkönyv az erdészeti és vadászati altiszti személyzet részére.** Jó szolgálatot tett *Podhradszky* Emil, az Erdészeti Ujság szerkesztője azzal, hogy egy vaskos, 188 oldalra terjedő könyvben 25 fejezetre osztva összefoglalta és felsorolta mindazokat a törvényeket, utasításokat, szabályokat és más célszerű és hasznos dolgokat, amelyeknek ismerete nélkül a képzettebb, törekvő erdőaltiszt szolgálatában egy lépést sem bir mozogni. A könyv végét az erdészeti altiszteknek név- és cimjegyzéke zárja be. Felhivjuk az egyes erdőhivatalokat, hogy altisztjei körében ezt a hézagpótló munkát megszerzésre ajánlják. A könyv ára 2 korona. Kapható szerzőjénél Szászsebesen.

* **Darutenyésztés.** Uri házak udvarán itt-ott még mindig látunk darut (Grus grus L.), de hogy a tollai kedvéért tenyésztenék, mint a strucczczot, eddig nem hallottam. Pedig úgy van. Püspök-Ladányban él egy élelmes magyar, ki a tollai kedvéért tenyészti a darvakat s a tollakat két koronájával árulja. Kell a legények kalapjára. „Kiskalapom darutollas virágos" — mondja a népdal.

E. E.

Szaktársak! Ha hirdetéseket küldtök valamely lapba, ne feledkezzetek meg a Magyar Erdészről sem; tudjátok, hogy az semmiféle támogatásban sem részesül s csupán az előfizetési és hirdetési dijakból tartja fenn magát.

Élvezetes őszi fáczánvadászat

csak úgy érhető el, ha a fiatal fáczánnemezedék a tenyésztési idő alatt állandó ápolásban és kellő táplálékban részesült.

Kitünő eredményeket

mutatnak fel évek óta, a fáczánok felnevelése és táplálása terén azon tenyésztők, kik a régi élelmezési rendszert abbahagyva,

Fattinger husrostos fáczáneledelét

alkalmazták. Ezen eledel tápanyagokban dúsabb, könnyebben emészthető, egészségesebb és gazdaságosabb, mint a tojásvagdalék, vagy bármily más tápszer s a fáczánok nagy előszeretettel fogyasztják.

A fiatal fáczánok gyorsan és erőteljesen fejlődnek tőle, az öreg fáczánok pedig mindig jó husban vannak.

Fattinger fáczáneledele kétféle minőségben kapható:

1. minőség fáczáncsibék és fiatal fáczánoknak
2. „ „ idősebb fáczánoknak

50 kg. ára: 23 K., 5 kg. bérmentve 3 K.

Fattinger egyéb világhirü tápszereiről szóló árjegyzések ingyen és bérmentve küldetnek. Ilyenek: a **kutyák, baromfiak, pisztrángok, pontyok, madarak, disznók** stb. részére készült tápszerek.

Állattápszer-gyár Fattinger & Co Wien-Wieden.

A külföldi legnagyobb fáczántelepek szállítói.

Több mint 180 első dijjal kitüntetve. — Utánzatok értéktelenek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Állást keres erd. szakiskolát végzett 23 éves r. kath. szorgalmas, megbízható egyén, ki úgy az erdő, mint vadnevelés — különösen fáczántenyésztésben — ebidomitás dúvadirtás és gazdasági irodai munkákban is jártas. — **Szabó Zoltán** Imely, up. Naszvad, Komárom m.

A Magyar Erdész

első évfolyamát megvételre keresi **Blahos Manó Nyirbátor.**

Néhány ezer föltétlenül fajtiszta **mongol fáczántojást** szállíthatok s jótállást vállalok 80—85% termékenységért. Továbbá eladok

angoi és vadászfáczánokat

és 1000 pár erős foglyot élő állapotban.

F. HORAČEK

vadkiviteli üzlet:

Martinitz-Starkenbach

Csehország.

Segéderdészi állás.

Egy nagyobb magyarországi erdőbirtokon **f. évi julius hó 1-ével,** esetleg előbb is, egy

segéderdészi állás

jő üresedésbe. Pályázóktól feltétlenül megkivántatik, hogy nősek legyenek, a magyar nyelvnek szóban és irásban való birásán kivül a német és román nyelvnek szóban való birása és a legjobb bizonyítványokkal rendelkezzenek, a tűs- és lomblevelű fák erdősítésében kellő jártassággal birjanak, józanok, erélyesek és a kisebb hegyi szolgálathoz szükséges egészséges erős testalkatuak legyenek. Sajátkezűleg megirt ajánlatok magyar, és ha lehet német nyelven az eddigi alkalmazás és fizetés megjelölésével czimzendők:

E. Junghans erdőgondnoksága

Lunkaszprie, u. p. Dobrest, Biharmegye.

Faeladási hirdetmény.

Nagymeltóságú Széll Kálmán úr Rátót és Nemes-Kis-Medves községek határaiban fekvő

tölgy, cser és erdei fenyő

fanemekből álló erdejének faállományát zárt irásbeli ajánlat utján áruba bocsátja.

Ezen erdőben lévő fakészlet a következő: 3093 darab tölgyfa, körülbelül 2944 köbméter haszonfa, 1963 köbméter tüzifa tartalommal, 1153 darab cser körülbelül 2186 köbméter tüzifa tartalommal, 4114 darab erdei fenyő körülbelül 3983 köbméter haszonfa, 1693 köbméter tüzifa tartalommal, azonfelül 1933 darab vékony tölgy, bükk, gyertyán, stb. és 3680 darab vékony fenyő.

Az ajánlatok **1905. évi junius 20. déli 12 óráig** nagymeltóságu Széll Kálmán úrhoz (Rátót, Vasmegye) nyujtandók be; később beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Eladó az ajánlatoknak elfogadása vagy el nem fogadása feletti teljes szabad elhatározást magának fenntartja.

Szerződési és eladási feltételek Szporny Gyula erdésznél (Csörötnek, u. p. Szent-Gotthárd, Vas m.) tekinthetők meg, a ki esetleges felvilágositásokkal is szolgál.

Rátót, 1905. április 12.

„HAZÁNK"

politikai napilap

a magyar faj és a magyar föld érdekeinek őre.

Felelős szerkesztő **BUDAY BARNA.**

Megjelenik naponkint este 6 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28a. sz.

Hetenkénti mellékletek:

„VASÁRNAP" szépirodalmi melléklet. Szerkeszti **PRÉM JÓZSEF.**

„SZÖVETKEZÉS" czimmel a szövetkezeti mozgalmakkal foglalkozó külön hetilap. Szerk. **dr. BERNÁT ISTVÁN** a magy. gazdaszöv. igazg.

Előfizetési ára:

Egész évre	28 kor.	Negyedévre	7 kor.
Félévre	14 kor.	Egy hóra	2.40 kor.

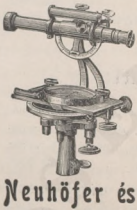
Hazafias hiveinket kérjük, hogy kaszinókban, kávéházakban, olvasókörökben kérjék a „HAZÁNK"-at.

Mutatványszámot 6 napon át kivántra készséggel küld a kiadóhivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Egyetemes busszóla-müszereket optikai távolságmérővel,

erdei busszólák, teodolitok, mérőasztalok és nézgésvonalzók, faátlalók, területmérők, szóval mindenféle mérnöki műszereket a legpontosabb kivitelben készítenek.

Neuhöfer és Fia cs. és kir. udvari mechanikusok

BÉCS, I. Kohlmarkt 8.

(Gyár V. Hartmanngasse 5.)

Mindenféle műszerből nagy választék készletben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Javítások a legpontosabban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Faeladási hirdetés!

A kissarkadi bereg vármegyei községi volt urbéresek „Felsővégi" közös legelőterületén a földmivelésügyi m. kir. ministerium folyó évi 15554 sz. rendeletével engedélyezett és kiszámozott 600 drb., müszaki célokra kiválóan alkalmas és 1699 m³ müfára becsült

tölgytörzs tövön

egy tömegben, nevezett község házánál **folyó évi május hó 16-án d. e. 10 órakor** zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen 39094 K. azaz harminckilencezer kilencvennégy korona hivatalos kikiáltási becsáron felül a legtöbbet igérőnek elfog adatni.

Szabályszerüleg kiállított és 10% bánatpénzzel felszerelt zárt ajánlatok szóbeli árverés előtt az árverési elnök kezeihez beadható, ellenben utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Árverési és szerződési feltételek alólirottnál bármikor megtekinthetők.

Kissarkad, 1905. évi április hó.

Urbéres elnök.

162—1905. A turócz-szent-mártoni erdőgondnokságtól.

Faárverési hirdetmény.

A következő erdőbirtokosok faanyaga kerül zártirásbeli versenytárgyalással egybekötött nyilvános árverés utján eladás alá:

a t.-szt.-mártoni	volt urbéresek erdejében	2546	m³	fenyő	faanyag	14,744	kor.	65	fillér	becsértékben,
a blatnicai	„ „ „	4263	„	„	„	20,672	„	—	„	„
a szklabinai	„ „ „	1036	„	„	„	6,519	„	10	„	„
a bellai	„ „ „	919	„	„	„	6,459	„	10	„	„
a háji	„ „ „	964	„	„	„	5,729	„	75	„	„
a poleriekai	„ „ „	757	„	„	„	4,477	„	05	„	„
az alsó-turcseki	„ „ „	639	„	„	„	3,964	„	—	„	„
a tur.-szklenói	„ „ „	1343	„	„	„	8,543	„	55	„	„
a priekopai	„ „ „	1735	„	„	„	6,486	„	—	„	„
a csremosnói	„ „ „	235	„	„	„	1,625	„	95	„	„

Az árverés a turócz-szent-mártoni m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos helyiségében **1905. évi május hó 8-án délelőtti 9 órakor,** a kezelő kir. erdőtiszt, és az erdőbirtokosok megbizottjai jelenlétében fog megtartatni. Venni szándékozók ezen faárveréshez azon kijelentéssel hivatnak meg, hogy a sajátkezüleg irt zárt irásbeli ajánlataikat, melyekhez a becsár 10% a óvadékképen készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban csatolandó, az ajánlattevő neve, lakása és utolsó postája, valamint a felajánlott vételár számokkal és betükkel érthetően és olvashatóan kiirandó, az árverést vezető megbizott kezeihez nyujtsák be. A zárt irásbeli ajánlatokban — melyek csak az árverés megkezdéseig nyujthatók be — kijelentendő, hogy az ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri s azoknak magát aláveri. Később érkezett, valamint pót- és utóajánlatok és oly irásbeli ajánlatok, amelyek ivenként 1 kor. bélyeggel ellátva nincsenek s ezen hirdetményben jelzett feltételektől eltérnek, figyelembe vétetni nem fognak. — Árverési feltételek az alólirt kir. erdőgondnokság hivatalos helyiségében a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Turócz-Szent-Mártonban, 1905 évi április hó 18-án.

Az úrbéri elnökségek.

A m. kir. j. erdőgondnokság:
Erdődi, m. kir. főerdész.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

TÖMÖNTŐDE
A „MAGYAR ERDÉSZ" NYOMDÁJA

Van szerencsénk ajánlani a mélyen tisztelt erdész uraknak és erdőhivataloknak a következő **készletben levő**

erdészeti nyomtatványokat:

Üzemtervi nyomtatványokat
I. mintától kezdve XXIV/4. mintáig, *meritett papiron,* egy ív ára . . . . 10 fillér.

Üzematvizsgálási nyomtatványokat
a kincstári vagy nagyobb üzemátvizsgálásokhoz XXV. mintától kezdve XXVIII. mintáig, *meritett papiron,* egy ív ára 10 fillér.

Ugyanaz a községi (kisebb) üzemátvizsgálásokhoz, a földm. min. 9600/1890. sz. rendelete alapján összeállítva, 1 példány (5 ív) ára *finom velin papiron* . . . . 40 fillér.

A községi (v. urbéri) erdők üzemterve (1879. évi XXXI. t.-cz.) 1 példány (6 ív) ára *finom velin papiron* 48 fillér.

Becslési könyv,
Próbafelvételi könyv,
Felmérési könyv
kötve, drbként 1·80 K.

SZÉKELY ÉS ILLÉS UNGVÁR

ALAPITTATOTT 1862.

Ajánlkozunk mindennemü

NYOMDAI MUNKÁK

készitésére gyors, pontos és csinos kivitelben a legjutányosabb árak mellett.

Ajánlunk továbbá hivatalos átiratokhoz szükséges ministeri, irodai és fogalmi papirokat, ehhez való boritékokat czímnyomással.

Mindennemü nyomtatványokat, irodai, fogalmi és csomagoló papirokat, valamint iró- és rajzszereket gyorsan és pontosan szállitunk.

Levélbeli megkeresésre
mintát, árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küldünk.

KÖNYV-, PAPIR-, IRÓ- ÉS RAJZSZERKERESKEDÉS
NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogatója: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam 1905. május 15. 4. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Előfizetési felhivás.

Ez év április hó elsejével új előfizetést nyitottunk a Magyar Erdészre, miért is kérjük az előfizetések mielőbbi eszközlését. Régt előfizetőinket pedig kérjük, hogy lejárt előfizetésüket mielőbb megújítsák, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

A Magyar Erdész előfizetési ára:

Egész évre ... ... 14 kor.
Félévre ... ... 7 kor.
Altiszteknek egész évre ... 8 kor.

Tisztelettel

A „MAGYAR ERDÉSZ"
szerkesztősége és kiadóhivatala Borsod-Apátfalván.

A fa- és földváltságról.

A fa- és földváltságra vonatkozó szabályzat, mely a 62203/904. számú földmivelésügyi ministeri rendelettel adatott tudtára mindazoknak, a kiket illet, a jelen év január elsejével tényleg életbe lépett.

Az ige testté vált!

Sikerült a magas ministeriumnak az erdőtisztek egynémelyikénél azok javadalmazásából a hatalom ollójával pár koronát lenyirbálni és e most már bevételi többletként jelentkező összeggel boldogítani a szegény hazát.

A személyes és anyagi felelősség terhe alatt elrendelt takarékosságot ime első sorban is a mi bőrünkön próbálják ki.

Azt hiszem, hogy ez új évi ajándékot, a kik abban a sors szeszélye folytán szerencsések voltak részesülhetni, egyike sem köszönte meg, mert a hol tényleg természetben szolgáltatta ki a kincstár a fát, ott ez által csak kárt okozott a tisztviselőnek, a hol pedig a fának természetben való kiszolgáltatása által csakugyan jótéteményt gyakorolt volna a tisztviselővel szemben, ott nem adott, mert ez ügyvédi fifikával szerkesztett szabályzat 5. pontja szerint „azokon az állomáshelyeken, a hol a kincstár a tűzifa-illetményeket természetben ki nem szolgáltathatja, vagy a hol a fának természetben való kiszolgáltatása nagyobb költséggel terhelné a kincstárt, mint a váltságösszeg fizetése, az alkalmazott faváltságban részesül."

Ime, hogy fütyülnek néktek: Jog, igazság és Méltányosság!

Távozzatok tőlünk és ne vigyetek a kisértetbe hangzatos tartalmatokkal.

Nem vagytok ti e földi világhoz tartozók, mert ha csakugyan ide tartoztok: mondjátok meg, hogy mily alakban jelentkeztetek, mi módon vettetek részt e szabályzat megalkotásánál és annak kivitelénél?!

Mutassatok csak egy parányi jóakaratot ezen szabályzatban, mely a tisztviselő érdekének, jólétének előmozdítását célozná és én készséggel meghajlok előttetek!

Mert lássátok, ti modern Szentháromság! miként nyilvánúlt meg e szabályzat a való életben!

Midőn az 1898. évi XIX. t.-c. életbeléptetése folytán magam is állami kezelésbe vétettem át, mellékjárandóság gyanánt fa- és földváltság címen, mint a IX. fizetési osztályba sorolt tisztviselőnek 380 koronát folyósítottak; hogy ez összegből mennyi speciel a fa- és mennyi a földváltság, az sem az utalványozó rendeletben, sem pedig kinevezési okmányomban kitüntetve nem volt.

Hogy e tekintetben tájékozva legyek, átkutattam az összes erdészeti rendeletek tárát, valamint a pénzügyministerium által kiadott szolgálati szabályzatok gyüjteményét, de sajnos, be

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kell ismernem, hogy nem tudtam arra rátalálni, hogy tulajdonképen hány ürméter fa- és hány hold földjárandóság fejében utalták ki ezt az összeget.

Multak az idők. Nem is törődtem volna e kérdéssel többé, ha nem jelenik meg a fa- és föld megváltására vonatkozó szabályzat. Kíváncsian vártam tehát éppen a fenti okból az e tekintetben teendő intézkedést.

Az ide vonatkozó intézkedés a leérkezett rendelet alakjában csakugyan megtörtént és pedig olyképen, miként azt a „M. E." 1904. évi 17-ik számában írja: „örül, kit e napsugár nem érint; sir és jajgat, a kit eltalált!"

Beszüntettek ugyanis a 380 koronányi fa- és földváltságból 280 koronát, mint faváltságot, és földjárandóság fejében meghagytak 100 koronát.

E rendelet alaposan kielégítette kíváncsiságomat, a mennyiben megtudtam belőle, hogy az 52 ürméter hasábos tűzifát házamhoz szállítva, 280 koronába számítják.

Hát tisztelt modern Szentháromság! Jog, Igazság és Méltányosság! Jertek csak, vigyük ez adatokat a kétszer-kettő elébe, hadd lássuk a szabályzat jóindulatát!

Osszuk el a 280-at 52-vel, akkor esik egy ürméterre 5 K 38 f. és 2 ürméterre 10 K 76 f., ennyibe szállítja és számítja a kincstár tűzifájának 2 ürméterét lakásom udvarán.

És most nézzétek meg e fát: Hasáb és vegyes dorong, bükk tűzifa félnyers állapotban. (Hogy félszáraz, az úgy látszik, hogy — kedvezmény, mert lassabban ég s így tovább tart!)

De tegyetek velem egy sétát és jertek el a székhelyemen levő fakereskedő faraktárába, ki — mondhatni kizárólag — a kincstártól veszi a tűzifát, s vegyetek tőle 2 ürméter első osztályú, száraz bükkhasáb tűzifát, ennek ára 8 K a lakáshoz beszállítva.

Ez esetben úgy-e bár (10·76—8) 2 K 76 f. a különbség, melyben nyilvánul a Ti jóakaratotok a kincstár javára.

De nem voltam oly fényűző, hogy ily első osztályú tűzifával fűttöttem volna; megelégedtem és jól éreztem magam olcsóbb minőségü fa által nyujtott meleg mellett is, melynek 2 ürméterjét a hetivásáron megvettem és ma is megvehetem 7 K 60 f.-ért. Ez esetben 2 ürméternél (10·76—7·60 =) 3 K 16 f. a különbség a kincstár javára.

Előbbi ár mellett (2·76×26=) 71 K 76 f., második esetben pedig (3 K 16×26=) 92 K 16 fillért tesz ki azon összeg, mely a Jog, Igazság és Méltányosság nevében eddigi javadalmazásomból a kir. kincstár javára elesett.

Ime, hogy domborodik ki a félhomályból a fizetésrendezés mind határozottabb körvonalakban!

De ezzel rám nézve, úgyszintén mindazokra, kik velem együtt ily megváltásban részesültek, ez eljárásnak más egyéb következményei is vannak.

Ugyanis e 280 koronából eddig nemcsak az 52 mtr. tűzifával láttam el magamat, ha már ennyire csakugyan szükségem volt, hanem ez összegből e fának felfűrészelési és felaprózási költségeit is viselnem és fedeznem kellett, a mi (2 ürméterenként á 2 K) összesen 52 koronát tett ki; most e kiadást a természetben nyert falletményeimből nem fedezhetem, mert a megtakarított mennyiséget eladnom nem szabad, hanem fizetésemből kell pótolnom, s így javadalmazásomból tulajdonképen nem 71 K 76 f., illetve 92 K 16 f. vonatott el, hanem 71 K 76+52 = 122 K 76 f., illetve 92·16+52 = 144 K 16 fillér.

E numerusok akár egyikét, akár másikát tekintjük, oly összeget képviselnek, hogy azon a „M. E." 1904. évi 17-ik számában megjelent „Napsugarak" (?) szerint csakugyan megtakaríthattunk gyermekeinknek „egy pár meleg ruhára való garast", a melyet azonban elvett tőlünk a mi sorsunkat, jólétünket annyira szivén hordozó Hatalom a Jog, Igazság és Méltányosság közreműködésével.

Azok részéről, kik a tűzifa-járandóságot mindig természetben kapták meg, mint például a kincstári erdészek, a fentiekkel szemben felhozható volna azon ellenvélemény, hogy a minisiterium ezen intézkedése által egyeseket ért veszteség tulajdonképen csak látszólagos, mert hisz a kincstár a beszüntetett pénzváltság helyett az illető tisztviselő részére annyi tűzifát szolgáltatott ki, mint a mennyi az illető tisztviselő fizetési osztályának megfelelően rendszeresítve van.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Igen ám! ha kiszolgáltatta volna mindenütt, a hol a kincstár erdőbirtokos, de ezt még ott sem tette, hanem megváltotta oly árban, hogy ezzel a tisztviselő bőrére jó üzletet csinált

Fáját rendeletileg rátukmálta egyesekre oly áron, a mely jóval magasabb a vidéken tényleg uralkodó helyi áraknál, jóval magasabb, mint az illető erdőhatóság erdőtermény árszabályában a magáneladásra megállapított ár.

Ellenben ott, hol a helyi árak csak pár fillérrel is magasabbak, mint a kincstári árak, a hol tehát a tisztviselő a rendszeresített tűzifajárandóságot a részére megállapított faváltságból nem fedezheti, hanem erre ráfizetni kénytelen, bár a kincstár éppen itt is az első erdőbirtokos, ott a jószívü kincstár félreállott, ott már a szabályzat 5. pontját tartotta a tisztviselő elébe, mondván: „ha füteni akarsz és erre nem elég a faváltságod, pótold a fizetésből!“

Itt is érvényesíti a szabályzatnak csak a kincstár érdekét védelmező intézkedéseit, a menynyiben kevesebb pénzváltságot ad a fa után, mint a hogy a tisztviselőnek ezt megvennie kell.

Ez esetben nem kérdi a tisztviselőtől, hogy fizetéséből évenkint mit fizet rá a faváltságra, azzal sem törődik, hogy egyáltalán fút-e vagy sem, hanem egyszerűen a nemtörődömség és a közönyösség szemüvegét feltéve, csak azt nézi, hogy az üzlet ez esetben is sikerült.

Mert hogy csak üzletet akartak e szabályzattal csinálni, azt mutatja annak a gyakorlatban történt alkalmazása.

Ezt bizonyítja azon tény, hogy mig pl. az egy és ugyanazon városban lakó erdőtisztek közül azoknak, kik failletményüket mindig természetben kapták ki, azt továbbra is meghagyták, mig ellenben az ugyancsak ott lakó, de a községi stb. erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek faváltsága továbbra is meghagyatott, mert itt az illetményfának természetben való kiszolgáltatása többe került volna a kincstárnak, mint a mennyit ad faváltság cimen készpénzben.

Hát az ily eljáráshoz nem kell kommentár, kilátszik mindenütt a lóláb!

Egyikünknek adtak fát és pedig olyat és olyan drágán, hogy ha rá néz, fázik tőle az illető; másoknak pedig meghagyták a váltságpénzt, oly helyen és viszonyok közt, hogy minden negyedévben midőn azt felveszi, csak boszankodik miatta. Köszönet ez atyai gondoskodásért, de nem kérünk többet belőle. Ezt sem kérte közülünk senki, el is maradhatott volna!

* * *

A faváltság ilyetén rendezése után röviden végezhetünk a földváltság kérdésével. Elképzelhetni, hogy miként oldották meg ezt is.

A kérdés gyakorlati megoldásánál a kincstár részéről vezérelv az volt, hogy ott, a hol van ugyan kincstári föld, de bérbe van adva és e bérösszeg több, mint a mennyit a kincstár a tisztviselőnek földváltság fejében fizet, ott a bérlet továbbra is meghagyatott és a tisztviselő megmaradt az annak idején megállapított földváltság élvezetében.

E földváltság pedig — miként ezt mindnyájan tudjuk — oly alacsony a mai viszonyok között, hogy azon, ha valaki tényleg földet akarna bérelni, fél akkora területet sem bérelhetne, a mely illetményének tulajdonképen megfelelne.

Ha e kérdés azért hozatott volna szőnyegre, hogy az alkalmazottak szempontjából fenforgó hátrányok orvosoltassanak, ugy ez általánosan megnyugtató hatást keltett volna, de a mint a gyakorlati kivitel mutatja, a cél éppen az ellenkező volt, mindenütt csak a kincstár érdeke lebegett szem előtt, nem törődve azzal, hogy ez számos alkalmazottnak anyagi hátrányával jár.

Hogy mekkora összeget takarított meg ily módon is a kincstár, azt egy év mulva majd kimutatja a ministeri számvevőség.

Addig is gazdálkodjunk szorgalmasan földilletményünkön, a mely legbiztosabban megvan — talán — a holdban, hol mindenünket szeretnék kiadni.

* * *

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A felsőbb erdészeti tanügy szervezetének kérdése.

Irta: *Berendy Béla.*

Ebben a kérdésben, az erdész közönségünk, hazánkra vonatkozólag már határozott álláspontot foglalt el, amenynyiben az Országos Erdészeti Egyesület 1896. évi országos gyülése kijelentette, „hogy a selmeczi erdészeti akadémiát jelenlegi szervezete mellett és jelenlegi székhelyén nem tartja alkalmasnak arra, hogy a tanitás az erdészeti tudományok fejlesztése és az erdészeti irodalom müvelése terén ezentúl reá váró feladatoknak sikeresen megfelelhessen s ennélfogva szükségesnek tartja, *hogy az erdészeti szakoktatás a bányászati szakoktatástól teljesen elválasztassék és az erdészeti szakoktatás részére a fővárosban* egy egyetemi színvonalon álló minden szükséges segédeszközökkel kellően felszerelt önálló erdészeti főiskola létesittessék".

A határozat első részével, hogy az erdészeti felsőbb szakoktatás minden más szaktól függetlenittessék, azt hiszem, hogy az egész müvelt világ szakférfiai egyetértenek, mig annak második része ellen azonban már több irányban olvastam ellenvetéseket.

Érdekes érveléssel tárgyalja a kérdést Danckelmann Bernhardt a „Neustadt-Eberswalde"-i erdészeti akadémia igazgatója „Forst-Akademien oder allgemeine Hochschulen" cimü s Berlinben megjelent röpiratában.

Igaz, hogy Danckelmann jó régen irta meg értekezését s azóta talán már módositott volna véleményén egyet s mást, mindazon által azon oknál fogva is, hogy a selmeczi erdészeti akadémiánk a közel multban „főiskolává" alakult át, időszerünek tartom Danckelmann értekezésének kivonatát, mely régi jegyzeteim közül most került kezeim közé, e lapok olvasóival megismertetni.

Az erdészeti tanintézetek elhelyezésének kérdése, mondja Danckelmann, nem új keletü és összefüggésben van a tanitásnak általános értelemben vett kérdésével, sőt összefüggésben van a társadalmi élet minden nevezetes reformjával. — Az ily reformok rendszerint újjat kivánnak alkotni.

1. Az erdészeti főiskolák szervezése.

Ezek kétfélék: vagy az egyetemekbe vannak kebelezve, vagy mint akadémiák különváltak. Ez utóbbiak néha más őstermelési ág akadémiájával vannak kapcsolatban.

Az erdészeti szakot a németországi egyetemeken a kamaralisták alapitották, nevezetesen *Beckman* Göttingenben, *Valther* Giesenben, *Gatterev* Heidelbergben és *Nau* Mainzban. Az erdészeti tudományt systematikusan ők rendezték ugyan, de azt nem igen fejlesztették, mert a tulajdonképeni erdőgazdálkodást nem ismerték.

Az egyetemeken a tanitás formája az, hogy az alaptudományok (mennyiségtan, természettudományok, épitészet stb.) az erdészeti szakra való tekintet nélkül adatnak elő, mig a tulajdonképeni szakdolgokat okleveles erdész-tanárok adják elő. Igy van ez Giesenben is.

Hasonlóképen van ez azokon a Polytechnikumokon, a hol erdészeti szakoktatás is van.

Az átmenetet az utóbbiaktól az akadémiákhoz, alkotják a fenntebb már emlitett kettős akadémiák, mint például Selmeczbányán, mely legujabban már főiskola. — Ezeknél a két szak közötti kapocs inkább csakis külső és történeti alapokon nyugszik.

Rationalisabb lenne az erdő- és mezőgazdasági szaknak összevonása, mint például Hohenheim-ban.

Az erdészeti akadémiák ellenzői azt állitják, hogy az ily elkülönitett akadémiák a tudomány mai álláspontjának már nem felelnek meg.

Ennek a véleménynek azonban ellent mond az akadémiák fejlődése, mert némelyik az egyetemből alakult, mint például Aschaffenburgban és Neustadt-Eberswaldeban. A „Tharand"-i akadémiának sincs hajlandósága az akadémia jellegét elhagyni. — Sem a Mündeni-nek, mely igen nagy látogatottságnak örvend. Poroszországban is kivált az erdészeti szakoktatás az egyetemekről.

Ezekből következtetve inkább az egyetemen való erdészeti oktatást kell az átmeneti stadiumnak tartani.

Tekintélyes szakférfiak és tudósok, mint Pfeil, Th. Hartig, von Berg, Ratzeburg, von Hagen, sőt A. von Humboldt is hivei voltak az erdészeti akadémiáknak.

2. Az erdészeti főiskolák oktatási feladata.

Ezeknek célja az erdészeti szaktudományi elméletet és annak gyakorlati alkalmazását a lehető legszélesebb alapon a hallgatókkal megismertetni. — A jártasságot és a helyes alkalmazást a gyakorlatban kell elsajátitani.

Az elméleti oktatás mellett a szemléleti el nem maradhat. Semmiféle szaknál sem kivántatik oly sokoldalu képzettség, mint az erdészetnél. Ez igen gyakran a tudákossághoz, a felületességhez vezet az alaposság rovására, — ha az irány helytelen.

Az előadások tárgyát azok a szaktudományok képezzék, melyek az erdőgazdálkodásnál és a kezelésnél alkalmaztatnak; azonkivül pedig az úgynevezett alaptudományok.

Kétségtelen, hogy egyéb ismeretekre is van még az erdésznek szüksége, de ezeknek terjedelmét meg kell szabni, nehogy felületességet eredményezzenek.

Hiszen teljes lehetetlen az erdészeti szaktudományokkal kapcsolatban oly tudományokat is elsajátitani, melyeknek mindegyike külön-külön egy emberöltőt kiván.

Feleslegesnek tartjuk a mennyiségtant, az ábrázoló mértant, a gyakorlati vegytant oly módon és terjedelemben előadni, amily alakban arra az erdésznek soha sem lesz szüksége. Az egyetemnek ezek az utjai az erdészre tévutak, vagy legalább is kerülő utak.

Ebből a szempontból az akadémiák beosztása célszerübb.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

3. A tanrend.

Az oktatásnak alapja a jól megállapított tanrend, a mely mellett a tudományok a lehető legrövidebb idő alatt elsajátíthatók. — Erre befolyással bir a rendszer, az oktatási mód és annak tartama.

A rendszer megköveteli, hogy az egyszerű az összetettet, az általános a különlegeset megelőzze. E tekintetben tehát kezünk meg van kötve.

Némely tantárgy, mint az erdészeti növénytan, ornithologia, az évszakhoz van kötve. Feltétlenül szükséges, hogy az általános tudományok előadása közben a hallgatók a szaktudománynyal folytonosan kapcsolatban legyenek. — Épen ezért helytelen az a tanítás, ahol a tanuló az első két évben a szaktudományoktól tökéletesen el van zárva.

Az oktatási mód alapja az előadás, a demonstráció és a gyakorlás. Szükséges, hogy a gyakorlás jó tankönyvekre támaszkodjék, nehogy a tanulók figyelmét a folytonos irás lekösse. A szemléleti előadás gyüjteményeket, növénykertet és erdőt igényel. — Ezek céljukat az akadémiákon sikeresebben érik el, mint az egyetemeken.

Kétségtelen továbbá, hogy az erdőnek közelsége felette kivánatos.

A tanárnak a hallgatókkal való közvetlen és gyakori érintkezése rendkivüli fontosságu, mert a tanár így képes a hallgató egyéniségét megismerni s arra tekintettel lenni. — Ez pedig csakis az akadémiákon lehetséges, ahol a hallgatók száma kisebb, mint az egyetemeken.

Az előadások terjedelme úgy állapitandó meg, hogy a hallgatóknak elég idejök maradjon arra, hogy a hallottakat, látottakat saját maguk otthon feldolgozzák, hogy úgy mondjam megemésszék. — Kétségtelen, hogy erre az akadémiákon a hallgatók a legrövidebb idő alatt képesek is.

4. Az erdészeti főiskolák tanárai.

Az egyetemek előnyei között felsorolják azt is, hogy ott vannak a tudományok korifeusai, akik a késő korukig megtartják lelki üdeségüket és ez a tanításra igen jó hatással van.

Ezzel azonban még nincs bebizonyitva az, hogy az egyetemi tanárok legjobban megfelelnek azoknak a kivánalmaknak, melyek az erdészeti helyes szakoktatás szempontjából kivánatosak. — Nos, hát bizvást mondhatjuk, hogy nem minden egyetemi tanár kapacitás. — A tudományok felett uralkodni és a jó előadási képesség az egyetemeknek nem privilégiuma.

Az erdővel való megismerkedést az egyetemen nem lehet megszerezni. — Az erdő az egyetemi tanárok előtt rendesen zárt könyv marad. Kitünő elméleti tudósai az elemeknek, kifogástalanul kezelik a górcsövet, de az erdőnek világa iránt idegenek.

Igaz, hogy jó tanárokat nehezebb az akadémiákra kapni, mert az ambició a legtöbb egyént az egyetem felé vonzza, de ennek legsikeresebb orvoslása a megfelelő fizetés.

Feltétlen kellék, hogy az akadémiai tanárok kellő gyakorlati ismeretekkel birjanak.

Ha egyik-másik nem válik be, azt azonnal el kell onnét távolitani, elnézőnek egyáltalában nem szabad lenni.

5. Az erdészeti tanintézetek taneszközei.

A legelső kellék az erdő. Gyakorlati kirándulások nélkül sikeres erdészeti oktatás nem képzelhető; kivánatos tehát, hogy a megfelelő nagyságu és oly erdőterület álljon rendelkezésre, ahol a tanulókkal a tanárok maguk is tanulhatnak. — Ezen oknál fogva vándoroltak az erdészeti tanintézetek az erdős vidékre.

Pfeil az erdő nélküli oktatást lovardához hasonlitja, ahol lovak nélkül tanitanak lovagolni.

Gyüjtemények, növénykertek s messze fekvő erdőségek a cél ebből a szempontból nem szolgálhatják sikeresen. Ezért szünt meg az erdészeti tanszak a berlini egyetemen és létesittetett az erdészeti akadémia Neustadt-Eberswalde-ban.

Igaz, hogy az egyetemek nagyobb gyüjteményekkel rendelkeznek, mint az akadémiák, de nem az a fődolog, hogy sok tárgy legyen ott fölhalmozva, hanem hogy az erdészeti szempontból szükséges dolgok mind meglegyenek és továbbá, hogy ezek rendszeresen legyenek csoportositva. A tanulót a nagy tömegek zavarják a tájékozásban.

Kétségtelen, hogy a könyvtárak tekintetében az egyetemek fölényben vannak.

Az egyes szakirodalmak összes termékeit azonban, melyek némelyikének esetleg már csak történeti becse van, beszerezni felesleges, mert ezek használat végett az egyetemektől megszerezhetők.

Az erdők mellett célszerübben lehet csemeteskerteket telepiteni, mint a nagyvárosok mellett, ahol az egyetemek vannak.

A tanitás sokoldaluságának gazdag tananyag ugyan az eredménye, de ennek az egyes szakoknak hallgatói alig veszik hasznát. Mig az erdészeti akadémiákon a tananyag és az előadás terjedelme az erdészeti kivánalmakhoz alkalmazkodik.

6. Az erdészeti oktatás vezetése.

A haladás és a tudományok körének folytonos nagyobbodása arra kényszeriti a kutatót, hogy azzal részletekbe osztva foglalkozzék. Az erdészeti tudományoknál is azoknak részleteivel kell foglalkozni. Az alaptudományokat teljesen kimeritve előadni a hallgatók túlterhelése lenne. Az igazgatónak vezetése mellett a tanárok együttesen működve állapitják meg a határvonalat, a szükséges módositásokat.

A decentralizált rendszerü egyetemeken minden szaktanár a saját tudományával foglalkozik függetlenül a többitől. — Az egyesitett akadémiákon pedig esetről-esetre az a szak van előnyben, a melyhez az igazgató tartozik, az egyik vagy másik iránybani fejlődés tehát időszaki.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

7. Általános műveltség az erdészeti tanintézeteken.

Az egyetemek védői azt állítják, hogy az egyetemen az ifjak az általános műveltséget nagyobb mérvben képesek elsajátítani és a más szakbeliekkel való érintkezés folytán nálunk a tudomány iránti érzék jobban kifejlődik és tápláltatik.

A nagy városok színházai, a hangversenyek, a társas élet és a szocialis harcok a jellemet szilárditják, a művészetet és a politika iránti érzéket pedig fejlesztik. Ezzel szemben az erdészeti akadémiákon nagyon kezdetleges műveltség sajátitható el és a kisvárosok a szellem szárnyalását akadályozzák, az ifjak szük látkörüek maradnak.

Nézetünk szerint nem az a cél, hogy az erdészekből népképviselők legyenek és azt hisszük, hogy a nagyvárosok színházai, hangversenyei a jó erdésznek kiképzésére nem okvetlenül szükségesek. — Sőt a kisvárosi élet épen kivánatos átmenetet képez a családi életből kivált ifju neveléséhez, hogy majd aztán a nagyvárosok romlottságának ellent tudjon állani.

Tagadhatatlan, hogy az általános műveltség az egyetemeken jobban kifejlődik, no de ismét csak azt hangoztatjuk, hogy nem az általános műveltség a legelső kivánalom, hanem az alapos szakképzettség, mely az akadémiákon jobban elsajátítható. — Hiszen a szaktudományokkal való foglalkozás a hallgatók összes idejét lefoglalja s igy más tudományokkal való foglalkozásra alig marad idő. — A tudományok iránti érzék pedig az akademián is kifejlődhetik. A szorgalom és az előadások látogatása szempontjából az akadémiák tagadhatatlanul előnyben vannak.

8. Az erdészeti tanintézeteknek a tanitás terén elért eredménye.

A tanintézetek jóságát rendszerint azokról a szakemberekről lehet megitélni, akik ott képzték ki magokat. Igaz, hogy ez nem absolute becsü, mert jó tanárok rossz rendszer mellett is képesek jó eredményt felmutatni és viszont, hiábavaló a jó rendszer, ha a tanárok gyengék.

Hogy az egyetemeken vagy pedig az erdészeti akadémiákon képeztetnek-e jobb szakférfiak, ezt helyesen csak ugy lehetne eldönteni, ha mindkét és egyenlő körülmények között levő rendszert hosszabb időn át megfigyelnők. — Ehhez hasonló javaslatot tett Virchow, amidőn a münideni erdészeti akademiának a marburgi egyetemmel való egyesitését ajánlotta. A törvényhozás nem fogadta el, mert a berlini egyetem eredményei nem voltak kielégitők, mig a neustadt-eberswaldei akademia kitünőnek bizonyult. — Hasonló értelemben nyilatkozott Pfeil, aki az egyetemen 9 éven át és az akademián 28 éven át tanított közel ezer fiatal erdészt. — Ugyanezen oknál fogva a müncheni egyetemi erdészeti oktatás áthelyeztetett az aschaffenburgi akadémiára.

9. Az erdészeti tanintézetek és a tudomány.

Az erdészeti tanintézetek feladata nemcsak a tanitás, hanem a kutatás is. — E kettőnek együtt működése karakterizálja a főiskolát. A tudományban a tanitás és a produktiv kutatás kapcsolatosak. — A rendszeres tanitás, mely valamely tudománynak összes ismereteit felöleli, megjelöli a buvárkodáshoz az utat és viszont, az eredményes kutatás élénkké teszi a tanitást.

A kitünő tanárok a jó kutatók és alkotók sorából kerülnek ki; ezek külön iskolákat alapitanak és ezek irányitják a tudományt is.

Az erdészeti tanintézetek tudományos feladata a kutatást az erdőgazdasági kérdésekre terelni. — Aki más irányban kiván kutatni, válasszon más tanintézetet.

Az erdészet terén még számos megoldatlan kérdés van, a melyet nem lehet olyanokra bizni, akiknek munkálkodásuk csak a tantermekre terjed ki.

Ilyenek az egyetemeken az alaptudományok tanárai is, akik általános álláspontjuknál fogva az erdészeti irányt nem követik. — Az egyetemeken az erdészeti tudománynyal csakis a szaktanárok foglalkoznak, míg az akadémiákon az alaptudományok tanárai is.

Vegyük még szemügyre a tudományos kutatás módját. Az erdészeti tudományokban két módon, induktiv és spekulativ módon lehet kutatni.

Általánosságban véve, az erdészeti tudományoknak a természettudományokra alapitott része induktiv, — míg annak gazdasági része spekulativ módon kutat.

Az utóbbi az erdőt nem igényli s igy az egyetemeken is végezhető, míg az előbbi az erdőt nem nélkülözheti s ezzel rendszerint más szaktudományok is kapcsolatosak.

Tagadhatatlan, hogy e téren az erdészeti akadémiák dicséretesen működtek akkor, ha idővel és kellő eszközökkel rendelkeztek.

10. Az erdészeti tanintézetek költségei.

Ezt is gyakran emlegetik, pedig ez nemzetgazdasági és közgazdasági szempontból véve alárendelt jelentőségü. — Amit meg kell tenni, ott jelentéktelen anyagi különbségek nem mértékadók. A befektetett tőke kamatait az okszerü erdőgazdálkodás meghozza.

Véleményünk szerint tehát a központositott rendszerü akadémiák szolgálják a célt legjobban. — Ahol hiányok vannak, ott ezeken kell segiteni.

Amennyiben tehát a viszonyok megengedik, akademiákat létesitsünk s azokat az egyetemekhez lehetőleg közel helyezzük el, de azoknak alapját ne gyöngitsük!

Eddig Danckelmann. Nem szándékozom sem az egyik, sem a másik véleményt birálat tárgyává tenni, mert egyik irányban sem rendelkezhetünk elegendő és megdönthetetlen argumentumokkal és mert itt nemcsak az általános, hanem minden országnak különleges viszonyai is figyelembe veendők.

Danckelmannak értekezését nem azért közöltem, mintha nézeteit feltétlenül osztanám, hanem egyrészt azért is, mert célszerü, ha e nagyfontosságu kérdés újabb és újabb megvilágításban és annak részleteiben is időközönként a szaklapokban napirendre kerül.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ez alkalommal a szóban levő kérdés akkori előadójának javaslata megokolásában kifejezett ama feltevéséhez kívánok röviden hozzá szólani, hogy az erdészeti tanintézetnek fő- és székvárosunkba való elhelyezésével „. . . . . szakunknak Budapesten egészen uj társadalmi rétegeket nyerhetünk meg. És én itt különösen a régi középbirtokos osztályra gondolok . . . . . Az ilyen ifjak ma már komoly életpálya után néznek, de hogy a társadalmi állásukból folyó vélt vagy való követelményeknek is eleget tegyenek, többnyire a jogi vagy más egyetemi színvonalon álló szakmákra adják magokat. Ha azonban a mi felsőbb szakiskolánk a fővárosba jő át és itt egyetemi színvonalunak ismertetik el, azt hiszem, nem lesz nehéz ezt az osztályt is megnyerni az erdészetnek."

Ezek a sorok véleményem szerint nyilvánvalóan azt a kívánságot is kifejezik, hogy a szakban az *„uri felfogás"* jobban érvényesüljön.

Igen kívánatosnak tartom az előadó úr reményének teljesülését, de látni vélek egy akadályt, mely ebben gátlólag fog hatni; és ez az a körülmény, hogy az erdészeti, vagy most már mondhatjuk, erdőmérnöki teendőkkel a vadászat is rendszerint egybe kapcsoltatik.

A vadászat, ha mint passzió gyakoroltatik, akkor „uri" foglalkozás, ha pedig mint kötelesség, mások kedvtelése céljából, akkor szolgai.

Ebből a szempontból a nagyobb erdőbirtokok körülbelül három kategoriába csoportosíthatók, és pedig:

a) A hitbizományi és magán-uradalmak.

A vadászatot rendszerint a haszonélvező s illetve a tulajdonos és annak vendégei gyakorolják. A kezelő erdőtiszt a legtöbb esetben a vadászat felügyelője és rendezője is. Hangsulyozom azonban, hogy ez nem kivétel nélkül minden ilyen jellegű birtoknál igy van, mert több helyen a vadászat és az erdészet külön-külön kézben van. — De ha egy a felügyelő, akkor esetleg megtörténhetik az is, hogy az erdőtisztnek a vadászaton a lövés meg lesz tiltva vagy köteles a tulajdonost, esetleg annak vendégét a cserkészeten vezetni, sőt talán még a hajtókat is irányítani.

Aki ezeknek az uradalmaknak a szolgálatába lép, az már előre számolt ezekkel a körülményekkel. Minthogy pedig a magyar „gentry" az uri passzióhoz van szokva, ily helyzetbe nem igen kívánkozik.

b) Egyházi személyek és testületek uradalmai.

Itt kedvezőbb a helyzet, mert a vadászat rendszerint házi kezelésben van és annak intézője az erdész. Ilyen szolgálatba lépni inkább meglesz a kedv; csakhogy ezeknél az uradalmaknál ismét a felekezeti hovatartozandóság kérdése lép legtöbbször előtérbe, — mint akadály.

c) Kincstári uradalmak.

Régente a vadászatot a kamarális tisztek gyakorolták. Később néhány kincstári erdő, az ott tenyésző fővad miatt magyar főuraknak adatott bérbe.

Amióta azonban az a nemes sport a pénzemberek között is divatossá vált, a vadászterületek nagy keresletnek örvendenek s így azok tekintélyes jövedelmet is biztositanak a birtokosnak, azóta a kincstári vadászterületeknek nagy része bérlet utján értékesittetik és nyilvános árverésen. — Ilyen körülmények között tehát, ha a mostani felelős és illetékes kormányközeg vezetése alatt nem is, de a jövőben megtörténhetik az, hogy olyan különféle uton módon meggazdagodott arrogáns parvenu lesz a bérlő, akinek szolgálatába a magyar gentry ifjak épen úgy nem kivánkoznak, mint a porosz junker, a francia seigneur vagy a spanyol nemes családok sarjai.

Minden irányban való tájékozás végett szükségesnek tartom e helyen megjegyezni, hogy a kincstári erdőtisztek, abban az esetben, ha nem akarják elvállalni a bérbe adott területeknek vadászati szempontból való felügyeletét, a vadász-bérlőnek szolgálatot teljesíteni nem kötelesek. De ez tudomásom szerint eddig csak néhány esetben fordult elő és ha a jövőben még szórványosan elő is fog fordulni, ezek az esetek nem igen jutnak a nagy közönség tudomására, amely, különösen annak a vadászatot gyakorló része, sajnos még most úgy van értesülve, hogy az erdész egyszersmind jáger is.

Ily viszonyok mellett tehát az előadó úr által remélt és fentebb értett eredmény, úgy vélem, alig ha fog bekövetkezni. Sőt azt hiszem, hogy ha a nagy uradalmak e kérdést nem rendezik, az uri felfogást a szakból teljesen kiüldözik. Már pedig „uri allure"-ök nélkül az uri társadalomban nem lehet tekintélyt szerezni.

Épen ezen oknál fogva nemcsak méltányosnak, hanem örvendetesnek is tartjuk Tallián Béla földmivelésügyi miniszter urnak azt a messze tekintő és rendkivüli horderejü kezdeményező intézkedését, hogy a kincstári erdőterületekről az erdőtiszti személyzet részére, ott ahol az lehetséges, megfelelő nagyságu vadászterületeket jelöltet ki, amely területeken kizárólag csakis az erdészeti személyzet gyakorolhatja a vadászatot az idevonatkozólag megállapított szabályzatnak korlátain belül: — Ily módon tehát az erdőtisztikar nem lesz mások kegyére rászorulva, nem lesz kitéve az esetleges félreértésekből eredhető és bántó kellemetlenségeknek, hanem a saját kedvteléséből gyakorolhatja majd ezt a nemes és uri sportot.

Az előadó úr által táplált s fentebb már tárgyalt remény helyett azonban, úgy vélem, hogy abban az esetben ha az erdészeti felsőbb tanintézet a fővárosba helyeztetik át, más irányból tömegesen jövő és nem várt jelentkezőkkel találkoznánk.

Köztudomásu dolog ugyanis, hogy nálunk a legszegényebb ember is, hacsak valamikép teheti, hiúságból a kelleténél tovább taníttatja fiát, illetve tanul ambicióból az ifju maga. — A legegyszerűbb emberek nélkülözések mellett és ahelyett hogy iparosnak, kereskedőnek nevelnék fiaikat, még az egyetemre is küldik azokat, hogy „nagyobb úr," — már az ő felfogásuk szerint, — legyen mint az atyja.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ez oknál fogva az egyetemek túl vannak zsúfolva el annyira, hogy ezerekre tehető azoknak a száma, akik végezték ugyan az egyetemet, de különböző okoknál fogva megfelelő álláshoz nem jutottak vagy magukat kezdő tőke hiányában önállósítani nem képesek s így mint irnokok, rajzolók, sőt mint dijnokok keresik kenyerüket és várják szerencséjüket.

Minden félreértést és téves magyarázatot elkerülendő, megjegyezem, hogy ez nem lekicsinylelés akar lenni, mert hisz a tudomány utja mindenkinek nyitva áll, csak rá akartam mutatni a társadalomnak egy beteges felfogására, illetve szokására.

A más pályáról „lemaradottak" fogják tehát az erdészeti főiskolát elárasztani, amit annál is inkább megtehetnek, mert az alaptudományok vizsgáit letették s így másfél esetleg két év alatt az erdészeti szakot elvégezhetik.

Ezeken kivül még azok is beállanak a szakba, akik előre látják, hogy más, már most is túlzsufolt pályán nem fognak boldogulni, — de ambiciójuk mindenáron oklevelet szerezni.

Kétségtelen, hogy sokat még az a körülmény is fog vonzani, hogy az erdészeti tanintézet Budapesten uj dolog és hogy az erdészet most még ha nem is könnyü, de biztos megélhetést nyújt; ez pedig a létkérdés.

Ily körülmények között nem hiszem, hogy az előbb említett állapot megközelíttetik. A célhoz vezető utnak más az iránya és eszköze.

Ugy vélem, hogy ezeknek a kérdéseknek minden oldalról és részleteiben való megvilágítása az ügyet előbbre viszi és annak hasznára lehet.

Hirlapi szemelvények.

Irta: *Imecs Béla.*

Midőn négy évvel ezelőtt a Magyar Erdészt megindítottuk, nem száraz, puszta a szakembert érdeklő lapnak vezetésére vállalkoztunk, hanem azt akartuk elérni, hogy rovataink változatossága által minél több jóbarátot szerezzünk az erdészet ügyének. Négy év fáradságos, de önzetlen munkája után elértük azt, hogy már hazánk minden részében van néhány jóbarátja az erdészet ügyének, kik rokonszenveznek velünk, társadalmi és anyagi helyzetünk iránt érdeklődnek.

De azon önzetlen szeretetből, melylyel szakunk és kartársaink iránt viseltetünk, nem elégedtünk meg az erdészet ügyének aránylag ily szűk keretben való munkálásával, hanem bátorítva azon rokonszenvtől, melyet vállalkozásunkkal idáig is elértünk, kiléptünk a napi sajtó porondjára is, hogy minél szélesebb körben megismerjék az erdőgazdálkodás fontos ügyét, megismerjék helyzetünket és ennek javítására minél több jóbarátot szerezzünk.

Idevágó cikkeinknek készséggel nyitotta meg hasábjait a *Hazánk*, mely mint agrár lap — ezzel is kiérdemelte az erdőtisztikar pártolását. Ugy ezen laphoz, mint a *Magyarország*-hoz is bizalommal fordulhatnak kollegáink, mert mindkettő előzékenyen megigérte, hogy az erdészet ügyére vonatkozó közleményeknek szivesen megnyitja közgazdasági rovatát.

E nevezett két lapban megjelent cikksorozatainkat, melyekben főleg az erdőtisztikar anyagi helyzetét mégsulyosbító 1904. évi hirhedt augusztusi rendeletnek a *tüzifa- és földjárandóságra vonatkozó intézkedését, továbbá a napi- és fuvardijak ügyét tesszük behatóbb nyilvános kritika tárgyává*, jelen és következő számainkban leközöljük:

Az erdők gondozói.

I.

Irta: *Imecsfalvi Imecs Béla.* Borsodapátfalva, 1905. márczius 12.

Az 1879-iki erdőtörvény a tiszteletre méltó magyar hivatalnoki karba, mintegy ünnepélyesen beiktatta az erdők gondozóit s így a tisztviselői karok egygyel szaporodtak.

A felső iskolát végzett, okleveles emberek nemcsak megérdemelték e társadalmi állást, hanem méltán el is várhatták; hiszen teljes akademiai képzettségük feljogosította őket erre. De nagy hibája, helyesebben hiánya volt e törvénynek, *hogy az akademiai képzettségü erdötiszteket jellegben és cimben élesen meg nem különböztette az erdők azon gondozóitól, kik hozzájuk hasonlitva, alig dicsekedhetnek valamelyes képzettséggel.*

A törvény figyelme nem terjed ki arra, hogy a *magán-uradalmak tulajdonosai* csak ugyanazon képzettségü tisztjeiket ruházzák fel oly cimmel, jelleggel és javadalmazással, amely az akademikusokat illeti meg, hanem a cimek és jellegek adományozását a magánerdőtulajdonosok teljes önkényére hagyta. Vagyis érthetőben mondva, nálunk akármelyik nagy erdőbirtokos előléptetheti inasát főerdésznek, erdőigazgatónak, erdőtanácsosnak, ha mindjárt nem is tud többet az illető az irás és olvasásnál. Igy aztán az akademikusok, — közönségesen szólva, egy kalap alá estek a kvalifikálatlan erdei alkalmazottakkal.

Ez ellen, ha egyéb nem is, de az európai hirü selmeczbányai erdészeti és bányászati akademia tekintélye megvédhette volna ezen iskolának neveltjeit. Hiszen a Mária Terézia által alapított selmeczbányai főiskolát, melyen egész 1864-ig német nyelven folytak az előadások, Európa országaiból szép számmal keresték fel mindazon ifjak, kik a bányászat és erdészet terén alaposabb képzettségre törekedtek. Ezen főiskolának bizonyára van néhány őszfürtü élő növendéke még ma is a külföldön, kik előnyösebb helyzetben, helyesen megkülönböztetett cimmel és állásban, a köztudat által a legtiszteltebb szakemberek közé emelve értékesítik a selmeczbányai akademián szerzett szaktudásukat.

Ezeket s általában az erdészeti akademiát végzett szak-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

férliakat legalább az „Oberförster“ cimzéssel tiszteli meg a német, míg az altiszteket a legmagasabb fokon is csak a „Förster“ megszólítás illetheti meg. Ez utóbbiak ferde, sok tekintetben „érdekes“ alakok, kik majdnem állandóan szerepelnek a vicclapok hasábjain ; a német vicclapokon kapkodó közönségünk a magyar „erdész“-ben is ilyen vagy hasonló alakot lát, kit megmosolyog vagy lekicsinyel. Minket tehát nemcsak a törvény, hanem a közönség nagy része sem különböztet meg ezektől.

Igazán sajnálatos, a hazafiatlanságnál határos, hogy *míg a selmeczbányai akademia növendékeit vagy a hasonló képzettségüeket külföldön megkülömböztetik, a tisztviselői kar szine-java közé sorozzák, addig itthon összetévesztik a cseh jágerekkel, inasból vedlett főerdészekkel, sőt sok tekintetben közéjük számítják.*

A magyar társadalom hibáinak és ferde gondolkodásának nem utolsó kinövése az, hogy *nálunk úgy szólván csak a jogvégzett embert nézik tekintélyes tisztviselőnek.* Pedig a jogvégzettség csak birói és ügyvédi pályára képesít, míg a technikai végzettség az épitész-, folyam, vasuti, bánya-, gépész-, erdő-, kultur-mérnöki s más, produktiv pályákra is utat nyit.

Hasonló képzettséggel birnak az akadémiát végzett erdészek is, mert hiszen a gyakorlati erdész foglalkozik földmiveléssel, vasutépitéssel, sőt a fürészlelepek kezelésénél mint gépészmérnök szerepel.

Hogy ezen sokoldalu tevékenységének teljes szakértelemmel megfelelhessen, a selmeczbányai akadémián a szorosan vett erdészeti szaktárgyakon kivül a következő, *a budapesti müegyetemen is előadott tantárgyakat* tanulja: felső mennyiségtan I—II. rész, ábrázoló mértan, földmértan, erőműtan, grafosztatika, szerkesztési rajz, alak- és tájrajz, középitéstan, elméleti géptan, vasutépitéstan, viz- és utépitéstan, tüzeléstan, hőelmélet, szilárdságtan stb.

Valóban igazságtalan, de mondhatni megdöbbentő, hogy olyan agrikultur államban, mint Magyarország, melynek egyharmadrészét erdők boritják s azoknak évi tiszta jövedelme meghaladja a negyvenöt millió koronát, ilyen képzettséggel biró erdőtisztikart oly kevéssé méltányolnak és a semmi kvalifikációval nem birókkal egy sorsban részesitenek.

Hisszük, hogy a magyar olvasóközönség ezekből tájékozódott képzettségünkről s véleménye kvalifikációnkat illetőleg megváltozik. Azon hitben, hogy a félreismerés után a megismerés rokonszenvet kelt, folytatólagos cikkeinket a közönség szives figyelmébe és érdeklődésébe ajánljuk.

Az erdők gondozói.

II.

Ezen lap folyó évi március 15-iki számában a fenti cim alatt megjelent közleményemben hivatkoztam az 1879-iki törvény azon hiányára, hogy az akadémiai képzettségü erdőtiszteket jellegben és cimben élesen meg nem különböztette az erdők azon gondozóitól, kik hozzájuk hasonlitva, alig dicsekedhetnek valamelyes képzettséggel s eltűri azt, hogy a magánbirtokosok inasból vedlett „erdész“-eivel s „főerdész“-eivel egy rangba helyezzék őket.

Kifejtettem továbbá, hogy a tekintélyes selmeczbányai erdészakadémia hallgatói a szorosan vett erdészeti szaktantárgyakon kivül igen sok olyan tantárgyakat is hallgatnak, melyeket a budapesti műegyetemen szoktak előadni.

Ugy látszik, hogy most már maga az állam is tekintetbe veszi az erdőtisztek magasabb foku technikai képzettségét, de csak a kvalifikáció tekintetében, mig a dotácionalis elismerést elfelejti — csengő pénzben megadni.

A közelmultban kelt földmüvelés és közoktatásügyi rendelet, melylyel kapcsolatban ő felsége megengedte, hogy a selmeczbányai erdészeti akadémia három éves tanfolyama négy évre terjesztessék ki, feljogositja ezen, most már *főiskolának* elnevezett intézet végzett növendékeit, hogy *az erdőmérnöki cimet és jelleget használhassák.*

Nincs kétség benne, hogy ugyanezen cim és jelleg ki fog terjesztetni azokra is, kik ugyanezen főiskola 3 éves tanfolyama alatt ugyanazon szak és technikai tárgyakban nyerték képzettségüket ; hiszen a tanfolyamnak négy évre való kiterjesztését éppen a nagy szak- és technikai tananyag könnyebb elvégzése tette szükségessé.

Ezeket tekintve tehát, az állam nemcsak a felemelt négy évi erdészeti szakoktatás és technikai képzettség iránt adózott elismeréssel akkor, midőn az erdőmérnöki cimet és jelleget megadta, *hanem elismerte általában a selmeczbányai erdészeti főiskolát végzett erdőtisztek magasabb foku kvalifikációját.*

Igazán sajnálatosnak és irracionalisnak mondható azonban az, hogy ezen kvalifikacionális elismeréssel nem járt karöltve a dotácionális elismerés.

Ebben magát a kincstárt illeti első sorban a szemrehányás, melynek az erdőtisztek jobb javadalmazása tekintetében jó példával kellene előljárni. Joggal elvárhatnók ezt tőle, hiszen az állam és kincstár tulajdonképen egy, a különbség pedig csak jogi disztinkción alapszik ; ha pedig egy, akkor mindkét esetben csak az államról lehet szó. *Ez az állam pedig kétféleképen és igy következetlenül gondolkodott. Egyrészt azt gondolta, vagyis elismerte, hogy az erdőtisztek szép készültséggel birnak s megérdemlik az erdőmérnöki cimet és jelleget ; másrészt pedig igy következtetett tovább; azt azonban nem érdemlik meg, hogy nyomorúságos anyagi helyzetök javittassék.*

Az előbbi esetben önzetlenül, az utóbbiban pedig anyagiasan gondolkodott ugyanaz az állam. Igy lett következetlen önmagához.

Hasonlóképen következetlenül jár el a kincstár abban is, hogy az ugyancsak selmeczbányai főiskolán végzett

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

bányamérnököket dúsabban fizeti, mint az ugyanott végzett erdőmérnököket. — Joggal feltehető és hihető, hogy a kincstárnak, vagy mondjuk államnak becses tulajdona a bánya is, meg az erdő is. Ha igen, bizonyára gondja van egyenlően mind a kettőre. Mért nincs hát egyenlően gondja az erdő- és a bányamérnökökre is? A mostoha-fiuságot velünk szemben sem foglalkozásunk, sem képzettségünk szerint meg nem érdemeljük.

Elvárhatjuk az erdőtisztek anyagi javadalmazásának javítását a kincstártól azért is, mert ő a legnagyobb erdőbirtokos, neki van a legtöbb haszna Magyarország erdőgazdálkodásából, következőleg nagyobb jövedelméből bővebben áldozhat erdőtisztjeinek javadalmazására.

Legközelebb részletesen ismertetni fogjuk, hogy a velünk egyenlő képzettségű tisztviselőit miként, mennyivel jobban javadalmazza az állam, mint az erdőtiszteket.

Dömötör Tihamér kir. erdőfelügyelő jubileuma.

Dömötör Tihamér kir. erdőfelügyelő tiszteletére, 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából számos tisztelői a szeretetnek ritka meleg nyilvánulása közepette nagyszabású ünnepélyt rendeztek f. évi április hó 8-án Temesvárott.

A jubileumi ünnepséget Krassó-Szörény vármegye erdőtisztjei és erdőbirtokosai kezdeményezték, kik örömmel ragadták meg az alkalmat, hogy a jubilánsnak, a ki nemcsak az erdészeti szolgálat terén, hanem a társadalmi életben is, ritka egyéni tulajdonságaival, megnyerő modorával és férfias nyiltságával a legszélesebb körök tiszteletét és szeretetét nyerte meg, szeretetük és elismerésük tanujelét adják.

A nagyszámú vendégek délelőtt 9 órakor gyülekeztek a Délvidéki kaszinó kávéházi helyiségében, a honnan testületileg vonultak fel a jubiláns lakására.

Az ünneplésre megjelentek: Székely Mózes kir. erdőfelügyelő (Déva), Javorszky Albert (Temesvár), Dercsényi Kálmán (Rékás), Ritter Károly (Orsova) és Török Sándor (Temesvár) kir. erdőmesterek; Korek Nándor (Resicza), Balás Sándor, Diaconovich Sándor (Karánsebes), Szentpáli Kázmér (Oravicza), Bojtner Gyula, Pohl János (Budapest), Scholcz Gyula (Ruszkabánya) urad. erdőmesterek; Weidmann József (Krassova), Hirspeck Agost (Nagybogsán), Mittag Vilmos (R.-Bogsán), Kubányi András (Ferenczfalva), Steger Antal (Kakova), Zadrazil János (Nadrág), Gründl Gyula (Orsova), Kőrös László (Nándorhegy), Mihalik Pál (Istvánhegy), báró Babarczy László (Nadrág) főerdészek; Huszty László (Berliste), Ruman Ernő (Szokolár), Bocsát Valér (Krivina), Pepa Szilárd, Borczun Péter (Karánsebes), Javorszky Zoltán, Keleimen Béla (Temesvár) erdészek, továbbá Burdia Szilárd vkségi elnök Karánsebes, Kabdebo Gergely orsz. képv., dr. Balás Döme kir. i. t. bíró, Kovacsis Gyula árv. elnök, Nagy János kincst. főügyész, Ulrich Ödön kir. főmérnök, dr. Schönviczky Bertalan gymn. igazgató, Darabanth János m. főügyész, Kucsera Rezső tanár, Jáger József cs. és kir. őrnagy, Milosevic Arthur cs. és kir. főhadnagy (Temesvár), Péczely Géza főszolgabíró (Orsova), Milutinovics János vm. főjegyző (Lugos), Párvy Sándor vállalkozó (Lugos) és még mások.

Dömötör erdőfelügyelő és neje nagyaroz szivélyességgel fogadta a vendégeket, mire az ünnepi aktus kezdetét vette.

Balás Sándor Karánsebes vagyonközségi erdőmester keresetlen szép szavakban üdvözölte a jubilánst, melegen méltatva érdemeit, azzal a kivánsággal, hogy az ég még sokáig éltesse családja és hivatása számára.

Majd átadta a kartársák ajándékát: egy hatalmas ezüst virágtartót és két ízléses ezüst szivar- és névjegytartót.

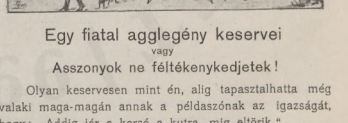
Dömötör erdőfelügyelő könnyekig meghatva köszönte meg a kartársak ovációit, annál is inkább, mert soha az ünneplést nem kereste, csak mindenki őszinte barátságát, melyet most ismételten megnyilvánulni lát.

Ismételten hálás köszönetet mond az ovációkért.

A vendégek ezután a jubilánssal a józsefvárosi róm. kath. plebania-templomba vonultak, a hol a hálaadó istentiszteleten Szentkláray kanonok pontifikált.

Az istentisztelet után a jubiláns társas villásreggelire hivta meg az ünnepélyen résztvevőket a „Délvidéki kaszinó" éttermébe, mely alkalommal Székely Mózes dévai kir. erdőfelügyelő meleg hangu beszédben méltatta kartársának érdemeit, mire a jubiláns látható meghatottsággal mondott köszönetet.

Délben a Koronaherceg-szálló éttermében díszebéd volt, melyen számos felköszöntő hangzott el az ünnepeltre és családjára. A szeretett jubiláns ez alkalommal száznál több üdvözlő táviratot vett a távol levő és az ünnepélyen részt nem vehetett tisztelő barátjaitól.

Egy fiatal agglegény keservei

vagy

Asszonyok ne féltékenykedjetek!

Olyan keservesen mint én, alig tapasztalhatta még valaki maga-magán annak a példaszónak az igazságát, hogy: „Addig jár a korsó a kutra, míg eltörik."

Ez a pár bevezető szó egyuttal bünbevalló — gyónásszámba is megy, mert való igaz — most már bevallhatom — hogy a magam hanyagságának, rendes későjárásomnak köszönhettem ezelőtt mintegy másfél évvel, hogy egy derüs májusi napon azt a villámcsapáskénti haló igazgatósági rendeletet találtam az asztalomon, hogy felmentetvén az igazgatóság kebelében végzett hi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vatalos funkcióm tól, 3 nap mulva a bürgözd-ujfalusi segédhivatali főnöknél jelentkezzem állandó szolgálattételre.

Budapestről Bürgözd-Ujfalura! A száz és ezerféle mulatságnál kinálkozó fő- és székvárosból a csendes, isten hátamögötti kis mezővárosba! Én, aki hajnal előtt ritkán, farsang idején pedig csakis reggel szoktam hazavetődni (milyen édes álom esett az irodai karosszékemen — egyszer pláne ott is felejtettek s rám zárták az ajtót, ugy hogy be kellett várnom a sötétség beállát, hogy észrevétlenül bujhassak ki az ablakon) Bürgözd-Ujfalura, ahol esti 9 óra után (a bakterr kivéve) mindenki otthon van és mindenki alszik (a baktert sem kivéve).

Hajh! . . .

Ez a sóhaj legyen kifejezője azoknak a nagyon is vegyes érzelmeknek, melyek erőt vettek rajtam, amikor uj hivatali főnököm, a kemény lelkü és szavu Várady tanácsos két vén szürkéje a vasutra elém küldött csézával felkapaszkodván a legutolsó dombra, elém terült Bürgözd-Ujfalu mezőváros a maga teljes — csekélységében.

Hajh! . . .

De ne szaporitsuk a szót. Ha férfi vagy, légy férfi! s amit ránk mért a . . . . . No, szépen vagyunk! Még csak messziről látszik a templom, annak is csak a tornya s máris ez a megalázkodó megadás? Ez ugyan hamar bekövetkezett!

Hajh! . . . . .

— No, isten hozta, öcsém! Hanem ez nem Budapest ám, s itt, amice, reggel 8-kor kezdődik a hivatalos óra. A szobáját majd megmutatja a János; váltson ruhát, oszt jelentkezzék az asszonyoknál; az anyjukom már ugyis nagyon kiváncsi arra a pesti urra, akit nekünk varrtak a nyakunkba, hogy odafönn szabaduljanak tőle. 7 órakor vacsorázunk, most ½7-re jár, hát csak szaporán, egy, kettő! Viszontlátásra! —

Ebből a *„lelkes“* fogadtatásból következtetéseket vonni a jövőre . . .

Hajh! . . .

Hát bizony-bizony a tanácsosné ő nagysága sem volt a fenékig tejfel; sőt még Erzsike ő nagysága sem mutatott valami különösen kegyes jóindulatot; én legalább ennek nyomát sem vettem észre; hogy ennek inkább csak a meglehetős nagy mértékben alkalmazott „poudre de riz“ és „rouge“ volt az oka, melyek Erzsike ő nagysága harminc évnél alig fiatalabb bájait voltak hivatva visszavarázsolni (sajnos, elég kevés eredménynyel), lehet azonban az is, hogy bennem, mint aki nálánál legalább 8—10 évvel voltam fiatalabb, ő nagysága nem láthatott esetleges férjkandidátust s igy nem érzett okot arra, hogy arcának elsavanyosodott vonásaira barátságosabb kifejezést erőszakoljon.

Mindezeket szükséges volt előljáró bevezetésül elmondanom, azért, hogy a „nyájas“ olvasó fogalmat alkothasson magának örömöm végtelen magas fokáról, midőn Bürgözd-Ujfalun való tartózkodásom ötödik napján, mindjárt első sétám alkalmával, az a kimondhatatlan szerencse ért, hogy *Bekéry* Palival, akivel Budapesten évekig együtt kopattuk az aszfaltot, de aki elnyervén az orvosi diplomát, mintegy két évvel ezelőtt eltünt a váczi-utca és a vigadó látóhatáráról, egész váratlanul találkoztam.

Nem múlt bele tiz perc s Pali már tudta egész történetemet, valamint én is azt, hogy ő itt telepedett le mint orvos, elég jó praxisra tett szert, sőt mi több, mintegy félév óta nős, férje egy nagyon csinos és fess asszonykának, kinek a hozománya is arányban áll a saját maga csinosságával, mely utóbbiról, már tudniillik az asszonyka csinosságáról, ha ugy tetszik, azonnal meg is győződhetem.

Meg is győződtem, sőt egyuttal arról is, hogy az asszonyka rendkivül kedves és szeretetreméltó, úgy hogy a Palkóéknál tett látogatásaim révén lassan-lassan beletörődtem máskülönben elviselhetetlennek tetsző sorsomba. Elhagyatottságom tudatában csak annál jobban ragaszkodtam e kedves kis családhoz, melyhez a legbensőbb barátság kötelékei füztek és végtelen jól esett éreznem, hogy a barátságos érzelmek kölcsönösek.

Összeillőbb házaspárt ennél a kettőnél soha életemben nem láttam. Palkó imádta az ő „arany bogárkáját“ — ahogy ő becéző nevén hivta feleségét, ez pedig valósággal rajongott az ő „édes buksijáért“, annyira, hogy szinte *féltette*, sőt valósággal gyötrelmeket szenvedett, ha a rendelő időben fiatal nők jöttek Palkóhoz orvosi tanácsért. Ha tehette volna, föltétlenül megtiltotta volna, hogy Pali rendelőszobájába nők is mehessenek; mintegy ezt azonban csak nem tehette, lesbe állt egy szemközti ablak függönyei mögé és onnét tanulmányozta a női paczienseket, vajjon nincs-e köztük olyan, aki Palkóhoz nem annyira mint orvoshoz, mint inkább a (tényleg deli és férfias szépségü) csinos férfihez jön a titokrejtő rendelőszobába.

Egy izben borus arccal, mély gondolatokba elmerülve találtam Juliska asszonyt rendes délutáni látogatásom alkalmával. Faggatni kezdtem, hogy tán valami baj történt? Mi lelte, min szomorkodik? Addig-addig kérdezősködtem, mig végre kipattant a menyecske titka:

— Hogy van, hogy idős asszonyok soha sem jönnek a rendelő órára?

(Vagy úgy?)

— Az kérem könnyen megérthető. Az idős urinőknek meg van a maguk régi orvosa. Azok bizony nem pártolnak el az évek során át megszokott doktorjuktól. Majd valamikor a Palkó paciensei is jobbára idősebb emberek lesznek, akikkel együtt fogunk megöregedni mi is.

Juliska asszony elfogadta érvelésemet s ezuttal teljesen megnyugodott, de pár nap mulva megint azzal a kérdéssel állt elé, hogy miért nem jönnek Palkóhoz *fiatal férfiak is?*

— Férfiak egyáltalán nem szoktak orvoshoz menni, csak mikor már öregesznek. (!?)

— Hát a férfiak soha sem betegek?

— Dehogy nem; csakhogy mire a férfi rászánja ma-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gát az orvosi kuráltatásra, akkor rendszerint már annyira beteg, hogy maga nem bir orvoshoz menni, hanem azt hivatja magához. Már mi férfiak ilyenek vagyunk.

Hogy én ezzel mennyire mondtam igazat, mennyire nem, az nem tartozik szorosan a tárgyhoz, annál kevésbbé, mert Juliska asszony beérte a magyarázattal s igy más tárgyra terelhettem a beszélgetést.

Képzeljék el azonban ijedelmemet, midőn alig két héttel később (éppen abban a fontos kérdésbe voltam elmerülve, vajjon egy az igazgatóság által bekért statiszt-ikai kimutatás „Jegyzet" rovatát 4 vagy 5 cm. szélesre vonalozzam-e) rövid kopogtatás után és be sem várva a „szabad" kiáltást, szinte ajtóstul esik be hivatali szobámba Juliska asszony és a legközelebb álló székre roskadva, fuldokló zokogásba tör ki.

— Mindennek vége van! Elválok! Oh istenem, vége!

Kicsibe mult, hogy ijedtemben az egész statiszt-ikát végig nem öntöttem a vörös tintával.

— Az istenért, mi baj van? Mi történt Nagyság?

— Mi történt? Az történt, hogy Pali hütelen hozzám! Rájöttem!

(Tyüh teringette, itt baj van. Nagy baj. Most légy okos Domokos!)

— Mire? Hogyan?

Tessék; itt van. Egy megkezdett, de elrontott levél, melyet a Pali papirkosarában találtam. Tessék, olvassa: „Kedves Juczim!" Juczim! Istenem egy Juczi! Ki lehet az, mi lehet az, akinek Juczi a neve? Jaj istenem! Tessék olvassa. „Ma este okvetlen eljöjj. Alsó" . . . itt egy malacz esett a papirra, hát félredobta és bizonyára másikat irt. Juczi, . . . alsó, . . . istenem, istenem! Én válok, elválok, megyek haza! Kérem fogasson be, vigyen el engem azonnal, most rögtön az anyámékhoz.

A szegény asszonyka kétségbeesett zokogása közben és folyton törülgetve könyező szemeit, nem vehette észre mosolygó arcomat. Most végre felnézvén, észrevette és leirhatatlan fájdalmas szemrehányás hangján ámulva szólt:

— Maga nevet? Az én fájdalmamon nevet? Maga?

— Már hogyne nevetnék édes Juliska Nagyság, ha-ha-ha, — hiszen *én* vagyok az a bizonyos, aljas személy, az a Juczi, akinek az az elrontott levélke szánva volt. Ime nézze, itt fekszik a malaczczal elrontott levél másodpéldánya az asztalomon. Tessék: „Kedves Juczim! Ma este okvetlen eljöjj; alsós is lesz, a „méregkeverő" lesz harmadik. Vacsora: *levelensült*, tehát jösz. Ölel Palkód." Hát nem tudja nagyság, hogy Pali engem szokott jókedvében a kétes szépségű *Juczi* névvel megtiszteln-i? Nem emlékszik már, mikor lett a Gyuriból Juczi?

Juliska ő nagysága csak nézett, nézett, mig egyszerre hangos kacajra fakadt.

— Hát befogassak?

— Ugyan menjen! Azaz megyek inkább én, mert még hirbe kevernek. A maguk Erzsikéje ugyis majd felfalt a savószemeivel, mikor látta, hogy idejövök.

Ezuttal hát szerencsésen elütöttük volna a bajt, sajnos azonban csak rövid időre, mert alig múlt el egy hónap, midőn Juliska ő nagysága a legnagyobb foku kétségbeesés összes ismertető jeleinek kíséretében rontott be hozzám, ezuttal sziklaszilárdan el lévén határozva arra, hogy „de most" föltétlenül válik, mert csalhatatlan bizonyitéka van férje hütlenségére. Egészen csalhatatlan: irva és mondva *négy* ici-pici, apró gombostű! férfi gombostűt nem használ, ilyen aprót pedig egyáltalán nem. Már pedig ő ezt a négy pici gombostűcskét a férje dolgozószobájában levő mosdó asztalon találta; ennél világosabban beszélő bünjel már nem is képzelhető és most már meg se is próbáljam a szerecsenmosást, mert ezuttal kár minden szóért; fogassak be azonnal és menjünk rögtön, de tüstént a mamájához.

Szó a mi szó, de ezuttal csakugyan meg voltam csakugyan akadva, mert azok a pici gombostűk, akármilyen kicsinyek voltak is, sőt tán épen azért, szeget ütöttek még az én fejembe is. Utóvégre magam is férfi vagyok, de gombostűt, pláne ilyen pici fajtát csakugyan soha életemben nem használtam. Mi a csudának kellhettek ezek Palkónak és hogyan kerülhettek a mosdójára? Hiszen ha veszszük, . . . tulajdonképen, . . . valójában bűnös emberek vagyunk édes mindnyájan; de hát mégis, mi az ördög bujhatott ebbe a Palkóba? . . .

Hamarjában nem tudtam más kifogással élni, azzal hozakodtam tehát elő, hogy: jó; ha csakugyan igy áll a dolog, hát vessünk véget, de csak — holnap, mert ma nincsenek itthon a szürkék. A nagyságos asszonyt vitték atyafilátogatóba Jász-Nekeresdbe s csak holnap lesznek itthon. Addig tehát térjen vissza a lakásába és készüljön az utra; holnap érte jövök és viszem haza.

Amint aztán másnap reggel beállitok Palkóhoz, hogy számonkérjem tőle azt a veszett négy kis gombostűt, hát — uramfia — ott ül az én drága barátom a reggelihez terített asztalnál és nem is vele szemben, de még csak nem is mellette, hanem egyenesen az ölében — Juliska asszony, egyik kezében a Palkó jobb füle, másikban pedig a bal bajusza, melyek közül hol amazt, hol emezt rángatja, miközben hol emezt, hol amazt csókolgatja . . .

Utólag hallottam meg, hogy a négy pici gombostűt az uj pucerájosné tüzködte a pesti fehérnemütisztitók szokása szerint a Palkó keményített ingébe, a honnét Palkó kiszedte és a mosdóra rakta, ott is hagyta. Onnét kerültek corpus-delicti gyanánt Juliska asszony kezei közé.

Ezek tehát kibékültek. Én azonban még aznap folyamodtam a központi igazgatósághoz, hogy tekintettel arra, meg arra, meg amarra, teljes tiszteletteI kérem sürgős visszahelyeztetésemet Budapestre, amit egyébként példás magamviseletével, ügybuzgalmammal és szorgalmammal stb. stb. eddig ki is érdemeltem.

Most várom kérelmem elintézését s vagy megyek vissza a központba Budapestre, vagy megszököm innét, de maradni nem maradok, elég volt a békeangyalságból.

Gyula György.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Buziás-fürdő.

Hazánk elsőrangu fürdői között gyógyhatás tekintetében Buziással kevesen vetekedhetnek.

Buziás Temesmegyének ércekben gazdag bánsági hegységgel összefüggő *Szilashegy* alján mintegy 132 mtr. tengerfeletti magasságban fekszik. E fekvésénél fogva éghajlata enyhe, de sohasem elviselhetlen forró, mert a száz holdat meghaladó gyönyörü parkban levő számos forrás folyton habzó s elillanó szénsava kellemessé, üdévé teszi a legmelegebb kánikulai levegőt is.

Buziásnak gyógyhatása főként a kincseket érő s ma már európaszerte ismert rendkivül szénsavdús vasas forrásaiban rejlik.

A szabadszénsavban roppant gazdag gyógyforrásokból magas szökőkutként tör ki a viz s a szénsav milliárdnyi apró buborékként vegyül a levegőbe.

Jó hirneve van a *József-* és a *Mihály*-forrásoknak s ezek több jeles orvostanár egybehangzó véleménye szerint hatásukban felülmulják a marienbadi, a franczensbadi hires vizeket. Hat más szénsavas forrás szolgáltatja a vizet a fürdők részére, melyek következők:

1. Meleg szénsavas vasas fürdők,
2. vasláp fürdők,
3. tükör aczélfürdők,
4. uszoda, melynek medencéje 12 méter széles és 16 méter hosszu. Természetes szénsavas vizének hőfoka 18° R.

Már ezen fürdővizeknél fogva Buziáson kitünő sikerrel gyógyíttatnak *a női nemi szervek* mindenféle *betegségei*, mindennemü *szivbajok*, továbbá *sápkór*, vérszegénység, *vese- és hólyagbántalmak*, a *férfi nemi szervek* gyengeségei, idült *gyomor-* és *bélhurut*, *ideggyengeség*, *ideges fejfájás* stb. *A buziási gyógyforrások és fürdők használata*, nehogy a gyógyeszközök célszerütlen alkalmazása által a beteg gyógyulását kockára tegye, esetleg bajának sulyosbodását okozza, *orvosi tanács* nélkül soha se történjék. A gyógymód megkezdése előtt s annak tartama alatt mindenkor a kezelőorvos tanácsa kérendő ki.

A fürdő tulajdonosa és igazgató-főorvosa *dr. Szerényi Gyula*. Ezenkivül még mintegy 14 helybeli tapasztalattokkal biró orvos áll a fürdőközönség rendelkezésére. Egyébiránt a fürdőre vonatkozó összes felvilágosításokkal szívesen szolgál a *fürdőigazgatóság* Buziáson.

Imecs Béla.

Solymászat és vadászat az Isszyk-kul partján.

Szemelvény dr. *Almássy György:* Vándorutam Ázsia szivébe cimü már régebb ismertetett müvéből.

(Folytatás.)

A mint látható, a modern ázsiai solymászat minden tekintetben hasonlít a korábbi évszázadokban Európában divatozott vadászathoz, csakhogy sokkal egyszerűbb és természetesebb s nincs meg benne az a sok mindenféle babonás megrögzött szokás, meg az a sok sallangos cifraság, a mi olyan nehézkéssé és költségessé tette. A solymászat igazi hazája a Kelet, a honnan ennek a mesterséghek lényege származott át a középkorban hozzánk s változatlanul meg is maradt; a későbbi sok sallang, a mit idők folytán aggattak rá a solymászatra Európában, az csak kárára volt ennek a szép sportnak, a helyett, hogy előmozditotta volna fejlődését.

Így az ázsiai solymászat nem ismeri azt a barbár szokást, hogy a sólyom szemhéjait vakítás céljából összevarrják. Ismeretlen a gyűrün való hintázás is, a minek az volna a célja, hogy álmatlansággal és fáradtsággal — jobban mondva rendszeres butítással — törjék meg a neveletlen madár makacsságát. Az ázsiai idomítás csak a türelmet és a szeretetteljes bánásmódot ismeri s ezzel sokkal többet tud elérni, mint az európai solymászat még legnagyobb kifejlődési korában is, mert ezek az ázsiai sólymok nemcsak egyféle vadra vannak idomítva, sem pedig naponként csak egy vagy két vadászatra, hanem ezek válogatás nélkül üldözik a négy lábú és a szárnyas vadakat és pedig gyors váltakozással egymás után, a hányszor csak szükséges. Ackermann békebiró elbeszélte, hogy a fürjvadászat idején, ha 20—30 fürjre volt szüksége, csak a bazárhoz kellett mennie, ott megszólította a legelső lovas kirgizt, a ki magánál hordta a solymát s megrendelte nála a vadat. A kirgiz intett, hogy elfogadja, megforditotta lovát, kisietett a pusztára s alig 1—1½ óra mulva hozta a prédát. Ezek olyan eredmények, a melyeket a derék, kis merlinek részéről egészen közönséges dolognak tartanak.

Persze az ázsiaiaknak van idejük bőven s nem esik nehezökre az idomítás végén néhány hetet teljesen ennek szentelni. Annyira megy ez, hogy a solymár mindig hord hússzeleteket az övében, s nem restel minden tiz percben lehajolni, hogy a sólymot kezére szállítsa, s így alaposan begyakorolja az etetésbe és a hivásba. Mivel a jóllakott madár sokkal kevésbbé kezes, azért minden ilyen kisérlet alkalmával csak egy csipetnyi tamakot kap, mig a húsdarab többi részét balkézzel az összeszoritott

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ökölből ismét kilopják, mert így a madár csak mind nagyobb és nagyobb érdeklődéssel keres a kincs után. A madarak nagy értéke részben onnan is származik, hogy a solymár a fáradságos munka közben önkénytelenül is megszerette ápolját. De nagyban hozzájárul ehhez, hogy a benszülöttek rendkivül szeretik a sportot s legnagyobb részt nem is a zsákmány kedveért vadásznak, hanem csak mulatságból, a mi különösen a szártok közt rendkivül meghonosodott s mivel ezek kizárólag csak a magasröptü madarakkal vadásznak, különösen a nemes sólymok ára igen magas.

Legolcsóbbak az alacsonyröptü madarak, mert az idomított karvaly 5—10 rubel, az öreg nőstény héja (ennek a sorozatnak legjobb példánya) ára pedig legfeljebb 30 rubel, vagyis ugyanannyi, mint az átlagos jóságú ló. Nagyon drágák a berkutok, mert még a gyengébb, csakis rókavadászatra alkalmas berkut ára is legalább annyi, mint a jó ló, tehát 50—60 rubel, ellenben az elsőrangú ilyen állatok, ha egyáltalában kaphatók, ötször vagy tizszer ilyen drágák.

A sólymok árai iránt jó tájékozódást nyertem Naryn-Kolban. Az egyik szárt madarász tanyáján ritka és nagyra becsült bárin-féle sólyom frissen fogott példányát láttam meg, a melyet szerettem volna gyüjteményem számára megszerezni. Fölajánlottam neki cserébe az egyik berkutomat, a mely erős és rókafogásra igen alkalmas állat volt, de nevetve utasított el azzal, hogy ha még három lovat ráteszek, akkor sem kapom meg a szépreményü madarat! Másfél hónap mulva a szárt ugyanazt a sólymot elhozta hozzám s nagy alkudozás után odaadta 1 és fél rubelért. Az idomitás alatt a him madár gyengének és gyávának bizonyult s ezzel értékét vesztette. Azt hiszem, hogy a szárt madarász meg volt győződve, hogy még mindig kitünő üzletet csinált.

Legértékesebb az Ak-itölge vagy vadászsólyom, a mely azt hiszem, hogy a Hierofalco candicans-csoportba tartozik.* Rendkivül ritka, a költözködés idején együtt jelenik meg a ludakkal és hattyúkkal s a legjobb vadászó madárnak tartják, sőt még a berkutnál is többre becsülik. A mikor Przsevalszkban voltunk november elején, a Türgenen fogtak ilyenfajta fehér sólymot. Szerettem volna látni. Mivel embereim már előre kijelentették, hogy nem eladó, azt izentem a tulajdonosának, hogy megfizetem, ha elhozza a madarat megmutatni, hogy legalább meghatározhassam. Ennek a követségnek az lett eredménye, hogy az egész aul „kocsdi", vagyis felpakolt és ismeretlen helyre párolgott el; az emberek féltek, hogy értékes fogásuktól valami módon megakarom őket fosztani, elhagyták a kellemes alföldet s a hegyek közé, valami féireesö zugba vonultak. Merke város bazárjában láttam még ilyen sólymot egy szárt öklén, november 21-én, hazautazás közben; a mennyire a gyorsan haladó kocsiból láthattam, nagy, északias jellegü, fehér sólyom volt. A postautazás azonban már annyira elcsigázott, hogy resteltem megállni a madár miatt a bazár sáros utcájának közepén. Nagyon siettünk már Taskent felé a vasúthoz, s így elmaradt az érdekes madár tüzetesebb megvizsgálása.

Október 23-án jött értünk Szatoff ker. kapitány, hogy az említett sólyomvadászatra magával vigyen. Kettőnkön kivül még a gyógyszerész és a kerületi hivatal tolmácsa, Jachudi Kucsukov csatlakozott hozzánk. Ez az utóbbi született kazak volt, de tanuit ember s most orosz hivatalnok, tiszti ranggal. Persze mohamedán volt, de azért Przsevalszk minden családjával érintkezett, s ezek orosz szokás szerint sohasem szólítottak őt családi nevén, hanem egyszerűen csak „Iván Nikolájevics"-nek, bár sem neki, sem az apjának soha semmi köze sem volt Iván és Nikoláj szentekhez. A találkozón egész csapat lovas kirgiz, köztük 10 solymár várt bennünket hat héjával, három vándorsólyommal és egy bárin-nal.

Vadászterületül a Dzsergalán mellett elterülő dzserganak- és fűzfabozótot választottuk. A folyó mélyen bevágódott a lösz- és konglomerát-takaróba s mintegy 2 km. széles völgyét (igazi, epigenetikus „völgy a völgyben") a folyó számos ága között sűrűn ellepi a növényzet. Útközben már láttunk egy kis próbát az érdekes sportból, a mennyiben a vadászat vezetője Iván Nikolájevics a bárin tulajdonosát felszólította, hogy eressze rá madarát egy csomó varjúra.

Még a vadászidény kezdetén voltunk csak, s így a madarak kissé bizonytalanok voltak s gyorsan fáradtak; de azért ez a próbára rendezett rövid epizód nagyon szép és érdekes volt.

A sólymár mélyen lenyujtott kézéről a sólyom egész alacsonyan száll el, alig egy lábnyira a föld felett, s ezzel elvágja a szemrevett madár elől a biztos menedékhelyet, a földet. Azonban a mint az mind magasabbra emelkedik, a sólyom is végtelen könnyedséggel száll utána felfelé, arra törekedve, hogy föléje kerüljön s onnan meredeken lecsapjon rá. Most tehát gyönyörű versenyrepülés kezdődik a két madár közt a levegőben. A sólyom egyetlen egy áldozatot szemelt ki, a melyet szivós makacssággal üldözött, nem törődve többi társának károgó seregével; könnyed körökben próbálnak egymás fölé kerekedni, de a sólyomnak sikerül ez s félig bevont szárnyakkal, mint a kilőtt nyil csap le áldozatára. A varjú azonban rendkivül vigyázott ellenfelére s a döntő pillanatban gyors lebbenéssel tért ki oldalt, úgy, hogy a sólyom hajszálnyira mellette elsuhanva, a mélységbe száguld. Ezt a pillanatot felhasználva, a varjú hirtelen a magasba emelkedik, míg a sólyom az elhibázott lecsapás miatt sok teret veszítve, kénytelen nagy körökben felemelkedni. Ez már sikerül is neki, mert egy magasságba kerül a varjúval s éppen nagyot akar magán lökni, nogy mint a papirsárkány emelkedjék föléje s csapjon le ismét rá, de ekkor a varjúnak megint sikerül elmenekülnie, mert ebben a pillanatban behúzza szárnyait

* Alighanem a Hierofalco hendersoni faj.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

s mint egy darab kő, úgy esik le a földre. A sólyom pillanat alatt átérti a cselt, fékez, hogy szinte zúgnak a szárnyai, aztán megfordul s a következő pillanatban már utána zuhan a varjúnak, de úgy látszik, a varjú számítva ellenségének hevességére, már megint kiterjesztett szárnyakkal vesz egérútat s diadalmas károgással a mellette zuhanó sólyom fölé emelkedik mindig magasabbra.

Most azután mind a ketten emelkednek, mind feljebb és feljebb, míg végre mint kis pontok látszanak az égen lebegni s a nagy távolság miatt nem lehet a küzdelem részleteit látni; de mint a raléták, úgy zúg már megint mind a kettő lefelé, szárnyaikat behúzva, csak evezőtollaikkal kormányozva. Elül van a varjú, a mely mint a kődarab, szinte vertikálisan zuhanik lefelé, mögötte a sólyom, a mely minduntalan ráróhan, de áldozatának zeg-zugos kitérései miatt nem talál. Villámsebességgel tör le az égből a földre ez a vadul küzdő pár, sajátságos zeg-zugos vonalban, a mi a küzdelem elmultával, a mikor már rég más jelenetek bontakoztak ki, még sokkal kuszáltabbnak tetszik.

A roham azonban túlerős volt, a sólyom helyzete túlelőnyös: a varjú számára már csak egyetlen mód van a menekülésre! Ellenfelének karmai között el, a földre veti magát olyan erővel, hogy előre nyujtott lába még nem tarthatja fel a lökést, hanem két három bukfencet vet, mint a meglőtt nyúl; de megmenekült, mert a sólyom, tudva, hogy milyen veszedelemmel jár reá nézve az ilyen ütközés a kemény földhöz: a meglapult varjú fölött arasznyi magasságban suhanik el, mint a kilőtt nyíl, aztán a nyert röpítő erőt sokkal gracióznsabban felhasználva, néhány ölnyire odébb ismét a magasba emelkedik s most könnyedén kering az áldozat felett s ingerlő csipkedésekkel kényszeríti ismét a magasba szállni. Bár a gyenge varjú hősileg védelmezi magát, mert a sólyom tűhegyes karmainak minden dőfésére dühös vagdalkozással felel, de soká nem birja ki ezeket a villámgyors lecsapásokat, a melyek mind sűrűbben következnek, majd erről, majd amarról az oldalról, s mind a két küzdő néhány tolla már a levegőben úszik; a varjú azonban nagyon jól tudja, hogy egy csapás, a mit nem tud kivédeni, végzetes lehet reá nézve. Fölhagy tehát a passziv ellenállással s egy kedvező pillanatot felhasználva, a magasba szökik, hogy újra a légi küzdelem eshetőségeire számítson. Újra kezdődik a viaskodás, utánozhatatlan gráciával, meglepő ügyességgel, hogy az ember szeme nem tud betelni annak a felülmulhatatlanúl mesteri hatalomnak látásával, a mivel ez a két légi lakó eleme felett uralkodik.

Természetes, hogy gyakoriott küzdelemhez szokott sólyomnak csak játék a varjút megfogni s néhány lecsapással a küzdelem véget ért; bárin-unk azonban idomítása óta most volt először igazi harcban, s az ő aránylag csekély biztossága szerzette nekünk a légi párbajnak ezt a szép látványát, a mi különben csak hatalmas és jó repülő madarakkal szokott megesni, mint pl. hattyúval, vadlúddal, tuzokkal vagy daruval. Lehetetlen leirni mindazt a mesésen fürge és erőteljes fordulatot, kitérést vagy megfontolt ravaszságot, a mivel a két küzdő játszotta komoly játékát — komolynak kell mondani, mert életről vagy halálról volt szó s mindkét küzdő legjobb tehetségét kivánta meg. De szép volt, rendkivül szép volt látni az erőteljes küzdelmet, a melyben egyforma erőkkel, egyforma eszközökkel vett részt mindegyik küzdő becsületesen, nyiltan! A varjúvadászat nem húzódott messze, úgy, hogy legnagyobbrészt csendesen álltunk, vagy könnyedén jöttünk-mentünk erre, amarra, hogy a drámához közel maradjunk.

A küzdelem vége dicstelen, de nagyon érdekes volt. A vidék meglehetősen élénk volt és sok nomád aul népesitette be az út környékét. A szorongatott varjú ezt a körülményt felhasználta, mert a sólyom egyik rohama elől kitérve, egyenesen az egyik kirgiz-jurt tátongó füstnyilasába surrant és ott eltünt. A jurtbellek ugyan megint kihajtották, de az okos állat nem ment el volna többé a világért sem a jurt tetejéről, s így a solymár végre viszszahivta bárin-ját, hogy a túlságos hosszú küzdelemmel idejekorán ki ne fárassza s hogy a sikertelenség el ne vegye a sólyom kedvét.

Ez után a csinos intermezzo után folytattuk lovaglásunkat, mig elértük a Dzsergalánt s a tulajdonképeni vadászat megkezdődött.

Egy sor hajtó keresztben állta el a bozótot a folyó partján, a két szélén pedig sorban egymás után a solymárok, s most az egész hadoszlop lassan előre kezdett haladni. Csakhamar felriadt vad zördült a haraszt között, nyulak szökkeltek villámgyorsan a bokrok alatt s a mint az első elhagyta a védő sűrűséget, hogy a pusztára meneküljön, hangos „kujan, kujan" (nyúl! nyúl!) kiáltás fogadta, de már néhány karvaly is surrant utána, bagolyszerű, hímbaló repüléssel; az egyik madár villámgyorsan csapott le rá, s mielőtt még az ember jól láthatta volna a helyzetet, már össze-vissza keveredett tömegben hömpölygött a földön toll és nyúlszőr: az első zsákmány elesett.

Nyúl bőven volt a bozótban, úgy, hogy hasonló jelenetek gyors egymásutánban következtek minden oldalon. A menekülő vad, az üldöző, lecsapó madarak, az őrültten szaladgáló lovasok, a bíztató vagy a sólymaikat hivó kirgizek kiabálása olyan sportlátványt nyujtott, a melynek izgató, bódító gyönyöre engem is azonnal elragadott. Ha a lovas elhajtotta a madarát, akkor a nyomában vágtatva biztatja s ugyancsak igyekszik, hogy közel legyen, a mikor a zsákmány elesett; e mellett kiabál, ordít „ahi, ahi!", ahogy csak a torkán kifér. A romadok különösen is nagyon lazán, szinte bizonytalanul ülnek a lovon, úgy, hogy a nyeregben, mint valami laza rongycsomó, lódúlnak ide meg oda — a solymászaton azonban a kirgiz a heves rohanás közben a bozót tüskés ágai elől hajladozva, valósággal függ a lován, hogy az ember szinte csodálkozik, hogy el nem veszti az egyen-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

súlyt. Igy a pillanat élvezetébe teljesen belemélyedve, kitörő jókedvvel rohanva, a lovas az erőteljes, élettől pezsgő középpontja ennek a szenvedélyes képnek. Nem vagyok lármás természetű, de úgy elragadott ez a hajsza, hogy magam is a kirgizekkel együtt rohantam a sólymok után, sőt talán azt hiszem, magam is velük üvöltöttem „ahi!", versenyt a legvadabb karakirgizekkel!

Hogy mennyire döntő hatású a madarak gyakorlata, csakhamar mutatkozott legtöbb karcsigá-nk bizonytalanságán, mig egy öreg begyakorlott nőstény majdnem egyetlen rohamot sem hibázott el s öldökló biztossággal gyilkolt le gyors egymásutánban 10—12 nyulat. Az eljárás mindig ugyanaz; alacsonyan surran a héja az üldözött nyúl felett, a mely halálos ijedelmében nyilegyesen rohan tova, a madár aztán felemelkedik egy kissé, nyilsebesen levág s egyetlen kapással megragadja a nyúl gerincét a lapockák felett, másodikkal"a fejét markolja meg s ebben a pillanatban már rendesen felbukfencezik a nyúl, mintha lövés érte volna s mozdulatlanul, kimultan terül el. A tűhegyes karmok, mint a tőr ölik meg az állatot már rendesen az első rohamra s a héja rendesen oly durván rohan áldozatára, hogy annak mintha présbe csavarták volna, úgy ropognak és zúzódnak össze a csontjai.

A leütött vadon a győztes madár mintegy elszédülve, mereven és mozdulatlanul ül egy pillanatig, rendesen sárga szeme most vérben forog s dühösen, öntudatlanul tekint maga körül, leeresztett szárnyai befedik a zsákmányt. Ez talán az egyetlen mozzanata a solymászatnak, a mi nem szép, mert a madár, még a különben oly nemes sólyom sem látszik ilyenkor büszke, öntudatos győzőnek, hanem inkább úgy tetszik, mintha vak, őrült gyilkoló szenvedély hatása alatt állna, a melynek érzéktompító ittasságából csak lassankint tér ismét eszméletre, tiszta öntudatra. A solymár is odaérkezik sebes vágtatva, leugrik a nyeregből, kiveszi az övében készen levő tamak (étel) egy darabját, vagy pedig leszel az áldozatból egy darabot, azt öklébe szorítva, barátságos biztatással tartja a sólyom elé. A madár ekkor minden gondolkodás nélkül fellebben az öklére, ahol nehány falatot kap s ezzel ismét teljesen készen van a további vadászatra. Gyakran minden hivás nélkül otthagyja zsákmányát s urának öklére repül, de mindig igy tesz, ha elhibázta a lecsapást, vagy más valami okból el kellett eresztenie zsákmányát. A solymászatnak ez egyik legszebb látványa, mert semmi sem olyan szép és olyan kedves, mint mikor a madár keringve tájékozódik s aztán félig leeresztett szárnynyal nyilegyenesen surran a gazdájához, hogy soha el nem hibázó biztossággal ragadja meg gazdájának magasra tartott öklét. Oly erős ilyenkor a lecsapás, hogy a solymár kinyujtott karja erősen visszarándul. Nem egyszer láttam, hogy a madár karma beleakadt a keztyűbe s azzal együtt körülbukfencezik a gazda ökle körül. Az okos szelidség, a mit a sólymok ilyenkor tanusítanak, a ragaszkodó madár finom bizalmassága a solymászat legkedvesebb, legvonzóbb jelenetei közé tartozik. Przsevalszkban volt egy félig kitanított kis sólymom s bár sohasem vadásztam az állatkával, hanem csak a szobában, meg az udvaron gyakorolgattam műveletét, hirtelen bekövetkezett, megfejthetetlen elvesztése igen nagy fájdalmat okozott. Nagyon szerettem a kis csinos párát, a mely olyan bizalmasan rebbent a „ku, ku!" szóra öklömre, fényes fekete szemeivel bátran nézegetett rám s görbe kis csőrét a keztyü bőréhez köszörülgette. Szeretjük a lovat, kutyát, a melyek szintén sportszerü foglalkozásaink társai, de mennyivel csinosabb, finomabb és igénytelenebb a madár, mindig rendes, kényesen tiszta tollazatában s a helyesen idomított madár az ő teljes szelidségével a lehető legszeretetreméltóbb kisérője az állatok és a természet barátjának! (Ké szirti sasom oly szelid volt, hogy szerették, ha a fejüket vakargattam, mint a macskának!) Hogy milyen ragaszkodók a solymok, abból tűnik ki a legjobban, hogy még a fiatal, bizonytalan madarak is a 40—50 kiabáló ordítozó lovas között, 8—10 fajrokonnal körülvéve, mindig teljes bizossággal ismerték fel gazdájuk hangját s vonakodás nélkül, egyenesen repültek az öklére, rendes ülőhelyükre. Láttam sólymot 500 lépésről egyenesen visszatérni gazdájához s a mikor ezt megdicsértem, a kirgizek kinevettek, mert azt mondják, hogy a jó sólyom több kilométer távolságról visszatér, ha gazdája a khanát-ot meglebegteti. Azok után, a miket láttam, semmi okom sincs ennek az állitásnak igazságában kételkedni.

A bozót, a melyet felhajtottunk, tele volt ugyan nyulakkal, de kevés fácán volt benne s igy sajnos, a vadászat kevés változatosságot nyujtott. Mindazáltal a látottak is megmutatták, hogy milyen ég és föld különbség van az alacsonyröptü és a magasröptü madarakkal való vadászat között. A karvaly és a héja csak igazi utonállók maradnak, amelyek ugyan utánozhatatlan ügyességgel tudnak a bozóton keresztül vergődni, sőt szükség esetében még a földön is üldözik a vadat, de mindig a föld közelében vadásznak s kerülik a magas szabad levegőt, a hol a sólyom van otthon s a hova még akkor is felemelkedik, ha csak valami nyulat kell is leütnie. Még a lecsapásukban is nagy különbség van; a héja inkább megragadja az áldozatát, igaz, villámgyorsan és csodálatos ügyességgel, de ez mindig csak megragadás marad. A sólyom azonban elementáris erővel, mint az égből lecsapó villám, zúgva zuhan áldozatára, hogy az embernek nincs ideje az ütés részleteit felismerni. A vadászat lovagias jellege tehát kétségtelenül csak a magasröptü madarakkal, különösen pedig a nemes sólyommal való vadászatban van meg.

(Vége következik.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Vadászmulatságok.

Voltaképen ennek a fejezetnek azt a címet is lehetne adni, „hogyan mulat a mágnás és a zsentry", mert a vadászat par excellence „uri" mulatság. Aki manapság vadászik, az már zsentry számba megy, nem a szó régi földbirtokos értelmében, hanem amugy, a bőrgamásli és zergeszakállas kalap szempontjából s manapság már oly könnyen juthat valaki ehhez a megkülönböztető „cimzés"-hez, hogy csuda.

Az igaz, hogy a régi idők vadászatai s a maiak között van is némi különbség. Mikor még bölény is volt Erdély meg a Tátra rengetegeiben! Mikor még lóhátról vadászták a vaddisznót s kopjával a medvét! Zrinyi Miklós, a költő, kopjával és vadászkéssel ment a kanra, miként ez meg vagyon irva jó Bethlen Miklós emlékirásában. Pedig akkor már volt puska is. De milyen puska. Elől kellett megtölteni. Azután fel kellett gyutacsolni, felporozni. Öt perc. A kerék felhúzása is két perc. Aztán a földbe szúrtak egy nagy f.. e vasvillát — öt perc, arra rá tették a puskát, céloztak, lőttek, hanyatt vágódtak: summa summárum a régimódi puskával átlag egy fél óra alatt lehetett lőni egyszer.

Ma már másképen áll a dolog. Remek lankaszter vagy vincsester kiséri a vadászt utjára s úgy potyog a fürj, fogoly, nyúl, őz, szarvas, vadkan, zerge és a — hajtó, mint ősszel a légy. Ez már aztán élvezet.

A vadászatban tulajdonképen nem a vadászás az élvezet, hanem a szabadság és a mulatság. Mert azt tartották a régi idők urai s azt tartják még részben ma is, hogy igazán mulatni csak vadászaton lehet, ahol nem kell örökké az asszonyok rigolyái miatt „bremzolni" jókedvben, ivásban és viccekben. Baj az, ha az asszony másnap a reggeli csók alatt megérzi, hogy férjeura a foghagymás kolbász és a papramorgó szeniális kombinációját vacsorálta. (1 rész kolbász + 5 rész pálinka.) Baj az, ha a férj későn jön haza és nekimegy minden butornak — sötétben; baj az, ha a vacsoránál nem lehet a legjobb vicceket elmondani, szóval baj minden.

A vadászaton hiányzik az asszony, tehát megszűnik az összes bajok oka. Vig kedv, szabad beszélgetés: szóval a hónapokon át megrekedt virtus szabadon gőzöghet.

Ami aztán a vadászaton történik, az többnyire igen mulatságos, mert a földi gondtól és fölösleges nyügtől megszabadult lélek könnyed, játszi és vidám. Ha azonban az ember el akar mondani, vagy meg akar irni egynehány ilyen vadászhistóriát, nagyon meg kell válogatnia az anyagot, lévén köztük sok el nem mondható. No, de miután mind jó; — ami szelid, az is jó. Lássunk egy párat belőle:

Temesvár környékén hires ember volt valamikor *Czigány* bácsi. Nagyon jó vadász, híres viccelő volt az öreg, itt is mesélgették ötleteit. Régen meghalt szegény, de emlékét őrzik azok, kik egy-egy jó anekdótáját mesélgetik. Ő cselekedte meg azt, hogy egy öreg törvényszéki biró számára, ki mindenáron vadászni akar, nyulat kötött spagáton egy cölöphöz, mire aztán a biró szerencsésen le is lőtte — a spagátot s a nyúl elszaladt. Ő tette meg azt, hogy egy szecskával kitömött nyulbőrt állitott fel a tarlón, melyet aztán egy ambiciózus vadász lelőtt. M.kor a kutya hozza a vadat, magasan lóbázva a levegőben, hát csak egyre fogy a nyúl, csak fogy s mire a vadászhoz ért, suhogott a bőr.

No de ezek apróságok. Tudok én azonban jobbat is, szebbet is. Egyszer Jankovich Miklós, ki még akkor képviselő volt, valahol a Retyezát környékén medvét lőtt. Ez volt az első medvéje, meg is kapta érte a kitüntető felavatást. Az első medvét minden ambiciózus vadász kitömeti, ennélfogva Jankovich Miklós hazaküldte Temesvárra. Mikor ezt Czigány bácsi megtudta, összesúgott az állomásfőnökkel. Elérkezik a nagy nap, Jankovich be akarja mutatni a derék medvét barátjainak. Nagy társaság ... behozzák a medvét... Jankovich dicsekszik ... egyszerre csak megszólal Czigány:

— Hiszen ez komédiás-medve, karika van az orrában ...

Óriási hahota s Jankovich hetekig revorverrel kereste a tettest.

Egyszer őszszel nagy vadászkompánia kocsizik együtt Czigánynyal. Egy utkaparóháznál Czigányt megkérdezik:

— Te, mennyi volt a legtöbb fogoly, amennyit egy nap lőttél.

Az öreg minden habozás nélkül rávágja:

— Hetvenhárom ...

Megszólalt Jankovich:

— Szállj le csak öreg. — Leszállanak s Jankovich odavezeti a társaságot az utkaparóházhoz, melynek falán felirat díszelgett:

— Czigány e helyen 18** augusztusban azt mondta, hogy 46 foglyot lőtt egy napon.

Lelepleződött az öreget. —*kr.*—

Praktikus vadászruhák.

— Válasz D. Gy. urnak —

A vadászruhákról akár egy könyvet lehetne irni s talán akkor sem meritettük volna ki az idetartozó összes kérdéseket, azért röviden csak azokra szoritkozunk, miket egyik búzgó olvasónk kérdezett tőlünk. Először is azon panaszkodik kérdést tevő, hogy sehol sem lehet vizmentes vadászkabátot vásárolni. Ebben azonban nincsen teljesen igaza, mert úgy a bőrkabátok, valamint a gummiköpenyek, gallérok, az eső ellen megvédik az embert.

Szentigaz, hogy az évről-évre ujabb elnevezés alatt és más-más formában ajánlgatott *loden* (abaposztó?) ruhák, bárminő hangzatos név alatt is jussanak a keres-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kedelembe, órahosszáig tartó, jó sürü, apró szemü esőben keresztül áznak és viselője bármily nagy reményeket is fűzött azokhoz, a birtokos a meghülést, náthát, csúzt el nem kerüli.

Úgy a teveszőr, mint a császár, a gasteini, a tiroli vagy porosz loden, bármiként is legyenek telitve, félnapi eső után mind átáznak. A vastag loden igaz nem ereszti mindjárt át a vizet, de annyit vesz be magába, hogy aztán súlyánál fogva viselni lehetetlen.

Aki tehát esőben könnyü vizmentes ruhát akar viselni, az vásároljon jó gummi-szövetből készült kabátot vagy gallért, mert ez az egyedüli mód, hogy a megázás szülte betegségeket elkerülje. A bőrkabátok sem vizhatlanok teljesen s a béleltek nehezek. Egy jó gummiszövetből készült gallérnál kellemesebb ruhát, esőben nem is kivánhatunk. Hangsúlyozom azonban, hogy *jó* szövetből legyen az a gummi-kabát vagy gallér s ne holmi kemény, rossz szagu, olcsó áru, amilyeneket országos vásárokon s a budapesti Kerepesi-uton 30—40 koronáért vesztegetnek. Ilyenekért kár a pénzt kiadni, mert a ruha hamar ráncokat kap s amint mondják, törik s kopik. Eddigelé az angol gummiszövet-kabátok és gallérok a legjobbak. Dicsérik a franczia és német árut, de én — lehet, hogy e tekintetben előítéletes vagyok — már csak az angolt ajánlhatom. Tessék tehát ezekkel egy próbát tenni. A gummiruháknak egy hátrányok van ugyan s ez az, hogy a test kigőzölgését megakadályozzák. A gallérok nyitott voltuknál fogva ezt kevésbbé teszik, mint a kabátok, tehát használjunk tavaszszal, ősszel gallért.

Praktikus vadászczipők és csizmák nincsenek. Ez igaz. Dehát közönséges viseletre sincsen még olyan lábbelink, hogy az minden igényeknek megfeleine. A régi cúgos czipők egyáltalában nem praktikusak, mert a gummis rész hamar kitágul, de meg ott a viz azonnal bejut a cipőbe.

A fűzős cipők azért nem célszerűek, mert fűzésök nagyon hosszadalmas és kellemetlen, a gombosnak, meg minden más fajtának szintén van valami hátránya úgy, hogy minden technikai és ipari előrehaladottságunk mellett is be kell vallanunk, hogy ma még nélkülözzük a minden igényeket kielégitő, célszerü lábbelit.

Vizmentes *bőr*csizmák és czipők nincsenek s nem is lesznek soha addig, mig az anyag bőr, mert a bőr cserzésénél, telitésénél, szőlőczukrot is használnak, az pedig vizben oldható s a bőr likacsait nem zárhatja el vizmentesen.

Minél vastagabb bőrből készül a lábbeli, annál jobban áll ellent az átázásnak. Egy smyrnai bőrgyáros mondta nemrégiben nekem, hogy vizmentes talpakat készitenek ők is, igen ám, de a varrásnál azért a viz még is bejut a lábbelibe. Az amerikai gummicsizmák kacsázásnál, libázásnál, szóval vizi vadászatoknál megvédnek ugyan a nedvesség ellen, de erdei vadászatoknál sok mindenféle oknál fogva nem felelnek meg. Ezelőtt évekkel vadásztam télen egy angol nimróddal, aki bélelt gummi csizmában jelent meg a körvadászaton. Sokan irigykedve nézték, dicsérték a könnyü, meleg és a viz ellen is megvédő, praktikus ruhadarabot, de már harmadik napon hegymászó szöges czipőbe burkolva rukkolt ki Albion fia s csak a melegitett vörös bor fogyasztása után, ebédközben vallotta be nekem titokban, hogy a gummistiblit miért hagyta otthol. A mint körözés közben egy vizzel elöntött és gyengén befagyott réten átgázolt, az éles jégszilánkok több helyen léket szeltek a csizmaszáron . . . Nagy hidegben és hóban használjon filczből készült csizmát vagy czipőt, de ha mindenáron bőrből készült lábbelit akar nagy hidegben is viselni, akkor vastag harisnya helyett húzzon a lábra egy selyemharisnyát s arra egy közönséges télit. A selyem rossz hővezető s azért melegen tartja a lábat s hozzá könnyü és kellemes viseletü. Erdélyben a havasi oláh szénát, szalmát csavar a kapcára, míg a civilizált székely papirossal béleli ki csizmáját. Magam is használtam a papirosbélést, de a selyempapiros melegebbet tart a vastag ujság- vagy pláne itatós papirosnál.

Imecs Béla.

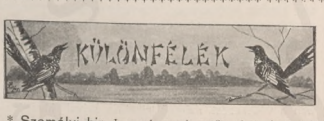
* * * \

Nagybani tenyésztésnél ujabban a ládát kifutó rész nélkül készitik s a ládákat aztán éjjel-nappal a szabadban hagyják; este, midőn a kis apróság már elült, a tolóajtócskát bezárják. Ha az idő kedvező, a picinyeknek jól megy dolguk, de kedvezőtlen időjárás alkalmával sietnek a ládába, fedél alá jutni, hol a szünteleu hivogató kotló szárnyai alatt megmelegednek.

A kotlónak táplálékul kölönféle magvakat adunk, melyet a rekeszek mellett egy tálban helyezünk el, melléje pedig egy másik edénybe mindennap friss vizet öntünk.

A ládákat nagyon tisztán kell tartani és minden reggel alaposan kitakaritani. Ekkor a tyúkokat kiengedjük, hogy megmeregedett tagjaik kissé visszanyerjék rugékonyságukat.

Nagyon ajánlatos a ládákat időről-időre fertőtleniteni, a mi legcélszerübben kénszalag égetése által történik, mint ez a boroshordóknál szokásos.

* **Személyi hir.** Lapunk szerkesztője hat heti üdülés céljából e hó elején *Buziásfürdőbe* utazott.

* **Megbizás.** A m. kir. földmivelésügyi minister a liptóujvári erdőrendezőség ideiglenes vezetésével *Klimkó* Gyula erdészt bizta meg.

* **Áthelyezés.** A m. kir. földmivelési minister a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Osztrlamm* Ernő erdészt a kolozsvári erdőigazgatóság kerületéből a lugosi erdőigazgatóság területébe helyezte át s a padurányi erdőgondnokság vezetésével bizta meg.

* **Erdőeladás.** A *folkmári* nagy fenyveseket egy újonnan alakult: „*Felsőmagyarországi faipar, Korach, Szántó és Friedmann*", *Kassán* székelő társaság vette meg 610000 koronáért. A cég Margitfalván állit fel fűrészt, melyet augusztusban szándékozik üzembe helyezni.

* **Meddig aludjunk?** Tapasztalatból tudjuk, hogy a gyermeknek 2 éves koráig 18 órai alvás szükséges, 3 évtől 6-ig 14 óra, 6-tól 8 évig 12 óra, 8 éves kortól felnőtt korig 10 óra. Felnőtt embereknek általában elég 7 órai alvás. Minél többet fárad az agy, annál kevesebb alvásra van szükségünk. Bizonyos vad népek, mint a pápuák és busmannok, mihelyt nem dolgoznak, azonnal elalusznak és e mellett mindegy nekik, akár ülnek, akár feküsznek, sőt egy fához támaszkodva is elalusznak. A nap 24 órájából rendszerint 12—15-öt alvással töltenek. Ennyit különben csak a hülyék és más, bizonyos betegségben szenvedők alusznak. Tapasztalatok szerint az éjfél előtti álom a legegészségesebb és legerősitőbb. A felnőtt embernek 10 órakor kellene lefeküdnie és virradt előtt fel nem kelni. Télen tehát tovább aludnék, mint nyáron. Gyermekek 8—9 órakor feküdjenek le. Mindig csukott szájjal, az orron át lélekzelve kell aludnunk. Az ágy az ablaktól lehetőleg távol, tágas helyen álljon, akkor az ablakot is bátran ki lehet nyitni. A legegészségesebb, ha a szoba levegője 15—20° C. Legjobban alszik az ember jobb oldalán fekve. Háton fekve akadályozzuk az altest működését, baloldalon a szívét. Vérmes egyéneknél jobb, ha a fejüket magasra teszik, vérszegények jobban alusznak, ha a fejük alacsonyabban van. Gyermekek elaltatásánál soha se ringassuk a bölcsőt, de a dajka se ringassa altatás céljából a gyermeket karján, főként mesterséges altató szereket soha se alkalmazzunk. Érdekes ezen ellentétes kérdésnek fejtegetése: Mennyi ideig birja ki egy normális ember alvás nélkül? Ez egy élettani kérdés, melyre hiányos tapasztalat után nehéz felelni. A jovai egyetem két orvosa, Gilbert és Patrich két egyén segitségével, kik a kisérlethez önkényt ajánlkoztak, ezen hézagos tapasztalatot gazdagitani akarván, 4 nap és 3 éjen át ébren voltak. Ez idő lefolyása után jelentették, hogy a kisérletet nem folytathatják, mert a két megfigyelt ember olyan erőtlenné és kimerültté lett, hogy minden rossztól lehetett tartani. Ezen egyének közül egyik legtöbbet szenvedett a második, a másik a harmadik éjjel. Mindkettőnek azonban elegendő volt egy éjszakai jó alvás, hogy teljes erejük helyre álljon. Ekkor a szervezet működésében beállott minden zavar, mint a lassu érverés, a test hőmérsékletének alászállása, az érzékelés lassusága stb. megszünt.

* **A nagy városok világitása.** A nagy városok utcáinak világitása még 1500 táján nagyon szegényes volt. Egyes nagy városokban ugyan élet- és vagyonbiztosság szempontjából a rendőrség kötelezte a lakosokat, hogy az éj bizonyos szakában házaik ablakába gyertyát állitsanak. Párisban 1542-ben rendelték el az utcák ilynemü világitását. 1558-ban az utcák sarkain és közepén serpenyőket állitottak fel, melyekben éjjente szurkot és gyantát égettek. De még XV. Lajos korában annyira hiányos volt Páris utcai világitása, hogy élelmes vállalkozók akadtak, a kik jó pénzért fáklyával és lámpával világitották meg az éjjelezők útjait. A rendszeres világitást de la Regnie párisi rendőrfőnök kezdte 1667-ben. Páris példáját csakhamar Amsterdam, Hága, Hamburg, majd Berlin is követte és végre 1736-ban London is elfogadta. A mint azonban Londonban megkezdték az utcáknak gázzal való világitását, az a kontinensen is csakhamar elterjedt. 1826-ban Berlin és Hannover, 1833-ban Bécs, majd utána számos nagy város fogadta el a gázvilágitást. Magyarországon az első gázgyárak 1856-ban épültek Pesten és Pozsonyban. A gázvilágitást azonban nálunk kiszoritja a villamos világitás. Ennek oka a magyarországi városok épitési módjában keresendő. A vidéki városok, főleg az alföldiek, oly rendkivül nagy területen fekszenek, hogy világitásuknak egy középpontból való ellátása szinte lehetetlen, a lakosság jórészt földmivelő, nagy magánfo-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gyasztásra számítani nem lehet és ennek következtében nagyobb tőkebefektetés igen kockázott dolog.

* **A révi cseppkőbarlang.** A mult év folyamán ugy a hazai, valamint a külföldi sajtó sokat foglalkozott a budapest-kolozsvári vasuti fővonal mentén, *Rév község határán, a Körös völgyében felfedezett nagyarányu cseppkőbarlanggal.* Az Erdélyi Kárpát-Egyesület, a melynek tagjai fedezték fel a barlangot, szerényen munkálkodott a barlangnak járhatóvá tételén. A mult évben a barlang csak félig volt feltárva; a veszélyes pontokon csak hajlós deszkaszálakon és létrákon lehetett közlekedni, és mégis a barlangnak 3000-nél több látogatója volt. Most már a barlang utjai porondozva vannak, karfával ellátott hidak és kényelmes lépcsők biztosítják a közlekedést, sőt a merész„ kutatók uj részleteket is fedeztek fel, a melyek szépségükkel messze felülmulják az eddigieket. *Czárán* Gyula, a fáradhatatlan kutató, egy rendkivül érdekes ismertetést irt a barlangról, amelyben a barlang rejtelmei, nagyszerü látnivalói, fehér, barnavörös, fekete színben játszó változatos cseppkőalakzatai mesteri kézzel vannak leirva. A leirást az Erdélyi-Kárpát-Egyesület képekkel illusztrálva kiadta és a barlangkutató osztály céljaira árusitja. Igen ajánlatos, hogy minden turista, mielőtt a barlangot megtekintené, szerezze be e kis füzetet, amely tájékoztatást nyujt nemcsak a látni valókról, hanem a barlanghoz juták módozatairól is. A füzet kapható 20 fillérért, az (E. K. E.) Erdélyi Kárpát-Egyesület (Kolozsvár, Mátyás-ház) irodájában, továbbá a barlang gondnokánál Réven.

* **A csemetekerteknek** a pajodok károsításai ellen való megvédése céljából körülveszszük az egyes ágyásokat 30—40 cm. mély, mindig gondosan tisztán tartott árokkal, mi által a földből kibuvandó pajodok a károsítástól visszatartatnak. Az ágyakat behintjük komposzttal, mert tudvalevőleg a cserebogarak petéiket előszeretettel rakják a szabad földbe. Gyakran mohát használnak e célra. Ennek azonban az a hátránya, hogy drága és a mohával gyomgyökerek és gyommagvak kerülnek be az ágyak közé, a mi elgyomosodást okozhatna. Ennél előnyösebb, ha az ágyakat száraz bükkfalevéllel szórjuk be, mert az a gyomnövést teljesen megakadályozva, védelmet nyujt a nyári szárazság és a téli fagyok ellen, megakadályozza az u. n. bödönke képződését, mely tartós esőzés alkalmával szokott bekövetkezni a növényeken, javítja és porhanyítja a talajt, ha minden tavaszon alákapálják. Hátránya az, hogy a szél könnyen széjjelhordja, a mit ugyan meg lehet akadályozni, ha galyakkal leszorítjuk, vagy még egyszerübben úgy, ha a lombot esős időben viszszük a kertbe, hova aztán nemsokára úgy oda tapad, hogy nincs kitéve többé a szél elfúvásának.

* **A tiszafa elterjedéséről.** A tiszafa Éjszak-Németországban már nem fordul elő, mig az alpesi vidékeken nagyobb összefüggő területeken honos. A jelenlegi előfordulásának geologiai térképét szemlélve, azt tapasztaljuk, hogy a tiszafa a mészhegységeket keresi fel első sorban. Hiányzik a központi Alpesekben mindenhol, a hol a granit, és a déli Alpesekben, a hol a palás rétegek hazája van, de hiányzik a dolomitos kőzetekből is. Ebben a tekintetben tehát sok hasonlatosságot mutat a bükkfával, de valószinü, hogy elterjedési határára az éghajlat is nagy befolyással bir.

* **A mezei egerek irtása.** A földmivelésügyi minister valamennyi törvényhatósághoz rendeletet intézett a mezei pockok (egerek) irtása érdekében. Az egerek a szakközegek jelentése szerint sehol sem maradtak ugyan meg a mult évről oly nagy számban, hogy nyári nagyobb föllépésük várható volna, mégis kivánatos, hogy a meglevőknek nagymérvü elszaporodása folytán keletkezhető veszedelem már most elfojtassék, annyival is inkább, mert most tekintettel a kárttevők csekélyebb számára, az irtás sokkal könnyebb és kevesebb költséggel eszközölhető s igy az őszi elszaporodás is könnyebben megakadályozható. Felhivja a hatóságot, hogy a gazdaközönség körében terjesze az irtás tudnivalóját, egyszersmind az érdekelt gazdaközönséget arra is figyelmeztesse, hogy legcélszerübb volna most ott, hol a földet úgy is felszántják, a szántásnál a pockokat gondosan irtani, a föl nem szánható területeken pedig hohenheimi fogókat alkalmazni. Az érdekeltekkel közlendő az is, hogy amennyiben a védekezést mérgek alkalmazásával kivánják keresztül vinni, ezen eljárásuknál a belügyminister körrendeletéhez kell alkalmazkodni.

K. B. urnak. Egy kevés türelmet kérünk; amig alapszabályainkat jóvá nem hagyják, addig sem az Ön által említett ügyet, sem más dolgot nem bolygathatunk.

D. E. urnak. Köszönjük szives érdeklődését, az V. évfolyam eddig megjelent három számát a megnevezett helyekre elküldtük.

N. S. urnak. Forduljon csak Székely és Illéshez Ungvárra, biztosítjuk, hogy olcsóbbért és jobban dolgoznak, mint az Ön eddigi könyvnyomdája.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü
vadászfegyverek
megrendelhetők:
Lakatos Károlynál
Budapest, II., Csalogány-utca 26.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam 1905. junius 1. 5. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Idők jelei.

Irta: *Földes János.*

Mintha az ötvenes évek honfilelket ölő nyomasztó levegője szólna felém, olyasforma érzés vesz rajtam erőt, mikor „E" bevezető sorait olvasom, melyek alapján egy a büntető törvénykönyv pontjaiba ütköző cselekmény vádja kel, tudniillik:

1. A hivatalos hatalommal való visszaélés.

Nem akarok hinni szemeimnek, káprázat vagy valóság-e gyermekkorom zsenge éveiből, mikor azt írja *E*: „Ezt az „E" betűt egy időben zsebre dugtam és jó ideig zsebemben hordtam. Miért? mert arról értesültem, hogy *jámbor és ártatlan embereket gyanúsítottak meg, hogy e betű alatt rejtőzik*: **megrovás és mellőzés lett a vége.** Szabad véleménynyilvánítás, mikor jön el a te országod?!"

A „*szabadelvűség*"-től megizmosodott független, alkotmányos Magyarországban vagyunk-e, vagy visszaestünk abba a sötét korszakba, melyet *Bach*-ról neveztünk el?

Üssük csak fel a történelem könyvét, jobb összehasonlítás kedvéért s ott „ezt írva találtam" (Lásd „Magyar Nemzet története" X. k. 495., 496. lapon, Beksits Gusztávtól): „*Az ötvenes évek elején* leginkább *álnév* alatt dolgoztak különösen hirnevesebb *íróink*. A közönség tudta, *de a hatalom emberei nem tudták, hogy kik rejtőznek ily álnevek alatt.*

Az irodalomban teljes szünet állt be.

Az írók, költők üldözése kezdetét vette, Garayt hadi törvényszék elé állították s csak **Reseta János** *erélyes védelmezése* következtében bocsátották szabadon.

Később a „*Magyar Emléklapok*" körül csoportosultak legjobb íróink, legtöbben a *censurától s rendőrségtől való félelmükben névtelenül.* De így is börtönbe jutottak Jókai, Falk, Tóth Kálmán.

Tompa két izben haditörvényszék elé került Kassán, mivel „*A gólyához*" cimzett költeményében ezt izeni a bujdosóknak:

„Mond meg nekik, hogy pusztulunk, veszünk,
Mint oldott kéve széthull nemzetünk."

Csak Albrecht herceg különös kegyelméből bocsátották szabadon, a haditörvényszék auditorának evvel a figyelmeztetésével: „*Most frei, hanem több gólya nem csinálni.*"

S ha az első cikkelyemben vázolt pangást, a „*Magyar Erdész*" körül csoportosuló sok álnevet nézzük, bizony némi hasonlatosság a fennt vázolt állapotokhoz el nem tagadható.

A hivatalos hatalommal való visszaélés oly általános és szemérmetlen volt az utóbbi időben, hogy az fel sem tünt. Sőt a visszatorlás réme kezdi előre vetni árnyékát a visszaélések megtorlására országgyülési képviselőkből alakított számonkérő bizottságban.

De merjük-e elhinni, hogy saját speciális házi körünkben az „E" által említett üldözés kapott lábra?

Mi volt Reseta János, Bach korszakbeli censornak a magyar iró? Hekuba. És ő mégis erélyes védelmébe fogadta azt idegen létére.

És vajjon hihető-e, nem szégyen és gyalázat olyat feltételezni is, hogy most saját véreink minden kényszerítő ok nélkül, rosszabbak legyenek Resetánál?!

A vád annál súlyosabb és megbélyegzőbb, mivel ott nyiltan és az elnyomatás korszakában történt az üldözés, emitt meg alattomos áskálódással, az alkotmányos szabadság leple alatt.

Az ott egy hőstett, emez egy nyomorult gaztett, ha igaz volna.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Azért forduljunk el iró- és szaktársaim e sötét képtől! Ne feszegessük tovább! Hanem menjünk vissza vigasztalásért a Bach-korszakba és *emeljünk kalapot Reseta János emléke előtt!*

Helyreigazítás.

Az „E" úr által *„Az erdészeti administratio egyszerüsítése"* cime alatt interpretált szavaim értelmét kivánom itt kimagyarázni.

Az általam ott említett agitatio nyiltan ment végbe, mint egy felsőbb hatósági felügyelet alatt s biztatásra és az életbeléptetésre való előkészület sem megy titokban — tán az Erdészeti Lapokban nyiltan közölt „rendeletek tárá"-ban is megjelent, mivel az valamennyi hatósághoz intézett rendeletben van lefektetve, értem *„az erdők feltárását megfelelő úthálózat kiépítése által."*

3. Telepítés s földcserélés állami hozzájárulással támogatott pénzintézetek igénybevételével.

Az a probléma, mely „az erdőtörvény revizióját" és a „Telepítés" cimek alatt van tárgyalva, oly nagy, hogy méltán felkiálthat az „E": „Mikor érünk mi ide csak gondolatban is?" De épen, mivel ez eszme az eddigi általános országos helyzet miatt jóformán kivihetetlen volt, joggal nem vádolhatók sem a földmivelési ministerium, sem az Országos Erdészeti Egyesület illetékes faktorai. Ez utóbbiak legföljebb akademikus megbeszélés tárgyává tehették volna.

Tárgyalta is ezt a dolgot az Országos Gazdasági Egyesület sokkal agilisabb és hatalmasabb választmánya még Darányi előtt.

Kész tervvel állott elő ott egy oly nevezetes férfiú, mint gr. Széchenyi Imre. Szavainak különös súlyt kölcsönzött ama körülmény, hogy akkoron földmivelési ministerjelöltként került forgalomba.

A Berlinben rég működő állami *„Rentebank"*-ot vette mintául, mely ott gyármunkásoknak kerttel telket szerez s azon lakházat épit. Az egész a munkás tulajdonába megy át s a törlesztési részletek nem nagyobbak, mint a mennyit házbér gyanánt fizetne.

E szerint a minta szerint kivánta gróf Széchenyi Imre nálunk a telepítés kérdését megoldani.

Ez a terv azonban, ily nagy támogatás mellett is, teljesen letünt a látóhatárról s így bizony az Országos Erdészeti Egyesület sem lendíthetett volna semmit rajta.

Fel lehetne azonban azt most, a különféle szövetkezetek térfoglalása idején tán nagyobb siker reményével karolni, és pedig olyformán, hogy a gazdasági és erdészeti egyesületek együttesen fognának hozzá annak megoldásához, hisz itt egyrészt erdei, másrészt gazdasági talaj kölcsönös kicseréléséről s megvásárlásáról van szó. A pénzt hozzá a beruházási kölcsönből lehetne talán fedezni.

Idegen honosságuak birtokvásárlásának megnehezítése.

Irta: *Fogassy Gyula.*

Köztudomásu, hogy ezen kiváló fontosságu ügyben az „Orsz. Gazdas. Egylet" felterjesztést intézett a m. kir. kormányhoz, egyúttal arra kérvén azt, hogy az idegen honosságu birtokosokat magyar gazda- és erdőtisztek alkalmazására kötelezze.

A hivatkozott egyesület ez ügyben az *Orsz. Erd. Egyesületet* is megkereste oly célból, hogy ezen rokonegyletet hasonló értelmü felterjesztésre birja s ezzel feliratának nagyobb nyomatékot szerezzen.

Midőn ezt tevé, nem tételezhette fel, hogy egyesületünk ezen átiirattal ily röviden fog végezni; de legkevésbbé várhatta, hogy a magyar államesme támogatása, és számos érdekelt tagjának képviselete előli kitérjen.

Pedig sajnosan kellett tapasztalnia, és őszinte sajnálattal konstatáljuk mi, hogy ez a nem várt eset bekövetkezett. Az *Orsz. Erd. Egyesület* választmánya hasonló felterjesztésre okot fenforogni nem látott; a kérdéssel tehát röviden végzett és napirendre tért.

E tény eléggé igazolja abbeli sejtelmünket, hogy az egyesületet mindenben az államerdészet szempontja vezérli, bizonyitja azt, hogy az élet külső szükségleteit nem ismeri, de félreérthetlenül bevallja azt is, hogy tagjai tekintélyes részének érdekei teljesen hidegen hagyják.

A M. E. „Rovás" cimü cikke Hohenlohe herceg példáját hozza fel csupán s ez maga elégséges a helyzet illusztrálására s bőségesen indokolja a „G. Egylet" állásfoglalásának jogos voltát.

De én ezen példához sorolok még nehányat, mert szakasztott olyan az állapot a báró Stummerék, a Thonett-testvérek, a Windisch-Graetz, Lichtenstein hercegek stb. stb. birtokain és ehhez hasonló sajnos, nem egy magyar főúrnál is. Ki is tudná azokat mind felsorolni! Ezek a birtokok külföldi alkalmazottjaikkal egy-egy idegen szigetet képeznek a magyar állam területén.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Eltekintve már most attól, hogy ezen idegen honosok alkalmazása nem egy magyar szakember boldogulásának állja útját; de nemzetiségi vidéken a magyar állameszme megerősödését, térfoglalását is akadályozza, vagy legalább is késlelteti. Ez pedig kétet — a legjobb esetet feltételezve — nem érdekli.

Ha tehát az egyesek érdekeivel nem is törődünk, a magyar állameszme, annak érdekei még sem olyan kicsinylendő szempontok, melyek fölött csak úgy rövidesen elsiklani lehetne.

Már pedig a gazda és erdész, aki működési terénél fogva állandóan érintkezésben van a néppel, annak úgy erkölcsi, mint szellemi életére, gondolkozására annyi befolyással rendelkezik, hogy azt, — ha ebbeli működése céltudatos, — teljesen a maga felfogása és meggyőződése rabjává teheti.

Világos tehát, hogy a nemzeti kulturpolitika szempontjából is, melyre nekünk kiváló súlyt kell helyeznünk, nem lehet közönyös az, hogy a nemzetiségek között magyar, német, cseh, morva-e az a tisztviselő, a ki a néppel az érintkezést fentartja.

Ha az *Orsz. Erd. Egyesület* választmánya ismerné ezeket az állapotokat, bizonyára nem ütötte volna el ezt a kérdést olyan könnyedén. Mert ha egyik-másik határozatához szó férne is, hazafiasság oly magasan áll, hogy az bírálat tárgyává nem tehető.

Határozata tehát csak a viszonyok felőli tájékozatlanságot árulja el s azt mi sem bizonyítja élénkebben, mint az erdőtörvény 38. §-ára való utalása, melytől csudákat vár.

Hogy ezen §-us, a hozzá fűzött reményeket meg nem valósítja, arra elég egy pár példa, mely annak hatását kellő világításba fogja helyezni.

Ismerek egy előkelő állásban lévő erdőtisztet, aki 20 évet töltött nem is idegen, hanem vérbeli magyar főúri család szolgálatában és sem ő, sem ura nem tartotta szükségesnek, hogy hatósági eskűt tegyen. És így a honosítást is csak akkor tartotta szükségesnek, a mikor a birtok jogi természetében beállott változás folytán az elkerülhetlenné vált és az állása forgott kockán. És ez az úr, a magyar jólétben hazánkat, nemzetünket, intézményeinket úgy megkedvelte, hogy egyetlen gyermekét Csehországban neveltette.

Egy másik külföldi, köztünk élt évtizedeken keresztül, dúsan jövedelmező állásban s mikor nyugdíjaztatott, első gondolata volt: visszatérni hazájába.

Pedig ez — igaz csak a viszonyok kényszerítő hatása alatt, — akkor már régen honosítva volt; de a mint a példa igazolja, ehhez a mi vérrel szerzett és fentartott türelmes földünkhöz csak az érdek fűzte. S mikor ez a kötelék meglazult, vége szakadt a hazafiságnak is.

Nem tagadhatjuk, hogy ezzel szemben voltak s vannak olyanok is, akik nemcsak gyermekeikben nevelnek jó hazafiakat, de maguk is azokká lesznek.

De kérdem: van-e szükségünk arra, hogy a jövevényeknek bizalmunkat előlegezzük azon reményben, hogy ők hazánk hű fiaivá lesznek? Vagy hogy hosszabb ittartózkodásukkal nekik a honosításra alkalmat és módot nyujtsunk, a mikor nagyon sok esetben erre érdemeseknek nem bizonyulnak. Erre válaszunk csak tagadó lehet. S erre aztán okot fennforogni igazán nem látunk.

A magyar föld annyi képzett egyént produkál minden szak részére, hogy idegenek alkalmazását teljesen fölöslegessé teszi.

Ha már most mégis okot keresünk, a mely ezen határozatot indokolni ugyan nem, de enyhíteni képes legyen, úgy azt csupán a fajunkban gyökerező hiúságra vezethetjük vissza. Mert hizeleg hiúságunknak, ha a művelt nyugat lovagiasságunknak, határtalan nagylelkűségünknek és végtelen türelmességünknek elismeréssel adózik. Pedig bármennyire menjünk ebbeli tulajdonságaink fejlesztésében, mégis gonoszoknak, soviniszt áknak tartanak és ilyeneknek mutatnak be velünk élő „jóbarátaink".

Bármint kutatunk is tehát, ezen nagylelkűségünket másként, mint a már jelzett hiúsággal igazolni nem tudjuk.

Hiszen maga a legfelsőbb uralkodóház és annak birtokos tagjai is alkalmazkodnak hazai viszonyainkhoz és magyarországi birtokaikon magyar tisztviselőket alkalmaznak! Midőn tehát jóindulatot tapasztalunk legfelsőbb helyről, miért ne vessünk gátat azok intézkedéseinek, a kik tőlünk teljesen távol állanak.

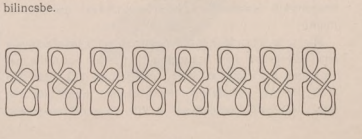
De vajjon használunk-e hát magunknak ezzel a türelmességgel, mely egyrészt nemzeti kulturánk kifejlődését akadályozza, másrészt pedig még a jóindulatnak beismerését is megtagadja tőlünk?

Erre feleljen kiki magának és nyugtassa meg lelkiismeretét ahogy tudja. Én a magamét megnyugtatni képtelen vagyok s azért mentséget részemre csak e határozat elleni felszólalásban találok.

Félre tehát a nagylelkűséggel és türelmességgel ott, a hol az nincsen helyén! Legyünk sovének, tartsanak azoknak — de joggal! Legyünk azok, a napszámostól fel a legmagasabb állami funkcionáriusig, mert a magyar állam eszményi épületét méltóan betetőzni csak igy fogjuk!

Bizonyos keserűség fog el, ha a „Gazd. Egylet" felterjesztését és az erdészeti egyesület választmányi határozatát egymás mellé állítjuk. És valóban zavarba jövünk hovatartozandóságunk tekintetében.

Az egyikhez, szakunk iránti meleg szeretet és a szaktársi érdekek szálai fűznek, míg a másik életérdekeink szószólójaként lép fel s ezen tényével lelkünket veri bilincsbe.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Hirlapi szemelvények.

Folytatás a „Hazánk“ ez évi márczius és április havi számainak közgazdasági rovatából.

Az erdők gondozói.

III.

Irta: *Imecsfalvi Imecs Béla.*

Az előbbi közleményekben felhozott ama érveken kivül, melyek az erdészeti tisztviselők anyagi helyzetének javitása mellett szólanak, megemlitettünk még egyet, mely inkább hazafias, vagyis jobban mondva *nemzeti szempontokból fontos.*

Maga a nagyközönség is jól tudja, hogy hazánk egyharmadát boritó erdők éppen olyan vidékeken terülnek el, hol a magyarság nagyon gyéren lakik és vidékek szerint tót, rutén, román vagy más ajkú a lakosság. *Ezen népek falvaiban alig lakik más intelligens magyar ember, mint az erdész.* A pap, a tanító, sőt a jegyzője is legtöbbször maga is tót, rutén, vagy román. Itt, ezeken az elhagyott vidékeken, a hol szellemileg legelmaradottabb a nép, *a hazánk nemzeti életét megmételyező szellem terjesztőivel szemben egyedül az erdész van hivatva a harcot felvenni.* Nyiltan merem állitani, hogy hazánk összes tisztviselői között egyikébe sem lehet a hazafiság magasztos eszméye annyira beleojtva, mint a magyar erdészekbe. Ennek rövid magyarázata abban rejlik, hogy tapasztalat szerint a hazaszeretet csirája ott ver legmélyebb gyökeret, a hol az államellenes eszmék konkolymagvaiból kiburjánzott fattyuhajtásokat elnyomni, elfojtani akarják.

Az erdészeti tisztviselő hivatásánál fogva közvetlenül és mindig érintkezik a szegény hegyvidéki néppel. Vele erdősit, vele tarol, vele égetteti a szenet, a meszet, vele úsztat és tutajoz, vele épit és vele vadászik. Minden ténykedésében rá van utalva a néppel érintkezni. *De viszont a szegény nép is, mely az erdőből él, az erdők gondozói nélkül nem birna megállani a saját lábán.* Az idegen ajkú nép tőle tanulja meg, — úgy a hogy — a magyar szót, rokonszenves egyénisége rokonszenvessé teszi előtte a magyart, tekintélye pedig a magyar nemzet tekintélyét emeli az idegen nemzetiségü szemében. *De már most hogyan legyen tekintélye egy, a IX. vagy a X. rangosztályban nyomorúságos fizetéssel megöregedett tisztviselőnek, ki családjának fentartása, gyerekeinek a távoli városban való iskoláztatása végett folyton az anyagiakkal küzd?*

Nézzük már most azon érveket, melyek akkor állanak elő, ha az erdőtisztek fizetési beosztását a hasonló képzettségü tisztviselők fizetési beosztásával összehasonlitjuk.

Mig más hasonló képzettségü tisztviselők tanulmányaik teljes elvégzése után azonnal a X. fizetési osztályba neveztetnek ki, addig az állami erdészetnél 127 állás van a XI. fizetési osztályban rendszeresitve. Ezenkivül mig más tisztviselői bransoknál a VIII. és ennél magasabb osztályokba tartozók száma az összes tisztviselők létszámának 33—60 százaléka, addig az erdőtisztikarnál 18, az erdőfelügyelőségi személyzet beszámitásával pedig 21 százalék. *Ez pedig nem jelent mást, mint azt, hogy az erdőtisztviselőknek 79, mondd hetvenkilenc százaléka van a XI—IX. fizetési osztályban.*

Igy aztán érthető, hogy az erdőtisztviselő alig tud megélni, hosszú ideig nem tud családot alapitani. Hiszen az az erdőgyakornok, ki most 23 éves korában szolgálatba lép, csak 13—14 évi szolgálat után, tehát 36—37 éves korában remélheti, hogy a X. fizetési osztályba kerül; ezt pedig más tisztviselői pályán 25 éves korában elérhette volna. 45—50 esztendős lesz, mikor a IX. fizetési osztályba jut, a melyben aztán a legnagyobb többség be is fejezi tiszti pályáját.

Nem azért hozzuk fel ezeket, mintha a többi karbeli tisztviselők anyagi helyzetét valami roppant rózsásnak gondolnók és tartanók, hanem azért, mert sérti önérzetünket ez a méltánytalan elbánás és hogy kimutassuk azt, hogy mi még náluk is hátrább vagyunk. *Fáj apai szivünknek az is, hogy fiainkat és leányainkat csak a legmesszebb menő nélkülözéssel és roppant áldozatokkal tudjuk iskolába járatni,* mert majd mindnyájan falun lakunk, mig más tisztviselők rendszerint városban laknak és könnyen neveltethetik gyermekeiket.

Többször panaszkodtunk már ezek miatt, de szavaink a pusztában hangzottak el.

Nem okoljuk mi az utóbbi időben folyton változó miniszereket. A legjobb akarattal sem láthattak be egyszerre a dolgok belsejébe. *Hanem igenis okoljuk az állami erdészet vezetőit, kik nem törődtek az erdőtisztek sorsával,* nem világositották fel a minisztert az erdőtisztek fontos missziójáról. Ha pedig az erdőtisztek egyszermásszor in corpore jogosan feljajdultak, az erdészet főnökségének uralkodó abszolutisztikus szellem miatt a jogos követelések a szakminiszterig soha sem nyertek orvoslást. Igy volt a többek között akkor is, midőn 1904-ben az „Országos Erdészeti Egyesület“ az állami erdőtisztek fizetésének ügyében a miniszterhez memorandumot terjesztett fel, melyben a sérelmek részletesen előadattak. Ez a memorandum meghallgatásra nem talált. A feliratot benyujtották, az „ad acta“ tétetett és azzal . . . vége lett a komédiának.

Ha törzsfizetés dolgában ennyi a panasz, bizonyára van panasz az erdőtisztek mellékilletményei körül is. Első sorban a föld-, tűzifajárandósag megváltása, azután az utiköltségek és napidijak ügyének rendezése szintén sok kifogás alá esik. Ezeket legközelebb fogjuk szóvá tenni.

IV.

A „Hazánk“ márczius 25-iki számában azt igértem, hogy közleményeim során a legközelebb *az erdőtisztviselők föld- és tüzifa-járandóságának megváltását fogom szóvá tenni.*

Ezen nagyfontosságú mellékilletmények tekintetében a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mult 1904. év augusztus hó 11-én kelt 62323—I/1—a. sz. földmivelésügyi miniszteri rendelet újabb intézkedést tartalmaz. Mi, magyar erdőtisztviselők, ezen rendelettől is jót vártunk és ime csalódtunk! Ez a rendelet nem a mi javitandó helyzetünket, hanem az állam érdekeit tartotta szem előtt, szegény tisztviselőinek rovására.

Legvilágosabban mutatja ezt az idézett rendelet 12-ik pontjának első bekezdése, mely a következőleg szól: *„Ha az illetményre jogosult akár a föld rossz minősége, akár más okból a természetben kijelölt földilletményt igénybe nem veszi, kárpótlásra igényt nem tarthat.“*

De vegyük csak apróra ezt az újabb körrendeletet.

A kincstári erdőtisztviselőknek, főerdészeknek, erdőmestereknek és ennél magasabb rangú tisztviselőknek rendszerint néhány holdnyi földilletmény jár. Természetesen ezen földilletmény a kincstári birtokból adatott ki az illető tisztviselő használatára; hanem a tisztviselői állások szaporodásával, különösen olyan városokban, hol az állam mezőgazdaságot nem folytat, igen nehézzé vált a földilletménynek természetben való kiszolgáltatása. A kincstár tehát úgy segített a dolgon, de különösen önmagán, hogy a tisztviselők földilletményeinek megváltását hozta szokásba. Ezen időtől fogva aztán az erdőtisztviselők egyik helyen természetben, másik helyen pedig pénzben kapják meg földjárandóságukat.

A természetben való kiadással még csak volnának valahogy az erdőtisztviselők, eltekintve attól, hogy néhol oly messzefekvő földet jelöltek ki számukra, hogy házilag való kezelése roppant nehéz, majdnem lehetetlen. Ezt a kezelési nehézséget is, mely egy szegény tisztviselőre nézve nagy hátrány, csak nehezítette a fent idézett augusztusi rendelet. *Ez valósággal ráparancsolt az erdőtisztekre, hogy földilletményeiket házilag kezeljék, akár előnyös, akár nem.* Mintha hallanánk a cézári igéket: Sic volo, sic iubeo! Nem szabad bérbeadni, nem szabad felesleknek kiadni, különösen pedig olyan egyéneknek, kik azon hivatallal, melynél az illető alkalmazott szolgálatot teljesít, bármiféle összeköttetésben állanak. Ha pedig az illető tisztviselő mégis ilyen módon kénytelen földjét értékesíteni, folyamodnia kell felettes hatóságához, vagy pedig a földet még ráfizetéssel is munkálni.

Még az a szerencse, hogy az erdőtisztviselő több helyen munkáltathatja földjét előnyösen, mint nem. A ki nem munkáltathatja előnyösen, arra nézve jótétemény a földnek pénzzel való megváltása: azt hiszi mindenki. De édes-keveset érő, bántó jótétemény ez. Mert hiszen micsoda jóakarat kell ahhoz, hogy például egy-két holdnyi földnek évi hasznát hitvány 10 koronájával váltsák meg? Bizony semmi! Hiszen melyik gazdálkodó ember adná oda egy hold földjének évi hozamát 10 koronáért? Nagyon rossz földnek kellene annak manapság lennie.

A mai világban, midőn a megélhetés mind nehezebbé válik és napról-napra drágább lesz, a humanizmus korszakában, mely méltányosságot hirdet, a fizetési nehézségek megoldásánál tárgyilagosan és önzetlenül kell eljárni. Igy járt volna el a kincstár és általában minden erdőbirtokos, ha ott, hol természetben nem tudja kiadni tisztviselőjének földilletményét, számára jó, használható és könnyen hasznosítható földet bérel, a mi azonban nem zárja ki azt, hogy — ha az illető tisztviselő úgy kivánja — földilletménye megváltassék olyan árban, melyért azon a vidéken földjét kibérelni kellene. Aztán az illető tisztviselőnek, a mint joga van földilletményéhez, úgy annak hasznát is igazán élvezné.

A fajárandóság megváltásáról legközelebb.

FAKERESKEDELEM.

A turóczszentmártoni m. kir. erdőgondnokságnál a f. évi május hó 8-án megtartott nyilvános szóbeli árverés-sel egybekötött zárt irásbeli versenytárgyalás eredménye a következő:

1. Szentmárton, becsár:	14.744·65 K,	elad. ár:	16.295 K.	Vevő:	Löwy Adolf.
2. Blatnica,	„ 20.672·00 K.	„	23.150 K.	„	Neuwirth J.
3. Szklabina,	„ 6.519·10 K.	„	9.836 K.	„	Löwy Adolf.
4. Bella,	„ 6.459·10 K.	„	7.937 K.	„	Löwy Adolf.
5. Háj,	„ 5.729·75 K.	„	7.800 K.	„	Glesinger I. P. H.
6. Polerieka,	„ 4.477·05 K.	„	7.351 K.	„	Herz Sámu.
7. Al.-Turcek,	„ 3.964·00 K.	„	5.525 K.	„	Glesinger I. P. H.
8. Szklenó,	„ 8.543·55 K.	„	10.266 K.	„	Büchler A.
9. Priekopa,	„ 6.46·00 K.	„	8.795 K.	„	Brassói Cellulozegyár.
10. Csremorno,	„ 1.625·95 K.	„	2.100 K.	„	Glesinger I. P. H.

A versenytárgyaláson 18 fakereskedő cég vett részt. Az eladások jóváhagyásra javasoltattak s a szerződések nyomban aláirattak.

Erdődi, m. kir. főerdész.

* * *

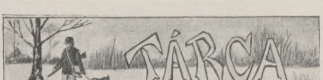
Génuai főkonzulátusunk jelentése szerint, mindennemü fa az ottani piacon kereslet tárgyát képezi és magas áron értékesittetik. Különösen kerestetik a *tölgydonga*, úgy Génuában, mint annak környékén; hasonlóképen keresletnek *juharfadeszkák és bükkfadeszkácskák*; az utóbbiak Ia. 36—37, IIa. 24—25 lira árban kelnek el.

* * *

Amsterdamban márciusban, konzulátusunk jelentése szerint, egyéb külföldi fanemekkel egyidejüleg 303 darab szlavoniai *tölgyfatörzs* is került eladásra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A révi Zichy-cseppkőbarlang.

Hazánk elrejtett természeti szépségeit a turista-egyletek vannak hivatva feltárni, ismertetni és hozzáférhetővé tenni.

Az *Erdélyi Kárpát-Egyesület* régi multtal nem dicsekedhetik s mégis olyan sok szép, eldugott s eddig nem ismert Rév megállóhelylyel szemben lakik *Handl* Károly, az E. K. E. osztálypénztárnoka, ki barlanggondnok is; ő egy koronáért belépőjegyet ad, vezetőt rendel és világítószerről is gondoskodik a barlang látogatói részére.

* * *

A révi Zichy-cseppkőbarlang felfedezése *Handl* Károly buzgó és merész barlangkutató nevéhez fűződik. Azt állítják, hogy a barlangot az a kis patak alkotta, mely a vasút mentén szeli át a völgyet. Valószínű, hogy munkáját a sziklatömegnek valami repedése megkönnyítette. A barlang kapuja fölött egy hatalmas vastagságu, impozáns, előrehajló sziklatömb emelkedik, mig a bejárat maga

A Hurik Mohamed paradicsomában.

gyönyörű helyét karolta fel a Királyhágón innen és túl természeti szépségekben annyira bővelkedő hazánknak, hogy mindenki csak teljes elismeréssel adózhatik, a ki ennek a turista-egyletnek széleskörű, soha nem lankadó tevékenységét és áldozatkészségét ismeri.

Biharvármegyének *Rév* községe határában rövid egy esztendő alatt két olyan gyönyörű cseppkőbarlangot fedezett fel az E. K. E. barlangkutató osztálya, hogy ez a látványosság remélhetőleg minden évben ezer meg ezer turistát s a természet szépsége iránt érdeklődő utast fog arra vezetni. Erre annál inkább lehet számitani, mert Rév az államvasutak budapest—kolozsvári fővonalán fekszik, a legújabban felfedezett Zichy-barlang pedig a vasutállomástól az Erdélyi Kárpát-Egyesület kényelmes turista utján másfélórai gyaloglás után elérhető.

annyira szűk, hogy egy ember éppen csak bejuthat rajta a barlang belsejébe. De pár lépésre a bejárótól már négy méter magas a boltozat ívezete s az előcsarnok tele van cseppkőcsapokkal.

Beljebb érve megragadja figyelmünket egy lecsüngő 4 méter hosszú cseppkőburkolat: a *Vámpir*, bunkós fejével. Szinte ijedten néz az ember erre a földalatti, kőből alkotott szörnyetegre.

Hátrább a menyezeten egy sárgás, redőkkel diszített képződmény, a *Magyar Korona* hosszú palásttal ereszkedik lefelé.

Beljebb a barlang magassága hol kisebb, hol nagyobb, mint az máshol is lenni szokott, ágakra oszlik, de mindenhol szebbnél-szebb látványosságot tár a szemlélő elé. Feltünő szép és sajátságos érzést kelt bennünk a *Lotusz*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a *Mahomed szakálla*, az *Öltöző kabin*, és sok más, igen találóan elnevezett cseppkő-képződmény.

Ezektől nem messze a főmenet egy keskeny alagutba megy át, melyet a barlang felfedezésekor még víz borított. A sziklacsatorna *Styx* nevet visel s a barlangnak legromantikusabb része. Számtalan bizarr alak nem az élet üde szine, hanem az alvilág sötét mezébe van öltöztetve. A sötét bronz-, zöld- és feketébe játszó olajzöld és barna árnyalatok egészen a feketéig váltakoznak, de csakhamar megélénkül, megvidámul a kép, mert tarka-barka alakok, a krémszinlől a rózsaszinűekig minden árnyalatban váltják fel a fekete dominóba burkoltakat, némelyike kápráztató fényes öltözetben, mintha demonstrálni akarna az oda tévedt halandóval, a ki nem is sejti, hogy a föld alatt is divik a pompa, a nagyzolás . . . E bűbájos képpel a földszinti menet végére értünk, a továbbkutatásnak azonban a vastag sziklafalakon túl még háladatos feladat vár.

Innen visszatérünk a *Styxen*, melynek bejárata fölött egy feketesárga zászló búsan csüng alá . . . úgy látszik rossz időket élt valamikor odafent.

A *Styx*-től fölfelé eső nyaktörő meredek részletet egymaga *Handl* kutatta fel. Segédkezett neki *Mitru*, a barlangvezető, ki hasonmása lelkesedés tekintetében az aggteleki barlang híres vezetőjének, a szerencsétlenül járt *Klanicza* Jánosnak, a ki a barlangi sporttól megittasodott fantáziájának esett áldozatul. Évekkel ezelőtt, midőn egy társaságot vezetett a barlangban, megőrült. De hát ugyan kinek lelkülétére ne hatna az alvilág misztikus élete? Fiatalabb koromban magam is szenvedélyes barlanglátogató voltam és élénken emlékezem vissza arra a jelenetre, midőn az aggteleki barlang gyönyörü látványosságait harmadszor élveztem.

K. barátom, egy erős szervezetű ember, ki vendégem volt, kért, vinném őt is el a barlang csodáit megtekinteni. Alig töltött azonban a barlangban néhány percet, a félelem érzete erőt vett rajta s ha a világ összes kincseit kínálták volna neki, tovább nem maradt volna ott s még másnap is félve beszélt a földalatti megkövült szellemekről s nem győzte csodálni, mi vonzott engem olyan gyakran a barlang belsejébe, hisz a 70 kilométer szekérútat többször megtenni talán nem is érdemes.

E rövid kitérés után folytassuk útunkat a Zichy-barlang *Kórus*-sa felé. Egy hatalmas üregből hosszú függönyök csüngnek le; első részlete a *Nagy orgona*. Nem messze tőle érdekes képlet a *Kapucinus*.

De hosszúra nyulna a még hátra levő szebbnél-szebb cseppkőalakzatokat leirni és felsorolni s röviden csupán néhánynak nevét említem meg. Ott van a *Mahomed testőrsége*, a *Török fürdő*, s talán mindegyik legszebb, legpazarabb diszü része az érdekes barlangnak: *A Hurik Mahomed paradicsomában*, melynek képét olvasóinknak ez alkalommal (l. 82. old.) be is mutatjuk.

Midőn a barlang rövid ismertetését befejezzük, óhajtjuk, hogy a természetnek e ritka szépségü csodájára évenként minél tömegesebben zarándokoljanak a látogatók. A kit útja ezen a vasútvonalon keresztül visz, el ne mulassza azt az úgyszólván semmi fáradtság és költség nélküli élvezetet magának megszerezni.

Imecs Béla.

Japán erdőgazdasága

Dimitz L. osztrák földmivelésügyi ministeri ny. osztálytanácsos tanulmányából.

Európának egyetlen országa sincs, mely oly dús erdőállománynyal birna, mint Japán, a világnak ez idő szerint legtöbb érdekelt keltő országa, de nincs is állam, melynek oly régi keletű erdőtörvényei lennének, mint Japánnak, mely már ezer évvel ezelőtt gondoskodott erdőinek védelméről, fenntartásáról és ápolásáról.

A legrégibb idevágó törvény még a IX. évszázad eleje táján kelt, a *Konin*-uralom idejében. A Tokugava-Soganok idejében a legszigorúbb tilalmak voltak érvényben és a 17-ik században vasszigorral büntették azt, a ki engedély nélkül bár csak egyetlen fát is mert ledönteni. Ebben az időben ugyanis az erdőt az ellenséges betöréseket megakadályozó természetadta védgátnak tekintették, azonkivül pedig felismerték az erdőnek mezőgazdasági fontosságát is, ennélfogva különösen a folyóeredetek vidékein és a csuszamlós talaju hegyoldalskon levő erdőket részesítek erélyes védelemben. A Daimyok e tekintetben nem ösmertek könyörületet; kerületükben levő értékes fákhoz még hozzányulni is csak az ő külön engedelmükkel volt szabad s igy elérték azt a célt, hogy erdőállományaik állandóan dúsak maradtak. Aomoriban pl. a Thujopsis dolobrata (japán néven Hiba), Akitában pedig a Cryptomeria japonica (japán néven *Sugi*) volt a tilalmas fa; a kisoi kerületben őt, a Kü nevü kerületben hat, az avai kerületben hét és a kamamotoi kerületben három fanem volt a tilalomnak alávetve; Japánban tehát már ebben a régi időben képződött ki a *véd*- és a *haszonerdő* közötti éles megkülönböztetés, a mit az ország hajdani feudalis uralkodóinak köszönhet.

Elismerés illeti azonban magát az ország lakosságát is az erdők védelmeért. A japán nép általánosságban szeretettel viseltetik az erdő iránt; évszázadok óta gondozza és neveli müuton a különösen értékes és a szép fákat és hathatós előmozditója az erdőgazdaságnak. Erről tanúskodik az a számtalan templom-erdő és liget, melyek aestetikai szempontok által befolyásolt ápolásban részesülnek, ezt bizonyitja a Japánban ősidők óta a szépművészetek közé sorolt tájkertészet, valamint a magánosok

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

által az utóbbi időben foganatosított nagymérvű új fásítás és a meglevő erdőállományok átalakítása.

Csakis így volt képes a távol keleti szigetország azt a válságot, melylyel a legutóbbi évtizedek alatt rohamosan fejlődő ipar a japán erdőket fenyegette, aránylag gyorsan leküzdeni és a modern erdőgazdaságot meghonosítani.

A japán erdőmérnökök egész raja évek óta járta be a középeurópai államokat, főleg Németországot, Franciaországot és az utóbbi időben előszeretettel Ausztriát is, hogy itt erdőgazdasági tapasztalatokat gyűjtsenek és az itt divó üzemberendezéseket tanulmányozzák. Magamnak is ismételten nyílt alkalma a tanulmányúton levő mérnökök révén megismerni Japán idevonatkozó törekvéseit és megbámulni e kiküldöttek, a modern japán erdőgazdaság úttörőinek csodálatosan gyors felfogását és biztos ítélőképességét. Azok, a kik az enyémhez hasonló helyzetben, érdekkel viseltetnek az erdészet nemzetközi kérdései iránt, bizonyára szintén szivesen fogadták azt a hivatalos kiadványt, mely a japán erdőgazdaságról nyujt tájékoztatást; nem nagy terjedelmű, igénytelen külsejű, de nagyon tartalmas könyv és a japán erdészet mai állásáról, valamint annak haladásáról számol be körülményesen.* Alább közlendő adataim javarészét ebből a műből merítettem.

Japán összterülete Formosa és a Halászszigetek beszámítása nélkül 38.560,000 cho (1 cho megfelel 1 hektárnak); ebből 23.087,000 cho — tehát 59% — erdő, a mihez hozzászámítandó még 2.645,000 cho sarjerdő, puszta ság és termőketlen föld (japánul Hara), mely az említett műben „plams aud moors"-nak van nevezve és leginkább Hokkaido (Jezo) szigetén és a főszigeten (az anyaországi észak) részén található. Egy része alkalmas a fásításra. *Mayr* müncheni tanár szerint a sarjerdőnek a rizsföldek trágyázásául veszik használ; ezek a törpe sarjak ugyanolyanok, mint a minők a Balkán államok egyes vidékein találhatók.

Az ország területének tehát jó két harmada erdő és hara és önkéntelenül felmerül az a kérdés, miként élhet meg Japánnak oly sűrű lakossága (6-tól 178-ig, átlag tehát 114 ember négyzetkilométerenként). A magyarázatot az égalj által nagyon kedvezően befolyásolt mezőgazdaság sajátosságaiban lelhetjük meg.

A parasztbirtok mind nagyon kicsiny, a baromállomány nagyon csekély (egy négyzetkilométerre alig esik tizedrész annyi, mint nálunk), de a gazdálkodás a lehető legintenzivebb. Mindenfelé használnak mű-, hal- és zöldtrágyát; a mezei munkát úgyszólván csakis a családtagok végzik, tőkére pedig alig van szüksége a gazdának.

Az erdőket *véd-* és *haszonerdők* szerint osztályozzák; az előbbiből van 690,000 cho. Az absolut véderdőkben (mintegy 4800 cho) minden kihasználás tilos, amazokban pedig csak a fokozatos írtás van megengedve.

* Forestry of Japan. Published by Imperial Bureau of Forestry, Department of Agriculture aud Commerce Tokio. Tokio 1904.

Minél tovább haladunk északról dél felé, annál inkább gyérül az erdő, mely Jezon és Honsu északi részén 66, Honsu déli részén és Sikokun 53, Kiusun és Okinaván 34, illetve 26 százaléknyi. Az összes erdőállományból 13·12 millió cho kincstári, 2·09 millió cho koronauradalmi és 7·87 millió cho egyéb tulajdon (poeples foresto), ugyanis: 2 százalékban a Buddha és Sintóistenségek templomaié, 21, illetve 77 százalékban községek és magánbirtokosok tulajdona. Ezek a számok azonban nem teljesen megbizhatók, a mennyiben a birtokviszonyok rendezése még folyik.

A kincstári és koronauradalmi erdők kihasználása már rendszeres üzemterv alapján történik; a magánerdők kezelése még meglehetősen empirikus, azaz nem tervszerű, a gazdálkodás azonban mégis mintaszerű.

A dús erdőség dacára vannak az országnak vidékei, melyek fatermelése a szükségletnek vagy mennyiség- vagy minőségbelileg nem felel meg, pl. a déli rész partvidékein. Míg az őserdőkben bőveikedő Jezo és Honsu északi részében óriási erdőterületek vannak még érintetlen állapotban, addig a Honsu déli részén és a Kiusuban levő bánya- és iparvidék szükölködik a fában, melyet az ország északi vidékeiről kell ide szállítani. Különösen az értékes *Hiba* és *Sugi* (Cryptomeria japonica és Thujopsis dolobrata) faneméket szállítják Aomoriból és Akitából nem csak Tokióba és Osakába, de még Sikokuba és Kiusuba is; Jeso szigetének fált pedig Koreába, sőt Kinába is viszik nagy mennyiségekben. Jeso és Honsu erdősége teljes 16 millió cho területet fed be és ha egyszer megkezdik ennek a roppant erdőterületnek rendszeres kihasználását és ha ezenkivül még az u. n. hazá-k is használnevehető faanyagot fognak nyujtani, akkor Japán kénytelen lesz nagymértékben messze vidékekre exportálni és aligha van nagyon távol az az idő, a mikor a japán fa a Vörös- és Földközi tenger partvidékeire is eljut. És vajjon miért ne? Ha a svéd fa eljuthat a Fokföldre és Ausztráliába, miért ne juthatna el a japán fa a Földközi tengerbe?

A szigetország hosszan elnyulván északról délre, természetes, hogy a növényzet, tehát a fák és fatermékek jellege rendkivül különböző, elütő egymástól, a mi a fajok sokféleségében jut látható kifejezésre. A hivatalos jelentés égöv szerint tárgyazza az erdőket, meghatározván azok vegatatiójét a szerint, a mint a forró, mérsékelt vagy hideg égövről van szó. A jelentés idevágó részével helyszűke miatt nem foglalkozhatunk behatóan s csak egynémely különösen jellemző adatot sorolok fel. A tropikus égalj alatt alig van műfa, csupán csak bambusz; ez sem fa, hanem nád, mely hihetetlen gyorsan nő, tenyész óriási példányokban; typikus fája ennek az égövnek a datolyaszilva, pálma, füge és banána; a tropikus égövnek a mérsékelt égövbe való átmenete kedvez az értékes faneméknek, csakhogy a kultura haladása itt teljesen kivetkőztette az erdei vegetatiót eredeti mivoltából, mely most már csakis a templom-ligetekben, a természet

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

e gyönyörű emlékműveiben található érintetlenül. Itt tenyész a kámforfa, aztán az a Rhus nevű fa, mely a hires japán fénymázt, a japán lakkot és viaszt szolgáltatja, a papirszakfa, az örökzöld tölgy és néhány értékes fenyőfaj (pinus deusiflora és thanbergii); a bambusznád itt még 25 méternyi magasságra és 30 cm. vastagságra nő meg. Legdúsabbak a mérsékelt égöv erdei, melyek jellege leginkább hasonlítható a mi erdeink jellegéhez.

Uralkodó fanemek itt a fenyőfélék és a nyáron zöldelő lombfák. Itt tenyész a japán koniferák királynője a *chamaecyparis obtusa* és szerényebb növére a ch. pisiferenek, thuják, thujopsisok, sciadophylisok és kryptomeriák, melyek Mayr tanár szerint a 68 méteres magasságot és két méteres átmérőt is elérik; következnek a jegenye-, lucz- és erdeifenyők változatai és a japán vörösfenyő, laris leptolepis. E fenyőfák legértékesebb fajainak nevelésére nagy gondot fordítanak Japánban, és Kiusuban, valamint Sikokuban külön e célra tartanak fenn főiskolákat. A mérsékelt égöv sokfajta lombfái közül első helyen a japánok teakfája, a *keaki* áll, melyet díszfa gyanánt is tenyésztenek és nagy gonddal ápolnak. Az iparban különféle elnevezése van a keakinak, a szerint, a mint a fa erezése gyűrűs (jorin), madárszárny alaku (azura), drágakőhöz hasonló (tama), paeonia-féle (botan) stb. Itt tenyész még a vadgesztenye, szerecsendió, tölgy, kőris, szil, bükk, gesztenye, jegenye, éger stb. A hideg égöv alatt találjuk több sajátlagos japán fanemen kivül a nyirfát, a zöld égert, cserjéket és a fenyőfélék néhány értékes faját stb.

A fenyőfélék mintegy 21, a lombfák 25, a kevert állományok 45, a tisztások 9 százalékát képezik az ország összes erdőterületének, de a modern erdőgazdaság már megkezdte ezen arány megváltoztatását. Ahogy mi átmentünk hajdan a tűzifa-gazdaságról a műfagazdaságra és neveljük a luczfenyőt, úgy foglal teret Japánban (Honsu, Sikoku és Kivan területekben) a *Red pine*, a *Black* pine, Chamaecyparis és Cryptomeria; a kulturerdő kiszorítja az őserdőt és nincsen messze az az idő, a mikor Ó-Japánban azok a fajok, melyekről Mayr tanár azt mondja, hogy azoknak a válfajok sokaságát és az őszi színpompát illetőleg, az egyenlítő alatti növényzet kivételével a földgömb semmi más részén párja nem akad, már csak emlékezetben fognak létezni.

Sok gondot okozott a japán kormánynak az alkotmányváltozás óta az erdőbirtokviszonyok rendbehozása; a feudalis rendszer megszüntével ezek a viszonyok úgy összebonyolultak, hogy a rendezés óriási munkát okoz. Az államtulajdonná vált földeket Csáky szalmájának tekintette a ki csak akarta s a kormány ugyanazt a rendszert látszik alkalmazni, a melyhez a mi kormányaink fordultak Bosznia birtokviszonyainak rendezése alkalmával. A már megkezdett munkálatoknak az a célja, hogy megvizsgálják a kincstári és koronauradalmi erdőket és azokat határjelölések által minden kétséget kizáró módon elkülönítsék a magánerdőktől, valamint hogy előkészítsék a kincstári erdők felmérését, üzemtervét és rendszeres kihasználását, gondoskodván egyúttal a lakosság erdőigényeinek kielégítéséről is. A programm első szükségleteinek fedezésére 856·000 jen (1 jen = 2·5 korona) engedélyeztetett; ennek kiviteli munkálatai 15 évet vettek igénybe és 1904-ben fejeztetnek be; vonatkoztak pedig e munkálatok 8.095,916 cho-nyi területre, melyből 741,573 cho magántulajdonba adatott át, a többi, tehát a legnagyobb rész, állami tulajdon maradt. 1898-ban a kormány az addig szerzett tapasztalatok alapján újabb, szintén 15 évre terjedő programmot dolgozott ki, e célra külön elszámolás alatt álló alapot létesítvén, mely nélközlhető s ennélfogva eladott kincstári földek árából került és ma már 23 millió jenre rúg. Ezen az úton 51756 cho erdő és hara (cserjés) került magánbirtokba. A most említett alap egy részét fontos erdőrészek megvásárlására fordítja a kincstár, más részéből fásítások és hozatali eszközök költségeit fedezi stb. A kormányzat céljai messze elágazók, a mezőgazdaságot új mivelésre alkalmas szántóföldekkel bővíti, a magánbirtokoknak alkalmas fekvésü erdőségeket juttatnak, e mellett az állam biztosítja, kikerekíti és feljavítja a maga erdőállományát, fokozza annak jövedelmezőségét, mely a jelentés szerzőjének számításai alapján 100 év mulva legalább is 66 millió jenre fog felszaporodni.

Az említett munkákkal részint karöltve, részint közvetlenül utánuk történik a háromszögelés, részletes felmérés és üzemberendezés a kincstári erdőkben, a legmodernebb erdőgazdasági alapon, mely mellett tekintettel vannak a nemzeti jólét követelményeire is. A havasi erdőüzem van legelől, a terület 62 százalékával; a fordaszakok magasak, mert sok műfát, főleg erős fát kívánnak termelni. Ezzel ki akarják egyenlíteni a kincstári és a magán erdőgazdaság közötti különbözetet, mert az utóbbi, főleg mély és közép fekvésü erdeiben rövid ideig fordaszakokat tart, hogy gyorsítsa forgalmát. Maga az állam konzervativ gazdálkodást folytat és nem gördít akadályt a magánosok elérik gazdálkodása elé, sőt szivesen látja, hogy ezek néha még a szászországi kincstári faáraknál is nagyobb bevételeket érnek el. Csakis a véderdők fordaszakai vannak korlátozva; ezek a fiatalosokban 10 évnél, a bambuszvágásokban 3 évnél, a hegyi havasi erdőkben 30 évnél kevesebbek nem lehetnek.

A fa szállításánál a kincstári és koronauradalmi erdőkben mindinkább mellőzik a vizutak használatát, épúgy, mint nálunk is; gazdaságos kezelést az erdei utak és vasutak építése által kivánnak elérni.

A fürészipar kevéssé fejlődött, leginkább a kézifürész van használatban; viszont virágzik az erdei- és retorta szenesités. Van az Országban öt nagy cellulozegyár és 85 gyár mintegy 3500 munkása gyufagyártással van elfoglalva; 1900-ban már 5·76 millió jen értékü gyufát exportáltak.

A japán erdőgazdaság mellékágazatai sok tekintetben erősen előtnek a nálunk szokásos kezeléstől. Legeltetés, lombalom használat ott ismeretlen dolog, ellenben nagy-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

foku különösen két gomba tenyésztése. Ezek egyike az Agricus (Sitake) csemege-gomba, mely a melegebb (gesztenyének és tölgynek kedvező) égalj alatt tenyész és a japán inyencek kedvelt étele; de nagyon szeretik Kínában és Indiában is, a hová 1901-ben 860.000 jen árát exportáltak. A másik a Matzutake (talán Armarilla?) a fenyvesekben tenyész és úgylátszik olcsóbb, népszerű táplálék. A Sitakét a cserjésekben tenyésztik, műúton korhasztván a fát, s abban nevelvén a dúsan jövedelmező finom gombát.

A kincstári és korona-uradalmi erdők tiszta jövedelme nyugoti viszonyokhoz képest nem kielégítő. A jelentés összehasonlítja az 1892-iki, 1895-iki, 1898-iki és 1901-iki adatokat, melyek átlag 7·6 millió cho erdőterületre vonatkoznak. Az elsőnek említett évben 4,35 millió sakuujime (= 0·33 m³) ennek 22%-a műfa 288.290 jent, 1901-ben 5·86 millió sakujime (21% műfa) 1.146,560 jent jövedelmezett tisztán. A tiszta haszon tehát chonkint 0.038 jenről 0.151 jenre emelkedett, azaz megnégyszeresedett. E szaporodás dacára azt látjuk, hogy a kincstári erdők kihasználása csekély és hogy a fa szállításának még nagy akadályok állják utját.

Annál nagyobb elismerésre méltó, hogy fásításokra mégis nagy összegeket költenek. 1900 végén a kincstári erdőterületeken 407 mag- és csemete-faiskola volt 662 cho területen, azonkivül 111 magánfaiskola 102 cho területen és külön még nyolc kincstári kezelésben lévő kisérleti kert. Kami Meguroban, Tokió mellett nagy központi faiskola van, melyet maga a miniszterium erdészeti osztálya kezel. Midőn a restaurátió első éveiben az erdő igénybevétele nagyon érezhetővé kezdett válni, a kormány haladéktalanul hozzálátott a nagymérvű uj fásításokhoz. Eleinte magánosokra bizták ezt a kincstári területeken teljesítendő munkát, haszonrészesedési joggal. De is fásítottak 80.000 cho területet, de ez a rendszer mégsem vált be és teljes sikert csak később értek el, az autonom községi vagyonkezelés bevezetésekor. Hamarosan kiesleték, hogy a fásítás révén fokozhatják a testületek jövedelmét és 1898-ban valamint 1899-ben már 426,595 cho terület vet befásítva, amiben az államnak csak annyiban volt része, hogy szaktiszteviselőinek tanácsát rendelkezésére bocsátotta az illető községeknek. A kincstári és korona-uradalmi erdőkben 1892-től 1901-ig csak 53,652 cho fásíttatott fenyő- és 7756 cho lombfával, leginkább csemete-ültetés utján; előnyben részesítették a kryptomeria és Red pine kulturákat, mik 73%-al szerepeltek. Az erdőgazdaság technikai része, a jelentés adatai szerint, tökéletesen a kor színvonalán áll. Tettek kisérletet külföldi fanemekkel is, így például az északamerikai Robinia Pseudoacaciával, a Populus monoliférával, a Pinus rigidával és a Junpiperus virginianaval, valamint a Himalaja cédrussal is, mely ott kedvelt kerti diszfa.

Az erdészet a kereskedelem- és földmivelésügyi miniszterium hatáskörébe tartozik; legfőbb vezetősége: egy igazgató, négy erdőfelügyelő és tiz titkár. Jezo és Formosa erdészete a belügyminisieriumnak van alárendelve. Minden kincstári és állami felügyelet alatt álló magánerdő kezelőségének legfelsőbb foruma a földmivelésügyi minister; a szervezetet egy 1886-ban kelt rendelet szabályozza; van 16 főerdőhivatal (igazgatóság) és 325 erdőhivatal.

Ugyancsak a miniszterek vannak alárendelve (Jezo és Formosa kivételével) a kincstári erdők, 10 fő és 270 erdőhivatallal (1259 védkerület). A legnagyobb főerdőhivatal (Aomori) 1.370,000 cho, a legkisebb (Hirosima) 281.000 chot erdőt kezel. A magánerdők főfelügyeletét egy 1897-ben hozott törvény szabályozza, mely bizonyos gazdasági kezelést követel meg, szükebb korlátot azonban csak a véderdők körül von.

Talán fölösleges külön hangsulyozni, hogy Japán az erdészeti szakoktatásról a lehető legkörülményesebben gondoskodott.

Az első szakiskola a Dendrological school 1882-ben nyilt meg Tokióban; ma már 62 erdészeti iskolában tanítják az erdészettant és erdőgazdaságot. A szaktanítás három foku; az első fokot képezi a tokiói császári egyetemen a college of agriculture, ahol ez idő szerint egy osztrák szakférfi is tanárkodik, továbbá a high agricultural and dendrological school és a sapporo agricultural college Iwate-ben. Ezekben az intézetekben fősulyt a speciális tudományos kiképzésre helyezik; itt nevelik a felsőbb erdészeti szolgálat jelöltjeit. Másodrangu intézet öt van, harmadrangu szintén 5; azonkivül van 48 speciális iskola, melyekben más technikai tantárgyak mellett az erdészeti tudományokat is tanítják. Japán különlegesség végre az említett megurói kisérleti állomással összekötött training school, melyben erdőgazdasági kezelőket és segédmérnököket képeznek ki gyakorlatilag, különös sulyt fektetvén a földtanra és a topografikai rajzra.

Ime a napkeleti ország állami erdészetének minden részében modern szervezete, a nyugati erdőgazdaságnak teljességgel más viszonyokra való ügyes, okos és tiszteletreméltó alkalmazása, mely mellett azonban sok tekintetben a saját, nemzeti erdőgazdaság is figyelembe vétetett; a kincstári és koronauradalmi erdők óvatos, lépésenkint haladó kihasználásában kifejezésre jut az ójapán erdészet ama sajátossága, melyekre e sorok bevezetése is hivatkozik. Annyi bizonyos, hogy a japán erdőgazdaság szem előtt tartja célját: erejének teljes kifejtését. Van okunk figyelemmel kisérni haladását, mert mindinkább közeledik ideje annak, hogy ez a napkeleti szigetország hatalmas tényezőjévé váljék a világ fakereskedelmének.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

VADÁSZAT.

Vadászat és erdészeti csodabogarak.

„*Vadászat és Állatvilág*“ f. évi április 30-iki számában a *Vadászat* rovatában: „*Néhány szó a fő- és özvad-agancs javítása érdekében*“ cím alatt egy közlemény jelent meg *Türnbök Géza* urtól. Az e cikkben foglalt képtelenebbnél képtelenebb állítások nevetségessége felől a nevezett lap szerkesztőségét rövid úton figyelmeztettem, hogy talán tévedés lehet a dologban, mert a közleményt minémüsége szerint itélve, az irója nem szak-, hanem valamelyik élclapba szánta és a kézirat a nyomdában bizonyára csak elcserélődhetett. Kérdező soraimra azt a választ kaptam, hogy: *a cikk irója Türnbök Géza nyugalmazott erdőmester ur tudja mit csinál és a vadászat terén meg is tudja állni a helyét, nem szorul mások utbaigazítására.*

Ezek után indíttatva érzem magam ezen közleményre az igen tisztelt érdeklődők figyelmét felhivni; teszem ezt pedig e lapban azért, mivel első sorban is nem dilletáns Bakatell Vilmosokra, hanem a vadászat és különösen az erdészet iránt érdeklődő szakképzett emberek birálatára van szükségem.

Nincs szerencsém Türnbök Géza erdőmester urat személyesen ismerhetni — sajnálom — mert nagy kujon lehet, hogy ilyen keserü orvosságot minden ostya nélkül be merészel adni a vadászat fellendítése körüli fáradtságos munkában megbetegedett olvasóinak.

De beszéljenek a tények. E lap olvasói már ismerik a *Vadászati Zoologia No. I-et.** E közleményben le vagyon irva, miként zengi az erdei szalonka bübájos tavaszi estéken, *a fák tetején* többé-kevésbbé poetikus szonetteit.

Ezek után rátérhetünk a

Vadászati Zoologia No. II-re.

Most jön az a bizonyos „*Néhány szó.*“ E nehány szóban elmondja cikkiró úr (szó szerint): „Még ma ugyan a *20—25 kilós* kapitális szarvas-ez *3—5 kilós özagancsok nem mennek ritkaságszámba nálunk* (!). — de az elsatnulás jelei már is előre vetik árnyékukat ama *csitri* (!) 10—11 kilós szarvas- és 2—3 kilós özagancsokban (!) melyek *napról-napra mind gyakoribb tropheáit képezik* a trophea rekordokra törekvő nimródoknak!!“

Ez a bevezetés, a mi rendkivüli „tudást“ és szakértelmet árul el a szarvas és özvad „**szarvfizikum**“-beli állapotjának kritikájára nézve, — és hogy a „Magyar bércek koronás vadjai a degenerálódás határaihoz közelítenek“ — s hogy miképpen állunk e tekintetben, azt élénken illusztrálja — mondja a cikk — az a körülmény, hogy — most tessék jól ide figyelni: — „*oly vaddús és nagy gondozásban részesült fővadterület is, mint teszem a mohácsszigeti, magas vadászvendég érkezése esetében kénytelen u. n. praeparált (!) szarvasokkal előállani a kedves vadászvendég számára, a mi úgy történik, hogy a bőgési időnyben a kivalogatott, kapitális diszt hordó erős agancsárokat költséges fogó-készülékkel befogván,* **nemtelenitési** (!) *eljárásnak vetik alá,* (vagyis magyarán mondva kiheréltetnek), *minek következtében agancsukat nem vetik el többé*“ stb.

Továbbá pedig igy folytatja az érdemes (!) értekezés: „*Az ekként megférfiatlanitott agancsárok aztán rendkivül megszelidülnek s a mi fő, könnyen valamely helyhez szoktathatók, ugy hogy ott mindig megtalálhatók lévén, esetleg igen könnyü és biztos cserkészetre adnak alkalmat.*“ — „*Nyilt titok* — mondja a cikk — hogy u. n. **praeparált szarvasok képeztek pár évvel ezelőtt egy igen magas vadászvendég szákmányát . . .**“ Ez a célzás minden kétséget kizárólag ugy látszik Vilmos császárra vonatkozik . . .

Na, ha ez a célzás ama bizonyos „magas vendég és fenséges házigazdájának tudomására jutna“ — nem hiszem, hogy nem azonnal az egész zoologiai szerkesztőséget a *nemtelenitési eljárásnak* vétetné alá, a t. cikkiró urral egyetemben.

Ezen famozus passus után érzékenyen felsóhajtó momentum következik, hogy: „nem minden uradalom rendelkezik akkora kidobni való pénzfölösleggel, hogy vadászvendégei számára csupán a hivalkodás kedveért szarvasokat „praeparáltasson.“

No én is azt hiszem, sőt inkább talán még önmagukat is „nemtelenítenék.“

Most jön az orvosság is, illetve az agancs-javitási recept; az agancs-javitásra hathatós tényezőként felsorolja és ajánlja a **sóskát**, (de nem említi meg, hogy tojással-e vagy tejföllel), általában a zamatos izü savanyákás növényzetet javasolja. A cikk szerint a többek közt igen hathatós árkánum az agancsfejlesztésre nézve még a „*vadrózsa, fagyal, galagonya* stb.; az *aljakban*, erdei tisztásokban pedig a **nadályfű**, *dús fütenyészet*, **nagyvirágu kamilla, főként pedig a sóska növény, mely utóbbit az okszerü tenyésztési érdekek immár semmi módon nem nélkülözhetnek**“. (!)

Téli takarmányozásra a tappinambur mellett a „**makszár takarmányt**“ és a **kölest** is bevált tápanyagként ajánlja a cikk (tót fene nélkül). Ámbátor hogy az agancsképzésre a meszes talajt is igen jónak mondja, de elfelejti megemlíteni, hogy nem-e talán a *meszes talajt is ennie kellene* a szarvasnak. De alighanem igy lesz, mert ha csupán a járásra használná az ily talajt a szarvas, akkor valószinüleg a papucsai nőnének meg tőle. Lehet ugyan, hogy vannak papucsos szarvas-csudák is? Nem lehetetlen, hogy a Zoologiai Lapok t. szakemberei ilyet is praeparálnak. Hanem ez a sok minden csudafurcsaságot tartalmazó szaktudományi (!!) organum nemcsak az agancsképzésről mond el „Mülhauseni“ passusokat a zöldfülü vadásznép nagyobb épülésére, hanem

* Lásd M. E. 1905. április 1. számának 13. oldalát. *Szerkesztő.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

még az *erdészethe* is belekontárkodik és ad egy kis utbaigazítást, a föntebbiekhez hasonló alapossággal mondván a következőket: „A *mai modern* erdőgazdaságunk“ az agancsképződésnek nem kedvez; a tisztásokat, melyeken a zamatos izü savanykás növényzet tanyát verhetne: *cserjékkel ülteti be!*“ . . .

Ülteti ám, majd megmondom mivel . . . Hol a pokolban tanulhatott erdészetet, a ki ilyen bolondokat tud állítani?* De ez még mind semmi. Jön még a következő passus is: „*mert az erdész a füvet nem türi meg*“ (pedig a cikkíró szerint ez is fő „*szarvnövesztő*“ árkánum). Fü helyett *magcsirázó telepeket rendez be*, avagy **füz- és nyárfadugványozással (!) élénkíti és népesíti be füves helyeken az erdőt.**

No hát a ki ilyeneket irni merészel, megérdemelné, hogy egy sűrű erdőben négyszemközt találkozzon egy igazi erdészszel!

De van ám még a hivatkozott tanulmánycikkben (!) egyéb tanulságos (!) is a gyengébbek számára.

Majd mindjárt, de előbb felteszem a kérdést tisztelt olvasóim előtt, hogy . . . szeretik-e a káposztát és hogy? füstölt mi egymással, vagy töltve? Hát a savanyu répát? Ezt már ugy-e nem?? Pedig hát nincs igaza a t. olvasónak! Mert — például a hivatkozott cikk szerint a szarvassal egészen másként van a dolog, ez traktálható savanyított répával is, hogy a savanyu káposztáról ne is szóljunk, mely felette bevált (bizonyosan a Lipót-mezőn) szarvastápláléknak! Hogy mennyire jótékony hatással van a vad egészségének fellendítésére a *savanyu táplálék*, arra eklatáns bizonyságul szolgálhat a szaklapokban közölt (a pokolban talán, de nem a szaklapokban) ama eset (?), mely a harmadévi vadjárvány alkalmával tapasztaltatott (hol? ki által?), a midőn ugyanis a szarvasok és őzek nagymérvü elhullásának csak úgy tudták (?) útját állni, hogy a *vadat* egyéb hiányában **savanyitott káposztával és répával** *kezdték etetni* (?), *mely célra az illető uradalmak* (melyek azok?) **a falu népének összes hordóbeli káposztáját összevásárolták** (hol?)!!

Itt pihenés történjék, hogy mindenki emésztheszen és további erőt gyűjthessen a következményekre . . .

A folytatás előtt szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a cikkiró úr megemlíti még, hogy a savanyu káposztát nálunk már sok helyen kipróbálták, nevezetesen: „*a mármarosi szarvas-pagonyokban és a keszthelyi főuradalmakban* is a vadásztársaságok.“ Na én ezt nem hiszem, még Hári János ha maga személyesen is mondaná!

Idézhetnék még csodás dolgokat is, pl.: „*kukoricászokban, sasfészkekben, mókusfészkekben költő fajdok és nyirfajdokról*“, — mik a hivatkozott cikkben megörökítve vannak, de már magam is megsokallom a hosszu registrációt (nem csak a szerkesztő ur), csak jól esik visszaemlékeznem egy a f. évben a „*Vadászlapban*“ közölt cikkemre, melyben jeremiádákat zengedezek, hogy minő kezekbe kerül a vadászati szakirodalmunk s végre itt lenne az ideje, hogy a tolakodó dilletánsok ujjai közül kikerülő bolondgombákat terjeszteni ne engedjük, hanem a jogos és tárgyilagos kritika révén az ujjaikra is koppanthassunk!

Ha pedig irói viszketegségben szenvednének a t. dilletáns urak, betegségükre még nem oly nehéz az orvosságot megtalálni, csak nem kell restelni a fáradtságot: *Diezl, Lakatos, Döbel* szives utbaigazításokat adnak és nem is lesz szükséges az oly drága és költséges fogókészüléket egyszerre be se szerezniök!

Remetei Kőváry János.

* * *

Mi csak azt röstelljük, hogy T. G. úr *erdőmesteri* cimet visel s minket képzett szakembereket is abba a kategoriába sorozhat az, a ki talán nem tudja, hogy Magyarországon fennálló törvényeink szerint az erdész, főerdész, erdőmesteri titulust a tollas kalappal *bárki* magára veheti. Ezt talán ama lap szerkesztősége sem tudja, mely lapban ez az unikumszámba menő közlemény megjelent, mert akkor a nyert figyelmeztetés ellenére nem irja vászképen azt, hogy: „az az ur meg tudja állani helyét!“ Hiszen az őskori állatok már Türnbök Géza *erdőmester ur* revirjéből is kihaltak, mert hogy ő sem Magyarországon, sem Zanzibárban nem látott 25 kilós szarvasagancsot, de még kevésbbé 3—5 kilós őzkampót, azt jól tudjuk mi édes mindnyájan. Egy lehetséges csupán, t. i. az, hogy T. G. úr valamikor az összarvassal együtt élt a Marsban, mert ekkora bolondgombák, minőket ő feltálal, az ismert világrészekben tudtunkkal nem tenyésznek sehol.

Szerkesztő.

Solymászat és vadászat az Isszyk-kul partján.

Szemelvény dr. *Almássy György:* Vándorutam Ázsia szivébe cimü már régebb ismertetett müvéből.

(Vége.)

Félek, hogy olvasóm türelmét kifárasztom, ha vadászkirándulásunk minden részletét leirom, azért csak két epizódot mondok el. Az egyik egy erdei szalonkával (Scolopax rusticula) történt, a melyet a bozótban többször felhajtottunk, de megint mindig elbújt. Megjegyeztem a helyet, a hol rejtőzködött, oda hivtam néhány solymárt s kértem, hogy vessék oda sólymaikat, ha a szalonka fel fog rebbeni. Sajnos, véletlenül csupa karvalyok voltak kéznél, mindazonáltal a látvány gyönyörüen fejlődött ki, a mikor az ismét felhajtott szalonkát a madarak üldözőbe vették.

*) No, hogy T. G. úr nem a selmeczi főiskolában, de még csak az *erdőőri* szakiskolákban sem tanulta azt, hogy az erdészek *cserjéket* ültetnek, az bizonyos. *Szerkesztő.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ellenségeinek láttára ugyanis a világosságot nem szerető erdei madár tágas körökben toronymagasan emelkedett az ég felé, hogy így helyes belátással az egyetlen biztos uton meneküljön. A karvalyok sokáig követték s meglehetős magasra emelkedtek, de mégis csak alacsony röptü madarak maradtak, míg a szalonka, mint egy pont az égen, északnak indult s eltünt örökre.

Minden vadász elképzelheti a pillanat érdekességét, a mikor az erdei szalonka ragadozó-madár módjára, a ragyogó fényes ég felé emelkedett. A pillanat annál megragadóbb volt, mert a menekülő vad felrebbenésének első percében az ember azt hitte volna, hogy az üldöző ragadozók, mint a lég igazi urai, most fogják kifejteni repülésbeni ügyességüket.

A második emlitésre méltó epizódot egy csoport szarka szolgáltatta, a melyek a sólymoktól üzetve, hosszu kormánytollaikkal, mint rendkivül ügyes és azonkivül ravasz repülő művészek mutatkoztak be. Teljesen megértettem, hogy a franczia solymászat miért kedvelte éppen a szarkavadászatot (voler la pic), sőt ez XIII. Lajosnak kedvelt foglalkozása volt.

A sólyomvadászat leirását azért nyujtottam ilyen hosszura, mert ennek nemcsak nagy néprajzi jelentősége van, hanem, mert az olvasóval meg akartam ismertetni ezt a nemes és élvezetes sportot, a melyet Európában ismét meghonositani nem volna nehéz. Többször meg is próbálták az ujabb időben, a legnagyobb mértékben a Loo-ban székelő solymász-társaság*, de a melynek reményteljes jelszava: „Mon epoir est en pennes“ épp oly kevéssé volt képes a vállalkozásnak hosszu életet biztositani, mint a többi hasonló kisérleteknek.

Ezek a vállalkozások azért nem sikerültek, mert mindnyájan a középkori solymászat nehézkes módszereit választották irányadóul. Különösen pedig a nagy költség buktatta meg őket, mert feltétlenül szükségesnek tartották egész személyzet tartását. Pedig mindez feleslegesség cifraság, a mit mindenki el fog ismerni, a ki ismeri az ázsiai solymászatot, vagy legalább annak módszereit tanulmányozta.

Az Alföld és a Dunántúl messze sikjai, gazdag vadállományukkal, különösen pedig a minden összel keresztül vonuló vadlud, daru, túzoknépükkel valóságos ideális területek volnának a solymászat számára, a mit úgy egyesek, mint egész vadásztársaságok üzhetnének a nélkül, hogy ezzel a fegyveres vadászatot csak a legkisebb mértékben is akadályoznák. Mezei károkról a solymászat idejében — szeptembertől egész decemberig — szó sem lehet s a lótartás költségei sem jöhetnek számba a mi vidéki birtokosságunk előtt, mert ez sokkal kevésbbé veszi igénybe a lovakat, mint pl. a parforce-vadászat, de nem is kell hozzá éppen telivér, sőt még félvér ló sem, elég a rendes hátas-ló, a milyen minden gazdasági udvaron van. Legtöbb költséget a solymár tartása okoz, de mivel ez a szolgálat a lehető legegyszerübb, minden intelligens suhanc, a ki kedvet kapna a dologhoz, egész jól elvégezné és sem a fáradság, sem a költség nem volna nagyobb, mint pl. a kopók, vagy az agarak ellátására szükséges személyzet fenntartásának költsége.

Véleményem szerint legegyszerübb volna solymászokat és tanitó-mestereket egy személyben Ázsiából hozatni; a szártok és kirgizek között elég kiváló fiu találkoznék, a ki szerény díjazás mellett szivesen cserélné fel pusztáit néhány évre a mi vadászterületeinkkel s derekas solymár-nemzedéket nevelhetne itt. Ugyanez, a mit itt Magyarországra mondottam, áll Európa többi országaira is, különösen pedig Németországra, a hol a vadászat és a lovaglás sportja teljes virágzásban van. Olyan sport ez, a mely mind a kettőt sikeresebben egyesitené, mint a komplikált és költséges parforce vadászat s azonkivül egyesek is egész szépen üzhetnék anélkül, hogy ezzel a többi, eddig is használt vadászó módok háttérbe szorulnának. Olyan módja ez a vadászatnak, a mely lehetővé teszi a természet megfigyelését s a sólymokkal való érintkezés révén érdekes állatpszichologiai tanulmányokra nyujt alkalmat s így nagy mértékben megfelel annak a követelményeknek, a melyet az igazán nemes sportok fogalmához fűzünk, t. i. az edző, erőtelejes mozgást izléses mulatsággal köti össze.

Azok az állatvédő eszmékkel terhelt ideálisták, a kik a vadászatot egyáltalában kegyetlen és időszerütlen mulatságnak tartják, a solymászat újra való felelevenitésében ismét csak ennek a kegyetlenkedésnek a fokozását látják. Ezeknek a kedvért jegyzem meg, hogy a sólyommal való vadászat sokkal kevésbbé kegyetlen, mint a puskázás, mert a sólyom csapása villámgyorsasággal öl. Azok azonban, a kik minden túlhajtott szentimentalizmustól távol állanak, nemes és igazságos vadászó módot üdvözölhetnének az ujra feléledt solymászatban, mert itt természetes körülmények közt, egyenlő erővel folyik a küzdelem s a legyőzött fél fájdalom nélkül azonnal kimulik.

A vadászatra hazánkban a vándor-sólyom, vagy a kerecsen-sólyom-félék valamelyike volna a legalkalmasabb, a melyet az ember könnyen megszerezhetne itt a hazában, vagy a Balkán államaiban. Kezdetben és a nehéz sólyomfogás elkerülése végett Ázsiából is lehetne hozatni és pedig mindjárt a solymár szerződtetésével. A mai fejlett közlekedés folytán mindez igen könnyen menne.

Az európai viszonyok azonban a szirti sassal való vadászatra nem kedvezőek, pedig ez az ázsiaiak szerint a solymászat koronája. Már a letelepült szártok sem foglalkoznak vele, hanem csak a két nomád nép, de ezek közül is különösen a kara-kirgizek. A berkut idomitása sokkal több fáradságba és időbe kerül, de az eltartása is igen költséges volna ennek a nagy és falánk madár-

* Ugy értesültem, hogy ujabb időben Odeschalchi Arthur herceg szkicói uradalmán üzi a solymászat nemes sportját, melyet így csakugyan újra meghonositott hazánkban.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nak. A kirgiz egyszerűen a marmoták vagy bobakok kimerithetetlen tárházából látja el a madarat. A vele való vadászáshoz is nemcsak nagy, szabad, lehetőleg müveletlen terület kell, hanem még különös klima is, a mi itthon nincs. A vadászsas szákmányai első sorban a róka és a farkas s csak aztán az őz és antilop. Az előbbi vadak hazánkban sokkal gyérebben fordulnak elő, semhogy a vadászat igényeit kielégithetnék, de legiképen nincsenek olyan pusztálnk, a melyeket télen ne lepne el a hó, hogy rajtuk a téli vadászat szabadon folyhatnék. A sas ugyanis sokszor több kilométer távolságra követi áldozatát s a hogyan hazánkban szokott fekűdni a hó, a lovas aligha követhetné elég gyorsan a vadászatot.

A sassal való vadászat hasonlit a solymászathoz, azzal a különbséggel, hogy a sas, ha levették a sipkáját, sokszor maga figyelmezteti a vadászt fejbiccentésekkel és repdeséssel valami távoli vadra, a melyet a vadász még nem láthatott meg. A sas tehát nemcsak vadászik, hanem „sastekintetével" még fel is keresi a vadat.

Ha a sas jelez, akkor a vadászok megfigyelik az irányt és ujra feltéve a sas sipkáját, követik a jelzést. Kis idő mulva ismétlik a kisérletet, a mig végre a vadász maga is megpillanthatja a vadat. Most aztán a térszin szerint vagy egy darabig utána cserkésznek a vadnak, vagy pedig feléje vágtatnak s kellő távolságból, a mi nem lehet több néhány száz lépésnél, elereszti a sast. Ez ügy történik, hogy a vadász felemeli a karját, elereszti a békót s a „prüaty" kiáltást hallatja, mire a madár magától is elszáll. Rendesen kényelmesen követi áldozatát és nem siet azt leütni, azért a vadászra rendesen tisztességes „run" vár. Kisebb vadaknak, mint rókának vagy fiatal vadnak egyszerüen hátgenincét ragadja meg mind a két lábával s azt eltöri, úgy, hogy az állat rögtön kimulik. A farkast csak egyik lábával fogja meg s a másik lábát készen tartja, hogy abban a pillanatban, a mikor a farkas hátrakap, azonnal megragadja a fejét s neki is ellenállhatatlan hatalommal töri el a gerincét, mint a rókának. Ilyenkor gyakran heves küzdelem fejlődik ki s némely ügyetlen berkutot az első farkas megölhet harapásával.

Magam, sajnos, egyetlenegy eredményes sasvadászatot sem láttam, mert az a várakozásteljes egész napos nyargalászás a Kornudu völgyében nem vezetett eredményre, mivel nem találtunk vadat. A most adott leirást csak kirgizeknek, meg olyan oroszoknak köszönhetem, a kiknek szerencséjük volt sassal való vadászatban részt venni. Ezek az adatok, akár a vjernyi-i hivatalnokoktól, akár az Ili-alföld kozákjaitól, akár a przsevalszki telepesektől, akár pedig a havasok kara-kirgizeitől származnak, minden részletben annyira összehangzók, hogy valódiságukban nem lehet kételkedni. Arról az irgalmatlan szemkikaparásról, a mivel a sas támadásait szokták rendesen jellemezni, senki sem tud semmit, hanem mindenki csak arról beszél, hogy milyen vaskarmokkal töri el a sas az állatok gerincét.

Minden igazi ragadozó madárnak karma az igazi fegyvere, ennek tűhegyességében meg izomzatában van a madár igazi ereje, nem pedig csőrében, a melyet nem is mozgatnak olyan izmok, hogy a madár csőrével igazán veszedelmeseket tudna vágni. A sas lába csunyán szétáll, a mitől olyan idétlen a járása, pedig éppen ezzel nyulik meg az emelőkar s ezzel tud a sas olyan rengeteg erőt kifejteni, hogy az állatoknak megragadja a gerincét és eltöri. A királyi madárnak mindenesetre sokkal nemesebb harcmodora ez az erőszakos támadás, mint a gyáva szemkikaparás, a mit neki tulajdonitanak s a mi néha talán előfordulhat, ha a madár olyan állatot támadott meg, a melynek igen erős fegyvere a szarva, mint pl. az őzbak, vagy az antilop. Ebben az esetben ugyanis az előrenyujtott karmok nem képesek rendesen megragadni az állatot, a madár rohanó áldozatát csőrével is vágja ott, a hol éri.

A királyi madár tisztességének megmentése végett mondtam el ezeket, de megjegyzem, hogy magam nem láttam sohasem s csakis a kirgizek elbeszéléseire támaszkodom. Relata refero!

Vadászatok a Bükkben

Irta: *Imecs Béla.*

A Borsod- és részben a Hevesvármegyékre is kiterjedő Bükkhegység túlnyomó részeiben a vadászat nemes sportja, értem azalatt a vadtenyésztést, gondozást és ápolást, olyan fokon áll, hogy az semmi tekintetben kifogás alá nem esik. Mielőbb a jelenlegi vadászati viszonyokat ismertetném, vessünk legalább egy pillantást a régmult időkre.

Ama nagyszámú és részben tudományos szempontokból is fölötte értékes leletek, melyek jelenleg részint a Nemzeti Muzeum, részint magános gyüjtők birtokában vannak, kétségtelenül bizonyitják, hogy az őskorban Magyarországon is éppen úgy, mint Angol- és Francziaországban az ősvilág rég kihalt óriásai éltek. A baráthegyi, a nándori, a haligóczi barlangokban, valamint Alvinczen, Kolozsmonostoron, a Maros régi öntésein, a Duna, Tisza és Sajó folyók medreiben végzett tudományos kutatások tanuskodnak arról, hogy évezredekkel ezelőtt az akkori rengetegek: a mammut és gyapjasorrszarvú, az óriás szarvas, a barlangi medve, a leghatalmasabb szárnyas: az epicoru és más ősvilági állatoknak adtak menedéket. De évszázadok, évezredek multán hazánk földjének takarója is a rajta élő állat- és növényvilággal megváltozott; a régiek kihaltak, megsemmisültek és csak azok egyes részei maradtak a föld mélyében megkövesedve, melyek aztán vagy a véletlen, vagy a tudománykedvelő kiváncsi ember által feltárva, egykori létük bizonyságaképszolgálnak.

Hogy az őskori ember örökös ellenséges viszonyban, talán mindig élethalálharcban élhetett az állatvilág óriásaival, az bizonyos; hisz a vadászat és halászat volt fő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

foglalkozása; ruházatúl az elejtett állatok bőre, táplálékúl pedig azok húsa szolgált. Ugyan nem birunk biztos tudomással arról, miként sikerült az őslakónak a nagyobb vadat tőrbe, verembe csalni és birtokába keríteve elejteni, de annyi áll, hogy a kőkori szerszámokat ismerve, megítélhetjük, milyen veszedelemben forogtatott az ősember, midőn egy barlangi medvével kellett szembeszállania.

A Bükknek déli kiágazása alatt fekszik a hevesmegyei Szihalom község, hol ezelőtt mintegy harmincöt évvel egy nagyszerű őskori telepre bukkantak. Ezen ősiakóhely 125 méter hosszú, 25 méter széles, 4 méter magas félköralaku földsánccal van körülvéve. A halom több egymás fölött levő hamu- és földrétegből áll. A telep egykori lakói ugyanis, midőn tűzhelyükön a hamu már nagyon felszaporodott, földet hánytak rá és ismét folytatták a tüzelést. Ezt addig ismételték, mig sok éven át egy tekintélyes halom képződött. A halom belsejében igen sok őskori szarvas-, medve- és őzcsontot találtak.

Az őskori állatvilág óriásaitól eltekintve, Európának legnagyobb szárazföldi emlőse a bölény volt. Jóval Krisztus születése előtti időkben már leirva találjuk előfordulását és sajátságait Aristoteles és Plinius műveiben, de egész a mult századig majdnem minden korbeli irók megemlékeznek róla.

Hazánkban már őseink bejövetele előtt is előfordult, de határozott, részletesebb adatokat, melyek vadászati módját kellően megvilágítva tárgyalnák, tulajdonképen csak a középkorban találunk. A XIV-ik és XV-ik században a Bükknek ősrengetegeiben nagy csordákban fordult elő a bölény. Nagy Lajos királyunk Dédesen és Upponyban a királyi vadászok (bizonyosan vadőrök) részére két várdát építtetett; ha aztán a király Diósgyőr várából vendégseregével a Bükknek éjszaknyugoti részét bevadászta, hol a bölény leginkább el volt szaporodva, a várbeli lakosoknak a vadászat rendezésénél fontos szerep jutott.

A bölény mint mogorva, csendességet szerető vad, minden zajtól távol, a leghozzáférhetetlenebb sűrűségekben tanyázott. Tápláléka hasonló volt mint a szarvasé. Régi krónikáink azt jegyezték fel róla, hogy a posványos, nedves, vizállott réteken nőtt vastaglevelű fűnemek, melyet a nép nyelvén sátéknak neveznek, voltak kedvenc eledelei, azonkivül más fűfélék, lombfalevelek, rügyek szolgáltak táplálékul. Télen előszeretettel szokta a kőrisfát meghántani, de a fenyőket soha sem bántotta.

A Bükkhegység általában vizszegénynek tartatik, de számos helyen találunk olyan teknő-alaku, mélyebb fekvésű tiszapos áradvány földdel telt kisebb medencéket, melyeket még a kánikula hosszantartó tikkasztó hősége sem bir egészen kiszárítani. Igy pl. a Pétersara, a Bácsó sara, a Feketesár és a Sötétlápa mélyedései bizonyosan mindannyian kedvenc tartózkodási helyei lehettek egykor a bölénynek. Télen a magasabb, melegebb déli oldalakat kereste fel és utána neveztetett el egyes erdők bérce is igy, hogy többet ne említsek, a tárkányi határban levő Kis- és Nagybivalyorom.

Kinézésre a bölény leginkább hasonlított házi bivalyunkhoz, csakhogy ennél jóval nagyobb, izmosabb és erősebb volt. Testének eleje a nyaktól a hát közepéig nagyon kiállott és hosszabb sörénynyel volt benőve, mint hátulja. Farka rövid, vastag volt. Szarvai aránylag kicsinyek, hengerdedek, simák, kifelé hajlók. Egy jól kifejlett bölénybika a régi adatok szerint 1·7 méter magasság, 3·3 méter hosszaság mellett, 5—7 métermázsát nyomott. A tehén valamivel kisebb és nyurgább termetű volt. Az üzekedés augusztusban történt, mire a felüzött tehén májusban két borjut vetett, melyeket a legsűrűbb bozót közé rejtett el. A különben szelidebb természetű tehén a szoptatási idő alatt ép oly vérengzővé, dühössé válhatott — különösen, ha borját veszélyben látta — mint a legszilajabb bika. A bölény csak a hetedik évben érte el teljes kifejlődését és némelyek szerint 30—40 éves kort el ért.

Egyik tulajdonsága a bölénynek, hogy rendkivül nehezen szaporodik. Jelenlegi hazájában az oroszországi bialoviczi erdőben, hol a czár szigoru parancsa folytán a legnagyobb gondozásban részesül, tapasztalták, hogy gyakran 3—4 év is eltelik, mig egy tehén termékeny állapotba jut. Több más ok mellett mindenesetre ez is közbejátszott, hogy e királyi vad úgyszólva egész Európából kipusztult. Vadon még csak a Kaukázusban fordul elő, de ott is napról-napra gyérül az állomány. Szilézában 1865 óta a Pless-hercegi vadaskertben is tenyésztik; a tenyészanyag a bialoviczi erdőből került, de ott is a legnagyobb gondozás mellett alig tehető számuk 30—40 drb-ra.*

A lőpor feltalálása előtt a Bükkben bölényre ugy vadásztak, hogy azt nagyszámu hajtókkal, kutyákkal a sürüségekből az erdei tisztásokra igyekeztek terelni, hol aztán uri vadászok a kitörő felbőszült vadat betanított tüzes lovakon megtámadták, lándzsa, buzogány és baltával igyekeztek elejteni. A kik bármi okból is a lovon való vadászatot nem gyakorolhatták, vastag fák mögé bujva várták a vad előtörését, mikor aztán egy bölényt rendesen két lándzsás vadász igyekezett leszúrni. A köznép mély vermeket ásott az erdő azon részein, melyen a bölény rendesen legelni szokott és ha a nemes állat az ilyenekbe bele esett, hozzá nem épen méltó módon ütötték agyon. Hogy e vastagbőrü, rendkivül erős, izmos vad csak hosszú és nehéz küzdelem után került terítékre, könnyen elképzelhető. Vadászata sokkal nagyobb veszélyel járt, mint a medvére való vadászat és a lándzsának gyors és biztos kezeléséhez igen jól kellett érteni a bölényvadásznak, azonkivül csak kitünő lovas próbálhatta meg a lóról való támadást, mert a már gyakran használt lovak is megvadultak, a mint a bölény csörtetését észrevették. Húsa kedveltebb pecsenyét szolgáltatott, mint

* Évek óta Magyarországban is tenyésztik Hohenlohe hg. javorinai uradalmában, azonban ott sem szaporodik s állománya ma kevesebb, mint kezdetben volt. *Közlő.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a szarvasé, bőrét kidolgozva, erős szíjjak készítésére használták, szarvából ivóserlegeket és mindenféle csecsebecse tárgyakat csináltattak.

A mohácsi vész után, nevezetesen akkor, midőn a kézi ipar fejlődésével a lőfegyverek készítése is nagyobb arányokat öltött, az erdők kihasználása is mindinkább szükebb térre szorította e felséges vadat, a bölénycsordák ritkulni kezdtek, míg végre egészen kipusztultak. Hogy a Bükkben mikor ejtették el az utolsó bölényt, kitudnom nem sikerült, de e vadról lévén szó, biztos adatok nyomán állíthatom, miszerint téves azon általánosan elfogadott nézet, mintha az utolsó bölény Erdélyben 1814. évben lőtték volna. Bölény a 19-ik században Erdélyben sem fordult már elő és több előkelő vadászati író* nyomán közölhetem, hogy az utolsó e nemes vadból 1762. október 8-án a borgói hegyekben lelte halálát. Szerintem a bölénybikát a szarvasbikával összetévesztették, mely vad az akkori időkben is csak szórványosan fordult elő és a köznép által éppen mint a bölénybika: vadbika név alatt volt ismeretes.

(Folytatása következik.)

* Ujfalvy Sándor. *Közlő.*

Egy szepesmegyei bölény kitömött feje.
(Dr. Lendl Adolf budai intézetében készült.)

Bölény Magyarországban.

Még talán vadászkörökben is kevesek előtt ismeretes, hogy a bölények hatalmas faja, melyeknek utolsó példányait mintegy 300 év előtt Naszódvármegyében még szabad vadászterületen ejtették el, előkelő urak áldozatkészsége folytán az országban ismét feltünt.

A Javorina hegységben ez idő szerint 12—15 példányból álló csordája létezik e félelmes óriásoknak, a melyek oly pompásan fejlődnek, hogy az egyes példányok bizonyára éppen olyan hatalmasak és erősek, mint őseik. Magyarázata ennek az érdekes ténynek az, hogy évekkel ezelőtt *Hohenlohe* és *Plesz* hercegek, az előbbi a Kaukazusból, az utóbbi Lithvániából több párt hozattak a Javorina hegységbe, avval a szándékkal, hogy a bölényeket meghonosítják. Hogy mily fényesen sikerült ez a kisérlet, erről minden vadász és állatbarát meggyőződhetik, ha meglátogatja dr. *Lendl* Adolf budai laboratoriumát, a hol e makacs állat hatalmas feje kitömve látható. A legjobban úgy képzelhető el ez a szörny, hogy ha egy fekete ördögöt képzelünk el, a mint az még gyermekkorunkban lebegett szemeink előtt, csakhogy meseszerű, óriási nagyitásban.

Az óriási szénfekete fejnek, a szintén szénfekete nyakon, mintegy 60 cm. a magassága, a melyen a két, rosszindulatot kifejező szemek 30 cm. távolságban fénylenek. Az erősen kifejlett szarvaknak alapjában 10 cm. az átmérőjük és a hajláson túl 40 cm. a hosszuságuk. A homlokot göndör szőrözet fedi, a mely kócos, áthatlan tinccseket képez. Alsó álkapcsát végre egy fényes, fekete „kecskeszakál" ékesíti, a mely kiegészíti e különös vad s makacs teremtmény karakterisztikus kinézését.

KÜLÖNFÉLÉK.

* **Áthelyezések.** A m. kir. földmivelésügyi minister a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Nagy* Károly erdőmestert a bustyaházai m. kir. erdőhivatal kerületéből a lugosi m. kir. erdőigazgatóság központi szolgálatához, *Glós* László főerdészt a máramarossziget m. kir. erdőigazgatóság területében a bocskói pénztár-ellenőri állásról a pénztárosi állásra, *Bartha* Gábor főerdészt a lugosi m. kir. erdőigazgatóság kerületéből a máramarossziget m. kir. erdőigazgatóság kerületébe a bocskói pénztárellenőri állásra, *Fekete* János főerdészt a deliblati m. kir. kincstári birtokkezelőségtől a lugosi m. kir. erdőigazgatóság kerületébe a pancsovai erdőgondnoksághoz, *Hayden* Gyula erdészjelöltet a bustyaházai erdőhivatal kerületéből — saját kérelmére — a lugosi erdőigazgatóság kerületébe, — a nagybányai főerdőhivatal kerületében *Mikes* János erdőmestert a fernezelyi erdőgondnokságtól a pénztárosi állásra, *Schönherr* Sándor erdészt pedig a központból a fernezelyi erdő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gondnoksághoz, *Karvas* Emil m. kir. erdőmestert az alsókubini m. kir. erdőhivatal vezetőjét Budapestre a m. kir. földmivelésügyi ministerium I/A (erdészeti) főosztályába rendelte be s helyébe a lőcsei m. kir. erdőhivatal területéhez tartozó szepesszombati m. kir. erdőgondnokság kezelésével megbizott *Förster* Gyula m. kir. főerdészt, Förster Gyula helyébe pedig a liptószentmiklósi m. kir. állami erdőhivatal területéhez tartozó rózsahegyi m. kir. járási erdőgondnokságnál alkalmazott *Geschwind* Lipót m. kir. erdészjelöltet, *Franciscy* Vilmos m. kir. erdészjelöltet a székelyhidyi m. kir. állami erdőhivataltól a dévai m. kir. erdőhivatalhoz helyezte át. Továbbá *Krausz* Ernő m. kir. főerdészt, a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokság vezetőjét a soproni m. kir. járási erdőgondnoksághoz, *Dömsödy* Zoltán m. kir. főerdészt, a soproni m. kir. járási erdőgondnokság vezetőjét a nagyváradi m. kir. járási erdőgondnoksághoz, *Hegedüs* Béla m. kir. erdészt, a nagyváradi m. kir. járási erdőgondnokság vezetőjét a nagyborosnyói m. kir. járási erdőgondnoksághoz, *Kovács* Pál m. kir. főerdészt, a nagyborosnyói m. kir. járási erdőgondnokság vezetőjét a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnoksághoz, egyidejüleg megbizva őket az emlitett járási erdőgondnokságok vezetésével. Az alsókubini m. kir. járási erdőgondnokság vezetésével pedig a marosvásárhelyi m. kir. állami erdőhivatal területéhez tartozó szovátai m. kir. járási erdőgondnokságnál alkalmazott *Nemetz* János m. kir. erdészjelöltet bizta meg. *Ocsárd* Károly erdőmestert a soóvári erdőhivatal területéből — saját kérelmére — a nagybányai főerdőhivatal területébe, *Gründl* Gyula főerdészt az orsovai erdőhivatal területéből — saját kérelmére — a soóvári erdőhivatal területébe, *Löfi* Jenő erdészt pedig az apatini erdőhivatal területéből — saját kérelmére — az orsovai erdőhivatal területébe helyezte át s *Ocsárd* Károlyt az ellenőrködői teendők ellátásával, *Gründl* Gyulát és *Löfi* Jenőt pedig az erdőrendezőség vezetésével bizta meg s egyidejüleg *Merényi* Gyula erdőmestert a soóvári erdőrendezőség vezetése alól felmentette s a soóvári erdőhivatali ellenőrködői teendők ellátásával bizta meg. *Krajcsovits* Ferencz erdészt a bustyaházai erdőhivatal területéből az orsovai erdőhivatal területébe helyezte át és a temesszlatinai erdőgondnokság vezetésével, *Fekete* Béla erdészt pedig a bustyaházai erdőhivatal területében a felsőszinevéri erdőgondnokság vezetésével bizta meg. *Kindernay* Kálmán és *Török* Aladár m. kir. erdészjelölteket a dévai m. kir. állami erdőhivatal, illetőleg a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság területéből a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolához osztotta be s egyszersmind megbizta Kindernay Kálmánt az erdőmiveléstani, Török Aladárt pedig az erdőhasználattani tanszék tanársegédi teendőinek ellátásával.

* **Kinevezések.** A földmivelésügyi minister a számvevőségek egyesített létszámában *Gergő* Károly és *Tordony* Gusztáv számtanácsosi cimmel és jelleggel felruházott erdőszámvizsgálókat valóságos erdőszámtanácsosokká, *Jamnitzky* Antal és *Thuránszky* Béla erdőszámellenőrökét erdőszámvizsgálókká, *Huttya* Pál és *Valent* Emil erdőszámtisztek etszámellenőrökké nevezte ki, továbbá az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket és a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában m. kir. erdészjelöltekké kinevezte: *Asbóth* István m. kir. erdőgyakornokot (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Barsi* Árpád m. kir. erdőgyakornokot (a máramarossziget m. kir. erdőigazgatósághoz), *Muttnyánszky* Jenő m. kir. erdőgyakornokot (az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz), *Horváth* Miklós m. kir. erdőgyakornokot (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Földváry* Miksa okleveles erdész, urad. titkárt (a liptószentmiklósi m. kir. állami erdőhivatalhoz, *Bakos* Vilmos végzett erdészeti főiskolai hallgatót (a nagyszebeni m. kir. állami főerdőhivatalhoz), *Plotényi* Jenőt (az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz), *Léber* Györgyöt (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Prunyi* Albertet (a székelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz) és *Kelle* Arthurt (a liptójvári főerdőhivatalhoz) ideiglenes minőségü m. kir. erdőgyakornokokká, *Lux* Árpád erdészjelöltet pedig az ungvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből a bustyaházai m. kir. erdőhivatal kerületébe erdőmérnökké nevezte ki.

* **A közlegelőket nem szabad feldarabolni.** A földmivelésügyi miniszter legutóbb egy konkrét eset alkalmából kimondotta, hogy egyesek jutalékát a közös legelőből kihasítani nem lehet.

* **Mintalegelő Gömörben.** A gömörmegyei gazdasági egyesület a Sajó völgyében tizholdas mintarétet alakított; fölhivta a községeket mintalegelő létesitésére, minek következtében több községi mintalegelő létesült.

* **Japán ponty Magyarországon.** Dr. Hirsch Alfrédnek van tudvalevőleg hazánkban legnagyobb tóhalgazdasága. Az ő nevéhez fűződik a törpe harcsa meghonosítása is. Mint értesülünk, az iharosi tóhalgazdaság most egy japán halfajjal tesz kisérletet, a higoi néven ismert fajtával. Külsejére nézve hasonlít a mi hazai pontyunkhoz, de azt fejlődésben túlszárnyalja, a mennyiben egy méternyire megnő. Ezzel egyidejüleg Amerikából továbbfejlesztésre beszerezte a naphalat, sunfis, mely nevet a szivárványra emlékeztető kiválóan szép színének köszönt. Izletes húsa miatt igen kedvelik.

* **Megsürüsödött tinta felhigitására** legalkalmasabb a teaforrázat, először azért, mert a vizben levő mésztartalom a főzés alatt a vizből kiválik, továbbá azért is, mert a teában levő csersav a tinta egyenletes felhigitását lehetségessé teszi, a mennyiben a megzavarodást vagy a tintában csapadék képződését meggátolja.

* **Akvárium Budapesten.** Nagyszabású tengeri és édesvizi *akvárium* építését tervezi egy hatvanhét tagú bizottság, mely már kész tervet is készíttetett az építéshez. Az akvárium *Budapesten* fog épülni és hivatva van a főváros diszét is emelni. A terv az, hogy 2500 darab 100 koronás részvényt bocsátanak ki s az igy begyült

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

250 ezer koronából fedezik a szükséges összes kiadásokat. Az építést, berendezés vezetését, úgy a tudományos, mint üzleti későbbi igazgatást dr. *Lendl* Adolf műegyet. tanár vállalta magára s nálánál avatottabb kezekbe alig is kerülhetett volna. Igy biztosra vehetjük, hogy az új tudományos és látványos nevezetessége fővárosunknak a szakszerű kritikát kiállja s a nézőközönségnek kívánságait is minden tekintetben ki fogja elégíteni. Minden érdeklődőnek készséggel megküldi *dr. Lendl Adolf intézete Budapest, II., Donáti-utca 7.* az akvárium részletes költségvetését és a részvényjegyzési íveket is.

* **Papiros ablaktáblák rizspépből.** Egy font rizsliszt feloldandó egy liter vízben és ezen folyadékhoz, folytonos keverés közben, annyi forró vizet öntünk, hogy az egész anyag tapadó péppé sürüsödjék. E rizspép a papirost oly keménynyé teszi — különösen mert nedves idő alkalmával sem oldódik fel — hogy az üveggel is kiállja a versenyt.

* **Ornithologiai kongresszus.** A IV. ornithologiai kongresszust az idén Londonban, junius hó 12-én nyitják meg s tart a kongresszus a kirándulásokkal együtt junius hó 21-ig. A kongresszus védője a walesi herceg, tiszteleti elnökei Ferdinánd bolgár fejedelem és Alfréd Russel Wallace, Darwinnak kor- és munkatársa. Választott elnöke R. B. Sharpe, a British Muzeum világhirű őre. A nemzetközi nagy bizottságban Magyarországot Herman Ottó és Madarász Gyula dr. képviseli. A magyarokat — sajnos — ezuttal is Ausztria-Hungary csoportba foglalták. A magyar ornithologiai központ részéről annak vezetője Herman Ottó és Csörgey Titusz adjunktus vesznek részt, kikhez eddig az intézet külmunkatársai közül Chernelházi Chernel István ismert ornithologus és Hauer Béla bojári birtokos csatlakoztak. A kir. m. Természettudományi Társulatot Herman Ottó, a Nemzeti Muzeumot dr. Horváth Géza képviseli a kongresszuson. A szervező bizottság az ornithophaenolygiáról szóló előadás tartására Herman Ottót kérte fel, ki ezt Gineverné Győry Ilona közreműködése mellett fogja megtartani. A M. O. Központ Tallián miniszter intézkedéséből bemutatja 10 évi működésének teljes irodalmát és fotosabb térképeit. A magyar ornithologiai központ ezenkivül fontosabb kiadványainak külön lenyomatait kellő példányszámban a kongresszus rendelkezésére bocsátotta, a mit köszönettel el is fogadtak. Külön ez alkalomra két eredeti kiadvány készült angol nyelven. Az egyik, „Recensio critica automatica", egybefoglalja a madárvonulásról szóló ismeret legfőbb szentenciáit, a másik tömören ismerteti az intézet módszerét, a melylyel elérte, hogy a tudomány e szakában elismert vezető szerepet játszik. Ezenkivül Csörgey Titusz fejtegetni fogja a madarak táplálkozásának gazdasági jelentőségét, a mely diszciplinának a kongresszus külön osztályt szervezett.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü
vadászfegyverek
megrendelhetők:
Lakatos Károlynál
Budapest, II., Csalogány-utca 26.

A tekintetes M. kir. állami Erdőhivatalok figyelmébe!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy a volt urberesek és közbirtokosságok osztatlan állapotban levő, közösen használt erdőbirtokainak gazdasági ügyviteléről szóló s az ungvári m. kir. állami erdőhivatal által ujonnan átdolgozott s a földmivelésügyi ministerium által átnézett és jóváhagyott

Szabályzat

nálunk állandóan raktáron van és bármily mennyiségben kapható.

Felkérjük a tek. hivatalt, szíveskedjék ezen körülményt tudomásul venni és b. rendelésével mielőbb megtisztelni.

A szabályzat ára darabonként **50 fillér,** 100 darabon felül **40 fillér**

Továbbá kaphatók nálunk az **erdőkezeléshez** szükséges **összes nyomtatványok.**

Megrendelésre készitünk hivatalos levélboritékot és fejezettel ellátott ivrétü-papirokat s mindennemü nyomtatványokat csinos kivitelben a legjutányosabb árak mellett.

B. rendeléseit várva, maradtunk

teljes tisztelettel

Székely és Illés

erdészeti nyomtatványraktára Ungvárt.

Fő-vadőr
kerestetik azonnali belépésre.
Feltételek: német és tót nyelv birása; fizetés 240 frt, 14 hl. életnemü, valamint tűzifa, rét és szántóföld, s a szokásos lődijak.
Jóraváló, nős szakemberek szíveskedjenek bizonyitványmásolatokkal felszerelt kérvényeiket (melyek nem küldetnek vissza) **W. Hauser, Hamborg,** u. p. **Berzevicze,** (Sáros m.) címre bekülleni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Holfeld erdőtanácsos Vadnyalató pora

nagyban előségíti a

fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kiséretek igazolják a tiszta növényeredetű pornak kitűnő hatását. Az e porral készített sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eredeti állapotban csakis

FORSTRAT HOLFELDS ERBEN

Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

Hirdetés.

Aradmegyében egy 2000 k. holdas

erdőbirtok

eladó. Kapitális szarvas és őz, továbbá vaddisznó-vadászatra berendezhető. Vasuti állomástól 8 kilométer. Ára 120—140 ezer korona.

Bővebb felvilágosítást ad **Ajtay Sándor** főerdész **Zöldes** p. **Gurahoncz.**

Szaktársak! Ha hirdetéseket küldtök valamely lapba, ne feledkezzetek meg a Magyar Erdészről sem; tudjátok, hogy az semmiféle támogatásban sem részesül s csupán az előfizetési és hirdetési díjakból tartja fenn magát.

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A **Cozapor** többet ér, mint a világ minden szőrbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása oly eleinte meglepő, de biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejti mi okozta javulását.

Coza a családok ezreit békítette ki ismét, sok sok ezer férfi a szégyen és nélszenvedéstől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömérdek fiatal embert a jó útra, és szerencsésebbe segített és sok emberünk életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a **Cozapor** tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, *ery* próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kézeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYEN PRÓBA 209. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek.
(Levelek 25 fill, levelezőlapok 10 fillérre bérmentesítendők.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 209).
62. Chancery Lane, London, Anglia.

702. szám
kig. 1905.

Faárverési hirdetmény.

Szepesbéla XVI szepesi r. t. város tanácsa **1905. évi junius hó 21-én délelőtt 10 órakor** a városháza tanácstermében tartandó nyilvános irásbeli árverésen eladja a város tulajdonát képező erdőbirtok „A“ üzemosztálya „Csarni“ nevü 19. sz. erdőrészletében tövön álló, műszaki célokra egészben alkalmas 13133 darab lúcz, 9137 drb. jegenye és 12 drb. vörösfenyő, valamint kisebb részben műszaki célokra, nagyobb részben pedig tűzifára alkalmas 2147 drb vegyesfenyőfő 17605·40 tm^3-re becsült

haszonfa tömegét.

Becsár 135000 kor. Kiszállítási határidő bezárólag 1908. deczember hó 31-ig.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: a) ha a hirdetményben kitűzött óra előtt nyujtatnak be; b) ha tisztán kivehető számjegyekkel s egyszersmind betükkel is kiirva tartalmazzák a megajánlott összeget; c) ha az ajánlat szövege, valamint annak boritéka kivül az értékesités tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza, úgy a mint az a hirdetményben foglaltatik; d) ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be; e) ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; f) ha bánatpénzképen a becsértéknek 10%-át készpénzben, vagy a bánatpénznek a városi pénztárban történt befizetését igazoló nyugtát tartalmazzák; g) ha úgy vannak aláirva, hogy az aláirásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható; és h) ha a boritékon kivül „Ajánlat a szepesbélai „Csarni“-ból 1905-ben eladandó fakészletre“ felirással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyujtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek a lőcsei m. kir. áll. erdőhivatalnál, az annak alárendelt szepesszombati m. kir. járási erdőgondnokságnál és a városi tanácsnál tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Szepesbélán, 1905. évi május hó 26-án.

A városi tanács.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

TÖMÖNTŐDE
A „MAGYAR ERDÉSZ" NYOMDÁJA

Van szerencsénk ajánlani a mélyen tisztelt erdész uraknak és erdőhivataloknak a következő **készletben levő**

erdészeti nyomtatványokat:

Üzemtervi nyomtatványokat
I. mintától kezdve XXIV/4. mintáig, *meritett papiron*, egy ív ára . . . . 10 fillér.

Üzemátvizsgálási nyomtatványokat
a kincstári vagy nagyobb üzemátvizsgálásokhoz XXV. mintától kezdve XXVIII. mintáig, *meritett papiron*, egy ív ára 10 fillér.

Ugyanaz a községi (kisebb) üzemátvizsgálásokhoz, a földm. min. 9600/1890. sz. rendelete alapján összeállítva, 1 példány (5 ív) ára *finom velin papiron* . . . . 40 fillér.

A községi (v. urbéri) erdők üzemterve (1879. évi XXXI. t.-cz.) 1 példány (6 ív) ára *finom velin papiron* 48 fillér.

Becslési könyv,
Próbafelvételi könyv,
Felmérési könyv
kötve, drbként 1·80 K.

SZÉKELY ÉS ILLÉS UNGVÁR

ALAPITTATOTT 1862.

Ajánlkozunk mindennemü

NYOMDAI MUNKÁK

készitésére gyors, pontos és csinos kivitelben a legjutányosabb árak mellett.

Ajánlunk továbbá hivatalos átiratokhoz szükséges ministeri, irodai és fogalmi papirokat, ehhez való boritékokat czímnyomással.

Mindennemü nyomtatványokat, irodai, fogalmi és csomagoló papirokat, valamint iró- és rajzszereket gyorsan és pontosan szállitunk.

Levélbeli megkeresésre
mintát, árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küldünk.

KÖNYV-, PAPIR-, IRÓ- ÉS
RAJZSZERKERESKEDÉS
NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában, Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szaktanyár 2018. Támogatás: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam 1905. junius 15. 6. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

A bécsi földmívelési főiskola Diák-Otthonának megnyitása.

A mit a „M. E." 1903. évi egyik cikkében tervbe vett, hogy a selmeczbányai főiskolánknak internátust építsünk, az a közelmultban a bécsi földmívelési iskolán már megvalósult.

Az ige testté vált az osztrák fővárosban, hol a főiskolai hallgató évi ellátási költsége körülbelül egynegyed annyiba kerül, mint Selmeczen.

Ezen főiskola Diák-Otthonát a múlt 1904. év október 21-én a közoktatásügyi minister jelenlétében nyitották meg. Az ünnepélyes megnyitásról a „Centralblatt für das gesammte Forstwesen" cimü szaklap múlt évi XI. füzetében a következőkben számol be:

Az ünnepi vendégeket — mondja a nevezett lap — a jelzett nap reggelén a főiskola lépcsőházában Schuller dr. rektor és az egyesület elnöke Fridrich tanár fogadták. A díszteremben összegyült közönség soraiban ott voltak a földmívelési, közoktatási ministerek, a máriabrunni kisérleti állomás igazgatósága, Bécs fővárosa és több más előkelőség.

A mint a közoktatásügyi minister, Hartl dr. lovag, délelőtti 10 órakor a díszteremben megjelent, az egész ünnepi társaság a Diák-Otthon ebédlőjébe vonult. Ott az énekkar egy ünnepi dalt zengett el, azután Fridrich tanár ismertette a Diák-Otthon keletkezését. Hangzatosan megköszönte mindazoknak a közreműködését, kik ez emberbaráti intézményt támogatták.

Ezután Schuller dr rektor szólott és megemlékezett arról, hogy a főiskolának a központtól távolsága szülte meg a gondolatot egy Diák-Otthon felépítésére, kivánja, hogy a diákság az új épületben egy új otthont találjon és hogy az új otthonban szünjék meg az utóbbi időben a hallgatóság körében tapasztalt egyenetlenség. Erre Hartl közoktatásügyi minister a következő beszédet mondotta:

„Különös megelégedésemre szolgál, hogy a mai napon ezen ünnepélyen az igen tisztelt tanári kar és akadémiai polgárok körében megjelenhettem és alkalmam van szólani. Engem nemcsak mint a közoktatásügy fejlesztésére kötelezett főnököt hivtak meg, hanem mint annak a bizottságnak egy tagját, a ki élénk részt vett ki magának a Diák-Otthon megteremtésében, mint tiszteletbeli elnököt, ki a kitüntetés ellenértékéül a diákság java és baja iránt a legmelegebb érdeklődéssel viseltetem. Ha e nemes intézmény még ma igen szerény körben mozog is, még a viszonyokkal ismeretlenek is elismerőleg fognak a főváros minden zajától távol, a Wienerwald villa telepei között épült főiskola Diák-Otthonáról nyilatkozni, mert a távolság okozta hátrány megszünt, s a bennlakással és a menzában való étkezéssel megtakarított időt és erőt a tudomány fejlesztésére használhatjuk fel. De nemcsak lakást és menzát nyujt a Diák-Otthon, hanem egy kellemes, szülői házat pótló otthont, kellemes társas életet, kellemes talajt mindnyájunknak a kollégialitás, az egymáshoz való tartozás ápolására.

Ha a Diák-Otthon ezeken az alapelveken fog tovább fejlődni, ezen gondolat évek hosszú során át a főiskolák történetében a legszerencsésebb eszmék egyike lesz. A főiskola 1896. évben vonult be a pompás hajlékba és nem csak a tanszékeket szaporította, hanem felállította a kisérleti állomást Grosskissensdorfban, a jövőben pedig egy kisérleti állomást tervezünk felállítani a mezőgazdasági eszközök és gépek kipróbálására, ezenfelül a szomszédtelkek megvétele után tervbe vettük egy gyüjteményes épület fel-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

állítását. Legkomolyabban foglalkozunk az erdészet és a kultur technika fejlesztésével.

Valamint az utóbb említett újítások megvalósítása az intézet tanerőinek főcélja volt, melyre fáradhatatlan törekedtek, épp úgy ezen lelkes férfiak köréből eredt a Diák-Otthon eszméje is, a mi páratlan és céltudatos munkával meg is született.

Engedjék meg tehát, hogy nem csak mint a közoktatásügy vezető férfia, hanem a tanuló ifjuság nevében is a legmelegebben köszönetet mondjak ennek a lelkes tanári karnak, úgy nevezetesen az alapító bizottság elnökének: Fridrich tanárnak, az egyesület pénztárosának: Simonyi tanárnak stb. stb. Nyissuk meg az otthon kapuit — folytatta a minister — és áldásos működése legyen hasznára a főiskolának."

Az elhangzott ünnepi beszéd után az ifjuság a „Gaudemus igitur" cimü dalt énekelte és ennek végeztével az ünneplő közönséggel megtekintette a helyiségeket, melyek a következőkből állanak: 40 szoba 58 ágygyal. (Egy szoba egy ágygyal, fütéssel, világitással és ágynemüvel — nagysága szerint — 28—30, két ágygyal 46—55 korona havi fizetésért kapható. A menza akadémikán a reggeli, a mi kávé vagy tea és kenyérből áll, 20 fillér; ebéd: leves, marhahús főzelékkel és kenyérrel, háromszor hetenkint süllttel 60 fillér; vacsora, a mi egy húsételből áll 40 fillér.)

A tágas étkező-helyiség mellett egy olvasóterem áll a fiatalság rendelkezésére. Az összes lakóhelyiségek az épület keleti és déli oldalán fekszenek s néhánya erkélyes. Fürdő és zuhanyhasználat szabad. Az épület a berendezéssel együtt 280,000 koronába került és Bécs külvárosának valóságos dísze. A Diák-Otthon helyiségeinek elfoglalására tömegesen jelentkeztek a hallgatók és előre látható, hogy az otthon adta előnyök következtében azt idővel ki is kell bővíteni.

*

Példát vehetünk a szomszédoktól! Azoknál a felvetett eszme termékeny talajra talál, a mag kikel, magas fává nő, virágzik, gyümölcsöt hoz a haza oltárára, áldozatgyümölcsöt, mely kedves Istennek, kedves embernek, a szaktársaknak.

Nem ilyenek vagyunk mi magyar erdészek! Nálunk ha egy eszme felmerül, egy-ketten hozzá szólunk, reá mondjuk kelletlenül jó, jó, szép, szép!? és ezzel azt hisszük, eleget tettünk az ügynek. Vagy az eszmét lesajnáljuk, vagy hozzá teszünk egy cigány prepoziciót: a „ha" szócskát és ezzel vége mindennek; az eszmére reá borul a feledés sürü fátyola.

Így például az „E. L." múlt évi II. füzetében a bécsi Diák-Otthonról irva, a cikk második bekezdésében a következőket mondja:

„A selmeczi akadémia mellett felállitandó Diák-Otthon eszméje is felmerült már a *szakirodalomban* és nem kételkedhetünk, hogy lelkes felkarolásra is találna, *ha* nem füzetnék az erdészeti szakoktatás egy újabb erős szállal Selmeczbányához, a hol egészséges kifejlődésének feltételei hiányoznak."

Megengedem, hogy a cikk szerzőjének utolsó mondatában rejlik igazság; de elvégre is az a fiatalság nem azért van Selmeczbányán, vagy más városkában, vagy a főváros hideg kőpalotái között, hogy ott nem tudom minő élvezetekbe merüljön, hiszen gondoskodik új rendszerünk a sok feldolgozni való tananyaggal arról, hogy az a komoly törekedő fiatalsággal meg ne történhessen. Azért van a fiatalság a főiskolán, hogy komoly munka mellett a kollegiális, az együttérzés szellemétől áthatva, a tudományt müvelje; mert tudniok kell, hogy Magyarországot csak a tudománynyal, a hazaszeretet ápolásával és összetartással lehet nagygyá tenni.

Nagy baj, azt hiszem senki kétségbe vonni nem fogja, hogy Selmeczen meglazúlt a fiatalság között a kollegiálitás, a kapocs, mely az erdészeti pályát — rossz javadalmazás mellett is elviselhetővé — mondhatnám fatálistikussá teszi.

Nincs meg a régi jó viszony a tanár és az ifjuság között és ezzel megszűnt az az igaz diákélet, a miről Lorik Károly „A leányvári boszorkány" cimü regényében ir és e regényről Wolfner Pál az „Ujidők"-ben a következően rajzol:

„Magyarországon igazi diákélet úgyszólván csak Selmeczbányán van. Budapesten természetesen szó sem lehet ilyenféléről; ahhoz a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

város túlságos nagy. De akárhány kisérlet történt is, hogy Kolozsvárott vagy egy vidéki jogakadémián egységes testületi szellem fejlődjék, ezek a kisérletek mind meddők maradtak. Csak a selmeczi diákok maradtak meg ósdi viseletükkel, ósdi szokásaikkal a régi diák tradiciók őrzői. Ifjúsági kongresszusokon minden esztendőben feltünt a selmeczi csapat, mely mintha egy más világból jött volna. *És a reszketö monoklis, gamaszus nagyvárosi jogászocskák* valami homályos tisztelettel nézték annak az akadémiának képviselőit, a melyben él a régi eszmék ereje, a melyben még komolyan veszik a régi diák-ideálokat."

Ezeket a régi diák-ideálokat, a miben a komoly tudományok művelésén kivül a hazaszeretet virága illatozik, kell főiskoláinkon visszavarázsolni. Ezt pedig csak úgy fogjuk elérni, ha ép úgy, mint a bécsi főiskolán, a mi főiskoláinkon is a tanári kar veszi kezébe a tudomány és a hazaszeretet fáklyáját. Világosítsák meg a nevelésükre bizott fiatalság fogékony szivét! Áljanak élére egy Diák-Otthon építőbizottságnak, úgy, mint Fridrich professor, és meglehetnek győződve, hogy ha az ige testté fog válni, akkor *„a középiskolák seléctes anyaga"* is megjavul. És ha a mai rossz pénzügyi viszonyainknál fogva a főiskolát Selmeczről nem sikerül elvinni, *„a selmeczi társadalmi viszonyok, melyeket kedvezőtlen vizsgaeredmények"* egyik okának tartanak, megfognak változni. Hisz önök tanár urék elsők az elsők között, a kiknek az ős diákfészekben az irányadó szerep jutott. Tegyék nagygyá, hiressé főiskolánkat! Újítsák meg ezen ősi fészek lőréseit, javítsák ki a régi bagolyvárat, a tudomány és hazaszeretet minden eszközeivel, mert mint állami tisztviselők tudhatják igen jól, hogy az állam készebb ezreket egy régi épület modernizálására fordítani, mint egy új épületre százakat költeni. Ha nem képesek felső iskoláinkat amerikai módszerrel más megfelelőbb helyre eltolni, ne gurítsák a nembánomság csökönyével az ősi épület alapkövét a hegyen le, mert az épület teteje könnyen le talál szakadni és alátemet sok üdvös dolgot.

A tudomány, a haza- és az emberszeretet magasan lobogó szövétneke mellett egészítsék ki főiskolánkat a Diák-Otthonnal és akkor mi is, a kik kenyerünk javát már megettük és az akadémiáról már régen elkerültünk, elfogjuk énekelni a selmeczi diákok különleges nótáját: a „Gaudeamus igiturt".

****

Egy és más a Karsztról.

A nagy közönség, még az erdészek nagy része is, mikor Karsztról van szó, a tengerparti „kopár Karsztot" érti, pedig hála Isten, az a kisebb része a „Karsztnak". Hogy a szent korona határain belül maradjak, a mi Karsztunk az a magas hegység, mely hosszúságban a krajnai határtól egész a bosnyák és dalmát határig, szélességben pedig Ogulin és a boszniai Bihács vonalától a tengerig terjed s a melyet földrajzilag Nagy- és Kis-Kapellára és Velebitre osztanak. Ezen hegységnek a tenger felé hajló lejtője a „kopár Karszt", míg a többi termékeny vagy jobban mondva nem kopár Karszt. Számokban az egész hegység kiterjedése kereken 1.860,000 hold, melyből a „kopár Karsztra" 120,000 hold, a nem kopárra 1.740,000 hold esik. Mezőgazdasági terület 430,000 k. hold, erdő 700,000, legelő és kopár terület pedig 730,000 k. hold, mely utóbbiban a tengerparti „kopár Karszt" is benne van és e helyen, a mennyiben kopárságról szólok, csakis ez utóbbi értendő.

A tengerparti kopárságból a volt határőrvidéki területen mezőgazdaságilag mívelnek 7 %, vagyis kb. 7000 holdat, nem egészen terméketlen és bokrokkal gyéren benőve van 17 %, kb. 16000 hold, ugyanilyen, de csak silány gyeppel benőve 53 %, kb. 50000 hold és teljesen kopár kötenger 23 %, kb. 20000 hold. A volt Fiumemegyére vonatkozólag, mely nem tartozott a határőrvidékhez, hanem az u. n. Civil-Horvátországhoz, ilyen adatokhoz nem tudtam jutni, csak hogy a tengerparti Karsztthoz számított községi kopárság és legelő kb. 40000 holdat tesz ki, a mit azonban én soknak tartok. Fiume városhoz 1200 hold tartozik, miből városi (beerdősítendő) kopár terület 850 hold. Minthogy Fiume körül a lakosság sűrűbb s az minden talpalatnyi helyecskét kihasznál, a teljesen terméketlen kopárság a volt Fiumemegye területén nem több 4000 holdnál.

A Karszt a tengerből meredeken emelkedik ki, fent többé-kevésbbé ellaposodik s a szárazföld felé lassan ereszkedik le. Ez utóbbi úgy értendő, hogy Ogulin és Bihács vonalától keletre is még ugyanoly alkotású a hegység egészen a Károlyváros-Slujn vonalig, de lassan alacsonyodik, míg részben a síkságba, részben más geologiai alkotású hegyekbe megy át. A hegységet alkotó mészkő valamikor régen, a mikor még tengerfenék volt, réteges tömeget alkotott, míg aztán jött az a borzasztó erő, mely a kész kőzetet felemelte, össze-vissza törte, zúzta, egymásra hányta és keletkezett a mai Karszt-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hegység. Maga a név délszláv eredetű és a kras, illetve krs szóból származik, a mi összetört, zúzott, eredetiségéből erőszakosan kiforgatott dolgot jelent.

Annyi bizonyos, hogy az Isten rossz kedvében kellett, hogy teremtette legyen a Karsztot. A gerincek és völgyek általános iránya, a mennyiben ilyenekről egyáltalában szó lehet, meggegyezik a hegység hosszúsági irányával, de egyébiránt oly össze-visszaság, rendszertelenség uralkodik, hogy az olyan ember, ki szabályos hegyrendszerhez van szokva, a Karszt alakulását el sem tudja képzelni. Egymáshoz csatlakozó, egymásba folyó gerincek és völgyekről a Karsztban nem lehet beszélni, hanem egy-egy elül-hátul elvesző hegyhát képezi a gerinceket, egy-egy nagyobb kiterjedésű, minden oldalról zárt medence a völgyeket. Ezen gerincek és völgyek is többnyire olyan szakgatottak, annyi apróbb gerincre, kúpra, gödörre oszlanak, hogy csak messziről, honnan ezen részletek már elmosódnak, látszanak gerincnek vagy völgynek. Egy-egy hegy ezer meg ezer gödörből, karsztölcsérből van felépítve, egy-egy völgyet ezer meg ezer kisebb kúp, gerinc alkot. Kivételt képeznek azon völgyek, melyekben víz van, ezeknek feneke többé-kevésbbé sík. Az erdők a legrosszabb terepen állanak, mert a hol a talaj csak valamennyire volt mezőgazdaságilag használható, ott az erdőt kiirtották. A terepviszonyoknak az erdőgazdaságra való befolyására még visszatérek.

Olyan ez a terep, annyira változatos ez az erdő és mégis annyira egyforma, hogy az ember nem talál támasztó pontot a tájékozódásra. A nagy össze-visszaságban az ember sokszor oly helyen sem tudja magát kiismerni, a hol előbb gyakran megfordult, s ha hozzájárul még valami véletlen sietség, sötétség vagy izgalom, elveszti teljesen tájékozódó tudományát és még azt sem tudja, merről jött. Nagyon kevés ember van, a ki hosszabb ideig élt a Karsztban és járta az erdőt, hogy el nem tévedt volna; sőt erdei munkások, a kik gyermekkoruk óta bújják a Karsztot, eltévednek világos nappal és ismert helyen.

A mészkőhegyek általában szegények vízben, de a Karszt hatványozza azt. És ez érthető is, hisz az egész egy óriási, többé-kevésbbé nagy szikla-darabokból álló halmaz. Jellegzetes sajátsága a Karsztnak a már említett néha csak egy-két öl, máskor sokkal nagyobb kúpalakú gödrök, karsztölcsérek. Ezen tölcsérek képződését rendesen úgy magyarázzák, hogy a víz a kőzetben üregeket mos, melyek azután beszakadnak. Hát én azt hiszem, hogy a víznek van a kisebb köze hozzájuk, mert a kopár Karszton s kivált a tenger partján legkevesebb a karsztölcsér, pedig a tengerparton a hegység belsejében összegyülemlett víz már a felszínre tör, nagy tömegével tehát a legnagyobb üregeket moshatta ki, míg ellenben a hegység belsejében a legmeredekebb, legszikrább hegyoldalak, hol a csapadéknak nincs ideje üregeket vájni, csupa tölcsérből állanak. A karsztölcsérek nagyobb része tehát keletkezését még amaz eruptió folytán, a hegység belsejében keletkezett üregek beszakadásának köszönheti, mely eruptió magát a Karsztot is létre hozta.

A Karszt üreges volta okozza a tengerparton mindennapi helyi földrengéseket is. Egy-egy ily üregbe leszakadó szikla megremegteti a talajt, talán csak néhány száz négyszögméter területen s aztán elcsendesül megint minden, az emberek pedig észre se veszik.

A Karszton nincs sár, tócsa sem marad az eső után. A mint az eső leesik, úgy el is tűnik a repedésekben, feneketlen mélységbe sülyedve. A kopár Karszt viztelenségét tehát nem a letarolás okozta, hisz az erdős Karszton sincs víz, leszámítva azt a néhány folyót, melyek a hogy a sziklarepedésekből, barlangokból előtörnek, úgy el is tűnnek megint a sziklák közt. Ily eltűnések közt egyike a legszebbeknek a Dobra folyó eltűnése Ogulin város alatt. Van karszti folyó, mely apró forrásokból gyülemlik össze, aztán rövidebb-hosszabb folyás után a víz valamely hegy tövében meg áll s a nélkül, hogy a szem látná merre, szépen be is szivárog megint a repedésekbe. Nincs itt lyuk, forgó sem képződik, sőt nyáron, mikor a folyó kiszárad, még a föld repedezettsége sem mutatja merre tünt a viz, csak volt, nincs. S ez a folyó máshol, más néven megint előbúvik a sziklából, hogy újból abba vesszen. A Dobra, a Mreznica, a Korenica több kilométernyi földalatti útat tesznek meg így; a Gacskáról azt mondják, hogy miután vagy 600 méter magasan a tenger felett eltűnik, csak a tengerparton Lenggtől délre jön ismét felszínre. Van itt szép bugyogó forrás, mely fűrészport hoz ki a föld gyomrából.

A mészkőből fakadó kisebb források nagy része nem is állandó. Öregebb embertől hallottam, hogy 3 helyet tud, a hol nem is oly régen forrás volt és ma nincs; az a kis repedés, melyen át a víz felszínre jutott, bedugult, vagy a víz más repedésre talált s a forrás megszűnt. Igazi forrás, melynek vize magából a kőzetből, mint hajszálcsövekből szűrődik ki és nem valamely földalatti vízmedencének lefolyását képezi, a mészkő közé néhány helyen oázisként szorult homokkőből és a némely helyen nagyobb tömegben előforduló agyagból fakad. S ezek állandóak is szoktak lenni, a mennyiben a forró nyáron is adnak vizet, míg a mészkőből fakadók, ha medencéjük kiürül, kiszáradnak maguk is.

Tavaszszal a hegyoldalak hóleve nem talál elég útat a repedések közt lefelé, hanem a mélyebben fekvő völgykatlanokban nagyrészt a felszínre tör és azokat elönti, úgy, hogy némelyiknek helyén valóságos tó keletkezik, míg ez a víztömeg megint beszivárog a talajba.

Az eső és hó alakban leeső víznek legnagyobb része azonban egészen a tenger színéig sülyed és a tenger partján, vagy annak fenekén tör elő. Esős időben a tenger nagy távolságban egészen sárga az iszapos víztől, mely a part repedéseiből szakad bele, vagy a fenékről hatalmas vízoszlopok alakjában emelkedik ki. Olyan a tenger ilyenkor, mintha forrna.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Csendes, száraz időben a tenger felszínén fényes csíkok, gyűrűk láthatók, ezek nem fodrozódnak, mint a tengervíz, hanem teljesen simák, mint az olaj. Édes víz ez, mely a tenger vizénél könnyebb levén, a felszínen úszik és csendes időben csak nehezen keveredik a tengervízzel. Nevi és Veglia szigetén levő Vrbnik közt nyugodt tengernél a hegyekről hatalmas és koncentrikus ilyen édesvíz-gyűrűk láthatók, jelül, hogy ott nagymennyiségű édesvíz fakad a fenékből.

A tengerpart hosszában számos rövidebb-hosszabb vízmosást látni, melyekről azt lehetne hinni, hogy valaha, mikor még nem volt kopár Karszt, patakmedrek voltak. Lehet, hogy egy-egy földalatti medencének vize ezeken át ömlött a tengerbe, noha nem mutatják a karszti — más a mészkőből fakadó — vizeknek jellegzetesmeder alakját, a kezdeten egy nagy szakadékot. Valószínűbb, hogy állandó forrás soha sem táplálta őket, hanem valóságos vízmosások, melyeket a tartós esőknek a sziklák közül előtörő vize vájt és váj tovább még ma is. Van azonban sok olyan, a melyikben emberemlékezet óta nem volt víz.

A lakosság vízszükségletét eső- és hóvízből fedezi. Községek, gazdagabb magánosok ciszternákat építenek, a szegényebb nép pedig csak hordókba, vagy nyílt, agyaggal kidöngölt gödrökbe fogja fel a háztető vagy hegyoldal vizét. Már most képzelhető, milyen lehet ez a víz nyáron, színre, ízre és — tartalomra is! Még jó, ha van, hanem ha esőtlen nyáron a ciszternák, agyaggödrök kifogynak, akkor kezdődik csak a valódi nyomorúság. Mikor a vizet pénzért kell venni, a marhát 2—3 óra járásnyira itatásra hajtani, mikor a valahol messze még vizet tartalmazó patakhoz, forráshoz, mint bucsújárásra, tódul a nép, s egész napot, egész éjjelt átvirrasztat, míg a forrás közelébe juthat s félliterenként, literenként megtölteti edényét a víznek nevezett sötét, sűrű lével. Ragondolni bizony undor, azonban olyan körülmények közt inni belőle, milyen élvezet! Csak volna elegendő belőle!

Az erdei munkások teknőket vájnak kidőlt törzsekbe, vagy hatalmas fenyőtuskókat égetnek ki és abba fogják fel az eső- és hólevet. A hol agyag van, ott szintén gödröket ásnak, vagy a sok helyen előforduló hó- és jéglyukakból fedezik szükségletöket. Ezekben ugyanis sokszor egész nyáron át is megmarad a jég.

Erdei vágásokban, a hol sok ember dolgozik s így a fenti módon elég víz nem volna szerezhető, a vállalkozók télen karsztlölcséreket döngöltetnek tele hóval és fenyőágakkal betakarják, hogy munkásaik nyáron vizet szerezhessenek.

Hogy hogyan keletkezett a kopár Karszt, általánosan ismeretes. Az erdőt lassan levágták, felújításáról nem gondoskodtak, sőt mivel a szegény lakosság egyedüli vagyona a marhája volt, mely azáltal legelőt nyert, még siettek is az erdőpusztítással. A marha és különösen a tömméntelen sok kecske elvégezte a többit; a bóra teret nyert, ő is segített. Talán nem jutott volna ennyire a kopárosítás, ha az erdők nem bitang jószág, községi vagy kincstári vagyon, sőt még az se, mert senki sem tartotta számon, hanem ha egyéni birtok voltak volna, mivel sajátját a karszti lakó őrzi, gondozza a kopárosodás ellen. Hogy tehát a bórának egyenesen ki nem tett helyeken az erdő a letarolás után legalább részben fel nem újult, annak oka a szertelen legeltetés s ott is legelső sorban a kecske volt. Most már legalább az utóbbi Isten csapásától, a kecskétől, ment az egész Karszt, mivel a kecske az egész területről szigorúan ki van tiltva.

Gyönyörű, de nagyon nehéz feladatot teljesít az 1878-ban felállított Zenggen székelő „Karsztfelerdősítési felügyelőség". Kitűnő tudás, lankadatlan kedv, szorgalom, valóságos önfeláldozás kell a Karszt kopárainak erdősítéséhez, mert bizony a saját munkája eredményében keveset gyönyörködhetik az illető erdész.

A kopár Karszt erdősítését még a határőrvidéki katonai kormány kezdte meg 1865-ben és a K. F. felállításáig mintegy 4500 k. holdat helyezett tilalom alá és erdősített részben be. Mióta a K. F. működik, a munka nagyobb szakszerűséggel és gyorsabban is halad. Eddig be van erdősítve 14900 hold; pedig csak a volt határőrvidék alá tartozott területből 70000 holdat tesz ki a községi és kincstári kopárság, mely a K. F. által beerdősítendő. A magántulajdon ebben nincs is benne. A kincstár tulajdonát képező kopárság kb. 20000 hold, melyből be van erdősítve 8303 hold. A K. F. hatásköre csak a volt határőrvidéki területre terjed ki és az összes költségeket a határőrvidéki beruházási alap viseli. Az évi költség 40—70000 korona közt változik, a mi tekintve a feladatot, bizony nem mondható soknak, mikor egy holdnak puszták beültetése, a csemete nevelési, szállítási stb. és kezelési költségek nélkül 50—300 koronába kerül.

Fiume 850 holdnyi kopárságának beerdősítése az 1898. XIX. t.-c. értelmében történik, míg a Fiume és Novi közti úgynevezett civil-horvátországi kopárok erdősítésével senki sem törődik.

Az eljárás az erdősítés körül röviden a következő: Először ki kell keresni a tilalmazandó területet. Itt az a fő, van-e rajta valami földréteg, legalább a repedésekben és van-e valami növényzet. A teljesen meztelen kőtenger nem erdősíthető. Azután fontos az is, hogy milyen a kőzet és annak rétegezettsége. Kréta formációjú mészkövön kárbaveszett minden fáradság, úgyszinte ha a rétegek vízszintesen feküsznek egymás felett. Erdősítésre legalkalmasabb a jura-mészkő. Ha a kiszemelt terület kincstári, a tilalmazás még könnyen megy, a nép ugyan haragszik, hogy kevesebb lesz a legelője, de nem tehet ellene; ha azonban községi birtokról van szó, következik a kapacitálás, kérés, kunyorálás, hogy engedjék át a területet. Ha az is meg van, jön az elhatárolás.

Az előtt mindent száraz fallal kerítettek körül, újabban csak a legszükségesebb helyen alkalmazzák azt, mert a fal rengeteg drága (0·6—2·0 K folyóméterenként) és mégsem biztos a marha ellen sem, mert megbontják és behajtják a jószágot; e miatt újabban csak határdombokka

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

veszik sűrűn körül a tilost. Elhatárolás után a terület 2—3 évig pihen, míg a fű magát felveri s a követ kissé árnyékolja.

Ha van a területen valami bokor, azt tőre vágják, még pedig úgy, hogy a vágáslap észak és kelet felé nézzen. Mesterséges erdősítés esetében előbb gödröket ásnak, lehetőleg 2—2 méter távolságra egymástól, a mi 1400—1500 gödörnek felel meg holdanként. A gödrök 80 $^{cm}/_{m}$ mélyek és szélesek, készítésük pedig 4—16 fillér közt változik. Azután következik a gödrök megtöltése földdel, melyet sokszor a helyszínén kaparnak össze, máskor messziről hordanak oda. Minden gödörbe 3 drb 2 éves csemete lesz ültetve. Legjobb lombfát és fenyőt vegyest ültetni. Az eredmény 90—50, sőt még sokkal kisebb % közt változik. Legalább is kétszeri utánpótlás kell s ennek költsége egyenként és holdanként átlag 30 korona. A csemetéket a zenggi csemetekertekben nevelik. Rendesen használt fanemek: Pinus laricio var, austriaca, fraxinus ornus, carpinus orientalis, acer monspessulanum és campestre, ulmus campestris, cornus mas prunus mahaleb, quercus, ilex és mások, a tengerhez közel fekvő részeken a pinus maritima et pinea és a celtis australis. Véleményem szerint a kopárságon élő és egyes helyeken sűrűn előforduló bokorfajok nemcsak tőre vágandók volnának, hanem együttal tenyésztendők is, mert hisz az első cél úgyis csak árnyékot teremteni.

Az ültetések a mellett, hogy különben is nehezen fejlődnek, még sok rovar károsításának is vannak kitéve, kivált a fenyőfélék.

A mi a K. F. költségeit illeti, a felügyelőség fennállása óta, az utolsó évek adataival jelenleg nem szolgálhatok, de 1898-ig a kiadás összege 1,486.846 koronát tett ki.

Az erdősítés haladását nagyban gátolja, hogy nincsen törvény, mely az erdősítést kötelezővé tenné. Így aztán akármilyen buzgó legyen is a K. F. vezetője, nem tehet sokat, mert a községek egyszerűen megtagadják a terület átengedését. De nem csak a községek közömbösségével, sőt rosszakaratával kell küzdeni, hanem a magasabb politikai hatóságokéval is. Különösen a kerületi előljáróságok (nálunk szolgabiróságok) vagy nem eléggé felvilágosodottak, hogy a célt megértsék, vagy talán politikai célzatossággal működnek egyenesen a K. F. ellen. Mert másképp nem magyarázható, hogy van olyan is, mely két év óta egyetlen erdőkár-feljelentést nem intézett el és általában az ily feljelentéseknek csak egynegyedét tárgyalták le. A kifogás e tekintetben az, hogy a nyomor viszi rá a népet a károsításra. Egyetlen kerületi előljáróság van, mely a K. F.-nek kezére jár s így a nép javát e tekintetben is igazán szolgálja.

Szép a karsztfelerdősítési felügyelő hivatása, de nem irígylésre méltó állomás.

* * *

Nagyon sok pénzt és nagyon sok munkát öltek már bele a kopár Karsztba és mégis most egy félszázad mulva csak egyes zöld foltok jelölik az eredményt. Nem talál bizony azokban az őz, de még kevésbbé a vaddisznó menedéket. Hisz oly ritkák, hogy alig van a nyúl és szirti fogoly számára elég árnyék. Pedig szép erdőségek boríthatták valaha a kopár Karsztot. A tengerparti ember azt mondja, hogy a róka a zenggi vártól a ledenicei várig elmehetett tuskóról-tuskóra ugrálva, a nélkül, hogy egyszer is a földre kellett volna lépnie. És nem is a sötét ókor, vagy a barbár középkor hozta létre azt a végtelenül szomorú pusztaságot, hanem a felvilágosodott, a művelt újkor szülte azt. A hivatalos kimutatások még a 18. században és a 19-nek elején is terjedelmes erdőkről szólanak.

Mily gyönyörű látványt nyujthattak azok a tenger partjáig nyuló erdők a hajóról s mily szomorú a kép most. A mint az ember a Fiume felé haladó vonatról először pillantja meg a csupán egyes bokrokkal, fácskákkal tarkított sziklatengert, önkéntelenül egy óriási rombadőlt, feldúlt város jut eszébe, hol kő kövön nem maradt. Pedig ez még nem is kopárság le Noviig hanem ettől délfelé, a hol a szemnek keresnie kell, míg egy újra erdősített foltot vagy más zöld nyugvó pontot talál a végtelen szürkeségben s gyönyörködik, örvend azokon az alig több életet mutató oázisokon, hol a nem kevésbbé nyomorúságos karsztlakó tengeti saját életét.

A fatenyészetet ezen néhány házból álló faluckák, inkább tanyák kertjeiben tenyésztett szőlő, füge, mandula, olajfa, magasabban már csak mezei- és a háromujju juhar, kőris, szil, tölgy fáin kivül, egyedül a kopárságon itt-ott látható elcsenevészedett galagonya, csipke vagy Paliurus aculeatus Lam. bokor képviseli. A hajdani rengetegek helyén most legfeljebb zsálya nő a kövek közt s az is oly szomorú száraz és szürke még virágjában is, hogy már kis távolságban sem lehet megkülönböztetni. Ezen zsályafoltok a tengerparti karsztlakó erdeje. Elszorúl a szív, ha látja, hogyan bujkál öreg, ifjú, férfi és asszony, csákánynyal a sziklák közt, ásva a zsálya gyökerét *tüzelőnek*. Pedig de másképp lehetne! Nincs itt madárdal, hisz nincs rová fészket rakjon, nincs hímes pillangó, hisz nincs virág, melyre szálljon. A sziklák közt bandukoló vadász csak ritkán ver fel egy-egy szirti foglyot, de az is alig emelkedik a talaj fölé és mintha maga is megijedt volna attól e végtelen sivárságtól, 50—60 lépésnyire már levág a kövek közé s valamelyik alatt, vagy valami repedésben meglapul, hogy kézzel meg lehet fogni. Elevensséget nyáron csak a kabocák lármája és a futkosó gyikok adnak a forró kőtengernek, de van is belőlük mindenféle fajta, míg a sok kigyó, köztük a vipera, lomhán fekszik a napsütötte kövön, hogy megborzong az ember háta, ha egyszerre csak maga előtt látja s a szegény gyikocska is ugyancsak igyekszik visszafelé, ha véletlenül veszedelmes közelségbe jutott.

Ez a legszomorúbb kép, a hegység első lépcsője a tenger felől. Az első lépcsőn túl, az erdős Karsztot a pusztától elválasztó hegyhátig, már valamivel barátságosabb a táj. Itt már beszélhetünk elkopárosodott legelők-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ről; az emberi telepek mezőgazdaságilag művelt területek sürűbbek, sőt bokrokkal benőtt területek is láthatók.

Uralkodó fanem a mostani kopár Karszton a tölgy volt, de nem hatolt a déli és tengerparti fekvéshez képest valami magasra. Alant körül mintegy 850 m. magasan láttam az utolsó kocsántalan tölgyet, holott Selmeczen 900 méterre felmegy. Ha az okot vizsgáljuk, miért nem hatol magasabbra, elfogadhatónak csak a bórát találjuk.

A viszonyokhoz képest elég sok ember él a kopár Karszton, igaz, hogy nyomorúságosan tengődve. Kivételt képeznek Fiume környékének, a vinodoli völgynek s általában a Civil-Horvátország lakói, kik a határőrvidéki lakókhoz képest még jólétnek is örvendenek. A kissé laposabb helyek, mélyedések, honnan a szél még nem hordta el, a víz még nem mosta el a földet, mind gondosan körül vannak kerítve szárazfallal és mezőgazdaságilag művelve. A nagyon köves, de még legeltethető területeken pedig a lakosság silány marhája jár-kel egész éven át, csipkedve a található egy-egy fűszálat.

A lakosság viszonylagos nagy száma és még inkább a korlátlan legeltetés a tovább folyó kopárosodásnak okai. Bizonyítják ezt a bekerített és tilalmazott területek, hol néhány év alatt mindenütt felveri magát a fű. Csakhogy a legeltetést korlátozni nem lehet, mert a lakosságnak egyebe sincs annál a néhány darab hitvány háziállatánál.

Hanem azért a nép nem hiszi, hogy az a gigási küzdelem a kopárság ujra erdősítésénél, a természet mostohaságával, az elemek dühöngésével az ő érdekében történik, nem látja be, hogy nem kellene annyit nyomorogniok, ha a szürke sziklatömeg helyén árnyas erdők állanának. Égő haraggal viseltetik minden erdősítés iránt. Ha látja, hogy a bekerített tilalmazott területen felveri magát a fű, átkozódik, miért nem szabad ott legeltetnie, ha látja a silány fiatalost, panaszkodik, hogy nincs fája és nem adnak, s merő gyülöletből képes forró nyáron egy a száraz avarba dobott égő gyufával évtizedek megteszített drága verejtékes munkáját tönkretenni.

Talán a szükség hajtotta rá a lakókat, most azonban már a vérükbe ment, mert jó üzletnek bizonyult a koldus-mesterség. Nem mondom az egész kopárság lakóira, de van nem egy község, hol a paptól és a jegyzőtől kezdve mindenki a kolduslásból él. A pap, a jegyző maga ugyan nem megy koldulni, de ők állítják ki hiveiknek a bizonyítványokat, melyekkel azok az ó és uj világban egyaránt felebarátaik szivét és zsebét megnyitják. No és a bizonyítvány mellett úgy elficamítani tagot, elhúzni a szájat, orrot még a legrosszabb nyavalya sem tud, mint ezek az épkézláb emberek. A koldus-művészet és furfangok elsajátítására talán még titkos akadémiájuk is van odahaza. Annyi tény, hogy asszonyaik, lányaik a legcifrábban öltözködnek s a pap meg a jegyző nem panaszkodnak.

Egész Dél-Európában az északi és keleti hideg szelet általában bóránok hívják, olyan jelentősége azonban talán sehol sincs, mint épen a Karszton. Neki lehet tulajdonítani, hogy a tengerparti, jobban mondva tengermelléki növényzet $^1/_3$ kmnyire a parttól már megszünik, hogy itt a füge és szőlő elterjedési határa jóformán egybeesik, hogy a tölgy oly hamar helyet enged a bükknek s hogy a Karszt belsejének annyira magashegységi jellege van.

Sajátságos szél, már a hangjáról is meg lehet ismerni, fütyül, sivit élesen, mintha ezzel is közelebb akarná magát fúrni az ember veséjéhez, mig ellenlábasa: a sirocco inkább ráz, bömböl. A bóra rohanása lökésszerü, mintha fel akarna öklelni. Nyomában pusztulás és halál. Kiaszik tőle a fü, leszárad a lomb, megtépi, kifujja még a sziklát is. A leszáradt lombot elhordja, az aszott fü alól kifújja azt a kevéske földet, melyben az megkapaszkodott és terjed a kopárság. Ha az ember a bóra irányával szembe néz, a kopárság kövei kékes szürkék, ha ugyanazokat a szél irányában nézzük, sárgás fehérek, mert a bórától elfordított oldalt ellepik a moszatok, mig a kitett oldalon megtelepedni nem tudnak. A kő védett oldala többé-kevésbbé sima, ellenben a bórának fekvő éles párkányokkal, erekkel van borítva, a miket a szél fújt, vájt bele a millió hozzácsapdosott föld és kőrézcseske segítségével. Úgy csengnek ezek a kövek, mint a cserép! A bórának ilyenformán még talajképző hatása is volna, ha a kövek részecskéit el nem hordaná valahova a tengerbe, mert egyébként a karszti mészkő nem málik. Eltördelődik egészen tojásnagyságu darabokra, de szét nem esik.

Fenséges látványt nyújt különösen forró időjáráskor a keletkező bóra a tengerparton. A hegység a tenger felől magasabbra emelkedik, mint átlag annak belföldje, vagyis egy a belföldnél magasabb, többé-kevésbbé határozott hegyhát választja el a tengerparti kopárságot a hegység belsejétől. A tenger és a kopár Karszt forró levegője nem keveredhetik simán az erdős és magasan fekvő belföld sokkal hidegebb levegőjével épen ezen hegyhát miatt. A meleg levegő tehát a hegy fölé emelkedik, a belföldi hideg levegő pedig ennek a helyére ömlik szorosan a hegyoldalhoz lapulva. A mint a gerincet átlépi, a levegő páratartalma felhővé válik s ez most mint egy mérhetetlen folyam hömpölyög, gurul lefelé a hegyoldalon a hideg légáram által hajtva, mig az utóbbi annyira felmelegszik, hogy telítettsége megszünik s a párák eloszlanak. Az ember szinte aggodalom fogja el, hogy az a hömpölygő tömeg agyonzúz, elsöpör minden utjába eső. A mint fent az erdők határán ezen lefelé rohanó felhőtömeg megjelenik, lent a tengerparton már várhatjuk a bórát. Sokszor 2—3 perc mulva már süvit is. Ez volna egyszersmind magyarázata a tengerparti helyi bóra keletkezésének. De nem következtethetünk mindig ilyen látható jelekből a bóra közeli kitörésére; a legcsendesebb időben váratlanul egyszerre csak elkezd fújni, mintha a gonosz szellemek serege szabadult volna ki a pokolból.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mint már említettem, szorosan a hegyoldalhoz lapulva áramlik tova a bóra hideg levegője a tengerre s a tengerre nyiló völgyeletekben, vizmosásokban a legerősebb. Vannak egyes ily völgyeletek, hol már küzdenie kell embernek állatnak a szél erejével, holott a szorulatból kiérve, még csak lágy üdítő szellőt érzünk. Ezért a legerősebb a bóra Zenggen, mert a város egy ily nagy völgytorokban fekszik. Zengg előtt már fehér tajtékos a tenger, mikor feljebb Novinál még csak borinóról (bórácskáról) beszélnek. Még azt kell megemlítenem, hogy akarmilyen is a szél iránya, fent a hegyek felett észak és keleti irány közt, a kopár Karszton mindig a hegyen lefelé fúj, merőlegesen a partvonalra, melynek hajlása nyugat-délnyugati.

A jelenre nézve elmondhatjuk, ha bóra nem volna, kopár Karszt sem volna, viszont azonbán a multra úgy áll a mondás, ha nem kopárosították volna el a Karsztot, ma bóra sem volna. A bóra azonban nemcsak a szárazföldön magán okoz károkat és veszedelmet, hanem a tenger felkorbácsolásával a hajózás elé is nagy akadályokat gördít, pedig nem vet akkora hullámokat, mint a tenger felől jövő sirocco. De míg az utóbbinak hullámai szabályosak, egyenletesek, addig a bóraverte tenger a bóra lökésszerű szabálytalan hatása alatt tajtékzik, forr, mintha vulkán volna alatta. Siroccokor a hajók mindig ki tudnak kötni, ellenben akárhányszor nem tudnak vagy a kikötőbe se jutni, vagy ha bementek, onnan kikerülni, úgy, hogy a kisebb kikötők közt hétszámra is megakad a közlekedés.

A hajózás veszélyeztetésén kivül óriási károkat okoz még a bóra a szárazföldel szemben fekvő szigeteken, a mennyiben a tengeren felkapott sós tajtékot messzire behordja a szigetek belsejébe s a növényzet besózásával azt tönkre teszi. A kopár Karszt beerdősítése tehát nemcsak nemzeti, hanem nemzetközi érdek is.

Az erdőben a bórát alig érezni. Általában fent az erdős Karszton a bóra hatása inkább klimatikus. A 2000 $^{m}/_{m}$-nyi évi csapadék, a végleteikig változó időjárás, a hosszú tél mind a bórának köszönhető. A csapadékot ugyan nem a bóra hozza, legalább az elsőt nem, mintha hogy az eredeti északi és keleti szél száraz, hanem a tenger felől jövő páratelt levegőt lehűti és lecsapódásra készteti. Tartósabb eső után azonban az egyszer dél felől a szárazföld felé elvonult felhőzetet gyakran visszahozza s mivel addigra a levegő a Karszton még jobban lehült, ujból lecsapódásra készteti. Iszonyu harcot viv a meleg és hideg légáram a hegyek felett; sokszor három irányban is látni a felhőket száguldani, a szerint, a hogy az egyes légrétegekben a meleg, vagy hideg szél kerekedett felül.

Gyönyörű ez a harc télen! A mint a két ellenség találkozik, megindul az ádáz csata menydörgéssel, villámcsattogással és hull a jégeső akárcsak a kánikulában, jeléül, hogy a déli szél az erősebb. A bóra azonban összeszedi erejét, irtóztató rohamot intéz ellenfelére, villám villámot ér, a menydörgésbe belereszket a föld s néhány perc mulva már lassan ereszkedő hópelyhek lepik be a még remegő földet, — a bóra győzött. De a légi harc még nem szünetel, még cikkázik a villám, még dörög az ég, csak mintha magasabbról jönne, — a bóra üldözi ellenségét. Maga a menydörgés is elüt más vidék égzörgésétől, olyan folytonos megszakitás nélküli, mint ezer ágyu összefolyó bömbölése.

Ki hinné, hogy annyira délen és közel a tengerhez fent az erdős Karszton nyár közepén sem ritka a hó és dér, csakugy, mint januárban a jégeső, ki gondolná, hogy pl. Mrkopáljon, mely légvonalban 20 kmnyire van a tengertől 800 m. magasan a tenger felett, a szilva nem érik meg minden évben, cseresnyét augusztusban esznek az emberek, gabonájukat, a buzát, augusztus végén aratják, mikor már nálunk Árva megyében is elfeledkeztek a zab érését. Ha az ember junius végén a tengerpartról elindul, ott már túl vannak az aratáson, alig egy órai kapaszkodás után a fölfelé csak lépésben haladó kocsiról itt-ott tenyérnyi területen kőfalak közé szorítva még zöld gabonát látni; rövid egy órai további dőcögés után virágzó buza ring az út alatt; még egy óra s már csak kalászát hányja a vetés, a mikor pedig felérünk a hágóra, benne vagyunk azon regióban, hol a gabona már egyáltalán meg nem terem, pedig még alig vagyunk légvonalban 7 km.-nél tovább a tengertől. Sőt még ugyanazon tengerfeletti magasságoknál is feltünő klimai különbségeket okoz a bóra, a szerint, a mint a hely ki van neki téve, vagy védve van tőle. Legjobban látszik ez a belföldi mélyebb és nagyobb terjedelmüknél fogva lakott medencéknél, melyekben a tél inkább a végtelenül változó időjárás, nagy csapadékmennyiség, mint zordság által tünik ki.

A bórának erősen kitett helyeken a növényzet csak csenevész marad, a fák vékonyak, alacsonyak, koronájuk alig van s az is egyoldalu, a bórától el van forditva. Az ilyen helyen a levágott fa helyén ujat ugyan nem nevel semmiféle erdészeti tudomány.

A bóra a közlekedés elé akadályokat nem csak erőssége, hanem azon tulajdonsága miatt is gördít, hogy nem folytonosan egyforma erős légáramlatot képvisel, hanem lökésszerüen működik s ezek a lökésszerü rohamok a tulajdonképen veszedelmesek. Mint egy öklelő bika támad neki mindennek. Hogy ember- és kocsifelborítást ne emlegessek, hallottam esetet, hogy vasuti kocsit egyszerüen átdobott a pálya melletti korláton a nélkül, hogy a korlátnak baja esett volna. A zenggi K. F.-nek 1904 tavaszától egy anemometere is van a bóra tanulmányozására. A nagyon érdekes megfigyelési adatokból csak annyit közlök, hogy az eddig megfigyelt legerősebb bóra sebessége 134 km.-t tett ki óránként, illetve 372 m.-t mp.-ként, vagyis jóval sebesebb volt a hang terjedési sebességénél és nyomása egyes lökéseknél 100 kgr.-ot tett egy m^2-re.

Fent a hegységben télen a hófúvásokkal okoz bajt. A

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ki Fiume felé utazott, láthatta a vasut mentén a helyenként és a pályatesthez különböző hajlással felállított deszka-, ujabban kőfalakat, hivatalosan bóra-falakat, melyek a pályát vannak hivatva a befúvatás ellen védeni; a ki pedig kocsin utazik, a vasút mentén földfeletti alagutakban gyönyörködhetik. Sok helyen ugyanis, kivált bevágásokban a bórafalak sem használtak, tehát alagutat építettek a pálya fölé, hogy a forgalmat biztosítsák. Mindezek dacára is óriási összegeket emészt a pálya szabadon tartása télen. Közútakon, kivált kisebb forgalmuakon rendes dolog, hogy hetekre, sőt hónapokra megszűnik a forgalom. A lakosság ennek megfelelően is rendezkedik be télire. Hihetetlen, hogy milyen gyorsasággal készíti a bóra az áthatolhatatlan hófúvásokat; egy fél óra s el van az út zárva néhány hétre, mert annyi tisztesség már nincs benne, hogy megint elhordaná a hótömeget, mint az alföldi szél a homokbuckákkal teszi. Ez onnan van, hogy állandó helyei vannak, hova a havat lerakja.

(Vége következik.)

Hirlapi szemelvények.

Folytatása *Imecs Béla* — a „Hazánk"-ban megjelent — cikksorozatának.

Az erdők gondozói.

Ugyancsak a mult évi augusztus hó 11-én kelt 62,323 sz. földmivelésügyi miniszteri rendelet intézkedik az erdőtisztviselők tűzifajárandósága ügyében is.

Minden erdőtisztviselő rangja szerint több-kevesebb tűzifát kap illetményül. Ezen tűzifa járandóságával az illető tisztviselő szabadon rendelkezett. Ha megtakaritott belőle valamit, azt eladhatta; ha pedig kályhái szénnel fűtendők voltak, az eladott fa árán kőszenet vehetett. Most ezen jó világ megszünt. Megjelent a fennt idézett rendelet s mindeneket átható és betöltő szavával közhirré és parancscsá tette, hogy *„az állam által kiszolgáltatott tűzifajárandóságot sem eladni, sem elajándékozni nem lehet."* (Id. r. 2. pontja.)

Helyesen, bár nagyon közönséges szólással élve mondotta meg erre vonatkozólag véleményét egyik tisztviselőkollegám, hogy a tűzifajárandóság „felakasztás terhe alatt elégetendő." Igen, feltétlenül elégetendő. Ha melegebb a tél s nem szükséges annyira a fűtés, az erdőtisztviselőnek igyekezni kell, hogy mire ujabb járandósága megérkezik, a régiből ne maradjon egy forgács sem. Abbeli aggodalmában, hogy az elégetés megtörténjék, talán még 20—25 fok meleget is ki kell fejtenie szobájában, ha a tél vége veszedelmesen közeleg; vagy talán annyira be kell fűteni a kincstári hivatalos helyiségeket is, hogy az államnak azokban elhelyezett ingóságai, bútorai megrepedjenek azon szigoru természeti törvény alapján, hogy a hő, különösen a nagyobb foku, kiterjeszti a tárgyakat. Eddig a hidegtől és nedvességtől féltette a miniszter az állami épületekben elhelyezett ingóságokat, a jövőben majd a nagy melegtől is kell féltenie. Eszembe jut: veriates delectat.

Igy jutott zsákutcába ezen rendeletével maga a miniszter is. De még inkább zsákutcába került azon erdőtisztviselő, kinek lakásában csak szénnel fűthető kályhák vannak. Leginkább a városon lakó erdőtisztviselők esnek ebbe a legalább is fonák helyzetbe. A városi tisztviselő rendszerint lakáspénzt kap. Neki kell lakást bérelni, de nem igen lehet válogatnia; alkalmas lakásokban kevés a választék. Kibérel végre egy alkalmas lakást, hol családjával együtt otthonra talál. Igen ám, de a kályhák mind szénfűtésre alkalmazottak; neki pedig szene nincs, csak fája. Ez a fa pedig sem el nem adható, sem el nem ajándékozható, tehát föltétlenül elégetendő. Tehát az illető tisztviselő hosszasabban gondolkozhatik azon, hogy mit csináljon fájával, mint magának a rendeletnek szerzői gondolkoztak. Józan észszel soha rá nem jöhet, hogy mit csináljon tehát fájával s ezen felül még szerény fizetéséből külön kell szenet vásárolnia, hacsak felhalmozott tűzifája mellett családjával megfagyni nem akar, úgy, amint a mithologiai Midas király tömérdek aranyai mellett éhen halt . . .

Nyomatékot ad ezen érveléseinknek a hivatkozott rendelet 4. pontjának első bekezdése: „A rendszeresített, de igénybe nem vett, vagy föl nem használt tűzifailletmény megváltás tárgyát rendszerint nem képezheti."

Ugyanezen pontnak második bekezdése vigasztalni akarná ugyan az olyan szerencsétlen városi erdőtisztet, ki a fenntebb vázolt helyzetbe került, de ebben sincs köszönet. Igy szól: „Különös méltánylást érdemlő kivételes esetben a megváltás engedélyezése felett az illető tisztviselő, altiszt, vagy szolga szabályszerű kérvénye folytán esetről-esetre és évről-évre külön fogok határozni. Azt azonban, hogy a jogosult a tűzifajárandóság egy részét természetben vegye ki, a másik részét pedig megváltassa, egyáltalán nem engedem meg.

Nézzük közelebbről a rendelet ezen pontját.

1. A *különös, kivételes, szabályszerű* jelzők azt mutatják, hogy nem szivesen adnak megváltást.

2. Az „esetről-esetre és évről-évre külön fogok határozni" kifejezés pedig azt mutatja, hogy az ilyen tisztviselőnek a tűzifamegváltással örökös, évről-évre megujuló baja van, nem elég a bosszankodása.

3. Azon szavakból pedig: „Azt azonban, hogy a jogosult a tűzifajárandóság egy részét természetben vegye ki, a másik részét pedig megváltassa, egyáltalán nem engedem meg", még cifrább dolog származik. Oka igen egyszerű. Minden családos erdőtisztviselőnek konyhája is van; száz közül kilencvenkilenc konyhába pedig fa kell, nem kőszén. Már most az erdőtiszt fával tüzeltet a konyhában, de a szobában nem lehet, mert ide kőszén kell. Vagy pedig megváltatja fáját tömérdek nehézséggel, évről-évre, esetről esetre, kivételes, szabályszerű stb. kérvénynyel. Igen, de ekkor meg fája nincs, hogy a konyhában tüzeltessen és családjának főzhessen. Azt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

pedig határozottan kimondja a rendelet, hogy részben való megváltást nem engednek.

Valószínű, hogy ezen rendelet kivihetetlensége miatt ad acta fog tétetni.

VI.

Legközelebbi IV. és V. számu közleményeimben még nem merítetettem ki azon osztó igazság bizonyitékait, melyet az állam tisztviselői javadalmazásánál alkalmazni szokott.

Bebizonyitottam, hogy a föld- és tűzifajárandóság tekintetében az állam nem jár el méltányosan tisztviselőivel szemben; nem tekinti azoknak helyzetét, hanem egyedül csak önmagát, sőt néha magát sem, annyira felületes. Példa erre a tűzifajárandóságokra vonatkozó augusztusi rendelet. »

Jelen közleményemben azt akarom előtárni, mennyiben érvényesül az osztó igazság elve az erdőtisztviselők napidijainak megállapításánál.

Egy kis összehasonlitás kellő megvilágitásba fogja helyezni a napi díjak ügyét. Hasonlitsuk csak össze a nagyobb kvalifikációval nem biró, ugyancsak a földmivelésügyi ministerium fenhatósága alá tartozó állatorvosok napidij-tarifáját az államerdészeti tisztviselők napidijtarifájával!

1. *A teljes napidijakat* tekintve, mind a két tarifa összevág. A különbség mindössze csak az, hogy míg az állatorvos-gyakornokok napidija 6 K, addig az erdészgyakornoké 4 K. A magasabb rangu tisztviselők napidija mind a két részen egyenlő.

2. *A korlátolt, vagy mérsékelt napidijak* tarifája már aránytalan és viszonylag nagyon igazságtalan az erdőtisztekre nézve. Ezt a következő táblázat napnál világosabban mutatja.

Fizetési osztály	Állatorvos napidija	Erdőtiszt napidija
VII.	10·— K.	10·— K.
VIII.	8·— „	8·— „
IX.	7·— „	4·— „
X.	7·— „	3·50 „
XI.	6·— „	3·— „
Gyakornok	6·— „	2·— „

Mindenki láthatja, hogy ez nem osztó igazság. Miért épen félannyit érdemel a X. és XI. fizetési osztályu erdőtisztviselő, mint az ugyanazon osztályu állatorvos? Vagy pláne miért $^1/_3$-ad annyit érdemel az erdészgyakornok, mint az állatorvos-gyakornok? Talán ez felel meg a kvalifikációjának? Nem. Ezt talán maga a minister ur s a kincstár fővezetősége sem állithatnák. Hát akkor mi az oka ennek az aránytalanságnak? Ó „Sic volo, sic iubeo!“ — te sohasem gondolkoztál, sőt az ellenkezőről szoktál tanuskodni s épen azért méltánytalan és igazságtalan vagy.

3. A napidij-tarifa azonban nemcsak az utazásban töltött időt, hanem az utazási távolságot is tekinteni szokta. Persze itt is úgy tesz az állam, mint a mostoha-anya gyermekeivel: a mostoha gyermekének mindig csak félannyit, vagy még kevesebbet ad, mint az édes gyermekének. Ha az állatorvos 16 km-nél nem utazik messzebb s aznap vissza tér is székhelyére, teljes napidijat számithat; az erdőtiszt csak fél napidijat. Igy pl.

IX. oszt. állatorvos számithat 7 K-t, erdőtiszt 2·— K-t
X. „ „ „ 7 „ „ 1.75 „
XI. „ „ „ 6 „ „ 1.50 „

Az állatorvosi gyakornok 6 K-t, erdőgyakornok 1 K-t.

Tehát még a 4 állatorvosi tisztviselő: 1 IX, 1 X, 1 XI. osztályu és egy gyakornok kap 16 km-nyi utért összesen 26 K-t, addig ugyanannyi és ugyanolyan rangu erdőtiszt csak 6.25 K-t, *mondd 6.25 K-t, tehát a 4 állatorvos még 1 K-val többet kap, mint a 4 erdőtiszt utazási díjának a négyszerese!* Nem hinnék én ezeknek a számoknak, ha régen nem tudnám azt, hogy a számok igazat mondanak. Tudom, hogy nem csalnak, tehát hiszek nekik s csodálkozom az égbekiáltó méltánytalanságon.

4. Míg az állatorvos *bármily távolság* megtétele után számithat fel napidijat, addig az erdőtiszt, ha éjjeleznie nem kell és 8 kmnél kisebb távolságra utazott, nem is számithat fel napidijat; kilométerpénzt is csak akkor, ha 4 kmnél messzebb eső helyre utazott székhelyétől; az erdészlelölt és gyakornok pláne csak akkor, ha 12 kmnél távolabbi helyre utazott.

Különben ide vonatkozólag, kapcsolatban a fuvardijakkal, lesz még egy kis mondanivalónk.

Vadászatok a Bükkben.

Irta: *Imecs Béla.*

(Folytatás.)

A már említett szihalmi ásatásoknál talált tömérdek szarvas- és őzagancs után itélve, ez a két vadnem már a legrégibb időkben előfordult a Bükkben. A XIV. és XV. században, valamint később is még a bölényvadászatok alkalmával, rendesen a szarvast is üzték őseink. Sokszor megélénkült a Bükkhegység különösen *Mátyás király* idejében, midőn a dédesi vár ura a zsarnok hajlamú Szentkereszty volt. E királyi várnagy 60—80 drbból álló kopóralkával sokszor egész héten át üzte tüzes paripákon vendégeivel a fővadat és a dédesi vár szűk udvara nem egyszer szolgált tanyául a kopjászok, ijászok, solymárok, pecérek és hajtók seregének. Hogy az ilyen

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

zaklatás mellett, különösen a későbbi időkben a lőfegyverek feltalálása után, a szép fővadállomány egyre fogyott, nagyon természetes. Már a tizennyolcadik század közepén a Bükkben szarvast látni ritkaság számba ment.

A múlt század elején *1830-ban létesült a Bükkben az első vadaskert.* Eger örökemlékű, nagynevű érseke *Pyrker László*, felsőtárkányi, felnémeti, baktai és szarvaskői jobbágyok által a felsőtárkányi szép tölgyeseiből bekerítetett egy nagyobb területet a szarvasok részére. A tenyészanyagot a Grassalkovich herceg gödöllői uradalma szolgáltatta. Szállíttatott ugyanis 1831-ben két erősebb agancsár és tizenkét tehén. Dámvad és őz a kerten soha sem tenyésztetett. Téves tehát azon sok helyen elfogadott felfogás, mintha a Bükkben szórványosan előfordult fehérszőrű őzek a tárkányi vadaskertből kiszabadult dámvadak keverékéből származnának.

Első időben a tárkányi vadaskert fővadállománya szépen szaporodott, de alig másfél évtized mulva a zavaros 1848—49. évek alatt nagyon lefogyott és midőn aztán a birtok más kézre jutott, a már megrongált, dűledezésnek indult kerítések 1873-ban egészen elbontattak. A megsemmisült vadaskertből mindössze 3 drb fővad került a szabadba, 2 tehén és egy agancsár; ezek a hatvanas években, midőn még a kerítés állott, megszöktek a fogságból; a tehenek szabadságukat nem soká élvezték, mert rövid egy év alatt mind a kettő a Bükknek különböző vidékén terítékre került. Az agancsár hosszabb ideig a szilvási tó vidékét lakta és az időközben ott is kibocsátott tehenekkel barátkozott. Több éven át mindig csak 7 ágú agancsot rakott, úgy, hogy midőn végre 1874-ben gróf *Keglevich* Béla elejtette, visszarakott 22-ősnek deklaráltatott, bár agancsa akkor is csak 14 ágú volt.

A mint látjuk, a felsőtárkányi szarvasállomány tenyésztése pusztán helyiérdekű volt, mert a fővad ezáltal Bükkben újból nem települt meg. Annál fontosabb jelentőséggel bírt *1868-ban* azon esemény, midőn ugyanis *Keglevich Béla gróf a szilvási* területén szabadba kibocsátott *ötvenegy drb fővadat.* Ezáltal a Bükk-vidék vadászait örök hálára kötelezte, mert feltehető, hogy most már az egyezer darabot meghaladó fővadállomány teljesen kiveszni egyhamar nem fog.

1863-ban hozatott Keglevich gróf a gödöllői uradalomból 2 darab agancsárt és 10 tehenet. Ezek 5 éven át egy több holdas kis vadaskerben rendes ellátásban részesültek, míg számuk azalatt 51-re emelkedett. A szarvasok a vadaskertben rendkivül megszelidültek, úgy, hogy még a szabadba való kibocsátás után is a szénés mészégető munkások gyakran megfogták egyik-másikat. Különösen egy 14-es agancsár volt rendkivül pajkos, játékra hajlandó, minek aztán egy szénégető meg is adta az árát. 1872-ben a rigyetési idény alatt előbb egy ökörcsordát szalasztott meg a *Bandi* névre hallgató agancsár, azután meg egy munkájával bajoskodó szénégetőnek rohanva elgázolta, hatalmas agancsával belsőrészeit is úgy megsértette, hogy a szegény ember másnap sebeibe belehalt. E perctől kezdve a Bandival birni nem lehetett. Becsaltak ugyan valahogy a vadaskertbe, de valószinüleg a már egyszer érzett vérszagra, annyira ingerült lett, hogy midőn etetéskor bükkönyt vagy zabot tettek elébe, a vadőrnek a kertből azonnal menekülni kellett, hogy hasonló sors ne érje, mint a szegény szénégetőt.

A Bükkben szabadon bocsátott ötvenegy darab fővad 14 év alatt annyira felszaporodott, hogy midőn a szilvási uradalmat későbbi tulajdonosa *Erdődy* Rudolf grófi 1882. évben megvásárolta, a *vadbikát* már minden határban ismerték. De ha évközben a fővad az egész Bükkhegységben elszórva tartózkodott, azért mégis a bőgési idény alatt legsűrűbben mindig a szilvási határban fekvő üzekedési helyeket kereste fel, sőt még ez idő szerint is szarvascserkészetre a legszebb és a legháladatosabb vadászterület az egész Bükkben. Ezen mintegy 10000 k. holdas lomberdő, kedvező fekvésénél fogva is nagyon elősegitette a fővad elszaporodhatását. Az erdők belsejében számos holdakra menő kaszáló, még a legnagyobb melegben is pompás illatú, erőteljes, kitünő táplálékot nyújt a szarvascsapatoknak; ha pedig a tél bekösöntt, az uradalom bőkezü ura, Wessely Lajos lovag, ki soha semmiféle áldozatot nem sajnál, ha arról van szó, hogy a vadászat érdeke megóvassék: a legszigorúbb intézkedésekkel gondoskodik róla, hogy vadállománya semmi hiányt ne szenvedjen táplálékban. Összsel a megfelelő számú etetőkben kis vagyon értékével felérő szénakészletet helyeznek el, azonkivül pedig a völgyek mentén előforduló fiatal fűz- és nyárfahajtások az első hóesés után naponként kivágatnak, mert már bebizonyodott tény, hogy a fővad a szénával berakott etetők mellett is szivesen veszi fel e lágy fanemek zsengébb fakadásait. Az egész területen a sózók, illetve nyalatók minden időben rendben tartatnak s a mint valamelyik kiürül, annak újbóli beveréséről azonnal gondoskodnak. Az egész erdőtestet jól gondozott 8—10 öl széles sétányok szelik át, melyeket az őszi évadban tisztára söpört cserkész-ösvények keresztneznek. Itt aztán, ezen a mintaszerüen berendezett és kezelt vadászterületen napokig van az igaz érzékkel biró vadásznak miben gyönyörködnie. Az erdész és vadász fülét annyira sértő kolompszó nem zavarja az erdei magány csöndjét, mert az egész erdőben a legeltetés nincs megengedve; összsel azonban megélénkülni látszik az erdő, a midőn ugyanis a bőgési idő beálltával egy-egy kiálló pontról, mint pl. a Tarkőtető, 12—16 drb. agancsár bőgését visszhangozza hegy és völgy.

A Bükkhegység zömét képező mintegy 80000 k. hold rendezett vadászterületen az utolsó időben évenkint átlag 50—60 darab agancsár és 100—150 darab suta kerül terítékre. Ez normális viszonyok között helyén volna, de a jelenlegi állapotnak épenséggel nem felel meg.

Mint az ország legtöbb jól gondozott fővadas területein, úgy itt a Bükkhegységben is az évek hosszú során gyakorolt túlkiméletfolytán a szarvasok annyira felszaporodtak, hogy most már a degenerálódás jelei szembe-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szökően mutatkoznak. Itt sem birja meg az erdő a nagyszámú szarvascsapatokat, melyek az egyoldalú beltenyésztés következtében is elsatnyultak. No meg, valljuk be az igazat, nem tartja senki szem előtt azt, hogy a jó koronásbikákból, az apaállatokból maradjon máskorra is, mert ha bőgéskor eleibe kerül akárhány kapitális agancsár, annak ugyan nem kegyelmez meg a vadász.

Keglevich Gyula gróf, ez a jó hírnevű vadász, külön röpiratban fejtegette mit kellene tennünk, hogy szarvasállományunk megint produkálhasson kapitális agancsárokat, s vadászati irodalmunkban már igen sok jó tanácsot adtak a gyakorlati vadászok az ország fővadasterületeinek vadtenyésztési és erdőkímélési szempontokból való rekonstruálására nézve, de hát az a nagy baj, hogy mindenki csak kvantumra akar vadászni, nem kvalitásra, mert ez a divat járja manapság az egész világon. Azt sem tartom helyesnek, hogy a vadat mesterségesen annyira etessük vagy tömjük, mint Németország egyes fővadasterületein.

Ez a nem természetes táplálkozás a degenerálást túlszaporodás esetén ugy sem szünteti meg, hanem elővés és befogással szabályozzuk a létszámot akként, hogy az erdő — sem pedig a mezőgazdaság, ne vallja kárát rokon vadgazdálkodásnak.

A Bükkben levő 45 ezer hold kincstári erdőbirtok vadgazdaságát bérlet utján értékesítik, de a jelenleg érvényben levő haszonbéri szerződések nélkülözik az észszerű jövedelmezőség alapelveit, amennyiben a kincstár nem állapítja meg a bérlőknek az egyes vadászbérleteken évenkint elejthető vadak számát. Addig pedig, míg ez az állapot meg nem változik, rendszeres vadgazdálkodásról szó sem lehet. Igen helyesen értékesíti az egri papnövelde bükkhegységi fővadas területét, ahol a bérlő évenkint csak meghatározott számú fővadat hozhat terítőre. Itt aztán ki van zárva az az eshetőség, hogy a megengedhető lelövéseken felül is ejtsenek el vadat s igy az a tőkeérték, melyet a vadállomány reprezentál, meg nem támadható.

Elevenen fognak be szarvasokat és vaddisznókat a szilvási és az apátfalvai erdőkben. Az elmult két télen az apátfalvi befogott fővadból szállítottak Arad- és Hunyadmegyébe magánosok erdeibe, míg a szilvási szarvasokból a kincstár is vásárolt nehány darabot az elmult télen tenyésztési célokra. A 80-as és 90-es években a szilvási fővadból Ausztriába is szállítottak tenyészállatokat.

(Folytatása következik.)

Vörösbundás a — sütőkemencében.

Gömör megye kiesfekvésü V. községének lakóit még ma is foglalkoztatja az idei Orbán-napi szenzáció. Ez a legtöbbször hideggel vagy hóval kedveskedő utolsó fagyos szent, május 25-én kárt nem tett V. lakóinak terményeiben, de küldött nekik egy látogatót, a ki vörös frakkban vizitelt a zatyaiaknál.

Misó, a főerdész totumfaktuma, éppen a reggelire kompetáló gugyit volt elfogyasztandó a főúti korcsma ajtajában, midőn a szemben levő ház udvaráról éktelen zsivaj akasztja meg nemes passiójában. A kivánciságtól hajtva, sebes galoppban egy pillanat alatt ő is a helyszínén termett. Sivító leánysereg fogadja s attól tudja meg, hogy az udvaron játszadozó gyerekek a fészer alól rókát ugrattak ki s azt üldözőbe vették.

A mindinkább hangosabbá vált sivalkodásra és hujjahóra összeszalad a fél falu. Vasvillára, cséphadaróra, karóra, kapanyélre — akarom mondani Mannlicher puskára — kap kicsinye, nagyja, és beszorítják a nem sziveszen látott vendéget valami farakás alá. A koma ott meghuzódva biztonságban érezte magát, de a mikor a főerdész úr tacskója a „Fordíts", meg ennek rosszban, jóban hű pajtása a „Foxi" is izgatottan körülszimatolták buvóhelyét, érezte a helyzet kellemetlen, sőt veszélyes voltát s hirtelen valami gondolata támadt. A farakás alól kibúvik s mint a villám keresztülsuhan a megijedt tarka népseregen, a pitvarba ugrik s nyilsebesen eltünik a nyitva hagyott sütőkemence ajtaján. Utána rohan az újjongó tömeg, vezetve a két felbőszült cerberustól.

A két vitéz, már mint a Fordíts és a Foxi, nem hiába, hogy jó dressurán mentek át, a sütőkemencébe behatolni semmi hajlandóságot sem mutattak, hanem olyan tüzzel csaholtak, mintha aznap legalább egy tucat rókafiút hoztak volna elő valamely kotorékból.

A falu odagyült népsége izgatottan tárgyalta, mit tegyenek a kelepcébe került rókával. Egyik azt mondotta, hogy bontsák ki fent a sütőkemencét és öntsék ki egy dézsa vízzel, a mint az ürgét szokták, valaki a puska használatba vételét proponálta, míg egy feketeszemü menyecske vállalkozott, hogy ő elevenen kézrekeríti a rókát. Hogy bátorsága cserbe ne hagyja, először két deci cukros pálinkával végzett, aztán neki a rókának!

A bátor asszony bebúvik a kemenceajtón, a mi semmi esetre sem ment oly könnyen, mint azt itt leírtam, mert tudja a szives olvasó, hogy az nem ilyen célokra készült s el is képzelheti a helyzetnek pikáns oldalát is . . . Elég az hozzá, valahogy megfogja a rókát s kezdi azt lábánál fogva kifelé vonszolni, de az ajtóba maga is beszorul, úgy, hogy őt is csak nehezen, erőfeszítéssel tudják lábánál fogva napvilágra hozni.

A mi ezután történt, az nagyon gyors befejezése a veresbundás tragédiájának.

A vergődő rókát először a „Fordíts" attakirozta, de nem mert hozzá közeledni lótávolon belül; csak a pitvart

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

futkosta körül farkcsóválva, csaholva s izgatottságában minden kupát, csizmát, szoknyát — *sarokkönek nézve.*

De a Foxi hozzákapott, még pedig elég ügyetlenül, mert a következő pillanatban a róka már az orrába belé csimpajkodott s annál fogva kezdte cibálni.

Ime — Mátyás király róka fogta csukája — megismétlődött Vernáron: Foxi fogta róka, róka fogta Foxi, menyecske fogta mindakettő.

A mint azonban a Fordits meghallotta kedves kenyerespajtásának kétségbeesett vonítását, felbuzdult benne a kollégiális szeretet s egy ugrással torkon ragadva a rókát, kirázta fekete lelkét vörös bundájából.

* * *

Elült a zaj s elsimultak a felizgatott kedélyek hullámai. Cséphadaró, vasvilla, kapa, karó, Mannlicher helyre, szegre került s a falucska idyllikus csendjét semmi sem zavarja többé. (A falu sánta dobosa nem számít, mert az csak éjjel két órakor járja be dobszóval a falut, bakter is levén egy személyben s azt tartja, hogy az alvás luxus, fölösleges valami.)

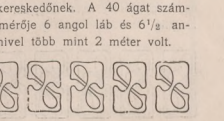
Az igazság kedveért azonban elmondom, hogy e kis epizód főszereplői a kellő jutalomban is részesültek. A Fordits dupla vacsorát, a Foxi az orrára kötéket, a *fentebb megtiszteltek* (l. sarokkő) új rokolyát kaptak; a veresbundás a Josko cigányé lett, mert ő hozta a legnagyobb nyársat, a mire felakarta a rókát spékelni, ha nem féltette volna a lába kásáját.

Kis koma.

Roosevelt elnök vadászaton. A mióta Roosevelt elnök a mult század nyolcvanas éveiben a dakotai vadászéletet alaposan megismerte és kiélvezte, nem mulik el év, hogy legalább egy hónapra vissza ne térjen az őstermészethez. Ujabban már az egész szünidő két hónapját a rengetegben tölti Mr. Roosevelt, különösen Texasban, melynek rengetegeihez különösen vonzódik. Főmulatsága természetesen a vadászat különböző nemei, melyek között a hajtóvadászat a kisebbik mulatság, sokkal élvezetesebb a farkasvadászat, továbbá a vadmacska cserkészet s a medvehajtás. A nyulvadászat egészen olyan, mint a mi falkavadászatunk. Csakhogy, mivel Texasban a mezei nyul oly gyakori, hogy szinte hemzsegnek a praerie-ken, egy-egy nyúl után csak két kutyát bocsátanak, melyek után lóháton vonulnak a vadászok. A farkasvadászat már érdekesebb sport. Ez körülbelül megfelel a mi falkavadászatunknak, mert az amerikai farkas két fajtája; a közönséges praeriefarkas és a Lobo, sokkal kisebb, mint a hazai ordasfaj és sunyi, gyáva természete is hasonlit a rókáéhoz. Ezeket már a leghatalmasabb agárfajtával vadászszák s ezeknek erejére szükség is van, mert a Lobo, ha nagyon megszoritják, ha nagyságra nem is, erőre nézve hatalmasabb ellenfél a rókánál. Viszont a fútás tekintetében sokkal lassubb róka kománál s az agarak egy-egy példánynyai ilyenformán rövidesen végeznek. Abban is eltér a praerie-farkas vadászata a rókahajtástól, hogy sok vadász aktiv részt is vesz az állat megtámadásában s főambiciója, hogy a farkast élve, szabad kézzel elfogja. Roosevelt környezetében egy Abernathy nevü ur szokott ilyen módon hősködni. Módszere a következő: Mikor már a kutya nyakoncsipte a farkast, hirtelen a háta mögé osan az ordasnak. Jobb kezét feléje nyujtja, a farkas csattogó fogakkal kap a kéz felé, ugyanakkor azonban balkezével elkapja az alsó állkapcsát s egy dróthurkot csúsztat a nyakára, mely a bestiát egyszerre harcképtelenné teszi. A vadászatok elitje azonban természetesen a medvevadászat. Ehhez már a nagy sűrüséget kell felkeresni, mely 800 angol négyzetmérföldnyi területével Texas és Louisiana határában terül el. Az erdő belseje igazán barátságtalan. A vad kúszó növények indái annyira összevissza keresztezik, hogy jóforman lehetetlen előre hatolni benne. A földje pedig mocsaras. Csak ugy hemzsegnek itt a fekete medvék, a vadmacskák, s hova el ne menne az ember ilyen dús vadászszákmányért? A medvevadászaton is kutyát használnak az amerikaiak, melyeket különösen a nagy erdőség utvesztői miatt szükséges tartani. Ez a vadászat tehát körülbelül a mi nagy hajtóvadászatunknak felel meg. A kutyák felverik a vadat s hajtják a vadászok felé. Roosevelt a medvevadászatot tartja a legegészségesebb vadászatoknak, mert a mellett, hogy erősiti az idegzetet, „erősitő izompróba" is. Minél veszedelmesebb a vad, annál szivesebben keresi Roosevelt. Bizonysága annak, hogy bátor ember és — jó vadász.

Vadorzók Hevesmegyében. *A felsőtárkányi* erdőkben április hónapban megint két vadorzót fülelt le az éber erdőőrző személyzet s ugyanakkor a *gyöngyöstarjáni* pagonyban is fogtak el két megátalkodott vadorzót. Utóbbi két gazember az erdőőrt lövéssel meg is sebesitette; azt hisszük, minden tagadásuk ellenére is szigoru büntetést kapnak, mert mindkettő ült már több hetet vadászati kihágásért a dutyiban.

A világ legerősebb jávor-lapátjáról érdekes tudósitást olvastunk nemrég egy külföldi szaklapban. E szerint a Stewart folyó torkolatánál, a Selkirki erőd vidékén (Canada), az indiánusok már évek óta ismertek egy szarvas-óriást, de nem tudták megkeriteni. Végre egy kanadai szőrmeáru kereskedő ügynöke hirt vevén a dologról, 1897-ben egész szeptember havában leselkedett a bikára s végre azt szerencsésen le is teritette. Fáradozásai bő kárpótlást nyertek, mert csupán csak a szarvas fejdiszét 1750 dollárért adta el Sheard W. F. düsgazdag washingtoni kereskedőnek. A 40 ágat számláló óriási jávor-lapát átmérője 6 angol láb és $6^1/_2$ angol hüvelyk, tehát valamivel több mint 2 méter volt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

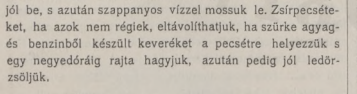

* **Zsákokra, jegyzőtinta helyett,** kence-olaj és füstkorom keverékéből készült festéket a legjobb használni. Ha néhány csepp terpentint adunk hozzá, akkor ez a fekete festék igen gyorsan szárad.

* **Faedényeket tartóssá lehet** tenni a következő eljárással: olvasszunk össze egy kg. sellakkot 125 gr. velenczei terpentinnel s ha ez a keverék folyékonnyá vált, öntsünk hozzá 6 liter spirituszt. Ezzel a keverékkel hosszú időre tartóssá teszük a faedényeket, mert a faszövet likacsaiba semmiféle folyadék be nem szívároghat; forró folyadékokat azonban nem szabad az ilyen edényekbe önteni, mert 70°-nál ez a gyantakeverék feloldódik.

* **Bőrből készült lábbeliket puhítás** céljából igen sok háznál vazelinnel kenik be. Ez azonban helytelen eljárás, mert a bőr korai megromlását idézi elő. A vazelintől a bőr törékeny lesz, s azért a leghelyesebb a lábbeliket időnként, gyakori használatnál legalább kéthetenként, a fénymázt vízzel jól lemosni s aztán *ricinus* olajjal jól bedörzsölni. Ujabbi tapasztalatok szerint semmi sem puhítja és teszi oly tartóssá a lábbelieket, mint a ricinus olaj.

* **Márványtáblák gondozása.** Márványból készült butordarabok nagy gondozást igényelnek, hogy azok eredeti szépségüket és fényüket megtartsák. A márványlapoknak különösen a különféle savak ártanak leginkább. A szénsav nagyon rongálja a márványt, azért, ha a márványra szénsav folyadék röcscsen, szükséges, hogy egy száraz ruhával azonnal jól szárazra letörüljük s finom faolajjal bedörzsöljük. A fehér olasz és a kék franczia márványt azonban nem szabad egyébbel, mint tiszta vízzel lemosni s lemosás után azonnal jó szárazra dörzsölni. A fekete belga márványt, ne hogy idővel szürke színüvé váljék, hetenkint legalább egyszer faolajjal szokták jól bedörzsölni és fényesíteni. Azáltal, hogy az olajat ilyen gyakran használjuk, a márványlapon egy vékony zsírréteg képződik, s az által a különféle savaknak ellent áll. Foltokat márványlapokról a következőleg lehet eltávolítani.: Készítsünk egy keveréket 25 rész mészporból, 20 rész horzsakőből és 5 rész konyhasóból. Ha ezt finoman átszitáltuk és beiszapoltuk, dörzsöljük vele a márványt jól be, s azután szappanyos vízzel mossuk le. Zsírpecsétéket, ha azok nem régiek, eltávolíthatjuk, ha szürke agyag- és benzinből készült keveréket a pecsétre helyezzük s egy negyedóráig rajta hagyjuk, azután pedig jól ledörzsöljük.

Kedves szerkesztő barátom!

Te bizonyára tudni fogod, hogy az állami erdőtisztek mi mindenféle teendővel vannak elhalmozva. De a tájékozatlanok kedvéért előrorolom, hogy rólunk alkotott rosz véleményüket eloszlassam.

Az állami erdőtiszt: iktató, fogalmazó, másoló, postakönyvvezető, néha *és többnyire* a hivatalszolgai teendőt is végzi, erdőkezelő, erdőbecslő, mérnök, erdőrendező, térképmásoló, szabályzat- és névjegyzékgyártó, erdei kárlajstrom-vezető, erdei kihágási és erdőrendészeti ügyész, erdőápoló, erdőművelő, csemetekerti ügykezelő, csemeteosztó és szállító, gyümölcsész és ojtványgyártó, legtöbbnyire irodatiszt, örökös hegymászó és koplaltatási műutazó, bravur gyalogtourista, bicikliző *favigéc* és fáfinánc, örökös véleményező és egy olyas valami, ami mindenütt ott van, ott kell lennie s azért mégsem fedezhető fel sehol, fűrészkezelő, faügynök, erdészeti bizottsági *örökös vendég*, és jelentéseinek *élő* vessző alatti *melléklete*, törvényhatósági bizottsági, állandó választmányi, központi választmányi tag, minden néven nevezendő egyletek morális kötelezettségen alapuló oszlopos tagja, állandó hatósági kiküldött, a mezőgazdasági bizottság törvényszerinti tagja, erdőrendészeti feljelentő és erdei kihágási panaszos és ügyész egy személyben, a járásbíróság és törvényszék állandó szakértője, erdőgondnoság vezetője, kopárvizmosási munkálatok és kopár erdősítési munkálatok műszaki vezetője, erdősítési tervezeteket készítő, a munkálatokat végrehajtató közeg, az ezzel járó pénzszámadásokat összeállító és fizető felelős számadó, örökös rubrikáló és nyomtatványhectografista, planimetrista és pantografista, az erdőőrök, erdőszolgák, urbéri elnökök, gazdák, pénztárosok, int. jegyzők ellenőrző közege, munkatervet, munkakimutatást, tevékenységi jelentést, terület kimutatást nyilvántartó, összeállító és másoló közeg. Liberális műlabanc, ügyviteli szabályzat és szavazásra jogosult névjegyzékek műgyárosa (en gros) és az ebből eredő összes műgusztus eltalálója helyesebben spiritiszta. Fő, mellék, előhasználatokat, erdősítendő területeket tilalmazandó, és pótlandó területek a helyszínén kijelölő közeg. Határ állandósító. Urbéri, erdőbirtokossági békebíró és állandó urbéri erdőtanácsos. Árvaszéki és törvényhatósági, iskolaszéki, tanfelügyelőségi állandó szakértői jelentéstételre fűnek fának alá, fölé és mellé rendelt közeg. A méltóságos főispán ur, a tek. alispán ur, főjegyző, aljegyző stb., a tekintetes és nemzetes vitézlő várnagy ur és a nemzetes vármegyei hajdúszemélyzet külön gusztusának a ki és feltalálója és tiszteletben tartója. A fő- és alerdőfelügyelő ur, az erdészeti közig. bi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

zottsági elnök ur, az erdészeti bizottsági tagurak, a hivatalfőnök ur, a legmagasabb ministerium I/a. I/b. I/c. $(V^{\log \text{sin}\alpha} X - 1) \frac{s}{+} \int_{v}^{d x}$ számú ügyosztályok damoclesi kardjának a mediuma és állandóan a lefejezéssel és karóbahuzással fenyegetett áldozata valamint eszköze, és olyas valami, ami csak a kis és nagy szükség nem gyakori és a legrövidebb idő alatt leendő foganatosítás és eszközlésénél birhat némi állatléti akarattal! stb. stb. stb.

Nem merem tovább folytatni, s csak annyit még, hogy a következő kérdésemre lennél kegyes elsőszoltakkal szemben szives tájékozás végett felvilágosítással szolgálni!

Tekintettel arra, hogy a fent meg és meg nem nevezett hivatalos és élettársadalmi teendő mellett az állami erdőtisztek a mezőgazdasági tudósítói teendővel, az aranka (nem szoknyás) megfigyelésével és irtási teendőjével, a *gólya*, fecske vonulásának, hernyó, rovar irtásának, tűz, viz, és minden néven nevezhető elemi *galibáknak* a megfigyelésével és jelentéstételével vannak megbizva és kötelezve, rá érnek még *szarvasgombázni is*; tekintettel továbbá arra, hogy a legutóbbi legmagasabb intézkedés az állami erdőtiszteket az ehető gombafajok gyüjtésére is kötelezte, tekintettel továbbá arra, hogy az állami erdőtisztikarnak a fentebb elősorolt és élő nem sorolt hivatalos és nem hivatalos teendője és ideje nem csakhogy megengedi, de sőt az egyetemes világhumanisztikus szempont parancsolja is, hogy az emberiség gastronomicus kérdésével — főleg *ehető gomba gyüjtésével* is foglalkozzék, tekintettel továbbá arra, hogy az ehető gombák közé esetleg a nem ehető gombák is keveredhetnek: tisztelettel jeles kérlek, légy szives tudtomra adni, vajjon nem fog-e az a körülmény rosz vért szülni, ha az állami erdőtisztek az ehető gomba gyüjtése helyett *a bolond gomba* gyüjtésének siralmas ösvényére tévednek?

Fordaszaki Dániel,
m. k. egyetemes főerdőmővész és tevékenységi műakrobata.

Holfeld erdőtanácsos vadnyalató pora
nagyban elősegíti a
fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kisérletek igazolják a tiszta növényeredetü pornak kitünő hatását. Az e porral készített sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Eredeti állapotban csakis
FORSTRAT HOLFELDS ERBEN
Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

Szaktársak! Ha hirdetéseket küldtök valamely lapba, ne feledkezzetek meg a Magyar Erdészről sem; tudjátok, hogy az semmiféle támogatásban sem részesül s csupán az előfizetési és hirdetési dijakból tartja fenn magát.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A **Cozapor** többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A **Coza** oly csendesen és biztosan hat, hogy ne a feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejti mi okozta javulását.

Coza a családok ezreit békítette ki ismét, sok sok ezer főrfit a szégyen és becsületvesztől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömérdek fiatal embernek a jó útra, és szorgalomhoz segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a **Cozapor** tulajdonosa, mindazoknak, kik kiválják, ezy próba adagot, és egy készülő irásokkal teli könyvet dij- és költségmentesen küld, hogy igy bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan. 1016, 15–52

INGYEN PRÓBA 209. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek. (Levelek 25 fill. levelezőlapok 10 filléres bérmentesitendők.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 209).
62. Chancery Lane, London, Anglia.

Eladó

„Die Bäume und Sträucher des Waldes" Hempel és Wilhelmtől, teljesen új bőrkötésü illusztrált mü
55 koronáért.
Cim a kiadóhivatalban.

Fő-vadőr
kerestetik azonnali belépésre.
Feltételek: német és tót nyelv birása; fizetés 240 frt, 14 hl. életnemü, valamint tüzifa, rét és szántóföld, s a szokásos lődijak.
Jóraváló, nős szakemberek sziveskedjenek bizonyitványmásolatokkal felszerelt kérvényeiket (melyek nem küldetnek vissza) **W. Hauser, Hamborg,** u. p. **Berzevicze,** (Sáros m.) címre beküldeni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fenyőfa-eladási hirdetmény.

A rogozseli volt urbéresek tulajdonát képező 60.23 khold erdőterület 6487 m³-re becsült

fatömege

f. hó 19-én d. e. 9 órakor a bánffyhunyadi főszolgabirói hivatalban nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Kikiálltási ár . . . . 18,000 K.
Bánatpénz . . . . . 1,800 K.

Becsértéken alól eladás nem történik. Vételár az árverés napján egészen lefizetendő.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Árverési feltételek a bánffyhunyadi m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Rogozselen, 1905. junius 1-én.

Gáll Traján,
volt urbéres elnök.

2621/1905. szám.

Pályázati hirdetmény.

Alulirott m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy II-od osztályu

erdőlegényi állomásra,

az állományszerü illetményekkel pályázat nyittatik.

Ezen állomásra folyamodók erős testalkatukat, különösen jól látó, halló és beszélő képességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei tiszti főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, valamint életkorukat és illetőségüket anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való birását okmányokkal beigazolni kötelesek.

Az igy felszerelt s sajátkezüleg irt kérvények **folyó évi augusztus hó 1-ig** az alólirt m. kir. erdőhivatalnál, a pályázók előljáró, illetve illetékes közigazgatási hatóságaik utján nyujtandók be.

Hiányosan felszerelt, elkésve, vagy nem a fentebb előirt uton érkezendő kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Soóvár, 1905. évi junius hó 7-én.

A m. kir. kincstári erdőhivatal.

Faeladási hirdetmény.

Beregvármegye erdészeti bizottságának f. évi 1646. E. B. 1905. sz. határozata alapján a szarvasházi (zsdenyovai) urbéres község erdejéből 7245 m³-re becsült 3305 drb. jegenyefenyő és 11 m³-re becsült 4 drb. juharfa **1905. évi junius hó 27-én d. e. 10 órakor** Szarvasházán a körjegyzői hivatalban megtartandó és irásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 56.000 kor.

Bánatpénz 3600 kor.

Utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Szarvasházán, 1905. évi május hó 29-én.

id. Bahut János
urbéres elnök.

231/1905. A csikszentmiklósi r. kath. Egyháztól.

Faeladási hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy a csikszentmiklósi és szépvizi róm. kath. Egyházak közös tulajdonát képező „Gerendus" nevü erdő üzemterv szerint esedékes 6 évi vágás

fatömegének

értékesitése céljából **folyó évi junius hó 26-án d. e. 10 órakor** Csikszentmiklóson, a plébánia hivatalos helyiségében nyilvános szóbeli és zárt irásbeli versenytárgyalás fog tartani.

Az értékesítés alá kerülő fenyőhaszonfa tömeg 34688 köbméterre van becsülve. Ennek kikiáltási ára 101.330 azaz Egyszázegyezerháromszázharminc korona. A zárt irásbeli ajánlatok szabályszerüen felszerelve az árverés napján d. e. 9—10 óra között adandók be.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. A fatömeg becsáron alul nem fog eladatni. Árverezni kivánók a részletes árverési és szerződési feltételeket megtekinthetik Csikszentmiklóson a plébániai hivatalnál, a becslési kimutatást és az erdő állapotára vonatkozó egyéb adatokat pedig Csikszeredában a járási erdőgondnokság irodájában.

Csikszentmiklós, 1905. május hó 25-én.

Deák Elek s. k. gondnok. *Kórody Mihály* s. k. elnök.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam 1905. julius 1. 7. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

József főherceg. †

A magyar nemzetnek ismét gyásza van. Meghalt József, királyi herceg 72 éves korában Fiuméban (villa Giuseppe) f. év junius hó 13-án.

A megboldogult legmagyarabb királyi herceg hült tetemét Budapestre szállították, hova junius hó 17-én este érkezett meg s a ravatalt a budai várban a Szent-István kápolnában állították fel, hova a közönséget junius hó 18-án egész nap és 19-én déli 12 óráig eresztették be. Ezen másfél nap alatt több mint 100,000 ember járult a ravatalhoz.

A temetés junius hó 19-én d. u. 4 órakor ment végbe. A beszentelt hamvakat a várban levő sirboltban helyezték örök nyugalomra gyermekei mellé.

A gyász és fájdalomnak érzése áthatotta az egész magyar nemzetet. Az általános részvét tanújele volt az ország minden részéből küldött koszorúk megszámlálhatatlan sokasága, melyek közül itt megemlítjük az Országos Erdészeti Egyesületét és az Országos magyar vadászati védő egyesületét.

Az elhunyt fenséges herceg ugyanis mint erdőbirtokos az országos erdészeti egyesületnek alapító tagja volt s a temetésen elnökének br. Bánffy Dezsőnek vezetése mellett küldöttségileg képviseltette magát és a királyi hercegi családhoz részvétiratot intézett. Az országos magyar vadászati védőegyesületnek, mint igazi vadász, diszelnöke volt s ezen egyesület ugy Klotild királyi hercegasszonynak, mint József Ágost királyi hercegnek táviratilag fejezte ki mély részvétét. Béke hamvaira!

Elegyes ákácállományok képzése.

Irta: *Vadas Jenő.**

Hazai erdőgazdaságunkban az „*elegyes ákácállományok*“ eddig nem igen foglaltak tért s ezért ennek a fejezetnek a címe szokatlanúl fog hangzani az ákácműveléssel foglalkozó szakkörökben is. Pedig ma, mikor az okszerű erdőgazdaságban idejét múlta a kaptafa, a „sablonosság“, rá kell terelnünk az erdőgazdákat arra az útra, mely a *természetszerű erdőállományok képzéséhez* vezet, mert a gazdaság tulajdonképpeni célját csakis ezekkel a természetszerű állományokkal érhetjük el.

Már a futóhomok-területek befásítása ismertetésénél is láttuk, hogy az ákácot a *talaj jellegzése* alapján csakis oda telepítik, a hol a termőhely természetének legjobban megfelel. Minthogy pedig a termőhely futóhomokon léptennyomon változik, ezzel együtt kell, hogy változzanak a fafajok is, ez pedig nem más, mint *csoportos elegyités,* melynek végső eredménye: *a természetszerű elegyes ákácállomány.*

A különböző fafajoknak a termőhely változásától függő, tehát természetes korlátok közé szorított ez a megtelepítése biztosítja azt a gazdasági sikert, melyet változó termőhely mellett, vagy a talaj termőképességének állandó jó karban tartását célozva, elegyetlen állományok képzésével és fentartásával még csak megközelíteni sem lehet.

Olyan nagyobb kiterjedésű területet, mely minden részében egyformán alkalmas ákáctelepítésre, nem igen találunk, és ha mégis azt tapasztaljuk, hogy az ákácosok nagyobb kiterjedésben is *elegyetlenül* foglalnak el területeket, ebből

* Mutatvány szerzőnek „Az ákácia monografiája“ cimü eddig kiadatlan munkájából.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

még nem következik eme eljárás helyességének elismerése, mert azokon a területeken bizonyára látni fogunk sínylődő, meg nem felelő fejlődésű ákáccsoportokat, a melyek helyén más fafaj jobban megállta volna a helyét s tapasztalni fogjuk, különösen több vágásforduló után, vagy esetleg szálerdőalakban kezelt elegyetlen ákácosokban a talaj termőképességének jelentékeny csökkenését. Ez tudvalevőleg az ákácnak világosságot kívánó természetéből, illetőleg ennek következményeként a talaj gyenge beárnyékolásából magyarázható.

Éppen azért *elegyetlen ákácosokat* csakis rövid vágásfordulóval kezelt *sarjerdőalak* képzése céljából, az ákác-sarjerdőnek megfelelő termőhelyen telepítsünk; ott azonban, a hol a termőhely változik, vagy a hol az ákácot *szálerdőalakban* kívánjuk kezelni, a gazdaság kettős célját: a lehető legnagyobb jövedelem elérését és a talaj termőképességének a fentartását szem előtt tartva, az *elegyes ákácállomány alakítása* elől nem térhetünk ki.

Sarjerdő-alakban az elegyítés legcélszerűbben csoportosan történik, a hol az ákácost a már ismert módon, a neki való helyekre telepítjük, az ákácnak meg nem felelő, közbeeső területekre pedig azokat a fafajokat, a melyeknek az illető területrész talaja legjobban megfelel. Ilyenforma elegyítésre felhasználhatjuk a kocsányos, kocsánytalan és csertölgyet, kőrist, égert, juhart, szilt, kanadai, fehér, fekete és rezgőnyárt, sőt homokon a jegenyenyárt is, a közönséges és kaspifüzet, bálványfát. A fenyőfélék közül közbe elegyíthetjük pl. a fekete és erdei fenyőt s homokon még a nagy reményekre jogosító Pinus banksiana fenyőt. Melyiket, milyen természetű talajra elegyítsük az ákác közé, arról útbaigazítást az „Erdőműveléstan" ad.*

A sarjerdő-alakban nevelt elegyes állományok képzésénél a csoportos elegyítés nagyobb gondot nem ad, mert minden csoport a meglevő termőhelyi viszonyok között önállóan érvényesül, annyira, hogy a különböző fafajokból alkotott csoportok, különösen a sarjerdő-alakban nem kezelhető fenyőfélék, különböző vágásfordulóban is kezelhetők, sőt a jobb értékesítés és a talaj jó karban tartása céljából ez szükséges is. Így van ez pld. a királyhalmi m. kir. erdőőri szakiskola erdejében, a hol a csoportos elegyítést a talaj változása szerint először *Illés Nándor* alkalmazta.

Már nehezebb feladattal állunk szemben az elegyes *ákác szálerdők* vagy *középerdők* képzésénél, melyeknél az *értékes törzsképzésre* való tekintettel nemcsak csoportosan, hanem *szálankint* is kell az ákácot más fajokkal elegyíteni.

Eddig az ákácot rendes *szálerdő-alakban* egyáltalában nem kezelték s csak elvétve találunk *kisebb területeket*, melyeken más fajokkal elegyedve, hatalmas szálfákat alkot. Így a híres görgényszentimrei erdőszerű parkban, melynek egyes törzsei minőségéről és értékéről az alább ismertetett törzselemzés ad számot. Fiatalabb tölgyállományok között az ákác, mint elegyía, igen szépen érvényesül, pld. Somogyvármegyében: a vörsi erdőben.

Ez a tény egymagában véve is megcáfolja azokat, a kik azt állítják, hogy az ákácot szálerdőalakban nevelni, világosságot kívánó természete, többnyire korona- és rövid elágazásra hajló törzsképzése miatt nem lehet. Pedig nem csak az előbbi, de más példákkal is bizonyíthatjuk, hogy igenis lehet, csakhogy nem elegyetlen, hanem *elegyes állományokban* és nem futóhomokon, vagy vízmosásokban, hanem televényes homok, vagy kevésbbé kötöttebb, üde talajokon, a hol a tölgy, kőris, hárs, juhar, szil, gyertyán, esetleg a hamvaséger is megtelepíthető. Szóval az ákácot, tapasztalatokon alapuló véleményem szerint, nem szabad kizárólag sarjerdőalak képzésére alkalmas fafaj gyanánt tekintenünk, hanem olyanúl, mely már e munka első részében részletesen ismertetett kiváló technikai tulajdonságainak teljes érvényesülése végett, a *szálerdőalak keretébe is bevonható.* Erre annyival inkább kell törekednünk, mert a sarjerdőnek az erdőgazdaság fokozatos fejlődésével ma csak ott van gazdasági jogosultsága, a hol képzését és fentartását teljesen határozott előfeltételek követelik. Így nem is gondolhatunk arra, hogy a futóhomok örökösen mozgó talaján, avagy a kopár hegyoldalok és vízmosások

* Vadas: „Erdőműveléstan". 485–492. l.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

meredek oldalain, *a hol az ákác talajkötő tulajdonságának kell a legnagyobb mértékben érvényesülnie,* az ákácot szálerdő-alakban kellene telepíteni és fentartani. Ilyen helyeken egyedül a sarjerdő-alak képzése a jogosult.

De viszont ott, *a hol az intenziv erdőgazdaság célja az erdő jövedelmének a fokozása,* az ákácot — megfelelő termőhelyi viszonyokat feltételezve — nemcsak tűzi- és szerszámfát termő sarjerdő-alakban, hanem a *legértékesebb műfatermelésre alkalmas szálerdő-alakban is* kezelhetjük.

A szabályok, melyek alkalmazásával ez a cél elérhető, röviden a következők.

Alapfeltétel: *elegyes állományképzés* oly helyen, mely az elegyítendő fafajok természetének megfelel, és utóbbiak elegyes állásukban úgy egészítik ki egymást, hogy a talaj termőképességének a fentartása minden körülmény közt biztosítva van. Minthogy pedig az ákác az eddigi tapasztalatok szerint nem tartozik a talaj termőképességét fentartó, vagy azt javító fafajok közé, (talajjavító képessége kétségtelenül bebizonyítva még nincsen), az elegyítendő fafajokat erre való tekintettel kell megválasztani.

Az elegyítendő fafajok növekedési viszonyait összehasonlítva az ákáccal, ismernünk kell nemcsak általában, hanem a meglevő termőhelyi viszonyok között is, a hol a telepítés, vagy felújítás történik, mert az elegyítendő fafajok magassági növekedése ugyanazon termőhelyen csak kivételesen egyenlő.

Ha az ákáccal elegyítendő fafaj kezdetben esetleg gyorsabb növésű, abban az esetben az ákác előtelepítendő, illetőleg oly védelemben részesítendő, hogy az elegyített fafaj netalán sűrűbb lombozatú sudarától el ne nyomassék. A mérsékelt oldalnyomás, ha a korona felső része szabad, az ákácnak nem hogy ártana, de használ, mert erősebb *növekedésre és hengeres törzsképzésre serkenti,* és feltételezve, hogy a fa megfelelően nevelt csemetéből ered, ilyen körülmények között *a rövid, kettéágazó törzsképzés is majdnem teljesen ki van zárva.*

Egyébiránt az elegyített fafajok életküzdelmébe való beavatkozás szüksége és mértéke mindig attól függ, vajjon az ákác képes-e önmagától a maga részére azt a növőtért biztosítani, melyre jó tenyészetéhez föltétlenül szüksége van.

Ha az ákác gyorsabb növésű, mint a többi fafaj, és az elegyes állományban az uralkodó fafajt is képezi, abban az esetben nincs más gondunk, mint arra ügyelni, hogy a közbeelegyített fafajok elegendő világossághoz jussanak. Ha pedig az utóbbiak alkotják az uralkodó fafajt, akkor közöttük a gyorsabb növésű ákácot ugyancsak megfelelő gazdasági beavatkozással, felnyesés, erdőlés stb., olyan korlátok között tartjuk, hogy az uralkodó fák kárára ne legyen, amely eset azonban csak ritkán fog bekövetkezni.

Az ákác fejlődése különösen a szálas törzsképzés szempontjából akkor van legjobban biztosítva, ha mérsékelt oldalnyomás mellett történt növekedéssel az állomány teljes záródása idejében s később is, amikor a természetes gyérülés ideje bekövetkezik, magassági növekedésével a többi fafajjal szemben mérsékelt előnyben van; ha pedig a többiek esetleg utólérik, részére oldalt, illetőleg köröskörül kiterjedtebb növőtér biztosítandó.

De arra is kell ügyelnünk, hogy az ákác magassági növekedésével túlkorán ne haladja meg a többiekét, vagy növőtere túlságos kiterjedésü ne legyen, mert ebben az esetben alsó ágai igen megvastagodnak, hajlandóságot mutat rövid, elágazó törzsképzésre, ami minden esetre értékcsökkenést von maga után.

Ezeknek az elveknek a követésével és a jelzett erdőművelési szabályok betartásával mindenütt ott, ahol az előbb felsorolt, erdőt alkotó fafajok tenyészthetők és a termőhelyi viszonyok az ákác tenyészetének is megfelelnek, (l. az erre vonatkozó fejezetet) az ákác bevonásával elegyes állományok akadály nélkül létesíthetők.

Ezekután mintegy önmagától vetődik fel a kérdés, vajjon szükségünk van-e ilyen állományok képzésére? Meg van-e okolva az ákácot szálerdő alakban nevelni?

Ha figyelembe vesszük az ákácnak az előbbi fejezetekben ismertetett rendkivüli tulajdonságait, melyeket eddig kellő mértékben kihasználni azért nem lehetett, mert egyrészt tulajdonképeni értékükről eddig biztos tudomásunk sem volt,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

másrészt pedig, mert nagyobb méretű törzsekkel nem is rendelkeztünk, legott be kell ismernünk annak a szükségét, hogy az ákácot a szálerdő alak révén nagyobb mértékben is lehet nevelni. Alkalmassá teszi erre a szóban levő fafajt az eddig felsoroltakon kivül gyors növekedése is, melynél fogva, mint a törzselemzések bizonyítják, *aránylag rövid idő alatt, tehát rövid vágásfordúlóval* fejleszt olyan törzseket, melyek méreteiknél fogva a különböző műfa választa iránt támasztott igényeket és követeléseket messzemenően képesek kielégíteni. Anélkül, hogy itt fölösleges ismétlésekbe bocsátkoznék, csak az előbbi fejezetek egyikében tárgyalt vasúti talpfaszükséglet beszerzésére irányítom az imént felvetett kérdéssel a figyelmet. Ez a körülmény már magában véve is megokolttá teszi az ákácnak, mint szálfának a rendes erdőgazdaság keretébe való bevonását, ahol, mint elegyfa, hivatva van az erdőállomány értékét fokozni. Ebből a szempontból már a régi német szakírók is ajánlották az ákácot szálerdők képzésére.*)

Az ákáccal elegyes szálerdők létesítése a különböző viszonyok szerint különbözőképpen történik.

A vágások mesterséges felújításánál az ismertetett elvek és szabályok betartásával az ákác megtelepítése ültetés útján történik. Előtelepítésnél, vagy egyidejű elegyítésnél, és ha az ákácnak a többi fafajtól való elnyomásától nem kell tartanunk, erőteljes egy, vagy két éves csemeteket ültethetünk, különben pedig erősebb átiskolázott csemetéket; fiatalosok hézagainak pótlására is mindig ilyeneket.

A szálerdők természetes felújításainál is az ákácot a fiatalos kiegészítésére szálanként történő elegyítéssel, *ültetés útján* telepíthetjük meg, éppúgy a sarjerdőszerű középerdőknél is, (ahol az aljfa van túlsúlyban, s a főfák csak két korosztálylyal vannak képviselve) az ákácot az aljfa s a kihasználandó főfák levágása után *ültetéssel* telepítjük.

Különösen azokban az előhegységi és síkségi kisebb erdőgazdaságokban, ahol az állományok rendesen sokféle fafajból alakúltak, nevezetesen: tölgy, szil, juhar, kőris, gyertyán, stb.-ből, és ahol a vágások természetes vagy mesterséges felújításakor ismét ezekből a fafajokból alakúl az állomány, az ákácot ezek közé a szükséghez mért kisebb vagy nagyobb mennyiségben megtelepíteni semmi nehézségbe nem ütközik, az az elegyes állomány értéke pedig rendkivül mértékben növekszik.

Megjegyzem, habár ez a mi gazdasági és termőhelyi viszonyaink között egyáltalában nem lehet mértékadó, hogy *Pfeil és Pannevitz* előbb idézett munkájukban az elegyítésre a *nyírt*, illetőleg a *hamvaségert* ajánlják, olyanformán, hogy 4 láb ültetőtávolság mellett, felváltva egy ákác és egy nyír vagy éger csemete ültetendő. Ha a nyír felülkerekednék, erdőlésekkel segíteni lehet a bajon.

A vágásfordúló megállapításáról s a szálerdőalakban kezelt ákácnak növekedési viszonyairól az üzemmódok tárgyalásánál van szó.

*) Pfeil: Kritische Blätter, 1850. p. 197. Panuevitz: Der Anbau des Lärchenbaumes, der ächten Kastanie und der Akazie. 1855. p. 69.

Hirlapi szemelvények.

Folytatása *Imecs Béla* — a „Hazánk"-ban megjelent — cikksorozatának.

Az erdők gondozói.

VII.

Irta: *Imecsfalvi Imecs Béla.*

Borsod-Apátfalva, 1905. április hó.

Az erdőtisztviselők napidij-ügyének meglehetős hű képét adtuk legközelebbi közleményünkben. A függetlenül gondolkodó fő minden idevonatkozó rendeletben és intézkedésben tisztán látja a vezérfonalat, a mi nem más, mint az erdőtisztekkel szemben következetesen keresztülvitt méltánytalanság, hogy ne mondjam, smuccigságig menő takarékoskodás.

De még a kép nem teljes. Ugyanezen keretbe beleszúrtak még egy tövist, mely — ha az eddig elmondottak nem voltak elég alkalmasak arra, hogy az elevenbe jussanak — biztosan sebezzen. Ez pedig az 1904. évben kiadott 18685. számú földmivelésügyi rendelet. Született a belügyministeriumban; napvilágot látott a földmivelésügyiben. Így szól: „ . . . mikor állami erdőtiszt és közigazgatási tisztviselő egy kiindulási pontból ugyanazon az utvonalon közös ügyben utazik, tekintet nélkül a szolgálati idő- és rangkülönbségre, *kivétel nélkül csakis a közigazgatási tisztviselő számíthat fel utiköltséget.*"

Tisztán látható a szándék, mely ezt a hires rendeletet napvilágra hozta. Mi lehet ez? Csak a vak nem látja:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kortesfogás. Mert méltóztatik érteni, annak a szegény erdőtisztviselőnek illetményeiből, kinek javadalmazásából a legfurfangosabb módon úton-útfélen lenyirbálnak valamit, miért ne lehetne lenyirbálni a magasabb politika céljaira is? Hiszen, ha az a belügy- vagy földmivelésügyi minister annyira érezteti jóságát avval a 24—25 éves szolgabiróval, hogy mellőle azt a tiszteletben és becsületben megőszült erdőtisztviselőt félrelöki útiköltségeinek számlájával, valjon, nem kenyerezi-e le magának őt; és ezen elkényeztetett kis zsarnokkal nem a saját oldalára hajtatja-e a föld népének hajlíthatóbb részét választások alkalmával?

Ez közelebbi előkészület volt a hires január 26-iki választásokra; de Isten igazsága nem engedte, hogy ez az öregebb tisztártársainkat leginkább bántó rendelet elérje célját: elősegítse a kormány győzelmét.

Az öreg szolgát, a régi hűséges embert minden nemesebb érzésű úr megbecsüli; legyen ez az úr egyszerű földbirtokos, mágnás vagy akár a király is. Az állam pedig éppen az öreg szolgát (alkalmasabb szót nem találok), a régi hűséges embert lökdösi meg és sérti ezen rendeletével, azért, mert oly becsületesen szolgált, hogy megöregedhetett szolgálatában.

Mert nézzük csak, alkalmazzuk azt a rendeletet az életben!

Az olyan közös utazás, melyről a rendeletben szó van, leggyakrabban az úgynevezett erdőrendészeti kihágások tárgyalása alkalmával fordul elő. Ekkor a kir. erdőfelügyelő a szolgabiróval együtt száll ki a helyszínére. Az a kir. erdőfelügyelő 50 év körüli ember legalább, ki már 22—25 évet töltött állami szolgálatban, s VII. oszt. fizetést húz. Az a szolgabiró pedig 25—30 éves fiatal ember, mindössze pár éve szolgál és a IX. fizetési osztályba tartozik. *És utiköltséget nem az idősebb, rangban előbb álló erdőtiszt, hanem a sokkal fiatalabb*, kisebb rangú közigazgatási *tisztviselő számíthat fel!*

Igazán sértő, vérig bántó lehet az idősebb tiszttársainkra, hogy közös szolgálati működésük alkalmával azok mögé állítják, kik még akkor csak csecsszopók voltak, mikor már ők eszük és kezük becsületes munkájával keresték a mindennapi kenyeret.

Aztán hol van az a lehetetlenség, hogy a kir. erdőfelügyelő saját szolgabiró-fiával ne kerülhessen ilyen helyzetbe, hol aztán az apa sem nem számít, sem nem számíthat, a fiú pedig számíthat és számíttatik.

Ismétlem: az idősebb tisztviselők kerülnek az ilyen helyzetekbe, a fiatalabbak alig. De hát éppen az öregebb tisztártársakat kellett így megsérteni? Őket kellett kiválasztani áldozatul? Mi oka volt ennek? Nem sugallta ezt sem az igazság, sem a lelkiismeret, hanem a mi ezek egyikére sem hallgat: a hatalmi gőg és az ahhoz való szertelen ragaszkodás.

VIII.

(Befejező közlemény.)

Fenti cimü cikksorozataink folyamán megismertettük röviden az olvasóközönséggel a magyar erdészetet, azoknak anyagi és szolgálati viszonyait. Hisszük, hogy ezentúl a magyar erdészekben akademikus képzettségü és intelligens férfiakat lát olvasóközönségünk s ezeket meg fogja különböztetni azoktól, kik minden jogcim és illetékesség nélkül használják ezt a nevet.

Az a képzettség tehát, melyet az erdőtisztviselő a selmeczbányai akademián szerez, egyenesen a mérnökök mellé helyezi őt. Cikksorozatunk folyamán bebizonyítottuk. De vajjon hasonlít-e anyagi helyzetük a mérnökök anyagi helyzetéhez? A részrehajlatlan olvasó meggyőződhetett arról, hogy az erdőtisztviselők javadalmazás tekintetében mily messze vannak még az ugyanazon képzettségü tisztviselők javadalmazásától! Beláthatja a függetlenül gondolkodó fő, hogy még alacsonyabb javadalmazásunk élvezetéből is mily körmönfont módon igyekeznek bennünket kiforgatni holmi rendeletekkel. Meggyőződhetett arról, hogy mostohán bánnak el velünk és megaláztatnak bennünket azon fiatalabb másszakú tisztviselők előtt is, kik akkora, vagy még kisebb képzettséggel birnak. Értem ezt a fuvardijakra nézve, mikor együttutazás alkalmával a régi tiszteskorú erdőtiszt nem számíthat fel fuvardijat, hanem át kell adnia ezt a jogot a rendesen sokkal fiatalabb közigazgatási tisztviselőnek, ki talán fia is lehetne. Ezen megaláztatásra rendesen még rá is kell fizetnie; legalább ostorpénzt a fuvarosnak.

Kibővíthetnők még közleményeinket és hosszúra nyújthatnók cikksorozatunkat a hasonló igazságtalan és méltánytalan eljárások, intézkedések szellőztetésével. Igy szólhatnánk még az állami alkalmazottak kedvezőtlen előléptetési viszonyairól; a magánuradalmi erdőtisztek nyugdijhiányáról; a vadászat gyakorlásának eltiltásáról a kincstári erdőtisztéknél, a protekció roppant elterjedéséről a kincstári erdőtiszték kinevezésénél. Az ezen dolgok fölötti panaszainknak éppen úgy meg van a reális alapja, mint az előző közleményeinkben felhozott panaszoknak. Ezen dolgoknál is az osztó igazság mérlege nem a mi oldalunkra, hanem a másik oldalra billen.

Mindezek bántó, mélyen sértő dolgok. Többször emeltünk szót s lépéseket tettünk helyzetünk javitása érdekében, de még mindeddig eredmény nélkül. De azért nem esünk kétségbe. A remény fája újra fakad, csak úgy, mint az erdő fája, melyeknek gondját viseljük. Sok rügyet letéptek már reményünk zöld fájáról, de helyükbe újak fakadnak: erre tanit a rügyfakasztó tavasz. Az éledő erdő minden fája, forrása és csicsergő madara újra felkelti szivünkben a reményt. Nekem azt súgja a tavaszi enyhe szellő, azt csevegi a forrás, azt dalolja a madár: jut még olyan földmivelésügyi minister a piros bársonyszékbe, a ki fel fogja ismerni az erdőgazdaság fontosságát, megfogja ismerni az erdőtisztviselők megbízhatóságát és kvalifikációját, segíteni fog anyagi sorsukon s akkor megelégedett erdőtisztviselői karral élén fel fog virágozni erdőgazdaságunk s a többi kulturállamokkal e tekintetben is kiállja a versenyt. Es lesz a legszebb tavasz az erdőn.

Köszöntsön be minél előbb!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fakereskedelem.

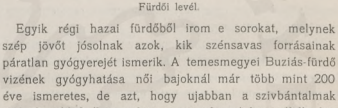
Ha az ostendei, nizzai stb. high-life fürdő- és nyaralótelepek szállodásai és vendéglősei ez idén meg nem gazdagodnak a magyar fatermelők pénzéből, akkor ez legfeljebb csak úgy történhet meg, hogy ha ők még többet költenek mint vendégeik. Már pedig ezeknek ugyancsak van miből, mert hiszen immár harmadik esztendeje sütkéreznek a gondviselés kegyében, sőt ha a jelek nem csalnak, ezidén akár uszkálhatnak is tejben, mézben. Németország úgy fogyasztja a fánkat és olyan jó árakat fizet érte, mintha versenyezne az első fogyasztási és árengedélyezési díjért, idehaza pedig a már eddig is kedvező fogyasztási viszonyoknak még nagymérvű fokozására is van alapos kilátás, végül pedig Bécs a maga rendkivül nagy építkezésével még mindig rengeteg famennyiségeket képes befogadni és elfogyasztani. A bécsi ácssegédek alig két hétig tartott kizárása, melyet a mesterek elvállalt kötelezettségeikre való tekintettel kénytelenek voltak megszüntetni, sokkal rövidebb ideig tartott, mintsem hogy nyoma maradt volna a fakereskedők készletein.

A fatermelőknek tehát oly jó dolguk van, mintha valamennyien burokban születtek volna, mert ha magasak is a tőárak, azért jut is, marad is; végül csak a fogyasztók nyakába szakad a magas árak viselése.

Hát igaz. De a termelők és fogyasztók nem érintkeznek egymással közvetlenül; a kettő között ott van a közvetítő, a fakereskedő. És aligha csalódom, amikor azt állítom, hogy míg a termelők zsolozsmákat zengedeznek (már ki a hogy), addig a kereskedőknél inkább a huszármiatyánk járja. Amin ne is tessék csudálkozni. Én ugyan nem tudom, vajjon kellemes — vagy kellemetlen-e a két őrlő malomkő helyzete, de hogy annak, aki a kettő közé kerül, csakis kellemetlen lehet a helyzete, azt határozottan merem állítani. Már pedig a fakereskedő helyzete ez idő szerint jobban nem is lenne ecsetelhető, mint aki két malomkő közé került. A termelők árai drágák, a fogyasztók berzenkednek s nem akarnak kötélnek állni. Igaz, hogy utóbb mégis csak a fogyasztónak kell beadni a derekát, mert hiszen más kereskedőnél sem kaphat olcsóbb fát, de a vesződség, a bajlódás, s mindaz a sok kellemetlenség, amivel az árak fölemelése jár, mind a közvetítő kereskedőnek jut ki, még pedig csőstül.

S még ha csak eddig volna. Nagyobb baj ennél még az, hogy akárhány kereskedő, abban a reményben, hogy vagy a külföldi fogyasztás fog megcsappanni, vagy más valami kedvező esély bekövetkezte folytán fognak alászállni a magas árak, tarkózkodott a bevásárlástól, csupán csak annyi árut vásárolván esetről-esetre, a mennyire elkerülhetlenül szüksége volt. Most, hogy küszöbön a nagyon jónak igérkező aratás, melynek folyományaképen erős fakereslet is lesz várható, már szivesen megadnák a termelőknek a magas árakat, hogy készletet szerezhessenek be, csakhogy a fürészüzemeknek annyi a dolga, hogy rövid idő alatt való szállításra vonatkozó megrendeléseket egyáltalán nem fogadnak el, s így akárhány vidéki fakereskedő nem lesz képes vevőit kielégíteni, ha az aratás (remélhetőleg) csakugyan jól üt be és a fogyasztás erősen megnő.

A tartózkodó fakereskedők számítása tehát nem vált be. Ám azért csak adjon a jó isten bő aratást. Majd megélnek ezek a pórul járt kereskedők is valahogy. Legfeljebb nem fog telni pezsgőre, s ez még elviselhető szerencsétlenség.

Buziás.

Fürdői levél.

Egyik régi hazai fürdőből írom e sorokat, melynek szép jövőt jósolnak azok, kik szénsavas forrásainak páratlan gyógyerejét ismerik. A temesmegyei Buziás-fürdő vizének gyógyhatása női bajoknál már több mint 200 éve ismeretes, de azt, hogy ujabban a szivbántalmak gyógykezelésénél is milyen nagy sikerrel használják, bizonyára még kevesen tudják.

A különböző szivbajok napjainkban a zaklatott életmód miatt ijesztő mérvben szaporodnak és kiszámíthatatlan károkat okoznak nemzetgazdasági szempontokból is, mert épen a 40—60 éves, tehát a javakorabeli emberek sorában pusztítanak. Akkor dönti ez a veszedelmes betegség egyik-másik vezetőemberünket — kit külső megjelenés után ítélve, teljesen épnek, egészségesnek tartottunk — a sirba, mikor az tudományos készültségét, tapasztalatainak tárházát, nemzete, hazája érdekében legjobban tudta volna értékesíteni. A statisztika megdönthetetlenül igazolja, hogy a szivbetegek száma egyre növekszik. Gyermeknevelési rendszerünk, a létért való küzdelem lázas munkálkodása, izgalmai elősegítik e veszedelmes kór terjedését.

A folyton haladó és kutató orvosi tudomány napjainkig gyógyszerek rendelésével csak pillanatnyi enyhülést szerezhetett a szivbetegeknek, mig ma a szénsavas fürdők helyes alkalmazásában egy olyan hatalmas gyógymóddal rendelkezik, mely határozottan fordulópontot jelent a szivbetegségek gyógyításának történetében.

Németország egyik hirneves orvostanára, Beneke volt az első, aki ezelőtt 20—25 évvel szénsavas fürdőket rendelt szivbetegeinek s bebizonyította, hogy az orvosilag helyesen használt szénsavas fürdők a rendetlen szivműködést szabályozzák. Mint minden uj vivmány, úgy eleinte ez is bizalmatlansággal találkozott, míg a ké-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

testvérorvos, Schott Ágost és Tivadar Majna-Frankfurt közelében, — ahol a szívbajok igen nagy mértékben uralkodnak — megvetették alapját az ugynevezett nauheimi kurának, melyet ma már a kulturállamokban mindenfelé ismernek.

Ez a gyógymód abból áll, hogy a szívbántalmak szénsavas fürdőkkel való kezelését mechanikus eljárással : úgynevezett ellenállási gimnasztikával egyesítik. A nauheimi vizekhez hasonló forrás sok van hazánkban is, de mind ez ideig csak Buziáson alkalmazzák ezt a kurát és pedig feltűnő sikerrel.

Buziás gyógyforrásai gazdagabbak szénsavban, mint a nauheimiak ; hőfokuk ugyan alacsonyabb, de a mesterséges melegítéssel, az amúgy is túlságos bő szénsavtartalom alig veszít erejéből. Az úgynevezett callorisator-fürdők, melyeknél bizonyos készülékek segítségével a természetes szénsavas viz hőfokát 30—35 fokra lehet emelni, anélkül, hogy szénsavtartalmából veszítene — még erősebbek az annyira dicsért nauheimi pezsgőfürdőknél is. A buziási források legujabban egy hatalmas és egész Európában egyedül álló gajzir szerű artézi kuttal szaporodtak. Ez a csodaszámba menő szénsavas szökőkut, mely ritmikus lökésekkel emeli magasra a vizet, egymaga is sok ideig fogja ide vonzani a tudomány embereit és a természeti ritkaságok iránt érdeklődőket, de amúgy is valóságos kincsévé válhatik Buziásnak, mert 2% konyhasót is tartalmaz — és amint mondják — ivó- és sósfürdő berendezésére tervezik felhasználni. Száraz nyári időben ez a 40—50 méterre szökelő karvastagságu szétporló vizsugár a fürdőtelep levegőjét teszi kellemessé.

Buziás 100 holdat meghaladó gyönyörü parkjának egyik része hullámszerü emelkedéssel bir, ami a nauheimi kura berendezésére szintén fontos tényező. Tudvalevő dolog, hogy az orvosok az elgyengült szivizmok megerősödésére legtöbb esetben olyan járást-kelést rendelnek, melynél a beteg szivnek fokozatonként nagyobb munkát kell végezni, erre pedig a lassu emelkedéssel biró sétányokon való mozgás a legmegfelelőbb.

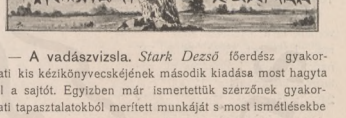
Dr. Mahler Gyula erdélyi születésü hazánkfia, aki Német- és Franczíaországban szerzett sokoldalu szakképzettséggel mint fürdőorvos Buziáson nőbetegségek gyógyításával foglalkozott és a nauheimi kurát Nauheimban tanulmányozta, 1898-ik évtől kezdve a szívbajokat Buziáson nauheimi módszer alapján kezeli. Önköltségen berendezett egy medico-mechanikai gyógyintézetet, melyet részben saját tanulmányu gépekkel felszerelt. Mahler orvosnak Abbáziában is van egy teljesen ujonnan épült és egész modern berendezésü szanatoriuma szivbetegek részére, úgy hogy a nyáron Buziáson üdülő nehezebb szivbetegek télen Abbáziában az ő intézetében ugyanabban a kezelésben részesülhetnek.

Mahler kitünően berendezett intézete, az ő sokoldalu szakképzettsége, lelkiismeretes kezelése, melyben betegeit részesíti, a pompásan bevált gyógymód, a szénsavban gazdag források, a parknak dombos emelkedése, együttesen azon tényezők, melyek Buziást szivbetegek részére elsőrangu gyógyhelylyé emelték. Az itt elért eredményeknek tulajdonítható, hogy a fürdőt a szivbetegek évről-évre mind nagyobb számban keresik fel, mert míg 1898-ban csak hat szivbajos fordult meg intézetében, addig az elmult évben már kétszáznál többen kerestek enyhülést. Mahleren kivül még más tiz orvos áll a betegek rendelkezésére.

Hogy a magyar orvosok aránylag oly kevés szivbeteget küldenek Buziásra, az csupán a mi faji vonásunk eredetére vezethető vissza. Nem imponál nekünk a mi a magunké, vagy pedig egyáltalán nem ismerjük azokat a természeti kincseket, melyekkel az Ég ura hazánkat oly bőven megáldotta, de még élhetetlenek is vagyunk, mert nem értünk reklámcsináláshoz sem.

Én magam is évekig jártam ki a távoli Nauheimba szivbajomra gyógyirt keresni, míg végre ott figyelmeztettek, hogy Magyarországon is van, nevezetesen Buziáson olyan, vagy talán még hatásosabb gyógyfürdő a németnél.

Imecsfalvi Imecs Béla.

— **A vadászvizsla.** *Stark Dezső* főerdész gyakorlati kis kézikönyvecskéjének második kiadása most hagyta el a sajtót. Egyizben már ismertettük szerzőnek gyakorlati tapasztalatokból merített munkáját s most ismétlésekbe nem akarunk bocsátkozni. A második kiadás bővebb mint az első, pedig, hogy az első is használható kézikönyvecske, azt semmi sem bizonyítja jobban mint az, hogy az ezer példány utolsó darabig gyorsan elkelt. A könyv ára 1 kor. 50 fillér s megszerezhető a szerzőnél aki Dráva-Tamásiban lakik.

— **Az erdei legeltetés és annak kihatása a munkás-osztály gazdasági viszonyaira.** A legeltetés kérdése nálunk most napirenden van. Nem lesz talán érdektelen közölni, miképen gondolkoznak erről a német szakférfiak.

Hogy a legeltetés az erdőre nézve káros-e, ezen kérdésre általános feleletet adni nem lehet, mert idevágó — egész vágásfordulóra vonatkozó — kisérlet eredményét nem ismerjük. Hogy a túlhajtott legeltetés nem áldást hozó az erdőre nézve, ezt a legeltetés barátai is beismerik. De, hogy a mértékletes legeltetés nemcsak nem árt az erdőnek, sőt hasznonal is jár, már *Pfeil* is felemlítette.

Idézzük szavait: „Az erdei legeltetés lehetővé teszi, hogy a szegényebb néposztály szükségleteit kielégíthessük ; a legeltetés által lehet a talaj teljes jövedelmét

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

érvényesíteni; a legeltetés sok esetben a munkát vagyonná változtathatja, mi a nemzetgazdasági jövedelmek fokozását jelenti. Szálerdőben a legeltetés épen nem hátrányos, sőt általa a káros dudvák elpusztíthatók." Cikkíró hozzá teszi még, hogy épen a legeltetés az, mely képes lesz a nagy városokba tóduló falusi népet a falvakban visszatartani. Csak az tudja, kinek a munkás néppel van dolga, mennyire ragaszkodik az jószágához; a míg pl. tehénkéjét eltarthatja, addig nem gondol a kivándorlásra. Igen jó hatással lenne tehát, ha az erdei munkásoknak megengednék, hogy marhájukat az erdőben legeltethessék. Ebben — természetesen nagyon óvatos eljárásra van szükség. A fiatalosok kiveendők a legeltetés alól; a bérlőknek pedig szigoruan tudtokra kell adni, hogy károsítás esetén a legeltetési engedély megvonatik.

Annak bizonyítására, hogy a *mérsékelt legeltetés nincs hátrányára az erdőnek*, cikkiró párhuzamba állítja a legeltetési bevételeket azokkal a kiadásokkal, melyeket a műtrágyázásra kiadunk, mert a legeltetés által a talajból elvont tápsókat rendszeres gazdálkodás mellett természetesen pótolni kell. Száz éves vágásforduló mellett 20 éves elő- és utó-tilalommal, darabonként öt hektárnyi erdei legelőt számítva, a 80 éven át tartó és évenként befolyó legeltetési bér utóértéke (3·5% kamatosítás mellett) 433×6=2598 márka és ennek tőkésítése további 20 év alatt 2598×1.98=5167 márka, vagyis ha-ként 1033 M.

Nézzük ezzel szemben, mennyi foszforsav, káli, mész vonatik el a legeltetés által? Feltéve, hogy a legeltetés máj. 1-től okt. 15-ig, tehát 150 napig tart, és hogy naponta átlag 1 mmázsa fű vonatik el a talajtól, ez a turnus időtartamára 12,000 mmázsa vagyis ha-onként 2400 mázsa. Ezen fűmennyiség Wolff szerint egyenértékű

0.14×2400=356 fontnyi foszforsav,
0.53×2400=1272 fontnyi káli mésszel.
0.25×2400=600 „ mésszel.

Ezen itt kitüntetett mennyiségnek legalább is $^1/_3$-a az erdőben marad vissza trágya alakjában. A legeltetés által tehát felhasználtatott kereken: 240 font foszforsav, 850 font káli és 400 font mész. Ezek pótlására szükséges volna: 15 mázsa Thomassalak à 3.50=52·59 M. és 68 kainit à 1.80=122·40 M. összesen 175 márka értékben, melylyel szemben 1033 márkányi bevétel áll. Tehát hektáronként a tiszta bevétel 158 márka. Ha a fatermés köbméterenként átlag 16 márkával értékesítettnék, a fenti összeg 53 m^3 fának felelne meg, vagyis: az erdőtalaj értéke ugyanaz maradna, ha a legeltetés következtében a fatermés ha-ként 53 m^3-el kisebb lenne. Hogy ez tényleg be nem következik, azt a legeltetés legnagyobb ellenségei sem állíthatják. Ha tehát már a marhával való legeltetés sem hátrányos az erdőre nézve, annál kevésbbé az a sertésekkel való legeltetés. Az utóbbi közvetve feltünően hasznos, mert egyrészt megtisztítja az erdőt mindenféle káros álcától, bábtól, bogártól, másrészt turásával feltöri a talajt, ahhoz levegő fér, melynek nitrogénje átváltoztatja a nehezen oldható tápsókat a gyökérzet által felvehető alakba. A köznép jövedelmének fokozását illetőleg a legeltetés haszna trágya és tej nyerésében nyilvánúl. Ezenkivül a munkásnép foglalkozást is nyer az erdőben.

A trágyázás által fokozott szántó termését cikkíró évi 30 márkára, a tejből befolyó jövedelmet pedig évi 45 márkára teszi.

A fenti két bevétel átlag 30 év alatt 3900 márkányi végértéknek felelne meg, mely összeg nemzetgazdasági szempontból nagyon is figyelemre méltó.

(Deutsche Forstzeitung.) G. J.

— **Vadkárosítások elleni óvszerek.** A vadlerágás ellen Eckstein dr. a következő kipróbált óvószereket ajánlja:

a) **Kenőcsök**

szaguk és izük által tartják vissza a vadat:

kőszénkátrány, hyloservin, híg enyvmáz olaj, pomolin, hallei vadenyv, savtalanított fakátrány, nomit. Ezen jóknak bizonyult szerek vagy egyszerűen kézzel, vagy kis mázoló kefével, Buttner-féle kettős kefével, vagy Walter-féle enyvező készülékkel rakhatók fel.

b) **Keverékek:**

1. enyv, marhatrágya, víz és kőszénkátrány.
2. Schubert-féle keverékek: 2 rész kőszénkátrány, 1 rész marhalé és annyi marhatrágya, hogy a keverék sürű legyen;
3. Mortzfeld-féle keverék: kőszénkátrány, vér és kalcinált szóda 4 : 4 : 1 viszonyban.
4. Trunp-féle mészkeverék: 20 l. oltott mész, 1·25 font lenolaj és 1.5 font kőolaj.

c) **Szilárd szerek:**

Kóc-, len-, kender stb., melyekkel a cseméték körülvétetnek; Hoerule és Gabler-féle rügyvédő, virágsodrony, papirosdobozok stb.

Helyesen alkalmazva, valamennyi szer jó és nem árt a cseméteknek; helytelenül alkalmazva nem használ és a cseméteknek nézve hátrányos is lehet. Sokszor a vad hozzászokik az egyik szerhez, ilyenkor mást kell alkalmazni.*

(Deutsche Forstzeitung.) G. J.

— **Villámcsapások az erdőben.** Általában az a nézet van elterjedve, hogy a villámszikra a felhőkből a földre csap le. Pedig sokszor megfordítva, a villámszikra

* Ezeket a szereket (kenőcsök és keverékeket) részben mi is alkalmaztuk fiatal tölgyeseket a fővad lerágása ellen megvédni. Nézetünk s tapasztalatunk e tekintetben az, hogy mindezen keverékek csak akkor óvják meg a fiatalost, ha a fákat évenként legalább kétszer kenjük, permetezzük vagy meszeljük be velük. Ezt pedig legalább 5—7 éven keresztül kell ismételni. Hogy ilyen költséges eljárást hazánk erdei közül csak vajmi kevés bir meg, azt mindnyájan eléggé tudjuk, tehát mi helyesebben cselekszünk, ha az ilyen drága és problemátikus kisérletezések helyett az vadállományt a kellőre apasztjuk s télen azt gondozzuk, etetjük, hogy értékes fiatalosainkban lehető kevés károkat tegyen. *Szerkesztő.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a földből jön és a felhőzetben egyesül a másikkal. Az átvonuló felhőzet tehát tényleges vagy nemleges jellegű villamossággal van telve, ami azután a szikra irányát meghatározza. Ezen megfigyelés tehát romba dönti azon nézetet, hogy zivatar idején legjobb a földre lefeküdni, így biztosítva vagyunk a villámcsapás ellen. A Deutshe Forstzeitungban egy megfigyelő felemlíti, hogy több mint 20 évi szolgálata alatt mindig szemmel kísérte a zivatarokat, azt tapasztalta, hogy ezen idő alatt a villám becsapott 84-szer a tölgybe, 102-szer a lúcfenyőbe, 16-szor legenyefenyőbe és 45-ször az erdei fenyőbe; a bükk, mely 40 százalékát foglalta el, mégis kímélve maradt a villámcsapástól.

— **A kosárfonó füzesek nagy ellensége** a *Chrysomela vulgatissima*, mely álca alakjában némely nemes fűzek fiatal hajtásait elpusztítja. Tavaly Felső-Elszászban a Salix viminalis varietas vittellinából álló füzesben pusztított. Ellene úgy védekeztek, hogy fagyok beállával a hajtásokra odatapadó álcákat kátrányos vászondarabbal lehúzták, mi közben a pete-csomókat is összedörzsölték. Nagyobb mérvü megtámadtatásnál a bogarat gyökhajtásokról seprűvel le kell ütögetni és ilyképen azt kivándorlásra kényszeríteni. Valószínü, hogy elegyes füzesek telepítése, melyekben a fajok soronként váltakoznak, elejét venné a bajnak.

(Deutsche Forstzeitung.)

Vadászatok a Bükkben.

Irta: *Imecs Béla.*

(Folytatás.)

A Bükkhegységben az *őz* is már a legrégibb idők óta el van terjedve és a míg a fővad az előző századokban divott folytonos kopózás és zaklatás által végre teljesen kiveszett, a több veszélynek kitett őzállomány bámulatos erős fajfentartási ösztönénél fogva napjainkig elég jól fentartotta magát. Az elszaporodásra a legkedvezőtlenebb időszak: az 1850—1870 közötti évek voltak, midőn ugyanis a Bükkben az őzek legfélelmesebb ellenségei, a farkasok mindjobban kezdtek garázdálkodni.

E két évtized alatt a mintegy 2000 drbra rugó állomány felére apadt, de nem is volt csoda, mert a farkascsordák, rókák, vadmacskák és nagyobb szárnyas-ragadozókon kivül az ember is bőven kivette abból a magáét. Az egész Bükkben, de különösen Diósgyőr vidékén, a mai nap már orvvadászatnak minősítendő szabad vadászat nagy mértékben el volt terjedve. A hetvenes években és később némi javulás ugyan állott be — az őzek elszaporodását illetőleg — különösen mióta a farkasok a hegységből kivesztek és a minden időben való nyilvános és titkos vadászatok ritkábbak lettek. A hegyvidéki orvvadász, lesipuskás (pedig ilyen a Bükkvidéken legalább annyi van, mint az ország bármely más részében) vágyainak netovábbját az ővad kézrekerítése képezi, nagyon természetes, hogy az erdők eme legkedvesebb lakója annál kevésbé fog a kivánt mértékben elszaporodhatni, mert jelenlegi nagyon hiányos vadásztörvényünk sem részesíti a kellő oltalomban.

Sok vadászember azt a nézetet vallja, hogy a hol a fővad túlságosan elszaporodik, ott az őz-állomány leapad, mert a csapatokba verődő nagyobb vadtól az őz fél és inkább máslelé húzódik. Lehet, hogy az is közrejátszik az őszszaporodás stagnálásában, de nem szabad feledninök, hogy az őz kisebb, gyengébb vad mint a szarvas, azt sokkal többféle veszedelem éri s egy zord, havas tél elegendő arra, hogy a létszámot alaposan megtizedelje.

Valamint a bükki szarvasok is csak ritkán raknak rendkivüli erős agancsokat, éppen oly ritkán lát az ember szép fejlődésü, erős fejdíszszel biró őzbakot is. A többnyire köves, száraz talajon nőtt fünemek úgylátszik nem birnak oly hatással az agancs fejlődésére, mint a lankásabb vagy sik vidéken fakadt dúsabb növényzet.

Az agancsfejlődést — ha különben más körülmények is kedvezők, pld. a helyes ivararány stb. — elősegíthetjük az által, hogy a fő- és őzvadnak kitett nyalatók készítésénél a „*Holfeld*“ *nyalatóporát* használjuk. Én mintegy 8 éve alkalmazom ezt a nyalatóport és mondhatom, hogy az eredménynyel megvagyok elégedve. A nyalatóhoz homokmentes vízhatlan ágyagot használok, minek az a jó tulajdonsága, hogy tartós eőzésnél nem lúgzódik ki a földdel kevert pornak és konyhasónak íze, ereje. A szókat következő módon készíttetem: A fehér agyagot, melyből itt helyben kitünő kőedényt gyártanak, 3—4 napig a napon szárittatom. Midőn az agyag teljesen kiszáradt, egy nagyobb hordóba kerül, melyben 50 százalékos konyhasó oldat van. Ebben ázik az agyag két napig s mikor sósvízzel jól teleszívta magát, a sártégla-készítők deszkán kitapossák, a mint a primitív módon készült faltéglát is taposni szokták. Taposás közben vegyíttetem a föld közé a „Holfeld“-port olyanképpen, hogy minden 50 kiló sósagyaghoz két klgr. nyalatóport kevertetek s az agyagkockákat, mikor már egészen elkészültek, ezzel a liszttel vastagon behintetem. A kockákat aztán a napon addig szárittatom, a míg kőkeménynyüekké lesznek s csak akkor szállíttatnak ki az erdő különböző részein elhelyezett sózóládákba. Az ötezer holdon berendezett 40 sózóhelyet évenként háromszor szoktam megújítani. Többször is elfogyasztaná a fővad, meg az őz, de így is évenként néhány száz koronába kerül csupán a sózóhelyek fentartása. Hogy mennyire szereti a fővad és az őz a „Holfeld“-porral készített sósföldet, nagyon gyakran tapasztaltuk. Így például midőn egy izben a múlt nyáron több sózóhelyet újból megakartam a sózott agyaggal tölteni, a fuvaros egy erdei úton rakott le kocsijáról négy darab

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

agyagkockát, melyeket az erdőőrnek még aznap délután bekellett volna rakni a szóróhelyre, de abban a hirtelen keletkezett záporeső megakadályozta. Reggel alig maradt a másfél métermázsa sósföldből egypár kilogramm. Az esőtől felázott szekérúton egy nagy csapat szarvasnak s néhány őznek jól lehetett kivenni nyomait. A kemény agyagkockákat megpuhította a több órai eső s azért felfalhatták könnyen ezt az értékes csemegét.

Míg a bükki jól kifejlett szarvasbika ritkán haladja meg feltört állapotban a 230 kgr. súlyt, addig egy erősebb őzbak elevenen súlya nem több 20—25 kilónál.

*

A vaddisznó is már a legrégibb időkben ismeretes volt hazánk vadászai előtt. Köztudomású, hogy szent István királyunk, fiát Imre herceget is 1031-ben vadászat közben egy vadkan ölte meg. A Bükkben is bizonyosan már abban az időben előfordult, de a múlt századokban csak igen ritkán, úgy hogy a 19-ik században 1868-dik évig teljesen hiányzott. Az elsőt a mai kor puskásai közül *Icze József* erdővéd lőtte a szilvási tavak feletti bükkösben. Ez időtől kezdve máig szép számmal lakja hegységünket, de a területekre hozottak száma után ítélve, előfordulása nagy változásoknak van alávetve. Ha némi makktermésre számít az erdész, ők is mindjárt többen jelentkeznek, hogy azután a következő meddő esztendőben egészen eltűnjenek hegyeinkből.

Miért nem tudott a sörtevad a Bükkben nagyszámban elszaporodva állandó tanyát találni? egyrészt ugyan a ritka makktermő évek is okozzák, de másrészt onnan is magyarázom, hogy az ily nagy kiterjedésű, összefüggő területen aránylag kevés a nedves, posványos rét, erdei tisztás, melyen a sertés kedve szerint tudna turkálni. Különösen száraz években a Bükknek nagyobb részében vadsertést nem is látni, mert elvándorol vagy a mátrai, vagy a gömöri hegyláncolatokat a Bükkel összekötő előhegyek ritkás szántóföldekkel és rétekkel tarkázott erdőkbe.

Hogy a nagy tél, midőn heteken át méteres hó szolgál az erdők takarójául, a sörtevadból is kíván áldozatot, tapasztalhattuk 1887-ben és még inkább 1894-ben. Mindkét alkalommal találtunk gondnokságom területén nem csupán süldőket, de kifejlett erős példányokat is; csontra aszott testük arra engedett következtetni, hogy az éhség miatt vesztek el. A vaddisznó-állományt utóbbi időben a házisertések között annyira elterjedt *sertésvész* is pusztítja. A múlt télen is elhullott néhány darab ebben a betegségben.

Annál dicsérendőbb tehát *Wessely* lovagnak az a nemes elhatározása, hogy télen, hóban, hidegben a vaddisznóknak kukoricát szórat s így legalább a *szilvási* erdőkből a vaddisznók egészen elvándorolni nem fognak s mivel ott házisertés sem jár az erdőbe, valószínű, hogy ezen az izolált részen a feketecsuhások is elszaporodnak.

*

Az emlős ragadozók közül *medve* jelenleg nem tartozik a Bükkben. Nagy feltűnést okozott 1901-ben az a hír, hogy egy medvét láttak a szilvási uradalom erdejében. *Latinák Vilmos* erdőmester csakugyan rá is bukkant 1901. deczember havában egy mackóra s meg is sebezte éppen abban a pillanatban, mikor a medve egy, a Latinák lövegétől elesett szarvastehenet akart kikezdeni. A mackó néhány csöpp vért hátrahagyva úgy elmenekült, hogy azóta örökre hire veszett. Azt gyanítjuk, hogy kapott sebeibe elpusztult.

Farkas ez idő szerint nem lakja a Bükköt. A múlt század közepén azonban még erős pusztítást okoztak az őz-állományben a nagyszámú farkascsordák. 1848 előtt is már évenkint mintegy tíz darabot lőttek az egész Bükkben, de a szabadságharc utáni években számuk ijesztően felszaporodott. Általános az a nézet, hogy a háborús időkben e vad a Tisza sűrű nádasaiból a folytonos ágyuzás és puskaropogás elől menekülvén, a síkot elhagyva, a közeli Bükkhegység belsejében ütött fel állandó kvártélyt. A 60-as években, midőn a tagosítások által a mezőgazdaság a nádasok és kákások nagyobb részét művelés alá vette, a kisebb vizeket részint lecsapolta, részint szabályozta: a vérszomjas kalandor elegendő nyugalmat, sem alkalmas buvóhelyet nem talált, hol magát kellő biztonságban érezhetné, az Alföldről egészen kiszorult és a hegyek között keresett és talált is menedéket. Öregebb vadászok beszélik, hogy akárhányszor megtörtént az 40-es és 60-as években, miszerint hajtóvadászatok alatt az előcsörtető őzet egy vagy több farkas hajtotta a nem kis meglepetésben részesült puskás szemeláttára a lővonalon keresztül. Különösen a Hámorító és a Gyertyánvölgy környezete volt az ordasok kedvenc tanyája. Régi, de hiteles feljegyzések szerint 1856—1866-ig, vagyis 10 év alatt 250 darab farkas bőrével számoltak be a Bükkvidék vadászai. Igaz, hogy e tekintélyes számból az oroszlánrész a szentpéteri és szendrői járásnak a Bükkel és a tornai hegyvidékkel határos területére esik, hol az egymáshoz sűrűbben eső helységek közelében a házi baromfi és legelő juhnyájak miatt a farkasok legnagyobb számmal tartózkodtak.

Leggyérebben kereste fel a farkas a Bánvölgyét és az Egerpatak tájékát. Az utolsó évtizedek alatt azonban a farkas a Bükkből teljesen kipusztult, úgy, ha manap nagy hóesés után valaki farkas-csapára akad: eseményszámba megy és szegény ordasnak vagy be kell számolni bőrével, vagy pedig egyik határból a másikba addig bujdosni, míg a vidék puskásai elől biztos rejtekhelyre talál. Tudomásom szerint 1879 óta a Bükkben nem ejtettek farkast. Akkor az *apátfalvi* Simon Pál nevű völgyben két darab eset egy hajtóvadászaton szakmányul. Némelyek azt hiszik, hogy a farkasokat a vaddisznó megjelenése űzte volna ki a Bükkhegységből. Mindenesetre ennél mélyebben fekvő okoknak kell lenni, hogy egynéhány évtized alatt olyan vaddús vidéken, mint a Bükk, ez az érdekes és ritka ragadozó teljesen kipusztuljon.

A kisebb emlős ragadozók közül megemlítendő: a *róka, vadmacska, kő-nyest* és *menyét*. Ezek még min-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

dig nagy számmal fordulnak elő a Bükkben, a mi csak arra vall, hogy a vadászterület tulajdonosai nem birnak elég érzékkel az iránt, hogy ezen óvatos rablók pusztítása által őz- és császármadár-állományukat kellően megvédjék. Csupán a szilvási és apátfalvi uradalmak erdeiben van már évek óta mérgezett csalétkek által való pusztítása a dúvadaknak szokásban, míg a többi területeken ezt nem gyakorolják.

A Bükkben előfordúl még, bár nem éppen nagy mértékben elszaporodva a *borz* is. Ez a magányosságot szerető kis mogorva emlősünk hegységünknek kőszikláis odúiban biztos rejtekhelyre talál és habár némelyek szerint néha ragadozó természetének egy-egy oktondi tapsifüles vagy császármadár esik is áldozatúl, nem szabad őt a kisebb vérengző ragadozók közé sorolnunk, mert egyrészt ügyetlen, nehézkes mozgásánál fogva olyan életmódra nem alkalmas, de másrészt bebizonyított tény, hogy eledele leginkább erdei magvak, gyökerek, gombák, csigák és rovarokból áll és csak ritkán lehet valami fontosabb bűnteynt az ő rovására irni.

(Vége következik.)

***

megfenyegetett, hogy valami roszban töröm a fejemet — de én erősen tagadtam.

Egyszerre felpattan Gábris és azt mondja:

— No ha te olyan jókedvű vagy, dobd fel kalapod, majd megmutatom, hogy elmulik a jókedved!

Erre beleszól K. cimbora, hogy bizony ne dobjam én fel, csak nem lövetem én, kinek annyi a gyereke, könynyelmü módon rontaná kalapomat, inkább feldobja ő a magáét Gábrisnak, tudja hogy úgy sem éri kalapját semmi veszedelem. De ez csak olaj volt a tűzre. Gábris nagy sebesen megtölti fegyverét s hirtelen dupláz K. feldobott kalapjára. A lövések nem találnak. Erre a többi vadásztársak is sorba hajigálják a kalapjukat Gábrisnak, a lövések gyorsan dördülnek el, de a kalapok sértetlenül esnek vissza a földre. »

Természetesen mert K. a G. töltényeiből a söréteket mind kiszedte volt.

Hogy az inger még nagyobb legyen, a hátra levők csak oly feltétel mellett voltak hajlandók kalapjaikat feldobni, ha Gábris is feldobja az ő fehér kalapját. Tudtuk, hogy Gábris előbb tett igéretét, be nem fogja váltani. — Az alku sok huza-vona után mégis megtörtént, de Gábris részéről csak oly módosítással, hogy ő csak akkor dobja fel a kalapot, ha a kmotor (kana) golyóval fog löni — mert azt tartotta, hogy nálánál csak a kamtor a legnagyobb fusser.

Mig Gábris célba lövöldözgetett, addig mindenki dupla nullással megtöltötte fegyverét és a mint ő elkészült, kilép a kmotor és előtte golyóra tölti fegyverét. Ezalatt Gábris egy vastag fenyő mellé huzódik úgy, hogy csak a kmotort láthatta, feldobja kalapját és . . . . . mint egy vezényszóra egyszerre 15 fegyver ropog . . . . Gábris kalapja nem is foszlányokká, hanem mint valami porfelhő, ugy száll szét a levegőben.

Gábris elképedt ezen gyorstüzelésen, kalapja roncsait fölvenné, de nem talál belőle semmit, botot ragad tehát és szalad a szélrózsa minden irányában elpárolgott társaság után, hogy bár csak egyet el tudna érni, tudom megbotozná azt a gézen-güzt.

Természetesen nem ért utól senkit s nem maradt más hátra, mint szépen utánunk beballagni a faluba. Első dolga volt a község végén levő vendéglőbe benézni s a vendéglőstől egy kalapot kölcsönözni, mert a nélkül nem mehetett végig a falun.

A vendéglő külön szobájában mi javában fogyasztottuk a hűtött italokat, mire ő betoppant. A haragja azonban már elmult volt s csak azt bizonyitgatta, hogy van nálánál közöttünk sokkal roszzabb lövő mint ő — a *kmotor*.

Szeretnék tudni ugy-e mi a kmotor?

Legközelebb megmondom.

D.

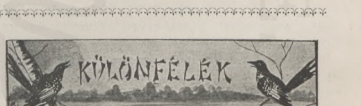
Nyulbőr-kikészitési ipar Francziaországban.

A nyulbőr és különösen a fekete nyulbőr iparszerü kikészítése Francziaország egyik legsajátosabb iparát képezi.

Számokban alig kifejezhető mennyiség az, a mit pl. Monteverde párisi gyáros, vagy Deon sensi gyáros e cikkben előállit. E gyárak látják el csaknem kizárólag a világ szükségletét ezen árúkban. Innen fedezi Magyarország is e cikkekben szükségletét. Miután azonban ezek a gyárosok az egyes országokban kizárólagos képviselőket tartanak, Magyarországon azonban ily képviselőik nincsenek, a magyar szőrme-árukereskedők kénytelenek ezeket az árúkat a képviselők útján venni, sőt sok esetben harmad kézből beszerezni, a mi természetesen a versenyképesség rovására ment.

E tekintetben most változás állott elő. Egy budapesti nagy szőrmeáru-cég főnöke ugyanis Francziaországba jött, hogy itt a magyar szőrmepiacot a bécsitől függetlenítse.

A kereskedelmi miniszteri szaktudósító sorra járta vele az illető gyárosokat és közbenjárására sikerült elérni azt, hogy mindezek a gyárosok átadták Magyarország területére a kizárólagos képviseletet a budapesti cégnek és ez által immár eléretett az, hogy a magyar piac függetlenítve lett Bécstől és a magyar szőrmeárú-kereskedő árúit első kézből, az osztrák vagy német kereskedőkkel egyenlő áron szerezheti be.

* **Kinevezés.** A földmivelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Pilz Alfréd* végzett erdészeti főiskolai hallgatót (a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatósághoz) id. minőségü m. kir. erdőgyakornokká nevezte ki.

* **Tavaszi vagy őszi erdősítés?** Ezt, az erdőgazdálkodásra annyira fontos kérdést az európai hírnevü Hartig következőkben tárgyalja: „Az őszi és téli ültetést előnyösebbnek tartom az esetben, ha a beültetett csemeték nem kerülnek hosszu időre víz alá. Ilyen esetekben az őszi és téli ültetések rendesen jobban sikerülnek, mint a tavasziak. Ha azonban tavasszal módunkban áll a kiültetett fácskákat azonnal megöntözni, akkor a nagyon kora tavaszi ültetés előnyösebb." Hartig is amellett van, hogy a tavaszi ültetéshez szükséges gödröket még őszszel kiássuk és elkészítjük, hogy a talaj a tél fagya következtében javuljon. A tavaszi ültetés mellett különben az is szól, hogy a tavaszi munkanapok hosszabbak mint az ősziek és munkaerő is rendszerint bővebben áll rendelkezésre. Különben a gyakoriat mindig a *helyi viszo-*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nyok és körülmények figyelembe vételével arra kényszeríti az erdőgazdát, hogy akkor erdősítsen, amikor a helyi tapasztalatok szerint a legcélszerűbbnek, igérkezik s mint sok más fontos gyakorlati kérdést is, meddő vitatkozással papiroson el nem lehet dönteni.

* **Kövült törpe elefántok** maradványait találta fel Forsyth Major angol zoologus, Cyprus szigeten. Az elefántok egyike 1 m. magas, másika szamárnagyságu volt. Bate szerint a Cyprus, Szicilia és Malta szigeteken elővett ásatások nyomán a történelem előtti korban ott sertés nagyságú hippopotamus fajok éltek. Ezekből azt következtetik, hogy a vastagbőrűek idővel nem hogy elfajultak volna, hanem jóval nagyobbra fejlődtek.

* **Tűzoltás.** Zárt helyiségben kitört kisebb terjedelmű tűz gyors oltására ajánlatos a következő folyadéknak készletben való tartása : 60% kősó, 30% timsó, 10% szoda vízben oldva. A timsó finom por alakban adandó a vízbe. Ezen folyadék a tűz hatása alatt kénsavas gőzt fejleszt és az égő tárgyat oldhatatlan bevonattal veszi körül. Igen alkalmas ezen célra a kénsavas ammoniak is, mert olvadása alkalmával a tárgyat bevonattal elzárja a levegőbeli oxygéntől és magasabb hőmérséklet mellett tűzet oltó gázokká bomlik fel.

* **Páris jövedelme.** A párisiak nagyon jómódu emberek. Legalább ez tünik ki az alábbi statisztikából, amelyet a jövedelmi adó kivetésénél a lakbérviszonyok alapján kiindulásnak használnak. Páris lakosainak évenkint 3 milliárd 912,917.132 frank jövedelme van, amiből egy családra átlag 3750 frank évi jövedelem esik. Kerületek szerint az átlag persze sokkal magasabb. A Champs-Elysées városrészben 35,400 frank, a Faubourg du Rouleban 19.000 frank, a Madeleine-kerületben 18.000 frank esik egy családra. A legkevesebb jövedelem 1070 frank a Maison-Blancheban és 990 frank a Charonneban lakó családoké. Természetesen itt átlagról van szó, a valóságban a jövedelmek hihetetlenül magasabbak és a semminél is kevesebbek.

* **Az állatok beszéde.** Az állatokkal való mindennapi érintkezés folyamán bizonyosra vált az a meggyőződés, hogy az állatokban is megvan a képesség, hogy egymással megértessék magukat. Első sorban az emlős állatok azok, amelyek kivánságaikat, sőt akaratukat is taglejtésekkel és beszéddel kifejezni képesek. Ki ne ismerné a ló nyerítését, a tehén bőgését, a macska nyávogását, és a kutya ugatását és morgását? Az emlős állatok mellett a szárnyas-állatoknak is megvan a maguk nyelve. A kakas valamely veszély közeledtét mindig jelzi a tyukokkal. Ugyanezt megteszik a többi állatok is. Ha megfigyeljük a madarak életét és szokását, rájövünk, hogy csicsergésük sokszor kérő, kiabáló, óvatosságra intő, sőt szerelmeskedő. Az emlős- és szárnyasállatokénál is kifejlettebb a férgek nyelve. Első sorban a hangyák azok, melyekre mindenütt akadunk, s ennélfogva könnyen meg is figyelhetők. Büchner, a híres természettudós a hangyák beszédéről a következőket irja egyik művében: Két hangya, amely egymással beszélget és mulat, fejjel egymással szemben áll, s tapogatózó szerveivel érteti meg magát. Ezt több példa bizonyítja. Tudvalevő, hogy a hangyák fészkeikből bizonyos utakon távoznak s ugyanazokon az utakon térnek vissza. Ha egy hangya elindul az utra s valami veszedelmet, vagy gyanus dolgot észlel, tüstént fordul, s utközben megérinti szembejövő társát, így figyelmezteti a veszélyre. Ha a hangya hernyót talál, melyet nem tud maga elcipelni, segitségül hívja társait. Az állatok e tapogatás utján való érintkezésén kivül hangbelileg is érintkeznek. Ezt főképen a méheknél észleljük. Ha a méhecske visszatér társaihoz, ezek körülveszik, megtapogatják tapogató szerveikkel s közben halkan dönögnek. Ezt azonban emberi fül alig hallja meg, csak a méhek vészkiáltása hallható tisztán, mintha hajszálvékony hangon tütülne valaki.

* **A zsirtól való félelem.** Az emberiség nagy része több sajátos előítéletet tart fönn a táplálkozásra vonatkozólag, melyeknek hatása alul még egyes orvosok sem tudnak szabadulni. Igy sokan megrovandó vétéknek tartják, ha apró gyermekeknek erősen zsirozott ételeket adunk. Ez Küster egészségügyi belső t. tanácsos szerint nagyon téves. — A természetes táplálék csecsemők számára — eltekintve az anyatejtől — egészséges és rendesen táplált tehenek teje. Ez pedig annál jobb, minél nagyobb zsirtartalma. Már pedig széles körben nagy az aggodalom a túlságosan zsíros tejtől. „Midőn én orvosi tevékenységem kezdetén — irja Küster — ha a gyermekek fejlődése lassan haladt, azon tanácsot adtam, hogy a tejet vajjal javítva használják, általánosan hitetlen mosolylyal találkoztam. Csak egy orvos helyeselte véleményemet és jelentette nekem, hogy a vidékbeli parasztok — Felső-Sziléziában — régi időtől fogva ezt az általam tanácsolt módot sikeresen alkalmazzák. Még nagyobb baj a zsíros tápláléktól való félelem a csecsemőkor utáni időszakban. A gyermek kevesebb tejet iszik, tehát kevesebb vajhoz is jut mint eddigelé. A hiányt nem pótolják semmivel. Pedig könnyen lehetne pl. vajjal kent zsemlyével pótolni, de ezt még vagyonos háziakná is pazarlásnak tartják. Ha pedig a gyermek szerencsétlenségére valami kiütést kap, a zsírtáplálékot teljesen megvonják. Ennek a következménye, hogy a gyermek mindig satnyább lesz. Mikor már elsatnyult, csukamájolajjal sietnek segítségére, a mi pedig szintén semmi egyébb, mint zsír. És a gyermek megerősödik, mert a zsír által ismét természetes, célszerű táplálkozáshoz jut. Küster szerint nagy észszerűtlenség az, hogy a gyermekektől eleinte megvonják a zsírt, hogy aztán végül kanálszámra adják neki ugyanazt. Természetes utóbbi csak ama babonás hitben történik, hogy a csukamájolajnak jódtartalma nem pedig a zsír teszi a csodákat.“ A régi bevált mondás: „zsír erőt kímél,“ nem vethető meg kár nélkül. A zsír szükségessége tekintetében a fehérnye-anyagok és szénhydrátok között áll, s kiegyenlítőleg hat úgy erő, mint hőfogyasztásoknál.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

* **A gyógynövények jövedelmezősége.** A fejéregyházai állami birtokkezelőség két holdas kísérleti telepet rendezett be, melyen kilencfajta gyógynövényt termel. A mult évi terméseredményt egyes fajtáknál a száraz időjárás kedvezőbbé, másoknál kedvezőtlenebbé tette. A zsálya egy holdra átszámítva 609 koronának megfelelő jövedelmet hozott, a kerti csombor 150 koronát, a majoránna 658 koronát, a római zsekfü az elért ár szerint egy holdon termelve 546 koronát, a fodormenta hasonló feltételek szerint számítva 931 koronát, a borsosmenta terméshozama és eredménye egy holdra átvive 836 koronát, a dalmát rovarpor 1428 koronát, a festő mályva 443 koronát, a maszlagos redőszirom holdankénti nyersjövedelme 836 koronát tenne ki, ha egyes 26—52 négyszögöles táblákon termelt gyógynövények elért árát kat. holdakra átszámítják. A telepnek ebből"a jelentéséből az következik, hogy a gyógynövény termelésére, főleg a könnyen értékesíthetőkére, a gazdaközönség ott, ahol a talajviszonyok kedvezők, ráadhatná magát, mindenesetre azonban tudással kell fölfegyverkeznie, mert az avatatlan termelőnek terméshozama könnyen minden piacot elveszíthet.

A tekintetes M. kir. állami Erdőhivatalok figyelmébe!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy a volt urbéresek és közbirtokosságok osztatlan állapotban levő, közösen használt erdőbirtokainak gazdasági ügyviteléről szóló s az ungvári m. kir. állami erdőhivatal által ujonnan átdolgozott s a földmivelésügyi ministerium által átnézett és jóváhagyott

Szabályzat

nálunk állandóan raktáron van és bármily mennyiségben kapható.

Felkérjük a tek. hivatalt, sziveskedjék ezen körülményt tudomásul venni és b. rendelésével mielőbb megtisztelni.

A szabályzat ára darabonként **50 fillér,** 100 darabon felül **40 fillér.**

Továbbá kaphatók nálunk az **erdőkezeléshez** szükséges **összes nyomtatványok.**

Megrendelésre készítünk hivatalos levélboritékot és fejezettel ellátott ivrétü-papirokat s mindennemü nyomtatványokat csinos kivitelben a legjutányosabb árak mellett.

B. rendeléseit várva, maradtunk

teljes tisztelettel

Székely és Illés

erdészeti nyomtatványraktára Ungvárt.

73/K. 905.

Pályázat.

Dobsina r. t. város gőzfürészének vezetésére egy a **fürészüzemben jártas**

fűrészkezelőt

alkalmaz, szerződés és 1/4 évi kölcsönös felmondás mellett.

A fürészkezelő javadalma:

120 korona havi készpénzfizetés, továbbá ingyen lakás, fütés, világitás és az 5 K 40 fillér alaptőárat meghaladó tiszta jövedelemből 15% nyeremény-részesedés.

Kellően felszerelt kérvények **1905. évi aug. hó 1-ig** aluliratt polgármesteri hivatalnál nyujtandók be.

Dobsina, 1905. évi junius 23-án.

Szontagh Béla
polgármester.

Derék, használható kutya

mindenekelőtt erős, ellenálló szervezetet követel, mert csakis

erős csontok és erős izmok

teszik őt képessé a nagy fáradalmaknak egészsége veszélyeztetése nélkül való elviselésére. Azon anyagokat, melyek az erős csont és izomképződésre szükségesek, egyedül a

Fattinger-féle husrostos kutyalepény

alkalmazása által nyujthatjuk kutyánknak. Ezen egészséges és tápdús eledel mellett még a gyenge és a fejlődésben visszamaradt kutyák is ujjáélednek, erőre kapnak s csakhamar jó husra jutnak.

Minden vadász, ki kutyájának külsejével megelégedve nincsen, saját érdekében tegyen próbát a Fattinger-féle kutyalepénynyel.

Ára: 50 kg. 22 kor. 5 kg. bérmentve 3 kor.

A kutyák felnevelése és okszerü táplálásukról szóló ismertetések, ugyszintén a Fattinger-féle egyéb világhirü tápszerekről szóló árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek. Ilyenek: a **fáczánok, baromfiak, kacsák, libák, halak, madarak, disznók** stb. részére készült tápszerek.

Állattápszergyár

Fattinger & Co.,

Wien-Wieden.

Több mint 180 első díjjal kitüntetve.

Az utánzatoktól óvakodjunk, mert azok értéktelenek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Faeladási hirdetmény.

Alulírott közbirtokossági elnökség közhirré teszi, hogy Gyergyócsomafalván **1905. julius 9-én délután 3 órakor** kezdődő nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja „Hegyes" erdőrészben 1903. évben kijelölt rendes vágásában eladni szánt lábon álló fáját.

Kikiáltási ára összesen 19482 kor., melyen alul a fát nem adja el.

Bánatpénz 2000 korona.

A részletes árverési és szerződési feltételek, a melyektől eltérő vagy utóajánlatok nem fogadtatnak el az alulírt elnöknél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Tájékozásul szolgáljon, hogy a kihasználás alá kerülő terület mintegy 38·1 kh. kiterjedésü, a tutajozható Marostól 10·5 km., a legközelebbi vasuti állomástól 58·8 kmnyire van és hogy az eladó fa lúcfenyő s csak kismértékben jegenyefenyő, 10463 drbnak, mellmagasságban kéreggel együtt 12—66, átlag 25 cm. átmérőjűnek és 4145 köbm. haszonfát tartalmazónak van becsülve.

Gyergyócsomafalva, 1905. junius 18 án.

Székely Ferenc
kb. elnök.

Vadászi, vadőri, esetleg erdőőri állást keres 29 éves, róm. kath., erőteljes, feddhetetlen multu, józan, kiszolgált csendőraltiszt. Mint kerületi erdőőr már volt alkalmazva, amelyről bizonyítványa tanúskodik. Jelenleg felsőmagyarországi erdőben van mint vadász, állását saját kérelmére hagyja el. A dúvadak pusztítását, u. m.: hiuz, medve, róka, nyest stb. teljesen érti, kitűnő lövő, kivánatra előkelő ajánlói vannak, szükség esetén okmányait fényképpel együtt elküldené, esetleg személyesen bemutatkozna. Szives megkeresések Z. J. Jeszenyei vadászlak, u. p. Zólyom-Péteri.

Holfeld erdőtanácsos vadnyalató pora
nagyban elősegíti a
fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kisérletek igazolják a tiszta növényeredetü pornak kitünő hatását. Az e porral készített sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eredeti állapotban csakis

FORSTRAT HOLFELDS ERBEN
Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

Árverési hirdetmény.

Abauj-Torna vármegyében fekvő Falucska község volt urbéreseinek tulajdonát képező vásárolt erdőből kihasználandó és alább részletezett **jegenyefenyő fatömegek** tövön az erdőben, **1905. évi julius hó 12-én délelőtt 11 órakor** Falucskán, az urbéri elnök lakásán nyilvános szó- és írásbeli versenytárgyaláson el fognak adatni.

Eladás tárgyát képezi:

1. A falucskai vásárolt erdő „Vaskapu," „Zaverchom" és „Kormosova polyanka" nevű erdőrészeiben kellőleg lebélyegzett és megszámozott 1308 darab jegenyefenyőrúdfa és 5822 darab jegenyefenyőtörzs 2836·9 m³ haszonfára és 273·4 m³ tüzifára becsült fatömege.

2. A falucskai vásárolt erdő „Bolya" és „Propadiszko" erdőrészeiben kellőleg lebélyegzett és megszámozott 1226 darab jegenyefenyőrúdfa és 1977 darab jegenyefenyőtörzs 1367·8 m³ haszonfára és 76·7 m³ tüzifára becsült fatömege.

Kikiáltási ár, melyen alul ezen fatömegek eladatni nem fognak:

az 1. számu csoport fatömegénél 14632 K; a 2. számu csoport fatömegénél 7621 K.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a, melyet minden egyes versenyző a szóbeli árverés megkezdése előtt az árverés vezetőjénél letenni, illetőleg az írásbeli ajánlathoz csatolni tartozik.

Ajánlatok az egyes csoportbeli fatömegekre külön-külön, vagy pedig a két csoportbeli fatömegre együttesen tehetők. A benyujtandó írásbeli ajánlatokban a felajánlott vételár számokkal és betükkel tisztán kiírandó, valamint határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Utóajánlatok, vagy olyanok, amelyek a kikötött szerződési feltételektől eltérők, figyelembe vétetni nem fognak.

A szerződési feltételek, valamint a becslési kimutatások a szepesi m. kir. járási erdőgondnokságnál és Falucskán az urbéri elnöknél a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyanott közelebbi felvilágosítások is nyujtatnak.

Falucskán, 1905. junius hó 18-án.

A volt urbéresek elnöke.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Egyetemes busszóla-müszereket optikai távolságmérővel,

erdei busszólák, teodolitok, mérőasztalok és nézgésvonalzók, faátalók, területmérők, szóval mindenféle mérnöki műszereket a legpontosabb kivitelben készítenek

Neuhöfer és Fia cs. és kir. udvari mechanikusok

BÉCS, I. Kohlmarkt 8.

(Gyár V. Hartmanngasse 5.)

Mindenféle műszerből nagy választék készletben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Javítások a legpontosabban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Faeladási hirdetmény.

A Csikmenaság közbirtokossága a Péterhavas patakra hajló Nyilénk északjában, a Göröcsháró patak és Nyilénk sorok közti kihatárolt erdejében mintegy 3256 köbmétert kitevő gömbölyü

lúczfenyő-haszonfáját

folyó évi julius 17-én d. e. 9 órakor kezdődő zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli versenytárgyalásra bocsátja.

Kikiáltási ár 7600 kor., bánatpénz ezen összeg 10%-a.

Zárt írásbeli ajánlatok bánatpénzzel felszerelve a szóbeli árverés megkezdéséig a közbirtokosság elnökéhez nyujtandók be.

Elkésett, valamint utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési és szerződési feltételek a birtokosság elnökénél tekinthetők meg.

Csikmenaság, 1905. junius 24-én.

Ferencz János
közbirt. elnök.

Szaktársak! Ha hirdetéseket küldtök vala mely lapba, ne feledkezzetek meg a Magyar Erdészről sem; tudjátok, hogy az semmiféle támogatásban sem részesül s csupán az előfizetési és hirdetési dijakból tartja fenn magát.

Eladó „Die Bäume und Sträucher des Waldes" Hempel és Wilhelmtől, teljesen új bőrkötésü illusztrált mü

55 koronáért.

Cim a kiadóhivatalban.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A **Cozapor** többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A **Coza** oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejti mi okozta javulását.

Coza a családok ezreit béklitette ki ismét, sok sok ezer főrtit a szégyun és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömérdek fiatal embert a jó útra, és szerencséjéhez segitett és sok embernek életét számos évvel meghosszabbitotta.

Az intézet, mely a **Cozapor** tulajdonosa, mindazoknak, kik kivánják, ezy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj- és kötelezettségmentesen küld, hogy igy bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan. 1016. 18–52

INGYEN PRÓBA 209. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek. (Levelek 25 fill. levelezőlapok 10 fillérre bérmentesitendők.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 209).
62. Chancery Lane, London, Anglia.

Fő-vadőr

kerestetik azonnali belépésre.

Feltételek: német és tót nyelv birása; fizetés 240 frt, 14 hl. életnemü, valamint tűzifa, rét és szántóföld, s a szokásos lődijak.

Jóraváló, nős szakemberek sziveskedjenek bizonyitványmásolatokkal felszerelt kérvényeiket (melyek nem küldetnek vissza) **W. Hauser, Hamborg,** u. p. **Berzevicze,** (Sáros m.) címre beküldeni.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam 1905. julius 15. 8. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Csodabogár.

A legutóbbi miniszterválságot megelőzve megint egy újabb csodabogár repült ki a Földm. miniszteriumból, a zöld asztalok mögül és pedig a 8660. I/A—4. 905. számu földmivelési miniszteri rendelet alakjában.

Ennek a csodabogárnak megjelenésére az alábbi eset szolgáltatott alkalmat:

X. vármegyében Y. erdőtiszt egyik községtől *nyilvános árverésen* bérbe vett egy régi csemete kertet (t. i. olyant, a melyet már erdőgazdaságilag nem művelhetnek.) Az illető vármegye alispánja az esetből kifolyólag kérdést intézett a földmivelésügyi miniszteriumhoz, hogy „a községi vagyon kezelőjének a községgel történt szerződéses viszonyba lépését megengedhetőnek tartja-e?"

E kérdés folytán mindjárt megszületett és kibocsáttatott a rendelet, hogy *„az erdők állami kezelését teljesítő erdőtisztek feladatát az ellenőrzés is képezvén, erre való tekintettel összе férhetetlennek és megengedhetetlennek tartom azt, hogy az említett erdőtisztek a kezelésükre bizott területek birtokosaival magán jellegü üzleti összeköttetésbe, szerződéses viszonyba stb. lépjenek, ennek révén a birtokosokkal szemben bizonyos függésbe kerüljenek."*

Óh! Uram fia, minő gyámság alá jutottak az állami erdőtisztek!

Hát a szolgálati eskünek értéke ennyire devalváltatott a ministeriumban, hogy egy 10—12 koronás bagatell bérlet ügyet elegendőnek tartanak arra, hogy ha hivatalos kötelesség teljesitéséről van szó, mondjuk a jelen esetben az ellenőrzés teljesítéséről, hát e miatt megbizhatatlannak, szemhúnyásra képesnek tartanak és hajlandónak gondolnak mindnyájunkat?

Hát miért nem kegyeskedik a magyar miniszterium intézkedni olyképen, hogy ily, — bár egész jogos és korrekt bérlet kötésére is, — ne szoruljon rá az a vidéken eldúgott állami erdőtiszt?

A fa és földvásárga vonatkozó szabályzatba miért nem méltóztatott bevenni egy ilyenféle képen hangzó pontot is, hogy; *„ott, a hol az állam földbirtokokkal nem bir, az erdőtisztnek járó illetményt maga az állam köteles bérelni és azt az erdőtiszt rendelkezésére bocsájtani!"*

Hm! ugy-e bár ezt kitetszett felejteni a szabályzatból!

Pedig megvagyok győződve és velem — biztosan állitom, hogy mindnyájan az állami erdőtisztek közül, hogy azt az egy vagy két katasteri hold kiterjedésü felhagyott csemetekertet nem azért bérelte ki nyilván árverésen az az erdőtiszt, hogy ott maga legelgessen szabad óráiban, hanem azért, hogy annak a tehénkéjének szénát, vagy pedig télire családjának egy kis krumplit termelhessen. Arról is megvagyok győződve, hogy azt a bérletet az az erdőtiszt sem nyerészkedési vágyból, sem pedig privát passióból nem árverelte ki, mert előbbi czélra az felette kicsiny, utóbbira pedig a jelen munkahalmaz közepette alig ha egyikünk is gondolna.

Ez a rendeletecske úgy látszik „inkompatibilitás" bacillussának lesz az ősatyja, az állami kezelésbe vett erdőknél alkalmazott erdőtiszteket illetőleg.

Mert hisz ily forma okoskodással — kérem alásan — akár az eget is bemeszelhetjük.

Nékem, mint m. kir. járási erdőgondnoknak a község mint erkölcsi testület a „házi uram."

Lakásomat nem is nyilvános árverésen vettem ki, hanem alku utján.

Hátha most beveszem ezt az „inkompati-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

bilitási bacillus"-t, — akkor nálam . . . fúcs az „M. kir. járási erdőgondnokság"-nak, mert több lakás ebben a községben nincs; akkor kénytelen volnék valamelyik átvonuló komédiás trupptól egy vaggonszerü kocsit vásárolni és ebben ütni fel a tanyát és ennek az oldalára részegezni a czímtáblát, a mely esetben a „kir. járási erdőgondnokság" felirat előtt levő „m" betü már azt jelentené, hogy mozgó!

De nézzük ezt az „inkompatibilitási bacillust más oldalról is.

Az akadémián tanultunk mi vadászattant is, akkor ugyan még csak elméletben, nem lévén az akadémiának vadászterülete, ugy a mint már ma az van.

Azt is tudom, hogy az akadémián elsajátitott elméleti vadászati tudományunkat legtöbbünk csak is a községi stb. volt urbéres erdőkben gyakorolhatja, bérelvén a területeket az illető birtokosoktól.

Hát ha ez az, most még csak csirájában levő „inkompatibilitási bacillus" életben marad és tovább fejlődik, — a benne levő „stb"-ben ez a szerződéses viszony is bennfoglaltatik, a minek alapján és a „függésbe kerülési" elméletnek czímén sorba kényszeríthet a miniszterium arra, hogy e bérletektől eláljunk, mert ha az a 10—12 koronás bérlet elég ott arra, hogy az állami erdőtisztviselő bele essék az inkompatibilitási bacillus betegségébe, mennyivel nem lenne nagyobb ok, hogy ez rajta konstatáltassék egy 50, 100, vagy épen 200 koronás vadászati bérletnél.

Akkor lesz csak dicső állapot, midőn egy oly erdőtisztikarral fog rendelkezni a magas miniszterium, a melyik a vadászatot csak az akadémiáról ismeri, a gyakorlatban pedig ennek létezéséről a folyóiratok és napilapokból fog tudomást szerezni.

Hogy ez bekövetkezhetik, — kizárva nincs, mert mi minden meg nem történt már velünk?

Ezt várni és remélni lehet, legalább ez inkompatibilitási bacillusból kifolyólag.

De hát egy faktorról mintha megfeledkeztek volna ott a zöld asztaloknál.

Ugyanis minden betegségnek — mondja a példabeszéd — megvan a maga gyógyszere.

Ezt a kis „inkompatibilitási bacillus"-t is meglehet ölni.

Tessék csak Kollega ur Budapesten a nagyméltóságu m. kir. közigazgatási birósághoz cimzett gyógyszertárból ez ellen egy kis orvosságot kérni.

Nem kerül sokba, csak pár bélyeg árába!

Addig is . . . Adió!

***

ide szegényebb sorsu ifjak mennek, mivel itt tandijat fizetni nem kell, azok pedig rendesen komolyabban fogják fel feladatukat, tudva azt, hogy tanulmányaik után kell majd megélniök, vagy pedig azok a kiket igazi hivatás érzetük visz oda."

„Lehet hogy a selmeci társadalmi viszonyok is befolyással vannak erre."

Andreics fel nem teszi, hogy a vizsga eredmények megdöbbentő adatait egyedül a középiskolák rendszerének fogyatkozásai szülik, mert hisz ebből kerülnek ki egyéb főiskolánk hallgatói is — úgy a József-műegyetem hallgatói is és ott csak 28·8% az eredménytelenül vizsgázottak száma.

„A fenti okokon kivül tehát főiskolánk rendszerében is kell és főként itt kell keresni és megszüntetni a baj forrását."

Ennek orvoslására ajánlja Andreics hogy 1. a főiskola gyüjteménytára állandóan nyitva legyen a hallgatók részére; 2. a tankönyvhiány megszüntetésére kell törekedni; 3. a főiskola könyvtárának hozzá férhetőségét meg kell könnyiteni, előadások közben a tanárok hivják fel a fiatalság figyelmét, hogy az előadott téma a könyvtár ezen vagy azon müvében bővebben van tárgyalva. A könyvtárba egy külön embert, egy ügyes tudományos szakférfit kell alkalmazni, a ki a hallgatókkal társalogva, felhivná figyelmüket kiválóbb müvekre, mert a fiatalság még azt sem tudja, hogy miből mit tanulhat.

Ennek kellene ama helynek lennie, a hol a tanárok hallgatóikkal összejönnek, érintkeznek, nekik tanácsokat, utbaigazításokat és kérdéseikre felvilágosításokat adnak. „Panaszkodnak a korcsmázások miatt, melyek elvonják a hallgatóságot a tanulástól." Vajjon nem volna-e áldásos annak megakadályozására — ha a tanárok fölemelnék magukhoz hallgatóikat, ha a privát életben, ifjusági körben, gyüléseken s olvasó szobában stb. érintkeznének hallgatóikkal? Föltétlenül! Mert ha e helyeknek semmi vonzót, semmi kölcsönös érdekességet nem adunk, akkor tényleg nem marad más élvezet, más szórakozás Selmeczbányán a hallgatók nagy részének, mint a kártya és a söröspohár: a test és lélek e két nagy hóhérja!

Mindezek az erdészeti főiskolára is állanak, mert mind a kettő egy szervezet alatt van. Figyelmen kivül nem hagyhatom ez alkalommal még ama körülményt sem, hogy azon ifjak, akik a főiskolánkra jönnek, egészen másképen képzelték az akadémiai életet. Azt hitte, hogy ott a középiskola porát lerázva, nem kell sokat tanulnia, mert hiszen hivatásuk súlypontja a vadászat nemes sportjának való áldozásból fog állani; de ebből már az I. semester első vizsgáin kiábrándulnak. A csalódottak közül azok, a kik pályát cseréltek, még mindig jól járták, de kevés ezeknek a száma, mivel Selmeczen könnyebb megélni. Még egy semestert próbálnak, pótvizsgáznak, de ezzel azután ritka kivétellel visszamaradnak a II. semesterbeli tárgyakból, legjobb esetet feltételezve a harmadik semester elején pótolják az elmulasztottakat. Ha ez sikerül, akkor a csalódott ifju úgy, a hogy befejezi tanulmányait és hiányos készültséggel lép ki az életbe.

Hogy ezen csalódottak számát ne növeljük, szükségesnek tartanám, hogy vagy amint azt Andreics ajánlja és a mint az a francia főiskolán van, felvételi vizsgát tegyenek az ifjak, vagy osszuk meg a főiskola elvégzése után megkövetelt két évi gyakorlati időt. Azok, akik az állami szolgálatba akarnak lépni, előzőleg valamely házi kezelésbe vett kincstári hatóságnál; akik pedig magán uradalmi szolgálatba akarnak lépni, egy rendezettebb uradalomnál szolgáljanak egy évet, de nem úgy, hogy őket az irodába, hanem hogy a kezelés, rendezés és administracio összes ágaival megösmerkedhessenek és csak az erről szóló hatóságilag igazolt bizonyitvány alapján vétessenek fel a főiskolába.

Mindnyájan tudjuk, hogy semmi sem uj a nap alatt. Ugy ez az eszme sem új, de erős a hitem, hogy ez sokkal hozzá járulna ahhoz, hogy csökkentse a főiskolán bukottak számát, növelje az államvizsgázott okleveles erdőmérnökök számát. Mert az érettségit tett ifju a legveszedelmesebb korba kerül, a midőn őt az úr szó megilleti. Ezt a túlbecsült állapotot kell a rideg valóság szintelenségénél ellensúlyozni.

Másodsorban a két hónapi szünidő alatt a főiskola hallgatóit nem szabad a semmit tevésnek átengedni, hanem úgy a mint a bányászatnál bevált, gyakorlat szerzésére ki kell rendelni egy erdőhatósághoz. Hadd tanulja meg az ifju ezen két hó alatt az elméletet a gyakorlattal összhangba hozni. Mert a mostani rendszer mellett tanul, vizsgázik és legtöbb esetben nem látja annak gyakorlati hasznát, de ha a két hónap alatt a gyakorlatban lesz és látni fogja azt, hogy bizony nem fölösleges dolog az, a mit nagytudásu tanárai előadnak, hanem az élet a gyakorlat *abc*-je, akkor megfogja a dolog végét, csökkenni fog a bukottak száma.

Ezek után azt hiszem, hogy az államvizsgához megkivánt két évi gyakorlati időt egy évre leszállíthatjuk.

Ezen egy éven át azután a főiskolást mint ideiglenes gyakornokot ne csak egy helyen alkalmazzuk, hanem különböző helyeken, a hol sokoldalu tapasztalatokat szerezhet, mert a mostani rendszer mellett a vizsgára készülőt szolgálatba lépése után rendesen egy helyre beosztják „Az erdőrendezőséghez beosztott térképet másol, a hivatalokhoz beosztottakat még beosztják a bürokratia szülte „épitészeti osztályba" (? ! ?) pallérnak való, soha meg nem épülő erdőri lakok stb. terveinek másolására."

Ilyen rendszer mellett, ne csodálkozzunk a szerfölött kedvezőtlen vizsgaeredményeken, ne tegyünk másnak, legkevésbbé annak a szegény csalódott fiatal embernek szemrehányást, hanem keressük a hibát önmagunkba, mostani hivatali rendszerünkben. Mert mondjuk — hogy mindemellett a fiatal szaktársak leteszik az államvizsgát, oklevelet kapnak, ne csodálkozzunk, hogy azok az életben egyoldaluak, elfogultak lesznek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fordítsunk több gondot a fiatalság úgy gyakorlati mint elméleti kiképzésére, mert ők lesznek hivatva Magyarország nagy átalakulásában szerepet vinni.

Egy és más a Karsztról.

(Vége.)

A közlemény elején már megemlítettem, hogy a Karszt felvidékének kiterjedése 1.740,000 k. hold és hogy ebből erdő kereken 700,000 h. mezőgazdasági terület, 430,000 h. legelő és kopár 610,000 h. Ez utóbbiból a legelőnek sem alkalmas kopárság nem állapítható meg, mert nincs számbavéve, azonban a hegység belsejében a tengerparti hasonló pusztaság nem igen tesz ki többet a legelő és terület 610000 holdjának 6—8%-nál, ami ugyan szintén 37—49 ezer holdra tehető. Egyben-másban már az előbbiekben utaltam a Karszt felvidékére, a következőkben még annak erdőségeiről akarok szólni.

A határőrvidék fennállásakor a hegység legnagyobb része ehhez tartozott, csak a volt Fiumemegye képezte részét az ugynevezett polgári Horvátországnak és területe kitett 280,000 k. holdat. A határőrvidék polgáriasítása után Ő felsége rendelkezése folytán, az erdők érték szerinti fele a kincstárnak, a másik fele az egyes határőrezredek területén alakított vagyonközségeknek jutott és pedig úgy, hogy a vagyonközségnek jutott mindenütt a falvakhoz közelebb eső terület. Innen van, hogy a vagyonközségi erdők sok kisebb darabból állanak, mig a kincstáriak a hegység belsejében nagyobb összefüggő testekben feküsznek. Fiumemegye területén is volt a kincstárnak uradalma a fuzsinei, mely a régi Frangepán-birtokok elkobzása útján, majd később, mint Batthyányi birtok jutott a camerális-kincstár tulajdonába.

Jelenleg a zágrábi erdőigazgatóságnak hat gondnoksága fekszik a Karsztban 83615 k. hold kiterjedéssel és az otocsáci kir. erdőhivatal egészen 171,995 (Bedő A. szerint) k. hold területtel, vagyis kincstári kezelés alatt áll összesen 255,610 k. hold erdő. Az otocsáci erdőhivatal területéből azonban csak 92,035 k. hold kincstári tulajdon, mert a hivatal kezeli a megalakítandó likai vagyonközség erdeit is. Nagybirtok a kincstárin kivül csak az ogulini és otocsáci vagyonközség erdei a határőrvidéki területen és a Turn-Taxis hercegi és Ghiczy birtok a Civil-Horvátország területén.

A talajviszonyokról elmondottakból is következik, hogy az egész Karszt többé-kevésbbé véderdő, de a horvát országos kormány néhány év előtt külön rendelettel is véderdőnek nyilvánította az egészet. Üzemmód kizárólag a szálalás, mint azonban alább ki fogom fejteni, nem szükséges mindenütt okvetlenül szálalva használni, sőt sokszor üdvös is volna az óvatos, fokozatosan felújító vágást alkalmazni.

Nagyon nehéz dolog a szálalás, különösen a felújítást illetőleg. Még az érintetlen őserdő, az elmélet mintaképe sem mutatja a korfokozatoknak jobban mondva vastagsági fokozatoknak, még csak nem is eléggé változatos, nemhogy szabályos eloszlását. Még a ki nem használt erdőkben van kevés, túlvastag 80 és több centiméter vastagságú, sok középvastag 35—60 cm. és kevés vékony úgy 20—30 cm. köztí törzs; 10—20 centimeter köztí viszonylag majdnem semmi, serdény alig. És ez meg is felel a természeti törvénynek, mert itt a fiatal egyedeknek csak a természetes kiválást kell pótolniok. Egyszeri egyenkénti átszálalás után marad néhány vén, hasznavehetetlen törzs, a középvastagokból a gyengébb rész, az ifjuságból pedig a vastagabb rész; a vékony t. i. a döntés alkalmával többékevésbbé elnyomódik. Rossz talajon a serdény ha megmaradt nem fejlődik, új nem képződik, jó talajon is csak akkor keletkezik idővel fiatalos, ha az erdőt eléggé meg ritkították. Ha pedig túlszálalás történt, vagy tönkre megy a talaj a rajta maradó faállománynyal együtt, serdény pedig egyáltalán nem nő, vagy szép fiatalos keletkezik, mely inkább egy rosszul csinált és abbahagyott vetővágáshoz teszi hasonlóvá az erdőt.

A Karszt erdőségeiben nem a szabályos állapot elérése után kell törekedni, hanem arra, hogy a kivágott törzsek helyét jó fiatalos erdő foglalja el. Itt aztán lehet okoskodni, sőt kell is. Ha sikerül, nem lesz ugyan szabályos állapotunk, de lesz erdőnk.

Uralkodó fanem a bükk- és jegenye-fenyő. A jegenye Bedő A. szerint azelőtt 35—36%-ot tett ki, jelenleg azonban alig szabad elegyarányát 10—15%-nál többnek venni.

A kincstári erdők általában jobb karban vannak, mint a vagyonközségiek, a mi természetes is, ha vesszük, hogy azok mindenütt a falvakhoz közelebb esnek, magánbirtokkal vannak nemcsak körülvéve, hanem belsejökben is megszakgatva, míg a kincstáriak inkább egy tömegben és a lakott helyektől távolabb feküsznek. No meg a kincstári erdőt jobban is őrizték mindig.

Az összes erdőségeknek az a nagy bajuk, hogy kevés bennük a közlekedési út, illetve, hogy nagyon sok út kellene belejük a különlegesen rossz viszonyok miatt. Ilyenformán a kifuvarozást nemcsak maga a szálaló gazdaság, hanem a terep is rendkivül megdrágítja, hogy a fuvarerő hiányáról ne is szóljak. A fenyőből leginkább bordonalét, (négyélüre faragott gerendát) termelnek, mely kivétel nélkül külföldre Dél-Európába és Afrikába kerül, továbbá fürészrönköt, kis mértékben zsindelyt és ostiliát, vagyis az olasz-módi szőlőmüveléshez szükséges hasított rudakat készítenek. A bükkből műfa-rönkö, kevés donga subia és vasuti talpfa, legnagyobb részben azonban tüzifa készül.

A kihasználás nem mondható a szó szoros értelmében belterjesnek, nemcsak a választékok kicsi száma és a termelésüknél előálló nagy fapazarlás miatt, hanem mivel azonkivül sok feldolgozatlan fa marad a vágásban, a mit vagy nem érdemes, vagy nem is lehet kiszállítani. Sőt vannak nagy területek, melyeknek fatermését egyáltalában nem veszik meg a roppant kedvezőtlen terepviszonyok miatt, noha jó út is van a közelben.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A fa egészségi állapota sem valami kitünő, különösen ami a fenyőt illeti. Alig található fenyő törzs, mely megkóstolva nem volna és nemcsak alant a törzs tövében egy helyen, hanem néha 8 m. magasan is. Ez még a régi jó világból való rossz szokás, mikor zsindelytermelő parasztok voltak az egyedüli kereskedők és maguk keresték ki maguknak az arra való törzseket. Aztán a lopás is könnyen ment! Egyébiránt a karszti ember, ha csak teheti most is előre megnézi, jól hasadna-e a törzs, pedig bajosabb azt most el is lopni. Említésre méltó, hogy ha a vevő vagy fatolvaj csak nagyobb magasságban találta a törzset eléggé hasadónak, nem vágta le lent a tuskóban, hanem néha 4—5 m. magasan is, a mihez természetesen előbb állványt kellett csinálnia.

A mi a törzsek méreteit illeti, a bükk ritkán éri el az 1 m. vastagságot és a 35 m. magasság is kivétel, a jegenyefenyőből azonban valóságos óriások találhatók. A 2 m.-nél nagyobb vastagság ugyan itt is ritkaság, de az 50 m. magasság közönséges az 1 m.-nél vastagabb törzseknél. Sajnos, hogy az ily hatalmas törzsek rendesen korhadtak is legalább alul, de megszámláltam $1^1/_2$m. átmérőjű törzsön 400 évgyűrűt és a törzs teljesen egészséges volt. Kár, hogy ezen nagy méretű, noha különben egészséges törzseknek jóformán csak a felső, vékonyabb része használható. Az alsó részeket, a vastag rönköket a hatalmas vastagsági méretek miatt nem lehet kiszállítani; feldolgozni is bajos őket, mert rendszerint rosszul hasadnak.

A növekvés szabálytalan, úgy, hogy a törzsek vastagságából a korra csak általánosan lehet következtetni, mert egy 20 cm. vastag törzs lehet 50 és lehet 120 éves is. A 3 mm.-res évgyűrű már a szélesekhez tartozik; az évgyűrűk azonban sokszor oly keskenyek, hogy alig lehet őket megkülönböztetni.

A lúcz nem ér el olyan méreteket, mint a jegenyefenyő. Rendesen egyenként beszórva fordul elő és csak lapos, mélyebb törzstalajú helyeken, nevezetesen a nagyobb kiterjedésű katlanok, völgyek fenekén és azok szélén, továbbá az utóbbi helyeknek éppen ellentétén, a sziklás, szélnek kitett ormokon található nagyobb mennyiségben. Lehetséges azonban, hogy a nagyon sziklás helyeken előforduló lúcz nem az abies excelsa DC., hanem az abies emerica Pancic. A bükkön, fenyőn kivül számottevő egyedül a hegyi juhar, melynek különösen fodros egyedei keresettek. A többi előforduló fafaj teljesen alárendelt, csak a tiszafa fordulhatott elő valaha nagyobb mennyiségben; ezt a sok megmaradt tuskóból lehet gondolni. Találtam már 80 cm. átmérőjű tiszafa tuskót is.

A legrosszabb, łegszikliásabb helyeket, a hol csak a repedésekbe szorult egy kis föld, a fenyő foglalja el és ily helyen a vastagsági fokozatok is a legtöbb változatosságot mutatják. A mint azonban csak néhány négyszögölnyi szikla nélküli jobb, mélyebb talajú hely következik, ott már a bükk dominál. A fenyőcsemete sem tud ily helyen lábra kapni a megtelepülő bükkserdénytől. Ezen kivül tisztán fordul elő a fenyő nagyobb kiterjedésű lapos, mély talajú katlanok fenekén és szélén, minek oka valószínűleg az ily helyeken levő nyugodtabb, mindig ködös, nedves levegőben keresendő. Ezen helyeken is kedvezőbb a vastagsági fokozatok eloszlása, mint a hogy föntebb általánosan vázoltam; fiatal serdény is itt keletkezik a legtöbb. Jobb talajú zárt elegyes erdőkben fenyőserdény úgyszólván csak ott képződik — de mindenesetre ott fejlődik legszebben — hol a házagokban, lyukakban csoportok keletkeztek belőle, vagyis hol elegendő csapadékot és napfényt, de oldalról mégis védelmet kap. Egyébként ily erdőben fiatal fenyőfácskát alig látni, az igaz, hogy bükköt sem. Magyarázat erre található az Erdészeti Lapok múlt évi VII. füzetében, hogy t. i. a jegenyefenyőnek is levegő, csapadék kell és nem felső, hanem inkább oldalárnyék.

Általában, ha az eddig mondottakat összevetjük, azt tapasztaljuk, hogy a jegenye ott tenyészik tisztán, hol a talaj felszíne és az alsó légrétegek a legnyirkosabbak. A csupa szikla közt növő jegenye fenyvesköveit a nagy árnyékolás folytán vastag moha takarja, mely elegendő nedvességet vesz magába, hogy a levegő állandóan páratelt legyen; másrészt a sík helyek mélyedéseiben nagyobb a harmatképződés és jóformán minden nap van reggeli köd; ugyanez áll a bükkösökben előforduló kis tisztásokra vagy inkább lyukakra nézve is. Hogy a feltevés helyes, bizonyítja azon tapasztalat, hogy a mint a sziklás helyen a záródás annyira meglazúl, hogy a moha a kövekről eltűnik, ott nemcsak hogy jegenyefenyő serdény nem keletkezik, hanem a megmaradt vékony törzsek is elvénhednek, kérgük cserepes lesz és nem fejlődnek. Ha ily helyeken egyes fenyőcsemete mégis megtelepszik, az csaknem kizárólag lúcz. A tiszta jegenye vagy lúcz által jelenleg elfoglalt sík és mély helyeket pedig a bükk egyáltalán kerüli, mert természete szárazabb levegőt kiván.

A jegenyefenyő felújításának biztosításáról a hivatkozott tanulmányban mondottakat a Karsztra tehát úgy kell módosítani, hogy nagyon sziklás helyeken csak nagyon mérsékelten kell szálalni, míg a jobb talajúakon csoportosan.

Említettem, hogy túlszálalt állabokban vagy nem keletkezik semmi serdény, még a megmaradt erdő is elpusztúl, a mi a sziklás talajú tiszta fenyvesekre vonatkozik, vagy nem nagyon vegyes korú fiatalos képződik, a jobb talajon. Ez utóbbi esetben a fiatalos nem képez egy összefüggő egészet, hanem számos üres foltot által van meg szaggatva. A kihasználás alkalmával vágásra nem eléggé éretteknek talált csoportok alatt, úgyszintén a köves, sziklás foltokon, vagy valami okból, pl. szenités céljából mesterségesen csinált tisztásokon nem, vagy alig keletkezik fiatalos. Üres foltot képez azonkivül minden karsztfölcsér, melyeknek fenekén csak nagyon ritkán találni egy-egy törzset. Fiatal fácskák ugyan gyakran nőnek bennük, de ezek valami ok miatt kivesznek. Öreg állabban a tölcsérek üressége nem oly szembetűnő, mint a fiatalban, hol

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ha a gödrök fenekén elegendő föld van, hol aztán mindenféle gyom felveri magát. A karsztölcsérek által nagyon megszakgatott területen ennélfogva természetszerűleg kevesebb a fatömeg, mint más helyen.

Tiszta fenyvesek és gyenge talajon álló elegyes erdők felújítását tehát a szálaló gazdaság biztosítja, ellenben jó talajon álló bükk és elegyes erdők fokozatosan felújító vágás mellett jobban újúlnak fel. Ez utóbbi mellett szólnak azok a falvak közelében fekvő községi és vagyonközségi — a folytonos marhajárás és szertelen fejszézés által ugyan megnyomorított, de azért a meredek hegyoldalakon is eléggé sűrű — bükkfiatalosok, melyeknek területéről az öreg fákat a lakosok levagdalták. Ugyanez áll a kincstári és vagyonközségi erdők azon a falvakhoz közel eső jó talajú részeiről, melyekben sok fenyő volt, de a melyet a lakosság az idők folyamán kivagdalt, úgy, hogy az erdő lassanként és mondjuk foltonként erősen megritkúlt, nem maradván benne más fa, csak a bükk. Az ily állabok azon részein, melyek nincsenek a bórának erősen kitéve, gyönyörű fenyő fiatalos van most az azóta többé-kevésbbé záródott bükk alatt. A fiatalost most már csak fel kell szabadítani, hogy megint a fenyő kerüljön uralomra az illető területeken.

Van azonban egy másik nagyon fontos ok is a szálláshoz való merev ragaszkodás ellen és ez az, hogy a szálaló gazdaság mindig rosszabb minőségű faanyagot nevel, mint a többé-kevésbbé egykorú erdők. Midőn azonban itt fokozatos felújító vágásról beszélek, az alatt nem olyan fokozatos felújítást kell érteni, mint a hogy mondjuk a bükkösöket szokás rendesen felújítani, hanem csak a szálalásnak a fanem, a kitettség, de különösen a talajhoz való óvatosabb vagy tágabb értelmű alkalmazását, mely utóbbi esetben az erdőt egészen a vetővágás záródásáig lehet megritkítani, mert „a karszti erdő annyira változatos és mégis annyira egyforma", hogy egyes eseteket kivéve, az egyenként vagy csoportosan szálalandó, továbbá fokozatos felújítással használandó területeket osztagokra elkülöníteni lehetetlenség. A különféle természetű helyek oly sűrűn váltakoznak, hogy annak megítélését, hol, milyen módon kell használni, csak a kezelő, vagy a kihasználandó törzsek kijelölését végzőnek szakismeretére és lelkiismeretességére lehet bízni. Azonkívül pedig, mivel a fokozatosan felújított, sokszor egész kicsiny foltok szét vannak szórva a vágás területén, a rajtuk keletkező fiatalos idején való felszabadítása akadályokba fog ütközni, mert a karszti értékesítési viszonyok nem olyanok, hogy a kereskedő hajlandó volna ezen szétszórt vágvágási fatömeget összeszedni. A fiatalos tehát talán hosszabb ideig lesz elnyomva, de ez végre még nem olyan baj, mint ha meg nem felelő helyen egyenként szálalva, serdény egyáltalán nem nő. A kihasználandó fatömeg megállapítására, a helyes módra Peterman K. otocsáci erdőrendező mutatott rá az Erdészeti Lapok 1902. évi VII. füzetében, hogy t. i. 10 évről 10 évre próbabecslések alapján irassék elő az illető területről a következő tíz év alatt kiszedendő fatömeg és Petermann ki is fejti az okokat.

A fenyő valamikor régen sokkal nagyobb mennyiségben fordult elő a Karsztban, mint ma. A mostani tiszta bükkösök nagy részének helyén elegyes erdők állottak, míg a fenyő azokból az ember kapzsisága, a bükk értékesíthetetlensége és a neki való talajon tanúsított nagyobb életrevalósága folytán kiszorúlt. Sok helyen tiszta bükkösökben, melyek kizárólag a jobb talajú hegyoldalakat foglalják el, egyenként beszórva a leghatalmasabb jegenyefenyő-törzsek találhatók a nélkül, hogy körülöttük ifjabb fenyőnemzedék is volna; ugyanily talajú vegyes erdőkben a keletkező egyenként álló fenyő serdényre nagyon kell vigyázni, hogy a bükk el ne nyomja. Ez adja magyarázatát annak, honnan vannak azok a magános fenyőóriások a bükkösökben, társaikat talán kivágták, talán kivesztek maguktól, a megmaradottak magjából kelt serdényt pedig elnyomta a bükk, különösen ott, hol az álabot nem ritkították meg annyira, hogy a fenyőserdény a bükk záródása előtt megerősödhetett volna. Kivételt képeznek a keleti és északi egyébként jó talajú, de a bórának kitett hegyoldalak s kivált azoknak felső része, melyeken most is és azt hiszem régen is tiszta bükkösök álltak, mert a bórának nagyon kitett helyeket a jegenye egyáltalán kerüli s a lúcz is egyáltalán csak sziklás területen nő.

Rovar- és gombakárosításról ez ideig nem igen lehet panaszkodni. A legnagyobb ellenség maga az ember. A lopás és kóstoláson kívül a tűz okozza a legnagyobb károkat. A tűzek szempontjából álló erdőben még jó, hogy olyan kevés az alserdény, mert legalább nehezebben jut a koronákig a tűz. Leggyakoribb a talajtűz, t. i. sziklás helyeken beveszi magát a tűz a repedésekbe s ott a korhadékot hamvasztja. Nagy kárt nem okoz, mert a kövek miatt terjedni nem tud, de néha hetekig is ég néhány négyszögöl területen, a mely idő alatt mindig őrködni kell, nehogy lángra kapjon és koronatűz kelet kezzék. A tűz által elhamvasztott erdők helyén csak a fehér sziklatömeg marad, a körül lemeredező száraz törzsmaradványokkal. A leégett területeket nagyon nehéz újból beerdősíteni, akárcsak a tengerparti kopárságot.

Én az újra erdősítésnél követném a természetet! Először beszórnám az egész területet kecskefűz- és bodzamagjával. (Sokan megfogják ezt mosolyogni, pedig csak gondoljanak rá, hogy a természet a legjobb mester.) A kecskefűz és bodza az első fanemek az égett kopárságon, csakhogy évek alatt maguktól kell megtelepedniök. Néhány év mulva, ha ezek már lábra kaptak, hegyi juhar magját szórnám el, mely az előbbi kettőnek megtelepedése után néhány év mulva szintén magától nő. Alkalmazható volna a rhammus alpina L. és a hárs is. És csak azután, ezek árnyékába ültetném a fenyőt, mert a puszta fehér szikláról visszaverődő forró napsugarakat a lúcz- és a jegenyefenyő csemetéje még kevésbé bírja ki. Ambár azt mondják, hogy a vörösfenyő nem való a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Karsztba, ezt a fanemet sem mellőzném az újra erdősítésnél éppen fényigényessége miatt. Láttam én szépen növő vörösfenyőt a Karsztban, nemcsak falvakban a házak mellett, hanem erdőben is. A bóra nem ok a mellőzésére; az Alpokban és a Kárpátokban is nagy szelekkel kell megküzdeni neki.

A bóráról már sok rosszat elmondtam, befejezésül még annyit, hogy az ő érdeme, hogy a Karszton 1400 legfeljebb 1500 m. magasan már vége a fatenyészetnek és azontúl kezdődik a havas. Ezen magasságig is csak egyedül a bükk hatol és el is törpül valóságos bokorrá. Sokkal alacsonyabb, de a bóránk kitett helyeken is már csak egyedül a bükk dacol a szél erejével, sziklás helyen kiséri el néha a lúcz, míg a jegenye valahol alant a hegyoldalban maradt. De az sem ritkaság, hogy már 1300 m. magasságban havasi gyopárra bukkanjunk.

EGYESÜLETI ÉLET.

Értesítés.

Borsod,- Gömör- és Hevesvármegye erdészeti egyesülete, tekintettel arra, hogy a jóváhagyás végett felterjesztett alapszabályai a belügyminiszteriumból mind ez ideig vissza nem érkeztek: *legközelebbi gyülését augusztus 14-én nem tarthatja meg, hanem azt szeptember 17-ére volt kénytelen elnapolni. Az egylet választmánya augusztus 20-án tart ülést. A gyülés helye Rimaszombat.*

Az elnökség.

Borsod—Gömör—Hevesmegye erdészeti egyesülete.

Tagdijat fizettek: Divald Béla, Okolicsányi Lajos, Elek István.

Az *O. E. E. igazgató választmánya* junius 28-án tartott ülést báró *Bánffy Dezső* elnökkel 19-en vettek részt a tanácskozásban. A pénztári jelentés tudomásvétele után *Bedő Albert* államtitkárnak az április 15-én megtartott választmányi ülésen előterjesztett és az E. L. május 15-iki számában közzétett indítványa provokált hosszabb vitát. Többek hozzászólása után a választmány kebeléből egy 13 tagu bizottságot küldött ki, a mely Bedő Albert elnöklete alatt tanulmányozza a kérdést s annak idején előterjesztést teszen a választmánynak.

A választmány kimondja a beérkezett bizottság jelentése alapján, hogy a *vidéki erdészeti egyletek* alakítását erkölcsi támogatásban ugyan most is kész támogatni, de mivel ez a mozgalom még nem nevezhető országosnak, nem látja elérkezettnek az időt arra nézve, hogy ebben a kérdésben egyebet tegyen.

Tárgyalta a választmány *Szentimrey Dánielnek* az uj tagosítási törvényre vonatkozó és az E. L. 1902. év áprilisi füzetében ismertetett *indítványát*, a melyet némi módosítással teljesen elfogadott.

Tudomásul vették a titkárnak jelentését arra nézve is, hogy *Vadas Jenő* hajlandó az ákác monografiája cimü munkáját abban az értelemben átdolgozni, amint azt a biráló bizottság kivánja. Jelenti továbbá a titkár, hogy *Divald Bélának a jegenyefenyőre* vonatkozó munkáját a felülbiráló bizottság kiadásra nem találta alkalmasnak.

Több apróbb ügynek elintézése után az elnök tudatja, hogy miután az egyesület ez évi nagy gyülésének megtarthatására a vidékre meghivót sehonnan sem kapott, azt a tél folyamán Budapesten fogja megtartani.

Fakereskedelem.

A külföldre irányuló fakivitel még mindig változatlanul élénk, ami értendő kemény- és puhafára egyaránt. Bécsbe az utóbbi időben már nagyobb puhafa hozatalok érkezvén, a kereslet könnyebben volt kielégithető s igy bizonyos megállapodás következett be, ami azonban az árakra nem hatott apasztólag. Árhanyatlás Bécsben nem is fog bekövetkezni, ha csak nem most a forró nyár beálltával, addig pedig még állhat be olyan fordulat is, mely nemcsak további szilárdságot, hanem esetleg még emelkedést is hozhat. A keményfából a tölgyfrizek képezik nagyon élénk kereslet tárgyát, mely kereslet azonban kielegitést nem nyerhet, mert azonnal kiállitható készlet egyáltalán nincs, sőt még későbbi szállitásra sem fogadnak el a termelők megrendeléseket, minthogy a folyó évben termelendő mennyiségek már jóformán mind le vannak kötve. Élénken keresik és jól fizetik a tölgygömbfát is, melynek jó minőségeit az exportáló czégek szinte elkapkodják. A vámkülföldre irányuló kivitelre az itt Bécsre vonatkozólag elmondottak nagyjából szintén ráillenek. Berlinben, Keletnémetországban igen nagymérvü épitkezés folyik és abból a körülményből, hogy a német importőrök még mindig hajórakományszámra vásárolják az u. n. berlini gerendákat, arra lehet és kell is következtetnünk, hogy az épitkezés csökkenésére még nincs kilátás, a kivitelre tehát még mimdig jó idő jár.

Ez pedig nagy fontossággal bir a belföldi üzlet alakulására, minthogy addig, amig a galiziai, bukovinai és északmagyarországi termelők áruikat Németországban megfelelő haszonnal tudják értékesiteni, a belföldi piacnak nincs mit tartani attól, hogy ezek a czégek ide hozzák árujokat a magyar piacra és itt támasztanak versenyt a magyar piacot fával ellátó cégeknek; ebből pedig az következik, hogy mindaddig jó idő jár ez utóbb nevezett termelőkre is, ők uralván a helyzetet. Egyes vidéki fakereskedők próbálkoztak ugyan ellenállni a termelők magas árköveteléseinek, de csak ideig-óráig, sokáig nem győzték az ellenállást, mert hála a Gondvise-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lésnek, jó gabonatermésről beszélhetünk, igyekeznünk kell beszerezni a majdan beálló tetemes szükséglet fedezésére szolgáló anyagokat, melyeket hamarosan kell megrendelniök, ha azt akarják, hogy az aratás befejeztekor megkaphassák az árukat.

Fatermelőink szénája tehát mindenképen jól áll. Annál rosszabb helyzetbe jutottak azonban a tiszai tutajszállító-vállalkozók, kiket váratlanul és meglepetésszerüen ért a *tutajos-sztrájk*, melyben szükségképen ők, (a vállalkozók) maradtak vesztesek, kénytelenek lévén teljesiteni a tutajosok követeléseit, ha azt nem akarják megkoczkáztatni, hogy az egyes czégeknél letétbe helyezett biztositékaik oda veszszenek. Most azt kérik a tutajok tulajdonosaitól, hogy tekintettel a vis major-szerü változásra, téritsék meg nekik a tőlük kierőszakolt többleteket, mert különben odavesztik kis tőkéjüket, s nem lesz aki a tutajozást elvállalja. Hogy e kérelmüknek lesz-e és milyen eredménye, ma még nem tudni. Annyi bizonyos, hogy a teljesités méltányos dolog lenne. *W. Gy.*

Donga árak. Lissaboni főkonzulátusunk május havi jelentése szerint az amerikai donga ára 20%-kal emelkedett, a készlet fogytán lévén. Kiviteli czégeinknek donga eladásra most kedvező alkalom kinálkozik, kiváltkép Oportóban, hol a magyar dongát ismerik és kedvelik. A lissaboni kádárok csak az amerikai donga feldolgozásához értenek, mert ők a dongát hasitják és nem fürészelik. Tekintettel azonban a várható nagy bortermésre, nincs kizárva, hogy a lissaboni kádárok is kénytelenek lesznek a donga utóbbi feldolgozásának módjára áttérni. A legkedveltebb hosszuság a 60, 56, 48 és 33 inch ; az ár 1200 darabonként szokott megállapittatni, fob vagy cif bankhitel ellenében. A donga vastagsága, a mint a Fiume vagy Triesztből, 3—4 centiméter vastagságban szállittatik, Lissabonnak nem felel meg, mert a donga igy csak egészben dolgozható fel és ennélfogva az ára magasnak tetszik. Ha a magyarországi donga esetleg 4½—6 cm. vastagságban volna előállitható, akkor azzal Lissabonban is üzletet lehetne csinálni.

Fölmegyek a hegyre . . .

Fölmegyek a hegyre, szétnézek a tájon.
El-elgondolkozom a mulandóságon . . .
Erdő, mező, berek s madárka az ágon
Mind azt kérdi tőlem : hol fiatalságom ?

Erdő, mező zöldül — szól a madárének ;
Gondosan épiti azt a piciny fészket
Hol családját rejti ; s teli boldogsággal
Enyeleg a szellő a kis ibolyával.

Ibolya, ibolya ! Te szép kis virágom !
Benned a szelidség mintaképét látom.
Élvezem illatod, bámulom szépséged . . .
De sok tanulhatna tőled szerénységet !

És a havas alján a szép gentiána !
Van-e a ki téged örömmel ne látna ?
Hát a sziklarózsa ? Gránit a párnája !
Méhecske, pillangó, csak néha száll rája.

Méhecske, pillangó ! Álljatok egy szóra !
Mindakettőtőkhöz egy kérdésem volna :
Míg egyik virágról a másikra szálltok,
Vajjon mi zavarja aranyszabadságtok ?

Fürdétök harmatban, napsugárban úsztok,
Virágos mezőkön telik ifjúságtok ! . . .
Vigyetek el engem ! — Leszek cimborátok !
Hisz az ifjúságra most is vissza vágyok !

Gyönyörű szép tavasz ! Ifjúságom képe !
Bárcsak aranykorod vissza-vissza térne !
Sajnos az idővel elszáll ifjúságunk . . . . . .
Kár, hogy az életben csak egy tavaszt látunk.

K.

Kis angyalkák.

Z. E. után szabadon átírta : *Buday Sándorné Ujhelyi Vilma.*

A múlt nyáron, egy délután, terebélyes gesztenyefa árnyában a párisi Tuilleriák kertjében ültem. A kert egészen üres volt, csak néhány úri dáma üldögélt a fák alatt. A játszó gyermekek csengő kacajat időnként a szomszédos útczákból hangzó tompa moraj szakította meg. Tekintetem egy alig hét éves apró leánykán akadt meg, kinek fiatal anyja tőlem csekély távolságban barátnőjével társalgott. Ez a szőke gyermek, ki alig látszott ki a földből, már egészen úgy viselte magát, mint egy felnőtt kisasszony. Parányi öltözete elragadó volt ; csak a párisi nők tudják így felöltöztetni bébiiket. Kurta rózsaszín selyemszoknyácskája alól kikandikáltak gyönygyszürke, áttört selyemharisnyába bujtatott lábszárai ; vállait csupaszon hagyta finom csipkés mellénykéje, mely apró derekát övezte ; kivágott fehér cipőjének csattjait két kis aranyméh képezte, gyémánt szemekkel ; a sárga szalmakalapon nagy fehér toll lengett ; a nyakon, karokon a legszebb rózsaszinű korall volt. A kicsike hasonmása volt anyjának, csakhogy egy kicsit kacérabb volt még. Valahogy megkeritette anyja napernyőjét, fölnyitotta s büszkén lépdelt vele fől s alá, ambár a fák alá semmi napfény sem hatolt. Szemmel láthatólag tanulta, hogy kell könnyedén járni, bájosan lebegni és tipegni, mint a hogy a nagyok szoktak. Nem sejtette, hogy valaki szemmel tartja a lelkiismeretesen ismételte szerepét, rendre próbálgatta a divatos fogásokat ; bájosan bigygyesztgette ajkait, elforgatta fejét, csiptetett szemeivel és hamisan mosolygott. Egy útjába eső vén gesztenyefa előtt végre egy fél tucat mély meghajlást tett. Ez a gyerek már valódi kis nő volt.

Ennyi tudomány valóságos ámulatba ejtett ; alig hé

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

éves s már teljesen tisztában van azzal, hogy jövő életföladata férfi szívek leigázásában áll. Csak Párisban láthatni ilyen koránérett leányokat, kik már tökéletesen táncolnak, mielőtt az abc-t ismernék; a vidéki gyermekek ebben a korban még a porban szeretnek hengergőzni, de Livette bezzeg szép ruhájára gondol, kerüli a játékot, nehogy baja essék öltönyének; pompás felöltőjében peckesen álldogál s csak abban leli örömét, ha megbámulják, ha az emberek így kiáltanak föl füle hallattára: „Ah micsoda szép kis gyermek!“ E közben Livette még mindig hajlongott a vén gesztenyefa előtt. Ekkor hirtelen fölegyenesedett, s úgy vettem észre, hogy csatakész pozíturába tette magát; megértettem csakhamar, mit jelent e félig lehajtott napernyő, e mosolygó ajak, e kissé erőszakolt arckifejezés.

A nagyallée felől egy másik leányka közeledett; nagy aranybarna haja volt és gyönyörű zöld ruhát viselt, melynek kivágott derekát a vállon összetartó agrafejjai, zöldtestű kis aranyásskákat képeztek; kalapja fekete csipkéből volt, melyet világoszöld structoll körített.

Livettenek a zöldruhás lánnyka barátnője volt s úgy illett, hogy teljes elegánciával, kifogástalan tartással fogadja. A két cifra bébé könnyedén kezet szorított s nagyvilági delnők módjára elfintorították arcukat. Mutatták azt a boldog mosolyt, mely hasonló alkalomkor az etiquettehez tartozik. Udvarias frázisaikat kölcsönösen eldarálva, föl-alá sétáltak s fövő-lovás-hangon fecsegtek egymással; játékról nem volt szó.

— Ma pompás ruha van rajtad!

— És a te nigrettejeid! valóságos kis csodák!

— Úgy-e a te ruhád valenciennes-csipkével van díszítve?

— S a tied Cluny vagy Chantilly? és ezek a fényes agraffeok! fogadni mernék, hogy legszebbek egész Párisban!

— Mama ma reggel olyan rosszul volt, hogy attól féltem, el sem jöhetek már, pedig neked szavamat adtam.

— Láttad már a Lucy babáját? Fölséges ruhái vannak.

— A szegény Lucyról ezt úgy sem mondhatjuk, mert ő ugyancsak „pauvre“ öltözik.

— Oh nem! ugyanott kapta új ruháját ő is a Louvreből, a hol én, csakhogy az ő csattjai kis szitakötők.

— Ej be szép napernyőd van! A tied?

Livette fülig pirult. Játszott anyja ernyőjével, jól látva, hogy barátnője, a kinek ernyője nem volt, irígykedve érzi az ő fölényét. E kérdés megzavarta Livettet; ha bevallja, ő a legyőzött.

— Igen az enyém! — válaszolt roppant kedves mosolylyal. — Papától kaptam a minap.

Ez volt a tetőpont. Már tudott hazudni, mint a hogy tudta magát széppé és kedvessé tenni; bátran nőhetett, mindent tudott már, a mit szép asszonyoknak tudni kell.

— Nékem is van odahaza egy charmant csipkenapernyőm; a nyele kis arany délignyitó virágban végződik, melyen sípolni lehet — irígykedtette most barátnője Livettet, ki könnyű grimace-t nyomott el.

— Nos, és miért nem hoztad el magaddal azt? — ostromolta a kis lányt Livette. — Legalább elfujtunk volna rajta egy marsot; minő víg mulatság lett volna az!

— Holnap megpróbálhatjuk! — felelt a barátnő kissé zavartan és szemeit lesütve, mit látva, kezdtem ételkedni a trombita-napernyő lételében.

E pillanatban nyolc éves fiú haladt el a lánykák előtt, kavicscsal megrakott kis kocsit húzva maga után; szekerest játszott, egészen neki melegedett és rettenetes „hű-hű“-ket hangoztatott, szilaj hevében csaknem eltaposta Livettet.

— Mily durva ember! kiáltott föl Livette megvetőleg.

— Nézd, milyen kuszált az öltözete!

A két kisasszony gúnyos nevetésben tört ki; a játszó gyermek persze nagyon nevetséges színben tünt föl előttük ló szerepében.

Livette gondosan megsimította ruháját és tovább lépdelt barátnője oldalán.

— Ugyan nézd már! — kiáltott föl — nézd azt a magas ostoba lányt, fehér csipke-ruhában, ki egymaga unatkozik amott; multkor megkérdeztették engedem-e, hogy nekem bemutassák? Képzeld édesem, egy alárendelt hivatalnok leánya! Beláthatod, hogy tudni sem akartam efféle ismeretségről, csak nem kompromittálja magát az ember?

Livette olyan arcot vágott, mint egy sértett fejedelemnő. A zöldruhás barátnő határozottan meg volt verve; se napernyője nem volt, legalább nála nem volt, sem leány nem akadt, a ki be akarta volna magát mutatni neki.

A kis barátnő elsápadt, mint az olyan asszony, ki kénytelen tanuja lenni vetélytársa diadalának; átkarolta Livettenek a derekát és észrevétlenül összegyűrte öltönyét, de ugyanekkor oly szelíden mosolygott, mint egy angyal, s mutatta fehér fogsorát, melylyel szívesen megharapta volna Livettet, kitől anyja, magához intve őt, elvette napernyőjét.

A zöldruhás bébé, miután észrevette, hogy figyelemmel kisérem őt, hozzám fordulva így szólt:

— Minő hazug egy lány ez a Livette! Csak nézze Madame, nem is övé az ernyő s mégis azt mondta, hogy a papája vette neki. Tudja Madame, ez mindig úgy hazudik! A cipőcsattjai sem valódi aranyból vannak, de ő azt állítja, hogy azok valódiak. Csunya egy Livette ez! Fi donc!

— S a kegyed zöldsáska agraffejai színaranyból vannak-e kisasszony? — kérdeztem merően fixirozva a kis rágalmazót.

— Meghiszem azt! mama vehet nekem mindent, a mit csak kívánok, mert nekünk két házunk van Párisban, — szólt hetykén fölbigygyesztve alsóajkát.

— Mikor költözködtök más lakásba? — kérdezte a napernyő nélkül visszasiető Livette barátnőjétől. — Hal-

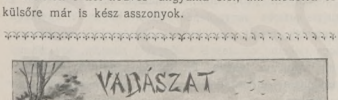
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lom, — folytatta — hogy a háziuratok férjhez adja a lányát s a veje jön a lakásotokba s e miatt mondta azt föl nektek.

A zöldruhás valamit súgott erre Livettenek, s rámutatott egy tőlünk nem messze ülő középkoru úrra, ki szintén figyelmesen nézte a leánykákat, kik e perctől kezdve még jobban csinosították magukat; éppen úgy tettek, mint a kacér fiatal nők, kik méltók akarnak lenni a figyelemre és leakarják billincselni a szemlélőt.

Egy úr nézte őket kiváncsi szemmel! Oh Éva leányai, már a bölcsőben kisért benneteket az ördög.

Egyszerre mindkettő féktelen kacagásba tört ki; talán valamit találtak amaz úrnak öltözetén, a mi ennyire fölkeltette vidámságukat; valószinüleg a kalapja formáján mulattak, mely jóformán elavultnak látszott. A szó szoros értelmében kinevették azt az urat; pici „újjaikat ajkaikra nyomva, gúnyos észrevételeket súgtak egymásnak, éppen mint úri hölgyek a szalonokban. Annyira vitték a dolgot, hogy az úri ember egészen megzavarodott, elpirult és nem tudta többé, mitevő legyen. Végre megadta magát és elsietett e két kedves angyalka elől, kik modorra és külsőre már is kész asszonyok.

Vaddisznó-vadászat.

Irta: *dr. Rodiczky Jenő.*

A vaddisznó, vagy mint a középkorban nevezték: Erdei, utolsó sarjadéka egy ősrégi hires, — hogy ne mondjam hirhedt — nemzetiségnek.

Sanyaru sors! Hazátlan árván, elhagyottan bolyong a rengetegben, mely egykoron dicső ükőseit uralta.

Igaz, Erdei nem a nap fia s nem öcscse a holdnak, mint a chinai császár; nem is vezetheti leszármazási gyökereit Venus méhéig, mint Caesar; sőt . . . de e hasonlat odiumát hallgatással háritom el magamról. . .

De Erdei bizvást elmondhatja magáról, hogy családfájának gyökérszálai a mythos homályba vesznek . . . .

A legterebélyebb nemzetségfák szerény gyalogbodzává törpülnek Erdei komám mamuth-nemzetségfája előtt!

Kétséget sem szenved, hogy leszármazását a Dinosaurius-család egy nagynevü tagjára: az Iguanodonra vezetheti vissza! . . .

Iguanodon, der Lümmel (mely melléknevet Scheffel ruházta rá), máris a vastagbőrűek némi jellegvonásait mutatva föl és világát a kréta-formációban élte.

A miocen epochában többi közt a nemzetségfája négyfelé ágazott. Messze vezetne, Erdei genealogiáját elsorolni ad normam: Ábrahám nemzé Izsákot; Izsák pedig Jákobot, stb.; elég fölemlíteni, hogy az Anaploteriumok, Anthracoteriumok, Adapisok, Choeropotamusok, Entolodonok, Hypopotamusok, Hyoteriumok, Hyracotheriumok, a fajokban gazdag Palaestheriumok stb. közelebbi, távolabbi rokonságban állanak hozzá; s hogy e rokonsága az özönviz előtti korban szerte uralkodott a föld hátán.

A „vastagbőrűek" vagy „sokcsülkűek" nemzetsége az özönviz előtti korban Európában volt képviselve rhinozerothák, vizi lovak s tapirok képében . . . holott itt mai nap e vitézrendnek Erdei az egyedüli képviselője, utolsó mohikánja, a kinek ereje és bátorsága, valamint kegyetlensége számos költői hasonlatra adott okot.

Hektor és Ajaxról azt mondja az „Ilias," hogy egymásra támadtak, mint az erdő kanja harci erővel.

Shakespeare meg az uzurpátor III. Rikhárdot merész képben vadkanhoz hasonlítja, mely vérüket iszsza, mint a moslékot, s testüket kivágja magának vályuképen.

A vadkan veszélyes voltát bizonyítja Vénus asszony, a ki, ha a hitrétegének hitelt adhatunk, málg is siratja Adonist, kit egy vadkan ölt meg.

A kaledoniai vadkant, mely az Erymanthos hegyről Elis, Achaja és Árkádia tartományokat meglátogatta, széttépte Ankaeost: csak egy Herkules győzhette le.

Zrinyi a költő, Csáktornyán állitólag egy vadkantól kapott seb következtében hunyt el.

Maga Miksa német császár irányában annyira megfeledkezett az illő decorumról egy „vágó," u. n. nadrágfoltozó kan, hogy ő felsége halála napjáig sántitott a „recontre" után.

Egy másik uralkodó, II. Ferdinándról szintén megemlékezik a krónika, hogy csak egy paraszthajszálba mult, hogy élve került meg egy vadkan-találkáról.

Mi több: még III. Károlyt is megszorította Pozsony körül egy vadkan! Azonban az ő szerencsére s azok szerencsétlenségére két vadászsegéd volt közelében. Ezek dákosukkal Erdeinek hirtelen elébe kerülvén, megejték a dühöngőt. De minekutána az etiquette szoros szabályaink ellenére nagyot vétettek s ő felsége jelenlétében a dákost hüvelyéből kirántani merészelték, annakutánna 14 napi árestomban elmaraszta1tattnak.

Hogy a vadkan nem civilizálódott, bizonyítja a következő tény. Cserépfalván, a Coburg herceg egyik birtokán történt az eset, hogy a sürüségből kitörő vadkant három lövés fogadta, mire combjában találva egy bokor mögött meghuzódott, honnan egy jól irányzott fickótöltés ismét kizavarta. Erre a dühös állat rávetette magát egy utjában álló erdőkerülőre s azt földre tiporva, agyarával preparálni kezdte. Csak a kilencedik lövés vetett véget a dühöngő életének.

Az idők folyamában igen különböző alakot öltött a vaddisznó-vadászat. Legegyszerübb neme kétségtelenül az volt, midőn a vadász az agyarkodó kant egy szál gerelyre kihivta, „Usz-usz" kiáltást hangoztatva; mire a dühétől elvakult állat maga rohant az eléje nyujtott fegyver elébe. Ha az ember régi képeken szemléli a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vadkan-vadászat e nemét, szinte kedve kerekedik az utánzásra.

S tényleg utánozták is a német udvaroncoknál divó nagy pompával tartott u. n. „eingestellt" vadászatoknál, azzal a kis módosítással, hogy a kant a konvencionátus udvari vadászok előbb törbe ejtették és a midőn a magas uraságok elé került, két markos legény fogta a hátsó csülkeinél. Csak ekkor állt vele szembe a bátor nagyuri vadász, illő módon fölnyársalva a lefüleit vadkant.

Nem sokkal fárasztóbb a vadkanvadászatnak az a neme, mikor a puskás a lőszéken kellő biztonságban elhelyezkedve egymásután lepuffogatja az elébe hajtott sertevadat. Ily módon hozhatta teritékre kanjait I. János György szász király, kiről fennen állítják, hogy 1611-től egész 1653-ig 28,000 vaddisznót részint maga ejtett el, részint — másoktól elejteni látott. Nemkülönben II. György, III. Fülöp spanyol király és Ulrich württemberg; herceg is ilyen lőszékmesterek voltak.

Vadaskertekben egyes nagy urak most is tenyésztenek vaddisznókat, ezek azonban távol sem oly félelmetesek, mint a szabad rengetegek lovagjai.

Eisgrubban a *Lichtenstein* herceg vadaskertjében néhány évvel ezelőtt jelen voltam egy vaddiszno-etetésnél; az ez alkalommal elémbe tárult látvány sajátságos voltánál fogva megérdemli annak elbeszélését.

Egy őszi nap alkonyatán vezetőmmel a szálas erdőbe behatolva, egy magános helyen álló, szilárdan körülkerített kunyhóban foglaltunk állást, mialatt a vadászlegény dobját csörgette. Csakhamar a szélrózsa minden irányából kerültek elő a vaddisznók, de sejthették vagyis szimatolhatták az idegenek jelenlétét, mert jó sokáig nem akartak közelebb kerülni. Végre azonban egy tekintélyes külsejű vadkan nekivetemedett s oda történtet a kunyhó elé, a többiek aztán nyomban utána.

A legény tengerit szórt eléjük, mit jóizüen ropogtattak. Valóban sajátságos látvány volt! Közel kétszáz vaddisznó, köztük nem egy hatalmas agyaru kan, sivítva küzködve egymással s törve magukat az eleségért, mit a legény elébük szórt . . .

Bár az Erdeit nálunk minden időben pusztították, maradt még irmaja elég. A 16-ik században az én adataim szerint ugyan nálunk is ritkuini kezdtek a rengeteg lovagjai, de a 17-ik században ismét elszaporodtak. Valószinüleg a házi disznó szökevényekből került contingens, mely ama mozgalmas időkben sokszor utat talált az elszabadulásra, gyarapította soraikat. A 18-ik század elején némely helyen valóságos csapásként jelentkeztek a vaddisznók.

A vásárhelyi krónikás szerint, mikor a törökök kiüzetése után a nép visszaszállingózott régi lakhelyére — „elhülének, itthon szarvast, vadkant, sok rókát lelének."

Mérken 1870 körül, január hóban tartott vaddisznóvadászaton egy napon 25, a másikon 17 vaddisznót lőttek s ezek közül négyet „gyöngéd" női kéz hozta teritékre.

Mint lovas nemzet, a magyarok lóháton is szoktak volt Erdeire támadni, mint az mai napig a beduinoknál szokásos. A németek meg igen korán kezdték disznófogó ebekkel, — melyek hivatalos neve „Saurüden" — lefülelni az Erdeit, mely aztán sokszor ugy megfizetett jobbra-balra, hogy közmondásos lőn: „Wer Schweinsköpfe essen will, muss Hundeköpfe daran setzen."

A kutya különben természetes ellensége a vaddisznónak, azért mindenféle fajtájut lehet a sertevad sikeres hajtására oktatni, kezdve a komondortól, vagy elrontott vizslától, le a borzebig. Mondanom sem kell, hogy az erős kopó mégis elsőséget érdemel, mert legsikeresebben üldözi és lefüleli. Van a disznó-fogók között olyan, melyet a legerősebb kan sem rázhat le magáról, mert jobb fülét elkapva, hátán át balfelére ugrik, midőn a kan többé meg nem vághatja. Rendszerint azonban nem egy tapasztalatlan vagy túlheves ebet szokott megcsufolni, mint azt Geusknak egy vaddiszno-vadászatot tárgyazó gyönyörü képen szemlélhetjük. A ki látott valaha vaddisznóba csimpaszkodott disznófogót, meg fogja érteni Homért, ki az „Ilias"-ban Hektort, midőn a gondörhaju achaeusokat üldözte, disznófogóval hasonlította össze.

A parforce-vadászat sem utolsó mulatság sertevadra, mint ez Thüngen költői leirásából is kitetszik, melyből csak néhány sort jegyzek ki. „A nap csak épp most kelt föl, megvilágitva az őszi diszben pompázó sötét fenyves erdőt. Nagyszámu vadász-társulat vonul föl lóháton az erdőbe, kisérve a nyugtalan ebfalkától. Midőn a vadászok elhelyezkedtek, a kipróbált disznóhajtót elereszták a füzelékről. Mint a sátán, úgy rohan az erdőbe, s csakhamar hangot ad, fölhajtotta a vadkant, mely dulva-fulvaront ki egy tisztásra. „Vuliá" kiáltással üdvözlik, s a mint csörtetve ujra az erdőbe ront, hova vad száguldozásban kiséri a csaholó ebfalka, nyomában a lovasok serege. Végül úgy látja, hogy nincs menekvés. Elszántan megrohanja a nyomában levő ebeket, de hiába, mert a leghatalmasabb már belecsimpaszkodott a fülébe. Ádáz dühben hol jobbra, hol balra vág s nem egy tátongó seb nyilik nyomában. Aközben megérkezett a pecér is, ki biztatja már-már kimerülni látszó ebeit, mire két vadász fölemeli a lefülelt állatot hátsó csülkeinél s jobb oldalára dönti. Ekkor a gazda vagy ezzel megtisztelt előkelő vendég leszáll a lováról s tarkóként a ballapocka mögött az állat szivébe döfi. A vadkan kiszenvedett s vigan hangzik a kürtök hallali szózata."

A vaddisznó — az egy Coburg hercegségen kivül — sehol sem részesül tilalmi védelemben. Még a szeretet papjai is kikötötték maguknak Nagy Károlynál a szabadalmat, hogy Erdeit üldözhessenek és öldökölhessenek, — azon indok alatt, hogy az emberiség bölcsessége csak úgy menthető meg az enyészettől, ha a tudományokat tartalmazó foliansok és quartansok disznóbőrbe köttetnek!

De jóllehet Erdeit a legaljasabb dúvadak módjára törvényen kivülinek állitották mindenha, kit régibb és ujabb vadásztörvények szerint bárkinek, bármikor s bármivel elpusztítani jogában áll: mégis Tormay János jobbágy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szürke sávot, a megnagyobbodott, most már alabastrom alakot . . . Így is szép . . . Azután felveti bozontos fejét: szimatol . . . a föld meleg leheletébe csupán a novemberi hó üdítő illata vegyül, s csak a láthatatlan forrás csobogása halszik.

No még a fekete csuhát megkefélni, s míg kéjesen dörgölődzik az erdei fenyő cserepes kérgéhez, bölcselkedően bólogat.

Okos találmány lehet a divat, mikor magát a teremtés koronájának hivő ember is olyan bolondja. Lám azok a kecses gyönyörü dámák, dehogy mulasztanák el külföldi fürdőzésük előtt apró, gyöngy fogaikat ördöngös masinákkal szuratni, furatni. Türik a gummi álarcot, fürészelést, reszelést, kaparást, kalapálást, tömékelést . . . mert ez divat. Miért ne hódolnának annak az erdő fekete szépei is? Bizony müvelik azok is, de mivel a vadászokkal vívott küzdelmeikben túlcsigázott idegeiket hazai pocsolyákban hűtik le, csak akkor keresik föl fogorvosaikat, mikor Rómába szándékoznak zarándokolni.

Már jönnek is.

Nyüzsög a fényes terem a szebbnél-szebb menyecskétől. Egyik karcsu, másik gömbölyded, valamennyi ideoda lökdösi nedves, fekete orrocskáját. Megelégedést árúló röfögés tölt be minden zugot.

Nagyvilági jártassággal forog körülöttük Kancsi, mindenikhez van egy kedveskedő röfenése, de már kezelni csak a fiatalabbját kezdi. Különös módon kedveskedik választottjának. Ormányával gyöngédtelenül döfödi, s ép hatalmasat óhajt harapni Dulcinéája nyakán, mikor a nehéz kárpit mögött észre veszi egy fényes agyar villámlását. Pillanatra megtorpan . . . a hölgyikék ijedten eltörtetnek . . . ő meg egy szökéssel ott terem a villogó agyar tulajdonosa előtt. Merész seladon, akinek foga fáj . . . az emsékre. Már nem fáj, menekülne is, de Kancsi nem engedi el oly könnyen pacienst. Szépen betessékeli. Csak úgy cseng, amint reá koppint a fájós fogra. Először kinzó szerszámait, csíptetőt, fogókat s ugyancsak reá szorítja.

Mindhasztalan, meg se moccan a hatalmas fog. Ez dühbe gurítja a csak sikerekhez szokott Kancsit. Vérben forgó szemekkel készül az utolsó, de biztos műtéthez. Megveti hátsó két lábát, rövid nyakát még összébb szorítja, hogy teljes erővel vethesse magát áldozatára, de ez se veszi tréfának a dolgot, s összeszedve erőit készen várja a támadást.

Összecsapnak. Piszkos foszlányokra szakad a szép fehér szőnyeg, amint egyik-másik hangtalan fájdalmában fölhasogatja azt.

Isszonyú viaskodás.

A hold lezárja felhő pilláit, hogy ne lássa, miként hatol Kancsi bordái közé az élesre fent, kardalaku fog.

— Letört . . .

Az égen összevonogatják a nagy, szürke kárpitot, — vége a tragédiának.

* * *

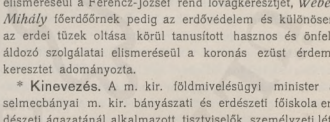
Bajusz ideges ugrándozására meginog alattam a vadászbot. — „Rsvisz, rsviszt" . . . Már lőtávolon kivül.

Kedvetlenül ballagok hazafelé, s meg vagyok győződve, hogy nagyon gyenge az idei húzás. De az a foghuzás, annak úgy kellett történnie.

Bizonysága az a 10 és ½ centiméteres agyar, melyet a vaddisznó vadászaton elejtett vadkan hájában, gennyes váladékban beágyalva találtunk. A beletört agyar okozta seb a vastag fellőrön nem volt észlelhető, s akkor akadtunk csak reá, mikor a már napvilágra hozott, jó csomó ólomvagdalék érdekesnek igérkező tartozékai után tovább kutattunk.

Szegény Kancsi! Sokáig viselhette ama végzetes foghúzás kellemetlen emlékét jól táplált, vaskos testében, míg beletörődve megbarátkozott azzal, amit a ledörzsölt, szürkülő szőr pamacsok törpe maradványaival körül vett, teljesen beheggedt sebből következtetni lehetett, de hogy jobb szerette volna, ha a fényes agyar nem az ő oldalából kerül az immár díszes ezüst foglalatba . . . az több mint bizonyos.

Mitske.

* **Kitüntetések.** Ófelsége a király *Pfalz Károly* erdőtanácsosnak, saját kérelmére történt állandó nyugalomba helyezése alkalmából, sok évi hű és hasznos szolgálata elismeréseül a Ferencz-József rend lovagkeresztjét, *Weber Mihály* főerdőőrnek pedig az erdővédelem és különösen az erdei tüzek oltása körül tanusított hasznos és önfeláldozó szolgálatai elismeréseül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

* **Kinevezés.** A m. kir. földmivelésügyi minister a selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdészeti ágazatánál alkalmazott tisztviselők személyzeti létszámában kinevezte *Fekete Zoltán* m. kir. erdészjelölt s tanársegédet a X. fizetési osztályba sorozott adjunktussá s beosztotta az erdőrendezési tanszékhez.

* **Felhivás** *az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alapból kiosztható segélyek ügyében.* A m. kir. földmivelésügyi miniszterium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alapból az 1905/1906-iki tanévre a szabályzat értelmében a segélyek folyó évi julius hóban osztatnak ki. Segélyben részesülnek a m. kir. földmivelésügyi miniszterium szolgálati ügykörébez tartozó, avagy az államerdészet szolgálati köréből nyugdijazott, s illetve elhalt erdőtiszteknek nyilvános joggal biró gymnasiumokban és reáliskolákban, vagy a selmecbányai m. kir. erdészeti főiskolán tanuló, illetve ezen tanintézetekbe 1905. év őszén belépő fiugyermekei, illetve árvái,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

megjárta, hogy Erdeit lőni merészkedék, mint ezt egy 1557-ből kelt s Mezőlaki Ferenczhez intézett levélből kivehetni. Ebben a levélben Bornemisza Mátyás a következőket irja:

„Egregie domine domine mihi observande, serviciorum meorum perpetuam exhibicionem. Towabba en az kemed lewelet megertettem (stb.), hogy en az Tomay Janus jobbagyt fachan lwny ala hyttam volna es itt megfogattam es harom palchaval verettem, az otan (stb.) az yegbe haromzer bukttattam volna; byzonynyal irom meg ke-nek úgy volt, hogy en hivattam ala, hogy fachant lwjenek, de akkor en ewket nem bantottam, mert akkor meg nem ertettem, hogy zarvast lwttek és erdeyet, hanem az otan Rezen megmonda egy jambor baratom stb., hogy az nemetfalwyak egy zarvast lettek és egy erdeyet és az erdeyet magokra osztottak stb., it nagyon kerdezem es eskettetem, semy keppen meg nem vallak (stb.) en semmy modon nem hyhettem az ew hyteket, hanem vagaték egy leket az yegben yeztesnek okaert (stb.), az egyket feyevel egyszer kewesse meg martattam (stb.) ezen negyede es ogy monda, hogy az erdeyet ew lwtek meg es ewten voltak, ewt fele osztottak . . . .“

A magyar ember mindenha kedvelte a vaddisznó fekete husát és kocsonyás szalonnáját. De a külföldiek sokszor megelégelték nálunk ezt az élvezetet. Igy Lady Vortley Montague feljegyezte, hogy midőn 1717-ben követ-férjéhez Konstantinápolyba utazott, hazánkon vette át utját, s bárhol szállt meg, mindenütt vaddisznóhussal kinálgatták.

Azok közül, a kik hajdanta szerencsésen szembeszállak a bátor vadkannal, nem egynek a családja ékítette Erdei fejével cimerét. Igy, — hogy csak némelyeket említsek, — a báró Baillouk cimerében három jobbra fordított piros vadkanfej látható; a báró Schloissnigg cimerében pedig piros mezőben arany vadkanfej. A Danevitzek cimere fekete kanfejet mutat, melynek agyarát piroskaru kéz tartja. A Gordon nemzetség három arany kanfejet visel kék mezőben; a Schellenbergek három feketét arany mezőben. A Strachwitzok több ága ezüst agyaru fekete kanfejet visel cimerében. Az Enis bárók középső sisakdiszén vadkan látható, mely hátán koronát hord. Tornay János sirkövén sisakdiszként egy előtünő vadkan látható, a melynek bal pofájába vadászt ór van ütve.

A fogorvos.

Leirhatatlanul szép az erdő, mikor hosszú pihenése után a nap egy-egy forró csókja fölszívja a lábainál már kopottan heverő téli kámzsát, hogy a föld felölthesse virág köntösét. A hóvirág, kankalin, leány kökörcsin, ibolya és számtalan apró virágszál harmat cseppel behintett szinpompás kelyhéből szirmából, pici levélkéjéből szőtt remek uszály ez, mig az erdő karcsu derekát enyhe tavasz fakasztotta, sejtelmes zöld lombozata diszíti.

A kikelet teljes varázsa öleli át a lakásomat övező illatos erdőt is, melyet a nap tündöklő bibor sugarai arany keretbe zárnak. Gyönyörködöm az elragadó képben, s feledve a nap fáradalmai.

Vállamra vetve hű kisérőmet sietek a közeli tisztás felé, nehogy üdvözlés nélkül elvonuljon fölöttе a hosszu csőrű.

Már megkezdődött az állat világ esti élete.

Élénk csiripelés a sötét fenyő ágai között; az erdei uton Bajusz, hű kutyám, felhajszol egy virgonc mókust, mely fölkapva a vén fenyő csúcsára, vigyorogva dobál utamba nehány tobozt; a burjánosban őz virraszt; a zöldelő bokorban a madarak est imája zendül; a szántóföld barázdáiban fogoly pár hivogatója csendül; amott meg az erdő szélén két nyul járja bolond szerelmi táncát.

„Pszt“ . . . No lám! Borcsa cselédleányom is ott ringatja termetes testét a virágos gyalog ösvényen, s szaporán igyekszik előre. Látni vélem, amint ismét csucsorítja csókra termett ajakát . . . „pszt“ . . . de ezt már meghallja Marci, a deli szénégető legény is, s eldobva szénvonót, lapátot, szivrepesve száguld a hang felé . . . Halk sikoly vegyül a madarak danájába . . . bizonyára Borcsa taposott békára.

Mindenütt szerelem.

Azután csend lesz az erdőn, titokzatos fátyol borul reá, melyen az esthajnali csillag fénye rezeg. A kábító balzsamos légtől fölmagasztosul a lélek és szárnyakat kap a gondolat; bódító illat száll az üde földből, mely reá nehezedik szempilláimra, s azokkal parancsolólag lezárja.

* * *

Fényárban uszó terem a vadókás tetején. A tágas helyet körülzáró zöld falakon milliárd villamos csillár kékes-lila fényben ragyog; kék boltozatáról hatalmas ív lámpa szórja pazar fénykévéit. Legtündöklőbb a sarokban magánosan álló százados fenyő, melynek sötét tűihez müvészesen tapadnak a hópihék kristályos jegecei, — tündéries fényben törik meg ezeken a hold igéző sugara. A kényelmes moha pamlagokra lágyan simul a fehér bársony takaró, itt-ott remek csipkézettel, amint a meleg föld mohón fölszívta a friss havat és áttört azon egy-egy oda tévedt cikornyás falevél. A kiemelkedő szikla tömbök tövében festői csoportozatokban párrány levelek behintve csillogó gyöngyökkel. Mindenütt disz és fény. Mesteri alkotás: a természet fenséges keze rendezte ily elragadóan széppé.

Meglebben a bejárat csipke függönye, s zizegve verődik össze a klárisz szinű pityékzet. A veres berkenye fényes szürkés-barna ágai mereven hajlongva nyitnak utat a belépőnek. Ez a tündér terem uralkodója.

Kancsi, a hires fogorvos komoly méltósággal lépked egyik csecsebecsétől a másikig, igazit ezen is, amazon is. Az egyik granit szobrocska megindul, s szaporán gurúlva magára sodorja a lágy, fehér szőnyeget, míg utját állják az összefonódott gyökerek ákom-bákjai. Gyanus pillantással sandít utána Kancsi, nézi a nyomában kelt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nemkülönben leányiskolákban, vagy női tanítóképezdékben tanuló, illetve ilyen intézetekbe belépő leánygyermekei, illetve árvái abban az esetben, ha a sikeres tanulási előmenetelt igazoló bizonyítványaikban kimutatott osztályzatoknak legalább fele „jeles és jó." A jelenleg segélyben részesülők is újra folyamodni tartoznak és egyegy tisztviselőnek nem csak egy, hanem megokolt esetben két, sőt három gyermeke, illetve árvája is kaphat segélyt. Az évi segélyösszeg a tanév folyama alatt 10 (tiz) havi egyenlő részletekben szolgáltatik ki. A kioszztandó segélyeknek legalább $^2/_3$-ad része fiuknak adatik. A szülők vagy törvényes gyámok által benyujtandó irásbeli kérvényekben kimutatandó a még ellátatlan és már ellátott gyermekek száma, továbbá hogy van-e valamelyik gyermeknek ösztöndija, vagy más ilynemü állandó segélye, s ha igen, kitől és honnan kapja azt ? Továbbá e kérvények felszerelendők a szülők, illetve árvák vagyoni állapotát feltüntető hatósági bizonyitványnyal és a tanulók a legutóbbi tanévről nyert iskolai bizonyitványával. Felhivatnak ennélfogva az érdekelt szülők, illetve gyámok, hogy a segélyben részesülésért beadni kivánt szabályszerü bélyeggel ellátott kérvényüket legkésőbb folyó évi julius hó 8-ig az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző bizottsághoz (Budapest, V. ker. Zoltán utcza 16. szám) annál is inkább beküldjék, mert a később beérkező, vagy kellőleg fel nem szerelt kérvények figyelembe vételnei nem fognak. Budapest, 1905. évi junius hóban. M. kir. földmivelésügyi miniszter.

* **„Erdély"**. A hetekben jelent meg az Erdélyi Kárpát Egyesület (E. K. E.) képes haviszemléjének legujabb 3—4 száma, melynek közérdekü tartalma hazarészünk természeti szépségeinek és népélet tarkaságainak ujabb céltudatos terjesztője és ismertetője. Az uj füzet cikkelyeit hangulatos vers vezeti be a korán elhunyt *Boér* Miklós „A turista himnusza" cimü hattyú-dala. Utána következik *Orosz* Endrétől egy a néprajz és az ősrégészet külön hatását fejtegető közlemény, majd *Czárán* Gyula a tizfalusi barlangot irja az ő közvetlen szakavatott tollával a szöveg közt 4 sikerült képpel ; *Ruzitska* Béla dr. pedig a Biharhegységben tett tavalyi kirándulásairól számol be, 5 illusztráció tarkitván a változatos turista eseményeket ; *Ornstein* József ny. őrnagy a mezőségről értekezik, s mig egyfelől K. *Fodor* Jánosnak az Árpádcsúcsi messzelátóról irt cikkelye keretében egész kis helyrajzi elmefuttatást élvez végig az olvasó, addig dr. *Herrmann* A. az összegyüjtött kincsáló históriákat kezdi ismertetni. *Kun* Géza gróf haláláról, az E. K. E. most megnyilt legujabb időleges kiállításáról, t. i. az Oroszféle gyüjteményről ; a kerékpáros turistaság előnyeiről stb. szóló apróbb közlemények zárják be az élénken szerkesztett füzetet. Örömmel jegyezzük meg, hogy az eddig alig ismert barlang vidékekre is kiterjeszti a figyelmét az E. K. E. s a divatossá lett révi Zichy-barlang mellett Meziád, Tizfalu, a József főherceg és eszkimóbarlang irásban és képben rendre föltárulnak az érdeklődők előtt. Az „Erdély"-t az Erdélyi Kárpát-Egyesület tagjai 6 korona tagdij fejében ingyen kapják s ajánljuk is a magas szinvonalon álló nemes célu honismertető folyóiratot a nagyközönségnek.

* **A földbe vert faoszlopok és cölöpök konzerválása.** Nem tökéletes a konzerválás akkor, ha a földbe rakandó cölöpök földbe kerülő részeit egyszerüen csak bekenjük karbolinemummal vagy kátránynyal. Tanácsos ezenkivül közvetlen a talaj felszinén anélkül, hogy teljesen átfuratnának, ferdén lefelé egy körülbelül 1 cm. átmérőjü lyukat furni beléjük és ez karbolinemummal töltendő meg, a lyuk nyilása pedig facsappal elzárandó. 2—3 nap alatt a fa beissza a karbolinemumot és akkor a lyuk ismét megtöltendő, s ezen eljárás mindaddig ismétlendő, a meddig a lyukban 8 napon át megmarad a konzerváló folyadék. A karbolineum ilyen módon kiszorítja a fa rostjaiban levő vizet és a cölöp földalatti részeit határtalan időkig konzerválja. Mikor már nem szükséges több karbolineumot önteni a lyukba, erős facsapot verhetünk bele és ennek kiálló részét simára lefürészeljük.

* **A vasutüzem által okozott erdőégések korlátozását célzó újabb intézkedések.** A porosz kir. államvasutak igazgatósága a vonalai mentén az utóbbi években előfordult gyakori és nagykiterjedésü erdőégések okait tanulmányozván, megállapította, hogy a mozdonyszikrától okozott tüzek megszüntetésére irányuló, nálunk is érvényben levő óvintézkedések a legtöbb esetben nem elégségesek, sőt gyakran letarolt sávban uralkodó erős légáramlat a tűz terjedését elő is segíti. Eme tanulmányok eredményeképen a porosz kormány f. évi január havában a vasuttól átszelt erdőterületek megvédése céljából uj intézkedéseket léptetett életbe, melyek abból az alapelvből indulnak ki, hogy a mozdonyszikrától okozott tüzek elharapózásának megakadályozására 12—15 m. széles, fával beültetett sávok a legalkalmasabbak, melyek a pályatesttől, valamint a szomszédos erdőterülettől 1·0—1·5 m. széles felásott védőszallagokkal választanak el, 20—40 m. távolságban pedig keresztirányu, ugyancsak feltört ösvényekkel van megszakgatva. A védősávon belül levő fákról 1·5 m. magasságig a száraz ágak, valamint a földre lenyuló ágak lenyesendők, a pálya felőli levő utolsó sor fái csak a száraz galyaktól tisztitandók meg ; sem a védősávban, sem a hosszirányú, illetőleg keresztirányú ösvényekben könnyen meggyuló anyagok összehalmozódását megtürni nem szabad. Magas töltések lábánál, valamint a kanyarulatok külső oldalán a fokozott tüzveszedelemre való tekintettel ajánlatos a védősáv mögé egy második, hossz- és keresztirányú védőszallagokkal széttagolt 10—12 m. széles övnek a beiktatása. Mindaddig, mig az ujonnan ültetett, vagy pedig a 60—80 esztendős forduló szerint megujított védősávon belül levő fák a 3·0 m. átlagos magasságot el nem érik, egy második védőövnek a kihasitása szintén szükséges. Az erdőterületeknek a fent vazolt elvek szerint való megvédése céljából uj védősávoknak erdei fenyővel való befásitására, valamint a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

már meglevőknek gondozására a porosz kir. államvasutak az 1905. évre 1.000,000 márkát irányoztak elő. („Kölnischer Zeitung“ 1905. április hó 13. sz. nyomán.)

* **Uj fonalas növény.** A kendernek, lennek, de az eddig náluk ismert exotikus surrogatumnak: a jutának is uj versenytársa akad. Erről szól a hir, mely azt mondja, hogy báró *Bornemissza* Pál, a Magyar Királyi Kereskedelmi Muzeum kelet-afrikai levelezője, beküldötte a Kelet-Afrikában nagyban tenyésző agave növény rostmintáját, melyre a szakkörök véleménye szerint nagy jövő vár a textiliparban. Mi nem valami szivesen látjuk az uj jövevényt annál is inkább, mert nálunk nem termeszthető s igy a mi fonalnövényeinknek ellensége.

* **Egykerekü motor.** Amerikából ismét szenzációs találmány hire érkezik. Jensen Ozvald egykerekü motorgépet szerkesztett, amely szerinte nemsokára az összes eddigi közlekedési eszközöket kiszorítja a használatból. Az uj találmány igen eredeti, amellett igen egyszerü. Hosszu, 9 láb átmérőjü keréken lóg egy ülés, amely mindig egyenes irányban marad. Az ülés alatt van a motor, amely a kereket könnyen hajtja a villámvonat sebességével. A motor oldalán két kisebb kerék van, amelyek lassubb meneténél is biztosítják az egyensulyt, gyors menetnél azonban feleslegessé válnak és felemelhetők. Az uj gép árkot, töltést, gátat, szakadékot akadálytalanul röptében szel át.

Méltóságos, Nagyságos, Tekintetes, Nemes, Nemzetes Tisztelt, Érdemes és Erdővitézlő

Fordaszakhyy Dániel

m. kir. egyetemes főerdőmővész és tevékenységi műakrobata kegyes Uramnak

Erdőirodazug.

Kedves Erdőbarátom Uram!

Minthogy nemes Dombszöghy és wewreshegyi Vereshegyi Dániel Uraméknál különb módon mutatkozott be a Magyar Erdész olvasói előtt, engedje meg, hogy a „cirkseprő beszerzés“ forrásának kitalálására szóló rendelet alapján, a hivatalos rendelet okozta elcsodálkozásomban megvett cirokseprűt alkalmazzam becses nevének korrigálásában, mint fent is olvashatja, mert ha nemes Dombszöghy és Vereshegyi uraimék nemes emberek, illő hogy egy elhasznált cirokseprőbe dugott, erdőben nevelkedett somfanyéllel felavassam a nemes erdőmővészek sorába. Avagy talán, hogy ne sértsem, Fordaszakhyy névvel és a cirokseprővel is oldalba tisztelem.

Azon sok és nemes feladatai, a melyeket elsorolt, bizonyára nem állhatnak meg számaikban, sem a stb.-ben, mert hiszen oly nagyratermett, nagyratűrő és türelmes férfiu, mint kedves Erdőbarátom Uram, még sok nehéz problemát fog megoldani és közhasznu tevékenységében le fog ereszkedni, — természetesen a magas rendeletek alapján — a tőzeg lápok gázos mélységeibe, hogy onnan hozza e napvilágra az ős fák gyökereiből képződött Arbor nesnamoides maradványait és hogy a phytopbalnologiai állomás (magas megbizás alapján) vezetésére alkalmasnak mutatkozzék.

Nemes Erdőbarátom Uram sem feledkezett meg ezekről tudom és ezért keresi is a lenyomatokat, hogy a nyomott fémárukban mutatkozó szükségletét — ismét magas rendelet alapján — kimutathassa és inggomb, kabátgomb és nadrág középgombban, a feszülés következtében előálló hiánnyait kellően fedezhesse.

Óh Nemes Erdőbarátom Uram! bizonyára érdeklődik a székely és ruthén segitő actió állandó teendői iránt a csirke szaporitás és trágyakpzés terén s nem mulasztja el, különös tevékenységét ülve, állva s fekve, érvényesiteni.

Tudom hogy szereti a jó kosztot, a melyhez jó tűzhely kell és épen ezért igyekezni fog, a hivatalosan kapott szab. takaréktűzhely árjegyzék iránt, meleg érdeklődését kifejteni, mert ezt a rendszabályozott failletmény élvezete mellett, csakis meleg szakbuzgalommal tudja kellően fűteni.

A jó koszthoz immár lőheti előre, a létesitendő erdőtiszti vadászterületen a bakot, a melyhez sütheti, főzetheti az ehető gombamintákból kóstolónak visszatartott válogatást, mert hiszen egyéb gombát csak nem tart meg, hanem kellő óvatossági nyilatkozatok mellett beküld.

De mi is van még hátra! A fekete leves, a melyet az orvhalászoktól hivatalos parancsra elvett halmaradék élvezetes elfogyasztása után, hörpinget.

De vigyázzon kedves Erdőbarátom Uram, össze ne tévessze a Franckkávét a makkávéval, mert esetleg abba a bajba keveredhetik, hogy a makkávét maga pörköltette a csemetekerti makkból.

És ne feledkezzék meg arról, hogyha gombát szed, miszerint 12 Km-en belől kezdje működését, ne hogy a korlátolva mérsékelt napidijainak sokasága, a leszállitott uj kategoriába sorozassék.

Üdvözlöm kedves Erdőbarátom Uramat, s biztositom, hogy ha meglátogat, ugy fogadom mint illő, a hivatalos szállitásra berendezett fogatomon *megyek* eléje, s az illetmény földemre már elköltött pénzemtől dúzzadó tárcámmal feldiszitett keblemre. Erdőjólét kifejezés kiséretében maradtam

Kedves Erdőbarátom Uramnak

alás szolgája:

Mellőzötth Tihamér

m. kir. műerdő-jogász, orsz. főerdőmesteri ős-áspiráns.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü

vadászfegyverek

megrendelhetők:

Lakatos Károlynál

Budapest, II., Csalogány-utca 26.

KITÜNTETÉSEK:

BRÜNN 1894. TROPPAU 1895.

Heider V. és Fia

Freudenthal (Osztr. Szilézia).

Vadászati . . . . ékszerkülönlegességek.

(Hubertus-Schmuck) szarvas- és rókafogakból, korcsagancsokból stb. legfinomabb arany és oxydált ezüst kiállí- . . . . . tásban. . . . . .

Ékszerek, arany- és ezüstárúk, Chinaezüst-cikkek és müöntvény-tárgyak gyára és . . . . . raktára. . . . . .

Képes árjegyzéket kívánatra ingye . és bérmenve küldünk.

A cím pontos megadását kérjük.

Szarvas- és rókafogak előzetes beküldés mellett a legmagasabb arakban megvételnek.

Holfeld erdőtanácsos vadnyalató pora

nagyban előnyéjti a

fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kiséretek igazolják a tiszta növényeredetü pornak kitünő hatását. Az e porral készített sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eredeti állapotban csakis

FORSTRAT HOLFELDS ERBEN

Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

Sz. 1594/905.

Pályázati hirdetmény.

Lemondás folytán üresedésben levő

erdőőri állás

betöltésére ezennel pályázatot nyitok és felhivom mindazokat, kik ezen állást elfoglalni óhajtják, hogy szabályszerüen felszerelt folyamodványaikat az első hirdetés napjától számitott 30 nap alatt hozzám adják be, mert a későbben beérkező kérések nem vétetnek figyelembe.

A megválasztandó erdőőrre a város tulajdonát képező 1350 hold erdő őrizete bizatik, az ezen állással járó jövedelem pedig 480 korona fizetés és 60 korona lótartási általány.

Vizakna, 1905. junius hó 15-én.

Ambrus Károly
polgármester.

Pályázati hirdetés.

A csikszeredai m. kir. állami erdőhivatal kerületében a Gyergyóremete község székhelyilyel rendszeresített VIII. számu hatósági **II. osztályu erdőőri állomás** megüresedvén, erre évi négyszáz (400) K bér és 30 ürméter a legközelebbi birtokossági erdőből tövön kiszolgáltatandó tüzifailletménynyel, ezennel pályázat nyittatik.

Pályázni óhajtók egy koronás bélyeggel ellátott és a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz intézett folyamodványaikat a következő okmányokkal kötelesek felszerelni.

1., keresztlevél; 2., erkölcsi bizonyítvány; 3., erdőőri szakvizsga letételét igazoló bizonyítvány; 4., jó láto, halló és beszélő képességet igazoló hatósági orvosi bizonyítvány; 5., katonai kötelezettség teljesítését igazoló okmány; 6., oly egyéneknél a kik előzőleg már máshol szolgálatban állottak szolgálati bizonyítvány.

A pályázatok **folyó évi julius hó 31-éig** nyujtandók be annál is inkább, mert későn érkező, vagy a fennt elősorolt okmányokkal fel nem szerelt folyamodványok nem fognak tekintetbe vétetni. — Egyuttal az is közöltetik, hogy 40 évesnél idősebb egyének a pályázatból ki vannak zárva.

Erdőhivatal.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Egyszerűsítés, egyesítés.

Minduntalan hallani, hogy a járási állami erdőkezelés egyszerűsítése kikerülhetetlen, mert — a hogy van — nagyon drága!

Tudom, hogy drága; hive volnék az egyszerűsítésnek, de nem értem mire való, kik akarják és miért a centralizátiót?

Minden intézmény kezdetleges korában centralistikus, minél jobban fejlődik, annál kisebbek és önállóbbak lesznek a kezelési egységek. Miért fejlődnénk mi visszafelé?

Értem a kisebb-nagyobb központokból való kezelést akkor, midőn az államnak nincs elég képzett és gyakorlott közege; míg a terület- és birtokviszonyok, üzemtervi és határbiztosítási munkálatok, használatok és erdősítések rendezetlenek. De midőn mindeme viszonyok úgy a hogy rendbe jönnek, akkor véleményem szerint a kezelőnek a járásában van a helye; akkor a kezelőt mindjobban önállósítani és szükség szerint ellenőrizni kell. Figyeljenek meg a centralismus hivei egy berendezett erdőgondnokságot! Tapasztalni fogják, hogy nagyon vékony az iktatója, minimumra redukálódtak a kihágások és áthágások, nem érkeznek beadványok és kérvények, — hanem — és jobban mondva mert — a kezelő szoros kontaktusban áll birtokosaival. Részt vesz személyesen és erdőőrei útján az erdők összes használataiban és munkálataiban és helyi ismereteivel, személyes befolyásával az erdőgazdaság intenzivitását, jövedelmezőségét mozdítja elő.

Ez pedig az állami erdőkezelésnek célja. A kisbirtokosoknak használ, javára kell lennünk, ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha köztük, velük vagyunk.

*

Egy ismerősöm felfogása szerint a lapokban hangoztatott centralizátio alatt nem az erdőgondnokságok és erdőhivatalok, hanem (mindig az állami erdőkezelésről szólván) az erdőhivatalok és erdőfelügyelőségek összevonása értendő.

Arra nézve, hogy ez helyes és üdvös volna-e vagy sem: tartózkodom a vélemény-alkotástól, mert nem érzek erre hivatottságot.

Ha megszavaztatnának, ismereteim és lelkiismeretem szerint az összevonás mellett szavaznék; — és úgy hiszem, ezzel nem jönnék ellenkezésbe a fennt kifejtett decentralisztikus elvemmel, mert e két hatóság összevonása szerintem tulajdonképpen nem centralizátio, mert az állami erdőhivatalok ma is de fakto ellenőrzési, felülbirálási, felügyeleti teendőkkel foglalkoznak; — s azoknak a felügyelőségekkel való összevonása nem két különböző hatáskörnek egybeolvasztását, hanem két nagyban egyforma hatóságnak egyesítését jelenti. (—.)

*

Fenti cikket közzétesszük, bár eddig hangoztatott elveinkkel ellenkezik; megmondjuk miért?

Mi ugyanis kivántuk a járási erdőgondnokságok megszüntetését, — de ebben a kivánságban nem kisért a centralizátio réme, mert az erők szétforgácsolása is végzetes hiba. Egy vármegye erdészeti ügyeinek intézésére a vármegye székhelyén szervezett erdészeti hivatal tökéletesen elegendő, külön járásokba osztás már az erők szétforgácsolását jelenti, mert az együtt működő személyzet munka megosztása tökéletesebb. A felekkel való érintkezés lehet így is közvetlen és gyakori, csak utazgatni kell. Ebben a kivánságban pedig éppen a decentralizátio elve nyilatkozik meg, mert a ministeriumból az ügyek ellátásának súlypontja éppen ezekre a vidéki hivatalokra esnék.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola tanári karának emlékirata a főiskola székhelyének áthelyezése tárgyában.

Midőn Ő Felsége főiskolánk jelenlegi szervezetét mult évi augusztus hó 3-án kelt legfelső elhatározásával megerősíteni kegyes volt, bányászati és erdészeti felső szakoktatásunk fejlődése új korszak küszöbéhez lépett. Mély hálával fogadtuk az új szervezetet, mert hiszen a régivel szemben határozott haladást és fejlődést jelent; de épp e hálaérzet az, mely párosulva főiskolánk és vele együtt bányászatunk s erdészetünk jelen és jövő érdekeinek gondos mérlegelésével, arra késztet bennünket, hogy újból felemeljük szavunkat.

Főiskolánk — multjához híven — jelenlegi szervezetével is szorosan alkalmazkodott a kor kívánalmaihoz. De, — jóllehet a reorganizáció gondosan számolt mindama követelésekkel, melyeket a bányászati és erdészeti tudományoknak az utóbbi időben bekövetkezett rohamos fejlődése úgy az előadott tananyag, mint annak terjedelmét illetőleg is támasztott — bányászati és erdészeti felső szakoktatásunk reformálását még sem tekinthetjük befejezettnek. Nem tekintjük befejezettnek azért, mert a szervezet, bármily gondosan legyen is kidolgozva, holt betű marad mindaddig, míg hiányzik sikeres megvalósításának lehetősége. Ez pedig hiányzik.

Mert tekintsük csak a bányászati és erdészeti felső szakoktatást a maga egészében, vizsgáljuk meg helyzetét alapjában és kutassunk ama feltételek után, melyek okvetlenül szükségesek ahhoz, hogy főiskolánk célját elérhesse, hivatását betölthesse.

Akár a bánya- vagy kohómérnököt, akár az erdőmérnököt vegyük, nevelése két részre tagozódik: az egyik az elméleti, a másik a gyakorlati nevelés. Az elsőt a főiskola adja, a másodikat ki-ki saját pályáján szerzi meg, mert valóban gyakorlati tapasztalatokra csakis önképzés útján lehet szert tenni a gyakorlati élet mezején.

A főiskola feladata eszerint: lerakni azt az alapot, mely a későbbi gyakorlati ismereteknek biztos látással való megszerzésére és tudatos fejlesztésére képesít. Minél erősebb, minél szélesebb az alap, annál biztosabb, annál tágasabb a rajta nyugvó épület; minél többet képes a tudományos kiképzés a főiskolán nyujtani, annál élesebb lesz a szemünk, tágabb a látkörünk, biztosabb az itéletünk és termékenyebb az alkotóképességünk. Más szóval: a tudományos nevelésnek a főiskolán többet kell felölelnie, mint a mennyit a későbbi speciális tevékenység szorosan véve megkiván. Ha önálló szellemi munkát akarunk végezni, már csak azért is többet kell birnunk, mint a mennyit a gyakorlatban tényleg használunk, mert a tudomány minden ága számtalan szállal van a többi ághoz kötve és a képzelet, a szellemi tevékenység e legfontosabb tényezője, teljesen megbénul, ha ezeket az összekötő szálakat, amelyek nélkül látókörünk homályos marad és szellemi tevékenységünk új irányt nem vehet, elveszítjük. Bármilyen egyszerű, a valóságban tényleg előforduló technikai problémát vegyünk, az annyi mindenféle egyéb körülménynyel és mellékteketintettel kapcsolatos, hogy a valóság körülményeinek mindenképen megfelelő megoldása csakis alapos, széleskörű tudományos képzettséggel lehetséges.

A mondottakkal azonban nem annak akartunk kifejezést adni, mintha a főiskola célja csupán csak az elméleti nevelés volna. Ellenkezőleg; teljes tudatában vagyunk annak, hogy a hallgatókat, amennyire ez az elméleti munka terén csak lehetséges, a gyakorlat részére is elő kell készítenünk. Hiszen új rendszabályaink első cikkelye is azt mondja, hogy „a főiskola feladata: rendszeres tanítás útján bányamérnökök, kohómérnökök és erdőmérnökök gyakorlati irányú kiképzése tudományos alapon." Csak az a kérdés, vajjon mit kell itt gyakorlati irányú kiképzés alatt értenünk? Azt semmi esetre sem, hogy a hallgatók, mint kész szakemberek, gyakorlati ismeretekkel és tapasztalatokkal megrakodva hagyják el a főiskolát. Ezeket, mint már említettük, csakis a gyakorlatban lehet elsajátítani. A főiskolán tartott gyakorlatok és laboratoriumi munkák már csak azért sem pótolhatják teljesen a gyakorlatot, mert itt is az elméleti utasítások játszák a főszerepet és mert különben sem érvényesülhet bennük a gazdasági momentum, amely pedig a gyakorlati kérdések megoldásánál elengedhetetlen feltétel. A főiskola a kiképzésnek gyakorlati irányt kizárólag csak azáltal adhat, hogy iparkodik felébreszteni és kifejleszteni hallgatóiban a gyakorlati érzéket, a feltétlen önbizalmat, a minden körülmények közt helytálló önállóságot, a teljes felelősség érzetét s a tökéletesebb és célszerűbb után való törekvést. Ezt és csakis ezt érthetjük a tudományos alapon nyugvó gyakorlati irányú kiképzés alatt.

Hogy a gyakorlatok és a laboratoriumi munkálatok az ily módon értelmezett gyakorlati irányú elméleti oktatásnak nemcsak legalkalmasabb, de elengedhetetlen segédeszközei, az minden kétségen felül áll. A gyakorlat részére való előkészítés azonban ezekkel még korán sincs kimerítve; sőt van ennél egy még sokkal fontosabb mozzanat, mely nélkül a gyakorlatok és laboratoriumi munkálatok is meddők maradnak. Értjük pedig ezalatt a hallgatók kulturális, közgazdasági és szociális nevelését.

Az olyan mérnököt, aki csak azon van, hogy a lehető legkisebb fáradtsággal megfelelő évi fizetéshez jusson, hogy aztán minél kényelmesebben élhessen; aki iskoláit avval a tudattal végzi, hogy csak kellemetlen formaságokról, t. i. a szükséges bizonyítványok megszerzéséről van szó, azt sem az elméleti, sem a gyakorlati szakember mérnöknek elismerni nem fogja. A mai szakembernek életfeladatát már magasabb szempontból kell felfognia. Ama kicsinyes felfogás helyére, mely a tanulást kizárólag csak eszköznek tekinti ahhoz, hogy kényelmes megélhetést biztosítson, annak a tudata kell, hogy lépjen, hogy tudása kulturális fontosságu és hogy jövő mun-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kálkodása kulturális téren is számottevő. Csakis ez a tudat adja meg azt a céltudatos munkálkodást, a jobb, a tökéletesebb után való törekvésnek azt a kielégíthetetlen ösztönét, melyet minden mérnöktől joggal megkívánunk.

„Egy gőzgépet — mondja *Kraft* — az ismeretes táblázatok segítségével egészen jól össze lehet szerkeszteni; sőt azt is meg lehet tenni, hogy félig alva életünk végéig mindig ugyanazt a gőzgépet építjük, mert végül mégis csak jár és munkát teljesít. Ha azonban szent kötelességünknek tartjuk azt, hogy a kitaposott kényelmes útról új utakra térjünk, akkor tudnunk kell, hogy az emberiség kulturális haladásában nincs szünetelés, hogy tehát szakadatlanul alakítanunk, módosítanunk és javítanunk kell." S erre a céltudatos munkálkodásra, erre a fáradhatatlan javítási és módosítási ösztönre éppen nálunk égetően szükség van.

Hogy a bánya-, kohó- és erdőipar csakis akkor boldogul, ha vezetésében a technikai képzettség mellett helyes közgazdasági és kereskedelmi szempont az irányadó, azt kétségbe vonni ma már senki sem fogja. Ha valamely vállalatot, illetve gazdaságot olykép akarunk vezetni, hogy jövedelmezősége nemcsak a jelenben, hanem a jövőben is biztosítva legyen, akkor annak a vállalatnak a kereskedelmi oldalait ép oly jól kell ismernünk, mint a technikaiakat; még pedig nemcsak főbb elemeivel s ezeknek egymáshoz való viszonyaival kell tisztában lennünk, hanem a legkisebb részleteikkel, sőt még azokkal a hatásokkal is, melyeket a kereskedelmi élet egyes fázisai a közgazdaságra gyakorolnak, mert csakis így fogjuk előre láthatni egyes cseleményeink és intézkedéseink következményeit. Nemcsak jó technikusnak, hanem élelmes kereskedőnek és tájékozott üzletembernek kell lennünk, ha hivatásunkat teljesen be akarjuk tölteni és ha ambiciót helyezünk abba, hogy a birtokos tökéletes szakembernek tekintsen bennünket, kire üzleti érdekeit is nyugodtan rábízhatja.

Mindenki, ki iparral foglalkozik vagy az ipar iránt érdeklődik, tudja, hogy korunk a céltudatos szociális törekvések kora és hogy e törekvések a munkáskérdésben csúcsosodnak ki. Az ipari munkások küzdenek organizációért hasonlóan ahhoz, mikor a mult század elején a a föld népe, a jobbágy tette ugyanezt. Az organizáció költségeit akkor a földbirtok viselte; a jelen küzdelemben az ipar fogja fizetni. A szociális kérdés tehát bizonyos mértékben szembeállítása a munkás érdekeinek az ipar érdekeivel. S éppen ez a körülmény az, mely a technikust hivatott szociálpolitikussá teszi. Mert a mérnök a munkaadó és munkás között áll; ő képviseli az iparost a munkással szemben. Neki kell első sorban arra törekednie, hogy azok az ellentétek, amelyek munkaadó és munkás közt felmerültek, minél előbb és minél kevesebb áldozattal simíttassanak el. És erre ő a legalkalmasabb is. A mindennapi együttlét oly közel hozza őt munkásai gondolatköréhez, hogy nemcsak azt tudja, hogy legnagyobb részük szociáldemokratikus eszméket táplál, hanem felfogja, megérti e jelenség alapokait is. Tapasztalatból ismeri a testi munkával járó fáradalmakat, érzi maga is a tömegtermelés veszélyeit, egyhangúságát és mindenkor értesülve van munkásai panaszáról, kívánságáról és megélhetési viszonyairól. Szóval: a munkáskérdést és a vele összefüggő többi problémát közvetlen közelből tanulmányozhatja s így leginkább fogja eltalálni azt, hogy mit kell az államnak és munkaadónak tenniök, minő intézményeket kell létesíteniök, hogy a munkások méltányos kívánságai is kielégíttessenek és az ipar érdekei se szenvedjenek.

A munkáskérdésnek közvetlen közelből való alapos tanulmányozásához és gyökeres megvizsgálásához azonban csakis úgy foghatunk hozzá, ha az ehhez szükséges alapismeretekkel rendelkezünk. Igaz: ezeket az alapismereteket a gyakorlatban is meg lehet szerezni, de igen sokszor csak keserves csalódások és nagy áldozatok árán, melyek megtakaríthatók, ha kész alappal lépünk a gyakorlatba. Hallgatóinknak tehát már a főiskolán tisztába kell lenniök a szociális törekvéseknek legalább az alapelemeivel.

S ezzel röviden körvonaloztuk volna azt az irányt, melyet főiskolánknak hallgatói kiképzésénél követnie kellene, hogy célját elérje, rendeltetését betöltse. Kutassunk most önzetlenül, minden melléktekintet félretevésével az után, vajjon ennek az iránynak a betartása a mostani viszonyok mellett csak megközelítőleg is lehetséges-e?

Köztudomásu az, hogy Selmeczbánya város az ország más városainak fejlődésével szemben határozottan visszaesést mutat. Ezt nemcsak azok veszik észre, kik hosszabb ideig való távollét után kerülnek újból vissza ide, hanem elismerik a város vezető közegei maguk is. Lakosainak száma, mely 1828-ban 18464-et,[1] 1842-ben pedig 19219-et[2] tett ki, az 1901-dik évi népszámlálás eredményei szerint 16375-re szállott alá, holott evvel szemben pl. Kassa lakossága 1828-ban 13606, 1901-ben pedig már 40102 lélek. A visszaesés érzékenyen érinti főiskolánkat, mert káros következményei ólomsúly gyanánt nehezednek úgy hallgatóira, mint tanáraira egyaránt.

Az általános fejlődés megakadása mindig magával vonja a szellemi élet visszamaradását is. Ez szigoru természettörvényeken alapuló jelenség. Az általános tespedés átterjed az egyénre, ellankasztja, elszibbasztja szellemi vágyait és kívánalmait, úgy hogy nem érzi többé a szellemi fejlődés szükségét, csak él egykedvűen és közömbösen. Sajnos: ez alól főiskolánk sem vonhatja ki magát. A város nyomasztó anyagi és kulturális helyzete visszatükröződik fiatalságunk életében és felfogásában, szegényessé téve mindazt, amit a további munkálkodás eredményességének egyik legfőbb zálogát képező önképzés,

[1] Nagy Lajos: Notitiae politico geographico statisticae incl. Regn. Hungariae etc. Buda 1828. 471. oldal.

[2] Fényes Elek: Magyarország statistikája I. kötet. 430 oldal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

önművelés fejlesztése érdekében gazdagítania kellene. Kulturális életének szegénységéből folyólag hallgatóink nélkülözik a rokon szellemi körök buzdító példáját és teljesen hiányzanak azok a közéleti momentumok is, melyek figyelmüket hivatásuk fontosságára és komolyságára irányíthatnák. — Önképző kör, irodalmi és vitatkozó esték, szakkönyvek olvasása s egyéb észtfejlesztő és szemhatárt tágító foglalkozások ifjuságunk körében elhanyatlottak és az előadások hallgatásában, jóllehet gyakran halljuk, hogy főiskolánkra nagyobbrészt csak olyanok jönnek, kik a bányászat vagy erdészet iránt különös kedvet éreznek, még a szaktárgyakból sem észleljük mindig azt a lelkes buzgalmat és odaadó szorgalmat, mely rendes körülmények közt együtt szokott járni a választott pályára való igazi rátermettséggel.

És mindezeket még tetemesen fokozza az, hogy a város nemesebb szórakozást sem nyújt.

Színházunk nincsen; a művészet egyéb megnyilatkozásait, amelyeknek nevelő hatására pedig egyik volt kultuszminiszterünk nemrég oly nyomatékosan mutatott rá, szintén teljesen nélkülözzük és ami szinte hihetetlen: sportot is alig űzhetnek, mert a városnak sem megfelelő tornacsarnoka, sem tornaterme, sem egy talpalatnyi sík területe, mely pl. csak egy foot-ball pályát lehetne létesíteni.

Hogy ilyen szomoru, sőt mondhatni nyomasztó viszonyok mellett a főiskola a legtökéletesebb szervezettel sem képes megadni azt a széleskörü tudományos alapot, melyet ma már a fiatal szakembertől is megkivánunk, azt nem szükséges külön bebizonyitani. Szűk látókör és közömbösség nem azok az eszközök, amelyekkel a mai bányász s erdész magas szellemi szinvonalára felemelkedhetünk.

És mielőtt tovább mennénk, fűzzünk hozzá mindjárt az előbbiekhez még két dolgot, melyek azon törekvés elé, hogy a főiskola hivatásának megfelelően többet nyujtson, mint a mennyit a későbbi speciális gyakorlati tevékenység megkiván, Selmeczbányán szintén nehéz akadályokat gördítenek. Ezek egyike a magántanári intézmény hiánya, másika az idegen nyelvek tanításának nélkülözése.

Főbb tárgyaink az új szervezetben a tanárok számához viszonyítva a lehető legnagyobb óraszámmal vannak ugyan felvéve, ámde ez az óraszám épen a gyakorlatra is legfontosabb, nagyobb terjedelmű szaktárgyaknál korántsem elegendő arra, hogy a tanárok tárgyaik minden lényegesebb részletét a főiskolai oktatás fennebb kifejtett céljainak megfelelő részletességgel előadhassák. Ezen a hiányon a magántanárok segítenének, kik azon oknál fogva, hogy előadásaik a tantárgyaknak csak egyes fejezeteit ölelik fel, könnyebben hatolhatnak le azoknak gyökeres elemzéseig, és olyan, látszólag jelentéktelenebb részletekre is kiterjedhetnek, melyek együttvéve igen lényeges befolyással lehetnek az egészre és melyeket a szaktanár ép idő hiányában mellőzni kénytelen. Be kell látnunk, hogy Selmeczbánya nem az a hely, ahol a magántanári intézmény meghonosításától akár a bányászat és kohászat, akár pedig az erdészet sokat várhatna, mert elszigetelt helyzetünk a kellő fejlesztésnek ebben is utját szegné.

Az idegen nyelvek tanulása tekintetében talán még rosszabb a helyzet, mert arra, hogy a kormány főiskolánkon rendes tanszéket állítson, nem lehet reményünk, azt pedig, hogy a főiskolánk hallgatósága és tanári kara itt Selmeczen más módon juthasson a külföldi nyelvek tanulásának, illetőleg gyakorlásának állandóan biztositott lehetőségéhez, az eddigi tapasztalatok után kizártnak kell tekintenünk. Pedig milyen előny volna az, ha hallgatóinknak és tanárainknak is alkalmuk volna arra, hogy pl. angol vagy franczia nyelvet tanulhassanak, illetve gyakorolhassanak! Aki szaktudományainknak rohamos fejlődését figyelemmel kiséri, az nagyon jól tudja, hogy szakjaink kultiválásában idegen nyelvek ismerete nélkül alig boldogulhatunk. És Selmeczbányán ebbeli szükségleteink kielégítése is legfeljebb az állam újabb áldozatkészége árán remélhető.

Ha mindezek megfontolása után őszinték akarunk lenni, be kell vallnunk, hogy az elméleti oktatásnak oly módon való keresztülvitele, amint azt az új szervezet igen helyesen elénk tűzte, itt Selmeczbányán lehetetlen; de be kell vallanunk egyszersmind azt is, hogy egyetlen főiskolánk ép ebből kifolyólag jelenlegi székhelyén soha sem fogja elérni azt a színvonalat, melyet a bányászati és erdészeti felső szakoktatásnak minden körülmények között el kellene érnie.

És vajjon hogy állunk az oktatás gyakorlati irányával? Mert az, hogy jelenlegi székhelyünknek volt évekkel azelőtt virágzó fémbányászata és fémkohászata, mely azonban rég túl van kulminációján, az itéletében ne tévesszen meg senkit sem.

Szomoru és tagadhatatlan való tény az, hogy a lényegesen megváltozott viszonyok folytán Selmeczbánya elvesztette a főiskolára nézve azt az elsőrangu hajdani jelentőségét, hogy a helybeli bányászat és kohászat egyutt al a szemléltető, gyakorlati irányu tanitás legtökéletesebb eszközeit szolgáltatta.

Mert akkor, amikor *Mária Terézia* a bányászati akadémia székhelyéül Selmeczbányát választotta, nagyon jól tudta, hogy az egész monarkia bányászatának súlypontja hol keresendő és hogy a szakoktatásra nézve milyen megbecsülhetetlen haszon háramlik abból, ha az iskolán tárgyalt disciplináknak gyakorlati és mintaszerű művelése, úgyszólván az ifjúság szemeláttára történik.

Ma azonban a nemes fémek bányászata és kohászata a szén és vasércek bányászatával, valamint a vasgyártással szemben, melyek a nemzeti vagyonosodás mindinkább elhalalmasodó tényezővé válnak, elvesztette egykori országos jelentőségét. Súlyosbítja a helyzetet, hogy helyi bányásztunk még különösen kedvezőtlen viszonyokkal küzd, amivel természetszerűleg a technikai be-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

rendezések nagymérvű stagnációja jár, és nem hiszszük, hogy akadna elfogulatlan bányász vagy kohász, aki a tanítás szempontjából Selmeczbányának nyújtaná az elsőbbséget és ne látná be azt, hogy Budapest, vagy akár Miskolcz, ahonnan az esztergomi, tatai, salgótarjáni, diósgyőri, ózdi stb. elsőrangu telepek könnyű szerrel látogathatók, összehasonlíthatatlanul kedvezőbb perspektivát nyújtanának, feltárván az ifjuság előtt a magyar technika előretörését és roha mos fejlődését az itteni nyomasztó tespedéssel szemben.

S ugyanez áll az erdészetről is. Hiszen az erdészeti intézetet nem is szakoktatás és az ország általános erdészeti érdekei, hanem egészen speciális szükségletek, t. i. a bányászat akkori érdekei szólították életre és már *Wilkens Henrik*, ez a széles látókörü szakember s utána *Láng*, majd *Wagner Károly* is, nyiltan kifejezést adtak annak, hogy Selmeczbányán oly erdészeti tanintézetet, mely hivatásának minden tekintetben megfelelne, létesíteni nem lehet. És kimondta ezt egyhangu határozattal hazánk legilletékesebb erdészeti szaktestületének, az „Országos Erdészeti Egyesület"-nek 1896. évi augusztus hó 31-én Budapesten megtartott közgyülése is, határozottan kifejezést adva abbeli meggyőződésének, hogy az erdészeti főiskola fejlesztésére Selmeczbánya nem alkalmas hely. Ezt a meggyőződést valljuk mi is, hangsúlyozva, hogy Selmeczbányán és közvetlen környékén az erdészet gyakorlati oktatására alkalmas tér tényleg ma sincs.

A gyakorlati irányu kiképzésről mondottuk, hogy az csak akkor lehet sikeres, ha a hallgató már a főiskolán szerezheti meg a szükséges kulturális, kereskedelmi és szociális ismereteket. Hogy e tekintetben Selmeczbánya semmit, de semmit sem nyújt, azt nem is kell külön fejtegetni. Mert, hogy ezeket az ismereteket beoltsuk a fiatal ember lelkébe, ahhoz nem elég, hogy az előadásokon bőséges magyarázatokkal szolgálunk. Alkalmat kell neki adni, oly viszonyok közé kell őt hozni, hogy ezeket közvetlen közelből láthassa, részben maga is tapasztalhassa, mert csakis így ébredhet fel benne ama képesség, hogy későbbi tevékenységének és intézkedéseinek közvetlen és jövő következményeit e téren is helyesen itélje meg s előre lássa. Ámde ott, ahol a bányászat, a város egyetlen éltetője, évről évre rosszabb üzemeredményeket mutat, ahol az egészséges fejlődést a rohamos hanyatlás váltotta fel, ott ne beszéljünk kulturális haladásról, élénk kereskedelmi életről s egymásra törő szociális érdekekről.

Annál többet mondhatunk azonban a város egészségügyi viszonyairól. Klimája zord. Lakásainak kilenctized része dohos és nyirkos. Ivóvizét részben nyitott gyüjtőtavakból kapja, s a víz, miután bomló szulfidokkal s ennélfogva szulfátokkal telt kőzetekből fakad, az esős évszakokban, valamint erősebb nyári zivatarok után olyannyira zavaros, hogy szinte ihatatlan. Halandóság tekintetében Selmeczbánya az ország városai közt harmadik helyen áll. 1904-ben az összes halálesetek száma 484-et tett ki, vagyis, mivel a város jelenleg 16375 lakost számlál, a halálozási százalék 2.96. Ez oly tekintélyes szám, hogy ennél nagyobbat csak két magyarországi város ad. A 484 elhalt közül 134-nél a halál oka tuberkulózis volt, vagyis az összes halálesetek 28%-át tuberkulózis okozta. Ami pedig szinte botrányos: nyilvános városi téli fürdőnk sincsen és egyenesen visszatetsző az a gondolat, hogy a szegényebb sorsu ifjak októbertől juliusig kénytelenek nélkülözni a fürdést. Ezek után nem csodálkozhatunk még azon sem, hogy főiskolánkon oly feltünően nagy a betegek száma.

Legjobb hitünk szerint már az eddig felhozott okok is elegendők, hogy egyetlen főiskolánkat mielőbb elvigyük Selmeczbányáról. Vessünk azonban még néhány pillantást a jövőbe.

„Főiskolánkra ezentúl több, nehezebb és intenzivebb munkát igénylő feladatok várnak mint eddig s ezek nemcsak a tulajdonképeni tanításra terjednek ki, hanem a tudomány fejlesztésére és az irodalom müvelésére is."

„Mostanáig a mi tudományos munkálkodásunk legnagyobbb részt a külföldi tudományosság asszimilációjából állott. De most már itt az ideje, hogy szaktudományainkat minden ponton hazai magyar földbe gyökeresszük le, mert különben nem elégíthetik ki az élet szükségleteit. Már eddig is sokszor hiányát érezzük annak, hogy szaktudományainkhoz még nem terjedhettek ki speciális viszonyaink alapos átkutatásáig."

„A tudományos búvárkodás és irodalmi működés azonban nálunk még egészen a tanári kar vállaira nehezednek. Az üzemi mérnökök, kiknek úgyszólván egész idejüket és munkaképességüket hivatásos kötelességeik foglalják le és akik, ha pihenésre szánt idejükből itt-ott fordíthatnak is valamit a tudomány és irodalom müvelésére, rendszeres munkát ebben az irányban még se végezhetnek."

Ámde ahhoz, hogy a tanári kar ebbeli feladatának eleget tehessen, elengedhetetlenül szükséges, hogy állandó élénk összeköttetést tartson fenn egyfelől a gyakorlati élettel, másfelől a rokon tudományos körökkel és intézetekkel, mert a technikai tudományok s irodalom igazi életét elemét azok a benyomások képezik, melyeket a gyakorlati és tudományos világgal való érintkezés közepette nyertünk. Csakis ezek gazdagíthatnak oly tapasztalatokkal, csakis ezek fakaszthatnak bennünk oly impressziókat, amelyeknek megszerzése még a legszorgalmasabb és legtehetségesebb tanárnak sem sikerülne ilyen összeköttetések segítsége nélkül.

És most kérdjük, hogyan tegyen a tanári kar eleget említett feladatának itt Selmeczbányán, távol a gyakorlati élettől, távol a tudományos világtól? Hogyan tegyen eleget, mikor főiskolánk elszigeteltségénél fogva számos tudományos segédeszközt nélkülözni kénytelen, mikor igen sokak előtt jóformán ismeretlen és nem ritkán elkedvetlenítő, sőt bántó kicsinyléssel találkozik és mikor még a nagyméltóságu m. kir.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pénz- és Földmüvelésügyi Minisztériumok is, jóllehet a főiskola címet megadták, nem tekintik intézetüket a többi főiskolával egyenrangúnak és megtagadják a doktorrá való avatás jogát, amely pedig a legtöbb hasonló intézeten megvan.

Hogy mindez szomorú valóság, amellett, hogy többet ne emlitsünk, fényesen bizonyít az, hogy szakjainkban még ma is legnagyobbrészt külföldi szakértőket hívnak meg.

Nem! Az ilyen állapotok nem alkalmasak arra, hogy serkentsék, búzdítsák a tanárokat és hogy tekintélyt és tiszteletet szerezzenek tanári karunknak s a tanári állásnak. Ellenkezőleg, lassankint kiölik a legnemesebb, a legszivósabb ambiciót és a mi ép oly elszomoritó, közvetlen okai egyszersmind annak, hogy a kivált müszaki tanszékeink nem kapósak, mert akárhány kiváló szakemberünket nem annyira a fizetések elégtelensége tartja vissza a pályázattól, mint inkább az a körülmény, hogy tudásukat és tapasztalatukat nem akarják Selmeczbányán eltemetni.

Hogy dacára ennek, a főiskola néhány kiváló tanára mégis oly sokat tett, azt legalább a közelebbi multban nem azoknak az inspirációknak köszönhetjük, amelyeket a város nyujtott nekik, hanem inkább azt kell mondanunk, hogy kétszeres hála illeti meg tevékenységüket, amelyiyel távol a rokon tudományos körök, távol a gyakorlati élet termékenyitő hatásától, szinte önfeláldozó energiával derék munkát végeztek és lemondva az eszméik terjedését biztositó és némi sikerrel s elismeréssel is kecsegtető nagyvárosi szellemi életről, félrevonultan töltötték el életük javakorát.

Többször volt már szó mindezekről, és eddig nem találtunk elfogulatlanul gondolkodó szakembert, ki be ne látta volna azt, hogy főiskolánknak mielőbbi áthelyezése nemcsak bányászati és erdészeti felső szakoktatásunk, hanem bányászatunk és erdészetünk jövendőbeli, életképes fejlődésének is vitális érdeke.

(Vége következik.)

Az elegyes akáczos.

Előttem nem szokatlanul, de végtelenül örvendetesen hangzik Vadas „elegyes akáczállomány" kifejezése és meghatottság vesz erőt rajtam: hogy ime, mégis van vezetőnk is. Hány akad erdészeink között is, aki nem a már kipróbált jónak keresgélésére és átültetgetésére használja az idejét, hanem kritikus szemmel nézve a világ rendjét: ki mer lépni a taposott úton bandukoló tömegből és meri a járatlan bár, de szemmel láthatóan jobb útra terelni azt.

Nem is tudok kifejezést adni annak az érzésemnek, amely elfog, valahányszor tekintélyes irónak az az egész magyarság számára irott kifejezése jut eszembe, hogy az akáczoknak az erdőgazdaságban semmi fontossága sincs, mert nem nő olyan magasra mint a tölgy, mert csúcshajtásai minden évben elfagynak és mert emiatt igen elágasbogasodik és ezek az ágak is — különösen a kövér talajon, és szeleknek kitett helyeken — lehasadoznak, tehát csak gödrös, kövér helyek, vízmosásosak beültetésére való . . . Amikor annak a neves irónak ezt az ily értelmű megcáfolatlan szentenciáját olvastam a Pallas Lexikonunkban, szépen betettem a könyvet és mentem a méhesembe . . . Ez az én oázisom.

Hát nincsen módjában az erdésznek a fák elágasodásának megakadályozása? Nincs módjában az erdésznek elegyíteni a fákat? Vagy talán nem tanácsos addig elegyíteni ezeket — specialiter az akáczot — míg a némettől nem látja? . . . És ismét: becstelen-e az arany azért, mert kevesebb terem belőle mint az ezüstből? Becstelenebb legyen-e az akácz azért, mert nem nő akkorára mint a tölgy, a bükk, a vellingtonia? Nincs-e megszámlálhatatlan helye az akácznak a határt nem ismerő ipar bármely ágában, ahol egyetlen más fa sem állja meg a helyét, úgy mint az.

Van. Az akácz az oly méretekben, aminővé okos módon nevelhető, korlátlan mennyiségben, drága pénzen elhelyezhető és az elegyítés az az egyszerű, természetes és épen ezért kitünő mód, amelyiyel az akáczot keresett minőségűvé nevelhetjük. Természetes, hogy nem a terméktelen, hanem a jól termő talajon.

Nem akarok az elegyes akáczosok képzésének tárgyalásába bocsátkozni. Vadasnak még kiadatlan, de már kész „Az akácz monografiája" müve alaposan és részletesen szól erről. Azonban legyen szabad az ezen művéből a M. E.-ben közölt mutatványában foglalt egy két javaslatához némi megjegyzést fűznöm.

Én nem gondolom ugyanis, hogy az elegyetlen akáczosok talaja, több vágásforduló után vagy talán szálerdőgazdaság esetén veszítene — jelentékenyen, avagy jelentéktelenül — termő erejéből. Lehet, hogy az akácz nagy időkön át talán kimerítené a talajból a saját testének fölépítésére való anyagokat, miként a szántóban egymásután közvetetlenül, folyton termelt ugyanazon termény: a buza, répa vagy bármily más termény, azonban valamint a rendesen mivelt ily talaj is csak erre az egyféle terményre lesz unottá, de a másféle termény annál jobban díszlik benne: ép úgy az akáczosok talaja is, ha az akácz ugyanegy talajon, többszörös forduló után veszítene is az előbbiekhez mért tenyészetéből — másféle fára nézve csak termékenyebbé lehet. Mert azt a mivelést amit a mezőgazdasági termelésnél a gazda ekével és trágyázással végez, ugyanezt a mivelést az akác sem mulasztja el — gyökerével mélyíti, lombjával javítja a talajt. Nem emészti fel a termőtalajt, hanem gazdagítja azt, mert az emberen kivül minden élő szervezet, fajának fenntartása érdekében, a természet törvényénél fogva csakis ezt teheti. Mi elhordjuk ugyan forduló-fordulóra a termelt akáczfát, a fává lett ásványi szerveket, miként a gazda a földjén termett buzát, azonban ugyanezt tesszük más fával is, és ép oly igazságosan kell ekkor

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

azt is mondanunk, ha a tölgy-, a bükkgazdaság is több vágásforduló után csökkenti a talaj termőképességét. Nem lehet tehát szó arról, hogy az akácgazdaság — akár az elegyetlen is — a talaj termőképességének csökkenését vonja maga után és így nem leszünk rászorulva arra, hogy a valótlant valósággal magyarázzuk.

De ne is arról legyen a szó, hogy *hol* telepítsünk elegyes és hol elegyetlen akácosokat, hanem csakis arról, hogy az elegyes vagy az elegyetlen akácosok telepítése célszerűbb-e? És ha kiderült, hogy az elegyes akáczos a jobbik — más nem is derülhet ki, — akkor kiderül az is, hogy a kopott hegyoldalon és vizmosások meredek oldalain is — ahol az akácz talajkötő tulajdonságának kell a legnagyobb mértében érvényesülnie, — ott is elegyes akáczost kell létesítenünk. Hogy ez az akáczos azután sarj- vagy szálerdő gazdaságos legyen, az más kérdés.

Azt az erre vonatkozó szabályt, hogy a futóhomok örökösen mozgó talaján, avagy a kopott hegyoldalak és vizmosások meredek oldalain csupán az akácznak sarjerdő alakja legyen jogosult — nem épen tartom betartani valónak, ha arra gondolok, hogy — ha talajkötésről van szó — a talajt mindannyiszor a felszínről jövő romboló behatások ellen kell megvédelmeznünk. Ezt a védelmet nem várhatjuk a talajban, a földszin alatt elágazó gyökérzettől, hanem csakis a talajtakarótól. Minél szorosabban simul e takaró a talajra, annál jobban védi azt. Igaz, hogy az alacsony sarjerdő lombsátora közelébb áll a föld színéhez, tehát jobban védi ezt, mint a magas szálerdő, azonban tulajdonképen ez a lombsátor sem a fontosabb talajvédő, hanem a talajra hullott galyjas levélréteg — az alom. Ha a szálerdőhullatta alom eléggé megvédi a kopott oldalak talaját az elhordástól: akkor indokolatlanná vált a szálerdőgazdaságnak mellőzése. Az akáczczal vagy bárminként beállított mozgótalajok különben is az első forduló alatt bőséges biztosítást nyernek a további lehordás ellen és amikor a forduló végén el kellene dőlnie, hogy sarj-erdőgazdaságnál maradjunk-e vagy a szálerdőgazdaságot válaszszuk: nem találjuk többé a fásítás idején volt okot, a talaj hatásos védelmének égetően szükséges voltát.

Én — ezuttal számon kivül hagyva a nyerekedő gazdaságokat — a sarjerdőgazdaságot nem a kopárokon, nem a meredek vizmosásos oldalakon — hanem az oly rossz termőhelyeken tartom jogosultnak, amely képtelen a fát egy hosszú vágásfordulón át, élete delén túl, életerejének csökkenése idején, is bőven ellátni táplálékkal. Sarjerdőt csak ott tartanék fenn — azon már említett esetben — ahol a fa idétlenül hal el, időnek előtte kimerül a sanyarú viszonyokkal való keserves küzködésben. Sőt az ily helyeket egyáltalán nem is erdőgazdasági uton hasznosítanám, mert sinylődő szervektől hasznot csak minél kevesebbet láthatni. Kopáraink, vizmosásaink azonban legnagyobbrészt nem ilyen sanyarú természetűek. Ezek nem terméketlen, hanem csak laza talajok, amelyek biztosítják a tenyészetet, mihelyt sikerült felületüknek állandósítása, nincs tehát oka ezeken annak, hogy itt ne szálerdő — elegyes akáczszálerdő — gazdaságot teremtsük.

Ef.

Erdő, mint háború-okozó.

Csak most tűnik ki, hogy a Trunun-Ula és Jalu-Tzián folyók mentén és a Dajalett szigeten elterülő erdőség volt a közvetett oka az Oroszországra oly vészes következményekkel járó orosz-japán háborúnak, mely további fejleményeiben — ki tudja — még a Romanov-család trónvesztésével is járhat.

Egy tekintélyes német napilap szentpétervári tudósítója, úgy látszik nagyon megbizható forrásból, ismerteti a háború előzményeit. Közleményéből részletesen megtudjuk, hogy szegény Oroszország a világraszóló és nagyon súlyos következményekkel járható háborút tulajdonképpen egy társaságnak, sőt csak egyetlen egy embernek köszönheti. Nem más ezen ember, mint *Bezobrazoff*, államtitkár, ki a fent említett részben koreai, részben mandzsuriai erdők kitermelését vezette, párját ritkító bírvággygyal és kapzsisággal.

Ezen erdők kihasználására valami *Briner* nevű vladivosztoki kereskedő szerezte meg az engedélyt a koreai kormánytól; ezt az engedélyt aztán Bezobrazoff úr, mint egy e célra összetoborzott társaság elnöke, magához váltotta s aztán eget-földet megmozdított, nem annyira azért, hogy az illető erdők fájának kitermelését megkezdhesse, mint inkább, hogy a vállalat iránt úgy a belföldön, valamint — és főleg — a külföldön nagy érdeklődést keltsen. Nagy tőkét akart mozgósítani, nyilván azért, hogy a sokból több jut neki, mint a kevésből.

Bámulatos és valóban jobb ügyhöz méltó munkásságot fejtett ki ez az úr, hogy célt érhessen. Sikerült is neki megnyerni *Plehwe* minister, a volt korlátlan hatalmú cári kegyenc támogatását, a mely nélkül minden igyekezete kárba veszett volna. Egyetlen komoly államférfi sem volt hajlandó hozzájárulni a dologhoz, mert mindnyájan előreláttak, hogy sem Kina, sem — főleg — Japán nem fogja tétlenül nézni az oroszok elhatalmasodását az ő érdekeik rovására. Minthogy azonban Plehwet megnyernie sikerült, Bezobrazoff úr ügye pompásan haladt előre. A melyik minister vagy más nagyobb kormánytényező nem állt kötélnek, annak pusztulnia kellett, a mi a cári kegyben sütkerező Plehwenek csak egy szavába került.

Igy aztán Bezobrazoff államtitkár parancsára egy *Madritoff* nevű ezredes katonai csapatot szervezett, melynek bevallott célja volt az erdőtermelési helyeket és munkásokat védelmezni; be nem vallott célja pedig az erőszakoskodás. Beleakartak kötni az északi irányban mindinkább előre haladó japánokba, kikről azt hitte Bezobrazoff, hogy a cár elé terjesztett haditerv szerint egy maroknyi orosz had segítségével egyszersmindenkorra

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

olyan alaposan végez, hogy az orosz terjeszkedésnek Keletázsiában többé soha útját nem álljak. Így aztán szinte magától hullott volna ölébe a Bezobrazoff úr vezetése alatt álló „Keletázsiai Ipartársaság"-nak Mandzsuria és Korea milliárdokat érő minden erdősége, a mi bizony megérdemli azt a kis fáradtságot, melyet neki az úgy nyélbeütése vagy 2—3 évig okozott, meg azt a kis hódító-sétát, melyet egy dicsőséggel előrehaladó kis orosz hadcsapat végzett volna. Mert ugyan ki merészkedett volna ellene szegülni a „győzhetetlen" orosz hadseregnek, vagy e hadsereg egy kis töredékének is? . . .

Hát akadt, a ki mert, még pedig jóval többet is, — és Bezobrazoff úr fáradozásai kútba estek. Már most, minthogy az erdőkitermeléshez nyilvánvalóan nem ért, más módját kell keresnie annak, hogy hogyan szerezze meg a — más milliót. „

W. Gyula.

A tavaszi erdészeti államvizsga eredménye.

— Hozzászólás. —

Ezen a cimen a M. E. legközelebbi számában körültekintően értekezik egy érdemes munkatársunk az erdészeti államvizsgálatok kedvezőtlen eredményeiről. Szerény véleményem szerint megfelelő szemüveggel szemlélt ezt az igazán sajnálatos jelenséget és helyes érzékkel próbálja megjelölni azon utat, mely erdészetünk javát tartva szem előtt — kedvezőbb eredményhez vezet. Nem akarok semmit sem levonni a cikkiró érdeméből, midőn a dologhoz — mintegy az ő értekezésének keretében — hozzászólok.

Cikkiró elsősorban azt ajánlja, hogy osszuk meg a főiskola elvégzése után — az államvizsga előtt — megkövetelt két évi gyakorlati időt olyformán, hogy az erdészeti pályára lépni szándékozó ifju az érettségi vizsgálat után valamely állami kezelésbe vett vagy kincstári erdészetnél, vagy pedig valamely rendezettebb uradalomnál szolgáljon egy évet és csak az erről szóló hatósággilag igazolt bizonyitvány alapján vétessék fel a főiskolába.

Nem uj ezen eszme, de helyes. Helyes különösen olyan pályánál, melynél a gyakorlat a fő, milyen az erdészet is. Ezen egy évnek lefolyása alatt az a fiatal ember ugyszólván mindenütt ott volna az erdész oldalán és az erdőgazdálkodás minden munkálatánál szemtanu volna, s közben az erdőtiszt, kinek mégis csak segitségére lehetne, szivesen szolgálna neki felvilágositásokkal; megismerné és megszeretné leendő működésének szinhelyét: az erdőt, vagy pedig elmenne tőle a kedve; látná az erdőtiszt helyzetét és felfogná hivatását a maga valóságában. Igy aztán határozott lélekkel és pályájának megismerésével menne a főiskolára az ifju, hol tudós tanárainak előadása nyomán sokszor vonatkozást tudna találni a gyakorlatra, melyet saját szemeivel látott. Ez pedig nagyon megkönnyitené nemcsak az előadottak megértését, hanem az ifju legtöbbször párhuzamot is tudna vonni az elmélet és gyakorlat között, s nagyban fejlesztené gyakorlati érzékét, a mi az olyan produktiv pályán, milyen az erdészet is, rendkivül becses.

Mivel az a meggyőződésem, hogy a magyar erdészet akkor fog életrevaló munkásokhoz jutni mindjárt a főiskolából, ha az elmélettel a gyakorlatot összekötve képezzük és neveljük erdészjelöltjeinket: szivesen üdvözlöm azon gondolatot, hogy a főiskola hallgatóit a szünidő folyamán gyakorlati képzésre ki kell rendelni az erdőhatóságokhoz. Hiszen az erdésznek nemcsak elméleti, hanem főképen gyakorlati embernek kell lennie. *A főiskola hallgatóinak ezen kirendelése megtisztelő joga lehetne az akadémia rektorának,* kihez az egyes erdőhatóságok ilyen hallgatók küldéséért fordulnának. Ő aztán atyai szeretettel helyezné el az ifjakat, szem előtt tartva azt, hogy az illető minden évben más és más kategóriába tartozó erdőkezelőséghez jusson és igy szakában minél többoldalu gyakorlati ismeretet szerezzen. Körültekintő szeretetében tekintetbe venné ő az ifju anyagi körülményeit is, nehogy pl. valamely nagyon szegény ifjut igen messzefekvő erdőhatósághoz osszon be, mikor ugyanazon minőségü erdő közelebb is rendelkezésre áll. Igy ifjainknak és ügyünknek szeretettel való felkarolásával igen sokat érnénk el.

Ezek után csak természetesnek találom, hogy az államvizsgához megkivánt két évi gyakorlati idő egy évre szállittassék le, azt pedig reménylem, hogy ezen gyakorlati képzés mellett az erdészeti államvizsgálatoknak lenne legalább is olyan eredményük, mint a budapesti egyetemen letett vizsgálatoknak. Ellenkező esetben a hibát alighanem nekünk is a főiskola szervezetében és tantermeiben kellene keresnünk.

Munkatárs.

A kaució.

Köztudomású, hogy az állami tisztviselők, kik pénzkezeléssel is megvannak bizva, bizonyos óvadéknak lefizetésére voltak kötelezve. Az 1904. évi VII. t.-c. ezen terhet levette az állami erdőtisztek válláról s bár a törvény jogerőre emelkedése óta egy kerek esztendő múlt el, illetékes helyen semmiféle intézkedés nem történt arra nézve, hogy az állami erdőtisztek által letett kaució visszafizettessék.

Kötelességünknek tartjuk ezt nyilvánossága hozni, mert mindenkor feladatunknak ismerjük szaktársaink érdekeit, jogait megóvni, különösen pedig oly esetben, midőn a kisebbrangú tisztviselők anyagi érdekéről van szó.

Felhivjuk tehát az intéző körök figyelmét a hivatkozott törvény rendelkezésére.

Imecs.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesületének elnöksége felkéri mindazokat, kik a szeptember 17-iki gyülésen felolvasást akarnak tartani, hogy ebbeli szándékukat az elnökségnek bejelentsék és a felolvasandó kézirat másolatát neki augusztus 15-ig beküldeni szíveskedjenek.

Uj erdészeti egyesület van *alakulóban Pozsony vidékén is.*

TÁRCA.

Miért lettem erdész...

Szegény vidéken, kis falun lakom,
Hol éltem oly puszta, magányos . . .
Lettem vón doctor, vagy hájas ügyvéd,
Ugy most lakásom lehetne város!

Ha tanár volnék — kemény kalapban,
Sikes nadrágban mérném az utcát,
S ha kevés lenne a privát óra,
Módfelett irnám a sok secundát!

Volnék vasuti, cifra gallérral!..
Szorulna tőlem ám minden utas!
Lennék goromba, akár a pokróc:
Alantas lenne mindig a ludas!

Ha mesterember lett vón' belőlem,
Ugy bizton most is faluban lakom . . .
De vigasztalna, hogy részem lenne
Minden zajosabb munka sztrájkon!

De hát nem úgy van: erdész a nevem,
Lakom a falut, járom az erdőt . . .
S ha néha balra fordul szerencsém,
Mindég remélek boldogabb jövőt!

Erdők sűrüje, mezők virága,
Hát iker-testvérek vagytok velem?!
Bármint csúfol is a város népe,
Titeket szeretni: természetem!

K.

Olcsó burgonya.

(Megtörtént.)

A tavalyi szárazság következtében minden főzelékfélének rémítően felment az ára. A kisebb konyhapénzzel rendelkező családanyák kétségbe estek és városszerte hangzott a panasz, hogy immár krumplit sem vásárolhatnak annyit, hogy jóllakhassék az egész család. Mert nemcsak hogy méregdrága, de a fele még rosz is. Képzelhető tehát, milyen izgalom vett erőt a fővárosi családanyákon azon a napon, a melyen az összes napilapok jelezték, hogy a kormány délvidékről hozatott több száz waggon burgonyát és azt a beszerzési áron, tehát olcsón fogja eladatni a vásárcsarnokokban, még pedig az ismételadók kizárásával, csakis magánfeleknek.

A feleségem, aki minden ujsághirt kétkedve fogad, azzal a rám nézve nem épen hizelgő argumentálással, hogy: „ez is bizonyára csak olyan igaz, mint a mit te szoktál irni az ujságokba," ezenfelül — lelkes honleány létére — képtelenségnek tartotta, hogy az „ilyen hazaáruló" kormány valóban gondoskodnék a köznépről s kereken kijelentette, hogy egy szót se hisz az egész dologból, mely bizonyosan nem más, mint ügyes kortesfogás, ő azonban továbbra is a Juli nénitől fog vásárolni, annál is inkább, mert ez házhoz is hoz mindent, tehát fáradni sem kell érte.

Hogy, hogynem, megszállt a kollegiálitás szelleme és a milyen hevesen támadta a feleségem a napi és egyéb hirek rovatának vezetőit és iróit, annál inkább keltem én védelmükre. A vita utóbb is annyira elmérgesedett, hogy felhörpintve a csésze alján levő kávémaradékot, azzal a kijelentéssel, hogy: „nohát majd megmutatom, hogy igaz az ujsághir és én hozok is abból az olcsó krumpliból, leakasztottam télikabátomat a fogasról, fejembe nyomtam a kalapot és röviden búcsuzva távoztam, nem mulasztva el azonban, hogy — ha nem is egészen fenhangon, de mindenestre elég érthetően — odaszóljak kikisérő feleségemnek: nem valami nagy takarékosság az, a melyről csupa kényelemszeretet kedvéért oly könnyen le tud mondani.

Őszintén szólva, már a lépcsőn lefelé haladtomban megbántam ezeket a szavakat, melyeken feleségem láthatólag megsértődött, annál is inkább, mert tényleg nem voltak igazságosak; pazarlással valóban nem vádolható a feleségem; igaz ugyan, hogy nem is lenne miből, — de ez már megint más kérdés.

Dehát útban voltam már s igéretemet be kellett váltanom. Elkövetett igazságtalanságom tudatában önmagamra is haragudva, nem épen barátságos arccal haladtam az utcán, szaporán lépkedve a meglehetősen távol levő vásárcsarnok felé.

— El ne gázolj, hé! szól rám hirtelen egy ismerős hang. Feltekintek s Vajda barátomat pillantom meg, ki be sem várva mentségemet, csudálkozó hangon folytatja:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

— Ugy rohansz, akár a gyorsvonat. Tán agyonverté valakit s menekülsz? Nem? Hát mi az ördög lelt?

— Soh'se firtasd! Fázom, hát sietek, hogy felmelegedjem.

Ha csak ez a baj, akkor könnyen segíthetünk magunkon, mivelhogy én se izzadok épen a hőségtől. Gyere térjünk be ebbe a kávéházba. Hajtsunk fől egy pohár konyakot; az majd fölengeszteli bennünk a dermedt lelket.

— Nem bánom.

Betértünk, és mivelhogy a konyak valóban jólesett, hát rendeltünk és megittunk még egy poharkával. Kocztintás és iváskőzben Vajda barátom aztán szépen kivallatott, hogy hova igyekeztem olyan rohamosan. Minthogy azonban resteltem a dolgot a maga teljességében elmondani, hát úgy adtam elő, mintha nem magamra, hanem csak azért haragudnám, hogy most kénytelen vagyok magam bebizonyítani, hogy az újsághir igaz és igenis kapható olcsó krumpli. De megjártam; mert Vajda nem csekély maliciával úgy értelmezte a dolgot, hogy az én egész előadásom nem egyébb egy elismerésre méltó gyorsasággal kigondolt mesének, mely hivatva van eltakarni azt az átcsillámló igazságot, hogy a feleségem parancsára keltem útra krumplit venni; szóval, hogy én is tagja vagyok a szánalomra méltó papucshős gárdának.

Ezt a vádat már csak nem hagyhatja az ember magán száradni! Hogy tehát megmutassam, hogy minden cselekedetemnek magam vagyok az ura, most már én indítványoztam, hogy tekintettel a tizes felé közeledő óramutatóra, egyenesen menjünk át a Virágcsokorba egy kis villásreggelire, mely ott pompás szokott lenni. (Zárjel között és őszintén szólva meg kell vallanom, hogy itt most már némi hencegés szólt belőlem, mivelhogy én legalább 15 éve nem jártam a Virágcsokorban.)

Könnyű Katót táncra vinni. Vajda tüstént kész volt az indítvány elfogadására, annál is inkább, mert tulajdonképen még nem is reggelizett. Fizettünk pedig, nem csekély meglepetésemre, 4 pohár konyakért 1 koronájával 4 koronát; a cekket ezuttal én fizettem mindkettőnkért, minthogy Vajdánál apropénz nem lévén, ötvenest ezért a csekélységért nem akart váltani. Tartozom azonban a történeti igazságnak annak a megemlítésével, hogy a 10 fillér borravalót Vajda tette a tálcára.

A szemközti Virágcsokorba karbaöltve tértünk be és a pincér meleg ajánlása folytán egy-egy kis pörköltet (galuskával) és egy-egy korsó pilseni sört rendeltünk. A pörkölt csakugyan jó is volt; a sör szintazonképen, sőt pompás, úgy hogy az ember szinte önmaga ellen vétett volna, ha még egy-két korsóval nem hozat.

Tizenegyre járt az idő, mikor végre eszünkbe jutott (ha jól emlékszem nekem), hogy volna még egyéb dolgunk is. Előcsengettük tehát a fizető pincért és bemondván neki a pörköltök, kenyerek és sörök számait, fizettünk, azaz fizettem én 3 korona 20 fillért, mivelhogy Vajdának ilyen kis összeg miatt ötvenest váltani csakugyan nem volt érdemes. Tartozom azonban a történeti igazságnak azzal a kijelentéssel, hogy Vajda 10 fillért hagyott az asztalon a pincér számára borravalóul.

A virágcsokortól a nagy vásárcsarnokhoz legegyenesebben a váczi-utca vezet. A pompás villásreggeli után kimondhatatlan vágy fogott el bennünket (tulajdonképen Vajdát: egy jóféle szivar után. Minthogy pedig finom szivart csakis a speczialitástrafikban lehet kapni, ez pedig tudvalevőleg a váczi-utczában van, mi pedig épen a váczi-utcán haladtunk a vásárcsarnok felé: betértünk a speczialitástrafikba és megvásároltunk (már mint én, mivelhogy Vajdának 3 korona 80 fillér végett ötvenest váltani csakugyan nem lett volna érdemes) 4 darab illatos havannát, egyre-egyre azonnal rá is gyujtván.

A másik kettőt ideiglenesen Vajda tette a szivartárcájába, nehogy nálam, kinél, mint cigarettázó embernél, szivartárca soha sincs, eltörjenek.

Épen kifelé indultunk, midőn benyit a trafikba egy közös ismerősünk, egy szabadelvüpárti országgyűlési képviselő, kitől Vajda hamarosan valami ujságot remélt kicsikarhatni. Vallatóra fogtuk tehát és körülbelől negyedórai beszélgetés után szerencsésen kivettük belőle, hogy több mint valószinű, hogy téli választások lesznek. Később jutott csak eszünkbe, hogy hiszen már javában folyik a korteskedés is, a mi képviselő-barátunk tehát nem épen uj dolgot árult el.

No de ez még nem lett volna baj. Sokkal nagyobb bajnak bizonyult, hogy a vásárcsarnok kapuját épen akkor zárták be, amikor mi, a váczi-utca végére érve, már csak a kocsiuton kellett volna, hogy áthaladjunk és belépjünk a krumpli-menyországba.

Szó ami szó, de mi bizony nem valami szellemdús arckifejezéssel tekintettünk hol a zárt kapura, hol egymásra és végtelen hálával viseltetem a gondviselés iránt, hogy ebben a percben nem vezetett oda valami fotografust, kik mostanában városszerte járnak ágyuforma masináikkal, hogy a főváros egyes épületeit anzix-kártyákon való megörökítés céljából lekapják.

— Tessék! Az orrunk előtt csukták be a kaput. A terremburáját! Most mit csináljunk?

— Az ám! Quod nunc?

— Megálli csak, szólt Vajda, és odalépett a szomszédos fővámház örökké zárt kapuját őrző rendőrhöz:

— Biztos úr! Mikor nyitják ki megint a vásárcsarnokot?

— Délután 4 órakor.

— Tyűh, a rézangyalát! Csak nem állunk itt déli ½ 1-től délutáni 4-ig?!

— Ez bizony bolond dolog komám — szólt Vajda — hanem azért nem esünk kétségbe, se szégyenbe nem maradsz. Egyszerűen betérünk a Minta-Vendéglőbe amott a Kálvintéren, ott megebédelünk s agyonütjük az időt 4-ig. Egy jó pohár bor mellett úgy elrepül fölöttünk ez a negyedfél óra, hogy észre se veszszük.

És az ige testté lőn. Betértünk, megebédeltünk és olyan

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szépen elborozgattunk félötig, hogy háromnegyednek is beillett volna. És, kitudja, nem ragadunk-e ott késő estig is, ha Vajdának eszébe nem jut, hogy neki tulajdonképen be kellene mennie a redactióba (az *„eredeti távirat"*-okat ő vagdossa illetve fordítja le a külföldi lapokból), sőt már sietnie is kell, még pedig annyira, hogy csak gyorsan felkapja a télikabátot és egy meleg kézszorítás és „viszontlátásra" üdvözlés után megy mintha puskából lőtték volna ki. Csak a nagy sietség lehetett oka annak, hogy a két havanna szivaromat magánál felejtette. A cekket, 8 korona 54 fillért, természetesen én fizettem, minthogy Vajda, már amúgy is megkésvén, annyi ideig bizonyára nem várhatott volna, mig a főpincér elszámol és fölváltja az ötvenest és visszaad belőle.

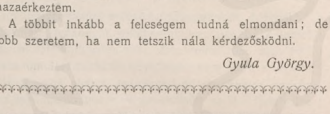
Igy magamra maradván, átballagtam azután a vásárcsarnokba és tényleg megvettem 5 kiló krumplit kilónkint 8 fillérrel olcsóbban, mint a hogy a feleségem vásárolja a Julcsa nénijétől.

Azt azonban már nem követelheti tőlem még a feleségem se, hogy én egy 5 kilo krumplit tartalmazó nagy papirzsákkal vándoroljak haza a vásárcsarnokból; magam pedig annál kevésbbé támasztottam magammal szemben ilyen követelést, mert az erős bor, meg az erős havanna szivar egy kicsit megviselte a fejemet és közvetve a lábaimat is.

Röviden: belevágtam magam egy konflisba és — — — hazaérkeztem.

A többit inkább a feleségem tudná elmondani; de jobb szeretem, ha nem tetszik nála kérdezősködni.

Gyula György.

— **Tüzifatermelés a Wienerwaldban.** A Wienerwaldhoz tartozó összes állami kerületekben a tüzifatermelési bérek következők:

	rendes vágásokban	*időközi- és esetleges használatokban*
hasábfa	92 f.	104 f.
selejt	88 f.	100 f.
tuskó	84 f.	96 f.
hulladék	76 f.	88 f.
dorong	84 f.	96 f.
rőzse	76 f.	88 f.

Rendkivüli nehéz termelési viszonyok esetén ezen bérek emelhetők 25%-ig.

A tuskó-tüzifa osztályozásánál a merőben hasíthatatlan: görcsös, csavaros növésü és alaktalan darabokat külön kell rakatni, s az illető erdőhelyre vonatkozó dorongfaáron értékesíteni.

Az azelőtt használt hasáb, selejt és tuskófa helyett I. II. és III. osztályu hasábfa jelzés lépett. A rőzsefa csakis fürészszel hosztolandó (7 cm. vastagságig), s II. oszt. dorongfa nevet kap.

A két hónap alatt előreláthatólag eladásra nem kerülő dorongfát felhasogatják, s 25 cmnyi túlmérettel összerakják. A hasítási díjat (ürm³-ként 30 f.) az eladási árhoz hozzászámítják.

Egyes erdőgondnokságok az u. n. görcsök (butykók) választékolását mellőzték, de az apadék igy néhol 20 és több %-ra is rugott; ujabban az osztályozásnál fellépő bajok miatt mégis beszüntették ezen választékot; a favágók kötelesek az ily darabokat a lehetőség határáig hasítani, aprózni s a III. osztályu hasábfába rakni.

Az árszabály fanemek szerint V csoportból áll:

I. Bükk, gyertyán, juhar, kőris.

II. Tölgy, szil, nyir.

III. Berkenye, vadgyümölcs, éger, hárs.

IV. Fenyők.

V. Nyár és füz.

Fanem és választék szerint XV osztályt foglal magában az árszabály. Az értéktényezők:

a fanem szerint		*választék szerint*	
I. csoportnál	1.00	I. o. hasábnál	1.00
II. „	0.70	II. „ „	0.85
III. „	0.65	III. „ „	0.65
IV. „	0.75	hulladéknál	0.35
V. „	0.50	I. o. dorongnál	0.40
		II. „ „	0.25

Az I. fanemcsoport kezdő ára erdőben:

az I. értékosztályban:	a XV. értékosztályban:
I. oszt. hasáb	9.— 4.—
II. „ „	7.60 3.40
III. „ „	5.80 2.60
hulladék	3 20 1.40
I. oszt. dorong	3.60 1.60
II. „ „	2.20 1.—

A wienerwaldi állami erdők tüzifatermése részint helyi szükségletre, szabad kézből való eladás utján tőnél értékesittetik, részint — ajánlati úton — fakereskedőknek adatik el.

A feltárt — u. n. tengelyerdőkből — a fa egyrésze a Bécs város hütteldorfi (XIII.) kerületében levő cs. k. raktárba fuvaroztatik; a többi usztatóerdőkről pedig a szthelenai gerebre kerül, mely Baden közelében van.

Az 1905. évi árszabályban ezen rakodókon az alábbi jellegzetesebb árak vannak érvényben:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a) Hütteldorfi raktár:

Tüzifa-árak			Aprítási díj		Házhoz szállítási díj								
Fanem	Választék	ürm³-ként	méterszék szárma metszés	metszés és hasítás ürm³-ként		vágatlan				falapritva			
						1	2	3	4	1	2	3	4
						ürméter							
		K	K	K		korona							
Bükk	I. o. hasáb	10—	1	—·36	—·90	1·—	1·80	2·40	2·80	1·40	2·20	2·80	3·20
	II. „ „	9—	2	—·72	1·20								
	III. „ „	7·80	3	1·08	1·44								
Fenyő	I. o. hasáb	10—	4	1·44	1·92	1·—	1·80	2·40	2·80	1·40	2·20	2·80	3·20
	II. „ „	8·20	5	1·80	2·40		3·80	4·80	5·60	—	4·60	5·60	6·40
	III. „ „	7·—	6	2·16	2·88		4·20	5·20	6·—	—	5·—	6·—	6·80
Tölgy	I. o. hasáb	7·—					5·60	6·60	7·40	—	6·40	7·40	8·20
	II. „ „	7·60					6·—	7·—	7·80	—	6·80	7·80	8·60
	III. „ „	6·50					7·20	8·20	9·—	—	8·—	9·—	9·80

A raktárakból eladásra kerülő fa általában kitünő minőségü; 8 cm. túlmérettel és kifogástalanul van rakva.

A vevő kívánságára a hasábszám igazoltatik, amiért csekély költség számíttatik.

Magaslatokra és hegyi utcákba 1 K előfogat-díj is fizetendő.

b) *szthelenai gerebraktár:*

I.	oszt.	bükkhasáb ára	10 K — f.
II.	„	„ „	9 „ — „
III.	„	„ „	7 „ — „
	súlylyedt	„ „	6 „ — „
I.	oszt.	fenyő „	8 „ 50 „
II.	„	„ „	7 „ — „
III.	„	„ „	6 „ — „

Bármily minőségből csak egész ürméterek (1 ürm³-től kezdve) adatnak el.

„Centralblatt" 1905. IV. *Kintses József.*

Vadászatok a Bükkben.

Irta: *Imecs Béla.* (Vége.)

Nagyobb *szárnyasaink* közül a Bükkhegységben előfordul a *köszáli sas*, de vadállományunkban szembetünő kárt nem okoz, mert csak néha-néha tűnik fel fejedelmi alakja, a mint méltóságteljesen lőtávolon túl illő magasságban kalandozza be bérceinket. Ritkán költ a Bükkben s leginkább télen találkozunk vele, mikor a magas hegységben beállt nagy inség leszorítja a középhegység vidékén vadászgatni.

Hiányzik a Bükkből a *keselyű*, a *siket-* és a *nyirfajd* is, míg szórványosan láthatni a *nagy suholyt*, a *kígyászsast*, az erdők szélein gyakoribb az *egerészölyv*, a *karvaly*, a *bajúszos vércse*, a *lánghagoly* s a mi különösen vadászati szempontból fontos, a *császármadár*. A tyúkféléknek ez az egyetlen képviselője is aránylag kevés számban található, pedig természetének megfelelnek az itteni viszonyok. A császármadár érzékeny a nagy hideg és a nagy forróság iránt, azonkivül szereti a csöndességet. A Bükkben nagy hőség és túlnagy hideg ritkán van, a császármadárnak való növényi és állati táplálék pedig található bőven, az emésztéshez szükséges apró homok- és kavicsszemek szintén, és hogy még ez a vadászember előtt annyira kedves madár még sem tud elszaporodni, igazán érthetetlen. Igaz, hogy sok az ellensége, mert a szirtisason elkezdve az uhu, a kánya, a karvaly, róka, borz, menyét, nyest, nyuszt és a sündisznó, mókus mind vadásznak rá, de hát ezek olyan nagy számban nem fordulnak elő, hogy miattuk a csá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

származdár nem birna elszaporodni. Egy igen praktikus jó vadászpajtásom azt állítja, hogy a császármadarat némely esztendőben a kullancs valóságosan megtizedeli s ő nem egyszer akadt az erdőn olyan példányokra, melyeket e veszedelmes parazitták a szó szoros értelmében kiszipolyoztak. Az igazat megvallva, a császármadárnak erről az ellenségéről azelőtt nem hallottam, sőt az irodalomban sem olvastam róla soha. Azt azonban nem írom alá, hogy a császármadár fészekrakásnál valami rendkivüli óvatosságot tanusítana, mert tisztások szélén, magános fák tövében nem egyszer akadtam rá tojásaira. Ez az egy szokása is mindenesetre hozzájárul kismértékben való elszaporodásához.

A *fogoly* csak az erdők szélein levő fiatal vágásban fordul elő kisebb-nagyobb foltokban. Az *erdei szalonka* sem valami nagy számban tartózkodik e hegységben, különösen ott nem, a hol a kemény, köves talajban álcák és férgek felkeresésére csőre minduntalan akadályba ütközik. Ott azonban, a hol a föld kevésbbé köves, hanem inkább nedves természetű s földi gilisztа bőven van, ott a szalonkahúzás is rendszerint nagyobb eredményekkel is jár.

Nagy foltokban fordul elő a rigólélekhez tartozó *fenyőrigó* (turdus pilaris), különösen a Bükk alját mindenfelé körülövedző borókásokban. Ennek a madárnak tulajdonképeni hazája Északamerika és Skandinávia, télen azonban különösen azon részeit népesíti be hazánknak, hol nagyobb terjedelmű borókafényevesek vannak. A Bükknek nyugati kiágazásaihoz majd minden község határában csatlakozik több száz holdra rúgó borókás s azokat télen ezerszámra keresi fel a fenyő rigó.

Lőfegyverrel ugyan ezt a rendkivül éber, nyugtalan természetű madarat nem igen vadásszák, de törökkel sok ember fogdossa és nagy hóban elég eredménynyel.

A tulajdonképeni fenyvesmadár, a *selyemfarku locska*, nem található mindig a Bükkben, mert csak rendkivüli hidegek és nagy havazások szorítják őt le a havas vidékről. Teste kisebb, mint előbb említett névrokonáé, de húsa még annál is porhanyóbb, és izletesebb.

Talán már előbb kellett volna említenem, hogy *fáczánt* a Bükkben sehol sem tenyésztenek.

Visszaélések a vadászjegygyel.

Érdekes statiszтikai adatok kerülnének napfényre, ha hazánk vadmennyiségét számba lehetne venni és szabályait állítani a vadászok kimutatásával. Bizonyára kitünnék, hogy „több az eszkimó, mint a fóka" — mert manapság kabátos és nem kabátos ember az mind vadász. Számuk pedig egyre nő, mint termékenyítő eső után a gomba, mivel boldog, boldogtalan egyaránt kap vadászjegyet.

A törvényből ugyan ki lehet hámozni, hogy a ki vadászati vagy jövedéki kikágás miatt jogerősen el van ítélve, az három évig nem tarthat igényt vadászjegyre; a kit pedig háromszor megbüntettek, az egyáltalában elveszíti a jogát vadászjegyhez. Ennek az intézkedésnek azonban semmi praktikus haszna nincsen. Ezek az urak nem azzal állítanak be a jegyért, hogy őket itt vagy ott megbüntették, a törvényhatóság első tisztviselőjének pedig, a ki a vadászjegyet kiadja, a legtöbb esetben fogalma sincs arról, hogy melyik vadász hol követett el vadászati vagy jövedéki kihágást, tehát akadálytalanul kiszolgáltatja részükre a vadászjegyet.

A vadászjegygyel való ezen visszaélés meggátlása céljából évekkel ezelőtt Budapest polgármestere arra kérte a belügyi és pénzügyi minisztereket, hogy utasítsák a főváros körüli törvényhatóságokat arra, hogy az ilyes ítéleteket adják tudomására neki is. Mennyiben nyert meghallgatást ezen kérelem, nem tudjuk, de kivánatos volna, ha ezen eljárás a vidéken is gyakorlatba hoznék, így legalább ellenőrizni lehetne azt, kinek van és kinek nincs jussa vadászjegyre.

Agyonegyszerűsített közigazgatásunk mellett nem kívánhatjuk ugyan, hogy külön nyilvántartást vezessenek az illetékes hatóságok az egész ország területén, kik nem kaphatnak vadászjegyet, de a bajon mégis segíteni kellene. Szerintünk igen egyszerűen lehetne megoldani ezt a kérdést az által, hogy vezesse az illető hatóság a vadászjegyre az elmaradt vagy is büntetés hivatalos számát s akkor mégis csak javulna némileg ez az állapot is, a mennyiben a vadászjegy felmutatásakor kisülne, van-e az illetőnek joga azt megújítani vagy nincsen.

A szalonkahúzás.

Szaklapokban sokszor esett szó arról, hogy az erdei szalonka magánosan, párosával vagy pedig többedmagával foltokba verődve teszi-e meg vándorútját. A legújabbi megfigyelések szerint a szalonka többedmagával — 10—15 drb együtt — húz.

A Deutsche Forstzeitung-nak írja egyik tudósítója, hogy ő és egy másik elhalt tapasztalt vadász, ki teljes szavahihető egyén volt, tapasztalták késő este és holdvilágos éjjel, hogy a szalonkák kisebb seregekben — 10—20 drb együtt — tették meg légi útjokat. Hasonló megfigyelést én már a nyolcvanas években tettem s azt annak idején a Vadászlapban le is írtam.

Imecs Béla.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

* **Cellulóz kukoriczaszárból.** Rendkivül érdekes kisérletet tettek az Egyesült-Államokban. A kisérletek eredménye az, hogy ezentúl a kukoriczaszárból is fognak cellulózt gyártani. A cellulóz-iparnak ez a felfedezés kétségkivül egészen uj fordulatot fog adni. A cellulóz tudvalevőleg a növényi sejtek falának legfontosabb alkatrésze, a sejtek protoplazmája választja ki s a növény fejlődésével elváltozik. A növényi sejtben körülbelül az a szerepe, mint a viasznak a mézsejtek képződésénél. A cellulózt az utóbbi időben a hajók építésénél is nagyban használják, mert ha megnedvesedik, felduzzad s igy a viz behatolását még a vizvonal alatt is megakadályozza. E célra eddig a kukoricza-cellulózt használták.

* **Székely ember repülőgépe.** Évekkel ezelőtt történt, hogy egy Rihász Sándor nevü székely ember, aki régebben birósági tisztviselő volt, de legszivesebben gépészmérnöki studiumokkal foglalkozott, feljött a fővárosba s a Műegyetem egyik termében bemutatta „vitorlakerék"-nek nevezett találmányát, amely szerinte megoldja a repülés problemáját. Itt nem sokra becsülték találmányát, amire az önérzetes székely hirlapi nyilatkozatot adott ki a műegyetemi professzorok ellen s nyilatkozatát ezzel a büszke kijelentéssel végezte: „Nem vitatkozom tovább, majd a gépemen repülök ide s vissza s ezzel megmutatom, melyikünknek van igaza." Rihász Sándor modellje nagyon érdekelte Martin kolozsvári egyetemi professzort, aki maga is foglalkozott a repülés problemájával. Együtt dolgoztak tovább, amig a közös munkát a tanár halála meg nem szüntette. Az erdélyi urak is nagyon érdeklődtek a dolog iránt, összeadtak vagy negyvenezer koronát Rihásznak, hogy épitse meg a repülőgépét. Most azt jelentik a háromszékmegyei Magyar-Bodza községből, hogy a határszéli rengeteg erdő egy tisztásán, Benke Béla földbirtokos birtokán épül a repülőgép. Rihász együtt dolgozik Markhót fővárosi gépészmérnökkel. A gépreszeket különböző budapesti gyárakban rendelték, a motor (amely 67 kilogramm sulyu s mégis 14 lóerejü) a párisi Dijongyárból való. A repülőgép, amelynek hajtófelülete negyven kvadrátméter, a maga sulyán kivül még egy embert is föl bir vinni a magasba. Természetesen ezt a feltaláló állitja. Néhány hét mulva elkészül a repülőgép s akkor megteszi első utját.

* **A kosárfonó füzesek ellensége.** Nagy ellensége a füzeseknek a Chrysomela vulgatissima, amely álca alakjában némely nemes füzek fiatal hajtásait elpusztitja. Tavaly Felső-Elszászban a Salix viminalis varietas vitellinából álló füzesben pusztitott. Ellene úgy védekeztek, hogy fagyok beálltával a hajtásokra odatapadó álcákat kátrányos vászondarabbal lehúzták, mi közben a petecsomókat is összedörzsölték. Nagyobb mérvü megtámadtatásnál a bogarat gyökhajtásokról seprüvel le kell tötögetni és ilyképen azt kivándorlásra kényszeriteni. Valószinü, hogy elegyes füzesek telepitése, melyekben a fajok sorokként váltakoznak, elejét venné a bajnak.

* **Uj anyag a papir előállitására.** A minap jelentette egy angol folyóirat, hogy egy amerikai gyárosnak, Mr. Calendernek, sikerült tőzegből papirt előállitani. Egy ir papirgyáros kétségbevonta e papir jóságát. Erre az amerikai bebizonyította, hogy az ő gyárában magában több papir készül tőzegből, mint Irland papirgyárában összesen és hogy tartósságra és jóságra messze felülmulja a tőzeg-papir a rongyból előállitott papirost.

***

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü

vadászfegyverek

megrendelhetők:

Lakatos Károlynál

Budapest, II., Csalogány-utca 26.

Faeladás.

Főméltóságú Gróf Pappenheim Siegfriedné Gróf Károlyi Erzsébet tulajdonát képező, Szatmár megye Fény község határában lévő erdő 190% évi vágásban kihasználás alá kerülő **7535 darab fennálló tölgy szálfa** adatik el.

Felhivatnak venni szándékozók, miszerint irásbeli ajánlataikat, egészben vagy részben (detail) vétel iránt **1905. augusztus hó 15-ig** Nagyságos **Dőry Ödön** jószágkormányzó úrhoz, u. p. Baranya-Mágócs. Puszta-Háb, nyujtsák be.

Állást keres kitünően szakvizsgázott szorgalmas, 24 éves intelligens erdőőr. Csemetenevelésben és irodai teendőkben jártas. Cim a kiadóhivatalban.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A **Cozapor** többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A **Coza** oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejti mi okozta javulását.

Coza a családok ezreit büktette ki ismét, sok sok ezer férfit a szégyen és becstelenségtől megmentett, kik később jóban polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó útra, és szerencsésjövőhez segitett és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a **Cozapor** tulajdonosa, mindazoknak, kik kivánják, ezzy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet dij- és költségmentesen küld, hogy igy bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan. 1016, 21–52

INGYEN PRÓBA 209. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek. (Levelek 25 fill. levelezőlapok 10 fillérre bérmentesitendők.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 209).
62. Chancery Lane, London, Anglia.

Sz. 1085—905.

Árverési hirdetmény.

A csikszentsimoni közbirtokosság nevében alulirottak ezennel közhirré teszik, hogy a birtokosság tulajdonát képező „Cifra bükk“ nevü erdőrészben m. kir. földmivelésügyi minister urnak 66086—904. számu rendeletével megadott engedély alapján 150 k. holdon becsült 13770 m³.

gömbölyü lúczfenyő haszonfa

és 2011 m³. **luczfenyő-kéreg** 65988 (hatvanötezerkilencszáznyolcvannyolc) korona kikiáltási árban **1905. év szeptember hó 7-én d. e. 9 órakor** a község házánál megtartandó nyilvános árverésen szó és zárt irásbeli ajánlatok mellett a legtöbbet igérőnek el fog adatni.

A kikiáltási ár 10%-a bánatpénzképen az árverést vezető bizottsághoz leteendő.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlatok szintén 10% bánatpénzzel, vagy megfelelő óvadékképes értékpapirral látandók el és abban kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el, valamint az erdőség fatömege becsértéken alul eladatni nem fog.

Az árverési feltételek a becslésre vonatkozó közelebbi adatok a község előljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csik-Szent-Simon, 1905. julius 21-én. 1–3

András Ferencz
birt. jegyző.

Veress József
birt. elnök.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK NYÁRI MENETRENDJE.

A vonatok indulása Budapesttől. **Érvényes 1905 május hó 1-től.** *A vonatok érkezése Budapestre.*

A nyugoti pályaudvarról

Délelőtt

vonat-szám	óra	perc	kel.-ut, expr.v.	hová
102	1	00		¹)Wien, Páris,
146	5	45	sz.v.	²)Ostende, London
122	6	00		Zala-Újpest
122	6	00		Érsekujvár
1105	6	00		Dunakeszi-Alag
6102	6	05		Cegléd, Szolnok
4102	6	45		Esztergom
118	6	55		Zalota-Újpest
				(Lajosmizse,
6012	7	05	v.v.	)Kecskemét
1404	7	20	gy.v.	Zsolna, Berlin
104	8	00		Wien
152	8	05	sz.v.	Dunakeszi-Alag
712	8	20		(Temesvár, Karán-sebes, Báziás
1351	8	40		Nagy-Maros
4116²)	9	05		Piliscsaba
116	9	70		Wien, Berlin
154	9	55		Zalota-Újpest
708	9	40	gy.v.	(Bukarest,)Kecskemét
1369	11	35	sz.v.	Nagy-Maros

Buda-Császárf. kitérővi

4002	6	11	sz.v.	Esztergom
4016²)	8	54		Piliscsaba

A nyugoti pályaudvarról

Délután

6104	12	05	sz.v.	Cegléd, Szolnok
156	12	15		Zalota-Újpest
128	12	25		Nagy-Maros
4108	12	40		Dorog
130	1	10		Dunakeszi-Alag
106	1	45	gy.v.	Wien, Páris
6114⁴)	2	05	sz.v.	Fiumebánya
126	2	15		Párkány-Nána
160	2	20		Zalota-Újpest
⁵)04	2	25	gy.v.	Bukarest, Báziás
120	2	35	sz.v.	Érsekujvár
4104	2	40		Esztergom
720	2	45		Cegléd
6002	2	55		(Lajosmizse,)Kecskemét
1702	3	20		Zalota-Újpest
162	4	15		Zalota-Újpest
130	4	25		Nagy-Maros
716	4	40		Arad
108	5	15	gy.v.	Wien
1358⁶)	5	30	sz.v.	Vác
164	6	10		Zalota-Újpest
124	6	20		Párkány-Nána
4106	6	40		Esztergom
1406	6	45	gy.v.	(Zsolna, Berlin,)Pozsony
710	6	55	sz.v.	Bukarest, Báziás
6014	7	25		Lajosmizse
166	7	40	sz.v.	Zalota-Újpest
1324	7	50		(Vác, Nagy-Maros⁶)
1469	8	00		Vác
168	8	05		Zalota-Újpest
118	10	00		Wien, Páris
706	10	10	gy.v.	(Bukarest, K.-K.-Fülegyháza
714	10	20		Zsolna, Berlin
1408	10	20		Zalota-Újpest
1729	10	40		(Belgrád,)Konstantinápoly
7029	11	20	kel.-ut, expr.v.	(Bikarest,)Konstantinápoly

Buda-Császárf. kitérőről

4008	12	20	sz. v.	Dorog
4014²)	1	55	"	Pilis-Csaba
4004	2	29	"	Esztergom
4006	6	30	"	Esztergom

¹) Vasár- és ünnepnapokon május 14-től beszállóvonat szeptember 24-ig közlekedik.

²) A vár- és ünnepnapokon május 14-től beszállóvonat szeptember 10-ig közlekedik.

³) Vasár- és ünnepnapokon május 21-től közlekedik.

⁴) Május havában csak Vácig közlekedik.

⁵) Minden kedden, csütörtökön és vasárnapon közlekedik.

⁶) Minden szerdán és szombaton közlekedik.

⁷) Vasár- és ünnepnapokon május 7-től közlekedik.

A keleti pályaudvarról

Délelőtt

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	hová
3167)	6	15	sz.v.	Hatvan
18	6	20	"	(Trieszt, Nagy-Kanizsa
143	5	35	"	Wien, Graz, Sopron
6104	6	15	"	Szabadka
145	6	25	"	Rutka
1467	6	35	"	Belgrád, Brod
317	7	05	tv.sz.	(Gyalafehérvár, Nagy-Szeben, Kolozsvár, Tövis, Stanislau
709	7	15	sz.v.	Bukarest, Báziás
4107	7	25	"	Érsekujvár
147	7	45	"	Zalota-Újpest
117	7	45	"	Páris, Wien
6013	7	50	v.v.	Lajosmizse
149	8	30	sz.v.	Dunakeszi-Alag
1317	8	10	"	Nagy-Maros
713	8	25	"	Kis-Kun-Félegyháza
4101	8	35	"	Esztergom
123	8	45	"	Párkány-Nána
151	9	10	"	Dunakeszi-Alag
1403	9	25	gy.v.	(Berlin, Zsolna,)Pozsony
153	10	20	sz.	Zalota-Újpest
119	10	56	"	Érsekujvár
715	10	55	"	Szeged

Buda-Császárf. kitérőbe

4007	7	17	sz. v.	Dorog
4001	8	45	"	Esztergom

A keleti pályaudvarról

Délután

155	12	55	sz.v.	Zalota-Újpest
703	1	15	gy.v.	(Bukarest, Verciorova, Bázias,
1331)	1	20	sz.v.	Nagy-Maros
103	1	40	gy.v.	(Paris, Wien
157	2	10	sz.v.	Dunakeszi-Alag
6004	2	37	"	(Kecskemét, Lajosmizse
159	3	05	"	Zalota-Újpest
127	3	55	"	Nagy-Maros
1609)	4	05	"	Zalota-Újpest
6103	4	18	"	Szolnok, Cegléd
4103	4	40	"	Esztergom
161	5	40	"	Zalota-Újpest
1325)	5	55	"	Nagy-Maros
115	6	55	"	(Wien, Berlin
707	6	30	gy.v.	(Bukarest, Bázias, Temesvár
163	6	50	sz.v.	Zalota-Újpest
105	7	00	gy.v.	(Wien
711	7	10	sz. v.	Temesvár, Bázias
4109⁸)	8	10	"	Piliscsaba
165	8	20	"	Zalota-Újpest
1377	8	25	"	Párkány-Nána
125	8	45	"	Wien
107	9	05	gy.v.	(Berlin, Zsolna
4105	9	15	sz.v.	Esztergom
1405	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna
719	9	50	sz.v.	Szolnok, Cegléd
4113⁹)	10	05	"	Piliscsaba
167	10	15	"	Zalota-Újpest
1319)	10	30	"	Vác
123	10	45	"	Nagy-Maros
9091	10	55	keleti	(Konstantinápoly, Belgrád
191	11	00	kel.-ut, expr.v.	(London, Ostende,)Paris, Wien
6011	11	10	v.v.	(Kecskemét, Lajosmizse
1713	11	29	sz.v.	Zalota-Újpest
121	11	30	"	Érsekujvár

Buda-Császárf. kitérőbe

4003	4	39	sz.v.	Esztergom
4009⁸)	8	19	"	Pilis-Csaba
4005	9	22	"	Esztergom
4013⁹)	10	15	"	Piliscsaba

¹) Érkezik minden hétfőn és csütörtökön.

²) Junius 1-től közlekedik.

³) Vasár- és ünnepnapokon május 14-től beszállóvonat szeptember 10-ig közlekedik.

⁴) Vasár- és ünnepnapokon május 14-től beszállóvonat szeptember 24-ig közlekedik.

⁵) Vasár- és ünnepnapokon május 21-től közlekedik.

⁶) Minden kedden, csütörtökön és szombaton.

⁷) Vasár- és ünnepnapokon május 7-től közlekedik.

A nyugoti pályaudvarra

Délelőtt

vonat-szám	óra	perc	honnan
7019	12	50	kol.-ost, expr.v.
141	4	23	sz.v.
143	5	35	"
6101	6	15	"
145	6	25	"
1467	6	35	"
317	7	05	tv.sz.
709	7	15	sz.v.
4107	7	25	"
147	7	45	"
117	7	45	"
6013	7	50	v.v.
149	8	30	sz.v.
1317	8	10	"
713	8	25	"
4101	8	35	"
123	8	45	"
151	9	10	"
1403	9	25	gy.v.
153	10	20	sz.
119	10	56	"
715	10	55	"

Buda-Császárf. kitérőbe

4007	7	17	sz. v.
4001	8	45	"

A nyugoti pályaudvarra

Délután

155	12	55	sz.v.	Zalota-Újpest
703	1	15	gy.v.	(Bukarest, Verciorova, Bázias,
1331)	1	20	sz.v.	Nagy-Maros
103	1	40	gy.v.	(Paris, Wien
157	2	10	sz.v.	Dunakeszi-Alag
6004	2	37	"	(Kecskemét, Lajosmizse
159	3	05	"	Zalota-Újpest
127	3	55	"	Nagy-Maros
1609)	4	05	"	Zalota-Újpest
6103	4	18	"	Szolnok, Cegléd
4103	4	40	"	Esztergom
161	5	40	"	Zalota-Újpest
1325)	5	55	"	Nagy-Maros
115	6	55	"	(Wien, Berlin
707	6	30	gy.v.	(Bukarest, Bázias, Temesvár
163	6	50	sz.v.	Zalota-Újpest
105	7	00	gy.v.	(Wien
711	7	10	sz. v.	Temesvár, Bázias
4109⁸)	8	10	"	Piliscsaba
165	8	20	"	Zalota-Újpest
1377	8	25	"	Párkány-Nána
125	8	45	"	Wien
107	9	05	gy.v.	(Berlin, Zsolna
4105	9	15	sz.v.	Esztergom
1405	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna
719	9	50	sz.v.	Szolnok, Cegléd
4113⁹)	10	05	"	Piliscsaba
167	10	15	"	Zalota-Újpest
1319)	10	30	"	Vác
123	10	45	"	Nagy-Maros
9091	10	55	keleti	(Konstantinápoly, Belgrád
191	11	00	kel.-ost, expr.v.	(London, Ostende,)Paris, Wien
6011	11	10	v.v.	(Kecskemét, Lajosmizse
1713	11	29	sz.v.	Zalota-Újpest
121	11	30	"	Érsekujvár

Buda-Császárf. kitérőbe

4003	4	39	sz.v.	Esztergom
4009⁸)	8	19	"	Pilis-Csaba
4005	9	22	"	Esztergom
4013⁹)	10	15	"	Piliscsaba

A keleti pályaudvarra

Délelőtt

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	honnan
645	5	00	LSzSz	(Arad, Nagyvárad,)Debreczen
327	5	20	v.v.	Berlin, Rutka
1707	5	45	sz.v.	Stanislau, M.-Sziget
909	5	45	"	Belgrád, Bosna-Brod
607	6	10	"	Brassó, Arad
19	6	15	"	Bicske, Gyékényes
405	6	25	"	(Lemberg, Kassa,)M.-Sziget
11	6	40	"	Wien, Trieszt
1505)	6	55	gy.v.	Csorba, Kassa
507	7	10	sz.v.	Brassó, Kolozsvár
1303	7	25	"	Graz, Fehring
1317	7	25	"	Ofalu
309	7	35	"	Hatvan
501	7	50	gy.v.	(Bukarest, Brassó, Pata, Ágány-Puszta) szabolcs
1021	7	50	v.v.	(Fiume, Zágráb, Bosna-Brod, Pécs
1569	8	10	"	Csorba, Kassa
311	8	15	"	Hatvan
1003	8	50	gy.v.	(Torino, Rióma, Fiume, Zágráb
509	9	45	sz.v.	Szolnok
13	9	10	"	Györ
307	9	15	"	Berlin, Rutka
911	9	50	"	Szabadka
27	10	15	"	N.-Kanizsa, Trieszt

Budapest-Józsefvárosra

3294	6	00	sz. v. Pécel

A keleti pályaudvarra

Délután

319	12	10	sz.v.	Ofalu
301	12	40	gy.v.	Berlin, Rutka
7	12	45	sz.v.	(Wien, Sopron Semmelhaj, Györ
903	1	00	gy.v.	(Konstantinápoly, Belgrád, Brod
6019	1	10	"	Bukarest, Arad
1901	1	30	"	(Gyékényes, Eszék, Vác
401	1	50	"	Lemberg, Kassa
1	1	45	"	London, Paris, Wien
503	1	50	"	(Tövis, Kolozsvár, Bistritz-Németi
1307	2	10	"	Graz, Fehring
313	3	10	sz.v.	Hatvan, Szarvcs
967	3	55	"	Ofalu
305	4	15	"	Györ
505	6	40	"	(Brassó, Kolozsvár, Stanislau, M.-Sziget
907	6	55	"	Belgrád, Brod
305	7	00	"	(Berlin, Rutka, Szarvcs
3	7	10	gy.v.	Wien
605	7	20	sz.v.	Brassó, Arad
3293	7	50	"	Gödöllő
1007	7	55	"	(Fiume, Zágráb, Bosna-Brod
407	8	10	"	Máramarossziget
21	8	45	"	Bicske, Kiskörös
1507	9	25	"	Csorba, Kassa
1001	9	05	gy.v.	(Torino, Rióma, Fiume, Zágráb, Vinkovcze, Pécs
303	9	10	"	Berlin, Rutka
9	9	30	sz.v.	Wien, Graz
603	9	35	gy.v.	(N.-Szeben, Kolozsvár, Stanislau
1301	9	50	"	Graz, Fehring
403	10	00	"	(Munkács, Kassa, M.-Sziget
911	10	00	"	Szabadka
23)	10	30	sz.v.	Bicske
5133)	10	20	"	Nagykáta
523	10	40	"	Ofalu
3157)	11	10	"	Hatvan

¹) Junius 15-től beszállóvonat szeptember 15-ig közlekedik.

²) Május havában csak Brassóból közlekedik.

³) Vasár- és ünnepnapokon május 21-től beszállóvonat szeptember 10-ig közlekedik.

⁴) Csak hétköznapokon közlekedik.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvgF/255/2018.

V. évfolyam. 1905. augusztus 15. 10. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Erdőgazdálkodásunk a jelenben.

Irta: *Podhradszky András.*

Az okszerü erdőgazdálkodásnak, a mint tudjuk, az a főfeladata, hogy az erdő — a tartamosság biztosítása mellett — a lehető legnagyobb jövedelmet adja tulajdonosának. Fontosabb teendője tehát alig akadhat a kezelő erdőtisztnek, mint oda törekedni, hogy a kihasználandó terület hozamait mindenkor a legmagasabb áron lehessen értékesíteni. Az értékesítés kétféleképen történhetik; vagy vállalkozóknak adjuk az erdőnket, vagy pedig magunk használjuk ki a birtokos költségén a vágásterületeket. Az erdők mikénti értékesítésére nézve az erdőgazdák körében elágazók a vélemények. Vannak, a kik az erdőnek tövön való eladása mellett kardoskodnak; mig mások határozottan a házi kezelésnek adnak előnyt. Hogy e nagyfontosságu kérdés fölött kritikát mondhassunk, vonjuk meg a párhuzamot a két eljárás között, vagyis vizsgáljuk elsősorban azoknak előnyeit és hátrányait.

A tövön való erdőeladásnak előnyei, hogy az erdőbirtokosnak a termelésre, feldolgozásra, fürészüzemek vagy más berendezésekre, fátfogyasztó iparvállalatoknak létesítésére nem kell költekeznie. Azért az a birtokos, a ki megfelelő tőkével nem rendelkezik, rendszerint ezt az eladási módot választja. Előnye továbbá ennek az eladásnak, hogy a tulajdonosnak kevesebb kezelő- és felügyelőszemélyzetre van szüksége és hogy sok tekintetben kényelmesebb, mint a házi kezelés, mert erdei munkásokról, fuvarerőről, szállítási eszközök jókarban tartásáról a vevőnek kell gondoskodni. Előnye még az is, hogy az erdőtulajdonos az eladott erdő értékét egyszerre, vagy legalább is rövid időközökben, de mindenesetre nagyobb összegekben kapja kezéhez, mint a másik eladási módnál.

A tövön való eladásnak hátrányai. Az eladandó erdőterületen rendesen több a fanem, s az egyes törzsek használhatósága, vagyis a választékok aránya is igen különböző, úgy, hogy mindezeket csak a fának döntése után lehet a kivánt pontossággal meghatározni. A tövön való eladásnál tehát ez a körülmény mindig a vevő javára és a birtokos hátrányára jöhet számba. Áll ez különösen vegyes, selejtesebb faállománynyal biró erdőknél, a hol a vevő azon a címen, hogy csak tűzifát termelhet, a vételárt a lehető legalacsonyabbra igyekszik redukálni. Belterjes gazdálkodásnál pedig — melyre mindenkor kell törekednünk — manap már alig van olyan erdő, melynek hozamából bizonyos méretü haszonfát, szerszámfát, bányafát stb. stb. ne lehetne előállitani. Nagy hátránya még ennek az értékesítési módnak, hogy az üzleti idő alatt idegen emberek gazdálkodnak erdeinkben, azoknak legnagyobb része minduntalan követ el valami szabálytalanságot, kisebb kihágást az erdőben. A kihasználás rendesen több éven át tart, s ez által a mesterséges felújítást késlelteti, a fenyvesekben nagyon sok rőzsefa, favég, forgács, hulladékfa marad, s valamennyiben tanyát ütnek a szúfélék, s elszaporodnak, és a közelben levő szálerdőkben is nagy pusztítást okozhatnak. Erre ugyanazt mondhatná valaki, hogy szigoru szerződéseket kell kötni a vevőkkel, s mindezeken a bajokon segíthetünk. Pedig a dolog úgy áll, hogy ez esetben sem menekülünk a sok kellemetlenségtől, s az apró perlekedésekbe végre is kifárad a birtokos és az erdőtiszt, s tűri inkább — bár kelletlenül — ezen igen káros következményü állapotokat.

Nem tévesztendő szem elől az sem, hogy a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tövön való eladásnál a vevő mint termelő és szállító szerepel és mint ilyen a népnek hosszabb időn át ad foglalkozást, s ez által bizonyos tekintetben befolyásolja azt. A munkásosztály pedig mindig a munkaadóhoz vonzódik, s az erdőbirtokos, vagy annak tisztje gyakran jöhet abba a helyzetbe, hogy sürgős munkáihoz egyáltalában nem, vagy csak nagyon felcsigázott napszámbérek mellett jut munkaerőhöz. Egyszóval, a nép és az erdőbirtokos között erkölcsi lazulás áll be, mely úgy a gazdálkodásra, mint a közügyekre — különösen hol a kincstár a birtokos — de az erdőtulajdonos és erdőtiszt magánérdekeire is csak káros befolyással lehet.

Meg kell itt említenünk, hogy az erdő tövön való eladásának van rosszabb és jobb módja is. Még értenők, ha a vállalkozó által termelt faválasztékok a termelés után a mennyiség és minőség szerinti árban adatnának át, — mert így legalább az erdőbirtokos kevésbbé volna kitéve a csalatkozásnak, de legnagyobb erdőbirtokosunk, a kincstár, sajnos a legutóbbi időben a tövön való értékesítés legrosszabb módjára, a holdankinti eladásra tért rá, talán azért, hogy tisztviselőitől még az alkalmat is elzárja, hogy hűtlen kezelési hibákba essenek, — vagy talán más okból? Hogy helytelenül teszi, az bizonyos, mert nem szabad feltételezni egy olyan tekintélyes tisztviselői karról, hogy kötelességéről megfeledkezik, — sőt még ha akadnának is selejtesek, tessék ezeket kiugratni, s egy-két gazember miatt ne vonja meg bizalmát senki, még a miniszter se egy olyan tiszteletreméltó testülettől, mint a kincstári erdészet érdemes tisztikara.

Sőt még azt is hangoztatom, hogy ha csakugyan elkerülhetetlenül egy-két garas el is folyna hűtlen sáfárok kezén — a mit feltételezni bün — még akkor is jobban járna a kincstár, mint így, mikor milliókat zsebelnek el az élelmes vállalkozók.

De vizsgáljuk már most azokat az előnyöket, melyeket a házi kezelés nyujt az eladónak. Házi kezelés mellett a gazdálkodás sokkal *belterjesebb,* mert az erdőtiszt minden darab törzset a legjobb értékesítésre való tekintettel dolgoztat fel. Azonfelül szem előtt tarthatja az okszerü rendszeres erdőgazdálkodás szabályait, és a fuvarozást, tekintettel a felújítás sikerére, a legalkalmasabb időre halaszthatja; így a vágásterületek pótlását is a kellő időben eszközli, miáltal tetemes költségeket takaríthat meg. Hegyi rétjeinek termését, legelőit, a vágások fahulladékait munkásai és fuvarosai számára az olcsóbb kezelés érdekében hasznosíthatja, ez által a munkaerőt a saját részére állandóan biztosíthatja, a mi pedig főben járó dolog, hogy a szegényebb hegyvidéki nép megélhetését hathatósan előmozdíthatja. A holdankinti, vagyis a tövön álló eladásnál mindezek az előnyök háttérbe szorulnak, mert a felsorolt mellékhasználatokból az eladó semmit sem kap. Azok inkább olyan ráadásféle számba mennek, melyeket a vevők saját javukra legtöbb esetben igen eredményesen kihasználnak. A házi kezelés mellett több erdőtiszt nyerhet alkalmazást, ami igen nagyfontosságu, különösen napjainkban, a midőn középosztályunk iskolázott gyermekeit nem tudja hol elhelyezni. És miután középosztályunk a nemzetnek értelmisége és vezető ereje, *főként az államnak,* de a többi erdőbirtokosoknak is, — ha az máskülönben még előnyenyel is jár, *oda kell hatni, hogy erdeiket házilag használják ki* és a kihasználás keresztülvitelénél is végzett szakembereket alkalmazzanak. Miért fejlesztjük és emeljük főiskolánkat, minek adunk fiainknak magasabb szakképzettséget, ha alkalmaztatásukról kellőleg nem gondoskodunk és ha tanulmányaikat kiképeztetésükhöz mérten teljesen nem hasznosíthatják?

Hisz a holdanként eladás is csak elősegíti az olyan szakember romlását, kinek nincsen meg a kellő munkaköre; a ki szeretne és tudna dolgozni, de tere nincsen, a kinek a tövön való eladás ezer és ezer kellemetlenséget, nehézséget szerez szolgálatjában.

Oda kell tehát erdőgazdálkodásunkat irányítani, hogy nemcsak az erdőkezelés, de az erdőkihasználás, szállítás, gyártás és minden melléktermék feletti rendelkezés végzett szakembereknek kezébe jusson, s akkor két célt érünk el vele. Először azt, hogy erdeink többet fognak jövedelmezni és a személyzetnek jobb java-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

dalmazására is telik; másodszor szakunkat fogjuk emelni és a nemzetiségi vidékeken az állameszmének is fogunk használni.

De a házi kezelésnek általános behozatala már azért is égetően szükséges, mert a holdankinti faértékesítésnél legtöbbször még megközelítőleg is alig van fogalmunk arról, mily értéket képviselhet az eladandó erdő. Nem tudhatjuk, mi mindenre fordíthatja a vevő a megvett fát, mibe kerül annak termelése, kiszállítása, s valamely fél- vagy egész gyártmánynyá való feldolgozása, de nem ismerjük a különféle termékek vagy választékok piaci értékét sem, mert azzal sohasem foglalkoztunk.

Nem ismerjük a vasuti szállítási béreket, tehát azt sem tudhatjuk, hogy a vevő mit nyer erdeinknek termékein, hogy abból az üzleti hasznot levonva, meghatározhassuk annak megközelítő értékét. A holdankinti eladás szerencsejáték, melylyel tisztán a vevők belátására s nem ritkán összejátszására vagyunk bizva, melynél csak egy bizonyos: hogy soha sem a vevő, hanem mindig az eladó károsodik. Ilyen elhibázott számítással semmiféle más szaknál nem gazdálkodnak. Innét van, hogy a nembánomság, vagy az urhatnámság miatt még a közelmultban is óriási tőkék pusztúltak el az erdőbirtokosoknak végtelen kárára.

Nem akarok ilyen, minden kritikán aluli erdőeladásokat aposztrofálni, hisz e lapok olvasói közül legtöbben tudnak azokról, annyi azonban világos, hogy nagyobb erdőbirtokok értékesítésénél nem szabad fűrésztelepek berendezésére, mesterséges szállítási eszközök létesítésére a pénzbefektetéstől visszariadni.

A hol az üzem tartamos, ott csupán számítás dolga, vajjon az ilyen befektetések gyümölcsözők lehetnek-e? A hol pedig az üzem nem tartamos, hanem csak időközi, ott is oda kell törekednie az erdőtisztnek, hogy a kihasználást, szállítást s a termékeknek osztályozását maga vegye kezébe s így mint kész árut bocsássa a forgalomba. Mindezekre nézve a tájékozottságot természetesen csakis a házi kezelésnél elsajátított gyakorlat adja meg, s épen azért módot kell nyujtani arra, hogy erdőtisztjeink azt minél szélesebb alapon megszerezhessék, hisz annak használ elsősorban az erdőbirtokosok élvezik.

A házi kezelésnél egyik első teendőnk egy fűrésztelepnek berendezése. Ha van fűrésztelepünk, akkor mindjárt megtudhatjuk, mi mindenre alkalmas fakészletünk. A fűrész utbaigazít a gyártmányoknak elérhető értékére, vagy egymás közötti árkülönbözetére s így egyuttal árszabályozónak is tekinthetjük, mert a szélesebb fűrészárukat magasabb, a keskenyeket pedig alacsonyabb árakon értékesíthetjük. Hogy melyik áruból készíttessünk többet vagy kevesebbet, azt természetesen a kereslet is befolyásolja.

A házi kezelés hátrányául felhozzák, hogy az az üzemnek nagyságához mérten bizonyos tőkebefektetést igényel, s mivel azzal az erdőtulajdonos legtöbbször nem bír, azért adja el erdejét tövön. Ez a kifogás azonban mai nap, midőn elég olcsón adnak pénzintézetek kamatra megfelelő tőkét, idejét multa s valójában inkább az az ok, hogy nincs bennünk semmi vállalkozási szellem s az ujításoknak nem vagyunk barátai, s talán az ellenőrzést sem gyakoroljuk olyan alapon, hogy az teljes biztonságot nyujtana minden tekintetben. Másik hátránya még ennek az értékesítési módnak, hogy a személyzetet szaporítani kell, mert arra gondolni sem lehet, hogy akkor a kezelőtiszt, aki tíz vagy annál is több ezer holdon gazdálkodik, a kitermelést maga vezesse és ellenőrizze. A hol a gömbfát a piactól való távoli fekvés és a rossz közlekedési viszonyok miatt felesleges terhétől meg kell szabadítanunk és kész árut kell belőle készíttetnünk, a mi csak fűrészeknek felállításával lehetséges, ott meg feltétlenül szaporítani kell a személyzetet. Ez sem jelent ujabb megterheltetést, mert a kialakított fának tovább szállítása kevesebbe kerül, mely előny az áru értékében az erdőbirtokosoknak javára esik, de javára esik a gyártás előnye is.

Egy szóval, a fa feldolgozásától s a feldolgozó gyáraknak felállításától, a hol — mint fentebb mondám tartamos üzem van, — az erdőbirtokosoknak nincs oka félni, mert ha ezt a vevők teszik meg, a befektetési tőkét az erdő vételekor az eladótól ugyis busásan levonják.

De ha az erdőbirtokos fűrészeknek felállítá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sára nem volna hajlandó, akkor se bizza a fatermelést, szállítást egy neki alkalmas központig a vevőre, hanem inkább erdőtisztje által hajtassa végre, akkor is jobban megtalálja hasznát, mintha erdejét tövön adná el. Haszonfaerdőkben még ez esetben sem tehet eleget egy erdőtiszt, ha az erdő 8000 holdat meghalad, mert a kihasználás mellett sok más fontos teendője van a kezelőtisztnek.

Szóba jöhetne még az erdőtiszteknek túlmegterheltetése a házi kezelésnél. Ez azonban a helyes munkabeosztás mellett elkerülhető, feltéve, hogy az erdőtiszteket fölösleges bürokratikus írásbeli teendőkkel nem terheljük. Azért is írásbeli ügyvitelt más alapokra kell fektetni mint a minő most sok helyen divik, hogy az erdőtiszt többet lehessen kint az erdőben, mint az irodában. Kezdő tiszteknek igen jó iskola a fűrészkezelés, mert itt nyilik legtöbb alkalmuk a faértékesítés emelésére a helyes kihasználás által. Ez ma egy külön speciális szak, a hol az erdőtiszt számításai, pontossága és szorgalma által igen szép eredményeket érhet el, különösen, ha az erdőkezelő tisztel kölcsönös egyetértésben jár el. Ez pedig a főcél a produktív pályán, a hol az embert csakis eredményes működése alapján becsülik meg. Az emeli társadalmi állását s közbecsületét, és ezzel mozdítja elő előbbrejutását és anyagi boldogulását.

Meg kell tehát nekünk is e téren mutatnunk, hogy ha a faszakmások ennek megtudnak felelni, mennyivel inkább lehet azt egy képzettebb erdészszakembertől megvárni.

Azért én, mint aki a házi kezeléssel úgy a fenyvesekben, mint a középhegységi és alvidéki lombfás erdőségekben számos éveken foglalkoztam és foglalkozom, nagy előnyeinél fogva *a házi kezelést mindenkinek* a legkomolyabban *ajánlom* és természetesnek találom, hogy egy szakképzett erdőmérnök nemcsak az erdővel, de annak minden üzleti ágával is foglalkozzék. Mi a patvarnak gyűrik bele főiskolánk hallgatóiba az erdészeti tudománynak minden ágát, ha annak használ az életben, a későbbi hivatalos ténykedéseiben csak részben érvényesítheti. Lelkiismeretünk, önérzetünk is azt parancsolja, hogy a gazdálkodás menetét úgy irányítsuk, hogy az erdő a legnagyobb elérhető jövedelmet adja tulajdonosának; azért mindig és mindenhol a legbelterjesebb gazdálkodási módot kell választanunk. Ha a házi kezelés itt felsorolt előnyeit latolgatjuk, be kell ismernünk, hogy fenti célokat csakis a házi kezelés biztosítja. Csak akkor tarthatjuk rendben erdeinket, ha csak magunk s nem idegen elemek gazdálkodnak benne.

Csak akkor van alkalmunk a föld népét magunkhoz édesgetni és oly viszonyt létesíteni, mely a kölcsönös egyetértést, az egymás iránti bizalmat és szeretetet van hivatva biztosítani, ha mi magunk és nem más ad neki munkakeresetet. Ez pedig nem lehet közömbös különösen a nemzetiségi vidéken, ahol a kincstár bír nagy kiterjedésű erdőkkel. De a házi kezelésre még az is szorít bennünket, hogy értékesebb ős állabjaink nagyon megfogytak s hová tovább fiatalabb erdőrészletekre szorúl a kihasználás. Fiatalabb koru vékonyabb méretű törzsekből álló erdőknek jövedelme csak úgy emelhető, ha annak minden darab fáját céljának legmegfelelőbben dolgozzuk fel és a szerint értékesítjük is.

De intő példa reánk szakemberekre, hogy nagyobb erdőbirtokosainknál a még nagyobb erdőbirtokosok rosz és ósdi példája után a holdankinti faeladások fakereskedőinknek vérébe annyira által mentek, hogy azon teendőkre, melyeket végzett szakembereknek kellene végezni, famunkásokat nevelnek. Ezek foglalják el maholnap mindenütt az erdőtisztecknek helyeit, s végzett fiatalságunk minden magasabb szakképzettsége mellett is állás nélkül fog bolyongani e hazában vagy pedig várhat előhaladására késő férfi koráig. Az pedig egyszerüen botrányos volna, ha a szakvégzett erdőtisztek a faszakmások mellett háttérbe szoríttatnának.

Ezért a tizenkettedik órában hivom fel szaktársaimat, hogy a hol és amikor csak tehetik, hagyják abba a holdankinti erdőeladásokat, vagy igyekezzenek ellensúlyozni.

Borsod—Gömör—Kishont—Hevesmegyei egyesületünk foglaljon állást mindenütt, a hol még lehetséges, a házi kezelés mellett, mentsük még meg azt, a mit lehet, mert a kényelemszeretet

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

és nem tudom még mi miatt eddigelé is óriási vagyon pusztult el a holdankinti erdőeladások által az erdőbirtokosoknak és hazánknak kimondhatatlan kárára.

A selmeczbányai m. kir bányászati és erdészeti főiskola tanári karának emlékirata a főiskola székhelyének áthelyezése tárgyában.

(Folytatás és vége.)

Ha Selmeczbánya nem volt alkalmas arra, hogy a „Bányászati és Kohászati Egyesület" itt maradjon, akkor még kevésbbé alkalmas arra, hogy székhelye legyen egyetlen főiskolánknak, mely bánya- és kohóiparunk fejlődésében legalább is ugyanolyan fontosságú tényező.

Az áthelyezés kérdése most különösen aktuálissá lett. Ismeretes dolog ugyanis, hogy új szervezetünk megállapításánál nem lehetett kitérni ama fokozott követelések elől, melyeket a bányászati és erdészeti tudományok ma már úgy az előadott tananyag, mint annak terjedelmét illetőleg támasztottak. Az előbb előadottak egy része tehát lényegesen kibővíttetett, a régi tantárgyak mellé újak kerültek, melyek eddig vagy egyáltalában nem, vagy pedig csak más tantárgyakkal kapcsolatban adattak elő és a tanszékek száma is szaporíttatott.

Az új tanszékek: az elektrotechnikai és fizikai, a bánya- és fémkohógéptani, a növénytani, az erdészeti geodéziai, s a jogi. A lényegesen kibővített régi tantárgyak: a telepismeret, a qualitativ és quantitativ vegytan és vaskohászat. A jogi tanszék kivételével tehát valamennyi olyan, melyeknek gyűjteménytermekre, laboratoriumokra van szükségük, hol műszereiket, modelljeiket elhelyezhessék, illetve hol a hallgatók kísérletezhessenek.

Az elektrotechnikai és fizikai tanszéknek van laboratoriuma, de ez az új szervezet igényeinek aligha fog megfelelni. A vegytani tanszéknek is van qualitativ és quantitativ munkaterme, mely a régi szervezetben, midőn csak a II-od évesek hallgatták e tárgyakat, elég nagy is volt; az új szervezetben azonban, midőn e tárgyak a II. és III-ad évesekre kötelezők, ez is kicsiny. Teljesen hiányzanak: a növénytani dolgozótermek, a vaskohászati kísérletezési laboratorium, a bánya- és fémkohógéptani, valamint az erdészeti geodéziai, a telepismerettani gyűjteménytermek és az erdészeti technologiai kísérletezési helyiségek.

Mivel a főiskola két új épülete már a régi szervezetben is kicsinynek bizonyult, t. i. a bányaműveléstani és a géptani tanszékek már akkor kiszorultak belőle, azért e bajon csak a mostani épületek megnagyobbításával, átalakításával és egy teljesen új laboratorium építésével lehetne segíteni.

Amint azonban építésről és mintegy 250,000 koronányi befektetésről van szó, azonnal előtérbe nyomul az a kérdés, vajjon nem volna-e célszerűbb a főiskolát más megfelelőbb helyre áttelepíteni? Mert ha ezt most a bányászati és erdészeti felső szakoktatás, valamint bányászatunk és erdészetünk rovására ki is tolhatjuk, az áthelyezés a város elszigeteltsége s az evvel szoros összefüggésben álló folytonos hanyatlása és fokozódó szegénysége következtében előreláthatólag hosszabb ideig elodázható már többé semmi körülmények között nem lesz.

Az áthelyezést különben annyival inkább már a közeli jövőben keresztül lehetne vinni, mert főiskolánknak már Budapesten némi jóakarattal könnyen lehetne helyet teremteni és mert az itteni épületeket is könnyen fel lehetne használni. Tudvalevőleg a helybeli járásbíróságnak, adóhivatalnak, gimnáziumnak, líceumnak nincsenek megfelelő helyiségei. A zsarnóczai erdőhivatalt is át lehetne helyezni, sőt az se lehetetlen, hogy hadügyi kormányunk egy zászlóalj vadászt telepítsen ide. S ez az utóbbi volna talán a legjobb megoldás, mert a város is kárpótlást nyerne a főiskola áthelyezéséért.

Ha pedig az áthelyezésnek mindamellett volnának nehézségei, a mint bizonyára lesznek is, ezek sokkal alárendeltebbek, hogy sem oly fontos hivatással biró szakokat, a milyenek hazánkra nézve a bányászat, kohászat és erdészet, miattuk fejlődésükben megakasszunk. Az áthelyezésnek előbb vagy utóbb, de mindenesetre már a közelebbi jövőben meg kell történnie s éppen ezért nem érünk el avval semmit, ha elhalasztjuk.

Kérdés azonban most már az, hogy hová kellene főiskolánkat áthelyezni és hol volna megfelelő helye?

E kérdés eldöntésénél első sorban mindig arra szokás súlyt helyezni, hogy az intézet helyén az előadások szemléltető megvilágításához szükséges berendezések és feltételek meglegyenek. Hogy e tekintetben Selmeczbánya egyáltalán nem alkalmas székhely, arra már rámutattunk az előzőkben. Sokkal előnyösebb volna például Miskolcz, hol együtt találjuk a legnagyobb szén- és vasércbányákat s a legmodernebb vasgyárakat, hol erdésztanáraink is tág tere volna ahhoz, hogy előadásaikat szemléltető gyakorlatokkal kísérjék és honnan a fémbányászat sem esik messze. Ha tehát egyedül a gyakorlati kiképzés szempontja volna itt irányadó, mindenesetre Miskolczot illetné meg az elsőség.

Ámde főiskolánknak, mint láttuk, más érdekei is vannak, melyeket a székhely kérdésénél figyelmen kivül hagyni nem lehet. És ezek az érdekek már olyan természetűek, hogy nem a vidéki városok mellett szólanak, hanem határozottan Budapest javára döntik el a kérdést.

Azok az igények, melyeket a bányászati, kohászati és erdészeti tudományoknak évről-évre nagyobbodó terjedelme s ennek következtében mindinkább szükségessé vált speciálizálása, felsőbb szakoktatásunk iránt támasztanak, a mi viszonyaink mellett csakis a fővárosban elégíthetők ki, hol egyedül találjuk fel a maga teljes fejlettségében azt az élénken lüktető szellemi életet, mely a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szellemi munkálkodót állandóan új meg új munkára serkenti.

Wekerle Sándor, akkori pénzügyminiszter, a képviselőháznak 1890. évi február hó 14-én tartott ülésén azt mondotta, hogy a bányászati felső szakoktatásra elengedhetetlen feltételnek tartja, hogy „úgy a tanúlóknak, mint a tanároknak mód nyujtassék arra, hogy a bányászati tudomány és a bányászat technikai fejlődésének folytonos szinvonalán maradhassanak". De vajjon ez a mi vidéki városainkban és főleg Selmeczbányán egyáltalában lehetséges-e? A bányászati és erdészeti tudományok oly sokoldalú s annyi mindenféle vonatkozásba vannak a többi tudományággal, hogy rohamos fejlődésüket nyomon követni csakis a szellemi és kulturális központban lehet, hol a technikai és tudományos segédeszközök szinte önmaguktól kinálkoznak.

S az oktatás gyakorlati iránya? E tekintetben is Budapestet illeti az elsőség. Mert vegyük pl. csak azt, hogy micsoda hasznos dolog volna, ha bányamérnök-hallgatóink járhatnának a földtani intézetbe és a szűnidőben csatlakoznának országos felvételekre készülő geologusaink egyikéhez vagy másikához. A földtan és az okszerű bányászat egymással oly szorosan függnek össze, hogy mindenki méltán elvárhatná, hogy geologusaink elite-testületét bányászok képezzék. Vagy mennyit tudhatnának vaskohászaink, ha havonta csak egyszer juthatnának a Ganzgyár acélöntődéjébe vagy valamely másik modern berendezésű gépgyárba, és erdészeink ha végig tanulmányozhatnák a Budapesten és környékén dolgozó nagyobb faipari telepeket? Sőt fémkohászaink is sokat nyernének. Végzett hallgatóink közül ugyanis a fémkohómérnökök a legkevésbbé keresettek, mert ők alkalmaztatásukat illetőleg úgyszólván kizárólag csak arra a néhány kincstári fémkohóra vannak utalva. Budapesten a fémkohászati szakoktatás felölelhetné a fémek öntését, kovácsolását és hengerlését, vagyis a fémek mechanikai technológiáját és a fiatal fémkohómérnökök könnyen kaphatnának alkalmazást a budapesti s a vidéki fémipari telepeken is, mely állásokat nagyrészt külföldi szakemberekkel töltik be.

A vidéki kirándulások is jóval könnyebbek és olcsóbbak lennének. Ha Selmeczbányáról a legközelebbi nagyobb vasgyárba, vagy pedig a legközelebbi modern berendezésű szén- vagy vasércbányához, illetve nagyobb erdőgazdaságba akarnak tanáraink hallgatóikkal kirándulni, legalább három napra van szükségük. Budapestről egy nap alatt meg lehet tekinteni az esztergomi, a tatai s a salgótarjáni telepeket és három nap alatt már a legtávolabbi bányatelepeken és gyárakban is meg lehet fordulni.

Hogy pedig az ország fővárosában, mint kulturális, kereskedelmi és szociális tevékenységünk középpontjában a hallgatók látókőre tágasabb, ítélete tárgyilagosabb, műveltsége általánosabb lesz, az oly világos dolog, hogy még az áthelyezés ellenségeinek sem lehet ellene szavuk. Éppen az idén történt, hogy az amerikai egyetemek egyesületének január hó 13-án tartott ülésén az egyik neves műegyetemi tanár nagy beszédet mondott arról, hogy a technikai főiskolákat a szellemi központba kell tenni, a hol az egyetemek is vannak, mert „saját tapasztalatai szerint az izolált technikai tanintézeteknek egyik főhiánya éppen a szűk látókör".

De nemcsak a tanuló ifjuságra lesz Budapest határozottan előnyös, hanem a tanári karra s általában a tanításra is. Budapesten, hol a bányászati, kohászati és erdészeti törekvéseknek minden szála összefut, tanáraink úgy a tudományos, mint a gyakorlati kérdésekben is szaktekintélyekké válhatnak, a mint szaktekintélyeknek ismerik el a többi felsőbb tanintézetek tanárait is. Ez nemcsak erősen fokozná az ambiciót és a munkakedvet, hanem keresettebbé tenné a tanári állásokat és avval a tagadhatatlan előnnyel is járna, hogy ismereteiket bármikor rendelkezésére bocsáthatnák a bányászati és erdészeti felsőbb hatóságoknak s állandóan tevékeny részt vehetnének az országos bányászati és erdészeti egyesületek munkásságában is. Tanáraink képessége és munkássága tehát jobban érvényesülne és több sikert is mutatna fel, tanintézetünk színvonala emelkednék s a tanítás szélesebb alapot nyerne, mert kiterjeszkedhetnék oly kérdésekre is, melyeket Selmeczbányán nem lehet kellően méltatni.

Igaz, hogy ez előnyökkel szemben még komoly gondolkodású szakférfiak is mindenféle nehézséget emlegetnek. Féltik pl. a fiatalságot attól, hogy a nagyváros szórakozásai elvonják a tanulástól és hogy nehezebben fognak megélhetni Budapesten, mint Selmeczbányán.

Az bizonyos, hogy eleinte a mozgalmas élet ezerféle megnyilatkozása, a társadalmi és vagyoni ellentétek, az egyén eltünése az emberáradatban kábító hatással vannak a fiatal emberre. De az élet reálizmusának felismerése tágítja a szemhatárt, a fokozott versengés acélozza az erőt és valamint a testi nevelésben sem ott tartunk, hogy ifjúságunkat óvjuk minden szellőtől: azonképen a szellemi nevelés terén is, jellemszilárd és akaraterős generáció keletkezését csak úgy segíthetjük elő, ha jókor megvívatjuk vele a létért való küzdelem előcsatározásait. Azoktól a szórakozásoktól pedig, melyeket a nagyvárosok művészi élete nyujt, senki se féltse ifjúságunkat. A fiatal bánya-, kohó-, vagy erdőmérnök észtétikai érzékének kifejlesztése és erősítése egyenesen szükséges, mert az illető, mint a kultura előharcosa, sokszor éveken át lakik elhagyott vidékeken minden külső szellemi serkentés nélkül csupán munkájának élve. Ilyen esetben nem nélkülözheti a szépérzék és művészet iránti lelkesedés belső tőkéjét, mert könnyen megeshetnék, hogy szellemileg elcsenevészedik. Igaz: vannak a szórakozásoknak módjai, melyekről mint a test és lélek megölőiről szoktunk beszélni. De ha Budapesten 6000—7000 fiatal embert nem féltünk ezektől, miért féltsük éppen a mi 300 hallgatónkat? És különben is ezekben fiatalságunk itt Selmeczbányán sem szenved hiányt, sőt egyebet ezeknél egyáltalában nem is talál.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Hogy Budapesten általánosságban tényleg drágább az élet, mint Selmeczbányán vagy más vidéki városban, azt nem lehet tagadni. Be kell azonban ismernünk, hogy a szegénysorsú fiatal ember, ha tehetséges és szorgalmas, a fővárosban könnyebben tudja magát fenntartani, mint Selmeczbányán. Selmeczbányán az igazán szegénysorsú ifjú egyáltalában meg sem élhet, ha mindjárt kezdetben nem kap ösztöndíjat, mert a mellékkereset lehetősége itt teljesen ki van zárva. Az ösztöndíjak azonban megmaradnának Budapesten is.

Van még egy másik ellenvetés, melyet igen gyakran hallani, t. i. az, hogy a történelmi hagyománynyal nem lehet oly könnyen szakítani és hogy bármely tanintézet híre, dicsősége nem a helytől függ, hanem először a tanártestület buzgalmától, szakértelmétől és másodszor a a tanuló ifjúság szorgalmától, kitartásától és képességétől.

Való igaz, hogy az olyan nép, mely nem tiszteli múltját, nem érdemes arra, hogy jövője legyen; de való igaz az is, hogy az a nép, mely a történelmi hagyományok tiszteletével annyira megy, hogy lehetetlenné teszi saját haladását, önmaga ássa meg sírját. A múlt emlékeit tisztelni mindannyiunk szent kötelessége; a mint azonban a hagyományok tiszteletével elértük azt a határt, a melyen túl intézetünk jelen és jövő fejlődése megakad, akkor nem szabad többé a múlt emlékein elösködnünk.

Valamely intézet színvonalának megállapítását pedig nem lehet kizárólag a tanári kar működésétől és az ifjúság szorgalmától függővé tenni, legalább abból a szempontból nem, hogy az onnan kikerülő fiatal emberek a gyakorlati életben be fognak-e válni avagy sem, mert itt nagyon is súlyilyal bír az, hogy az intézet székhelye minő segédeszközöket képes szolgáltatni a neveléshez. Az, hogy Leobenben is van bányászati főiskola és hogy Tübingában, Jenában, Göttingában is vannak egyetemek, az Selmeczbánya mellett nem bizonyít semmit.

Leoben virágzó kereskedelmű, szépen épülő jómódú város, 60 km.-nyire Styria fővárosától, a melylyel naponta 22 vonat mintegy $2^1/_4$ órai menetidővel közvetíti a közlekedést. Van színháza, egynéhány igen csinos hangversenyterme, fürdője, tornacsarnoka és tág tér minden fajtájú sport gyakorlására. Vagy fél óránylra tőle fekszik Donawitz, a kontinens egyik legszebb vasgyárával és tőszomszédságában van egynéhány elsőrendű szén- és vasércbánya. Leobent tehát Selmeczbányával összehasonlítani nem lehet. Hogy pedig ezt még kevésbbé lehet megtenni a kisebb német egyetemi városokkal, arról azonnal meggyőződnik, ha néhány pillantást vetünk a vasuti térképre és arra a vasuti hálózatra, mely e városokat körül fogja és ha aztán párhuzamot vonunk Selmeczbánya s a körülötte elterülő hegyvidék és ama kép között, melyet e városok környékének ipara, kereskedelme és szellemi élete nyújt.

S ezzel elmondottuk volna szerény nézeteinket a mi bányászati és erdészeti felsőbb szakoktatásunk jelenlegi helyzetéről és jövendő életképes fejlődésének legszükségesebb feltételeiről. — Megtettük, mert meg kellett tennünk e lépést, nehogy majdan bárki is avval a váddal illessen bennünket, hogy főiskolánk és vele együtt bányászatunk, kohászatunk s erdészetünk jelenét és jövőjét nem hordtuk szívünkön. Amit elmondottunk, azt önzetlenül, tárgyilagosan, minden mellékteintet félretevésével, a maga puszta valóságában mondottuk el és most már nincs más feladatunk, minthogy e fontos kérdésben — mielőtt azt a nagyméltóságú m. kir. pénzügyi és földmivelésügyi miniszteriumok bölcs elhatározása alá bocsátanók — az ügy országos jelentőségére való tekintettel, az illetékes gyakorlati szakkörök állásfoglalását kikérjük s ebből kifolyólag, avval a mély meggyőződéssel, hogy a felvetett kérdés elbirálása körül más döntő ok és érv nem lehet, mint kizárólag bányászatunk és kohászatunk érdeke, teljes bizalommal a következő határozati javaslatot terjesszjük az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület ez idei közgyűlése elé:

tekintettel arra, hogy főiskolánk jelenlegi székhelyén nem képes sem felsőbb szakoktatásunk napról-napra fokozódó igényeit kielégíteni, sem pedig a bányászati és kohászati tudományok s irodalom fejlesztése terén rá háramló feladatoknak eleget tenni,

mondja ki az egyesület, hogy főiskolánk mielőbb Budapestre helyeztessék át s ott egy mindenképen egyetemi színvonalon álló és minden szükséges segédeszközzel felszerelt intézetté fejlesztessék ki.

Szakjaink érdekében kérjük igen tisztelt szaktársainkat, hogy határozati javaslatunkat pártolni szíveskedjenek.

Selmeczbánya, a főiskolai tanács 1905. évi június hó 2. és 5-én megtartott rendkivüli ülésének határozatából:

Dr. Barlai Béla, előadó. *Dr. Fodor László,* a főiskola ezidőszerinti rektora.

Az ákáczfa talajjavító képességéről.

Irta: *Vadas Jenő.*

Gondoltam, hogy a M. E. 7. számu füzetében megjelent: „Elegyes ákáczállományok képzése" cimü közleményem, az eddig hangoztatott véleményektől sok tekintetben eltérő nézetek miatt, feltünést fog kelteni az erdészeti szakkörökben. Így is történt.

Már több oldalról intéztek kérdést hozzám arra nézve, hogy mivel okolhatom meg azt az állitásomat, mely szóban levő közleményemben így szól: „az ákácz az eddigi tapasztalatok szerint nem tartozik a talaj termőképességét fentartó vagy azt javító fafajok közé (talajjavító képessége kétségtelenül bebizonyítva még nincsen)."

Nem tehetem, hogy ezt a nagyfontosságu kérdést itt teljes részletességgel tárgyaljam, megtalálják ezt t. szaktársaim az ákáczról irt munkámban, de viszont nem várakoztathatom az érdeklődőket sem munkám megjelenése idejéig s azért lényegében a választ röviden a következőkben ismertetem.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Nyilvánvaló, hogy az ákáccnak, *kifogástalan tenyészetéhez:* laza, mély, meleg és nedvességben mérsékelt, olyan talajra van szüksége, mely elegendő mennyiségű ásványi táplálóanyagokkal rendelkezik. Ezenkívül *kiváló* tenyészetét az enyhe éghajlat, a szél és tavaszi fagyok káros hatásával szemben védett hely biztosítja.

Ha a különböző talajnemeket, melyeken ákáczosok vannak, az ákácz tenyészetére gyakorolt hatásuk szempontjából hasonlítjuk össze egymással, legott kitűnik, hogy a könnyű, de mégis eléggé termékeny talajnemek, mint a friss, televényben gazdag homokos agyag- vagy meszes, — illetőleg márga talajok felelnek meg *leginkább* természetének. De, megelégszik kevésbbé termékeny, sőt szegény talajokkal is, mint aminő pl. a száraz, sivó futóhomok, ha viszont a tenyésztő is megelégszik kisebb mennyiségű faterméssel, de azért még mindig olyannal, amelyet, ily talajviszonyok között, sem mennyiség, sem minőség tekintetében más fafaj nem szolgáltathat.

Között, tehát többnyire nedves és ennélfogva hideg *agyagtalaj*, éppugy mint általában a *nedves* vagy éppen *tőzeges termőhelyek az ákácz tenyészetének semmiképp sem felelnek meg.*

Rendkívül érdekes és sajátságos az ákáczfának az a magatartása, melyet a táplálóanyag felvételében az *ásványi táplálóanyagokkal* szemben tanusít s ez a sajátos viselkedés elegendő ok arra nézve, hogy az ákáczot *táplálkozás* tekintetében az igénytelen, helyesebben alkalmazkodni tudó fafajok között a *legkiválóbb helyre emelje és ennélfogva* ebből a szempontból is, főleg a homokos talajok és vízmosások befásításakor *az eddiginél nagyobb mértékben való felkarolásra méltóvá tegye.*

Tudvalevő ugyanis, hogy a különböző fafajok a talaj ásványi táplálóanyagait különböző mértékben veszik föl. Erre befolyással van az illető fafaj gyökérzetének a fejlődése, tehát a minősége és terjedelme, nemkülönben az illető fafajnak az individuális sajátossága.

A chémiai vizsgálatok kideritették, hogy az ákácz a *hamuban leggazdagabb fafajok* közé tartozik és mégis lépten-nyomon azt tapasztaljuk, hogy sovány talajokon is jól tenyészik.

Az ellentmondást, mely eme körülmény és az ákácz gazdag hamu-tartalmából következtethető táplálóanyagszükséglet között látszik, eloszlatja az a tény, hogy terjedelmes gyökérzetével hathatósan tudja az összeálló kőzet- és talajrészeket szétbontani, elválasztani és hosszúra nyúló gyökérágainak ezzel a működésével nagy területről képes a sóványabb talajból is annyi táplálóanyagot összegyűjteni, amennyit fájának és lombozatának a rendes kifejlesztéséhez igényel, annyival inkább, mert a levélzet mérsékelt fejlődésénél fogva, gyérebb állásu és így kisebb mennyiségű lombozatának *viszonylagosan* csekélyebb mennyiségű építőanyagra is van szüksége.

Ezenkívül gyengébb talajokban is elősegíti rendes táplálkozását a gyökérzetén élősködő hasadógomba (Bacillus radicicola), melynek közvetítésével képes a levegő szabad nitrogenjét felvenni és a táplálkozásnál célszerűen értékesíteni is.

De a vizsgálatokból az is kiderült, hogy az erdők kihasználásánál, összes fafajaink közül az *ákáczczal vonjuk el a talajtól legnagyobb mennyiségben a hamualkotó részeket.* Ez a tény, melyet *az ákáczgazdaságnál figyelmen kivül hagyni nem szabad*, abban leli magyarázatát, hogy a fának az erdő területéről való kihordásával, egyúttal kivisszük a talajtól elvont ásványi anyagoknak is a legnagyobb részét. Az évenkint lehullottgyér és könnyű lombozat kevés televényt alkot, de meg a levélből őszszel, lehullása előtt a legértékesebb tápláló anyagok: *a káli és phosphorsav* visszavándorolnak a fába és így az aránylag nagyobb mennyiségben megmaradt *mész* révén, aránylag csekély táplálék jut vissza a talajba.

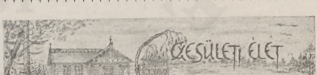
Még érthetőbben domborodik ki ez a nevezetes tény akkor, ha az ákáczot táplálkozás szempontjából összehasonlítjuk pl. a *kőrissel*, melynek, jóllehet tápláló anyagszükséglete az összes fafajok között a legnagyobb, fája kihordásával az ásványi anyagoknak mégis csak közepes mennyiségét vonjuk el, mert ezeknek a legnagyobb része éppen a levélzetbe vándorol és így a lehullott levelek révén ismét vissza kerül a talajba.

Az ákácz tehát tulajdonképpen kevés igénynyel, a talajt tápláló anyagainak nagy részétől fosztja meg, holott a kőris nagy igények mellett a talajtól végeredményében kevés tápláló anyagot von el.

Ebből a tényből vonta le *Remann** azt a következtetést, hogy: 1. *A talajminőség, melyen a fa tenvészik, nem lehet mértéke sem a szükségletnek, sem az ásványi anyagok elvonásának.*

2. *Az ásványi anyagok mennyisége, mely a talajtól a fakihasználással elvonatik, nem lehet mértéke a fafajok szükségletének.*

* Zeitschrift f. Forst u. Jagdwesen XV. 1883, pag. 16.

Borsod-, Gömör- és Hevesmegyék egyesülete folyó hó 20-án d. e. 10 órakor Rimaszombaton tart *választmányi* és szeptember 17-én ugyancsak ott tartja idei közgyűlését is.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

FAKERESKEDELEM.

Lesz-e és milyen hatása az Ausztriától való gazdasági különválásnak erdőgazdaságunk jövedelmezőségére és fakereskedelmünkre?

Irta: *Widder Gyula György.*

A magyar erdészet és a vele szoros kapcsolatban levő fatermelés és fakereskedelem hazánk legfontosabb közgazdasági ágainak egyike lévén, méltán feltehetem, hogy fenti kérdés e lap t. olvasóiban, a kérdés nagy fontosságához mért nagyfokú érdeklődést fog kelteni.

Egy egész ország, még pedig a saját édes hazánk boldogulásáról, létfenntartásáról lévén szó, e rendkivüli horderejű kérdéshez természetesen az azt megillető komolysággal és teljes higgadtsággal lehet csak és kell is hozzászólnunk, menten minden politikai szenvedélytől, melynek egyébként e lap hasábjain nem is adhatunk kifejezést, lévén a Magyar Erdész erdőgazdasági és faügyi szaklap, melynek a politikától tartózkodni kötelessége.

Hogy tiszta képét láthassuk a jövendőbeli alakulásnak, szükséges, hogy számitásainkat és következtetéseinket tökéletesen megbizható alapra fektessük. Ez az alap a *statisztika*, mely meg nem dönthető adatokat szolgáltat a muitról és megbizható következtetésekre jogosít a jövőt illetőleg.

Összes fakülforgalmunk utolsó három évi statiszikája, *melynek adatai csekély ingadozással a legutóbbi 10 év átlagos adataival megegyeznek*, a következő:

Waggonrakomány 1000 kg.-jával.

	1904		1903		1902	
	Behoz.	Kivit.	Behoz.	Kivit.	Behoz.	Kivit.
Épület és műfa nyers, kemény	345	8042	265	6561	553	5422
„ „ „ „ puha	14379	6006	8808	7141	8870	8527
Bányafa	1186	2606	1053	4156	641	5782
Vasuti talpfa	446	5447	360	3991	424	7601
Donga és hordófa	1830	9572	2223	7099	4278	11633
Fürészelt (faragott) fásrú, kemény ...	1673	22007	1752	22746	1316	20692
„ „ „ „ puha	27432	26704	21828	31804	18615	28244
Zsindely	923	16	830	24	963	48
Szőlő- és komlókaró	679	3057	498	168	498	269

Az itt kimutatott behozatalnak illetve kivitelnek csak kis része vonatkozik a mai értelemben vett vámkülföldi forgalomra; legtöbb fát és faárut Ausztriából hozunk be, illetőleg oda exportáluk. Nézzük hát sorba a fenti tételeket egyenkint az 1904-iki adatok alapján:

1. *Épület és műfa nyers, kemény.*

Összesen behozattunk 345 vaggont, kivittünk 8042 vaggont, ebből esik Ausztriára: a behozatalban 56 vaggon, a kivitelben 2634 vaggon.

Hogy Ausztria, melynek csak Galiczában és Morvaországban van valamelyes keményfája, a mi kemény fánkra egyenesen rá van utalva, azt mindnyájan tudjuk; ki ebben netán kételkednék, azt felvilágosíthaja a tőlünk Ausztriába és onnét mihozzánk irányuló kivitel tételeinek szembeállítása 2634 : 56! Ausztriának szüksége van a mi nyers keményfánkra, melyet ipari célokra használ fel és a melyet máshonnét vagy egyáltalán nem (olyan minőségben, mint a minő a mienk semmi esetre sem), vagy csak sokkal drágábban szerezhet be, mig viszont mi, ha Ausztria megvenni nem akarná, egy cseppet se lennénk megakadva, hogy kinek adjuk el. Az itt szóban forgó keményfa túlnyomó része ugyanis *tölgyfa*, mely mig egyrészt mindinkább gyérül, másrészt mind értékesebbé válik, mert műbutorrá és egyáltalán műtárgyakra való feldolgozása, mely célnak ugyanúgy megfelel, mint a legdrágább exotikus keményfák, de a melyeknél mégis csak sokkalta olcsóbb, mindinkább terjed, s bátran állíthatjuk, hogy Ausztria ipara ezt a fát nem nélkülözheti és hogy tehát ezt a tételt illetőleg Ausztria ránk van utalva. A saját érdekében fogja tehát megvenni ezt a fát tőlünk a válás után is.

2. *Épület és műfa nyers, puha.* (Fenyőrudak is.)

Összesen behoztunk 14379, kivittünk 6006 vaggont, ebből esik Ausztriára a behozatalban 2014, a kivitelben 2267 vaggon.

Köztudomású, hogy nyers puhafa behozatalára szorulva nem vagyunk; a kimutatott összbehozatalnak mintegy $^1/_7$ része szükék eredetű fa (a szomszédos Galicziából és Bukovinából, egy rész a nyugoti határon. Stájerországból többnyire az illető határokat képező azon vidékek szükségletének fedezésére, melyekhez ez a fa közelebb esik, tehát olcsóbban jut el, mintha hazai, de távol vidékről vitetnék oda) $^6/_7$ része román anyag, mely főképen csak megmunkálás céljából kerül hozzánk s aztán megint kivitetik, tehát nem a belföldi fogyasztásra van szánva és annak tárgyát tényleg nem is képezi. Ami a kivitelt illeti, mindnyájan tudjuk, hogy minden egyes darab nyersfa kivitele közgazdaságunk károsodását jelenti, mert az a munkabér, mely, ha a fa itthon munkáltatnék meg, a magunk munkásainak javára esnék, a nyersfával együtt külföldre vándorol, a külföld munkásainak nyujt kenyeret. Nem hogy az Ausztriába kivitt 2267, de az összesen kivitt 6006 vaggon itthonmaradását sem lehetne sajnálnunk, sőt ellenkezőleg csak örvendhetnénk annak, ha ez a nyers puhafa itthon nemesíttetnének (akár kivitetnék később, akár itthon fogyasztatnék el), mert a 6000 vaggon nyersfa megmunkálása fűrészárura átszámítva és minden egyéb költséget levonva, köbméterenkint mintegy 30 K, tehát 20 m³-t számítva vaggononkint, összesen mintegy *180.000 K tiszta munkabérrel jár*, s ez a *mi munkásainknak válnék javára*, akik még mindig tömegesen hagynak itt bennünket és vándorolnak ki Amerikába, melyet nem boldogít Ausztria, mint minket, akikre milliárdokat költ csupa altruismusból!

Nincs tehát okunk tartani attól, hogy baj származzék abból, ha Ausztria a válás után nem veszi meg nyers puhafánkat, de még attól sem, ha e cikk kivitele má-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sik erős $^{2}/_{3}$-a részének vevője: Németország is megtagadja nyers puhafánk megvásárlását. Majd megmunkáljuk magunk. Hogy aztán ez a megmunkált fa semmi esetre sem marad a termelők nyakán, azt a hetedik tételhez alább fűzött magyarázataim napnál fényesebben fogják bebizonyítani.

3. *Bányafa.*

Ugy a kivitel, valamint a behozatal a határforgalomra szoritkozik, ami ennek az árucikknek az olcsóságánál fogva csak természetes is és ami a válás esetében sem fog változást szenvedni. Kárát különben nem vallanánk, ha meg is szűnnék ez a forgalom; elfogyasztanák a mi bányafánkat a magunk bányái is.

4. *Vasuti talpfa.* »

Az összesen kivitt 5447 vaggonból Ausztriába ment 3937 vaggon. Tölgyfáról lévén szó, a mely, mint már említém, fogytán van és mely maholnap alig lesz elég, hogy a magunk vasutainak talpfaszükségletét fedezhesse (hiszen máris kisérleteznek a bükkel, sőt alkalmaznak is jócskán bükktalpfákat), e kivitel csökkenése, sőt teljes megszünése néhány év mulva a válás nélkül is be fog következni. Ennek előrezetében erősen kisérleteznek az osztrák vasutak már most is a fenyőtalpfákkal. Addig azonban, amig tölgytalpfát kaphatnak tőlünk, szivesen és örömest veszik. Hogy mi Ausztriára e tekintetben utalva nem vagyunk, azt mutatja a behozatal csekélysége. Összevissza 10 vaggon talpfát hoztunk be Ausztriából; ezért szóba állni sem érdemes.

5. *Donga és hordófa.*

Itt is főképen tölgyfáról lévén szó, az előbbi tételnél elmondottak erre is vonatkoznak. Összesen 9572 vaggonra rugó kivitelünkből Ausztriába 2307 vaggon jutott, még 1830 vaggont tevő behozatalunkban Ausztra 18 vaggonnal, tehát szintén említésre sem méltó mennyiséggel szerepel. Egyébként itt is csak azt mondhatjuk, hogy a tölgy mindinkább gyérülvén és így mindinkább értékesebbé válván (nem is tekintve azt, hogy a tölgyfát feldolgozó műiparágak amúgy is rájöttek arra, hogy ez a finom fa az ő céljaikra rendkivül alkalmas, minélfogva szivesen és jó áron veszi a külföld) hova tovább növekszik a tölgyfának müfává való feldolgozása, természetesen a dongatermelés rovására. Az a kár, mely bennünket eddigi legnagyobb dongalogyasztónk: Francziaország fokozódó vásárlási tartózkodása révén ér (több egymásutáni jó szüret következtében roppant nagy a borfölösleg Franciaországban, minek következtében a bor ára annyira alászállt, hogy a drága edényt el nem birja s így a franczia bortermelők olcsó olasz gesztenyedongákkal pótolják a drága szlavoniai tölgydongát), bőven megtérül az által, hogy tölgyfánkat müipari célokra annál inkább és igen jó árakon vásárolják meg Francziaország, Belgium, Hollandia és Angolország keményfa importőrjei. Hogy ez így van és hogy e tekintetben sem vagyunk Ausztriára utalva, hanem épen megfordítva, Austria van rászorulva a mi kemény müfánkra, azt mutatja a következő tétel:

6. *Fürészelt és faragott faáru, kemény.*

Behoztunk 1673 vaggont, kivittünk 22007 vaggont. Ebben a behozatalban Austria 419 vaggonnal szerepel (de ebből csak 93 vaggon tölgy; a többi főleg bükk, kőris, szil, olajfa stb.), míg mi oda 5953 vaggont exportáltunk, még pedig bizonyára nem azért, mert kénytelenek voltunk vele, hanem mert Austria erős ipara e fa nélkül el nem lehetett volna, másutt pedig meg nem szerezheti; nemcsak nem olyan áron és nemcsak nem olyan minőségben, mint nálunk, hanem egyáltalán nem. Ők tudják legjobban, hogy az amerikai tölgy nem pótolja a mienket, melynek minőség dolgában mélyen alatta áll és a mely másképen szintén napról-napra drágul: részint, mert ott a fát feldolgozó iparágak erősen föllendültek, részint mert ott sem kiapadhatlanok a tölgyesek, sőt nagyon érezhetően fogynak.

7. *Fürészelt és faragott faáru, puha.*

Összesen behoztunk 27432 vaggont, ebből Austriából 24560 vaggont, kivittünk 28704 vaggont, ebből Ausztriába 11607 vaggont. Ausztriából tehát mintegy 13000 vaggonnal többet importáltunk, mint a mennyit oda exportáltunk.

Vajjon azért-e, mert szükségünk van az osztrák puha faárura?

Ha összehasonlítjuk az összbehozatalt az összkivitellel (27432 : 28704), azt látjuk, hogy a kettő meglehetősen egyforma — kiviteli többletünk mintegy 1300 vaggon — amiből tehát következik, hogy arra az esetre, ha elválván Austriától, ez vonakodik puha faárunkat megvenni, sőt ha összes külföldi vevőink beszüntetik faárunk megvásárlását (ami pedig nonsens), még akkor sem görbül hajunk szála sem. Egyszerüen magunk használjuk fel a magunk fáját. Se nem exportálunk, se nem importálunk. Az az 1300 vaggon puha faáru, a mennyivel többet viszünk ki, mint a mennyit behozunk, egyáltalán nem zavarja meg mérlegünket. Egyetlen egy jó esztendő olyan nagy mértékre fokozza a belföldi fogyasztást, hogy ez a kis plus 8—10 évre megszünik plus lenni, sőt inkább még minussá válik.

Se legjobb, se legrosszabb akarattal nem állíthatja tehát itt sem senki, hogy erdőgazdaságunknak és fakereskedelmünknek oka lehetne megbánni a válást.

A két utolsó tétellel tán fölösleges behatóan foglalkoznunk; egyik se esik oly súlylyal latba, hogy megérdemelné a térpazarlást (ami ellen bizonyára a t. szerkesztőség tiltakoznék legjobban, nemcsak a honoráriumra való tekintettel), összegezzük tehát az elmondottakat és vonjunk következtetést.

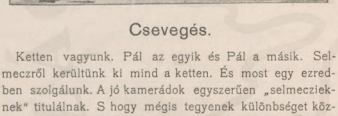
Tapasztalati tény, hogy az olyan árucikk drágulásának árát, mélyet az importáló ország ipara nem nélkülözhet, az importáló ország ipara, vagy utolsó sorban ennek

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fogyasztó közönsége fizeti meg, ilyen áru a fa is. Harmadik esztendeje tapasztaljuk, hogy külföldi vevőink kénytelenek concedálni a megnövekedett árkövetelése-ket, mert fa nélkül el nem lehetnek. Ha tehát gazdaságilag elválván Austriától, a határon vámsorompó fog felállíttatni, Austriába irányuló kivitelünk tehát vámnak fog alávettetni, ezt a vámot nem mi, hanem az osztrák ipar, utolsó sorban az ottani fogyasztó közönség fogja fizetni.

Rajtunk fog állni, hogy milyen mértékben járuljunk hozzá e vám fizetéséhez az által, hogy a tőlünk vett nyersfából és félgyártmányból készített iparcikkeket Austriától megvásároljuk. Ez a kérdés különben már nem tartozik e cikk keretébe, hanem az iparfejlesztés és ipárpártolás fejezetébe, a melyről más alkalommal legyen szó.

Itt csak a cimben magunk elé állított kérdésre kell megadnunk a választ, s ez az, hogy *ha tán használt nem is, de kárát sem fogjuk látni a válásnak, semmi esetre sem!*

Csevegés.

Ketten vagyunk. Pál az egyik és Pál a másik. Selmeczről kerültünk ki mind a ketten. És most egy ezredben szolgálunk. A jó kamerádok egyszerűen „selmeczieknek" titulálnak. S hogy mégis tegyenek különbséget köztünk, elneveztek Pál Nr. 1. és Nr. 2-nek. Mert nálunk minden számozás szerint megyen. Elkezdve a Manlichertől föl a legmagasabb hadtestekig.

A mult nyáron szakadtunk szét Selmeczről. Már benne voltunk a praxis mézes heteiben, mértföldekre egymástól, midőn a magasröptű „sas" hatalmas szárnyaival ismét egybeterelt. Úgy csapott le ránk ez a sas, mint valódi sashoz illik: hirtelen és mégis *méltóságosan* (a behívójegyen ezredesi aláírás díszelgett). Szóval, anélkül hogy sejtettük volna, egy szép napon becitáltak „szolgálni".

„Na gyakornok úr, gondoltam magamban, — még akkor *úrnak* hittak — voltál már diák, hozzá még selmeczi is, gyakornok úr, megkóstoltad az erdésznek azt a bizonyos száraz kenyerét: ízleld meg most a próféntot, vagy ha úgy tetszik a zwibakot is és közben elmélkedjél majd akár a cserebogár hallhatatlanságáról. Mert katonáéknál ráérsz elmélkedni. És a téma is szakbavágó.

Kettőnk közül én voltam a stréber. A kitűzött napon már ott andalogtam a kaszárnya folyosóján, közben — azt hiszem épen a cserebogárról elmélkedve.

Már harmadnapja volt rajtam a császári kényszerzubbony s ép kirukkolni készültünk. Tipikus októberi reggel. Az égen kövér felhők uszkálnak, a diófa bánatosan bólintgat fakuló lombjával, a fecske szomorúan hivogatja párját a nagy útra, s így tovább . . .

Egyszerre csak . . . ébren vagyok-e vagy álmodom? Nyílik a nagy ajtó s Pál úr — ő az, ki volna más, — előttem áll.

„Szervusz öreg!" „Szervusz fiú!" „Hát hogy?!" „Amint látod!"

Nyájas olvasóm, elképzelheted a nagy örömet, amely szivünket a viszontlátás percében „túlárasztotta". Két jóbarát. S hozzá selmeczi. Egy ezredben. Hát kell-e ennél több?

Nos, hogy kurtára fogjam a dolgot, a kínos regrutakorszak után bekerültünk az *iskolába*, voltunk *tanulók*, „átmentünk" a káplári vizsgán és most itt vagyunk ismét a kis városban, ebben a nyomorult fészekben s éljük azt az életet, melyről öregapáinknak még sejtelmük sem lehetett hajdanában. Legalább én azt hiszem, hogy nem lehetett, nem létezvén még akkortájt az species, melynek most egyévi önkéntes a neve. (Az egyévi-t értem, de hogy miért „önkéntes": arra véges eszemmel még mindig nem tudtam rájönni.)

A hosszú tél, a katonaélet keservei, a naponként megújuló „közös" bajok még jobban egymáshoz vonták a két fiatal keblet s most — dicsekvés nélkül mondom — annyira összenőttünk, hogy ha már eleve el nem vindicálja két sehonnai az elnevezést, ma valószínűleg mi volnánk azok a bizonyos *siámiak*.

De az egyéniségünk is olyan, hogy szívbeli barátokká tegyen. Ő pár évvel idősebb, megállapodott: Ő lassú, hidegvérű: én pajkos, ingerlékeny. Ő mindvégig a Pallasnak volt hive s a szerelmet csak híréből ismerte; én olykor egy-egy Aphrodite szemébe is be mertem tekinteni s jelenleg Mars mellett Ámornak is katonája vagyok s magam sem tudnám megmondani, hogy a kettő közül melyiket szolgálom odaadóbb kitartással.

Szóval, természetünk teljesen elüt s épen ez füzött minket oly szorosra össze. Szomorkodik az egyik: a másiknak búsulnia kell. S ha az egyik nevet: a másik már hahotázva kacag.

Különben kedélyünkre az időjárás van legközvetlenebb hatással. Mert mindaketten — reumások vagyunk. Azután a hét egyes napjai. Pl.

Hétfő. A kapitány az éjjel nem aludta ki magát. Ideges, türelmetlen, örökösen kiabál.

Kedd. Az öreg, a sok alvás következtében, borzasztóan unatkozik. Minden percben az órát nézi, keble mélyéből jövő ásítások kíséretében.

Szerda. Zászlóalj-exercierozás. Az őrnagy simfel, a kapitány zsebre vágja, aztán felfrissítve, zamatosan tálalja fel a századnak.

Csütörtök. Az éjjel megint egy kis kirohanás volt. Az őrnegél a beteg selyemhernyó idegessége stb. úgy mint hétfőn.

Péntek, szombat: lásd a keddet és szerdát . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

És ez így van minden századnál, az egész ezredben, sőt az egész hadseregben. Mert nem hiába egységes.

Most látom, hogy a fennebbi hét csak hatnapos s a vasárnapot kifelejtettem. Óh, pedig a vasárnap! Ez az egyedül boldogító. Ilyenkor a százados megfeledkezik róluk s mi egész nap kóborolhatunk, akárcsak a gazdátlan jószágok.

És kóborolunk is becsülettel.

Bejárunk erdőt-mezőt, én csokrot kötök vadvirágból, gondolatban Ő neki küldöm, aztán meg a tócsába dobom; hogy senkié se legyen, ha már az Övé nem lehet.

Alkonyat felé, ha elfáradtunk, leülünk a kis padra, a dombon, mely ott emelkedik a gyakorlótér sarkán. Előttünk a kaszárnyák, jobbra a kies, erdőkoszorúzta bércek, közelebb a liget, a folyó csobogó hullámai mentében.

S amint a nézésben elmerengünk, önkéntelenül is megszállja keblünket ama költészet, mit a jó tanár bácsik Horatius és a secundának elnevezett valami segítségével, izzadsággal olottak belénk a néhai való középiskolában.

És egész regényeket tudnánk ilyenkor összealkotni. De csak kettesben. Mert egymagunkban még sincs bizalmunk. Ime például:

Én: Ah! szóla az őrgrófi kétféle hangon. Ő: mialatt merengéséből felocsúdott. Én: fent pedig a hajó fedélzetén a kapitány különféle színeket játszott. Ő: Zöldet, pirosat. Én: S végtére, általános rémületre, elszántan vágta ki — a makkirályt . . .

Vagy egy másik regény-töredék:

A lenyugvó nap utolsó sugarát küldi, mintegy búcsúzásképp, a kastély ablaka felé. (A kaszárnya ugyanis képzeletünkben remek renaissance stilü kastélylyá változott ezalatt.) Bent a terem perzsaszőnyegén selyemnek hallik száraz suhogása. Olga az ablakhoz lép, kezét fáradtan emeli bágyadt homlokához s pajzán fürteit elsimítva, a messzeségbe tekint. Óh e tekintet! Oly néma és oly sokatmondó . . .

„Te kis madár! mely ott repdessz az ég azúrján s daloddal meg-megszakítod a királyi csendet! Pár órával elébb ott voltál talán az Ő honában?! — Igen, ott kellett hogy járj, túl a kéklő hegyeken. Üdébb ott a virág illata, pompázóbb a színe; bizalmasabb a napsugár . . ."

Itt félbe kellett szakítanunk a különben szerencsés kezdetű fejezetet, mert Pál barátom tekintete véletlenül más directiót vett. Meglátta ugyanis a két nyárfát s vége szakadt minden illuziójának. Ami aztán engem is kihozott a kerékvágásból.

Furcsa is ez nagyon. Fiatalok vagyunk, minden szép iránt fogékony kebellel s mégis, ha a két, különben gyönyörű nyárfát látjuk, eszünkbe jut minden, — hogy is mondjam — keserűségünk.

Habt acht! Direction die zwei Pappeln!

S ezek állanak s nemhogy közelebb jönnének, de állanak, ijesztően mozdulatlanul. S nekünk mennünk kell, haptákba, el egészen hozzájuk, mígnem a nagy strekkolásba izmaink kifáradnak, testünk elernyed; és átkozzuk azt a szerencsétlen és kegyetlen teremtést, ki midőn a két nyárfát ülteté, nem talált széles e világon alkalmasabb helyet a számukra, mint épen itt, 3000 lépésre a kaszárnyától.

Hát nem méltó-e a mi haragunk? És nem bocsátható-e meg, hogy erdészember létünkre oly ádázul gyűlöljük e két szörnyetegét a fák nemének?!

Ne itéljen el minket senki! Mert azért megmaradunk szakembereknek. Ha a poézist visszaraktuk nyugvó helyére, meg-megszáll a szakiránti buzgalom és fanatikus rajongásunkban mindent átalakítunk az erdő- és mezőgazdaság számára. A kaszárnyákban gyönyörű faelemző-gyárat rendezünk be, különbet a nagybocskóinál. (Bükk van a szomszéd erdőkben elég.) A kaszárnyák mögötti kisebb építményekben már ott sürögnek a normál terv szerint bekvártélyozott erdei munkások. Az exercierplatzon kövér gulyák legelnek, hirdetve a modern legelőgazdaság vívmányait. A liget vadállományа oly nemes tenyészésnek indúlt, hogy benne fáradságaink jutalmának koronáját látjuk. A tócsában, mit halastóvá rendeztünk be, a ponty oly nagy mennyiségben szaporodott fel és oly méretekkel, amilyenekre a legvérmesebb remény sem lehet elkészülve; s most erősen töprengünk rajta, honnan vegyük e sok halhoz a — piacot?

De a számításainkban egy kis hiba esett. Ennél az utolsó pontnál: a tócsánál. Megfeledkeztünk ugyanis — a békákról.

Mi lenne belőlük? Pedig hát nekik is joguk van az élethez!

No meg aztán a koncertek! Ki mulattatna minket ezután? Hiszen már egész jó ismerősök vagyunk.

Megérkezésünket egy-egy kődobással adjuk tudtukra. Elhallgatnak egy percre. Aztán megszólal a vénje. Egyetkettőt mormog, figyelmeztetve a többieket, hogy most vendég van a háznál. Tehát úgy vigyázzanak.

Aztán rázendítenek. Eleinte lágyan, csendesen. Majd mindig hangosabban, belémelegedve. Most a legfinomabb húrokat pengetik. Azokat, miket csak ünnepnapokon szoktak elővenni. Eljutottak a legmagasabb akkordokhoz. A legfiatalabbak megértik a jelt. És elkezdik ők is, búsan, bánatosan. Egyforma az, semmi változat benne. És mégis a szívhez szól. Csak meg kell érteni . . . S mi mintha megértenénk . . . És hagyjuk őket énekelni tovább . . .

Szegény békák!

T. P. Pál.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szarvas tragédiája.

Irta: *dr. Bartalos Gyula.*

— Megjelent a „Hevesvármegyei Hirlap" ez évi 58. számában. —

Előszó.

Az erdőnek vagyok én barátja,
Ünnep az, ha szemem ujra látja.
A vadonban él a szép természet,
Hol Teremtőd közelebben érzed;
Ez vonz ide kikeletkor, nyáron.
Bükkségünket télen is bejárom,
De legtöbbet itt akkor bolyongok,
Midőn őszszel hullongnak a lombok,
Fegyver nélkül kiülök a lesbe,
Vadat látni holdvilágos este,
Jön a szarvas, mély bőgését hallom,
Szinte a félsz környékez, megvallom;
Morog, bömböl, mintegy túsakodva,
És bőg, mintha szívéből fakadna,
Majd dübörögve utat nyit dühének,
Hanglépcsőin a vad szenvedélynek,
Felriadnak rá halmok, völgyek,
Búgnak hosszan a százados tölgyek.
Sok azt véli, hogy itt a vadonban
Csak idylli csend és nyugalom van;
Ne higyjétek, van itten is dráma,
Nem mestermű, erdők vad virága,
Van meséje és van bonyodalma,
Küzdés is van, s a válság hatalma,
Szóval megvan egész szövevénye,
Egy hiányzik: a szereplő „én"-je.
Ily vad-drámát mondok el tinéktek,
Belejátszik az ember, s a vétek,
Mely a rendet itt is megrongálja,
Ebből folyik a darab morálja.
Hiba-e, hogy az állatnak itt-ott
Ösztön helyett észt tulajdonítok?!
De én ezen állati mesében
Többet látok: az én magyar népem
Sorsát látom benne letükrözve,
Gyász sorsát négy század időközbe'.
Ám a kancsal hentes is, tudjátok,
Balra nézett, mégis jobbra vágott,
Aesop, Phaedrus, Lafontaine és Fáy
Tanitottak e csapáson járni.

I.

Bemutatás.

Iíju szarvas a darabnak hőse,
Bár agancsa csak nyolcz galyu rőzse
Már is annyi búbánatot élt meg,
Mint a melyek husz ágat cseréltek.
Balsorsa az emlőnél elérte
Édesanyját még alig ismerte,
A midőn azt közvetlen előtte
Gyámoltalan vadászó lelőtte.
Szobatudós vala, vagy efajta,
Az iskola-por meglátszott rajta,
Állattanból értekezvén, ime,
Azt sem tudja, suta, avagy him-e?
A vén erdész pediglen kiadta:
„Sutát ne lőjj, fiának miatta!"
De ez mégis rásüté a fegyvert,
Avatóul ezért jól rá is vert.
Ám ennyi szó elég e balhősnek,
Lássuk végét a meglőtt emlősnek:
Ott vonaglott... Szeme könybe lábadt,
Bús nézése szívfacsarón áthat,
Öreg vadász sem veszi ezt könnyen,
Szemrehányást érez a bús könyben.
A kis gidát, hogy ne vesszen kárba,
Bekeritik, a mint szegény árva
Céltalan fút, s anyjához tér vissza,
S emlőjén a véres tejet issza,
Beviszik majd a grófi udvarába,
Igy kezdődik ez a szarvasdráma.

*

Itt ugyan jó dolga fordult volna,
Ha nagy erdőt kis udvar pótolna,
Mert birj mindent, ha nincs szabadságod
Nincsen semmid, gyötör szomjuságod.
Ápolgatták, majdnem ölben hordták
Tejben fürdött, kapott czukrot, tortát,
Kedvére járt kamra és kredencbe,
A grófnénak ő lett a kedvence,
Ki ölebnek nevelte a gimet,
Nyakkötőjén ő varrta a himet,
Ha olvasott, ott feküdt mellette,
S ez boldog volt, ha lábát rátette.
A grófnénál neve: „Kis hamiska",
A cselédség úgy hitta csak: „Miska!"
És az okos állat értett róla,
Ha emliték, ő is visszaszóla.

II.

Fejlődés.

Bemutattam a hőst gyermekkorban,
Most a dráma fejlődésén sorban
Ismerjük meg már a szarvasifjut,
Mig a visszanyert szabadságig jut.
— Épp' felénk jő, okos szemmel néz ott,
Szép alakra, csakhogy nagyon hízott,
Mozgásában nem rugalmas, edzett,
Pedig gimnél délcegség a legszebb,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

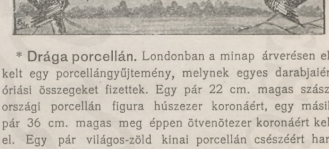
Ezt künn szerzi, hol a szél viharja
Megcsapkodja, majd hóval takarja.
Ám nem így folyt Miska urfi dolga,
Néki vackot teritett a szolga,
És melegben sütkérezett télen,
Náthát kapna kivül a fenyéren.
Bár ugyan most a szalon tilalmas,
Mivel ott fenn nagyon bizodalmas:
Lefekszik a bársonykerevetre,
Az ölebet ha onnan leverte.
Urnőjére is nagyon féltékeny,
Mást nem is tűr senkit közelében,
Versenytársat látván a tükörbe',
Neki szaladt, darabokra törte.
Száműzve még rosszabb a konyhában,
Mert ha rossz kell, abban igazán van.
Ha fent romlott, javult volna, hát ott,
Hol dúrva bűnt halmazával látott?
Feldühíték, véle ingerkedve,
Tusakodni úgy is nagy volt kedve,
Hogy szarva nőtt, mind kiverte őket,
Majd meg hévvel üldözte a nőket,
És szilajon az edényt forgatta,
Már senki sem volt biztos miatta.
„Sok, a mi sok! Tenni kell, hiába!"
Az udvaros belevág inába.
Ezt az intést Miska megértette,
Ugy látszott, hogy eszmélt is felette,
Elment kedve, az étel sem kellett,
Ott ődöngött a park széle mellett,
Áthajtá magát a garádon,
„Kendteket már, ha látom, sem látom!"
Bár a lába fájdalmasan biccen,
Megy, a merre viszi őt a két szem.
Egyenesen neki az erdőnek,
Viszi a vágy és szárnyai nőnek.

Medvék garázdálkodása. Erdélyből irják, hogy a medvék és farkasok úgy Szeben-, mint Fogarasvármegyékben az erdei legelőkön levő növendékmarhákban érzékeny pusztítást visznek véghez. Az ottani vadásztársaságok most erélyes intézkedéseket terveznek ellenük, de nem hajtó-, hanem a sokkal biztatóbb les-vadászatok útján.

A vaddisznók kártevései miatt Szepesvármegye több községének határában elrendelték a hivatalos hajtóvadászatot.

Zergék a német császár számára. Junius vége felé négy darab eleven zergéből álló szállitmány érkezett Berlinbe Ausztriából a német császár számára, a ki azokat egy meidlingi vadkereskedőnél rendelte meg azon célból, hogy azokkal telepitési kisérleteket tegyen. A négyéves kapitális bakot s a három két és három év között váltakozó kecskét az idei abnormis tél idején fogták Salzburg környékén, még pedig a nagy hó miatt igen könnyű szerrel. A nagy utazást az állatok jól kipárnázott szállító ládákban tették meg s igen jó kondicióban érkeztek meg rendeltetési helyükre.

Elpusztult vaddisznók. A szebenmegyei havasok erdőségeiben csak májusban, vagyis a hó teljes eltakarodása után lehetett meggyőződést szerezni arról a nagy pusztulásról, a melyet az idei kemény és hódus tél az ottani vadállományban okozott. Lépten-nyomon lehetett elhullott vadakra bukkanni, melyek feloszlásukkal irtóztató bűzt terjesztenek. Egy vadászterületen három különböző helyen fekvő és teljesen elpusztult vaddisznó-kondára bukkantak, melyek közül az egyik 8, a másik 9 s a harmadik 16 drbból állott. A szomszéd pagonyban pedig egy helyen húsz darab vadsertés bűzös hulláját találták egy rakáson. De nemcsak a sertésvad, hanem az őz és fővad is felette nagy számban pusztult el a kemény tél következtében s így a vadállomány Szebenmegyében — a hol utóbbi időben oly szép lendületet vett — most feltűnően hanyatlott.

* **Drága porcellán.** Londonban a minap árverésen elkelt egy porcellángyűjtemény, melynek egyes darabjaiért óriási összegeket fizettek. Egy pár 22 cm. magas szászországi porcellán figura húszezer koronáért, egy másik pár 36 cm. magas meg éppen ötvenötezer koronáért kelt el. Egy pár világos-zöld kinai porcellán csészéért harmincezer koronát adtak és ugyanannyit egy XIV. Lajos korabeli óráért.

* **A szemüveget és az optikai lencséket** már évszázadokkal Krisztus előtt ismerték. Az asszírbirodalom fővárosában Ninivében 6—700 évvel a mi időszámításunk előtt használtak ilyen üveget.

* **A hol sok a fogoly.** Egy főerdész *meséli*, hogy nála annyi az idén a fogoly, hogy rengeteg, minden fán seregestől gubbasztanak. „Hiszen a fogoly nem szokott fára szállni", mondja valaki. Nem, de az idén a földön nem férnek el, annyian vannak.

* **A közönséges csanál** kitünőtáplálék s egy berlini lap melegen ajánlja, hogy azt mindenhol, a hol előfordul, használjuk fel. Zölden apróra vágva korpával keverve pompás eledel libának, kacsának, szárítva pedig nagyobb táperővel bir valamennyi takarmányfélénél (réti szénánál, lóherénél), mert egynegyedészer annyi tojásfehér és kétszer annyi zsirtartalma van, mint a legjobb szénában.

* **A tehenek korát** az ötödik évig a fogak egyforma fejlődése miatt is könnyen felismerhetjük, később azonban a hosszas használatban egyes fogak erősen kiállanak

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a foghúsból s így a kor meghatározása nem elég pontos. Egész megbízható pontossággal állapíthatjuk azonban meg a tehenek korát a szarvukon képződő gyűrűkön. Három éves korától a tehénnek a szarván semmiféle mélyedés sem látható, de a negyediken egy tisztán kivehető gyűrű mutatkozik s aztán minden évben mellette fejlődik egy másik, ugy, hogy ha egy tehénnek szarván megolvasunk három gyűrűt, akkor az állat kora hét év. A kupecek ugyan az öregebb tehénnek szarvait üveggel simára csiszolják, de a ki erről a makinációról tud, alaposabban megtapogatja a szarvat, rájön a turpisságra.

* **A vajat nedves pergamentpapirba ne csomagoljuk.** Egy franczia tanár kísérletei kideritették, hogy a nedves pergamentpapirba pakkolt vaj legtöbb esetben valami idegen rossz izt kapott, míg a száraz pergamentbe csomagoltnak semmi baja sem esett.

* **Csontármagvú gyümölcsfák gyanta folyása ellen** többféleképen védekeznek. Lokalizálni és illetve gyógyítani lehet ezt a bajt úgy is, hogy a sebre rákötünk egy darab vásznat, melyet a gyógyszertárból vett koncentrált ecetsavba mártottunk, úgy azonban, hogy az ecetsavat előzetesen még ugyanannyi viznek hozzáöntésével felhigítottuk. Az is használ, ha a sebet éles késsel szépen kivágjuk és azt ecettel kimossuk. Kátránynyal is szokták a sebet bekenni, sóskalevelekkel bekötözni, ezek az utóbbi eljárások azonban nem vezetnek sikerhez.

* **Pompás hűsítő házi-italt lehet a következő módon készíteni.** Húsz liter vízben félórán főzzünk 2 és fél kgr. cukrot, egy kgr. csalánlevelet, 100 gramm gyömbér gyökeret, hat citromnak a héját és levét és 25 gr. porrá tört borkövet. Ha az így felforrt keverék valamennyire lehűlt, szitán át cserépfazékba öntjük és míg langyos meleg, az egészhez 50 gr. élesztőt adunk. Huszonnégy óra mulva a felszínre gyűlt élesztőt szép csendesen, a nélkül, hogy a folyadék alját felkevernők, leszedjük, végre pedig az italt üvegekbe szűrjük és dugaszológéppel erősen lezárjuk s így 4—5 nap mulva mint kellemes hűsítőt élvezhetjük.

* **Rudolf-szobor N.-Károlyban.** Megboldogult Rudolf trónörökösünk, a ki tudvalevőleg szenvedélyes vadász volt, igen gyakran járt el *Károlyi* István grófhoz Nagykárolyba, melynek környékén hires vadászatokat tartottak. A nemes gróf kegyelete jeléül most szobrot fog állíttatni Nagykárolyban a fenséges vadásznak, a kit a környékbeli nép rajongásig szeretett. A szobrot *Ligeti* Miklóssal, a budapesti Rudolf-szobor alkotójával készítteti el a gróf s a művész a trónörökösi abban a vadászkosztümben fogja ábrázolni, a melyet életében Károlyi vadászatai alatt viselni szokott.

* **Pályázat erdészeti ösztöndíjakra** Az Országos Erdészeti Egyesület „Bedő Albert alapítványá"-ból pályázatot hirdet két 600 koronás ösztöndíjra. Az ösztöndíj az Országos Erdészeti Egyesület tagsági kötelékében álló magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek olyan szegénysorsú, szorgalmas és jó előmenetelű fiai számára alapítatott, kik az erdészeti pályára készülnek s szaktanulmányaikat a selmeczi m. kir. erdészeti főiskolán szándékoznak végezni. A kiírt pályázatban tehát részt vehet minden erdészeti pályára készülő, középiskolákat végzett vagy a selmeczi m. kir. erdészeti főiskola rendes hallgatói közé tartozó ifjú, ha 1. kimutatja, hogy atyja mint erdőtiszt vagy erdészeti altiszt erdészeti szolgálatban áll vagy állott s mint ilyen az O. E. E.-nek első belépésétől kezdve állandóan és legalább öt év óta tagja, vagy ha elhunyt, legalább öt éven át haláláig tagja volt s tagsági kötelezettségének mindenben eleget tett; 2. ha hitelesen igazolni képes, hogy szülei sem elegendő vagyonnal, sem elegendő jövedelemmel nem bírnak arra, hogy őt tanulmányai végzéséig kellő anyagi ellátásban részesíthessék; 3. ha hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy ép és egészséges testi szervezettel s különösen hibátlan látó és halló érzékkel bír; 4. ha az érettségi vizsgát valamelyik középiskolában jó sikerrel letette s a mennyiben már a selmeczi m. kir. erdészeti főiskola rendes hallgatói közé tartozik, egyszersmind az ott eddig megtartott vizsgákat is a rendes hallgatók számára előírt összes tantárgyakból jó sikerrel kiállotta s mindezeket eredeti érettségi bizonyítvánnyal s illetve a selmeczi erdészeti főiskola bizonyítványával igazolja. A bélyegtelen folyamodványok ezen feltételeknek megfelelően felszerelve f. évi augusztus hónap 20. napjáig az országos erdészeti egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Alkotmány-utcza 6. sz.) terjesztendők be. Az ösztöndíj a folyamodók közül a legérdemesebbnek ítéltetik oda s a selmeczi főiskolára történt beiratkozás után egyenlő havi részletekben f. évi október hónap 1-től kezve tétetik folyóvá. Az ösztöndíjat az elnyerő tanulmányának teljes befejezéséig élvezi s csak akkor veszti el, ha a félévi vizsgákon a rendes hallgatókra nézve kötelező vizsgát egy vagy több tárgyból letenni indokolatlanul elmulasztja, vagy a vizsgákon egy vagy több tárgyból ki nem elégítő osztályzatot nyer, avagy az egy féléven át hallgatott kötelező tantárgyakból nyert jeles és jó osztályzatai együttvéve az összes osztályzatok 60 százalékát el nem érik, vagy végül, ha erkölcsi magaviselete bármi tekintetben kifogás alá esik.

* **Távolbalátás. (Telefotografia.)** A távolbalátás kérdése még mindig megfejtetlen, habár sok kisérletet és időt pazaroltak reá. A távolba még ezideig nem láthatunk, de a mi még nincs ma, meglehet holnap. A legtöbb feltaláló oly módon kisérli meg ennek a problémának megoldását, hogy annak a személynek képét, a kit a távolból akar láttatni, részletekben gyors egymásutánban küldi tova a dróton, még pedig oly gyorsasággal, hogy a szem alig pillantotta meg az egyiket, máris a többi következik, úgy hogy úgy rémlik, mintha valamennyi benyomás egyszerre érné a látóérzéket és így a kép a szemben lerajzolódik. Természetesen ez két egyforman forgó, úgynevezett szinkron mekanizmust is kövétel, a mit bizonyos nagy sebességnél szintén nem oly könnyű elérni. Pedig a szinkronizmusban beálló eltérések

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

következménye a kép eltorzulása; Dussand Alfréd svájczi mérnök ily villamos messzelátója úgy működik, hogy a magát láthatóvá tenni kivánó személy teleszkop elé áll. A teleszkop tulsó oldalán spirális alaku nyilásokkal ellátott tárcsa forog; ennek folytán az ember képének más és más részei fognak a forgó tárcsa mögött levő szelénczellára esni és pedig olyan világításban, mint a milyen annak a személynek megvilágítása, a kit láttatni óhajtunk.

* **A nyulszemü miss.** Ohio egyik városában lakik egy gazdag bányatulajdonosnak fiatal, csinos leánya, aki szenvedélyes automobilista, akár csak Fedák Sári. Pár nappal ezelőtt azonban miss L . . . szerencsétlenül járt. A gépkocsi felborult és a miss sulyos zúzódásokkal vitték el a helyszinéről. Legrettenetesebb volt a gazdag urinő szeme, mely kijött az üregéből s csak néhány idegszál tartotta még vissza, de a pupillákon kivül. Egy fiatal orvos, aki kezelés alá vette, amerikai ötlettel mentette meg a miss szemét. Gyorsan egy nyulat kerittetett elő s biztos kézzel annak szemét illesztette be az összetört másik szem helyébe. Négy hónap mulva L . . . kisasszony már elhagyhatta a lakását és pedig anélkül, hogy bárki is észrevette volna a változást. Még csak félénkebb sem volt a tekintete, mint eddig, sőt a szépségét megmentő orvosnak ő maga — az apja akarata ellenére — ajánlotta föl a kezét, hálából.

* **Acélkövezet.** Párisban nemsokára szintén kisérletet fognak tenni az Amerikában már használatos acélkövezettel. Ez az uj fajta „kövezet" acéldarabokból áll, melyeknek az az előnye, hogy mivel kockázott, a lovak csuszását ép úgy, mint a biciklik elsiklását megakadályozza. Igen nagy hátránya azonban, hogy még nagyobb zajjal jár rajta a közlekedés, mint a köves kövezeten.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A **Cozapor** többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvessé teszi az italosnak a szeszes italt. A Cozapor oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, test vér avagy gyermek ugyarkül, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejti mi okozta javulását.

Coza a családok ezreit béklitette ki ismét, sok sok ezer férfit a szégyen és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömérdek fiatal embert a jó utra, és szerencsésének segitett és sok embernek életét számos évvel meghosszabbitotta.

Az intézet, mely a **Cozapor** tulajdonosa, mindazoknak, kik kivánják, egy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet dij- és költségmentesen küld, hogy igy bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan. 1016, 23 - 52

INGYEN PRÓBA 209. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek. (Levelek 25 fill. levelezőlapok 10 filléro bérmentesitendők.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 209).
62. Chancery Lane, London, Anglia.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü
vadászfegyverek
megrendelhetők:
Lakatos Károlynál
Budapest, II., Csalogány-utca 26.

Holfeld erdőtanácsos vadnyalató pora
nagyban elősegíti a
fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kisérletek igazolják a tiszta növényeredetü pornak kitünő hatását. Az e porral készitett sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Eredeti állapotban csakis
FORSTRAT HOLFELDS ERBEN
Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

Szám: 1876.

Pályázati hirdetmény.

Hunyadvármegye tekintetes közig. erd. bizottságának 2234—905. számu határozata alapján a nagybári kerületi

erdőőri állásra

600 korona évi fizetéssel ezennel pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak 24 évet betöltött és 40 évesnél nem idősebb okleveles erdőőrök.

A folyamodók kérései sajátkezüleg irandók és **1905. augusztus hó 30-ig** az alanti hivatalhoz adandók be.

A kérvényhez csatolandó: 1. erdőőri oklevél, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyitvány, 4. szolgálati bizonyitvány, 5. erkölcsi bizonyitvány.

A magyar nyelvnek szóban és irásban való birása elengedhetetlen kellék, a román nyelv tudása pedig előnyt biztosit a pályázónak, ezért a folyamodó kérvényében ezen képességét felsorolni kötelez.

A mennyiben okleveles egyén nem pályázik, jó minősitéssel biró kiszolgált katonaaltisztek és csendőrök kérvénye is figyelembe lesz véve.

Déva, 1905. augusztus 2-án.

M. kir. állami erdőhivatal.

Parragh Béla
m. kir. erdőmester.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Abauj-Torna vármegye közig. erdőrendészeti bizottságától.

1115. sz.
E. B. 1905.

Pályázati hirdetmény

II-od osztályu

járási erdőőri állásra.

Székhely: Szepsi.

Javadalmazás: 800 korona és a megitélt erdei kihágásokból 1/3 rész jutalék.

Pályázati határidő: **augusztus 31.**

Kelt Abauj-Torna vármegye közig. erdőrendészeti bizottságának Kassán, 1905. évi julius hó 15-én tartott üléséből.

Eckert,
h. elnök.

53111
I/B-1-1905. szám.

Fenyőfaeladás tövön öt évre.

A kolozsvári erdőigazgatóságnál **folyó évi november hóban,** a mocsári erdőgondnokság Felső-Kircza és Felső-Nyárád nevü 515.79 holdas területén álló mintegy

110,000 köbméter fenyőfa

eladása iránt nyilvános irásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

A faanyagot csak Szováta község felé szabad kiszállitani.

Érdeklődők felhivatnak, hogy a faanyag becslése és a helyi viszonyok tanulmányozása ügyében a fennebbi erdőigazgatósághoz forduljanak.

Budapest, 1905. évi augusztus hó.

M. kir. földmivelésügyi minister.

Faárverezési hirdetmény.

B.-Rozsnyó község közhirré teszi, miszerint a folyó 1905. évre előhasználatilag esedékes és feldolgozott következő

tűzifa mennyiséget,

Rozsnyó község házánál, zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen **1905. évi augusztus hó 28-án** fogja elárverezni. — És pedig:

1. „Padina lunga“ dülőben 2100 ürm³. bükk hasábfát 3570 korona kikiáltási ár mellett,

2. „Mitler graben“ dülőben 584 ürm³. bükk hasábfát 1109 k. 60. f. kikiáltási ár mellett,

3. „Legsteneichen“ dülőben 5200 ürm³. bükk hasábfát 13000 kor. kikiáltási ár mellett.

Ezen fatömegekre külön-külön és együttesen is lehet ajánlatot tenni.

Ezenkivül a „C“ üzemosztály 10—12 tagjaiban található s tényleg felmért és lebélyegezett s mintegy 4000 m³-re tehető túlkoros lúcz és jegenyefenyő fatömeg szállalás utján használva (köztes használat) szintén nyilvános árverezésre bocsáttatik, m³-ként à 2 k. 20 fillér kikiáltási árban. — A fatömeg tényleges köbözése az erdő alatt levő rakodón fog eszközöltetni.

Becsáron alól fa nem fog eladatni.

Utó ajánlatok nem fogadtatnak el.

Bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-a leteendő az árverést vezető kezéhez.

Az árverezési és szerződési feltételek B.-Rozsnyó község irodájában megtekinthetők.

Kelt B.-Rozsnyón, 1905. évi augusztus hó 6-án.

A község előljárósága.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

2431. szám.
1905.

Bükkfaszén eladási hirdetmény.

A folyó évi szeptember hó 1-től az 1908. évi augusztus hó végéig terjedő három (3) év alatt kiszolgáltatandó, összesen mintegy 15000 (tizenötezer) métermázsa

bükkfaszén

eladására alulírt főerdőhivatal tanácstermében **folyó évi augusztus hó 29-én délelőtt 10 órakor** írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási egységár métermázsánként a perecsenyi vasuti állomáson 2 (kettő) K 50 fillér, a szeredny-anszki kitérőkön ellenben 2 (kettő) korona 60 fillér.

Versenyezni kívánók felhivatnak, hogy az ivenként 1 K bélyeggel és 500 (ötszáz) korona bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat, a melyben a métermázsánként megajánlott vételár számokkal és betükkel olvashatóan kiirandó s kijelentendő, hogy ajánlattevő a szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti, az alulírt m. kir. főerdőhivatalhoz az árverés napjának délelőtti 10 óráját megelőzőleg benyujtsák.

Utó vagy olyan ajánlatok, a melyekben a megállapított feltételektől eltérő kikötések foglaltatnak, figyelembe nem vétetnek.

Az általános árverési és részletes szerződési feltételek alulirott hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve átvehetők.

Ungvárt, 1905. évi augusztus hó 9-én.

M. kir. főerdőhivatal.

52816
I/B-1-1905. szám.

Faeladási hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság irodájában a dobresti erdőgondnokságban 1906. évtől kezdve bezárólag 1910. évig kihasználható

bükk kocsánytalan és csertölgy fakészletnek

tövön az erdőben részben kat. holdankénti, részben pedig ürköbméterenkénti egységárak mellett való eladása, továbbá a legelőterületeknek nyári idényre és a mészégetésnek haszonbérbe adása iránt **1905. évi szeptember hó 18-án délelőtt 10 órakor** nyilvános írásbeli versenytárgyalás fog tartatni; és pedig:

I. csoport.

1. A Vidavölgyben a patak és az iparvasut között elterülő 210.2 k. hold véderdőből kihasználásra kijelölendő mintegy 3000 ürköbméter bükktűzifa. Kikiáltási ár ürköbméterenként 60 fillér.

2. A Vida-Kádvölgyben 505.0 k. holdnyi bükkerdőben termelhető összes faanyag. Kikiáltási ár k. holdanként 135 korona.

3. 2309.3 kat. holdnyi erdei és 307 k. hold egyéb legelő terület. Az évi haszonbér kikiáltási ára 1122 korona.

4. A mészégetési jog bérbeadása és a termelt mész eladása. 10.000 kg. raksulyu vasuti kocsinkénti kikiáltási ár 5 korona. Bánatpénz ezen I csoportra 4.000 korona.

II. csoport.

1. A Vaszi völgyben 1098.9 k. holdnyi kocsánytalan és csertölgygyel vegyes bükk erdőben termelhető összes faanyag. Kikiáltási ár k. holdanként 110 korona.

2. A Vaszi völgyben 99.1 k. holdnyi csertölgygyel vegyes bükkerdőben termelhető összes faanyag. Kikiáltási ár k. holdanként 90 korona.

3. 1210.7 k. hold erdei és 231.7 hold egyéb legelőterület. Az évi haszonbér kikiáltási ára 885 korona.

4. A mészégetési jog bérbeadása és a termelt mész eladása. Kikiáltási ár 10.000 kg. vasuti kocsinként 5 korona. Bánatpénz ezen II. csoportra 6,000 korona.

III. csoport.

Az I. és II. csoporttal együtt.

Versenyezni lehet külön az I. és II. csoportra s illetőleg a III. alatti egyesítés szerint együtt mind a kettőre a kitüntetett bánatpénzeknek, vagy az azokról kiállított pénztári nyugtának csatolása mellett.

Az árverési és szerződési feltételek 1905. augusztus 10-étől kezdve a kolozsvári erdőigazgatóságnál s dobresti erdőgondnokságnál megtekinthetők és átvehetők s a m. kir. földmivelésügyi minisztérium I/B. főosztályában megtekinthetők.

Budapest, 1905. évi julius hó.

M. kir. földmivelésügyi minister.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

52926. szám.
I/B—1. 1905.

Fenyőhaszonfa eladási hirdetmény.

A soóvári m. kir. erdőhivatal hivatalos helyiségében **1905. évi szeptember hó 25-én délelőtt 10 órakor** nyilvános írásbeli versenytárgyalás utján eladásra kerül:

1. csoport.

A szomolnoki m. kir. erdőgondnokság „A" üzemosztályába sorozott erdőrészek 1906—1910. (5) évi fenyő és hárs haszonfa hozama.

Bánatpénz: Tizenháromezerötszáz (13500) korona.

2. csoport.

Az óvizi m. kir. erdőgondnokság egész kerületének 1906—1910. (5) évi fenyő és hárs haszonfa hozama.

Bánatpénz: Harminckettőezer (32,000) korona.

3. csoport.

Az 1. és 2. alatti csoport együttvéve.

Bánatpénz: Negyvenötezerötszáz (45,500) korona.

Kikiáltási árak:

I. Fenyőhaszonfa.

1. 29 ‰ és azonfelüli közép átmérőjű fenyő szálfa köbméterje (Hat korona 86 fillér) ... 6 K 86 f
2. 7 ‰-től bezárólag 28 ‰ közép átmérőjű fenyőszálfa köbméterje (Négy korona és 09 filér) ... 4 K 09 f
3. a 7—11‰ alsó átmérőjű fenyő rud vagy léc darabja (tizenöt fillér) ... — K 15 f
4. a hulladékfából készítendő 50 ‰ hosszu fenyő-zsindely ezre után (Hat korona és 38 fillér) ... 6 K 38 f

II. Hárshaszonfa:

5. a 29 ‰ és azon felüli középátmérőjű hársszálfa köbméterje (Kilenc korona 68 fillér) ... 9 K 68 f.
6. a 7 ‰-től bezárólag 28 ‰ középátmérőjű hárszszálfa köbméterje (Hét korona és 04 fillér: ... 7 K 04 f

Az írásbeli ajánlatokban az igéret a kikiáltási árakkal szemben csakis betükkel és számjegyekkel világosan irandó %-okban fejezendő ki, azonkivül határozottan kiköttetik, hogy **csak oly ajánlatok fognak figyelembe vétetni s képezhetik a versenytárgyalás alapját, amelyekben az összes választékokra ugyanazon százalékban tétetik meg a felüligéret** és amelyekben határozottan kijelentetik, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

Az első csoport vásárlója köteles a szomolnoki országuti fürészt évenként és keretenként fizetendő egyezer (1000) korona haszonbérért bérbe venni.

Az óvizi fahozamok értékesitésére megjegyeztetik, hogy vásárló köteles lesz az óvizi gondnokság kerületében a gereblyei fürésztelepen egy 3 keretes fürészt a jóváhagyott tervek alapján saját költségén felépíteni.

Az árverési és szerződési feltételek a m. kir. földmivelésügyi ministerium erdészeti fő-osztályában, a soóvári m. kir. erdőhivatal, valamint a szomolnoki és óvizi erdőgondnokság irodájában 1905. évi augusztus hó 21-től kezdve a hivatalos órákban megtekinthetők és átvehetők.

Budapest, 1905. évi augusztus hóban.

M. kir. földmivelésügyi minister.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

KITÜNTETÉSEK:
BRÜNN 1894. * TROPPAU 1895.

Heider V. és Fia

Freudenthal (Osztr. Szilézia).

Vadászati . . . . ékszerkülönlegességek.

(Hubertus-Schmuck) szarvas- és rókafogakból, korcsagancsokból stb. legfinomabb arany és oxydált ezüst kiállítás.

Ékszerek, arany- és ezüstárúk, Chinaezüst-cikkek és müöntvény-tárgyak gyára és raktára.

Képes árjegyzéket kívánatra ingye . és bérmentve küldünk.

A cím pontos megadását kérjük.

Szarvas- és rókafogak előzetes beküldés mellett a legmagasabb arakban megvétetnek.

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Egyetemes busszóla-müszereket optikai távolságmérővel,

erdei busszólák, teodolitok, mérőasztalok és nézgésvonalzók, faátlalók, területmérők, szóval mindenféle mérnöki műszereket a legpontosabb kivitelben készítenek

Neuhöfer és Fia cs. és kir. udvari mechanikusok

BÉCS, I. Kohlmarkt 8.

(Gyár V. Hartmanngasse 5.)

Mindenféle műszerből nagy választék készletben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Javítások a legpontosabban és leggyorsabban eszközöltetnek.

A szarvasbőgés alatt

2—3 darab erősebb agancsárnak lelőhetésére engedélyt keres — disztingvált uri vadászember. Szállás ellátással az erdőn és cserkészutak a feltételek.

Ajánlatok F. betü alatt e lapok szerkesztőjéhez kéretnek.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegyében levő vajszkai erdőőri kerületben megüresedett, összesen 760 K illetménynyel egybekötött

II. osztályu

erdőőri állásra

pályázat hirdettetik.

Ezen állásra csakis az 1879. évi XXXI. t.-c. 37. §-ában előírt minősítéssel bíró egyének pályázhatnak.

A hiteles okmányokkal felszerelt bélyeges kérvények

folyó évi augusztus hó 30-áig

az alulírott m. kir. állami erdőhivatalhoz annál is inkább nyujtandók be, mivel az elkésetten érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A kinevezendő erdőőr állását a kinevezés történt kézbesítése után azonnal elfoglalni köteles.

Ujvidék, 1905. évi julius hó 31-én.

M. kir. állami erdőhivatal.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. 1905. szeptember 1. 11. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Tavi Gusztáv.

Ő császári apostoli királyi Felsége folyó évi julius hó 19-én Ischlben kelt legfelső elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy Tavi Gusztáv, miniszteri tanácsosi cimmel és jelleggel felruházott főerdőtanácsos saját kérelmére a törvényszerü nyugdijjal ideiglenes nyugalomba helyeztessék.

A nyugalomba vonuló 1879. év szeptember hó 29-én lépett állami szolgálatba. 1883. év december havában erdészszé neveztetett ki a zsarnóczai erdőhivatalhoz. Ez időtől kezdve szorgalma s kiváló tehetsége folytán gyorsan emelkedett pályáján s a külső szolgálatból a földmivelésügyi miniszteriumba központi szolgálatra neveztetett ki főerdőtanácsossá 1897. junius hó 15-én.

Érdemei elismeréseül Ő Felsége a Ferencz József r. lovagjává emelte, 1903. év december havában pedig a miniszteri tanácsosi cimmel és jelleggel ruházta fel, mely időtől kezdve a földmivelésügyi miniszterium I/a. kincstári erdők ügyosztályának főnöke volt.

Nyugalomba vonulása alkalmával 26 évi munkában eltöltött multra tekinthet vissza.

Távozásával a kincstári erdészetet nagy veszteség érte, de reméljük, hogy nagy tehetségét és bő tapasztalatait nem fogja parlagon hevertetni, hanem a hazai erdészet felvirágoztatására még nagyobb erővel fogja forditani.

Őszintén kivánjuk tehát, hogy a fáradhatatlan tevékenység folytán megrongált egészsége minél előbb álljon helyre és még hosszu évek során érvényesithesse tudását szeretett hazánk erdészetének dicsőségére.

Kapcsolat az O. E. E. és a vidéki erdészeti egyesületek között.

A kocka el van vetve.

A vidéki erdészeti egyesületeknek erdőgazdaságunkra kihatható üdvös voltát már nemcsak azok hirdetik, a kik a kezdet nehézségeivel küzdve, közöny és kétkedés közepette nem remélt lelkesedéssel megalakitották Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesületét, hanem elismerik azt azon kimagasló szakemberek is, a kik tekintélyes országos egyesületünk élén állanak.

Az ezután alakuló vidéki erdészeti egyesületek nehéz munkáját már megfogja könnyiteni az O. E. E. teljes mértékü erkölcsi támogatása. Ugyanis az O. E. E. 1905. évi junius hó 28-án tartott rendes választmányi ülésén az igazgató-választmány a vidéki erdészeti egyesületek alakitásának tanulmányozása ügyében kiküldött bizottság többségének javaslata értelmében kimondotta: „hogy vidéki erdészeti egyesületek alakulását, ha a hozzájuk fűzött várakozásnak megfelelnek, általában örömmel üdvözli és az erdőgazdasági érdekek előmozditására irányuló tevékenységüket a maga részéről kész teljes mértékü erkölcsi támogatásban részesiteni; arra azonban, hogy az O. E. E. vegye kezébe a vidéki egyesületek szervezését, az időt csak akkor tartja elérkezettnek, amikor az érdekeltek körében erre az egész országban meg lesz a hajlandóság".

Ezen határozatot a többségi javaslatban a vidéki erdészeti egyesületek szervezéséből erdőgazdaságunkra háruló előnyök és hátrányok egybevetése előzi meg. Az előnyök négy pontba foglalvák, felölelve azon hasznos szolgálatokat, melyeket a vidéki erdészeti egyesületek erdő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gazdaságunknak az által tehetnek, hogy felköltenék az erdőbirtokosok behatóbb érdeklődését az erdőgazdaság iránt, — hogy szaktudományunk és irodalmunk fejlődésére termékenyítőleg hatnának, — hogy az erdészet társadalmi súlyát emelve, erdőgazdaságunk számos helyi gazdasági kérdésben kellő társadalmi érdekképviselettel birna — és hogy az érintkezés a földmivelésügy mezőgazdasági ágazataival nyerne közvetlenségében.

Mindannyi messze kiható előnyök, de a melyek ezekkel még nincsenek kimeritve. A vidéki erdészeti egyesületekben a testületi szellem ápolása mellett kifejtett munkásság — melyből mindenki kivenné részét, és a jónak, helyesnek talált elveket kivinné a gyakorlati életbe, ahol támaszkodva társai önzetlen támogatására, azokat hatáskörében érvényesítené is — még nagy horderejü előnyöket rejt méhében, melyeknek üdvös hatása nem maradna el erdőgazdaságunk egész vonalán.

A munka, tanulás, tapasztalatszerzés tág tere kinálkozik ez alapon. És milyen távlat nyilik erdőgazdaságunknak helyesebb alapokra leendő fektetésére? — a mit már a hazánk gazdasági berendezkedésében várható változások és a mindinkább fokozódó verseny is megkiván. A haladó kor szakunk körébe vágó vivmányainak megvitatása és gyakorlati alkalmazásából az erdőrendezésnek, erdővédelemnek, erdőnevelésnek, kopárok felerdősitésének, az erdő legeltetésének, fakihasználásoknak, faértékesitésnek, faiparnak, utak és szállitási eszközök létesitésének és a munkás-viszonyoknak megváltoztatása — úgyszintén a vad- és haltenyésztés terén átalakulások remélhetők, melyek vidékekként azok érdekeihez simulnának ugyan, de az ország minden részében odaadó munkával keresztülvive egész hazai erdőgazdaságunk fejlesztésére kihatnának és ez irányban kifejtett lankadatlan munkásságunk bizonyára méltánylásra találna erdőbirtokosainknál és a társadalomban egyaránt, maga után vonva társadalmi tekintélyünk és anyagi helyzetünk emelését is.

A két pontba foglalt hátrányok — szerény nézetünk szerint — vajmi kevéssé billentik meg a mérleg előnyökkel telt serpenyőjét. Az ország geografiai konfigurációját és vasuti hálózatunk kedvezőtlen voltát nem tartjuk oly akadályozó körülményeknek, hogy e miatt a vidéki egyesületek a kellő aktivitást ki ne fejthetnék. Igaz ugyan, hogy főleg a gazdasági tekintetben összefüggő csoportokat felölelő körök alakitása nehéz lesz, de ezt helyesen megoldva, már a gyüléseken való részvételt a közlekedés mindinkább enyésző hiányai nem fogják nehézkessé és időrablóvá tenni, legfeljebb a perifériákon lakó tagokra nézve, a mi azonban — a gyülések más és más gócpontokon tartatván meg — szintén kiegyenlitést nyerhet.

A tagok ujabb megterheltetésére vonatkozólag a természetszerüen alacsony tagdijakat a bizottsági vélemény is kevésbbé tartja fontosnak, a gyüléseken és kirándulásokon való részvétel költségeit pedig büsásan kárpótolják majd a mindenkire kiható közvetlen és közvetett hasznok, de meg a kiadások szerény keretekbe is szoríthatók s bizonyára ily alkalmakkor a hagyományos magyar vendégszeretet is sűrün meg fog nyilatkozni.

A második pontban fölvetett hátrányokat sem tartjuk döntőknek, számba vehetőknek, mert hogy „az erdőgazdaság társadalmi képviseletének eddig egységes és éppen ezért súlylyal biró megnyilatkozása“ a vidéki egyesületek létesitése által szétforgácsolódnék, nem tudjuk belátni; szemeink előtt lebegnek a vármegyei gazdasági egyesületek, melyek az O. G. E. erejét csak hovatovább növelik, gyarapitják, nemhogy gyengitenék. Az valószinü, hogy a vidéki erdészeti egyesületek nem egyszer ellentétes határozatokat fognak hozni, de e határozatok magyarázatukat találják majd a helyi viszonyokban, helyi érdekekben, avagy ha helytelenek voltak, az egyesületek komoly vezetése mellett mihamar helyes utra terelhetők, de azok az egyes vidéki erdészeti egyesületek között súrlódásokra nem szolgálhatnak okul. Kizártnak tekintjük az O. E. E.-el szemben netalán felmerülő ellentéteket is, hiszen ugyanazon cél vezetné a vidéki egyesületeket: „Magyarországnak erdőgazdasági érdekeit megóvni és előmozditani.“ Nyilvánvaló, hogy közérdekü dolgokban a vidéki egyesületek már szükebb hatás-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

körükből kifolyólag is az O. E. E. hathatós támogatására szorúlnak és az erdészet bármi általános ügyében a javaslatoknak a kormány, vagy az intéző körök elé való terjesztésére az O. E. E. hivatott, a mit a vidéki egyesületek nem téveszthetnek szem elől.

Aggályaink inkább oda terjednek, hogy az altruizmus hiánya, a mindent megdermesztő nemtörődömség és közöny megbéníthatják a vidéki erdészeti egyesületek üdvös működését, de e tekintetben is nagy a reményünk erdőbirtokosainknak az erdő megbecsülésében és azok gazdaságának fejlesztésére minden alkalommal megnyilatkozó áldozatkészségében, — tántoríthatatlan hitünk a nagyközönségnek közgazdasági kérdéseink iránt tanusított érdeklődésében, — és erős a bizodalmunk társainknak a szakunk iránt táplált lelkesedésében, munkabírásában.

A kiküldött bizottság többségi véleményének azon pontjával, hogy „a vidéki egyesületek alakitására irányuló akciót csak akkor tartják üdvösnek, ha az egyfelől az egész országra kiterjed és másfelől a vidéki egyesületek és az Országos Erdészeti Egyesület között kapcsolat áll fönn", egyetértünk. De ezen kapcsolat főbb vonásaiban körvonalozott módozatait a jelen viszonyok között nem tehetjük magunkévá s csatlakoznunk kell Podhradszky András bizottsági tag külön véleményéhez, mely szerint nem tart helyesnek oly kapcsolatot, mely kötelezővé tenné, hogy a vidéki egyesületnek csak az lehetne tagja, a ki az O. E. E.-nek is tagja.

A B.-G.-H. megyék erdészeti egyesületének ez időszerint még csak kizárólag erdőtisztekből álló tagjai közül 26% nem tagja az O. E. E-nek. Nem kutatjuk az okokat; lehet, hogy azok az anyagiakban rejlenek, lehet, hogy gátlóbástyává nőtt, a közel multban a „M. E." hasábjain és az O. E. E. szikla szilárd talpazata ellen elemi erővel intézett hullám-ostrom egy-egy visszapergett vizgyöngye, — most csak sajnálatunkat fejezzük ki e fölött, mert meggyőződésünk, hogy hazai erdőgazdaságunknak egy hatalmas, minden tekintetben virágzó országos egyesületre elkerülhetlenül szüksége van s oda kell törekednünk, hogy a már meglevőt súlyában, erejében, hatalmában emeljük, főleg tagjainak gyarapításával. Ezen törekvésre azonban a gátló körülmények elhárítását tekintjük célhoz vezetőnek, s nem, mint Podhradszky András, szeretve tisztelt elnökünk is mondja: az egyéni szabadság megkötésével, mely visszatetszést szülne s végeredményében az illetők nemcsak hogy az O. E. E.-be, de a vidéki egyesületekbe se lépnének be tagokul.

Számot vetve ezekkel, mindaddig, mig az idő más, kedvezőbb helyzetet teremt, az O. E. E. és a vidéki erdészeti egyesületek között szükséges kapcsolatot az által vélnők elérve és biztositva, *ha a vidéki erdészeti egyesületek, mint az erkölcsi testületek az O. E. E. tagjainak sorába lépnének.* Ez szoros kapcsot jelentene az O. E. E.-el szemben és nagy előnyt a vidéki erdészeti egyesületekre nézve, mert mint az O. E. E.-nek tagjai, élvezve azok jogait, javaslataiknak megvalósítását, érvényesítését tartózkodás nélkül kérhetnék, vihetnék keresztül.

Talán fölvethető e kapcsolat ellen, hogy így — alacsonyabb lévén a vidéki egyesületek tagsági díja, a melynek kebelében is elérhető a cél — az O. E. E. tagjaihoz még kevesebben csatlakoznának. Nem! Bizom szaktársaim hazafias józan belátásában, mely el nem zárkózik a legmesszebbmenő áldozatok meghozatalától sem, a mikor azt szakunk előbbre vitele, létérdeke megkivánja.

Az O. E. E. a vidéki egyesületek szervezését ez idő szerint nem veszi kezébe. Jól van ez így. Az okokat megkapó, meggyőző szavakkal kifejtette Téglás Károly véleményében. Mi meg mutassuk meg, hogy lelkesedésünk a vidéki erdészeti egyesületek alakitásában nem pusztán szalmaláng, mutassuk meg, hogy szakunk javáért dolgozni akarunk és tudunk!

Mitske.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A jegenyefenyő neveléséhez.

A jegenyefenyő szálerdő felújításánál Vadas „Erdőműveléstan"-a a következőket mondja: „A jegenyefenyőt mesterségesen is lehet felújítani, de rendesen nagyobb költséggel, mert sehol sem kell annyi éven át a hiányokat pótolni, mint ennek a fanemnek ilyen felújításánál s azért általánosságban fogadjuk el a jegenyefenyőnél a *természetes felújítás* elvét mint olyant, amely természetének legjobban megfelel s a mesterséges csakis segítségül, a hézagok pótlásául."

Talán egy fanem cseméteinek nevelése sem okoz annyi gondot, nem követel annyi körültekintést, ápolást, dédelgetést mint a jegenyefenyőé.

Innen magyarázható meg az a körülmény, hogy igen sokan idegenkednek a jegenyefenyővel való erdősítéstől. Magánbirtokosok nem is tudnak hozzá jutni a jegenyefenyő-cseméteihez, mert a kormány által évenkint kiosztásra kiirt csemete-mennyiségnek a jegenyefenyő csak elenyésző csekély részét teszi.

Ezen kevés csemete oka az, hogy a jegenyefenyő árnyékot kedvelő volta miatt az első évben igen lassan nő, a fagy és a nap heve iránt 1—2 éves korában igen érzékeny, magja pedig kezelés közben könnyen elveszti csirázó képességét.

De minthogy hazánk előhegységi bükköseinek és gyertyánosainak kicserélésére ez a fanem épen árnyékot szerető volta miatt a legkitűnőbb, mivel az erőtlenedésnek indult kocsánytalan tölgy talajának megjavítására sűrű lombozata folytán igenis alkalmas — s mivel továbbá a legnagyobb fahozadékot is adja: oda kell törekednünk, hogy annak tenyésztését az eddiginél nagyobb figyelembe részesítsük, s elég, erős és életképes csemetét neveljünk.

Hogy ezt elérhessük, első sorban úgy kell kiválasztani a csemetekert helyét, hogy az akár éjszakkeletnek, akár éjszaknyugatnak hajoljon, csak ne délnek, mert amint fentebb is mondottam — a fiatal csemete a nap perzselő hatása iránt a legérzékenyebb.

A legjobb csemetéket a 0·3—0·5 zárlatra ritkított bükkfa állományok között nevelhetünk. Ott, ahol ilyen faállomány nincs, és a csemetéket nyilt területen kell nevelnünk, ott azokat a fagy és nap heve ellen egy egyszerű, az ágyak hosszában földbe szúrt 0.4 m. magas favillákra alkalmazott keresztlécekre helyezett jegenyefenyő galylyakkal védjük.

Az állófák között telepített csemetekerteknek előnyt kell adnunk a mesterséges takarás felett, mert a mesterséges takaró alatt a levegő megreked, a zsenge csemete fonnynadni, senvedni fog. A takaró alkalmazása miatt a csemete nélkülözi a harmat üdítő hatását s úgy nő fel, mint a virágházi növény, ami gondos ápolás hián könnyen elpusztul.

Az állófák között levő csemetekert hátrányául talán csak azt a jelentéktelen sérülést tudhatjuk be, amit a fákról csepegő eső és a róluk hulló galy okoz bennök. Világos tehát, hogy a megritkított faállományok között készített ideiglenes csemetekertek az előnyösebbek.

Ha azonban az erdőőri lakok közelében levő állandó csemetekertekben kell jegenyefenyő-csemetét nevelni, a mesterséges takarás hátrányainak elsimítása s a ritkított faállományok előnyeinek érvényesítése végett az alábbi eljárást kell követnünk:

Az őszszel bevetett jegenyefenyő magot ugyanis a vetés után azonnal betakarjuk fenyőgalylyakkal, hogy rossz magtermő években a mókus és a madarak ki ne kaparják, másrészről hogy a kikelő magcsemete első peresztenén maradt maghéjat és vele együtt a csemetét a czinkék, a madarak ki ne húzzák.

Ha a mag úgy április elején teljesen kikelt, akkor a — lombtakarót leszedjük, de a lehullott tűket az ágyakon hagyjuk. Mivel a magcsemeték még igen gyengék, hogy a fagytól ne szenvedjenek, az ágyak szélén 2—2 méterre villás karókat szúrunk le, ezekre hosszú rudakat, ezekre meg a padokat átérő kereszтpálcákat teszünk, az ágyat úgy mint előbb — fenyőlombbal takarjuk. Ezt a fenyőlomb-sátort a fagyok elmultáig hagyjuk az ágyak felett. Ezek multán eltávolítjuk, a vetőbarázdák között egy éles léccel 1 ‰ mély árkot készítünk és ebbe 1—1 ‰ távolságba kendermagot vetünk, majd pedig a megmaradt állványra ismét reá rakjuk a megritkult takarót. Amint ez alatt a ritkás takaró alatt a kender kikél és elérte az állvány magasságát, akkor az egész állványt elszedjük a takaróval együtt. A felnőtt kender a csemetéket természetes módon árnyékolja s ez árnyalást a kender nyüvése után tetszés szerint módosíthatjuk. Őszszel a kendert nem tépve, de többen való kivágás által eltávolítjuk. Zordonabb vidéken kívánatos az ily kendertakarást a következő évben is alkalmazni, a kendert a második évben csak minden második sorba vetjük. A harmadik évben a kendervetés elmarad, csak a késői fagyoknak kitett helyeken védelmezzük a takarással a késői hajtásokat.

*

Talán nem lesz felesleges e helyen felemlíteni, hogy a garamrévi kerületben az erdei magvakat rendesen tavaszszal vetjük, csak a jegenyefenyőt vetjük őszszel, egyrészt azért, mert a jegenyefenyőmagot nehezen lehet télen át eltartani, mert csirázó képességéből sokat veszit, de másrészt a tavaszszal vetett magból kikelt csemete a telet nem állja olyan jól ki. Kísérletképen egy csemetekertembe 25% csiraképes fenyőmagot vetettem őszszel és tavaszszal. Az őszszel vetett magból kilogrammonként 630 drb, a tavaszszal elvetett ugyanolyan csiraképességű magból már csak 250 drb kiültetésre alkalmas csemetét voltam képes felnevelni.

Naturam sequere!

Divald Béla.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Adatok az akácfa értékesítéséhez.

A kezelésem alatt álló Felső-Torontálban a Maros folyó mentén elterülő erdőgondnokságban, melynek főfaneme a kocsános tölgy, van egy jelenleg 30 éves ültetésből keletkezett tiszta akáccos 18 k. holdnyi területtel. Az állomány növekedése nagyon egyenlőtlen; a törzsek vastagsága 4—36 cm. között váltakozik. Az egyes példányok elnyomatása igen nagymérvű, a teljesen vagy $^1/_3$-ig csúcsszáradt törzsek száma is nagy.

Állományápolás szempontjából a nevezett akáccost gyérítés alá vettem. Az áterdőlés csupán a teljesen vagy legalább az $^1/_3$-ig elszáradt egyedek kiszedésére szorítkozott. A kiszedett famennyiség alkalmas része szőlőkarónak dolgoztatott fel; a selejtes fa és a rőzse kévékbe köttettek. Ezen értékesítési módot azért választottam, mert egy előbbi hasonló esetben — mint új és a helybeli viszonyokat nem ismerő szakember — a kitermelt áterdőlési fatömeget rakásonként nyilvános szóbeli árverésen értékesíttettem és az eredmény nem elégített ki (8—10 K m^3-ként). A jövőre nézve megbízható adatok megszerzése végett próbákat vettem fel, melyek eredményeit a következőkben közlöm.

A szőlőkaróhoz felhasználtattak 4—12 ^cm. vastag, 2., 1·6 és 1·4 méter hosszúra vágott rudak; az egész fatömeg 20·8 m^3-t tett ki; ebből esett:

a 2 m. hosszú rudakra 18·8 m^3.
az 1·6 m. hosszú rudakra 1·6 m^3 és
az 1·4 m. hosszú rudakra 0·4 m^3.

Az egyes vastagsági osztályok a következő % arányban voltak képviselve:

Az alábbi ^cm-nyi vastagságokból volt:

4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 és 12
8%, 19%, 12%, 12%, 26%, 14%, 9%.

A 20·8 m^3-nyi próba-fatömegből termeltetett:

5196 darab 2 m. hosszú szőlőkaró
1493 darab 1·6 m. hosszú szőlőkaró
559 darab 1·4 m. hosszú szőlőkaró

összesen 7248 darab; tehát 1000 darab karóra felhasználtatott átlag 2·9 m^3, vagy pedig részletezve:

a 2 m. hosszú karó 1000 drbjára 3·6 m^3 és
aránylagosan az 1·6 m. hosszú karó 1000 drbjára 2·9 m^3
az 1·4 m. hosszú karó 1000 drbjára 2·5 m^3.

Ezen itt kitüntetett fatömeg-mennyiség azonban tényleg kisebb, mert takarékos termelés mellett a hosszabb rönkök rossz hasadása folytán származó hasítványokból a rövidebb méretű karók termelhetők; s ezért jobban felelnek meg a valóságnak az általános adatok, melyek szerint 1000 darab karó termelésére kell 2·9 m^3 fatömeg; a karók 70—72%-a 2 m. hosszú, 21—22%-a 1·6 m. hosszú, 7—8%-a pedig 1·4 m. hosszú.

De nézzük a jövedelmezőséget.

Kiadások:

A törzsek kijelölése és kiszedése		10.— K
5196 drb 2 m. h. karó termelése à 1·8 f. =		93.53 K
1493 drb 1·6 m. h. karó termelése à 1·4 f. =		20.90 K
559 drb 1·4 m. h. karó termelése à 1·2 f. =		6.71 K
az összes termelési költség		131.14 K

Ezzel szemben a bevétel:

5196 drb 2 m. hosszú karó 1000 drb 76 K =		384·90 K
1493 drb 1·6 m. h. karó 1000 drb 54 K =		80·62 K
559 drb 1·4 m. h. karó 1000 drb 36 K =		20·12 K
Összesen		485·64 K
marad tehát a termelési költség levonása után tisztán		354·50 K
vagyis köbméterenként		17·04 K

Az egész 18 holdra kiterjedő köztes használat értéke pedig a következő:

Termeltünk összesen:

11884 drb 2 m-es karót à 1·8 f. = . . .		213·91 K
4104 drb 1·6 m-es karót à 1·4 f. = . . .		57·46 K
1610 drb 1·4 m-es karót à 1·2 f. = . . .		19·32 K
2000 kéve rőzsefa kötése		20·— K
A törzsek kijelölése és kiszedése		40·— K
Az összes termelési költség		350·69 K

Értékesítés:

11884 drb 2 m-es karó 1000 drbja à 76 K =		903·18 K
4104 drb 1·6 m-es karó 1000 drbja à 34 K =		221·62 K
1610 drb 1·4 m-es karó 1000 drbja à 36 K =		57·96 K
2000 kéve rőzsefa à 10 f. = ...		200·— K
Összes bevétel		1382·76 K
tisztán		1032·07 K
vagyis holdanként		57.33 K

A míg egyrészt el kell ismerni, hogy ez oly kedvező eredmény, a mely a legnagyobb igényeket is kielégítheti, másrészt be kell vallani, hogy ily mérvű értékesítést nem lehet általánosságban mérvadónak elfogadni még az olyan fában szegény vidéken sem, mint a milyen Torontál-megye. Mint kedvező körülmény felemlítendő, hogy az ezen vidéken fellendült szőlőkultura nagy mennyiségű szőlőkarót fogyaszt és a szőlőtelepesek előszeretettel vesznek az akácz-szőlőkarót.

Eltekintve azonban ezen kedvező körülménytől és alapul véve a szőlőkaró rendes átlagos árát, még akkor is oly eredményhez jutunk, melynélfogva az akáczfát a legértékesebb fanemeink közé sorolhatjuk, különösen, ha tekintetbe vesszük azt, hogy a felhasznált faanyag 4—12 cm. vastag törzsekből került ki. Tekintettel arra, hogy az akácz ezen vidéken nagyon gyors növésű és hogy a nevezett vastagsági méreteket már 10 éves kora körül éri el: ajánlatosnak mutatkoznék az akáczot a tölgy közé, mint mellékállományt telepíteni; a reá fordított költség a 6—10 évben elővehető áterdőlés által kiszedett fatömeg értékéből busásan megtérülne.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Felemlítem azt, hogy ezen a vidéken úgy a hasított, mind pedig a gömbölyű szőlőkarót egy és ugyanazon áron lehet értékesíteni, de megkívántatik, hogy az eladandó mennyiségből 60% hasított karó legyen.

A karó a termelés után csak egy év mulva használható, mert azonnal földbe téve könnyen meggörbül; különösen áll ez a félfa karóról.

Az akácfa tulajdonságára nézve egyetmást akarok röviden megjegyezni.

Az akácz hosszabb turnusú berendezett, elegyetlen állományokra nem alkalmas. A növekedés nagyon egyenlőtlen; az elnyomás korán áll be. Az itt jelzett állomány, mely holdanként 5755 drb ültetett csemetéből keletkezett, ma holdanként csak 584 állag 18 cm. mellmagassági átmérőjű törzsből áll és azok nagy részén már is a csúcsszáradás jelei mutatkoznak.

A fényigényességnek jellemző példája ez. Avagy talán a mellett szól, a mit ujabban Fricke, németországi erdőmester hangoztat és a miről tapasztalatokon és kísérleteken nyugvó véleményét a „Centralblatt für des gesammte Forstwesen“ cimü lapban kifejtette, hogy t. i. az úgynevezett fényigényes fanemű állományok növedékének hanyatlása nem az egyedek fényigényességének folyománya, hanem igen is a növedék visszamaradásának okát a gyökerek versenyzésében kell keresnünk? Elegyetlen akácz-állományban a talaj ugyancsak át van szőve gyökerekkel és a melyik törzs gyökérzete erőteljesebb, nagyobb területet foglal el, az több tápanyagot juttat a törzsnek és a törzs növekedése élénkebb. E mellett bizonyítanak azon erőteljes, 20—22 m. magas és átlag 26 cm. mellmagassági átmérőjű akáczegyedek, melyek az itt említett akáczos tőszomszédságában álló idősebb kocsános tölgy, tehát szintén fényigényes fanemű állomány póllása végett az előbbiekkel egyidejüleg kerültek kiültetésre.

Egy másik, 23 k. holdnyi kiterjedésü tiszta akáczost az akácz-paizstetű lepte el, mely ellen galyak lemetzése és elégetése által védekezünk; a tőszomszédságában álló tölgy, szil és akácz elegyes állományban a paizstetűnek nyoma sincs és az akácz-egyedek méretei jóval felülmulják a tiszta állomány egyedeinek méreteit.

G. I.

Egy „Erzsébet“ emlék.

Mi, — azt hiszem, — tudjuk és érezzük, hogy a magyarok Istene nem hagy el bennünket. Különösen most már egyáltalán nem. Mert senki sem tételezheti fel, hogy egy *ezer* esztendő csak azért mult el, hogy ennek végén keletkezett új ezer év kezdetén — egyszerűen bele pottyanjunk egy hináros tóba s nyom nélkül süllyedjünk el annak mélységes fenekén. Ellenkezőleg: — az ezer évek szenvedéseiért, itt az idő, hogy végre kárpótlást nyerjünk s jobb sorshoz jussunk! „Megbünhődte már e nép a multat s jövendőt!“ Örökös szenvedés nem lehet senkinek, sem népnek, sem egyesnek osztályrészévé. Ha büneink voltak, — megszenvedtünk értük! Hogy e szenvedések sokáig tartottak, — egygyel több ok, hogy immár a végét s egy új jobb kor kezdetét reméljük. Az Úr Maga mondta: „megbüntetlek hetedíziglen. A „hetediz“ letellett s most jönni kell a megváltás napjainak. Nincsen semmi okunk kicsinyeskedni s kétségbe esni. „Magyarország nem volt, — hanem lesz!“

Istenem! mennyi bún-bánaton, de örömön s víg napokon is ment keresztül e nemzet?! Az előbbiekből azonban mindég több volt. S e „több“ között is legtöbbet szenvedett a nyugat s szomszédok civilizátójának védelmében. Ha csak saját magára gondol, — más viszonyokhoz tudta volna magát eddig felküzdeni!

De bármily balsors is érte, — jöttek jobb esztendők is. A legifjabb Hadúr ha büntette is kiválasztott népét, — ezt csak megpróbáltatásképen mérte reája, — mert éppen „kiválasztott“ népe volt. Ha a keservek záporába engedte, — mindég küldött Valakit vigaszul is; kit azután a lovagias, hálás nemzet a benső, legőszintébb szeretet

Erzsébet emlékfák Nádpatak község erdejében.

glóriájával font körül s a mint életében kész volt érette mindenét feláldozni, — úgy megdicsőülésével, — csak a még rajongóbb érzelmek emlékei közé menekült feledni képtelenségében.

Ilyen „Valakink“ volt nekünk megdicsőült Nagyasszonyunk: Erzsébet királynénk; kinek gyászos tragédiájába még most sem tudott e nemzet belenyugodni. Nem próbálkozhatom meg azzal, — hogy a magyar nép mérhetlen vonzalmát, szeretetét, becsülését, rajongását vázoljam a boldogult irányában, — mert ez egyszerüen lehetetlen! De mindezeknek legalább halvány mutatóköve, a földmivelésügyi kormányunknak gyengéd nemes érzelmeket való azon kezdeményezése, — hogy az ország minden vidékén, pontján, városán és falujan „élő fák“ beszéljenek ezentúl hozzánk az Ő nevében s a napok minden percében azokat is emlékeztessék a többé visszahozhatatlanra, — a kik talán az önfentartás nehéz küzdelmeiben olykor megfeledkeznének róla.

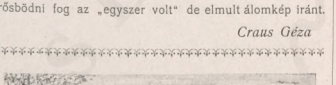
Ezen emlékek a magyar nép forró érzelmeiből fakadva, — immár mindenfelé, a szélrózsa minden irányában, az ország minden alkalmas helyén, pontján elvetve, elültetve lettek; hogy a még most zsenge növények, hatalmas terebélyes fákká nőve, — midőn setétes lombjaikat az alkonyi szellő megremegteti, — a késő nemzedéknek,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

unokáknak is, — a magyarok dicső Királynéjának nemzeti szeretetéről susogjanak.

Az emlékfák különféle vonzó alakban lettek ültetve. Szerencsés gondolattal származott, — mint azt annak idején az E L.-ból olvashattuk, — a selmeczi kis-ibiyei pagonyban létesített E. betű is. Ennek analogiáját mutatja képünk is, — mely a segesvári m. kir. áll. erdőhivatalhoz tartozó Nádpatak község fürdő erdejében most kezd felcseperedni. A fenyőcsikék 1899 tavaszán lettek kiültetve egy éves korukban; igy most közel 7 évesek s még nem egészen egy méter magasak. Maga a betű ép' egy kat. holdon — négyzet alakban — van elhelyezve s mivel a terület lankás, a képen nem vehető ki frappansan. A jótékony esők öntözgetni fogják s nem fogják engedni a visszafejlődést; mint a magyar nemzet szeretete is csak erősbödni fog az „egyszer volt" de elmult álomkép iránt.

Craus Géza

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesületének választmánya augusztus hó 20-án Rimaszombaton *Imecs* Béla elnöklete alatt számos választmányi és egyesületi tag részvétele mellett gyűlést tartott.

A választmányi ülés foglalkozott az egyesület belügyével, tárgyalta és elfogadta az erdő- és földbirtokosokhoz intézendő fölhivás szövegezését, s megejtette az alakuló közgyülés óta jelentkezett tagok beválasztását, azon elvi határozat kimondása mellett, hogy az alapszabályokban az erdőtisztekre vonatkozó „törvényes képesítés" megítélésénél az erdőtörvény 36. §-ában foglalt erdőtisztek minősítvénye szolgál zsinórmértékül.

Az 1905. évi szeptember hó 17-én Rimaszombaton, a vármegyeház termében d. e. 9 órakor kezdődő rendes, őszi közgyülés tárgysorozatát következőleg állapította meg:

1. Elnöki előterjesztések. Az alakuló közgyülés által 1905. évi augusztus hó 14-ére kitüzött közgyülés elhalasztásának indokolása. Fölvetése azon kérdésnek: olvastassék-e az alakuló gyülés terjedelmes jegyzőkönyve?

2. A választmány jelentése az egyesület belügyeiről.

3. Pénztáros jelentése. Pénztárt vizsgáló bizottság kiküldése.

4. Erdőgazdaság szociális alapon. Előadja: Elek István m. kir. erdész.

5. Indítvány az Országos Erdészeti Egyesületi és Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesülete között létesítendő kapcsolatra vonatkozólag. Beadta: Mitske Gusztáv társ. erdőgondnok. (Tárgya lapunk más helyén.)

6. A ratkó-lehotai hercegi erdőkről. Előadja: Kolbenheyer Gyula hgi főerdész.

7. Indítványok.

8. Rimaszombat r. t. város, 1904. év nyarának derekán 480 k. holdon leégett, 1—28 éves tölgyes erdeje felujításának ismertetése. Előadja: Mölczer Gyula városi erdőtiszt. Vita a helyszínén. Kérdés: ezen leégett és tőremetszés által már felújított tölgyállományoknak sarj- vagy szálerdő gazdasági módban leendő kezelése előnyösebb-e?

A kocsival 10 perc alatt elérhető városi erdő megszemlélése után a város-kertben közös ebéd. Egy terítéke ára 5 korona.

Miután remélhetőleg a közgyülésen résztvevők száma tetemes lesz, az elszállásolás és a kirándulás rendezésének akadálytalan lebonyolíthatása céljából a jelentkezések az egyesületi titkár *Mitske Gusztávhoz* Rimócza *u. p. Rimabánya* (Gömörm.) legkésőbb *1905. évi szeptember hó 10-ig* beküldendők annak megjelölésével, hogy a t. egyesületi tagok és érdeklődők egyedül vagy b. családjuk hány tagjával mikor érkeznek Rimaszombatba, igényt tartanak-e a kirándulásnál kocsira, s a közös ebédnél hány terítékre jegyeznek elő.

Borsod-, Gömör- és Hevesmegyék erdészeti egyesülete javára újabban a következők fizették be az 1905. évre tagsági díjaikat: Antony Gyula, Csoma Gusztáv és Kellner Viktor.

FAKERESKEDELEM.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal 1905. évi tölgyfaárverésének eredménye.

Érdekes összehasonlítást tenni a fenti erdőhivatal f. évi és tavalyi tölgyfaárverésének eredménye között, s kutatni egyuttal az okokat is, melyek az idei árverés eredményét csökkentették.

Az idei julius 24-én megtartott árverés eredménye a következő:

1. A selmeczbányai m. kir. erdőgondnokság „A" üzemosztályában 876 drb tölgyfa került árverésre 9170 K 10 fill. kikiáltási árral. Árverező nem volt.

2. Ugyanezen erdőgondnokság „D" üzemosztályában 446 drb 10,300 K kikiáltási árral. Vételár: 15,590 K 90 fill. (51·37%-al több.)

3. A jalnai erdőgondnokság „C" ü. osztályában 2815 drb 6400·30 K kikiáltási, 7000 K vételárral. (A vételár többlete: 9·4%.)

4. A geletneki erdőgondnokság „A" ü. o. 901 drb 13,771 K kikiáltási és 16,610 K vételárral. (20·6%-al több.)

5. A garamréviben „A" ü. o. II. v. s. 12 t. 56 erdőrészletében 810 drb 11,366·18 K kikiáltási és 15·555 K vételárban. (Többlet: 36·8%.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

6. Ugyanezen gondnokság „A“ ü. o. III. 13·10 erdőrészletében 805 drb 11,348·20 K kikiáltási és 13,500 K vételárral. (Többlet: 18·9%.)

7. A garamrévi erdőgondnokság „A“ ü. o. III. 16, 41. és IV. 32, 33, 34. erdőrészletében 1172 drb 17,863·50 K kikiáltási és 25,151 K eladási árral. (Többlet: 40·8%.)

8. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság „A“ ü. o. V. v. s. 25 t. 10, 11, 12. erdőrészletében 21,745·70 K becslési és 26,140 K vételárral. (Többlet: 20·2%.)

Nem érdektelen megjegyezni azt sem, hogy a 2. alatti faanyagot Sakovi János zólyombucsi földműves vállalkozó; a 3. alattit Szauer Izidor és Mór lévai; a 4., 5., 7. és 8. tétel alattiakat Josiás Eisler et Söhne bécsi; a 6. alattit pedig Biedermann Izidor zólyomi fakereskedők vették meg.

A fenti eladási árak %-ait összévéve látjuk, hogy a nagyobb átlagos igéret 28.29%
Ezt a mult évi 30.83%-al
összehasonlítva visszaesés 2.54%

Ennek okát abban kell keresnünk, hogy a fakereskedők nagy része az árverés utolsó hetében jött megnézni az eladásra kerülő fát, a mikor bizony nem volt elegendő idejök, hogy a törzsenkénti felvételt és becslést megejtsék, a becslési adatokat rendelkezésükre nem bocsátották és így, jóllehet a vételkedv a vevők nagy száma következtében még egy évben sem volt oly előnyös, mint az idén, a vevők tartózkodók voltak, a mit legjobban az eredmény igazol.

Midőn a fenti eredményből látjuk, hogy a tölgyfa zömét külföldi fakereskedő vette meg, a ki a tölgyfát épen úgy, mint a mi fakereskedőnk gömbölyű állapotban fogja kitermelni és a külföldre szállítani, nem lesz érdektelen a napi lapoknak a hazai faipar érdekében tett akcióját itt felemlíteni. A *nyersfa*-kivitel, a mi a mult évben 14.000 vaggonrakomány volt, nagyon megkárosította erdődús vidékeinek munkásnépét, mely pedig a kivándorlóknak legnagyobb tömegét adta. Ha azonban ezen famennyiséget csak félgyártmányokra dolgozták volna fel, akkor 1000—1200 embernek nyujtanának állandó keresetet. Ebből folyólag kívánatos lenne gömbfánk kivitelét még kiviteli vámmal is megszorítani. Ezzel szemben azonban kérdés, nem fogják-e az érdekelt országok, a melyek tőlünk fát importálnak, megboszulni a nyersfakivitel megszüntetését azzal, hogy a megmunkált fára még nagyobb vámot vetnek.

Miután azonban kemény, nevezetesen tölgyfánkat a világ semmiféle más tölgyfájával pótolni nem lehet, gondolni sem lehet, hogy a külföld meg ne vegye.

Igazat kell adnunk a napilapok ama állításának, hogy valóságos aggodalommal nézik angol, franczia, hollandiai és német tölgyfavevőink a mindinkább gyérülő tölgyfaállománynak csökkenését, mert ezt a fát csak nálánál sokkal drágább anyaggal lehet pótolni. Az utolsó 20 évben a tölgyfa ára 64·3%-al emelkedett és ha csak az utolsó árverés eredményét 28·29%-ot figyelembe vesszük, a ma és 20 év előtti árkülömbség 92·59%. De nem kell félnünk attól sem, hogy puha fánk kivitele megszűnik és azt nem értékesíthetjük, mert 1904-ben exportáltunk 28,704 vaggon puhafa-fürészárut, a mivel szemben importáltunk 27344 vaggont. Ebből a kivitelből Ausztriára 11607 vaggon esik, mig onnét behoztunk 24560 vaggont, tehát 12953 vaggonnal többet, mint a mennyit mi oda szállítottunk. Ha tehát a külföld a mi puha fánkat nem venné, akkor egyszerüen mi fogjuk felhasználni.

H.

A métermérték a faüzletben.

Az *Országos Magyar Erdészeti Egyesület* legulóbb foglalkozván a fakereskedelem terén mutatkozó azzal a visszás helyzettel, hogy az 1874. évi VIII. t.-cikkel életbeléptetett métermérték helyett a puhafánál még mindig a régi bécsi mérték van általános használatban, azzal a kérelemmel fordult a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a métermérték használata a fakereskedelemben általánosan kötelezővé tétessék. A folterjesztés így szól:

Nagyméltóságu Miniszter Ur!

A métermértéknek hazánkban való behozataláról szóló 1874. évi VIII. t.-c. életbeléptetése óta több évtized mult el s ennek dacára egyes kereskedelmi cikkeknél a métermérték máig sem honosodott meg. Igy a fakereskedelem terén is csupán a kemény fánál (tölgy, stb.) szokásos a métermérték, míg a puha fára vonatkozólag ma is a bécsi mérték van érvényben. A készletben tartott fürészáru országszerte ily mértékben készül, a mi annál viszszásabb, minél inkább hódít tért a fafogyasztó iparágaknál, épületek berendezésénél, stb. a métermérték, a melylyel az ölekben, lábakban és hüvelyekben vágott deszkaáru nincsen összhangzásban. Asztalos stb. iparosainknak is sokkal könnyebb volna a métermérték szerint vágott áruval való számítás, kalkulálás, mihelyt azt megszoknák.

Egyesületünk egyáltalában nem lát okot arra, hogy a fakereskedelem bármely ágában a régi mértékrendszer alkalmaztassék, sőt ellenkezőleg felette kívánatosnak tartja, hogy ezen a téren is a méterrendszer érvényesüljön.

Ennek gyakorlati keresztülvitele szempontjából legfontosabb az u. n. raktári áru méreteire vonatkozó megállapodás. Ez az az áru, a mit fakereskedőink állandóan készletben tartanak s ez képezi az általános fogyasztás tárgyát. Első sorban ennek méreteire nézve kellene a fürészvállalatoknak és a nagyobb fogyasztóknak megállapodásra jutni, mely esetben a kisiparos is csakhamar alkalmazkodnék az uj méretekhez.

Külön megrendelés alapján természetesen bármily méretü áru készíthető, ha azonban a métermérték alkalmazása a raktári árunál általános szokássá vált, a bécsi mérték még a külön rendelésre készített árunál is hovatovább ritkábban fog alkalmaztatni.

A raktári árunál alkalmazandó normálmértékre vonatkozó, illetékes szakférfiak meghallgatása után készül-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tisztelteltes javaslatunkat van szerencsénk a következőkben előadni:

1. Fenyő fűrészáru:

Hossz: 4, 5 és 6 m. rövidíthető 3·75, 4·75 és 5·75 m.-re, III. oszt. árunál lehet 2·00, 2·50, 3·00 és 3·50 m.

Szélesség: 8, 10, 12 cm. s így tovább 2 cm.-es különbözettel.

Vastagság: 5, 10, 13, 15, 20, 25 mm. és így tovább 5—5 mm.-es fokozatokban.

2. Bárdolt négyszögű fa:

Hossz: 3, 4, 5, 6 és 8 m.

Vastagság: az eddigi $^4/_5$ m. = $^{10}/_{12}$ cm., $^4/_5$ m. = $^{10}/_{16}$ cm., $^6/_8$ m. = $^{12}/_{16}$ cm., $^6/_6$ m. = $^{16}/_{16}$ cm., $^6/_7$ m. = $^{16}/_{18}$ cm., $^7/_8$ m. = $^{18}/_{20}$ cm., $^8/_9$ m. = $^{20}/_{24}$ cm.

3. Fűrészelt négyszögű fa: Hossz, mint fenn. Magasság (u. n. magasét) 10, 12, 14, 16 cm. és innen feljebb 2—2 cm.-es különbséggel. Szélesség (u. n. alacsonyét) 8, 9, 10, 11, 12 cm. stb. 1—1 cm. különbséggel.

4. Lécek: Hosszuk egyezik a deszkák hosszával, vastagságuk 25, 20 és 15 mm., szélességük 5 cm.-től 8 cm.-ig egy-egy cm.-es fokozatban.

Tisztelettel megjegyezzük, hogy a puha fűrészárunál a 13 mm. vastagságu deszkát tulajdonképen csak átmenetileg hozzuk javaslatba. Ez alkotja ugyanis az asztalosiparban igen használatos félhüvelykes árut, a mely egyfelől a 10, másfelől a 15 mm.-es deszkával teljesen pótolható, egyideig azonban, a mig a kisiparosok ez uj méretek alkalmazásához szoknak, még fenn volna tartandó.

Van szerencsénk ezek alapján Nagyméltóságodat tisztelettel felkérni, hogy a jelenlegi készletek felhasználására szánt, méltányos határidő (pl. 3 év) kitűzése mellett a bécsi mértéknek a fakereskedelem terén való alkalmazását az 1874. évi VIII. t.-c. 16. §-a alapján eltiltani s ugy hivatalos közegei utján, mint az illetékes társadalmi tényezők bevonásával odahatni méltóztassék, hogy a raktáron tartott fűrészáru normál méreteire nézve fűrészgyáraink fenti tisztelteltes javaslatunkat elfogadják és alkalmazzák.

*

A fölterjesztést az erdészeti egyesület támogatás végett megküldötte az Országos Iparegyesületnek is, a mely a következő felterjesztést intézte a miniszterhez:

Nagyméltóságu Miniszter Ur!

Az Országos Erdészeti Egyesület azzal a megkereséssel fordult hozzánk, hogy az általa, Nagyméltóságod hivatali elődjéhez, a métermértéknek a fakereskedelemben általánosan kötelezővé tétele iránt benyujtott fölterjesztést hasonló szellemü fölterjesztéssel támogassuk. Minthogy a fölterjesztésben foglalt kivánság meghallgatott ipari szakértőnk véleménye szerint, a fafeldolgozó iparok szempontjából is helyes és megokolt, egyesületünk végrehajtó bizottsága a kérelem támogatását határozta. Ennek következtében magunkévá téve az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztésében kifejtett okokat, a magunk részéről is tisztelteltjeljesen kérjük Nagyméltóságodat, hogy a bécsi mértéknek a fakereskedelem terén való alkalmazását, az 1874. évi VIII. t.-c. 16. §-a alapján — méltányos átmeneti idő megszabásával — eltiltani és odahatni méltóztassék, hogy fürészgyáraink az Országos Erdészeti Egyesület hivatkozott felterjesztésében részletezett javaslatokat elfogadják.

— **A bajor állami erdők** jövedelméről érdekes adatokat közöl az: „Allgemeine Forst-u. Jagdzeitung" juliusi füzete, melyekből megtudjuk, hogy az elmult évben az erdők bevétele 41,651.000, a kiadás pedig 18,284.215 márka és így marad mint évi tiszta jövedelem: 23,366.785 márka.

Az egyes tételeket vizsgálva, megtudjuk, hogy épület-, haszon- és szerszámfa-eladások után közel 30 millió márka folyt be, ami, az erdők kiterjedését tekintve, igazán irigylendő állapot.

Tüzifa és szénégetésre való fának értékesítéséből befolyt kereken 12 millió márka, míg a vadászat 266 ezer márkát jövedelmezett. A kiadások tételei között találjuk a szakoktatás terhére elszámolt összegeket. Ezekből láthatjuk, hogy Bajorország tetemes összegeket áldoz évenként erre a célra, mert az aschaffenburgi erdészeti főiskola fenntartása évenként 37 ezer, a kisérleti állomásé azon felül 28 ezer márkába kerül.

Erdőőri szakiskolák fenntartására 110 ezer márka szerepel, míg erdészeti szakmunkákra, tanulmányutakra, ösztöndijakra, botanikus kertekre 33 ezer márkánál többet költ.

Lám Magyarországnál a harmadfélszer kisebb Bajorország erdőgazdasági állapota mennyivel kedvezőbb a mienknél! *Imecs Béla.*

— **Betüsoros tárgymutató az erdészeti rendeletek tára 1880—1904. évi huszonnégy évfolyamaihoz.** Ötvennégy oldalra terjedő füzetbe foglalta össze *Tomasovszky Imre* kir. erdész az „Erdészeti Rendeletek Tára" indexét. Fáradságos, lélekölő munka az ilyen betüsoros tárgymutató s elismeréssel kell lennünk szerzője iránt annál is inkább, mert önköltségén adta ki, bárha előre tudta, hogy a betüktől annyira irtózó szakközönségünk részéről aligha talál olyan támogatásban, hogy költségei megtérüljenek. A munka felöleli az „Erdészeti Rendeletek Tára"-nak eddig megjelent *összes kiadásait.* Erdőtisztjeinek s általában erdőgazdasággal foglalkozóknak a gyakorlatban nélkülözhetetlen utmutatóul szolgál. Melegen ajánljuk szaktársaink figyelmébe. *A füzet ára egy korona. Kapható Joerges Ágost özv. és fia könyvkereskedő cégnél Selmeczbányán.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szarvas tragédiája.

Irta: *dr. Bartalos Gyula.*

Megjelent a „Hevesvármegyei Hirlap" ez évi 58. számában. —

(Folytatás.)

III.

Bonyodalom.

A városi ember gyönyört érez,
Ha az erdőn egy szép napot élvez,
Ha benyit, hol a százados tölgyek,
Mint oszlopok szegik be a völgyet,
S a lomboknak ablakán keresztül,
A napsugár bűvösen átrezdül,
Eltölti őt a sok ózonillat,
Mely üditőn egész lelkéig hat.
Mi lehetett hősünknek az ily kéj?
Milyen erős, mi ragadó, mily mély!
E gyönyörhöz az erdei vadnak
Úgyis élesb érzékei vannak,
Mert mit ember alig venne észre,
Ügyet vet rá, megrezzen a neszre,
Az erdővel alig bir betelni,
Mi a kastély, bármi fejedelmi,
E csarnokhoz! Itt elveszni készebb,
Nem tér vissza, még csak rá sem nézett,
Érzi, szabad, nincs, ki bérekeszsze,
Széttekinthet, mehet messze-messze.
„Az állatnak — népünk közmodása —
Van magához való észjárása."
Először hát nagy járást keritett,
Lent kinézte az itatót, rétet
Merre zöldel a muhar és pázsit,
Kitanulta a vadak csapásit,
Ha zavarnák, merre nyilna utja,
— Terepét a vad apróra tudja, —
És kinézte, hol a kőpóc, padlan,
Hol a surján sűrűje áthatlan.
Uj tanyáján már tisztában volna,
De egyben még nincs rendben a dolga,
Érzi, hogy ő társadalmi állat,
Igy magában egyedül nem állhat;
Legkivált, hogy látta, mint fűvelnek
A szarvasok gyepén a réthelynek,
Fiatalja cikázott ugrálva,
Mig a főgim szétnézett őrállva.
És gondolá: „E szarvascsaládal
Szóba állok;" és ment mindjárt átal,
De alig hogy magát bemutatja,
Mind szétrebben és faképnél hagyja.

Nem is sejté, mért futnak úgy tőle,
Hogy bajt hoz rá piros nyakkendője,
Különben is idő kell azoknak,
Mig idegen gimmel összeszoknak.
A társaság őt be nem fogadta,
És ez okból fejét búnak adta,
Járt, kelt, völgyén a vén remetének,
Oda vonzá az ájtatos ének
És friss vize a remete-kutnak,
Hová inni a vadak lefutnak.

*

Nagy időre egy szarvasjerke
E forrásnál őt bevárni merte,
Bár mutatta, hogy futni vón' kedve
Megállt mégis vizet szürcsölgetve
És sandítva még rá-is nézett,
Mindkettőt elfogta az igézet,
Ittak egyre, többször is naponta,
De szomjukat a viz nem oltotta.
Ha történt, hogy elmaradt a másik,
Emez ott várt hajnalhasadásig
Mi okozta? A delej hatalma,
Mert mi egyéb az állat vonzalma?
Szemről jön ez, mint villamos áram,
Rég' csak sejték, most tudják immáron.
(Az embernek nemesebb szerelme,
Mert ott eszmél, érez a sziv, elme,
De e nélkül a rokon- s ellenszenv,
Puszta ösztön, hogyha jól elemzem,
S a taszító és vonzó érzelmek
A delej két hatásából kelnek.
E delejnek jókor állj eléje,
Hogy ne váljék bünnek szenvedélye!)
A mi gimünk felvidul minderre.
Ügye, vélé, már meg volna nyerve;
Hogy másnak is lesz ehhez szólása,
Erre nem is gondol, — no majd lássa!
A rőt vadnál az a dolog rendje,
Hogy azé a nőstény és kelengye,
Ki kiállni mer a küzdőtérre,
És győz, noha megcsordul a vére,
De ha nála erősebb a másik,
Várhat őszig a dulakodásig.
— Forr a város, itt a követtétel,
Forr az erdő ősz bekösöntével. —
(Ezen nyugszik a Darwin elmélet,
Csakhogy ő már nagyon is elmélyed,
Emberre is innen következtet,
Kit szellemből állattá vetkeztet,
„Fajkiválás," „Az erősebb elve"
Most ugyan tanszékre van emelve,
De idővel majd magát lejárja,
S mint annyi más, bejut a lomtárba.)
Miska ellen fenték a szó élét,
Az erdőn is úgy véld a nő félét,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Hogy unalmát más ügyével űzi,
S a valóhoz a nagyítást fűzi.
Volna hát az állatnak is nyelve?
Van hát, nem szó-, de hanggal szerelve,
Ily hangtára van a lónak, ebnek,
Kakas, tyúk így jól elbeszélgetnek,
Dalban szeret, örvend és bánkódik
A fül'mile a napfordulóig.
Az erdőn is el van már földelve,
Kit ott felvesz a falunak nyelve.
Gimünkre hát pattognak az élcek:
„Az a jöttment, Veres nyaklós, Félszeg."
Nagyobb az, hogy egy erős agancsos
Vet utjába elbuktató gáncsot:
„Gyáva korcs faj, mikor lépsz küztérre,
Mérkőzzél meg, addig pedig félre!"
Nagy lecke volt, még nem hallott ilyet,
Fájt ugyan, de érzé, hogy ráillett.

*

Két év alatt edződött erőben,
A kisebb fát megroppantja tőben,
S midőn bevált már java legénynek,
Szarvai nyolc ágban kinövének,
Magát ő is bajvivásra szánja,
„Élet, halál mindegy!" azt sem bánja.
Holdas éjjel kiáll a hegyfokra,
Ellenségét kihivja birokra,
Öblös hangja zendül tova, messze,
Más határok visszhangjába veszve,
Búgó hangján, fájó panaszában
Annyi érzés, oly nagy búsulás van,
Mintha vádat sorsára kiáltna,
„Vagy te, vagy én, számoljunk le hát ma!"
Erre aztán fent a bércről gyorsan
A másik gim hangja is megharsan,
És jön is már, jelzi morgása,
A galyaknak hangos ropogása,
A haraszt is csörög, itt van, hallga!
Suta s gim is követi jó falka.
A versenytárs kilép a nyirjesből,
Látán Miska ereje felpezsdül,
A két küzdő egymáshoz közelget,
Húzná, vonná a döntő küzdelmet,
Mert jól tudja, hogy mostan megválik,
Egymást mérik, kémlelődnek váltig.
Amaz tombol, zsombékot kaparva,
Emennek a fán koppan meg szarva,
S midőn vérük dühig fel volt forrva,
Összecsapnak, kezdődik a torna.
Hátralépnek, ujból neki fognak,
Nagyot roppan csontja a homloknak,
Csattog szarvuk, mint a hadaróra,
Tolják egymást, hosszu nyomot róva.
Jobban győzi, ki felül kerülhet,
S egész testtel a másikra dülhet.
Gimünk helyt áll és magát jól tartja,
Hatalmasan öklel, — no csak rajta!
Ha erdőn nő, megmutatná majd ott,
Messze földön ő az első bajnok.
Amaz vérzik, de im cimborája,
Veti magát Miskának reája
És orozva löki őt gödörbe,
A hol testét összezúzta, törte.
Balul dűlt el hát a Miska ügye,
Bár annak is oda lába, szügye.
Mégis kiki annak megy utána,
Emezt vérben, fagyban egy sem szánja.
Még hitványa is csak őt üldözte
Tájékán sem maradhat meg közte,
És kiszorul, menhelye a berek,
Épp' így tesznek a lelkes emberek.
Társadalom, természet egyképen
Úszik a baj keserü levében.
Nem így került ki Isten kezéből,
Ki által a csillagrendszer épült,
Földre röppent a bűn hollószárnya,
Innen rajtunk az átoknak árnya.

IV.

Sorsfordulat.

Nincs borzasztóbb a kivert bikánál,
Ha ilyennel egyszer szemben állnál,
Megtudnád a félelem hatalmát,
A mely nála hamarább rohan rád,
Még merőn néz, elfog az igézet,
Tagod bénul, véred fagyni érzed.
Rettegésed nem esik hiába,
Mert nincs mentség, utólér a lába,
Nem kegyelmez a földön élőnek
Vagy te halsz meg, vagy beléje lőnek.
Ellenségnek nézi a világot,
A merre jár, mindent tör, zuz, vág ott.
Igy dühöng a gim is számkivetve,
De emberrel mégsem száll így szembe,
Nagy eset, ha akad egy kivétel,
Mert őt e vad még nem ismeré fel.
Drámánk hőse így búsult, dühöngött,
Neki ment a fának, csak úgy döngött,
Mert felette elperdült a koczka,
Boldogtalan, s nem maga okozta,
Kereng véle a válság örvénye
És sodorja sorsának törvénye,
Kitaszitva végkép, nem lel békét,
Elhagyá a szarvasok vidékét.
A bércekről leszállott az aljba,
Sudarasból alacsony csutajba,
Oda, a hol a nyulak és őzek
A vágások sürüjén rejtőznek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

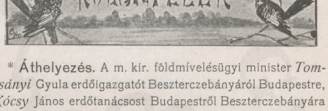
Szivét ottan komorságnak adja,
Büszke fejét mélyen lehorgasztja,
Meghasonlott az egész világgal,
Meghasonlott tulajdon magával,
Élt az ember- és állatvilágban,
Ott bűn, itt meg átok, bűncsapás van,
Hogy felejtse mégis a gyötrelmet,
Kóborolva messze földre elment,
Elbolyongott hetedhét határon,
Ott pihent, hol búsult egy-egy várrom;
Ellenségét szemben látván ottan,
Kimerülve és erőlegyottan,
Számot kérni lett volna nagy kedve,
Az megfutott, ez futni engedte.
„Hasztalan már . . . Nem bajlódom véled,
Hitvány élted csak tovább is éljed!
Voltaképen az embert gyülölte,
A ki anyját, meg őt is megölte,
Az emberen kivánt bosszut állni,
A gonoszszal itéletre szállni.

*

Hol tehette, kárt okozott néki,
Megsinylék ezt a szőlők vidéki,
A vetemény, az ojtványos kertek,
Mig őrt állva reá nem ismertek,
Elpanaszlák az öreg erdésznek,
Hogy ennyi kárt ők már el nem néznek.
„Hátha más volt?“ de a nép csak rávall,
Csittitá hát őket tűzilával,
Bár duzzogott: „Már megint mit mivel?“
És csak tűrte sajnálkozó szivvel,
Mert rágondolt Miskának anyjára,
S mint fogá fel, hogy ne legyen árva;
Kinek mindez még csekély fenyiték,
Ily csínyek őt ki nem elégiték,
A dúvadnak érzé szörnyü szomját,
Mely úgy elhül, ha vérpatakot lát,
E vérősztön ejté gyakran lázba,
Agancsait fenyegetőn rázta.
Leste is már tettre az alkalmat,
Ott kopognak . . . ő fülelve hallgat,
Egy favágó . . . fejsze a kezébe',
Ekkor az a seb jutott eszébe,
Melyet rajta az udvaros ejtett,
Farkvágást a kígyó nem felejthet.
„Itt vagy, ember?. . . Valamennyi helyett
Összezúzom legalább ez egyet.“
Ezt mormogta, a mint felé tartott,
Ki félve, kőbaíványkénti maradt ott,
Hogyha gyorsan felugrik a fára,
Megmenekszik, de ő veszteg vára.
Kenyeret dob és nevén szól: „Miska!“
Az rá bődül: „Nem kell alamizsna!“
Ott lent voltam én bolond Miskától,
De ide fent vagyok villám, átok!

Nekirontott, mellét összetörte,
Szétfakadt az, mint az ivedt körte,
S mig az ember vértócsában hörgött,
Végignézte, elment és mennydörgött.
Vérben, fagyban vitték el az embert,
Soká sinylett, felgyógyulást nem nyert,
Szegényt a gróf csak azzal biztatja,
Bosszútlan e vérontást nem hagyja,
S majd husától lészen gyógyulása,
Kutyaszörtől kutya harapása.

(Vége következik.)

* **Áthelyezés.** A m. kir. földmívelésügyi minister *Tomcsányi* Gyula erdőigazgatót Beszterczebányáról Budapestre, *Kócsy* János erdőtanácsost Budapestről Beszterczebányára helyezte át s előbbit a földmívelésügyi ministeriumban a kincstári erdők ügyeit intéző (I. B.) főosztály osztályfőnöki teendőinek a végzésével, utóbbit pedig a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság vezetésével bízta meg.

* **Halálhir.** *Strasák Henrik* kir. erdőmester augusztus 14-én életének 56-ik évében elhalt Reichenhall fürdőben.

* **A gyümölcsfák leveleinek** időelőtti sárgulását a szárazságon kivül vagy a mély állás, silány altalaj, tápsók, vagy vas hiánya okozza. Utóbbi esetben a bajon úgy segítünk, ha a fa gyökereire vasvitriolt öntünk (3 gr. vasvitriol egy liter vízre, a fa nagysága szerint 10—50 l.); azonkivül a fákat összel vagy kora tavaszszal Thomas-salakkal trágyázzák.

* **A korhadt fa színe.** Tapasztaljuk, hogy úgy a lomb-, mint a tűlevelű-fák elhalt részei különböző, kék, zöld, vörös stb színűek. A színek különfélesége különböző gombák myceliumától származik. A bükk, gyertyán, tölgy korhadt fájának intenziv indigókék, vagy rozsdazöld színét a Chlorosplenium aeruginosum Oed. és Chlorosplenium aeruginascens Nyl. nevű gombák myceliuma okozza. Más, a Pezizafélékhez tartozó gombák, mint pl. a Tapesia cruenta P. Henn. a robinia fáját vérvörösre festi, ugyanilyen hatást idéz elő a Tapesia atrosanguinea Fuck. a nyír és bükk fáján, a Patellea sanguinea Pers. pedig a tölgy és mogyoró lekérgezett fáján. A fiatal korhadt erdei és luczfenyő fájának és gyökereinek intenziv skarlát vörös színét a Corticum sanguineum nevű gomba myceliuma okozza. Az erdei fenyő fűrészárújának szürkés-kék sávozata a Ceratostomola pilifera Fr., a pyrenomicetákhoz tartozó gomba myceliumától ered.

* **Szőlőkarók impregnálása cukorral.** A „The Gardeners Chronicle“ szerint a cukornádat termesztő vi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

dékeken az utakat a cukornád kisajtolt száraival tatarozzák s a tapasztalat szerint ezek majdnem elpusztíthatatlanok. Ezen körülmény vezette rá Powell-t arra, hogy különböző fákat cukoroldatban főzetett és azután arra alkalmas kemencékben szárította azokat. Az így elkészített nyers fa ellentáll a különböző nedvességi és hőmérséki változásoknak, anélkül, hogy repedezne vagy vetemednék. A cukor-oldattal átitatott fa a nyomással és húzással szemben ellentállóbb, mint a nem impregnált fa. Sok, eddig puhasága miatt hasznavehetetlen fát lehet ezentúl — a fenti eljárás szerint kezelve — asztalos-, eszterga- és más műfának használni.

* **Források és földalatti csermelyek.** Majdnem teljes biztonsággal állítható, hogy ott, ahol a fák tisztán mutatják a villámcsapás nyomát, a fák alatt két, egymást keresztező forrás van. Fák, cserjék s egyáltalában a növényzet növekedésében visszamarad, ha alattuk vizerek fordulnak elő, ha még oly mélységben is. A gyümölcsfák virágoznak ugyan, de gyümölcsöt nem teremnek, a díszcserjék virágzata gyér, satnya, — ennek okozója a kiáramló villamos áram. A földalatti források vonzzák a villámot. Bülow lovag, a nagy forráskutató, állítja, hogy a földalatti vizerek egész hosszúságukban egyidejűleg 3 villamos áramot árasztanak. Ezek közül az egyik a legerősebb, merőlegesen fölfelé, a másik kettő a folyás jobb és bal oldalán a folyás irányára folyik 36·6 foknyi hajlással áramlik ki.

* **Ritka madárfaj** került e napokban *Dr. Lendl Adolf* kitömő intézetébe. *Buteo ferrox* a neve — hoszu lábu ölyv. Valamivel nagyobb a téli ölyvnél, vörhenyes színü; keleti faj, mely eddig még csak két példányban ejtetett zsákmányul hazánkban. Ez a harmadik példány Bánócz zemplénmegyei községben került puskavégre és nemsokára valamelyik hazai múzeum gyüjteményét fogja egy érdekes adattal gyarapítani. Sok érdemes ritkaság került már ily módon *Lendl dr.* intézete és érdeklődő vadászok áldozatkészsége révén múzeumainkba.

* **Távbeszélő 277 évvel ezelőtt.** Gallileinek, a nagy csillagász és fizikusnak, 1627-ben megjelent műveiben a következő kitétel olvasható: „Emlékszem egy emberre, ki abbeli titkát akarta nekem eladni, hogy két személy 2—3 mérföld távolságnyira egymással beszélhet két delejes sarknak szimpátiája folytán. Én a titok megvételére késznek nyilatkoztam, de előbb próbát akartam tenni és megelégedtem két lakás közötti összeköttetéssel. Erre az idegen azt válaszolta, hogy a hatás ilyen kis távolságra nem vehető ki. Erre késznek nyilatkoztam további kisérletezésre Velencze és Moszkva, vagy Kairó között, — ha őmaga menne el a nevezett városokba." A könyv nem ad további felvilágositást arra nézve, hogy mi történt ezen emberrel, habár az is lehetséges, hogy Gallilei ezen párbeszédben a saját eszméit fejezte ki.

* **A gyémántokról statisztikát** közöl Bonney T. G. a „Cornhill Magazine" cimü lapban. E szerint az első meteorgyémántot azon meteorban találták, mely 1885-ben Peru-ban, Novo-Urei falu mellett lehullott; ugyancsak találtak gyémántot a magyarországi Magura mellett lehullott meteorban és fekete gyémántot a chilei atakama lehullott meteorban. Legtöbb gyémánt a földben található. Az 1896. év junius hónapjáig India 10 millió karát gyémántot szállitott, Brazilia 12 millió karátot és Dél-Afrika 30 éven belül 57 millió karátot, tehát többet, mint a többi ország együttvéve. Az összes eddig talált gyémántok köbtartalma egyenlő oly kockával, melynek éle 14 láb és 9 hüvelyk. Értékük 108 millió font sterling.

* **A szőlőlevélsodró pusztítására** Orsi dr. a következő eljárást ajánlja: A szőlőtőket augusztus első felében zsákvászon-szeletekkel körülvesszük, hogy azokba a levélsodró álcái behúzódjanak és bebábozzák magukat. Mivel azonban ezen vászon-szeletekben más hasznos rovarok is áttelelnek, a levélsodró pusztításával tavaszig kell várnunk. Ha a vászondarabok akadályoznák a szőlőnyesést, akkor azokat a szőlőkertben rakásokba hordatjuk össze. Tavaszszal, amikor a hasznos rovarok elhagyták rejtekhelyüket, tehát április elején, megkezdhetjük a levélsodró pusztítását, ami abból áll, hogy a vászonrongyokat forró vízbe mártjuk. A levélsodró rajzási ideje április második fele.

* **A ragadozók és az ember.** Az indiai államtitkár által kiadott utolsó statisztika szerint az utolsó öt év alatt 4925 ember esett áldozatul a tigriseknek, 1996 pedig a farkasoknak. Ezen magas szám mellett nagyon feltünő, hogy az oroszlánoknak csak két emberáldozatjuk volt, nyilván azért, mert ezen nemes állat fogyófélben van. Nagyobb számban csakis a Giri hegységben fordul elő, de itt is alig éri el a 200-at. A vidék radzsái az oroszlán vadászatát maguknak tartották fenn, mint fejedelmi sportot. Benszülötteknek és idegeneknek egyformán tilos az állatok királyának üldözése és vadászata.

* **Varsóból** főkonzulátusunk május havi jelentése szerint, nagymennyiségü épületfa vitetett ki a német birodalomba. Különösen vasuti tölgy-talpfa kerestetett, miután a készlet ezekből csekély. Hasonlóképen kerestetett az asztalos célokra szolgáló fa. Sok németbirodalmi cég Varsóban nagyobb üzlethelyiséget bérelt azon feltevésben, hogy miután az oroszországi munkások bérét emelték, a munkaidőt pedig leszállították: ennélfogva a versenyt a belföldi iparral most már felvehetik.

Az erdészeti kar tisztelt hölgyeinek figyelmébe!

Szabászati és varró-iskolámban teljes és tökéletes kiképzést nyerhetnek uri lánykák saját céljaikra, valamint oly hölgyek is, kik keresetforrást óhajtanak szerezni és hatósági munkakönyv birtokába kivánnak jutni. **Francia és angol szabásoktatás.** Kivánatra teljes ellátás és erkölcsi felügyelet. Beiratási díj nincs, tandij mérsékelt. **Widderné Janda Johanna** hatóságilag eng. tanintézete és női divatterme **Budapest,** VII., Józsika-utca 24. I. emelet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü

vadászfegyverek

megrendelhetők:

Lakatos Károlynál

Budapest, II., Csalogány-utca 26.

Holfeld erdőtanácsos vadnyalató pora

nagyban elősegíti a

fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kisérletek igazolják a tiszta növényeredetü pornak kitünő hatását. Az e porral készített sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eredeti állapotban csakis

FORSTRAT HOLFELDS ERBEN

Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

A szarvasbőgés alatt

2—3 darab erősebb agancsárnak lelőhetésére engedélyt keres — disztingvált uri vadászember. Szállás ellátással az erdőn és cserkészutak a feltételek.

Ajánlatok F. betü alatt e lapok szerkesztőjéhez kéretnek.

Derék, használható kutya

mindenekelőtt erős, ellenálló szervezetet követel, mert csakis

erős csontok és erős izmok

teszik őt képessé a nagy fáradalmaknak egészsége veszélyeztetése nélkül való elviselésére. Azon anyagokat, melyek az erős csont és izomképződésre szükségesek, egyedül a

Fattinger-féle husrostos kutyalepény

alkalmazása által nyujthatjuk kutyánknak. Ezen egészséges és tápdús eledel mellett még a gyenge és a fejlődésben visszamaradt kutyák is ujjáéledtek, erőre kapnak s csakhamar jó husra jutnak.

Minden vadasz, ki kutyájának külsejével megelégedve nincsen, saját érdekében tegyen próbát a Fattinger-féle kutyalepénynyel.

Ára: 50 kg. 22 kor. 5 kg. bérmentve 3 kor.

A kutyák felnevelése és okszerü táplálásukról szóló ismertetések, ugyszintén a Fattinger-féle egyéb világhirü tápszerekről szóló árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek. Ilyenek: a **fáczánok, baromfiak, kacsák, libák, halak, madarak, disznók** stb. részére készült tápszerek.

Állattápszergyár

Fattinger & Co.,

Wien-Wieden.

Több mint 180 első díjjal kitüntetve.

Az utánzatoktól óvakodjunk, mert azok értéktelenek.

2 és 3 éves

fekete fenyő csemete

kerestetik 1905 őszére és 1906 tavaszára, továbbá 50/80 ctm. magas, többször átültetett

fekete fenyő fácska.

Ár és mennyiség közlése **„Erdő"** jelige alatt a szerkesztőségbe küldendő.

Feltűnést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.

Kitünő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és rugányos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan járó, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak

7 korona.

Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Bükkfa-eladási hirdetmény.

A válea-doszului volt urbéresek Válea-Doszuluj határán az ország-ut mellett, a zalathnai vasuti állomástól mintegy 8 kilométer távolságra fekvő 50 holdnyi 0.7 zárlatu 12.000 ürköbméterre becsült

bükkerdejének

Zalathna község házánál tartandó nyilvános szóés irásbeli árverés utján eladásra **folyó évi szeptember hó 10-ének d. e. 9 órája** tüzetik ki.

Kikiáltási ár méterölenként 4 korona.

Bánatpénz: 1000 korona.

Részletes árverési és szerződési feltételek Zalathnán a község házánál megtekinthetők.

Válea-Doszuluj, 1905. évi augusztus 17-én.

Volt urb. elnökség.

Fővadász kerestetik.

Pályázhatnak 30—40 év közötti egyének, akik:

1. erdőőri szakvizsga bizonyítványnyal birnak.

2. Az erdészeti alsóbb kezelési teendőkben jártassággal birnak.

3. A vadászatban, vadtenyésztésben és a dúvadak irtásában gyakorlottak, vadászebek betanításához értenek.

Előnyben részesül, aki németül beszél és ír.

Arckép beküldendő.

Felhivásra esetleg személyesen kell bemutatkoznia.

Javadalmazás képzettség szerint.

Folyamodványok Főméltóságu gróf Pappenheim Siegfried úrhoz cimezve, hozzám küldendők az 1905. szeptember 15-ig.

Buják (Nógrádmegye), 1905. augusztus 23.

Mányay Imre,
főerdész.

Faeladási hirdetmény.

Az aradmegyei Bodesd községbeli volt urb. közös birtokosok tulajdonát képező Bodesd község határán fekvő erdőbirtokban gyökfőn és mellmagasságban szabályszerüen bélyegzett, fehér festékkel megjelölt, megszámozott 550 (ötszázötven) darab, — 1690 (egyezerhatszázkilencven) tömör köbmétert tevő 8978 (nyolczezerkilenczszáznetvennyolcz) korona 50 fillér becsértékü, tekintélyes részben

műfának alkalmas tölgyfamennyiség

a m. kir. földmivelésügyi minister ur 101955—902. számu engedélye alapján folyó **1905. évi szeptember hó 5-ik napján délelőtt 9 órakor** Bánesd község házánál irásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen el fog adatni.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy az árverésen megjelenni, vagy a hivatalosan megállapitott 8978 korona 50 fillér becsár, egyszersmind kikiáltási ár 10%-ával, vagyis 897 kor. 85 fillérrel, mint bánatpénzzel ellátott irásbeli ajánlataikat a szóbeli árverést megelőzőleg annak határozott kijelentésével szíveskedjenek benyujtani, hogy az árverési és szerződési feltételeket ismerik s azoknak magukat alávetik.

A zárt ajánlatok a bánesdi körjegyzőhöz, u. p. **Nagyhalmágy** postán is megküldhetők.

Az árverési és szerződési feltételek Bánesd községben a körjegyzői irodán, a bodesdi v. urbéres elnöknél és az aradi m. kir. állami erdőhivatal hivatalos helyiségében megtekinthetők; kivánatra irásban megküldetnek. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Bodesd, 1905. augusztus 3-án.

Urb. elnök.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

KITÜNTETÉSEK:
BRÜNN 1894. * TROPPAU 1895.

Heider V. és Fia

Freudenthal (Osztr. Szilézia).

Vadászati . . . . ékszerkülönlegességek.

(Hubertus-Schmuck) szarvas- és rókafogakból, korcsagancsokból stb. legfinomabb arany és oxydált ezüst kiállítási . . . . . tásban. . . . . .

Ékszerek, arany- és ezüstárúk, Chinaezüst-cikkek és müöntvény-tárgyak gyára és . . . . . raktára. . . . . .

Képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmenve küldünk.

A cím pontos megadását kérjük.

Szarvas- és rókafogak előzetes beküldés mellett a legmagasabb árakban megvétetnek.

1998. tan. szám.

Pályázati hirdetmény.

Lőcse szab. kir. városánál a toriszkai erdőpagonyban üresedésbe jött 2020 kor., azaz kettőezerhusz korona évi fizetéssel, korpótlékkal, nyugdijképességgel, természetbeni lakással, 5 kat. holdnyi szántóföld, 9 kat. holdnyi rét haszonélvezetével, valamint 68 ürméter házhoz szállított tüzifával javadalmazott

városi erdészi állásra

pályázatot hirdet. Pályázni kivánók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-c. 36. §-ában előirt teljes minősitésüket és eddigi működésüket igazoló hiteles bizonyitványokkal felszerelt kérvényeiket Lőcse szab. kir. város képviselőtestületéhez címezve **1905. évi szeptember hó 30-áig** bezárólag a városi polgármesteri hivatalnál nyujtsák be.

Lőcse, 1905. évi augusztus hó 14-én.

A városi tanács.

Fővadász kerestetik.

Vasvármegyében egyik grófi uradalomban egy idősb, esetleg nyugalmazott

fővadász

nyerhet alkalmazást,

ki a magyar és német nyelvet birja, **az erdősitéshez is ért** és irodai teendőkre is használható.

Fizetése évi 2000 korona és lakás.

Irásbeli ajánlatok **Eredics Ferencz kir. tanácsoshoz** intézendők: **Szombathely,** Vasvármegye. 1-3

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Egyetemes busszóla-müszereket optikai távolságmérővel,

erdei busszólák, teodolitok, mérőasztalok és nézgésvonalzók, faátlalók, területmérők, szóval mindenféle mérnöki műszereket a legpontosabb kivitelben készitenek

Neuhöfer és Fia cs. és kir. udvari mechanikusok

BÉCS, I. Kohlmarkt 8.

(Gyár V. Hartmanngasse 5.)

Mindenféle műszerből nagy választék készletben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Javitások a legpontosabban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. 1905. szeptember 15. 12. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Tomcsányi Gyula.

A Tavi főerdőtanácsos nyugalomba vonulásával megürült I/B-1. osztály főnökéül Tomcsányi Gyula beszterczebányai m. kir. erdőigazgató helyeztetett át a földmivelésügyi ministerium erdészeti főosztályába.

Tomcsányi Gyula, mint rendkivül tehetséges, szorgalmas, ügyes és határozott szakember ismeretes, kihez két okból szerencsét mondhatunk szakunknak.

Először úgy a lomb, mint a fenyő regiókhoz tartozó erdőkre nézve hosszú és hasznos, változatos tapasztalatokra hivatkozhatik, melyeket éppen határozott jelleménél fogva hivatva van a ministeriumnál szakunk közjava érdekében érvényesíteni s ez által ügyünkön nagyot lendíteni.

Másodszor nemcsak gyakorlati ismeretei vannak, de mint jó tollforgató ember azokat általánosabb körben is felfoghatóvá tudja tenni. Fényes példa erre ama munkája, melyet a beszterczebányai erdőségek régi multjára vonatkozólag oly érdekesen s annyi tudományos alapossággal tudott összeállítani, hogy még történetbúváraink is forrásmunka gyanánt idézik.

Ennyi qualificatió mellett hazánk erdészeti közönsége méltán elvárhatja tőle, hogy a jelenlegi polcon az erdészeti közjó érdekében általános megelégedésre fog működni.

F. I.

Egyszerűsítés, egyesítés.

A M. E. 9. számában megjelent ezen cikkre megtaláljuk ugyanott rövidesen az ellenvéleményt is azon megjegyzés kiséretében, hogy a cikk „eddig hangoztatott elveinkkel ellenkezik".

Lévén a használt többes szám tág fogalom, azzal egyet nem értek, mert ha szavazásra kerülne a dolog, valószinűleg a cikk írója mellett lenne a többség.

Elő kellene, hogy szedegessem ezen lapokban már megjelent közleményeket, de ahhoz elegendő időm már nem levén, csak egyéni véleményemet óhajtanám elmondani.

Az állami kezelésbe vett birtokoknak vármegyékre kiterjedő hivatalokból való kezelését ez idő szerint lehetetlenségnek tartom. Ily módon a felügyeletet lehetne megfelelőbbé tenni, de kezelésről egyáltalában szó sem lehet. Pedig jelenlegi gazdasági viszonyaink mellett utóbbira is szükségünk van.

Mi is tulajdonképen az állami kezelésnek célja?

Jelenleg az, hogy a községi, közbirtokossági stb. erdők a pusztulástól megmentessenek, ezen erdők lehetőleg mielőbb oly karba hozassanak, hogy azok rendeltetésöknek állandóan megfelelhessenek és hogy a nép az erdőgazdaságra kitaníttassék.

(Utóbbi állításomat nem akarom általánosságban, csak a kisebb birtokok birtokosaira használni.)

Az állami kezelésben levő kisebb birtokoknál akkor fogjuk végcélunkat elérni, ha azokat minden tekintetben rendbe hozva, a népet ezen kis keretü erdőgazdaság hasznosságáról eredményekkel meggyőzzük, az erdőgazdaság iránt való érdeklődésüket annyira felköltjük, hogy időszakonkinti útmutatások mellett az erdőgazdaságot ők maguk vezethessék. Nem áltatom magam azzal, hogy ezen állapotot megélem, de végcélnak azt tekintem. Ha ezt valaha elérik, akkor nagy központokból is könnyű lesz az igazgatás, de mindaddig szükségesnek tartom az erdőgondnokságok fentartását.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ez csak a kisebb erdőbirtokokra vonatkozik. De állami kezelésben vannak ám 1000, 10000, 20000 k. h., sőt annál nagyobb kiterjedésű birtokok is. Azokat már csak nem lehetséges központból kezelni? Ezek helyes kezelése az erdőgazdaság fejlődésével az erdőgondnokságok szaporítását fogja szükségessé tenni és nem az ellenkezőjét.

Térjünk át a központokra, hogyan is volna ott a dolog?

Tudom, sok helyen csendes sóhaj kisérné a búcsúzó erdőtisztet: „Hál' Istennek, csak hogy messzebbre kerül, mégis csak könnyebben gazdálkodhatunk!“

Egybe gyűlt a sereg, néz egyik a másikra, hogy mi is történik majd velük. Persze legelső lesz az osztozkodás, mely kétféle lehet és melyre nézve vagy a centrumok centruma fog rendelkezni, vagy a hivatal főnöke.

A kezelés a központból vagy 1. ügyosztással, vagy 2. kerületekre való osztással történhetik. Az első mód annyira nehézkes, hogy annak megvalósítását lehetetlenségnek tartom. Mert hogy N. N. ma X. községbe rendészeti ügyben menjen és holnapután Z. ugyanoda kezelési ügyben, az kissé bajos és költséges dolog.

Tehát csak a második mód jöhet szóba. Nos akkor hol vagyunk? A központ gondnokságokba van osztva, csakhogy a gondnokságok nincsenek kerületeikben, hanem a központban. A különbség az, hogy most 2 vagy mondjuk 6 óra alatt ér az erdőtiszt a helyszínére, ezentúl 12 vagy 16 órai utazás lesz szükséges. Vagy az utazással eltöltött haszontalan idő semmi?

Vagy beosztható-e a központból való kezelés másként is? Talán úgy, hogy a főnök esetről-esetre küld ki valakit? Arról komolyan beszélni sem lehet, mert akkor senki sem ismerné az erdőket és minden csekélység elintézése utazgatást igényelne.

Ily nagy fontosságu dolognál az emberi gyarlóságok is tekintetbe veendők.

Nem tudom máshelyt hogyan van, de nálam vasárnaponként — néha máskor is — jókora forgalom van az irodában. A megválasztott urbéri jegyzők hajlandóbbak levén kétszer annyi rendet levágni, mint egy sor írásnak létet adni, a helyesebb módot, a közvetlenséget használják és szóval adják elő ügyes-bajos dolgaikat és sokszor milyen könnyen végezhetők el így az ügyek. Ha központokba vonulunk, azt hiszem 60 százalékkal leapad a forgalom, — de majd lesz több írás.

Nem a legkisebb szerepet játsza itt az emberismeret is. A birtokosok jelenleg többször érintkezvén az erdőgondnokságok vezetőivel, a kölcsönös ismeret is létre jön. Már pedig ha ismerem a népet, tudok is velök bánni és hamarább érek céli, mint az, a ki talán egy évtizedben majd háromszor vetődik ide.

De mindezektől eltekintve, hogy lehetne így olcsóbb a kezelés? Talán személyzet apasztással járna a központosítás? Azt alig tudom elhinni. Hiszen most, dacára annak, hogy munkakörük központjain laknak az erdőtisztek, nem képesek kötelességeiket lelkiismeretesen teljesíteni, mert legtöbb helyt túl vannak terhelve, nagy a kerület. Ha tehát a jelenlegi személyzet nem elegendő, hogy legyen a központ a munka teljesítésére létszámapasztással képes, holott az utazások akkor több időt fognak igénybe venni?

Talán az tehető fel, hogy az irodai munkák ez által apadni fognak. Apadni fog a hivatalok és gondnokságok jelenlegi írásbeli érintkezésével, de szaporodni fog a birtokosokkal való írásbeli érintkezés, a mi pedig nagyon kemény dió és biztosan állítom, hogy a plus a minust felülfogja multni. Mondhatom, hogy az erdőrendezéstől eltekintve, az irodai munkát a legnagyobb könnyebbséggel képes vagyok elvégezni és e miatt egyáltalában nem panaszkodhatok.

Vagy talán az fogja lehetségessé tenni a létszám apasztást, hogy az összes személyzet felügyelet alatt levén, többet fog dolgozni? Sajnos, már ilyen véleményt is hallottam, de meg vagyok győződve, hogy csalatkozni fognak. Nem akarom azt állítani, hogy szakunknál a legszorgalmasabb embereket hozta össze a sors, de annyira még sem vagyunk, hogy felügyelet alá való helyezésünktől oly sokat remélnek. A ki jelenleg nem dolgozik, a központban is elhúzhatja a napot, csak a módokban lesz a különbözet; de viszont azoknál, a kik jelenleg szor-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

galmasan végzik dolgaikat, sok esetben beállhat a visszaesés, mert más munkakedvvel dolgozom, ha munkámban, munkabeosztásomban saját véleményem és belátásom szerint járhatok el, mintha rendeleteket gépszerűen kell teljesítenem.

A központosítás előnyeit a dolgok jelen állása mellett felfedezni sehol sem tudom és azt tartom, hagyjuk azt azon időre, mikor már minden korcsmában megszólal a telefoncsengő és repülőgépek homályosítják el a napot.

Fagus.

Egyszerűsítés és egyesítés cimen ismételten harcol egy kollega a központosítás eszméje ellen. Még mindig nem értjük egymást! Dehogy akarunk mi központosítást, de már csak mégis különösnek találja ön is úgy-e, hogy egy szobában az egyik asztal állami erdőhivatal, a másik járási erdőgondnokság legyen?!

E lapokban csak elvi kijelentések történtek, de a részletkérdést nem tárgyaltuk. A fődolog az erdőfelügyelőségek és állami erdőhivatalok egyesítése, — az erdőgondnokságokba való osztás, illetve ügybeosztás igen alárendelt részletkérdés.

Lássa itt van Borsodvármegye, a hol e lapot szerkesztjük. Az egész vármegyében egyetlenegy erdőgondnokság van Miskolczon, még se sírnak az erdőbirtokosok az erdőgondnok után, ha csak néha látják is. Pedig nagy megye, de igazán kár volna járási erdőgondnokságokra darabolni, mert Miskolcz annyira közlekedési gócpontja ennek a megyének főkép a jövőben, hogy innen könnyebben kirándulhat akárhova, mint valami félre eső kis zugból.

Hát nem mondjuk, lehetnek, sőt vannak is esetek, a hol egyes erdőgondnokságok kikülönítésére feltétlen szükség van — mint ezt Fagus 10—15 ezer holdas birtokok példájával erősítette, de viszont vannak vármegyék, a hol kár volt valami félre eső megközelíthetlen faluba kikülönítteni egy szerencsétlen erdőgondnokságot, mert hivatalát és feladatát épúgy, sőt könnyebben végezhetné a közlekedési útak és vonalak gócpontjaiból — s legalább gyermeke is iskolába járhatna, s ilyen vármegyék erdészeti ügyei — tekintve, hogy erdőkezelést járási erdőgondnokságok csak kivételképen végeznek — meg vagyunk győződve, csak úgy vezethetők a megye székhelyéről, mint pl. Borsodvármegyében.

Ha pedig minden megye kap erdőhivatalt, s ennek székhelye a megye székhelye, minek ugyanabba a városba vagy éppen a szomszéd asztalra egy alárendelt másik hivatal? Nem lenne illetve lennének elegendők alárendelt személyek? A helyes ügybeosztást, legyünk nyugodtak, mindenütt megtalálnók a helyi és különleges viszonyokhoz alkalmazkodva.

Az állami kezelés alatt álló erdőbirtokosokkal való érintkezés ritka helyen olyan sűrű, mint azt Fagus magánál írja, s a hol ilyen kitett pozicióra tényleg szükség van, azt eszünk ágában sem volt bevonni akarni. Tehát ez elvi harcnak nincs is értelme, mert tulajdonképpen mindannyian egyet akarunk, *egyszerűsítést és egyesítést, mindenütt a helyi viszonyoknak legmegfelelőbb szervezéssel.*

***

títás főkútforrása, a legeltetés elé szabott szigoru korlátokat, de a kopár területek befásítását is szigorúan elrendelvén, ezek nagy részét is elvonta a legeltetéstől, *jóformán minden előkészület, minden átmenet nélkül.*

Oly konzervativ természetü népnél, milyen a magyar nép, szükség lett volna átmenetre. Ez a nép valamely századokon át gyakorolt kereseti módból nem egy könnyen csap egy másikba s így nem lehet csodálni, hogy a leginkább marhatenyésztésből élő felvidéki nép — elvesztvén századokon át gyakorolt foglalkozásának, megélhetési módjának talaját — csapatostul ment ki Amerikába, hol kedvezőbb megélhetési forrást keresett.

Ennélfogva a *legeltetés helyes megoldása oly égető kérdéssé vált,* melyet mint ama vidékeken a megélhetés egyik főkellékét, elodázni többé nem lehet.

Örülök tehát, hogy e szavak feirása után tíz év mulva Burgyán Aladár országgyülési képviselő úr egy véleményen van velem, annyival inkább, mivel akkoron egyik bírálómnak nem fért a fejébe, hogy az Amerikába való vándorlásnak valami köze lehetne a legeltetés kérdéséhez.

Engedje meg azonban, a tisztelt képviselő úr, ha nem mindenben és nem egész terjedelmében járulhatok ahhoz, hogy *„a kivándorlás egyetlen és kizárólagos előidézője“* a legeltetés korlátozása volna. Hisz épen a képviselőházban hallottunk s magam is tudok számos más okot, különösen az adózás és közigazgatás terén, melyek a kivándorlás előidézői voltak. Kár tehát — és elfogult vélemény — mindent az erdészet, az erdőtörvény rovására irni. Elismerem, hogy túlzás történt, de nemcsak itt, hanem a másik oldalon is. Az erény, az igazság közép úton áll. Ezt kell keresni kölcsönös jóakarattal és egyetértéssel.

A felvidéki kopárságok befásításához sürgősen kellett hozzálogni, azt elodázhatatlanná tették ama pusztító áradások, melyek az alföld buzatermésében rengeteg károkat okoztak. Ezen veszély a fásítások következtében már szünőben van, amint azt a *„Közlelek“* c. lapban e napokban kimutattam. Fent idézett munkámban e fásítást, a népre való tekintettel, ott kivántam megkezdetni, hol a legelő legkoparább, ahol e szerint a marha úgy sem igen talál táplálékot, s lassanként, amint ez az erdő a marha szája alól kinőtt és legelő nyerése végett megtiltíttatott, fokozatosan kellett volna újabb területet fogni erdősítés alá. Rámutattam ott arra is, hogy nem kell olyan nagyon félteni mindig a csemeteket a lerágástól, ha a legeltetést a kellő körültekintéssel és időben gyakoroljuk.

Téved azonban, bármily határozottan állítja is, B. A. úr abban, hogy a marha a *fenyőt egyáltalában nem eszi.* Lehet, hogy akkor *„ha a fenyőgalyat a marha szájába dugják, kiköpi. tehát épen nem legelt,“* de másként bizony *magától megeszi* azt. Hogy pedig ez így van, annak nem a selmeczi akadémia az oka, sem pedig az erdőtiszt. Csak az avatatlan és elfogult nem ismeri el, hogy a selmeczi erdészeti főiskola sok jeles embert nevelt az erdészetnek s a magyar aera erdészgárdája is szép nagy munkát végzett az ország javára s nagyban gyarapította hazánk vagyonát. Ezt nem lehet eltagadni, hiszen — ha körültekintünk — sok olyan dolog ötlik szemünkbe, amit *„aszfalt tudósok“* létre nem hozhatnak. B. A. úr is, ha künn járt volna, bizonyosan meggyőződött volna, hogy a havasi legelők szélén a luczfenyvesek peremét úgy lerágja a legelő jószág, mintha ollóval nyirták volna. Egyesben álló fenyőt gula-alakban rágnak körül, mint némely díszkertekben látható, hogy ollóval mindenféle formára alakítják a cserjéket.

Amint tehát látni méltóztatik: addig, míg az erdészeket túlzással vádolja, maga is túlzásba esik. Némi részben mégis igaza van, t. i. abban, hogy a marha addig eszi a hajtásokat, míg zsengék, ellenben midőn kemények, bökősek, elöregedettek, akkor már kevésbé bántja. Hogy tehát — mint mondani szokás — a kecske is jóllakjék, melyet különben erdőbe soha se volna szabad engedni, és a „fenyő fiatalost, mely az öles dudvában elfullad és nem bír fejlődni“ szintén megmentsük, meg kell válogatni a kellő időpontot s a marhát akkor s oly felügyelet alatt bocsássuk be, mikor kárt nem tehet, s a fűből mégis jóllakhatik.

Est modus in rebus. Tettünk mi kisérletet még *tölgyfiatalosban* is, mely cikkiró szerint is védendő a lerágás ellen. Folytonos felügyelet alatt legeltettünk már marhát ilyen csemeték közt, mikor a fű tavaszszal már felverődött, de a csemete még ki nem hajtott. S ime, a marha lelegelte a füvet, jól is lakott anélkül, hogy a rügyekhez hozzá nyúlt volna. Igy lehetne ezt tenni, mielőtt megindul, a fenyőfiatalosban is. Ha B. A. úr mindezeket tudta volna, bizonyára nem követelné, hogy *„fel kell szabadítani a felvidéki legelőit az állami basáskodás gyámkodása alól,“* mert amellett, hogy az államnak minden basáskodás nélkül igen fontos egyébb feladatai vannak, ott a legeltetés kérdését is közmegnyugvásra megoldani ő a leghivatottabb.

A már fejlett erdőgazdasággal biró würtenbergi és badeni Schwarzwaldból hasonló legeltetési miseriák miatt a régmult időkben szintén kivándorolt a lakosság. Magyarországnak is jutott sok derék polgára onnan. S miáltal szüntették meg a bajt? Az erdőket jó utakkal összeköttetésbe hozták a főközlekedési eszközökkel, ez által az erdőt minden időben hozzáférhetővé s jól kihasználhatóvá tették, még ipar- és nyaraló telepeket is vontak oda ez által. A nép az erdőben állandó keresethez jutott, jobb marhatartására és istállózásra adta magát, mert tejre, az állatok dolgoztatására stb. szüksége volt.

Az én szülőföldemen, hol a híres bonyhádi tájfajta van, már rég nincs legelő, hanem istállóztatás járja.

Mindezek után, mintegy tanulságul levonható az, hogy mindaddig, míg irányadó helyen az előhaladás főakadályának azt tekintik, ha valaki sok évig volt a kezelésnél, vagyis künn az erdőben alkalmazva, Burgyán Aladár orsz. képviselő úr méltán beszélhet aszfalt tudósok okozta félszegségekről. Az is érthetetlen, hogy alattomos intrikával

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

oly gyakorlati embereket is ugrasztottak ki a miniszteriumból, kiknek tudására ott nagy szükség volna. Félszeg felfogás az is, hogy az erdőrendezőben látják az összes erdészeti tudományok quintessentiáját összpontositva, holott pl. a mintaszerű erdőgazdasággal biró Badenben az a kezelőnek egy beosztott közege. Mai napság nálunk oly fiatal emberek juthatnak érdemesebb, idősb kezelők fölött előtérbe, kiknek jóformán egyéb érdemük sincs, mint az, hogy erdőrendezők. Pedig az erdőrendezés, mint az erdők állapotának számszerű felvétele, az erdők mechanikai rendszerbe foglalása, csak segédeszköze a kezelésnek, mely utóbbi az erdészet lelke marad mindenkoron.

***

és a füztelepek sikerét kockáztató rovarkárok ellen a védekezést szervezze.

Midőn ezen francziaországi mintafüztelep keletkezését leírtam, célom az, hogy a magyar gazdák figyelmét e termelési ágra fölhivjam, de egyszersmind figyelmeztessem arra is, hogy csakis intelligenciával és a füztermelés viszonyainak teljes ismeretével foghatunk hozzá e termelési ág felkarolásához.

Mindenekelőtt azzal a legendával kell szakitanunk, hogy a füznek csak nedves, tespedő vízben szenvedő földek valók. Épen nem valók. Épen nem valók ilyenek a füznek, a mely ugyan megterem az ily földekben, de a kosárfonás céljaira törékeny, vizenyős anyagot szolgáltat. Magyarország északi, északkeleti, keleti, déli és nyugati dombvidékei a füztermelésre mind alkalmasak. A főodlog az, hogy ne legyen abszolute száraz. A rigolirozással, vagy ott, ahol a gőzeke hozzáférhető, mély gőzeke miveléssel, megadjuk a nemes füztermelés egyik lényeges alapföltételét. Az ültetést pedig négyes sorokban végezve, a fogatos mivelést is megadhatjuk telepeinknek, mert a füztelepek rendesen kapa alatt tartandók. A fajták megválogatásával kielégithetjük a kosárfonó iparnak minden igényét. A metsző és hántoló eszközök helyes megválasztásával pedig piacképes jó anyagot termelhetünk és készithetünk elő.

Midőn Francziaországban a szőlő, gyümölcs és főzelékek szállításánál a fenyőládikák jöttek divatba, a nemes füztermelés visszaesett; de midőn oly fajták termelésére adták magukat a termelők, a melyekkel finom és nagyon könnyü és mégis szilárd kosarakat tudnak előállitani, csakhamar visszatértek a füzkosarakhoz. Ezekben pedig a szükséglet folyton emelkedő. Magyarországban is szakasztott ez a helyzet. A gyümölcs, szőlő és főzelék szállításánál mégis előnyösebbek a szellős kosarak, mint a ládikák; csak főodlog a helyes forma és a könnyüség. A magyar gyümölcs- és főzelékszállító kosarak valósággal otrombák. Nagyon sokat kell tanulnunk, hogy a kezdetleges állapotból kitudjunk vergődni. A füztelepeknél kell a reformnak kezdődni és a kosárfonásnál végződni.

Ha a De La Barre-féle d'Armentiéresi telep ismertetésével ennek a feladatnak elérésére egy ujabbi lökést adtam, úgy célomat elértem. A nemes füztelepeket Magyarországon szaporitani helyes dolog: de úgy kell szaporitani azokat, hogy a célnak megfeleljenek és föltétlenül versenyképesek maradhassanak. A magyarországi galgóczi és sárospataki füztelepek már is mintaszerüek. Ámde sok ilyenre van szükség széles e hazában!

Ordódy Lajos.

Kocsánytalan tölgyeseink pusztulásának egyik oka.

Ha a természet koronája az ember, ha az állatvilág királya az oroszlán, akkor a mi növényvilágunk disze, ideálja a tölgy.

Ha természetes, hogy az ember is, mint az állatvilág királya is, fajának fentartásáért küzd, nem lehet csodálkozni azon sem, hogy a tölgy, a növényvilág fejedelme is terebélyes koronájával szupremáciát óhajt biztositani magának az alárendelt fanemek felett.

De valamint elnyomott alattvalók, az őket lenyügöző koronás fő ellen törnek, úgy a tenyészteni nem kivánt gyomfák a büszke tölgy és ennek nemzedéke ellen.

Hála a magyar erdészeti kultura terjedésének, már annyira jutottunk, hogy nemcsak a fát levágni és értékesiteni, hanem kimélettel és mesterséges telepitéssel erdőt nevelni is tudunk. A legközelebbi multban a „B. H." V. 17. száma szerint 107641 kh. erdősitettünk be, és ugyanezen hirlap konstatálja, hogy a tölgyerdők kevesbedtek, a fenyő, bükk és más lomberdők gyarapodtak.

Ez utóbbi tény az, ami a szakembert fájdalmasan érinti. Mert ámbár a tölgyesek e csökkenésének oka az ország délkeleti részében foganatositott nagymérvü tölgyesortások és telepitések által apadt meg, ez a körülmény a magyar fajra csak hóditással járt, mert a nemzetiségi vidékre földéhes magyar véreink lettek telepitve, a hires bánsági tölgyesek kiortott gyökereit magyar véreink sarja pótolja, de aggasztó, hogy a helyes magyar bátor politika szabálya szerint a rónaságról az előhegységekbe áthelyezett erdőkben a kocsánytalan tölgy is pusztul.

Pusztul oly mértékben, hogy aggasztóvá válik. Vadas J. főiskolai tanár az „O. E. E." 1900. év XII. 12-én tartott felolvasásában ekként fakadt ki: *„a magyarországi kocsánytalan tölgyesek kiveszőfélben vannak."*

Vadas ezen előadásában reá mutat azokra a hibákra, amik okozzák a kocsánytalan tölgyesek pusztulását. Kisebb hibának tartja, hogy az elsőrendü fanemet a bükk és jegenye-fenyvesek váltják fel, minthogy ha azokat kocsányos tölgygyel váltják fel.

Kocsánytalan tölgyeseink pusztúlnak, vesznek, sorvadnak, mert *meglevő fiatalosaink ápolására*, a miről e lapokban szólani szerencsém volt, *kevés gondot fordítunk*; már pedig ott, hol az erdő holdja 30—40 koronát hoz, ott megérdemli a mi növényvilágunk fejedelme, hogy annak felszabadítására egy kis költségot forditsunk reá. Szeretettel ápoljuk.

Jelen kis közleményemmel nem akartam ismétlésbe esni, hanem amint ezt S. D. az E—d. 1902. év decemberi számában mondta, felszinen akartam tartani a kocsánytalan tölgyesek fentartására vonatkozó eszmét.

„Nehogy az idő rozsdája belepje az eszmét."

Divald Béla.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Berendy Béla. †

Egy tehetséges, szorgalmas és ambiciozus tisztviselőt veszített el a földmivelési miniszterium erdészeti osztálya *Berendy Béla* erdőmesterben, ki e hó 1-én egész váratlanul szélhüdés következtében elhalt Budapesten.

Berendy 24 évet töltött állami szolgálatban s ezen egész idő alatt főként a legelőkérdés tanulmányozásával foglalkozott. A miniszter is méltányolta ebbeli képzettségét s mivel a német-, franczia- és az angol nyelvet is birta, többször küldötte ki külföldre különösen Tirolba, Svájczba és Franczia-országba, az ottani legeltetési viszonyokat tanulmányozni. *Berendy* mindig megfelelt a megbizatásnak és tapasztalatairól értékes füzetekben számolt be a szakközönségnek. A mult évben adta ki legutolsó nagyobb munkáját, a „*Legelő- és havasgazdálkodás*“ cimü könyvét, mely úgy a mezőgazdák mint az erdészek körében teljes elismeréssel találkozott. Lelkes hive és szószólója volt a Franczia-országban folytatott ligetes legelő gazdaságnak; azt tekintette a jövő gazdálkodás ideális alakjának s nálunk is azt óhajtotta minél szélesebb körben terjeszteni.

Most, hogy B. többé nincs köztünk, érezzük a veszteséget, mely halálával szakunkat érte s ez annál fájóbban érinthet minket, mert egy életerős atlétát 45 éves korában döntött sirba a kérlelhetetlen halál. *Imecs Béla.*

Uj köbözö képlet.

Ismerteti: *Márton Sándor.*

Nehogy plágium gyanujába keveredjek, mint az alapmüveletek próbáinak ismertetésénél, előrebocsátom, hogy az alábbiakat senkitől sem tanultam s azokra számításaim alatt magam jöttem rá.

A henger köbtartalmának eddig ismert képlete:

$k = r^2 \pi \times m$ (m = méter hosszaság.)

Továbbá: $k = \frac{d^2}{4} \pi \times m$

$$k = d^2 \frac{\frac{22}{7}}{4} m = d^2 \frac{22}{28} m \text{ és}$$

$k = d^2\ 0{\cdot}7857$ ... m.

Mivel négy szorzó számjegygyel dolgozni hosszadalmas, időtrabló, azért a képletet következőleg alakitottam át:

$K = (d^2\ 0{\cdot}777 + d^2\ 0{\cdot}007)$ m. $0{\cdot}7857$ közel egyenlő a következő összegekkel: $0{\cdot}777 + 0{\cdot}007 = 0{\cdot}784$.

Ennek a képletnek az az előnye, hogy

1) könnyen emlékezetben tartható;

2) csak két szorzást igényel, u. m. d^2 és 7-es számmal, míg a régi képletben $r^2 \pi = r^2 \times 3{\cdot}1413$ r^2 és öt számjegy szorzása szükséges;

3) a fenti két előny folytán ugyszólván teljesen pótolja az esetleg hiányzó köbtáblázat használatát

$$\begin{array}{r} 33 \times 33 \\ \hline 99 \\ 99 \\ \hline 1089 \end{array}$$

Egy példa az előnyöket még jobban kitünteti:

$d = 33$ $d^2 = 1089$

$$d^2 \times 0{\cdot}777 = \left\{ \begin{array}{r} 0{\cdot}1089 \times 0{\cdot}777 \\ \hline 7623 \\ 7623 \\ 7623 \end{array} \right.$$

$d^2 \times 0{\cdot}007 = 7623$ melyet csak aláirunk

$0{\cdot}0853776$

Megjegyzendő, hogy mindig hét tizedes számjegy fordul elő s ennyi rekesztendő el. A 7-es szám dominál tehát. A d^2-nek, gyakoribb értékét a következő táblázat mutatja. Ezt a táblázatot pénztárcánkban is elhelyezhetjük.

$k = (d^2\ 0{\cdot}777 \times d^2\ 0{\cdot}007)$ m.

d	d^2	d	d^2	d	d^2
11	0·0121	31	0·0961	51	0·2601
12	144	32	1024	52	2704
13	169	33	1089	53	2809
14	196	34	1156	54	2916
15	225	35	1225	55	3025
16	256	36	1296	56	3136
17	289	37	1369	57	3249
18	324	38	1434	58	3364
19	361	39	1551	59	3481
20	400	40	1600	60	3·00
21	441	41	1681	61	3721
22	481	42	1764	62	3844
23	529	43	1849	63	3969
24	576	44	1936	64	4096
25	625	45	2025	65	4226
26	676	46	2116	66	4356
27	729	47	2209	67	4489
28	784	48	2304	68	4624
29	841	49	2401	69	4761
30	900	50	2500	70	4900

P. o.: $d = 49$ $^{m}/_{m}$ $= d^2 = 2401 \times 0{\cdot}771$

$$\begin{array}{r} 16807 \\ 16807 \\ 16807 \\ 16807 \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \\ \end{array} \right\} d^2 \times 0{\cdot}777$$

$d^2 \times 0{\cdot}007$

$0{\cdot}1882384$

Ezt a táblázatot akár mindig magunkkal hordhatjuk zsebkönyvünkben, pénztárcánkban s szükség szerint használhatjuk.

FAKERESKEDELEM.

Lesz-e Budapesten tutajkikötő?

Zsák Hugó miniseri osztálytanácsos alaposan felizgatta a magyar, főleg a budapesti fakereskedőket és faiparosokat azzal a memorandummal, mely az összes fővárosi napilapokban megjelent és a mely a budapesti tutajkikötő épitésére vonatkozik.

Ennek az ügynek sajátos története van. Annak idején, amikor elhatároztatott, hogy a budapesti Dunapart „Gel-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lértrakpart" és „Margitrakpart" szakaszait kiépítik, a főváros ezen partépítési munkálatok költségeihez félmillió koronával járult hozzá. *Zsák* Hugó miniszteri osztálytanácsos, ki ezeket az építéseket vezette, éppen félmillió koronát takarított meg azokon. Mikor aztán arra került a sor, hogy elhatározzák, hova fordítsák a megtakarított pénzt, az e célra kiküldött vegyes bizottság abban állapodott meg, hogy a megmaradt pénzből megépítendő a *budapesti tutajkikötő*, az akkori földmivelésügyi miniszter (Darányi) pedig megtoldotta a megtakarított félmilliót 100,000 koronával, úgy hogy összesen 600,000 korona állt a tutajkikötő építésének céljából rendelkezésre.

Eddig a dolog teljesen rendben lett volna. Csakhogy a miniszteri osztálytanácsos tervez — a fővárosi tanács meg végez. Ez pedig végzett olyformán, hogy julius 6-án tartott ülésében elhatározta, hogy a megtakarított félmilliót visszaköveteli a kormánytól és más célra, valami deficit fedezésére fordítja. Ez a határozat felbőszítette Zsák Hugó miniszteri osztálytanácsos urat, a ki egy a tanácshoz intézett levélben haragosan jelentette ki, hogy a határozat igazságtalan, hogy ő az ellen tiltakozik s hogy ő, ha a határozatot végre is hajtják, többé nem törődik a főváros ügyeivel, s eddigi tevékenységét, melyet a főváros érdekében mindenkor kifejtett, meg fogja vonni. S hogy szavainak annál nagyobb súlyt adjon, megírt egy memorandumot, melyben az ügy történetét és fejleményeit ismerteti, azt sokszorosíttatta és megküldött egy-egy példányt minden fővárosi bizottsági tagnak és egyuttal minden fővárosi napilapnak, mely utóbbiak sorra leközölték az egész memorandumot, úgy hogy csak úgy zúgott bele a fővárosi sajtó-erdő.

Ha addig hallgatott is a fővárosi faszakma hivatott képviselete, a Magyar Fakereskedők és Faiparosok Orsz. Egyesülete, bevárni óhajtván a fejleményeket, most már kénytelen volt foglalkozni az ügygyel, mely óriási hullámokat vert, akárcsak a háborgó tenger. Összehivatott tehát augusztus 18-ára az egyesület III. szakosztálya, mely beható tárgyalás után felkérte az egyesület választmányát, hogy sürgősen egybehivandó gyülésen foglaljon állást ez ügyben. A választmány augusztus 22-én tartott ülésében élénk eszmecsere után megállapodott abban, hogy utasítja az egyesület titkárát, dolgozzék ki egy a fővároshoz intézendő átiratot a következő adatok alapján:

1. A tutajkikötő építését semmiféle országos érdek nem követeli, mert legfeljebb azokról a tutajokról lehet szó, amelyek a Vág és a Garam folyókon usznak alá; de még ezeket a tutajokat illetőleg is csak kis részben juthat tekintetbe a budapesti tutajkikötő, mert hiszen az említett tutajok piaca Komárom és Esztergom.

2. Ám azért mégis célszerű lenne Budapesten tutajkikötőt létesíteni, csakhogy nem ott, a hol tervezik, a Rákospataknak a Dunába torkolásától északra fekvő partrészén (összevissza 250 méter hosszban), hanem a Rákospataktól délre a Révész-utcáig terjedő partrészen, mely alkalmassá lenne teendő arra, hogy ott tutajok kikötőhessenek és kivonathassanak a partra.

3. Ha mindamellett mégis a tervezett helyen kivánják építeni a tutajkötőt, akkor okvetlen kiépítendő *egyuttal* egy belőle kiinduló és a Duna mentén (a Rákospataktól egészen a Révész-utcáig huzódó) közlekedési út, mert másképen a kikötőből a városba eljutni lehetetlen. Az a terület, mely a kikötő és a főváros között fekszik és vagy 50 holdnyi területet foglal el, olyan hepehupás és annyira tele van nőve gazzal, bozóttal, náddal miegymással, hogy azon szekérrel átvergődni képtelenség s ha mégis, kerülő utakon, arra szállítanák be a fát a városba, ez a szállítás több pénzbe kerülne, mint a mennyit a fa megér!

4. Ha a főváros megépíti az említett dunaparti kivezető utat, akkor a fővárosi fakereskedők, építő iparosok, ácsok sietni fognak annak mentén telepeket létesíteni a most bozóttal, sással benőtt telkeken s a bérletekből befolyó összegek bőven megtérítik az útépítés költségeit; még haszon is fog maradni.

5. A tutajkikötő építésével egy kalap alá venni szándékolt faközraktár építésének terve, mint egyáltalán életre nem képes eszme, ejtessék el, illetőleg szóba se kerüljön. Belátható időig ez a terv megvalósítható nem lesz, de másképen nincs is rá szükség.

A fenti pontozatok alapján elkészítendő átirat a legközelebbi napokban fog beküldetni a fővárosi tanácsnak. Vajjon indíttatva érzi-e majd a tanács magát arra, hogy julius 6-iki határozatát megdöntse és másképp határozzon?

A kérdésre annál nehezebben adható meg a válasz, ha tudjuk, hogy magában a tanács kebelében is megoszlanak a nézetek és hogy *személyi* tekintetek is jutnak figyelembe, sőt tulajdonképen az utóbbiaknak köszönhető az egész zenebona.

Egy fővárosi tanácsos, akinek ügykörébe tartozik a dolog, sértve érzi magát, hogy másik tanácsostársa az ő szabadságidejében, úgyszólván a feje fölött, vagy a háta mögött akarta megcsinálni a kikötőt és most csupa sértett önérzetből ellenzi a dolgot körömszakadtáig. És bizony meglehet, hogy a terv mégis csak elbukik; akkor tán a budapesti fakereskedők, fa helyett önérzetet fognak a Dunából kivontatni s az ácsok önérzetből fognak gerendákat faragni, meg háztetőket építeni. Hogy pedig az önérzet-háztető be ne szakadjon, cserép helyett tanácsosokkal fognak zsindelyezni s így tovább.

Talán nem is olyan rossz eszme, mint a milyennek első tekintetre látszik.

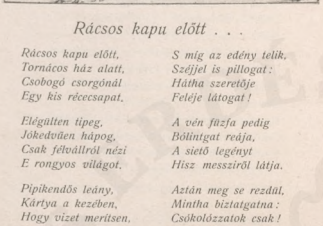
W. Gy.

EGYESÜLETI ÉLET.

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesülete. Tagsági díjat fizettek:

Kolbenheyer Gyula.
Latinák Vilmos.
Stripszky Mihály Csetnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Rácsos kapu előtt . . .

Rácsos kapu előtt,
Tornácos ház alatt,
Csobogó csorgónál
Egy kis réccecsapat.

Elégülten tipeg,
Jókedvűen hápog,
Csak felváltról nézi
E rongyos világot.

Pipikendős leány,
Kárlya a kezében,
Hogy vizet meritsen,
Arra tapod épen.

S míg az edény telik,
Széljel is pillogat:
Hátha szeretője
Feléje látogat!

A vén fűzfa pedig
Bólintgat reája,
A siető legényt
Hisz messziről látja.

Aztán meg se rezdül,
Mintha bíztatgatna:
Csókolózzatok csak!
Nem nézek én arra.

Versényi György.

A zsóna.

— Irta: *Peklényi.* —

A Bach-korszak alatt igazi magyar ember nem vállalt hivatalt, hanem élt mindenki úgy, a hogy tudott. A kinek volt miből, az élt a magából, a kinek pedig nem volt, az élt a másából, megosztották egymásközt testvériesen a mijök volt; a szegény állandó vendége volt a vagyonosnak, békésen éldeméltek és búsúltak a haza sorsán, olykor-olykor pedig borba fulasztották a honfiúi bánatot s igen sikerült tréfákkal ütötték agyon különben elég unalmas idejöket.

A tréfás dolgok kieszelésében első rangú mester volt Kálmán bácsi, a ki pompás jó kedvéről és kitünő humoráról híres volt az egész környéken. Ő is a közélettől visszavonúlt birtokára, a mely legnagyobb részben erdőből állt s az akkori viszonyok között — a vadászaton kivül — alig jövedelmezett valamit.

Mivel az erdő fáját nem igen tudták értékesíteni, nem is nagyon tilalmazták, lopta azt boldog-boldogtalan, de különösen a czigányok, a kiket az öreg úr igen kedvelt és különös protekcióban részesített.

Történt, hogy egy ősszel azt vette észre az öreg, hogy az őz-állomány igen megcsappant, úgy annyira, hogy míg más évben mindig 18—20 darab került terítékre, addig akkor az egész vadászidény alatt csak nyolcat tudott elejteni. Kutatta az okát s arra az eredményre jutott, hogy nem volt szaporúlat, de hogy ennek mi volt az oka, azt már teljességgel nem tudta megfejteni s csak a merő véletlen vezette a helyes nyomra. Úgy történt, hogy egyszer a mint Gyöngyösön járt s egy nyitott kapu előtt elhaladt, látta, hogy az udvarban két őzike sétálgat. Tudakozódni kezdett s hosszas kutatás után megtudta, hogy a városban különböző helyeken 7 darab szelid őzet tartanak s azokat mind cigányoktól vették a tulajdonosok. Egyszerre tisztába volt vele, hogy az ő kegyelt cigányai tavasszal, az ellés idején, elfogdosták az őzgidákat is azokat a közeli városban jó pénzért értékesítették.

Minden vadász elgondolhatja, hogy ezen felfedezés menynyire bántotta az öreget, ő azonban nem szólt senkinek; hanem feltette magába, hogy ezért a cigányokat alaposan megtréfálja. A mint haza érkezett, kiadta embereinek a rendeletet, hogy az erdőbe ezután még imádkozni se eresszenek be senkit, hogy pedig a falopást megakadályozza azokkal szemben, a kik igazán rá vannak szorúlva a lopott fára, úgy segített, hogy ölfát hordatott haza és a szegényebb sorsú lakosokat és a cigányokat azzal látta el.

Minden rendbe ment egész tavaszig, a mig az udvarban ölfa volt, de midőn az elfogyott, a cigányok békétlenkedni kezdtek, de az erdőre kimenni még sem mertek, mert féltek az öreg úr szigorától.

Május táján, az özellés idején, nagyon csiklandozta a cigányokat az a vágy, hogy egypár őzgidát értékesíthessenek, miért is a Rupi meg a Rafi alázatosan besompolygotak Kálmán bátyámhoz s kérve kérték, engedje meg nekik, hogy egy kis száraz fát szedhessenek. Eskiidöztek égre-földre, hogy nem tesznek ők kárt semmiben, csak azt a fát szedegetik fel, a mit „a madár lerugdal".

Az öreg úr most már elérkezettnek látta az időt, hogy a cigányokat hálátlanságukért megtréfálja s így szólt hozzájuk:

— Semmi szín alatt sem engedhetem meg, hogy az erdőbe betegyétek a lábatokat, mert a felső tisztás szélén levő nagy fa odvába lakik a *zsóna*, azt pedig háborgatni nem szabad.

— Jaj, jaj, nagyságos uram, azt se tudjuk, hogy mi az a zsóna, nem hogy még háborgatni merészelnők!

— Hát a zsóna egy gyönyörűséges szép kék madár, a melyért minden úri ember szívesen megad 100 forintot, most már nagyon nagy ritkaság, azért őrzöm én oly féltékenyen, mert most a fa odvában a tojáson ül és könnyen meglehet fogni.

Erre a nagy dicséretre, de különösen a 100 forint hallattára felcsillant a két cigány szeme s látszott rajtok, hogy alig várják, hogy a madarat megfoghassák, de a cigány mindig mást beszél, mint a mit érez, azért borzasztóan elkeztek átkozódni, hogy nekik eszök ágába sincs a zsóna, ők annak tájékára se mennek, csak egy kis száraz fára van szükségök, ők a világért sem bántanak a zsónát, azt tartsa meg a nagyságos úr magának, nekik meg engedje meg, hogy felszedhessék azt a fát, a mit a madár lerugdos. Addig-addig cigánykodtak az öreg nyakán, mig végre engedett a kérésnek s a cigányok nagy örömmel eltávoztak, ő pedig rögtön nyergeltetett s kerülő úton igyekezett a tisztást elérni, a melytől nem messze megkötötte a lovát, maga pedig lesbe ült egy bokor mellé s várta a cigányokat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Kevés várakozás után látja, hogy ballag felfelé a két cigány, egyenesen az odvasfának tartva s nemsokára kivehette a köztük lefolyt következő párbeszédet is.

— Az a, lásd-e, azt hiszi, hogy ő nagyságos úr, hát má minden úgy lesz a hogy ő akarja.

— Azt a, jó is vóna.

— Meg azt is hiszi, hogy az erdő az övé, hát má a madar is az övé.

— Pedig a madar azé a ki megfogja.

— Persze hogy azé! de ő nem eszik belőle, mert mink hónap elvisszük Pestre.

— Hát igazad van, jobb is ha Pestre visszük, mert még *megtunná* a nagyságos úr, ha Gyöngyösön adnánk el.

— Igaz, hogy az őzeket se tudta meg, de má a zsónának nagy hire menne.

— No de má most csendesen legyünk, mert ki talál repülni a madár.

Erre szép csendesen az odvas fához értek, óvatosan megnézték a nyilását, aztán Rupi négykézláb állt, Rafi pedig felmászott a hátára s hirtelen benyúlt az odúba, de már a következő pillanatban úgy elordította magát, hogy rengett bele az erdő.

Kálmán bátyám már ekkor lóra kapott s vágtatva igyekezett haza, csakhogy ne hallja a két cigány rémes ordítását, otthon pedig befogatott s embereket küldött a cigányok segítségére, a kiket eltorzúlva félholtan hoztak haza, mert úgy *összemarták* az odúban felkavart *lódarazsak*, hogy két hétig feküdtek a gyöngyösi kórházba.

De soha többet nem is bántották az őzgidákat.

A szarvas tragédiája.

Irta: *dr. Bartalos Gyula.*

Megjelent a „Hevesvármegyei Hirlap“ ez évi 58. számában. —

(Folytatás és vége.)

V.

Kifejlet.

Kimondva a szigoru itélet,
Nincs már védő, nincs többé kimélet,
A vén erdész hiába odázza,
A pagony most siralomnak háza,
Siralmadé, Miska, mint a rabnak,
A kinek még három napot adnak,
Járd be hát a rengeteg vidékit,
Völgyet, bércet és mondj búcsut nékik!
— A szarvasnak éles a szimatja,
A nesz, a szag, mindezt tudtul adja,
Nem észszel, de érzékkel sejté meg,
Vadászjelek érthetőn beszélnek,
Nagy hajtásra készülnek előre,
Ólálkodva jár az erdők őre,
„Engem lesnek?! De kifogok rajtok,
Úthetik a nyomom, ha áthajtok!“
Majd a dolgot vette egykedvüleg,
Mint egy Hamlet, bár megmenekülhet,
Zaklatva az állat is kifárad.
Az életkedv szivében kiszárad,
Benne is kihül az életösztön,
Ha okát nem érzi, hogy mért küzdjön.
Gimünk erre bár nem eszmél tisztán,
Ember nyelvén ezt érzi mégis tán:
„Céltalanul mi is vagy te élet . . . ?
Ám jöjjenek! . . . leszámolok véled . . .“

*

A napsugár még harmatban fürdött,
Megharsantak lenn a vadászkürtök,
Jól elállták mindenütt a bércet,
Jelszó: „Miska“ és ha ő elvérzett,
Le a fegyvert, vége a hajtásnak,
Ugy lesz dolga pohárnak és nyársnak!
A vadászlánccz jól be van már zárva,
Sip jelére megindul a lárma,
A hajtóknak hangos kurjantása,
Vadriasztó torkok ujongása,
A vad fülel, azután megrebben,
Széttekint és megiramlik egyben,
Róka lappang, töri magát a nyul,
Az őz szökkel, a szarvas meg elnyul,
A mint rohan és a sűrűn csörtet,
Már előre jelzi: merre törtet.
Mind átsurran, mégsem szól a puska,
„Föld nyelt-e el, hova lettél, Miska?“
Ő legszélről töri át a gátat,
S megmenekszik, ha gyorsabban vágtat,
Elárulja messze nyakkötője, —
Célba veszi a grófi, hogy lelőjje;
Meg nem ölte, csak éppen sebezte,
„Ejnye, bizony még elmegy a bestye! . .
Maga, erdész,“ — szól, „mit áll itt veszteg?
Kutyát oldjon! . . . Hej, el nem eresztek,
Ha szárnyad nincs, el is vesztél mámа!“
Most több véreb iramlik utána,
És cseppjein hulló vér nyomának,
Bizton űzik Szarvaskő* sziklának,
Ott csaholnak vérszomjas hóhérok,
Itt előtte tátongó kőárok,
Mit csináljon? . . . — Magát levetette,
És az élet bezárult megette . . .
A hajtó eb vakon előtörvén,

* Rég e nagy sziklának Tüzön-kő volt a neve. Ma Szarvaskő a szarvasnak hasonló esetéről.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Szintén lehullt, elnyelé az örvény.
A vén erdész — amint előadja
Még vonaglott a gím zúzott tagja,
Látva kinját a letört állatnak,
Szempillái könycseppet hullatnak:
„Szegény Miska!“ azután nem kése,
És eldördült kegyelemlövése . . .
Gyász sorsát nem a gímre háritja,
Ember bűne mind e rossznak nyitja,
„Bűn átkán nyög, szól, egész természet,
Szinte fáj, ha vajudását nézed,
Lehull-e majd a vétek bilincse,
Jön-e korszak, mely az áldást hintse,
Hajh, mikor lesz ég, föld ujhodása,
Mikor lesz itt az üdvnek lakása?“

VI.

Zárószó.

Mért vág ennyi sort tollam acélja,
Csak mesélés volt puszták a célja?
Nem mese ez, de mélyebb példázat,
Hasonlatban itt ama négy század
Eseménye vázolva nagyjában,
Mely ránk borult Mátyás halálában.
Ekkor szállt le dicsőségünk napja,
S lett e nemzet idegennek rabja.

*

Gímről van szó mondáink körében,
Őseinket ez vezette régen.
A magyart jól festi e nemes vad,
Mely az erdőn büszke, délceg, szabad,
Szarvasgímnek ellensége száz van,
Hej, de több dult a magyar hazában!
Határgyepünk keritésén, körbe,
Mindenfelől gyilkos fajzat tört be,
De benn is a beköltözött népből,
Ki itt kapott jó tanyát vendégül.
Még ez hagyján, ámde volt minékünk
Mindezeknél ártóbb ellenségünk,
Ki a magyart kezdettől vadászsza,
A római-német császár háza;
Ez ellenünk mennyiszer agyarga,
Pedig hányszor szorult a magyarra.
S hogy Mohácsnál lett a nemzet árva,
Rákerültünk császár gyámságára,
Lett belőlünk így mostoha gyermek,
Kit gyötörnek, fosztogatnak, vernek,
Sőt azon volt, hogy megszünjünk lenni,
De még rajtunk nem birt erőt venni,
Hiába volt ármány és erőszak,
„Kard ki, kard!“ zúg a Rákóczi-korszak;
Csatasikon nem győzött le fegyver,
Napjainkban császárarany megver.
Megveszteget egy koronás asszony,
Kegyekkel jött, hogy el ne riasszon,
Mig ránk udvar cimet, rangot hintett,
Feledteté dicső eleinket,
A párducos magyart szép szerével
Udvarbábnak öltöztetgeté fel,
Vig labanc lett bús Rákóczi népe,
S azon volt, hogy járjon a kedvébe'!
Nem jegyzett fel ilyet a történet,
Hogy asszonykéz gyurjon át egy népet;
Már nem kellett, csak egy emberöltő,
És magyar szót sem lel itt a költő.
Szerencse, jó szerencse, hogy dőre
Kora-tél jött e langy, szép időre.
Erőszakkal lép fel az utódja,
Hogy e tervet önkénynyel megoldja.
Mély álmából felébredt a nemzet,
Ellenállva férfikeblet szegzett,
Élni akart, érzé jogát mélyen,
Követelte jogait, hogy éljen.
Küzdve küzd, hogy neve el ne veszne,
Irodalmán él, s éltet az eszme,
Kel szivében hő szabadságérzet.
Ámde ezért minden nemzet vérzett,
Zsákmányát kétfejü sas nem hagyja,
Ármányt főz a kamarilla hadja,
Csóváival országunk felgyújta,
Ráczot, oláht, horvátot felbujtja,
Kik felkelnek lázadó gyilokkal,
Magyar vér foly áradt patakokkal,
Jön az osztrák had, de nem hogy védjen,
De hogy velük letörjön végképen.
Most a magyar felvevé a harcot,
Horvát, osztrák vallott csuf kudarcot,
S az osztrák szörny lehull a gödörde,
Ha pártjára az orosz nem tör be.
Kocka fordult, és — örök gyalázat! —
Honfiakra lőn hajtóvadászat,
Ránk uszitva, marcangolt a véreb,
No de hagyjuk, béhegedt a mély seb!
Bosszuállást nem liheg a magyar,
Csak jogáért küzd és élni akar,
Élni fog, ha él ősi erkölcse,
S lesz eszménye, mely lelkét betölti.
Nagy időknek lesz nagy nemzedéke,
Élni fog, mig tart az idők vége.

Az exlex és vadászati adó.

Tudvalevőleg a vadászati adó az állami egyenes adók sorába tartozván, exlexben nem esedékes és nem fizetendő.

Ennélfogva a vadászokat gátolni a vadászatban az adó le nem fizetése esetében sem szabad, s a most megindult vadászati idényben a *jegy nélkül* vadászókat büntetni sem lehet.

Ha tehát valaki a vadászati adó kifizetését megtagadta

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

és ezért neki a vadászjegy ki nem adatott, minélfogva kénytelen jegy nélkül vadászni: akkor ezen vadász felelősségre nem vonható és kihágás miatt büntetéssel nem sujtható.

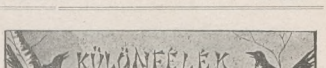
A hivatásos vadászokra, vadászurakra ez legfeljebb némi kis könnyen elsimítható zaklatást jelent, az érem másik, s minket közelről érdeklő oldala ellenben az, hogy háborítlanúl vadászhatnak aztán oly egyének is, kiknek eszük ágában sem volt a vadászjegyet megváltani, de felhasználva az exlex zavaros állapotát, derüre-borúra (még hagyján! — a levegőbe belelőhetnek — de nyulra, őzecskére, foglyocskákra stb.) fognak vadászni, s csakugyan ugy fog teremni a most megnyilt vadászati idényben és mezőnyön a sok jogosulatlan vadász, mint a gomba.

A vadászati visszaélések eddig is tgljes virágzásban állottak, ezt nagyon is ösmerjük; sőt szaporodtak ujabb időben pl. a flóbert puskák elterjedésével is, a mint azt a *„Vadászlap“* legutóbbi számában igen helyesen leirja; nem csoda tehát, ha a vadászat ápolóinak és gondozóinak a jelen állapot nyugtalanitó gondokat okoz.

Igen üdvös volna, ha oly intézkedéseket tennének a szakkörök, melyek annak a nagyon is könnyen bekövetkezhető, felemlített visszaélésnek idejekorán elejét vehetnék, különben tényleg megeshetik, hogy notórikus orvvadászok nyiltan fognak a fegyverrel járhatni, vadászni, mi pedig meg sem szólíthatjuk majd, annál kevésbé kobozhatjuk el fegyverét.

Jó lesz tehát az illető hatóságokat megkeresni, tartsák szemmel a jelentkezőket, sőt oly gyanus egyéneknek, kik eddig nem váltottak soha vadászati jegyet, és semmi garantia sincs bennük, hogy ezután is megváltsák, a vadászatjegy megváltására az engedélyt egyáltalában ki se adják, jelentkezésüket el sem fogadván. — Ki kellene mondani azonban, hogy a jelentkezés hatóságilag igazolásával magát az illető vadász a felelősségre vonó közeg előtt igazolhatja; kötelezve van azonban az exlex letelte után a rendes vadászjegy kiváltásával kötelezettségének utólag eleget tenni. Mindazoktól pedig, kik ezen hatósági igazolványt felmutatni nem tudják, a vadászati jog megvonandó, sőt esetleg később ezen vadászok felelősségre vonhatók volnának. — Azt hiszem, ennyi hatáskörrel a megyei hatóságok az exlexben is birnak, s a bekövetkezhető tömeges visszaéléseknek elejét vehetnék.

Lehet, hogy ez az elővigyázat felesleges, mert jelenleg a vadászterületek legnagyobb részét oly társulatok birják, melyek az esetleges érdemetlen betolakodóval maguk is elbánnak, akárkit vadászni nem engednek; de az elővigyázat nem árt, főleg ott, a hol gondosan őrzött vadászpagonyok határain ilyen vadász-cimborákra eddig is akadtunk, exlex idején pedig még többre is foguk akadni, a nélkül, hogy a világos rossz szándékot megakadályozni s a máskülönben is lanyha és elnéző törvényes lépéseket a visszaélés meggátlására megtenni módunkban állana. *Sz.*

* **Áthelyezések.** A m. kir. földmivelésügyi minister a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Debreczy Ödön* főerdészt a lugosi erdőigazgatóság kerületéhez tartozó mosnicai erdőgondnokságtól a kolozsvári erdőgondnoksághoz, *Egyed Miklós* erdészt a szudriási erdőgondnokságtól a lugosi erdőigazgatóság központi szolgálatához helyezte át és *Eyged Miklóst* a pénztár-ellenőri, *Hoós Ernő* főerdészt pedig az erdőmérnöki teendők ellátásával bizta meg. *Kostialik János* m. kir. erdészt a liptójvári főerdőhivatal területéből — saját kérelmére — a lugosi erdőigazgatóság kerületébe helyezte át.

* **Lemondás.** A m. kir. földmivelésügyi minister *Zvarik Egyed* ideiglenes minőségü kir. erdőgyakornoknak állásáról történt lemondását tudomásul vette.

* **Viperavadászatok.** Franciaország egyes vidékén, a Vendéében, Bourgogne-ban stb. a viperavadászás a legjövedelmezőbb falusi foglalkozások egyike. A hatóságok minden egyes viperafej után 25—40 centimes-ot fizetnek, s van nem egy olyan vállalkozó, aki 4—500 frankot is megkeres egy-egy szezónban. A viperavadászok néha 30 kilométernyi utat is megtesznek a napsütötte hegyoldalon, hogy szembeszállva a veszedelemmel, jó keresetre tegyenek szert. Különben bő vászoknamaslit huznak a lábukra, az arcukra pedig álarcot tesznek, hogy a marást elkerüljék, de még igy is sokszor történik baj. A viperát hegyezett végü bottal szúrják meg. A viperák télen a fatörzsek közt huzódnak meg, de április felé már előjönnek s ez időtájt egész csapatokban is lehet őket látni. A viperavadászat legjobb időszaka április 15-től május 20-áig van.

* **Kölni** főkonzulátusunk jelentése szerint keskenydeszkákból csekély készletek vannak, minélfogva a magasabb ár ezekért csakhamar megadatott. Általában fürészáru az egész Rajna mentén és Westpháliában most keresett cikk, melyből tavaszi szállításokra nagyobb kötések történtek.

* **A Deutsche Forstverein** 1905. évi septemberhó 4-től 9-éig tartja VI. főközgyülését Darmstadtban. A közgyülésen résztvevők megtekintik a kertészeti kiállitást és több főerdészségbe kirándulásokat rendeznek, melyek közül nagyon tanulságosnak igérkezik a vierenheimi főerdészség gesztenye-erdeibe és a külföldi fenyőkből telepített fiatalosaiba tervezett kirándulás. A közgyülésen az egyesületi ügyeken kivül vita tárgyát még a következő előadások fogják képezni: 1. Az erdő szépségének ápolása, mint az erdőgazdaság feladata. 2. Mely eszközök állanak rendelkezésre a magán-erdőbirtokok gazdaságának előbbrevitelében. 3. Kisérletek, megfigyelések és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tapasztalatok az erdészet és halászat köréből, főleg a mult évi aszály következményei és a televény-kérdés. A közgyülésen minden szakember és az erdő barátja szivesen látott vendég, ha nem is tagja a német erdészeti egyesületnek. Részvételi díj tagoknak 5 márka, nem tagoknak 8 márka. Jelentkezhetni a német erdészeti egyesület VI-ik főközgyülésének ügyvezetőségénél Darmstadt. Nördl. Kanzleigebäude, II. St. Z. No. 65.

* **A papirosország.** A mi korunkat szokták nevezni a papiros korszakának, már pedig, ha igy van, akkor csak természetes, hogy Japánországnak nagy szerepe van ennek a korszaknak a történetében. Mert a papirosország Japánország. Sehol a világon nem csinálnak annyi és olyan tökéletes papirost és sehol sem használják a papirost annyi mindenféle célra, mint Japánországban. A japán papiros finomság, tartósság és használhatósága, sokfélesége dolgában páratlan az egész világon. A japán ember vékony papirossal burkolja belülről a háza falát és ez az áttetsző, vékony papiros, amely olajjal van átitatva, esőálló és tartósabb, mint a bőrkárpit. E mellett roppant olcsó. A japán teherhordók esőköpenyege mind ilyen olajos papirosból készült és egy ilyen egész köpenyegre való „szövet", negyven fillérbe kerül. Ilyen olajos papirosból csinálnak esőponyát és zsákot is. Drágább, de gyönyörü papiros, nem irásra, hanem ipari célokra való a sabu-gami papiros, a mely olyan vastag, mint a bársony, teljesen átlátszó és szinte elpusztíthatatlanul tartós. Ennek a készítésének a titkát sehol sem ismerik, csak Japánországban. Abroszt, asztalkendőt, tárcát és mindenféle ernyőt készítenek belőle. A japán papirosnak minden fajtájában jellemző tulajdonsága, hogy roppant könnyü, igen szép a szine és a nagy rugalmassága mellett is nagyon puha.

***

Pályázat.

Azonnali belépésre fiatal, nőtlen

főerdőőr kerestetik.

Követeltetik: erdőőri szakvizsga, a magyar és német nyelvnek tökéletes birása úgy szóban, mint irásban, jó számoló és irodai teendőkben jártas legyen; pályázók, kik némileg a földfelmérésben jártasak és a nagyvad-vadászathoz értenek, előnyben részesülnek. Javadalmazás: negyven (40) korona havi készpénzfizetés, teljes ellátás az uradalmi főerdésznél, mosáson kivül; szabad lakás, fűtés és világitás, évenkint egy szolgálati egyenruha, lódij az uradalomban szokásos szabályzat szerint.

Az eddigi szolgálatról, valamint erkölcsi magaviseletről szóló okmányok, valamint a folyamodvány német nyelven mielőbb intézendő:

Grof Witzleben erdőhivatalához Várpalotán

Geissler,
Oberförster.

1—2

1905. évi 5295. szám.

Pályázat.

Alulirott m. kir. erdőigazgatóság kerületében megüresedett

három erdőőri

előléptetés esetén három erdőlegényi állomásra az állományszerü illetményekkel pályázat nyittatik.

Az ezen állomásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülirt szakképzettségüket, az állam-erdészet szolgálatába ujonnan belépni kivánók ezenfelül ép, erős testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és halló képességüket, kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállitott bizonyitvánnyal, továbbá eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, életkoruk és illetőségükről tanuskodó bizonyitványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket **1905. évi szeptember hó 25-ig** az alulirt m. kir. erdőigazgatósághoz nyujtsák be.

Beszterczebánya, 1905. szeptember hó 5.

M. kir. Erdőigazgatóság.

Sz. 384/905. kj.

Faeladási hirdetmény.

Alólirott községi elöljáróság ezennel közhirré teszi, hogy a Porta község tulajdonát képező s F.-Moecs község határában az ó-toháni vasuti állomástól 28 kilméterre s a törcsvári áll. uttól 16 kilméterre fekvő alább megnevezett két erdőrész vágásainak faanyaga Fogaras vmegye közig. erd. bizottságának 1021/905. sz. engedélyező végházározata alapján egyszerre leendő kihasználás végett Törcsvár község körjegyzői irodájában **1905. évi október hó 7-ik napján d. e. 10 órakor** tartandó s irásbeli zárt ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Szabályszerűen kiállított zárt irásbeli ajánlatok az árverés napjáig d. e. 10 óráig fogadtatnak el s a szóbeli árverés befejezte után fognak felbontatni.

Az ivenként 1 K bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatokban az ajánlott összegnek számmal s betüvel szabatosan kell kifejezve lennie s a zárt ajánlat azzal a záradékkal látandó el, hogy a versenyző az árverési s szerződési feltételeket ismeri s magára nézve kötelezőnek elfogadja s magát azoknak feltétlenül aláveti.

Végül az ajánlatban határozottan kijelölendő, hogy az mind a két erdőrész vágásainak faanyagára tétetett, mert külön-külön nem bocsáttatnak eladás alá.

Végül minden zárt ajánlatnak tartalmaznia kell a megházározott bánatpénzt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban.

Az eladás alá kerülő erdőrészek:

1. Barbulecz (A. ú. o. II. v. s. 1. tag, „a" osztag) az 1898—1904. évekre kijelölt vágások. Területe 13·9 k. hold, fatömege 3160 m³ épület s cellulose luczfenyő.

2. Fundu Szécs (A. ú. o. II. v. s. 4. tag, „f" osztag) az előbbivel egy völgyre hajló s attól 1·5 kilméterrel feljebb fekvő 1904—1905. és 1906. évi, részben már kihasznált vágások. Területe 7·25 k. hold, fatömege 740 m³ épületi s cellulose luczfenyő.

Kikiáltási ára az 1. és 2. alatti fatömegnek együttesen 9750 koronában állapittatik meg, melyen alól a faanyag eladatni nem fog.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a vagyis 975 korona.

Az árverési s szerződési feltételek a törcsvári szolgabiróságnál, az a.-törcsvári körjegyzőségnél s a törcsvári m. k. j. erdőgondnokságnál, a területfelvételi s a fatömegbecslési adatok pedig ugyancsak a törcsvári m. k. j. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Törcsvár, 1905. évi szeptember hó 4. napján.

Popa Jakab jegyző. **Tatoin Miron** biró.

Háromszázezer másfél éves kocsántalan tölgy eladó

Fogaras vasuti állomás közelében. Ezre 5 korona. Bővebbet **Erdősi Istvántól Fogaras.**

Fekete fenyő 1—2—3 és 4 éves **megvételre kerestetik.**

Szükségletik mindegyikből 10.000 darab.

Ajánlatokat kérek „Feketefenyőcsemete" jelige alatt a szerkesztőségbe.

Két drb 4 hónapos erőteljes, tenyésztésre alkalmas vadkan eladó. Ára a kettőnek 120 korona. **Ajtay Sándor Zöldes** u. p. **Gurahoncz** (Aradmegye.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü

vadászfegyverek

megrendelhetők:

Lakatos Károlynál

Budapest, II., Csalogány-utca 26.

Holfeld erdőtanácsos vadnyalató pora

nagyban elősegíti a

fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kisérletek igazolják a tiszta növényeredetü pornak kitünő hatását. Az e porral készített sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eredeti állapotban csakis

FORSTRAT HOLFELDS ERBEN

Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

Fenyő haszonfa eladás.

Báró Baratta Alajos poltári uradalmában a tél folyamán 300 hold 25—30 éves túlsürü erdeifenyő-erdő áterdőltetik s a kikerülő

haszonfa

eladatik.

Érdeklődők forduljanak az uradalom gazdasági intézőségéhez. Az erdő bármikor megtekinthető. Eladási határidő

f. évi október hó 15.

Báró Baratta Alajos gazdasági intézősége Poltár.

Kapinya Antal,
erd. segédtiszt.

3815. szám.

1905.

Faeladási hirdetmény.

I.

973 darab tölgy és 175,976 darab bükktörzs van kijelölve 10 éven át való kihasználás céljából az Uj-Gradiska felett elterülő Psunj nevü kincstári erdőben.

Az árverés **1905. évi szeptember hó 25-én délelőtt 10 órakor** irásbeli ajánlatok vételével fog megtartatni a kir. erdőhivatalnál Vinkovczén.

A kikiáltási ár 463,036 korona.

II.

Ugyanazon időben elfognak adatni továbbá a jaminai kir. erdőgondnoksághoz tartozó Debrinja védkerület középkoru állabjaiban Studva mentén visszahagyott hibás növésü 326 tölgy, 83 kőris, 360 szil és 119 egyéb fanemü törzsek 5691 K kikiáltási áron.

Vinkovczén, 1905. évi augusztus hó 31-én.

Kir. főerdőhivatal.

2 és 3 éves

fekete fenyő csemete

kerestetik 1905 őszére és 1906 tavaszára, továbbá 50/80 ctm. magas, többször átültetett

fekete fenyő fácska.

Ár és mennyiség közlése **„Erdő“** jelige alatt a szerkesztőségbe küldendő.

Feltünést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.

Kitünő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és rugányos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan járó, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak

7 korona.

Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

2621. szám.
1905.

Árverési hirdetmény.

Az ungvári m. kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó radványi m. kir. erdőgondnokság területén fekvő következő erdőrészek faállományának eladására ezennel zárt ajánlati tárgyalás hirdettetik:

1. A nagy-lázi „Styetkovicza“ nevü erdőrészben (B. ü. o. 5 vágás sorozat 25 tag 3 osztag) 1—1710 szám alatt kijelölt 748 drb. tölgy — 1252 drb. bükk — és 7 drb. tölgy tetőfára . . . . . 16,700 K

2. Az ungludasi „Németi“ erdőrészben (C. ü. o. 1-ső vágássorozat 5 tag, 23 osztag) 1—400. szám alatt kijelölt 400 drb. tölgy, 51 drb. bükk és 7 drb. tölgy-tetőfára és a „Privlacski és Solczókut“ erdőrészben 718 rakat bükk dorong, illetve rőzserakatra . . . . . 2,873 K

3. Az alsódomonyai „Köhegy“ erdőrészben (C. üzemosztály III. vágássorozat 15 tag, 10 osztag és 16 tag, 12. 13 osztag) 1—515. szám alatt kijelölt 524 drb. tölgy és 1 drb. tölgy tetőfa és az ungludasi „Egres“ nevü erdőrészben 1010 rakat bükk dorong és rőzsére . . . . . 6.727 K

4. A felső-domonyai „Hiadnogyil“ erdőrészben (C. ü. o. 24 tag. 16 és 17 osztag) 1—1450. szám alatt kijelölt 1499 drb. tölgy, 187 drb. bükk és 107 drb. tetőfára . . . 12,100 K kikiáltási ár mellett.

A felsorolt faanyagok, tető, galy és hulladékfával együtt tövön, illetve az előfordulási helyen **folyó évi október hó 5-ik napján d. e. 10 órakor** az ungvári m. kir. főerdőhivatal tanácstermében megtartandó irásbeli zárt ajánlati tárgyaláson el fognak adatni, még pedig 1908. évi márczius hó 15-ig terjedő kihasználási időtartammal.

A szabályszerüen kiállított 5 (öt) % bánatpénzzel és ivenként 1 (egy) korona bélyegjegygyel ellátott s mind a négy vágásra összeszesen, vagy az egyes vágásokra külön-külön, avagy több vágásra együttesen tehető irásbeli ajánlatok a fennt jelzett határidőig az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz nyujtandók be, a hol az árverési és szerződési feltételek a hivatalos órák alatt bármikor megtudhatók.

A megigért összeg az ajánlatban számjegyekkel és betükkel olvashatóan kiirandó, nemkülönben határozottan kijelentendő az is, hogy versenyző az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Végül tüzetes tájékozásul az is közzé tétetik, miszerint a kincstár fenntartja magának azon jogot, hogy a benyujtott ajánlatok közül szabadon azt válaszsza elfogadásra, melyet belátása szerint legelőnyösebbnek talál, tekintet nélkül a felajánlott összegek nagyságára és hogy utóajánlatok semmi szin alatt sem vétetnek tekintetbe

Ungvárt, 1905. évi szeptember hó 1 én.

M. kir. főerdőhivatal.

Az erdészeti kar tisztelt hölgyeinek figyelmébe!

Szabászati és varró-iskolámban teljes és tökéletes kiképzést nyerhetnek uri lánykák saját céljaikra, valamint oly hölgyek is, kik keresetforrást óhajtanak szerezni és hatósági munkakönyv birtokába kívánnak jutni. **Francia és angol szabásoktatás.** Kivánatra teljes ellátás és erkölcsi felügyelet. Beiratási díj nincs, tandij mérsékelt. **Widderné Janda Johanna** hatóságilag eng. tanintézete és női divatterme **Budapest,** VII., Józsika-utca 24. I. emelet.

76305. szám.
I/A-3. 1905.

Hirdetmény

az 1905. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október hó 16-án és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Beszterczebányán, Miskolczon, Kassán, Máramarossziget en, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárt, Pécsett és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsvárt a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, a kik az erdőőri szakvizsgát, vagy a vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy hiteles bizonyitványokkal felszerelt folyamodványaikat a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfelügyelőhöz folyó évi október hó 1-ig nyujtsák be.

Budapest, 1905. évi augusztus hó 19-én.*

M. kir. földmivelésügyi minister.

* E hirdetmény ugyan aug. 19-ről van keltezve, mindazonáltal csak szeptember 3-án érkezett szerkesztőségünkbe. Azért a késedelem. *Szerkesztő.*

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. 1905. október 1. 13. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Előfizetési felhivás.

Lapunk mai számával új félévbe léptünk. Tisztelettel felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetése lejárt, hogy azt idejében megujitani szíveskedjenek, nehogy a lapnak szétküldésében zavarok támadjanak.

A MAGYAR ERDÉSZ ÁRA:

Egész évre . . . . . 14 korona
Félévre . . . . . 7 korona.

Erdészeti főiskolai hallgatók és altisztek egész évre nyolc koronával fizethetnek elő.

Hazafias üdvözlettel

A MAGYAR ERDÉSZ
szerkesztősége és kiadóhivatala Borsodapátfalván.

Szellemi proletárok.

Irta: *Földes János.*

Podhradszky András a „Magyar Erdész“ f. é. augusztus 15-iki számában „Erdőgazdálkodásunk a jelenben“ cimü cikkében élesen világit rá néhány vonással a szellemi proletárság ama legalsóbb fokára, melyen mi állunk. Mi erdészeti tisztviselők, a tisztviselők legmostohábbjai. Bátran elmondhatjuk most, hogy a sürü munkásztrájkok révén ezek javadalmazásáról is tudomást szereztünk, hogy széles e Magyarországon nincsen rosszabbul fizetett osztály, mint a tisztviselőké, főkép az államiaké.

A legegyszerübb kézi munkás is többet szerez, mint egy tisztviselő, még ha nem megy is Amerikába, hanem itthon teljes munkaerejét és ügyességét latba veti.

Hogy Amerikából hány millió megtakarított koronát küldenek kivándorolt munkásaink rövid időn belül, tudja mindegyikünk. — Sőt tán egyikünk-másikunk megtartotta még emlékezetében, hogy évekkel ezelőtt a resiczai sztrájkoló bányamunkások követeléseit csak azért nem tartották teljesithetőknek, mert otthon tétlenkedő feleségeiknek a munkabérből még lukszusra is tellett, csak lakktopánban jártak, az uri hölgyek elől a heti piacon drága pénzen megvásároltak mindent, ami bőven ellátott konyhájokhoz kellett.

A kádársegédek azért szüntetik meg munkájukat, mert azt akarják elérni, hogy még a legutolsónak is legalább öt korona napi keresetet biztositsanak a mesterek. *Ez körülbelül évi 1600 koronának, egy 10-ik rangosztálybeli állami tisztviselő fizetésének felel meg.*

De aztán mily hosszú évek kinlódásai után jut el a képzett ember ez állásokhoz, míg az egyszerü munkás néhány évi inaskodás után, mikor szintén jól el van látva, már legény sorba lép.

Gyerünk tovább! Hadd iktassam ide Podhradszky eme nagyon igaz szavait: „A holdankénti

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

faeladások fakereskedőinknek vérébe annyira által mentek, *hogy azon teendőkre, melyeket végzett szakembereknek kellene végezni, munkásokat nevelnek.* Ezek foglalják el mahonap mindenütt az erdőtiszteknek helyeit s *végzett fiatalságunk minden magasabb szakképzettsége mellett is állás nélkül fog bolyongani* e hazában vagy pedig várhat előhaladására késő férfi koráig. *Az pedig egyszerűen botrányos volna, ha a szakvégzett erdőtisztek a faszakmások mellett háttérbe szoríttatnának.*"

Hát kérem, ez a botrányos állapot már tényleg bekövetkezett, arról nem kell már csak mint lehetőségről beszélni. Az állami kincstárnál mindenütt több (5—10) évre szóló tövön való eladás van érvényben. Ilyképen adták el szerződésileg biztosított alapon, csak az egyik erdőhatóság kerületében 17 vágás-sor fatermését, többnyire oly nagy vágás-csoportosítással, hogy az iparvasuton való kiszállítás befektetési tőkéje eléggé kamatozzék. És ilyen hatóság még több van. Hogy ily nagy, évek sorára terjedő vállalatoknál mennyi szakembernek kínálkoznék jövedelmező állás, melyek most faszakmások által, minden nagyobb értelem hiján láttatnak el, arra nézve felemlítem, hogy egy-egy ily üzlet felügyeletével megbízott *faszakmás évi fizetése 6000—10000 korona,* e mellett összes faszükségletét elláthatja s még ujévi tantiémben is részesül. Ha evvel szemben megnézzük az *államerdészeti tisztviselők rangsorozati lajstromát, egészen a főerdőtanácsos — és miniszteri tanácsosig kell felkapaszkodni az 5-ik rangosztályba, hogy evvel felérő fizetést találjunk.*

Pedig ez nem oly hallatlan fizetés még, mert akadnak olyanok is e faszakmások között, kiknek 20,000 korona az évi javadalmazásuk! Itt aztán már a miniszterségig meg se álljunk az állami szolgálatban, ha konkurálni akarunk.

S ezek az alkalmazottak legfőljebb polgári vagy kereskedelmi iskolát végeztek. Bizony szomorú, végtelen szomorú s megalázó jelenség ez ránk nézve! S ha meggondoljuk még, hogy illetékes tényezőink nem hogy belátnák e megbélyegző helyzetet, mely valóságos átokként nehezedik ránk és sietve segítenének, mindenütt oly ujabb rendszabályok és szervezetek merülnek fel, melyek még több jogot vesznek el a tisztviselőtől, még jobban sülyesztik a nyomorba és sütik reá a szégyen bélyegét. S ha aztán néhány gyermek nevelésének gondja is hozzá szegődik ehhez, akkor csak a legbizalmasabb baráti körben nehány kifakadással feltárt inség tanuja annak az elviselhetetlen állapotnak, melyet a külvilág előtt csak oly hiányosan tudunk eltakarni, mint a koldus össze-vissza lyukgatott rongyait.

Meg is látni ennek hatását az életben; a módosabb polgárság, ha az udvariasság külszinét meg is tartja még, csak „jött-mentek"-nek nevezi a tisztviselőt egymás közt, sőt néha elég hangosan is. A faszakmások korlátoltabb tagjait még a kényszerült tisztelet se tudja egészen visszatartani, hogy magaviseletükből a kicsinylés egy-egy fojtott csilláma elő ne törjön a vele elentétben oly koldus módon fizetett tisztviselővel szemben. S ugyan, ki veheti méltán rossznéven tőle? Bizony mi elmondhatjuk Vörösmarti szózatával: „ész, erő s oly szent akarat, hiába sorvadoztanak ez átok suly alatt."

Azt hiszem e rövid elmefuttatás is bárkit meggyőzhet, hogy mi állami, de különösen képzett erdészeti tisztviselők vagyunk a legnagyobb szellemi proletárok, sőt az összes kézi és szellemi munkások között a legszegényebbek. Ezzel szemben vajmi vékony szalmaszál az, melybe leggörcsösebben kapaszkodunk, hogy nyugdijigényünk nyugodt öregséget biztosít az államnál. És mikor van ez biztosítva nekünk? Negyven évi szolgálat után, mikor már testileg-lelkileg agyon sanyargatott a munka és nélkülözés. És akkor is oly szegényesen van kimérve e nyugdíj, különösen az özvegyre nézve, hogy ez utóbbi a kolduskenyérnél alig több. Pedig egyébb alkalmazottak is megtalálták már a módját annak, hogy sokkal biztosabb nyugdíjalapot teremtsenek maguknak. Éppen az állami tisztviselők, különösen a mostani zavaros helyzetben, kevésbbé vannak biztosítva.

Úgy hallom, az állami tisztviselőknek oly tetemes nyugdíjalapjuk volt saját filléreikből összerakva, hogy abból nagyon szépen lehetne a tisztviselőnek és családjának gondtalan megélhetést biztosítani, de állítólag a franczia háború költségeinek fedezésére fordíttatott, amaz igérettel,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hogy az állam gondoskodik majd tisztviselői nyugdíjazásáról. Gondoskodott, amint látjuk, de mostohán; mely állapoton okvetlen javítani kellend. Hogy ily körülmények között hány van olyan, ki a nélkülözésekhez gyermekkorától kezdve nem edződvén hozzá, a kötelességteljesítés kálváriáját járván, megtántorodik s elbukik a nehéz kereszt sulya alatt, azt a napvilágra jutó eseteken kivül csak a mindenható Isten mondhatná meg.

De hogy ilyen állapotokból a gazdának van a legkevesebb haszna, az az egy egészen bizonyos.

A legképtelenebb dolog az, hogy az állam intelligens neveltjeit így taszítja az elégedetlen proletárság karjaiba, sőt körülbástyázásokkal nehezíti helyzetüket akkor, mikor az igazság szerint, ezek bő ellátására fordítandó haszonból tényleg *„milliókat zsebelnek el az élelmes vállalkozók."*

Oly felfordult hihetetlen állapotok ezek, milyeneket más müveltebb államokban hiába keresnénk, de amelyek a szellemi proletárokat végzetes örvény felé sodorják, ha nem segítenek idejében rajtuk, vagy pedig oly fásultság vesz rajtuk erőt, mint amaz agyongyötört orosz muzsikon, ki halálmegvetéssel viszi, előtte értéktelen, mert szenvedésekkel teli, életét — még a szuronyoknak is neki, mert hisz nincs mért félteni azt a nyomorult életét.

Főiskolánk áthelyezése.

Irta: *Imecs Béla.*

A régmult elmosódó ködéből hatalmas lovagvár bontakozik ki, melynek csarnokaiból az őstermelés bajnokai állig vasban lépnek a gyakorlati élet porondjára.

Ügyesen forgatják ugyan nehéz buzogányaikat, csakhogy fordult a világ. A haladás szelleme elsöpörte az örök időkre épült várakat ököljogaikkal együtt, bevitte átalakító eszméit mindenhova, s majdnem mindenütt a kor szellemének megfelelő, haladásával lépésttartó viszonyokat teremtett, — csak a mi lovagvárunk áll eddig rendületlenül. Letöredezett ugyan cikornyás párkányzata, megingott egy-egy festői tornya, de azért dacol a vészviharral. Láthatatlan szálak tapasztják omladozó falait a sivár szikla-ormokhoz, melyeknek mélyéből, fegyvertárából a legizmosabb kar is csak buzogányt vihet a küzdőtérre. Ez pedig a tudomány, a korszellem finoman cizellált fegyvereivel szemben kénytelen mindinkább erőtlenebbül lehanyatlani.

De végre! Megingott ez is alapjában, megmozdult talpköve: főiskolánk székhelyének áthelyezése tárgyában a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola tanári kara emlékiratot szerkesztett!

Az országos érdekü, fontos emlékirat méltatására és bírálatára mielőbb reá térünk, most azonban, midőn selmeczbányai főiskolánk áthelyezésének rég vitatott kérdése oly döntő fordulat előtt áll, mely a már általánosan óhajtott áthelyezés megvalósításának reményével kecsegtet, sietünk a szakunkat közelről érdeklő, a szőnyegről csak a közelmultban lekerült *gazdasági főiskola vagy egyetem felállításának eszméjét ismét felszinre hozni.*

Ez eszme a harmadik egyetem kérdésével kapcsolatban merült föl, de különösen azóta, hogy Apáthy István Kolozsvárott kimondotta, hogy a harmadik egyetem felállítására addig komolyan nem gondolhatunk, míg a kolozsvári egyetem teljesen fölszerelve nincs, — nyugszik a harmadik egyetem ügye és sajnos, vele együtt a magyar gazdasági főiskola, illetőleg gazdasági egyetem eszméje is.

Igaza van ugyan Apáthy Istvánnak, hogy előbb a most meglevő egyetemeket kell fölszerelnünk és rendbehoznunk, de bizonyára ő maga is örömmel üdvözölte volna a magyar gazdasági egyetemet, mely a túlzsufolt, inproduktiv lateiner pályák mellett egészen más, tág teret nyitott volna meg a főpiskolából kikerülő magyar ifjaknak és hatalmas előmozditója lett volna hazánk gazdasági fellendülésének.

Mindenki tudja, hogy hazánk kiválóan gazdasági ország. Erdő-koszoruját és hatalmas rónáját egyenesen arra teremtette az Isten, hogy mező- és erdőgazdaságot folytassunk. És ennek a kiváló gazdagságra hivatott országnak nincs egy olyan főiskolája, melyen a különböző gazdasági ágak tanittatnának.

Van egy gazdasági akadémiánk Magyar-Óvárott és egy erdészeti főiskolánk Selmeczbányán; hanem az a két gazdasági ág, t. i. a mezőgazdaság és erdőgazdaság, sokkal közelebb van egymáshoz, mint ez a két főiskola. A mező- és erdőgazdaság egymáshoz közelállók, édes testvérek, a két főiskola pedig teljesen idegen egymástól. — A mező- és erdőgazdaságot szorosan egybefüző kapcsolat megvilágitására elegendő volna utalnunk a munkaerő helyes kihasználására és beosztására, mely csak e két gazdasági ág között eszközölhető.

A mezőgazdaságnak ugyanis akkor van égetően szüksége a munkaerőre, mikor az erdőgazdaság azt inkább nélkülözheti és viszont. Midőn aratás idején a munkaerő mind az aranykalászos alföldre huzódik, az erdőgazdaság — kivéve a havasokat — csak kevés embert foglalkoztat. Midőn pedig elérkezik az ősz, az erdőgazdaság vonja magához a munkaerőt és foglalkoztatja azt kora tavaszig.

Szemmel látható tehát, hogy az erdő- és mezőgazdaság intenzivebbé tétele, a leghelyesebben beosztja a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

népünkben rejlő munkaerőt és helyesen kihasználja azt. Ez pedig sokat jelent hazafias szempontból is, mert hazánk munkásosztályának nem kell idegenbe vonulnia, hogy megélhessen. Kap munkát és megélhetést itthon is.

De könnyen belátható, hogy a mező- és erdőgazdaság mily szoros viszonyban állanak egymással, ha arra gondolunk, hogy kiválóan mezőgazdasági jellegű birtokon, vagy uradalomban is igen gyakran van valamelyes erdő, melynek kezelése egyik mezőgazdasági tiszt kötelességeihez tartozik. És viszont igen sok erdőbirtokon is van kisebb-nagyobb mezőgazdasági terület, melynek gondviselése valamely erdőtiszt vállára nehezül. Már most sem az a mezőgazdasági tiszt nem ért a reábízott erdő kezeléséhez, sem pedig az illető erdőtiszt a területén levő mezőgazdasági földek ok- és észszerű kihasználásához.

Mindezen nehézség kellő megoldást nyerne, ha az erdészeti és mezőgazdasági főiskolát egyesítenék. Ezen esetben az erdészeti szak hallgatói az általánosabb és legszükségesebb mezőgazdasági tárgyakat, a mezőgazdasági szakon pedig a legszükségesebb és általánosabb erdészeti tárgyakat hallgathatnák. Így aztán sohasem állana be azon eset, hogy pl. valamely kisebb kiterjedésű erdő- vagy mezőgazdasági birtok, ahhoz nem értők gondozására jusson. Ezenkívül igen sokat nyerne belterjesség tekintetében a hazai mező- és erdőgazdaság, s jobban tudnók értékesíteni azon kincset, melyet a Gondviselés hazánk hegyeiben és rónáiban reánk bízott, nekünk ajándékozott.

Az eddigiekből világosan következik, hogy a mezőgazdasági és erdészeti főiskola egyesítése nagyon előnyös volna hazánkra, mint kiválóan gazdasági országra, de, az ezen egyesítésből származó előnyt még fokozhatnók, ha a kulturtechnikát is egyesítenők a két gazdasági főiskolával.

Nem nehéz bebizonyítani, hogy mind a két gazdasági ág mennyire rá van utalva a kulturtechnikára. Tudvalevő ugyanis, hogy a természet mostohasága, különösen pedig a legveszedelmesebb pusztító elem, a víz, tömérdek kárt okoz mind a mező-, mind pedig az erdőgazdaságnak. Elmossa a már kalászos buzatáblákat, elaszapolja, vadvizessé teszi réteinket, eltemeti, vagy elvíszi a mezőgazdaságban annyira fontos takarmányt; erdeinket, legelőinket pedig elkopárosítja.

Mindezeknek megakadályozásánál nem nélkülözhetjük a kulturmérnöki tudományt, melynek üdvös tételeit, tanításait a gyakorlati életben megfelelően alkalmazva nemcsak védelmezhetjük földeinket, erdeinket és réteinket, hanem még hozamukat is növelhetjük.

Abból pedig, hogy mindkét gazdasági ágnál ugyszólván lépten-nyomon szükség van a kulturtechnikára, észszerűen nem következhetik más, mint az, hogy a mezőgazdasági és erdészeti főiskolával a kulturtechnikát is egyesítsük.

Különben, a mi mellett mi itt papiron érvelünk, azt már régebben belátták és megvalósították a külföldön. Nem kell messze mennünk; a bécsi földmivelési főiskolán is egyesítve van ez a három tudományszak. A főiskolát 1872-ben állították fel, 1875-ben a hároméves erdészeti tanfolyammal és 1883-ban a kulturtechnikai tudományszakkal bővítették ki. Ha pedig a kiválóan iparral foglalkozó Ausztria ezt jónak látta megvalósítani, akkor az nálunk, a gazdasági Magyarországon nemzeti életszükséglet.

Ezen három tudományszak egyesítésével nemcsak a hazai gazdaság, hanem a földmivelésügyi kormányzat is igen sokat nyerne.

Tudjuk, hogy földmivelésügyi kormányzatunk a szakerőket három helyről toborozza: az erdészeket Selmeczbányáról, a gazdászokat Magyaróvárról, a kulturmérnököket pedig Budapestről. Mindegyik az ország más és más részéből jön, s mindegyik előtt meglehetősen ismeretlen a másik kettő munkaköre, szakának érdeke, jelenlegi állapota stb. stb. De ha ezen vezetőembereink ugyanazon főiskolának bár különböző fakultásairól kerülnének ki, jobban ismernék egymás szakját, helyesebben összetudnák egyeztetni szakuk érdekeit, mert ugyanazon főiskolán mindegyikük megismerkedett a vonatkozásban és rokonságban álló egymásra utalt szakokkal. Ilyen vezető férfiaktól többet várhatnánk, hazánk mező- és erdőgazdaságának fellendítése tekintetében.

Egészen természetesnek tünik fel, hogy — mivel az eddigi gyakorlat szerint az egyes miniszteriumokban rendszerint jogászállamtitkárokat találunk, — több rendelet és intézkedés csak az aktákon valósítható meg, a gyakorlatban pedig félszeg és kivihetetlen. Alkalmazzanak csak földmivelési államtitkárokul szakembereket, különösen majd olyanokat, kik az egyesített főiskolán végzték tanulmányaikat, álláshozóbb lesz működésük a hazai mező- és erdőgazdálkodásra nézve, s a sok félszeg intézkedés és tapogatódzás nem fog majd milliókba kerülni.

A gazdasági, erdészeti és kulturtechnikai főiskola kérdésének felvetésével felmerül az a kérdés is, hogy hol állítsuk fel ezt a főiskolát? Köztudomásu, hogy vannak hivei úgy a koncentrálizációnak, mint a decentrálizációnak is. Az előbbiek az ország fővárosában akarnak elhelyezni mindenféle főiskolát, az utóbbiak pedig a vidéki városokban.

Ha összevetjük a mindkét oldalról felhozott érveket, ebben a kérdésben a koncentralizáció hiveinek kell lennünk.

Érveink szembeötlők.

Mint a „Selmeczbányai Hiradó“ avatott tollu cikkirója is megjegyzi (1905. évi 10. szám), vidéki városban nem lehet meg az a „lüktető szellemi élet, mely a tisztán szellemi munkával foglalkozókat új meg új munkára serkenti és egyuttal a leggyönyörködtetőbb pihenőt is is szolgáltatja.“ A társulás továbbá a szellemi életben is „az egyén erősödésére vezet és azt az áramlatot, a mely a tehetségeket ellenállhatatlan erővel a főváros felé ra-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gadja — feltartóztatni nem lehet, legkevésbbé pedig röpirat-gátakkal és beszédbástyákkal."

Ha Budapesten állítjuk fel a szóbanforgó gazdasági, erdészeti és kulturtechnikai főiskolát, tanárokul a legeslegjelesebb erőket fogjuk megnyerni, mert sok kiváló tekintélyű szakférfiut az tart vissza a tanári katedrára való pályázattól, hogy nem akarja tehetségét Selmeczbányán, vagy más vidéki városban véka alá rejteni.

Budapest főváros roppant előnyei közé számlálható az is, hogy a közlekedési viszonyai kitünőek, mindenfelé ágazó vasutai pedig igen könnyüvé teszik a hosszabb, s rövidebb tanulmányi kirándulásokat. Ezenfelül nem messze vannak tőle erdők, nem messze a mintaszerű, a jól berendezett nagyobb mezőgazdaságok, melyek igen jó szolgálatot tesznek mind az erdészet, mind a mezőgazdasági szak hallgatóinak. Ezenkivül a kulturtechnika hallgatóinak sem kellene messze fáradniok, hogy a mit elméletben tanultak, a gyakorlatban is szemléljhessék.

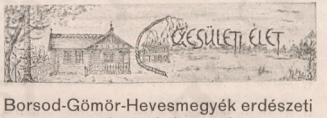
Nevelési szempontból a müzlés és általában a müvészi élet sokkal jobban szemléltető és sajátítható el a fővárosban, mint a vidéken, hol sokszor még állandó színházat sem találunk. Mindezen dolgoknak nevelő hatását pedig egyik kultuszminiszterünk a közelmultban is hangsulyozta. Vidéki városainkban a müzlést fejlesztő, nemes szórakozásokra nem igen nyilik alkalma az ifjuságnak és már ezért is sok közülök a kártya-szenvedélynek áldoz, s korcsmázásra vetemedik.

Mind szélesebb körökben terjed az eszme, hogy végre a tradiciokkal a gazdászoknak és az erdészeknek is szakítani kell. A mostani erdésznemzedéket másként kell nevelni, mint a régieket, ha európai szinvonalra akarjuk emelni főiskolánkat és azért azt Selmeczbányáról Budapestre kell áthelyezni. Fokozottabb mértékben van ott alkalma a fiatalságnak magát úgy a társadalmi müveltségben, mint szellemi tekintetben kiképezni, mint bármelyik vidéki városban. A szak- és rokontudományok fejlesztésére, idegen nyelvek elsajátítására alkalom a vidéken sehol nincsen annyi, mint az ország szellemi központjában. Szegényebb sorsu fiatalembereink pedig könnyebben juthatnak némi mellékkeresethez, mint bármelyik kisebb városban.

A decentralizáció hivei felhozák azt az ellenvetést, hogy a nagyvárosok zajos életével szemben a kisebb városoknak, igy tehát Selmeczbányának, Magyaróvárnak, s másnak is megvan az az előnye, hogy ott a szórakozások nem vonják el az ifjuságot a tanulástól és hogy a kisvárosi élet a legválogatottabb csábításoktól megóvja az ifjuságot.

Ez a nézet egyszerüen ósdias. Valamint a testet edzeni kell, hogy izmosabb, erősebb, ellentállóbb legyen, épen úgy a lelket is edzeni kell az életre, mert az életben nemcsak a test, hanem a lélek is igen sok megpróbáltatásnak van kitéve. Találóan kifejti ezt a selmeczbányai tanári karnak emlékirata: „Az bizonyos, hogy eleinte a mozgalmas élet ezerféle megnyilatkozása, a társadalmi és vagyoni ellentétek az egyén eltünése az emberáradatban, kábító hatással vannak a fiatal emberre. De az élet realizmusának felismerése tágitja a szemhatárt, a fokozottabb versengés acélozza az erőt és valamint a testi nevelésben sem ott tartunk, hogy ifjuságunkat óvjuk minden szellőtől: azonképen a szellemi nevelés terén is jellemszilárd és akaraterős generáció keletkezését csak ugy segithetjük elő, ha jókor megvivatjuk vele a létért való küzdelem előcsatározásait." Ha jól irányitottuk gyermekeink nevelését addig, mig a fővárosba kerülnek, ott már csak küzdeni fognak ugyan, de nem elbukni, s megerősödhetnek, kiforrhatnak az életre. Ha pedig elbuknak, bizonyosan állíthatjuk, különben is elbuktak volna, vagy addigi nevelésük, vagy pedig egyéni különös hajlamaik miatt.

Bármennyire is fájlaljuk a történelmi hagyományoktól való elszakadást, erdészeti szakunk fejlődésének vitalis érdekében határozottan kivánnunk kell: hogy a m. kir. bányászati és erdészeti főiskolára Selmeczbányán miharabb boruljon a feledés fátyola, s hogy a főiskola tanári karának, mint a székhely áthelyezésének leghivatlottabb elbirálójának, az emlékiratában kifejezett óhaja — hathatós támogatást nyerve a gyakorlati szakkörök állásfoglalásában, a mit határozati javaslat alakjában az „Országos Bányászati és Kohászati Egyesület" ez idei közgyülésén kérni is fognak — mielőbb megvalósuljon és azt teljes siker koronázza. *De éppen ezért föl kell még vetnünk ama kérdést: miért nem fordult a főiskola tanácsa emlékiratával, illetve határozati javaslatával egyidejüleg az Országos Erdészeti Egyesülethez is???*

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesületének közgyülése.

A nagy lelkesedéssel, még nagyobb gonddal 1905. április hó 3-án Miskolczon elültetett csemete vidoran fejlődve, ugyanez év szeptember hó 17-én Rimaszombaton befejezte növekvésének első évgyürűjét.

Nézzük keresztmetszetét.

A tavaszi réteg likacsos, de széles; az őszi tömöttebb bár, de keskenyebb. Oka a világosság hiánya nem lehet, abban fürödhetett, hanem az őszi közgyülést megelőzőleg már huzamosabb ideje tartó aszály, mely az egyesület tagjainak felét hivatása körében visszatartotta . . .

De ne elemezzük!

Ne szögezzük a gyönge sejtekre a kérlelhetetlen górcsövet, hiszen e fiatal csemete, ezen egy éves egyesület még rászorul szeretetünk egész melegére, dús lomboza-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tot csakis eleinte elnéző jóakaratunkkal, lankadatlan munkálkodásunk teljes erejével fejleszthet.

A szeretet fényes sugaraiból, a munkából bőven jutott első rendes közgyülésének, mely Gömör-, Kishont vármegye új székházának diszes, nagy termében, a három vármegyéből összeseregleit erdőtisztek, előkelő vendégek és számos érdeklődő feszült figyelme mellett, változatos és fölötte tanulságos tárgysorozatával lélekemelően zajlott le, mély nyomokat hagyva hátra a résztvevők elméjében, szivében.

Jelenvoltak: Áronffy Ernő társ. erdőgondnok, Antóny Gyula hgi erdőgyakornok, Bornemisza László alispán, Badiny Gyula főkapitány, Bobok Tivadar társ. erdőmester, Bródszky Gyula hgi erdőmester, Bánik György m. kir. főerdész, Bárdossy Miklós hgi főerdész, Bayer Ferencz m. kir. főerdész, Csaszkóczy Károly hgi erdőmester, Csoma Gusztáv hgi főerdész, Dénes Géza urad. erdőfelügyelő, Emőki Adolf m. á. v. osztálymérnök, Elek István m. kir. erdész, Fankovics Imre társ. főerdész, Glózer László társ. erdőgondnok, Gura Károly m. kir. főerdész, Gaszner Imre hgi erdőmester, Hering Sámuel hgi erdőmester, Hensch Emil hgi főerdész, ifj. Hering Sámuel erd. főiskolai hallg., dr. Kovács László polgármester, Komáromi István a „Gömör-Kishont" szerkesztője, Kolbenheyer Gyula hgi főerdész, Kiriny Béla közb. igazgató, Kovács Gusztáv m. kir. főerdész, Kostenszky Pál urad. főerdész, Lukács Géza várm. főjegyző, Linszky Károly m. kir. főerdész, Mariássy Gyula főszolgabiró, Mayer Géza urad. erdőmester, Mölczer Gyula városi erdőtiszt, Mihalik Pál hgi erdőgyakornok, Mitske Gusztáv társ. erdőgondnok, titkár, Okolicsányi Lajos hgi erdőmester, Podhradszky András erdőigazgató, elnök, Pékh József m. kir. erdőmester, Pila Ottó hgi erdőmester, Pauchly Rezső püsp. főerdész, Paulsch László hgi főerdész, Tornay Gyula kápt. erdőmester, Szoboszlay László r. fogalmazó, Szénássy Béla hg. erdőrendezőpénztáros, Szepesháry Kálmán hgi főerdész, Stripszky Mihály urad. főerdész, Szifft Gyula hgi főerdész, Szilvássy László hgi erdőmérnök, Zachár István kir. erdőfelügyelő és számos érdeklődő.

Az előzetesen megtartott választmányi ülés után Podhradszky András meleg szavakkal üdvözölve Gömör-Kishont vármegye alispánját, főjegyzőjét, Rimaszombat város polgármesterét, főkapitányát, valamint a többi vendégeket és üdvözölve az egybegyült szaktársakat a közgyülést megnyitotta.

Miután elnök a f. évi augusztus hó 14-ére kitűzött közgyülés elhalasztását az alapszabályok hatósági jóváhagyásának hiányával megindokolta s a fölvetett kérdésre az alakuló közgyülés terjedelmes jegyzőkönyvének felolvasása mellőztetett, Mitske Gusztáv titkár az egyesület belügyeire vonatkozó választmányi jelentést terjesztette elő, melyből kiemeljük, hogy B.-G.-H. megyék erdészeti egyesülete jelenleg 86 tagot számlál, mely szám az erdő- és földbirtokosokhoz intézendő, már csupán az alapszabályok hatósági jóváhagyását és azok csatolását váró fölhivások szétküldése után, remélhetőleg tetemesen emelkedni fog, aminek zálogául több tekintélyes erdő- és földbirtokos nagybecsü igéretét birjuk. A kibontott zászló melyre hazai erdőgazdaságunk érdekeinek megóvása és előmozdítása van fölirva) fennen lobog s máris elindult hódító útjára. Ugyanis mihamar várható a pozsonyi, délmagyarországi és a pécsi vidéki erdészeti egyesületek megalakulása. A mozgalom iránt mindinkább emelkedik az érdeklődés országszerte, sőt átcsap annak határain is, aminek bizonyosága ama Olmützben keltezett meleg hangú levél, melyben Buchmayer Ágoston az eulenbergi erdészeti iskola v. igazgatója üdvözli az egyesület közgyülését. Itt említjük meg, hogy ezen kivül számos levél és üdvözlő távirat érkezett, melyek az Egyesület felvirágzását kivánják.

A választmány jelentésének befejeztekor lépett a közgyülési terembe Gömör-Kishont vármegye alispánja, akinek megjelenését harsány éljenzéssel fogadták. Bornemissza László alispán nyomban fölszólalt és Gömör-Kishont vármegye közönségének nevében üdvözölte az Egyesületet, magasan szárnyaló beszédében kifejtve, hogy az ország egyik sarkalatos érdeke a gazdasági téren való együttes, közös munkálkodás s hogy a vármegye olyan jó intézményt, mely e téren működik, mindenkor készt támogatni. Támogatni fogja B.-G.-H. megyék erdészeti egyesületét is, mert az erdészeti működés még a mezőgazdasági ág tevékenységét is túlhaladja fontosságában. Kivánja, hogy az Egyesület maga elé tűzött nagy céljai mielőbb megvalósuljanak. A szünni nem akaró éljenzés közepette Podhradszky András elnök köszönte meg a szives üdvözletet s igérte, hogy Gömör-Kishont vármegye hathatós támogatását az Egyesület a közjóért való lankadatlan munkálkodásával fogja kiérdemelni.

Ezek után a pénztár megvizsgálására Csoma Gusztáv hgi főerdész, Fankovics Imre társ. főerdész és Linszky Károly m. kir. főerdész küldettek ki és elnök fölkérte Elek István m. kir. erdészt a tárgysorozatba fölvett „Erdőgazdaság szociális alapon" cimü fölolvasásának megtartására.

A gyönyörüen előadott értekezést mindinkább fokozódó feszült figyelemmel hallgatták. A jelen erdőgazdálkodásunk hiányaiból meritett, sötét, de igaz színekkel szemeink elé varázsolt képek szorongató gyürűként övezték az erdőgazdák szivét, és midőn fölhivott szövetkezésre, amely nem bontja meg a társadalmi rendet, hanem azt megizmosítja, szövetkezésre, ami a gyengét és hatalmast egyesítve a gyengét is hatalmassá teszi, aimit mondá: „Egy harmatcseppet a kicsike füszál is elbir, egy áradat pedig mindent elseper. Egy kenderszálat még egy kis cica is széttép, a kötéllel oroszlánokat fékezhetünk meg", és midőn az erdőnek a szigorú magánjog uralma alói való kivonását vitatta, — midőn hatalmas *érvekkel bizonyította, hogy az erdő nem lehet könnyelmüen eltékozolható magántulajdon, hanem fontos közgazdasági hivatásánál fogva köztulajdon, az ország, a*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nemzet közvagyona, — midőn az ábránd honából kipattant egyik pazar eszmét a már másik homályosította el — magával ragadott minden elmét, minden lelket.

A fölötte érdekes és értékes felolvasást mélyre ható latolgatás céljából s esetleg röpirat alakjában szélesebb rétegekben való megismertetés propagálására az egyesület választmányának adták ki.

Linszky Károly m. kir. főerdész a pénztárt vizsgáló bizottság nevében ismertetve az Egyesület vagyoni állapotát, mely szerint az 1905. évi összes bevétel, beleértve a még kint lévő követeléseket is, 532 K 32 f, az összes kiadás 168 K 80 f volt, tehát a tiszta vagyon 354 K 52 f, — Szénássy Béla pénztárosnak a fölmentés megadását és a pénztár példás vezetéséért köszönet nyilvánítását ajánlotta, a mit őrvendetes tudomásúl vettek.

A közgyűlés ezután elfogadta Mitske Gusztáv titkár indítványát egyhangulag elhatározva, hogy az Országos Erdészeti Egyesület tagjainak sorába lép és fölkérte Podhradszky András elnököt és Imecs Béla alelnököt, hogy az Egyesületet az O. E. E. igazgató választmányánál rendes tagúl ajánlja.

Nagy tetszéssel fogadtatott Kolbenheyer Gyula hgi főerdész „Erdőgazdálkodás a balogvári Coburg hercegi uradalom erdőségeiben" című érdekes és tanulságos fölolvasása, melynek a „Magyar Erdész" szaklapban egész terjedelmében leendő közzététele határoztatott el.

Az indítványok során Csoma Gusztáv hgi főerdész beadványa tárgyaltatott a Bükk és Mátra hegységben ős időktől folytatott mészipar szervezésére vonatkozólag s e kérdés Tornay Gyula káp. erdőmester javaslatára a következő közgyűlésre tűzetett ki megvitatás tárgyául.

A legközelebbi közgyűlés helyéül *Eger* város választatott, idejének meghatározása, a titkár javaslatára, a választmányra bízatott azzal, hogy a közgyűlés megtartását azon időpontra állaptsa meg, mikor a szervezkedés már teljes befejezést nyert.

A közgyűlés ünnepi nyugalmának mindvégig síma, kristálytiszta víztükrét csupán az elnök azon kívánsága hozta forrongásba, hogy az Egyesület elnöki tisztségének viselése alól fölmentessék. Érveit már nem mondhatta el, elemi erővel tört ki az éljenzés, s a szóaradat hullámai gyenge sajkaként nyelték el szavait. A szeretet, a ragaszkodás, a nagyrabecsülés, a tántorithatatlan bizalom ily félreismerhetetlen megnyilatkozása előtt kénytelen volt meghajolni, s a jegyzőkönyv hitelesítésére fölkérte Bobok Tivadar társ. erdőmestert és Mölczer Gyula városi erdőtisztet.

Még Mölczer Gyula ismertette Rimaszombat város 1904. év nyarának derekán 480 k. holdon leégett 1—28 éves tölgyes erdejének felujítását. A tetszéssel fogadott ismertetés után a közgyűlésen résztvevők hosszú kocsi-sorban a helyszínére vonultak, a hol részletesen megszemlélték a tőremetszés által szép sikerrel felujult tölgyfiatalost és a két Mátyás-korabeli tölgy lombsátora alatt Rimaszombat város szives vendégszeretetét élvezve, megindult az élénk eszmecsere, a beható vita, mely abban csúcsosodott ki, hogy a kérdéses állományok szál-erdőüzem módban kezelendők, egyben elhatároztatott, hogy az Egyesület Rimaszombat város tanácsához ama kérelemmel forduljon, miszerint ezen területeket tudományos megfigyelések céljaira az Egyesületnek kisérleti területül engedje át.

A kellemes kirándulást a város-kerben fényes társasebéd követte, melyen számos hazafias lendületű, közgazdasági vonatkozású felköszöntő hangzott el, s a rokonérzés, az igaz barátság sokáig emlékedett hangulatban együtt tartotta a jelenlevőket. Mikor meg válni kellett, mindenki magával vitte a szép nap eltörölhetetlen kedves emlékeit és azon meggyőződést, hogy B.-G.-H. megyék erdészeti egyesülete hivatása magaslatán áll, s működéséből csakis áldásdús gyümölcsök teremhetnek erdőgazdaságunk, közgazdaságunk egész vonalán.

Mitske.

Fakereskedelem.

A budapesti *Venezia* kávéház reggeli vendégei szeptember 19-én meglepetéssel látták, hogy Sándor, a régi Sándor, aki minden egyes vendég izlését, kívánságát úgy ismeri, akár csak a maga zsebét, — Sándor, aki, mikor a törzsvendéget még az utcán látja jönni, már megrendeli a habos, vagy fölös kávét, illetőleg a theát, lágytojási stb. úgy, hogy mire a vendég asztalához letelepszik, már előtte párolog a forró reggeli és mellette fekszik a kedvelt lapja, — Sándor a pontos, Sándor a figyelmes, Sándor a gyors és előzékeny pincér — nincs!

Az interpellációk egész özöne zúdult a mondott reggelen a fizetőpincér nyakába: „Hol a Sándor? Mi van a Sándorral? Miért nincs itt a Sándor?"

Sándor beteg! Tegnap dobhártyagyulladást kapott szegény a telefonnál, a hova a délután folyamán 345-ször kellett futnia, illetve ennyiszer kellett meghallgatnia azt a kérdést: „Mi hir van Vinkovczéről?" „Mi hir van Beszterczebányáról?" „Mi hir van Orsováról?"

Tudniuk illik ugyanis e lap tisztelt olvasóinak, hogy a magyarországi, illetve budapesti faszakmának a nádor-utczai Venezia kávéház a börzéje; itt bonyolíttatik le a kereslet és kinálat javarésze, itt kapnak az ügynökök megbizásokat egy-egy kisebb-nagyobb partie eladására, itt kinálnak a feketekávé mellett 5—6—10 waggon berlinigerendát, franczia dongát, talpfát rendkivül olcsón (vagy nagyon drágán, itt informálódik a vidékről felránduló detailkereskedő az árak iránt, mielőtt beállítana a maga nagykereskedőjéhez, vagy termelőjéhez, hogy fűrészárut rendeljen nála, vagy felpanaszolja neki, hogy miért küldött neki legutóbb annyi harmadrendű árút, — itt kérdik, hogy ki venne meg egy lúczfenyőerdőt, melyben alig van jegenyefenyő stb. stb.

Fatőzsde-jellege révén a Venezia kávéház egyike Budapest leghíresebb kávéházainak. Itt találkoznak a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

magyar faszakma érdekeltjei, akiket egy szellemes fiatal kartársuk három kategóriába sorolt: a milliomosok, az alig-milliomosok és a millió-vágyók osztályába; hogy melyik osztály van legnagyobb számban képviselve, azt tán fölösleges lenne megemlíteni. Aki csak némi tájékozottsággal bir, vagy aki valamelyes emberismerettel rendelkezik, az az első tekintetre észre veszi, hogy az a nagy kerek asztal a kávéház főhelyén: milliomos asztal, mely felé bizonyos áhitattal tekint a szomszéd asztal alig-milliomos közönsége, valamint a fiatalság, mely billiárd-, sakk és egyéb játék közben végzi üzleti dolgait, míg az alsós, a tarok, a tartli stb. hivei az udvar felőli elkülönített részen huzzák meg magukat, nem lehetvén tudni, hogy mikor járhat esetleg arra az ember felesége!

De hogy a dologra térjek: Nagy volt az érdeklődés szeptember 18-án. Ezen a napon dült el tudniillik a vinkovczei főerdőhivatal és az orsovai erdőhivatal keményfa és a beszterczebányai erdőigazgatóság puhafaeladásának sorsa.

Bizony nagyon érdekes dolgok történtek ezen a napon a faszakmában!

Beszterczebányán 20, illetve 23%-al kelt el a fa becsáron fölül, Orsován közel 50%-al, Vinkovczén pedig 54%-al!

Legérdekesebb persze a vinkovczei árverés eredménye. Egyetlen egy hordófatermelő, egyetlen egy gömbfakereskedő sem volt képes vásárolni, pedig úgy ezek, valamint azok ajánlatai magasságán meglátszik, hogy elmentek a végső határig. Csakhogy a fűrészüzem-tulajdonosok *még végsőbb* határig mentek!

Mert hát nekik áll a világ!

A vinkovczei főerdőhivatal 2 millió helyett 3 millió koronát kapott; a fűrésztulajdonosok 13 tölgyfaobjektumot, meg egy csomó gondot kaptak; a hordófatermelők és azok az ajánlattevők, kiknek ajánlatai kibuktak, visszakapták a bánatpénzüket; szóval mindenki kapott valamit, még a szegény Sándor pincér is. Az igaz, hogy neki van legkevesebb oka örülni annak, amit kapott, de hát majd csak kárpótolja őt is valaki; ha más nem, hát a milliomos-asztal törzsközönsége.

Attól telik! Tessék elhinni.

* * *

E sorok irásakor még hátra van a vinkovczei főerdőhivatal szeptember 25-iki és a zágrábi határőrvidéki beruházási alap október 5-iki tölgyfaeladása, melyek lefolyására immár némileg következtetni is lehet, a szeptember 18-iki eredmény alapján.

Hanem ki akarna következtetni arra, hogy hová jutunk, ha a megkezdett uton tovább haladunk?

Olyan viszonyok között, amikor egy másfélszázezres tölgyfaobjektumon össze-vissza hét-nyolcezer korona haszon kerül, tekintettel arra az ezerféle gondra, bajra, kockázatra miegymásra, amelyekkel az ilyen vállalkozás jár, még jobban élesíteni a versenyt?

Quo usque tandem? *W. Gy.*

A közp. erdészeti kisérleti állomás folyóiratának, az *„Erdészeti Kisérleteknek“* (szerkeszti Vadas Jenő m. kir. főerdőtanácsos és főisk. tanár Selmeczbányán) legutolsó füzete, a VII. évfolyam 1. és 2. száma nemrégiben hagyta el a sajtót.

A füzet a következő, az erdőgazdaságba vágó közleményeket tartalmazza:

Vadas Jenő: „Az ákáczfáról (Robinia Pseudacacia) általánosságban“ és „Az ákáczfa anatomiai szerkezetéről“.

Mind a kettő mutatvány szerzőnek *„Az ákáczfa monografiája“* cimü pályanyertes müvéből.

Az első az emlitett munkának bevezető része. Benne Vadas tárgyalja az ákácfa behozatalát Europa különböző országaiba, kimutatja az egyes országok természeti viszonyainak és az ákáczfa igényeinek alapján azon okokat, amelyek miatt az ákácz egyes országokban, igy pl. Németés Franciaországban nem tudott nagyobb szerepre jutni és a mely okoknál fogva viszont az ákácz nálunk oly kiváló erdőgazdasági fontosságot nyert, különösen az alföldi homoktalajon, hogy a legelsők sorába jutott.

A második cikk az ákácz fájának szerkezetéről szól.

Ugyanez a tanulmány megjelent német fordításban is Dr. K. Freiherr von Tubeuf: „Naturwissenschaftliche Zeitschrift für Land- und Forstwesen“ cimü folyóiratban.

Vadas közleménye után *Pfundtner Károly* számol be az aranyfarú lepke (Porthesia chrysorrhoea L.) ellen az 1904. évben a m. kir. állami rovartani állomás utmutatásai szerint végzett irtási kisérleteiről.

Ez a lepke tudvalevőleg egynehány erdélyi megyében évről-évre növekvő mennyiségben lép fel már 1901 óta.

Pfundtner kisérleteinek célja az volt, hogy a lepkék egy részében járványos betegségeket idézzen elő, melyek tovább terjedvén, a többieket is elpusztítsák.

A kisérlet nem sikerült, mivel — az u. n. hernyótatókban összeszorított hernyók ugyan elpusztultak, de csak a táplálék hiánya miatt, tehát éhségtől, de semminemű fertőző betegség közöttük nem volt megállapítható.

A következő helyen áll *Török Sándor* beszámolója az általa a vadászerdei erdőri szakiskola erdejében már 6 év óta folytatott kisérletsorozatról, mely a tölgyfa legelőnyösebb feldolgozására irányul.

Török közli a vágások feldolgozásának eredményét és leirja a vadászerdei erdőt, mint a kisérlet tárgyát, mely a hires bánsági tölgyeseknek — sajnos — csak silány maradéka.

„Az erdő minden tekintetben elsőrendü talaján, nem a talaj kitünő minőségének megfelelő erdő áll, hanem az 50—60 évvel ezelőtt folytatott lehető legrendszertelenebb erdőgazdálkodással pusztított, olyan silány minő-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ségű és igen sok esetben beteges fákból álló erdő, melyben még a leggyakorlottabb szakember is első tekintetre alig fedez fel — épületfára alkalmas törzseket."

Ez a leírás eléggé magyarázza, miért nem sikerült még a legaprólékosabb feldolgozással sem, a műfahozatalt 38—40%-nál magasabbra emelni.

A cikk sok, a vágások házilagos kitermelésére vonatkozó és a szerzőnek saját tapasztalatain alapuló gyakorlati tételt tartalmaz, melyek a mi hazai viszonyainkra nagyon értékesek. A meglévő viszonyok között Török — csak az aránylag kis mennyiségű műfát véve tekintetbe — hektáronként 220 K tiszta jövedelmet mutat ki. Tölgyeseink kezelőinek nagyon is ajánlható, hogy a vadászerdei kezelést tanulmányozzák behatóbban. Meg vagyok győződve, hogy hazánk nem egy tölgyerdejében hasonló kezelés sikerrel volna keresztülvihető.

Török még egy másik cikket is közöl, mely a sorkőzötti (mezőgazdasági köztes) használatnak a csemeték fejlődésére való befolyásáról szól.

Az erre vonatkozó kísérletek is már 6 éve folynak; a fafaj kocsányos tölgy, kísérletek háromféle módon és mindig párhuzamosan végeztettek.

A kísérlet-sorozatból tehát határozottan megállapíthatjuk azt, „hogy jó talajon, hol a gyom stb. buján tenyészik, az erdősítések csak köztes használatok alkalmazása mellett lehet teljes sikerrel felnevelni."

A két Török-féle cikk között áll *Fekete Zoltán* „Az erdészeti főiskolai növénykert Wellingtoniái" című leírása.

Északamerika ezen faóriásai, ugy látszik, hazánk erdészetében valamikor nagyobb szerepet fognak játszani, a mi értékes tulajdonságaiknál fogva kívánatos is. A selmeczbányai példányok annál érdekesebbek, mert valószínüleg megélhetésük legszélső határának tekinthetjük ottani helyüket.

Az ezután következő közleményt *Véssey Mihály* irta, aki a szabédi kísérleti telepen az 1904-ik évben végzett munkákat sorolja fel.

Ezt követi a hat erdészeti meteorologiai állomáson az 1904-ik év folyamán feljegyzett adatok kimutatása, mely közül egynehány a füzethez csatolt ábrákban grafikailag is fel van tüntetve. A táblázatokat és rajzokat a meteorologiát előadó vegytani tanszék assistense, *Zügn Nándor* állította össze.

A 80 oldalra terjedő füzet végén a közp. állomás közli az erdészeti kisérleti állomások elmult évi tevékenységét, valamint a folyó évre tervbe vett munkálatokat. Ez utóbbiak közül nagyon érdekesnek igérkezik az e tekintetben még kevéssé ismert erdélyrészei Mezőség flórájának a megállapítása, melyet a görgényszentimrei állomás végez *Lopussny Kornél* segélyével. A központi állomásnál folyó munkák közül megemlítendő, „Az időjárás befolyása a fa növekvésére és fájának tulajdonságaira," továbbá az erdőlési kísérletek az ország különböző részeiben különféle módon és eltérő viszonyok között.

R.

Mikor lőhető a fürj?

(Válasz G. I. és M. Gy. uraknak.)

A közelmultban két helyről intézték hozzám levélben azt a kérdést, hogy mikor lőhető a fürj?

Hogy ez a kérdés egyáltalában felszínre kerülhet, arra az okot vadásztörvényünk szolgáltatja, mert nem szabja meg határozottan a fürj vadászatára a tilalmi időt, sőt a fürjet külön sehol meg nem említi.

Hogy ezt bebizonyítsam, citálom az 1883. évi XX. t.-c. III. fejezetét, mely megállapítja a tilalmi időt.

„e) siket- és nyirfajdkakasra junius hó 1-től március hó 1-ig, jércékre pedig minden időben;

f) császármadarakra december hó 1-től, fáczánokra és tuzokokra február hó 1-től augusztus hó 15-ig.;

g) foglyokra január hó 1-től augusztus hó 1-ig;

h) éneklő madárra minden időben;

i) minden más madárra, a 11. és 12. paragrafusokban meghatározott kivételekkel, február hó 1-től augusztus hó 15-ig; a tilalmi időszak alatt sem a vadak fiait elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni vagy tojásaikat elszedni nem szabad, kivétetvén ez alól azon tulajdonosok vagy bérlők, kik a tojást ép a vadtenyésztés céljából szedetik.

11. §. A madarak közül kivételt képeznek a vándorés vizimadarak; de ott, hol ez utóbbiak költenek, a párosodás és költés időszaka alatt a tilalom reájuk is kiterjed.

12. §. Tiltott időszak alatt is szabad vadászni a seregekben vonuló vadludakra, vadkacsákra, vad- és szelíd galambokra, keselyükre, sasok, kányák, vércsék, héják és ölyvek minden nemeire, valamint a nagysuholyra s végül a hollókra, szarkákra, varjakra, verebekre és seregélyekre; a seregélyekre azonban csak szőlők és gyümölcsösökben."

A fürj vadászatát tehát a törvény külön csakugyan nem szabályozza, de mivel a fürj köztudomás szerint vándormadár, a 11. paragrafus vonatkozhatna ő reá, csakhogy értelmét félre lehet magyarázni, mert nem elég világos. Azt mondja: „kivételt képeznek a vándor- és vizimadarak, de ott, hol ez *utóbbiak* költenek, a párosodás és költés időszaka alatt a tilalom reájuk is kiterjed." Ez a szó hogy *„utóbbiak"* kétségtelenül csak a vizimadarakra vonatkozhatik, mert különben ilyen determinálásra nem lett volna szükség; másrészt pedig a törvény a vándormadarakat is — s tegyük már itt hozzá a fürjet is — oltalma alá akarta venni, különben mi szüksége lett volna reá, hogy ezt a paragrafust ilyképen fogalmazza: *„a vándor- és vizimadarak"* . . .

Vitának nem volna helye, ha a hivatkozott paragrafus pld. így hangzana: 11. §. „A madarak közül kivételt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

képeznek a vándor- és vízimadarak, de ott hol költenek, a párosodás és költés időszaka alatt a tilalom reájuk is kiterjed." A főhiba tehát, hogy a fűrjet nálunk sokan minden időben vadászák, abban rejlik, hogy a törvény nem mondja ki elég határozottan a tilalmat.

A fűrj vándormadár, hazánkban a tyukféléknek ő a legkisebb képviselője, a telet Afrikában és a Görögszigeteken tölti. Nálunk a síkot lakja, erdőben soha sem található. 8—15 tojását rendszerint a zöld vetések közé rakja le juniusban, melyekből 20 nap mulva kibujnak a csibék.

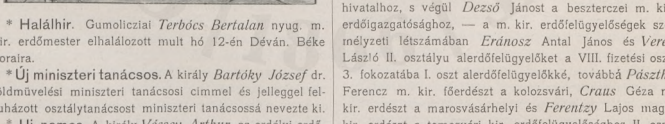
Ha vadásztörvényünknek 11. paragrafusát olyképen magyarázzuk, hogy a fűrj tilalmi ideje összeesik a vízimadarakéval, akkor sem tudnók pontosan a *határnapot* megjelölni, melytől meddig terjed a vadászidény és illetve a tilalmi idő, mert törvényünk csak a költés és párosodás időszakáról szól. Hazánk éghajlati viszonyai különbözők: az északi megyékben később indul meg a tenyészet, mint a déli részeken, s így a madarak párosodási, költési ideje sem esik ugyanazon a napokra.

Tapasztaljuk azt a fürjnek legközelebbi rokonánál, a fogolynál, hogy magasabb fekvésü részeken még augusztus közepe körül is mily aprók a fogolycsibék, míg ugyanakkor pld. Temesben, Torontálban már egészen anyányiak.

A reguláris vadászok azonban azt tartják, hogy a fürjet sem szabad korábban vadászni mint a fogolymadarat, és nem korrekt vadász az, aki azt az általános vadászati tilalmi időben is lövi.

Fejletlen vadászati viszonyainknak tudható be törvényünk eme hiánya is, mert mégis csak különös, hogy Középeurópának épen abban az országában, ahol aránylag legtöbb a fürj, a vadászidény meg ne legyen határozva. Ausztriának s Németországnak legtöbb tartományában a fürj vadászati tilalmi idejét törvényesen mindenhol pontosan szabályozták.

Imecs Béla.

* **Halálhir.** Gumolicziai *Terbócs Bertalan* nyug. m. kir. erdőmester elhalálozott mult hó 12-én Déván. Béke poraira.

* **Új miniszteri tanácsos.** A király *Bartóky József* dr. földmüvelési miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott osztálytanácsost miniszteri tanácsossá nevezte ki.

* **Uj nemes.** A király *Vécsey Arthur*, az erdélyi erdőipar-részvénytársaság igazgatójának, valamint törvényes utódainak, a kereskedelem terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar nemességet „fenyvesi" előnévvel díjmentesen adományozta.

* **Áthelyezés.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Kócsy János* erdőtanácsost Budapestről Beszterczebányára helyezte át s a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság vezetésével bizta meg.

* **Kinevezések.** A földmivelésügyi miniszterium vezetésével megbizott ügyvezető miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtiszteki létszámában kinevezte erdőtanácsossá: *Soltész* Nándort a szászsebesi erdőhivatal kerületébe; erdőmesterekké: *Tellyesniczky* Nándort a lugosi erdőigazgatóság, *Pischl* Pált a szászsebesi erdőhivatal, *Divald* Bélát és *Kovács* Gábort pedig a zsarnóczai erdőhivatal kerületébe; főerdészekké: *Beszler* Kálmánt a bustyaházai erdőhivatal, *Ladányi* Frigyest az ungvári főerdőhivatal, *Barsy* Richárdot a lippai főerdőhivatal és *Krauze* Károlyt a szászsebesi erdőhivatal kerületébe; erdészekké: *Bónis* Kálmánt az ungvári főerdőhivatal, *Vermes* Győzőt a lippai főerdőhivatal és *Haderdány* Andrást az ungvári főerdőhivatal kerületébe; ideiglenes minőségü erdőgyakornokokká a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat, illetve uradalmi erdőgyakornokokat: *Kriska* Sámuelt a zsarnóczai erdőhivatal, *Nagy* László a nagybányai főerdőhivatal, *Papp* Gusztávot az ungvári főerdőhivatal, *Velics* Rezsőt a liptóujvári főerdőhivatal, *Mozs* Ferenczet a máramarosi erdőigazgatóság, *Zimay* Jánost a soóvári erdőhivatal, *Pap* Sándort a bustyaházai erdőhivatal, *Bechine* Ferenczet a kolozsvári erdőigazgatóság, *Fromm* Jánost a beszterczebányai erdőigazgatóság, *Szorkovszky* Tibort a zsarnóczai erdőhivatal, *Leitner* Endrét a kolozsvári erdőigazgatóság, *Rusznyák* Győzőt a liptóujvári főerdőhivatal, *Divald* Bélát pedig a lippai főerdőhivatal kerületébe, — az állami kezelésbe vett községi stb. erdők létszámában, *Lumnitzer* Béla m. kir. főerdészt, a pécsi m. kir. állami erdőhivatal főnökét, a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába m. kir. erdőmesterré, *Biloveszky* Béla és *Elek* István m. kir. erdészeket a IX. fizetési oszt. 3. fokozatába m. kir. főerdészekké, *Kotzmann* Géza, *Bükhel* János, *Márton* Benedek *Pál* János és *Konczvald* Ferencz m. kir. erdészjelölteket a X. fizetési osztály 3. fokozatába m. kir. erdészekké, végül a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségü m. kir. erdőgyakornokokká: *Fridrik* Árpádot a balassagyarmati *Bachmann* Ottót a beregszászi, *Zavicsa* Józsefet a fogarasi, *Petricsek* Istvánt a nagyváradi m. kir. állami erdőhivatalhoz, s végül *Dezső* Jánost a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz, — a m. kir. erdőfelügyelőségek személyzeti létszámában *Eránosz* Antal János és *Veres* László II. osztályu alerdőfelügyelőket a VIII. fizetési oszt. 3. fokozatába I. oszt alerdőfelügyelőkké, továbbá *Pászthy* Ferencz m. kir. főerdészt a kolozsvári, *Craus* Géza m. kir. erdészt a marosvásárhelyi és *Ferentzy* Lajos magy. kir. erdészt a temesvári kir. erdőfelügyelőséghez II. oszt. királyi alerdőfelügyelőkké, — a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtiszteki létszámában erdőnesterekké: *Krajnyák* Jánost a vinkovczei főerdőhivatal kerületébe; *Mariányi* Jánost pedig a földmivelésügyi miniszteriumba; főerdészekké: *Kmetonyi* Emilt az otocsáci

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

erdőhivatal, *Suszter* Rezső t a zágrábi erdőigazgatóság, *Bogsch* Árpádot pedig a vinkovczei főerdőhivatal kerületébe; erdészekké: *Vassányi* Mihályt az otocsáczi erdőhivatal, *Szilágyi* László és *Braxator* Hallmuthot pedig a zágrábi erdőigazgatóság kerületébe; erdészjelöltekké: *Stojanovics* Illést az otocsáczi erdőhivatal, *Visnic* Milánt pedig a zágrábi erdőigazgatóság kerületébe; végül ideiglenes minőségű erdőgyakornokokká a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat: *Schaab* Bálintot a zágrábi erdőigazgatóság *Budisavljevic* Tódort az otocsáczi erdőhivatal, *Kakódy* Dánielt pedig a vinkovczei főerdőhivatal kerületébe.

* **Megbizás.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter a sóvári erdőhivatal kerületében *Zsuffa* Antal főerdészt a a sóvári főraktár kezelésével, *Enyedy* János erdészt pedig a központi fogalmazói teendők végzésével bizta meg.

* **A Stainer Gyula** körmendi magpergető gyára arról értesiti az érdeklődő t. közönséget, hogy a silány tölgy makktermés miatt a folyó év őszén árjegyzéket nem ad ki, de minden szakmájába vágó kérdezősködésre a legnagyobb készséggel ad felvilágositást.

* **Fakivitel Hamburgba, Madridba.** Hamburgból irják, hogy az amerikai tölgy- és fenyőfa jelentékeny behozatala dacára ott nagy érdeklődés mutatkozik magyarországi fa iránt, melyet ott nagyon kedvelnek. Egy ottani ujabban alakult társas cég, mely megfelelő tőkével rendelkezik, Hamburgban megfelelő helyen 15,000 kg. hordképességü darukat állitott fel, úgy hogy a beérkező fa lerakását és hajóra vagy vasútra való rakását könnyen eszközölheti, ottani fürésztelepén pedig a fát deszkákká és gerendákká dolgozza fel és kiszáritja. Bővebb részletek megtudhatók a m. kir. Kereskedelmi Muzeumban. — Madridi konzulátusunk 1904. évi jelentése szerint az egykor oly fontos dongakivitelünk Spanyolországba majdnem egészen Olaszország kezébe ment át, mely e tekintetben Északamerikát is túlszárnyalja Spanyolország ujabban intézkedéseket tett, hogy dongaszükségletét saját termeléséből fedezze, minek eddigi főakadálya az utak hiánya volt. Egy társaság horvátországi munkásokkal az asturiai erdőkben havonként 45—50,000 darab dongát készittet. Más vállalok is követni fogják ezen példát.

* **Az Országos Erdészeti Egyesület** jótékony alapitványaiból december hó folyamán kiosztandó segélyek iránt bélyegtelen folyamodványok f. é. november 10-éig nyujthatók be az egyesület titkári hivatalánál. (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) Segélyért folyamodhatnak oly önhibájukon kivül szorult helyzetbe jutott erdőtisztek, vagy altisztek, akik az egyesületnek tagjai és kötelezettségüknek eleget tettek, továbbá ily egyesületi tagok özvegyei és árvái.

* **A földmivelésügyi miniszter a koronauradalom ellen.** A gödöllői koronauradalom Pestmegye alispánjához vizkiviteli engedelemért folyamodott, hogy joga legyen a nyári hónapokban a Rákospatak vizét öntözésre felhasználni. Kérelmét azzal okolta meg, hogy a Rákospatak körül végzett alagcsövező munka következtében a patakba több talajvíz ömlik, mint a mennyit a rétöntözés belőle elvonna. A Rákospatak vizével hajtott vizimalmok ellenezték a vízkiviteli engedelem megadását, mert ez a nyári hónapokban zavarná az üzeműket. Az alispán az engedelmet megadta és ezt a határozatot a vármegye közigazgatási bizottsága is helybenhagyta. Az érdekelt malomtulajdonosok a földmivelésügyi miniszterhez fölebbeztek, a ki megsemmisitette az alsófoku határozatokat és utasította az alispánt, hogy tartson ujabb tárgyalást, hogy az engedelem megadása nem korlátozza-e már régebben adott vízhasználati jogokat. Az ujabb tárgyaláson a koronauradalom csak a vasárnapi öntözés megengedését kérte, a mi különben minden földbirtokost megillet. Ebben a molnárok jogi képviselője is megnyugodott.

* **Tej papiros-palackokban.** New-York környékén egy nagy tehenészettel rendelkező gazda tejszállitmányait ezentúl nem üveg-palackokban, hanem papirtartályokban küldi szét. Ugy a régi, mint az uj palackokat a kisérleti állomás megvizsgálta s azt tapasztalta, hogy az üvegpalack (fémkupakkal) több káros baktériumot tartalmazott, mint ezen uj papir-palack, hol a belső bepiszkitás a legkisebb mérvre csökkent. A papirpalackok vastagabb fatartalmu lemezpapirból készülnek; kupalakuak; a fenék kétszeres vastagságu. A palack oldala a nyilás fölé helyezett, $1^1/_2$ métermázsa sulyu nyomást kibir. A dugók is papirból készülnek. A papirpalackokat a tejtartalommal 100°-nál sterilizálják. A feltaláló állitása szerint a tej két nappal tovább eltart a papirpalackban, mint az üvegből készült tartályban. $^1/_4$ liter ürtartalmu tejespalack papirból 60 gr.-t, üvegből 800 gr.-t nyom. A papirtartály az üvegpalack árának ötödébe kerül, ez oly kis költség, hogy a papirpalack használat után mint értéktelen tárgy eldobható. A kérdés csak az, nem fejlődnek-e baktériumok az átlátszatlan palackokban, mert az elősdiek a sötét helyen könnyen szaporodnak.

* **Uj vasutak a Székelyföldön.** A földmivelési miniszter a „Székelyakczió ismertetése" czimü kiadványában a Székelyföld közlekedési ügyeire kiterjeszkedve fölemlíti, hogy a Székelyföld mezőgazdaságának, iparának és kereskedelmének s minden irányu gazdasági kibontakozásnak életbevágó érdeke az ugynevezett székely körvasut kiépítése, mi a Székelyföldre az ország gazdasági vérkeringését kiterjeszti s a Székelyföldet a kelet forgalmával is kapcsolatba hozza. Most tudvalevőleg e vasut kiépitését a beruházási törvény biztositotta s az épités a szászrégen-dédai vonalon megkezdetett, mádéfalva-gyertyószentmiklósi szakaszon pedig ez év tavaszára előkészitetett. Odaadó munkássággal fáradozott továbbá — a jelentés szerint — azon, hogy a kükülővölgyi vasut folytatása, a sóvárad-parajdi vonal felépüljön. Ezen vasut megépítése létérdeke Marostorda és Udvarhely vármegyék érintett részeinek és feltétele Szóváta fürdő fejlődésének. Előmunkálati engedélyt eszközöl ki a m. kir. földmivelésügyi miniszter az ágostonfalva-málnási vasutra; mely

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

összekötővonal, ha kiépítik, Csik és Háromszék vármegyét az ország belsejéhez jóval közelebb hozza s Háromszék vármegye gazdaságilag, főkép iparilag legtöbbre hivatott vidékein vezet keresztül. A vízi utakat illetőleg a kirendeltség első ténykedése az volt, hogy a Maros folyó tutajozása jogi akadályainak elhárítására vonatkozó javaslatait megtette. A földmivelésügyi miniszter elrendelte, hogy szakközegei a terveket és a költségvetést kidolgozzák.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Hosszú hallgatás után ismét tollat fogok, mert őszintén megvallva, megszállott a türelmetlenség a miatt, hogy a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola tanári karának a főiskola áthelyezése ügyében közzé tett emlékiratára a M. E. nem reflektál, jóllehet a napi lapok ugyancsak foglalkoztak vele.*

Az emlékirat a szakemberekhez szól (és pedig — a mint tudom — nemcsak a bányászokhoz és kohászokhoz, hanem az erdészekhez is) s szakunkat mélyen érdekli; kötelességünk tehát, hogy reflektáljunk rá és ha helyeseljük, akkor támogatására siessünk, ha pedig nem helyeseljük, kifejezzük ellenkező nézeteinket, ép olyan nyiltsággal és tárgyilagossággal, a minővel a tanári kar elénk lépett.

Igaz ugyan, hogy az erdészeti főiskola áthelyezésének kérdésében szakunk már az O. E. E. 1896-ik évi közgyülése alkalmával állást foglalt és a főiskolai tanári kar memorandumában egyesületünk álláspontjával teljesen egybehangzó; ámde azért a memorandumhoz való hozzászólást még sem tekinthetjük feleslegesnek. Nem tehetjük ezt egyfelől azért, mivel a napi lapokban a memorandum ellen olyan cikkek jelentek meg, a melyek a tanári kar törekvésének elitélésével közvetve egyesületünk álláspontját is támadják, másfelől azért, mert biztos tudomásom van róla, hogy közöttünk is vannak szakemberek, akik (legalább eddig) a decentralizálás elvét követve, a főiskolát inkább valamelyik megfelelőbb vidéki városba óhajtanák áthelyeztetni.

Én magam is azok közé tartozom, akik nem óhajtják a főiskolát okvetlen Budapestre vinni, de mindjárt kijejentem, hogy a mai viszonyok között mégis a tanári kar álláspontjára helyezkedem, mert komoly megfontolás után belátom, hogy az elszigetelt helyzet főiskolánk fejlődését más — Selmeczbányánál fejlettebb és egyébként is alkalmasabb vidéki városban is nehezítené. Egészséges, erőteljes fejlődésének egyike legfőbb alapfeltétele tagadhatlanul az, hogy a rokon tudományos szakok közvetlen közelségében legyen, a melyeknek termékenyítő hatása szaktudományaink önálló fejlődését megbecsülhetetlen mértékben gyámolíthatná és nagyon sokat elháríthatna azok közül a nehézségek közül, a melyek főiskolánk mai elszigetelt helyzete mellett szaktudományaink önállósodását lassítják és gátolják. Ennek a kívánalomnak hazánkban, ahol meggyőződésem szerint nemcsak a tudományos, hanem a gyakorlati képzés is sokat nyerne. Az ott levő számos faipari telep és gyár s a közeli, belterjesen kezelt erdők könnyü hozzáférhetősége, valamint a fakereskedelem szemléltető tanításának lehetősége a szolgálatra nézve kétségkivül sokkal értékesebb gyakorlati képzésre adna módot, a minő főiskolánk mai székhelyén lehetséges.

Ha volna valamelyik fejlődőtebb, kedvező fekvésü vidéki városunkban egy müegyetem, akkor főiskolánk uj székhelye tekintetében másként véleknedném magam is, de a míg ez nincsen, addig Budapest mellett török pálcát, mert bizonyos, hogy ez idő szerint főiskolánkat az elszigetelt helyzet bénító hatásától teljesen csak ott óvhajtjuk meg és a rokon tudományos szakok közvetlen közelségétől várható előnyöket szakunk javára igazában csak ott biztosíthatjuk.

Hogy az áthelyezés kapcsán főiskolánk milyen szervezetet nyerjen, arról a tanári kar emlékirata nem szól. Célja — mint látom — csak az, hogy tisztázza azt a kérdést: vajjon érdemes volna a reorganizatio kapcsán szükségessé vált ujabb nagy arányú befektetéseket a selmeczbányai főiskola kiegészítésére fordítani, a helyett, hogy ezekkel az áldozatokkal a főiskolának alkalmasabb városba való áthelyezéséhez kezdenének. Magam is kizárólag e mellett a kérdés mellett maradok tehát, anynyival is inkább, mert azok a cikkek, a melyeket a tanári kar emlékiratára vonatkozólag a napi lapokban olvastam, főleg Selmeczbányáért harczolnak, azt akarva bizonyítani, hogy főiskolánk Selmeczbányán nagyon jó helyen van.

Őszintén megvallom, hogy a magam részéről a cikkeknek ezt a törekvését nem látom sikerültnek, sőt ha azokat az argumentumokat tekintem, a melyek Selmeczbányának a főiskolával szemben tanusított áldozatkészségét, a város fejlődését és egészséges voltát hangoztatják, attól kell tartanom, hogy a hirlapi cikkezés Selmeczbánya rovására szolgál, mert sok olyan dolog szellőztetésére adhat okot, a melyek nemcsak ezen érvek igazságbeli gyöngéit, hanem a városnak más — a tanári kar memorandumában nem említett gyöngeségeit is feltárhatnák. Ilyesmiben sem jó a tűzzel játszani. Maradjunk csak az igazság mellett; ismerjük be, hogy Selmeczbánya a neki éltető erőt adó fémbányászat hanyatlásából folyólag

* Mi a magunk részéről a M. E.-ben már eddig is többször kifejeztük, hogy főiskolánkat Selmeczbányáról Budapestre kívánjuk elhelyezni. Lapunk mai számának más helyén meginl csak ennek a nézetnek adunk kifejezést.

Szerkesztő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

szegényedik és a haladó világban hovatovább szembetűnőben elmarad. Ez tény, a melyet eltagadni nem lehet. A kérdés lényege különben sem ezen fordul meg, hanem a memorandumának a város és az ottani bányának hanyatlásával kapcsolatosan előadott érvelésein, a melyek között a minket erdészeket érdeklő érvek fölött az O. E. E. már 1896-ban döntött. A többivel én — mint erdész — nem foglalkozom. A minket érdeklő részre is csak annyit jegyzek meg, hogy habár jó hazafiság tekintetében nem érzem magamat valami gyöngének, mégis nyugodt lélekkel csatlakozom a rossz hazafiak szinébe kevert tanári kar álláspontjához, vigaszt meritve abból a reményből, hogy ha ezzel én is a rossz hazafiak sorába kerülök, talán kisegít majd az O. E. E., a melynek ugyanezen vádat reménlethleg nem fogják kiutalványozni.

Ebben vigasztalódva, rátérek egy kissé a szóban levő cikkek azon részeire, a melyek a főiskolának Selmeczbányán hagyását az ország érdekében állónak vallják.

A cikkek erősen felpaprikázott tónusából az a gyanum, hogy selmeczi benszülöttek irták, a kik érthető önzésből nem tudják és bizonyára nem is akarják megérteni, hogy a főiskola kérdése és Selmeczbánya sorsa nem egészen egy lapra tartozó dolog. Pedig tényleg igy van. Főiskolánk korszerű fejlesztése és korszerű fejlődésének minden irányban való teljes biztosítása emminens országos érdek, a melyet nem egy város kivánalmai és érdekei szerint, hanem hazánk közérdekeihez mérten kell megoldani. Ha az utóbbiak a főiskola áthelyezését teszik kivánatossá, akkor ezt meg kell tenni, minden habozás nélkül, mert az a haszon, ami a főiskola ott hagyásából Selmeczbányára háramlik, egyáltalán nem ellensúlyozhatja azokat az elvitázhatlan hátrányokat, a melyek szakképzésünk nehezítése, bénítása révén közérdekeinket érik. Más lapra tartozó kérdés azután az, hogy Selmeczbánya a főiskola áthelyezése esetén miként volna kárpótolható.

Részemről is kivánatosnak tartom, hogy Selmeczbánya a főiskola áthelyezése esetén kárpótlásban részesüljön (és ezzel a tanári kar memorandumа is számol), de azt, hogy az áthelyezés kérdését csak Selmeczbánya érdekeinek szemüvegén át vizsgálják és Selmeczbánya érdekei szerint mérlegeljék, határozottan helytelenitem.

A tanári kar memorandumа e tekintetben is helyes irányt követ, ellenben a szóban lévő hirlapi közlemények mind Selmeczbánya érdekeit helyezik előtérbe és a memorandumot oly érveléssel igyekeznek gyöngiteni, a melyben a hazabeszélés hamis állításokkal, igaztalan támadásokkal, sőt a tanári kar ellen irányuló gorombáskodásokkal párosul.

Bennem, aki Selmeczbányát és a tanári kar nagytöbbségét jól ismerem, ezek a cikkek erős visszatetszést keltettek, különösen akkor, a mikor egyik collegám a kezembe adta a „Selmeczbányai Hiradó“ augusztus 27-iki számát, mely a „Magyar Állam“-nak egy eddig nem olvasott támadó cikkét közli.

A ki eddig az állásfoglalás tekintetében kétségben volt, az olvassa el ezt a cikket és megvagyok győződve, hogy habozás nélkül a tanári kar mellé áll.

Olyan támadás az egyetlen főiskolánknak előttünk tiszteletben és becsülésben álló tanárai ellen, a mely minden jó érzésű szakemberben csak ellenszenvet kelthet. A memorandum érveit komoly ellenérvekkel egyáltalán nem cáfolva, a decentrálizálás örve alatt Selmeczbánya védelmére kel és ugy tüntetve fel a dolgot, mintha a memorandumot nem a tanári kar, hanem annak csak egy része adta volna ki, az áthelyezés iránti törekvést nehány tanár fennhéjázásának s kóválygó semmitévés, zsurolás, kávéházazás és lustálkodás utáni vágyódásának minősíti. Ezt a stylust, ezt az érvelési modort úgy hiszem, nem kell minősítenünk. Elég érthetően minősíti önmagát, világos tanújelét szolgáltatva annak is, hogy a tanári kar komoly érvelése ellen nem az érvek fegyverét, hanem a sértő támadás azon eszközeit viszik harcba, a melyek ellen már jó izlésünknél fogva is tiltakoznunk kell. Tiltakoznunk kell mindannyiunknak, a kik a selmeczbányai főiskolán, illetőleg akademián végeztünk, mert a tanárainkat érő becsmérelés szakunkat is mélyen sérti, úgy állitva minket a közvélemény elé, mintha egyetlen főiskolánk tanári karának egy része semmitevésben élő korcsmai és kávéházi alakokból telt volna ki és mi olyan alakoktól nyerjük a szakképzést, akik nemcsak a főiskolai tanszékekre, de még komoly társaságba sem valók.

A kik ilyen hangon, ilyen modorban irnak, azokkal szemben a tiltakozáson és visszautasításon kivül más szavunk nem lehet. Azokkal szemben kár volna vitát kezdeni.

E helyett én csak gratulálni akarok a „Selmeczbányai Hiradó“-nak, hogy a szóban levő cikket egész terjedelmében közölte. Az a pilátusi kézmosogatás-féle, a mit a cikkekhez bevezetés gyanánt hozzá fűz, nem igen oszlathatja el a cikknek egész terjedelmében történt közlése folytán támadó abbeli gyanumat, hogy nagyon szivesen közölte; ezért pedig méltán gratulálhatok. Csak azt szeretném tudni, hogy vajjon a selmecziek örömmel olvasták-e?

Ha igen: akkor nagyon helyesen tették, hogy a főiskolai tanári kar memorandumára adandó ellenmemorandum szerkesztésével a városi leváltarost bizták meg, mert akkor a jelen csakugyan nem alkalmas arra, hogy a főiskola ott maradása mellett bizonyitson; akkor mindenesetre jobb lesz csak a mult emlékeire hivatkozni.

Na de azt már még sem hihetem, hogy a selmecziek egészen elfelejtsék ezt a régi közmondást: „A ki haragszik, annak nincs igaza“, és remélem, hogy a készülő ellenmemorandum valóban nem az „agyonütés“ taktikáját követi, hanem — miként a „Selmeczbányai Hiradó“ irja — oda törekszik, hogy a mozgalom megindításának okait szüntesse meg.

Ezt igaz érdeklődéssel várom, annyival inkább, mert a lapokban eddig megjelent mérges elleniratok komoly

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vitára nem alkalmasak. A város ellenmemoranduma talán alapot ad arra is.

Addig féleteszem a tollat abban a reményben, hogy mire ismét alkalmam lesz kézbevenni, addig talán a M. E. hasábjain is többen lépnek sorompóba.

Ebből a reményből merítek bizalmat ahhoz is, hogy a t. Szerkesztő úr szives lesz becses lapjában levelemnek helyet adni, a miért előre is köszönetet mondok.

Szaktársi üdvözlettel

Csatár.

Fekete fenyő 1—2—3 és 4 éves **megvételre kerestetik.**

Szükségelteltik mindegyikből 10.000 darab.

Ajánlatokat kérek „Feketefenyőcsemete" jelige alatt a szerkesztőségbe.

Két drb 4 hónapos erőteljes, tenyésztésre alkalmas vadkan eladó. Ára a kettőnek 120 korona. **Ajtay Sándor Zöldes** u. p. **Gurahoncz** (Aradmegye.)

A Természettudományi Közlöny 1902., 1903. és 1904. évi összes füzetei tíz koronáért és az **Erdészeti Lapok** 1902., 1903. és 1904. évi füzetei huszonnégy koronáért eladók. Cim a szerkesztőségben.

Erdőgyakornoki állást keres a selmeczi főiskolát végzett fiatal ember. Cim a kiadóhivatalban.

Fricks Rundschau 1902, 1903 és 1904 évi füzetei összesen nyolc koronáért eladók. Cim a szerkesztőségben.

Veszek

élő nyulakat

és fizetek darabjáért 4—6 koronát. Befogó-hálót és személyzetet küldök. Veszek még élő fácánt, foglyot stbi is. Minden vadnemet legolcsóbban szállítok. Csomagolás bérmentve.

F. HORÁČEK

Wildexporteurin Martinitz b. Starkenbach (Böhmen).

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü

vadászfegyverek

megrendelhetők:

Lakatos Károlynál

Budapest, II., Csalogány-utca 26.

2 és 3 éves

fekete fenyő csemete

kerestetik 1905 őszére és 1906 tavaszára, továbbá 50/80 ctm. magas, többször átültetett

fekete fenyő fácska.

Ár és mennyiség közlése „**Erdő**" jelige alatt a szerkesztőségbe küldendő.

Hirdetmény.

Felsőmeczenzéf nagyközségnél megüresedett

erdőszolgai állásra

pályázat nyittatik. Évi fizetés 200 korona, 50 korona lakbér esetleg természetbeni lakás, 12 m. vegyes tüzi fa, 2 drb szarvasmarhára erdei legelő.

Pályázati kérvények **f. évi november hó 1-ig** az elöljárósághoz beadandók.

Elöljáróság.

Holfeld erdőtanácsos **vadnyalató pora**

nagyban elősegíti a

fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kisérletek igazolják a tiszta, növényeredetü pornak kitünő hatását. Az e porral készített sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eredeti állapotban csakis

FORSTRAT HOLFELDS ERBEN

Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

Feltűnést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.

Kitünő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és rugányos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan járó, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak

7 korona.

Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Rovás.

Tehát újból testvérharc! Harc a maradiság és a haladás között! Ha ez a küzdelem nem az Isten verte magyar erdészek kebelében dúlna, egy percig sem lehetnénk kétségben arra nézve, melyik viszi el a győzelem pálmáját. — De így?! A multak keserves tapasztalásai, csalódása után vajjon mit várhatunk, mit remélhetünk?

* * *

Értem az Országos Erdészeti Egyesületben komoly alakban nyilvánított nézeteltéréseket a kir. erdőfelügyelőségek és az állami erdőhivatalok egyesítéséről. Tehát a szaklapok, főleg a „Magyar Erdész“ hasábjain megjelent cikkek az egyesítés szükséges, célszerű voltáról meddők voltak, hatástalanul hangzottak el, hidegen hagyták azt a férfiút, aki egykor az erdészet élén mint teljes hatalmú diktátor állott, érdekeink, személyi ügyeink előre vivésében.

* * *

No de reméljük, sőt elvárjuk, hogy az Orsz. Erd. Egyesület választmányától kiküldött bizottság tagjai feladatuk magaslatán fognak állani, nem fogja őket feszélyezni, hogy a két ellentétes nézetet valló ellenfél is tagja a bizottságnak, nem fogják elejteni magát az ügyet a személyi érdekekért. Méltányolni fogják az egyik félnek nemes önfeláldozását, aki nem régen létesített művén a saját kezdeményezéséből javítani, pótolni akar, mert felismeri az egyesítésnek nagy fontosságát, mely úgy a hivataloskodás megkönnyítésére, mint a személyzet *anyagi helyzetének a javítására* alkalmas. Kérjük Isten segítségét, hogy siker koronázza fáradozását, nemes törekvését!

* * *

Ez alkalomból önkéntelenül eszembe jut az az idő, amikor a községi erdők államosításakor egy másik nagy hangu, egyébként pedig gyöngének mutatkozott emberünk megnyirbálta ugyancsak a most ismét jövőnk érdekében fáradozó férfiunak az eredeti tervezetét, aminek következtében annyira hiányos szervezés látott napvilágot, hogy az erdészekben elkeseredést szült, a helyesen és nemesen gondolkozó laikusoknak az ajkára pedig szánó mosolygást csalt. S íme, midőn ujabb alkalom kínálkozik helyzetünk javítására, megint egy hozzánk tartozott egykori főemberünk küzd az érdekeink ellen. Pedig a nevéhez már is egy szomorú korszak emléke fűződik, amelyben az erdész tekintélyét megtépték, tudományos készültségét, kvalifikációját kétségbe vonták, lefokozták.

* * *

Mi lehet hát az indító ok, amiért kerékkötőnek állott be? Védelmére felhozhatná valaki, hogy félti művét, az erdőtörvényt. Attól tart, hogy megdől az egész, ha bolygatni kezdik. De vajjon annyira tökéletes, hibátlan alkotás-e, hogy közel 30 esztendő ellenkező tapasztalásaival, szükségleteivel, követelményeivel továbbra is bátran dacolhat? S a szőnyegen levő egyesítés okvetetlenül maga után vonná-e az erdőtörvény megváltoztatását? Szerintem nem. De még ha úgy volna is, ha a haladás szelleme meghúzta volna fölötte a halálharangot, nem helyesebb, méltóbb volna-e, ha ellenkezés helyett teljes tudásával, teljes erejével azon munkálkodna, hogy az uj alkotás mentül megfelelőbb, mentül tökéletesebb legyen.

* * *

Szó volt az országos főerdőmesteri állás betöltéséről. Helyes, töltsük be, van rátermett emberünk. De igyekezzünk törvényben biztosítani ama jogunkat, hogy ezt az állást csak szakember

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

foglalhassa el. (Bár ebben a szerencsétlen országban az irányadó emberek, ha érdekök úgy kívánja, még az irott betűknek is más értelmezést adnak, mint a közönséges logikus fővel gondolkozók.) A közel mult e tekintetben szomorú tapasztalatokkal szolgált. Tudjuk, hogy hajszálon mult, hogy jogászember nem került az országos főerdőmesteri székbe. Milyen garanciánk van a jövőre nézve, hogy ezen, elnyomásunkra irányzott kísérlet nem fog megismétlődni, esetleg célra vezetni? A külső hatóságokhoz beosztott jogvégzett fiatalságban már meg van a trójai fa ló, amelyet akkori vezető emberünk gyengesége, rövid látása bevitt a falaink közé.

* * *

Midőn az 1898. évi törvénycikkből folyt szervezést a magasabb állások megnyitásával agyonütötték, akkori főemberünket és társait — egyesek szerint — az a tekintet vezette, hogy a kincstári erdészek háttérbe szorultak volna. Sancta simplicitas! mekkora rövidlátás! Hát nem érték fel észszel, hogy a logika örök törvényei szerint ez a szervezés okvetetlenül és elmaradhatatlanul maga után fogná vonni a kincstári erdészek sorsának hasonló mérvű javítását? Most megint hasonló bölcseség lesz a hangadó?

* * *

Természetes, hogy az uj szervezésnek akkor lesz meg a kivánt eredménye, ha az — akár erdőigazgatósági, akár erdőfelügyelőségi címmel — szervezendő hivataloknak a külvilág előtt bizonyos tekintélyt, méltóságot biztosítunk, ha t. i. az élükre állított tisztviselőket a VI. rangosztályba sorozzuk, vagyis ha a magasabb állások számát tetemesen szaporítjuk. A mostani állapot, amidőn egy vagy több vármegye erdőügyeinek a vezetője rangban kevés kivétellel ott van, ahol pl. a telekkönyvvezető, egyáltalában nem válik javunkra és díszünkre. Furcsa fogalmuk támad a laikusoknak a „magyar erdész" kvalifikációjáról.

* * *

Világos, hogy a körülményektől függne, hogy az így szervezett állásokat egyszerre, avagy fokozatosan töltenék be. A fődolog azonban, hogy a szervezés meg legyen szavazva.

* * *

Addig is azonban, míg az uj, okvetetlenül bekövetkezendő szervezés meg lesz, összetett kezekkel álljunk-e, s türelmesen várjuk-e a sült galambot? „Segíts magadon s az Isten is megsegít!" Hogy a m. kir. erdészek csekély személyes bátorsággal rendelkeznek, számtalanszor bebizonyították. Kapkodtak fűhöz-fához, leginkább az Orsz. Erd. Egyesületnek a nyakán jártak siránkozásaikkal, mintha az nem országos, hanem m. kir. testület lenne, amelynek nincsen más fontosabb feladata, mint a gyámoltalan, pipogya erdészek jogainak a kivívásáért sorompóba lépni. Nem szégyenletes állapot ez? Hát jogaink megvédéséért fellépni nincs erkölcsi batorságunk? Nincs talán elegendő, magasabb állásban levő emberünk, akik ügyünket kezükbe vennék? Persze, persze!

A jóllakott ember nem érzi, nem tudja, mi az éhség.*

Quercus.

Főiskolánk és Selmeczbánya.

E lapok legközelebbi számában maga az érdemes szerkesztő cikket irt a selmeczbányai főiskola áthelyezéséről. Cikkében a főiskola tanári kar memorandumának álláspontján, az áthelyezés mellett van, és a fővárosban szeretné látni azt, hol „a társulás a szellemi életben is az egyén erősödésére vezet és mivel azt az áramlatot, a mely a tehetségeket ellenállhatatlan erővel a főváros felé ragadja, feltartóztatni nem lehet." Megpenditi egyszersmind egy gazdasági főiskola vagy egyetem felállításának eszméjét is.

A tanári kar memoranduma tehát a M. E.-ben is visszhangra talált. Valóságos tárgató volt az az alaposan megszerkesztett memorandum, mely bérces kis hazánkon végighangzott; de alig némult el hatalmas hangja, itt is, ott is hallható volt egy-egy kicsiny vadász-kürt hangja, mely túl akarta harsogni a hatalmas érctrombitát, de hiába, nem sikerült nekik.

A napilapok csakúgy hemzsegtek a viszonválaszoktól.

---

* Quercus feltevésében téved, mert Bedő határozottan kijelentette, hogy az egyesítésnek elvileg nem ellensége, de kivánja, hogy az O. E. E. mint erkölcsi testület életjelt adjon magáról és hogy az egyesítést célzó munkában lehetőleg minden faktor bevonassék, nehogy valami félszeg, helytelen intézkedés lásson ujra napvilágot.

Bár Quercus teljesen tévedt felfogásában, mégis szószerint hozzuk hozzászólását minteg bizonyságául annak, hogy az egyesítés eszméje mily szilárd alapon áll s mily elszánt védelmezői akadnak még a képzelt támadások ellen is.

Imecs.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erősen támadták a tanári kar memorandumát. A forrás, melyből a támadások özöne fakadt, egy darabig ismeretlen volt, de azután kitünt, hogy a vizerek Selmeczbánya felé visznek; majd napnál világosabb lett a forrás, mikor Selmeczbánya sz. kir. város közönsége f. évi szeptember havában kiadta terjedelmes válasziratát a főiskolai tanári kar memorandumára. Ezen válasziratban megtalálható majdnem minden, mit a különböző lapok támadó cikkei tartalmaztak, a hang pedig feltünően ugyanaz.

Azt hiszem, hogy mindazokra nézve, kik főiskolánk ügyét figyelemmel kisérik, nem lesz érdekteles, ha Selmeczbánya közönségének válasziratához nyilvánosan hozzászólunk.

Különben is e válaszirat valóságos kirohanást intéz a főiskola áthelyezését kivánó tanárok ellen s olyan modorban és olyan szokatlan eszközökkel vitatja a tanári kar memorandumában foglaltak igazát, hogy egyenesen az ügy érdekében kénytelenek vagyunk itt, a nyilvánosság előtt is hozzászólani, nehogy bárki is arra a nézetre tévedjen, mintha mi erdészek a válasziratot és az azt megelőző hirlapi közleményeket helyeselnők.

Selmeczbánya város válasziratát és az azt megelőző hirlapi közleményeket ugyanaz a hang, ugyanaz a modor jellegzi.

A szerzők egyszerüen lekicsinyelnek, kigúnyolnak és sértő valótlansággal támadnak mindenkit, a ki a selmeczbányai főiskola áthelyezése mellett van. Egyik a főiskolák decentralizálásának jelszavát, a másik Selmeczbánya nemzeti hivatását, a harmadik a mult hagyományainak tiszteletét hangoztatva intézi a támadást, de abban mindenik megegyezik, hogy Selmeczbányának hódol, a főiskolát onnan áthelyezni óhajtó tanárokat pedig többékevésbé lerántja. A vezető szerep természetesen Selmeczbánya város közönségének emlékiratáé, melynek szerzői napilapokban, úgylátszik, csak előgyakorlatokat végeztek a nagyobb támadáshoz.

Mindjárt konstatálhatjuk azonban, hogy (a mennyire mi tájékozva vagyunk) a magyar erdészek körében sem a város válaszirata, sem annak előcsatárjai nem találtak oda, ahova céloztak. Támadásaik hatása a város által óhajtott hatásnak épen az ellenkezője. És ezen nem is csodálkozhatik senki, a ki tudja, hogy a tanári kar memorandumában kifejezett kivánság az egész magyar erdészet régi óhaja, a melyet az Országos Erdészeti Egyesület 1896. évi közgyülése egyhangulag határozatta emelt, alapos indokolással kimondva, hogy az erdészeti főiskola fejlesztésére Selmeczbányát nem tartja alkalmas helynek és kifejezést adva egyszersmind annak a kivánságnak is, hogy a főiskola mielőbb Budapestre helyeztessék át.

Ezt Selmeczbánya közönsége nagyon jól tudja: válasziratában is felemliti, de csak azért, hogy az Országos Erdészeti Egyesületre is röppinthessen egy mérgezett nyilat s aztán nem törődve azzal, hogy az ország szakközönségét képviselő egyesület a főiskola áthelyezésének kérdésében a főiskola tanári karával együtt hazánk legilletékesebb fóruma: az önérdektől elvakultan, laikus ésszel neki ront mindennek, ami érdekei ellen van s nem átalja a letagadás, elferdités, gúny és rágalom eszközeit is igénybe venni, csakhogy célt érjen.

Nyugodt megfontolással nehéz megérteni, hogy a város ezzel a modorral mire törekedett? — Csak egy cél látszik valószinünek, t. i. az, hogy olyan válaszíratot akart közre adni, a melyre a tanári kar — mint testület — állása méltóságánál fogva nem válaszolhat. Ezt — úgy hiszem — elérte, mert nagyon valószinü, hogy a tanári testület a város okvetlenkedései kedvéért nem fog eltérni attól a tárgyilagos iránytól, a melyet memorandumában követett, az az irány pedig a förmedvényszámba menő válaszirat megválaszolását kizárja.

Különben a szakközönség előtt nincs is szükség replikára.

Előttünk tisztán áll a valóság és bizonyos, hogy mindazok, a kik a selmeczbányai erdészeti főiskolát (illetőleg akadémiát) végezték, megbotránkozással olvasták azt a durvaságig méltatlan támadást, a melyel a főiskola iránti szeretetet és tiszteletet hirdető város főiskolánk érdemes tanárai ellen támad, azért, hogy erdészeti egyesületünk 1896. évi határozatát életre akarják kelteni. Reánk nem gyakorol megtévesztő hatást a városnak sem a valóság elferditésére épitett öndicsérete, sem a jó izlést sértő elménckedése, sem az a meghamisitott krónika, a melyet a mult dicsérete és a jelen embereinek alattomos, vagy nyilt támadása érdekében iktat a válaszirat elejére. Mi valószinüleg mind egyetértünk egyik kollegánk ama nézetében, hogy Selmeczbánya város közönségének válaszirata egy olyan bizonyiték, melynél kiválóbb módon semmi sem igazolhatja főiskolánk elhelyezésének égető szükségét.

A nagyközönség tájékoztatása kedveért azonban a magunk részéről helyénvalónak, sőt szükségesnek látjuk a város válasziratára behatóbban is reflektálni.

A válaszirat a maga egészében bővitett másа a „Magyar Állam"-ban megjelent förmedvénynek, melynek tónusát Selmeczbánya hivatalos közlönye — a „Selmeczbányai Hiradó" is elitélte. Célja a tanári kar emlékiratának hamis szinben való bemutatása, lekicsinylése és kigúnyolása, a minek érdekében bőven használ olyan eszközöket, a melyek egyrészt izléstelenségükkel, másrészt a viszonyokat ismerők előtt nyilvánvaló valótlanságukkal lepnek meg.

Mindjárt az elején bámulatos önérzettel „gyönge alapokon nyugvó"-nak és a valótlanság jellegét magán viselőnek minősiti a tanári kar emlékiratát. Ezzel a főiskola történetének ismertetéséhez lát, a miből azonban egyéb — reánk nem tartozó — dolgokon kivül jónak látja bőlcsen elhallgatni azt a tényt, hogy Selmeczbányát és annak környékét az erdészeti felsőbb szakoktatás céljaira már az akadémia legelső tanárai alkalmatlannak minősi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tették* s azóta erdészetünk jelesei közül igen sokan ismételték meg ugyanezt a véleményt, hozzáadva még a magyar erdészek által kivétel nélkül vallott meggyőződést is, hogy az erdészeti és bányászati felsőbb szakoktatás között a múlt időkből a jelenre is átszármaztatott kapcsolat szakoktatásunknak határozott kárára van. Ezek megcáfolhatatlan tények. Érthető tehát, hogy a város válaszirata miért siklott át fölöttük és miért akarja a nagyközönséget megtéveszteni azzal a furcsa konklúzióval, hogy már a bányászati akadémia megalapításakor „ikertestvéreknek tekintették a két szakot" (t. i. a bányászatot és erdészetet). Ezt az ikertestvérséget azonban kár volt porhintőnek használni, mert hiszen — mint fennebb említettük — épen ez a mi legfőbb bajunk, miután felsőbb szakoktatásunknak olyan iker-párral kell közösségben élni, a melynek élet- és fejlődési igényei a mieinktől nagyon eltérők.

Mindezt alaposan kifejtették az Országos Erdészeti Egyesület 1896. évi közgyülésén, a hol az a régóta élő meggyőződés is egyhangu határozat alapjában nyert kifejezést, mely szerint Selmeczbánya az erdészeti felsőbb szakoktatás tovább fejlesztésére alkalmatlan hely.

Ezen nem változtat a főiskola ujabb idei fejlődésének hangoztatása és a külföldi szaktekintélyek udvarias elismerő nyilatkoztatása való hivatkozás. Főiskolánk — hála a kormány jóindulatának s a válaszirataban alaposan meghurcolt tanárok ernyedetlen munkásságának és magánuton is állandóan folytatott gyüjtésének — a legutóbbi 15 év alatt tényleg sokat gazdagodott; ez örvendetes tény; de való igaz az is, hogy azokkal az anyagi áldozatokkal és azzal a munkással, a mibe főiskolánk gazdagodása és fejlődése Selmeczbányán került, alkalmasabb viszonyok között a tökély sokkal magasabb fokára lehetett volna emelni, a melyen a tudományos világ elismerését más irányokban is kivivhatta volna. Ezt minden szakember tudja és a mint egyik főiskolai tanártól hallottuk, meglátják a külföldiek is, a kik közül egyesek nem hallgathatták el a fölötti csodálkozásukat, hogy az erdészeti főiskolát a mult hagyományai kedvéért még mindég Selmeczbányához láncolják, a hol sem a helyi körülmények miatt, sem elszigetelt helyzeténél fogva nincs helyén. A főiskolának a válaszirataban fennen hirdetett gazdagodása tehát távolról sem olyan jelenség, a mi a mellett bizonyithatna, hogy főiskolánk Selmeczbányán jó helyen van. Ha a gazdagodásra forditott áldozatokat és munkát egybevetjük az eredményekkel: épen az ellenkező következtetésre jutunk, mely méltán kelti fel minden hozzáértő csodálkozását a fölött, hogy főiskolánkat miért tartják mindenáron Selmeczbányán, a hol a kedvezőtlen viszonyok miatt az ország áldozatkészsége és a tanárok munkássága az ország és illetőleg a szak érdekei szempontjából nem biztosithat olyan eredményeket, a minőket kedvezőbb viszonyok között elérhetne és a hol ezeknél fogva sem az ország szakközönsége, sem a tanári kar nem látja helyén valónak a főiskolát.

A válaszirat ama következő részei, a melyek a tanári kar memorandumát úgy akarják feltüntetni, mintha az csak néhány fiatalabb tanárnak a tanári kar nevét csak bitoroló megnyilatkozása volna és mintha a tanárok régebben egyáltalán nem lettek volna hivei az erdészeti akadémia áthelyezésének, a tények tudatos elferditésére épitett ámitás. Selmeczbányán mindenki tudja, hogy a memorandum kiadását a tanári kar túlnyomó többsége kivánta s ennélfogva az emlékirat a *tanári tanács határozata* folytán látott napvilágot. Ezt mi is selmeczi embertől tudjuk, a ki azt is positive tudta, hogy a többségi határozat ellen különvéleményt egyik tanár sem adott. A válaszirat tehát olyant állit, a minek valótlansága közismeretü és hogy állitását valószinüvé tegye, mindjárt felsorol egynehány tanárt (19-ből 5-öt), a kik a memorandum ellen szavaztak, és folytatólag az emlékirat cáfolatra szánt érvelését úgy kezdi, mintha az érveket azoktól a tanároktól meritette volna. Hogy ebben mi az igazság, azt biztosan nem tudjuk, de részünkről az utóbbit nem hihetjük el, mert nem tudjuk feltételezni, hogy a megnevezett tanárok a tanács határozata ellen ilyen uton akarnának aknamunkát végezni és nevüket oda adnák egy olyan irathoz, mely tanártársaik lekicsinylésére, kigúnyolására és megrágalmazására törekszik. Épen azért csodálkozunk is a fölött, hogy a főiskolai tanács ellen „kijátszott" tanárok a válaszirathan történt szerepeltetésük miatt a nyilvánosság előtt még nem tiltakoztak.

Az ámitás másik része egészen hasonló jellegü, amennyiben a való tény az, hogy az erdészeti főiskola áthelyezésére irányuló mozgalomnak, egy kivételével, valamennyi erdészeti szaktanár kezdettől fogva hive, sőt részben tevékeny részese is, és hogy a tanári testület ülésein nem provokáltak határozatot, az (illetékes helyről vett értesülésünk szerint) onnan van, hogy a régibb bányászati és kohászati tanároknak Selmeczbányához való vonzódása miatt többségre nem számithattak. Igy állván a dolgok, a válaszirat hasztalan erőlködik az erdészeti tanárok korábbi lelkiismeretére való hivatkozással. Meg volt ez tényleg akkor is és ha akkor a kedvezőtlen körülmények miatt törekvéseiknek nem tudtak a főiskola tanácsában is érvényt szerezni, abból csak a válaszirat jellegző különös okoskodás szerint következhetik, hogy most hallgatniok kellene.

E helyett az elménckedés helyett célszerübb lett volna legalább a többi dolgokban nagyobb figyelemmel keresni az igazságot.

A válaszirat azonban továbbra is hű marad az ámitási taktikához és annak bizonyságául, hogy Selmecz-

* Egyedül Feistmantel csinált kivételt, a ki azonban az erdészet tanitását csak a bányászati oktatás tartozékának tekintette s ehhez képest azon a véleményen volt, hogy a selmeczi akademiának „sohase legyen célja általános erdészeti képzettségü erdőgazdákat nevelni."

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

bánya az erdészeti felsőbb szakoktatás céljaira alkalmas hely, egy kis „hozzáadással" sorompóba állítja az Országos magyar Bányászati és Kohászati Egyesületet, nagy betűkben szedett sorokban azt fogva reá, hogy Selmeczbányát az *erdészeti* felsőbb szakoktatás céljaira nagyon alkalmasnak találta. Nem áll módunkban a nevezett egyesület 1897. évi memorandumával ellenőrizni a válaszirat ebbeli állítását, de józan ésszel nem hihetjük el, hogy a bányászok és kohászok országos egyesülete 1897. évi memorandumával bele avatkozott volna az *erdészeti* szakoktatás kérdésébe és abban az arra illetékes erdészeti egyesület 1896. évi határozatával teljesen ellenkező álláspontra helyezkedett volna. Ugyan honnan vette volna ahhoz az illetékességet, és feltéve, de meg nem engedve, hogy ez a furcsaság mégis megesett: ki vehetné komolyan egy nem szaktestületnek a szakemberekkel szembe helyezkedő megnyilatkozását?

Ezzel is ép olyan kár volt előhozakodni, mint a nyomban utána következő bekezdés azon állításával, hogy a memorandum nem ad felvilágosítást arra nézve, hogy a tanári kar miért lép nyilvánosság elé épen most a főiskola elvitelét célzó törekvésével?

Lám: még ebben is meg akarja hamisítani a valót; hiszen a memorandum kifejti, hogy a főiskola reorganizálása ujabb építkezéseket és egyéb nagy költségekkel járó kiegészítéseket tesz szükségessé, a melyeknek megtétele előtt végre tisztázni kell azt a rég vajudó kérdést, hogy a főiskolára érdemes-e Selmeczbányán még többet költeni, mikor napról-napra érezhetőbb lesz, hogy ennek a technikai főiskolának a rokon technikai szakok tudományos intézkedéseitől nagyon is elszigetelt helyzete és egyéb hátrányos körülményei miatt, a fejlődés biztosítékait Selmeczbányán nagyon nehéz, vagy épen lehetetlen megteremteni s a selmeczi fémbányának feltartózhatatlan hanyatlása — a mi a bányászatra utalt város további hanyatlását is feltételenül magával hozza — előbb-utóbb ügyis szükségessé teendi a főiskola áthelyezését.

Ez az okadatolás az előtt, aki a memorandumot meg akarja érteni, a tanári kar eljárásának inditó okait elég érthetően feltárja, sőt nyilvánvalóvá teszi azt is, hogy a tanári karnak kötelessége volt a memorandumot megirni és közreadni, mert ha meggyőződése az, hogy főiskolánkat más helyen az eddigiekhez hasonló áldozatokkal is minden követelmény kielégítésére alkalmasabbá, tökéletesebbé tehetjük mint Selmeczbányán, akkor a közérdek egyenesen megköveteli, hogy meggyőződésüket nyilvánitsák még pedig akként, hogy ahhoz az illetékes fórumok döntése előtt a szakközönség is hozzá szólhasson. Ezen kétségkivül helyes felfogás eredményének látjuk a tanári kar memorandumát és abban, hogy a szakköröknek is megküldötték, élénk bizonyságát leljük annak is, hogy a tanárok igaz ügyért, igaz meggyőződéssel szállottak síkra.

A város válaszirata — mint később látni fogjuk, — ezt is letagadja; előbb azonban teljes felsőbbséggel be akarja bizonyítani, hogy a memorandumnak „egyetlen helytálló érve sincsen", sőt „a szakoktatás szükségleteinek kellő méltatását is nélkülözi." Okoskodásának ebben a részében ri ki leginkább a laikus felfogás, különösen ott, a hol fejtegeti, hogy a fővárosban gyakorlati szolgálatra alkalmas embereket nevelni nem lehet és ennek bizonyságául el akarja hitetni, hogy pl. a berlini és párisi főiskolák nem nevelnek az üzem szolgálatára embereket; vagy ott, a hol azt bizonyítgatja, hogy Selmeczbányán az erdészeti felsőbb szakoktatás minden kelléke meg van, mig Budapesten csak ákáczfát és (talaj helyett) bűzös asphaltport lehet találni. Itt a tisztelt szerzők nagyon el találták dobni a sulykot. Okoskodásuk laikus észjárásuknak olyan élénk tükre, hogy még a tájékozatlan olvasó is nyomban meglátja benne a hazaszélő bácsikat, a kik a dologhoz értést ravaszkodással, frázisokkal és nagyitásokkal igyekeznek demonstrálni, közben nagy gonddal eltakargatva a selmeczbányai élet szörnyen megdrágult szegénységét és a város számtalan mizériáit s a nagyobb hatás kedvéért mély bölcseséggel kijelentve, hogy e memorandumnak az a minden komoly ember előtt igaz állitása, mely szerint „a fővárosban, mint kulturális kereskedelmi és sociális tevékenységünk központjában a hallgatók látóköre tágabb, itélete helyesebb, müveltsége általánosabb lesz s a főváros müvészi élete a fiatalság estetikai érzékének kifejlődésére vezet", — az „életviszonyok" helytelen megfigyelésére vall.

A magunk részéről mindezt őszinte csodálkozással olvassuk, készséggel elismerve, hogy a válaszirat szerzői olyant produkáltak, a mire mi replikázni nem merünk. De minek is? Hiszen azokkal, a kik egy komoly kérdésben igy irnak s a kik a felsőbb erdészeti szakoktatás feladatait és szükségleteit olyan színvonalról itélik meg, a melyen a memorandummal szemben a ribniki és zsarnóczai fürész s a Selmeczbánya közeli környékén látható erdőgazdaság mutatkozik a legerősebb ellenérvnek, azokkal szakszerű vitát nem kezdhetünk. Ennyire laikusokkal nehéz megértetni, hogy az ország egyetlen erdészeti főiskolája a mi viszonyaink között minő feladatok előtt áll és a magyar erdészeti szaktudományok önálló fejlesztését célzó munkájában mennyire hasznára lenne, ha a rokon tudományos szakokkal állandó érintkezésben lehetne. Nehéz megértetni, különösen akkor, a midőn az erdészeti oktatás kereskedelmi és tágabb ipari szükségleteit, a rokon technikai szakok közvetlen egymásra hatásának épen nálunk annyira kiváló fontosságát s az általánosabb müveltség és szélesebb körü tájékozottság szükségét nem is akarják belátni és a mikor arra, hogy nekünk nemcsak a gyakorlatban, hanem a tudomány terén is fokozottabb számban van szükségünk kiváló szakemberekre, elegendőnek találják azt a mosolyt keltő naiv ellenvetést, hogy a miként a multban voltak akadémiánknak és szakunknak jelesei, azonképen lehetnek a jövőben is, csak dolgozzanak a tanárok olyan ügyszeretettel, a minővel a régi nagynevü

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tanárok dolgoztak (a kikre egyébként tájékoztatásul megjegyezzük, hogy Selmeczbányáról a válaszíratban felsoroltak mindenike el igyekezett működésének megfelelőbb helyre, mihelyt szerét tehette.)

Ilyen ellenféllel szemben elegendőnek véljük csak azt konstatálni, hogy a magyar erdészek közvéleménye régen belátta már, hogy főiskolánknak a selmeczbányai elszigeltség kárára van, sőt azt is nagyon sokan vallják, hogy társadalmi emelkedésünk egyik legfőbb akadálya is főiskolánk elszigetelt helyzetében keresendő.

Selmeczbánya válaszirata tehát nemcsak a főiskolai tanári kar memorandumával, hanem a magyar erdészet közvéleményével is hadakozik. Hogy erre vállalkozott, azt értjük, mert hiszen a városnak nagy érdeke, hogy a főiskola teljes egészében ott maradjon, ámde már azt nem tudjuk józan ésszel belátni, hogy a maga érdekeit miért védi azon főiskola rovására, a melyet állítása szerint mindég dédelgetett gyermekének tekintett és a védelemnek ehhez a módjához miért vesz igénybe olyan eszközöket, a melyekről nagyon jól tudja, hogy igaztalanok; miért akarja a főiskola elvitelének hiveitől (köztük az Orsz. Erdészeti Egyesülettől is) elvitatni a jó szándékot, az őszinteséget és a hozzáértést, és ha ezt teszi, miért hadakozik hamis érvekkel, miért ferdíti el léptennyomon az igazságot s miért veszi igénybe még a tanárok igaztalan megvádolását, gúnyolását is, mikor tudnia kell, hogy a Selmeczbányát ismerő szakemberek a „lólábat“ mindenütt meglátják és feltételezheti rólunk, hogy a szakunk érdemes tanárai ellen intézett igaztalan, izléstelen kirohanásait visszautasítjuk.

A válaszíratnak eddig nem érintett részeihez szólva: magyarázza meg a város közönsége nevében megnyilatkozó polgármester ur pld. azt, hogy a városi vízvezeték szegénységét, hiányait és a viz sulfátos voltát, miért leplezi egy, a főiskolai tanárok ellen irányított izléstelen viccel, a mikor tudnia kell, (mert interpellálták is miatta), hogy a viz körül még nagyobb mizériák is vannak? miért üti el a közfürdő hiánya miatti panaszt a Fizély-féle fürdő rejtelmes emlegetésével, holott arról a szükös magánfürdőről mindenki tudja, hogy azzal még egy rátartósabb nagyközség is szégyenlené előhozakodni? miért akarja elhitetni a világgal, hogy Selmeczbányán szinte paradicsomilag olcsó az élet, holott szegény ottlakók budapesti árakkal, sőt egyes dolgokban azoknál is drágábban kénytelenek megfizetni mindent? és miért dicsekszik olyan fennen azzal, hogy Selmeczbánya „épen a közelmultban óriási haladást ért el“, a mikor más valóban fejlődő városokhoz mérten tényleg erősen hátra maradt és szegénységénél fogva a haladás legelodázhatlanabb követelményeit is alig képes kielégíteni? Vagy talán azok a szegényes toldás-foldások mennek óriási haladás számba, a melyek imitt-amott láthatók? Avagy az elszerencsétlenült honvédszoborral díszített tenyérnyi Erzsébet-park és az előbb említett vízvezeték s a korcsmák s kutyák számának gyarapodása jelzik az „óriási“ haladást? Mert ha a válaszíratban felsorolt haladási bizonyítékok közül kiszedegetjük az oda gondosan beillesztett idegen tollakat s az áldozatkészség homályos ódáját helyes világításba helyezzük: a haladás óriása nyomban szegényes törpévé vedlik át és a jó Ég tudja miért bizonyítgatott áldozatkészség is igen silány alakot ölt.

Ezekkel kár volt oly nagyon dicsekedni, hiszen előttünk — a kikre a szőnyegen levő ügy egyik fele első sorban tartozik és a kik Selmeczbányát ismerjük, a nagy dicsekvés az ismert valósággal szemben vajmi kevéssé bizonyíthatja a főiskola otthagyásának célszerűségét.

Ha pedig a nagyközönséget akarták informálni, akkor miért elégedtek meg annyival, a mennyit írtak? Mi okból nem festettek tökéletesebb képet? Miért nem emlékeztek meg például a színházak, bálok, hangversenyek és nyilvános ünnepélyek egyetlen helyiségéről: a városi vigadóról is, mely remek (?) stylusával, elmés (?) beosztásával és kiváló (?) belső szépségével páratlan a maga nemében s a benne vigadók élvezetét izléses (?) voltán kivül mindjárt gyanusabbnál-gyanusabb illatokkal, füst és portól telített levegővel is gazdagítja. Miért hallgatták el a város egyetlen téli sétahelyének két végén díszelgő mulató helyeket, a hol a környék kóbor czigányai — különösen hetivásárok alkalmával — erkölcsöt és izlést nemesítő (?) ingyenes mulatságban részeltetik a járókelőket, más napokon pedig gyanus külsejü existenciák teszik élvezetessé (?) a séták? Miért nem emlékeztek még a világvárosok egyikének — Konstantinápolynak — példájára szépen kifejlesztett utczai kutya-kultusukról, a mely pedig kinologiai tanulmányokra nagyszerű? Miért hallgatnak a közegészség megóvására oly nagyon alkalmas (?) házaló- koldulási intézményükről, meg arról a szintén utánzásra méltó rendszerről, melylyel a közcsendháborítás biztosíttatott. Mi okból nem adják hű képét az utczáknak, különösen pedig a város egyetlen tágasabb utcájának, télen, hóolvadáskor, a midőn a bennlakók leirása szerint egészség-(?)-bacillusoktól nyüzsgő barna, vagy épen fekete hóhalmok szegély-éke díszíti hónapokon át? Miért nem ismertetik meg a gyarló emberiséggel közelebbről az annyira dicsért vízvezetéket és a vízkezelésnek azon szeniális specialitását, melynek segélyével szárazság idején lehetővé vált az iható viznek iha tatlannal való pótlása? Miért hagyják említés nélkül azokat az illatos utcadíszeket (?), a melyek a környék szebb helyeire, sőt — a mint láttuk — a lövöldére és Kisiblyére vezető mellékutcákat állandóan díszítik? Miért nem mellékeltek nehány képet a város utcáit összekötő remek (?) lépcsőkről és miért nem adtak színes lenyomatot a házak izléses (?) külső képéről? Miért nem mutattak be egynehány szobát, a minőkben a főiskolai hallgatók zöme lakik? Miért tértek ki olyan könnyü szerrel (a betegségi százalékról mélyen hallgatva) a főiskolai hallgatók egészségi viszonyainak közelebbi

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

taglalása elől, a mikor mi arról annyi jót (?) hallottunk. És miért hallgatták el a város még sok más jelességét, holott azokkal a válasziratban feltárni óhajtott szinigazságot tökéletesebben jellegezhették volna, mint a fennebb említett dicsekvésekben, vagy pld. abban a merész állításban, hogy Selmeczbánya maga nagyszerű nyaralóhely.

Nem gondoltak a válaszirat szerzői arra, hogy a Selmeczet ismerők előtt legalább is furcsa lesz a nagy dicsekvés és még furcsább az, hogy a sétatérben is erősen szűkölködő komor, vén Selmeczet hamarjában kaczér nyaralóhely gyanánt mutatják be a világnak? És ha ezzel nem törődtek, nem szólalt meg a lelkiismeretük legalább akkor, a mikor a tanárokat és tevékenységüket valótlan ráfogásokkal és izléstelen gunnyal illették? Vagy talán úgy hiszik, hogy ezekben igazat irtak? Nos, akkor a közérdekre hivatkozva kérjük: nevezzék meg férfias nyiltsággal azokat a tanárokat, a kik (mint irják) orfeum, Folies Capris és ezekhez hasonló mulatóhelyek utáni vágyból panaszkodnak azon, hogy a fiatalságnak Selmeczbányán nemes szórakozási helyei nincsenek, valamint azokat a tanárokat is, a kik nem a főiskola érdekében, hanem családi, kényelmi, vagy élvezeti érdekből kivánják a főiskola áthelyezését. Tegyék közzé azoknak a tanároknak a névsorát, a kik hivatásbeli kötelességeiknek meg nem felelve, érdemesekké váltak a munkásságukat kétes szinbe helyező célzásokra. És bizonyitsa be: nem tendenciozus ráfogás-e az, a mit a főiskolai könyvtárról és olvasó-teremről állitanak épen most, a mikor tudomásunk szerint úgy a könyvtár, mint az olvasóterem rendezettebb, célszerűbb és csinosabb, mint valaha?

A mig a város ezekkel adós marad, addig engedje meg, ha maguknak vindikáljuk a visszautasitás jogát, a mivel igazán nem tudjuk: minő alapon élt.

Mi legalább józan fővel semmi rosszakaratu irányzatot nem látunk abban, ha a tanári kar a főiskola áthelyezését tartva szükségesnek, véleményét emlékiratba foglalja és abban a dolog természetéből folyólag, tárgyilagosan rámutat olyan tényekre is, a melyek Selmeczbányára nézve nem hizelgők. E miatt felfortyanni és minden igaz ok nélkül tendenciozus támadást keresve, olyan modorban védekezni, a minőt Selmeczbánya közönsége alkalmazott, teljesen indokolatlan. Az pedig egyenesen nevetséges, hogy a város a főiskola áthelyezését propagáló tanárokat a város megrendszabályozandó, vagy eltávolitandó ellenségeinek, sőt kis hiján hazaárulóknak minősíti.

Vagy talán Selmeczbánya közönségének szószólóit még a Bach korszak szelleme hatja át és azt akarnák, hogy a tanári kar a főiskola érdekében a város ellenkező érdekei miatt ne merjen szót emelni? Azt szeretnék, hogy egy országos fontosságú kérdést dugjanak véka alá azért, mivel Selmeczbányának nem tetszik? Hogy mondjanak le főiskolánk intenzivebb fejlesztésének az illetékes szakkörök által is helyeselt módjáról, azon egyszerü ok miatt, mivel Selmeczbánya abból anyagi kárt szenvedhet és a polgármester ur megröpiratozza?

Engedjék meg, de mindennek betöltése Selmeczbányával szemben is sok volna.

Egy országos fontosságu ügyet egy város kedvéért elejteni nem szabad. Ha egyetlen erdészeti főiskolánk megfelelő fejlődése a hozzáértők meggyőződése szerint, más helyen inkább biztositható: áthelyezésének meg kell történni áldozatok árán is és pedig mielőbb, mert az a hátramaradás, a mit a főiskola a neki meg nem felelő elhelyezés folytán szenved, természeténél fogva pótolhatlan; az ilyen veszteségektől pedig erdészetünk nagy államgazdasági jelentőségénél fogva, főiskoláukat és vele az egész magyar erdészetet megóvni országos érdek, melynek érvényre juttatásával szemben egy városnak másként is pótolható érdekei gátló akadályok nem lehetnek.

Úgy véljük tehát, hogy a válasziratban célszerűbb lett volna más húrokat pengetni, annyival inkább, mert az erdészeti főiskolát illetőleg még a város részéről (sőt más oldalról is) hangoztatott hagyományokból is csak azt lehet kihámozni, hogy Selmeczbányát az erdészek sohasem tartották erdészeti főiskolára alkalmas helynek és az erdészeti főiskola tényleg ez ideig is csak a szakemberek többsége által nem helyeselt kényszerből áll Selmeczbányán.

Az az irány és az a hang, a melyet Selmeczbánya város válasziratának szerzői választottak, semmiesetre sem válik diszére a városnak. Egy város közönségéhez egyáltalán nem illő, hogy egy neki nem tetsző tárgyilagos memorandumra a nagy nyilvánosság előtt a valóság elferdítésével, vagy elhallgatásával és bántó élmenckedéssel, vagy igaztalan ráfogásokkal telt válaszirattban igyekezzék felelni és tárgyilagos vita helyett személyeskedő támadást kezdjen.

Ebbeli felfogásunkat, úgy látszik, Selmeczbányán is sokan osztják, mert a nem hivatalos „Selmeczbányai Ellenőr“ egy vezércikkében alaposan „leránt]a“ a válaszirat szerzőit, még pedig lényegében ugyanazon okok miatt, a melyeket az előbbiekben mi is leginkább kifogásoltunk.

Ez a vezércikk kétségkivül csak előnyére szolgál Selmeczbánya közönségének és talán a város érdekeinek is, a melyekre nézve a főiskolai tanári kar és a szakközönség jóindulata elvégre is nem lehet egészen közömbös. Épen azért reméljük, hogy az Orsz. Bányászati és Kohászati Egyesületnek közelebbről hozott ama többségi határozata, a melylyel a bányászati és kohászati főiskolát — a tanárok többségének óhajtása ellenére — továbbra is Selmeczbányán kivánja hagyni, nem fogja megtéveszteni Selmeczbánya közönségét és nem ringatja abba a téves hitbe, mintha a nevezett egyesület határozatát a válaszirat nak köszönhetné s hogy tehát ennélfogva a válaszirat helyes volt.

Mi úgy tudjuk, hogy a bányászati és kohászati egye-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sület többségének határozatára távolról sem a város válaszirata, hanem egészen más tényezők voltak hatással és az igy meghozott határozat nem jelent egyszersmind erkölcsi diadalt is.

Arra tehát a selmecziek még ne építsenek teljes biztonsággal és semmi esetre se higyjék, hogy a bányászok és kohászok egyesületének határozata a mi főiskolánk ügyét is érinti. Ez más lapra tartozik, melynek napirendre kerüléséig remélhetőleg a selmeczbányai közvélemény is pálczát tör a válaszirat fölött és szószólóit más harczmodorra tanítja. Ha igy lesz: szivesen meghallgatjuk, de a már megjelent válaszirat tonusára akkor is, mint most, csak visszautasításul felelhetnénk.

„ — *ly.* —

Magtermési jelentés.

Közli: *Faragó Béla* cs. és kir. udvari szállító.

Megbizható jelentések és személyes tapasztalatok alapján a jolyó évi magtermési eredményeket a következőkben adhatom az érdeklődők tudomására:

A *szilfa* minden válfajai: az ulmus montana, ulmus effusa és latifolia közepes termést adtak — úgy, hogy a szokásos szük keretek között mozgó szükséglet minden nehézség nélkül volt fedezhető.

Nyirfa az idén e vidéken kis termést adott, azonban a Rozália hegyvidék északi részén elegendő mennyiségben és 15—20% csiraképességben volt beszerezhető.

Kőrisfa a tavalyi bő termés és az azt megelőző két év teljes meddősége után az idén alig termett magot, de mivel a megelőző évből elég készlet maradott s a kőrisfamag csiraképességét tudvalevőleg több esztendeig megtartja — alig fog hiány beállani — csak az árak emelkedése várható.

Korai juhar, fürtös juhar, mezei és *szárnyas juhar* közepes és jó termést adtak, s ezekben, sem hamvas és mezgés égerekben nem leend hiány.

Gyertyánmag hazánk összes erdőségeiben oly bőséges aratást igér, mint talán évek óta nem és igy ismét számithatunk Észak-Német- és Oroszországba irányuló tetemes kivitelre.

Bükkmag szinte bőven elég termett. Hazánk bükkmag szükségletе csekély. A Német birodalom déli részeiből már érkeztek egyes megbizatások — kivánatos, hogy azok száma emelkedjék, mert egyébként a termés nagy részét sertésekkel kell feletetni.

Nagy és kislevelü hársfák közepes magtermést adtak.

Akáczmag és *gleditschiamag* az idén csak szórványosan található, a tavalyi igen bő termésből azonban még sok van meg és igy biztosra vehető, hogy úgy a hazai szükséglet, mint az őrvendetes pontossággal jelentkező continentalis és amerikai kivitel igényei, habár némileg emelkedett árak mellett is, kielégitést nyerend.

Jó *tölgymakk* termésre volt kilátásunk. Az ország összes termési vidékein azonban a juliusi és augusztusi nagy szárazság oly annyira tönkretett minden reményt, hogy most már azon biztos meggyőződésnek lehet kifejezést adni, hogy az idén tölgymakk az erdészeti keresletnek egyáltalán nem, vagy csak számot sem tevő mennyiségben fog előfordulni.

Sem a Dunántúlról, sem hazánk délkeleti részeiről, sem Horvát-Szlavonország egyébként bőséges forrásaiból sem számithatunk szállitásokra.

Boszniában és Szerbiában termett ugyan valamelyes mennyiség, az ottan uralkodó kezdetleges kereskedelmi viszonyok azonban alig tehetik lehetővé, hogy az ottani tölgymaktermést a mi erdészetünk követelményeinek megfelelő minőségben importálhassuk, annál inkább sem, mert ezen országokban a makkot kizárólagosan sertéstetésre használják és vajmi nehéz dolog a népet ezen ősi szokásától olyan időben eltéríteni, midőn a szintén sertés-etetésre szolgáló tengerit Dél-Amerikából, La Plataból kell hozatni métermázsánkint 15 korona árban.

Ilyen körülmények között számitanunk kell azon eshetőséggel, hogy az idei tölgymakkal való erdősitéseinket jövőre halasszuk el.

Vadgesztenye. A főleg vadetetésre szolgáló tölgymakk hiányában igen élénk keresletnek fog örvendeni, a miért az árak tetemes emelkedése várható.

Erdei fenyő. Toboztermésünk közepesnek mondható és a közelgő idény kevés reménnyel kecsegtetheti magpergető tulajdonosainkat — pedig ezek vállalata főrészt ezen — par excellence — kiviteli cikk rentabilitására van alapitva. Németország az idén is elég tobozt termel és Francziaország, nemkülönben Belgium mindinkább veszélyesebb versenytársaknak bizonyulnak a világpiacok meghódítására irányuló törekvésekben.

Luczfenyő hazánk északi és délkeleti részén bő termést adott és ha a tobozszedési idő kedvező lesz — nagymennyiségü és kitünő csiraképes mag lesz előállitható.

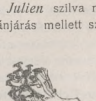
Feketefenyő az idén jobb termést adott, a mi több esztendő meddősége után örvendetes jelenségnek mondható.

Jegenyefenyő közepes mennyiséget és kielégitő 40% csiraképességü minőséget szolgáltatott.

Vörösfenyő kisebb termést adott, mint tavaly, a miért is az áraknak mintegy 10% emelkedése várható.

Simafenyő ugy nálunk, mint Németországban, nemkülönben hazájában: Amerikában jó közepes termést adott.

Gyümölcsmagvak jól és elegendő mennyiségben termettek, kivéve a *St. Julien* szilva magot, a mely az idén csak hosszu utánjárás mellett szerezhető be megbizható minőségben.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Őszi erdő.

Utaidat elmerengve
Őszi erdő összejárom,
Zörgő, tarlott bokraid közt
Keresem a boldogságom.

Virág helyett kóró hajlott
Lankadt fövel az utamra,
Úgy nézett rám bánatosan
Csüggedőre elhagyottra.

Vidám tájat a tavasznak
Ó be sokszor összejártam
Szenvedésnél, töviseknél
Egyebet ott nem találtam.

Mi az ifjú kikeletben
Nem születtünk örömökre,
Hajladoztunk, hervadoztunk
Rossz derékkal, összetörve.

Őszi erdő... sárga erdő!
Hervadt tájad bebolyongva
Reménykedő félelemmel
Nézek zörgő avarodra.

Vidor Marczi.

Batyiban.

Tudniillik Szombatyiban vagyis Rimaszombatyiban.

Mikor esti kilenc óra táján ennek az 1020 éves városnak a *Három-Rózsa*-jához értem, a cigány épen a szebbik nótáit huzta. Nekem úgy látszik, hogy nem mindennaposak ezek a nóták ama helyiségben, mert akkor nem kérdezősködtek volna a kapu előtt affelől, hogy kik mulatnak odabent. De kérdezősködtek és meg is feleltek rá mindannyiszor:

— Hát a jágerok.

Ugye — Cipus. Pedig hát Gömör vármegyében van már elég erdő.

No kedves budapesti és országszerte ismert becsült kollegáim! Ti bizonyosan visszafordultatok volna a vendéglő küszöbéről e kijelentés hallatára és kerestétek volna az erdészeket a *Tompá*-ban vagy a *Gömöri*-ben, de én megértettem, hogy a cigány nekünk muzsikál, az erdészeknek. Mert erdész, erdős, jáger — az mindegy idekünt az országban. Az erdőmérnök, ez is csak annyi lesz majd, legalább jó ideig még . . .

Beléptem hát magam is a jágerok közé, akik számra nézve tizenegyen ültek akkor az asztal mellett. Leültem, rágyujtottam és megpihentem és közbe megittam egy itce nyíri vinkót és elelnézgelődtem az alantast és principálist nem ismerő társaságon és ismét és ujból elmondogattam magamnak a régi viccemet:

Ott sétál Bernát és Ármin báró a Koronaherceg-utcában, amikor szembejő velük egy kedves, szép asszony. Bernát úgy rajta feledte a szemét, hogy elmaradt a cimborájától.

— Jákob! hol vagy? — kérdi az elhaladt Ármin.

— Joj! borátom. Láttod ezt a tőneményt? Nem? No mindjárt megmotatom neked, ha visszafordól.

Meg is mutatta és Ármin is nyitva feledi a száját.

— Sakogyan borátom, sakogyan — és nagyot köp.

— Nű, tolán nem tetszik? Mi?

— Dehogy nem tetszik borátom, dehogy. Hanem eszembe jutott, hogy milyen van nekem otthon . . .

Éjfélutáni egy óra is elmullott már, amikor elmaradt tőlünk az asztal és a cigány.

Másnap volt a komolyabbik gyűlés, a vármegyeházának dísztermében.

Lehet, hogy ott, ahol most ez a pompás palota áll, épen ott adta a madárfiak anyjának szájába Tompa e szavakat:

„Hozzatok dalt . . . . . .
— — — — — — — —
Zengjétek meg a jövőt . . . . . .
— — — — — — — —
Dalotokra könnyebben derül fény,
Hamarabb hajt a holt berek."

Mintha csak hozzánk, a némán bóbiskoló erdészekhez szólott volna. Talán épen ugyana helyen hallgattuk végig hatvanan *Elek István* barátunk álmait, aki még szintén azt hiszi, hogy Keleten jő fel a nap . . . Onnan jőnek álmai s álmainak tanulságai . . . hogy szövetkezzenek az erdőbirtokosok is, mint mindenki manapság, s szövetkezésük célja semmi más ne legyen, csupán a mai improduktiv erdőgazdálkodásnak okos és eszes alapra való fektetése, legjobb jövedelmeztetése. Akkor nem fog kelleni kétszeres adót fizetniök a törpeerdők birtokosainak az 1898. évi XIX. törvénycikk értelmében, — nem fog kelleni a magánbirtokosoknak elnézni, hogyan gazdagszik meg az izmaélita abból az erdőből, amire ő ráfizetett — nem fog kelleni a magas kincstárnak 1·14 korona katasztert holdankint való tiszta haszonnal beérni, a többi sokféle birtokosnak nem fog kelleni erdeinek hasznosítása végett költséges beruházásokat tenni, amik csak a jó Isten a megmondhatója, hogy tulajdonképen kinek és mikor hoznak majd hasznot — és hogy a magyar alföld fátlan, aszályos vidékeinek is talán több harmatban és fában kellene részüknek lenni.

Hatvannál többen hallgattuk az ideális és valóvá is váltható tervet, annyian sajnáltuk, hogy még csak álomkép ez az uj derengése a valónak, de épannyian örvendeztünk is egyszermind, hogy a csábos álomkép megvalósítására mi teszszük meg az első lépést és a többit is, amint erőnk engedi.

Most felállott *Bornemissza László* alispán.

— Uraim! mondta. Ti, akikről eddig csak messzi hireket hallottunk, mikor a nyilvánosság elé léptek, máris cselekesztek. Látom, hatalmas fegyverrel léptek a munka mezejére: a szövetkezés fegyverével, a lelkesedés tűzével és a tudás fényével. Ön, aki tapasztalatokkal teljes évtizedek egész sorára tekinthetek már vissza, biztosítalak, hogy — ha elismerésre számittok — a legjobb utra léptetek, midőn felülemelkedve a mának áldatlan viszonyain, mindennél fontosabbnak látjátok a haza jólétének

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

egy oly elsőrangú gazdasági ág föllendítése révén való emelését, aminő e megyének, egész Magyarországnak erdőgazdasága. Nem kétlem, hogy törekvéstek sikeres is lesz. Törekvéstekhez mi is csatlakozunk s rajta leszünk, hogy — ha talán nemes küzdelmetekben, lankadás fogna el, — bennünk hű segítő társakra találjatok.

Igy szólott az ifjú lelkű, tisztes koru férfiu. Azaz, hogy sokkal szebben, sokkal lelkesebben. De épen azért, mert lelkes beszédének már első szavai is teljesen lebilincseltek, épen emiatt nem irhatom ide szószerint való felszólalását. Holtom napjáig fogom sajnálni, hogy sem itt, sem a városkerti fehér asztalnál elhangzott szavait meg nem ismételhetem. Még inkább sajnálhatják azonban elmaradásukat azok a kollegáim, akik sem az egyik, sem a másik beszédét egyszer sem hallották.

El kellett volna jönniök ezért is, meg egyébért is. Azért is, hogy megtanuljunk beszélni. Milyen kevés közöttünk a szónok! Mily nehezen jő ajkunkra a szó, talán épen a bennünk megtorlódott gondolatok tömegének nyomása alatt! Mit ér, hogy erdőjártunkban isteni gondolataink kélnek, ha ezeket közölni nem tudjuk, ha eszméinknek híveket, megunknak társakat gyűjteni nem tudunk! Beszélni is kell tudnunk barátim, hogy megértsenek. Igaz, hogy beszélnek szép Magyarországon pro és kontra eleget minden egyéb cselekvés nélkül s igy olyanoknak is kell lenni, akik cselekszenek a szóbeszéd helyett, de mégis, mégis . . . nagyobbnak kellene lenni az erdei szónokok számának!

Megvolt a felolvasó gyűlés. Előállott a város öt fogatjának vezetésével még vagy husz kocsi, amely kivitt minket a rimaszombati — preribe.

Igazi amerikai rétség, gazdag kövér füvel fedett talaj — a leégett 480 holdas tölgyes talaja. S hogy ezt a jó izes füvet a város lakói kihasználatlanul hagyják veszni az erdőség nagy veszedelmére: ez a körülmény csak a város jó módját bizonyítja — hálistennek. Akár itt Mátraszelén, a bányák honában, ahol minden épkézláb gyerek és férfi — bányás. Csak az asszony marad a gazdaságban, hogy a kisdedek, libák és aggok gondját viselje. Munkáskéz hián itt sem használható fel a bányák erdein nőtt derekas fütermés, holott a faluk legelője csak oly kopasz, mint mindenütt az országban. Nem is tejel itt a tehén, csak megvan — épen mint a sok magyar erdő — a birtokos gazdája dicsőségének öregbítésére — zsuzsunak.

Hogy ebből a leégett és törevágott 1—28 éves tölgyesből — dacára a törevágásnak — nem sarj- hanem szálgazdaság utján lehet nagyobb jövedelmet hozni, azt mindenki azonnal belátta. Nem is kell ennek belátásához egyéb, csak — minthogy a birtokos város e tekintetben semmi különöst sem kiván — a folyton növekvő tölgyműfa-keresletnek, a talaj termékenységének és a gyökerek életképességének számbavétele. Az a 28 esztendő, amit az évezredes életű tölgy fejlődéséből veszített, számba sem jövő kicsiség annak megitélésénél, hogy vajjon az immár sarjat hajtott gyökér elbir-e egy száz, kétszáz éves vágásfordulót. Föltétlenül elbir az ilyen termékeny talajon. Rimaszombat városának ezt a tölgyesét okvetetlenül szálerdőgazdaságban kell kezelni, még ha eddig azt tanultuk volna is, hogy a csonkított csemetéből, a sarjhajtásokból nőtt tölgyerdőben csakis a sarjgazdaság a helyes.

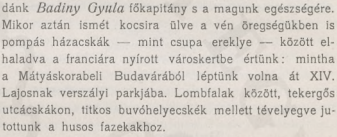
Nem is volt ott egyetlen erdész sem, aki a sarjerdőgazdaság mellett foglalt volna állást.

Amint igy mindnyájan egyhangulag kitaláltuk az itteni erdőgazdálkodás legjobb módját, örömünkben mindjárt megittuk a városvisolta reggeli söröcskét. Azaz, hogy megittuk volna, ha nem olyan ménkű nagy hordóval lett volna. Igy csak ittunk belőle jókat szíves házigazdánk *Badiny Gyula* főkapitány s a magunk egészségére. Mikor aztán ismét kocsira ülve a vén öregségükben is pompás házacskák — mint csupa ereklye — között elhaladva a franciára nyírott városkertbe értünk: mintha a Mátyáskorabeli Budavárából léptünk volna át XIV. Lajosnak verszályi parkjába. Lombfalak között, tekergős utcácskákon, titkos buvóhelyecskék mellett tévelygve jutottunk a hosos fazekakhoz.

Estig tartott a dáridó, akkor a kert és konyha stilusában bucsuztunk egymástól magyarosan:

A viszontlátásra Egerben!

Ef.

Rapi vaddisznója.

Rapi, az én elpusztithatatlan jó kedélyü és kedves vadászpajtásom, a sashegyaljai vadásztársulatnak régi oszlopos tagja; a *többi között* arról nevezetes, hogy hajtóvadászatokon mindig idő előtt hagyja el állását, nem lő soha semmit, ellenben mindég ő látja a legtöbb vadat, még ha nem is volt semmi a hajtásban. Mert hajtás után, a gyülekezéskor, az elmaradhatatlan jó féle szíverősitő mellett következik a „megbeszélés". Mindenki elmondja, mit látott, mire lőtt stb. Ez persze ősi szokás szerint mind nagy lármával történik, de hát különben honnan tudja meg a vad, hogy mrre járnak a vadászok.

Ki-ki dicsekszik ilyenkor. Ha egy nyul került a tarisznyába, az mindjárt pompás vaddá lesz, míg ellenben ha a sörét ő kelmét elkerülte, hitvány nyulla degradálódik! Az őzzel sem áll másként; rongyos kicsi az a bak, melyiknek a szerencse kedvezett s elmenekült, az elejtett mind szép, erős példány — ilyen, olyan nehezen lőtte, szinte lehetetlen messziségből. — Nincs is olyan fegyver több — ha nem is az egész naprendszerben — de a sashegyalji vadászok között bizonyosan nem.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

„Szegény ember vagyok, de nem adnám a puskámat egy ropogós ezresért!"

Persze a következő hajtásban fusol; hát

„Lehetetlen volt lőni! Kimaradt a lövésből, volt vagy 150 lépésnyire! Ilyen lövést még az én puskámtól sem lehet kívánni!" stb.

Hát ezeken a megbeszéléseken vitte a főszerepet a Rapi cimborám, sokszor egész rémmesékkel állván elő.

Denique azonban, hogy már meg is lőjem a fent tisztelt *sörtést*, — hát egy eredménytelen hajtás után, melyben nem volt egy fia-bagoly sem, háromkodva vártuk a ki tudja, hol késő Rapi barátunkat, a midőn meglátjuk, lehetőleg csendesen, kézzel-lábbal, már messziről fontoskodó arccal integetve, felfelé loholni.

„Vajjon mit látott ez megint?"

„Három nyulat, két rókát biztosan!"

„Egy falka őzet, legalább!" — kontráz a másik.

„Hol a fészkes f . . . be járt ez megint? Csodálnám, ha legalább egy konda disznó (akkorák, mint egy féléves borjú) neki nem ment volna" — mordult meg János bácsi, — patriarchális alak, valamennyiünk nesztora és kedvence — dühös pillantásokkal a közeledő Rapira.

De ime, itt jön! Fulladozva, izzadtan megáll.

„Barátim! Egy akkora vaddisznó, mint egy szamár!" (Elég szerényen kezdette, mert ökröt is mondhatott volna.)

„Majd megevett!" — folytatja — „. . . . nem lőhettem. Bement a következő hajtásba! Szavamra mondom!"

— „Hála Istennek, csak *egy!* akkor csakugyan lehetett valami!" — mondja János bácsi — „No Rapi, hát meghajtjuk a disznódat a következő hajtással! — Gyerünk!"

Felállunk. — És csakugyan! benne van! Im, egyenesen János bácsinak tart.

„No Rapi, nem ösmerek rád, ez csakugyan disznó a javából!" — gondolja magában s az előcsörtető kant a legnagyobb flegmával és egy jól irányzott golyóval úgy fültövön lövi, hogy azt se mondta: „cseréljünk pipát!"

János bácsi szép nyugodtan hozzá megyen a kimult állathoz, elvégzi rajta a szükséges operációt s a corpus delicti *zacskóstól* zsebre vágja; csendesen visszamegy helyére, leül a vadászszékére — és vár.

Csakugyan nem csalatkozott!

A sürüben, lassan, mint a köd, húzódik egy sötét árny egyenesen a lelőtt vad irányában.

Idegen, ha látná, csodálkoznék János bácsin, hogy nem kap térdére fektetett fegyveréhez, pedig más vadászember már odapörkölt volna vagy két golyóbist.

Dehogy! ösmeri ő az emberét! Tudja, hányat ütött az óra.

Ez Rapi! Elhagyta állását, s most a lövés helye felé vonul.

Egyszerre az az árny megáll! . . . egy duplázás felvillanó fénye . . . utána csönd . . . majd Rapi rikoltó hangja:

„Megvan, megvan! Itt van! Ez volt az, halló, halló!"

Az összekürtölt és rikoltott hajtók kihúzták a mindenünnen előfutó társaság elé az elejtett kant!

Örül mindenki a szép állatnak.

„Gyönyörü lövés, az már biztos!" — „Rapi, gratulálok!" — Micsoda agyarak! hogy lőtted?!" — hallatszik mindenfelől.

„Barátaim!" — gesztikulál Rapi — „mint a szélvész jött nekem, mikor észrevett! Úgy csattogtatta agyarait, csak úgy habzott a szája! Bevártam 10 lépésnyire és két golyót röpitettem a homlokába. Mind a kettő benne van! Mindig mondtam, lőni kell tudni!"

A felhangzó gratulációk közepette csak János bácsi sunyitott csendesen a vadászszékén, végre megszólal:

„Hát te lőtted azt a disznót, Rapi!?"

„Én hát!" — vágott vissza hetykén.

János bácsi szeliden mosolyog — és a zsebébe nyul.

„De előbb én heréltem ám ki!" . . . mondja csendesen s azzal a bámuló kompániának előmutatja a kanról előbb lefejtett corpus delictit.

A japán mastodon ágyuk bombái sem hatottak úgy, mint az erre bekövetkező tabló.

Az össze-vissza kérdezősködés, lárma, majd a kitörő óriási kacaj és féktelen hahota közepette Rapi úgy áll ott, mint a kit egy veder jegesvizzel zuditottak nyakon, majd pedig nem tudta, kit üssön dühében legelőször pofon.

Végre győzött jó kedélyü lelkülete s velünk kacagott a saját felsülésén, — a mindég ujból és ujból kitörő kacagásba, majd a vig és örömteljes poharazásba maga is belemerülvén.

Miután megittunk annyi bort a nagy nap örömére, körülbelül mint a mennyi vizet szorit ki a helyéből egy szerény 16 ezer tonnás hadihajó, — indultunk szép libasorban hazafelé a holdvilágitott gyaloguton, hasonlitván ama fák lombjaihoz, miket szeliden ringat a langyos esti szellő és hallgatván Rapi barátunk vadászkalandjait, ki váltig igyekezett mai felsülését lebecsülni s esküdözött mennyre-földre, hogy máskor még jobban felsült, de ennek a kötni való kompániának el nem mondja, mert hogy még az ujságba keriti azt a hallatlan esetet — ha kitudódik.

Nos, talán máskor kicsalhatjuk majd belőle.

Kis koma.

Két borzeb viszontagságai.

Az „*Erdélyrészi Nemzeti Vadásztársaság*" legutóbb egy fővadőrt alkalmazott a fogarasi havasokon bérelt területein. A sürgős utazás folytán az illetőnek nem maradt ideje, hogy két tacskóját vasutra adhassa és azt — volt állomáshelyén — egy kollegájára bizta; aki annak rendje és módja szerint a két ebecskét rendes ketrecbe téve — gyorsáruként fel is adta Alsó-Szombatfalva állomásra — mely egyszersmind utolsó állomás a fővadőr új lakhelyéhez: Brázához.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A fővadőr kétségbe ejtő hosszú várakozás után végre kapott is az alsó-szombatfalvi állomástól egy értesítést, hogy a fuvarlevél megérkezett, de a két tacskóról az a jelentés, hogy: az egyik Nagyszebenben, a másik Fogarason (valljon, hogy jöhetett ide!?) elszökött!

Majd pár nap mulva végre megjött a várva-várta hír is, hogy a kurtalábuakat sikerült elfogni s immár kiválthatók az állomáson. De mielőtt a fővadőr Brázáról értök ment volna (a postát későn este kapta), éjjeli 12 órakor kopognak az ajtóján s meghozzák neki az állomásfőnök által küldött két befogott tacskót.

Setét lévén, a fővadőr örömteljesen és gyanutlanul vette át a kis állatokat s fizette ki a viteldijat s egyéb kompetenciát. De reggelre ébredve veszi észre, hogy szobájába egy kakuk-fióka tévedt! Tudniillik az „egyik tacskó teljesen idegen volt és egy nagyszebeni, 28-as számú kutya „billéta" volt egy szép s kulcsra járó lánccal nyakára akasztva!

Ezt a furcsa kutyacserét talán oly formán lehet megmagyarázni, hogy a nálunk s máshol is divatos vasuti dobálás folytán, már a szállítandó tárgyakra vonatkozólag értem, Nagyszebenben (hol átrakodás van), a ketrec hibát szenvedett s az egyik takszli a ketrecen támadt rést felhasználva — beutazott a nevezetes város megszemlélésére. A ládát pedig a skrüpulózus vicinális a benne maradt másik tacskóval tovább vitte, de nem tette le Alsó-Szombatfalván, hanem vitte a végállomásig: Fogarasra. Ide este érkezve, a ketrecet kivaggonirozták az udvarra. Éjjelen keresztül az egyedül maradt takszli, nem akarván árván maradni, elment társa keresésére a távolban, komoran setétlő városba.

Következő nap a fuvarlevél visszament rendeltetése helyére: Alsó-Szombatfalvára, de a ketrec büsongva üreségén, Fogarason maradt. A szombatfalvi főnök erre felármázta az egész vonalat jobbra-balra, hogy mi van a ketreccel s tartalmával? S miután megállapították, hogy a láda egyik kutyával Fogarasig utazott, a másik borzeb pedig Szebenben maradt, így hát nagy ribillió támadt az illető állomásokon. Elsősorban a raktárnokokat terhelte a felelősség s így különösen ők hajtogatták: hová lett a takszlipár?

Nemsokára mindegyik fogott magának egy ebet. (Mint a régi erdőgazdaságról szól a monda, hogy: „terv nélkül ott vágták a fát, ahol legközelebb érték!") De amig a fogarasi raktárnoknak *véletlenül* sikerült az egyik elvesztettet előkeríteni, addig a nagyszebeni kollegája, bizony, valószinűleg . . . törököt fogott! Mert könnyen megeshetik, hogy a szebeni 28-as jegy tulajdonosa az államvasutat fogja beperelni; ez meg a tisztelt ügyes raktárnok urat veszi elő. A fővadőrnek t. i. meghagyták, hogy a község jegyzőjénél kihirdetés végett nyomban jelentse be a „befogott" idegen kutyát.

Épületes tanulmányul hasonló sorsban részesülőknek!

Craus Géza.

* **Áthelyezések.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Radó Pál* m. kir. főerdészt a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületéből a nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületébe helyezte át és a pénztárellenőri teendők végzésével bizta meg; továbbá megengedte, hogy a liptóujvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből a nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületébe áthelyezett *Matusovits Péter* m. kir. erdészjelölt továbbra is a liptóujvári m. kir. főerdőhivatal kerületében teljesítsen szolgálatot. — A horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Pétermann Keresztély* kir. erdészt Otocsácról Vinkovcére, *Kacsanovszky József* kir. erdészt pedig Skaréről Otocsácra helyezte át s mindkettőt az erdőrendezőség vezetésével bizta meg. Áthelyezte továbbá *Boeriu Virgil* kir. erdészt a zágrábi erdőigazgatóság kerületéből az otocsáci erdőhivatal kerületébe s megbizta a ljeszkovácii, *Bakkay József* kir. erdészjelöltet pedig az otocsáci erdőhivatal kerületében a skárei erdőgondnokság vezetésével.

* „Erdély." Az E. K. E. folyóiratának most megjelent 7—8. száma *közgyülési számnak* mondható, amennyiben a hatásos elnöki megnyitó, a választmány f. évi terjedelmes jelentése és *Veress István* magas szárnyalásu barlang-felavató beszéde, valamint a közgyülés leirása foglalják le a füzet nagyobb részét. Valóságos tükre tehát ez a szám az E. K. E. ezidei évzáró ünnepének, melynek keretében a hiressé vált révi „Zichy Ödön" cseppkőbarlangot mintegy hivatalosan is átadták a közforgalomnak. Szovátáról *Barabás* Endre irt e számba lelkes cikkelyt, melyet három sikerült illusztráció diszit, különös érdekesen ismertetve a sok turistától alig ismert *Jó Kárpátokat*. *Herrmann* Antal dr. „turista-ötleteiben" pedig a szellemi sziporkák ujabb sorozata találó humorral viditja fel az olvasót. A nagyobb cikkelyek sorát *Bene* Lajos „Kalotaszegi fejfák" cimü dolgozata zárja be, szerző jellemző kézi rajzaival. Az apróbb közlemények is sok turistaérdekü hirt és tudnivalót ölelnek fel. Az „Erdély"-t az Erdélyi Kárpát Egyesület tagjai 6 korona évi tagdijuk fejében ingyen kapják.

* **Az O. E. E.** e hó 6-án Budapesten tartott választmányi ülést dr. Bedő Albert elnöklete alatt. A *pénztári állásra* vonatkozó jelentés meghallgatása után a választmány a dr. *Bedő Albert* alapitvány üresedésben levő két ösztöndiját ifj. *Schudich Nándornak* és *Lesenyi Ferenczknek* adományozta. A selmeczbányai főiskola tanári karának ismeretes memorandumát vette ezután tárgyalás alá és *Bund Károly* ajánlatára hosszabb vita után elhatározta a választmány, hogy az egyesületnek

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1896-ban már egyszer elfoglalt álláspontját fenntartja. A memorandum kérdése különben a legközelebbi közgyülés elé fog terjesztetni. Az *idei közgyülés* idejét a választmány decz. hó 17-ére, d. e. 10 órára tüzte ki. A gyülést Budapesten az egyesület székházában tartják meg.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Ismét egy arculcsapás.

Ne féljen kedves Szerkesztő uram! nem akarok politizálni, a cím csak véletlenül hangzik úgy, mint ha Bécsben csattant volna el, dehogy jó Uram, ez Pesten csattant! pedig mi „községi és némely más" erdészek nem is vagyunk olyan vásott és rossz gyerekek, hogy illetékes helyen állandó pofozó-bábnak használjanak bennünket.

Már alaposan elcsépelt a tárgy, amiről szólani akarok s talán unalmas is, dehát úgy van az ember vele, ha időközönként végig suhintanak az ostorral a hátán, mindig fel-feljajdul. Petőfi azt mondja: „Jajgatunk és kacagunk, mert ilyen az élet." Csakhogy az ő korában nem volt ám még felfedezve a „községi és némely más erdész", mert akkor így hangzanék: „Jajgatunk és nem kacagunk."

Sok tintát elpocsékoltak hasztalanul, hogy a toll sercegése által illetékes fülek dobhártyái rezgésbe hozatván, hirül vigyék az agynak, mely szerint az erdészek az államtisztviselők *„Páriái"* s ezen talán segíteni egyszer ideje lenne!

Mert kérem, van-e még olyan felsőbb iskolát végzett s államvizsgázott tisztviselője az államnak, a ki a XI-ik rangosztályba neveztetik ki a kefekötőmesterek, gépészek és kosárfonómesterek stb. társaságába? Megjegyzem és hangoztatom, hogy semmi kifogásom ezen gentlemannek társasága ellen erkölcsi szempontból, de már mégis csak furcsának találom, hogy hasonképzettségű emberek, hogy mást ne említsek, a bányászok, ugyanakkor a X-ik fizetési osztályba neveztetnek ki.

Ebből arra a következtetésre jutok, hogy a hasonképzettség mellett is az egyes ministeriumokban nem egyenlő mértékekkel mérik az embereket, vagy pedig igaza van Mohamednek, hogy akinek Allah fél kenyeret rendelt, annak soha se lesz egész kenyere.

Anno dacumál olyan indokolását hallottam ennek a kinevezési különbözetnek, hogy az erdésznek van fa- és földváltsága, — igaz! ott is, ahol 80—100 korona egy kat. hold haszonbérlete, 10 koronával váltják meg, míg a bányásznak ez nincs, — hogy szabadítana meg minket is az Úr Isten tőle, — miért is indokolt, hogy egy fizetési fokozattal előbbre neveztessék ki. Hát a kotya fáját! a tantiem semmi? amit a bányász még oly üzemnél is kap, hol a magas kincstár deficittel dolgozik?

No de menjünk tovább. Tudjuk mindnyájan, hogy nem csak ez az egy bajunk van s nem csak egy méltánytalanságban van részünk, hanem pl. a sok közül: az 1 frt 75 kr. napidíj, amiből a legtöbb esetben a reggeli, ebéd és vacsorán kivül az éjjeli szállást is kell fizetni, mert ez utóbbira nézve a birtokosság a törvény erre vonatkozó rendelkezésének egyes kis községekben nem tud eleget tenni; de van rá eset, hogy a *„szegény községi és némely más,"* hogy megszállásra alkalmas szobára tegyen szert, kénytelen a szomszéd községbe utazni, persze, tudjuk, bőségesen futja a busás napidíjból. Hát még a töménytelen kilometerpénz? amire, — tekintve azt, hogy nem odavissza utazásról van szó, mert köröket kell csinálni és éppen akkor kell a legtöbbet utazni, mikor a tavaszi, nyári és őszi mezei munkák folynak, amikor tehát horribilis árakat kénytelen az ember fuvarért fizetni, — otthon is szükség van, mert a háztartást azért ott is fenn kell tartani. A családnak is csak enni kell valamit! Nem-e íriggylésre méltó a „községi és némely másnál" a gyönyörű és változatos vigéc-élet? Hát nem-e kellemes a szurtos falusi korcsmákban, avagy az egész éven át szellőztetlenül hagyott, *pógár* szobában, a bizalmas családi körben való éjjelezés 6—7-ed magával? Hát még a rossz élelmezés, a drága pénzen fizetett trágyahordó szekeren való utazás, nem tartozik-e az isteni élvezetek közé? stb. stb.

És midőn ilyen életmód mellett, az egészség feláldozásával az a nyomorult „községi és némely más erdész" kötelességét pontosan és hiven teljesíti, egyszer csak arra ébred, hogy a háta mögül a 40—50-ik erdészt kinevezik főerdészszé. Ja! persze, mert Pesten drága a megélhetés, ez érdem arra, hogy valakit kinevezzenek 40—50 ember elé! Azt kérdem, nem helyesebb megoldás lett volna-e az, ha az illetőknek ezen fizetési különbözetet drágasági pótlék címen adták volna meg? De hát fátyolt a multra, kénytelenek vagyunk ezt az indokolást elfogadni, mert úgy sem tehetünk ellene, nem marad más hátra, mint hallgatni, tovább szolgálni és reménykedni.

Igen ám! Csakhogy ismét keserű ébredése van a szegény „községi és némely másnak." Közli ugyan a hivatalos lap a *nagy* előléptetést. Hallatlan tömeges kinevezés! akkora csönd után végre kineveztek egy erdőmestert és két főerdészt stb. Hogy miért ily tömeges az előléptetés, annak indokát az üresedés hiányában látom, de annál inkább csodálkozom azon, hogy az első 23 erdész között nem akadt egy sem, aki érdemes lett volna az előléptetésre s ezt csak a 24. és a 25-ik érdemelte meg?

Kedves Kollégák! A midőn e helyen gratulálok kinevezetéstekhez, legyetek meggyőződve róla, hogy nem az íriggység beszél belőlem, s midőn a fölötti csodálkozásomnak adok kifejezést, hogy 23 erdész közül egy sem akadt érdemes az előléptetésre, akkor nem a ti érdemeiteket akarom kisebbíteni s nem önmagamról szólok, hanem a rajtam kivül lévő 22-ről, kik, meg vagyok róla győződve, tehetségükhöz mérten szintén pontosan és hiven eleget tettek kötelességeiknek s talán nincs rajta megtőközni való, ha zokon veszik, hogy ők nélkül preteréálva lettek, mert ez tényleg annak minősíthető, hogy miért, majd mindjárt be is fogom bizonyítani.

Igaz ugyan, hogy a most kinevezett két főerdészi 1894. évi julius 31-től és 1895. évi október 21-től szolgálja az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

államot s előttük egy-egy van csak olyan, ki 1896. és 1897-től, a többi 21 pedig 1899-től van államszolgálatban. Ha ezen az alapon indulunk, úgy helyes, hogy a régebben szolgálatban lévők neveztettek ki most főerdészekké.

Azonban nem áll meg ez a kombinátio, mert az a bizonyos 23 mellőzött a két ujonan kinevezett főerdésznél egy és fél, usque négy évvel hamarább léptek elő erdésszé, és hiszem, hogy államszolgálatba léptök előtt ezek sem sütkéreztek tétlenül a napon, hogy várják a sült galambok röpkedését, hanem a magyar erdészetnek szintén hasznos munkásai voltak.

De azt kérdem, hogy ennek az ellenkezőjére most jött csak rá az illetékes forum, midőn a kénytelen-kelletlen állami szolgálatba lépettek közül, — kiknek szintén 1889-ben kezdődött a szolgálatuk és történt kinevezésük, — már ötöt előbb kinevezett főerdésszé?

Arra a következtetésre kell jutnom, hogy az 1898. évi 19-ik t. c. életbe léptetése alkalmával átvett és kinevezett erdészek talán érdemeiken fölül osztattak be a rangsorba? Ez lehetséges, mert ezek az intéző körök előtt ügybuzgóság, szakértelem és munkabirás tekintetében ismeretlenek voltak még s mindenesetre nagy ügyességre vall részükről, hogy annyi ideig tudták ennek az ellenkező voltát leplezni, úgy annyira, hogy épen hat év kellett hozzá, hogy megállapítható legyen, miszerint érdemetlenek az előléptetésre.

Dehát édes Istenem! érdemetlen és olyan tiszteket, kiknek szakértelmük nincsen, ügybuzgalmuk oly fogyatékos, hogy kötelességeiket annyira sem teljesítik, hogy preterealni kell őket, miért alkalmaz az állam? Miért nem csapják el az ilyen embereket? Nem tétlen és ügyefogyott emberek menedékhelye talán a magyar erdészet és az állami szolgálat?

Ha pedig más indokból mellőzték őket, nem volna-e helyesebb, ha az illetővel közöltetnék az ok? Mert előfordulhat, hogy valakit méltatlanul megvádolnak akár szolgálatában, akár magán életében a nélkül, hogy arról tudna, a nélkül, hogy meghallgatnák, pálcát törni a feje fölött szabad-e? Míg ha a kifogásolni valót vele közölnék, vagy tisztázná magát a méltatlan vád alól, vagy ha bűnös, okulva a történteken, igyekeznék jóvátenni hibáját s ilyeténképen mód és alkalom nyujtatnék neki a javulásra. Ugy tanultam, hogy az Isten is megbocsát a megtérő bünösnek! Vajjon mivel lehet indokolni azt, hogy a macskát zsákba kell árulni?

Sok hivataltviselő emberrel beszéltem már életemben, kiknek a legtöbbje, ha csak szerét tehette, a saját és kartársai tarthatlan helyzetéről panaszkodott, ilyenkor én csak nagyokat sóhajtottam, mint a kárvallott molnár és bele se mertem kezdeni a mondókámba, mert aki a mi keserves helyzetünket nem ismeri, el sem hinné, de türelme se volna a kötetekre menő panaszok meghallgatására.

Ur Isten! Hát meddig sujtod még a szegény magyar erdészetet nehéz átkoddal? Attól tartok, hogy már közel áll a keserű pohár a kicsorduláshoz s úgy jár a szegény magyar erdész is, — pardon a hasonlatért, — mint a szegény ember lova, amely akkor fordult már fel, mikor hozzá szokott volna a fürészpor-evéshez.

Egy a sok szenvedő közül.

Pályatársaim!

Azt mondogatták a Bánffy-érában, hogy a protekciónak vége. Pedig dehogy lett vége. Virágzott az Bánffy előtt is, alatt is, virágzik azóta is csak úgy mint abban az ősidőben, amikor legelőször szorult rá az emberfia a felebarátja segítségére.

A protekciónak mindaddig nem lehet vége, amíg ember igazgatja a másiknak a sorsát, vagyis — soha. Elképzelhető-e ugyanis, hogy a sokgyermekes családapa inkább idegennek adjon kenyeret, mint a magáénak? Nem. Hát az elképzelhető-e, hogy egyenlő erők közül a tőlünk bármily tekintetben, — időbeli, térbeli vagy leginkább érzelmi tekintetben — messzibb esőt válaszszuk? Rendes körülmények között ez sem történhetik meg. Nohát — ha ez a valóság csakugyan eleven valóság, akkor előttünk a csalhatatlan utmutatás: tisztviselő ember ne törje magát a jobb állások után, ha az előrehaladáshoz való kiváló képessége — értsd: kiváló pátrónusa — nincs meg, mert az ilyes nélkül való haszontalan erőlködésben minden életkedvét elfecsérelheti anélkül, hogy zöld ágra tudna vergődni. De sőt még e kiváló képesség birtokában se számítson előhaladásra, ha az érvényesülésnek nincs megfelelő tere. Hiába vala a tudásom, hiába felebbvalóm jóindulata, ha a munkámra semmi szükség, ha betöltve a kevés hely, ahol érvényesülhetnék: nem remélhetek boldogulást. A számtalan eszkimó közül csak egyik-másik lehet generálissá!

Mennyi erő megy veszendőbe ekképen a tisztviselői pályán való merőben céltalan tülekedés közben, holott az a téren való küzködés meddőségét napnál fényesebben hirdeti a tisztviselők örök szegénysége. Nincs egyetlen tisztviselő sem, aki e pályáján jómódúvá lett volna, ellenben — bátran mondhatni — mindenik gyermekei jövője fölött való aggodalmak között szenderül — csakugyan — jobblétre . . .

Én e tanulságból már levontam a konzekvenciát és Istenhozzádot mondtam a reménynek, hogy e pályámon valamikor jobb napokat is láthassak. Ugye — barátim — szálka vagyok szemetekben, ha iparkodom elhalászni előletek a jó erdőmesteri állást, amikor pedig te is, te is arra talán jobban rászorulsz, mert őt fiad és három lányod szeli a kenyeredet, míg az enyémet csak egy. Az vagyok, szálka a szemedben, hiába tagadod. Pedig kénytelen vagyok versengeni veled, mert az előrehaladás vágyát belém is beojtotta az Isten. Versengünk tehát keményen és nyerünk egy jobb állást és győzelmünkkel husz embert teszünk maga-magával, életsorsával elégedetlenebbé. Vagy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nem győzünk s akkor mi leszünk ilyenekké . . . Mert nem a munkaszeretet hiánya miatt maradunk el.

Ez az áldatlan versengés többé már nem kenyerem. Kiléptem az eszkimók sorából és szinte hallom, hogy máris dicsérsz önzetlenségemért. Hátha ezenfelül még fókává is, olyan — hasznos háziállattá vedlem — no akkor fogtok még csak szeretni. Mindnyájan értem sóvárogtok majd, sőt amíg gyönge és erőtlen leszek, becéztek és hízlaltok is . . . s én, akire eddig görbén sandított minden kollegaszem, egyszerre gondoskodástok tárgyává leszek s úgy élek mint a pinty.

De ne gondoljátok valahogy, hogy csak fikciózom. Csakugyan leléptem a jó és jobb állások után való versengés teréről, miután harminc éven át hajhásztam a jólétet végtelen számu folyamodványokkal, kitünő bizonyítványokkal és éjjeli szorgoskodásokkal — minden valamire való eredmény nélkül.

Törekvésem szekerének rúdját másfelé fordítottam s boldog leszek, ha utatokból — boldogságtokat ezentúl is a tisztviselői pályán kereső barátim -— félre állva, minél többeteknek édesíthetem meg keserves életét legalább oly mértékben, amint magatok akarjátok.

Méhesgazdává lettem. Nyolc év előtt fogtam ugyan hozzá e gazdálkodáshoz, de csak tavaly szűreteltem először olyan mézet, amihez hasonlót a vén Olimpuson székelő jókedvű istenek sem izleltek még eddig soha.

Hát még micsoda méz ez az idei, amit itt a Mátra tövében döngicsélve, szorgoskodva, sokszor halálra fáradtan gyűjtögetnek össze nekem és nektek az én lelkes méhecskéim, az igazi önzetlenségnek, a páratlan kitartó szorgalomnak egyedül való élő példái . . .

Micsoda méz az . . . Édesebb ebből egy csöpp, mint az istenek nektárából egy tenger. És micsoda zamatja van . . . El sem lehet azt képzelni. De én izleltem és tudom. Izlelte azt és nem tudott eltelni vele Bélán, Bálinton kivül sok bajtársam, kitünő asszonyok, szövetkezet és intézet, s azóta nem tudnak el lenni nélküle. Szinte megszédültem, amikor néhány hirdetésre ily özöne jött a megrendeléseknek. Igaz, hogy a *Magyar Erdész* hirdette a mézemet, de ennek keresett volták a minőségen kivül abban is találom, hogy a *portómentesen szállított öt kilogrammos bádogbödönökben levő méznek hetedfél koronás árát* mindenki csakugyan olcsónak találja.

Maradjon is az ezentúlra is így, hogy ezentúl mindenki legalább akkor örvendhessen, ha egy-egy bödönke mézet küld neki utánvéttel

Mátraszelén, up. Homokterenne.

Fankovics Imre.

Fricks Rundschau 1902, 1903 és 1904 évi füzetei összesen nyolc koronáért eladó.
Cim a szerkesztőségben.

Megvételre kerestetik több ezer darab lövött nyul és más vad. Ajánlatok „2000" sz. alatt lapunk kiadóhivatalába intézendők.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü
vadászfegyverek
megrendelhetők:
Lakatos Károlynál
Budapest, II., Csalogány-utca 26.

A Természettudományi Közlöny 1902., 1903. és 1904. évi összes füzetei tiz koronáért és az **Erdészeti Lapok** 1902., 1903. és 1904. évi füzetei huszonnégy koronáért eladó. Cim a szerkesztőségben.

Az erdészeti kar tisztelt hölgyeinek figyelmébe!
Szabászati és varró-iskolámban teljes és tökéletes kiképzést nyerhetnek uri lánykák saját céljaikra, valamint oly hölgyek is, kik keresetforrást óhajtanak szerezni és hatósági munkakönyv birtokába kívánnak jutni. **Francia és angol szabásoktatás.** Kívánatra teljes ellátás és erkölcsi felügyelet. Beiratási díj nincs, tandij mérsékelt. **Widderné Janda Johanna** hatóságilag eng. tanintézete és női divatterme **Budapest,** VII, Józsika-utca 24. I. emelet.

Európai, amerikai és ázsiai
szarvasagancsot, özagancsot (szibériait is), továbbá jávorszarvas- és antilop-agancsot, valamint kószáli bak-szarvat olcsón ajánlanak:
WEISE & BITTERLICH, Georgswalde Csehország.
Gazellaszarvak, iramszarvas-, indiai- és virginiai szarvasagancsok 2, 3, 4 koronától kezdve.
Agancstáblák, koponyák, szarvas- és őzfejek. Szarvasaganctárgyak.
Vétele agancsoknak és levetett agancs-száraknak, szarvasfogaknak, vadkan agyaraknak.

Megbizható és **ügynökök** olyan videkről, **a hol a szorgalmas szőlő megterem** és a szőlőmiveléssel foglalkoznak és a hol a filoxera pusztításait már megkezdette vagy pedig a hol szőlőültetéssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha cimüket közlik
Hegyi Lajossal Budapest, Király-utca 13. I.

Feltűnést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.
Kitünő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és rugányos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan járó, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak
7 korona.
Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Nagyküküllő vármegye. Apold község.
Segesvári járás.

Faeladási hirdetmény.

Apold község (Nagyküküllő vármegye) elad

1700 drb tölgyfát

melynek átlagos mellmagassági átmérője 52 cm, fatömege 1655 tm^3 mű- és 2022 tm^3 tüzifa. Becsérték és kiáltási ára 22,893 korona, azaz huszonkettőezernyolcszázkilencvenhárom korona.

Írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverés Apold község irodájában

1905. évi október hó 31-én délelőtt 8 órakor

fog megtartatni. Bánatpénz 10%. Árverési feltételek és becslési jegyzék a segesvári főszolgabirónál és a községi irodában betekinthetők.

Az erdő Apold község vasuti állomásától mintegy 3 km.-nyire nagyon jól közelíthető helyen fekszik. A fa fűrészárunak kiválóan alkalmas.

Apoldon, 1905. október hó 7-én.

A községi elöljáróság:

Hammer Mihály közs. jegyző. **Kreuzer Mihály** közs. bíró.

Tölgyfa-eladási hirdetmény.

A felsőapsai (Máramarosmegye) volt urbéresek erdejében az érvényben levő gazdasági terv szerint 1904. és 1905. évekre esedékes vágásokban levő és 239 m^3

tölgy műfára,

299 $ürm^2$ tölgy tüzifára és 3574 K 57 fill. értékre becsült kibélyegzett 484 drb. tölgyfatörzs Felsőapsa (Máramarosmegye) községházánál **1905. évi december hó 18-án d. e. 10 órakor** tartandó nyilvános árverésen eladás alá kerül.

Bánatpénz 358 korona.

Az árverés megkezdése előtt beérkező, kellően felszerelt zárt írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak.

Utó-, feltételes, hiányosan felszerelt, valamint távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A részletes árverési és kihasználási feltételek a felsőapsai urbéresek elnökénél és a m.-szigeti m. kir. járási erdőgondnokságnál betekinthetők.

Az erdő Máramarossziget vasuti állomástól mintegy 18 klméterenyire fekszik, az oda vezető műut pedig az erdőtől mintegy 4 km. távolságra van.

Kelt Felsőapsán (u. p. Máramarossziget) 1905.

Pukmán Miklós, f.-apsai volt urb. kb. elnök. **Tegze László,** f.-apsai volt urb. kb. jegyző.

Faeladási hirdetmény.

A maszárfalvi gk. egyház erdejéből az 1905. évi 24894. I/A—2. sz. F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett 57 k. holdon kijelölt 1930 darab tölgyfa 1890 m^3 mű- és 1228 m^3 tüzifa-, valamint 57 darab bükk és egyéb fatörzs 35 m^3 tüzifa tartalommal, Maszárfalva községben a gk. iskola helyiségében tartandó nyilvános szó- és írásbeli ajánlatokkal egybekötött árverésen **1905. évi október hó 31-ik napján d. e. 10 órakor** a legtöbbet igérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár 31382 K, azaz harmincegyezerháromszáznyolcvankét korona.

A 10% bánatpénzzel felszerelt zárt írásbeli ajánlatok szóbeli árverés kezdete előtt az árverést vezető elnök kezeihez beadhatók. Ezen zárt ajánlatokba beirandó, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti. Utó- és távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek alólirottnál és a beregszászi m. kir. állami erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Maszárfalva (Bereg m.), 1905. évi szept. hó.

Gör. kath. Egyházgondnokság.

Faeladási hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében Patakfalva község határán a székelyudvarhelyi vasuti állomástól 12 klm. távolra fekvő patakfalvi közbirtokossági erdőből 32·82 k. hold területen található mintegy 1339 m^3 vastagabb, 146 m^3 vékonyabb

tölgy műfa

és 757 m^3 **tölgy tüzifa** 3 évi kihasználási időtartam mellett

1905. évi október hó 25. délelőtt 9 órakor

Patakfalva községházánál nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 18079 K 50 f, melynek 10%-a bánatpénz.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólirottnál megtekinthetők.

Patakfalva (via Udvarhely), 1905. évi október hó 1-én.

Szabados Mózes közbirtokossági elnök.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. 1905. november 1. 15. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Báró Feilitzsch Artúr

földmüvelésügyi minister.

A politikai élet küzdelmeitől, hol egyesek számára virág, mások számára tövis terem, hol a különféle eszmék, nézetek és törekvések megujuló sokszor kemény csatákat vivnak egymással — távolmaradva müködik lapunk, erdészeti ügyünk felvirágoztatása érdekében.

A politikai küzdőtérről hozzánk is eljut egy-egy hir néha-néha, mely leginkább akkor kelti fel érdeklődésünket, ha a magyar erdészet ügyével áll összefüggésben. Ilyen, erdészetünk ügyével összefüggő hir báró *Feilitzsch* Artúrnak földmüvelésügyi ministerré történt kinevezetése.

Ő az első szakképzett erdészember, ki az erdészeti közszolgálatban kezdette pályáját s végighaladva a ranglétra különböző fokozatain, a ministeri bársonyszékig jutott. Jól ismeri tehát ő azon sebeket, melyek gyógyításra várnak s azokat a sérelmeket, melyek már régen igázzák ezt a szolgálati ágat. Mi erdészek meg vagyunk győződve, hogy ismeri sivár viszonyainkat, a siralmas állapotokat. Joggal elvárhatjuk tehát tőle, hogy a sebek gyógyítását, a sérelmek orvoslását, helyzetünk javítását legkedvesebb feladatának fogja tekinteni. Hiszen az, a ki eddig az erdészekkel együtt érzett s a mienk volt, a ministeri székben is együtt fog érezni régi Kartársaival.

Erdőgazdaság szociális alapon.

Irta és felolvasta: Borsod-Gömör-Hevesmegye Erdészeti Egyesületének 1905. szeptember 17-én Rimaszombaton tartott közgyülésén *Elek István* m. kir. főerdész.

Kijelentem, hogy én nem vagyok szocialista, főleg oly értelemben nem: mint a veres zászlót lobogtató Goldnerek és Izrael Jakabok. — Én a szocializmus alatt egyszerű szövetkezést értek, a mi nem bontja meg a társadalmi rendet, hanem azt megizmosítja; szövetkezést, a mi a gyengét és hatalmast egyesítve, a gyengét hatalmassá teszi. Egy harmatcseppet a kicsike füszál is elbir, egy áradat pedig mindent elseper. Egy kenderszálat még egy kis cica is széttép, a kötéllel oroszlánokat fékezhetünk meg.

A magánjog nem törődött s nem törődik a szövetkezés erejével és hatalmával, s a tulajdonjogoknak az egyénekre való ruházásával valóságosan szétforgácsolta azokat az erőket is, melyeknek pedig a természetbeni hivatásuk épen az, hogy együtt maradjanak.

Értem azt, s jól is van úgy, hogy az a darab kenyér, a mit megkerestem, a testemen levő ruha, a zsebemben fészkelődő pár korona, az enyém: kizárólag csak az enyém; ha akarom felemésztem, ha akarom elajándékozom, ha akarom megsemmisítem s ehhez senkinek semmi köze. De a merev tulajdonjognak kiterjesztése földre, vízre, erdőre, mezőre, egy kicsit túlhajtása az enyém tiéd elvének. Mert kérem: lehet-e joga valakinek ahhoz, hogy a föld termő erejét kizsarolja? azt örökre hasznavehetetlenné, termékteleníné tegye, a jogászok azt mondják igen, mi gazdák azt, hogy nem és százszor nem, mert annak a földnek az a hivatása, hogy kenyeret teremjen nem csak nekünk, de a jövő nemzedéknek is.

Ha ez áll a termő talajra nézve, mennyivel inkább áll ez az erdőre, a melynek jövedelmet hajtó tőkéjét nem csak a termő föld, hanem az azon évek hosszú során át képződött faállomány is képezik.

A föld nemcsak azé, a kinek a nevén telekkönyvezve van, hanem első sorban azé, a ki miveli, dolgozza. A föld népe jogosan ragaszkodik ahhoz, hogy abból a földből, a mely községe határában fekszik, első sorban munkás két keze után ő éljen meg.

Az erdő faállományát pusztítani nem csak azért vétek, mert a jogutódot az ő megilletö jövedelemtől évek hosszú

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

során át megfosztja, de főképen: mert az erdő munkásaitól a kenyeret veszi el.

Avagy jól van ez így, ha egy könnyelmű pazarló földesúr, hogy önző érdekeit kielégíthesse, letarolja. elpusztítja azt az erdőt, a mi a vidék szegény munkás lakosságának van hivatva munkát és kenyeret adni?

Hát nem megtévedt jogi felfogás az, hogy valaki törvényeink szerint jogos alapon ezereknek vehet ki szájából a mindennapi kenyeret s ad helyébe vándorbotot, hogy keressen a föld jövedelmétől megfosztott szegény nép boldogulást Amerikában!

Ime, ez lehet az eredménye annak, ha elvont jogi elméletekre alapítjuk társadalmunk berendezését. Mert a magánjog szabálya szerint minden, a mi az ég alatt, a földön van, valakinek a tulajdona, tehát kenyér, ruha, állat, föld, víz, levegő stb. — A magánjog alapján aztán a levegőt is garasával mérné a tulajdonosa ha lehetne, — de az elem nem tűri a magánjogi szabályokat; — a vizeket is határolják, bár ez is sok galibát vet a tulajdonjog gyakorlásának. A föld már türelmesebb, az engedi magát határoltatni, osztani, használni a tulajdonjog alapján, s alá is vetették ennek a jognak uralma alá minden mérséklet nélkül.

Pedig ha a gazdasági érdekek iránt is érzékekkel birnánk, akkor a *földet nem a tulajdonjog, hanem csak a haszonélvezeti jog alapján kellene birni*. Vagyis azt akarom ezzel mondani, hogy ha valami az enyém, azt megsemmisíthetem, elpusztíthatom, míg ha csak haszonélvezője vagyok, akkor használhatom, jövedelmével szabadon rendelkezem, de magát a jövedelmet nyujtó vagyont épségben s jókarban tartozom tartani.

Mikor világosodnak meg a jogi doktrinák által elfogulttá nevelt elmék ide, hogy gazdasági hivatásuknál fogva egyes javakat, mint a föld, erdő — kivonjanak a szigorú magánjog uralma alól?

Én elkártyázhatom összes vagyonomat, lerombolhatom a házamat, agyonüthetem lovamat, marhámat, tűzbe vethetem pénzemet, buzámat: azzal magamon kivül másnak igazán nem vétettem, még a jogutódomnak sem, mert hiszen annak módjában állhat ezeket a javakat megszerezni: de földemen rablógazdaságot nem folytathatok a mások érdekeinek sérelme nélkül. A lerombolt ház helyett épül új ház; ló, marha helyett lesz csikó, borjú; aranyat is bányásznak, pénzt is verhetnek, buza is terem minden évben — de földet csinálni, az elpusztult helyébe másik darabot teremteni nem lehet; pedig minden jövedelem a földből ered, ember, állat, a növény abból táplálkozik. Ha a föld kevesbedik, kevesbednek a javak, *tehát a föld termő erejének csökkentése által a közvagyonosodás alapját támadtam meg.* A mezőgazdaságilag mivelt földekre nézve a tulajdonjog merev kiterjesztése még nem annyira káros, mert ha kizsarolatott is egyik-másik termőföld, rövidebb idő alatt és szorgalommal ismét jókarba hozható; bár itt is a rendszertelen rablógazdálkodás folytán egyes kisebb területek, főleg legelők, örökre, vagy hosszabb időre hasznavehetetlenekké válhatnak s ez határozottan a nemzet, az ország közvagyonát érintő kár.

De nem úgy van az erdő. Itt, mint előbb is kimutattam, minden túlhasználat mások és sokak érdekeinek sérelme. Bizonyítsam-e, hogy jókarban tartott, s okszerűen használt erdők, az egész nemzet, az egész ország népe jólétének, boldogulásának biztos alapja; mert az erdő nemcsak a favágónak és fuvarosnak ad munkát és keresetet, de a kisiparosoknak és fakereskedőknek, fafeldolgozó és fát szükséglő gyáriparnak s a világkereskedelemnek.

Ha tehát az ország népének annyi fontos érdeke fűződik az erdőhöz, akkor meghajolni azon jogi elmélet előtt, hogy az erdő is magánjogi tárgy s azt tehetek vele a mit akarok — nem lehet, nem szabad.

De egyébként is az erdőhöz, édesmindnyájunknak, kik a sárgolyóbis lakói vagyunk, igen sok közünk van. Ki tilthat el engem attól, hogy az erdő balzsamos levegőjét, üdítő éltető forrását ne élvezzem, a madárdalban, a patak csevegésében az erdő zúgásában ne gyönyörködhessem? A magánjog szabályai szerint a tulajdonos! Igen. Fájdalom joga van rá. Megteheti, de hogy az erdőbe vágyókat kikergették volna, erre alig van példa, mert a természet joga erősebb a papirjognál és a kitiltottak oda apellálnának. Hogy az erdő balzsamos levegőjéhez mindnyájunknak jussa van, ez csak a dolog poetikus oldala, de az már édesmindnyájunkra nézve létkérdés, hogy az erdőtulajdonosok kapzsiságából ne szakadjanak ránk a korai fagyok, sorvasztó szelek, jégverés, szárazság, árvíz stb. Magyarázzam-e szakemberek előtt, hogy az erdő mint mérsékli a szelek járását, miként egyenlíti ki az alsóbb és felsőbb légkör hőmérsékkülönbözeteit a hőkisugárzás által, s így csökkenti a jégeső veszedelmét; miként áll ellen visszatartott levegőjével a légkör hirtelen lehülésének, vagy a fagynak; milyen óriási szerepe van a légköri csapadékok képzésére az által, hogy az esőt nem eresztí el, lassan, cseppenkint adja át a szivacsszerű televényes erdei talajnak, abból a növényzet gyökerei által ismét felveszi s a légkörnek adja vissza. Ha pedig az erdőt levágtuk, majd talaját legelő marhákkal keményre tapostattuk: az eső, a zápor vize hamar lefut s mint rohanó romboló árvíz okoz károkat másoknak, kik az erdőpusztításnak nem vétkesei, csak áldozatai.

Az ilyen vidéken aztán ki is maradnak a helyi képződésű, áldást hozó időszaki esők, mert miből keletkezzenek, ha nincs pára, nincs a talajban visszatartott víz. Az lefutott a megszabályozott egyenes folyómedrekbe, le a messze tengerbe. Az ilyen vidéken 10 év közül kettő ha van esős, mert ha a tengerről jövő légáramok esőt hoznak is, az esős időszakot hamar szokta felváltani a mindent kiperzselő szárazság.

Mindez pedig azt bizonyítja, hogy az erdő nem lehet magántulajdon, hanem fontos közgazdasági hivatásánál fogva köztulajdon, az ország, a nemzet közvagyona.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

És még sem az! Itt vannak a köz- és magánjog tudósai; a megdönthetetlen jogszabály legyőzi az erdőgazdák okoskodásait. Mit, elpusztúl az erdő? hadd pusztuljon, arra való, majd nő helyette más!

* * *

És szétosztották mint Krisztus palástját a zsidók. A kinek joga volt hozzá, kiadták az őt illető részt a természetben, hogy a szerintük áldatlan közösség mielőbb megszünjön; valóságban pedig áldozatul dobták a nemzet közvagyonát az egyesek kapzsi kufár szellemének.

Vagy nem egészen van így? Talán került azokból az erdőkből valami jó kézre is s a nagy rész mégis csak jó gazdát kapott!

Elismerem! Igen, került jó kézre is, rossz kézre is, de azért érdemes lesz egy kissé jobban utána nézni, hogy tulajdonképen kiknek a kezére bizták az ország közvagyonát.

Bedő 1896. évi statisztikája szerint Magyarország összes erdőterülete 13 millió kat. hold, mely a következőkép oszlik fel:

1. Magánerdőbirtokosok kezén van	35%.
2. Törvényhatósági, községi, közbirtokossági stb. erdők	33%.

Ezek nagyrésze állami kezelés alatt áll.

3. A kincstár tulajdona	16%.
4. Egyházi és alapítványi erdők	8%.
5. Hitbizományi erdők	7%.
6. Társulati erdők	2%.

Megjegyzem, hogy ezek a területadatok csak hozzávetőlegesek.

* * *

Beszéljünk először a magánerdőkről.

Míg én Bars- és Zólyom megyékben, a magas kincstár erdejében koptattam a csizmát és a plajbászt, igazán nem érdekeltek a magánerdők. Erdőpusztításokról fogalmam sem volt, mert ha láttam is egy-egy siralmasan elhanyagolt s fel nem újult vágásterületet, nem ejtett ez kétségbe; mert ez csak mulasztás volt, a mi lassan-lassan reparálódott. Akkor a kincstári erdőkből nem láttam ki, de most, hogy utazó-erdész lettem* — utazgatásaimban az erdő lombsátora nem igen fogja el kilátásomat, s azóta többet látok és igen szomorú dolgokat látok.

Látom pedig, hogy a magánerdők nagy része a mi vidékünkön elpusztíttatott vagy a pusztulás útján áll.

Ez pedig nem kis mondás, mert Nógrádmegye erdőterületéből 72%, Borsodból 45%, Hevesből 46%, Gömörből 36% magánerdő, tehát az országos százalékon mindenütt felül. Itt bizony eminensebb a veszély, mint például Csikban vagy Besztercze-Naszód vármegyében, hol magánkézre csak bagatell 4% jutott.

Elismerem, hogy nem minden magánerdőbirtokos erdőpusztító, de azért végeredményében a magánerdő mégis csak elpusztul kivétel nélkül, mert még a nagyobb magánerdőbirtokok is igen gyakran cserélnek gazdát. Örökösödés útján folyton folyton kisebb és kisebb részekre osztatnak, ha egy-két birtokos ragaszkodik is erdeje fentartásához, nemsokára jön egy könnyelmű örökös, kitől az erdőbirtok végre is az erdei filoxerák kezére kerül, vagy a parcellázási járvány áldozatául esik s lesz belőle egyénenkint felosztott közös legelő.

Ez a sorsa a nagyobb magánerdőbirtokoknak. Azt meg már emlegetni se kell, hogy a magyar középbirtokososztály elpusztult, pedig ennek tekintélyes rész jutott az erdőbői is. Ezeket az erdőket egy újabb veszedelem írtja, pusztítja most rohamosan.

Bankok, pénzintézetek, társspekulánsok, egyesek, szóval kufár szellemek, összevásárolgatják ezeket a nemesi birtokokat, parcellázzák s nagy nyereséggel adják át földmívelő népnek. A birtokhoz tartozó erdőkre szomorú sors vár, mert azt spekulans birtokosa ígyekszik még megmaradt zsírjától is megfosztani s közösen megvett falusi legelő lesz belőle a legtöbb helyen. A parcellázás divatja dühöng. Most már országos bank is alakult e célra, de törvényes intézkedésnek még a tervét sem hallottuk említeni, hogy a szétdarabolt birtokokhoz tartozó erdők a pusztulástól megóvassanak.

Hát a bocskoros és hét szilvafás köznemeseknek nemesi jogon kiosztott közös erdejéből mi lett? Felosztották s bár legtöbbször egy-egy községi birtokosnak 2—3 hold illetőségnél alig jutott több, az erdőtörvény még sem vet gátat ezen erdők felosztásának, mint azt az úrbéri jogokon nyert közös erdőknél teszi.

Ha valahol indokolt, úgy az erdőgazdaságnál igazán az volna, hogy a birtokminimum kötelezően megállapíttassék. Bizony öreg hiba, hogy a törvény annak idején fittyet sem vetett az erdők bizonyos határon alól való oszthatatlanságára és a kisebb erdők kötelező egyesítésére. Pedig az bizonyos, hogy az erdőgazdaság, mint ilyen, sikerrel csak nagy, igen nagy komplexumokban folytatható. Ötszázezer hold még nem képezhet erdőgazdasági egységet, hát akkor mi a fészkes fülemülét csináljunk 3—4 holdas erdőbirtokainkkal?

Ha valaki erősebben érdeklődnék a fentebb vázolt erdőpusztítások iránt, jöjjön el a Felső-Tarna völgyére, szívesen fogadom és kalauzolom. És hogy az itt folyó gazdálkodást ez alkalommal is bemutassam, engedjék meg, hogy egy hivatalos úton a földmívelésügyi miniszterhez felterjesztett jegyzőkönyvből ollózok ki egy idevágó részletet.

A jegyzőkönyvet egy bizottság vette s terjesztette fel a miniszter rendeletéből az „Éjszaki tarnavölgyi vízitársulat" által foganatosítandó patakszabályozási és medertisztítási munkálatok eredményének biztosítása tárgyában.

A jegyzőkönyvben — folytatólag állnak szószerint:

Megemlíttettük előbb, hogy a Tarna vízmedrének beiszapolása nem csak a fásításra kötelezhető kopár területektől várható, mert hiszen ha ezek azonnal befásíttat-

* Szerző a községi stb. erdőknél szolgál, hol idejének legnagyobb részét a hivatalától távol eső erdők kezelésével tölti, azért utazó-erdész

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nának s megkötettenének is, csekély kiterjedésüknél fogva (mindössze 5034 kat. hold) alig számba vehető mennyiséggel apadna a Tarna iszapja. Egyébiránt a fásítások e tekintetbeni fontosságát tagadni nem szabad, minthogy azonban e téren minden, a cél elérésére és biztosítására felhasználható eszköz, már elővétetett, a kopár fásítások sorsán az eddigi alapokon is megnyugodhatunk, ellenben ugyanakkor ne feledkezzünk meg más tényezőkről sem, melyek a Tarnaszabályozás munkálatainak biztosítására döntőleg befolynak.

Igy az elől felemlített községek határaiban számtalan s együtt véve nagyon tekintélyes kiterjedésű erdők, ma már szántók vannak olyanok, melyek 20°—30° lejtszöggel, laza, könnyű homoktalajjal birnak. Ezeken a szántókon a nép leginkább búzát, kukoricát, krumplit termeszt. A búza alá ősszel szánt, de ezen a vidéken legnagyobb ritkaság, hogy tavaszra meg is bokrosodjék a vetés s a híviz, a téli fagy által fellazított s az olvadástól átpuhult talajt valóságosan hömpölygeti lefelé magával. Hát még a sebes záporok a kapával is lazított földekről micsoda mennyiségü iszapot sodornak magukkal a viz nederbe, az kiszámithatatlan. És ez nem elmélet, mert látni könynyü, minden alkalommal, hogy költözik lefelé a termőföld s fent az oldalak soványodnak, terőerejük gyöngül, végre kimerül. Szó sem férhet hozzá, hogy ezek a szántók nem alkalmasak állandóan mezőgazdasági mivelésre és mégis miveltetnek.

Felhozuk példának Istenmezeje községet a hozzá tartozó Szederkény pusztával. Ennek a községnek az egész határában talán egy talpalatnyi földje sincs olyan, a mi mezőgazdasági mivelésre állandóan alkalmas volna és a községi lakosságnak a mezei munkán kivül más foglalkozása és kerete ez idő szerint nincs.

Még ezelőtt 30—40 esztendővel jóformán az egész határjuk erdő volt, akkor még fafuvarozásból, faipari cikkek készitéséből éltek. Az ujabb kor fokozottabb igényei azonban rá terelték őket a föld intenzivebb kihasználására, azóta itt eredményére nézve igen szomorú gazdálkodás folyik. Felparcelláztattak a hegyoldalak is. Az itteni laza földnek könnyü munkája van. A gazda a fát hamar kiirtja. A szűz erdei talaj eleinte ontja a búzát, de lassan kimerül a föld, mert hiszen sok részéhez igavonó állattal sem juthatnak, csak kapával mivelhető, s a termést köteleken ereszgetik le. Trágyázásról természetesen szó sem lehet. S ha már nem érdemes vetni, ott hagyja parlagnak.

Az erdőterületek ily fokozatos irtása, a törvény erejére való támaszkodással alig gátolható meg, mert hiszen ezek a területek apró-cseprő részletekre vannak felosztva, a térfoglalás alig észrevehető módon, kis darabon történik s épen a legszegényebb földmivelő nép által. Ha már az erdőfelügyelő tudomására jut is ezeknek az apró eseteknek, már csak megtörtént ténynyel áll szemben s a törvény szigoru alkalmazása pedig a földmivelőt kenyerétől fosztja meg.

Ha már a Tarna-patak szabályozási munkálatainak biztosításáról van szó, ezen szántók birtokviszonyainak s állapotának rendezéséről megfeledkeznünk nem szabad. Kárpótlás nélkül eltiltani őket a föld használatától s talán erdősítésre kötelezni nem lehetséges, mert ezzel az intézkezéssel a nép kenyerétől fosztatnék meg. Ezeken az állapotokon véleményünk szerint radicalisan csak úgy lehetne segiteni, ha ezek a szántók kisajátittatnának, a községek lakóinak egy része kitelepittetnék, s elfogott földjeikért másutt kapnának mivelésre alkalmas földeket.

Ezeken kivül iszaptáplálékát a Tarna-meder a vizkörnyékhez tartozó erdőterületekről is nyeri. Az itteni erdők nagy része magánbirtokosok kezén van és pedig nem is nagyobb darabokban, hanem nagyrészt mint volt nemes közbirtokossági erdők, a részlettulajdonosok közt hihetetlen apró részletekre felparcellázva. Mély tiszteletteI csatoljuk ide, a katasteri adatok alapján összeállitva azon erdőterületek kimutatását, melyek tisztán magánbirtokosok kezén vannak. Mint látható, főösszegében mintegy 14 ezer kat. hold, csaknem egy összefüggésben álló erdőterület telne ki ezekből a széttagolt darabokból; a mi ha egységes erdőbirtokká volna egyesíthető, idővel az itteni népnek biztos keresetforrást s megélhetést nyújthatna.

A jelenlegi gazdálkodást általában ezekben az erdőkben az erdőpusztítás és általános rendszeretlen legeltetés jellemzik. — Megjegyzendő, hogy a törvényes intézkedések az erdő fenntartásának oltalmára megtétettek. Igy a feltétlen erdőtalajon álló fiatalosok hatóságilag legeltetési tilalom alá vétettek; a véderdők kijelöltettek; azokon a gazdálkodás szabályozása elrendeltetett; az erdőirtásért, tilos legeltetésért és erdősités elmulasztásáért a birtokosok ellen minden alkalommal megtorló eljárás tétetett folyamatba. Mindezen törvényes intézkedések dacára is ezekben az erdőkben a gazdálkodás nem kielégitő, mert főleg az egyénileg felosztott volt nemes közbirtokossági erdőkben tulajdonképen fahasználat nincs is, csak úgy lopkodva, szálankint ütnek le egy-egy érdemesebb példányt, a legeltetés pedig általában s közösen gyakoroltatik. Megakadályozni ezt a gazdálkodást nem lehet, vágásterület nem lévén, az idősebb koru, bár ritka erdőben, törvényes formában nem korlátozható, legfeljebb csak a már teljesen devastált részeken. Igy pedig lassanlassan gyérül az erdő, a legelő marha a haraszlot, televényt letaposса; az esőviz a takarójától fosztott meredek oldalakon hamar összefut, sepri, tolja maga előtt a könnyü televényt, a laza homokot, lejebb még növekszik az ár ereje s amint a Tarna mederhez jut az eső vize, sáráradattá válik s mint sűrü iszaphabarcs hömpölyög tova.

Ezeken az állapotokon segiteni véleményünk szerint csak úgy lehetne, ha ezek az erdőrészletek összevásárlotatnának, kisajátittatnának s egy összefüggő erdőbirtokba egyesittetnének. Ez az erdő akkor ennek a vizkörnyéknek felső védőbástyája volna, mert rendszeres gazdálkodás és a legeltetés megfelelő korlátozása az összegyült televényen és haraszton az esőcseppek lassan szivárognának

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

át, az altalajba táplálékot szállítva a fejlődő fa gyökereihez s nem egyesülhetnének a mindent pusztító, romboló áradattá stb.

Igy a hivatalos felterjesztés!

És ilyen vizkörnyék, mint a Tarna völgye, nem egy van az országban. Hát a Mátra?

Selmeczbányán a főiskolán sokat dalolgattuk azt a cseppet sem magyaros nótát: „Ott hol a Mátra ölén epedőn szól gyakran a pásztori síp.“ Mikor először hallottam Selmeczbányán, elképzeltem az őserdő borította öreg Mátrát, amint méltóságteljes nyugalommal tartja ölében szebbnél szebb, kies völgyeit s ott a Mátra ölén, a kiszélesedett völgy fenekén, a buja fűben lustán elhever a nyáj s az öreg tölgy alatt megszólal a méla pásztori síp!

Hát így lehetett valamikor régen, mert talán a világnak sincs szebb, változatosabb fekvésű hegysége a Mátránál. Ha hozzáadjuk, hogy ez a hegység az ország szivében fekszik, tiszta magyarlakta vidéken, körülvéve vasutakkal, a legidealisabb tölgynek való termőhelylyel, a mely hegységnek szarvasai ma is a legjobbak közül valók, szóval a legjövedelmezőbb erdőgazdaság volna itt üzhető, hát méltán kereseghetünk ennek a hegységnek a pusztulásán. Tessék csak Hosszuuton, Markazon vagy Domoszlón kiszállani. Öreg Mátra mivé is lettél? Az erdők filoxerái nyúzzák, folyton nyúzzák lombkoronádat, erdőtlen kopasz foltjaid mindég nagyobbodnak, terjednek befelé.

A hol valaha pásztorsíp szólott, ott most kopár, tátongó szakadékokkal éktelenkedő, vizsaggatta pusztaságok állanak, vagy legjobb esetben ekével hasogatják a silány, elszegényedett szántókat. — A pásztorsip pedig, ha ugyan szól még, feljebb költözött, fel az oldalakra, egész a hegytetőre, hol régen a királyi szarvasok viaskodtak, a felső rejtett lápákra, hol azelőtt vaddisznó, farkas, medve húzta meg féltett irhaját.

Mindezekből egy következtetés vonható le megdöntehetetlenül, hogy *az az erdő, a mely magánkézre került, rossz gazdának jutott. — Helyes és szükséges erdőgazdasági politika volna az, hogy ezeknek az erdőgazdáknak a kezéből az erdőt mielőbb kivegyük s egyesitsük a szétaprózott birtokokat!*

* * *

A magánbirtokosok után legtöbb erdejük van az országban a községeknek, közbirtokosoknak stb., az összes erdőterület 30%-a.

Ezek már az erdőtörvény 17. §-a alá tartoznak, tehát rendszeres kezelésük biztositva van, sőt kivételével egyes nagyobb, külön erdőtiszt által kezelt erdőknek, — nagyrészük állami kezelés alatt áll. Mifelénk ezek az erdők apró-cseprő jelentéktelen úrbéri erdők, — de néhol másutt, mint Beszterczeaszód vagy Csik vármegyében, tekintélyes erdőtestek is akadnak közöttük.

Azt hinnők első pillanatra, hogy ezekben az erdőkben már nincs hiba, hiszen maga az állam kezeli a legnagyobb részét s a törvény biztosítja fennmaradásukat. Pedig dehogy nincs, lássuk csak!

A községi közbirtokossági stb. erdők igen nagy része törpe erdőbirtok. Csak állami kezelés alatt közel 14 és fél ezer külön erdőbirtok van, a miknek összes területe alig teszi ki a három és fél millió holdat, tehát ezek átlaga is 235 hold. Pedig ezek között Beszterczeaszód és Csik vármegyében akad egynehány 10—30 ezer holdas erdőbirtok is.

Itt külön kell beszélnünk a törpe erdőbirtokról és külön a tekintélyes erdőtestekről.

A törpe birtokok 5—500 k. hold kiterjedéssel birnak, oly formán, hogy a 30—50 holdas birtokok elég gyakoriak, de 200 k. holdon felüli erdőbirtok ezek között csak igen kevés akad. Csak természetes, hogy ezekben a törpe birtokokban erdőgazdaságról nem is beszélhetünk. Hát még ha azt kérdezzük, hogy mibe kerül ezek fenntartása? Tart mindegyik külön erdőszolgát, fizet járási erdőőrt, állami kezelési költséget, elnököt, erdőgazdát, pénztárnokot, jegyzőt, — ültet csemetét, fizet kiszedési, csomagolási költséget stb, úgy, hogy nem is a ritkaságok közé tartozik, hogy némelyik erdőbirtokocska holdankint 10 korona köz- és egyéb költségekkel van megterhelve.

Ezek az erdők tehát csak épen hogy fenntartatnak áldozatok árán is, mert a törvény rendeli így; de birtokosaik legtöbb esetben szivesen szabadulnának tőle, ha lehetne. És ha fahasználat van — százhúsz gémnek hatvan keszeg — benne, — az rendesen elkallódik, elforgácsolódik, valóságosan elvész a sok birtokostárs kezei között. Abból ugyan közforgalomba, piacra, ipari feldolgozásra édes kevés kerül. — Tehát nemcsak gazdának átok az ilyen erdő, de közgazdasági értéket sem képvisel.

Az okszerű és helyes erdőgazdálkodást pedig gátolják, sőt csaknem lehetetlenné teszik a legeltetési mizériák.

Kérem tessék csak megnézni egy ilyen úrbéres törpe erdőbirtokot. Az nem is erdő, csak annak csúfolt bokros, televényétől kifosztott, kizsarolt kopár terület. Igen, mert rendszerint a faluhoz legközelebb eső, — évszázadok óta legeltetett részletek kerültek az úrbéresek birtokába, ezeken akkor se igen volt erdő, mikor kiadták, hát hogy volna most, mikor az állami kezelés is a legtöbb birtokra nézve már későn jött. Sőt az állami kezelés sem tehet sokat megmentésükre, mert a birtoktest kicsinységénél fogva, a vágásfordulót kénytelen rövidebre szabni. Ezen rövid forduló kereten belül is kénytelen a legeltetésnek a legnagyobb mérvben helyet adni, mert az úrberesek legelői, ma már sok helyt felosztattak, vagy elszegényedtek, elkopárosodtak; a lakosság marhája az erdőre szorult.

Ha egy legszebben felújult fiatalosban, mikor az a marha szája alól már kinőtt, megengedjük a legeltetést, akkor az aránylag kis területen kalandozó több száz darabból álló marhacsorda a lehulló lombot, az alatta levő televényréteggel együtt nap-nap után kavargatja s

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

az esővíz segítségével letúrja az oldalokról! A talaj kőkemény lesz. A sebes nyári eső úgy fút végig rajta, hogy egy cseppecske nem szivódik a talaj mélyebb rétegeibe s így egész nyáron a fák gyökereihez egy cseppnyi nedvesség sem jut; a gyökerek légcseréje meg van nehezítve; az ott korhadni hivatott televény a patakba sodortatik. Hát miből növekedjék, erősödjék az ilyen erdő? Bizony csak olyan évről-évre való tengődés a sorsa. Magassági növekvése a fáknak megakad, elbokrosodnak, a törzsük görcsös, idomtalan, iparcikkekre alkalmatlanná válik: — ha a fejsze meg nem könyörül ezeken, akkor idő előtt csúcsszáradás, bélkorhadás vetnek véget mostoha életüknek.

Öreg hiba volt ezeket a törpe birtokokat, a birtokelkülönítés alkalmával az" uradalmi erdőtestekből kihasítani. A fairtási jog megváltásának, vagy esetleg kiszolgáltatásának valami ügyesebb módját is kitalálhatták volna.

Most látva a szomoru következményeket, kívánatos lenne visszacsinálni valahogy a birtokelkülönzést, mert *bizony ezek a kis erdők, a mik összegükben mégis tekintélyes summát tesznek ki — rossz kézbe kerültek.*

Van azonban a községek, közbirtokosságok stb. kezén egynehány nagyobb erdőbirtok is. Bár ezekben már sem a legeltetési mizériák, sem a kezelési költségek aránytalansága nem bénítják meg annyira a gazdálkodást, még sem felelhetnek meg közgazdasági hivatásuknak, mert egy erdő főképen az által lesz közgazdasági tényezővé, ha az abból termelhető anyagok, legjobb alkalmasságuk szerint, az ipar és kereskedelem közkincseivé válhatnak.

Ehhez pedig üzleti szellem kell. Községektől az ilyen szellem megnyilatkozását hasztalan várnók, de általában ezek az erdőbirtokosok szegények, szervezetlenek, semmiféle tőkebefektetésre nem képesek, e nélkül pedig nincs intenziv kihasználás. Ha ez nincs, ennek az erdőnek a fája nem is kerül oly mérvü elhasználás és feldolgozás alá, mint kellene, ebből pedig tetemes közgazdasági veszteség éri az országot.

Szóval, a közbirtokossági, községi stb. erdők mai sorsán sem nyugodhatunk meg. Az erdő nem nekik való, más, jobb gazdát kellene keresni ezeknek az erdőknek is.

* * *

Következnek, hogy az állam erdejéről szóljak.

Az állam a legnagyobb erdőbirtokos országunkban, az összes erdők 16%-a az övé, de a dolog természeténél fogva nem épen *csak erdőbirtokos.* Sőt az állam háztartásában az erdőgazdaság elenyészően csekély fontosságu tényező. — Épen ezen aránylag csekély fontosságánál fogva alá is van rendelve sok más idegen érdeknek és tekintélynek. — Ez a körülmény teszi lehetetlenné, hogy az állam erdőgazdasága önállóan fejlődjék, ez az oka hogy az erdőgazdaság nem szabadulhat meg a minden haladást megfojtó bürokratizmus béklyóiból.

Egy ilyen óriási tőkével biró nagy erdőbirtokosnak egy darabka fát nem volna szabad kiadni az erdejéből feldolgozatlan állapotban s a tüzifatermelést pedig a lehető legkisebb mértékre kellene redukálni. Ez magában még mind nem elég, még többet várnánk tőle, elvárnánk, hogy erdőbirtokaiban fafeldolgozó, megmunkáló és fát fogyasztó iparteleped és gyárakat létesitsen s ne csak egyet, kettőt mutatónak, de hogy az egész ország fatermése feldolgozható legyen ezekben. Saját erdejéből pedig feldolgozatlan fát ne áruljon, hanem gerendát, deszkát, dongát, burkolat-kockát, parkettot, hajlított butorokat, furnirt, gyufát, dobozokat, cipőszeget, ablakrámát, képrámát stb.

E helyett mit látunk? Azt, hogy az állam még meglévő fürészeit, fát szállító vasutjait és berendezéseit is bérbe adja — s vágásait holdankint tövön értékesíti.

Ez pedig nagy hiba, mert a vállalkozó, aki egy nagy vágást tövön megvett, ezért még nem fog ilyen fafeldolgozó és megmunkáló gyárakat létesíteni, csak oda terjed figyelme, hogy az üzlet minél nagyobb nyereséggel záruljon. Tehát először is olcsón vesz; másodszor termel olyan faválasztékokat, a mit könnyü szerrel állíthat elő, vagy épen alkalomszerüen keresnek, vagy a mit értékesíthet, s végül tüzifának vágatja fel azt, a min hirtelenében túl nem adhat. Az üzlet nyereséggel végződött, pénze felszabadult, siet egy ujabb üzletbe. — Tőle többet nem is várhatunk.

Igaz, hogy néha spekulánsok létesítnek faipari vállalatokat, de ezek a közérdek figyelembe vétele nélkül csak saját zsebökre dolgoznak. Így faiparunk fejletlensége oka annak, hogy a nyers és félnyers fatermékek csak egyrészét használják fel, mint olcsóbb faanyag, más része pedig kivándorol az országból, hogy külföldön megmunkálva s ipari célokra alkalmassá téve, megint hozzánk visszakerüljön.

Ez pedig tekintélyes közgazdasági veszteséget jelent, mert például a tüzifán csak a favágó és fuvaros keres, ellenben az ipari fán ezeken kivül még a fát feldolgozó iparos, gyáros és kereskedő is keresnek. Az ország munkás népe lelne itt kenyeret intenziv kihasználás mellett, s a külföldnek kifizetett munkabérek itt maradnának az országban.

Az államtól pedig, mint erdőbirtokostól hasztalanul várjuk a magyar faipar és fakereskedelem fellendítését, mert ez az intézmények koloszussa szövevényes ügyviteleinek egész sulyával fekszik rá minden ilyen mellékkérdésre.

Tagadhatatlan, hogy a legnagyobb hiba abban rejlik, hogy a minden kérdésben teljhatalommal rendelkező miniszter soha sem erdész-ember, legtöbbször jogász, ritkán kicsit gazda is, *de az erdőgazdaság jelentőségéről, hivatásáról s fejlődésének eszközeiről maga a szakminiszter a legritkább esetben s csak igen kis mértékben van tájékozva.*

A „Magyar Erdész"-ben mindezeket a kérdéseket már

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tárgyalták s ott az a megoldás ajánltatott, hogy a kincstári erdők dologi ügykezelése függetleníttessék a minisztériumtól s külön főigazgatóság vigye az üzletet, külön költségvetés és számadás alapján, megfelelő befektetési alap felett rendelkezve, hogy az állami költségvetés plus és minus ingadozásai ne legyenek okai a fukarkodásnak s a költség nélküli jövedelem-préselésnek.

Én azonban azt mondom, hogy az állam nem jó gazdája a tulajdonába adott erdőknek, mert nem folytat intenziv erdőgazdálkodást, de nem is folytathat, mert míg felülről lefelé feltétlen függési viszonyban levő tisztviselőkön intézik az állam erdőgazdaságainak ügyeit, addig az üzleti szellem feléledése nem várható. Természetes, mivel ez a kezelőtiszt teljes cselekvési és elhatározási szabadsága nélkül meg nem nyilvánulhat. Ez az állapot pedig, hacsak a mostani államrendszer gyökeres átalakulásokon nem menne valamikor keresztül — bekövetkezni soha sem fog.

* * *

Ezek után áttérhetek az egyházi testületek és személyek erdeire. Ezekben az erdőkben is elég szomoru viszonyok vannak. Minden egyes tulajdonosa, illetve haszonélvezője az erdőnek, irtózik minden befektetéstől vagy dologi kiadástól.

Ismerek papi birtokot, a hol igen értékes tölgyállabok vannak, de az erdőnek nem hogy fa-feldolgozó telepei volnának, még kocsiútja sincs, — csak patakmedrekben kapaszkodik a fuvarra szorult szegény paraszt hitvány gebéje előre. Persze, hogy itt is legnagyobb részt tövön kerül eladás alá az erdő, de olyan is van, ahol igen jól értékesíthető tölgyerdők tisztán tüzifának vágattatnak, mert a tulajdonos nem hajlandó az értékesebb faválasztékok magasabb termelési költségeit előlegezni, még több haszonra való kilátás mellett sem. Miért? Attól tart, hogy a piacra hozott áruknak a vételárát már nem ő zsebeli be. — Ismerek olyan papi birtokot, a hol az erdőben igen gazdag márvány-, palakő, vaskő- és kőszénbánya van, sőt talán ezüst és arany is volna bányászható, de mindez a gazdaság, a mi a közvagyonnak olyan jelentékeny lendületet adhatna, csak holt tőke, mert tulajdonosa nem lévén biztos élete végének tudásában, egy garas befektetésre sem hajlandó. Nem ritka az egyházi erdőkben a birkalegeltetés sem, a minek sok-sok jó erdő lesz és lett részben és egészen áldozata.

Szóval, ez a gazdálkodási rendszer egyáltalában nem törődik az erdő közgazdasági hivatásával, sőt annak nagy kárára van, miért az egyházi testületek és személyek az erdőnek a lehető legrosszabb gazdái.

* * *

Hátra volna még, hogy a hitbizományok és részvénytársaságok és részvénytársulatok birtokában levő erdők viszonyairól szóljak.

Ezekben a hány a gazda, annyiféle a gazdálkodás, de egy itt is nyilvánvaló, *hogy oly értelemben vett belterjes gazdaságot, hogy az ország munkás és szociális érdekei kellő méltánylásban részesülnének, egyetlen egy sem folytat.*

Kimondhatom ezek után bátran, hogy Magyarország erdőgazdasága nem áll hivatása magaslatán.

Fejlődésének iránya nem az, amiből hazánk faiparának és kereskedelmének hatalmas kiépítését várhatnók s ennek az általános pangásnak főoka, hogy az erdők szétosztva, apró részekre forgácsolva, ezer meg ezer különféle kis és nagyobb erdőbirtokos tulajdonában vannak, akik külön váltan erőtlenek arra, hogy a kezükbe adott s mérhetlen sok gazdasági javak kútforrását képező erdőben a közjót, közvagyonosodást támogató gazdaságot folytassanak.

Az itt felsorolt közérdekeket érintő bajokra, elismerem, volna talán orvoslás úgy külön-külön is, de ez csak részleges lenne, mostani felszólalásom célja épen az, hogy a közfigyelmet az általános orvoslásnak egy oly módjára irányítsam, mely erdőgazdaságunkat a maga egészében és teljességében egyszerre közgazdasági hivatásának magaslatára állítaná.

* * *

A mint egy forró nyári délután éppen ezen a problémán törtem a fejem, hogy miként lehetne erdőgazdaságunk pangásának okait egészében s általában megszüntetni, elnyomott a buzgóság s akkor igen érdekes és tartalmas álmom volt.

Azt álmodtam, hogy a magas miniszterium egy messzefekvő ország erdészeti viszonyainak tanulmányozására kiküldött. — Hosszú, hosszú utat tettem szárazon és vizen, de érdeklődésem nőttön nőtt az ismeretlen világ felé közeledve.

Az ország határán belül mindjárt feltünt, hogy az erdőborította vidék nem volt olyan lakatlan, mint nálunk. A völgyek mindenfelé telve voltak gyárkéményekkel, mindegyik telep egy-egy csinnal, izléssel épült kis városka volt. Első gondolatom is az volt, hogy jó világ lehet itt, a hol minden épkézláb embernek van munkája, kenyere télen-nyáron, szük vagy bő esztendőben, nem úgy mint nálunk.

A megérkezésnél egy odavaló kolléga fogadott. Este volt, mikor a kocsiról is leszállottunk. Megvoltam lepődve. Remek park közepén egy gyönyörü villaszerü épület előtt állottunk meg. Fényes villanyvilágítás tette láthatóvá a kényelemmel és izléssel berendezett úri lakot úgy, hogy óvatosságból megkérdeztem: hol járunk? Az én lakásom, volt a szerény válasz. Ez szép, gondoltam magamban, mert nálunk még egy erdőigazgató sem lakik ilyen kényelmesen

Azután egy pár napig jártam az erdőket. Láttam papirgyárat, cellulozegyárat, székgyárakat, butorgyárat, gombgyárat, fadobozgyárat, vegyigyárat, faragó telepeket stb. A szálfákat, tönköket, hasábokat az erdőből csupa lele-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ményes szállító eszközökön hozták. Láttam öt méter szélesen alapozott és kavicsozott kocsiutakat fel egész a vágásig, azokon nem lovakkal vontattak, hanem mozdonyokkal és motorokkal.

A sok látott csodát hogy feljegyezzem, ismét betértem a kollégához. Én kérdeztem, ő felelt.

— Kié itt ez a példás rendben tartott rengeteg erdőség, a sok gyártelep, raktár stb.?

— Mindenkié, aki részese akar lenni, volt a felelet. Csodálkozó tekintetemre így magyarázott:

— Igen, mert azelőtt nálunk is voltak állami, — egyházi, közbirtokossági, úrbéri, hitbizományi, társulati, magán stb. erdők, mint önöknél. A törvényhozás azonban egy szép napon kimondotta, hogy valamennyi feltétlen erdő van az országban, gazdasági kezelésére nézve egyesítendő. — *Ebben az országban, uram, csak egy erdőbirtokos van most — s ez az* **erdőbirtokosok szövetsége.** — Értem, de hogy vitték ezt keresztül?

— Igen egyszerűen! Egységes eljárással megállapították minden egyes erdőbirtokos tulajdonában levő erdő értékét, az erdőt tőle átvették s cserébe kapott papirost, ugyanoly értékben részjegyeket.

— Pardon, hogy megszakítom, de hogy állapíthatták meg, hiszen némely hozzáférhetlen erdőnek egyáltalában nincs értéke?

Téved uram, mert a mi akkor talán megközelíthetlen volt, azt ma már használjuk vagy jövőben használni fogjuk. Az erdőbirtok értékének megbecslésénél két érték szolgáltatta az alapot, ugymint a talaj holdankinti és a fatömeg köbméterenkinti becsára. Mind a kettő természetesen a termőhely jósága, az erdő kiteltsége, a fanem stb. szerint változott, de egészen semmi nem lehetett. Tekintetbe vették az erdőből nyerhető mellékhaszonvételek értékét, továbbá utak, szállító eszközök, fürészek, esetleges kőszén, petroleum, vasbányák beruházási költségeit stb. úgy, hogy ha nem is mathemathikai pontossággal, de a mint emberileg lehetséges, az igazságnak megfelelően megállapították az erdőbirtokok értékeit. Mindezeket a becsléseket egységes eljárás szerint helyi bizottságok végezték s a birtokos, ha sérelmesnek találta a végzést, felebbezhetett az országos bizottsághoz.

— Milyenek azok a részjegyek és mit csináltak azokkal a birtokosok?

A részjegyek készfizetésnél is elfogadott börzepapirok, a miknek az értéke ma már a kibocsátási értéknek háromszorosa. Az átvétel alkalmával mondjuk az Önök pénze szerint százezer, ezer, száz és tiz koronás értékü papirokat bocsátottak ki s ezekkel a szövetség az erdőbirtokosokat kifizette. Az átvett erdők értékén felül a Szövetség értékjegyeket ki nem adhatott. Az állam biztosított 3% kamatot, s ennek fejében kiköttetett, hogy a Szövetség forgó tőkéi mindenkor az állami pénztárakban kezeltetnek.

Az első berendezkedés költségeit az állam hitelezte. Minden jövedelmet, a mit beveszünk, az adóhivatalokba fizetnek be, s viszont a Szövetség kormányzóságának az adóhivataloknál nyilt számlájuk van, melyre természetesen a megengedett határig a kifizetéseket az adóhivatalok foganatosítják.

Minden számadási év végével az osztalékok bármely adóhivatalnál felvehetők.

— Eddig értem, szóltam közbe, de hiszen ez a magán jog erős megsértése volt, mert addig én az erdőmet természetben használhattam, legeltethettem, vadászhattam s most meg összes jogom csak az maradt, hogy az osztalékot felvehetem?

— Nem úgy van ám ez, mert az erdő, illetve a részjegyek birtokosai mindezeket a természetbeni használatokat csak úgy élvezhetik — de tessék meghallgatni, hadd magyarázzam meg egyenkint.

Minden részjegy után biztosan kifizetnek 3% osztalékot, — eddig az összegig tehát minden erdőkezelőség hitelez. A részjegyek mindenikének egy üres hátlapja van, amire 10 évre szóló előjegyzés róható fel. Ha most ön például egy 100 koronás részjegygyel jön hozzám, arra én a folyó 1905. évre 3 korona értékü tetszés szerinti faválasztékot kiszolgáltatok önnek, s egyszerüen feljegyzem a részjegy hátára, hogy arra 3 korona az 1905. évre lerovatott, s ugyanezt én is naplózom. Ha majd ön az év végén osztalékjáért az adóhivatalnál jelentkezik, megnézik a részletjegyét s a 3 korona levonásával fizetik ki az arra eső osztalékot.

— A legeltetés gyakorlását említette második helyen. Mi kérem minden község részére tisztán a legeltetés céljaira külön üzemosztályokat hasítottunk ki. Itt pedig nem úgy gazdálkodunk, mint az az önöknél ismeretes legelőerdőknél előirásos. Mi nem ismerünk elő- és utótilalmat, hanem ezeknek az erdőtesteknek a vágásfordulóját 10 évvel magasabbra szabtuk. Rendes évi vágásokkal dolgozunk s a tarvágást 10 évig legeltetjük, tehát összesen minden éven 10 évi vágásterület legeltethető. A vágásterületet a 10 év elmultával kitisztítjuk s mesterségesen új erdőt telepítünk, a melynek aztán a rákövetkező 100 évig nyugalma van. Ott, a hol erre alkalmas klima volt, ezekbe az erdőkbe akácot telepitettünk, ezeknek a vágásfordulóját 50 évre szabtuk, s a 10 évig legeltetett vágásfelujítás egyszerüen a sarjak és tuskók kiszedése által történik, mert az így szétszaggatott gyökerek újra kifakadnak.

Az így külön kezelt erdei legelőre nyerészkedés céljából összevásárolt marhákat kihajtani tilos, de a gazdaságában rendszerint tartott marháját minden részjegytulajdonos, amennyiben megfelelő értékü részjegyeket mutat fel — kihajtathatja, sőt közös pásztort is mi tartunk. Megvan állapítva itt is, hogy egy darab marha kihajtása mily értéket képvisel, s ha hozzám eljön egy birtokostárs s felmutatja részjegyeit, meghatározom, hogy hány marhát hajthat ki s részjegyeire a lerovást mindjárt fel is jegyzem, s a tételt naplózom.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Most jövünk a legkényesebb kérdésre, az erdőben való lakás és a vadászati jog gyakorlására.

Ismerem az önöknél uralkodó viszonyokat s ön abból kifolyólag lehetetlennek tartja, hogy egy, az erdejében korlátlanul rendelkező úr ilyen módon engedje meg nyirbáltatni jogait, tehát azt hiszi, hogy ez a szövetkezés önöknél már csak azért sem mehet keresztül.

Ez is tévedes uram, mert a mi rendszerünk a tulajdonjog gyakorlásának semmiféle képen sem állja útját.

Megvan engedve ugyanis, hogy bármely vadászterületre a részjegy, illetve igy az erdő tulajdonosai igényüket bejelenthessék. Megvan állapítva minden egyes vadászterületre nézve, hogy mily értékü részjegy deponálása szükséges ahhoz, hogy a vadászatot az illető vagy illetők természetben gyakorolhassák. Az igényjogosultság sorrendje a következő: Első igényjogosult a kérdéses erdőrész volt tulajdonosa vagy annak törvényes örököse vagy egyenes leszármazója. Ha ez nem jelentkeznék, következnek a sorrendben azon birtokosok, kiknek ugyanazon község határában más gazdasági birtokuk is van és végre bármely más részjegytulajdonos.

Megértés kedveért, ha tehát ön azzal jön hozzám, hogy a kezelésem alatti pagony vadászatát természetben akarja gyakorolni, ha már ön előtt tekintetbe veendő igényes nem volna, előkérném az ön részjegyeit s ha tényleg előmutatná az illető összeget, én rögtön letétbe helyezném részjegyeit, ezek átvételéről önnek egy hivatalos bizonylatot állítanék ki, s rögtön jelentkeznék önnél, mint az erdőben való lakás és a vadászati jog tulajdonosánál velem való rendelkezés végett. Megjegyzem, hogy ez esetben a nálunk különben hivatalból is foganatosított vadtenyésztési, vadápolási teendők és berendezések költségei ezután önt terhelnék s részjegyei után a vadászatokból befolyt jövedelem utáni osztalékban nem részesülne.

Egyébként pedig a vadászatot a megállapított szabályok keretén belül, mint a birtok tulajdonosa teljesen szabadon gyakorolhatná, s az e célra alkalmazott személyzet felett rendelkezne.

Természetesen nem minden vadászterület vadászati joga lesz igy feltartva, s a felmaradtakat részint házilag kezeljük, részint bérbe adjuk. A házi kezelésnél a bárca szerint való lelövés is engedélyeztetik, de csak részvényeseknek. Az illető részvényekre a bárca kiszolgáltatása feljegyeztetik. A vadászatból nyert jövedelem külön naplóztatik, s külön számíttatik ki az osztalék, de csak a letétbe nem helyezett részjegyekre. Minden 10 év elmultával uj részjegyek bocsáttatnak ki, a régiek bevonatnak. Az esetleg elkallódott s be nem váltott részjegyek helyett újakat bocsát forgalomba a szövetség.

Az erdő minden más jövedelme együtt naplóztatik és kezeltetik.

Megköszöntem a szives felvilágosításokat s most még csak arra kértem barátomat, hogy az administratiót isnertesse meg velem.

A mi szervezetünk, úgymond, óriási arányú, hozzá fogható vállalat vagy társulat az országban nincs. A munkások száma több százezer, a kik kölcsönös biztosítás révén munkaképtelenség, rokkantság stb. esetére is ellátatnak teljesen socialis alapon; önsegélyző, önképző, betegsegélyző intézményeik, ingyen kórházaik, orvosaik, iskoláik vannak.

A munkavezetők, altiszteк, erdővédek, vadászok, vadőrök, pásztorok száma egész légió, kikről hasonló humanus módon történik gondoskodás. Nemcsak az erdőkezelést és fatermelést, de az összes tervezéseket, épitkezéseket, a gyárüzemek vezetését, a raktárak kezelését, levelezéseket mind erdőtisztek végzik. *Itt az egész ország faipara és kereskedelme a mi kezünkben van.* Az ország minden valamire való városában raktárainк vannak. Itt nincsenek faszakmások s e térről ki vannak szorítva a leiketlen kufár spekulansok, közvetitők, kik embertársaik hiszékenységére, gyámoltalanságára, tájékozatlanságára alapítják ezreket hajtó üzleteiket. *Tőlünk az összes fatermékeket és választékokat közvetlenül kapja a fogyasztó közönség s mondanom sem kell, hogy az összes faipari tárgyakban óriási kivitelünk s az egész világra szóló forgalmunk van.*

Az összes ügyeket a központi igazgatóság irányitja, de ennek hatásköre is csak administrativ, mert a kerületi tisztek teljesen függetlenek s egyetemleges felelősség elvénél fogva egymásnak nincsenek alárendelve. Az összes dologi és személyi ügyekben határozati joggal a tiszti székek vannak felruházva. Ranglistába beosztva nem vagyunk. Minden tiszt a kinevezés alkalmával megkapja a tiszti alapfizetést, mely a szolgálat tartama szerint korpótlékkal emelkedik.

Kerületenkint minden hónapban tartatik tisztiszék, ahol minden tiszt megjelenni tartozik s a mely szótöbbséggel határoz minden dologi és személyi ügyben. Elnököl a legidősebb s minden tiszt saját ügykörének az előadója. A tisztiszék határozatait egy kiküldött viszi fel a központba, hol az összes kerületi kiküldöttekből alakul meg a fő tisztiszék. Ez megadja a felhatalmazást a központi igazgatóságnak a költségek utalványozására, s az összes határozatok végrehajtására.

Azt mondanom sem kell, hogy a tiszta jövedelemből mindnyájan osztalékot huzunk s igy a szervezet minden tagjának érdeke, hogy a vállalat minél jövedelmezőbbé váljék.

Évenkint egyszer tartunk közgyülést, hol minden erdőbirtokosnak joga van megjelenni, s befolyását érvényesiteni.

* * *

De hagyjuk el uraim az álmok országát, ez nem akar egyéb lenni, mint a messze jövőből ide vetített képsosozat, bemutatására annak, hogy mivé fejlődhetne Magyarország erdőgazdasága, ha az erdőbirtokosok sociális szövetkezése megvalósíttatnék.

Tessék realis alapon számítani. Az országban 13 mil-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lió katasztralis hold erdő van. Vegyük alapul a földmivelésügyi minister évi jelentését a kincstári erdőkre vonatkozólag. Az 1901. évre kimutatja például, hogy a magyar birodalomban a kincstár összes erdeje egy millió 549 ezer hectár, ennek értéke volt 208 millió korona, s a tiszta jövedelem volt 7 millió 302 korona. Ezekből az adatokból kiszámíthatjuk, hogy a kincstár egy hectár erdejének átlag 134 korona tőkeértéket számit, s ehhez képest a tisztajövedelem az érték 3·5%-a.

Ha ezeket az adatokat illesztjük rá az ország összes erdeire, akkor körülbelül 1000 millió korona érték képviselné a szövetség alaptőkéjét, s 30 millió korona tiszta jövedelem kellene ahhoz, hogy 3% osztalék minden esetre kifizethető legyen. Ezek a számok — bár talán alacsonyak — igy is mutatják, hogy micsoda nagy arányú vállalat volna az, s ahhoz kétség sem férhet, hogy ennél reálisabb, biztosabb alapon mozgó üzlet el sem képzelhető. Mert világos, hogy ez a szövetkezet az államnál sokkalta jobban gazdálkodna, hiszen egyéb célja nem is volna, mint a saját gazdaságának a fejlesztése, és ha lassankint a mint befektetési alapját növelné, a fennt vázolt belterjes gazdaságra térne át s a fafeldolgozó gyárak és telepek létesitésével és a fakereskedelem kézbentartásával gyarapítná jövedelmeit, idővel mindég nagyobb és nagyobb osztalékok fizettetnének ki, s ezzel lépésben emelkednék a részjegyek árfolyama, úgy hogy nem ábránd kell ahhoz, hanem tiszta számitás, hogy pár év mulva keresettebb papir, mint az erdőrészjegyek, nem is volna az országban. Ha ez a szövetkezés csakugyan keresztül hajtatnék, vajjon korlátozná-e az erdőbirtokosok magánjogait? Szerintem nem! vagy legalább is nem nagyobb mértékben mint azt a közérdek megköveteli. Mert hiszen minden birtokos megkapná erdejéből eddig élvezett jövedelmét, sőt azon előjogokat is gyakorolhatná, melyet az erdő tulajdona neki igy nyújt.

Egy azonban bizonyos, hogy az embereket közelebb hozná egymáshoz. Most az állami, egyházi, hitbizományi erdők a nép által irigyelt vagyont képeznek, — ezeket csak a tulajdonos élvezheti s a forgalomból teljesen ki vannak zárva — s akkor a haza minden polgára előtt nyitva áll az út, hogy ennek a vagyonnak részese legyen, ha akar.

És nekünk erdészeknek micsoda tér nyilna a cselekvésre! Most képzettségünk, tehetségünk, teremtő erőink mind-mind elfojtva, legfeljebb gőgünket dagasztja. Akkor az alkotás, a cselekvés terére lépne mindenki, megmutathatná mi szorult belé, nem volna szükséges ehhez sem pőfeszkedés, sem orrhang! A tények beszélnének, s ez a reális ténykedés, a közös, vállveteit munka, igazi testvérekké avatnák az erdészeket is.

Szóval minden téren egy szebb jövő nyilna. Jöjjön el a te országod!

Istenem! hiszen ha nem emberek laknának a földön, kiket az önzés és irigység kormányoz, hanem bölcsek, önmegtagadók és lemondók, akkor mindez könnyen valóra válnék. Igy azonban be kell látnom, hogy tengersok nehézséggel, szinte elháríthatlan akadályokkal kellene még addig megküzdeni. És mégis, ha egy eszme helyes alapjában s megvalósulásával csak a közjót szolgálná, de az emberek szertehuzó törekvései miatt nem ölthet testet, ok ez arra, hogy az eszmétől elpártoljak s azt cserbe hagyjam? Azért kérdem, mert lehetnek, akik fölényes mosolylyal jegyzik meg: utópia, ábránd, — kár ilyen gondolatokkal az időt tölteni.

És miért? Ezért meg azért. Szóval magyar embernek szokása szerint ezer meg ezer okot keresnek arra, hogy ellentmondjanak s elriasszanak az eszmék mezején való merész kalandozástól.

Én pedig azt mondom, hogy minden ilyen kifogás csak részletkérdés. Apponyi úgy felelt meg az efféle ellentmondásokra, hogy nem engedem magam mellékcsatateréke vezettetni.

A főkérdés itt az, hogy üdvösnek tartanám-e, ha az erdőbirtokosok szövetkezése megvalósulna? Ha igen, akkor nekem mint erdésznek kötelességem ezt az eszmét felkarolnom, s nem törődöm a nehézségekkel, hanem arra török, hogy társakat szerezzek magamhoz. *Mert minden gondolat, a mi a társadalmi rend változtatását tüzi ki célul, még ha oly üdvös is, csak ábránd marad, ha annak szálait magam szövögetem, de már egy lépéssel közelebb jutott a megvalósuláshoz, ha ketten, hárman állottunk szolgálatába.*

Uraim! ha mi mindnyájan, akik itt együtt vagyunk, egyetértve összeállunk, hogy az erdőbirtokosok socialis alapon való szövetkezésének eszméit elterjesztjük, megfogadjuk és tartjuk, hogy annak megvalósitásáért mindnyájan fáradhatatlanul küzdeni fogunk: az eszme már többé nem ábránd, hanem az mindég nagyobb és nagyobb hullámokat fog verni, míg végre társadalmunk nagy rétegeit ugy áthatja a közszükség érzete, hogy magától dől le minden akadály — s akkor legalább az erdőre nézve beteljesednék Krisztus szavai.

Én hiszem, hogy ez az utópia még valóra fog válni, mert az erdőgazdaságnak ilyetén uj rendje annyira társadalmi közszükség, hogy ez előtt el kell bukni egyesek szétható törekvéseinek, s a hitvány magánérdekeknek. *Hitványnak neveztem, mert világos, hogy a szövetkezés annyi előnyt nyujt minden tagjának, hogy csak az tarthatja magára nézve előnyösebbnek a mostani állapotokat, a ki kizsákmányoló és zsaroló gazdaságot folytat s akar folytatni vagy jelenleg biztositott tulajdonjogát a közös társadalmi érdekek figyelembe vétele nélkül akarja gyakorolni.*

Mindezek megfontolása után mindazokat, a kik velem egyetértenek, felkérem, inditsunk társadalmi akciót az erdőbirtokosok szövetkezése érdekében. A kétkedésnek és csüggedésnek nincs értelme, mert ha fáradhatatlan terjesztői voltunk az eszmének, még ha nem érjük is el célunkat, életünk és törekvésünk nem volt hiába való.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Őszi hangulat.

Ha a virág szirma lepereg a földre
S hulladoz a fáknak hideg levélkönye:
Közelg az *elmulás* „tetemre hivása",
Avarteritőjét hullatva a gyászra.

Valami sápadt fény lebben szét a térben,
Mintha meggyúlt volna valami az égen; —
Vizek tükörében vándor felhők úsznak, —
A darumadár is nekivág az útnak . . .

Lepke csapongása már csak tünő álom;
Széttfoszlott az illat, könyvan a virágon.
A mikor ha k sóhaj vonaglik a légben:
Egy-egy viráglélek szabadul a fénybe . . .

Nincs már az egeknek cikázó villáma
(Az égi szenvedély megtért nyugovásra).
Minek ott a villám, a hol élet válik,
Hullatja a jelen elsorvadt virágit!

A fakó derengés sárgaságba vált át.
Felölti az évszak hamis csillogását;
De káprázatában uj remény nem éled,
Halálos csókjától elsorvad az élet.

Készül a temetés minden szépnek, rútnak, —
Az életaszályon sirok domborulnak.
Darvadoz a szárnyas, jajong, mint az árva;
Fölszedi a selymét az ég szivárványa.

Fájdalmas zizegés siratja a létet,
Mint a kaszaélen a haldokló élet —
S a mi még virág van: meglapul szegénykе,
De a dérben megfagy halavány reménye . . .

Fekete madarak sietnek a gyászra;
Nyomukban a szellő rémes sóhajtása,
Morajlik az erdő, mintha átkot szórna
S hullik a falevél a sorvadt avarra.

Nincsen szemfedőjök, nincsen rajtuk pompa,
Az erdő sötétje gyászát rájuk ontja —
S hideg őszi eső hulladoz le rájok:
Elsirató könye a mulandóságnak.

És mikor az élet elcsitul a tájon,
Kriptaszagot terjeszt az enyésztő álom;
Ráterül a multra a pókháló rongya
S emlékét az idő vadul széttiporja . . .

Lakatos Károly.

Az agancsfejlődés története.

Irta: *Lakatos Károly.**

Gyönyörü a vadászszemnek a nemes gimvad fejékessége: az ágas-bogas agancskorona, mely azonban viselőjének oly felette alkalmatlan, súlyos teher!

De hát miért is viseli az agancsos vad fején ezt a súlyos terhet, miről jó az neki? — ötlik fel a gondolkozó szellem eszmekörében önkéntenül is a kérdés!

Az u. n. „tudósok" egy része azt állítja, hogy az *agancs* a gimvad *hódító* ékességéül adatott volna — s eszerint nem más ez, mint *csupán* fejdísz, mely a természet gondoskodása folytán a *„nem"* (helyesebben: *ivar)* tetszetősebbé tételét van hivatva elősegíteni a női ivarú egyedek szemében, a gimvadnak ez által mintegy ellenállhatatlan, hódító külsőt kölcsönözve, hogy a külső *hatás* révén a szerelemben annál biztosabban evedzhessen az ideális cél felé; . . . s tényleg, minél impozánsabb, fejlettebb a gimvad fejékessége, annál biztosabb kilátásai lehetnek az egyednek egy kevésbbé szép agancsu vaddal szemben a szerelem pálmájának elnyerésére — dacára annak, hogy a *kétlábu* gimvaddal szemben ez a tantétel némileg parrodoxonnak látszik is, a mennyiben a tapasztalás azt tanítja, hogy a Homo sapienti dús agancsai épen nem mondhatók a szerelem dicső jelvényeinek . . .

Hanem az igazi gimvadnál az agancs, mint *fejdísz*: kissé mégis *sok!* Ha pedig úgy vesszük fel a dolgot — mint másrészt ismét a „tudósok" egy része állítja, hogy t. i. az agancs *fegyver* volna: azonnal előtérbe lép a tapasztalt vadászok jogos ellenvetése, hogy a mennyiben dísznek túlságos, fegyvernek épp oly mérvben *kevés* az agancs. És alighanem itt rejlik valahol az igazság. — Egyébiránt vannak jeles természetrajzi leirók, a kik az agancsnak — a lényegben kétségkivül helyesen — tulajdonképeni *fegyver* voltát nem ismerik el, hanem egyszerüen és csupán *ivari kivállás folytán keletkezett fegyvernek tartják.*

Ez a definció azonban — a lényegtől eltekintve, mint érintém — azok közé a kétesértékü magyarázatok közé tartozik, melyekhez a *„részben igen, részben nem"* jellemzést szokta hozzáfüzni a maliciozus, *a magyar* kiszólás. Mert bizony volt idő, midőn az agancs nagyon is hathatós *fegyverként* szerepelt s mai alakjától eltekintve — hasznavehetőségének tetőpontján állott, szóval valóban fegyverül szolgálhatott — s ezen időt a *harmadkor* közepe tájára vélik tehetni a szakbúvárok. Ugyanis a szarvasféléknél, illetőleg az igazi szarvasoknál (Cervina) a *miocán* időszak vége felé keletkeztek ásványtanilag kimutathatólag a fejlettebb agancsuak, *melyek már évente elvetették agancsukat,* holott a korábbi Cervulináknál ez az élettani tünet *még nem fordult elő.* — Az agancs azután a *fiatalabb pliocán* időszakban alak és hosszban

* Mutatvány szerzőnek készülő agancstani munkájából.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

módosul: *megnyúlik* és *számos ágat fejleszt, a rózsató pedig megrövidül*, ellentétben az előbbi tetemesebb formával; — végre a *legfelsőbb pliocánben* lép fel hatalmas *ágas-bogas arányaival és gyakran lapátalak fejlődéssel az agancs mai formája*. És ez az a geológiai időszak, midőn az agancs tulajdonképeni *„fegyver"* jellegét *elveszté*, a mennyiben a korábbi, fejletlenebb agancs a homlokcsonttal szorosan összeforrt, le nem hulló, tömör s hegyes nyárszerű alakjával: mint „fegyver" inkább érvényesülhetett, mint a későbbi fejlett formatuma.

Egyébiránt a szarvasfélék (Elaphidae) homlokdísze a *phylogenia* szempontjából nagyon fiatal képződménynek állíttatik. A geologusok szerint ugyanis a szarvas-félék őseinek, nevezetesen az európai és indiai alsó miocán rétegeiből felszínre került *Dremotherium*-féleknek még *nem volt* agancsuk. — Agancsra csak a felső miocánrétegben bukkantak, melyek a *Cervulinák* (Blastomeryx Micromeryx, Cosoryx stb.) „fejdíszét" képezték. Hanem ezek az agancsok a „fejdísz" kategóriájába alig vonhatók nagyon kezdetleges, alig tetszetős voltuknál fogva, a mennyiben *rózsa nélkül való* és *sima bőrrel bevont nyársszerű*, vagy *villaformára* fejlődött, többé-kevésbbé idomtalan alakot mutattak s *hordta a vad élete végéig*.

A Cervulinák ősi csoportjának még ma is vannak élő képviselői, melyek a kezdetleges agancsképződés formáját máig megtartották. Ilyen például a Szunda szigeteken élő szarvas (Cervulus muntjac. Zimm.), melynek homlokán hosszú csontcsap van a végén koszorualakban megvastagodott rózsával, melyből csupán egy kis tősarjjal ellátott egyszerű nyárs nyúlik ki.

Még az ősi Cervulinák maradványainak tekinthetők a természetrajzi leírók szerint, a délamerikai *vörös-szarvas* (Cariacus rufus) s a *vándor* (vagy *kóbor*) *szarvas* (Cariacus nemorivagus), melyek agancsa mindig csak egyszerű nyárs, melyről még a tősarj is hiányzik.

Hogy ezen ősszarvas-maradványok miért őrizték meg a legutóbbi időkben is agancsuknak *fegyverformáját*, annak oka a természetnek a fajvédelem szempontjából való gondoskodására vezethető vissza bizonnyal; — e szerint tehát azért őrizték meg bár kezdetleges, de fegyverszerű használhatóság tekin tetében hasznavehetőbb agancsukat, mert szükség van reá, a mi világosan áll előttünk, ha tekintjük ama körülményt, hogy e szarvasok előfordulási helyein a ragadozó állatok veszedelmes fajai még mostanság is nagy egyedbőségben fordulnak elő. — Éppen hasonló körülmény miatt volt szükségük az ősi Cervulináknak nyárszerű homlokfegyverükre, a mennyiben azon időtájt, a melyben éltek, a töldet a ragadozó állatoknak a legveszedelmesebb fajtái népesítették be, melyek mindenfelé rendkivüli sokaságban éltek s kivált a patás állatokra vetették magukat a létérti küzdelem kiméletlen harcában, melyben a szarvas-félék csak oly hathatós eszköz segélye révén tarthatták fenn magukat, minőt akkori agancsfegyverzetükben birtak. Ellenben az állatoknak azon fajai a patások közül, melyek védelmükre megfelelő fegyvert nem szerezhettek, tehát a természet mostohaságából kévésbbé alkalmazkodó természetüek voltak: kevés kivétellel áldozatul estek a ragadozók pusztító támadásainak s csak alig néhány nem (genus) maradt fenn közülök: a tapir, rinoceros és a ló. Ellenben a homlokfegyverrel rendelkező kérődzők osztályából maig 40 kérődzőnem tartotta fönn magát és 4 nem az agyarral fegyverzett sertésnem közül, holott egykori kérlelhetetlen üldözőiknek hirük-hamvuk sincs már a létezésben.

Azokon a tájakon, mint Európában, Észak-Ázsiában és Észak-Amerikában, hol a ragadozóknak kevésbbé veszedelmes fajtái találtattak, másrészt pedig nagyon hamar meg is ritkultak: az agancs fejlődése is más volt, mint azokon a helyeken, igy a Szunda szigeteken, a hol fenyegető viszonyok között volt kénytelen az agancsos vad a létben egzisztálni. Igy a szolidabb körülmények között élő vadnál az agancs fejlődése is — mondhatnók: békésebb irányba terelődött s a mennyiben nem volt rá többé szükség, helyesebben: mivel a korábbi időben használhatóság tekintetében oly kiváló, a létért való küzdelemben szerzett fegyver, idők során lassanként célját vesztette: alakjában fegyverszerű jellege szolidabb formába alakult ki s ma már az agancs a legtöbb fajnál *nem fegyver* többé, nem „biológiai felelet a ragadozók fogaira és karmaira" — mint *Cameron** szellemesen és alapjában helyesen magyarázza. Azonban, bár ha el is vesztette fegyverszerű jelentőségét az agancs, mégis *„a fajokban meggyökeresedett alakító hajlam és fejlesztő tehetőség mellett nem tűnhetett el többé"*** — s így nem csak hogy tovább fejlődött, hanem — bár egyelőre céltalanul — lassanként *túl is fejlett*: megnövekedett, lombárabb lett és több ágat fejlesztve erősen szétágazódott s a fejlődésnek eme menetén továbbhaladva, elérte mai bokorformáju alakját s ezzel együtt a fejlődésnek azt a stádiumát, melyben a védelem szempontjából jelentősége majdnem teljesen megszűnt, célszerűtlenné, sőt súlyánál fogva még a viselésre is alkalmatlanná vált, miről egy tekintet gimvadunk agancskoronájára azonnal meggyőz bennünket; de tapasztalatból is tudjuk, hogy az agancs ma mily gyatra védelmi eszköze a szarvasnak s mily ügyetlenül kezeli védekezései és támadásai alkalmával, a midőn például vetélytársát támadja, vagy a vadászebek ellen védekezik vele, miközben inkább csülkeire, mint agancsára szorítkozik, — s hogy a *kényelmetlenség* szempontjából is mily penitenciát ró a szegény vadra az agancs, arról is meggyőződhetett minden szemlélő, kinek a sűrű vágásban, szederindásban s a legszövevényesebb bokrozatok közt iramodó

* „The Origin aud Purpose of the Horntsand Antlers of Ruminans", Zoologist (3) Vol. 18. July. p. 241—252.

** Méhely L. „A kérődzők fejékessége." „A Természet", II. é. f. I. sz. (1898).

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gimvad küzdelmét alkalma volt megfigyelni s látta, hogy a gyors iramban történő szarvas mi mindent cipel agancsain s hogy tépdesi alkalmatlan fejdíszével a hálószerü sűrüség szövevényeit! — És nem csak a mi gimvadunknál jutott az agancs a mai nyügös, hasznavehetetlen állapotában, hanem sok más szarvasféle vadnál is, melyek közt első helyen áll a *kanadai jávorszarvas* (Cervus canadensis L.) óriási lapátos agancsával, — azután a *vapiti* (Alces amerikan, Jard.), az északamerikai *lapátfülü szarvas* (Cariacus macrotis, Say.), a *virginiai szarvas* (Cariacus virginianus, Bodd.), sőt az agancsfejletlség legfelsőbb fokát, helyesebben a *túlfejlés* legmagasabb mérvét képviselő *összarvas* (Cervus giganteus, Blumentb.) is stb.

És itt álljunk meg egy kissé. Az *összarvasnál* ugyanis — mely oly régen, igen régen és aránylag mégis oly korán kipusztult, talán éppen agancstúlfejlésének elért legmagasabb foka következtében — felötlik a kérdés: miként történhetett az meg ugyanis, hogy ennél a vadnál a *túlfejlés megelőzte* a Cervulinák egyéb képviselőinek — melyek a harmad (miocän) korban éltek s csak a fiatalabb pliocän korszakban kezdték agancsukat a kezdetleges állapotból fejleszteni — agancsfejlődését?

Fogas kérdés ez! Melyre azonban minden tudományos szőrszálhasogatás nélkül azzal felelhetünk, hogy „semmi sem új a nap alatt!“ . . . Mert a mennyiben a „Természetben nincs ugrás“ — világos, hogy az *összarvas* agancstúlfejlését is egy kezdetlegesebb időszak *előzte* meg s csak is a fejlődés során alakulhatott ki oly arányokban impozáns fejékessége a túlfejlés stádiumáig, mint aminő valóban volt s — így történhetett az összarvas korabeli többi agancsos vadnál is, melyeknek *utolsó* képviselőjök talán éppen a roppant agancs- és testarányokkal biró Cervus giganteus vala; — s azután — tán egy *újabb* geologiai korszakkal — kezdődött minden *előbbről*, új alakokkal, melyeknek agancsképződése a fejlődés fokozatán lassanként ismét a túlfejlés határvonaláig ért el s ennek révén fajok pusztultak el s *avégből* ismételten és ismételten egy újabb élet csírái fejlődtek ki s így tovább, s ma ott állunk, hogy a túlfejlés ismét sok faj lassanként való kipusztulásának lesz okozója, mert az agancs *sulya* és *terjedelme következtében előkészíti a faj kipusztulását*. A mi nemes szarvasunkat illetőleg azonban, aligha kell ettől egyhamar tartanunk, amennyiben a vadászok — bár nem tudatosan — maguk gondoskodnak az agancstúlfejlés megakasztásáról, amennyiben az erősebb példányok kilövése által ugyszólván útját zárják az agancsfejlődés menetének s e révén a veszélyes túlfejlés kialakulásának. S tényleg, mióta a szarvas „rendszeres“ vadászata Európaszerte kezdetét vette s ezzel kapcsolatban már nem annyira a vadhús, mint inkább a „szép trófea“ érdeke lépett előtérbe s az ez utáni vágy képezi rúgóját a remek agancsos vad elejtésének: azóta a fejlettebb agancsú szarvasok mindinkább ritkábbak lettek s egyre fogynak; és ezt éppen nem az elsatnyulás következményének kell betudnunk, mint némelyek állítani szeretik, mert a vadon az elsatnyulás jeleit, szóval a gyöngébb életképességet éppen nem fedezhetni fel a gyenge, kevés tagozatú agancsok dacára se; — hanem igenis, azért nincs, a régebbiekhez hasonló erős agancsokat viselő vadunk, mert egyrészt *korán* kilövetvén a fejlettebb fejdíszü egyedek: újakat nem növeszthettek (mert nem volt rá idejük), — másrészt pedig — éppen ennek következtében: a gyenge agancsú különben is éretlen egyedeknek évről-évre való (majdnem kizárólagos) fajfentartási közrehatása folytán az agancs konstans impozáns tulajdonságainak is szükségkép szenvednie kellett s ez úton elkerülhetetlen *visszaesés* állott be — s már-már ez az állapot kezd konstansá válni! És ez igen természetes, mert csak világos, hogy ami fejlődésében akadályozva lesz, az előbb stagnál, ingadozik, majd pedig végre az átöröklődés kapcsán állapotában konstansá válhat; hanem az is igaz emellett, hogy a megállapodás beállta előtt bizonyos kedvező körülmények közrehatása folytán a félbenmaradt, avagy stagnáló fejlődési folyamat ismét felveszi őserőből merített további fejlődési képességét, mert az ok okozatokat szül s a kialakító képességet rejt magában. És ezt a tantételt szem előtt tarthatjuk a mi szarvasvadunkkal szemben is *valamely oly okszerü eljárás követése céljából, mely az agancsfejlődés visszaesését volna hivatva megakadályozni!* Mert ne higyjük azt, hogy az agancsfejlesztés titka *ma már* holmi csodaporok, „nyalató-kövek,“ különös takarmányozási eljárások, avagy a sóska, savanyu káposzta és savanyított répában rejlenék, miket a megkótyagosodott m. kir. szakértői (!) elme kitalált egyéb szemenszedett bolondságokkal együtt! — Ily arkánumokkal bizon a természet látszólagos folytonossági hiányait kireperálni nem lehet s az ily irányú kisérletek mindig meddők maradnak. Egyébiránt az „eredmények“ előttünk vannak (?) — illetőleg volnának, ha egyáltalában léteznének; pedig jó régen folyik már a kisérletezés a csuda szarvnövesztőkkel kint és bent egyaránt, de bizony a régi impozáns erősségű és dúsan tagozott 18—20 és 24-es, sőt 26-os agancsok aranykorát visszavarázsolni ma napig sem sikerült s ily módon nem is fog sikerülni.

Ami az agancsfejlődésben való visszaesést illeti, az a külföldön sokkal régibb keletű, mint nálunk. Hazánkban ugyanis csak az ötvenes évek után, tehát abban az időben, midőn a rendszeresebb „szarvaslövések“ (külföldi mintára) kezdetüket vették: kezdődött az erősebb agancsú gimvadak hovatovább mindfeltűnőbbé vált fogyatékossága. Ha ugyanis egy tekintetet vetünk az ötvenes évek előtti lőjegyzékekre s ezeket összehasonlítjuk az ötvenes évek utáni s a mai korig kiterjeszkedő lőjegyzékekkel, rögtön szemünkbe ötlik, hogy a 12 ágúnál erősebb agancsok mindinkább fogyni kezdenek. Így például a mult század első felében terítékre hozott agancsárok a 12-es felett s alatt majdnem ugyanazon százalékot képeztek, míg a század második felében 12 ágúnál gyengébb agancsárok már állandóan túlsulyban vannak. A 14, 16, 18 és 20

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ágú agancsot hordó szarvasok az ötvenes évek előtt éppen nem voltak ritkák, sőt a 22-es 24-es agancsuak sem tartoztak még a ritkaságok közé; ellenben mai nap már szinte esemény képez, ha esetleg 14 ágúnál erősebb agancsokat viselő gímvad kerül terítékre.

További részletezés tárgyává téve az agancsfejlődés historiai mozzanatait, felötlik a kérdés:

Mi lett az agancstúlfejlésnek a következménye, s illetőleg minő biológiai hatások előidézőjévé vált e körülmény?

Mindenek előtt a *vérhajtás* középpontjától nagyon távoleső agancságaknak táplálása leküzdhetetlen nehézségekbe ütközvén, az agancs sorvadni, száradni kezdett és *lehullott;* ámde a fajokban gyökeret vert alakító irányzat nem engedte teljesen elveszni, hanem ujra építette — s ezzel létrejött az *„elvetés"* és „újraváló *„fölrakás"* új jelenségként beállított biologiai folyamata. S itt kezdődik egyszersmind a *fordulópont az agancs élettörténetében.* A szervezet ugyan ujra épített, de az agancsnak többé már nem a fegyver, hanem a *dísz* jellegét kölcsönzé a hímek kitüntető készségeül, mert hiszen mint fegyver, az újrafejlődés hónapjaiban számba se jöhetett.

Mikor ez a stádium beállott, ezzel az agancs a *nemi élettel szorosabb viszonyba került egyszersmind* s a nemi élet periódikus jelenségeihez kezdett alkalmazkodni, aminek következményekép az agancsváltás rendszeressé vált s ettőlfogva a nemi élet feladatainak sikeres megoldását támogatja.

Ennek a szoros kapcsolatnak az egyik jelensége az, hogy az agancs az üzelkedés idejében van kifejlődésének teljes pompájában, az üzelkedés elmultával pedig lehull.

Hogy valóban szoros kapcsolat létezik az agancs és nemi élet között, — erre nézve azon körülmény is eklatáns bizonyítékul szolgál, miszerint a herék lövés által érve, vagy egyéb sérülés következtében, például ha ivarmirigyeiktől megfosztatnak: az agancs oly állapotban marad, minőben az állat sérülése idejében volt, vagyis ha agancsot viselt az állat, azt megtartja, azaz nem vetí el többé a sérülés után, ellenkező esetben pedig, ha t. i. fejdísz nélkül érte a sérülés: nem rak fel új agancsot a levetett helyébe, legfeljebb lágy, csökevényes, molyhos agancsa nő. — Még érdekesebb jelenség emellett, hogyha a gímszarvas herejének csak egyik mirigye megy lövés vagy egyéb sérülés folytán veszendőbe, agancsa csak a test sértetlen oldalán újul meg. Mindezeknek a biológiai tényeknek összevetéséből tehát kétségtelenül kiviláglik ama, már érintett biologiai szoros összefüggés, mely az agancs s a nemi élet közt okvetlenül létezik; s ezek egyszersmind oly tünetek, melyek kétségtelenül dokumentálják végmegoldásul, hogy az agancs manapság már oly *dísz*t képez, melyet legfeljebb *„másodlagos ivarjellegnek"* szoktunk nevezni, sőt ha tekintetbe vesszük, hogy az agancs időről-időre elvesz, holott pedig a másodlagos ivarjellegek konstans tulajdonságok: ez a meghatározás egy kissé túlhajtottnak látszik.

Az agancs megújulásának egész célzata oda irányul ma már, hogy a szerelmi, vagy ha jobban tetszik: „nemi élet" idején érje el kifejlődésének teljes tetszetős pompáját, mint ahogy a him madarak felöltik tavaszszal, párosodásuk korszakában „nászruházukat!" Ezen fokra sülyedt alá az agancs is.

Itt felötlik a kérdés, miért nem hordanak a szarvasvad *sutái* — a tarándszarvas (Cervus tarandus) kivételével — agancsot?

Erre a kérdésre vonatkozólag Kennel, a dorpati egyetem tanára azt a nézetét nyilvánítja,* hogy a harmadkor megfelelő időszakában addig, míg az agancs csakugyan hathatós fegyver volt, a *szarvastehenek is viseltek agancsot* s épp úgy védekeztek vele, mint a gímek; de mikor az agancs túlfejlett és csak díszül szolgált, megújulása oly nagy terhet rótt a szervezetre, hogy azt a nőivarúak nem birhatták meg. A méhben ivadékot is tápláló suta nem vesztegethette erejét és anyagát fölösleges hiuságokra s agancsa egyszer mindenkorra veszendőbe ment.

Egyébiránt az agancsfejlesztés képessége még mai napig is megvan a sutákban, de állítólag „csak akkor szabadul fel, ha a szaporításnál járó nagy agancsveszteség megszünik." Nem túlságosan ritka eset, hogy az öreg, meddő őzsuta, sőt néha szarvastehén is agancsot rak fel. Ilyeneket nálunk is többször lőttek már. Különben ez a jelenség a *korban* és a *meddőség* voltában (midőn, mint föntebb említém: a szaporítással járó nagy anyagveszteség megszünik) leli magyarázatát — ezekkel tehát olyasféle vonatkozásban, mint ahogy (egy tréfás magyarázat szerint): a meddő öreg tyúk sarkantyút, vagy a koros nő bajuszt kap.

A *tarándszarvasról* említettem volt, hogy e faj nőivarú egyedei *agancsot hordanak.* Hogy miért? — ez épp oly fogas kérdés, mint aminő *Kennel* jóformán meggyőző magyarázata dacára is annak minden kétségen kivül álló megállapítása, hogy egykor minden szarvasfaj tehenei hordtak volna agancsot s csak azután vetették volna el, midőn a védekezés szempontjából arra többé már szükségük nem volt, másrészt pedig: mivel a túlfejléssel járó kellemetlenségek gyöngébb szervezetükre elviselhetetlenekké váltak.

Egyébiránt nagyon figyelemre méltó, hogy a tarándszarvas agancsaival a hó alól kaparja ki táplálékát. Tehát e szarvasfajnál az agancs a táplálékszerzésnek nagyon fontos eszközét képezi s mint ilyen maradhatott meg a nőivarú egyedeknél is (tehát mint szükségességi eszköz). — Hogy *Eversmann*** szerint miért nem hordanak az Ural táján való élő, *ugyanezen szarvasfajnak sutái* agancsot, az szinte érthetetlen, de valószinüleg valamely mélyen fekvő fontos okban kell ezen különös jelenségnek gyökereznie . . .

* Sitzungsbreichte der Naturforsch. Ges. bei der Universität Jürjew, X. 1895. p. 216.

** Naturgeschichte von Orenburg, II. p. 151.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Eversvannak a tarándszarvas sutáira vonatkozó megfigyelése más okból is igen érdekes odavágólag ugyanis, hogy ezzel körülbelül bebizonyítva látjuk *Kennelnek* azon tantételét, mely szerint a *sutavad is birt egykor agancscsal* — s midőn feleslegessé vált neki, elveté azt. Mert hisz im, a tarándszarvas nőivaru egyedeinél ugyanezen állapot áll fenn, mert maig is vannak különböző helyen mindenesetre bizonyos kényszerítő viszonyok közt elő agancsos és agancsnélküli nőivaru egyedek is s még hozzá ez az állapot az állandóság jellegével bir mindkét eltérésre nézve!

Végül az agancsfejlődés legkezdetlegesebb momentumaira vetve egy visszapillantást, a *keletkezés indító oka* az, mely a gondolkodó elme leszűrő képességében főleg előtérbe lép.

Igaz alapja van annak a közmondásnak, hogy „a szokás természetté válik"; per analogiam ugyanez áll az erőműi hatásokra nézve is, itt speciel a *külső* hatásokat értve, melyek szintén az alakító, illetve létrehozó *visszahatás* természetével birnak. Az agancs keletkezésének *indító okát*, illetve *első* nyomot illetőleg is, a „külső hatások által kiváltott alakító visszahatásnak" kell tekintenünk, körülbelül ezt úgy képzelve, mint ahogy tyukszem jő létre. — Az agancsfejlődés kezdete is bizonyára valami tyukszemszerű homlokdudorból indult ki, amennyiben a fejlődés kezdetén a sokkal későbbi agancs helyén csakis valami szarugumó féle létezhetett. Ennek kialakításáról aztán a természet az állatba oltott öklelődési hajtam révén gondoskodott; az öklelődések folytán előállt erőműi hatások (ütések, dörzsölések és nyomások) hozták létre azután az agancs kialakulását, természetesen nem egyszerre, hanem az arravaló hajlandóságnak nemzedékről-nemzedékre történő átöröklésével kapcsolatosan, hosszú idők során.

A mechanikai hatásokra vonatkozólag indokolásul álljon itt, hogy élettani vizsgálatokkal megerősített tény az, hogy a fejbőrsejtek állandó, vagy gyakori nyomás és dörzsölés révén *mihamar megszarusodnak*.

„Mikor megvolt az első homloktyukszem gumója," mely az öklelődző állatok ütéseit felfogta: befelé is fokozódott a bőr alatti szövetekre és homlokcsontra gyakorolt nyomás s ennek révén jött létre az a bőrcsont, mely a mai agancs testét képezi. Amennyiben pedig ennek nyomása ismét a homlokcsont csonthártyáját, illetőleg a benne levő csontképző sejteket ingerelte, megalakult a *homlokcsap* is s ezen a *rózsató*. Azután következett a további folyamat . . ." Igy magyarázzák az állattan búvárai az agancskeletkezés első mozzanatát.

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesülete. Tagsági díjat fizetett 1905.-re Fábián Béla m. kir. erdész.

* **Halálozás.** *Lohr* Antal m. kir. főerdész október hó 10-én Ujvidéken elhalt. Béke poraira.

* **Kinevezések.** Ő*felsége a földmivelésügyi minister előterjesztésére Nagy* Károly és *Szenes* József főerdőtanácsosi címmel és jelleggel felruházott erdőtanácsosokat főerdőtanácsosokká kinevezte.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Hoffmann* Sándor közalapitványi főerdészt közalapitványi erdőmesterré, *Kodolányi* Gyula és *Ryll* Viktor közalapitványi erdészt közalapitványi főerdészszé, *Kubicza* István közalapitványi erdészjelöltet közalapitványi erdészszé és *Czillinger* János közalapitványi erdőgyakornokot közalapitványi erdészjelöltté nevezte ki.

* **Kitüntetés.** A közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréséül *Miskolczy* János erdőmestert a király a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki, *Velics* János és *Szalai* Ernő közalapitványi főerdészeknek pedig a közalapitványi erdőmesteri címet és jelleget adományozta.

* **Milyen nagy a világ?** Az egész föld szinte jelentéktelen porszem a mindenségben. A Jupiter-bolygó tudvalevőleg 1289-szer nagyobb földünknél; a Nap pedig ezerszer olyan nagy, mint a Jupiter és 1,283.000 földgömb telnék ki belőle. Napunk a hogy látszik, csak egyik tagja a mindenség álló csillagrendszerének. A tejut 30—40 millió ilyen és részben sokkal nagyobb napból áll. A legközelebbi álló csillag (Centaurusz alfája) oly távol van tőlünk, hogy e mellett a Neptun roppant távolsága is jóformán elenyészik. A fény 42.000 mérföldet halad másodpercenkint és a Neptuntól mégis a földre körülbelül 4 óra alatt ér; de mig a legközelebbi álló csillagtól hozzánk ér, kis hijján négy év kell hozzá. Itt már nem beszélhetünk mérföldeken; még a naptávol (20 millió mérföld) is nagyon kicsi mértékegység. Azért az álló csillagok távolságának méréséül egységül szolgál a fényév, vagyis a távolság, melyet a fény egy év alatt fut meg a világűrben. A legközelebbi állócsillag távolsága 224.500 naptávol. Mindenki ismeri a gyönyörü Sziriuszt; több mint egy millió naptávolban, vagyis 17 fényévnyire (22 billió mérföld) van tőlünk. S a tejut 4—5000 fényévtávolban van tőlünk; a fény 9000 év alatt ér el egyik végétől a másikig. Lassankint a fényév is szaporátlan mérték s a csillagászok kénytelenek Sziriusz-távolban beszélni. Hát a tejuton túl mi van? Ismét ür, tér, széditő távolság a legközelebbi ködfoltig. Ezek a ködfoltok a tejuthoz hasonló csillagrendszerek. Eddig már több ezer

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ködfoltot fedeztek fel a csillagászok. Távolságukat már trillió mérföldekkel, billió naptávolokkal és a fényévek millióval kell mérni. De hát a ködfoltokkal bevégződik a világ? Itt elakad a tapasztalás. Térnek mindenesetre ezen túl is lenni kell; de csak üres térnek, mert az anyaggal és világokkal teli tér nem lehet végtelen.

* **Élő barométerek.** A természetbuvárok, a csillagvizsgáló intézetek tudósai sokat küzdöttek és fáradoztak, míg végre meg tudták állapítani az egy nappal előre várható időt. A természet egyszerű gyermekei, a falun lakó földmivesek és gazdák azonban nem törődnek a csillagok járásával, nem igen respektálják a tudományok furfangos időjósló eszközeit. Nekik mindezeknél egyszerűbb s talán mégis csalhatatlanabb, eleven időjóslóik vannak: azok az állatok, amelyekkel mindennapi munkája közben minduntalan találkozik. S e tudományhoz nem kell más, csak egy kis gyakorlati megfigyelés. Nézzük például a fecskét. Ha a fecske ahelyett, hogy lent röpködne eledele után keresve, felszáll a magasba, ugy hogy csak alig lehet meglátni, akkor tartós jó időt várhat a gazda, míg ha lent marad, s ide-oda röpköd, akkor közel az esős idő. A tengereken a fecskéknek egy fajtája, az ugynevezett viharfecske biztosan megjósolja a fenyegető vihart, amely elől a hajóra menekül, s csicseregve huzza meg magát egy árbocon. Ha pávák gyakran rikácsolnak, vagy a verebek a porban fürdenek, a gondos háziasszony behordja az udvarról mindenét, aminek az eső árt, mert tudja, hogy közeleg a vihar. Érdekes megfigyelni a mezei varjukat. Ezek a madarak csalhatatlanul megérzik az időváltozást. Ha nyugtalanul röpködnek, rikácsolnak és nem szállanak le a földre, hanem külünek a fák ágaira és verdesik szárnyaikat, akkor eső lesz, ha pedig télen napfeljötte előtt már eledelük után járnak s még naplamente előtt elülnek, nappal igen lassan s alacsonyan röpködnek anélkül, hogy hangjukat hallatnák, nagyon kemény, hideg napok várhatók. A házi lud ritkán repül, de ha kedve kerekedik repülni, akkor bizonyos, hogy egy-két óra mulva hatalmas zápor zudul alá. A kacsa is megérzi az esőt s azt azzal jelzi, hogy nem megy bele a vizbe békákra vadászni, hanem künn marad a réten, rovarokat fogdos és nagyon élénk. Ha a gazda ezt látja, ne legyen bár az égen tenyérnyi felhő sem, nem bizik a jó időben. A foglyok hosszan előredugják fejüket és ugy futnak az erdő felé, ha esőt éreznek s a tenger partján a halakra vadászó sirályok messze bevonulnak a szárazföldre, ha vihart éreznek a tengeren. Minden kétséget kizárólag legcsalhatatlanabb időjósok azonban a vizek lakói, főleg pedig a halak. Aki a halak gyors ide-oda uszkálását megfigyeli, azt fogja tapasztalni, hogy rövid idő mulva eső lesz, szintugy akkor is, amikor a mocsári teknősbéka elhagyja az iszapot, s a hevesen perzselő napra megy sütkérezni. Nem olyan buta állat a szamár sem, mint ahogy az emberek hiszik. Ha lehenteredik a porba s négy lábát az ég felé tartván ordit, feltétlenül eső lesz. A birka sem olyan bárgyu, mint aminőnek tartják, mert ha a szabadban van a levegőn, az egész falka összebujik egy fa alá, mikor érzik az eső közelgését. Figyeljük meg a pókot. Ha hálóját lassan szövi, otthon ne feljeltsük esernyőnket, valamint akkor sem, ha azt látjuk, hogy a kasból a méhek nem repülnek ki, hanem a mézet szedők is hazatérnek. A mezei egerek sietve osonnak lyukaikba ha esőt éreznek, s lázasan gyüjtik télire való eledelüket, ha havas, fagyos és hideg idő közelgését érzi állati ösztönük. De nemcsak a házi és apróbb állatok érzik meg az idő változásait, hanem a nagy ragadozó fenevadak is megjósolják nyugtalan viselkedésükkel a vihart. Az állatkertben az oroszlán vadul forgolódik, ordít s farkával verdesi oldalát, ha vihar közeleg, mely ha kitör, csattog a villám és mennydörög, gyáván vonul féire ketrece sarkába.

* **Az „Érdekes Könyvtár"** m. havi füzete a szokott gazdag tartalommal jelent meg, melyből kiemeljük a következőket: Palotás Fausztin: A párnás kocsi. (Elbeszélés.) — Petőfi István (Petőfi Sándor öcscse): Csikóséletet. (Költemény.) — Harraden: Az esernyőfoltozó. (Novella.) — Ferenczy Ödön: A jóslat. (Novella.) — Drosinis: Angyal Bandi. (Novella.) — Catulle Mendés: A három ruha. (Novella.) — Az elektromosság csodái. — Hogyan lehet sokáig élni. — A legdrágább távsürgöny. Drága levélbélyeg. — A gyermektej. — Európa legnagyobb templomai. — Állandó ingyen melléklet: a „Rejtvényvilág" melynek mindenik megfejtője, kivétel nélkül, könyvjutalmat nyer. — A szünidő alatt nem is képzelhető alkalmasabb és olcsóbb olvasmány az ifjuság számára, mint az „Érdekes Könyvtár", melynek előfizetési ára félévre 1 korona. Kiadóhivatal: Budapest, V. Kálmán utca 2. Mutatványfüzet ingyen.

* **Szép és biztos mellékkereset.** Erdészek, tanítók, jegyzők, papok vagy oly egyének, kik a szőlészethez csak némileg is értenek és oly vidéken laknak, hol a szőlő megérik vagy a hol a filoxera a szőlőket már elpusztította és ennek következtében azok ujból lennének beültetendők, tehát a hol szőlőműveléssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha címüket beküldik: „Hirdetési iroda" Budapest, Váci-utca 20/b.

Keresünk megvételre 60.000 drb
3 éves, erőteljes, kiültetésre alkalmas

lúczfenyő-csemetét,

mely 1906. év tavaszán volna szállítandó.

Erdőhivatal Rima-Brézó (Gömör m.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

A Rimamurány-Salgó-Tarjáni vasmű részvénytársaság erdőbirtokainál 600 korona évi bér, természetbeni lakás, 15 ürm. tűzifa, szolgálati egyenruha, három tehén legeltetésére szolgáló nyári legelő, szántóföld és rétilletménynyel javadalmazott

erdőőri

állásra pályázat nyittatik.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy sajátkezűleg irt kérvényüket, — az erdőtörvényben körülirt szakképzettségüket igazoló okmány, keresztlevél, erkölcsi bizonyítvány, valamint hibátlan testi szervezetet igazoló orvosi bizonyítvány kíséretében

folyó évi november hó 10-éig

alulirott erdőhivatalhoz nyujtsák be.

A pályázóktól megkivántatik, hogy a vadállománynak ápolásában és gondozásában jártassággal birjanak.

Ezen nyugdijképességgel egybekötött állás folyó évi december hó 1-én elfoglalandó.

Rima-Brézó (Gömör m.), 1905. október 25.

A Rimamurány-Salgó-Tarjáni vasmű részvénytársaság
Erdőhivatala.

4084. kig. sz. 1905.

Munkácsi járás főszolgabirájától.

Faárverési hirdetmény.

Közhirré teszem, hogy a Drágabártfalva község tulajdonát tevő 1903., 1904. 1905. évi rendes vágásterületen lévő, legnagyobbrészt műszaki célokra alkalmas s 51496 (ötvenegyezernégyszázkihencvenhat) koronára értékelt

889 tő tölgyfa

Drágabártfalva község házánál

1905. évi november hó 22-én d. e. 10 órakor

megtartandó zárt ajánlattal egybekötött nyilvános árverésen egy tömegben, esetleg csoportonként el fog adatni.

A zárt ajánlatok november 21-ig hivatalomhoz küldendők.

Az árverési feltételek hivatalomnál és Drágabártfalva község elöljáróságánál tudhatók meg.

Munkács, 1905. okt. 27.

Papp Imre
főszolgabiró.

77.844. I/B-1 1905. ügyszám.

Fenyőfaeladás tövön öt évre.

Hivatkozva az 1905. évi 53111. számu hirdetményre, közhirré tétetik, hogy a kolozsvári erdőigazgatóság irodájában **1905. évi november hó 30-án d. e. 10 órakor** a mocsári erdőgondnokságban 1906. évtől kezdve kihasználandó **fenyő és juharfa** eladása iránt nyilvános árverés fog tartatni s pedig

A) Irásbeli versenytárgyalás d. e. 10 órakor

I. csoport. Felsőkacza és Felsőnyárád nevű erdőrészből 416·13 holdas terület faállománya, a mely csak a Szováta völgye felé szállitható ki.

Kikiáltási ár holdanként . . . . . 771 K 50 f
Bánatpénz . . . . . 16100 K — f

B) Szóbeli árverés az irásbeli versenytárgyalás befejezése után.

II. csoport. Felsőkacza erdőrészből 99·66 holdas terület faállománya, a mely bármely irányban szállitható ki.

Kikiáltási ár holdanként . . . . . 813 K 20 f
Bánatpénz . . . . . 4100 K — f

Az árverési és szerződési feltételek 1905. november 6-tól kezdve a kolozsvári erdőigazgatóságnál, a mocsári erdőgondnokságnál Görgényszentimrén és a m. kir. földmivelésügyi ministerium erdészeti osztályában (V. Zoltán-u. 16. III. em.) betekinthetők és átvehetők.

Budapest, 1905. évi október hó 22-én.

M. kir. földmivelésügyi minister.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü

vadászfegyverek

megrendelhetők:

Lakatos Károlynál

Budapest, II., Csalogány-utca 26.

Szarvaskoponyákat vasból, fából, zinkből, valamint természetes koponyákat is; kerek vagy faragott agancstáblákat, talált agancshoz illő agancsszárat, kifogástalan felszerelési munkát, ugyszintén mindenféle agancsot, szarvat a legolcsóbban ajánlanak:

WEISE & BITTERLICH, Carlsbad — Csehország.

Vasból készült szarvasagancsok és szarvasfejek külső dísznek, 10, 12 és 14 águt, teljesen természethüek. Szarvasagancsból készült karos gyertyatartók, lámpák, dohányzó asztalok, irószerek, képkeretek stb.

A Természettudományi Közlöny 1902., 1903. és 1904. évi összes füzetei tiz koronáért és az **Erdészeti Lapok** 1902., 1903. és 1904. évi füzetei huszonnégy koronáért eladó. Cim a szerkesztőségben.

Egy évi gyakorlattal biró, 1905. évben Liptóujvárt végzett

erdőőri szakiskolai növendék

20 éves, szakvizsgát 1906. évben tesz, egy uradalomban mint

segéd-erdőőr

kiván alkalmaztatni.

Czim: **Tomcsala István Pozsony,** Marhavásártér 2. szám.

77876.
I. A—4/1905. szám.

Hirdetmény.

állami (erdei) facsemeték adományozása tárgyában.

Az állam által fenntartott erdei facsemetekertekből az 1906. évi tavaszi és őszi erdősítésekhez szükséges csemetekészletek a földmivelésügyi miniszter által a következő feltételek szerint fognak az ez iránt folyamodó birtokosoknak kiosztatni:

1. A kopár és vizmosásos területek beerdősítésére kért csemeték, a mennyiben az állami csemetekertek készleteiből kiszolgáltathatók, az 1879. évi XXXI. t.-c. 177-ik §-ának b) pontja értelmében ingyen. vagyis a termelési költségek elengedésével bocsáttatnak a birtokosok rendelkezésére; a csemeték kiszedésével, csomagolásával s vasuthoz való szállításával járó, ezer darab csemete után 1 koronával számított és utánvétellel beszedendő költségeket azonban, továbbá a vasuti szállítási költségeket rendszerint a birtokosnak kell viselni.

II. Kivételesen birtokosok részére, a mennyiben az illetékes kir. erdőfelügyelő igazolja, hogy a folyamodót a fent említett költségek anyagi erejéhez képest aránytalanul megterhelnék, a csemeték a folyamodóhoz legközelebb fekvő, utolsó vasuti állomásra teljesen díjtalanul fognak elszállíttatni.

A csemeték kiosztásánál először is azok a birtokosok fognak figyelembe vétetni, kiknek kopár s vizmosásos területei a törvény alapján befásításra hatóságilag ki vannak jelölve.

Az állam által az I. és II. pont szerint ingyen kiosztott csemetékkel beerdősített terület jövőre az 1879. évi XXXI. t.-c. 2-ik s illetve 4-ik §-ának rendelkezései szerint kezelendő erdőknek fognak tekintetni.

III. Az I. és II. pontban említett erdősítések céljára szükséges csemeték kiszolgáltatása után esetleg még fennmaradó készletből másféle erdősítések céljaira (rendes erdei vágások és tisztítások beerdősítésére) is adatnak ki csemeték, azonban csak az alább feltüntetett átlagos termelési költségeknek és ezekhez felül a csemeték kiszedésével, csomagolásával s vasuthoz való szállításával járó, ezenkért egy koronával számított, költségek megtérítése mellett, melyek utánvétellel szedetnek be. A vasuti szállítás költségeit szintén a folyamodó birtokos viseli.

Az átlagos termelési költségek fejében — fanem szerint — a következő összegek számittatnak fel:

Csemetefaj	1000 darabonként					
	1 évesért		2 évesért		3 évesért	
	K	f	K	f	K	f
Luczfenyő	—	60	1	—	1	40
Jegenye fenyő	1	—	1	60	2	20
Erdei fenyő	—	80	1	40	2	—
Fekete fenyő	1	—	1	60	2	20
Vörös fenyő	1	20	2	—	2	0
Tölgy	3	—	4	—	—	—
Kőris, juhar, ákácz és szil ...	2	50	3	80	—	—
Dió	10	—	16	—	—	—
Szelid gesztenye	8	—	12	—	—	—

IV. Kisbirtokosoknak kivételes esetekben, midőn a kir. erdőfelügyelőség igazolja, hogy az előbbi pontban említett célra szükségelt csemenemennyiséget saját költségükön nem képesek előállitani s aránytalan megterheltetésük nélkül a teljes termelési költségeket nem viselhetik, a termelési költségek 50% -a elengedhető.

Azok a birtokosok, a kik az I—IV. alatt felsorolt feltételek valamelyike szerint csemetékben részesülni kivánnak, egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványaikat legkésőbb 1905. évi december hó 15-ig terjesszék be, még pedig közvetlenül az illetékes kir. erdőfelügyelőséghez, mert az elkésve beérkezett, vagy nem az illetékes kir. erdőfelügyelőséghez, hanem más hatósághoz beérkezett kérelmek csak akkor volnának figyelembe, ha a kir. erdőfelügyelőséghez kelló időben beterjesztett kérelmeknek teljesítése után esetleg még megfelelő csemetekészlet rendelkezésre fog állani.

A folyamodványokban a birtokosoknak határozottan meg kell jelölniök a beerdősitendő terület helyét (község, dülő), minőségét (kopár, vizmosásos, futóhomok terület, vagy vágás, tisztás stb.) és kiterjedését (kat. holdj tovább a szükséges csemetefák faját korát és mennyiségét, az elültetés idejét (tavasz vagy ősz) a folyamodó vagy megbizottjának pontos címét, (lakóhely, utolsó posta és vasuti állomás) és végül azt, hogy a fentebb közölt feltételek közül melyik szerint kérik a csemeték kiszolgáltatását.

Végül figyelmeztetnek az erdőkelt birtokosok, hogy ezen hirdetmény alapján csakis erdősítésre alkalmas s a fent elősorolt faju, egy-két éves, kivételesen három éves csemeték kerülnek kiosztásra, a melyek tehát utak, tagok szegélyezésere nem alkalmasak, továbbá, hogy az olyan folyamodók, kik a kért s kiutalványozott csemeteket annak idején ok nélkül visszautasítják, — a jövőre az állami csemetékben való részeltetés kedvezményétől elesnek.

Az 1898. évi XIX. t.-c. alapján állami kezelésbe vett erdők és kopár területek birtokosai részére szükséges csemeték kiutalványozása iránt a szükséges lépéseket a m. kir. állami erdőhivatalok teszik meg, ezeknek a birtokosoknak tehát szükségleteiket az illetékes m. kir. állami erdőhivatalnál kell bejelenteni.

Budapest, 1905. évi szeptember hóban.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

500 ezer átiskolázott $^{20}/_{60}$ centiméter magas, nagyon jól fejlődött

kőriscsemete

kapható

FARAGÓ BÉLA

cs. és kir. udv. szállító faiskolájában **Zalaegerszegen.**

Az árak kívánatra levélben közöltetnek.

Feltűnést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.

Kitűnő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és rugányos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan járó, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak

7 korona.

Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

Faeladási hirdetmény.

A Bágya Ábrahám és társai korojesdi (Hunyad megye) erdejében az alábbi faanyagok fognak nyilt és zárt írásbeli árverés utján eladatni.

A fenti közbirtokossági erdőből mintegy 13.000 m³

lúczfenyő haszonfa

30.600 korona kikiáltási ár mellett.

Az árverés a fehérvizi körjegyzőség hivatalos helyiségében **1905. évi december hó 4-én délelőtt 9 órakor** veszi kezdetét.

A zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt az illető árverési elnök kezéhez adandók be.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

Utolsó vasuti állomás Bojesd.

Az árverési feltételek megtekinthetők a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál, a petrosényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a fehérvizi körjegyzőségnél.

Fehérviz, 1905. évi október hó 20-án.

Fekete Máté
elnök.

Holfeld erdőtanácsos vadnyalató pora

nagyban elősegíti a

fővad, dámvad és őzvad agancsképződését.

Huszonöt évi kisérletek igazolják a tiszta növényeredetü pornak kitünő hatását. Az e porral készített sózók a vadat a legkisebb területen is együtt tartják. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eredeti állapotban csakis

FORSTRAT HOLFELDS ERBEN

Eichwald bei Teplitz-Schönau, Böhmen kapható.

Sz. 512—905. kjző.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

Nagyküküllő megyében fekvő Nádpatak község mint erdőbirtokos, eladja erdejének B. üzemosztályában lévő s esedékes vágásán talált

1200 drb tölgytörzset

a legtöbbet igérőnek **1905. évi november hó 3-án d. e. 9 órakor** a község házánál tartandó nyilvános árverésen.

Árverelni szándékozók kötelesek a 381 m³ műfát és 942 m³ tüzifát, összesen 2335 koronára becsült kikiáltási ár 10%-át bánatpénzképen az árverési elnök kezéhez, az árverés megkezdése előtt letenni.

Zárt ajánlatok csak az árverés megkezdéseig fogadtatnak el.

Árverési feltételek alólirt községi elöljáróságnál bármikor betekinthetők.

Nádpatak, (u. p. Nagysink) 1905. október hó 16-án.

Seiler jegyző. **Brenner** biró.

Az erdészeti kar tisztelt hölgyeinek figyelmébe!

Szabászati és varró-iskolámban teljes és tökéletes képzést nyerhetnek uri lánykák saját céljaikra, valamint oly hölgyek is, kik keresetforrást óhajtanak szerezni és hatósági munkakönyv birtokába kívánnak jutni. **Francia és angol szabásoktatás.** Kívánatra teljes ellátás és erkölcsi felügyelet. Beiratási díj nincs, tandíj mérsékelt. **Widderné Janda Johanna** hatóságilag eng. tanintézete és női divatterme **Budapest,** VII., Józsika-utca 24. I. emelet.

Fricks Rundschau 1902, 1903 és 1904 évi füzetei összesen nyolc koronáért eladó.
Cim a szerkesztőségben.

Megvételre kerestetik több ezer darab lövött nyul és más vad. Ajánlatok **„2000"** sz. alatt lapunk kiadóhivatalába intézendők.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1905. évi 1917. szám.

Pályázat.

A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolán, nevezetesen a növénytani tanszéknél ujonnan szervezett **asszisztensi állomás** betöltendő.

Ha az állomást okleveles pályázó nyeri el, akkor egyezernégyszáz (1400) K fizetésben, háromszázhatvan (360) K lakáspénzben és negyvenegy (41) ürköbméter tüzifajárandóságban részesül; nem okleveles egyén egyezerkettőszáz (1200) K fizetést, háromszázhatvan (360) K lakáspénzt és negyvenegy (41) ürköbméter tüzifajárandóságot nyer.

Felhivatnak tehát mindazok, a kik ezt az állomást elnyerni kivánják," hogy egészséges voltukat, végzett tanulmányaikat, képzettségöket, eddigi foglalkozásukat, valamint hadkötelezettségök teljesítését igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat: ezen főiskola rektori hivatalánál **f. évi november hó 24-ig** nyujtsák be.

Később beérkező folyamodványok nem vétetnek tekintetbe.

Selmeczbányán, 1905. évi október hó 22-én.

A m. kir. bányászati és erdészeti főiskola ezidőszerinti rektora:

Dr. Fodor.

811/905. sz.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

Nagykükülő vármegyében fekvő Felmér község mint erdőbirtokos eladja erdejének A. üzemosztályában lévő s esedékes vágásán talált

473 darab tölgytörzset

a legtöbbet igérőnek **1905. évi november hó 4-én d. e. 9 órakor** a község házánál tartandó nyilvános árverésen.

Árverelni szándékozók kötelesek a 657 m^3 műfát és 2096 m^3 tüzifát, összesen 6632 korona és 60 fillérre becsült kikiáltási ár 10%-át bánatpénzképen az árverési elnök kezéhez — az árverés megkezdése előtt letenni.

Zárt ajánlatok csak az árverés megkezdéséig fogadtatnak el.

Árverési feltételek alólirt községi előljáróságnál bármikor betekinthetők.

Felméren, 1905. október hó 19-én.

Brandschott jegyző. **Kielsch Mihály** bíró.

Lovag Wessely Károly szilvási uradalmában

1906. január 1-től

vizsgázott, nőtlen

erdőőr

ki magyarul és németül beszél, felvétetik.

Fizetés egyelőre havi (50) ötven korona, lakás, fa, egy öltözet ruha, lőpénz.

Folyamodványok az Uradalmi Erdőhivatal czimére

december 15-ig

beküldendők.

Pályázati hirdetmény.

A csálai és baraczkai állami szőlőtelepek jövő évi

szőlőkaró szükségletének

fedezésére pályázatot nyitok. Szükséglet: 85000 drb 220 cm. hosszu, legalább 4 cm. vastag, egy éves hasitott tölgyfakaró.

A szállitás megkezdésének határideje f. é. deczember egy, lejárata 1906. február 28. A megrendelt mennyiség fele még deczemberben szállitandó, másik fele januárban és februárban.

Bélyeges ajánlatban árak bérmentve Paulis és Csálatelep leadó állomásokon tüntetendők ki. Ajánlatok benyujtásának határideje **f. évi november hó 10.** Az ajánlathoz egy kötés karóminta csatolandó.

Szállító kötelezettséget vállal a határidő pontos betartására. Késedelem esetén az igazgatóság jogositva van szükségletét a szállító költségére és terhére más uton fedezni.

Arad, 1905. évi október hó 11-én.

Kosinsky s. k. igazgató.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. 1905. november 15. 16. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K

Szerkeszti és kiadja:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová az előfizetési és hirdetési díjak, valamint a lapba szánt közlemények küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Szilánkok.

Soha! E szóval már sokszor fejbe chlopintottak.

Báró Feilitzsch Arthur legujabb földmívelésügyi ministerünk sokszor hangoztatta, hogy erdészetünket nem feledi el soha.

Ez az ómen, melyből úgy rémlik: nem igen lesz ideje szakunk érdekében tenni valamit.

*

Mostanában a magas ministeriumnak soha sincs ideje.

Mikor a tavasz virágot fakasztott, B. G. H. megyék erdészeti egyesülete alapszabályait felsőbb jóváhagyás elé terjesztette. Rég peregnek a sárguló levelek, helyenként a tél fehér takarója boritja az öreg földet, de az alapszabályok még nem szállonganak le. Talán csak nem — soha?

Pedig soha sem lesz azokra annyira szükség, mint lett volna a szept. 17-iki közgyülés előtt, melyen az *Országos Erdészeti Egyesületnek is módjában lett volna magát képviseltetnie — ha meghivót kap. De „ex-lex" lévén, meghivók kizárólag csak a tagoknak és közreműködőknek küldettek, tehát nem szolgált rá az „Erdészeti Lapok" októberi számában* (l. 924. oldal) *megjelent ama minden alapot nélkülöző támadására, hogy az új egyesület az „Orsz. Erd. Egy."-nek — „a társegyesületek között fennálló általános szokástól eltérően" — meghivót nem küldött.*

*

Felső-, alsó-, közép-szakoktatásaink kérdései, egyesités, egyszerüsités, fizetés-javitás s mindenféle mennyéki jó, verebekként röpködnek erdészetünk kiaszott búzatáblái fölött, hogy végre jól lakjanak, de szól a holló: soha sem!

Elfásultságunk okai.

Az „Erdészeti Lapok" folyó évi október havi füzetének 875. lapján a „Felső erdészeti szakoktatásunk kérdései" cikk irója a fiatalabb erdészeti generáció fásultságát részben Selmeczbányának és az ottani korcsmázásnak tulajdonitja. Engedje meg a tisztelt cikkíró, hogy tévedéséről e helyen meggyőzzem.

Elfásultságunk oka a csalódás, a rossz előmenetel! Én is elvégeztem az akadémiát és nem szorultam korcsmázásra. A komoly fiatalember talál szórakozást még Selmeczbányán is. A ki pedig hajlammal bír a korcsmázásra, a kiben nincs elég lelkierő, hogy magát ettől visszatartsa — az, higyje el, Budapesten sem fog megváltozni, sőt még inkább elzüllik. Vagy talán kevésbbé komolynak tart bennünket, mint azokat, kik szintén Selmeczbányán végeztek — de előbb —? Talán több szellemi szórakozást nyujtott az előtt Selmeczbánya mint most — hogy az akadémiát végzettekből több kiváló szakember akadt? Nem ez a mi bajunk uram, hanem más egyéb. Pillantson csak be tisztelt cikkíró úr a státusba, nézze meg a kinevezéseket!

Azelőtt már nagy dolognak tartották, ha valaki csak 8—9 évi szolgálat után lett erdészsé. Nézze csak most meg a státust — van ott egy csomó veterán erdészjelölt, kinek 9—10 évi szolgálata van, sőt ennél idősebbet is talál. Hajdanában, amint valakit kineveztek erdészszé — gondnokságot kapott és most lógós erdész van igen sok! Azelőtt a vadászat az erdészeké volt, most a vadőrzés az ő díszes hivatásuk. Anyagi gondokkal küzdünk, nyomorgunk. Nincs reményünk, hogy sorsunk megváltozzék — innét az elfásultság. Nem Selmeczbánya tehát a fő oka az elfásultságnak, hanem a keserűség! Jajgattunk már eleget, egy csomó memorandumot tett már a földmívelési ministerek sorozata ad akta. Nem történt semmi. Látva tehát, hogy panaszaink süket fülekre akadtak — elfásultunk, passiv rezistenciába estünk. Állapotunk még rosszabbodott — eddigelé nyugdíjaztak — most ez is elmaradt.

Ilyen viszonyok mellett ne csodálkozzék elfásultságunkon, ne remélje, hogy egy testileg, lelkileg elnyomott, elkeseredett alak rajongani fog azon szerencsétlen szakért, mely még tisztességes megélhetést sem biztosít számára. Hogy is gondolható, hogy egy járásbirósági hivatalszolgánál is alávalóbb napidíjban részesülő fiatalabb erdész,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kinek megélhetési gondokkal kell küzdenie — szórakozásból felcsapjon írónak!? Uram, ha Önt, ki már 30—32 éves korában bizonyára erdész, erdőgondnok volt, küldték volna valahová és 12 . 12 kilométert gyalogolt és 42 krajcár lópénzben részesült volna — bizonyosan nem marad meg olyan ideálistának mint a milyen.

Ezeken az állapotokon nem Budapest, hanem a bajok teljes orvoslása fog csak segíteni. Ha a főiskolát átteszik Budapestre a nélkül, hogy előbb ezeket a bajokat orvosolnák, — akkor a jövő erdésznemzedéktől még kevesebbet várhatnak, mint tőlünk. Képzeljen csak el egy anyagi gondokkal küzdő, vadonba számkivetett szellemi és egyéb — Budapesten fellelhető — szórakozásban részesült fiatalembert! Azt hiszem, hogy ez a fiatal ember még inkább elfásul, mint az, a ki a szórakozás nélküli Selmeczbányáról került ki. Vagy talán jól fog esni a fővárosi „szellemi szórakozástól" blazirt fiatalembernek a magány — ha így értelmezi a tisztelt cikkíró sorait — úgy bocsánatot kérek. Ezt elhiszem.

Nem szándékom Selmeczbánya védőjeként szerepelni, de be akarom bizonyítani, hogy a mostani elfásultságnak nem a hely, nem a viszonyok: *hanem igenis a rossz előmenetel, a nyomor, a megalázás az okai.* Tessék ezeken az állapotokon segíteni és ha megszűnik a rossz előmenetel, ha javul a dotáció és megszűnik a megalázás — akkor a megélhetés gondjaitól és a folytonos keserűségtől megszabadított fiatalabb erdésznemzedék nem lesz többé elfásult és szeretni fogja a szakot. Érte fog élni és halni.

Szakminisztert kaptunk. Igaz, hogy válságos időben. Talán meg fog bennünket érteni, hisz közülünk való. Talán fel fogja emelni azon szakot, mely fölemelte őt. Talán megszünteti a nagyközönségnek rólunk táplált furcsa fogalmait. Megszünteti a megalázó beosztást, meg a bennünket külföldi erdőőrökkel összetevesztő címeket. Megszünteti a lealázó kilometerpénzeket és napidíjakat.

Talán orvosolja előmenetelünket. Kitől várjuk bajaink orvoslását, ha nem a mi szaktársunktól!?!

Ha ezeket a bajokat orvosolják, ha megkapjuk az erdőmérnöki címet, mely a szakot a jágerságból kiemeli — akkor már nem Selmeczbányán, de Budapesten legyen a helye a főiskolának. Ha meg lesz a tisztességes megélhetési mód, javul társadalmi helyzetünk, akkor a végzett hallgatók megelégedettek lesznek, nem fognak elfásulni, miként most mi.

De vajjon megtörténik-e ez? Nem fogunk-e ismét csalódni?!

Elfásult veterán.

A Horvát-Slavonországi Erdészeti Egyesület idei közgyülése.

„A Horvát-slavonországi Erdészeti Egyesület" folyó évi közgyülését szeptember 5-től 8-ig *Vinkovczén* tartotta meg a slavoniai kincstári és a bródi vagyonközség erdeibe tett kirándulással kapcsolatosan.

A közgyülés lefolyásáról az egyesület október havi füzete számol be. Az ott megjelent közlemény alapján jelzem kivonatosan a következőket:

A szeptember 4-én megtartott ismerkedési estélyen mintegy százan jelentek meg, mely szám a másnap *Vinkovczén megtartott közgyülésen* mintegy 130-ra szaporodott.

Az egyesület kizárólag administrativ ügyeit tárgyaló ezen 29-ik közgyülésén *Bombelles Márk gróf* elnökölt.

Az egyesület titkárjának jelentéséből kiemeljük, hogy az egyesület bizottmánya az elmult év folyamán felterjesztette a kormánynak az erdészeti államvizsga uj szabályrendeletét. Az erdőtiszti gyermeknevelési alap létesítése érdekében a horvát kormánynál megtette a szükséges lépéseket, az erdőőri szakképzettség emelése céljából erdőőri szakiskolának felállítását szorgalmazta és végül kérte a kormányt arra is, hogy a zágrábi egyetemmel kapcsolatos erdészeti akadémia szervezete törvényileg is rendeztessék.

Az egyesületet a horvát kormány a mult évben 1200 korona segélyben részesítette, az *„Erdőőri Hiradó"* költségeihez pedig 400 koronával hozzájárult.

Az egyesületnek van saját 240.000 korona értékü székháza, 22.000 korona értékü szakgyüjteménye, 11.358 koronát, kitevő segélyalapja; az egyesület leltára 24.000 koronát készpénzkészlete pedig 3.883 koronát tett ki. Összes vagyona tehát a mult évben 279.641 korona volt.

Az 1906. évi költségvetés 19.880 korona szükségiettel szemben 20.100 korona bevétel irányoztatott elő.

A *szakkérdések tárgyalása* kirándulások utáni napra halasztatott.

Bombelles Márk gróf elnök berekesztvén a gyülést, az egyesület jelenlévő tagjait villásreggelire hivta meg, kik ezután az állomáson várakozó külön vonattal a kincstár erdeibe kirándultak.

A vonat mintegy 140 utassal pont egy órakor indult el. Dés, Tikár, Boljkovo kincstári erdőrészekben a nyilt pályán meg-meg állva, az egyesület tagjainak módjukban volt fiatalos, közepes koru állományokat és a páratlan minőségü tölgyfaórásokat megszemlélni, melyek egy része az elmult árverésen törzsenként átlagosan 440 koronával, köbméterenként pedig nagy átlagban is 70 koronát megközelitő tóáron keltek el.

A kirándult szaktársak tetszését megnyerte *a nyiladékhálózat is,* melylyel a kincstári 64.000 hold összefüggő erdőtestet 100 holdas részletekre parcellázták. Ez által ez megközelithetővé vált a különben mocsárral és árral bővelkedő áradásnak kitett siksági erdő és a legköze-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lebb rendkívül nagy áterdőlések foganatosíthatása is megkönnyebbíttetett.

A közel 80.000 korona költséggel létesített nyiladékhálózatok hossza *881 kilométert tesz ki* és 971 holdnyi kaszálónak szánt területet foglal el.

Vadász-embernek nem kell magyaráznom, hogy az ily nyiladék-hálózat a vadászat, különösen pedig a szarvasvadászat szempontjából mennyit ér.

A kincstári erdőknek megtekintése után a vinkovczei főerdőhivatal, a spaczvai vadászlaknál vendégül látta az egyesület tagjait, a kik az ott várakozó külön vonattal Vinkovczére tértek vissza.

Szeptember 6-án, korán reggel, kellemes szép időben mintegy 40 kocsin vonult az egész társaság a *bródi vagyonközség erdeibe*, mintegy 25 kilométernyi utat téve meg, mely alkalommal meggyőződtünk az erdőgazdaság rendszeres vezetéséről.

A bródi volt határőrvidéki ezred rendelkezett legértékesebb erdőkkel, így a segregácioval képzett bródi vagyonközség is anyagilag sokkal jobb helyzetbe jutott, mint a volt határőrvidéki ezredekből keletkező többi vagyonközségek bármelyike és pedig annyira, hogy az elfogyaszthatatlan tőkéje ez idő szerint 16,108.872 koronát tesz ki és az öreg tölgyesek kihasználása befejeztével 1933-ban előre láthatólag 30,163.266 korona lesz.

Ezen vagyonközség 1904. költségelőirányzatából kiemelem, hogy személyzetének fizetésére 167.904 koronát fordít, igényjogosultjainak iskolai pótadóját 110.000 koronával váltja meg és minthogy a tölgyfáját eladja, igényjogosultjainak fenyő-szelvényárú vásárlására 162.030 koronát, a szükséges *tüzelőanyag beszerzésére* pedig saját erdeiben termelt tüzifán felül 582.000 koronát fordít évente más birtokosoktól eredő tűzifa vásárlására.

A bródi vagyonközség *Zsupánján* vendégül látta a közgyűlés tagjait, a kik a *zsupánjai tanningyár* megtekintése után kocsival tértek vissza Vinkovczére.

Szeptember hó 7-én az egyesület *Vinkovczén szakkérdésekkel foglalkozott*. Havas József kir. erdőigazgató alelnök megnyitván az ülést, felolvastatta a betegsége miatt személyesen meg nem jelenhető *Kozarac* József kir. erdőmester értekezését: „*A jelenlegi tölgyfa árakról és azok jogosultságáról.*"

Kozarac szakszerűen kidolgozott, minden oldalról kellőleg okadatolt fejtegetésében arra a meggyőződésre jutott, hogy a jelenlegi (1904-ben elért, mert az 1905. évi eladások eredménye még ismeretlen volt) haszonfára vonatkozólag *nagy átlagban köbméterenként 36 koronát kitevő tőárak, nem túlzottak, sőt inkább mérsékeltek.*

Hogy a tölgyárak nem emelkedhetnek, annak okát Kozarac erdőmester abban véli feltalálni, hogy a *tölgytermények árait, a nyugoteurópai államok fogyasztói irányítják*, a mihez a termelőknek a fanemek tövön való vásárlásakor alkalmazkodniok kell.

Ezt a visszásságot Kozarac az *erdőbirtokosok és a fakereskedők együttes akciójával óhajtja eliminálni* és felhívja a fakereskedőket, hogy nyereségüket ne az alacsony tő-árakban keressék és hogy az erdőbirtokosok irányában tanusított zárkózottsággal hagyjanak fel.

Kozarac József igen helyesen rámutatott, hogy a világpiacon slavoniai tölgyáru cimen ismert gyártmányok előállításához szükséges évente mintegy 370.000 m^3 mennyiségben eladásra kerülő tölgyfaanyaghoz hozzájárul:

1. a kincstár, a beruházási alap és a bródi vagyonközség mintegy 200.000 m^3-el;
2. a többi vagyonközségek mintegy 70.000 m^3-el;
3. magán kézen lévő és egyházi uradalmak, községek és magánosok mintegy 100.000 köbméterrel.

Minthogy a beruházási alap már 1908-ban, a kincstár pedig 1911-ben, a bródi vagyonközség pedig 1933-ban adja el utolsó, östölgyesből eredő fakészleteit, a sokkal gyengébb minőségű árut piacra hozó többi vagyonközségek és egyéb birtokosok pedig szintén kell, hogy jövőben tetemesen redukálják évi termelésüket: úgy nyilvánvaló, *hogy a legkiválóbb anyagot szolgáltató kincstári és beruházásbeli koros östölgyesek végleges letarolása után, tehát már 1911-ben a világpiacra hozható fatömeg majdnem felére redukálódik*, minőségileg pedig a fapiacra ezután kerülő tölgyfaanyag a jelenleg termelttel nem is hasonlítható össze.

Ha figyelembe vesszük — mondja *Kozarac* — *hogy a finom tölgy-szelvényárú a nyugati államok piacain máshonnan nem pótolható luxus-tárgyat képez*, melyről a kényelem és pompára súlyt helyező jómódú emberek egykönnyen le nem szoknak, úgy nyilvánvaló, hogy az *erdőbirtokosok és erdőterményeit feldolgozó fakereskedők együttes eljárása a tölgyfafogyasztó közönséget nagyobb vételárak fizetésére* kényszeríthetik.

*

Ezen fejtegetéshez *magam is hozzászóltam*. Elismerőleg nyilatkoztam, hogy Kozarac rámutatott a kiváló tehnikai tulajdonságú *tölgyfaanyag mennyiségének rohamos apadására*, ellenben nem osztom Kozarac ama véleményét, mintha az erdőbirtokos a fakereskedővel a tölgyfa tőárainak emelése érdekében egyesülhetne.

A fakereskedők érdekei az erdőbirtokosok érdekeivel diametrálisan ellenkezők. Azok eredményes akcióra a tölgyfapiac pangása esetében sem tudnának megegyezni, jelenleg azonban, a midőn fát vásárolni óhajtó fakereskedők *negyedrésze sem képes a szükséges faanyagot beszerezni*, bárminemű megegyezésre gondolni sem lehet. Kizárja ezt különben a kincstár, a beruházási alap, a vagyonközségek szolgálati szervezete is, a mely az árverés útján való eladást imperative megköveteli, a mi által bárminemű megegyezés eleve ki van zárva. De feltéve, hogy az árveréssel való eladás nem is volna kötelező, az erdőbirtokosnak mindazonáltal mégis ehhez kellene visszatérnie, már azért is, mert az árverésnél való eladás egyedüli eszköz, mely egyrészt a legnagyobb tőár eléréséhez vezet, és mert az árverésen való eladások ered-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ményei egyuttal biztos fokmérői a fapiac helyzetének is, a melyhez az erdőbirtokosnak alkalmazkodnia kell.

A tölgyfa tőárak emelésének a rugója, a jelenleg még tarolásra kerülő ósállományok pótolhatlan minőségű anyagának fogyásában keresendő, annál inkább, mert ezen anyag diszesebb épületek felszerelésénél és berendezésénél **nélkülözhetetlenné vált.**

A nyugoti államok, különösen pedig Németország módosabb polgárai a slavoniai tölgyet minden fanemnél többre becsülik és annak használatáról egykönnyen le nem mondanak.

E nyomon haladva, az a meggyőződésem, hogy a tölgyfaárakat soha nem remélt módon lehetne fokozni az által, ha sikerülne a *slavoniai erdőbirtokosokat közös* eljárásra megnyerni, például csupán arra, hogy a jelenleginél jóval kisebb mennyiségnek eladására határoznák el magukat. Nem is tudjuk elképzelni, hogy a kiváló jó minőségű slavoniai szelvényárú értékét mennyire lehetne fokozni az által, *ha a birtokosok megtudnának egyezni abban, hogy a jelenlegi helyett jövőben például csak félannyit bocsátanának a fapiacra.*

Sajnos, hogy a különben érdekkörüket illetőleg homogen elemek, t. i. az erdőbirtokosok sem egyesülhetnek ilyen közös akcióra. Ennek több oka van, melyek közül kiemelem a következőket:

1. A kincstár, a beruházási alap, a vagyonközségek az évenként eladandó fahozam és ezzel kapcsolatos jövedelem redukálásában annál kevésbé egyezhetnek bele, mert az zavarólag hatna az évi előirányzatok betartására.

2. A jelenleg tarolásra kerülő háromszázados faegyedek mennyiségi növedéke már régen szünetel, minőségi növedéke pedig rohamosan fogy és e két veszteség alig pótolható a drágasági növedék emelkedésével.

Ily körülmények közt a kihasználási időszak kitolása csakugyan nem lehet okadatolt.

3. Jelenleg *(ez még az 1905. évi faeladások előtt volt)* oly fenomálisan kedvező a fapiac helyzete, hogy vétek volna azt kihasználatlanul hagyni.

A kiváló minőségű tölgyfaárak fokozásának egyedüli de egyuttal biztos eszköze tehát az, hogy rámutassunk és **köztudatba hozzuk** *ama többé már amúgy sem takarható tényt, hogy a nyugati államoknál kényelmi cikket szolgáltató fürészáru termeléséhez szükséges slavoniai* **östölgyesek fogytán vannak,** *hogy azok jövőben ily minőségben termeltetni nem fognak, és hogy ilyen árú előállításához szükséges faanyag máshonnan nem, sem pedig más fanemmel nem pótolható.*

Minthogy a horvát-slavonországi erdészeti egyesület mint legkompetensebb testület, helyszini szemle alapján ezen tényállást konstatálta, úgy én a slavoniai birtokosok nevében köszönetet mondtam, hogy a még rendelkezésre álló tölgyfaanyag előnyösebb értékesitése tárgyában az első lépés már is megtörtént.

*

Az eredmény nem is sokáig váratott magára, mert habár a tölgyfa-piacnak rendkivüli kedvező helyzeténél fogva a becsértékek nagy felülfizetésére el is voltunk készülve, az elért eredmény mindazonáltal váratlan és meglepő volt.

Tagadhatlan tény képen állitom, hogy a horvát slavonországi egyesület az elért eredményhez fennebbi fejtegetésével igenis hozzájárult.

A faeladás megitélése ügyében irányadó erdőbirtokosok tölgyfahozamaikat e sorok irásakor már eladták, az eredmény számokban kifejtve a következő:

Az eladás napja	Az erdőbirtokos neve	Becsár korona	Eladási ár korona	Többlet %
Szept. 14.	A gradiskai vagyonközség	367.990	550.436	50%
Szept. 18.	A vinkovczei kir. főerdőhiv.	2,011.905	2,093.007	54%
Szept. 25.	A bródi vagyonközség	1,592.420	3,557.815	60%
Okt. 5.	A határőrvidéki beruh. alap	2,038.384	3,493.766	71%
	Összesen	6,010.699	9,695.024	62%

Fakereskedelmi közlönyökben ezen rendkivüli magas árak miatt feljajdultak. Abnormisoknak nevezték e magas árakat, melyeknek semmi jogosultságuk sincsen. Én meg azt hiszem, hogy ezt már a közeli jövő is megfogja cáfolni.

Én azt állitom, hogy a hasított árut vagy gyenge minőségű metszett árut szolgáltató faanyag értékesitésében eléretett ugyan a kulminatio, *de finom metszett árut szolgáltató tölgyfa-erdők, mint amilyenek a bródi vagyonközségi és slavoniai kincstári, főleg pedig a beruházásalapbeli, jövőben is igen keresett és jelenleginél jóval magasabban fizetett anyagot fognak szolgáltatni mindaddig, amig az végleg el nem fogyott.*

Kozarac József kir. erdőmester tehát helyesen cselekedett, amidőn a horvát-slavonországi erdészeti egyesület Vinkovczén megtartott közgyülését arra használta fel, hogy a tölgyfaeladást, a tölgyfakészletek nagyságát és a magas tölgyfa-árak jogosultságát bővebb fejtegetés tárgyává tette,

A horvát-slavonországi erdészeti egyesület ezen eredményes akcióját nyomban honorálta, megválasztván őt az irodalom, különösen pedig az erdészeti szakirodalom terén, évtizedek óta kifejtett tevékenysége *révén az egyesület disztagjává.*

Kuzma Gyula.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Erdőgazdálkodás a balogvári Coburg hercegi uradalom erdőségeiben.

Előadta: *Kolbenheyer Gyula* hercegi főerdész, Borsod—Gömör—Hevesmegyék erdészeti egyesületének 1905. szeptember hó 17-én Rimaszombaton megtartott közgyülésén.

Igen tisztelt Uraim!

Mintha a multnak sötét emlékezetéből egy lángoszlop csapna magasra azért, hogy a sötétségben világosságot deritsen, s mintha a szárnyaszegett sasnak új szárnya nőne, melyiyel ismét a felhők régióiba emelkednék, — éppen olyan fenséges és magasztos kép az uj erdészeti egyesület megalakulása a magyar erdészet történetében!

A Saharában tévelygő vándor sok utat próbál, mig igaz oásisra talál. Ezen ujonnan megalakult erdészeti egyesület is első vándorutra kelt, midőn mai napon a bérces Gömörbe, annak székes városába: Rimaszombatba érkezett. Engedjék meg nekem, hogy e kis, de lelkes és fáradságot nem ismerő karaványhoz én is hozzá csatlakozhassam, s elkisérhessem Önöket az első vándoruton.

Méltóztassanak megengedni, hogy azon alkalomból, midőn ezen egyesület tagjait és vendégeit egyenként és összesen tisztártársaim nevében is szivből üdvözölhessem, de egyuttal fölolvasásom tartására szives türelmüket is kikérjem.

Érzem, hogy nagy feladatra vállalkoztam, de még nagyobb ama megtiszteltetés, melyben részesültem, s bár tudom, hogy gyönge és erőtlen vagyok, mégis megkísérlem e megtisztelő bizalomnak megfelelni abban a reményben, hogy szerény kisérletemet a nyilvánosság előtt túlszigorun birálat alá nem veszik.

* * *

Coburg herceg balogvári uradalom erdőségei Gömör vármegye közepén, a Balog és Ratkó völgyében fekésznek, részben az elő- és középhegységhez tartoznak, mig csekélyebb részei a magas hegység régiójába nyulnak. A tengerszin feletti magasság 160 és 1060 m. közt ingadozik; legalacsonyabb pontja Dolnán — legmagasabb pedig Ribsztrón, a korimovói magaslaton van.

Erdőségek területe a Balog völgyében 10,152.95 k. hold
a Ratkó völgyében pedig — — 6,285.88 „ „

Összes erdőterület: 16,438.83 k. hold

A Balogvölgy kezdete a „Trsztye" hegység tövében, az úgynevezett Bloch-ban ered (innen a Balog elnevezés) és Rimaszécsig terjed, hol a Balog-patak a Rimába ömlik. Hossz kiterjedése a Balog-völgynek 57 km.

A Ratkó völgye, illetve a Turócz patak, a rbisztrói hegyekben veszi kezdetét és a Turócz-völgy végéig terjed. Hossza mintegy 48 km.

Az erdők állomanya fanemek tekintetében eléggé változatos, bár a Balog-völgyét a tölgy, a Ratkó-völgyét pedig a bükk és legujabban az erdeifenyő és a lúcz foglalja le.

Százalékokban kifejezve, a fanemek elegyaránya a következő: Tölgy 29·4%, csertölgy 16·6%, bükk 25·8%, gyertyán 15·0%, lúcz- és erdeifenyő 13·2%.

Erdőgazdasági szempontból az erdőségek 16 üzemosztályba vannak beosztva, melyekből 13 szálerdő, 2 sarjerdő és egy legelőerdő üzemben kezeltetik. Legmagasabb vágásforduló a két vadaskerti üzemosztály 200 évvel, utánok következik a veresi legelő-üzemosztály 120 évvel — a többi szálerdőkben 80—100 év a vágásforduló.

Évenkénti főhasználatlok 241·6 k. holdon 25761 m^3-re becsült fatömeggel birnak; egyes üzemosztályoknál a tényleges kihasználás 40—50%-al magasabb eredményt mutat a becsült fatömegnél. — Az erdőkihasználás, kivéve egy üzemosztályt — a veresi legelő — mindenütt gyakoroltatik, s hogy ez meglett kimélve, csupán az az oka, hogy a gazdászat igényeinek van inkább alárendelve — és mert kitünő makk- és gubacstermő — ott a kihasználás szünetelt.

Kezelési szempontból az erdőhivatal három erdőgondnokságra van felosztva, s a hivatallal járó teendőket egy erdőmester, egy első osztályu, egy másodosztályu főerdész, egy hivatali segédtiszt, továbbá egy pénztárnok látják el. — A védszemélyzet 17 erdőőr és 2 vadászlegényből áll.

a) Erdei termékek értékesitése és az elért tőárak.

A milyen változatos az erdőségek terepviszonya, a fanemek előfordulása, a nép szokása, annak vagyoni állapota és megélhetési viszonyai, éppen olyan egymástól elütők és gyakran mostohák az erdőtermékek értékesitésének módozatai.

A balogi erdőgondnokságban az értékesitési viszonyok kitünők; haszon- és tüzifa oly magas árakon értékesittetnek, hogy azoknál magasabbat kivánni sem lehet. — A tölgy haszonfa ára 12—14 K köbméterenként — a tüzifának ürmétere pedig a vágásbér levonása mellett 2—3·50 kor. közt ingadozik. Ezen magas egységárak mellett a fa értékesitése olyan kedvező, hogy az évi hozamok a vidék tüzifa-szükségletét fedezni nem tudják. E kedvező értékesitése a fának onnan ered, hogy a balog- és a rimavölgyi népes községek tüzelőanyag gyanánt még mindég tüzifát és nem kőszenet használnak és az évi fogyasztást a községek birtokában lévő erdők csekély hozamai nem fedezik, a földbirtokos osztály birtokában lévő erdők pedig az utóbbi évtizedek alatt teljesen letarolttattak, s most termékeik a fapiacra egyáltalán nem kerülnek.

E vidék földbirtokos osztálya ugyanis az importált sertésvész, az alacsony buzaárak, a mezőgazdasági ipar teljes hiánya, s az utóbbi időben beállott országos gazdasági válság folytán anyagi zavarokba jutott; hogy ettől némileg is szabadulni tudjon, az erdőknek tövön, holdszám, vagy pedig pausaliter való eladásához fogott, mert ezek ugyszólván földesuraink egyedüli refiugiumát képezték; ez tulajdonképeni oka a balog- és rimavölgyi értékes tölgyesek elpusztulásának.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A középosztály erdőállománya igy megapadván, még azon fontos körülmény is hozzájárul és a tüzifa árát emeli, hogy Rimaszombat városa a balogi erdőgondnokság tüzifáját mind egyedül is elfogyasztani képes. — A pagonyokból az utak az év minden szakában járhatók és a fa értékesitése szünet nélkül tart.

Jelenleg a fapiacot úgy a Balog-völgyén, mint Rimaszombat városában egyedül a balogi erdőgondnokság uralja, s a tüzifának egységi árára lényegesen tud befolyást gyakorolni.

A milyen kedvező az erdőkihasználás és értékesités a balogi, éppen olyan mostoha viszonyok között van a kezelésem alatt álló r.-lehotai erdőgondnokság. — A pagonyok szétszórtsága — utak rosszasága, a fogyasztó vállalatok hiánya, óriási távolsága a vasuti forgalomtól — s a községek birtokában levő erdőségek tetemes kiterjedése a fapiacot ez idő szerint oda juttatták, hogy a többnyire csak tüzifát szolgáló állabjaink évi hozamai még a vágatási bér mellett is alig értékesithetők.

Dacára annak, hogy erdőgondnokságomban három sodronypálya van, a fa értékesitését fokozni mégsem birom egyrészt azért, mert mind a három oly ponton végződik, hol fát értékesiteni egyáltalán nem lehet.

A fának közelitése a sodronypályákhoz — a csillékbe való berakás és kiszedés — a továbbitás az államvasutakhoz — a fa olcsó ára egyáltalán a regiet fedezni nem képes.

A tüzifának szén alakjában való értékesitése a sodronypályákon, éppen a fennti okból, továbbá nagy porlás és súlyveszteség következtében, még nagyobb veszteséggel jár, mert a vasgyárak a faszénért aránylag csak keveset fizetnek, lévén a modern vasgyártás a pir- és kőszénre básirozva. Az erdőgondnokság tüzifájának értékesitése 1832—1903. évig a vidéken létező vaskohók szénnel való ellátására volt állapitva, — ezek azonban az utóbbi időben megszüntek, — megszünt egyuttal a fa értékesitése is. Mindaddig tehát, mig a vidéken uj vasutvonal ki nem épül, vagy egy fátfogyasztó ipari vállalat nem létesül, az erdei termékek értékesitésére ebben az erdőgazdaságban remélni nem lehet.

Az évenként termelendő haszonfát szerződésileg a „Gömöri Faipar-Részvénytársaság" veszi meg a következő egységi árakon:

1 köbméter tölgy haszonfa 28 cm-en felül 18 kor.,

1 köbméter tölgy haszonfa 28 cm-ig 14 kor. loco vasuti állomás.

1 köbméter tölgy bányafa 14 kor. loco vasuti állomás. A fának szállitása a vasuti rakhelyekhez 4—7 kor. köbméterenként, — a termelés 1 köbméter haszonfánál 0.80 kor., a bányafánál 1·20—1·60 kor. között ingadozik.

Ezek szerint az elért tőár a tönkfánál 11 kor., a bányafánál pedig 10 kor.

A tönk- és bányafa összes mennyisége a balogvári erdőgondnokságban 1500—1600 tömör köbméter évenként, mig a tüzifából mintegy 14—15,000 ürméter kerül eladásra.

b) Erdősitések, felujitások.

Az évi vágások azonnal a letarolás után mesterséges uton ujittatnak föl és pedig a balogi erdőgondnokságban kocsányos vagy kocsánytalan tölgygyel, a ratkólehotaiban pedig lúcfenyővel. Nem mulaszthatom el megemliteni ama fontos körülményt, hogy a ratkólehotai erdőgondnokság összes üzemosztályaiban a bükkösöket letarolás után azonnal lúcfenyővel ültetjük be. Ez azért történik, hogy a kevésbbé értékes, csak tüzifát szolgáltató bükkösök helyén a jövőben mind értékes lúcok álljanak rendelkezésre. A klima, a tengerszin feletti magasság és a talajviszonyok is a lúcfenyő tenyésztésének kitünően megfelelnek.

Az erdősitésekhez szükséges csemetéket házilag neveljük. — Ugy a tölgy-, mint a lúcfenyő-csemeték három éves korukban kerülnek ültetés alá.

A balogi erdőgondnokságban az évi erdősitéseknél nagy szerepet játszanak a szokásos előtilalom mellett a mesterséges alátelepitések is. Ugy a bükkösöket, mint a cseres állományokat a vágást megelőző 1—2 évvel — tölgymakkal kapa alá bevetjük; a letarlás után a felerdősités tulajdonképen már csak abból áll, hogy a netaláni hézagok 3—4 éves plántával pótoltatnak. A vágás kitakaritása után a fiatal csemeték elegendő napot kapván, a sarj növekedésével versenyezni képes — s lehetővé teszi, hogy százados bükkösök tölgyesekké változtathatók át már a jövő forduló idejére is.

Kétségtelen, hogy a tüzifának kitermelése — kiszállitása egy kis hátránynyal bir az alátelepitésekre, s hogy ezzel idejében számot vessünk, az alátelepitést jó sürün eszközöljük. Ama balhiedelem azonban, hogy az előre való alátelepités a favágatás és szállitás által teljesen tönkre megy — meg nem áll, — mert ezt a gyakorlati próba s tapasztalat fényesen megcáfolja.

Az alátelepitésekkel kapcsolatban nem mulaszthatom el a makkoltatás fontosságát is felemliteni, különösen a vén makkosok előtilalmaiban; — a helyesen keresztül vitt makkoltatás lényegesen elősegiti a felerdősitést, mert a járó sertés a csemetéket sem el nem tapossa, sem le nem rágja, sőt ellenkezőleg, fél kultivátor, amennyiben egyrészt kapál, másrészt ültet, s ez által a talajt porhanyóssá teszi, férgek és álcáktól, cserebogár-pajoroktól megtisztitja. A balogi erdőgondnokságban az 1890—1899. évig terjedő félfordaszakban a felerdősités kis áldozattal járt, s a félfordaszak végén körülbelül 1000 kat. hold tiszta tölgy fiatalosunk volt, a mi éppen az 1892. évi nagymérvü makktermések, illetve gondosan keresztül vezetett makkoltatásnak volt köszönhető.

Erdősitési költség holdanként átlag nem tett többet, mint 4—5 koronát, s ha ehhez hozzászámitjuk, hogy az előtilalmak makktermése a jövedelmet is fokozta, — a makkoltatás teljes kizárását az előtilalmasokból indokoltnak nem találom.

Ezek után addig, mig a mellékhasználatok tárgyalásába bele kezdenék, bátor vagyok a balogvári erdőhivatal

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1891—1900., tehát tiz évi tiszta jövedelmét — az erdősítésekre tiz év alatt kiadott pénzösszeget, továbbá a holdankénti tiszta jövedelmet átlagban tájékozás végett felsorolni.

Tiz évi jövedelem 641,851·44 kor.-t teszen, — évi átlag ebből 64,185·14 kor.; holdankénti átlagjövedelem pedig 3·96 korona. — Erdősítésekre 29,819·42 kor. adatott ki — tehát átlag évenként 2981·94 korona.

c) Mellékhasználatok.

A hitbizományi uradalom egyetlen egy erdőhivatalában sem jut olyan szerep osztályrészül a mellékhasználatoknak, mint éppen a balogvári uradalomban.

A mellékhasználatok lényeges befolyást gyakorolnak az üzem kezelésében, mert annak jövedelmét az utolsó évtizedben lényegesen befolyásolták. Megemlítésre méltó mellékhasználatok: a vadászat, kőbányászat, továbbá a makk- és gubacstermelés.

1. *Vadászat.* Ez olyan fontos ága az erdőgazdálkodásnak, a mely vele szoros szervi összeköttetésben áll, s annak bizonyos tekintetben matematikai függvényét is képezi, s attól gazdaságilag el sem választható.

A vadászat, mint Ő fensége a herceg kedvelt és egyedüli szórakozása, úgy a szabadban, mint a vadaskertben meglehetős üzemi tőkét igényel. A két vadaskert évi fentartási költsége a tizezer koronát megközelíti, a mivel szemben a bevétel csak 1200 kor. közt mozog.

A balogi vaddisznókert kiterjedése 420 k. hold, melynek felügyeletét a tiszti személyzeten kivül egy erdőőr és egy vadászlegény is teljesíti. A vadállomány 140—150 drb. vadsertés, 55—60 drb. dámvad és 10—12 drb. Angolországból ide telepitett, s az angol királyné által Ő fensége a herceg urnak ajándékba adott fehér szarvasból áll. — A vadsertés egész éven át naponta 120—150 liter kukoricát kap, a dámvad és szarvas télen át vadgesztenyével és etetőkben elhelyezett szénával lesz tartva.

A meleghegyi szarvaskertben kizárólag szarvas tenyésztetik és pedig a fehér szarvassal együtt, s ezen utóbbi az utolsó években az összes állománynak 35—40%-át teszi. A szarvaskerti vadállomány 45—50 drb. szarvasból áll; a vadaskert kiterjedése pedig 100 k. hold, s bár a terület nem áll arányban a bentfoglalt vadállománnyal, mégis akadnak olyan kiváló díszes agancsárok is, melyek a szabadbeli szarvasbikákat az agancsképzésre nézve majdnem megközelítik, — súly és termetre azonban annak jóval mögötte állanak.

Télen által ezen vadállomány is zabbal, vadgesztenyével és szénával lesz az etetőkben gondozva.

A vadászat a szabadban leginkább a rókának hajtóvadászatokon való lelövésére van básirozva — mi végett a téli hónapokban, hogy a vadászat minél jobban sikerüljön — lóhús kirakása által a rókák concentrálva lesznek s ezekre történik a hajtóvadászat Ő fensége és kedves vendégei által — ami 1—2 napot szokott igénybe venni.

Ugy a két vadaskertben, mint a szabadban évente átlag elejtenek 75—80 drb. vadsertést, 12 drb. szarvast, 15 drb. dámvadat, 16—18 drb. rókát, 10—12 drb. őzet és 90—100 drb. nyulat, mely vadászzsákmány többnyire Ő fensége és magas vendégei által 4—5 napi vadászat alatt szokott elejtetni.

A vad értékesítése ajánlatok utján történik, illetve vadkereskedőknek szokott nagyban eladatni. Az eladott lőtt vadak értéke évente átlag 1200—1400 koronára tehető.

2. *Kőbánya.* A r.-lehotai erdőgondnokság évi bevételeit nem kis mértékben emeli az utóbbi időben üzembe állított burdai magnesitkő, mely európai hirnévre tett szert, tűzálló tégla és egyéb tűzálló anyagok gyártására használják. Eddigelé a magnesitkő csupán „Kréta" szigetén volt ösmeretes, ujabb időben azonban a burdai bányán és az ehhez közel fekvő szuhai magnesitbányán (mely Ratkó város tulajdona) bányászatilag miveltetik. Évi productuma 1500 waggon, amelyért 20 fill-jével számítva q-ját, az erdőgondnokságnak 30,000 kor. évi jövedelme van. Ennek elszállítására egy sodronykötélpálya létesült, mely a burdai telepről Hacsavára vezet, hossza 8 km., hol magnesit-pörkölő gyártelep van, innét azután a pörkölt magnesit az országba — de leginkább a külföldre szállittatik.

A magnesit-bányászat évente, belé értve a kohó üzemét is, 300 munkásnak biztosítja a megélhetést.

A magnesitkő termelése és szállítása a vállalkozó céget terheli, az erdőgondnokság csupán a burdai bányatelepen felállított automata-mérleg ellenőrzéséhez egy mázsamestert tart, aki a naponta elszállított magnesitkő mennyiséget pontosan feljegyezni tartozik.

3. *Makk és gubacs.* Mindaddig, mig a sertésvész országosan föl nem lépett s mig a bőrgyártáshoz a quebrachó és valónia cserző anyagok oly nagy mértékben használatba nem jöttek — a mellékhasználatok ezen két neme — évente állandó és szép jövedelmet biztositott a balogvári uradalomnak. Átlag évente a makk és gubacsból 15—20,000 korona folyt be, s összefüggő vén makkosaink még Debreczen vidékén is ösmeretesek voltak. Ujabban azonban a földbirtokosok a sertéstartással éppen a beállott és gyakori sertésvészek miatt kénytelenek voltak fölhagyni, — természetes a makkoltatás is hanyatlott és a mellékhasználatnak eme neme is a minimumra szállt, — ezidő szerint ezen a cimen évente átlag 3000—5000 korona folyik be csupán; a gubacs ára szintén hanyatlott, egy métermázsa gubacs ára ezidő szerint 14 - 16 kor. közt ingadozik.

4. *Halászat.* A halászat nálunk még ezidő szerint kellő méltányásban nem részesült, bár mint nemzetgazdaságtani kérdés nagyobb figyelmet érdemelne, a menynyiben a balogi erdőgondnokság a ponty, a ratkolehotai pedig a pisztráng tenyésztésére igen alkalmas, — az első mesterséges halastavak létesítése — az utóbbi pedig ivarok hozatala által lenne előmozditandó.

* * *

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Immár végére jár a szakfölolvasásom — a fentebbiekben szerencsém volt elmondani a balogvári erdőhivatal kebelében eltöltött — gyorsan elröppenő s fiatalságom legszebb idejét magávalragadó 17 évi tapasztalataimat! Szives türelmüket megköszönve arra kérem a mivelt hallgatóságot, hogy az elmondottakból hámozza ki az életre való eszméket — a többit pedig eresszék az őszi szellőnek, mely már is beköszöntött — s kisérőjük legyen a hulló falevél a természet hervadó kebelén.

FAKERESKEDELEM.

$$\frac{71}{60} \times 54$$

Sietek megnyugtatni nyájas (?) olvasómat, hogy itt sem talányfeladásról, sem lutriszámokról nincsen és nem is akar lenni szó. Rejtvények közlésére a képes hetilapok (néha a napilapok politikai része) szoktak vállalkozni, lutriszámoknak meg már nem lenne értelme ma, mikor az ifjabb nemzedék már híréből is alig ismeri, legtöbbje egyáltalán nem is tudja, mi volt a lutri.

Hogy hát akkor mit jelent ez a lépcsőzetes emelkedésben elhelyezett három szám?

Ez a három szám fatermelőinknek a faüzlet jövendőbeli, fokozatosan emelkedő, számjegyekkel kifejezett irányzatába vetett bizalmának előlegezett kifejezése.

Élek azonban a gyanupörrel, hogy Ön, nyájas (? ?) olvasóm, ezt a furfangos mondatot megint csak ujabb rébusznak fogja tartani, aminthogy jómagam is hajlandó vagyok, ha nem is magát a mondatot, de mindenesetre azt, amit kifejez, illetve kifejezni kíván, egyelőre legalább talánynak tartani, legalább annyiban, amennyiben egyelőre senki még csak nem is sejtheti, vajjon teljesülni fog-e az a remény, igazolódni fog-e az a bizalom, melyet fatermelőink táplálnak a faüzlet jövendőbeli fejlődését illetőleg; így hát engedje meg a nyájas (? ?) olvasó, hogy körülményesebb, de viszont érthetőbb magyarázatát adjam a tudósításomat bevezető, fokonkint emelkedő számjegyeknek.

A fenti számok azokat a percentuális túlfizetéseket jelentik, amelyek megajánlásával vásárolták meg kényszerfatermelőink ezidén a vinkovczei kir. főerdőhivatal, a bródi vagyonközség és a határőrvidéki beruházási alap tölgyfa-objektumait.

Mikor hire jött a vinkovczei kir. erdőhivatal szeptember 18-án megtartott tölgyfa-árverésének, a még addig soha elő nem fordult, átlag 54% becsár-túlfizetés általános csodálkozást keltett s ennek e lap legutóbb megjelent számában közölt jelentésemben megfelelő kifejezést is adtam.

Következett szeptember 25-én, ugyancsak Vinkovczén a bródi vagyonközség tölgyfa-árverése, melyre a fentemlített alkalommal kicseppent termelők csak annál nagyobb erővel vetették rá magukat, túllicitálván a multkori 54%-os rekordot még 6%-al, úgy hogy az átlagos túlfizetési eredmény immár 60%-ra emelkedett. Ez már megdöbbenést keltett.

Minthogy pedig a reflektálók nagy része még ezen a második nagy árverésen sem volt képes magát a szükséges nyersanyaggal ellátni és tartania kellett attól, hogy megszokott, régi vevőit nem lesz képes kielégíteni, a harmadik, Zágrábban, e hó 5-én megtartott faárverés alkalmával valósággal késhegyig menő harc fejlődött ki az egyes objektumok birtokáért, mely végre is 71%-os becsár-túlfizetésben nyert most már megijesztő kifejezést.

Valóban, megáll az ész az ilyen túlzások láttán. Hiszen igaz, hogy belga és hollandus vevőink nagyon jó árát adják tölgyfa-gerendáinknak és pallóinknak és igaz, hogy a tölgyfa-parkettfrizekért 108 koronás horribilis árakat fizetnek a megszorult építőiparosok; de viszont igaz az is, hogy a fentemlített erdőhivatalok a becsárakat a tavalyiakhoz képest 20—25%-al felemelték, úgy hogy tehát a zágrábbi vásárlások ez idén tulajdonképen 90—96%-al magasabb árakon történtek, mint a tavalyi becsárak voltak, már pedig a készáruk eladási árai legjobb esetben is a nyersanyag tavalyi becsárának, vagy annál csak kevéssel magasabb áraknak felelnek meg. De tegyük fel, bárha tényleg nem úgy van, hogy a készáru eladási árai megközelítik, sőt akár el is érik a nyersanyag áraihoz viszonyított arányt, hol marad a haszon, az elmaradhatlan üzleti veszteségekért való kárpótlás, a beruházott nagy tőkék kamatoztatása stb. stb?

Lehetetlen, hogy ezeknek a horribilis túlfizetéseknek megbiztató alapja legyen. Kitűnik ez már abból is, hogy míg egyik termelő valamelyik százezres objektumra 1000—2000 koronás túlfizetést ajánlott, addig a másik csaknem megkétszerezte ajánlatában a becsárat. Ez tisztán arra vall, hogy vagy az egyik, vagy a másik ajánlattevő még csak meg se tekintette az eladó erdőrészt, hanem megajánlott találomra egy bizonyos összeget, mely például annyi százalékkal volt magasabb a becsárnál, ahány gyereke van az illetőnek, vagy ahány éves a felesége; aki aztán elég élelmes volt, hogy az anyósa évszámait vetette latba, az vevő lett. Hogy vajjon szerencsés vevő-e, azt persze maga sem merné állítani. Még ha az anyósokat fogadná el a kincstár fizetés gyanánt...?!

Ha a fatermelők bevásárlásai így folytatódnak, akkor a fatermelés maholnap elveszti ipari vállalkozás-jellegét és átváltozik börzeüzlette, melyben a spekuláció, a hausse meg a baisse váltakozik egyik napról a másikra, óráról-órára, megszületik a papiros-gerenda, a gömbfa-járadék, a tutajfa-hitel et cetera bolondgomba.

Pedig hiszen veszíteni így is lehet a faüzletben, pláne 71%-os túlfizetések mellett; azért bizony nem érdemes uj börzét csinálni. Hanem aztán magukra vessenek, akik ily mód nélkül felhajszolták az erdőárakat. Mert felhajszolni csak lehetett, hanem lehajtani, ha megszorul a kapca, az már bajos lesz, mert hiszen: tu là voulu, Georges Dandin!

Gyula György.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Lombhulláskor.

Őszi veröfénynek bágyadt ragyogása
Remeg a tölgy galyán,
Falevéllel játszik a hideg fuvalom,
Kapkodja mogorván.
Fekete madarak hangos zsivajlása
Hallik le a légből,
Beszélnek a fülnek muló napsugárról,
Egy nagy temetésről.
A hideg föld ölén meg piheg az avar,
Összeölelkeznek egymást csókolgatva
Sárgult falevelek.
Nincs már a jelennek boldog jövendője —
A halálát várja:
A fehér szemfedő nemsoká ráborul
A kopár világra.
Már gyülnek a felhők gomolygó gulyái,
Fehér pelyhek szállnak.
Dérrózsát teremnek a fekete földön
Az elsorvadt vázak.
Megáll a lehelet, mintha testet öltne
Az öntudat lelke,
Aztán szertefoszlik, mint az alkony pirja
A szürkülő estbe.
Elszakadt sóhajok dermedetbe szálnak —
Meghal érzés, átok,
Multak emlékein dérvirágot ültet
A csalfa káprázat.
Ám mindez csak látszat, mert a létezésnek
Nincs végelmulása:
Hideg takaróját a megujult élet
Magáról lerázza.
Nincs megsemmisülés, csak váltógazdaság
Van a földi léten,
Csillagok lefutnak, meg ujjak ragyognak
A nagy mindenségben.
Mikor a nagy szellem világokat dobál,
Csillagokkal játszik:
Nem vad kedvtelléséből szaggatja az égnek
Ragyogó pompáit!
Hisz a sujtásokat — ha leszakadoznak —
Könnyü helyre varrni. —
Ámde ami avult — a tökély jegyében —
Ujjal kell pótolni.
Gyémánt is elvakul — mint holt szemek fénye —
Amikor már régi,
De a csiszolással a fény tompaságát
Kilehet cserélni.
Minden előre megy, visszafelé semmi, —
Nincs megölő átok;
Karjaiba veszi a tökély szelleme
Egykor a világot! . . .

Lakatos Károly.

Moszkva.

Utleirás dr. *Falk Zsigmondtól.*

Mikor Moszkvába érkeztem, az első pillanatban nagy csalódásnak voltam kitéve. Moszkvára gondolva, mindig valamely hatalmas, külső jelenségeiben is impozáns várost gondoltam, mert hisz 130 milliónyi lakosság urának koronázási városa ez. Rendkivül elcsodálkoztam tehát, midőn a 22 millió négyszögkilométer területü birodalom fővárosát megpillantottam. A pályaházat elhagyva, szemem előtt egy végtelen kiterjedésü, hatalmas nagy arányokkal biró — falu tárult föl. Egy óriási nagy falu, melyben csak földszintes és emeletes házat látunk, melynek széles utcái apró hegyes kővel vannak kikövezve és melyen végig száguldanak a sajátságos szerkezetü egylovas izvostsik, orosz kocsik.

Moszkvában, mint Oroszország bármely más városában majd mindenki kocsin jár, a lóvasutak közlekednek ugyan, de csak kevés vonalon s a közönség is csak kevéssé pártolja. Ennek indokát ott kell keresnünk, hogy például Moszkvában egymagában 25,000 egylovas kocsi közlekedik; ki is fejlődött közöttük ennek folytán oly nagy konkurrencia, hogy egy-egy utat, mely eltarthat akár egy fél óráig is, csak közbe ne tartsunk állomást, 10—15, esetleg 20 kopekért tesznek meg, ami a mi értékünk szerint 40—50—60 fillérnek felel meg. Hasonlítsuk ezt össze a mi árainkkal, gondoljuk meg, hogy a mi egylovasainknak bármely csekély útért legalább egy koronát kell fizetnünk és rögtön természetesnek fogjuk találni, hogy Oroszországban mindenki, akinek szüksége van valamilyen közlekedő alkalmatosságra, kocsin jár.

A lihats kocsik már drágábbak. Ezek szintén egylovas kocsik ugyan, de a lehető legelegánsabbak közül valók. Kocsisaik, az orosz izlésnek megfelelően, oly kövérre vannak öltözve, mintha elhizásban szenvednének. Ruhájuk tiszta fekete bokáig érő köpeny, mely színes övvel van összetartva. Kalapjuk ugyanaz a sajátszerü felfelé szélesedő alacsony cilinder, mint az izvostsikoké, de kocsijuk új és tiszta, lovuk a lehető legjobb orosztelivér és a kocsi kerekei gummin járnak. Igy egy lihatson járva nem érezzük a kövezet kellemetlenségét. A lihatsok talán megfelelnek a mi Gizellatéri fiákkereinknek. Taksájuk nincs, honorálásuk a tökéletesség azon fokától függ, melyiyel megelégedésünket ki tudták érdemelni.

Kétlovas kocsi azonban már igen kevés van Oroszországban. A magánfogatok is többnyire egylovasok és a lihatsok mintájára vannak felszerelve. Orosz embernek teljes boldogságához ugyanis csak három kellék szükséges: egy jól megtermett feleség, egy fekete ló és egy jól elhízott kocsis. Mivel pedig a kocsisok nem igen szoktak kövérek lenni, hát kibélelik a ruhájukat, hogy legalább a látszat meglegyen.

Oroszországban mindent nagy arányokban terveznek, folyton nagy tömegekre kell gondolniok, mert hisz például Moszkvának lakossága egymaga egy milliót tesz ki

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

és van néhány ilyen város. A mérhetetlen kiterjedésű, szinte végtelennek tetsző Moszkvában azonban mégsem volt oly épület, amelyben az összes kongreszusi tagok résztvételével egy ülést lehetett volna megtartani. Másrészt minden kongreszusi tag mégis részt kivánt venni az összülésen. Úgy segítettek tehát a dolgon, hogy három ünnepélyes összülést tartottak, még pedig a nagy császári színházban. Itt 2500 ember fér el, a színpadtól eltekintve, ahol a notabilitások, a felolvasók és a központi bizottság tagjai foglaltak helyet. A háttérben az összes résztvevő nemzetiségek zászlódísze között ott volt II. Miklós cárnak életnagyságú olajfestésű képe és az első ülésre eljött Sergius nagyherceg, a moszkvai kormányzó is. A színház nagy méreteivel és dús aranyozásával meglepi a nézőt; akusztikája azonban nem a legjobb, mert bizony az előadókat alig lehetett hallani és a taps, a tetszésnyilvánítás csak akkor zúgott végig az egész házon, mikor arra a központi bizottság a kezdeményező lépést megtette.

Moszkvában az utcai élet nem mutatja azt az élénkséget, amelyet a lakosság nagy aránya mellett elvárhatnánk. Az általános késői felkelés folytán az üzleteket is csak kilenc óra felé nyitják ki és a tulajdonképeni forgalom csak 10—11 között veszi kezdetét. Ekkor azután szakadatlanul tart egészen 6—7 óráig este. Mert a moszkvai kereskedő délben nem ebédel, hanem tízórait eszik és e célból csak negyed, félórára hagyja el üzletét, valamely szomszédos korcsmát keres fel, ahol egy húsételt eszik, azután folytatja munkáját. Este 7 óra tájban becsukja a boltját és saját házába tér haza, hogy ott ebédjét teljes nyugalommal elköltse és magát egészen átengedje az pihenésnek.

Ebben a tekintetben Moszkva teljesen az amerikai városok lakosainak szokását követi, akik szintén meglehetősen messze az üzletüktől saját kis házacskával birnak, ahova csakis estére térnek haza és ahol családjukkal elzártan a külvilágtól egy kedves kis kert közepette nyugodtan és jókedvűen töltik el estéiket.

Estefelé az utcai élet úgyszólván teljesen szünetel. Mindenki családi körébe vonul vissza. Az orosz nagyon szeret mulatni, felette kedveli a társaságot, de mindig csakis a család körén belül. A fiatal ember estéi, különösen a téli szezon alatt, hetekre le vannak foglalva. Minden egyes este más-más család ad fogadó estét, másmás családnál van valamelyes táncvigalom, színi előadás vagy hasonló mulatság. Sőt annyira mennek, hogy a színházi szezon alatt a fiatal emberek színház után hivatalosak vacsorára a családhoz. Moszkvában kávéházak sem lévén, így természetesen az éjjeli élet úgyszólván teljesen hiányzik, mert a fiatal emberek, amikor 12 vagy 1 órakor a családokat elhagyják, legfeljebb a Petrowskij-parkban egyrészt mellett található orfeumszerű mulatóhelyek egyikét-másikát keresik fel, amelyekben az élet tulajdonkép csakis éjjeli 12 óra felé veszi kezdetét és vigan eltart egész reggeli 4—5 óráig. Szinte kellemetlen egy ilyen Petrowskij-parkbeli mulatóhelyre este 10 órakor betérni, mert az olyan unalmas, úgy kong az ürességtől, mintha bizony sohase fordulna meg benne ember.

Az oroszoknál a látogatás ideje az elmondottaknál fogva többnyire az esti órákban van. Egyik-másik háznál déli 1—2 óra között is lehet tiszteleni, de a legtöbbjénél csakis este 6 után és egészen 9-ig, sőt 10 óráig is lehet látogatásokat tenni. De bármikor jövünk az orosz családhoz, mindannyiszor egy pohár teával kínálnak meg, a melyet el nem fogadni a lehető legnagyobb sértések közé tartozik. Igazi zamatos, jól elkészített orosz teát kapunk, amelyet legtöbbnyire citromszeletekkel tálalnak fel, mert a rum, az ő fogalmuk szerint a teának jó ízét elrontja.

A tea élvezete oly arányokat ölt Oroszországban, hogy a házi asszonyok cselédjeiknek a rendes fizetésen kívül hónaponként különtea élvezetére kénytelenek bizonyos összeget adni. Teszik ezt pedig azért, mert ha cselédségnek nem szolgáltatják ki a tea élvezetére a külön díjazást, úgy ők kénytelenek nekik teát adni, ami nemcsak duplájába, hanem négyszeresébe is kerülne minden háziasszonynak, mert az orosz cseléd reggel 6 órakor teát kezd inni és félórai időközökben issza egészen addig, amíg le nem nyugszik ágyába. Sokkal nagyobb mérveket ölt az orosz birodalomban a tea élvezete, mint nálunk akár a vízivás. Megjegyzem, hogy mindannyiszor, télen-nyáron egyaránt melegen iszzák a teát. A cseléd reggel, amikor felkel, meggyujtja saját szamovárját és meggyujtja az asszonya szamovárját is és mind a kettő ég addig, amíg a háznak csak egy tagja is ébren van. Így érték el az orosz szamovárok a tökéletesség legmagasabb fokát, úgy, hogy bármely más, nem orosz szerkezetű szamovár ellenében határozott fölénynyel birnak. A nagy gyakorlat szülte a praktikus gondolatokat.

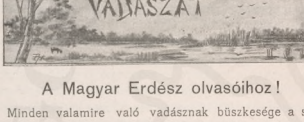
Moszkvának érdekességét legnagyobb mértékben emeli a Kreml. Kreml alatt értendő a templomok bizonyos sokasága, melyek a királyi várlak körül vannak elhelyezve. Minden történelmi emlék, mindaz, ami Moszkva nagyságáról tanuskodhatik, a Kremlben van elhelyezve, mely körül fejlődött idők folytán a város oly nagygyá, aminőnek ma látjuk. Évszázados gyakorlat óta az orosz cárok Moszkvában koronáztatják meg magukat. Koronázás előtt néhány napot Moszkvában töltenek és ilyenkor a Kremlben egy domb tetején fekvő királyi kastélyban időznek. A koronázás napján ebből a királyi kastélyból az úgynevezett vörös lépcsőn jön le a cár és megy be a koronázási templomba. Semmiféle halandónak ezen a vörös lépcsőn végigmennie nem szabad, sőt a cár maga is csak a koronázás alkalmával megy végig rajta.

Régebbi időben az orosz cárok ebben a moszkvai királyi palotában laktak. Utóbb azonban, Nagy Péter óta, Szent-Pétervárra helyezték át tartózkodásukat, de ennek dacára a koronázás aktusát mindenkor az ősi Moszkvában végzik. Nem lehet részletesen leírni azt a gazdagságot, amelyet a Kremlben fekvő királyi kincstárban és a Kremlben látható templomokban találunk, csak annyit akarok megjegyezni, hogy mesés gazdagság tárul fel sze-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

meink előtt, amelyet nem nem vagyunk képesek elképzelni, amelyet nem lehet leírni, amelyet látni kell, hogy kellő fogalommal birhassunk róla.

A Kremi királyi lakosztályai, valamint a tőszomszédságban fekvő királyi kincstár rendes körülmények közt csak kivételesen tekinthetők meg; a kongresszus alkalmából azonban cári rendelet folytán hét napon át az idegenek részére nyitva állottak. Minden cár koronázásán egy új koronát készíttet és új koronázási palástot csináltat a felesége részére. Ezeket mind megláthatjuk a Kremlben fekvő királyi kincstárban, sőt a lakosztályok azon termeit is bemutatták ezuttal, amelyek sohasem jutottak a közönség szemei elé, tudniillik a cárnőnek lakosztályait. A cár előzékenysége még annyira is ment, hogy néhány nevesebb tudósnak a Kremlben lakást bocsátott rendelkezésére.

A Magyar Erdész olvasóihoz!

Minden valamire való vadásznak büszkesége a szép agancsok — s az agancskultusznak talán sehol a világon nincsenek lelkesebb hivei, mint nálunk; — annál sajátságosabb tehát, hogy vadászirodalmunkban e szakra vonatkozólag egyetlen összefoglaló szakmunkával se birunk! Pedig ily műre, mely az agancstant minden részletre kiterjedőleg alapjában öleli föl: szükségük van — nem csak a kezdőknek, hanem kritikus esetekben sokszor a legtájékozottabb hozzáértőknek is, mert e szak a tudomány határába vágva át, bonyolult esetekben csakis az elméleti alapos tudás nyujthat helyes eligazodási alapot. — De szükségük van ily műre legfőbbkép még a hivatásos puskaforgatók: az erdészeti- és vadászati alkalmazottaknak is, mert a magánerdőbirtokos vadászurak ma már föltétlenül megkivánják erdőtisztjeik- s vadászati alkalmazottaiktól a vadászat kultuszában való tökéletesebb tájékozottságot s főleg az agancsokhoz való hozzáértést; utóbbit pedig tisztán gyakorlati alapon elsajátítani lehetetlenség.

Talán éppen utóbbi körülmény lebegett a „Nemzeti Casziné“ ama néhány fényes nevű vadászsport-matadorainak szeme előtt, kik megpendítették s hozzám adreszálták egy ily mű létrehozásának eszméjét, a melyet én készséggel ezennel akceptálok is és szivesen felveszem a tollat, hogy: „Az agancs és szarv a vadászat kultuszában“ cim alatt, vadászati szakirodalmunkban hézagpótoló agancstani munkát megirjam, mely összefoglalóan ismertetni fogja a szarvasfélék (gim-, jávor-, őz- és dámvad) agancsának, továbbá a zerge, muflón stb. fejdíszének keletkezési történetét, kialakulási viszonyait, fejlődéstanát, az általánosságokat a mai agancs (és szarv) fejlődésében, — továbbá az agancs fejlődési fokozatait, ezek fokainak megállapítási ismeretét a forma és a tagozás alapján stb. stb. — vadászati és tudományos szempontból, díszes kivitelű ábrákkal illusztrálva.

A mű előfizetési ára díszes kötésben, illusztrálva: 2 forint; „higlif“-példány, mely a szövegen kivül albumszerűen felölelni mindazoknak a hazai származású agancsritkaságoknak az illusztrációit, melyek a fejlettség vagy egyéb kiválóság (abnormitások) rendkivüli fokánál fogva megörökítésre méltók: előfizetési ára 15 forint.

A díszes kiállítás és számos kép miatt müvem kiadása nagy költséggel jár, miért is előfizetés utján vagyok kénytelen ezt biztosítani. Amennyiben tehát becses érdeklődését szerencsés lehettem volna müvem iránt kinyerni, szabadjon vállalkozásomat becses pártfogásába ajánlanom s az előfizetésre felkérnem.

Az előfizetéseket nevemre cimezve (Budapest, II., Csalogány-utca 26. sz.) mielőbb eszközölni kérem.

Felkérem e lap tisztel olvasóit, kegyeskedjenek különösen kiváló agancstrofeáiknak fényképét könyvemben közölhetés végett (a vonatkozó adatokkal együtt) cimemre megküldeni. A trofeák fehér háttérrel (lehetőleg nagy alakban) fényképezendők.

A mű lehetőleg még az év folyamán meg fog jelenni.

Végül van szerencsém becses tudomásukra hozni, hogy müvem már eleve azon nagybecsü kitüntetésben részesült, hogy szerencsés lehetek két fényes név égisze alatt közrebocsájtani azt, a mennyiben Nádasdy Ferencz gróf és Bánffy Dezső báró ő excellenciáik, két országos egyesületünk nagyérdemü elnökei: kegyesek voltak megengedni, hogy müvemet nekik dedikálhassam.

Budapesten, 1905. évi október havában.

Hazafias tisztelettel

Lakatos Károly.

Magyar vadászati muzeum!

Eszméje, alapja *Darányi*-nak köszöni létét, mig az eszme pompás létesítése és kialakitása *Tallián Béla* érdeme. Tudniillik arról a gyönyörü kulturpalotáról van szó, a mely ezidőszerint már teljes diszében, felépitve készen emelkedik ki a városligeti „Széchenyi-sziget“ bólintgató lombjai közül s „Országos Mezőgazdasági Muzeum“ név alatt szaporitja ama országos jellegü kulturintézményeinket, melyek a magyar közmüvelődés előrehaladását hirdetik.

Gyönyörü, mesébe illő palota ez, melyben nemcsak a szorosan vett mezőgazdasági ágak, hanem a halászat, erdészet és *vadászat* is méltó asziliumra fog találni s máris igen érdekes és értékes anyag van itt felhalmozva a szakok bámulatos sokfélesége szerint s még egyre folyik az anyaggyüjtés és rendezés nagy munkája. Mert nagy munka ez valóban, széleskörü, sokoldalú tudást, szakképzettséget, izlést, és egyben szinte az önfeláldozásig

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

menő fáradozást igénylő munka, s mint ilyen, nagyon kipróbálja a vezető személy energiáját és munkabirását. Ilyen alkalmas szakember pedig nem minden bokorban terem nálunk s *Tallián Béla* volt miniszternek jutott ki az érdem, hogy az ő finom érzékével meg tudta találni, ki tudta választani azt az egyéniséget, melyre a siker reményében megnyugvással lehet ezen gyönyörű s intenciójában nagy horderejű intézet szervezését s vezetését rábízni, s ez a férfiú földmívelésügyi miniszteriumunk egyik legkiválóbb, nagy tudományos látkörrel a nüansokig menő finom muzeológiai érzékkel s európai műveltséggel megáldott tagja: *Saárossy Kapeller Ferenc* földmívelésügyi miniszteri tanácsos, ki sokoldalú szakképzettsége révén is mintegy predesztinálva van egy ily sokoldalú országos intézet szervezésére és vezetésére.

És uram Isten! micsoda munka ez a „szervezés" munkája, mely reggeltől estig, sőt néha az éjszakába is benyulva szakadatlanul folyik itten, eredményeket eredményekre halmozva . . . Pedig csak *egy* (!) lélek, egy fő vezeti az egész szervezetet, mert — valószínüleg a mostani zürzavaros politikai viszonyok következtében — se az intézet szakértői hivatalnokkara, sem segéd- és szolgaszemélyzete szervezve nincsen, s így — egyrészt szaktanácsosok hiján is, tehát segitő szellem nélkül — *Saárossy* úgyszólván egymaga kénytelen az anyaggyüjtés, rendezés, szóval a szervezés nagy körültekintést és fáradtságot igénylő munkájának terhét nap-nap mellett vállaira venni, a mi korántsem játék az ezerféle szakágazat és 20—30 ezer muzeális tárgy közepette!

Óriási és bizony a legagilisabb szakemberre nézve is visszariasztó munka ez, sőt talán a sikertelenség lehangoló érzetét is keltené a gyengébbek lelkében. De az aggódókat mily kellemes csalódás érné máris, ha a palota roppant méretü termein végig jártatva tekintetét, a muzeális kibontakozás napról-napra mind tökéletesebb képe tárulna szemei elé. Pedig így van; s bárha még jó sok viz fog elfolyni addig a Duna medrében, mig ez a kulturintézet rendelteteésének, illetve a nyilvánossággak átadható lesz, de egyes szakok máris a rendezés tökélyének és teljességének meglepő képét tárják fel.

Beszélhetnék erről mesés dolgokat — ezer mindenféléről, a többek közt az erdészeti tárgyaknak is akkora halmazatáról, melyeknek csupán a szétválogatása is hónapokra terjedő munkát igényel; — ezuttal azonban csak a vadászati osztályról, mint bennünket szintén közelről érdeklőről, akarok egyet-mást elmondani.

Láttunk itt a fővárosban már sok mindenféle u. n. vadászati kiállitást, láttuk ezek közt a kollektiv kiállitást is, mely a párisi magyar kiállitás mását tüntette föl *Egerváry Gyula* országos vadászati felügyelő geniális tervezetéből kiindulólag; — de az az összefoglalata a vadászati tárgyaknak és szakvonatkozásoknak, mik itt egy igazán geniális rendezés keretében szemlélhetővé téve vannak, meglepik még a legkényesebb izlésü s legviláglátottabb szakembereket is.

Íveket kellene kitöltenem, ha a rendezői ötletnek itt minden csekélységnél megnyilatkozó eredetiségéről s a már összehozott anyagról csak felületesen is számot adni akarnék; de meg ki győzne mindeneket emlékezetében tartani, a mik itten néhány futólagos áttekintésre szembe tünnek! Itt óriási vadkan mord, de remekül kidolgozott alakja imponál a szemnek; márványtábla hirdeti, hogy a legelső magyar vadász: a *király* fegyvere előtt hullott el. — Másfelől zergék, muflonok kapaszkodnak a művészien utánzott sziklák csúcsaira . . . Az erdők királya: a koronás büszke gimvad is látható itten impozáns kapitális példányokban, azután a gyöngéd őzike s a lapátos dámvad művészi preparátumai stb. stb. *Rozonowszky* kitünő preparátor-művész megannyi remekművei ezek, melyek megragadják és lekötik a figyelmet, ép úgy *Lendl doktor* eszményi szép preparatumai is.

A falakat temérdek szarvasagancs s másféle trófea díszíti, melyek közt meglepő szép példányok találhatók. A kitömött madaraknak szere-száma nincsen. Képviselve van itt kevés kivétellel Magyarországnak egész szárnyas és szőrmés-vad faunája kiválogatott szép példányokban kiállítva . . . Azután micsoda remek biológiai csoportozatai vannak a madarak és szőrmések kiválóbb fajainak! Hát a vadbőrök, régi vadászeszközök és vadászfegyverek gyüjteménye! Megláthatni itten a régi jó *Kirner* apó, kiről *báró Josika* is megemlékezik irásaiban: kapszlira járó egyik remek fegyverkészitményét; a gyüstös vadászfegyverek ősét is reprezentálja egy eredeti példány; van aztán revolver-puska, kovás-puska és egyéb vadászati lövőszerszám s a többi közt egy olyan körmönfont készitményü kapszlis készség is, melynek ugyan négy kakasa, de csak két csőve van, és mégis egymásután négy lövést lehet vele tenni stb. stb. A pisztolyokról, disznós- és vadászkésekről nem is emlékezem bővebben . . .

Most szervezi *Saárossy* a magyar vadászati könyv- és képtárgyüjteményt; de meglesz a vastőröknek és mindenféle fogóeszközöknek, befogó készülékeknek a kollektiv gyüjteménye is. Van már ezek közül őz, szarvas- és disznóbefogó, in miniatur alakban elkészitve, melyek minden legapróbb részletre kiterjedőleg teszik szemléthetőkké ezeket a furfangos készülékeket.

Igazán kell, hogy büszkeség fogja el minden magyar vadász szivét és ambicióját, e gyüjtemények szemléletekor, melyeket a müvelt idegen bámulattal és irigyléssel vegyes érzelemmel fog majd szemlélete tárgyává tenni; épp azért kell, hogy minél gazdagabb és tanulságosabb legyen vadászatiakban is e korszakalkotó és nagy horderejü intézetünk, mely egyébiránt csak akkor fog igazán gazdag és tökéletesen kimeritő tárháza lenni a szemlélető kincseknek, ha azok összehozásához adományaikkal magánosok is hazafiasan hozzájárulnak s ekként versenyeznek a hivatalos beszerzés különben sem nagyon bő (sőt ezidőszerint felette szegényes) forrásaival, mert ne feledjük, hogy valamely muzeum, a mely csak megvásárolható dolgokra kénytelen támaszkodni: soha kellően gazdag s

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kellően berendezett nem lehet, mert a legérdekesebb tárgyakat, például az olyanokat, a melyek históriai vonatkozással birnak s talán egyes családok féltve őrzött tulajdonait képezik: megvásárolni nem lehet s az ilyenek csak igen ritkán kerülnek eladásra; — igy tehát érthető az, hogy a legtöbb muzeumot csak az illető nemzetek áldozatkész fiai emelhetik a tökély magaslatára s hisszük, hogy nálunk is úgy lesz. Történeti családjaink s a főnemesi osztály birtokában sok oly tárgy van, melyek vadászati muzeumunk díszére s egyben gazdagitására szolgálhatnának s melyek mint ilyenek, örök *letétemény-ként* volnának elhelyezhetők anélkül, hogy végleg le kellene róluk mondani tulajdonosaiknak. Miért nem tehetnők ezt meg! . . . Hordjuk tehát össze az uj vadászati muzeumba mind azt, a mi becses, instruktiv értékű és kulturális jelentőségű tárgy, hisz tulajdonképpen a haza oltárára tesszük le azokat! . . .

Simoni.

Szarvas-cserkészet Fejérpatakon.

Közli: *Székely József.*

Az őszi szél megfestette a bükkösök zöld lombkoronáját veresre, sárgára, barnára és ezzel együtt elült az erdők agancsos daliáinak szerelmi dala. Vége az idei szarvas bőgésnek és ezzel vége egy esztendőre a szarvas-cserkészetnek is!

Az eredmény — mint az előre is látható volt — minőségileg, nem kielégítő. Az elmult hódús, erős tél okozta nehezebb táplálkozás folytán az egész vadállomány elsoványodott, meggyengült és igy bizony tavaszszal rossz agancsot rakott fel.

A fejérpataki mult téli havazások feltüntetésére csak annyit emlitek meg, hogy bent a faluban 1904. december 1-től — a midőn a hullott hó már megmaradt — 1905. január hó végéig 90·6 $^{m}/_{m}$ csapadék esett le hó alakjában — és ennek bent a faluban mért magassága 102 $^{c}/_{m}$ volt. Természetesen künn a hegyeken, a mi 1300 méteres átlagos tengerszin feletti magasságunknál, a hóréteg vastagsága a 2 métert is meghaladta.

Ennek a rendkivül nagy hónak az első következménye volt az, hogy az egész vadállomány leszorult tulajdonképeni tartózkodási helyéről, elkóltözni volt kénytelen élelmet adó otthonából, az erdei vágások mellől . . . és a falu mellett fekvő erdőrészekben huzódott meg.

Igy az elmult télen az erdészlak közvetlen közelében látható volt nap-nap mellett három agancsár és egy tehén, a melyek a községi erdősitésben tengették életüket, egy másik tehén kissé feljebb az ország-út mellett a munkások kertjeiben legelgetett addig, mig január egyik éjjelén egy orvvadász golyója ki nem oltotta életét.

Ilyen áttelelésnek — a mely a Succi-féle koplalással vetekedhetik — lett az eredménye az idei feltünően gyenge agancs.

Ehhez hozzá járult még, hogy a bőgés tartama alatt az idő sem kedvezett a cserkészetnek. Az idény elején ugyanis túlságos meleg idő volt és igy a szarvasok nem bőgtek; később pedig esővel és szélviharokkal szaggatott időjárás zavarta a vadászatot, sőt a nálunk leereszkedett sűrű nagy kód azt két napra teljes lehetetlenné is tette, pedig ez alatt az idő alatt a szarvasok igen jól bőgtek, mintha csak bizonyosan tudták volna, hogy az életök ellen törő vadászok ebben az időben kénytelenek otthon maradni, mert bár bőgést hallanak is, de látni még 5 lépésre sem lehet — és igy itt még a legkitünőbb távcsöves puska is hiába való.

Az alábbi táblázatban bemutatom a fejérpataki szarvas-cserkészetek idei eredményét.

Ime:

Folyó szám	Az elejtő neve	Az ágak száma	A rósa kör-méretе	Az agancsszár hossza	Az agancsszár vastagsága a koronával alatt	Az agancsvégek kiterjedése	Észrevétel
			centiméterekben				
1	Wurmbrand Vilmos őrgróf	14	23.0	102	14.0	97	
2	„ „ „	8	20.5	89	14.5	70	
3	Tomcsányi Gusztáv	14	25.0	108	18.0	110	
4	Asseburg Egbertné grófné	12	26.0	99	15.0	98	
5	Sztáray Gábor gróf	12	25.0	100	16.0	79	
6	Sztáray Sándor gróf	12	22.0	98	14.0	93	
7	Czékus György	8	22.0	104	13.5	91	Reservált területen
8	Jákó Jenő	6	16.0	57	8.0	51	

Ezenkivül elejtett még:

Fries Ágoston gróf egy medvét; Wurmbrand Vilmos őrgróf egy 180 kilós vadkant és egy őzbakot.

A cserkészetek eredményével a fentiekben beszámolva, el nem mulaszthatom, hogy a medve elejtésével járt érdekes és nem mindennapi vadászkalandot is közöljem.

Az elejtő Fries Ágoston gróf, aki most két éve egy cserkészet alkalmával szintén lőtt medvét — még pedig egy doublera kettőt — egyik hajnali cserkészetén a hegygerincen óvatosan haladt lefelé, figyelve arra, hogy jobbról vagy balról nem hall-e szarvasbőgést. Helyenként meg-megállott hallgatózni.

Igy többek között egy, a hegy élén álló, nagy lúcz-fenyő alatt is szünetet tartott, ahol mintegy 20 percig tartózkodott a fa alatt ülve teljes csendben, mivel azonban semmi neszt nem hallott, tovább indult lefelé egy ide való orosz kisérővel nyomában.

A midőn a fától már mintegy harminc lépésnyire haladtak, akkor az orosz a grófot hátulról megbóki, mire a gróf hátrafordul és az orosz élénk taglejtéssel mutat a nagy lúczfenyőre, a mely alatt ültek és a hol a következő kép tárult a gróf szeme elé:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A fának a felső harmadában az egyik ágon állott a medve, miközben a jobb első lábával a fatörzset megölelve előre hajolt és kíváncsian tekintett villogó apró szemeivel az elfelé haladó emberekre.

A puskát felkapni és a nyugodtan álló medve mellkasára célozva lőni — csak egy pillanat műve volt — és miközben a medve golyótól találva, lövés után ágról ágra hullva a földre jutott, a gróf újból töltött és pedig szerencsére, mert a földre ért medve a legsebesebb galoppban iramodott feléje és csak az egymásután kilőtt ujabb két golyó ejtette seb eredményezte, hogy a medve közvetlenül a gróf lábainál esett össze élettelenül.

A medvét megvizsgálva, az egy jól kifejlett erős, két éves hímbocsnak bizonyult.

Az idei szórványos bükkmakk-termés folytán a cserkészetek alkalmával több medve is nyomoztatott, de puskacső elé több nem került.

Talán a tél elején tartatni szokott medvevadászatoknak kedvező eredménye lesz, a melyek lefolyásáról — e lapok szerkesztőjének beleegyezése esetén — a M. E. érdeklődő olvasó-közönségét bátor leszek annak idején értesiteni.*

Lőjegyzék

a diósgyőri kincstári uradalomban folyó évben elejtett szarvasbikákról.

Báró Vay Elemér vadászterületén lőtt: id. báró Radvánszky Béla 2 drb. hatost.

Ifj. báró Radvánszky Géza 1 drb. nyolcast,

Zsifkovics Emil 1 drb. nyolcast,

Dr. gr. Almásy Imre vadászterületén: dr. gr. Almásy Imre 1 drb. tizenkettest, 1 drb. tizest és 1 drb. erős nyolcast.

Gróf Almásy Dénes 1 drb. tizest,

Matavovszky Árpád pedig 1 drb. erős nyolcast.

Gróf Péchy Kálmán vadászterületén: br. Schenck János 1 drb. nyolcast és 1 drb. tizenkettest,

Horváth Lajos 1 drb. nyolcast,

Luttich Ottó 1 drb. tizest és 1 drb. tizenkettest,

Bottlik István 1 drb. tizenkettest,

Gr. Péchy Kálmán 1 drb. nyolcast,

Gura Károly 1 drb. nyolcast ejtett zsákmányul.

Gura Károly.

Lőjegyzék.

A *Coburg* hercegi murányi uradalomban az idei szarvascserkészet a következő eredménnyel végződött:

Fülöp Szász Coburg góthai herceg, mint vadászur, elejtett 1 páratlan 14-est, 3 drb. 12-est, 1 drb. 8-ast és 1 drb. nyársast.

Lipót herceg: 1 drb. 12-est, 2 drb. 10-est.

Günther schleiswig hohlsteini herceg: 1 drb. páratlan 14-est, 3 drb. 12-est, 4 drb. páratlan 10-est, 1 drb. páratlan 8-ast, 1 drb. abnormis agancsárt.

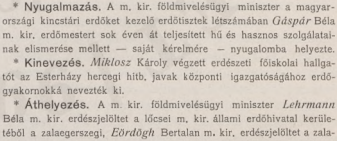
Szapáry Péter gróf: 1 drb. 12-est, 2 drb. 10-est.

Végül teritékre került 2 drb. őzbak.

Vadtenyésztési szempontokból a jelen vadászati idényben az alábbi táblázatban felsorolt szarvas és őzvad lövetik le a Coburg herceg murányi uradalmához tartozó vadászpagonyokban:

Erdőhivatal	Pagony	Cserkevész bika	Vén szarvastehén	Satnya borju	Összesen	Őzbak	Vén őszuta	Őzvad összesen
		darab				darab		
Murány	I. sz. erdőgondn.	10	20	5	35	4	13	17
„	II. „ „	2	6	—	8	2	4	6
Nagyrőcze	Zdichavai erdg.	2	2	—	4	—	5	5
Káposztafalu	Káposztafalvi „	4	6	—	10	—	—	—
Sumjácz	Vereskői erdg.	3	6	—	9	—	4	4
„	Velgarti „	1	6	—	7	—	3	3
„	Vernári „	4	8	2	14	—	3	3
Polonka	Polonkai „	3	11	2	16	—	8	8
„	Závadkai „	6	20	4	30	—	12	12
„	Helpai „	1	4	—	5	—	5	5
Bérelt pagonyok	Beneházi m. kir.	4	10	4	18	—	—	—
	Erdőközi „ „	5	15	5	25	—	—	—
	Összesen	45	114	22	181	6	57	63

Sz.

* **Nyugalmazás.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Gáspár* Béla m. kir. erdőmestert sok éven át teljesített hü és hasznos szolgálatainak elismerése mellett — saját kérelmére — nyugalomba helyezte.

* **Kinevezés.** *Miklosz* Károly végzett erdészeti főiskolai hallgatót az Esterházy hercegi hitb. javak központi igazgatóságához erdőgyakornokká nevezték ki.

* **Áthelyezés.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Lehrmann* Béla m. kir. erdészjelöltet a lőcsei m. kir. állami erdőhivatal kerületéből a zalaegerszegi, *Erdőgh* Bertalan m. kir. erdészjelöltet a zalaegerszegi m. kir. állami erdőhivatal kerületéből a lőcsei m. kir. állami erdőhivatal kerületébe, *Schmidt* Vilmos m. kir. erdészjelöltet a trencséni m. kir. állami erdőhivataltól a segesvári m. kir állami erdőhivatalhoz, *Ujházy* Ágoston m. kir. erdőgyakornokot pedig a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz a trencséni m. kir. állami erdőhivatalhoz helyezte át.

* **Meghivó** az Országos Erdészeti Egyesület közgyülésére. Az Országos Erdészeti Egyesület f. évi rendes közgyülését december hó 17-én délelőtt 10 órakor Budapesten az egyesület helyiségében (V.,

* Előre is hálás köszönet! Érdeklődéssel várjuk. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet) tartja meg a következő tárgysorozattal : 1. Jelentés az egyesületnek a legutóbbi közgyülés óta kifejtett működéséről. 2. Elnök, két alelnök, tiz választmányi tag és számadásvizsgáló bizottság választása. Az alapszabályok értelmében a választmányból kilépnek, de abba újból beválaszthatók : *Garlathy* Kálmán, *Nagy* Károly, *Péch* Kálmán, *Reinfuss* Bódog, *Schmidt* Ferenc, *Scholcz* Ottó, *Sóltz* Gyula, *Vadas* Jenő, *Vadászfy* Jenő. 3. Az erdészeti főiskola székhelyének kérdése. 4. Jelentés az 1904. évi zárszámadások megvizsgálásáról és az 1906. évi költségvetésre vonatkozó javaslat. 5. Jelentés a Deák Ferenc alapítvány kamataiból kiírt pályázatok eredményéről és javaslat 1906. évi kamatok felhasználására nézve. 6. Indítványok a jövő évi közgyülés helyére és tanácskozási tárgyaira nézve. 7. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Az ily indítványok a közgyülést megelőző napig a titkári hivatalnak irásban bejelentendők.) Van szerencsénk az Országos Erdészeti Egyesület összes tagjait és az erdőgazdaság iránt érdeklődő közönséget felkérni, hogy ezen közgyülésünkön minél számosabban megjelenni és tanácskozásainkban résztvenni szíveskedjenek. Budapest, 1905. évi október hóban. *Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége.*

* **Az E. K. E. folyóirata.** Most jelent meg az „Erdély“ legujabb 9—10. száma, a tájleirás és néprajz köréből vett érdekes és képekkel illusztrált közlemények dús tartalmával. A vezető cikk a néprajzzal foglalkozik tiszta szempontból. Nagy Lajos a szkerisorai jégbarlangot, Gyárfás Győző a Csukás hegységet, Bokor János dr. a zágoni erdőséget ismertetik az egyéni benyomások és megfigyelések vonzó közvetlenségével, a nagyobb cikkelyek sorában egy-egy a székely babonás néphiedelmekről, a hegymászó lábbelikről és az ásványvizek töltéséről nyujt tanulságos tájékoztatót ; utóbbi Hankó Vimos dr. tollából ered. A *különfélék* változatos rovata élénken öleli fel a hazai és külföldi turista hirek, kirándulások, idegenforgalmi események és könyvismertetések egész sorozatát. A dolgozatok szerkesztett füzetet az E. K. E. uj tagjainak 2 hasábra terjedő névsora zárja be. Az „Erdély“-t, ezt a szinvonalon álló honismertető közlönyt az E. K. E. ujonnan jelentkező tagjai 6 koronáért megrendelhetik a Mátyásházi irodában Kolozsvárt.

* **Uj könyv.** Most jelent meg *Droppa* József : „Murány Várának Története“, magyar és tót nyelven. A könyv szövege 34 fejezetre oszlik, illusztrációk száma 29, a zene pedig 3 darabból áll. A munka Murányi grófnak (Ferdinánd bolgár fejedelemnek) van ajánlva. Ára 4 korona. Megrendelhető Bahéry józsefnél Bohorella (Gömörvárm., u. p. Pohorella-vasgyár).

* **Hogyan gondozzuk tyúkjainkat télen ?** Az oranienburgi minta-szárnyastenyésztő- és tanintézet igazgatója Blancke dr. a tyúkok téli gondozására a következő 8 tanácsot adja : 1. Tartsd az ólat melegen és lehuzammentesen ! A hőmérséklet ne szálljon 4—5 C alá. A padló és falak szakadékait tömd be és a padlót lombbal vagy szecskával jó magasan född be. 2. Nagy meleggel el ne kényeztesd tyúkjaidat ! Az ól fütése csak a legszükségesebb esetekben történjék ; óladban 10 C-nál nagyobb meleg ne legyen, mert különben meghülnek tyúkjaid, mihelyt a szabadba jutnak. A marhaistálló nyirkos párája árt a tyúkoknak. 3. Tyúkjaidnak nyújts alkalmat arra, hogy kapargálhassanak, az által, hogy az alomba eleséget hintesz ! A legjobb meleg az, melyet a tyúkok mozgás által szereznek. 4. Ne zárd be tyúkjaidat egész napra, hanem engedd ki őket a szabadba, ha csak néhány órára is. Csak ha esik az eső, hóvihar vau, vagy erős szél fuj, akkor hagyd tyúkjaidat egész napon át az ólban ; még nagyon hideg időben is legalább délben ereszd ki őket a szabadba. 5. Naponként többször adj tyúkjaidnak meleg ivóvizet, s reggelenkint meleg eleséget ! Meleg eleség és víz elősegíti a korai tojást. 6. Adj erős és zsirtartalmú eleséget, s ne hiányozzék a zöldség sem ! Húseledel és tejgazdasági hulladékok nagyban elősegítik a téli tojást ; mert megfelelnek a gilisztáknak és rovaroknak, mit nyáron maguk keresnek meg. Zöldséghulladékok, kelkáposzta, répa, vagdalt és leforrázott széna, lóhere, serradella helyettesítik a zöldtakarmányt. 7. Az értéktelenebb és megöregedett tyúkjaidat öld le ! Felesleges dolog télen haszontalan falókat tartani 8. A tenyésztésre szánt fajokat korán tedd együvé, hogy a legjobb tyúkoktól eszközölhess korai költéseket ! A korán költöttekből lesznek jövő évben téli tojók. A kakasokat körülbelül 4 hétig tartsd együtt a tyúkokkal, mignem a tojásokat a költéshez felhasználhatod. Kakasokat felújításra legalkalmasabban összel vásáról, hogy korán szokjanak a tyúkokhoz.

* „**Gyermekápolás** egészséges és beteg napokban“ cimen igen jeles könyv jelent meg immár a 4-ik kiadásban ; *Kneipp* Sebestyén plébános könyve után magyarul Huszár Károly sz.-fehérvári kanonoktól. A könyv 227 lapon felöleli az összes előforduló bajokat s azok okszerű természetes gyógykezelését. Jó tanácsot ad a szülőknek gyermekeik egészséges nevelésére, miért is nélkülözhetlen tanácsadó minden családban. Ára kötve 1 K 20 fillér, mely összeg beküldése ellenében bérmentve küldi meg a kiadó *Klökner* Péter kir. udvari könyvkereskedő *Székesfehérvár*.

Megjelent!

1906. évi Mikszáth-féle Almanach.

A kitünően szerkesztett szépirodalmi évkönyv a magyar irógárda legkiválóbbjainak egy-egy elbeszélését hozza. Ára csinos vászonkötésben az összeg előzetes utalványozása mellett postai bérmentes küldéssel 2 korona 20 fillér.

KINCSES KALENDÁRIOM

az 1906. évre.

A gyakorlati élet általános tanácsadója. Rendkivülibb és praktikus tartalommal. X. évfolyam. Ára, kötve, az összeg előzetes utalványozása mellett postai bérmentes küldéssel 2 korona 30 fillér.

Legszebb családi lap a

KÉPES FOLYÓIRAT.

A Képes Folyóirat (Vasárnapi Ujság füzetekben) negyedrét alakban, félhavi füzetekben jelenik meg gazdag szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, évenként több mint ezer képpel, minden füzethez külön képmelléklettel. Az új évfolyam 1-sö füzete már megjelent.

Szerkesztí : **Hoitsy Pál.** Főmunkatárs : **Mikszáth Kálmán.**

A Képes Folyóirat díszes borítékban jelenik meg. Előfizetési ára postai bérmentes küldéssel :

egész évre (24 füzet) 14 K 40 f, harmad évre (8 füzet) 4 K 80 f
fél évre (12 füzet) 7 K 20 f, negyed évre (6 füzet) 3 K 60 f

Megrendelhetők :

Székely és Illés

könyv- és papirkereskedésében, a „Magyar Erdész“ nyomdájában **Ungváron.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Megbízható és **ügynökök** olyan vidékről, **a hol a szorgalmas szőlő megterem** és szőlőmívelésével foglalkoznak és a hol a filoxera pusztításait már megkezdette vagy pedig a hol szőlőtelepével foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékeresetre tehetnek szert, ha címüket közlik

Hegyi Lajossal Budapest, Király-utca 15. I.

1905. évi 3483. szám.

Mageladási hirdetmény.

A zsarnóczai m. kir. magpergetőben pergetés alatt lévő, nagyobb mennyiségü, 50% csiraképes

jegenyefenyő-mag

eladó. — Ára kgr.-ként 90 fillér. — Csomagolás önköltségi áron számíttatik.

Zsarnócza, 1905. november hóban.

M. kir. erdőhivatal.

Faeladási hirdetmény.

A Bágya Ábrahám és társai korojesdi (Hunyad megye) erdejében az alábbi faanyagok fognak nyilt és zárt írásbeli árverés utján eladatni.

A fenti közbirtokossági **erdőből** mintegy 13.000 m³

lúczfenyő haszonfa

30.600 korona kikiáltási ár mellett.

Az árverés a fehérvizi körjegyzőség hivatalos helyiségében **1905. évi december hó 4-én délelőtt 9 órakor** veszi kezdetét.

A zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt az illető árverési elnök kezéhez adandók be.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

Utolsó vasuti állomás Bojesd.

Az árverési feltételek megtekinthetők a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál, a petrosényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a fehérvizi körjegyzőségnél.

Fehérvíz, 1905. évi október hó 20-án.

Fekete Máté
elnök.

Az erdészeti kar tisztelt hölgyeinek figyelmébe!

Szabászati és varró-iskolámban teljes és tökéletes kiképzést nyerhetnek uri lánykák saját céljaikra, valamint oly hölgyek is, kik keresetforrást óhajtanak szerezni és hatósági munkakönyv birtokába kívánnak jutni. **Francia és angol szabásoktatás.** Kívánatra teljes ellátás és erkölcsi felügyelet. Beiratási díj nincs, tandi mérsékelt. **Widderné Janda Johanna** hatóságilag eng. tanintézete és női divatterme **Budapest,** VII, Józsika-utca 24. I. emelet.

Árverési hirdetmény.

A kereplyei volt urbéres birtokosság a 8270/I/A-2 1905. számú magas földmívelésügyi miniszteri rendelettel nyert engedély folytán 61·06 kat. hold területen álló 2913·49 m³-re becsült bükk és 561·60 m³-re becsült tölgy

tűzifaanyagát

Kereplyén a biró házánál **folyó évi november 30-án d. e. 10 órakor** megtartandó zárt írásbeli ajánlatokkal összekötött szóbeli versenytárgyalás utján eladja.

A fatömeg becsértéke 2780 korona 07 fillér, a leteendő bánatpénz ezen összeg 10%-a.

Becsáron alóli, valamint utójánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési és kihasználási feltételek megtekinthetők a sátoraljaujhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál és Kereplyén az urbéresek elnökénél.

Urb. elnökség.

Faeladási hirdetmény.

Szász-Keresztur község (Nagykükülő vármegye) elad

188 darab tölgyfát,

melyeknek fatömege 362 tm³ mű- és 442 tm³ tűzifára van becsülve.

Becslési és kikiáltási ár 4786 kor.

Irásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverés Szász-Keresztur község irodájában folyó évi **december hó 4-én** délelőtt 9 órakor fog megtartatni.

Bánatpénz 10%. — Árverési feltételek és a becslési jegyzék a segesvári főszolgabirónál és a községi irodában betekinthetők.

Szász-Keresztúron, 1905. évi november hó 4-én.

Az elöljáróság:

Gráfi Mór, körjegyző. **Martini,** k. biró.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Faárverési hirdetmény.

Zemplén vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának 1905. évi 1397 számu határozata alapján Palota községi volt urbéresek tulajdonát képező erdőrészben az 1895—1904. évekre esedékes vágásterületeken lévő bükkfa-állomány Palota községházánál **1905. évi november hó 23-án d. e. 9 órakor** nyilvános szó- és irásbeli árverésen el fog adatni.

A kihasználandó terület 45 kat. hold faállomány mintegy 14.557,90 m³ bükkfa.

A becsérték, mint kikiáltási ár 14.557 K 95 f. azaz: tizennégyezerötszázötvenhét korona 95 fillér; a leteendő bánatpénz a becsérték 10%-a.

Becsáron aluli valamint utóajánlatok el nem fogadtatnak.

A részletes árverési és szerződési feltételek Palotán, a községházánál, és Homonnán, a m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt tekinthetők meg.

Kelt Palotán, 1905. évi novembev hó 8-án.

Hucsko Gergely,
urbéri elnök.

Faárverési hirdetmény.

Mezőlaborcz községi volt urbéresek tulajdonát képező erdőrészben a 1904. évre esedékes 7 és 8 számu osztagokban törzsenkénti felvétel alapján megbecsült mintegy 1988 db. 849·7 m³ lúczfenyőépület és tűzifa Mezőlaborcz községházánál (Zemplénvm.) **1905. évi november hó 23-án d. u. 1 órakor** nyilvános szó és irásbeli árverésen el fog adatni

A becsérték mint kikiáltási ár 6800 K azaz Hatezernyolczszáz korona, a leteendő bánatpénz ezen összeg 10%-a.

Becsáron alóli, elkésett, valamint utóajánlatok el nem fogadtatnak.

A részletes árverési és szerződési feltételek a homonnai m. kir. jár. erdőgondnokságnál és Mezőlaborczon a községházánál tekinthetők meg.

Kelt Mezőlaborcon, 1905. évi nov. hó 8-án.

Hajkó János
urbéri elnök.

1905. évi 417. szám.

Faeladási hirdetmény.

A Bercsényiifalva (Dubrinics) község urbéres birtokosságának tulajdonában lévő erdő 73 46 kat. holdnyi részén, a nmélt. földmivelésügyi m. kir. miniszterium 1905. évi 76576/I/A—2. sz. magas rendeletével kihasználásra engedélyezett s 13663 ürm.³ I. oszt. és 3452 ürm.³ vegyes bükktüzifára becsült

fatömeg

9600 K kikiáltási ár mellett a legtöbbet igérőnek **1905. évi november hó 27-én d. e. 10 órakor** Bercsényiifalva községházánál megtartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Szabályszerüen kiállított és a megajánlott összeg 10%-át kitevő bánatpénzzel felszerelt zárt irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt elfogadtatnak, ellenben utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Szóbeli árverelők kötelesek 10% bánatpénzt előlegesen befizetni.

Az árverési feltételek a nagybereznai m. kir. járási erdőgondnokságnál (Ungvár, Káptalan-utcza 7. sz. a.) megtekinthetők.

Nagybereznai m. kir. járási erdőgondnokság.

Segéderdészi állás.

Egy magyarországi nagyobb erdőbirtokon

1906. január 1-én,

esetleg előbb is, egy

segéderdészi állás

jön üresedésbe. Az ezen állásra pályázóktól feltétlenül megkivántatik, hogy nősek legyenek, a magyar és német nyelvet szóban és irásban, a román nyelvet legalább szóban birják, a legjobb bizonyitványokkal rendelkezzenek, a tű- és lomblevelű fák erdősitése körül kellő jártassággal birjanak és a hegyi szolgálathoz megkivánt ép, erős testalkatuak legyenek. Sajátkezű magyar és német nyelven megirt kérvényeiket eddigi alkalmazásuk és fizetési igényeik megjelölésével **1859** szám alatt e lap kiadóhivatalába küldjék be továbbitás végett.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

1905. évi 4882. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Rózsahegy nagyközség az 1906, 1907 és 1908 évekre esedékes és az 1906, 1907 és 1908 években a rendszeres gazdasági üzemterv szerint megállapított évi részletekben tarolandó, összesen 198·52 kat. hold kiterjedésű erdő vágásokban kiszámított mintegy 51681 drb fenyőszálfát, kéreggel együtt mintegy 36806 m³ fatömeggel nyilvános írásbeli árverésen **terület szerint** tövön az erdőn eladja.

Fanemenkint a fatömeg következőleg oszlik meg:

Lúczfenyő:	mintegy	36600	drb	szálfa	mintegy	23444 m³	fatömeggel
Jegenyefenyő:	„	13998	„	„	„	13171 m³	„
Erdei fenyő:	„	301	„	„	„	107 m³	„
Vörös fenyő:	„	220	„	„	„	84 m³	„
Erdei léc (10—12 cm.)		562	„				

Összesen: mintegy 51681 drb szálfa mintegy 36806 m³ fatömeggel.

Katasztrális holdankint hivatalosan megállapított becsár, mint kikiáltási ár 951 korona. Bánatpénz, mely a 3 évi szerződés időtartamra biztosítéki összeg gyanánt visszatartatik, 18000 korona.

A nyilvános írásbeli árverés 1905. évi november hó 18-ik napján a városházán délelőtt 10 órakor veszi kezdetét, a mely időpontig a 3 év alatt kihasználandó összes 198·52 k. holdra katasztrális holdankénti megtett zárt ajánlatok az árverést vezető járási főszolgabíró kezéhez a bánatpénznek készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban való csatolása mellett és határozott kijelentésével annak, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri, s azoknak magát feltétlenül aláveti, benyujtandók.

Vevő köteles a vámeri két kerekes vizi fürészét 4000 korona évi bér és a szerződéses alkalmazásban álló városi fűrészművezetőért a nagyközségnek megtérítendő évi 2400 korona lefizetése mellett 1906 évi október hó 1-től — 1909 évi október hó 1-éig szóló 3 évi időtartamra bérbe venni, és a fűrészművezetőnek megfelelő fűtést és világítást adni.

Az árverési és szerződési részletes feltételek a rózsahegyi járási főszolgabirónál és a rózsahegyi m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Rózsahegy, 1905. évi október hó 27-én.

Andaházy s. k., főszolgabiró.

4414—1905. szám.

Faeladási hirdetmény.

A sóvári m. kir. erdőhivatal hivatalos helyiségében **1905. évi november hó 29-én délelőtt 10 órakor** nyilvános írásbeli versenytárgyalás utján eladásra kerül a delnekakasfalvai m. kir. erdőgondnokság „A“ üzemosztályában sorozott:

V. vágássorozat 25 tag 2-ik osztag
VI. „ 26 tag 7-ik osztag

1906. évi hozamterületén kihasználható mintegy 1473 m³ tölgy haszonfa, kikiáltási ára 22918 K 40 f
1767 ürm³ vegyes tölgy tűzifa, kikiáltási ára ... 1455 K 58 f

Összesen 24373 K 98 f

Bánatpénz kettőezerötszáz (2500) korona.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az írásbeli ajánlatokban az igéret a kikiáltási árakkal szemben csakis betükkel és számjegyekkel világosan kiirandó %-ban fejezendő ki, azonkivül határozottan kiköttetik, hogy csak oly ajánlatok fognak figyelembe vétetni s képezhetik a versenytárgyalás alapját, amelyekben az összes választékokra ugyanazon százalékban tétetik meg a felüligéret és a melyben határozottan kijelentetik, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint a részletes becslési kimutatás a sóvári m. kir. erdőhivatalnál és a delnekakasfalvi m. kir. erdőgondnokság irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Utánnyomat nem dijaztatik.

Tótsóvár, 1905. október 27-én.

M. kir. kinestári erdőhivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

30 ezer darab 2 éves kocsánytalan tölgycsemete

eladó.

Ára a zalaegerszegi vasúti állomáshoz szállítva **5 K 50 f.**

M. kir. járási erdőgondnokság
Zalaegerszeg.

Európai, amerikai és ázsiai

szarvasagancsot, őzagancsot (szibériait is), továbbá jávorszarvas- és antilop-agancsot, valamint kőszáli bak-szarvat olcsón ajánlanak:

WEISE & BITTERLICH, Georgswalde Csehország.

Gazellaszarvak, iramszarvas-, indiai- és virginiai szarvasagancsok 2, 3, 4 koronától kezdve.
Agancstáblák, koponyák, szarvas- és őzfejek. Szarvasagancstárgyak.
Vétele agancsoknak és levetett agancs-szaraknak, szarvasfogaknak, vadkan agyaraknak.

Sz. 1895. 905 e. a.

Sárosvármegye közigazgatási erdészeti bizottságától.

Pályázati hirdetmény

egy II-od osztályu járási

erdőőri állás

betöltése iránt.

Székhely: Kapi.

Javadalmazás: 820 korona és a megitélt erdei kihágásokból 1/3-ad rész.

Pályázati határidő: folyó évi december hó 10-ike; a szabályszerüen okmányolt kérvények alulirott bizottsághoz nyujtandók be.

Sárosvármegye közigazgatási erdészeti bizottságának Eperjesen, 1905. évi november hó 8-án tartott üléséből.

Péchy Ignácz s. k.
alelnök.

4414/1905. sz.

Faeladási hirdetmény.

A sóvári m. kir. erdőhivatal helyiségében **1905. évi november hó 27-én délelőtt 10 órakor** nyilvános irásbeli versenytárgyalás utján eladásra kerül a delnekakasfalvai m. kir. erdőgondnokság „A“ üzemosztályába sorozott I. vágássorozat 3-ik tag 4-ik osztag 1906. évi hozamterületén kihasználható mintegy

1105 m^3 tölgy haszonfa, kikiáltási ára . . .	18814 K 40 f
846 ürméter vegyes tölgytűzifa, kikiáltási ára	896 K 76 f
Összesen	19711 K 16 f

Bánatpénz kettőezer (2000) korona. — Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az irásbeli ajánlatokban az igéret a kikiáltási árakkal szemben csakis betükkel és számjegyekkel világosan kiirandó %-okban fejezendő ki, azonkivül határozottan kiköttetik, hogy csak oly ajánlatok fognak figyelembe vétetni s képezhetik a versenytárgyalás alapját, a melyekben az összes választékokra ugyanazon százalékban tétetik meg a felüligéret és a melyben határozottan kijelentetik, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint a részletes becslési kimutatás a sóvári m. kir. erdőhivatalnál és a delnekakasfalvai m. kir. erdőgondnokság irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Utánnyomat nem dijaztatik.

Tótvásár, 1905. évi október 27-én.

M. kir. kincstári erdőhivatal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü

vadászfegyverek

megrendelhetők:

Lakatos Károlynál

Budapest, II., Csalogány-utca 26.

Feltünést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.

Kitünő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és rugantyos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan járó, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak

7 korona.

Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

Eladók, a következő folyóiratok, vadászfegyver, vizslakutya, méhcsalád és kaptárak:

Erdészeti Lapok 1892—1905. évfolyamai
Magyar Erdész . 1901—1905. „
Vadász Lap . . 1892—1905. „
Természet . . . 1897—1905. „
Magyar Méh . . 1897—1903. „

Természettudományi Közlöny 1889—1891, 1895—1898. évekről. Szőlőszeti és borászati lap 1900—1903. évekről, a rendes előfizetési árak kétharmadán.

Egy darab kitünő karban levő 500-as bak express fegyver rá alkalmazható távcsővel, vászon tokkal 200 korona. — Négy éves him, barna, nagy, igen erős, jól bevadászott vizsla, szobatiszta, kitünő orral, engedelmes és szenvedélyes aportőr, ára 200 korona. — Tiz jó család **méh** országos méretü kaptárokban lakkal együtt családonkint 24 koronával, 12 drb hibátlan országos méretü kaptár 6 koronával eladó, úgyszintén mézpergető, műlép-prés stb. apróbb méhészeti eszközök jókarban féláron.

Érdeklődók forduljanak **Rausz István** erdőmesterhez lakik Zsércz, up. Bogács, Borsod m.

Faeladási hirdetmény.

A galaczi nemesi közbirtokosság és az ottani görög kath. és görög keleti egyházaknak kimpuluinyagi határon levő szomszédos erdeikben az alábbi faanyagok fognak nyilt és zárt irásbeli árverés utján eladatni:

1. A nemesi közbirtokossági erdőből mintegy 30.800 m^3 lúczfenyő haszonfa 84.000 korona kikiáltási ár mellett.

2. A görög kath. egyházi erdőből mintegy 18.700 m^3 lúczfenyő haszonfa 45.800 korona kikiáltási ár mellett.

3. A görög keleti egyházi erdőből mintegy 10.200 m^3 nagyrészben jegenye és kisrészben lúczfenyő haszonfa 28.000 korona kikiáltási ár mellett.

Az árverés a dévai m. kir. állami erdőhivatal helyiségében **1905. évi december hó 5-én délelőtt 8 órakor** veszi kezdetét és a fenti sorrendben tételenként külön-külön lesz megtartva.

A zárt irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt, minden tételre nézve külön-külön az illető árverési elnök kezéhez adandók be.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

A fenti összes faanyag az usztatásra berendezett Oláh-Zsyl patakon szállítható.

Utolsó vasuti állomás Luppény.

Az árverési feltételek megtekinthetők a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál, a galaczi görög keleti lelkésznél és a petrozsényi görög kath. esperesnél.

Déva, 1905. évi november hó 3-án.

Parragh Béla
m. kir. erdőmester.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. Budapest-Borsodapátfalva, 1905. deczember 1. 17. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

Erdészeti és vadászati szaklap. — Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K
Egyes szám ... ... 1 K

Felelős szerkesztő és kiadó:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Vadászati főmunkatárs:
csikszentsimoni és ernyesi LAKATOS KÁROLY
Budapesten.

Országos szaktudósító:
remetei KŐVÁRY JÁNOS
Budapesten.

Előfizetéseket BUDAPESTEN elfogad ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése Muzeum-körút 2-ik szám.

Olvasóinkhoz.

Lapunk ezen száma a régi öltözetben bár, de attól eltérő homlokzattal jelent meg. A régi név megmaradt ugyan, de az alatta levő *„erdészeti és vadászati szaklap"* fölirás változást jelez lapunk szellemi életében. Azt jelzi, hogy mostantól fogva egyenlő gondot forditunk az erdészeti és vadászati szakirodalomra, mig eddig az erdészetre fektettük a fősulyt, a vadászati irodalommal pedig csak mintegy mellékesen foglalkoztunk.

Természetesen, mint minden változtatásnak, úgy ennek is megvan a maga célja és oka. Célja az, hogy lapunk mind az erdészek, mind a vadászati sport kedvelői és művelői körében minél nagyobb elterjedésnek örvendhessen, s ezáltal az erdőtisztviselők és sportvadászok között az összetartásnak, barátságnak, az érdekek összeegyeztetésének organuma lehessen. Ezenkivül hisszük, hogy erdőtisztviselő olvasóinkat is hasznosan és kedvesen fogja foglalkoztatni a kibővült vadászati rovat, valamint a hozzánk közelálló sportvadászokat is érdekelni fogja igen sok erdészeti cikk. Mindez tehát indokolja is a lapunk szellemi életében beállott változást.

Hogy pedig olvasóink a változás elé annál nagyobb bizalommal nézhessenek, s az igazi sportvadászok is megszeressék lapunkat, *vadászati főmunkatársul csikszentsimoni és ernyesi* **Lakatos Károlyt**, országos szaktudósítóul pedig *remetei* **Kőváry Jánost**, a magyar vadászélet és irodalom e két kitűnőségét sikerült megnyernünk. Lakatos Károly nevét *„A vadászmesterség könyve"*, *„Vadászhit"*, *„Vadászati és madarászati emlékeimből"*, s a *„Természeti és vadászképek"* cimü művei útján már minden magyar vadász-ember ismeri, sőt Kőváry János is a praktikus 1905. évi vadászznaptár kiadásával bebizonyította, hogy kiváló vadászati tekintély. A *Vadászlapnak* is mindkettő régi kipróbált jóhirü munkatársa.

Ilyen férfiak munkálkodását megnyerve és biztosítva, ezen új alakjában nyugodtan adjuk lapunkat olvasóink kezébe és hisszük, hogy a legkedvesebb vendég lesz kartársaink és a sportvadászok asztalán, mi pedig a régi függetlenséggel, de nagyobb olvasóközönséggel rendelkezve, annál többet tehetünk a magyar erdészet és vadászat érdekében.

Adja Isten!

Imecs Béla.

Az alsóbb erdészeti szakiskola kérdéséhez.

Irta: *Fogassy Gyula.*

A közép, vagy nevezzük alsóbb erdészeti szakoktatás kérdésének felvetése, s egyesek szemében talán bűne, az én lelkiismeretemet terheli, mert az 1896. évi erdészeti kongresszuson egy középtanintézet felállitására nézve indítványt tettem. Azóta hosszabb-rövidebb időközökben, de elég gyakran képezte e kérdés a megvitatás tárgyát szaklapjaink terén s bár a nézetek e reform kérdésében még nagyon elágazók, egyben valamennyien egyetértünk: *hogy az mostani alakjában a célnak meg nem felel, és e téren valaminek történni kell, még pedig a gyakorlati erdőgazdaság szükségleteihez mért, jól átgondolt terv alapján.*

Ezen oknál fogva, már az erkölcsi kötelesség sulyánál fogva is, indíttatva érzem magamat mint „bűnszerző" arra,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

hogy hosszú évek tapasztalatára alapított véleményemet, szaktársaimmal e becses lapok keretében közöljem. Előre bocsátom, hogy a milleniumi kongresszus óta lepergett közel egy évtized alatt véleményem megváltozott, s nem habozom bevallani, hogy az egységes tiszti képzést elfogadom, azon változtatni nem óhajtok. Az alsóbb erdészeti szakoktatás kérdésében pedig *Kaán Károly* tisztelt szaktársam véleményét s javaslatát fogadom el mint olyant, mely a gyakorlati élet követelményeivel számol, s melynek megvalósítása lenne hivatva egyedül az erdőgazdaság várható fejlődésének igényeit kielégíteni. Az ő álláspontja és az én akkori indítványom között a különbség lényegében az, hogy ő altiszteket kiván képeztetni, míg én az indítványozott iskola végzőinek tiszti képesítést óhajtottam biztosítani.

Végeredményben azonban úgy Kaán Károly barátomat mint engem, egy cél lelkesít és vezet: *az erdőtiszteket gyakorlati működésükben olyan segítő erőkkel ellátni, akik képesítvék őket kisebb, inkább gyakorlati ügyességet feltételező munkálataik kivitelében támogatni.* De e mellett elég általános műveltséggel is rendelkezzenek, hogy a kisebb birtokosok ebbeli igényeit is kielégíteni, ott ha szükséges önállóan működni, — nagyobb magánbirtokon pedig az alárendeltebb állásokat ellátni, képesítve legyenek. Tehát nemcsak szakképzettségük tekintetében, *hanem az általános műveltség fokánál fogva is felvehessék a versenyt az idegenből beözönlő, vagy egyenesen importált egyénekkel szemben.* Midőn tehát az egységes erdőtiszti képzést és képesítést tartanám kívánók táborához csatlakozom, egyuttal mulhatlanul szükségesnek tartom a szorosan vett segédszemélyzet képesítésének olyan fokra emelését, mely az erdészeti középiskola felállítását teljesen nélkülözhetővé teszi.

Ennek kivitelénél megint csak *Kaán Károly* t. szaktársam javaslata szökik szemembe, aki az altiszti képzést, a szorosan erdőrizettel megbizott személyzet nevelésétől kívánja külön választani. Az előbbitől nagyobb, az utóbbitól kisebb iskolai előképzettséget kíván. S ez a helyes, a célnak egyedül megfelelő megoldási mód!

Hogy mi az elemi iskolai alappal képesek legyünk megfelelő személyzetet nevelni, képezni olyan személyzetet, mely nemcsak szakképzettség tekintetében álljon feladata magaslatán, hanem az importáltakkal szemben is sikerrel versenyezhessen, azt — bocsánatot kérek — kizártnak tartom. A fiú, mikorra az elemi iskolát elvégezte, 10—12 éves. Az erdőgazdaságban tehát semmire sem alkalmazható. S így a szülők valami foglalkozásra, könnyebb napszám-munkára szorítják. Eltelik tehát néhány év, míg az erdőgazdaság körül csak napszám-munkára is alkalmassá válik. Ezen idő alatt pedig elfelejti azt a keveset is, amit az iskolában tanult. Tessék ezekből most már olyan segédszemélyzetet nevelni, amilyent mi képzelünk, amilyent erdőgazdaságunk jövője érdekében szükségesnek tartunk. Az oktatást tehát előlről, az alapon kell kezdeni! Hogy ez nem lehet a szakiskolák feladata, s hogy a szakiskolák érdemes tanári testülete sem fogja ambicionálni azt, hogy ő legyen a növendékek elemi oktatója is, abban úgy hiszem valamennyien egyetértünk. De nem képezheti a szakiskolák feladatát az sem, hogy a növendékeket az általános műveltség bizonyos fokát nyujtó tárgyakra oktassa, s növendékeinek a szakiskolán belül olyan előképzettséget biztosítson, amely a tananyag megértését, hogy úgy mondjam, megemésztését is garantirozza.

Pálffy szaktársam az előképzettséget négy osztályu középiskola végzéséhez köti. Kaán Károly azt legalább 3 polgári iskolai osztály elvégzéséhez fűzi, s úgy a magasabb előképzettség elől sem zárkózik el.

Ezt mint minimumot meg is kell követelni; s részemről ehhez nemcsak hozzájárulok, de még a felvételi vizsgát is megkövetelném az esetben, ha ezen megkivánt előképzettséget jónak minősíthető utolsó osztálybeli bizonyítvány nem támogatja.

Mert ha a jó bizonyítvány, vagy ennek hiányában a felvételi vizsgától eltekintünk, s minden jelentkező tanulót kvalitására való tekintet nélkül felveszünk, megint olyan elemek fogják elárasztani szakiskoláinkat, — vagy nevezzük erdőgazdasági iskolának — akik szorgalom vagy megfelelő tehetség hiányában a középiskolán boldogulni nem tudnak.

Már pedig nekünk megfelelő tehetségű, jó erkölcsű, szorgalmas, az erdészet iránti meleg szeretetet magukkal hozó növendékekre van szükségünk, s nem olyanokra, akik az intézeteket csak menhelynek, az erdészeti pályát pedig csak kenyeretadó eszköznek tekintik. Hála a gondviselésnek, hogy szünőfélben van már az a felfogás, mely a képesítést a fegyver vállra akasztásával, és bizonyos fokú lóképességgel, kimeríthetnek találta.

A gyakorlati életből merített meggyőződésünk az: *hogy nem elég, ha csak megfelelő tudományos készültségű tisztikart nevelünk, hanem kell, hogy ezt a tisztikart, a viszonyoknak és erdőgazdaságunk joggal remélhető fejlődésének megfelelő színvonalon álló altisztek is támogassák.* S itt helyesen jegyzi meg *Gálffy* szaktársam, aki a káplárok, de sajnos sokszor nem is káplárok mellett, manipuláns őrmestereket is kíván alkalmazni.

Csak helyeselhetjük tehát azt a tervet is, mely a felvételt az igazgatókra ruházza. Mert ők, akik a tanítás folyamán első sorban vannak érdekelve, már saját érdekükben is jobban megfogják a felveendőket válogatni, mint az eddig történt.

Vannak szaktársaink, akik az erdővédelmi szolgálatra szánt személyzet 3—4 hónap alatti kioktatását lehetetlennek tartják. De ezen javaslat ellenzői elfelejtenei látszanak azon körülményt, hogy ezek megelőzőleg 1—2 évig gyakorlatban fognak már állani, s alkalmazásuk ideje alatt módjában áll az erdőtisztnek a meg nem felelőket eltávolítani.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ha tehát válogatott, lehetőleg katonaviselt, s ott altiszti minőségben szolgált egyénekből fog az erdővédelmi személyzet sorozatni; s ezek nem más foglalkozási körből, hanem a gyakorlati erdészeti szolgálatból fognak a tanfolyamra küldetni, 3—4, de hát mondjuk hat hónap alatt, igenis elfognak sajátítani annyit, amennyire nekik szükségük van.

Ezen meggyőződésemet támogatja hosszú időre terjedő gyakorlatom alatt szerzett tapasztalatom, melyből 10 évet az erdőrendezés és felmérés foglalt le. Ezen idő alatt katonaviselt munkásaim között volt kettő olyan, aki a próbaterek helyes megválasztása, a műszerek felállítása és szintezése körül olyan ügyességet sajátított el, mely a végzett, de kellő gyakorlatot nélkülöző erdésznek is becsületére vált volna.

És tényleg megtörtént, hogy egy, két évvel utánnam jól végzett kollegám, látogatása alkalmával arra csak hosszabb gyakorlat után volt képes. Azért hangsulyozni kívánom, hogy jól megválogatott erdőszolgák, vagy bármi néven nevezzük őket, az erdővédelmi szolgálathoz szükséges képesítést elsajátíthatják rövid tanfolyamon is.

Ezen nézetemmel szemben most már vitatható volna az is, hogy az elemi iskolai képzettség, jól meg válogatott növendékekkel, elég alapot nyújt a nagyobb tananyag megértése és feldolgozására. S én nem is állítom mereven azt, hogy egyesek, velük született tehetségük és szorgalmuk által erre képesek nem lennének. De igenis hiányozni fog mindenkor a szükséges általános műveltség azon foka, melyet a nevelendő altisztektől joggal megkövetelhetünk s megkövetelnünk kell; mert különben a külföldi beözönlőkkel szemben a versenyt felvehetni soha — soha sem fogják!

A megindult vita folyamán hallottam a megjegyzést, hogy hiszen vannak és lesznek a jövőben is magasabb iskolai előképzettséggel rendelkező altisztjeink és így módjában lesz a magánbirtokosnak személyzetét ezek közül megválogatni. Ezt én nem is tagadom. De hát ez csak az oktatás hátrányára volt, és lesz. Mert vagy a tananyagot kell az előképzettséggel nem birók szellemi képességéhez mérten redukálni, s akkor ott leszünk ahol voltunk; vagy egy előképző tanfolyammal ki kell az intézeteket bővíteni. Már pedig akkor, mikor minden foglalkozási ágra akad megfelelő előképzettségű egyén, akkor fel nem tételezhető, hogy éppen erre, az eddig eléggé vonzó pályára ne akadna.

De éppen az előképzettség ez idő szerinti nagy különbsége szüli egyrészt az elégedetlenséget magában az erdőőri elemben is; mert egyenlő szakbeli képesítés mellett az életben nagy átlagban egyenlő elbánásban részesülnek a teljesen nyers anyagból képzettek azokkal, akik 3—4, vagy több középiskolai osztály végzése után léptek az erdészeti pályára.

Az elégedetlenség ezen szülőokát tehát ki kell küszöbölni, ezt az igazságtalanságot meg kell szüntetni, még pedig az előképzettség lehető egyenlősítésével, de egyúttal emelésével is. Hogy már most, akár *Kaán Károly* szaktársam szellemében, akár *Török Sándor* barátom javaslata alapján nevelendő altisztek kötelező alkalmazása általánosítható legyen, ezt kétségbe kell vonni. Mert egy negyed század pergett le az erdőtörvény életbeléptetése óta, s még nem jutottunk el oda, hogy a nagyobb magánbirtokosokat *szakképzett, magyar erdőtisztek tartására kötelezzük. Sőt annak szükségét sem érezte érdekeink őre, az Orsz. Erd. Egyesület, mert különben az Orsz. Gazdasági Egyesület ilyen célú feliratát bizonyára támogatta volna.* Pedig fontosabb, indokoltabb, a közjó érdekében kívánatosabb volna, előbb a szakképzett vezetők alkalmazásának kötelezővé tétele, mint a birtokosokat kivétel nélkül szakiskolát végzett altisztek tartására kényszeriteni. A *Kaán Károly* tisztelt szaktársam javaslata alapján szervezendő erdőgazdasági iskolát végzőket nem kell félteni attól, hogy elhelyezést nem találnak. Mert éppen ezen elem hiányát érezzük lépten-nyomon, s ezek lennének hivatva a régi revir-főrszterek kihaló gárdáját pótolni.

Ha pedig az erdészeti oklevéllel rendelkezők címkérdése megoldást nyer, ami sokáig nem késhet, az ezen iskolákból kikerülőket bátran feljogosíthatjuk: az erdészsegéd, körerdész stb. erdész címek viselésére. S ez a körülmény sok ma elégedetlen erdőőri cím viselőjét fogja megnyugtatni, mert ez idő szerint ez is egy ok a magasabb előképzettséggel birók eliidegenítésére.

***

Ime, itt van az alsó erdészeti szakoktatás kérdése a többi közt.

A „Magyar Erdész" már évekkel ezelőtt rámutatott azokra a lehetetlen állapotokra, melyek az erdőőri minősítés, s az erdőtörvény meg nem felelő szakaszai következtében az erdészeti segédszolgálatnál bekövetkeztek. Most felébred a vágy, nyilván való lesz a törekvés ezen úgy reformálására, megindul széles mederben a tanulságos víta, melyből okvetlen kell, hogy a kérdés helyes megoldása következzék be.

Az *„Erdészeti Lapok"* egy egész számot (1905. évi IX. füzet) szánt a kérdés megvilágosítására. *Róth, Török, Kaán* és *Gálffy* sietnek előharcosokul, az ügy eldöntésére.

Ezeknek az uraknak a cikkeiből is, de meg általában a gyakorlati életből nyilván való, hogy hol itt a hiba. Ott, hogy törvényünk az erdészeti segédszolgálatra (sokan szeretik nagyképűen műszaki segédszolgálatnak nevezni) egyedül az erdőőröket rendeli. Kik ezek az erdőőrök? Vegyes társaság! Vannak közöttük betűzni, s karmolni is alig tudó, együgyű paraszt erdőcsőszök, s vannak értelmes, 4, sőt 6 gymnasiumot is végzett intelligens emberek.

És ezek mind egy képesítéssel vannak ellátva. — Hát micsoda képesítés az, a minek keretébe ennyi mindenféle műveltségű ember elfér? És mire képesít az az oklevél, ha azt egy tanulatlan, írni, olvasni nem tudó ember is könnyen megszerezheti. — Semmire, igazán semmire. Csak arravaló, hogy azt a műveltség legalacsonyabb fokán álló szegényembert képzelődővé, elbizottá tegye, s azt az intelligensebb, érzékenyebb lelkűtől embert megalázza, megszégyenítse.

Az erdészeti segédszolgálat pedig nincs ellátva, vagy legalább is nincs jól ellátva, mert nem kapnak erre alkalmas egyéneket, ezt panaszolják általában a gyakorlati szakemberek. Az erdőőri szakiskolák növendékei pedig nem kapnak állást, ezt panaszolja *Török Sándor* szakiskolai igazgató.

Az alsóbb erdészeti szakoktatás kérdésének rendezése ügyében 1904. év február hó 24-én a földmivelésügyi miniszteriumban megtartott szakértekezlet Török Sándor szakiskolai igazgató javaslatára sok, nagyon sok üdvös újítást fogadott el, de még ezzel nem tartom teljesen rendezettnek az ügyet, azért legyen szabad nekem is a dologhoz hozzá szólanom.

Helyesen okoskodnak azok, a kik a gyakorlati élet igényeit és követelményeit vélik szem előtt tartandóknak, s ehez kívánják szabni az oktatást.

A mostani rendszerben a hiba épen az, hogy nem számol az erdőbirtokosok igényeivel. Egy szerencsétlen bűróban született gondolat, mely egységes képesítéssel akart kielégíteni mindent igényt, alkotta meg az erdőőri intézményt!

Valójában pedig ez a mondvacsinált erdőőr nem kell senkinek. *Mert a ki csakugyan ört akar állitani erdejéhez, minek annak szakvizsgázott ember, s a ki pedig erdészeti altisztet keres, mire mehet az csak egy erdőőrrel?*

Helyeslem tehát azt a törekvést, mely az erdőőrzést elakarja választani az erdészeti segédszolgálattól, de szerencsétlennek tartom a gondolatot, mely kétféle képesített alkalmazottakat is akar nevelni.

Egyik túlzás e téren az, hogy még most is akadnak, a kik nem tudnak szabadulni az erdőtörvény 37. szakasza által megteremtetett képtelenség hatása alól, hogy tudniillik *minden* erdőre járó puskás kerülő, csősz, *ór, szakképzett egyén legyen*, s némelyek csak erdőőri szakiskolást engednének jövőre az erdőbe, mások holmi háromhónapos kurzusokra gondolnak — de diplomát akar mindenik.

Pedig tessék elhinni, hogy a diplomára itt semmi szükség. Jól mondja *Gálffy István* kollega, hogy: erdőőrnek nem való iskolázott ember, oda viharedzett, a testi és szellemi igények legkisebb fokával beérő egyszerű falusi emberek kellenek, a kiknek minden bokor szállást nyújt és a tarisznyában hozott élelmen napokig elvannak.

Egy ilyen embernek mire való a képesítés? Hiszen a mit tudnia kell, azt szolgálata közben sajátítja el. A legtöbb uradalomnál ezeket az erdőőröket szolgálatközben nevelik, s mikor a két év letelt, elküldik vizsgázni. Felkérem szaktársaimat, a kik már egy ilyen embert levizsgáztattak, nyilatkozzanak, vajjon egy is ezek közül okosabb lett-e a vizsga után mint előtte volt?

De az ő szempontjából véve, neki nincs szüksége erre a bizonyítványra, mert ha szolgálatba fogadják, úgy sem arra néznek, hogy jól vagy kielégitően tette-e le a szakvizsgát, hanem hogy milyenek a szolgálati bizonyítványai, s kik ajánlják. Aztán meg ha így haladunk, maholnap okleveles mezőőrök, pásztorok, kocsisok, béresekkel, favágókkal stb. lesz dolgunk.

A való élet által teremtett szükségletek alapján állok akkor, mikor hangsúlyozom, hogy *az erdőőri képesítés örökre eltörlendő.*

A fent emlitett szakértekezlet javaslata, úgy látszik, mintha ugyanezt a kivánságot tartalmazná akkor, mikor kimondja, hogy erdőőri minősitést csak szakiskolázott egyének kapjanak és pedig a szakiskola végbizonyitványával. De mégis van egy kis különbség közöttünk, mert én úgy szeretném, ha az erdőtörvény 37. szakasza is módosítást szenvedne, a *c) pont egyszerü elhagyásával, vagyis, hogy a 17. §. alá tartozó erdők őrizetére alkalmazott erdőőröktől se követeltessék szakvizsga, vagy szakiskolai végbizonyitvány*, már az igazság és egyenlőség kedvéért sem. *A szakiskolát végzettek* pedig ne erdőőrök, hanem valami mások, *erdészeti altisztek legyenek*, kiknek a szükséges, s az erdészeti hatóság által esetről-esetre megállapitandó számban való alkalmazására a kötött birtokosok kötelezte-senek.

Egyébiránt *Török Sándor* szakiskolai igazgató is érezte

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

annak szükségét, hogy enyhítse azon kívánságot, miszerint jövőben csak szakiskolát végzettek legyenek erdőőrökül alkalmazhatók, mert erdőszolgákat is akar kisegítőkül alkalmazni, a kiktől semminemű más minősítést nem kíván, mint becsületességet, megbízhatóságot, írni és olvasni tudást.

Tehát tulajdonképen egy malomban őrölünk, csak az elnevezésben van köztünk különbség és abban, hogy én az erdőőrzést tisztán ezekkel a képesítés nélküli emberekkel láttatnám el, nem csak kisegítőkül alkalmaznám őket.

Az erdővédelemről külön szánt-szándékkal nem beszélek, mert ezt az erdőőrzéstől csak pihent német elme különítette el. A ki az erdőt őrzi, az védi is. Sem az erdőőr, sem az erdővéd nem jó magyar szó*, de azért a magyar, a mit károsításoktól meg akar menteni, azt őrizni szokta, nem védeni. Védeni csak akkor kell valamit, ha azt megtámadták, őrizni pedig azért szoktunk, hogy a támadásoknak is elejét vegyük. Ha már a kettő között kell választani, maradjunk meg a 20 év óta általánossá lett *erdőőr* mellett.

Kaán Károly is velünk egy akaraton látszik lenni, mert ő is elkülöníteni akarná az erdőőri szolgálatot az erdészeti segédszolgálattól, csakhogy nagyon szigoru, mert az erdőőri képesítésre még rá licitál. Eddig csak két évi gyakorlati szolgálat kellett ehhez és a vizsga. Ő már normális iskolai előképzettséget, katonaviseltséget, praxist, három havi kurzust, vizsgát is kiván.

A másik túlzás, mely felé az elmék hajlanak, a középerdészeti iskolák, vagy a mi egyre megy, a mostani erdőőri szakiskolák oly nivóra emelése, hogy — Uram szent fia! — a növendékek megtanuljanak busszolával bánni, nivellirozni, határtigazitani, tértszámítani, térképelni, sőt kisebb tervezéseket is végezni.

Nem kötekedem, de az ügy iránt való teljes jóakaratom mondatja velem — a ki folyton gyakorlati erdészeti szolgálatban állottam és állok, — hogy minderre semmi de éppen semmi szükség nincs egy erdészeti segédszolgálatra nevelendő egyénnek.

Ne kacsintgassunk mi mindig át a szomszédhoz, hogy mit csinálnak ott a Förszterek. Szegény szomszéd, igen sok bajára van neki az a világszerte ismert alapossága, hát csak egye meg a főztjét, én részemről nem kérek belőle.

Az a kérdés, mit kiván a gyakorlati élet?

1. Minden szolgálatra alkalmas és kész erdőőri személyzetet.

2. Állásához mért intelligentiával biró, öntudatos, de nem képzelődő altiszteket.

3. És végül művelt erdőtiszteket.

Minden közbeiktatni szándékolt fokozat ellen tiltakozom, s azt hiszem velem együtt az erdészek nagy tömege tiltakozik.

Az erdészeti segédszolgálatra alkalmas altisztek nevelésénél a szót *Török Sándor* szakiskolai igazgatónak kivánom átadni. Higgadt, átgondolt, s felette okos programmot nyújt az alsóbb erdészeti szakképzés továbbfejlesztésére, úgy, hogy igaz meggyőződésem az, hogy ha ebben az irányban fejlesztetnek tovább meglévő szakiskoláink — elfogjuk érni azt, a mi után sóvárgunk: hivatásuknak teljesen megfelelő *erdészeti altiszteket* kapunk ezekből az iskolákból.

Azt nem ellenezném, hogy a szakiskolába való felvétel bizonyos előképzettséghez kötteték, mert fölötte kívánatos, hogy altisztjeink a műveltség süksége fokán álljanak, s nagyon jól jegyzi meg *Kaán Károly*, hogy a szakiskola már nem lehet hivatott arra, hogy a megkivánt általános műveltség hiányait is pótolja.

Azt azonban szükségtelennek, sőt határozottan károsnak tartanám, hogy a szakiskola tananyagát oly fokban bővitenénk ki, mint azt *Kaán* akarná.

Sokszor történt a fejem már azon, hogy ugyan mit akarnak szakembereink azzal kifejezni, hogy *műszaki szolgálat*.

Legyünk óvatosak uraim, mert ez egy közveszélyes szó! Művelt és beavatott ember előtt ez csak egy ostoba rossz kifejezés, a mi nem fejez ki semmit, legfőképen azt nem, a mit akar. Félműveit és be nem avatott emberek előtt azonban ez a szó megjelenik a maga misztikus ködfátyolában, s legalább is a hét titkos tudomány egyikének, sőt legnehezebbjének látszik.

Csak nyugodtan és a mindennapi élet nivójára állva gondoljuk meg, mit fog képzelni az a félműveit és be nem avatott alak magáról, a kit *műszaki* segédszolgálatra képeznek ki és képesítenek.

Tessék csak hagyni, akár mit csinálnak a vizmesterek, útmesterek; az az ő dolguk, nem kell nekünk utánuk menni. És ha a mérnökök műszakoskodnak, jól teszik, mi meg erdészkedjünk, mert legyünk nyugodtak, mindez a magas műszaki tudás belefér az egyszerű, s nem hivalkodó erdészeti tudományok keretébe.

Ha mérek, nivellálok, vizet szabályozok, útat, vasútat, hidat építek, alagútat furok, gyárakat tervezek, *legyek büszke arra, hogy erdészeti szolgálatot végeztem és nem nagyhangú műszaki szolgálatot.*

Örüljünk, hogy a *műszaki* dijnokokkal egyelőre eltünt szakunkból ez a fertelmes szó, s maradjunk mi csak az erdészeti szolgálat keretében, *neveljük altiszteinket erdészeti segédszolgálatra, ne pedig műszaki segédszolgálatra.*

A mi pedig azt illeti, hogy altisztjeinket már az iskolában buszolával bánni, térképezni, nivellálni stb. megtanítsuk, ennek szükségét egyáltalában nem láthatom be. Nem pedig azért, mert:

Először azt, hogy ezekben a mechanikainak jelzett

---

* Erdővéd határozottan rossz magyar szó, mert főnév és igetőből áll; de az erdőőr pompás magyar szó, mert tősmagyar főnév összetételéből áll. Maga az őrizés fogalma, ami az „őr" szóban rejlik, magában foglalja a védés fogalmát is, és így az erdőőr elnevezés kifejezi nemcsak azt, hogy őrzi az erdőt, hanem hogy védelmezi is Már ezért is alkalmas szó. Szerkesztő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

munkákban ambiciomat vesztettem volna vagy elbutultam volna, magamon nem tapasztaltam, sőt azt hiszem *Kaán* kartársam sem, sőt magamra nézve több évre terjedő ebbeli munkálkodásomat igen tanulságosnak, s eredményesnek tudom.

Másodszor ezer altisztünk közül kettő, elismerem, kerülhet abba a helyzetbe, hogy jó volna, ha mindezeket is tudná, de hát ezért a kettőért érdemes-e mind az 1000-et végig kinozni ilyen nekik elérhetlen magas tudománynyal?

Ha *Kaán Károly* tényleg szükségesnek látta és látja, hogy helyette ezeket a mulatságos teendőket altiszteknek végezzék, módja van benne, oktasson be vagy két embert.

Ne feledjük, hogy más a gyakorlati élet és más az iskola. *Elismerem, hogy akkor, a mikor én dolgozom, egy és csak egy értelmes embert igen könnyen bevezethetek ezekbe a mélységesnek látszó, de tényleg nem* nehéz mechanikai munkálatokba, de gondolja csak meg *Kaán, ha a feladatom lenne, hogy 50—60 embert megtanitsak csak mérni is, hol kell nekem a dolgomat kezdeni, hogy magam megértessem, s a hallgatóknak meg mennyi előismerettel kell birniok, hogy megértsenek?!*

És mondja meg *Kaán Károly*, mindezt az általa mechanikusnak jelzett munkálkodást tökéletesen elsajátította-e már a főiskolán? Na ugy-e hogy nem! Miért akarja hát, hogy ezekkel preparáltan kerüljenek ki altiszti iskolásaink? Ne tessék szem elől téveszteni, hogy az iskola nem ad, nem adhat a gyakorlati életben is alkalmazható tudást, csak az annak eléréséhez szükséges alapot adja meg, s lelki műveltségünk fokát emeli.

Ha a tanuló lelki műveltségét arra a polcra emeltük, a hová szükséges, akkor könnyen elsajátít a gyakorlati életből oly dolgokat is, mit az iskolában soha sem hallott. De viszont csak azért vetni meg bizonyos tudás alapját ezer tanuló agyában, hogy abból a magból egykettőnél érjék csak gyümölcs, tessék meghinni, hogy hiába való.

És ha csakugyan talán erdőgazdaságunk intenzivitásának növekedésével szükség lenne arra, hogy ilyen különleges képzettségű és képesítésű altiszteink is legyenek, lehet a szakiskolákon ezekre külön tanfolyamokat nyitni, vagy ugyanott ilyen vizsgák letehetésére és képesítések megszerzésére alkalmat nyujtani.

Van ám az erdészeti segédszolgálat körébe eső más tudomány-ágazat is, a mit sokkal érdemesebb lesz alaposabban kultiválni, s ez a *vadászat.*

Ne buszolázni, hanem vadászni, lőni, vadat tenyészteni, ővni, ápolni, kutyákat idomitani, vezetni tanitsuk altisztjeinket a többi tudomány mellett.

Maholnap mutogatni kell azt az erdőtisztet, a ki még vadász is, de ha altisztjeinket is a *magasabb műszaki* tudományokkal elvonjuk e térről, akkor egy cseppet sem lesz okunk csodálkozni, hogy nagy gonddal nevelt altiszti csemetéinket az erdőbirtokosok egyáltalában nem akarják a gyakorlati életbe kiültetni.

Mindezek után is az a véleményem, hogy igenis *Török Sándor* javaslata szerint, de 2—3 polgáriskolai előképzettség követelésével, s főleg a vadászat alaposabb oktatásával együtt a tanfolyam 2 évnél többre ezután sem szabad, hogy terjedjen.

Fontos az is, hogy milyen nevet adjunk altiszti szakiskolánknak és az abból kikerült növendékeknek.

E téren legjobban elkalandozik *Gálffy*, a ki, úgy látszik, kevesli főerdészi titulusát.

Én részemről szégyellek kölcsönruhában járni. A mérnök cim már le van foglalva. És kérdem, mivel kevesebb az erdész, mint a mérnök?

Hogy az országban az erdészcim 20 évi küzdelem után sem birt tekintélyre vergődni, kik az okai? Mi magunk, mert nem tudtunk annak becsületet szerezni, mert nem tudtuk altisztjeinket és erdőőreinket őket megillető névvel nevezni.

Gálffy erdészeti középiskolákat akar, erdészi, főerdészi cimeinket átakarja nekik adni. Uram szent fia, hát akkor mi marad nekünk! Mérnökök leszünk? Hát az erdővel, a fával, a csemetével, a puskával mi lesz? Ezeket a gondjaink féltett tárgyait és szerszámainkat majd átveszik a középiskolások, mi pedig vigyázzunk, mert buszolával a kezünkben addig kapaszkodunk a fa hegyére, mig zsupsz, a földön leszünk.

Még érteném, ha csak az erdészeti cimet szégyellené *Gálffy* kartárs, mert tény, hogy ennek még mindég nem nagy becsülete van, de egyedüli jó cimünket — a főerdészi titulust — is le akarja rólunk huzni?

A főerdész mégis csak fő az erdészek között, tehát viselőjének tekintélyt ad már a puszta elnevezés is, ellenben ha *Gálffy* kartárs, a mit különben neki melegen kivánok, feljebb avanzsirozik, lesz belőle erdőmester.

Elismerem ugyan, hogy kivéve az udvarnál alkalmazott excellentiás udvar- és lovászmestereket viselt méltóságot illetőleg a mesterek között az erdőmester áll első helyen, de azért még se lehet büszke a kompániára, hová nem is számitva ide a kovács-, pék-, asztalos-, kalapos- stb. mestereket, őrmesterek, útmesterek, famesterek, vizmesterek és gyepmesterek sorakoznak.

Nem akarok én senkit sérteni, csak azt dokumentálom, hogy cimeinket elég rosszul választották meg, mert nem sokkal jobb cim például az erdőtanácsos, erdőfelügyelő (ez utóbbit magyar lakta vidékeken a kerülőkre is alkalmazzák) és az alügyelő, aki mégis felügyel stb.?

Hát könyörgöm *Gálffy* kartársnak, ha már annyi rossz cimet viselünk, legalább azt az egy jó megszokott s vérbe átment titulusunkat, a főerdészi cimet, ne vegye el tőlünk. Sőt még rossz cimeinket sem szívesen cserélném el más mondva csinált cimekért, mert a régihez már hozzászoktunk, mint ló a hámhoz s nem igen kivánkozunk ujak után.

Az erdészeti cim becsületeért már több mint 20 éve

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

küzdünk s most adjuk fel a küzdelmet, mikor már is győztünk? Nem, világért sem! *Altisztjeinknek nincs nevük, adjunk nekik tisztességes* és illő nevet s akkor nem kapaszkodnak majd az alerdész, segéderdész, körerdész, erdész stb. titulusok után, mi pedig tisztán tarthatjuk a minket illető cím becsületét.

Nem vagyok barátja a gyártott szavaknak, mert azok igen nehezen mennek át a gyakorlati használatba, sőt a nép sokszor nem is fogadja el az ilyen erőszakolt elnevezéseket, hanem csinál maga és pedig rendszerint jobbat, mint a fegyelmezett fővel gondolkozó tudósaink.

Tehát lessünk el a nép ajkáról egy nekünk is alkalmas s már is megszokott elnevezést s általánosítsuk azt.

Az ország magyarlakta hegységekben a nép altisztjeinket *„vadász úrnak“* titulálja. Egyes vidéki uradalmakban, pld. a primási birtokokban, a nagyváradi püspökségnél, az erdészeti szolgálatban az erdőőrzést saját nevelésü paraszt erdőőrök teljesítik; az erdészeti segédszolgálatot intelligensebb s hivatalosan is így titulált *vadászok* és *fővadászok* látják el, s ezek felett vannak az erdőtisztek, a kik *erdészek, főerdészek* és *erdőmesterek*.

Ezt a rendszert én helyesnek tartom, a vadász elnevezés pedig valóságosan tetszik nekem.

Ezt a nevet soha sem szégyeli egy intelligens altiszt sem, mert hiszen miért is szégyellené. A vadászat úri *foglalkozás*, úri passzio, a vele foglalkozóknak tisztességet, tekintélyt kölcsönöz.

A nép meg bámulatos könnyen veszi át és tartja ezt az elnevezést, hiszen még odafennt a jó tótok is *„pan fagernek“* titulálják a kaputos erdőőröket.

Egy járási erdész barátom emlitette, hogy a járási erdőőrét általában körerdész, alerdész s az isten tudja mi címen tiszteltéket kerületében. Hiába ágált éveken keresztül s hiába tiltakozott az erdőőr is az őt meg nem illető címzés ellen, a népet ettől el nem szoktathatta. Egyszer egy jó gondolata támadt, publikálta, hogy az erdőőrt a *„vadász“* cim illeti meg s erdőőrének meg is hagyta, hogy magát *„vadász úrnak“* hivassa. Csodálatos, egy fél év alatt megtanulta ismerni és tisztelni annyi falu apraja és nagyja a *„vadász úrat“*.

Az erdészek nagy része tudom irtózik a puskától s lenézi a vadászati foglalkozást s ezek azért nem fogják megfelelőnek tartani ezt az elnevezést, mert szerintük ez nem fejezi ki azt a hivatási kört, a mit egy *műszaki* segédszolgálatra alkalmazandó egyénnek be kell tölteni.

Csak ne nagyképüsködjünk! Éppen azért értékes ez az elnevezés, mert mindjárt megjelöli azt a foglalkozást is, a mi egy jó erdészeti altisztnek épen olyan fontos hivatása, mint a többi erdészeti szolgálatban való segédkezés. *Ez az elnevezés nemcsak megkülönbözteti az erdészt altisztjétől, hanem az altisztet az erdészhez emeli, ahoz szorosabban fűzi az által, hogy az erdészeti tudományok ezen igen fontos segédágát rájuk ruházza.*

Ha általánosítjuk és megszokjuk ezt az elnevezést, akkor nem lesz feltünő senkinek sem az, hogy lesznek olyan vadászok is, a kik vadászattal egyáltalában nem foglalkoznak. Ezzel a névvel igenis ép úgy megjelölhetjük az erdészeti altiszt egész foglalkozási körét, mint akár minő kieszelt körmönfont elnevezéssel. — A katonák is használják például egyes csapattestek megjelölésénél a vadász elnevezést. A harcosok ott a vadászok, a tisztek vadásztisztek, pedig nem hiszem, hogy oly botor ember volna, a ki ezeknek a puskája előtt a vadat keresni.

A nép általában ezen könnyen túl teszi magát, mert a járási erdőőrt is vadásznak nevezi, amint hallom, sőt az állami csemetekerti őrt is, pedig ugy tudom, ezek soha sem szoktak vadászni.

Meg vagyok győződve róla, hogy épen ezen elnevezés általánosítása és *törvényesítése* eredményezné leghamarább azt az óhajtott célt, hogy szakiskolát végzett növendékeink kiszorítanák a külföldről importált *förstereket, jágerokat* és *pixenspannereket*.

A mostani erdőőri szakiskolák cimét *„Vadászképző szakiskolákra“* kellene átváltoztatni, s ezen iskolát végzetteknek végbizonyitványába, illetve okvelelébe felveendő volna, hogy *„az erdészeti, segéd- és a vadaszati tudományokban megvizsgáltatván nevezett ezen szolgálati kör betöltésére jól, vagy kielégitően alkalmasnak találtatott“*. Az oklevélnek *„Vadász-oklevél“* cimet adnám.

A 17. §-ban megnevezett birtokosok kötelesek volnának megfelelő számu ilyen alkalmazottakat tartani. Az államnál és minden nagyobb birtokosnál az előlépés fokozatai: *vadászlegény, vadász, fővadász* volnának, *kiknek a képesités nélküli, de esküre bocsátandó erdőőrök volnának alárendelve.*

Ha alsóbb erdészeti szakoktatásunkat igy reformálnók, jót állok róla, minden erdőbirtokos meg fogja találni a neki szükséges és alkalmas embert és a szakiskolások is el lesznek helyezve. Nem lesz szükség sem erdészeti középiskolára, sem külön vadászati szakiskolára.

Ne feledjük el azt sem, hogy ezer birtokos ezerféle igényeinek kielégitéséről van szó, mert ha valóra válna *Elek* István szaktársunk ideája az erdőgazdaságnak szociális alapra helyezésével, akkor ez a kérdés is, mint jóformán minden erdészeti kérdésünk, egész más alapot nyerne, mert hisz' akkor csak egy birtokos igényeivel kellene számolni, s akkor e téren is könnyebben találnák el az egyenes utat.

E.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

FAKERESKEDELEM.

Budapest 1905. október végén.*

Innen-onnan 8 esztendeje, hogy egy élelmes ánglius, — a nevére én bizony már nem emlékszem — szép szóért, igéretért megvásárolt Erdélyben egy-két kiaknázott aranybányát (a melyekben valamikor állítólag aranyat is találtak) és szervezett belőlük a kisemberekig is, jobban mondva csakis azoknak, hozzáférhetők legyenek, másszóval, hogy az „apró garas, sűrű garas" elvénél fogva minél több pénzt harácsolhassanak össze az alapító urak. Mert a nagy-tőke, az, a melyik alaposan megnézi azt az ágyat, a melyikbe belefeküdjék: vajjon jól van-e megvetve a nyoszolya, bizony oda se szagolt. Annál inkább csődült a kecsegtetőnél-kecsegtetőbb hirdetések nyomán a kisemberek légiója a „Részvénytársaság"-ba és a *„pénzes levélhordó"*, aki a t. szerkesztőség jóvoltából néha-napján, sajnos, szintén csak apró összegü utalványokkal énhozzám is beállit, szinte görnyedt a sok 12 frtos utalvány terhe alatt, melynek értéke vagy még aznap, vagy másnap — de akkor bizonyosan elúszott — az akkor még *Somossy mulatónak* nevezett Fővárosi Orfeumban.

Nem is telt bele jóformán egy hónap sem és a „vezérigazgató úr" úgy itt hagyott bennünket, mint Szent Pál az oláhokat, itt feledve papot, csapot — akarom mondani irodát, személyzetet, fő-, al- és segédkönyvelőt, levelezőt, irógépkisasszonyt, megegymást, sőt még új címének hátrahagyásáról is megfeledkezvén, a hova az elbolondított „részvényesek" legalább búcsuleveleket küldhettek volna utána.

Igy „csinaltak" nálunk aranyat ezelőtt nyolc évvel, ma ez már aligha volna lehetséges. És mi tagadás benne, az aranycsinálásnak ez a módja nem valami „fair" dolog. No meg nem is kell. Teljességgel fölösleges a más pénzén meggazdagodni akarni, mikor nem kell hozzá semmi egyéb, mint *csupán* (?!) egy nagy tölgy- vagy fenyőerdő megvétele és a vágásra érett fának árverés utján való áruba bocsátása.

Nincs az az aranybánya, a melyért az érdeklődők olyan árat igérnének, mint a milyen árát adják manapság a fának, legyen az puha vagy kemény, görcsös vagy sima, koros vagy fiatal, hegytetőn vagy sziklarepedésben, kis vagy nagy mennyiségben, csak fa legyen; fa, a melyet dönteni lehet, fa, a mely — fa, azaz — arany.

Mert akár hiszik, akár nem, arany értéke van ma a fának és ha a megkezdett uton tovább haladunk, még megérjük, hogy a Dunántúliak tájszólása szerint „mázsának" nevezett mérleggel fogják mérni egyik serpenyőben az aranyat, a másikban a fát; még a nehéz keményfát is, sőt azt tán még inkább. Vagy a fenyőt? (Lásd Pókainé töprengését: „Melyiket szeretem?" és válaszsz t. olvasó.)

Venni, vagy . . . lemaradni! Ez volt a kérdés a legutóbb megtartott kincstári, városi, közbirtokossági és magántulajdont képező erdők fáinak árverésein.

Minthogy pedig lemaradni száz és egy ok miatt nem szabad, részint azért, mert a már meglevő fürészt és az alkalmazottakat foglalkoztatni kell, részint azért, mert a kuncsaftokat nem szabad szélnek ereszteni és elszéledni hagyni, főleg pedig, mert a *koncurrenst csak nem ereszthetí az ember maga elé*, hát belevágtak a termelők a licitálásba teljes erővel és a zsebek végső megfeszítésével, illetőleg kiürítésével.

Szerencse, hogy a fürészáruért a fogyasztók olyan árakat fizetnek, hogy a termelőknek még a legtúlzottabb árajánlatok mellett is, ha nem csordul, hát csöppen; marad haszna.

Hasztalan vágták maguk alatt az ágat, a fa kitartja őket, ami érthető nyelven annyit jelent, hogy a faüzlet ez idő szerint olyan jól jövedelmez, hogy még azok az erdőségek is hasznot hoznak, a melyekért a vállalkozók a már amúgy is tekintélyesen felemelt kikiáltási becsárakat 30—70%-al túlfizették.

Mert a faüzlet fényes, fényesebb mint volt valaha. Még pedig a belföldi üzlet. Dacára az exlex állapotnak, dacára annak, hogy állami, megyei, városi munka nincs, dacára a sok helyütt épen nem fényes aratásnak, dacára annak, hogy kukorica általában alig, vagy épen nem termett, dacára annak, hogy a közgazdasági viszonyok nagyon, de nagyon kedvezőtlenek.

Export? Kell is az! Mikor még igy is alig van áru! Hiszen alig van fürész az országban, melynek szóra érdemes készletei lennének. Nagyon jó árat kell adnia annak a külföldi cégnek a puhafáért, amely ilyet kapni is akar, mert máskülönben nem kap; ugyan minek exportálná az ember; elkel itthol is, még pedig, amint itt látható, igen jó áron. Belföldi fogyasztók manapság minden ellenkezés nélkül fizetnek:

finom erdélyi lúczfenyőért, széles		áruért	148 fillért
„	„ „ keskeny	„	128 „
f.-magyarországi lúczfenyőért széles		„	135 „
„	„ keskeny	„	115 „
jegenyefenyőért széles		„	114 „
„	keskeny	„	90 „
„	lécekért	„	103 „

sőt nagyon komolynak ismert fakereskedelmi tényezők egész határozottsággal állitják, hogy tavaszra még magasabba lesznek az árak, főleg az I. és II. rendü lúczfenyőáruért.

Az indokolás egyszerü; nincs készlet, még pedig sehol. *Fiuméban* például még Diogenes se találna fenyőárut,

* Lapunk utolsó számából térszüke miatt kimaradt. Szerk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

még villamos ivlámpával se. Hiszen igaz, hogy amióta a bosniai puhatermelők a gradosai kikötőn át szállítják világgá áruikat, Fiume végleg elvesztette puhafapiaci jelentőségét, de azért pár száz vaggonra való mégis csak akadt mindig. Most ez nincs, mert ami volt, azt pillanat alatt összevásárolták és vitték Calabriába, a földrengés, miatt földönfutókká vált szegény lakosság számára szükséglakásokat építeni.

Az egyes fűrészeknél levő készletek oly csekélyek hogy alig vehetők számba. E sorok írójának alkalma volt legutóbb két tekintélyes cég készletkimutatásaiba betekinteni, s meggyőződni arról, hogy egy éjjel-nappal 12 kerettel dolgozó fűrészgyár összes készlete, még a silányságokat is bele értve, nem töltene meg 150 vaggont, egy másik 6 keretes fűrész összes készlete nem üti meg az ötven vaggont, még a raktárukat fedő régi deszkák felhasználásával sem.

Igy állván a dolgok, puhafatermelőink ha valamivel megnyirbált, de mégis haszonnal dolgozhatnak úgy, hogy tehát valami bajtól, melyet a helyzetben és annak fejlődésében nem bizok, a pessimisták rém gyanánt igyekeznek a falra festeni, mesélvén válságról, miegymásról épen nem kell tartanunk.

Egy pont azonban mégis van, a mely káros hatást gyakorolhat, habár csak részlegesen is. Ez az osztrák-magyar banknak legutóbb megtörtént kamatláb-fölemelése egy teljes százalék erejéig.

Nem titok és természetes dolog, hogy termelőink, még a legnagyobbak is, idegen pénzzel dolgoznak, hitelt vesznek igénybe. Hiszen hitel nélkül manapság kereskedelem, üzlet el sem képzelhető. Pénzbőség idején a kamatláb alacsony, a miből tehát viszont az folyik, hogy ha felemelik a kamatlábat: szűken van pénz. A kamatlábnak egy teljes percenttel való felemelése, mely a többi pénzintézetnél természetesen legalább $^1/_4$ vagy $^1/_2$ percenttel nagyobb pénzmegdrágulásban jut kifejezésre, egyes termelőknek bizony okozhat gondot, sőt esetleg zavart is, mert ilyen esetekben a pénzintézetek a feleiknek nyújtott hitelt meg szokták szoritani. Már pedig ezidén a termelők még jobban rá vannak utalva hitelre, sőt fokozott hitelre, minthogy kiadásaik a bevásárláson kezdve és a munkabéreken és fuvarbéreken folytatva végig tetemesen nagyobbak, mint voltak annakelőtte, még tavaly is. Hát bizony lesz termelő, akinek a kamatlábfelemelés miatt ezidén jócskán meg fog öszülni a haja — már amelyiknek még van. — Jó szerencse, hogy nem nagyon sokan lesznek, már t. i. olyanok, akik zavarba juthatnak (tehát nem a kopaszok, mert de facto ezek vannak többségben); a javarésze erős kezü, erős alapon álló üzletember, akik legfeljebb 1—$1^1/_2$ percenttel kevesebbet fognak — költeni jövő nyáron Osztándban, vagy a Riviéran. Amitől még nem dűl össze a világ; még a Venezia-kávéházbeli „milliomos-asztal" körül álló karosszékek egyike se fog belesántulni.

Ezeken különben a „súlyosabb" keményfa szokott trónolni.

Hajh, a keményfa!

Áldz tusák csatamezeje, százezres túlfizetések dicsteljes szintere, báni körutazások befejező végállomása: szlavoniai Vinkovcze! Köszöntlek tégedet!

Nem borit hősvér, de nem lész-e gyászter? Gott sei Dank, nem. Még Zagreb sem, pedig ott még hegyibéd licitáltak. De mikor a belgák, hollandusok, németek úgy veszik a hires szlavoniai tölgyfát, akár a szerelmes legények a mézeskalácsos szíveket, mikor csak egyetlen egy mézeskalácsos sátor van a vásáron.

Hogy miért? Azért, mert először is a szlavoniai tölgyfának, már mint annak, mely még vagy 6—8 évig lesz kapható, de a melynek azontúl „befellegzett", mert akkorára az utolsó szálig elfogy, egyszerüen nincsen párja és bármily magas áron legyen is kapható, még mindig haszonnal adható el, mert a külföldi műbútor- és fanérgyárosok minden árat megadnak érte; másodszor, mert az orosz hozatalokra számítani nem lehet, minthogy ott a háboru és a még ennél is nagyobb bajokat okozó belzavarok minden gazdasági tevékenységet megakasztottak, és a termelés egyszerüen lehetetlenné vált, fa tehát nem hozható a külpiacokra, és mert harmadszor az amerikai verseny a képzelhető legkisebb mértékre csökkent alá, részint azért, mert maga az amerikai ipari fogyasztás is óriási (akkor hát minek exportálni?), részint meg azért, mert azokon a tölgyerdő-vidékeken, melyekről könnyü volt a fát a kikötőkhöz juttatni, már teljesen kitermelték mindent, a távolabbi vidékeken levő tölgyerdők területein a sárgaláz grasszál, s nincsen pénz, a melyért oda erdőmunkás elszegődnék; inkább éhenhal, mint sárgalázban. Az előbbi csak megeshet, az utóbbi elkerülhetetlen, ha odamegy; hát bizony inkább nem megy. Igy hát az amerikai verseny alig, vagy egyáltalán nem jut számba, nagy előnyére a mi tölgygömbfakereskedőinknek, akiknek különben még a porosz-kormány is malmára hajtja a vizet. Ez ugyanis megengedte, hogy a porosz államvasutak számára készülő vasuti teherkocsik azon részeit, melyeket eddig pitch-pine fából rendelt készíteni, ezentúl tölgyfából szabad előállítani. Minthogy pedig pitchpinet is csak nagyon keveset importálunk Amerikából és minthogy a porosz államvasutak legutóbb 30000 tehervaggont rendeltek meg különböző német vaggon-gyárakban, a tölgyfára itt is jó idő jár. Ugyancsak a tölgyfának, nevezetesen a nyers parket-frizeknek válik használa a németországi parketgyárak kartellje, bár ha nem is a magyar fürészüzemek kedvéért hozták létre. Ebben a kartellben az észak-német parketgyárak mindannyian benne vannak (az egész birodalomban levő gyárak $^3/_4$ része), míg a dél-német gyárak még haboznak, vajjon belépjenek-e. Pedig hasztalan a tétovázás, mert a melyik gyár vonakodik csatlakozni a kartellhez, az egyszerüen nem kap nyersanyagot. A kartell egyik főszervezője ugyanis összevásárolt minden jövő évi friztermelést, úgy, hogy nyersanyagot csak az a gyár fog kapni, a melyik tagja a kartellnek; aki nem áll kötélnek, az becsukhatja a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

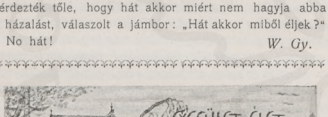
boltot, akarom mondani a gyárát, mert fát nem kap semmi szín alatt. Hogy ilyen körülmények között a frizek árirányzata a lehető legszilárdabb, azt fölösleges lenne még külön is bizonyítgatni.

A *talpfák* és a *kádárfa* ára is feljavult, tekintettel arra, hogy drágán vásárolt nyersanyagból olcsó árut adni nem lehet és bármint berzenkedjenek a fogyasztók, előbb-utóbb csak bele kell törődniök a drágább vásárlásba.

Franczia dongából legutóbb egy nagy tétel (állítólag több mint másfél millió darab) adatott el 610 korona horribilis, eddig még hírből sem hallott áron, de ennek dacára mégis azt mondják, hogy a franczia dongák termelése, tekintettel az óriási nyersía-bevásárlási árakra, nem jár haszonnal. Egyik termelő erősen *esküdözött* is a legutóbb mult napokban, hogy ő többé egy darabot se készíttet; mikor azonban egy jelenvolt szaktársa inkább csak ugratási szándékból, vagy talán azért, hogy szaván fogja, eléje tartotta a tenyerét azzal, hogy hát *fogadjunk*, a nagy hévvel szónokló hirtelen visszakapta a kezét: *„Ohó, azt nem mondtam!“*

Olyanformán vagyunk ezzel a termelési ággal, mint az a házaló, aki égre-földre esküdözött egy hozentrágerre alkudozó vevőjének, hogy lehetetlen engednie az árból, hiszen már így is ráfizet az üzletre. Mikor aztán azt kérdezték tőle, hogy hát akkor miért nem hagyja abba a házalást, válaszolt a jámbor: „Hát akkor miből éljek?“

No hát! *W. Gy.*

Borsod-Gömör-Hevesmegyék Erdészeti Egyesületének alapszabályai a napokban jóváhagyva visszaérkeztek a miniszteriumból.

Tagdíjat fizetett: Pauks László.

E lap tisztelt olvasóihoz!

(Beköszöntő az uj formához.)

Nem is oly régen általános szokás volt a vadászat. A puska ott lógott minden ház falán és magyar szobák disze volt a fegyvertartó. A serdültebb gyerek, ha már rá lehetett bízni a fegyvert, vakációs korában már vad után járta a határt; a ház asszonya ha nem vadászott is, de versenyt lőtt célba az urakkal. Tagadhatlanul férfias és szép mesterség ez, testedző és tanítója a léleknek. A vadászt a mező, az erdő, a sással benőtt titokzatos ingoványok, a vad élete megfigyelővé teszi és benső mély filozófiára tanítják, a mely a természetben keresi az Istent és megtalálja az ő nyilvánulásaiban . . .

Ma már a vadász is és az az *igazi* vad is, melyet nem úgy „tenyésztenek“: fogyós. Lesz idő, mikor a vadkan épp úgy kipusztul, mint az ősbölény ahogy kipusztult Erdély bércei közül. — A városok vadászai inkább egészségi szempontból járnak-kelnek a mezőkön s ambiciójukat teljesen kielégíti egy-két puskacsőbe szaladó nyulacska; — a nagy területek ivai pedig vadmészárlássá változtatták a vadászatot, a hol az esendő vadak ezreire *sluszokat* kötnek a *bécsi* vadkereskedőkkel . . .

Igy fogyatkozik a régi vadászmesterség puskás gárdája, a kik előtt a vadászat nem csak „sport“ volt és férfias szenvedély, hanem bizonyos mértékig tudomány, a mely az állatok fajainak megismerésén kezdődve, természetbúvárrá fejlesztette az embert. — Ma már kevés van ilyen, kivált a mióta a vadászat igazi hivatásosai: az *erdészek, kezdik megtagadni ezt az erdészettel féltestvér mesterséget*, mely a másiknak, a tulajdonképpeninek kiegészítő része, még pedig annyira az, hogy nem is lehet *jó erdészt* elképzelni, ki egyszersmint a tegezes istennő gárdájához ne tartoznék. — Osztrák módira átalakították erdészetünket, igyekezve belénk oltani a testtünktől-lelkünktől idegen, gerincnélküli beámter-szellemet, a természet szabad fiait gyalogtengerészi hadi öltönybe bujtatva, meghamisítván ezáltal a lényeg külső jellegét, s meg magát a szolid testületi szellemet is, a gyöngébbeket a parvenüi allurök kacagtató, urhatnám affekcióira csábító rettentő sok mindenféle al-, fő s legfőbb titulussal: *„ranggal“*, a mi különben inkább csak az erdészné asszonyoknak tetszik, mint a testületi és kollégiális szellemet melyebb indokból mindenek fölé helyező, valóban intelligens felfogású lelkeknek . . . Sőt van már új teknikus terminus is . . . *„erdőmérnök“*, — csakhogy ez egy kissé idegenszagú és hazug cim, mert az erdész nem „mérnök“, noha ebből a mesterségből is ráerősza-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

koltak valamit, mint sok más egyéb, az erdészettel nem azonos mesterségekből. De hát cimre, titulusra van (?) szükség. Már kisért a *„doktori“* cim is és lesznek *„erdő-doktorok“*, persze csak Pesten, hol a magyar királyi észnek tág tere nyilik a kedélyes csapongásokra 24 órai unatkozások közepette s ha ez igy megy tovább is, még megérhetjük az *„erdőbábaasszonyok“* korát is.

Haj-haj, de szép is, de dicső is lesz ez az állapot, micsoda kutya-macska kollegiálitási szellem fog ily módon kifejlődni! . . . Node talán segit mindezen idétlenségeken uj földmivelésügyi Miniszterünk, ki mint komoly szakember, aligha fogja a magyar erdészet továbbfejlesztését a rang- és cimkórság alapjára fektetni — és ő alatta talán megérhetjük még azt is, hogy az erdészet vissza fog helyeztetni eredeti jellegébe — mint szellemben, mint gyakorlati érdekek s mint pedig a külső jelleg megőrzése szempontjából is . . . Igen, vissza kell térnünk a magyarosabb alapra — s ezzel kapcsolatban iparkodnunk kell az operett-hercegi hadiöltöny s ehhez méltó beámteri szellem levetkőzésével ismét felkarolni ama kultuszt, azt a bizonyos *féltestvért*, mely az erdészeti szaknak *természetszerű* kiegészítője . . . Ez ma már *életszükség* és idétlen pánsipot fuj az, a ki még ma is azt meri hangoztatni, hogy az erdészetnek a vadászathoz semmi köze nem volna! Persze a fővárosi bürökban igy lehet, — de kint a gyakorlatban egészen másképp van ám, mint az irószatlal mellett elgondolják.

Az erdészeti pálya sok tekintetben *ideális* pálya s a ki ennek a kultuszába lép, egy jó adag ideálismus nélkül itt boldogulni s magát hivatásában boldognak érezni képtelen. Avagy talán azt hiszik a pálya „kiérdemült“, égi horizónokat járó nagyzolói, azok a nagyképüsködő pedáns szellemek, hogy azok a fiatal emberek, kik az erdészeti pályának óhajtják szentelni élettevékenységüket: csupán a rideg megélhetési alap szempontjából szánják rá magukat a fanyujtás mestersségére s az ezzel kapcsolatos különféle cimü robotolások idealismusa (!) bir rájok ere nézve csábító hatással? Koránt sem! A ki ilyesmit hisz, az nagy csalódásban él. Hanem igenis, a hajlam mellett azokban van a vonzerő, miket e pálya mellékereiben magában egyesit a lélek táplálására, a szellem kielégitésére, melyekben a szabadtermészet iránti vonzalom, a hangulatok felemelő igézete, a szabadság korlátlanságga a magány poezisével egyesül. S mindezekkel kapcsolatban 100 közül 99 esetben a *vadászat* szenvedélye iránt való vonzalom az, mely az erdészeti pálya hiveit magához vonzza — akármit is meséljenek a bürök aktaerdészei. — Vadászati szenvedély nélkül az erdő költészetét megérteni s e réven magát az erdőt lélekből megszeretni, kultuszát odaadóan szolgálni nem lehet, mert az erdő összes egészének s részenként tartozékainak ismerete kelthetí fel csak az erdő iránt való tökéletesebb vonzalmat, — hisz az igező zöld világ *életének:* vadjainak, madarainak s összes lényeinek megismerése nélkül fölemelőbb lelki motivumokat nem ébresztő élettelen fatömegként hatna az erdő. A szemet gyönyörködtetné ugyan, de a lelket hidegen hagyná, mint a csizmadiát a kaptafa — s ha meg nem utálnók is talán, de megszeretni sohasem tudnánk. S tényleg a nem vadász-erdészek — hiába tagadják! — nem is látnak mindegyiknek külön meggyőződésük, hogy mesterségüket ki-ki a maga nemében — legjobban érti.

Az erdészeknek a helyzete minden esetre könnyebb, — mint a vadászoké. Egy erdész, mindig erdész marad, még ha *teljes díszben, kardosan* is vonul ki az — erdőbe; mennyivel nehezebb azonban egy vadász — bármelyik kategóriába tartozzék is, — helyzete; méltóztassanak elképzelni, egy fő- és székvároси tekintélyes és többszörös házi úrnak milyen lehet a helyzete, a midőn is a közelgő házbérnegyedre vonatkozó házbérfelemelési előkészületek közepette, egyszer csak váratlanul megérkezik, a többi egészségügyi vadásztársaitól, a rövid hir, hogy: „holnap itt, vagy ott tartandó vadászatra okvetlen elvárunk stb.“ A készülődések izgalmai, a ruházat, a felszerelések kiválasztása, a konyha megrendelése, becsomagolása, ezek mind egyszerre jönnek össze. Oh uraim! Önök ezt nem tudják, és ha tudnák is, nem érezhetik az izgalmait. Vagy tessék elképzelni egy, az ünnepi vadászok közé tartozó iró helyzetét, — kit ép' akkor ér a meghivás, a midőn megrendelt elbeszélésében: *„Genovéva szobájába belépő ezredorvos ajkairól elhallatszott az Ah! . . . kiáltás“*-hoz ér. Vadászni szeret és vadászni fog menni, de a vadászat izgalmai lekötik mindenfelől és gondolatát. Mit csináljon most Genové-

Egy ünnepi vadász odysseaja.

Irta: *Remetei Köváry János.*

A vadászokat köztudomás szerint négy kategóriába szokták sorolni: vannak szenvedélyes, profesionatus, ünnepi és egészségügyi vadászok. E négy főosztálynak vannak megfelelő alosztályai, ahová soroltak aztán, a körülmények és előforduló viszonyok hatása alatt, egyik alosztályból a másik főosztályba magukat, a megfelelő *„dress“* alkalmazásával — átminősithetik.

Ez az osztályozás meg van az erdészeknél is, csakhogy más elnevezés alatt. Vannak tudományosan képzett szakerdészek, kik még a bükkfa sejteinek atomjait is vegyelemzeni tudják — de még erdőben soh'sem voltak; vannak . . . eh . . . most nem sorolom fel, majd máskor; nem az elbeszélésem keretéhez tartozik, legfeljebb megemlitem, hogy van még egy *alosztály* is, ahová *Türnbök* erdőmester úr is tartozik, kit e lapok t. olvasói is ismernek,* az agancs fejlesztésére vonatkozó nemtelenitési módszeréről. Most csak azt akarom megemliteni, hogy úgy a vadászoknál, mint az erdészeknél, ez említett osztályhoz tartozók, nem igen szivesen érintkeznek, — lévén

* M. E. f. év junius 1-én megjelent 5. számában ismertetve.

A Szerkesztő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mást erdejökben kenyérkeresetl alapnál s a muszájszolgálatok befejeztével söknek is belőle a mint csak lehet! Hiába állítanának ellenkezőt, az igazi vérbeli erdész úgysem hinné el nekik! — — Azt az erdészt azonban, kit nemcsak a fák, hanem az erdővilág élő dobbanatai is érdekelnek vadászszenvedélyéből kifolyólag: egész mindenségе az erdőhöz csatolja. Az ilyen *egészen* az erdőé. Templomot lát a vadonvilág oszlopcsarnokaiban, a hová imádkozni jár s a hol áldozik a természetszeretet nemes ideáljának s csak úgy boldog, ha válláh kedvenc fegyverével minél többet s minél tovább tartózkodhatik a suttogó, leikének a természet imádata révén szászszorosan kedves lombos világban, melynek a sok járás-kelés folytán minden titkát ismeri, nem úgy, mint a nem vadászerdész emberek, kik erdőt különben is minél kevesebbet látnak. Persze, hogy az ilyenek egészen más nézőpontból fogják fel az erdész hivatását. Lelkükből hiányozván az eszményi kapocs, ennek elhullatott avarján az anyagiasság rideg, nagyképűsködő szelleme lép észrevétlenül uralomra s egyoldalúakká, pessimistákká válnak.

Csodálatos, hogy a német és osztrák mintákat ugyan átvették erdészetünk szervezésénél, de az erdészet féltestvérjének átvételéről megfeledkezett a szervezői bölcseség! — ellenben sok olyan mindenfélét vontak be az „erdészet" keretébe, a mi ép úgy nem erdészet, mint ahogy a harangöntés nem az. — Pedig azok az idegen modellek, melyek képére és hasonlatosságára erdészetünk kaptaláltatott: egyszersmint kitűnően képzett *vadászmesterek* is . . . Szégyelnék magokat, ha azok nem volnának — és pedig nem csak az ősi tradició miatt, hanem a képzettségi nivó szempontjából is. Majd is megköszönnék államaik s a nagy vadtenyésztési „üzemet" fentartó német és cseh erdőbirtokosok, ha erdészeti hivatásosaik mellett külön vadászati szakértői közegeket kellene alkalmazniok! Ilyeneket csak a kisebb erdőbirtokok tulajdonosai tartanak oly helyeken, hol az apróvad tenyésztése mellett az erdőkultura csak inkább mellékes szerepet játszik. Különben jórészt így van ez nálunk is, de már ott állunk szinte, hogy a privát erdőbirtokos kezdi megkövetelni erdőtiszti alkalmazottaival szemben *is* a vadászathoz való tökéletes hozzáértést. A főuri vadászatokat ma már mindenütt erdőtisztek vezetik, rendezik, s tény, hogy a járatlanság felötlő baklövései a téren sokkal inkább zokon vétetnek, mint a legkirívóbb szakértelenség más irányban . . . Mindezek dacára csodálatos, hogy az intéző körök még most sem akarják belátni a vadászatnak az erdészetre való jelentőségét s ma sem jöttek annak tudatára, hogy a vadászat, mint fontos nemzetgazdasági tényező: kell, hogy a viszonyos erdészetnek kiegészítő részét képezze! Hiszen ez már-már életkérdés számba kezd menni erdészetünknél, mert mahoinap magánerdőbirtokos nem fog erdőtiszet alkalmazni vadászmesteri képzettség nélkül! . . .

Nem, a régiben maradnunk tovább nem lehet, — a vadászat szakmájában is el kell jutnunk odáig, hogy szégyenkeznünk ne kelljen idegen képmásaink előtt Szt.-Hubertben való járatlanságunkért, a mit boldogult *Rudolf* trónörökösünk is annyiszor s oly keményen megrótt a magyar erdészeknél. — Mindenek előtte az uj nemzedék szakképzésénél kellene a vadászati szak szem-

---

váival? de mit — különösen az ezredorvossal? A ki, egy ilyen félbeszakított elbeszélést olvasott, csak azt képzelheti el és méltányolhatja igazán az író helyzetét. Azt mondják: hogy a Nemzeti Színházban előadott „Ikaros" színmű szerzőjét is ilyenformán zavarták meg munkájában, még pedig nem is egyszer.

A vadászoknak megvan azonban az a jó tulajdonságuk, hogy többnyire mind jó kedvűek; sőt némelykor a máskülönben mindig morósus házi úr (háztulajdonos) is jó kedvre fanyarodik, mert a hol vadászok vannak, ott a mókázás is vígan folyik.

A napokban *Perbetére* vonult ki egynehány jókedvű vadászokból álló társaság, hogy Diana istenasszonyának oltárán áldozatukat bemutathassák. A társaság tagjai írók és művészek voltak; hogy szomorú dolgokról nem igen volt szó, az csak magától értetődik. Ott volt ifj. *Hegedüs Sándor* novellista is, színműíró, három utcára nyiló bérpalota tulajdonosa, a volt kereskedelemügyi miniszter fia, kit ezen jó tulajdonságain kivül, mint vígkedélyű bohém gavallér-embert ismer mindenki; ha még megemlítem, hogy ő volt az, aki az országos vasuti sztrájk alkalmával — Szegeden rekedt nagy művésznőnket *Jászai Marit* is automobilján haza hozta, — akkor, azt hiszem biografiájából semmit ki nem hagytam.

Elég az hozzá, hogy egész nap vígan puffogott a puska, már hazajövetelre is gondolni kellett, de még aggatékra vad mi sem került, talán, nem volt elég őszinte az áldozat, vagy más oka lehet, de Diana istenasszonya kegyeiben még senkit sem részesített. Már-már nógatás is hallatszott az indulásra, a midőn egy bozót mellől, végtelen ravasz pofával, majdnem a földön csúszva, egy hatalmas róka koma akart elinalni, a már üres fegyverekkel álló és jobbra-balra kapkodó vadászok tekintete elől. *Hegedüs,* mint afféle kis ürge ember, villámgyorsan illesztett egy töltényt fegyverébe és egy jól irányzott lövéssel a róka komát — le is terítette. A koma még csak egyet rugott s hosszú vitorlájával kettőt csapva nyugtázta a lövést, hogy — jól talált. Lett erre nagy gaudium, megtört a jég, viccek szálltak mindenfelé, de a viccek közé, nem lehetett tagadni, egy kis irígység is vegyült. Sötétedni kezdett, meg indulni is kellett, a komáról a bundát sem lehetett lehúzni, némelyek ugyan azt mondják: hogy ezt meg nem is próbálták; elég az hozzá, hogy úgy oldták meg a kérdést, hogy a koma, mint egyedüli zsákmány, szőröstül-bőröstül bekerült a jogos tulajdonos — hátzsákjába.

Büszke önérzet töltötte el a lövő keblét, hogy társai közül csak ő egyedül nem tér haza üres kézzel; meg is

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

pontjából az eddiginél nagyobb gondot fordítani, sőt a perfekt kiképzést szem előtt tartani — s ezzel együtt a szükséges irányban át kellene alakítani egész erdészetünk szellemét — az akadémikus jelleg enyhítésével, praktikusabb irányba fejlesztve azt . . .

Csináljanak propagandát ez eszmének akik velünk egyetértenek s becsüljék le azokat a nagyképűsködő szellemeket, akik kicsinyes okokból még ma is tagadni merik a vadászatnak az erdészetre való korszakalkotó fontosságát, érdekközösségét! S azok, kik már előről nem kezdhetik, legalább intenzivebb gyakorlat s eszmecsere révén iparkodjanak tökéletesíteni magukat e szakban — barátságos, testvéries érintkezés útján szóban, szakgyűlések alkalmával s a szakorganumok hasábjain, elmondva tapasztalataikat mások tanuságára s kikérve a másokét öntudásuk szélesbítése végett, mert hisz tanulni sohasem késő, de a tudatlanság a szellemsötétség bélyegét nyomja a lélekre. E lap az erdészeti ügyek megbeszélését, előbbre vitelét tűzte ki feladatául, — miért ne vonhatná az erdészet féltestvérjét: a *vadászatot* is e keretbe! . . . És *Szerkesztő* barátom intencziójából kifolyólag tenni is fogja azt, az én szerény közreműködésemmel, annéikül, hogy zászlót változtatnánk, a felvilágosodottabb irányzat szellemének vélvén az által eleget tenni, ha a vadászat érdekeit az eddiginél nagyobb arányban való felkarolásban részesítjük amellett, hogy lelkünk egész hevével s tevékenységünk javarészével ragaszkodunk a zöldvilág kultuszához s összes érdekeit első sorban tartjuk szem előtt s őrülni fogunk, ha intenciónkat méltóan mérlegelve, minél szélesebb körben visszhangra talál az erdő lovagjai közt Diana istennő érdekében való zászlóbontásunk s minél többet segítenek nekünk ezt a zászlót az ügy érdekében magasra emelni! E lap szivesen vesz forgácsokat is a tudás, tapasztalás és megfigyelések mezejéről; a kik tanítani tudnak, respektálni fogjuk malasztjaikat s e lap hasábjai nyitva állanak előttük, mind általában minden kartárs előtt, kik szellemi látogatással óhajtják megtisztelni lapunkat. S talán a téli esték kandallótüze mellett, pipaszó mellett, jóbor mellett nem is fog rosszul esni az egymásközt való szellemi szórakozás, mert hisz a vadászat berkeiben néha-néha a Satir derűs arcával is van alkalmunk találkozni . . .

Budapesten, 1905. nov. 19-én.

Vadászüdvözlettel

Lakatos Károly
a „Magyar Erdész" főmunkatársa.

Az agancskultusz érdekében.

(L. K.) Tagadhatatlan, hogy fővadunk agancsképződése mintegy fokozatosan satnyúl s ennek egyik fő oka az erősebb agancsosoknak szertelen pusztításában rejlik, a mennyiben minden valamire való bikát, melynek 10—12-es agancsa van, az ökezedes ideje s annak korszakában, lelőnek. Már pedig ezek, a legtöbbnyire áldozatul eső bikák azok, melyeknek *ma*, a satnyulás korszakában történő oktalan elpusztítása által a tenyészetre nézve legbecsesebb közvetítő anyagtól foszták meg főrókának van benne, akkor az van — és punktum! Nem hazudok magának — értí! Érti a finánc, de ha már így beszélnek, akkor mégis csak inkább — nem érti.

Jól van kérem . . . Jól van, de hát mán csak, hadd lássuk azt a rókát!

Egész indulatosan nyul *Hegedüs* a szákba . . . ez már mégis csak sok . . . de elhal a szó az ajakán . . . ijedten rántja vissza kezét, valami nyálkás féle hústömeg van a szákban, se feje, se farka, se lába.

Ahán, vigyorog a széles pofájával a finánc, — hát ilyen róka, ahán jövedéki kihágás . . . gyüjjön csak a fővigyázó úrhoz, majd megmondja az, milyen róka ez, ismerjük mi mán az ilyen rókákat — úgy hivják, hogy — jövedéki kihágás.

Nem volt mit tenni, mint a finánc után menni, kisérve a nevető társkatól, meg egy csapat kiváncsi embertől. Na Sándor, biztosan elszaladt a rókád bőre, csak a husát hagyta itt, tudta, hogy inyenc vagy, de jó az is ám! Ugy-e még nem ettél ilyet?

Hagyjatok nekem békét, ezt biztosan valamelyiktek csinálta.

A fővigyázó úr sem tudott érdemleges határozatot hozni, oda került egy még főbb mufti is, de az sem tudott szegeletre jutni. Az összegyült vasuti bakterek sem

igérte, hogy azért áldomást fizet, már csak azért is, mivel életében ez az első róka, mit *enkezűleg* ejtett el.

A szomszéd állomáson, a gyorsvonatra fel szállva, hamarosan víg poharazások között ünnepelték a nap egyedüli hősét. A sok beszélgetés és sűrű kvaterka között észre sem vették, hogy egy társuk, kit az írígység legjobban bántott, milyen sötét szándékkal vonult félre a róka koma hült tetemeivel egy „Pulmann" kocsi ama fülkéje felé, mit ha belülről betesznek, kivülről *„Zárva"* mutat! A mór jól végezte kötelességét, mert kevés idő mulva már a koma bunda nélkül, magyarán mondva „megnyúzva" került a hátszákba vissza, azzal a különbséggel, hogy a bunda most már egy másik szákba került. Az operáció jól sikerült, senki sem vette észre.

A nyugati pályaudvarra megérkezve, a kocsit egyszerre vadüvöltő hordák serege lepte el, mindegyik külön-külön biztosítva magának egy-egy darabot a podgyászokból. *Hegedüs* még külön figyelmeztette hordárját, hogy elvámolni nem kell; vámmentes — róka van benne, nem élvezhető vad. A hordár utasításának megfelelően hangsulyozta is; de a kapuban álló zöld parolis cerberusok — hitelt neki nem adtak. Hadd lássuk azt a rókát! Bögözte már ki a zsákot a finánc, a midőn *Hegedüs* oda ért; mérgesen rá kiáltott: ha én mondom magának, hogy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vadászállományunkat, minek következtében a gyenge dongáju ugroncok, „mellékszarvasok" s egyéb fejletlen vad által létrehozott ujabb és ujabb nemzedékek, az ősvad jellegének alig felelnek meg tróféáik tekintetében, mert gyenge nemzedék csak gyenge nemzedéknek adhat életet — s ez oly sarkalatos természeti törvény, hogy bővebb kifejtésre alig szorul.

És mi lesz, ha ez igy tart tovább is?

Bizonyára lefogunk szállani a skót szarvasok alacsony nivójára s egyrészt, néhol, a túltenyésztési bibi is siettetni fogja ezt a vigasztalan kiátást. Már pedig a túltenyésztés amennyiben nem használ a tenyésztés érdekeinek s a tróféák fejlődését is helytelen irányba befolyásolja, — ép ugy, másrészt erdészeti tekintetből is szófér hozzá. »

Szóval itt volna az ideje, hogy fővadunk tenyésztése és fejlesztése érdekében valamely helyesebb irányra térjünk át; mindenek előtte pedig a törvényhozásnak kellene ez érdekben tenni valamit s különösen a *lelövés ideje* volna szabályozandó, mert csak égbe kiáltó észszerütlenség az, akármint vesszük is a dolgot, hogy éppen legnemesebb vadunk, büszkeségünk: a magyar szarvas abban az időben lövessék halomra, midőn épen fajának fenntartására, üzekedésre utalja őt ösztöne!

A satnyuló agancsképződésnek épen ez az egyik és pedig a legfőbb oka s ezen segíteni nem csak célszerüségi, de a sokszor hangoztatott állat- s fajvédelmi szempont elvéből kiindulólag is, szükséges és pedig minél előbb!

Mindenek előtte törvényhozásilag eltiltandó lenne minden birtokon az erősebb s egyáltalában erős agancsosoknak lelövése a *hatos* agancsú bikától *kezdve* fölfelé legalább is 20 évi időtartam keretén belül, s csakis a fölös számu, láthatólag gyenge szarvasokra engedtetnék lövés — egyrészt az állomány szabályozása szempontjából is. Természetesen kivételt képeznének a szabály alól a tenyésztésre alkalmatlan, gyenge testalkatú csenevész, avagy reves végű, szemág nélküli s erősen összehajolt agancsszárakkal biró szarvasok; csakhogy az ilyenek lelövése is csak az állami erdészeti alkalmazottaknak volna megengedhető, avagy ilyenek szigorú ellenőrzése mellett, mert ez egyedüli garancia volna a visszaélések elkerülésére, kivált ha a fővadterületek bérbe adatnának, másképp a visszaéléseket megakadályozni sok esetben képtelenség volna; — ép azért, mint mondám, ennek ellenszere egyedül csakis az lenne, ha az állami területeken az erdőtisztek birtokába menne át a fő (és őz) vad vadászat gyakorlásának, illetve a szükséges lelövések eszközölhetésének joga. Természetesen a tenyésztési érdek szempontjából, soha sem szabadna a lelövéseknél az ágak számát mérvadónak tekinteni, hanem csakis az agancs minémüsége és fejlődése, szóval az egész állat habitusa szolgálna irányadóul, a mely a leghelyesebb kiindulási pont s épen nem nehezítené meg a végrehajtás helyes eszközlését, mert a hivatásos vadászok gyakorlott szeme könnyen megtudja különböztetni az u. n. „jó bikát" a „rossz bikától" s megtudja ítélni, melyik alkalmas a tovább tenyésztésre és melyik nem.

Proponált intézkedéssel kapcsolatban mindenkorra, véglegesen beszüntetendő volna, a szarvasbikáknak (egyáltalában!) *üzekedés előtt* s *alatt* való vadászhatása; — szóval a szarvas-gimek lelövési idejét *üzekedés utánra* kellene halasztani — és pedig ugy az állami, mint a magánbirtokokon és pedig mulhatlanul! Mert ha a lelövés dolga mielőbb ily módon szabályozva nem leend, rövidesen *hajdaninak* mondhatjuk a „kapitális" szarvasok aranykorát nálunk. Mert hisz, a helyes tenyésztési elvek szerint a vérnemesítés — s illetve a fizikumbeli imposzáns sajátságok kifejlesztésére csak egy út van s ez az *idősebb*, minden tekintetben jól kifejlett — s ehhez 10—15 év szükséges — gimszarvasok kimélése, különösen és főleg a bőgési idény alatt. S ezt a szentenciát a magán vadászterületek tulajdonosai is megszivelhetnék saját vadállományuk jól felfogott érdekében. Azzal a rossz szokással is itt volna az ideje szakítani — legalább egyelőre, de minden esetre a bőgési idő alatt, — hogy távolabbi vadászterületekről átváltó hatalmas agancsú vad kiméletlen prédává váljék, legalább — mondom: egyelőre, míg az érdekes vendég meg nem honosodik, avagy eleget nem tesz fajfenntartási ösztönzetének.

Régebben, ugyan méltán beszélhettünk ugy, hogy: „az igazi *vadász*, ki a szarvasvadászatot nem haszonleséből, sem mint közönséges puskás üzi: vadászzsákmányát sohasem fogja a lelövési rekordokra való törekvés, hanem a *minőség* szerint megbirálni;" — hanem ma más-

---

emlékeztek gyakorlatukban, még hasonló esetre. A gordiusi csomót elvégre *Hegedüs* vágta ketté úgy, hogy kidobta a zsákból a róka husát . . . itt van, nem kell se hus, se vám! Igen ám, de most meg a portás kezdett el kiabálni:

— Ne tessék itt szemetet csinálni avval a ronda döggel, ki takarítja innen el, én nem; nem azért vagyok én itt, hogy ezt a büdös húst raktározzam.

— Na hát, majd elviszem én. Hohó kérem . . . most meg már a finánc szólalt fel . . . hát mi lesz a birsággal? ez hús, fogyasztási adó alá esik!

Kezdett az ügy komplikálttá válni, míg végre az egyik vadásztárs egész határozottan közbe nem lépett és a legnagyobb nyugalommal ki nem jelentette, hogy — ez róka! Meglehet azonnal ismerni, csak rosszul volt csomagolva. — Nem látják, hogy a bőrét tévedésből egy más zsákba tették és az ott körül álló vadászok egyik hátszsákjából nagy csudálkozásra a róka bőrét — ki is huzta. Ejnye, ejnye, dörmögött a finánc, erre az érvre mást már ő sem szólhatott, szabad menetet nyitva, a nagy hahotázások közt kivonuló vadásztársaságnak!

Ez az igaz története az ifjú *Hegedüs Sándor* által életében először elejtett — *rókájának!*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ként van, bár a *minőség* kérdése ma is nagy súlyba esik, azonban épen ellenkező értelemben, mint vételni szokott; s ehhezképest ma már annak kell lenni az értelmes vadász jelszavának, hogy igenis, a még meglevő remek vadat a lehetőségig kímélni kell, vagy legalább ugy intézni a dolgot, hogy jusson is, maradjon is. A ki minden valamire való vadját, melyet puskavégre kaphat, legolyózza, az alig fogja megérni azt, hogy területén remek agancsosok álljanak, mi hogy elérhető legyen, előbb *nevelni* kell ilyeneket. Azután meg igen fontos körülmény az is, a helyes tenyésztési üzem szempontjából, hogy az ivarok között meg legyen a helyes arány — s ép oly fontos emellett, hogy a továbbtenyésztés céljára — mint erről különben már szóltam — csakis azokat az egyedeket tartsuk meg, a melyek minden tekintetben beválnak. Ha sok sutát tartunk meg, annak a veszélynek nézhetünk elébe, hogy a gimek kivándorolnak, mert a szarvas többnejűségének is van határa s ezen határon túl képtelen levén megfelelni kötelmének, s részint a kimerültség miatt is: megutálja a szerelmi életben való túlterheltetést, mint az egyszeri pap a fácánpecsenyét, a mit túlon-túl étettek vele. — Természetes tehát, hogy a lelövést a bikák arányában kell a sutákra nézve kiterjesztenünk, a főnt említett okon kivül azért is, mert a degenerácio egyik oka, a sutáknak a gimek számához képest való aránytalanságában rejlik. Tehát sem több, sem kevesebb suta ne tenyésztessék, mint a mennyit a meglevő gimek megtermékenyíteni képesek. Hogy a vén meddő tehenek iméletet nem érdemelnek, azt minden vadtenyésztő tudni fogja; ellenben kímélendők a *nyársasok*, sőt ilyet sohasem szabadna lőni, mert nem tudhatni, hogy az ilyenekből mi válhatik, mig az ágas agancsú bikánál biztosan megitélheti a szakember, hogy a tenyésztésre alkalmas-e. Egyébiránt nem minden körülmények között ajánlatos a selejtezést csupán az agancs bírálata alapján — bizonyos bogszámot véve alapul — végezni, mert igy sok becses tenyészanyag pusztul el s a vége az elkerülhetlen agancs-elcsenevészesedés leend. — Másrészt a vadállomány szabályozása érdekéből, a gyenge üszők és borjuk lelövése is a szükséges mértékig, föltétlenül kívánatos, sőt némely szakember egyenesen azt ajánlja, hogy kemény telek után lehetőség szerint az összes borjak kilövendők, mert az ilyenek örökre csenevészek maradnak s ekként a fajfenntartás céljára alkalmatlanok.

Az emlitetteken kivül a fővad fejlesztéséhez, természetesen, még egyéb helyes kezelési alapelvek hozzájárulása is szükséges, különösen ami megélhetésük elősegítését illeti, mert ne feledjük, hogy a mai erdészetben, az egyöntetűségre való törekvés következtében: sok oly fa- és cserjenemű pusztul el, mely a vadnak kitünő tápanyagul szolgált, a melyeknek hiányát aztán nagyon megsinyli a vad, ha helyrepótlásokkal nem élünk, sőt idővel elcsenevészesedés állhat be emiatt az állományban, minek jelei egyébiránt sok helyen már ma is mutatkoznak, dacára a kötetekre menő irka-firkának, miket a helyesebb tenyésztési s óvási érdekek terjesztése céljából tettek közzé a hozzáértők, azonban sajnos, gyakorlati kivitel dolgában nem igen találtak termőföldre ezek nálunk. De talán a jövő meghozza majd a követendő jobbirányt!

Ugy legyen!

Cserkészetek Pusztavacson.

Fülöp Szász Coburg Gothai herceg Ő kir. Fensége, pestmegyei pusztavacsi vadászterületén, az évenként szokásos dámvad-cserkészet f. é. október hó 15-étől 25-éig tartatott meg. A cserkészeten a fenséges vadász úron kivül részt vettek: fia Lipót herceg, Ő kir. Fensége, Keresztély Schleswig-Holsteini herceg Ő kir. Fensége és gróf Szapáry Péter úr. A cserkészet eredménye: 14 erős, 3 gyenge lapátos, 7 nyársas, 21 drb dámtehén, 17 borjú s 1 macska. Ebből Fülöp herceg Ő kir. Fensége egymaga 32 darabot és pedig 6 erős és egy gyenge lapátost, 4 nyársast, 11 tehenet és 10 borjút ejtett el. A többi vendégek közül Lipót herceg Ő kir. Fensége 6 erős lapátost, 2 tehenet és 6 borjút, összesen 14 darabot. Keresztély herceg Ő kir. Fensége 1 erős és 1 gyenge lapátost, 2 nyársast s 1 tehenet, vagyis 5 darabot. Gróf Szapáry Péter pedig 1 erős, 1 gyenge lapátost, 1 nyársast, 6 tehenet, 1 borjút, vagyis 10 darabot ejtett el.

1 dámtehén pedig az erdőtiszti személyzet által került terítőre.

Tekintve az idő rövidségét és kedvezőtlen voltát, az ez idei cserkészet eredménye kielégítőnek mondható. Nagy hátrányára volt azon, itt Pusztavacson emberemlékezet óta még elő nem fordult jelenség, hogy a dámbikák, dacára az október hó végével beállott fagyoknak, igen rosszul bőgtek, csakis korán reggel egyszer-kétszer jelentkeztek, s napközben a bőgés teljesen szünetelt. A nyári szárazság hatása az elejtett lapátosok agancsain igen megmutatkozott. A 14 darab erős bika közül csupán csak egy volt kiállításra érdemes, azonban ez is az agancskiállítás megnyitása után került terítőre, mely oknál fogva csak a jövő évi kiállításon lesz látható.

Kellner Victor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Nemzetközi ebkiállítás.

(K.) Budapesten a mult hónapban az *„Országos Magyar Vadászszövetség“* (?) nemzetközi ebkiállítást rendezett. A nevezett szövetség organuma a V. Á. szomorodott szívvel constatálja, hogy eddig rendezett minden ebkiállítása *„nagy deficittel végződött“*, dacára annak, hogy „bevételei nagyok voltak, a végén mindig, — minus jött ki.“ „Ez a sajnálatos körülmény az ebtenyésztési egyesületeket (?) végpusztulással fenyegeti“. „Oda jutottak, hogy ugyszólván munkaképtelenekké váltak.“

Itt álljunk meg egy kicsit! Ez a *„deficit“* nagyon furcsán hangzik. Tudtunkkal az O. V. Sz. nem rendelkezik olyan tőkével, sem bevételekkel, a mikből a sok deficitet minduntalan fedezni tudná. Itt valami névtelen „maecenás“ rejtőzködik, aki a „fedezetet mindig a saját-jából nyujtja. Miért nem nevezik meg *Őt*, hadd ismerők meg ebben a merkantilista világban, hadd zengene ajkunk dicshimnuszokat ez önzetlen nemes „kutya-barátnak“.

A „bevételek nagyok voltak“ — *enbeismerőleg* is, hát ez okból kifolyólag a deficitnek is *„nagyoknak“* kellett — lennie?

Ez a logika? De a logikának vannak törvényei is és ezek után következtetni is lehet; ha pedig az ember következtet, akkor már sok olyanra is rájöhet, — a mit nem ért meg, vagyis jobban mondva, nem tud megérteni. Pl. Nem tudjuk megérteni, hogy ez az O. V. Sz. által rendezett ebkiállítás, miért *„nemzetközi“?* Az Országos Magyar Vadász-Szövetségnek, — ha tényleg van ilyen, — első sorban is a magyar vadászok érdekeit kellene istápolnia és a kiállítások rendezésekor a fősulyt nem a „pincsi kutyákra“, meg a „komondorokra“, de még a „dogokra“ sem kellene helyeznie, hanem — egyedül a *vadász-ebekre;* az előbbiek pedig legfeljebb csak alosztályai lehetnének — a kiállításnak, már csak annál is inkább, mivel a kiállitást „Vadász-Szövetség“ nem pedig „nemzetközi ebtenyésztő egyesület“ — rendezte.

A kiállitást a városligeti cirkuszban rendezték. A nyafogó pincsi kutyák és a másközönben elég csinos uszkárok foglalták le az első szembetünő helyeket; a belépő, vadászkutyákat keresve, csak sok kérdezősködés után nyerhetett utbaigazitást, hogy — „azok ott hátul vannak — az istállóban“. És tényleg ott is nyöszörgött egy pár vizsla hátul, a sötétben, elhagyatva egy-egy zugban. Aki megtekinteni akarta, annak gyufát kellett gyujtania, hogy legalább valamit láthasson, de faji jelleget e sötétben megállapitani nem lehetett. Na hát, mi vadászok, ez eljárás ellen, a nemes vizslák, a kutya-intelligenciák ez elitje nevében is — tiltakoznunk kell! Még pedig a V. Á. szavaival élve, hogy: aki kutyakiállitást akar rendezni, annak a kutya-dolgokat ismernie kell, mert különben ő maga is — kutyául járhat!

Az egész kiállitásról az a benyomásunk, hogy ott a „Foxterrierek“ domináltak, mit ezek az ujmódi kis rattlerféle kutyák, megis érdemelték. Ez utóbbiak már a vadász érdekeibe vágnak és méltán figyelmet is érdemeltek; ha most már az egész kiállitás „Foxterrier“ jellegű lett volna, a siker még biztosabbnak igérkezett volna; ez már lehetett volna nemcsak nemzetközi, hanem pecsovitskói is, mert e tagadhatatlanul szimpatikus kis dögök felé nem csak a vadászok, hanem a *„Nacscságák“* figyelme is irányul, mivel nem csak az erdőn, mezőn, hanem a salonokban is — otthonosan érzik magukat. Sajnálattal kellett tapasztalnunk még, hogy az *előre hirdetett „külföldi ebtenyésztők személyes résztvétökkel“* a kiállitás fényét meg nem jelenésök miatt, — nem emelhették.

A kiállitás végnapjait a *„Foxik kotorék-versenye“* foglalta le. Kotorék . . . e szónál mindig elmerengünk és gondolkodóba esünk; hogy mi is az a kotorék?? Kotorék, magyarul ugy értendő, hogy az a tárgy, szemét, homok vagy akármi, a mit a lyukból, gödörből, vagy akár honnan kikotornak, vagy kisepernek. A ki kotorékversenyt még nem látott, az igy kell, hogy elképzelje és igy is képzeli. Kotorékverseny alkalmával azonban ép ebben rejlik az érdekesség, hogy *„kotorék“* — nincs. Nem is csodálkoztunk, midőn a versenyen jelen volt hölgyek közül az egyik „Nacscsága“ a legjobb Foxira mondta ki lesujtó birálatát, hogy: „hisz ez nem is tud kotorni sem, semmi kotorékot nem látok!“ Megjegyzendő, hogy földfeletti mesterséges skatulyákból összeállitott ujmódi „kotorék“ volt, mi a laikus szemlélőt könnyen félre vezethette.

***

Megjelent Budapesten, Ifj. Nagel Ottó kiadásában, VIII. Muzeum-körút 2. Ára diszes vászonkötésben, számos szöveg közé nyomott képpel 3 korona. Megrendelhető a *Magyar Erdész* nyomdájában Ungvárt.

A vadászerdei m. kir. erdőőri szakiskola erdejében november hó 18. és 19-én tartatott meg ez évi első társas hajtóvadászat. A földmivelésügyi miniszterium, valamint Temesvármegye tiszti és táblabirói kara számos előkelő tagja vett részt e vadászaton, melyen a legszebb idő és kitünő vadászszerencse kedvezett a jókedvü társaságnak. 147 drb fácán, 2 drb szalonka, 2 drb fogoly és 356 drb nyúl került terítőre, amely szép eredmény dicséri a vadászok jó puskáit, de dicséri a vadállomány gondozóját is. Mint a vadóvás szempontjából érdekes tényt említjük meg, hogy e két napos vadászaton egyetlen ragadozó vad sem került puskacső elé.

* **Kinevezés.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopárterületeket kezelő erdőtisztek létszámában ideiglenes minőségü m. kir. erdőgyakornokká nevezte ki *Buzás János* végzett erdészeti főiskolai hallgatót a nagyváradi m. kir. állami erdőhivatalhoz.

Kálmán (Litfass) Viktor, Festetich Tasszilo gróf keszthelyi uradalmának volt erdőgyakornoka, az Eszterházy hgi hitb. javak központi igazgatóságának erdészeti osztályához erdőgyakornokká nevezetett ki.

Vermes György győri püspökségi főerdész ugyanily minőségben az Eszterházy hgi birtokok kapuvári főbérnökségéhez lépett át.

* **Nyugdijazás.** Az osztr. államvasuttársaság *Koreck Nándor* felügyelő-erdőmestert, 43 évi hü és hasznos szolgálatainak elismerésével, Resiczán nyugdijazta. Koreck N. megyeszerte igen kedvelt és tisztelt egyéniség ma is és nemcsak mint kitünő szakember, de idegen származása dacára is mint jó érzelmü hazafi, a társadalomban vezető szerepet visz.

* **Kérelem!** A magyar vadászat bibliografiája és authológiájának összeállitásán dolgozván, az *Egervary*-féle „*Vadászlap*"-ot is át kell tanulmányoznom. E lap folyamai azonban nekem nincsenek meg teljes példányokban, miért is az *összes* évfolyamokat kölcsön venni vagyok kénytelen, ha ugyan akadna lapunk olvasói közt valaki, ki nekem ezt a szivességet teljesiteni hajlandó volna . . . Viszonzásul szivesen szolgálnék készülő agancstani munkám egy dispédlányával annak idejében. — Természetesen a szállitási költség engem illet. Lakásom Budapest, II., Csalogány-utca 26. *Lakatos Károly.*

* **Szép és biztos mellékkereset.** Erdészek, tanitók, jegyzők, papok vagy oly egyének, kik a szőlészethez csak némileg is értenek és oly vidéken laknak, hol a szőlő megérik vagy a hol a filoxera a szőlőket már elpusztította és ennek következtében azok ujból lennének beültetendők, tehát a hol szőlőmüveléssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha cimüket beküldik: „Hirdetési iroda" Budapest, Váci-utca 20/b.

Vadász naptár

szerkeszti

remetei KŐVÁRY JÁNOS

ÁRA 3 KORONA.

Kapható ifj. **Nagel Ottó** könyvkereskedésében Budapest Muzeum-körút 2., valamint **Székely és Illés** könyvkereskedésében Ungvárt.

Az erdészeti kar tisztelt hölgyeinek figyelmébe!

Szabászati és varró-iskolámban teljes és tökéletes képzést nyerhetnek uri lánykák saját céljaikra, valamint oly hölgyek is, kik keresetforrást óhajtanak szerezni és hatósági munkakönyv birtokába kivánnak jutni. **Francia és angol szabásoktatás.** Kivánatra teljes ellátás és erkölcsi felügyelet. Beiratási dij nincs, tandij mérsékelt. **Widderné Janda Johanna** hatóságilag eng. tanitónézete és női divatterme **Budapest,** VII., Józsika-utca 24. I. emelet.

Hirdetmény.

Gróf Haller János hévizi (Nagykükülló megye) birtokán a jövő tavaszon **egyszáz kat. hold cserkéreg**-termelésre alkalmas 15 éves jó minőségü

tölgyerdő

faállománya kerül eladásra.

Érdeklődők forduljanak közvetlenül a tulajdonoshoz. U. p. Homoród-Héviz.

Gyönyörü szép **„Griffon"** 5 hónapos

kan vizsla

kitünő szülőktől származik — szobatiszta — **70 koronáért eladó.** Megkeresések **Bodolay László** erdész-hallgató **Selmeczbánya** czimére küldendők.

Erdőgazdaság szociális alapon

Irta: ELEK ISTVÁN

kir. főerdész.

Kapható szerzőnél **Egerben.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Sz. 904/905.

Faeladási hirdetmény.

Nagyküküllő vármegyén fekvő Rozsonda község mint erdőbirtokos eladja a „Stamsel" erdőrészben esedékes vágásán **101 drb tölgytörzset** a legtöbb igérőnek **1905. évi december hó 5-én d. e. 9 órakor** a község házánál tartandó nyilvános árverésen.

Árverezni szándékozók kötelesek a 162 m^3 mű és 300 m^3 tüzi hulladék fát 2944 K, azaz kétezerkilencszáznegyvennégy koronára becsült kikiáltási ár 10%-át bánatpénzképen az árverési elnök kezéhez az árverés megkezdése előtt letenni.

Zárt ajánlatok csak az árverés megkezdéséig fogadtatnak el.

Az árverési feltételek alólírt község-elöljáróságnál betekintendők. Az elárverezendő tölgyfa érdejének helye a rozsondai vasuti állomásig mintegy 1·6 kilométer van.

Rozsondán, 1905. évi november hó 13-án.

A községi elöljáróság

Munk Frigyes jegyző. **Häner Mihály** bíró.

Tölgyfa-eladási hirdetmény.

Máramaros megyében fekvő, Szentmihálykörtvélyes község volt urberesek erdejében a közigazgatási erdészeti bizottság 4439/904. és 2632/905. sz. határozata szerint 1904. és 1905. évekre esedékes vágásokban levő és **423** m^3 **tölgy műfára, 115** $ürm^3$ **tölgy tüzifára** és 10244 K értékre becsült kibélyegzett **328 drb tölgyfa törzs** Szentmihálykörtvélyes község házánál **1905. évi december hó 19-én d. e. 9 órakor** tartandó nyilvános árverésen eladás alá kerül.

Bánatpénz 1000 korona. Az árverés megkezdése előtt beérkező kellően felszerelt zárt írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak.

Utó-, feltételes, hiányosan felszerelt, valamint távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A részletes árverési és kihasználási feltételek a szentmihálykörtvélyesi urberesek elnökénél és a máramarossziget m. kir. járási erdőgondnokságnál betekinthetők.

Az erdő Taraczköz vasuti állomástól mintegy 6 kilométernyire fekszik; az odavezető műút pedig az erdőtől csupán egy kilométer távolságra van.

Kelt Szentmihálykörtvélyesen, 1905. nov. 26.

Szencsuk János
sztmkörtvélyesi v. urb. k. elnök.

Szarvaskoponyákat vasból, fából, zinkből, valamint természetes koponyákat is; kerek vagy faragott agancstáblákat, talált agancshoz illő agancsszárat, kifogástalan felszerelési munkát, ugyszintén mindenféle agancsot, szarvat a legolcsóbban ajánlanak:

WEISE & BITTERLICH, Georgswalde Csehország.

Vasból készült szarvasagancsok és szarvasfejek külső disznek, 10, 12 és 14 águ, teljesen természethűek. Szarvasagancsból készült karos gyertyatartók, lámpák, dohányzó asztalok, irószerek, képkeretek stb.

Állatok tömése. Van szerencsém e lap t. olvasóinak becses tudomására hozni, hogy a jelenkor igényeinek teljesen megfelelő — madarak és szőrmés állatok kitömésére — „Praeparatorium"-ot állítottam fel. Midőn ezen intézmény felállítását becses tudomására hozom, egyidejűleg tisztelettel kérem becses megbízásaival engemet szerencséltetni, és a küldeményt címemre megküldeni. — Árjegyzéket szállítási utasítással kívánatra díjmentesen küldök. — Szíves pártfogását és intézményem terjesztését kérve, maradtam Eger, 1905. november hó, hazafias tisztelettel **Divald Gyula**, okl. erdész.

Megjelent!

1906. évi Mikszáth-féle Almanach.

A kitűnően szerkesztett szépirodalmi évkönyv a magyar irógárda legkiválóbbjainak egy-egy elbeszélését hozza. Ára csinos vászonkötésben az összeg előzetes utalványozása mellett postai bérmentes küldéssel 2 korona 20 fillér.

KINCSES KALENDÁRIOM

az 1906. évre.

A gyakorlati élet általános tanácsadója. Rendkivül bő és praktikus tartalommal. X. évfolyam. Ára, kötve, az összeg előzetes utalványozása mellett postai bérmentes küldéssel 2 korona 30 fillér.

Legszebb családi lap a

KÉPES FOLYÓIRAT.

A Képes Folyóirat (Vasárnapi Ujság füzetekben) negyedrét alakban, félhavi füzetekben jelenik meg gazdag szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, évenként több mint ezer képpel, minden füzethez külön képmelléklettel. Az új évfolyam 1-sö füzete már megjelent.

Szerkeszti: **Hoitsy Pál.** Főmunkatárs: **Mikszáth Kálmán.**

A Képes Folyóirat összes borítékban jelenik meg. Előfizetési ára postai bérmentes küldéssel:

egész évre (24 füzet) 14 K 40 f. harmad évre (8 füzet) 4 K 80 f
fél évre (12 füzet) 7 K 20 f, negyed évre (6 füzet) 3 K 60 f

Megrendelhetők:

Székely és Illés

könyv- és papirkereskedésében, a „Magyar Erdész" nyomdájában **Ungváron.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Olcsó és a legjobb anyagból készült kitünő lőképességü

vadászfegyverek

megrendelhetők:

Lakatos Károlynál

Budapest, II., Csalogány-utca 26.

Segéderdészi állás.

Egy magyarországi nagyobb erdőbirtokon

1906. január 1-én,

esetleg előbb is, egy

segéderdészi állás

jön üresedésbe. Az ezen állásra pályázóktól feltétlenül megkivántatik, hogy nősek legyenek, a magyar és német nyelvet szóban és irásban, a román nyelvet legalább szóban birják, a legjobb bizonyitványokkal rendelkezzenek, a tű- és lomblevelű fák erdősitése körül kellő jártassággal birjanak és a hegyi szolgálathoz megkivánt ép, erős testalkatuak legyenek. Sajátkezű magyar és német nyelven megirt kérvényeiket eddigi alkalmazásuk és fizetési igényeik megjelölésével **1859** szám alatt e lap kiadóhivatalába küldjék be továbbitás végett.

Feltűnést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.

Kitünő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és ruganyos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan járó, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak

7 korona.

Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

KITÜNTETÉSEK:

BRÜNN 1894. TROPPAU 1895.

Heider V. és Fia

Jenő főherceg udvari szállítója.

Freudenthal (Osztr. Szilézia).

Vadászati . . . . ékszerkülönlegességek.

(Hubertus-Schmuck) szarvas- és rókafogakból, korcsagancsokból stb. legfinomabb arany és oxydált ezüst kiállí- . . . . . tásban. . . . . .

Ékszerek, arany- és ezüstárúk, Chinaezüst-cikkek és müöntvény-tárgyak gyára és . . . . . raktára. . . . . .

Képes árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmenve küldünk.

A cím pontos megadását kérjük.

Szarvas- és rókafogak előzetes beküldés mellett a legmagasabb árakban megvétetnek.

Derék, használható kutya

mindenekelőtt erős, ellenálló szervezetet követel, mert csakis

erős csontok és erős izmok

teszik őt képessé a nagy fáradalmaknak egészsége veszélyeztetése nélkül való elviselésére. Azon anyagokat, melyek az erős csont és izomképződésre szükségesek, egyedül a

Fattinger-féle husrostos kutyalepény

alkalmazása által nyujthatjuk kutyánknak. Ezen egészséges és tápdús eledel mellett még a gyenge és a fejlődésben visszamaradt kutyák is ujjáéledtnek, erőre kapnak s csakhamar jó husra jutnak.

Minden vadasz, ki kutyájának külsejével megelégedve nincsen, saját érdekében tegyen próbát a Fattinger-féle kutyalepénynyel.

Ára: 50 kg. 22 kor. 5 kg. bérmentve 3 kor.

A kutyák felnevelése és okszerü táplálásukról szóló ismertetések, ugyszintén a Fattinger-féle egyéb világhirü tápszerekről szóló árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek. Ilyenek: a **fáczánok, baromfiak, kacsák, libák, halak, madarak, disznók** stb. részére készült tápszerek.

Állattápszergyár

Fattinger & Co.,

Wien-Wieden.

Több mint 180 első dijjal kitüntetve.

Az utánzatoktól óvakodjunk, mert azok értéktelenek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK TÉLI MENETRENDJE.

A vonatok indulása Budapestről. **Érvényes 1905 október hó 1-től.** *A vonatok érkezése Budapestre.*

A keleti pályaudvarról

Délelőtt

vonatszám	óra	perc	vonat száma	hová
18	6	2	sz. v.	Triest, Nagy-Kanizsa
10	6	45	»	Wien, Graz, Sopron
606	7	00	gy. v.	Szabadka
302	7	10	»	Ruttka
908	7	15	sz. v.	Belgrád, Brod
604	7	25	gy. v.	(Gyulafehérvár, N.-Szeben, Kolozsvár, Tövis, M.-Sziget
1302	7	35	»	Fehring, Graz
402	7	40	»	(Kassa, Lemberg, Mármaros-Sziget
1508	7	50	sz. v.	Kassa
318	8	00	»	Gödöllő
1002	8	00	gy. v.	(Zágráb, Fiume, (Torino, Róma, (Pécs, Vinkovce
606	8	10	sz. v.	Arad, Brassó
1106	8	15	»	(Zágráb, Fiume, (Pécs, Brod
408	8	35	»	Munkács, M.-Sziget
2	8	50	gy. v.	Wien, Gráz, Sopron
506	9	00	sz. v.	(Kolozsvár, Brassó, (M.-Sziget, Stanislau
306	9	35	»	Ruttka, Berlin
944	11	15	tszasz.	Kiskőrös

A keleti pályaudvarról

Délután

8	12	20	sz. v.	(Győr, Wien, (Stuhlweissenburg
310	12	35	»	Ruttka, A.-Ujhely
320	1	30	»	Gödöllő
1308	1	50	gy. v.	Fehring, Graz
912	1	55	sz. v.	Szabadka, B.-Brod
6091	2	00	gy. v.	(arad, Bukarest[1])
4	2	10	»	Paris
404	2	15	»	Kassa, Lemberg
30	2	25	sz. v.	Bicske
312	2	25	»	Hatvan
504	2	35	gy. v.	(Kolozsvár, Tövis, (Szamos-Németi
510	2	40	sz. v.	Szolnok
1902	3	00	gy. v.	(Pécs, Eszék, (Gyékényes (B.-Brod, Belgrád, (Bosna-Brod, Sarajevo
1022	3	25	v. v.	Paks
304	3	30	gy. v.	Ruttka, Berlin
16	4	30	sz. v.	Győr
322	5	20	»	Gödöllő
308	5	35	»	Ruttka, Berlin
508	5	45	»	Kolozsvár, Brassó
314	6	25	»	Hatvan
914	6	55	»	(Zágráb, Fiume, (Bosna-Brod
1004	6	50	gy. v.	(Róma, Torino,
1706	7	05	sz. v.	M.-Sziget, Stanislau
22	7	25	»	Bicske, Triest
324	8	25	»	Gödöllő
1008	8	30	»	(Zágráb, Fiume, Pécs, (Bosna-Brod
1510	9	00	»	Kassa, Csorba (Kolozsvár, Bukarest, (Stanislau (Lemberg, Kassa, (M.-Sziget
502	9	15	gy. v.	Fehring, Graz
406	9	40	sz. v.	Arad, Brassó (Belgrád, Eszék, (Bosna-Brod
910	10	15	»	Wien, Paris
12	10	30	»	Ruttka, Szerencs
326	11	10	v. v.	Ruttka, Szerencs

Budapest-Józsefvárosról

3308	7	00	sz. v.	Pécel

[1]) Bezárólag november 15-ig, azontul csak Brassóig közlekedik.
[2]) Csak hétköznapokon közlekedik.

A nyugoti pályaudvarról

Délelőtt

vonatszám	óra	perc	vonat száma	hová
102	1	00	kel.ost. exp.v.	(Wien, Páris, (Ostende, London
146	5	45	sz.v.	(Palota-Ujpest (Dunakeszi-Alag
1502	6	30	»	Szolnok, Szeged
4102	6	45	»	Esztergom
148	6	55	»	(Palota-Ujpest (Lajosmizse, (Kecskemét
4404	7	20	gy.v.	Zsolna, Berlin
104	8	00	»	Wien
152	8	55	sz.v.	D.-Aszári-Alag (Temesvár, Karánsebes, Báziás
712	8	30	»	(Wien, Berlin (Gödöllő
116	9	10	»	Wien, Berlin
154	9	35	»	(Palota-Ujpest (Bakonszeg
708	9	40	gy.v.	(Bukarest, (Báziás
1506	11	25	sz. v.	Palota-Ujpest

Buda-Császárf. kitérőről

4002	6	11	sz. v.	Esztergom

A nyugoti pályaudvarról

Délután

6104	12	05	sz. v.	Cegléd, Szolnok
156	12	15	»	(Palota-Ujpest (Nagy-Maros
128	12	27	»	Nagy-Maros
4108	12	54	»	Horog
158	1	10	»	(Dunakeszi-Alag (Wien, Páris
106	1	14	gy. v.	(Pilisczaba
4144)	2	04	sz. v.	(Párkány-Nána (Palota-Ujpest
126	2	21	»	(Bukarest, Báziás (Arsekujvár
160	2	26	»	Esztergom
704	2	32	gy. v.	Cegléd
120	2	53	»	(Lajosmizse, (Kecskemét
4104	2	48	»	Esztergom
720	3	4	»	Cegléd (Lajosmizse, (Kecskemét
6002	3	55	»	(Palota-Ujpest (Nagy-Maros
162	4	14	gy. v.	Wien
404	4	10	sz. v.	(Palota-Ujpest (Párkány-Nána
4106	4	50	»	Esztergom
1406	4	45	gy. v.	(Zsolna, Berlin, (Pozsony
710	6	55	sz. v.	(Bukarest, Báziás (Lajosmizse
6104	5	2	»	(Palota-Ujpest (Vác
166	7	10	sz. v.	(Palota-Ujpest (Vác
1356)	7	20	»	(Palota-Ujpest (Szeged, Báziás, (Bucarest
714	10	20	sz. v.	K.-K.-Félegyháza
14-8	10	30	»	Zsolna, Berlin
9021	11	8	kelet i exp.v.	(Belgrád, (Konstantinápoly
7024	11	50	kel.ost. exp.v.	(Bukarest, (Konstantinápoly

Buda-Császárf. kitérőről

4008	12	24	sz. v.	Dorog
4014	1	43	»	Pilis-Csaba
4404	2	27	»	Esztergom
4406	8	5	»	Esztergom

[1]) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 19-ig közlekedik.
[2]) Csak október 6. április hónapban közlekedik.
[3]) Minden kedden, csütörtökön és vasárnapon közlekedik.
[4]) Minden szerdán és szombaton közlekedik.

A keleti pályaudvarra

Délelőtt

vonatszám	óra	perc	vonat honnan
645	5	00	tszasz.	(Márin-Radna, (Arad, Nagyvárad.
327	5	5	v.v.	Ruttka, Berlin
1207	5	15	sz. v.	Stanislau, M.-Sziget
909	5	45	»	Belgrád, Bosna-Brod
607	6	10	»	Brassó, Arad
19	6	17	»	Bicske, Gyékényes (Lemberg, Kassa, (M.-Sziget
11	6	40	»	Wien, Triest
507	7	10	sz. v.	Brassó, Kolozsvár
913	7	10	»	Eszék-Brod
1303	7	25	»	Graz, Fehring
317	7	35	»	Gödöllő
309	7	35	»	Hatvan
501	7	58	gy. v.	Bukarest, Brassó
1021	7	50	v. v.	(Pakz, Adony-Puszta-szabolcs (Fiume, Zágráb, (Bosna-Brod, Pécs
1005	8	10	sz. v.	Csorba, Kassa
1509	8	5	»	Hatvan
1003	8	5	gy. v.	(Torino, Róma, (Fiume, Zágráb
509	9	4	sz. v.	Szolnok
13	9	10	»	Győr
307	9	15	»	Berlin, Ruttka
911	9	50	»	Szabadka
27	10	15	»	N.-Kanizsa, Triest

Budapest-Józsefvárosra

3305	6	00	sz. v.	Pécel

A keleti pályaudvarra

Délután

319	11	40	sz. v.	Gödöllő
301	12	10	gy. v.	Berlin, Ruttka
7	12	45	sz. v.	(Wien, Sopron (Stuhlweissburg
903	1	00	gy. v.	(Konstantinápoly, (Belgrád, B.-Brod
6301	1	10	»	Bukarest, V.-Arad
1901	1	25	»	(Pécs (Lemberg, Kassa
1	1	4	»	London, Páris, Wien
1503	1	50	»	(Tövis, Kolozsvár, (Stanislau-Sziget
1057	2	10	»	(Gráz, Fehring
313	3	10	sz. v.	Hatvan, Szarvecs
321	5	10	»	Gödöllő
15	5	55	»	Győr
505	6	10	»	(Brassó, Kolozsvár, (Stanislau, M.-Sziget
907	6	55	»	Belgrád, Brod
305	7	00	»	(Berlin, Ruttka, (Szarvecs
3	7	10	gy. v.	Wien, Graz
605	7	8	sz. v.	Brassó, Arad
1907	7	55	»	(Fiume, Zágráb, (Brod, Pécs
407	8	10	»	(Munkács, (Máramarossziget
21	8	45	»	Kiskőrös
1507	8	50	»	Csorba, Kassa
1001	9	05	gy. v.	(Torino, Róma, (Fiume, Zágráb, (Vinkovce, Pécs
303	9	10	»	Berlin, Ruttka
9	9	20	sz. v.	Wien, Gráz
603	9	35	gy. v.	(N.-Szeben, Kolozsvár, M.-Sziget
1501	9	55	»	Gráz, Fehring
403	10	00	»	(Lemberg, Kassa, (Máramarossziget
905	10	00	»	Szabadka
123	10	40	sz. v.	Gödöllő

[1]) Bezárólag november hó 15-ig, azontul csak Brassóig közlekedik.
[2]) Csak hétköznapokon közlekedik.

A nyugoti pályaudvarra

Délelőtt

vonatszám	óra	perc	vonat honnan
7101	12	50	kel.ost. exp.v.	(Konstantinápoly, (Bukarest
143	5	55	sz.v.	Palota-Ujpest
6101	6	15	»	Szolnok, Cegléd
145	6	25	»	Palota-Ujpest
1407	6	55	»	Berlin, Zsolna
217	7	0	tv.szasz.	Párkány-Nána
709	7	15	sz.v.	Bukarest, Báziás
4107	7	25	»	Dorog
147	7	45	»	Palota-Ujpest
117	7	45	»	Páris, Wien
6013	7	50	v.v.	Lajosmizse
143	8	55	sz.v.	Dunakeszi-Alag
151	8	10	»	Párkány-Nána
713	8	25	»	Kis-Kun-Félegyháza
1101	8	55	»	Esztergom
151	9	10	»	Dunakeszi-Alag (Berlin, Zsolna, (Pozsony
1403	9	25	gy.v.	Palota Ujpest
153	10	20	sz.v.	Palota Ujpest
119	10	30	»	Szarvecs
715	10	55	»	Szeged

Buda-Császárf. kitérőbe

4007	7	17	sz. v.	Dorog
4001	8	45	»	Esztergom

A nyugoti pályaudvarra

Délután

1556	12	05	sz.v.	Palota-Ujpest
155	12	55	»	Palota-Ujpest (Bukarest, Vercio-vá, Báziás,
703	1	15	gy.v.	Páris, Wien
103	1	40	»	(Palota-Ujpest (Dunakeszi-Alag
157	2	40	sz.v.	(Kecskemét, (Lajosmizse
6001	2	3	»	(Palota-Ujpest (Nagy-Maros
159	3	05	»	Palota-Ujpest
127	3	55	»	Nagy-Maros
6108	4	15	»	Szolnok, Cegléd
4103	4	30	»	Esztergom
161	5	40	»	Palota-Ujpest
1115	5	55	»	Wien
707	6	30	gy.v.	(Bukarest, Báziás, (Arsekujvár
163	6	50	sz.v.	Palota-Ujpest
105	7	00	gy.v.	Wien
715	7	10	sz.v.	Palota-Ujpest
4109	8	10	»	Pilisczaba
165	8	20	»	Palota-Ujpest
125	8	45	»	Graz, Wien
107	9	05	gy.v.	Wien
4105	9	15	sz.v.	Esztergom
1405	9	42	gy.v.	Berlin, Zsolna
167	10	15	sz.v.	Palota-Ujpest
723	10	40	»	Szeged, Szolnok
1259	10	45	»	Vác
9014	10	55	kelet i exp.v.	(Konstantinápoly, (Belgrád
101	11	00	kel.ost. exp.v.	(London, Ostende, (Paris, Wien
6011	11	10	v.v.	(Kecskemét, (Lajosmizse

Buda-Császárf. kitérőbe

4003	4	39	sz.v.	Esztergom
4009	8	19	»	Pilis-Csaba
4005	9	22	»	Esztergom

[1]) Érkezik minden hétfőn és csütörtökön.
[2]) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 19-ig közlekedik.
[3]) Csak október és április hónapban közlekedik.
[4]) Érkezik minden kedden, csütörtökön és szombaton.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában, Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Archívum (http://www.erdesz.sk.uz.ua) Minisztérium szerz. sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. Budapest-Borsodapátfalva, 1905. deczember 15. 18. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZAKLAP.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K
Egyes szám ... ... 1 K

Felelős szerkesztő és kiadó:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Vadászati főmunkatárs:
csikszentsimoni és ernyesi LAKATOS KÁROLY
Budapesten.

Országos szaktudósító:
remetei KŐVÁRY JÁNOS
Budapesten.

Előfizetéseket BUDAPESTEN elfogad ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése Muzeum-körút 2-ik szám.

Egy lépéssel előre.

Borsod- Gömör- Heves-megyék Erdészeti Egyesületének alapszabályait a földmivelésügyi m. kir. minister 1905. évi 79041. ügyszámu záradékával jóváhagyta.

Az egyesület működésére mindeddig bénitólag hatott azon körülmény, hogy alapszabályait jóváhagyás hiányában ki nem nyomathatta, ami különösen akadályul szolgált a szervezkedés nagy munkájában, mely most már a siker reményével, teljes erővel megindult. A három vármegye erdőbirtokosaihoz az egyesület elnöksége a következő fölhivást küldötte:

Erdőgazdaságunkban régen tapasztaljuk, hogy csupán a szükségletek gazdaságos kielégítése, a haladó kor vivmányainak megvitatása és azoknak kölcsönös támogatással keresztülvitt, célszerü alkalmazása kölcsönözheti ama megtörhetetlen erőt, mely a mindinkább fokozódó verseny csapásai ellen vértez.

Régen nélkülözzük a feleleveniti eszmecserét, melynek hiánya a megoldást váró ügyeink érdekében káros kihatásu és a haladásra bénitólag hat.

Minden téren látva a társulás messze kiható előnyeit, Borsod- Gömör- és Heves-megyék területén működő erdőtisztek szakegyesületet alakitottunk azon célból, hogy az egymással való érintkezés és a tapasztaltak kölcsönös közlése által a három vármegye kerületébe eső erdők minőségét, kezelését, kihasználását, felújitását, faértékesitését, faipari, fakereskedelmi és fafogyasztási viszonyait, a rendelkezésre álló munka és fuvarerőt tanulmányozzuk. Továbbá kölcsönös eszmecserével a legcélhozvezetőbb módokat és eszközöket az erdők értékemelése, jövedelmezőbbé tétele, s jókarban tartása érdekében megvalasszuk és azoknak alkalmazásánál egymást támogassuk.

Feladata azonkivül egyesületünknek a vadtenyésztés észszerü módját és mérvét tisztázni, s a haltenyésztést — a hol kivihető — előmozditani; az erdő- és mezőgazdaság közös kérdésének, a legeltetésnek helyes szabályozásában tevékenységet kifejteni, az erdőnek ismeretét és szeretetét a nép között terjeszteni és általában az erdők pusztulásának lehetőleg gátat emelni.

Mindezen célok hivatvák oly helyzetet kivivni erdészetünknek, hogy hazánk közgazdasági viszonyaira az nemcsak befolyást gyakoroljon, hanem fontos szerepet játszszék annak fejlesztésében és felvirágoztatásában is.

Azonban úgy a közjóra, mint a magánérdekek istápolására irányuló, föntebb jelzett feladatok keresztülvitelében az erdőtisztek legösszhangzóbb, közös fáradozásai sem biztosithatják a sikert, ha odaadó működésük *az erdőbirtokosok hathatós támogatásában nem részesül.*

Átérezve a vállvetett munkálkodás szükségét, a f. évi április hó 3-án Miskolczon megtartott alakuló közgyülés elhatározta, hogy *teljes bizalommal fordul a kerületnek erdőbirtokosaihoz*, mert az egylet munkálkodásának főcélja az erdők jövedelmének lehető fokozása, s így nem gondolható az, hogy az erdőtulajdonosok ilyen célból is megalakult társulatot anyagilag is ne támogassák.

Midőn ezekben van szerencsénk az egyesület közgyülésének határozatát tiszteletteljesen tolmácsolni ama kérelemmel járulunk a Cimhez, hogy a csatolt alapszabályainkat becses figyelmére méltatni kegyeskedjék és egyesületünket nagybecsü pártfogásában részesiteni méltóztassék.

Kelt Jolsván, 1905. junius hó 1-én.

Mitske s. k. titkár. *Podhradszky András* s. k., P. H. elnök.

Ezen fölhivás Borsod-, Gömör-, Kishont- és Heves-vármegyék erdőbirtokosainak megküldetett, s ha netalán tévedésből valaki azt kézhez

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nem kapná, ez uton is felkérjük mindazokat, a kik erdészetünk megujhodását, gyakorlati irányban való fejlesztését óhajtják, hogy támogatásukat a kisded, de lelkes, munkálkodni akaró csapattól meg ne vonják, s csatlakozásukat az egyesület elnökségével tudatni sziveskedjenek. Kérjük szaktársainkat is, hogy minden alkalmat megragadjanak a közölt felhivás ajánlására, pártolására, hogy az erdőbirtokosok hathatós közreműködése mellett az egyesület kifejthesse áldásos működését és közelebb jusson a maga elé tűzött nagy célokhoz.

Az alapszabályok az egyesületi tagoknak ugyancsak most küldettek szét. Idegenek megrendelhetik az egylet alapszabályait *Szénássy Bélánál*, (lakik: *Jolsván*, Gömör-megye) aki egy koronáért bármentesen megküldi az érdeklődőknek.

Alsó szakoktatásunk.

Irta: *Imecs Béla.*

Az erdészeti alsó szakoktatás ujjászervezésének kérdéséről széles mederben indult meg a tárgyilagos vita, s e fontos kérdést már is számos kiváló értekezés és közlemény világitja meg, ugy a tanári kar, mint a gyakorlat embereinek köréből.

A jelenlegi rendszer hiányainak pótlásából, s annak a gyakorlati élet követelményeinek megfelelő, helyes alapokra való fektetéséből kiinduló különböző felfogások, két egymástól elkülöníthető csoportba oszthatók. Érdekes, hogy az egyik csoport szószólói az elméleti, a másik csoporté a gyakorlati téren működő szaktársaink. A tanári kar fölfogása többé-kevésbé szemben áll a gyakorlati erdőgazdák nézetével; de mindkettő gyökeres változtatást kiván a jelenlegi állapoton.

A gyakorlati erdőgazdák már évek óta panaszkodnak azon, hogy az erdőőri szakiskolák nem szolgáltatnak olyan használható anyagot, mely a jogosan támaszthtató igényeknek teljesen megfelelő volna. A „szakiskolások nem értenek a vadászathoz, fogalmuk sincs a vadtenyésztésről, urakká nevelt őket az iskola, lenézik a nem vizsgázott kartársakat," — ilyen s hasonló kifakadásokkal találkoztunk lépten-nyomon. Nekem is volt szerencsém — bár csak rövid időre — egy sárgacipős fiatal urhoz, a ki keztyűs kézzel nyúlt a mérőlánchoz; a ki sehogysem akarta megérteni, hogy az uhuval miként vadásznak leskunyhóból, hogyan szokták befogni a fogolymadarat, a fáczánt, miért kell a szarvast és őzvadat az elejtés után azonnal megékelni. Ezekben való járatlanságát még nem vettem annyira zokon, de mikor azt is elárulta, hogy egy közönséges munkabér-jegyzéket sem tud rendesen kiállítani, a türelemfonál nálam is elszakadt, s én is azokhoz szegődtem, akik nem nagy bizalommal viseltettek a szakiskolások iránt. És habár később több, teljesen kifogástalan, s elég intelligens erdőőrt alkalmaztam az iskolások táborából, mégis minden alkalommal bizonyos kétkedéssel, bizalmatlansággal voltam irántuk. Lestem az alkalmat arra, hogy valamelyik hazai erdőőri szakiskolát meglátogassam, mert mi tűrés-tagadás, addig, mig *Cserny Győzőnek* a vadászerdei intézetet részletesen ismertető kitünő közleményét nem olvastam, sok tekintetben helytelen fogalmat alkottam magamnak az iskolák berendezéséről, az ottani oktatás folyamata felől, s volt idő, mikor magát a tanári kart is hibáztattam azért, hogy annyi hasznavehetetlen embert produkálnak erdőőri iskoláink. Ez a nézetem az elmult nyáron teljesen megváltozott, mert a vadászerdei szakiskolának látogatása alkalmával meggyőződtem arról, hogy az általános panaszok kútfeje más okokban rejlik. Tudva azt, hogy e lapok olvasóközönségének nagy része nem ismeri a szakiskolák szervezetét, a jelenlegi oktatási rendszert, az oktatás mérvét és az iskolák belső életét, szolgálatot vélek tenni alsó szakoktatásunk érdekeinek, midőn a *Vadászerdőn* tapasztaltakat röviden felsorolom.

A vadászerdei szakiskola az 1885-ik évben nyilt meg (ezenkivül jelenleg még három van az országban, és pedig: *Liptóujvárt* egy, egy *Szeged* tőszomszédságában és *Görgény-Szentimrén* a harmadik) a *Temesvártól* mintegy 4 5 kilométerre fekvő ugynevezett *„Vadászerdő"*-ben. Akkor egy régi vadászkastélyban huzódott meg az intézet, még 1901. év óta szép egyemeletes tágas épület, — melyben a tantermek és különféle más helyiségek vannak berendezve — szolgál tanintézetül, melléje két oldalt az igazgatói és főerdőőri lak szintén ujabban épült helyiségei sorakoznak más melléképületekkel. Kellemes benyomást gyakorol az idegenre az épületek hatalmas előtere, mely szingazdag virágszőnyegeivel, szebbnél-szebb gondosan ápolt rózsa- és más virágcsoportaival, valamint az utak mentén ültetett fasorokkal, az üdezöld pázsittal, harmonikusan olvad egybe. Az igazgató gyümölcsös kertje, melyben a magas- és törpe-törzsű gyümölcsfák, valamint a szegélyfák nevelési módszerét az intézet hallgatói elsajátíthatják, a virágház, a méhes: közvetlenül mind arra szolgálnak, hogy a növendékek e téren is gyakorlati kiképzést nyerjenek.

Az egész telepen mindenhol a legnagyobb tisztaság és rend uralkodik; az intézet belső helyiségei szellősek, magasak, világosak, a tantermek berendezése célszerű, a növendékek hálótermei, mosdófülkéi egyszerűek. A luxuszunak semmi nyoma, ha csak a villanyvilágitást és vizvezetéket nem számítjuk ide, de azokat *Temesvár* város áldozatkészsége ingyen rendezte be az intézet használatára.

A szakiskolának egyik fontos kiegészítő része, a valóban látványosságszámba menő 26 k. holdas *csemetekert*. Nem csodálkoztam azon, midőn hallottam, hogy dr

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Schwappach eberswaldi főiskolai tanár a kert közepén széttekintve, a látottak fölötti megelégedését olykép nyilvánította, hogy *kalapját levette.*

Nemcsak a kert terjedelmes volta, az utak arányos szélessége és tisztasága, de az a több millió erdei facsemete és gyümölcs-oltvány adja meg tulajdonképeni értékét. A kert elsősorban a növendékek gyakorlati oktatására szolgál, másodsorban pedig hazánk kopárterületeinek részben való beültetéséhez szükséges csemeték nevelésére van berendezve. Előbbi célból a kertben nemcsak az összes honi fanemek tenyésztetnek, de igen sok értékes külföldi is. A csemetekertben előforduló összes munkálatokat, ugymint a talaj porhanyítását, magvetést, a magvakkal a vetés előtti elbánást, a kikelt vetések ápolását, a csemeték iskolázását, dugványozását, kiemelését, csomagolását; szóval a csemetenveléssel és a csemeték nek az erdősítési területre való szállításával egybekötött mindennemű munkálatokat — mindaddig, míg azokat egészen el nem sajátították, — a növendékek maguk végzik. A kopárok erdősítésére a csemetekertből évenként átlag öt millióná l több erdei csemetét osztanak ki, s azoknak szakszerű becsomagolását részben a növendékek végzik, részben a csomagolást felügyelik. A gyümölcsfanevelést négy éve gyakorolja a szakiskola, s ma már az összes honi gyümölcsfák különféle oltványaiból akkora készlettel rendelkezik, hogy abból mintegy huszezer drb-ot tudna ültetési célra kiadni. *A gyümölcsfaiskolában nevelnek magas — törpetörzsü — és szegélyfákat; a törpefákból gula- és szárnyas alakokat.* A gyümölcsfák körüli teendőknek legnagyobb részét a növendékek végzik, s így sok becses tapasztalatot szerezhetnek e tekintetben is.

Az intézet tanulmányi célból 1230 k. holdon *házilagos erdőgazdálkodást is folytat.* A tanulmányi erdőt a szaktanítás céljából nyolcféle üzemmódban (gazdálkodási módban) kezelik, és pedig :

1. Szálerdő tarvágással, 100 éves fordulóval.
2. Szálerdő fokozatos felújító vágással, 100 éves fordulóval.
3. Sarjerdő 40 éves fordulóval.
4. Középerdő 90 és 30 éves fordulóval.
5. Szaláló üzem, 100 éves fordulóval.
6. Cserkéreghántó üzem, 20 éves fordulóval.
7. Legelőerdő üzem, 100 éves fordulóval.
8. Kosárfonó üzem, 1 éves vágásforduló mellett.

Abból a szempontból, hogy a növendékek a fának helyes kihasználása, a választékoknak megállapítása és célszerű feldolgozása, a félgyártmányok készítése, s egyáltalában a vágás alá kerülő erdőrészek kezelése, becslése és értékesítése körül minél több gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek, a tanulmányi erdőt 1893-tól házilagosan kezelik. Ezen gazdálkodási mód által a növendékek gyakorlati kiképzésében nyilvánuló nagy erkölcsi hasznon kivül a szakiskola évi bevétele is tetemesen emelkedett, amennyiben a vállalat utján régebben történt kihasználással szemben *a bevétel 6700 koronáról kereken 24 ezerre emelkedett. Az évi vágásterületek kihasználása a lehető legbelterjesebb.* A növendékek a tanárok jelenlétében már a nyár végén minden egyes fát megszámoznak, átmérőjüket mellmagasságban megmérik, s az adatokat feljegyzik. Ha aztán a fadöntés ideje elérkezett, a tanárok a növendékek jelenlétében — a helyszinén — a megszámozott fákat ujból átvizsgálják, osztályozzák, meghatározzák, melyik milyen méretű haszonfát ad, s így a tanulókat a legpraktikusabb módon oktatják ki, hogy az egyes szálfákból a lehető legkisebb veszteség mellett milyen méretű fűrészelt vagy faragott árút lehet készíteni. Az intézetnek egy szerződéses szakmánymunkása van, a ki aztán a vágásterületen készít gerendát, padlót, különféle vasuti talpfát, dongát, keréktalpat, küllőt, kerékagyat, bányafát, szőlőkarót stb. stb. A kihasznált vágásterületek a fentebb felsorolt gazdasági (üzem) módok feltételei által megkivánt, legkülönbözőbb *felujítási módozatok* körül a növendékeknek szintén bő alkalmuk van a kellő gyakorlatot elsajátítani. Ugyanez áll az *erdő ápolására* irányuló erdőművelési munkálatokról is.

Miután a szakiskolai tanulók legnagyobb része (60%) olyan magánbirtokon nyer alkalmazást, hol az erdőröktől *a vadászatban* való jártasságot is feltétlen megkövetelik, ennélfogva egyrészt a birtokosok igényeinek kielégítése, másrészt a külföldi hasonrangú szakemberek beözönlésének megakadályozása végett, *a vadászerdei szakiskola növendékei a vadtenyésztés, vadövás, ápolás és a vadászat gyakorlásával egybekötött mindennemű teendőkre is kiképeztetnek.* A vadászati szakoktatás céljaira az 1230 k. hold tanulmányi erdőn kivül még 2200 k. h. kincstári erdőben vadászati jog gyakorlása is a szakiskolát, s ezen erdőket körülvevő községi vadászterületekből ma már mintegy húsz ezer holdat bérel a földmívelési kormány. Ehhez képest ezen vadászterületeket olyképen rendezték be, hogy azokon az őzet, nyúlat, fácánt, fogolymadarat szakszerűen tenyésztik, óvják, de egyúttal vadászszák is. Ennek az iskolának növendékei tehát a vadászat minden ágában is megszerzik a szükséges gyakorlatot, s ujabban ez már a köztudatba is kezd átmenni, s főuraink, birtokosaink is előszeretettel kezdik az ott végzett növendékeket alkalmazni. Sőt legutóbb, a mint értesültem, *József Ágost* (most József) *főherceg* Ő Fensége is testőrvadászát és uradalmaihoz szükséges vadászokat ebből a szakiskolából egészíti ki. Ezt itt különösen akarom hangsulyozni, mert évekkel ezelőtt általános volt a panasz, hogy szakiskoláink praktikus vadászembereket nem nevelnek. Ezt maga *Darányi* miniszter is belátta, s ugy ő, mint utóda *Tallián* sokat tett a vadászati szakoktatás fejlesztése érdekében.

Valamennyi erdőőri szakiskolánknak, s igy a vadászerdeinek is, *erdészeti kisérleti állomása is van.* Az aktuálisabb erdőgazdasági kérdéseknek kisérletek utján való megfejtésére ugy a tanulmányi erdőben, mint a csemete- és növénykertben, sőt a gyümölcsfaiskolában

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

is önálló kisérletezések folynak. Megfigyelik pl. azt, minő befolyással van a sorok és csemeték közeinek különféle megművelése az erdősítés sikerére, s a faállomány további fejlődésére. Összehasonlítják a makkvetés- és csemeteültetés, az őszi és tavaszi ültetés, a fiatalosokban végzett gyérítések eredményeit. Kisérleteket tesznek továbbá a különféle időszakokban döntött fák tartósságára stb. Az eddigi kisérletek eredményéről *Török Sándor* igazgató részletes értekezésekkel számolt be a földmívelési miniszterium kiadványában *Selmecbányán* megjelenő *„Erdészeti Kisérletek“* cimü szaklap 1900. évi 1. és idei 1. és 2. számaiban. *Török* öt évi megfigyelése és kisérletezése után minden kétséget kizáró módon megállapította pld. azt, hogy jóminőségü talajon, *hol a gyom igen buján tenyészik, az erdősítéseket csak köztes használatok alkalmazása mellett lehet teljes sikerrel felnevelni.* Nem kevésbé értékes, mert tanulságos, fejtegetéseket közöl *Török a tölgyfa legelőnyösebb feldolgozására irányuló kisérletekről.* A fentebb említett házilagos gazdálkodás és a vágásoknak legbelterjesebb módon történt kihasználásával több évi kisérletek után *elérték a vadászerdei szakiskolánál azt, hogy a tiszta kihozatal 37—40% között váltakozott.* Ez pedig nagy szó, mert a befektetett tőke után 34—35% tiszta nyereséget jelent. Ezek a kisérletek is azt igazolják — amit mi gyakorlati erdőgazdák már többször is hangoztattunk, — hogy az erdők a vágásterületeknek házilagos kezelése mellett sokkal nagyobb jövedelmet biztosítanak a tulajdonosnak, mintha azokat holdankénti eladás által, vagy más hasonló módon értékesítenők.

(Vége következik.)

Neuhöfer magasságmérő aneroidje.

Irta: *Szénássy Béla.*

A *Neuhöfer*-féle magasságmérő aneroid a Naudet és Hulot párisi mechanikusok által *holosterique* néven szerkesztett aneroid szerkezetével bir.

Körbeosztása fél milliméterre osztott s szelence hőmérőjén kivül, a levegő hőmérsékének meghatározására, külön pontos hőmérője van.

A *hőmérséki* és a *beosztási javításokon* minden egyes műszerhez *külön* kiszámított táblázat szolgál.

Felesleges emlitenem, hogy úgy az aneroid, valamint hőmérőnek lehető legszorgosabb megfigyelésétől függ az eredmény pontossága, — mert minden millimeter 10—14 méter magassági különbözetet ád, valamely vidék tengerszint feletti magassága szerint.

Jó magasságmérő aneroidnak hőmérséki javitása *minél kisebb* legyen; Neuhöfer 10605. számu műszerénél, melylyel észleléseimet tettem, az minden 1° C-ra csak —0.07, minél fogva a műszer céljának teljesen megfelel.

A műszerhez három táblázat van mellékelve.

Az I. számú táblázat szerint a leolvasott aneroid állásokat 0° C-ra számítjuk át, — ez a *hőmérséki* javitás, a *szelence* hőmérő skálája szerint.

A II-ik számú táblázat adja az I. sz. táblázat szerint redukált aneroid állásnak a *higany-légsulymérőhez* viszonyított *beosztási* javitását, vagyis ezen táblázat segélyével megállapitjuk a *higanyoszlop* azon állását, melyet egy, az aneroid mellé felállított higanybarometer ugyanazon légköri viszonyok mellett mutatna. (Az észlelés pillanatában.)

A III-ik számú táblázatból kiolvashatók az így redukált állásoknak megfelelő (megközelitő) *tengerszint feletti magasságok,* melyek az alább idézett képlet szerint, a végleges eredmény nyerése végett még átszámitandók.

E szerint Neuhöfer műszerével *két pont magassági különbözete* (M)

$$M = (A—A') \left[1 + 0{,}002\ (t + t')\right]$$

ahol A és A' a leolvasott, s az I. és II. számú táblázat szerint kijavított aneroid állásoknak megfelelő, - - és a III-ik számú táblázatból közvetlenül kiolvasható (megközelitő) *tengerszint feletti magasságokat jelzik;*

t az egyik (megfigyelő) állomás külső (levegő) hőmérséklete;

t' a másik (magasságmérő) megfigyelő által észlelt külső (levegő) hőmérsékletet jelzi, — mindkét esetben az aneroid állásának megfigyelése pillanatában.

Ezen méréshez *két* légsulymérő kell; az egyiken, mely pl. egy meghatározott magasságú ponton van, 10—15 percenkint történik a megfigyelés és a pontos feljegyzés. A másik műszerrel a magasságmérő jár a meghatározandó pontokon, melyek azonban egymástól 2—3 kilometer *vizszintes* távon felül nem eshetnek, s magassági különbözetük 1000 mnél kisebb legyen.

De lássunk egy példát: Az alsó (meghatározott magasságú megfigyelő) állomáson egy *Goldschmidt*-féle aneroidot használtam *Hottinger és Tsa* zürichi cégtől, száma: 1272. Ezt a Neuhöfer-féle aneroiddal összehasonlítva, eltérésüket számításba vettem. A meghatározandó pontokon Neuhöfer műszerét használtam.

Megfigyelés.

Kelet és idő	A pont		Anroid állás mm.	Hőmérő C°		Észrevétel
	neve	jele v. száma		szelence	küllég	
905. VIII/9 8^h reg.	Karafforz menház	—	703.70	19.0	22.0	Megadott magassága 769 m.
2^h d. u.	Sztolicza csúcs	I. rangú △ pont	650.75	25.5	20.5	1480 m.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Számitás.

0° C-ra redukált l. sz. tábl mm.	Higany-sulym. álásra l. sz. tábl. mm.	Megközelitő tengerszint feletti mag. l. sz. tábl. méter	Különbözet méter	$t + t_1$	M. méter	Észrevétel
702.27	700.10	676.50	—	—	—	Karafforz
648.96	644.94	1331.80	655,3	42.5	711.0	Sztolicza

vagyis M = (1331,80 - 676.50) (1, + 0,002 (19 + 23,5)) = = 655,3 × (1 + 0,085) = 711.

A megadott két magasság különbözete *1480—769 = 711*. Tehát ugyanannyi. Ez azonban csak véletlenül vág minden különbözet nélkül, mert a jelenlegi uj menházban is, a csúcson is másutt állhatott a műszer, mint jelenleg az enyém. Az előbbi helyen a műszert az asztalon olvastam le, az utóbbin pedig a háromszögeleti pont felé egy méter magas halomra tettem le a műszert, — tehát a különbözet nélküli ellenőrző számitás csak a véletlen müve. Jó eredmény lett volna az 1—2 méternyi különbözet is, mert a két pont közötti relativ magasság is tetemes, másrészt pedig a két pont vízszintes távolsága meghaladja néhány méterrel a 3 kilométert.

Ezen kivül még több oly pont magasságát mértem meg, mely ösmeretes volt, a műszer ellenőrzése céljából, 0.7 — 1.5 méternyi különbözettel. Közölni hosszadalmas volna a száraz adatokat, csak kivánom még megjegyezni, hogy a magasság eme méretével, pl. egy hágón, mely még hozzá jó széles is, csak szemmérték után választja ki az ember a helyet, ahol mér s ha valaki ezt a mérést ellenőrzi, lehet, hogy másutt fog felállani, vagy lejebb vagy lejjebb, minél fogva az így előállt különbözeteket sem a műszer, sem a számitás hibájául nem szabad felróni. Nem is arra való az aneroiddal való magasságmérés, hogy a magasságot tizedméternyi pontossággig határozzon meg; mert a mérésre befolyással biró tényezők a műszertől és tőlünk függetlenek, s hatalmunkban nem állanak, pl. a hőmérséklet, — és oly természetüek, hogy a legszorgosabb vigyázat mellett is tetemes különbségeket adnak.

Kitünik magából a képletből is, ahol az (1 + 0.002 t + t') tényező tisztán a hőmérséklettől függ. Fenti esetben a szorzó 1,085 volt; tegyük fel, hogy ugyanazon a helyeken másnap a t + t' nem 42,5, hanem csak 41,5, akkor ez a szorzó már 1,083-ra változik; tekintve a vele megszorzandó tetemes magasságot, (655,3) világos, hogy már ez is 1,3 méternyi magassági különbözetet ád.

Azért helyesebb az az eljárás, mely a küllég mérésénél a *napi átlagos hőmérsékletet* ajánlja számba veendőknek, — az aneroid észlelés pillanatában megfigyelt levegő hőmérsékek helyett. (L. ifj. *Bodola Lajos* „Útmutatás magasságmérésekre." Term. tud. könyvkiadó vállalat VI. ciklus.)

Ez ugyan rendkivül megnehezíti a munkát, amennyiben a napi átlagos hőmérsék meghatározása minden ponton egy napi időzést kiván.

Miután ritkán van módunkban ezt megtehetni, a megfigyeléseket csak azokban az órákban eszközöljük és jegyezzük fel, amikor a levegő hőmérséke az *átlagos napi hőmérséhez legközelebb áll.*

A bécsi meteorologiai kongresszus ajánlata szerint a következő időszakok a legalkalmasabbak a hőmérséklet megmérésére ;

	reggel	6	óra,	délután	2	óra és	esti	10	óra
vagy	„	7	„	„	2	„ „	„	10	„
„	„	7	„	„	1	„ „	„	9	„
„	„	7	„	„	2	„ „	„	9	„
„	„	8	„	„	—	„ „	„	8	„
„	„	9	„	„	—	„ „	„	9	„
„	„	10	„	„	—	„ „	„	10	„

A három leolvasás számtani közepe adja az átlagos napi hőmérséket, az első három a legpontosabban, utána a többi, amint fel van sorolva.

Ha az átlagos hőmérséket csak az *egyik* állomáson van módunkban megfigyelni, (pld. csakis az alsó állomáson, hol az egyik segéd negyedóránkénti megfigyelést végez, míg a másik a körülfekvő, *de minél közelebb eső* — legfeljebb 2—3 km-nyi vizszintes távolra fekvő — magaslatokon jár egy másik aneroiddal), úgy ezen esetben is megkaphatjuk a megfigyelt állomások közepes napi hőmérsékét, ha tekintetbe veszszük, hogy a légrétegek hőmérséke fölfelé csökken, lefelé növekszik, még pedig

télen .	0·4 C fokkal	minden	100	m-re
tavaszszal	0·6 „	„	100	„
nyáron .	0·7 „	„	100	„
őszszel .	0·5 „	„	100	„

úgy a meghatározandó hely átlagos hőmérséke könnyen kiszámitható, mert a két pont megközelitő magassági különbözetét a III-ik számú táblázatból közvetlenül leolvashatjuk.

Végül, ha egy állomáson sem időzhetünk huzamosabb ideig, úgy az észlelést *abban az órában végezzük, amelynek hőmérséke az egész napi átlagos hőmérsékhez legközelebb áll.*

És pedig:*

Januáriusban	csak	délután	1	órakor.		
Februáriusban	délelőtt	10	vagy	délután	4	órakor
Márciusban	„	8	„	„	6	„
Áprilisban	„	7½	„	„	7	„
Májusban	„	7	„	„	7	„
Juniusban	„	6½	„	„	9½	„
Juliusban	„	6½	„	„	9½	„
Augusztusban	„	7	„	„	7½	„
Szeptemberben	„	8	„	„	7	„
Októberben	„	10	„	„	3½	„
Novemberben	„	10½	„	„	2½	„

* Dr. *R. Rühlmann:* Die barometrischen Höhenmessungen. Leipzig, 1870.

© ÖEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

December hava magasságmérésekre nem alkalmas, mert a kiszámított magasság a valódinál mindig kisebb lesz, vagyis a valódi hőmérsék az észleltnél mindég nagyobb.

Azon esetben, midőn csak *egy légsulymérővel* rendelkezünk, hasonlóképen jó eredményt érhetünk el, ha úgy járunk el, hogy az alsó állomáson tett megfigyelés után azonnal a felsőbb állomásra megyünk, a műszer adatait leolvassuk és ismét visszatérve az alsó állomásra, megfigyelésünket itt újból feljegyezzük. Az első és a második észlelés közepét, melyet az alsó állomáson kaptunk, kiszámítjuk s az így nyert adatokat a táblázatok szerint átszámítván, határozzuk meg a kivánt magassági különbözetet.

Neuhöfer magasságmérő aneroidja pontosság tekintetében kiváló s a legmesszebb menő követelményeknek is megfelel.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy Bodola idézett műve, valamint Cséti Ottó és Kruspér István a földmértant tárgyaló tankönyveikben a magassági különbözetet úgy számítják ki, hogy a 0° C-ra és a higanybarometer állására redukált aneroid állások különbözetét keresik millimeterekben kifejezve; s erre a célra szerkesztett alkalmas táblázatokból az *egy millimeterre eső emelkedést vagy esést* határozzák meg méterekben kifejezve s az eredmény a barometer-állások különbözetével megszorozva, szolgáltatja a keresett magasságot.

Ez némileg eltér a Neuhöfer számításaitól (III-ik sz. táblázat), eredményre nézve azonban mindegy.

A fenti megfigyelést pedig alapul véve, a számítás a következő képlet szerint történik:

$$M = (b'_0 - b''_0)\,\frac{29{,}288\ (545{,}75 + t' + t'')}{b'_0 + b''_0}$$

Ezen képlet *második* fele azon magassági különbözetet adja, mely egy millimeternyi barometer-változásnak (emelkedés, vagy esés) felel meg; nevezzük ezt m-nek, akkor a fenti képlet lesz

$$M = (b'_0 - b''_0)\ \text{m méter}$$

amely képletben b'_0 az egyik, b''_0 pedig a másik állomásnak barometer-állása, 0^0-ra és a higanybarometer állására visszaszámítva.

A $(b'_0 + b''_0)$ összegnek értékére, valamint a $t' + t''$ és $b'_0 + b''_0$ összegeknek kijavítására az idézett művekben táblázatok vannak, melyek szerint a számítás igen gyors és pontos.

Idézett példánkat megtartva,

$b'_0 = 700{,}10$ mm
$b''_0 = 644{,}94$ „ $t' = 22{,}0$
$(b'_0 + b''_0) = 1345.04$ mm $t'' = 20{,}5$
$(b'_0 + b''_0) = 55{,}16$ „ $t' + t'') = 42{,}5$ v. is 43

Az 1 mmnyi barometer-állás különbségnek megfelel: (m)

1340-nek	11,93	és 40°-nak	0.87
5 „	0,04 (levonva)	3 „	0.09
1345 „	11,89 felel meg	43-nak	0,96 felel meg,

minél fogva m = (11,89 + 0,96) = 12,85 méter 1—1 mmnyi esésre, és végül

M = (55,16 × 12,85) = *708,8* méter-

magassági különbözet a két pont között, — mely ugyan az első számítással szemben 2—2 mnyi különbözetet ád, de tekintve az említett viszonyokat, az eredmény kielégítőnek mondható, különösen, ha a két számítás számtani közepét veszszük.

Ujítás a postán.

A kereskedelmi miniszter az ajánlott levelek és postacsomagok felvételének egyszerüsítése érdekében üdvös rendeletet adott ki, mely f. évi szeptember 1-én lépett életbe. Eddig a felvevő tisztviselő az ajánlott levelet és postacsomagot a felvevő könyvbe jegyezte be, s azután állította ki a föladó vevényt.

Az uj rendelet szerint az eljárást másoló papirral végzik. A felvételi könyv egyik lapja recézett vevényekből áll, melyre a tisztviselő főlirja a cimzett nevét, mely a következő oldalon másolva a postahivatal számára marad vissza. — Ezen eljárás igen egyszerü, gyors és a közönséget a hosszas várakozástól megkiméli, a tisztviselőnek pedig kevesebb munkát ad.

Ugyan mikor fognak a mi ministeriumunkban ilyen praktikus egyszerüsítésre gondolni? Pedig nagy szükség volna reá a kincstári anyagok eladásánál, legeltetés és erdei melléktermékek értékesitésénél.

A mult évben történt változtatás a bárcázásnál, de ez a változtatás sem a közönség gyors kiszolgálásában nem nyilvánult, hanem ellenkezőleg, annak megvárakoztatását és a tisztviselő erdőgondnok munkájának $^1/_3$ részbeni megszaporodását okozta.

A faanyagok kiszolgáltatása a régi rendszer szerint úgy történt, hogy az erdőgondnok kiállított két bárcát és ott, hol a gyakori falopások miatt az erdőtörvény 115. §-a van életbe léptetve, az erdőőr kiállította a faszerzési igazolványt.

Az uj bárcázási eljárás szerint az erdőgondnok a kiutalványozott fáról kiállittat egy köbözési kimutatást, felülvizsgálja ennek adatait, bejegyzi a hármas rendszerü füzetbe.

Mit tartalmaz ezen füzet?

1. Egy fizetési jegyet, melyet folyó számmal kell ellátni; bejegyzendő a keltezés, a vevő neve, az utalvány száma, az erdőgondnokság neve, üzemosztály, vágássorozat, tag, osztag, értékosztály, a kiszolgáltatandó fa darabszáma, köbtartalma, egyes ár, pénzösszeg, az utalványban befizetett összeg nagysága, érvényesség és végül az erdőgondnok aláirása.

2. A második fizetési jegyet, mely ugyanazt tartalmazza, csakhogy az utalványozott összeg helyett a faanyag nemét jegyzik be.

3. A kihordási jegyet. Erre reá jő a folyó szám, a kel-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tezés, a név, az erdőgondnokság neve, üzemosztály, vágássorozat, tag, osztag, a kiszolgáltatandó fa darabszáma és köbtartalma, pénzösszege és a kiszolgáltatási záradék az erdőgondnok nevével.

Ezen bárca kiállítása után az óvadék, hivatkozással a bevételezés és fizetési jegy tételeire, a pénznaplóba kiadásba helyeztetik.

A fizetési jegy adatai ezután bele jönnek egy elárusítási jegyzékbe és csak ezután a levágott egyik fizetési jegy és a kihordási jegy igazolványa.

Míg mind ezt a müveletet az erdőgondnok kiállítja, kipihenheti az ut fáradalmait a befizető fél; az erdőgondnok meg körmölhet napkeltétől napnyugtáig.

Ne csodálkozzunk egy cseppet sem, ha a magánvevők mily nehezen szánják reá magukat a kincstártól való vásárlásra és inkább mennek a jóval drágább fakereskedőhöz; ne csodálkozzunk azon, ha a legtöbb erdőgondnok a kisebb eladást a minimumra szoritja le; ne csodálkozzunk azon, ha a legtöbb erdőgondnok fázik a házi kezelestől. Egy kis változtatással pedig, a mihez az iránynelvet a vasuti kezelés és ujabban a posta is behozta, az erdőnek sok kincsét tudnók értékesiteni.

A mostani ujabb bárca-rendszernél csak a következő változtatást találnám szükségesnek: (lásd oldalt.)

Az erdőgondnok kezeinél maradó fizetési jegyen a fanyag bejegyzésénél, miután arra igen kevés hely van hagyva, annyi hagyandó meg, mint a kihordási jegynél, s három bárca egymás alá helyezendő; a három jegy mindegyike más és más szinü (veres, fehér és zöld) papirra nyomtatandó, a leszakitandó recézve legyen.

A kiállításnál a két jegy közé egy-egy indigó papir helyezendő el; a felső fehér lap a füzetnél maradna, a veres és zöld meg a félnek adatnék, a miből egyik a kiszolgáltatás után az erdőgondnoknak visszaszolgáltatható lenne, a másik a félnél maradna a fa jogos szerzésének igazolásául.

Ezen eljárás mellett csak egy bárcára kellene irni, tehát kétszeres munkát takaritanánk meg.

Különösen a hol évente 1000—1500 félnek kell fát kiszolgáltatni; kis változtatással sok munka megtakarításról van szó. Ezenkivül az idő pénz!

Magyar királyi államerdészet.

Fizetési jegy sz.

.....190.....-án

.....i lakos az

190..évi.....szám utalvány-jegy alapján

a.....i erdőgondnokság

.....ü. o. .....v. s. .....tag

.....oszt.-ban (.....

értékosztály)

erre az 190..évi.....sz. utalvány-jegy

szerint fizetett.....K.....f, kiegészitésképen most fizetett

Érvényes:

.....

m. kir. erdész.

Magyar királyi államerdészet.

Fizetési jegy sz.

.....190.....-án

.....i lakos az

190..évi.....szám utalvány-jegy alapján

a.....i erdőgondnokság

.....ü. o. .....v. s. .....tag

.....oszt.-ban (.....

értékosztály)

fizetett, minek folytán fenti.....

részére kiszolgáltatható.

Érvényes:

.....

m. kir. erdész.

Magyar királyi államerdészet.

Kihordási jegy mint igazolvány sz.

.....190.....-án

.....i lakosnak az

.....i erdőgondnokság

.....ü. o. .....v. s. .....tag

.....osztagban.....

kiluvarozás gyakorlása az 190..évi.....sz. fizetési-jegy alapján megengedtetik.

Érvényes:

.....

m. kir. erdész.

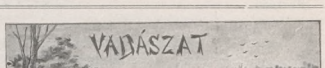
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az O. E. E. f. hó 17-én fogja megtartani ezidei nagygyülését. Ugy értesülünk, hogy ezen alkalommal a tagok nagy része *Darányi Ignácz* volt földmivelésügyi minisztert az egyesület igazgatóságába szándékozik beválasztani. Lapunk zártakor még nem tudhatjuk, sikerül-e *Darányi* beválasztása vagy sem. Mi szivből örülnénk, ha sikerülne, mert az ő személyében nemcsak a kiváló hazafit, hanem hazánk mindkét gazdaságának lelkes, fáradhatatlan munkásságu férfiát is tiszteljük. Méltóbb embert aligha találna az egyesület *Darányi*nál, ki hosszu miniszteresége alatt sok érdemet szerzett erdőgazdaságunk körül, s évek hosszu során át ügyesze is volt az O. E. E.-nek. Ha őt az igazgatóság tisztes karába beválasztjuk, nem annyira őt, mint inkább az egyesületet és önmagunkat becsüljük és tiszteljük meg ezzel.

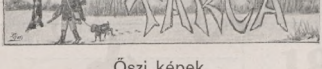
Borsod-Gömör-Heves megyék erdészeti egyesülete. Tagsági dijat fizettek 1905-re: Ferster Ede, Bárdosy Miklós.

A jó lövések titka.

Talán csak nem gondolják, hogy annak a derék magyar mérnöknek akarok konkurenciát csinálni, a ki zseniális találmányával a tengeri ágyúk eddigi 20 percentes találó képességét 80%-re véli emelni. Nem; én többet kivánok (!!), t. i. nemcsak találni, hanem — jól találni. Azt szeretném ugyanis kisütni, hogy hova lőjjön a vadász, ha azt akarja elérni, hogy meglőtt vadja ne a szomszéd területen hulljon el. Ez pedig nem kis feladat ugy nekem, mint a vadásznak, tehát érdemes felette kissé elmélkedni annyival is inkább, mert mint tapasztalom: a hány vadász, jobban mondva a hány puskás, annyiféle vélemény. Én azonban a számtanon kivül más teoriát nem igen tartok nagy becsben, (ezt az egyet is csak azért, mert sohasem csalja meg a praxist), tehát most is arra az utra lépek, a melyen kellemes és kellemetlen tapasztalataimat gyüjtögettem; ezeket fogom elmondani igaz valóságuk szerint. Lesznek itt talán hihetetlen részletek is, de hát minden *ócska* vadász tudja, hogy éppen ebben a hihetetlenségben rejlik a lövések titka. Huszonkét éve mostantájt, hogy a honti erdős bércekre sipolni mentem a szerelmes bakokat. Kezdő puskás lévén, jónak láttam előzőleg tanácsot kérni az én öreg vadászprofessoromtól, a ki 78 éve dacára gyalog járta vélünk a fárasztó turokat és oly biztos kézzel duplázta

Őszi képek.

Irta: *Lakatos Károly.*

Sárgába játszó sápadt fuvalom omlik szét az ég kifakult liláján s úgy tetszik, mintha színes üvegburra fogná körül a lentvaló letarolt, sorvatag világot, melynek a szine is éppen olyan, mint az a sápadtas, reszkető csillogás, a mely reá szakad.

A mezőn hiányzik a nyüzsgés, eltünt a sárga kalásztenger, melyből kék szarkalábfejek, égő pipacsok virítottak ki a tág rónaságra, mig felettük a pacsirta hinté dalvirágait.

Mese már ez.

Pedig még ragyogás kél játszó napsugár nyomában és még itt bolyong az elreppenő illat, mintha most fakadt volna üde virágsereg kelyhiből — s im, mégis élettelenül hull alá az elfakult szirom . . .

. . . Mikor a hűvös őszi lehelet a virág szirmaiban elhervasztja az élet szinét — mindig úgy tetszik nekem, mintha bús lengésében haldokló zokogását hallanám és én istenem, mily megkapó ez a néma feloszlása a természet szent költészetének s milyen csöndes elmúlás ez, milyen álmatag, milyen zajnélküli a mező haldoklása!

Fűszál kimulása, kései virágok fonnyadása megesik csendben, szinte észrevétlenül . . . a természet végsőhaja virágillatban oszlik el és nincs panaszszava, mert remény csirján érik meg a csöndes elmúlásra. Csak a szine változik meg: sárga az arca, melyen piros szineket ver ki az élet utolsó fellobbanása; azután az is elfakul. És mily igaz, hogy a „vándor fecskemadarak, szürke kis pacsirták az utolsó sóhajok. És a nagy késképben felszálló, ragyogós fehérszárnyú kócsag a darvak útján, az már a felszabadult lélek".

Mily szép, mily poetikus ez az átmeneti élete a természetnek: mikor a ragyogó ifjúság aranyára szolid ezüsthavát hinti az öreg idő . . . Ki tagadhatná, hogy fű, fa, virág alvásában és a „föld urának", az embernek, csendes álmában nincs valami egyöntetűség, valami közös vonás. És vajjon az ember selyemszemfedőjét nem a szent sejtelem szálaiból szőtt remény csipkéi fonják-e körül? , . .

— — —

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

le a fekete csürhe ördöngős futárjait, hogy sok hires íjjúvadász megirigyelte volna tőle. *Hát kedves öcsém, mondá az öreg, csak a nyakra fogni mindig, az a biztos lövés.*

Ennyiből állt az oktatás, ez volt az én útravalóm, melyből sokáig nem fogytam ki, pedig . . . . nó de lássuk, hogy is történt mind, a hány. Eleinte a Miso vadőr sípolt, mig magam meg nem tanultam és ugrott is a bak, még suta is elég bőven, de a — nyaklövés!! Három nap — három bak, t. i. fütyült az én fütyülőmre, minek folytán mind a hármat nyakon akartam lőni. De azért egy hét mulva ismét ott fütyörésztem és midőn az első bak beugrott, nem lévén tovább 8—10 lépésnél, a bal csőből 0-ás seréttel nyakra fogtam és az én szép bakom ugy földhöz vágta magát, hogy csak ugy nyekkent bele. No lám, gondoltam magamban, mégis csak igaza volt az öregnek; ez aztán lövés, egy lépést sem tesz a vad a tűz után! Boldogan támasztottam a fához füstölgő puskámat, letettem a tarisznyát és már a bontó kést is elővettem, mikor egyszer csak az én özem lábrakap és mint a nyil, le a völgybe! Kerestem én azt sötét estig, másnap kutyával is; vér volt annyi, hogy valami sok nem maradt benne, de az őz elünt örökre; én ugyan többé sohsem láttam, pedig most is megismerném a szép, erős páratlan hatos agancsáról.

Egy téli hajtóvadászaton már jó előre hallottam, hogy valami érdemes vad törtet felém s szinte elbizakodottá lettem a szörnyű ánduntól, melyet az iránt éreztem, hogy ez a bizonyos áldozat tűzben fog előttem fetrengeni. Kész állásban vártam és csakugyan kitör egy öreg emse 7 malaccal. Az emsét nyakra fogom s midőn orrára bukik, a serétes bal csővel szépen — elhibázom az utolsó malacot. De alig hogy ezt konstatálom, az emse felugrik és neki a sűrűnek, mintha bizony kutyabaja se lenne. És hiába kerestük egész délig. Én azonban nem birtam megnyugodni és délben kihirdettem Szvatopluk dicső ivadékai között, hogy 2 forintot kap, a ki a disznót előteremti. Nyomban el is indult az egész sereg és a disznót — megtalálták; de hol, uramfia, egy kilométernyire a lövés helyétől! *A nyaka át volt lőve* amugy takarosan, amint azt a 450-es express szokta cselekedni.

Más alkalommal egy jó pajtásom szarvasbőgésre hívt; együtt járkáltunk, megállapodván abban, hogy egyszer egyik, máskor a másik lő; hibás lövésre szabad a másiknak segíteni. Volt elegendő vad, nem nagyon agyarkodtunk egymásra. Éppen rajtam volt a sor, midőn hajnali cserkésztre elindultunk. Már jól kivirradt és még semmi sem jelentkezett; rágyujtottunk egy-egy cigarettára és szinte felületes figyelemmel ballagva diskuráltunk az esti cserkészetről. Egyszerre csak mindketten szimatolni kezdünk és megyünk a dőgszag után, mely orrunkba vágott. A lelet bizony nem nagy örömünkre vált, mert az egy szép nagy bika volt, melynek *a kamráján tátongó sebjéről* felismertük az én pajtásom Werndl golyóját. Ezt a bikát 2 nappal előbb lőttük meg, de a kimúlás helyétől nem kevesebb, mint 5 kilométerre!

Mikor ezen hihetetlen látvány felett álmélkodva tanakodtam, azt mondja a pajtásom: ugyan hagyd el, hisz nem ez az első s nem is az utolsó eset, hogy a halálra sebzett vad szinte gyalogszerrel iparkodik a másvilágra, akkora utakat tesz; velem — mint mondá — az is megesett, hogy megebédeltem a lelőtt szarvas mellett s e

---

Még visszhangzik a pacsirta dala, még belezeng a titokzatos égi hangok echója a fülbe, mint a mikor ráborult a zöld rónaságra a csillaghimes homály: az alászakadó nyári est a maga sajátságos, értelmetlen, hangzavarával, mely telezsongta a csendes téreket; de azért már a madár délvidékre szállott. A tarka lepkének megbénult a szárnya s lehullott a sárga kopárságra, mely felett hideg fuvalom lengedez, gyilkolója a gyenge életnek, kárhozata elreppenő lelkek őszi fényözönné vált halálsóhajainak, melyek virágok kelyhiről szabadultak, lepkék, bogárkák, fűszálak sóhajában szakadtak le az élet ágáról.

Vajjon eljutnak-e a csillagok honába? Vajjon a fénysugár égi országútján elérnek-e oda, ahhoz a fenséges batériához, melyből annyi hévség sugárzik szerte a szivekbe, virágok kehelytitkaiba, szálló illatárba — s a mely megédesíti a szüzies szirmokat, szivek dobbanását?

— — —

Elkapta az őszi szél fürjmadár szólását, nem is hozta vissza; az ösztöne meg magát a madarat vitte messzemesse, túl az óperenciákra — a gólya után, a „ki" mostan delikatesznek apró krokodil-csimotákat zabál talán alföldi zöld békák helyett, a mik olyan szép nagyokat tudtak „lejteni", ha utánuk sétált a piros lábaival.

Ám békáékra rossz idő jár már; nincs is kedvük a vecsernyezéshez, csak ümmögetnek, hümmögetnek nagy mogorván, csodálkozva, hogy olyan metszőre vált a jó langyos tóviz, hogy némely hórihorgas madárság oda is hagyta már, nehogy elfagyjon a lába tőle.

A békák helyett most már a zimankó muzsikál keserves dallamokat s a pólimadár jajgat bele szelek siralmába.

Pedig virág van még mindenfelé, őszi virulat. Fü is zöldül, lomb is üdén bólintgat a galyon; hanem a légben fénylő őszi szálak úsznak tova, egyre több, mindig több, mintha elszakadt ezüsthuzalok lengenének szerte a táj felett. Egyszer aztán leszáll valamennyi s kiterül a zöld réten a halotti szemfedő. Hosszú selyem szálakból van szőve minden ize, fehér, rideg fényt lehel rá az éjszaka és ezüstgyöngyökkel hinti tele a rózsaszinű hajnal. A nagy temetésre virágot szór a nap, ékes, de sárga virágokat; ám a felséges szép égi láng akkor is mosolyog az örök természetre, mikor igy, egy-egy darab időre magára vonja azt a szemfedőt: meghal. Tudja, hogy ez az elmúlás inkább csak rejtőzködés, melyben a megújulás szelleme leng.

Hanem a madárdallal lassanként kihal erdőnek, mezőnek minden költészete, elmúlnak bájai: megbetegszik a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

közben kelt csülökre, pedig ugy *platton volt lövе*, hogy cirkalmozni sem lehetett volna szebben.

És ez az én pajtásom elősorol nekem még egy egész litániát az ő személyes eseteiből és hallomásaiból annak bizonyítására, hogy a kamra lövés is nagyon bizonytalan.

Most már aztán azon kezdtem tanakodni, hogy hova lőjjünk akkor, ha se nyakra, se kamrába lőni nincs kedvünk. Erre a véletlen tanított meg. Ugyanis néhány évvel ezek után ismét szarvasbőgésen cserkésztem egy szép őszi hajnalon. $^1/_{\text{c}}4$ lehetett, midőn egy mély útban leguggolva szemléltem az irtás fiatal sűrűségeit, melyek legkedvencebb helyei az éhes szarvasoknak. Kis vártatva tőlem mintegy 100 lépésnyire mozogni véltem az őles Epilobiumot s megfeszített figyelemmel fürkésztem ezen tájat. És valóban, egy szarvasbika kétségtelen körvonalait vettem észre s azt is láttam, hogy az állat mohón falatoz a harmatos fűből. Oly szépen fordult felém a bal oldalával, hogy ámbár csak a vállapját láttam jól, de mégis kedvem került lövésre és rá is sütöttem a 450-es expresst. Erre aztán remek látvány következett, a minőben még addig nem volt részem: a bika tűzben hanyatt vágta magát és mire hozzáértem, már nem volt szükség kegyelemre sem. Kiváncsi voltam a lövésre s ekkor meglepetve láttam, hogy a hol ilyen jól találtam, oda biz én soha sem szoktam célozni, t. i. *magas vállapon*, a gerinc alatt tátongott a véres seb. Ez a dolog kezdett engem különösen érdekelni s a nélkül, hogy valaha valakinek szóltam volna, ha golyós fegyverrel, álló nagy vadra lőttem, mindig a vállap és a gerinc közötti testrészt vettem célba. Persze, hogy nem mindig találtam, már csak azért sem, mert ez meglehetősen nehéz, homályos centrum, melyet majdnem minden esetben keresni kell, de ha oda találtam, az eredmény mindig ugyanaz volt, t. i. a vad nyomban összeroskadt és igen gyorsan kimult. Különösen elfogult vagyok ezen felfedezésem iránt, mióta egy izben igen diszes társasággal voltunk erdei kiránduláson, mely egyszersmint tanulmányút is volt. Én magammal vittem a főnökömet egy csövű, kitűnő golyós fegyverét, hogy ne legyünk egészen fegyvertelenül. Ebédközben jelenté az egyik erdőőr, hogy jöttében nem messze a delelő helytől egy beteg szarvastehenet látott, melynek az elsö bal lába teljesen el van törve úgy, hogy csak a bőrön lóg. Mint az erdőőr mondá, a beteg állat felriadt ugyan, de látta, hogy nehány száz lépésre ismét lefeküdt; valószinü, hogy ott is maradt. Megállapodtunk, hogy ebéd után arra vesszük utunkat. Ugy is történt és a beteg tehenet is megtaláltuk. Mintegy 100 lépésre közeledtünk hozzá, midőn három lábára feltápászkodott és félénken bámult felénk. Főnökömtől utasításra célba vettem, hogy megszabadítsam nyomorúságától és a durranás után a tehén helyben összeroskadt. Persze nagyszerű ovációban részesíttettek, különösen a laikusok, de még a főnökömben is úgy nyilatkozott, hogy szebb halált az égből sem kaphatott volna a vén koldus tehén. Az én örömöm azonban csak akkor volt teljes, midőn ismét a magas vállapon találtam meg a golyóm nyomát. Ez már akkor mintegy tizedik sikerem volt hasonló lövésekkel s kétségtelenné vált előttem, hogy ennél, t. i. a magas vállap lövésnél, biztosabb lövés nincsen. És bár az is igaz, hogy nagyon finom, biztos célzást igényel, mégis nagy

---

sorvadástól. Elhalványul a színe, szederjessé válik az arca s lassanként elszórja minden megmaradt díszét, cicomáját magától.

Minek is a hiúság pompája, ha meglebbenti szárnyát a mulandóság fekete madara s penészszag kezdi elölni az illatot.

Pedig már érezzük a titkos suhintást, a dermedet érintését idegen illatával és fonnyadás, sápadtság, lombnak tarkálása, levelek hullása kél a nyomában s az elmúlás szomorú hangulata megérinti a szivet, virágot, driadók lelkét egyaránt. A természetet lassankint megszállja az agónia, hogy nemsokára elmerüljön a halálos dermedetbe.

— — —

Amoda messze, kéklő hegyláncok futják körül a szemhatárt. Itt-ott völgyületek hasítják ketté hideg sziklakebliket, melyek mélyén zajló patak rohan tova borzas hullámaival. Odvas fűzfák állonganak a partjain, miknek árnyékot már nem vet leveletlen üstökük, mely régen elhullatá díszét — a hideg földre, mormoló patak vizébe, mely tovakapta, messze vitte a sorvadt növényi testeket.

Kerüli a madár, elfut az árnyék is a lekoppadt ácsorgók vázaitól, csak a szél zörög száraz üstökük közt és susog nekik valami szomorút: mementó, mementó! . . .

Könnyet hullatnak rá az öreg legények* (a keserűséget meg az örömnapot is könnyel ünneplik meg) s nekik ez jól esik. Így adta az Isten. Nádak is hajlongnak a pataknak partján, integetnek erre, integetnek arra, de nincs ki megértse, a ki viszonozná köszöntésüket. Oda van az élet, megbénult, kihalt a természet mozgalmas világa a nagy sorvadásban, mit szétlehelt a mulandóság angyala, hogy *erő* érjen meg benne egy új serkenethez.

Eltüntek a tarka pillék, az aranylegyek, ragyogó fénybogarak játszi seregei, legfeljebb egy-egy elárvult szitakötő csillogtatja meg fényes testét a kacér őszi fényben, mely sárgára, pirosra fest mindent, mert a frivol szineknek van most divatjuk, a mi züllést jelent . . .

Száraz ágak zörgésével, levelek táncával, kifakult színek szintelenségével kitöltött hangulat terül szét az egész táj felett. Szomorúan jár körül tekintetünk — csak egy kissé üdébb szint, hervadatlan virágfejet, vagy — ah! — egy szemnek kedves élő lényt keresni.

Hiába.

— — —

Hegytől messze, kint a délibábos rónán, ahol a „szőke"

---

* Az ős nedvdús fűzfák nemcsak nyáron, de vizgazdag években őszszel is hullatják „könnyeiket" úgy, hogy szinte megázik az ember a füzes erdőben.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vadra legajánlatosabb már csak azért is, mert ha az ember nem is találja el a legjobb pontot, a kis eltérésű hibák még mindig kitűnő eredményt adnak olyan értelemben, hogy a vad vagy sértetlen marad, vagy pedig néhány száz lépésen belül megdermed.

Midőn ezen tapasztalataim meggyőződéssé váltak bennem, akkor kezdtem azon töprengeni, hogy miért ajánlotta hát nekem az én öreg bácsikám olyan határozottan a nyaklövést? Ennek is megtaláltam a nyitját. Tudjuk azt, hogy az emberek vagy nagyon beszédesek, vagy nagyon hallgatagok. Az én öregem az elsőkhöz tartozott, tehát nem igen lehetett neki kedve ahhoz, hogy nekem hosszú prédikációkat meséljen a lövések ezerféle eseélyeiről; de viszont látva az én rettenetes ambiciómat, a legrövidebb tanácscsal iparkodott engem jó irányba terelni azon meggyőződése alapján, hogy a ki mindig nyakra céloz, az nagy átlagban igen jó eredményhez jut. Ugyanis ezzel a törekvéssel szinte vérébe ültődik a vadásznak, hogy a vadat mindig elül, tehát a legnemesebb részén vegye célba s ha nem is a szó szoros értelmében vett nyaklövéssel teríti azt le, de a nyaklövésre szokott fogással legtöbbször éri el a biztos lövést, mely által t. i. a vadat igaz vadászhoz méltóképpen ejti zsákmányul. És én, bár mint elmeséltem, sokszor és sokáig bosszankodtam ezen szokásom miatt, mégis ha valami kis vadászpajtásom éppen hallgatag kedvemben járulna hozzám jó tanácsért kérdésével, biz' én is csak azt mondanám neki, hogy *„csak a nyakra fogni mindig, az a biztos lövés."*

Nimród.

A szakértő.

A vadászok nagyrésze a fegyvert olyan *„mellékes féle"* dolognak tekinti, ami tulajdonképen csak arra való, hogy kiegészítse a „vadász" fogalmát, díszét és értelmét képviselje, mint felkiáltó jelen a — pont (!) A másik rész pedig olyan igényeket fűz a fegyverhez, hogy ha azok mind valóra válnának — akkor megszünne a fogalom: — *vadász*. Ha e szavakat figyelemmel olvassuk, megértjük, hogy a fegyver minősége, alkatrésze, tartóssága és lőképessége igen sokféle elbírálás alá esik — mit megítélni — gyakorlati használhatóság tekintetében — csak a fegyver gazdája tudna. Igy megesik aztán az, hogy a fegyver csak durran, de mit sem ér, a gazdája vele meg tökéletesen megelégedve van, mivel lőképességét irásbeli referentiak garantálják, másrészt pedig sok vadász a fegyverétől annyi mindenfélét kiván, hogy ha azok mind meglennének, a puska egyszerüen *„csoda"* lenne.

A vadászok eme véleményét legelsősorban a tolakodó és hozzá nem értő műkedvelők folytonos fecsegései befolyásolják, mert, dacára annak, hogy fegyveriparunk alig, gyárunk meg egyáltalában nincs: mégis, egy ország sem rendelkezik annyi állítólagos *fegyver-szakértőkkel* — mint mi. Ez a menkő nagy szakértelem igen háladatos pályának kinálkozik: be kell tanulni egy néhány, lehetőleg olyan kifejezéseket, műszavakat, miket más alig, vagy egyáltalában sehogy sem ért meg, ehez hozzádni egy pár furat, tekervény, kerettár stb. féle kín magyar szavakat; azokat összekavarni egy pár finn-ugor kifejezéssel, egy kis nyomdafestékkel összeállítani — kész a *fegyvertechnikus*.

---

viz kanyarog az egyenes síkokon végig, — ott valamivel tovább tart az utolsó virág virulata. Fecske később száll el, nap is hosszasabban ússza meg az ég rónáját. Ki is szívja az ódesség lelkét s sárga lesz a csókjától, ami zöld — és egyszer csak kiaszott múmiák állonganak az imént még szinpompában díszlő virágok helyén.

Sápadtság veri ki magát a hévség nyomában mindenütt, mindenen. A sorvasztó lehelet szétterjed mindenfelé s az elhullatott szirmok, lefoszlott díszek, elhalványult szinek felett szétteríti ama selyemszálakból font szemfedőjét a mulandóság; mely alatt aztán a kis penészvirág virraszta a hamvadó élet csendes álmait.

Hanem a hervadásnak is megvan a maga fokozata; ebben is van rendszer; nem rohamos az. Ámde végre mind hangosabbá válik az elmúlás harsonája a rónák felett is. Elkapja tilinkó szavát a pásztortüzek mellől s viszi, ragadja magával a nagy pusztaságba, a süket régiók végtelenségébe, hol megszelídül a hang, vagy morajlásba oszlik. És mily borzongatók a levegőég zúgó szózatai, az a mormoló zaj, az a csúfolkodó diskant, mely bekacagja manónyelvén a fekete éjek misztériumát. Olykor-olykor siró panaszszavak: egy-egy elhaló fájdalmas madárszólás vegyül bele a vad elem rémes modulációiba s úgy tetszik, mintha a „vezér-ürü" kolompjának ütemes kondulásai szállnának el a fülhöz egy-egy pillanatra s mintha elhaló ének bánatos akkordjai sirnának fel valahol messze, visszaszálló echójaként a letünt szép idők emlékeinek: mikor még a vadvirágos puszta csendes éjeiben páros csillagok méla ragyogása szerelmet sugárzott a vágyódó kebelbe: mikor még a szerelem szava édeshangú tilinkón repesett szerte s szállt a sóvárgó ajakról röpke ének a csillagok felé . . .

Rég elmult ez.

De vajjon igaz-e az, hogy a sorvatag sziveknek a szerelem hamván bolygótüze támad . . . lefutó csillagai a behunyt szemü éjnek? . . .

— — —

Lassankint felölti a puszták világa is a mulandóság teljes képét magára. Nem igen marad rajta semmi üde, semmi zöld.

Az ásító kopár téreken katángkórót szabadítnak neki a kósza szélmanók; majd az aszott növényvázakba akadnak bele s az avar közt kezdenek fürtetni, míg hirtelen nagy lélekzetet véve, fölkapnak egy nagy csomót belőlük s őrült boszorkánytánc forgatagában szerteszórják a világ minden tája felé.

A kifakult nádas ott a tó körül, síró zenével int az ég felé s mintha panaszszavak, nyögések küzdenék fel ma-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A mi viszonyaink olyanok, hogy ha valaki itten fegyvert árusítani akar, akkor elsősorban is nem az áru minősége, vagy az ahhoz megkívántató szakértelem gondja aggasztja az illetőt, hanem a már megszokott módon és úton egyedül a nagy közönség jóhiszeműsége és annak megfelelő módon való kihasználására fekteti a fősulyt. Ezt természetesen csak reklámmal lehet elérni és elég költségesen is. A mi közönségünk — értem alatta a vadászokat — már a fegyver reklámját nem a megszokott érdeklődéssel fogadják, bizonyos idegenkedés vehető észre rajtuk, mit már észrevettek a hirdetők is; most ezt a bizonyos, mondjuk, hogy nem is alaptalan aggódást eloszlatni igyekeznek az érdekelt reklámhősök.

Ujabban a napilapok mellékleteit — bizonyos részletfizetésre ajánlt kiváló minőségü fegyverek (?) kinálása — képezik. Ezen körülményre figyelmet sem vetnék, mert elvégre üzlet az üzlet, mindenki úgy adja el áruit, a hogy tudja, ehez semmi közünk, ezt a kereskedelmi törvény szabályozza; a mi figyelmünket más köti le: a hirdetmény hátlapján a következő szerény kis recept olvasható:

375/904. sz.

Aufrecht és Goldschmied budapesti cég **vadászfegyver-mintáit** a cég meghivására **megtekintettem**, azokat **minőség** és **lövés** tekintetében kifogástalannak, a fegyver árát pedig az általános forgalmi árakkal megegyezőnek találtam.

Budapest, 1904. december 30-án.

(P. H.)

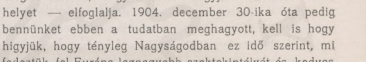
Az Országos Magyar Vadász Szövetség Igazgatója.

Parthay Géza s. k.

Tekintetes vagyis jobban mondva nagyságos *Igazgató Ur!*

Mély tiszteletttel bátorkodunk szives felvilágositásért esedezni; csakugyan *csak megtekinteni* méltóztatott a kérdéses fegyvereket? — vagy pedig alaposan *megvizsgálni*, mindegyiket külön-külön belőni és szétszedni is kegyeskedett? Mert ha ez utóbbi metodus szerint méltóztaiott volna eljárni; akkor nagybecsü nyilatkozatában a *megtekintettem* szót — „egy nagy szarvashibának" kellene minősitenünk; mivel magunk is konyitunk egy keveset a fegyverismséhez, sőt van köztünk még szakértő is; de már annyira mégsem merünk magunkban bizni, hogy egy egyszerü *tekintetre* olyan határozott véleményt merénk publikálni — mint Nagyságod!

Talán még az Országos Magyar Vadász Szövetség sem tudja, hogy igazgatójában milyen fegyverkapacitás rejlik. Minek az a nagy szerénység — ki vele a porondra, ha tényleg Nagyságod olyan szakértő, — mit, engedelemmel legyen mondva, biz' még mi nem tudtunk, de ha jól emlékszünk, még csak hirét sem hallottuk, — hogy egy tekintetre ennyi mindenfélét meg tud állapitani, akkor megis érdemli, hogy hazánk nagyjai között a méltó helyet — elfoglalja. 1904. december 30-ika óta pedig bennünket ebben a tudatban meghagyott, kell is hogy higyjük, hogy tényleg Nagyságodban ez idő szerint, mi fedeztük fel Európa legnagyobb szaktekintélyét és kedves kötelességet vélünk teljesiteni, a midőn t. olvasóink szives figyelmét Nagyságodra fel is hivjuk! *(Yó.)*

gukat, mintha érthetetlen szózatok suhannának szerte a sárgavárak titkaiból.

A haldokló évszak szellemei sóhajtozzák ki tán e panaszhangokat? Avagy talán szárnyaszegett vizimadár siratja elveszteti szabadságát a nád között? . . .

Nagyot kacagnak rá a szélmanók . . . fuit! fuit! — s a másik pillanatban már az országút porát veszik fel szilaj rohanásukkal, hirtelen kerge boszorkánytáncot rögtönözve a ballagó vándorlegény körül, ki átkozódva iparkodik kijutni a porfelhő forgatagából. Ám a jövő pillanatban már az útfélí fák tépett lombjai közt kacagnak a maliciózus szellemek: fuit, fuit! Majd ismét lejebb szállnak, a földet keresik, végig söprik a száraz füvet, a puszta homokját. Hirtelen, messze, vékony hegy emelkedik a homokból, egyre nagyobb egyre magasabb . . . a forgószél szellemei bújtak alá, azok emelgetik. El is fullad a szuflájuk tőle — s ám a homok lassanként leszáll ismét, szétterül simán, mint a sárga pergament. A vándorlegény is tovaballag, a megtisztult levegőben pedig messzire el lehet látni ismét.

— — —

A messze távolban valami kifakult, vöröses sáv kigyózik bele az aljak vedlett tónusába. A halvány fényderengés, mely végig ömlik rajta, elárulja, hogy az egy vizér, a mely még csak nem régen is gyönyörü zöld keretben pompázó tükre volt a szálló felhőknek, górlábú madárnak, mely naphosszat ott ácsorgott a sásai tövénél, csalit vetve az apró halaknak.

Most puszta ez is; a tollas lényt tova viszi a szárnya a tájáról.

A hosszúlábú őrágas madárság is rég elköltözött innét messze; csak a bibicz még nem. A siralmas szólásukkal tele van a puszta: „búvik, búvik" . . .

Egyik-másik felkap a göröngyök közül s repül egy darabbal odább; de aztán ismét csak futásra veszi. Nagyon kelletlenek az istenadták, látni rajtok, hogy mehetnékjök volna, de maradni is szeretnének még. Ide húzza jobban a szivük, az igazi haza göröngyhullámos tájaira, a szegényekéet.

A levegőből is szomorú szólások hallatszanak. Búcsúzkodó szárnyas vándorok beszélnek ott is, amint átlengik a magas kékséget.

Az egész természetet valami megkapó, fájdalmas hangulat lengi át, mint átláthatlan durva köd színpompás tájakat, melyben szétfoszlik minden kép, kialszik minden fény s elvakultan törik meg a rabbá lett napsugár.

Hiába, minden pusztulásra, elmúlásra mutat. Minden-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Vadbőrök értékesítéséről.*

Irta: *Dán Leó*, kereskedelmi tanácsos.**

Néhány esztendő óta a vadbőrkereskedelem óriási fellendülést nyert, jelesül pedig azért, mert a régente teljesen lengyel és német kereskedők, házalók és kisgyűjtők közvetítésére utalt vadbőrkereskedelmünk az utóbbi néhány esztendőben majdnem kizárólag magyar kereskedők kezére játszódott át.

Épen csekélységem kezdeményezésére, a londoni auktiókon, a hol dúvadgerezináink mint „lengyel" vagy „német" áruk kerültek forgalomba, most édes hazánk róka, fa- és kőnyest, vidra, borz, görény és nyúl gereznái mint „magyar termékek" kerültek először forgalomba. Vadbőreinket azóta annyira megkedvelte a nemzetközi kereskedelmi forgalom, hogy ma már egyenesen kérik a magyar termékeket.

Cégem vezette be, nagy anyagi áldozatok árán, hazánkban azon rendszert, hogy a termelő vadász az elejtett dúvad gerezнáit beküldve, mindenkor a napi árfolyamot kapja, a mi által nemcsak a közvetítő kiskereskedők és gyűjtők szükségképeni közvetítési használ kerülte el, de ugyanazt az árt kapta, a melyet a londoni auktiókon értünk el, természetesen a szállítási költségek levonásával. Ily módon vadászaink hozzászoktak, hogy felkeresésük a közvetlen összeköttetést, a mi által eléretett az az őrvendetes ténykörülmény, hogy a rókák ára 6 éven belül ily módon megkétszereződött. Ugyanilyen az arány kb. a nyesteknél, vidráknál és görényeknél, így pl. nyúlkáért azelőtt 14—15 kr.-t fizettek, az idén a nyúlak ára 35 kr. volt.

Nyomatékkal szeretnék rámutatni arra a gyakran észlelt hanyagságra, a melyekkel a dúvadak gerezнái kezeltetnek, úgy, hogy nem egyszer a hiányos vagy hanyag kezelés által a dúvadak gerezнáinak értéke 1/3-ával, sokszor fele értékére csökken. A kereskedelem igen fontosnak tartja a helyes és szakszerű kezelést, épen ezért a legnagyobb gondot és figyelmet kell arra fordítani, a mi által nemcsak az árunak sokkal magasabb értéket biztosíthatunk, de egyben hazánk kereskedelmét is sokkal előnyösebb szinben tüntetik fel a nemzetközi forgalom előtt, a mely pl. a Skandináv félsziget termékeit épen azért becsüli igen magasra és veszi előszeretettel, mert az áruk kezelése mi kivánni valót sem hagy hátra.

Az elejtett dúvadakat gondosan összegyűjtik, lehetőleg a hátulsó lábaiknál összekötve, felakasztva szállítjuk haza és mihamarább igyekszünk a bőrt lehetőleg olyképen lefejteni — borzok és nyúlak kivételével, — hogy a gerezna hason ne vágassék fel. E célból a hátsó lábaknál és faroknál kezdjük a lefejtési műveletet, úgy, hogy az állat húsát egyszerüen kihúzzuk a bőrből. Lehetőleg igyekeznünk kell, hogy e műveletnél a gerezna minél épebb, teljesebb állapotban kerüljön le az állatról, jelesül: lábak, körmök, fülek, orrcimpa és az állarészek sértetlenül maradjanak rajta. A nyúl- és borzbőröknél előnyösebben

* Mutatvány: Remetei Kőváry János *1906. évi Vadász Naptárából.*

** E sorok irója az ismert Dán Testvérek cs. és kir. udvari szűcsök (Dorottya-utca 11.) cég főnöke, ki volt szives felhivásunkra megigérni, hogy cége utján olvasóinknak reánk való hivatkozással, szivesen ad szakmájára vonatkozó kérdésekben felvilágositást és utbaigazitásokat. *A szerk.*

---

ből kitetszik, hogy a természet haldoklásának első percei immár elkövetkeztek. Ámde az első viharok lecsillapultával vannak még jobb pillanatai is a makacs vén rucának: az évszaknak, mely oly nehezen szakad el a hervadástól, melyben pedig lassanként feloszlik a lelke neki. Azok az ezüstszálak, melyekkel tar üstökét kirakta az idő: a halálpompa utolsó díszei már. A szép meleg napok, a bikanyálas őszi tündöklés, kék-eges gyönyörüség — mind-mind csak általtás már, mert „jönni fog, a minek jönni kell" . . . És a bárdalakú árnyak odafönn, a csillagok hazájában, mind ritkábban láthatók, mig egyszer kód szakad a nyomukba — és eltünik az utolsó szárnyas vándor is tájainkról.

Szomorúan csapong utánok a lelkünk. Isten veletek! — Erdő fái felett is búcsúsóhaj reppen, nád is integet nekik föl a magasba: Isten veletek!

. . . Mélázva száll tekintetünk a nagy kék mező felé; ám elsiklik a végtelenbe hasztalanul; nincs, a min megakadhatna a szem többé. Sóhajtva kérdezzük: vajjon látjuk-e még a barna árnyakat? Jön-e a fülünkbe köszöntő szólása vándor madárságnak? Megkérdezhetjük-e virágbimbózáskor: mi hirt hoztok nekünk idegen hazából, krokodilországból, szép madaraink?!

Vajjon ki tudhatná a titkos jövendőt! . . .

Nap nap mellett mind nagyobb urrá lesz a sivalkodó elem a föld fölött, majd kód borul a szemhatár fölé, melyen az idegenszerű, érdes madárszólás küzdi át magát: „kár-kár" . . .

Varjú jár már ottan, az enyészet, pusztulás csunya, fekete hirnöke. Szinte zajtalanul suhannak el a puszta határ fölött a fényes, párázatos légben, ha elpipálta előlük a szél a ködök szufitáit — s lassan elnyeli a távolság a feketeruhás gyászmenetet.

A „muszkaszél" űzi ezeket is már a déli ég lehajlása felé, mert hajh! nagy léptekkel közeledik a sivár jövendő.

A gyűrűzve alálengő falevelek haláltánca már a végét járja. Kényelmesen szökdécselhet az őszi szél a koppadó galy között már. Az avar zörög lábaink érintésére, mint ezer és ezer kiaszott csontváz-telem. Temetőben járunk... Az a fekete gyászmenet minduntalan feltünik . . .

Fönt az égen is nagy a változás. Az áttetsző lilát szétfolyt homály, valami bágyadt szürkeség kopott terítője vonja be. A nap is mind alább száll s nagy lomha madárként csüng helyén, vörös fényt vetve a lombtalan erdőkre, letarolt mezők tájaira.

A halálcsendet csak olykor szakítja meg a varjak egyhangú kárrogása, ólyvek süvöltése a tar nyárfások felett s néhaněha a bokrosokban bujkáló őkörszem csettegő szava.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

történik a lefejtés és a kereskedelmi forgalom is inkább oly módon kívánja, hogy az elejtett állat hasa középen vágassék fel, lehetőleg egyenes vonalban, természetesen itt már a végtagok, fül és orrcimpák sértetlen állapotára nem kell nagyobb súlyt fektetni. A borz és nyúlak kivételével tehát, a kereskedelmi forgalom szempontjából, a dúvadak gerezni legelőnyösebben teljesen egybenhagyva, avagy kereskedelmi elnevezéssel „zsák-formában" hagyandók meg.

A „zsák-formának" kezelése a következő: a lefejtett dúvadak gereznáit szőrrel befelé egy u. n. „tágító deszkára" húzzák. A tágító deszka formája ékalaku és mindig valamivel nagyobb, mint a reá húzandó dúvad gerezn ája. A tágító deszka felül le van kerekítve, oldalain is kerekre gyalulva, hogy a gerezna szőrmejét a reá való húzás közepette meg ne sértse, alul pedig mindegyre kiszélesedő. A deszka alul egyenesre van gyalulva és vastagságban is erősebb, mint a hegyénél. A lefejtett és még teljesen nedves gereznát tehát — mint említettük — kifordítjuk, úgy, hogy a szőre belül legyen és már most hátulsó két lábánál és farkánál fogva, minden erőnk megfeszítésével addig húzzuk, amig azt a gerezna tágulása egyáltalán megengedi. A fejet körül szegezzük, a lábakat kihúzzuk és visszafordítjuk és ezekbe is a benne volt csontnagyság méretnek megfelelőleg készített farudacskát teszünk, a melylyel a mellső lábakat is kifeszíthetjük; a hátulsó lábakból ugyancsak kifejtve a csontot, 6—6 szöggel lehető szélesre nyújtva, hosszában a deszkához szögezzük. Ugyanez eljárás követendő a faroknál is, a melyet szélesre és hosszura nyújtunk, amig a gerezn ának hátulsó részét felül is, alul is egy-egy szöggel a gereznát jól megnyújtva, a deszkához szögezzük és így szellős, olyan helyre tesszük, a hol lehetőségen belül megóvhatjuk a portól. A gereznát már most 1—2 napi szárítás után gondosan lehúzzuk a deszkáról, ügyelvén arra, hogy a gerezna sérülést ne szenvedjen. Nádbolttal vagy egyéb hajlékony vesszővel néhányszor végig suhintunk rajta és aztán visszafordítjuk a szőrös oldalára, most 2—3-szor puhítás céljából megdörgöljük, a fejénél fogva a gereznát néhányszor megrázuk és azt az orránál fogva felfúzve, függő helyzetben helyezzük el. Az így kezelt gereznának értéke 25—30%-al nagyobb, mint a hanyag kezelésben részesülté. Oly területen, ahol nagyobb számban ejtetnek el dúvadak, ajánlatos a gereznákat osztályozni; 1. teljes kifejlett gereznákra; 2. teljes téli gereznákra, melyek kevésbbé fejlettek vagy hibásak és végül 3. selejtesekre.

A kereskedelmi forgalomban a kifejlett téli gereznák egy teljes érték egyedét képezik, a másodosztályba sorozottak félárunak, avagy két ily darab kerül egy tökéletes értékeért forgalomba. A harmadik osztályba sorozottak, vagyis a selejtesek: vagy negyedértékkel birnak, vagy pedig még ennél kevesebb becsülésben részesülnek. Az így osztályozott egyedek rendszerint tizes kötegekbe foglaltatnak össze, a mi által a kereskedelembe hozatalt feléltén megkönnyítik és egyszerüsítik.

Figyelemre méltó jelenség, hogy a mi vadbőrtermékeinknek legfőbb piaca Észak-Amerika és Oroszország, amely kijelentést talán némi idegenkedéssel fogja fogadni a laikus olvasó, de viszont röktön átértjük fenti állításunkat, ha kifejtjük, hogy hazánk termékeit azért veszi Észak-Amerika és Oroszország hidegebb vidékein lakó kisebb sorsu lakosság, mert az ő elejtett vadbőrtermékeik 8—10, sőt sokszor százszor akkora értékkel birnak, mint a mieink és ők így azok értékesítéséből húznak nagy hasznot, legtöbben egyenesen vadászatból élvén. Viszont azonban meglévén a szükségletük, a melegebb szőrmetárgyak beszerzése elengedhetlen reájuk nézvést, szükségleteiket a mi olcsóbb, kisebb értékü vadbőrtermékeinkből fedezik. Azt hisszük, hogy magyarázatunkkal kellőképen megvilágítottuk fenti állításunkat s az érthetővé vált.

Speciálisan vörös rókáinkat veszi nagy előszeretettel Amerika és Déloroszország. Amerikában mindenféle drága szőrmék, jelesül: fekete és ezüstrókák, czoboly és nyestszőrmék utánzatára használják fel és mesteri feldolgozásban kerül forgalomba. Déloroszországban és kis mértékben Törökországban bundabélésekre használtatik. Fa- és kőnyestjeinket főkép Francziaország, mindenek előtt persze Anglia, csakhogy festett állapotban, és kisebb mértékben Belgium veszi és dolgozza fel. Görényeinkért a Rajnamenti szűcsök, Lengyel és Északorosz szőrmekereskedők érdeklődnek. Vidráinkat majdnem kizárólag festési célokra dolgozzák fel. Ezekből készítik a legszebb Sealskin szinre festett mindenféle prémezésekre

---

Ám a madarságban nagy a pusztulás; alig maradt egykét faja az aprajának, azok is mintha nem is volnának, úgy elszéledtek a szem elől. Hanem egyszer csak jönni-menni kezdenek erdőn, mezőn s eleven lesz tőlük a táj. Csapatos rebbenésükkel minduntalan megsuhintják a levegőt.

Hanem az ily csatangolások nem víg kiránduláson ám, hanem a rossz előérzet által előidézettek; a hideg napok bekövetkeztének biztos jelzői.

Főnt az útszéli fák tetejének birodalmában a zúgás már arról ad hirt; a varju is telekiabálja aggságos jóslattal a kopár világot.

És csakugyan, dér veri ki magát a penészszagu földön, mely fonnyaszt, perzsel, mint a kánikulai napsugár. Fekete üszkök támadnak a még el nem sorvadt növényi testeken, azután lesz belőlük por és hamu, mi a fuvalom szárnyán szertezüll s elvész nyomtalanul.

A természet vezeklik ilyenkor.

Nagy gomolyok támadnak az égen, mintha sűrű tömjénfüst szállt volna fel; majd mint egy végtelen halálpárta, szakad rá a sorvatag világra az átláthatatlan ködök fátyola.

Egy reggel aztán arra ébredünk, hogy a szürke lég szeszélyes kanyarulatokkal hulló, egyre hulló ezüst pelyhekkel van telve, melyek eltakarnak mindent, de mindent az álomba szenderült természet ölén.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

alkalmas szőrmét. Borzbőreinket és nyúlainkat Németország veszi és dolgozza fel. Előbbieket az ecsetgyárosok foglalják le a maguk számára, utóbbiak feldolgozásáról pedig a kalaposok gondoskodnak.

Vadbőrkereskedelmünknek talán nem nagy előnyére szolgál az a nagy fluktuáció, a melyen évenként néhányszor keresztül kell mennie. Az árkülönbözetek néha 100—200%-ot tesznek ki s így megeshett az, hogy míg pl. tavaly a hozzánk beküldött rókák gerezináért 14—14½ koronát juttathattunk vadászainknak és a velünk érintkezésben álló uradalmaknak, addig az idén a felét adhattuk értük és épen arra való tekintettel, hogy a magyar vadász az elejtett dúvadak gerezináért munkájának minél teljesebb gyümölcsét élvezze, utasítottam cégemet, illetőleg vadbőr bevásárlási osztályomat, hogy a hozzáforduló vadászközönségnek mindenkor a londoni és lipcsei árfolyamokat tízesse ki, a mi által a kiskereskedők elkerülésével, az egész haszon a vadászé marad. Ez eljárás által véljük legjobban megóvhatni hazai vadászközönségünk anyagi érdekét, amely intézkedésnek már sok ezer magyar vadász látja és látta a közel múltban effectiv hasznát. Dúvad-kereskedelmünk közvetlen lebonyolítási helye első sorban a londoni piac, a mely után nyomban sorakozik Lipcse és Nischni-Nowgorod.

Úgy a kezelést illető, mint a dúvad termékek, gereznák, szarvas és őzagancsok értékesítését illetőleg, cégemhez tanácsért fordulóknak, e lapokra való hivatkozással és a hazafias célra való tekintettel, készséggel adunk felvilágosítást és lássék bár fentiekben adott utasításom a gereznák kezelését illetőleg kissé fáradságosnak, vadászaink már az első kísérletnél látni fogják, hogy a kezelés nemcsak busásan meghozza fáradsága gyümölcsét, de ha gyakorlatra tesznek szert, fentiek szerint oly egyszerűen és oly gyorsan megszokják, hogy a vele járó kis munkatöbbletet, az érdekeltség többé észre sem fogja venni. Ám ez eljárást nemcsak ott kell folytatni, ahol nagyobb vadásztársaságokról és uradalmakról van szó, hanem minden egyes vadásznak is szem előtt kell tartani a fentiekben elmondottakat, ha azt akarja, hogy magyar dúvadjaink gerezináinak a külföld előtt is meglegyen az őt megillető tekintélye, értéke.

Hideg vér.

Kóváry János munkatársunk ugyancsak kedvelt hive lehet Nimródnak, mert — a mint halljuk — a mult héten esztergommegyei vadászterületén midőn szarvastehenekre cserkészett, egész váratlanul 9 drb. vaddisznóval találta magát szemben. Kedvelt vadászati irónk, a ki nemcsak a tollforgatásban mester, de a golyós fegyvert is rendkivüli szerencsével kezeli, a konda két hatalmas agyarasát két lövéssel elejtette. Bár szemtanuk állítása szerint ismétlő puskájával a meredek, ritka hegyoldalnak iramodó fekete csuhások közül még akár másik két darabot is leteríthetett volna, ő most is megőrizte hideg vérét, nem lévén barátja a modern vadászok azon kapzsi szokásának, hogy a hol lehet, vérengzést rögtönöznek a vadállomány kárára, s futni hagyta kancsikat.

Harmadnapra ismét magához vette hűséges barátját, a vadászfegyvert és elment a *Budapesti Hirlap* szerkesztőségébe sajátságos, nájmódi vadászatra. Már épen pihenőre tért a kitűnő vadászcimbora, mikor este 10 órakor hirtelen felzörgették *Rákosi Jenő* kártyájával, ki sürgősen a Budapesti Hirlap szerkesztőségébe hivta, még pedig fegyveresen. Megérkezvén, eléje tárult egész valóságában az az ostromállapot, melyet a szocialista zavargók rendeztek a szerkesztőség ellen. A mint megjelent az ostromlottak között, rögtön vezérükké választották, s úgy védelmezték a sajtószabadság várát a támadók ellen. *Kóváry* ezuttal is nyugodtan és előkelően, hideg vérrel megvédte a várat, igazi vadászhoz illően kevés vérontással.

Lám, a kitűnő vadász itt is megőrizte legszebb tulajdonát: *a hidegvért;* pedig a jók közül is kevés őrizné meg ilyenkor.

I. B.

A vadorzó bosszúja. Az orvvadásznak vagyona nincsen. Ingatlanait, nagy bölcsen, felesége nevére telekkönyvezteti, ingóságai a családtagok tulajdona. Ha titkos útjain véletlenül elcsípik, az enyhén kiszabott, esetleg érzékeny pénzbüntetést nehány nappal leüli a szolgabiróság néhol nagyon is tág börtönében. Itt szövi azután a sötét bosszú érdes szálait az ellen, akinek kötelességérzetéből fakadt ébersége — hiszen a följelentésért a büntetéspénzből most már nem kapja meg papiron sem az őt méltán megillető hányadot — elzárja, bár csak nehány napra is, kellemes és jövedelmező szórakozásától, s ha elmerengve arra gondol, hogy az erdő mélyén, leshelye körül szökdel a hatalmas bak, gondtalanul, bántatlanul, kedveskedve sutáinak — ökölbe szorul kérges tenyere, s a vadőr sorsa meg van pecsételve.

Ismét egy áldozat. *Paur János* a sopronfehéregyházai *Eszterházy* uradalom vadásza őrjáratából hazatérőben az erdőn találkozott jegyesével, aki aggodalmaktól hajtva, szivszorongva sietett elébe. Most már egymáshoz simulva haladtak az erdei ösvényen, de a közelben együttlét csakhamar tragédiára változott. Puskadurranás — — a férfi golyótól találva megtántorodott. A sűrű bokorból *Krenn János* orvvadász, aki *Paur* följelentésére vadorzásért már több izben volt büntetve, ugrott ki még füstölgő puskával. A halálos sebből vérző *Paur* ekkor lekapta fegyverét, s végső erejét összeszedve célba vette támadóját és az ő golyója is talált. A merénylő holtan esett össze, s nehány perc mulva a vőlegény is kiszenvedett menyasszonya karjai között.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

* **Kinevezés.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket és a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában a következő m. kir. erdőgyakornokokat nevezte ki m. kir. erdészjelöltekké: *Mayer Aurélt* (a máramarossigeti m. kir. erdőigazgatósághoz), *Volfinau Gyulát* (a liptójvári m. kir. erdőőri szakiskolához), *Blattny Tibort* (a besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz), *Linhárt Ödönt* (a kolozsvári m. kir. erdőigazgatósághoz), *Januskovecz Pált* (a szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz), *Mocsáry Bélát* (az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz). *Precup Győzőt* (a segesvári m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Pokorny Istvánt* (a máramarossigeti m. kir. áll. erdőhivatalhoz) és *Comaniciu Jánost* (a dési m. kir. áll. erdőhivatalhoz.)

Az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket, a *magyarországi* és a *horvát-szlavonországi* kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat nevezte ki ideiglenes minőségű erdőgyakornokokká: *Bartók Ernőt* (a besztercei m. kir. erdőigazgatósághoz), *Héjj János Istvánt* (a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz), *Gaál Imrét* (a besztercei m. kir. erdőigazgatósághoz), *Mattherny Róbertet* (a vinkovcei kir. főerdőhivatalhoz), *Nagy Imrét* (az otocsáczi kir. erdő hivatalhoz), *Fröhlich Györgyöt* (a dévai m. kir. állami erdőhivatalhoz) és *Toperczer Oszkárt* (a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalhoz).

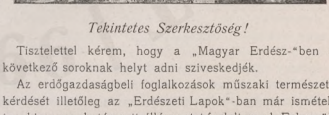
A magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Sándor Jenő* m. kir. erdészt a kolozsvári erdőigazgatóság területéből a *bustyaházai* erdőhivatal területébe helyezte át és az ottani erdőrendezőség vezetésével bízta meg.

* **Kérelem!** A magyar vadászat bibliográfája és authologiájának összeállításán dolgozván, az *Egerváry*-féle „*Vadászlap*"-ot is át kell tanulmányoznom. E lap folyamai azonban nekem nincsenek meg teljes példányokban, miért is az *összes* évfolyamokat kölcsön venni vágyok kénytelen, ha ugyan akadna lapunk olvasói közt valaki, ki nekem ezt a szívességet teljesíteni hajlandó volna . . Viszonzásul szívesen szolgálnék készülő agancstani munkám egy díszpéldányával annak idejében. — Természetesen a szállítási költség engem illet. Lakásom Budapest, II., Csalogány-utca 26. *Lakatos Károly.*

* **Agyonlőtt báró.** Diósjenő, nógrádmegyei községből írják nekünk: *Grotte* Kelemen báró, dúsgazdag porosz mágnás, a ki itt erdőbirtokos, december 6-án két erdésze kíséretében vadászatra indult. Délután három órakor elvált kíséröitől, s ő még tovább is egyedül cserkészett. A mikor este szokott időre nem tért vissza a főerdész házába, a hol lakott, a főerdész keresésére indult embereivel. Egész éjszaka kutatták a rengeteg erdőben s nem akadtak nyomra. Végre reggel kutyavonítás hangzott, s a hang irányában rátaláltak a báróra. Egy fa alatt feküdt holtan, átlőtt mellel. Fejénél vadászkutyája vonított keservesen. A helyszíni vizsgálat megállapította, hogy nem öngyilkosságról, hanem gyilkosságról van szó. A nyomok szerint Grotte báró megsebesülése után még néhány lépést tett, majd leroggott a földre; megmeregedett kezében egy marék földet talált, melyet halálos tusájában markolt fől. Azt hiszik, hogy a bárót egy vadorzó lőtte le.

* **Az Országos Párbajellenes Szövetség** az alábbi felhívást bocsátotta ki: A párviadalok előítéletének fokozatos leküzdése végett szóllítjuk sorompók közé Magyarország művelt társadalmát! A harc Európa-szerte csaknem mindenütt folyik már korunknak eme legnagyobb előítélete ellen. Magyarország a küzdők soráből legkevésbbé maradhat el, mivel éppen hazánk áldott földje az, ahol legtöbb könynyel öntözött vérvirágot termett a letünt századok eme vészes hagyománya. Szövetséget alkotunk tehát, hogy ellene mi is fölvegyük a küzdelmet. Jól tudjuk, hogy a párviadalok nagy előítélete egyszerre nem fog rohamunknak tágítani; de tudjuk azt is, hogy a művelt és emberségés lelkek kitartó együttes küzdelmének sokáig ellene állani nem lesz képes. Meghivunk tehát szövetségünkbe mindenkit, aki ezt a nemes és hazafias küzdelmet föl akarja vállalni. Meghivjuk Magyarország művelt, lovagias férfiait, akiknek vállán a felelősség sulya nyugszik. Meghivjuk Magyarország művelt hölgyeit is, hogy gyöngéd kezükkel a multak véres hagyományait a nemzet homlokáról letörölni segítsék. Meghívjuk az ifjuságot is, hogy hazánk jövendője számára küzdelmünkről termékeny hitet meritsen. Szövetségünket e végből nemzeti alapokra fektettük s más országok példáját nem utánoztuk. Lehetetlent nem akarunk s a lelkiismereteken erőt venni nem szándékunk. Tagjainkat csak igen cseklyi áldozatra hivjuk föl. Pártoló tagjainknak pedig tetszésükre bizzuk a hozzájárulást. A legkisebb áldozat is becses ott, a hol a szándék tiszta. Az egyesített erőkkel minden téren küzdelmet akarunk folytatni a nagy előítélet ellen. A társadalmi fölfogásokat meg akarjuk tisztítani a túlzásoktól és nyegleségektől. Családban, irodalomban, társas életben tartós cselekvéssel akarunk hatni. Elő akarjuk készíteni a törvények célszerü reformját is. És ahol lehet, békítő kézzel korlátozzuk a hiábavaló vérontást. És bizunk benne, hogy küzdelmünk végső eredménye a párviadalok előítéletének kiküszöbölése lesz. Ha Isten is velünk van, ezt a célt a legderekabb hazafiak közreműködésével hazánk hasznára el fogjuk érni. Elnök: *Rakovszky István*, az állami számvevőszék elnöke. Eddig a felhivás. — A ki a nemescélu szövetség iránt érdeklődik s annak kötelékébe belépni óhajt, forduljon az Országos Párbajellenes Szövetség titkári hivatalához (Budapest, V. Dorottya-utca 6. sz.), mely az alapszabályokat készséggel megküldi.

* **Az emberi masina.** Soha komplikáltabb és csodálatosabb gépezetet, mint az emberi szervezet, Ime, minő alkatrészekből vagyunk összetéve mi, egyszerü emberek: Az emberi test 150 darab csontot és 500 izmot tartalmaz. A felnőtt vérének a sulya 15 kilogramm; a szív mérője normális fejlettségnél 15 centiméter; 70-et ver percenkint, 4200-at óránkint, 36,792.000-et egy év alatt; minden szívverés 44 gramm vért indit el a helyéről, naponta tehát 4435 kilogrammot. Az összes vérmennyiség három perc alatt végzi keringését. A tüdő normális állapotban öt liter levegőt tartalmaz: óránkint 1200-szor lélegzünk s ez idő alatt 6000 liter levegőt fogyasztunk. A bőrnek három rétege van, melynek vastagsága 3—5 milimétér közt váltakozik; minden négyzetcentiméterre 12.000 pórus esik; e likacsok egész hossza 50 métert tesz ki.

Tekintetes Szerkesztőség!

Tisztelettel kérem, hogy a „Magyar Erdész-"ben a következő soroknak helyt adni szíveskedjék.

Az erdőgazdaságbeli foglalkozások műszaki természete kérdését illetőleg az „Erdészeti Lapok"-ban már ismételten bizonyos, határozott álláspontot foglaltam el. Felmerült ez a kérdés legutóbb az alsó erdészeti szakoktatást illetőleg megindult tárgyilagos vita során is, ahol ujólag nyilt alkalom az ez irányban vallott nézeteimet teljes részletezettséggel körvonalozhatnom.

A „Magyar Erdész" f. évi 17. számában az alsó erdészeti szakoktatás kérdéséről, *E* betü mögé rejtőző szerző-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

től egy értekezés jelent meg, mely az alsó erdészeti szakoktatás, és vele kapcsolatban az erdőgazdasági szolgálatok műszaki természete dolgában vallott nézet-nyilvánításaimmal is foglalkozik.

Értekezése ezen, az én nézeteimmel foglalkozó, s nevemet többször említő része kapcsán a következő kijelentés is olvasható:

„Sokszor történt a fejem már azon, hogy ugyan mit akarnak szakembereink azzal kifejezni, hogy műszaki szolgálat."

„Legyünk óvatosak uraim, mert ez egy *közveszélyes* szó. *Művelt* és *beavatott* ember előtt ez csak egy *ostoba** rossz kifejezés, ami nem fejez ki semmit, legfőképpen azt nem, amit akar. *Félművelt* és *be nem avatott* emberek előtt azonban ez a szó megjelenik a maga misztikus ködfátyolában, s legalább is a hét titkos tudomány egyikének, sőt legnehezebbjének látszik."

A nélkül hogy ezen, vagy hasonló kijelentésekre, avagy az értekezésben vallott nézetek érdemére kitérnék, csak a következőkre kinyilvánításra szorítkozom:

Bizonyságát adtam eddigi szerény irodalmi működésemmel annak, hogy nézeteimnek nyiltan és tartózkodás nélkül merek mindig kifejezést adni; mert meg vagyok győződve, hogy jó úgy érdekében, a legjobb szándékkal és higgadt hangú értekezés keretén belül fejtegetett nézetnyilvánításom komolyan gondolkodó ember részéről terhemre íratni sohasem fog. Nem is volt okom ezért, hogy álnév, vagy a névtelenség homályába burkolózzam.

Amikor pedig így nyiltan jelenek meg a nyilvánosság előtt, és amikor — mint legutóbb — beigazoltam azt is, hogy mások nézetének tiszteletben tartásával, a magam elvei mellett, tárgyilagos vita keretén belül, van bátorságom síkra állani, — nem lehet okom, de célom sem, hogy a névtelenség kényelmes burkában támadó álarcos lovagokkal szembe szálljak.

A mikor ezért kijelentem e helyütt, hogy tárgyilagos, mások nézetét tisztelő, és a kérdés komolyságához méltó hangon írt értekezésekre akkor, ha a szerző olyan nyilt sisakkal jelenik meg, mint én, készséggel válaszolok, sőt örömmel veszek részt az irodalmi vitában: — kijelentem azt is, hogy névtelen vagy álnév alatt megjelenő, s a nézetnyilvánításaimmal foglalkozó értekezésekre *egyáltalán nem* válaszolok, amint hogy nem felelek még a szerző aláírásával megjelenő olyan értekezésre sem, mely nem a tárgyhoz méltó hangon íratott, esetleg mások személyének megtámadására irányul, vagy legalább is mások nézetéi meg nem válogatott szavakkal ferde világításba helyezni igyekszik.

Fogadja a tekintetes Szerkesztőség tiszteletem nyilvánítását, melylyel maradtam kész szolgája

Beszterczebányán, 1905. december hóban.

Kaán Károly.

* Sajnáljuk, hogy ez a kifejezés lapunkba belecsuszott, — de már megtörtént. Szerkesztő.

Fakihasználási versenytárgyalási hirdetmény.

Gróf Károlyi Lajos erdődi hitbizományi uradalmának Erdődi erdőhivatala ezennel közhirré teszi, hogy az erdődi gondnoksághoz tartozó Gilvács m. kir. államvasuti állomás és a nagykárolyi—somkuti vasuthoz közel fekvő terebesi tartalékerdőnek 911·4 kat. hold területén a föld színe felett található

fatömegének

tölgy és egyébb épületi, műipar és tüzifa készletének kihasználására és eladására nézve hitbizományi bírósági jóváhagyás folytán versenytárgyalás fog tartatni.

Ezen tövön eladandó erdőségnek becsértéke az erdődi erdőhivatalnál megtekinthető részletes becsü szerint 805,018 kor. 60 fillért tesz. A has. onfaállomány köbtartalma mintegy 24338 köbméter, — melyből mintegy 15572 drb rönkő, 16259 drb gerenda, 14247 drb szarufa, 14249 vékonyabb épületfa kitermelhető; a tüzifa pedig 5579 ½ ürméter hasáb és 17564 ürméter botfából áll.

A kitermelésre és kiszállítására az erdődi erdőhivatalnál megtekinthető részletes feltételek szerint 1906. évi január 1-től kezdődő 6 évi időtartam köttetik ki s amennyiben a vételár nem egy összegben lenne kifizetve, a vételár fizetése 6 egyenlő részletben történik és pedig úgy, hogy az első részlet mindjárt a szerződés aláírásakor, a következő részletek pedig minden évben előre a favágatás megkezdése előtt, de legkésőbb 1907., 1908., 1909., 1910. és 1911. évi január 1-én lenne fizetendő.

Vevő köteles minden évben, és pedig 1907., 1908., 1909, 1910., 1911. és 1912. évi december 31-én a terebesi erdőterületből legalább 152 kat. holdnyi letarolt s a vevő által nyert faterményektől mentes területrészt annak irthatása és mezőgazdasági célokra használhatása végett az uradalomnak átadni, úgy hogy 1912. dec. végén az egész terület az uradalom rendelkezésére álljon.

Óvadék gyanánt az összvételárnak 10%-a m. kir. állampapirokban lesz a szerződés megkötése után azonnal az erdődi erdőhivatal pénztárába leteendő, mely értékpapiroknak kamatjai vevőt illetik.

Az erdővételre szóló ajánlatok **1905. évi december 31-ig** egyenesen Károlyi Lajos gróf úr Óméltóságához Stomfára (Pozsony megye) küldendők vagy ott benyujtandók és az ajánlatok mindenikéhez 80,000 korona bánatpénz vagy arról szóló bankletét-elismervény, illetőleg ugyanolyan összegü óvadékképes értékpapir csatolandó, mely bánatpénz a szerződés létrejövetele esetén a leteendő óvadék összegébe fog tudatni.

Az ajánlatokban megemlitendő, hogy az ajánlatot tevő az eladásra szánt faállományt ismeri és hogy az Erdőd uradalmi erdőhivatalnál levő részletes eladási feltételeket megtekintette s azokhoz hozzájárul.

Gróf úr Óméltósága fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül 3 nap alatt szabadon választhasson.

Erdőd (Szatmár megye), 1905. december hó 5-én.

Gróf Károlyi Lajos
Erdőd uradalmi erdőhivatala.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Borsod-Gömör-Kevesmegyék Erdészeti Egyesület-ének alapszabályai *Szénássy Béla* egyleti pénztárnoknál Jolsva (Gömörmegye), egy koronáért kaphatók.

Feltűnést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.

Kitűnő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és ruganyos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan jár, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak

7 korona.

Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

Erdőgazdaság szociális alapon

Irta: ELEK ISTVÁN

kir. főerdész.

Kapható szerzőnél **Egerben.**

Megbizható és **ügynökök** olyan vidékről, **a hol a szőlő megterem** és szőlőmiveléssel foglalkoznak és a hol a Bloxera pusztításait már megkezdette vagy pedig a hol szőlőültetéssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkereseteire lehetnek szert, ha cimüket közlik

Hegyi Lajossal Budapest, Király-utca 13. I.

Szarvasagancsot, Európai, amerikai és ázsiai özagancsot (szibériait is), továbbá jávorszarvas- és antilop-agancsot, valamint kőszáli bak-szarvat olcsón ajánlanak:

WEISE & BITTERLICH, Georgswalde Cschország.

Gazellaszarvak, iramszarvas, indiai- és virginiai szarvasagancsok 2, 3, 4 koronától kezdve.

Aganctáblák, koponyák, szarvas- és őzfejek. Szarvasagancstárgyak.

Vétele agancsoknak és levetett agancs-száraknak, szarvasfogaknak, vadkan agyaraknak.

ELEVEN NYULAT

vásárolok, hol nagyobb mennyiség fogható és fizetek **páronként 11 koronát.** Hálót kölcsönzök díjtalanul, csomagolást nem számitok. A vadbefogás vezetésére saját vadászomat küldöm.

F. HORAČEK

Wildexporteur Martinitz b. Starkenbach, Böhmen.

Faeladási hirdetmény.

A szilágynagyfalusi volt urbéresek tulajdonát képező, Szilágynagyfalu község határában fekvő, mintegy 360 k. hold kiterjedésü beerdősült erdőterületén található 80% tölgy és 20% cserfából álló mintegy 30500 üm^3 hasáb és 20900 üm. dorong tüzifára (1 m, 1 m—1·25 m.) becsült lábon álló összes **faanyaga,** melyben mintegy 4000 drb. kiszámlált, vasuti talpfa, távirda, telephonoszlop-, bányafa, épületfa és egyébb müfára alkalmas tölgyszálfa foglaltatik, — a nagym. földmivelésügyi m. kir. miniszter urnak 77,315. I/a-2. számu engedélye alapján Szilágynagyfalu község házánál **1906. évi január hó 4-én d. e. 10 órakor** kezdődő szó és zárt irásbeli árverésen eladás alá bocsáttatik. Kihasználás határideje 1911. évi január hó 1.

Az erdő a bihari h. é. vasut Szilágynagyfalu, rakodóval ellátott vasuti állomásától vicinális uton 4 km., két más közlekedési uton 2—3 km.-nyire fekszik.

Kikiáltási ár, melyen alul a faanyag el nem adatik, 48824 korona, bánatpénz 4882 korona.

Zárt, — kellően lepecsételt, névvel ellátott, — bánatpénzt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban tartalmazó irásbeli ajánlatok, melyek azon záradékkal látandók el, hogy az illető ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri, magára nézve kötelezőnek elfogadja s azoknak magát aláveti, 1906. évi január hó 4-én d. e. 9 óráig Fazekas János urbéres elnök; — az árverés megkezdése előtt illetve d. e. 10 óráig az árverési elnök kezéhez adandók be.

Utó, becsáron aluli, távirati, valamint kellően fel nem szerelt irásbeli ajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek a szilágynagyfalusi körjegyzőség, illetve a szilágysomlyói m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szilágynagyfalu, 1905. évi deczember hó 7-én.

Fazekas János,
urb. elnök.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdészeti kar tisztelt hölgyeinek figyelmébe!

Szabászati és varró-iskolámban teljes és tökéletes kiképzést nyerhetnek uri lánykák saját céljaikra, valamint oly hölgyek is, kik keresetforrást óhajtanak szerezni és hatósági munkakönyv birtokába kívánnak jutni. **Francia és angol szabásoktatás.** Kivánatra teljes ellátás és erkölcsi felügyelet. Beiratási díj nincs, tandíj mérsékelt. **Widderné Janda Johanna** hatóságilag eng. tanítónézete és női divatterme **Budapest,** VII., Józsika-utca 24. I. emelet.

Állatok tömése. Van szerencsém e lap t. olvasóinak becses tudomására hozni, hogy a jelenkor igényeinek teljesen megfelelő — madarak és szőrmés állatok kitömésére — „Praeparatoriumot" állítottam fel. Midőn ezen intézmény felállítását becses tudomására hozom, egyidejűleg tiszteletteI kérem becses megbizásaival engemet szerencsélteni, és a küldeményt címemre megküldeni. — Árjegyzéket szállítási utasítással kívánatra díjmentesen küldök. — Szives pártfogását és intézményem terjesztését kérve, maradtam Eger, 1905. november hó, hazafias tisztelettel **Divald Gyula,** okl. erdész.

= Megjelent! =

1906. évi Mikszáth-féle Almanach.

A kitünően szerkesztett szépirodalmi évkönyv a magyar irógárda legkiválóbbjainak egy-egy elbeszélését hozza. Ára csinos vászonkötésben az összeg előzetes utalványozása mellett postai bérmentes küldéssel = 2 korona 20 fillér. =

KINCSES KALENDÁRIOM

az 1906. évre.

A gyakorlati élet általános tanácsadója. Rendkivülibb és praktikus tartalommal. X. évfolyam. Ára, kötve, az összeg előzetes utalványozása mellett postai bérmentes küldéssel = 2 korona 30 fillér. =

Legszebb családi lap a

KÉPES FOLYÓIRAT.

A Képes Folyóirat (Vasárnapi Ujság füzetekben) negyedrét alakban, félhavi füzetekben jelenik meg gazdag szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, évenként több mint ezer képpel, minden füzethez külön képmelléklettel. Az új évfolyam 1-sö füzete már megjelent.

Szerkeszti: **Hoitsy Pál.** Főmunkatárs: **Mikszáth Kálmán.**

A Képes Folyóirat díszes borítékban jelenik meg. Előfizetési ára postai bérmentes küldéssel:

egész évre (24 füzet) 14 K 40 f, harmad évre (8 füzet) 4 K 80 f
fél évre (12 füzet) 7 K 20 f, negyed évre (6 füzet) 3 K 60 f

Megrendelhetők:

Székely és Illés

könyv- és papirkereskedésében, a „Magyar Erdész" nyomdájában **Ungváron.**

KITÜNTETÉSEK:

BRÜNN 1894. TROPPAU 1895.

Heider V. és Fia

Jenő főherceg udvari szállitója.

Freudenthal (Osztr. Szilézia).

Vadászati . . . . ékszerkülönlegességek.

(Hubertus-Schmuck) szarvas- és rókafogakból, korcsagancsokból stb. legfinomabb arany és oxydált ezüst kiállítási . . . . . tásban. . . . . .

Ékszerek, arany- és ezüstárúk, Chinaezüst-cikkek és müöntvény-tárgyak gyára és . . . . . raktára. . . . . .

Képes árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmenve küldünk.

A cím pontos megadását kérjük.

Szarvas- és rókafogak előzetes beküldés mellett a legmagasabb arakban megvételnek.

Egy magyarországi erdőbirtokos keres

1906. március 1-én leendő belépésre

a külső szolgálat ellátására egy

segéderdészt.

Az *alsóbb erdészeti iskolát végzett* pályázók, kik a magyar és német nyelvet szóban és irásban teljesen birják, küldjék sajátkezüleg irott magyar és német nyelvü ajánlataikat bizonyítványmásolatok kiséretében, mely utóbbiak nem lesznek visszaadva, **„1905"** szám alatt e lap kiadóhivatalába. — Illetmények: az évi 1440 korona készpénzfizetésen kivül ingyen lakást és fűtőanyagot, konyhakertet és az elejtett vadak után lődijat kap. Ha az acceptált egyén a követelményeknek megfelelne, 6 hó után készpénzfizetése évi 1680 koronára lesz felemelve.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK TÉLI MENETRENDJE.

A vonatok indulása Budapesttől. **Érvényes 1905 október hó 1-től.** *A vonatok érkezése Budapestre.*

A keleti pályaudvarról

Délelőtt

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	hová
8	6	2	sz. v.	Tricst, Nagy-Kanizsa
10	6	4	•	Wien, Graz, Sopron
906	7	00	gy.v.	Szabadka
302	7	10	•	Ruttka
9-8	7	15	sz.v.	Belgrád, Bosna
				Gyulafehérvár, N.-Szeben, Kolozsvár, Törcs. M.-Sziget
604	7	25	gy.v.	
1302	7	55	•	Fehring, Graz
				Kassa, Lemberg, Máramaros-Sziget
402	7	10	•	
1508	7	50	sz.v.	Kassa
318	8	00	•	Gödöllő
				Zágráb, Fiume, Tarlao, Róma, Pécs, Vinkovce
1002	8	00	gy.v.	
606	8	10	sz.v.	Arad, Brassó
11-06	8	15	•	Zágráb, Fiume, Pécs, Brod
408	8	35	•	Munkács, M.-Sziget
2	8	50	gy.v.	Wien, Graz, Sopron
506	9	00	sz.v.	Kolozsvár, Brassó, M.-Sziget, Stanislau
306	9	55	•	Kiskörös
944	11	15	tszsz.	

A keleti pályaudvarról

Délután

8	12	40	sz.v.	Győr, Wien, Szombathely
810	12	45	•	Jatvan, S.-A.-Ujhely
1308	1	20	•	Gödöllő
1308	1	50	gy.v.	Fehring, Graz
812	1	55	sz.v.	Szabadka, B.-Brod
6021	2	00	gy.v.	Arad, Bukarest[1])
4	2	10	•	Wien, Páris
404	2	15	•	Kassa, Lemberg
90	2	30	•	Kecskemét
312	2	45	•	Jatvan
504	2	35	gy.v.	Kolozsvár, Törcs. M.-Sziget-Németi
510	4	10	sz.v.	Szolnok
1902	3	00	gy.v.	Pécs, Eszék, Gyékényes (B.-Brod, Belgrád, Konstantinápoly
904	3	20	•	
1022	2	25	v.v.	Pake
304	3	30	gy.v.	Ruttka, Berlin
16	4	50	sz.v.	Győr
323	4	0	•	Gödöllő
308	5	35	•	Ruttka, Berlin
508	5	45	•	Kolozsvár, Brassó
314	4	25	•	Jatvan
914	6	55	•	Kiskörös
1004	6	50	gy.v.	Zágráb, Fiume, Róma, Torino
1706	7	05	sz.v.	M.-Sziget, Stanislau
22	7	25	•	Eszék, Tricst
324	8	25	•	Gödöllő
1008	8	20	•	Zágráb, Fiume, Pécs, Bosna-Brod
1510	9	00	•	Kassa, Csorba Kolozsvár, Bukarest, Stanislau
502	9	15	gy.v.	Lemberg, Kassa, Fehring, Graz
406	9	40	sz.v.	Arad, Brassó
1304	9	40	•	Belgrád, Eszék, Bosna-Brod
910	10	10	•	Fehring, Graz
12	10	30	c	Wien, Páris
328	11	10	v. v.	Ruttka, Szerencs

Budapest-Józsefvárosról

3303	7	00	sz. v.	Pécel

[1]) Bezárólag november 15-ig, azontul csak Brassóig közlekedik.
[2]) Csak hétköznapokon közlekedik.

A nyugoti pályaudvarról

Délelőtt

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	hová
102	1	00	kel.sz. exp.v.	Wien, Páris, Ostende, London
146	5	45	sz.v.	Pilis-Ujfest
150	6	50	•	Dunakeszi-Alag
7120	6	55	•	Szolnok, Szeged
4102	6	15	•	Esztergom
148	6	55	•	Palota-Ujfest
6013	7	05	v.v.	Lajosmizse, Kecskemét
1404	7	29	gy.v.	Győr, Bécs, Wien
104	8	00	•	Wien, Triest
152	8	55	sz.v.	Dunakeszi-Alag Lébeny, Karlsebes, Bukarest
712	9	30	c	
116	9	30	•	Wien, Berlin
154	9	35	•	Palota-Ujfest Bukarest, Bazias
708	9	40	gy.v.	
1504	11	25	sz.v.	Palota-Ujfest

Buda-Császárf. kitérőről

4002	6	14	sz. v.	Esztergom

A nyugoti pályaudvarról

Délután

6104	12	05	sz.v.	Cegléd, Szolnok
156	12	15	•	Palota-Ujpest
128	12	45	•	Nagy-Maros
4108	12	40	•	Dorog
158	1	10	•	Dunakeszi-Alag
106	1	10	gy.v.	Wien, Páris
4114)	2	0	sz.v.	Piliscsaba
126	2	14	•	Párkány-Nána
160	2	20	•	Palota-Ujpest
704	2	22	gy.v.	Bukarest, Bazias
130	2	45	sz.v.	Czeglédbercel
4104	2	50	•	Esztergom
720	2	14	•	Cegléd Lajosmizse, Kecskemét
6002	2	50	•	Arad, Brassó
162	4	15	•	Palota-Ujpest
130	4	2	•	Nagy-Maros
164	4	50	•	Szeged
108	5	10	gy.v.	Wien
164	6	10	sz.v.	Palota-Ujpest
124	6	30	•	Párkány-Nána
4106	6	40	•	Esztergom
1306	6	45	gy.v.	Fehring, Graz Zsolna, Berlin, Prag
710	6	55	sz.v.	Bukarest, Bazias
6014	7	25	v.v.	Lajosmizse
166	7	40	sz.v.	Palota-Ujpest
1329	7	50	•	Vác
138	8	30	•	Palota-Ujpest
118	10	00	•	Wien, Páris Szeged, Bazias, Bukarest
706	10	4	gy.v.	
714	10	20	sz.v.	K.-K. Félegyháza
14	10	30	c	Zsolna, Berlin
2021	11	0	keleti exp.v.	Belgrád, Konstantinápoly
7020	11	50	kel.sz. exp.v.	Bukarest, Konstantinápoly

Buda-Császárf. kitérőről

4008	12	20	sz. v.	Dorog
4014	1	55	•	Pilis-Csaba
4 04	7	25	•	Esztergom
4 06	7	5	•	Esztergom

[1]) Vasár- és ünnap napokon b zaróleg november 13-ig közlekedik.
[2]) Csak okt. 6-ától április hónapban közlekedik.
[3]) Minden kedden, csütörtökön és vasárnapon közlekedik.
[4]) Minden szerdán és szombaton közlekedik.

A keleti pályaudvarról

Délelőtt

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	honnan
645	5	00	tszsz.	Mária-Radna, Arad, Nagyvárad, Brassó, Predeal
327	5	8	v.v.	Berlin, Ruttka
1707	5	45	sz.v.	Stanislau, M.-Sziget
909	5	45	•	Belgrád, Bosna-Brod
607	6	10	•	Brassó, Arad
19	6	10	•	Bicske, Gyékényes
405	6	35	•	Lemberg, Kassa, M.-Sziget
11	6	40	•	Wien, Triest
507	7	10	sz.v.	Brassó, Kolozsvár
1503	7	10	•	Kiskörös
13-3	7	25	•	Graz, Fehring
317	7	45	•	Gödöllő
309	7	35	c	Hatvan
501	7	58	gy.v.	Bukarest, Brassó
1021	7	50	v.v.	Pake, Adony-Pusztaszabolcs
1005	8	10	sz.v.	Fiume, Zágráb, Bosna-Brod, Pécs
1509	8	11	•	Csorba, Kassa
311	8	45	•	Hatvan
1003	8	58	gy.v.	Torino, Róma, Fiume, Zágráb
509	9	45	sz.v.	Szolnok
13	9	10	•	Győr
307	9	55	•	Berlin, Ruttka
911	9	30	•	Szabadka
27	10	15	•	N.-Kanizsa, Tricst

Budapest-Józsefvárosra

3304	6	40	sz.v.	Pécel

A keleti pályaudvarról

Délután

319	12	10	sz.v.	Gödöllő
301	12	19	gy.v.	Berlin, Ruttka
1	12	45	sz.v.	Wien, Sopron Nagy-Kanizsa
903	1	00	gy.v.	Konstantinápoly, Belgrád, B.-Brod
6311)	1	10	•	Bukarest,[1]) Arad
1901	1	30	•	Gyékényes, Eszék, Pécs
401	1	30	•	Lemberg, Kassa London, Paris, Wien
503	1	50	•	Tövis, Kolozsvár, Szamár-Németi
1307	2	10	•	Graz, Fehring
313	3	10	sz.v.	Hatvan, Szerencs
321	3	10	•	Gödöllő
15	3	57	c	Wien
505	6	10	•	Brassó, Kolozsvár, Stanislau, M.-Sziget
907	6	55	•	Belgrád, Brod Berlin, Ruttka, Szerencs
305	7	00	•	
3	7	10	gy.v.	Wien, Graz
605	7	10	•	Brassó, Arad
1007	7	55	•	Fiume, Zágráb, Brod, Pécs Munkács
407	8	10	•	Máramarossziget
21	8	45	c	Kiskörös
1507	8	50	c	Csorba, Kassa
1001	9	05	gy.v.	Torino, Róma, Fiume, Zágráb, Vinkovce, Pécs
503	9	10	c	Berlin, Ruttka
9	9	30	sz.v.	Wien, Graz
603	9	35	gy.v.	N.-Szeben Kolozsvár, M.-Sziget
1301	9	59	•	Graz, Fehring
403	10	00	•	Lemberg, Kassa, Máramarossziget
905	10	05	•	Szabadka
323	10	40	v.v.	Gödöllő

[1]) Bezárólag november hó 17-ig, azontul csak Brassóig köz közlik.
[2]) Csak hétköznapokon közlekedik.

A nyugoti pályaudvarról

Délelőtt

vonat-szám	óra	perc	vonat neme	honnan
7011)	12	50	kel.sz. exp.v.	Konstantinápoly, Bukarest
143	5	33	sz.v.	Dunakeszi-Alag
6101	6	15	•	Szolnok, Cegléd
145	6	20	•	Palota-Ujpest
1407	6	35	•	Berlin, Zsolna
217	7	00	v.v. szesz.	Párkány-Nána
709	7	15	sz.v.	Bukarest-Bazias
4107	7	25	•	Dorog
147	7	55	•	Palota-Ujpest
117	7	45	•	Páris, Wien
6013	7	50	v.v.	Lajosmizse
149	8	00	sz.v.	Dunakeszi-Alag
131	8	10	•	Párkány-Nána
713	8	25	•	Kis-Kun-Félegyháza
4101	8	35	•	Esztergom
151	9	10	•	Dunakeszi-Alag Berlin, Zsolna
1403	9	20	gy.v.	Poszony
153	10	20	sz.v.	Palota-Ujpest
119	10	50	•	Érsekujvár
715	10	55	•	Szeged

Buda-Császárf. kitérőbe

4007	7	17	sz. v.	Dorog
4003	8	45	•	Esztergom

A nyugoti pályaudvarra

Délután

1556	12	03	sz.v.	Palota-Ujpest
155	12	55	c	Palota-Ujpest
703	1	15	gy.v.	Bukarest, Verciorova, Bazias
103	1	10	c	Páris, Wien
1502	1	40	sz.v.	Dunakeszi-Alag
6001	2	35	•	Kecskemét, Lajosmizse
159	3	03	•	Palota-Ujpest
127	3	55	•	Nagy-Maros
6103	4	10	•	Szolnok, Cegléd
4103	4	30	•	Esztergom
161	4	45	•	Palota-Ujpest
115	5	55	•	Wien, Berlin
707	6	30	gy.v.	Bukarest, Bazias, Konstantinápoly
163	6	50	sz.v.	Palota-Ujpest
909	6	55	gy.v.	Wien
711	7	10	sz.v.	Bukarest, Bazias
4109)	8	10	•	Piliscsaba
1501	8	50	•	Esztergom
125	8	45	c	Nagy-Maros
107	9	03	gy.v.	Wien
4105	9	10	sz.v.	Esztergom
1405	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna
167	10	15	sz.v.	Palota-Ujpest
1309)	10	45	•	Szeged, Szolnok Vác
9014)	10	55	keleti exp.v.	Konstantinápoly, Belgrád
101	11	00	kel.sz. exp.v.	London, Ostende, Páris, Wien
6011	11	10	v. v.	Kecskemét, Lajosmizse

Buda-Császárf. kitérőbe

4003	4	39	sz. v.	Esztergom
4005)	8	19	•	Pilis-Csaba
4005	9	22	•	Esztergom

[1]) Érkezik minden hétfőn és csütörtökön.
[2]) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 13-ig közlekedik.
[3]) Csak október és április hónapban közlekedik.
[4]) Érkezik minden kedden, csütörtökön és szombaton.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EvgF/255/2018.

V. évfolyam. Budapest-Borsodapátfalva, 1906. január 1. 19. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZAKLAP.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K
Egyes szám ... ... 1 K

Felelős szerkesztő és kiadó:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Vadászati főmunkatárs:
csikszentsimoni és ernyesi LAKATOS KÁROLY
Budapesten.

Országos szaktudósító:
remetei KŐVÁRY JÁNOS
Budapesten.

Előfizetéseket BUDAPESTEN elfogad ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése Muzeum-körút 2-ik szám.

Boldog újévet.

Az új esztendő kezdetén olvasóinknak és munkatársainknak a legőszintébb szerencsekívánatait ez uton is tolmácsolja

a SZERKESZTŐSÉG.

Előfizetési felhivás.

A Magyar Erdész január 1. számával új évnegyedbe lép. Tisztelettel felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetése lejárt, és a kiket erre a cimborítékon is külön figyelmeztettünk, hogy előfizetésüket idejében megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében zavarok támadjanak.

A Magyar Erdész ára:

Egész évre ... ... 14 K
Fél évre ... ... 7 K
Altiszteknek egész évre ... 8 K

A Magyar Erdész kiadóhivatala
Borsodapátfalván.

Innen-onnan.

Irta: *Figyelő.*

Erdőgazdaságunkat előszeretettel hasonlítjuk a nyugati államok, nevezetesen a Németbirodalom fejlettebb, magas színvonalon álló gazdaságához. Eszményül állítjuk magunk elé, még pedig nem önös célokból, hanem csupán a közjó és az erdőbirtokosok jól felfogott érdekében törekszünk az ideál elérésére.

Hogy erdőgazdaságunk nagyon távol áll az eszményi képtől, s hogy minden ujabb összehasonlítás csak erősebben tünteti fel az ellentéteket és elmaradottságunkat: az szakunk iránti szeretetünket csak éleszti, erőnket fejleszti, a már-már csüggedőket pedig kitartásra és fokozott tevékenységre buzditja. S kétkedéseinkben vigasztalást meritünk azon tudatból: hogy a mi erdőgazdaságunk valójában még csak most bontakozik ki a gyermekkorból.

Igaz, születésére sokáig vártunk; az azt megelőző küzdelmek ugyancsak kipróbálták türelmünket, s ha fejlődésében ugyanolyan lassan halad, férfikorának majd csak a következő nemzedékek fognak örvendhetni.

De hát ott, a hol az erdőbirtokosok tekintélyes része még mindig ragaszkodik az elavult felfogásokhoz; az erdészetet mint tudományt negligálja; elhalad mellette anélkül, hogy arról tudomást szerezne; ott, a hol az erdészetet még aféle mesterségnek tartják, melyet tanonckodással minden épkézlábu egyén elsajátithat, ahol az erdőbirtokosok nagy része még nem ismer

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

különbséget a tanult erdész és a nem tanult jáger között; — ott, a hol az erdészetet — általánosságban — még mindig nem szakemberek igazgatják, ott gyors haladásról szó sem lehet. Ilyen viszonyok között nagy haladásnak kell tekinteni már azt is, hogy egyes erdőtisztek felküzdötték magukat vezető állásokba és a rendszertelen száló gazdaság helyét lassan elfoglalja a vágásos kihasználás.

Pedig ez a kihasználás módjában beállott változás is, inkább a viszonyok kényszerítő hatásának szüleménye, mint a haladás szükségszerű felismerésének eredménye.

Ha erdőgazdaságunk eddigi fejlődésére, de nevezetesen a kihasználás módjára csak egy futó pillantást is vetünk, látjuk, hogy hajdanta, mikor fa még bőven volt, a kereslet pedig jóformán semmi, ott adattak el egyes törzsek, a hol a vevő kívánta, a hol az alkalmas anyag található és könnyen szállítható volt. A kihasználás folytán támadt hézagokat a természet adta erő, a szomszédos fák lehulló magjával ismét betelepítette. A kereslet emelkedésével iparkodtunk a szálalást kisebb térre szoritani, de mindig az értékesebb, fenyvesekben a zsindely termelésre, bükkerdőkben a gazdasági eszközök gyártására kiválóan alkalmas egyedeket szedvén ki.

Ezen munkálatoknál a termelő munkás tiz fába is bele kóstolt, még egyet alkalmasnak, jól hasadónak találva, le is döntött. Igy folyt ez a művelet addig, mig az erdőben alkalmas törzsek találhatók voltak.

A kitermelésre nem érdemes, alkalmatlanok és a meghajkolás által időközben revesedésnek indult törzsek is állva hagyattak és vagy megmegőrlötte azokat az idők vasfoga, vagy boldogitották az újabb gazdálkodót. A felújítást jólrosszul, itt is a természet végezte.

Ujabb időben a fakészletek fogyása, a kereslet és ezzel a faárak fokozódó emelkedése arra késztetett, hogy a nagyobb fatömegek kihasználását még kisebb térre szoritsuk, hogy ezzel az ellenőrzést, a közelitést és fuvarozást némiképen megkönnyitsük.

Igy jutottunk a vágásos kihasználáshoz, mely azonban sajnos, a legtöbb magánbirtokon éppen olyan tervnélkül, ötletszerüen folyik, mint a régebbi szálalás; és a vágás elhelyezésére ma is egyedül a könnyebb szállítás a döntő.

Ezen oknál fogva eddig úgy a szálalás, mint a vágásos kihasználás inkább csak az előhegységben, vagy a középhegység könnyebben hozzáférhető helyein eszközöltetett. És ez volt szerencsénk, mert különben összes hegységi erdeink több-kevesebb kárát vallották volna a jelzett kihasználásnak.

De mig régebben a vágásos kihasználás mellett is, természetes felujításra törekedtünk, addig napjainkban, a kihasználás fokozása és legtöbbször rendszertelen volta, az erdők feltáratlan állapota a taroló vágásokhoz vezetett és a felújítást a hegységben már csaknem kivétel nélkül *mesterségesen* végezzük.

Nem célom itt a mesterséges és természetes felujítási módok előnyeit és hátrányait egymással szembe állítani és birálni, mert azokat úgyis ismeri minden szakember. Azonban annyit mégis hangsúlyozni kivánok, *hogy az olcsó termelés és minél megfelelőbb termények előállításának elve kell hogy vezessen minden gazdaságban.* Már pedig olcsóbban erdőt felújitani, mint azt a természet eszközli, nem tudunk.

A természetes felujítás után rendszerint mutatkozó hézagok pótlásánál pedig elegyithetünk olyan fanemeket, melyek a talaj, az éghajlat és fekvésnek leginkább megfelelnek, s így az anynyira óhajtandó elegyes állabok nevelését megfelelő figyelemben részesithetjük.

A taroló vágások alkalmazásánál és azoknak mesterséges felujításánál sem a kinálkozó legolcsóbb vetés előnyeit fel nem használjuk, sem a természet utmutatását nem követjük. Mindegyik hiba, melyet csak idők folyamán lehet jóvá tehetni.

A rendszertelen, a jövő érdekeit negligáló szálalás káros következményeit már ismerjük; mert az elegyetlen állományokban az értékesebb anyagot, — az elegyesekben pedig az értékesebb fanemek kihasználására vezetett. Mindegyik esetben értéktelenebb erdők maradván az utókorra. Igy alakultak és alakulnak még napjainkban is át az előhegységi tölgyesek,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

melyek erdei fenyővel vagy bükkel voltak elegyítve, tiszta fenyvesekké és bükkösökké; és ilyenformán a lúcz- és jegenyefenyővel erősen tarkított bükkösök is elegyetlen bükkösökké.

Az ecsetelt szálaló rendszer szépítgetését megkíséreli lehet ugyan, s mentséget is lehet találni a viszonyokban, de káros voltát letagadni nem lehet, mert hatása az erdőgazdaság anyagi eredményeiben még jó ideig jelentkezni fog. A káros befolyás pedig nem csupán a rendszertelenül foganatosított szálalás és a vele járó értékesebb anyagok kihasználása által nyilatkozik meg, hanem az annak következtében elgyomosodott erdőterületek felújításának megnehezítése és megdrágításában is. Mert a szálalás ott, a hol megfelelő értékesebb törzsek vagy fanemek nagyobb csoportokban fordultak elő, felért ám akkor is a tarolással, de kisebb, ösz-sze nem függő, ligetes alakot öltött, több-kevesebb úgynevezett magfa visszahagyásával. Hogy ezek a magfák a hozzájuk fűzött várakozásnak meg nem feleltek, azt sajnosan tapasztaljuk lépten-nyomon.

Amint ez a rendszer korszakot jelöl erdőgazdaságunkban, úgy egy másik korszakot fog jelölni erdőgazdaságunk történetében a tároló vágásos, egy fanemmel, nevezetesen a lúcz-fenyővel való elegyetlen állabok képzése is, melyet ismét utódaink fognak majd megkeserülni.

Pedig az erdők feltáratlan állapota és a nagyarányu kihasználás mellett ez másképen nem is lehetséges. De hiába is itt minden érvelés; a magyarnak saját kárán kell okulni! Hiába kérjük a közelítés és fuvarozás megkönnyítésére szükséges beruházásokat; — hiába bizonyítjuk — egyelőre persze csak tervezetként — hogy a fuvarozás megkönnyítése, olcsóbbá tétele által, s így a tőárak emelkedésével ez a befektetés nemcsak megtérül, de szép hasznot is fog hajtani. Minden érvelésünk hajótörést szenved; itt a birtokos csökönyösségén, amott a nem erdész főtisztnek konokságán.

Ott áll például Pállfy Miklós herceg erdőbirtoka, mely szakavatott erdész kizárólagos vezetése alatt a belterjes gazdálkodás és ezzel a jövedelem emelkedésének legszebb bizonyítékait szolgáltatja. De a példa utánzásra csak alig itt-ott talál. Mert főuraink minket még mindig jágeroknak néznek és a főtiszti képesítést jogvégzett, vagy gazdaságot végzett egyéneknek fűzik. Igaz, hogy akárhányszor akadunk más szakbélire is, és ezek azután a legrosszabb főtisztek, *mert univerzális zsenik!* a mi sajátságos viszonyainknál fogva, miután Magyarországon eddig és sok sok helyen most is csak a jogászemberek van elismerése, tekintélye. De hát főuraink az erdész és erdészet iránt nem igen érdeklődnek, s így természetes, hogy azt a változást sem ismerik, mely idők folytán az erdész nevelésben előállott. A főtisztek pedig, — tisztelet a kivételnek — az erdőgazdasághoz csak ritka esetekben értenek ugyan, de szeretik magukkal elhitetni, hogy értenek hozzá, s mindent elkövetnek arra nézve, hogy úgy az erdőbirtokosokra, mint az erdőgazdaságra egyaránt káros befolyásukat és hatalmukat megtarthassák. Hogy ez a cél elérhető legyen, a befolyás csorbát ne szenvedjen, a legtöbbször elzárják az erdészt urávali egyenes érintkezéstől is.

Pedig addig, míg az erdész a főtisztnek járószallagjához van fűzve, s reá csak terheket rónak rendelkezési jogok nélkül, addig megfelelő eredményeket elérni nem fogunk.

* * *

Lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy a teljesen elgyomosodott vágásterületek tisztogatása a felújítást megelőzőleg, s az azt követő 4—5 éven keresztül, olyan terheket ró az erdőbirtokosokra, melyek a létesítendő utak költségeinek tekintélyes részét fedeznék. De mert ezen összeget beruházásra kell előirányozni, az nem folyósíttatik, s hálát adhatunk még a gondviselésnek, ha erdősítés cimén teljes összegben kiutaltatnak.

A viszonyokat nem ismerőkben azért meg van a hajlandóság az elmaradottságért az erdészt is megvádolni. S lehet, hogy valami részünk nekünk is van ebben, mert kényelmi szempontból tekintve alig találhatnók könnyebb módot a kihasználásra és felújításra, mint azt a tároló vágás és a mesterséges felújítás nyujtja. És ehez a szakképzettség legkisebb foka is elégséges!

A kényelem szeretete, mint a gyarló ember hibája ellen pedig az erdész sincsen vértezve,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

s kifejlődhetik az erdészben ép úgy, mint más emberekben.

A felelősség nagyobbik, súlyosabb részét azonban tisztelettel átháritjuk az erdőbirtokosokra, akik nem hallgatva intő szózatunkra, csak aratni kivánnak, megfelelő vetés nélkül.

Már pedig hegységi erdőkben befektetés nélkül, az erdők okszerü, jól megtervezett és keresztülvitt feltárása nélkül nem képzelhető megfelelő jövedelmet biztositó erdőgazdaság. S ha a jelzett feltételek hijján kivánjuk mégis a megfelelő jövedelmet ideig-óráig biztositani, az csak *rablógazdálkodással*, a jövő érdekek megsértésével lehetséges.

Ismerünk hegységi erdőbirtokokat, ahol a vágások területén a letarolt fatömeg kevésbé értékes, de tekintélyes része vissza marad csak azért, mert az erdőrész hozzáférhetetlen, az utak járhatlanok, s igy a kevésbbé értékes, de gyakran az összes tüzifa is ott marad, átszolgáltatva az enyészetnek, mert az adott viszonyok között a fuvarozás költségeit elviselni képtelen.

Ezt az állapotot is nagy részben a régebbi szálaló kihasználás idézte fel; mert amaz időkből temérdek csekélyebb értékü törzs maradt vissza, mely időközben még veszitvén értékéből, ez idő szerint nagyobb részében már csak szentités által volna — bár csekély tőárban — értékesithető, de sok esetben már ez is elegendő lenne arra, hogy az értékesités által eredményezett összeggel egy-egy utszakaszt kiépitsünk.

Gyéritésekről, melyek üdvös voltát úgy erdőápolási, mint anyagi tekintetben már minden szakember elismeri, ilyen viszonyok között szó sem lehet. S erdőbirtokosaink, sajnos, jóval nagyobb részét bizton hidegen hagyja bármily szépen megirt ilyen tárgyu értekezés; de biztosra veszem, hogy csak azért, mert azt el nem olvassák.

Ha a mi erdőbirtokosaink úgy neveltetnének, mint pl. a németek, akkor könnyebb volna a mi helyzetünk is. Ott a birtokos minden legcsekélyebb újitás iránt érdeklődik, a gazdálkodást figyelemmel kiséri, az ujitásokról maga is olvas és azokat tanulmányozza, *s minden helyre megfelelő képzettségü egyént állit.*

Ezzel nem akarom azt állitani, hogy ott inasból, büchszénspannerből soha sem lesz erdész. Dehogy is nem. Erre is akad példa. *De csak megfelelő helyen, képességeinek megfelelő munkakörben nyerhet alkalmazást.*

Ha az okot fürkésszük, mely a német erdőbirtokost e téren is előbbre vitte, meg is találjuk a realisabb nevelésben. Hiszen maga a Hohenzollern uralkodó-ház is elküldi hercegeit az egyetemekre, hogy az életet a maga valóságában megismerjék, ismereteiket bővitsék, s majdan az életben felmerülő kérdésekről magukban önálló, minden befolyástól ment véleményt alkotni képesittessenek. Igy neveli egyik leghatalmasabb uralkodóház tagjait.

Ezt a példát követi a nemesség, a főnemesektől lefelé a Herrn von-ig. Fiai egyetemeken, erdészeti és gazdasági tanintézeteken szerzik meg azt a tudást, melyet azután az életben úgy a köz, mint a magok javára hasznositanak, s melynek következményeként jelentkezik a birtokok nagy jövedelmezősége, a nagybirtoktól az egyszerü Rittergut-ig. Az életben azután ott is találjuk őket a szellemi, az emberbaráti, a gazdasági és egyéb közhasznu tevékenység minden terén, még pedig mint aktiv harcosait az ügynek, melynek magukat szentelték.

S hogy ez igy van, s hogy akkor, mikor egyik-másik talán szivesen kitérne a köztevékenység elől, akad az előkelő társadalomnak ismét egy másik tagja, aki őt kötelességeire figyelmeztesse, erre nézve elmondok egy esetet.

Egy előkelő német főnemes volt vadászvendége uradalmunknak, s mikor megkérdeztem tőle, hogy meddig lesz szerencsénk hozzá, ezt felelte: „Még a bizottság, melynek elnöke vagyok, tervezett gyülésére haza nem szólit. S miután ez már a közel napokban fog megtartatni, bármennyire sajnálom is, itt tartózkodásom legfeljebb 4—5 napra terjedhet.“ S hogy az elvállalt kötelességek teljesitését miért veszi olyan komolyan, annak nyomban elmondotta történetét.

Mikor — úgymond — nagykoruvá lett, valami közhasznu intézmény élére szemelték ki, a mely állás kevesebb díszt kölcsönzött, mint a mennyi komoly munkásságot követelt. Ő ezt szerette volna magától elháritani, mire egy jelen-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

volt püspök neki a következőket mondotta: Jegyezze meg gróf, hogy Önnek, mint egy előkelő hercegi korona és fejedelmi vagyon várományosának, nemcsak jogai, hanem embertársaival szemben kötelességei is vannak, s minél hivebben teljesíti azokat, melyre vagyoni függetlenségénél fogva egyenesen hivatott, annál magasabbra fog emelkedni az emberek becsülésében. Ezt az erkölcsi alkotást — úgymond — megszívlelte, magáévá tette, s ez vezeti minden közcélu tevékenységében . . .

Mikor fogunk mi oda jutni, hogy erdőbirtokosaink ezeket az elveket vallják? Mikor érjük el csak azt is, hogy a maguk javáért tanuljanak és gondolkozzanak?

Nálunk sajnos, még csak egyes dicséretes kivételekről beszélhetünk. *Általában csak a politikai tér az, ahol tevékenységüknek terét keresik, s ez munkásságukat rendesen ki is meríti.*

Gazdasági és nevezetesen erdőgazdasági kérdésekkel a főuri, s így nagyrészt az erdőbirtokos osztályból, csak kevesen foglalkoznak, s az utóbbival rend szerint csak annyiban, amennyiben a vadászattal összefügg. Nagyon is tudatában vagyunk ugyan annak, hogy valamint *Kaán* Károlynak a meggyőződés hangjai által vezetett tanulságos értekezéseit kevesen olvasták el, úgy még kevesebben fognak tudomást szerezni szerény, de a magyar erdész lelkéből fakadt felszólalásomról azon körökből, akik egyenesen hivatva lennének az állapotok megváltoztatására. Mégis szabad folyást engedtem gondolataimnak, hogy ezzel könnyítsek magamon.

A vidéki erdészeti egyletek alakításának eszméjét is azért üdvözöltem lelkem egész melegével, mert azoktól erdőgazdaságunk fellendülése, előbbrevitele érdekében sokkal többet várok, mint a szaklapokban megirt legszebb értekezésektől, már azért is, mert erős a hitem, hogy azokba erdőbirtokosaink tömegesen fognak belépni.

Ezen egyletek, kisebb téren mozogva, inkább helyi kérdések megvitatására, helyi érdekek támogatására lesznek hivatva, s azért azok gyülésein az érdekelt erdőbirtokosok is inkább fognak részt venni, mint az Országos Erdészeti Egyesületnek, az egész ország érdekeit felölelő gyülésein.

Ettől a személyes érintkezéstől pedig én nem csupán szakunk érdekében remélek nagyobbfoku haladást, de sokat várok az erdőtisztikar személyes érdekei előbbrevitelének terén is.

A személyes érintkezés, a közvetlenség nemcsak az erdőgazdaság hibái és hiányai felismerésére fog vezetni, hanem az erdészt társadalmi helyzetének, becsülésében is hathatósan fogja segiteni.

Elfogultságunk okai és a magánuradalmi erdőtisztek.*

E lapok hasábjain sok közlemény jelent meg a magyar erdészek társadalmi és nyomasztó anyagi helyzetéről, melyekből a figyelmes olvasó azt tapasztalhatta, hogy a panasz leginkább az állami erdőtisztek ajkairól szól, s csak nagy ritkán és ekkor is csupán érintőleg emlékeztek meg a magánuradalmi erdőtisztek szinte elviselhetetlen pozicijáról.

Azt hiszem, nem fog megütközést kelteni jelen közleményem, ha a magánuradalmi erdőtisztek helyzetét tapasztalataim és a kollégáimtól hallott panaszok alapján, őszintén a maga valóságában leirom.

E sorok megirására az impulzust az E. L. f. évi októberi számában megjelent „Felső erdészeti szakoktatásunk kérdései" cimü vezércikknek következő passzusa adta: „Ha a gyakorlati életben megfordulva, azt a sajnálatos fásultságot, azt a megrögzött közönyt látjuk, a melylyel a fiatalabb erdész-generáció saját szakmájával szemben viselkedik" stb. . . . Cikkiró ennek okát — ha nem is egyedül — Selmecbányán, illetve ama kicsinyes környezetben találja, melyben a fiatal főiskolai hallgatók tanulmányi éveiket töltik. Mint a főváros levegőjében nevelkedett és annak középiskolájában járt egyén, minden elfogultság nélkül, magam is aláirom a fenti állitást, de engedje meg a cikkiró, hogy reá mutassak ama *másik okra* is, a melyet ő felhozni elfelejtett, s így még világosabban lássuk: mi okozza tulajdonképen a fiatal erdészgeneráción a sajnálatos fásultságot és a megrögzött közönyt.

Először is nálunk, miként más szaknál is — sok a pályatévesztett egyén. Sok fiatal ember lép az erdészeti pályára a nélkül, hogy ismerné jövendőbeli hivatását, vagy pedig, hogy ambicióból lenne erdész. Tucatszámra tudnám felsorolni azok neveit, kik mielőtt a főiskolára jöttek, más szakon próbáltak szerencsét. Bizony ezekből ritkán lesz szakjáért lelkesülő erdész, pláne, ha rájuk is

* Magánurad erdőtiszt alatt az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó birtokon szolgálatot teljesítők is értendők.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sujt a sors keze; ha csalódnak reményeikben. Elmegy a jó kedvük beállani az erdészeti irodalom lelkes művelői közé.

Ilyen pályatévesztetteken kívül pedig sok oly fiatal erdészt is ismerünk — tisztelet a kivételeknek — akiknek sohasem volt mesterségük a tollforgatás.

Bund Károly egyik cikkében kifejezi azon nézetét is, miért oly silány az államvizsgák eredménye? Azon következtetésre jut, hogy e sajnos valót, sok tekintetben az okozza, amit az imént felhoztam; továbbá, hogy az erdészeti főiskolára nagyon sok gyenge bizonyítványu fiatal ember iratkozik be, akiknek a főiskolára jövetelük előtt az erdész hivatásáról azon ferde fogalmuk volt, „hogy az erdésznek csak lőni kell tudni."

Miként többen szaktársaim közül, úgy én is sajnálattal láttam, hogy a főiskola ujjászervezési szabályzatából a *fölvételhez az 1 évi előgyakorlat kikötése kimaradt.* Ez lett volna az egyedüli helyes mód, a melylyel megakadályozhattuk volna azt, hogy oly sok pályatévesztett egyént nevelünk. Az egy évi gyakorlat alatt az erdészeti pályára lépni szándékozó fiatal ember megismerkedett volna jövendőbeli hivatásával, szakjával, amelynek szolgálatában kell majd küzdenie a megélhetésért. Ha esetleg ezen gyakornoki idő alatt a fiatalember ambicióját az erdészeti pálya ki nem elégítette, nem sokat veszített, ha egy év feláldozásával e megalázott szaknak hátat fordít és boldogulását más pályán keresi.

A főiskolára való fölvételi vizsgálatok behozatalát nem kívánom; de nem is célszerü, — mivel az uj tanterv szerint az erdészeti főiskola technikává vedlett — hogy a gymnáziumban érettségizett fiatal emberek egyes reáliskolai tárgyakra nézve a fölvételi vizsgát tegyenek.

Ime a fentiekből kitünik, hogy sok fiatal ember alig hogy beiratkozott a főiskolára, máris magával hozta a fásultság, a megrögzött közöny, illetve az ambicióhiány csiráit; csak természetes aztán, hogy az ilyen bakteriumokkal inficiált egyénekből nem lesznek általtosok. De menjünk egy lépéssel tovább! Vizsgáljuk, mely tényezők járnak közbe, hogy még a csupa ambiciótól égő fiatal szakerőt is fásulttá lesz és belerögzik a közöny. Kezdjük előlről, a fiatal erdész pályafutása kezdetén!

Az ambiciózus erdészhallgató mielőtt lerázza magáról a főiskola porát, elgondolkodik azon, hogy majd ha kikerül az életbe, annak göröngyös mezejére, miként fogja ápolni, érvényesíteni a közjó és szakja érdekében tudományát, a melyet buzgó tanárai csepegtettek beléje. A fiatal ászpiráns, elvégezvén a főiskolát, záradékoltatja indexét, s benyujtja folyamodványát valamely erdőgyakornoki állásért, amely éppen akkor hirdetve volt egyik szaklapban, biztonság kedvéért azonban, hogy véletlenül állás nélkül ne maradjon, folyamodik az államkincstárhoz is. Időközben megérkezik a kinevezés a kegyelmes gróf úr aláirásával, de a kézirat, illetve szerződési okmány, oly rövidre van fogalmazva, hogy ebből keveset tud megérteni, de annál többet képes sejteni. Néhány napig gondolkodik, s elhatározza magát, hogy a kinevezést megköszöni és inkább a magas kincstár szolgálatába áll. A miniszteriumból is nemsokára megérkezik a kinevezés, a melylyel X urat erdőgyakornokká kinevezik és szolgálattételre ide és ide beosztják. — A fiatal erdészgyakornok, égve a munka vágyától, siet elfoglalni állását, miért is kinevezése után már néhány napra jelentkezik főnökénél szolgálattételre. Épen a kiadói állás van üresedésben; a főnök gondol egyet, s a fiatal kollegát beülteti a kiadóba. A szerény és kötelességtudó fiatal erdőgyakornok ottragadt az akták között, s mire eljön az államvizsga ideje, erdőt még csak papiroson látott. Tessék elképzelni, micsoda gyakorlati erdőgazdasági szakismeretekkel áll ezen fiatalember az erdészeti államvizsgáló bizottság elé! Ez megtörtént való; egy államvizsgáló bizottsági tag maga említette fel az esetet. Azt képzeli most még valaki, hogy a szerencsétlen fiatal ember, aki erdész akart lenni, s nem irodatiszt, — azután, hogy két évig a kiadóban akták között gubbasztott, még mindig a keblén szorongatja az ambicióját. — Érezvén, hogy nyomorultság az élet; ő ép úgy nem lelkesedik már a szakjáért, mint a magyar baka a német kommandóért.

Lássuk most, milyen a magánuradalomba segédött erdőgyakornoknak sorsa? Kezdjük a pályázati hirdetményen! Mintegy hat év óta figyelemmel kisértem a magánuradalmak hirdetményeit, s mondhatom, hogy az azokban kinált állásokkal járó dotációk minden kritikán alóliak. Többek között az uradalom megnevezése nélkül egyet emlitek. Az erdőgyakornoknak évi fizetése 320 korona és teljes ellátás; megköveteltetik a selmeczbányai főiskola, illetve erdészeti akadémia teljes elvégzése, államvizsgával birók előnyben részesülnek. Hát nem megalázása ez a magyar erdőtisztikarnak, amikor egy főiskolát végzett fiatalembernek annyi fizetést ajánlanak, mint egy kocsisnak?! — Hála Istennek, nem találkozott fiatal erdész, aki eme cseléddizetésre reá szorult volna. Egy évi eredménytelen hirdetés után az uradalom oly módon változtatta meg hirdetményét, hogy akademikus hiján erdőőri szakiskolát végzettek is kineveztetnek. Ugy látszik nevezett uradalom nincs tisztában az erdész és erdőőr fogalmával illetve hivatásával.

Sok uradalom ismételten kisérletezik hirdetményeivel, hátha akad szegény ördög, aki kis javadalmazás mellett ráadja fejét arra az erdőgyakornoki állásra. Igy történt, hogy tekintélyes erdőkomplexummal bíró hitb. uradalom, mintegy két esztendeig hirdette csekély javadalmazásu erdőgyakornoki állását; mikor azután látta, hogy nem jön semmiféle madár a hivogató szóra — hogy feltünést ne keltsen — egy ideig szünetelt a hirdetmény, míg egy szép napon beláttak, hogy ily nyomorult javadalmazás mellett erdőgyakornokot nem kapnak. Fogták s a dotációt csaknem megduplázták, mire aztán akadt egy eltévedt bárány, aki szolgálatába segédött. Egy másik uradalom pedig, amely szintén néhány koronáért akart erdőgyakornokot fogni, miután hirdetményére pályázó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sokáig nem jelentkezett, reményében csalódva, és a kudarc miatt szégyenkezve, a dotáció megjavításával más címen keresett erdőgyakornokot.

Azt hiszem, ezen szerencsétlen hirdetmények elegendők arra, hogy a főiskolát végzett hallgatókat elriasszák attól, hogy magánuradalom szolgálatába álljanak.

Ha még aztán a főiskolai hallgatók tudnák, hogy a legtöbb uradalomban milyen tekintélynek örvend az erdőgyakornok, illetve erdész, bizonyára nagyon meggondolnák, hogy ilyen uradalomban állást elfogadjanak.

Mi a magánuradalmi erdőgyakornok hivatásos szakteendője?

Szakemberek társaságában voltam, ahol a multak emlékeit felidézve, többek között a következő megtörtént dolgot mondták el egyik érdemekben megöregedett kiváló szaktársunkról:

Mikor az akadémiát elvégezte, egy magánuradalomba neveztetett ki erdőgyakornokká. Állását sietett elfoglalni és szolgálattételre jelentkezett főnökénél, aki azonnal kiadta neki a rendeletet, hogy gróf úr őméltóságával holnap reggel vaddisznó-vadászatra megy. Tél volt, a hó is elég nagy, s az ifju, kinek podgyásza még nem érkezett meg, első bemutatkozásra lakcipőben jött. Másnap reggel — a csizma hiján — vékony cipőben várta a gróf urat. A kocsi előállott, s felszálltak; persze az ifjunak a bakon volt a helye, mert hát az inas is ott szokott ülni. Kiértek az erdőbe, vadásztak egész délutánig, de eredménytelenül; ekkor aztán őméltósága felült kocsijára, s az erdőgyakornokot kegyesen ott hagyta, hogy vékony topánjával mérje most hazafelé is a havat. Az erdőgyakornok hazaérve, azonnal megköszönte a beléje helyezett bizalmat és nem kért többé a magánuradalmi szolgálatból, mert tehetségét később a kincstárnál úgy tudta érvényesíteni, hogy erdőigazgató lett belőle.

Tessék elhinni, ha megmaradt volna a kegyelmes ur szolgálatában, akkor mindig csak inasnak, szolgának tekintették volna és sohasem részesült volna olyan tiszteletben, milyen egy főiskolát végzett tisztviselőt megillet. Ambiciója — melyet magával vitt — bizonyára fásultsággá és megrögzött közönnyé szállott volna alá.

Még egy érdekes esetet említek. Egyik szaktársam, aki nagyon rajongott a vadászatért, magánuradalom szolgálatában állott. — Multak a hónapok. Egyszer aztán kaptam tőle egy levelet, a melyben felkér, hogy ajánljak neki valahol uj állást, mert ő jelenlegi államazását felmondja. Kérdezősködésemre elmondta távozásának okát. Panaszkodott, hogy főnöke — aki a falu fogyasztási szövetkezetének elnöke — vele végezteti a consumban a leltározást, s egyéb ily kereskedői dolgokra alkalmazza. Mindennek érzi magát állásában, csak erdésznek nem. Hát az ilyen sorsra jutott fiatal emberben kamatoztathatik-e az ambició? Bizony nem.

Ezen példák eléggé illusztrálják a magánuradalmakban alkalmazott fiatal erdészek hivatalos erdészeti szakteendőjét.

Milyen a magánuradalmi erdőtisztek dotációja? Azt hiszem, csak a pályázati hirdetményekre kell hivatkoznom. Ezekből mindenki megtudhatja, hogy bizony a magánuradalmi erdőtiszt sem gyüjthet vagyont, sőt ép úgy — de sok esetben még jobban nyomorog, mint az állami erdőtisztek, kik a memorandumok végtelen sorozatával kérelmezték, eredménytelenül, helyzetük javítását.

Kérdem, vajjon az a megalázott anyagi gondokkal küzdő erdőtiszt lelkesedhetik-e szakjáért, a melynek szolgálatában csak nyomor és megalázás az élete? Azt hiszem, nem találunk oly idealistára, aki ily viszonyok között élve, ambicióval legyen eltelve.

Milyen a magánuradalmi erdőtiszt jövője?

Erre szintén könnyen lehet megfelelni. Elegen vagyunk erdészek, akik a körülmények folytán kénytelenek voltunk a magánuradalom szolgálatában megmaradni. Vannak többen közöttünk, akik magasabb állást is betöltenek, de sajnos — senki sem mondhatja: állásom biztos, itt megmaradhatok. Sehol sem oly végnélküliek az intrika szálai, mint épen a szerencsétlen magánuradalmakban. Aki legszilárdabban érzi magát, aki a legnagyobb mértékben élvezi a magas kegyet, egy ügyes besugás következtében elbukik, egy szép napon pedig — mint a rossz cseléd et — indokolás nélkül elbocsátják. Lehet valaki tetőtől talpig becsületes, kötelességtudó, igyekvő, ügyes szakember, — jó lehet a gazdaság helyes vezetésével elődjénél nagyobb jövedelmet is produkál: mindez semmi, ha egyszer a pofája nem tetszik, vagy befeketítették, ha valamely kegyeltnek helyet kell csinálni. Akkor mennie kell, ha még annyi gyermeke sipog is az asztal körül.

Kérdem, micsoda aggodalmak között alapit az ilyen erdőtiszt családot? Milyen rettegés között él keserves napjait! Hátha egy szép reggelen arra ébred, hogy nyitva áll az ajtó, keressen állást másfelé?!

Mindenki meg fogja engedni azon állításomat, hogy ilyen folytonos lavirozásban élve, s mindig rettegve a jövőért, senkiben sem fog az ambició gyökeret verni, hanem szakja iránt fásult és közönyös lesz.

Hogy ez így van, elegendő bizonyíték erre ama tény, hogy jó barátaimmal együtt 14-en kezdtük pályánkat magánuradalomnál; ma azonban már csak 5-en vagyunk itt áldozatok.

A legjobb képet pedig ama okl. főerdészek rajzolhatnák, akik 8—10 évi magánuradalmi szolgálat után a kincstárhoz mennek át és ott előlről kezdik a rangsorozatot.

Ezen közleményemben nem akartam a magánuradalmakban előforduló viszonyokat általánositani, mert tudva levő, hogy nincsen szabály kivétel nélkül. Igy részvénytársulatok és egyes nagyobb uradalmaknál az erdészeket szaktekintetben abszolut használhatósági értékük szerint is becsülik; de ilyen uradalom ritkán akad, akárcsak a fehér holló.

Nem volt szándékom jelen cikkemmel támadást intézni a magán uradalmak ellen. Csupán fel akartam hivni szak-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

társaim figyelmét ama sajnos valóra, hogy a legtöbb magánuradalomban milyen mostoha viszonyok között kell az erdőtiszt napjainak leperegnie.

Akik pedig minket fásultsággal és megrögzött közönnyel vádolnak, azoknak csak azt mondom, mit a jó orvos tartani szokott: „előbb a betegség okának kell megszünni, akkor aztán beáll a gyógyulás."

Szikla.

Alsó szakoktatásunk.

Irta: *Imecs Béla.* (Vége.)

Az itt felsoroltak után látható, hogy sok hasznos és praktikus dolgokra oktatják a növendékeket, s ha azok mindegyikéből nem lesz kifogástalan altiszt, annak nem a buzgó tanári kar az oka, hanem főként az, hogy a növendékek oly kevés iskolai készültséggel vétetnek fel a szakiskolába, hogy egy része az első félévet ugyszólván az írás és olvasás tanulásával tölti el. Rohamosan fejlődő erdőgazdaságunk fokozódó igényeinek a szakiskolák mai szervezete egyáltalában meg nem felel. A növendékek oktatását lehetőségig gyakorlati alapokra kell fektetni. Az igazgató mellett jelenleg csak tanársegédet alkalmaznak, ez pedig helytelen, mert egy gyakorlati pálya alsóbbfoku teendőire hivatott, illetve kioktatandó tanulónál csak ugy érhetünk el eredményt, ha maga a tanár is a gyakorlati élettel teljesen ismerős. A mai rendszer mellett tanársegédekül olyan fiatal, tapasztalatlan embereket alkalmaznak, kik a főiskola elvégzése után igen kevés gyakorlattal birhatnak, akiknek tehát bizonyos idő kell, hogy a tanításhoz szükséges ismereteket elsajátíthassák. És ha ez meg is történt — bizonyos időre még a legzseniálisabb szakembernek is van szüksége — azt a szakiskolánál nem hasznosíthatják, mert jövőjüknek biztosítása, illetve előléptetésük érdekében a szakiskolai szolgálatot kénytelenek jövedelmezőbbel felcserélni. Hogy csupán az igazgató tanítson, az egyszerűen lehetetlen. Először is a két évfolyammal egyszerre egy embernek foglalkozni nem lehet, még akkor sem, ha az elméleti előadások mindkét évfolyamban másként osztatnának be, mert — nyolc órát egy nap senki sem taníthat, de különben is az igazgató annyira túl van terhelve kezelési és más teendőkkel, hogy ha hat keze volna, sem érne rá. Az erdő házilagos kezelése, értékesítése, az anyagoknak a fennálló szabályok szerint való elszámolása, a kiterjedt csemetekert és gyümölcsfaiskola, az onnan évenkint nagy mennyiségben kiadandó csemeték kiosztása, a kisérleti állomás, a napi rendes előadási órák megtartása mellett amúgy is elég teendő nehezedik az igazgató vállára. Ezekhez tegyük még hozzá a vadászterületek gondozását, azok mintaszerű kezelését s az intézet összes adminisztrációnális teendőit, akkor belátja bárki, hogy az igazgatónak nap-nap után van elég szorgos munkája s hivatásának teljes mértékben megfelelni — úgyszólván — lehetetlen. Ez az oka, hogy a szakiskola tanárai a szakirodalmat oly kevéssé kultiválják, pedig a kinek oly tág köre nyilik a kisérletezésre, attól jogosan elvárhatjuk, hogy szerzett tapasztalatait, kutatásainak eredményeit a köz javára, a nyilvánosságra hozza.

Mindezeken könnyen lehetne segiteni az által, ha *az igazgató mellé rendes tanári állásokat szerveznének.* Tapasztalt, idősebb emberek jobb szolgálatot tennének, mint a jelenleg működő fiatal tanársegédek; a munka megoszlana, az igazgató is inkább megfelelne sokoldalu hivatottságának, irodalmilag is működhetnék, a kisérleti ügy is sokat nyerne. Az én nézetem az, hogy jelenlegi erdőőri iskoláink teljesen megfelelnének hivatásunknak, ha azokat gyökeresen rekonstruálnók. Mivel a növendékek kiképzésének gyakorlati alapon kell állania, elsősorban szükséges — amint azt *Roth Gyula* is igen helyesen ajánlotta és *Török Sándor* már annakelőtte javaslatba hozta — az iskoláknak akkora erdőterületet rendelkezésre bocsátani, melyben nagyobb és lehetőleg sokoldalu gazdálkodást folytatnának. Erre a célra természetesen nem elegendő egyezer, hanem *10—12 ezer hold* összefüggő terület, melyet *mintaszerűen kellene berendezni,* hol aztán a növendék jövendőbeli szolgálatának teljesítéséhez szükséges összes gyakorlati teendőkkel a gyakorlati élet követelményeinek megfelelőleg megismerkedhetik. Vadtenyésztést, vadgondozást, vadápolást kis területen folytatni, tanítani nem lehet. Vadászerdőn és Királyhalmán tenyésztethetünk őzet, nyulat, fáczánt, fogolymadarat, a más két iskola erdejében szarvast, vaddisznót — ha elég területtel rendelkezünk. A vadászat oktatására mindegyik szakiskolában fordítsunk nagyobb gondot, ez a sokatkól lekicsinyelt tudomány csakugyan nem ismeri az elmélet száraz paragrafusait. A vadat otthonában, a szabad természetben kell megfigyelni, hogy szokásaival megismerkedjünk. Vadat tenyészteni, etetni, befogni, cserkészúthálózatot tervezni nem nagy ördögség, de aki ezeket csakis könyvekből akarja megtanulni, nem fogja helyesen, nem fogja szakszerűen végezni soha, kivált a félművelt ember nem, a kit az elméleti oktatás tudákossá és az életben proletárrá tesz.

Az erdőőri minősítés tekintetében azonban nem értek egyet *Török* és *Roth* javaslataival. Figyelembe véve a belátható jövőben várható erdőgazdálkodásunknak a téren megnyilatkozó szükségletét, ez idő szerint el nem zárkóhatunk még az erdőaltisztek *kétféle* minősítése elől, mert még egyrészt képzettebb segédszemélyzetre égetően szükségünk van, addig pusztán *csak az erdővédelemre nem való iskolázott ember.* Egészséges, erőteljes, becsületes, megbizható egyszerű parasztemberből — aki — ha a körülmények parancsolják — napokig el tud lenni egy darab kenyéren, s a ki — ha kell, szélbenviharban, méteres hóban is csapázza a vadat, az erdő bármely zugában eltölti az éjszakát, — lesz a legjobb erdőőr. Ilyen ember kell nekem a *nyers védelem tel-*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

jesítésére. Egyszerű szolga, akit erdőápolásnál, gyérítésnél, csemetesezedésnél, faültetésnél, vetésnél, s más apróbb teendőknél mint előmunkást alkalmazok. Az ilyen kaliberű embereket nem nélkülözhetjük erdőgazdaságunkban, s kár volna őket kiszorítani a szolgálatból. Azt ajánlja *Kaán Károly*, hogy ezek egy 3—4 hónapos tanfolyamon nyerjenek oktatást. Bármennyire tisztelem mindenkinek a nézetét, ebben a tekintetben túlzottak K. kívánságai. A nyers védelmet teljesítő *szolga*, ha írni-olvasni tud és a fenti kívánalmaknak megfelel, ideálja lehet az erdőőröknek. Akár az erdőgondnok, akár az *altiszt* — melyet *E.* nagyon helyesen és találóan ajánl *vadásznak, fővadásznak* elkeresztelni, — megtaníthatja emberét azokra a teendőkre, melyeknek teljesítésénél *mint előmunkást* alkalmazzuk. De ezektől szakvizsgát ne kívánjunk, mert meginti igazat kell adnom *E.*-nek, hogy sok egyszerű írni-olvasni tudó erdőőrön a szakvizsga után diplomával a zsebében az áterdőlésnél kivágásra szánt törzseket már nem maga hajkolta meg, hanem azokat a munkásokkal jelöltette ki, a csemeték kiemelésénél is már nem állt ásóval, kapával a munkások élére, hanem mint rendelkezni kívánó közeg — lévén most magasabb fizetése is — *felcsapott urnak* és abban a rangban képzelte magát, melyben szakiskolás *fővadászom* van. Csodálkozom azon, hogy *Gálffy* mint gyakorlati erdőgazda a most még érvényben levő *szakvizsgarendszert az erdőszolgák részére jövőben is fentartani óhajtja.* Szerintem az volna az első teendőnk addig is, míg a szakiskolák rekonstrukcióját keresztül vinnők, hogy *csak szakiskolásokat eresszünk vizsgára.* A végzett szakiskolások teljesen fedezik évi altiszti szükségleteinket, de meg be is bizonyosodott, hogy ma már helyesebb alapokon nyugszik a szakiskolák oktatási rendszere, és a most kikerülő emberanyag határozottan jobb és hasznavehetőbb, mint az azelőtti volt.

A szakiskolák gyökeres rekonstruálása után a tananyagnak olyatén való kibővítésével, amint azt *Roth* és *Török* ajánlották, teljesen meg fognak felelni a kívánalmaknak, feltéve, hogy az iskolába készülő fiatalember nagyobb előkészültséggel bír, kivált ha a középiskolának 4 osztályát el is végezte. És itt álljunk meg egy pillanatra! Mindnyájan azt kívánjuk, hogy jövőben csak nagyobb előképzettséggel — s ha szabad ezzel a kifejezéssel élnem — bizonyos foku intelligenciával birjanak a szakiskolás növendékek. És ez igen helyes is, de *Kaán, Török, Roth* és *Figyelő* is egy vagy két évi *előgyakorlatot kívánnak* attól, a ki a szakiskola kötelékébe bejutni akar. Nagyon szép kívánság, magam is azonnal rászavazok, amint keresztül vihető lesz. Egyelőre azonban ezt az eszmét kivihetetlennek tartom. Ha az az ifju elvégzi a 4 elemi osztály után a 3. vagy 4. polgári osztályt is, 13, 14 vagy 15 éves lesz; most már mondja meg nekem akárki, hogy ezzel a tejfölös száju gyerekkel az erdőhivatalban vagy kint az erdőben mit kezdjek? Vagy hol sajátítsa el a gyakorlatot, hol töltse ki az egy vagy két évet? Erdei külső szolgálatra zsenge szervezeténél fogva nem való, de nem is fogja felhasználni senki. Megnézhetné ugyan, miként ültetnek, vetnek, gyérítenek az erdőn, miként csinálják az utat, gátat, miként folyik a tutajozás, fausztatás stb. stb., csakhogy *mindezeknek puszta megszemlélése is fáradsággal jár* és igen kevés gyerek birja ki olyan korban azt a strapát, melyet már csupán az erdőben való járás is megkíván. Az irodában azonban rubrikázni, másolni talán megtanulhatna. De meg azután kit is akarunk kényszeríteni, hogy ilyen gyerekembert — ha díjtalanul is — alkalmazzon? Aztán ebben az esetben ki fizessen? Az a 14—15 éves fiu? Miért? Azért, mert *praktizál?* Vagy más dotálja, mert neki tanulni kell? Higyjétek el, kedves barátaim, ez az előgyakorlat kérdésének a megoldása nem épen oly egyszerű. Én már megpróbálkoztam két ilyen 15 éves suhanccal, de biz a szegény mindkettő abbahagyta a kisérletezést velem együtt, mert 14—15 éves gyerekek még nem az erdőbe, nem az életbe, hanem az iskolába valók, és igazat mond *Gálffy*, midőn az ilyen gyerek mellé dajkát ajánl kiséről. Még valamit! *Legyen a szakiskola tanfolyama három év, és ebből az első előkészítő év,* úgy, mint pld. Kolozsmonostoron a gazdasági intézetnél is van és egészen jól bevált. A mi szakiskoláinkban is a 15—16 és több éves ifju az első évben megismerkedhetik választott életpályájával, és ha nem való az neki, még mindig mehet másfelé szerencsét próbálni. Az is nagy hiba, amire különben *Török* és *Roth* is rámutattak, hogy a jelenlegi szervezés mellett 17—35 évig, tehát 18 év korkülönbségekkel vesznek fel növendékeket. Hisz egy fiatal sihedder érzelemvilága csak más, mint egy tapasztalt 35 éves emberé! Ezen én is úgy szeretnék változtatni, hogy *a korkülönbség csupán 15—20 év között ingadozzék. A szakiskolába lépő növendékektől okvetlen megkivánnám* én is a *felvételi vizsgát*, hogy a tanári karnak alkalma lehessen a pályázók szine-javát kiválogatni. *A tanévet Török Sándor* ajánlata *szerint legcélszerübb volna szeptember 1-től junius végéig megállapitani.*

Ezek volnának főbb vonásokban — a szerintem föltétlenül szükséges módositások, melyek nélkül alsóbb szakoktatásunk folyton fejlődő erdőgazdaságunk különböző igényeinek aligha fog megfelelni.

A jó fának felismertető jelei.

Általánosan ismeretes, hogy a fának minősége egy és ugyanazon fanemnél is mennyire változó. A szálfának hegyes vége, de az ágak is sokkal silányabb anyagot szolgáltatnak mint maga a törzs. A szijács rosszabb mint a geszt, de befolyással vannak a minőségre a termőhelyi és ezzel kapcsolatosan a növekvési viszonyok is.

Ha módunkban van válogatni ugyanazon fanemnek egyedei között, akkor főként következőkre ügyeljünk:

1. A keskeny évgyűrűvel biró fa lassabban nőtt, mint a széles évgyűrűjű s így több kemény ugynevezett téli

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fát tartalmaz, minélfogva tartósabb a széles évgyűrűjű fánál.

2. Idősebb fatörzsek fája rendszerint tartósabb, mert keményebb, szilárdabb, nem vetemedik és nem aszik annyira össze mint a fiatal egyedeké.

3. Haszonfának, műfának azok a *tölgyfák* legalkalmasabbak, melyek 70—100 % átmérővel bírnak. Ennél idősebb fák elvesztik keménységüket, a fiatalabbak szívósabbak ugyan, de nem állanak olyan jól el és pácolás folytán foltosak lesznek.

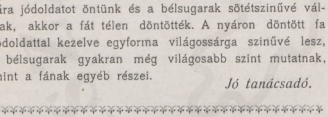
4. *Fenyőféleknél* különösen a keskeny évgyűrűs fáknak adjunk előnyt s azonfelül azt válasszuk, melynek lehető kevés a gyantatartalma. A sok gyantával bíró fából készült ablakok, ajtók, különösen fűtött helyiségekben, gyantát izzadnak, miáltal az olajos festékes mázolás tönkre megy. A nagyon szurkos fát nehezen lehet gyalulni, enyvezni. Az erdei- és feketefenyőt könnyen meglepi a szú, azért a jegenye- és lúcfenyő jobb épületfát adnak.

5. Tartósabbak azok a padlódeszkák, melyek a fának belsejéből és nem a széléből készültek, mert azokban több a geszt.

6. Egyenes növésű törzsek fája tartósabb a görbe fákénál, egyenletes (centrikus) növésű évgyűrűvel bíró fák jobb anyagot adnak az excentrikusan nőtteknél.

7. A télen döntött fát nem bántják annyira a szúfélék, nem lepi el oly mértékben a penészgomba s ezért tartósabb a nyáron döntött törzseknél. Ha kétségünk van a döntés ideje felől, jódoldattal megtudhatjuk, hogy téli vagy nyári döntéssel van-e dolgunk. Ha egy db keresztmetszetű fára jódoldatot öntünk és a bélsugarak sötétszínűvé válnak, akkor a fát télen döntötték. A nyáron döntött fa jódoldattal kezelve egyforma világossárga színűvé lesz, a bélsugarak gyakran még világosabb színt mutatnak, mint a fának egyéb részei.

Jó tanácsadó.

Borsod-Gömör-Heves megyék erdészeti egyesületébe alapító tagul legujabban beléptek *Coburg Fülöp* kir. herceg Ő Fensége 500 korona alapító díjjal, az *Egri Papnövelde* 150 koronával, *Knöpfler Károly* birtokos 150 koronával.

Tagdíjat fizetett Pataki József.

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyülése.

Szakunk ideje előtt elvénhedt fáját szokatlan légáram rázogatja. Egy-egy szélroham letördeli a száraz ágakat, elsöpri a fejlődésre bénítólag ható élősdieket, a haladás jegyében megingatja a gyökereket is, hogy megteremtse a felujhodás előfeltételeit.

Főleg felső- és alsó szakoktatásunk fontos és messze kiható reform-kérdései azok, melyek jelenleg elemi erővel magukkal ragadják szaktársainkat, az érdekelt köröket, megtöltik szaklapjainkat, s melyeknek megvitatása az Országos Erdészeti Egyesület 1905. évi december hó 17-én Budapesten tartott közgyülésének is gerincét alkották, de ragasszuk hozzá a fejet és végtagokat is.

A mintegy 130 egyesületi tag részvétele mellett megtartott közgyülést Bánffy Dezső báró elnök nyitotta meg, szives üdvözlő szavakkal. Bund Károly titkárnak az egyesület mult évi működéséről gondosan összeállított jelentése részletesen foglalkozott a legelők szabályozásának kérdésével, a tagosítási törvény megváltoztatására, — a „Székely kirendeltség" — a raktári faáruknál a métermérték behozatalára, a vadászat szabályozására vonatkozó bizottsági jelentésekkel, valamint Bedő Albert dr. egyesítési indítványával. A titkári jelentésből kiemeljük még, hogy az O. E. E. 1905. évi bevétele 63176 kor. 76 fillér, melylyel szemben a kiadás 56612 kor. 14 fillér volt. Az alsó erdészeti szakoktatás kérdésének megvitatására a közel jövőben úgy a tanári kar, mint a gyakorlati erdőgazdák köréből nagyobb bizottság hivatik egybe. Borsod-Gömör-Heves megyék erdészeti egyesületének az O. E. E. tagjainak sorába való lépését az igazgató-választmány örömmel üdvözölte.

Miután a titkár jelentését, illetve az igazgató-választmány javaslatait és határozatait a közgyülés egész terjedelemben magáévá tette, Bánffy Dezső báró elnök társai nevében is lemondott az elnöki tisztségről. A közgyülés köszönetét az elnökség buzgó tevékenységéért Simon Gyula erdőtanácsos tolmácsolta azon javaslata kiséretében, hogy az elnökök élévülhetetlen érdemei jegyzőkönyvben is megörökíttessenek, amit a közgyülés lelkes éljenzéssel fogadott.

Az új választás Boitner Gyula, Balogh Ernő és Mitske Gusztáv szavazatszedő bizottság előtt a következő eredménnyel ejtetett meg: elnök: Bánffy Dezső báró, I. alelnök: Bedő Albert dr., II. alelnök: Hováth Sándor. Választmányi tagok: Darányi Ignácz dr., Garlathy Kálmán, Nagy Károly, Péch Kálmán, Rénfuss Bódog, Schmidt Ferencz, Soltz Gyula, Scholtz Ottó, Vadas Jenő, Vadászfy Jenő. A számadást vizsgáló bizottságba beválasztattak: Balogh Ernő, Bodor Gyula, Brannich Gyula, Gruber Gyula, Marsovszky Ede, Szalay Ernő.

A beadott szavazatok összeállítását a közgyülés türelmetlenül várta, hogy a tárgysorozat 3-ik pontjára mielőbb áttérhessen. El is szakadt türelmének fonala, s a válasz-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tások tartamára felfüggesztett közgyűlést az elnök újból megnyitván, kiterjesztette sulyos, csapkodó szárnyait az erdészeti főiskola székhelyének kérdése.

Az egyesület igazgató-választmánya az 1896. évi közgyűlés határozatát változatlan javaslat alakjában terjeszti elő s amellett foglal állást, hogy a selmeczbányai erdészeti főiskolát jelenlegi szervezete mellett és jelenlegi székhelyén nem tartja alkalmasnak arra, hogy a tanítás az erdészeti tudományok fejlesztése és az erdészeti irodalom művelése terén ezentúl reá váró feladatoknak sikeresen megfelelhessen és ennélfogva szükségesnek tartja, hogy az erdészeti szakoktatás a bányászati szakoktatástól teljesen elválasztassék és az erdészeti szakoktatás részére a fővárosban egyetemi színvonalon álló, minden szükséges segédeszközzel kellően felszerelt önálló erdészeti iskola létesíttessék.

Ezen javaslattal szemben Selmecz- és Bélabánya sz. kir. bányaváros, mint az O. E. E. alapító tagja, a következő ellenindítványt nyújtja be: „Miután a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola székhelyének kérdésében semmi olyan helyt álló indok fenn nem forog, mely a főiskolának Selmeczbányáról való elhelyezését vagy esetleg a két ágazati szak elkülönítését okadatolná, továbbá, miután az ezen egyesület részéről az ezredéves jubileum emlékére ugyancsak a bányászati és erdészeti akademia elhelyezése s elkülönítése okából a magas kormányhoz intézett emlékirat nemcsak célhoz nem vezetett — de azóta a kormány a főiskola ujabbi korszerű berendezése, ugyanabban több új tanszék rendszeresítése, a két testvérintézet igazgatásának a paritás elvére fektetett ujjászervezése és új tanrendszer életbeléptetésével mindazon hézagot és hiányt pótolta, melyek az egyesület millenáris memorandumának indítékait képezték; továbbá miután a felettes két miniszterium a tanári kar ajánlatából a két intézet elkülönítésének kérdését teljesen elejtette, sőt miután a kormány legujabbi rendelkezései is több új laboratórium és tanterem berendezése tekintetéből arról tanuskodnak, hogy a főiskola azon színvonalra emeltetik, mely a joggal támasztható igényeknek megfelel, mondja ki az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlése, hogy a bányászati és erdészeti főiskolát jelen székhelyén, vagyis Selmeczbányán meghagyandónak tartja; tekintettel azonban a kor egyre fokozódó igényeire, továbbá tekintettel azon érdekkapocsra, mely az Országos Erdészeti Egyesületet a főiskolához fűzi és amelynél fogva kell, hogy az az intézet új alapokra fektetett szervezetének további fejlesztését is szivén viselje, valamint tekintettel arra, hogy a főiskolai tanári kar többsége maga is jelezte közzé tett memorandumában, hogy az ujabbi szervezet dacára is kielégítendő szükségletek, pótlást igénylő hiányok és leküzdendő nehézségek vannak, jelentse ki a közgyűlés, hogy készséggel hozzájárul mindahhoz, mi az örvendetesen megindult fejlesztés lehető fokozásához szükséges és utasítsa az egyesület választmányát, hogy a hiányok, szükségletek és nehézségek okait kutassa s a kinyomozott eredményhez képest, valamint az orvoslásra vezető módok megállapítása után megfelelő javaslatokat terjesszen elő."

Az ellenjavaslatot Szitnyai József kir. tanácsos, polgármester indokolta hatást keltő beszédben, melyben hivatkozott „inter pocula" elhangzott jóslatszerű kijelentésre, tudós nyilatkozatra, melyekből azt következtette, hogy: „a főiskola ott ahol van, jó helyen van." Az igazgatóválasztmány javaslatának még betűit is szétszedte és a főiskola úgy culturális, mint didaktikai, úgy nemzeti, mint állami, úgy ethikai, mint társadalmi vonatkozású hivatásának és feladatainak szempontjából kifejtette nézeteit és egymásra halmozott erős és gyenge érvet, hogy a „Los von Selmeczbánya" hiveinek nagy táborában rést üssön. Vadas Jenő főerdőtanácsos válaszolt az ellenindítványra a meggyőződés meggyőző hangján, hangsúlyozva, hogy míg 1896-ben csak egy tanár kivánta az áthelyezést, jelenleg 14 nem „fészkelődő" tanár óhaja az, a fiatalság képzésének fejlődése érdekében. Az ellenmemorandum sértő kifejezéseit visszautasította, amiből parázs „személyes kérdésben" való felszólalások keletkeztek. Az ellenjavaslat mellett még Zólyomy Imre, Selmeczbánya város erdőmestere foglalt állást, kifejtve, hogy a kisiblyei erdő, melyet nagy költséggel tanulmányi erdővé alakítottak át, a főiskola áthelyezésével értékét veszítené s nagy veszteséget jelentene az a magyar nemzeti eszmék terén is, és végzetes volna a város iparára, keresetkedelmére, a polgárság vagyonosodására, magyarosodására. Ezen érveket Téglás Károly erdőtanácsos mártogatta ékesszólásának gyengítő fluidumába, kiemelve, hogy a főiskola továbbra már nem maradhat jelenlegi elszigeteltségében. Még Heincz Hugó országgyűlési képviselő kivánt a kérdéshez szólani, amit azonban az elnök, hivatkozással az alapszabályok rendelkezésére, nem engedélyezett.

A mélyreható, kedélyeket felizgató vitát szavazás követte, melyet akár állva, akár ülve, akár kézfeltartva csináltak, eredménye csak az volt, hogy a *közgyűlés abszolut többsége az igazgató-választmány javaslatát fogadta el és az ellenindítvány felett napirendre tért.*

A Deák Ferencz-alapítvány 1906. és 1907. évi kamataiból pályázat iratott ki erdőgazdasági politikai mű megírására, mely egyben tankönyvül is szolgálhasson. Márton Sándor erdőmester indítványa, hogy az „Erdészeti Lapok" 1907. évtől kéthetenként jelenjék meg, az igazgató-választmánynak adatott ki, s ugyancsak a választmányra bizatott a jövő évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása annyival inkább, hogy 1906-ban ünnepli az O. E. E. megalakulásának 40-ik évfordulóját.

Közgyűlés után a Kontinental-szálló termében tartották meg a szokásos lakomát a szokásos felköszöntő nélkül.

M.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Remetei KÖVÁRY JÁNOS.

Lapunk egyik buzgó új munkatársa, kiváló vadászati író; Diana istenasszonyának zsenialis tollforgató lovagja. Nemcsak mint sok tapasztalatokkal biró szakirót, hanem mint kiváló vadász-humoristát is, a legelőnyösebben ismeri a magyar vadászközönség; hisz' a „Vadász Lap" olvasói is tanubizonyságot tesznek róla.

Bátor, vakmerő, és rendkivül hidegvérű vadász, a fegyvert a legnagyobb nyugodtsággal, bámulatra méltó pontossággal kezeli. Külföldi (exotikus) vadászatai alkalmával, a ragadozókkal szemben való vakmerő bátorságának jelei, a *rettenetes sebhelyek,* élénk tanúságot tesznek az átélt, — de azt hisszük sokak által nem irigyelt — *„vadász-kalandjairól"*.

Imecs Béla.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Karácsonykor.

A Krampuszok, Mikulások hete a szent karácsony napjával elérkezett a befejezés stádiumához — kis és nagygyerekekre nézve egyaránt. Mindenkinek hozott valamit a tisztelt női, avagy himnemű „krampusz“; hozott a *vadászoknak* is, miért is némely karácsonyfa amellett hogy „szent“, még felette vadregényes is — ama felhalmozott tárgyaknak miatta, melyek körülte romantikus izléssel elhelyezve s reá aggatva vannak.

S minő rafinált izlés, sőt logikai bölcsesség nyilatkozik meg a szabadelvűen felfogott krampuszi szellem eszme- és ötletkörében, a „hozamok“ megválogatásánál, miket egyébiránt az indulatok különféleségéhez képest nyujt a kitüntetésre érdemesítetnek! . . . Mennyi szeretet, gyöngéd figyelem s néha irónia! . . . Ah, valóságosan elragadó *nyelvezete* ez az értelmi és érzelmi hieroglifeknek, éppen mint a „legyezőnyelv“, „virágnyelv“ s másféle ehetetlen *nyelvek*, melyekhez se torma, se eczet nem kell s mégis gurmandéria számban mennek — kivéve persze azokat a rőfös és ruganyos nyelveket, melyeket a közszokásban „bottal szokás agyonütni“ . . .

Például mily hatást tesz valamely maliciózus „jóbarát“ avagy „jóbarátnő“ által becsempészet félpár, rég elveszettnek hitt mancsetta, avagy egy kecses strimpfli-kötő, melynek a párjára a férj tárcájában bukkant rá a selyemmenyecske! . . . Hát még midőn remekül montirozott ágbogas agancs-ajándékot küld valaki a férjuram — illetve a vadászgazda számára, karácsonyfadísznek . . . Haj-haj! . . .

Igy mulat, szórakozik nálunk a modern észjárás — fővárosi stilusban, szellemesen — — — Szegény „vidék“, mennyire el vagy te maradva e téren is! . . .

Mert vajjon mit hozhat egy vidéki puskaporpusztítónak a krampusz?!

Mit? Hát legfeljebb rém nagy pipát, még rém nagyobb dohányzacskóval, azt is üresen! . . .

Ámde, hogy néz ki egy fővárosi Nimród karácsonyfája! — Ide jertek költészetek s romantikát tanulni!

Ime egy példa . . . Fiatal párról van szó. A menyecske „ujdonsült“, édes. Rajong a férjéért . . . A férj selyemgyerek és bősz nimród — éjjel és nappal, szóval mindenkép méltó a friss asszonyka rajongására. De kap is szép karácsonyfát!

„Ah!“ — mondaná az a bizonyos ezredorvos, — midőn felgyúlnak a felséges karácsonyfa színes lángjai . . .

Óriási fa ez különben, de még óriásibb a dísz, melyben ragyog. A gyertyácskák százai világítják meg a lombok zugolyait, melyekben remek porcelán őzikék, dám-

Békesség a földön a jó akaratú embereknek!

Irta: *Remetei Köváry János.*

Morva országban, egy nálunk is ismert mágnásnak van egy hatalmas gyártelepe. A község neve „Boskowitz“. A modern módon felépült gyártelepen éjjel-nappal ezermeg ezer mukás kéz dolgozik szünet nélkül. A föld gyomra szakadatlanul ontja magából a kincset, mit emberi kéz, — a gőz, az electromosság, meg a technika vívmányainak járomba fogásával, még ott a helyszinén — feldolgoz. A telepet nagy kiterjedésü őserdők veszik körül, miknek nyulványai egyrészt Csehország, másrészt Szilézia erdőségeivel képeznek szoros kapcsolatot. A munka itt jutalmát megtalálja. Boldog, megelégedett munkás-nép lakja az egész telepet. A haragos zöld szinü fenyvesek közé beékelt számos kis piros fedelü házacskák előtt kigyózva elfutó rendezett fehér szallagú utak mindegyike egy-egy boldog családi tűzhelyhez vezet. Azt gondolná az ember, hogy itt van a földi paradicsom; a munkában elfáradt embereknek külön pihenő, szórakozó helyek, culturalis intézmények állnak rendelkezésökre.

Piros pozsgás, rendkivül tisztaságu nőknek megelégedett, boldog kacaját adja vissza a házakat körülvevő gondos kezek által rendben tartott virágos kertek — echoja. Mindegyik nőn meglátszik, hogy egyedüli célja, a munkában elfáradt családfentartó pihenését és nyugalmát — mentül édesebbé tenni. Vallásos, ájtatos nép lakja az egész telepet, kik a karcsu Minarett tornyu templomban megszóláló ezüst csengésü harangocskák hivó szózata nélkül is, az „Urhoz“ fohászkodnának hálát adni, a boldogságért. A föld paradicsomát a munka érdeme és megbecsülése jelképezi.

A rengeteg nagy kiterjedésü erdőkben otthon érzi magát az erdők büszke koronás királya — a szarvas; kis királykisasszony módjára ellátogat egyenként, némelykor társaságban is, az ártatlanság személyesítője az őz, kiváncsi tekintetök olykor-olykor még a telep virágos kertjeibe is be-be kandikál. Otthon érzi magát mindenki, még a rőfögő vadkan is, holdvilágos éjjeleken messze elcsatangolva oda is, hol semmi keresni valója sem lenne. A fajdok mesés példányai szokták dürrögni szerelemittas szózatukat. Egy talány az egész. Itt a modern kultura; amott meg az ős természet, e kettő találkozása meseszerű.

A boldog megelégedettség ellenkezőjét, az éjjel nappal soha meg nem szünő izgatottságot, egyedül csak a nagyszámu minden tekintetben derék erdészet személyzetei képviselik. Ezek a derék emberek, mintha folytonos harcban állnának az elemekkel, nincs egy percük, nincs egy pillanatuk sem szabad. Viharedzett, bátor, vakmerő fér-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vadak s szarvas és szarvatlan szarvasok fülelnek — élethű *repülő* pozitúrában feleggatva, — míg lent jól utánzott talajon, a föld porához kötött szárnyasvilág díszpéldányai tekintgetnek fel a légy vadjaira, s ekközben valószínűleg hallgatva a karácsonyfa tetején nászdalokat csicsergő *erdei szalonka* remek énekét (mint egy „szaklap"-ban megírva vagyok . . .) . . .

Ah, a biologiai összeállítások tényleg gyönyörűek! Például miily erélyilyel kalapálja a *sárszalonka* a karácsonyfa oldalát, míg alant a *harkály* gillsztak után fúr! . . .

A faodúból *ürge* tekintget ki, míg a karmantyúból, mely „kotorék"-nak van szenialisan átalakítva: a *fanyest* révedező tekintete sugárzik elő . . .

A falra vadászos „kakukkoló" óra van függesztve, mely minden órát, a kakuknak megfelelőleg: *kukorikolással* jelez, azonfelül pedig *üt*, de nem „nemzetközi" stilusban...

Remek festmények is observálhatók. Az édes asszonyka sajátkezű és saját felfogású pikturái ezek — bőgő farkasokat és vonító szarvasokat ábrázolva, míg egy regényes felfogású vászonon a „setét és sajtszagú" éjjeli hangulat van megörökítve — sneffornú baglyok és bagolyfejű sneffekkel, melyek denevérekre vadásznak. — Vérszomjas sasok is vannak s ezek élethűsége oly nagy, hogy szinte hallható agyaraik csattogása, melyekkel az édes kis kezek ellátták őket (t. i. a sasokat).

Különlegességekben sincs hiány. Itt vannak például a remek hangú fütyölők az eddig ismert legmagasabb „*C*"-re, s a legmélyebb „*g*" hangra stimelve, melyek felette szép sikoltó énekhangokat adnak — àlà *Fedák Sári* . . . Aztán van még bonbonokat lövöldöző ismétlő pisztoly divatos „folytacél"-csővel, — továbbá egy legújabb szerkezetű puska, hanggal, melynek „kakasai" felhuzáskor kukorékolnak!

Az elegans vadászöltözékek egész raktárt képeznek a karácsonyfa alatt, melyek egész szemlélete kifárasztja a fantaziát s a képzelhetlenség homályába téveszti . . . . kivált a túlszép *vadászboa* (új vívmánya a vadászdivatnak), állítólag jegesmedve, tényleg azonban hófehér komondor gyapjából készítve, a végén aranyszálakon csüngő vadkanagyarakkal (a kedves menyecske ízlésében tartva). Ehhez járul egy pár szép sarkantyús csizma — díszvadászatokhoz s esetleg főispáni installációk alkalmára szánva — s végül a ruházati készség kiegészítéseül egy felette érdekes szerkezetű *karmantyú* is hármas, t. i. *„kar"*, *„man"* és *„tyú"* osztállyal angolos ízlésben.

Van az asztal alatt is valami, egy remek *hűtő-készülék*, melybe az újmódi puskaporral töltött ajándék-patronok vannak *jégre helyezve*, nehogy elsüljenek, mert tudvalevőleg a puskapor gyulékony jószág . . . stb. stb.

Szóval a szeretet gondja kiterjed mindenre — egy édes elismerő csók reményében, mely bizonyára nem is marad el ennyi lekötelező figyelem láttára, a geniális asszonykának . . .

— — — — — — — — — — —

fiak mindegyike, nem csak a kötelességük, hivataluk tette azzá őket, hanem vérük természete, az erdő és a vad szeretete, gondozása is. Ezt a kis paradicsomot nagy terjedelemben a poklok pokla veszi körül. Itt laknak a szomszéd községekben a vadorzók ősei, nem azok a vadászok, akik, a mit sem sejtő bandukoló vadat leshelyükről orozva elejtik, hanem azok, a szertelen vérük által üzött, megmagyarázhatatlan szenvedélyük által a szabad természethez kötött semmit nem ismerő kegyetlen bestiák, kik a vadat kutya módra szimatolva üzik és ejtik el; a lesből való lövést egyedül az erdő személyzete részére tartják fent. Ezek az emberi voltukból kivetkőzött szörnyetegeknek az enyém-tiéd fogalmáról semmi tudomásuk sincs. Ezek ellen még védekezni sem lehet, ezekkel találkozni — biztos halál. E találkozásoknak emlékeit a telep kis temetőjében sok virágos hant panaszolja. Néma éjszakákon, az éj csendjében elhangzó dörejre, a rengetegben folyton kintlévő erdő személyzet, vajon melyike gondolja hirtelen, — kinek szólott ez?

. . . . . Ma másnak, holnap talán nekem!

E folytonos küzdelemben, természetesen mindkét fél vesztes marad, de a melyik megmarad, az erős is lesz.

A főerdész egy jóságos, de bátor tekintetü, hatalmas férfiu, az ép' összegyült személyzete előtt, atyai szeretettel — bánatosan panaszolja el, hogy: végtelen megpróbáltatásunk és küzdelmünkben, folyton ujabb és ujabb csapások érnek bennünket; rövid időn belül, már harmadik emberünk esik el szolgálatának lelkiismeretes teljesítése közben, — a vadorzók gyilkos golyójától . . .

Nincs mód, nincs eszköz rea, hogy e gazokat ki irthassuk. Ha tudnók, hogy ki lehet az a vérszomjas, ki ily rútúl ellenünk tör; talán segíthetnénk, de igy legjobb embereim vesznek oda s tehetetlen vagyok . . . köny csordul ki a főerdész szemeiből, hangja elcsuklik, beszédjét folytatni sem tudja . . . a tornácon meg egy kétségbeesett nő jelenik meg siránkozva . . . a férjét keresi, ki erdőőr és szolgálatjából, már másod napja, hogy vissza sem tért.

Megilletődve hallgatják a szegény asszony siránkozását, még vigasztalni sem merik, hisz' majdnem mindnyájan sejtik, hogy vissza . . . talán soha sem tér.

Azt mondják: a kétségbeesés is tanácsot ad. Rövid tanácskozás után, az egész erdőszemélyzet, az uradalmi orvost is magukkal vive, valóságos hajtásra alakulva, vérebekkel az egész erdőrészt felkutatni indult. Fáradságos keresgélés után meg is találták az elveszett erdőőrt — vérében, ballába keresztül volt lőve, a sok vérveszteségtől már alig hogy élet volt benne. A rögtöni orvosi segély azonban csodát mívelt, eszméletét vissza nyerve, még megmagyarázta a körülállóknak, hogy ismeretlen egyéntől kapta a lövést, de a lövés után egy fa mellől elugró alakra szintén lövést tett; de már ezt nem tudja, hogy valakit talált-e? A jelzett irányban, csakugyan nagy vértócsát és tépett ruhadarabokat találtak, mi megállapíthatóvá tette, hogy valaki sebesülve el is menekült.

Szorgos kutatás és keresgélés, mindhasztalanná vált,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A karácsonyfa aktuális gyönyörűségét megelőzőleg, igen kedvesek azok a napok is a vadászvilágra nézve, melyek a karácsony hetét alkotják, mert ugyanis ekkor folynak le a híres és hírhedt karácsonyheti nagy vadlövészetek, respektive vadászatok, melyeken még a kvázi Stüssik is részt szoktak venni, mert ha nem is lőnek, de legalább kapnak (üsse patvar ha pénzért is) egy-két derék nyulacskát zsákmányul, miért aztán a kis asszonykák oly csókosak, de sőt még a mord bajuszos némberek — kik máskülönben nagyon harapós kedvűek szoktak lenni — is szelídebb hurokat pengetnek férjuramékkal szemben. Alig is várják a vadászatra invitáló kártyákat, a táviratok jövését . . . és ha „jönnek", nagy készülődések történnek, úgy hogy az egész ház felfordul néha. Előkerülnek a bundák s nagy entomológiai purifikációknak alávetik őket. A halinákból az egérfészkek kiküszöbölhetnek; melegítő korsók előszedetnek s a háti-zsákokba részint sodabikarbóna, részint pedig „purgó" és Hoffmann-cseppek lesznek titkos zugokba elhelyezve, mert a vadászat sok erélylyel jár; kint pedig nincs doktor, ha pedig van, az is a karcsú pogányistennő szerelménék hódol s nem „kezel".

Mindez azonban csak „elemi" része a dolognak; a többi csak ezután jön: a sütés-főzések munkálata s a kész komendenciák elpakolása, ami nem csekély feladat, mert nagyon nehéz mindennek a maga helyét megtalálni s éppen nem célszerű alkalmatossági szempontból például az, ha a *Krédli* szolgáló ecetről csöpögő ugorkákat s paprikahüvelyeket csomagol a patronok közé, — vagy ha tévedésből az öreg nagyasszony burnutjával „paprikázza" be a finom füstölt szalonát, melytől nemcsak hogy a vadászúr, hanem valószínűleg maga a szalona is prüszkölni fog majd. De ily kicsiségekkel ki törődnék! Hanem annál inkább törődni kell a *puskával*, hogy a funkciót meg ne tagadja, mert igen kényes szerszám, épp azért kinyitása, töltése, becsukása — mind-mind szigoruan előírás szerint és $^1/_8$-ados ütemben kell, hogy történjék, mely műveletek cselekvésekor nem szabad, hogy a fegyver kezelője *vízilóra* gondoljon, különben a fegyver szerkezete rögtön felmondja a szolgálatot.

Végre elérkezik a várva-várt nap a kivonulásra. Már hajnali 4 óra tájban rettentő és szakadatlan kocsizörgésre ébred fel a főváros ölödéklési vágyakat nem tápláló, soklidabb gerjedelmű polgársága és általános az elképedés és döbbenet. Talán a „nemzetközieket!" — avagy főispáni instelláció vagy egyéb revolutió?! — töprenkednek magukban az emberek . . .

Oh dehogy! Csak felvonulás történik az indulóházakhoz vadlövészeti okból.

A sok fiakker és konflis alig győzi a nyakig fegyver és hátszák alakokat szállítani s a várótermekben szokatlan mozgalom képe tárul a bűnben nem részes, higgadt szemlélő elé s a gyengébb idegzetűek rögtön ki is vonulnak onnan, mert némely urak felette feszélyező célzási kisérleteket cselekesznek s ujmódi fegyverük gépe-

a megsebzett egyént feltalálni nem lehetett, nagy csapáson a véreb keresése is hiába valónak bizonyult.

Karácsony hete rendkivül nagy hóviharokkal köszöntött be, járhatatlan lettek az utak, még a szobából kimozdulni is alig lehetett. A nagy hóvihart csikorgó hideg váltotta fel. Karácsonyi előkészületekkel volt elfoglalva az egész telep apraja-nagyja. Az asszonyok díszítgettek, szorgoskodtak, kedves meglepetéseket, apróbb tárgyakat dugdosgattak rejtegetve, de sejtetve, hogy mindenki szeretetjének valamivel kedveskedni akar. Ilyenkor a férfiak ugy szoktak tenni, mintha mit sem látnának, semmit sem tudnának: de azért boldog sejtés tölti el az ő keblüket is, — vajon mit is hoz a Jézuska?

Az öreg főerdész is az irodájába huzódva böngészi a nagy tabellás könyveket, a kétszer kettő problematikus thémáját egyezgetve . . . stimel, de gondolata messze kószál — messze kint a vadonban . . . ő sem tudja hol, talán, csak sejti — egy szerencsétlennél, a kinek szintén karácsonyja lesz, de nem tudja, hogy most jön az engesztelés nagy napja, nem is sejti talán, hogy . . . mennyből az angyal eljött hozzátok, hirdetni az igét: *Békeség a földön, a jó akaratu embereknek!*

A nagy pipa kialudva csuszik ki szájából, merengve néz maga elé, mintha várna valakit . . . A visió . . . a jégvirágos ablakon halk kopogás hallatszik. Szerényen, bátortalanul megismétlődik. Felrettenve mint a gyermek — kit tiltott cselekményen érnek, — nyit maga ajtót, hangosan kérdezve:

Ki az! Mit akar?

Ismeretlen, rongyos, elcsigázódott alak vánszorog be, szólni sem tud, csak majdnem összeroskadva nyöszörgi:

Adj ennem . . .

Ember ki vagy? Ki ily állapotban jársz e helyen?

Enni . . . nyöszörgé csak.

A főerdész egy jó pohár borral és azonnal előhozott frissen sült kalácscsal megvendégelé, a bámulattól eltelve szemlélé a nyomorultat, ki kinem fejezhető mohósággal fogyasztá el a feléje nyujtott élelmet, midőn már magához tért, bágyadtsága kissé alább szállott, reszkető hangon kezdé el keserveit.

— Napokon keresztül, étlen szomjan, még a szél fuvalmától is megrettenve, üldözött és megsebzett vadként bujdostam erdőn völgyen keresztül. Élelmem, a bogyó, gyökér és elhullott vad dőge volt. Megfagyott sebem kinzó fájdalmától egy pillanatra sem nyughatva vonszoltam magam tova . . .

. . . Meghasonlva mindenkivel, még az Istennel is, ki rám mérte e csapást — mert oda vitt végzetem, hol az igazságot arcul ütve — kicsufolják az embert . . . eljöttem, adj ennem és tégy jót velem, üss agyon engem . . .

Ember! Mit beszélsz? Kiált a főerdész, te őrült vagy! Házamba jössz és Istent káromolsz!

Bocsáss meg uram, de vak vagyok, rebegte a nyomorult. Egy pohár bort mohón kiüritve, folytatá beszédét: Csábított az erdő, csábított az a sok vad, csábított az

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

zetét próbálgatják, mik nagy cserregéseket, berregéseket és cikorgásokat követnek el. — Más urak sípolnak izgatottságukban sőt egyesek káromkodnak is, mert odahaza — valószínűleg a nagy sietség folytán — a vörös bort a légpárnába s a melegítő vizet pedig visaversa: a pincetokba helyezi el a szórakozott szobaleány . . . No ennek lesz „nemulass“ — ha nyúl nem kerül!

Különben a közhangulat vidámnak mondható és fesztelen, mert Diana lovagjai közt eltűnik minden rangkülönbség — épp úgy, mint ahogy a kártyaasztal nem ismer ilyet.

Végre minden irányba vonatoknak indulása történik s mire kivirrad, a puskás sereg már a tetthelyen van . . . és nagy lészen a durrogatás nyulak öldöklése okából és sok görbe sörét repíttetik világgá, miért is a mezei lakok és villák ablakai már jóeleve elsőrendű téglákkal és matrácokkal berakatnak s a közlekedés felette óvatosan, többnyire futvást történik, míg a kutyák, macskák és gyerekek belebbeztetnek. De a kakasos s kakastalan lövőszerszámok pukkantásai a zárt helyiségekbe is behatolnak, mitől a csecsemők igen nyugtalanok lesznek és a tehenek nagyon rugnak, miért is sok milimári feldől a a fejőkcsöggel, mely tényből folyólag némely helyen a kár nagy s akcióra serkentve a szertelen indulatot, a sváb dühében a feleségét kezdi gyomrozni, ámbár vasárnap lévén, munkaszünetre volna köteles.

De estére kelvén az idő, a háborúság több tekintetben szerencsés befejezést nyer és fegyveres alakok kezdenek a vérszag, a miben tik Úram úgy dúskáltok . . . Elvitt vak szenvedélyem az erdőbe, raboltam abból, a mi nem a tietek . . . a mi a nagy természeté, a mik szabadon járhatnak-kelhetnek mindenfelé . . . a miket ti Úram magatokénak valtok, a mit mástól orzásnak neveztek . . . nem tudtam ellent állni . . . egy kis vadat ejtettem el. Óh az a vér, de gyönyörüen párolog, de csábító!

Megfogtak Úram embereid, véresre verve félholtan ott hagytak . . . Most már azért is kimennem kellett . . . még csak a kisérletnél tartottam, csak az erdőtöknél ólálkodtam, midőn embereid egyszeri látásra — meglőttek. Sebem alig gyógyult be — vitt az ördög ki az erdőbe, de nem a vad után, hanem a bosszu vezérelt. Embereidre lestem Úram naponként az erdőben, többször mentél el te is Úram fegyverem csöve előtt, de nem téged, hanem embereidet vártam, ki szerencsétlenné tett. Nem volt szerencsém; a találkozás pillanatában mindketten megsebesültünk . . . ujra meglőtt . . . A pokol kinjaival egyetemben bújdostam előttetek, rám uszított ebeitek nyomorult testemet szét nem téphették, pedig ez csak megváltás lett volna. Mindenkitől elhagyatva nyomorult helyzetemben tengődve, az embereket meggyülölve, kétségbe esésembe ahoz fordultam — kit mindig csak káromoltam, kit végzetem megrontójának tartottam — az Istenhez. E nyomorultságomban nyiltak ki szemeim, rájöttem az igazságra, a világ sorját akartam megváltoztatni, beláttam, hogy egylormák nem lehetünk, az enyémtied fogalma közt különbséget kell tenni, — csak a kibontakozni a puskaporfelhők közül, mit a dombhátakra kiállított figurának már idejekorán jeleznek óvatos mihez-tartás végett. . . .

Különben igen vígan vannak a tegezes istennő lovagjai s négyes sorokban 75 cm. hosszú lépésekkel közelítenek, miközben némelyek kék-vokkot és egyéb újabb táncokat négykézre lejtenek. — De érdekes hangzatok is hallatszanak, amennyiben többen madárszólásokat fütyölnek, avagy a kakukkolást próbálgatják, ami felette vadászias és szép.

Ám némi lehangoltság következik hirtelen, minthogy lesben állt apró fináncok bújnak elő a nyulak és más meglőtt testeknék elvámolása okából, mely tény némelyeknél a kedvet némileg lohasztja. De csakhamar felhangzik ismét a dal:

„Van-e vígabb élet, mint a vadászélet?!“

A víg vadastyánok után a vadas társzekerek haladnak hosszú sorban, összesen egy darab, némely nyulak és szárnyas individuumok hullávai könnyedén terhelve, melyek közt azon négy pulykák is foglaltatnak, melyek tüzokok helyett lövettek meg . . .

Azonban némely nyulak mintha feltámadási hajlamot árulnának el, miért is néhány bunkósbotos strázsa, a menekülések meggátlása végett, püfölések ténykedését végzik. Ennek köszönhető, hogy csak kevés madár repül el a kocsiról, ámbátor néhány nyúl a kocsis alól kiugrik s eredménytelen kergetéseket von maga után.

becsületes munka adhat nyugodalmat. Ezt sejtettem én is, de nem hittem, nem oltotta belém senki, tik Úram, nem világosítottatok fel első tévedésemkor, pedig tik okosabbak vagytok — tik mindjárt csak büntettetek . . . De belátom, hogy kötelességeteket teljesitettétek és annak eleget is tettetek, de én bünhődtem. Most mégis vezekelni akarok:

Ha van Jézusod és Istened Úram, irgalmazz nekem . . . tedd, hogy az emberiség magához visszafogadjon, adj munkát, bármilyet, dolgozni fogok, meglátod Uram, méltó leszek bizalmadra! A rongy ember a beszéd izgalmai által kimerülve, egész letárgiába esett, csak nyöszörgött . . . A főerdész is elgondolkodott, ő is, a nagy megváltás napjaira gondolt . . . Jól van; eredj a konyhába, ott majd gondoskodnak rólad, holnap meg . . . majd beszélni fogunk.

Az elbeszélés keretéhez már csak az tartozik, hogy a főerdész szolgálatába fogadta ezen notorius vadorzót — kiből a legbecsületesebb és legmegbizhatóbb vadőr lett; a vadorzás teljesen megszünt. A megsérült erdőőr is sebéből teljesen felgyógyult; most már ő is az új vadőrrel a legjobb egyetértésben teljesiti szolgálatát.

A főerdész cselekedete az emberi cselekedet legnemesebbike volt . . . Isten sugalata . . . miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétetteknek és ne vigy minket a kisértetbe, — hogy az ige teljesedjen: *„Legyen békesség a földön; a jóakaratu embereknek!“*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Különben a visszavonulás szép és érdekes, noha nyögések is hallhatók, ami a titokzatos romantikát csak növeli s némileg a mandzsuriai harcterek borzalmait idézik a kószáló emlékezetbe. Pedig tulajdonképen nincs itt semmi különösebb motivum — eltekintve attól, hogy egyként hajtónak a fülén sok gömbölyű kis lyuk observálható és találkoznak hiányos fogsorok is . . . Mindez azonban nagyobb kedélytelenséget nem von maga után s a definiciók kicifrázottt motivumai az ismertebb szenteken túl nem terjednek, sőt egyrészt némi derültségnek lészen okozója amaz őszinte kinyilatkoztatás némelyek részéről, hogy a „zenyim zórod is jól kaptad“ — ők tudják, hogy mit, talán azt a vadonatúj szép tizest, mit Szvatopluk ivadéka kéjjel ropogtat ujjai között . . .

. . . Néhány sánta vizsla zárja be a menetet, melyek megmagyarázhatlan ordításokat rögtönöznek, ha némely pajkos hajtó célzási kísérleteket mutogat nekik . . .

Esteledik ekközben; a hold telepofával bámul alá az elcsendesült határra s mosolyogva szemléli a fegyveres hadaknak elvonulását. Bizonyosan tetszik neki a sok szép sárga kamásli, meg ujmódi Smollen Tóni-féle vadászkalapok herkentyűs tolldíszének ünnepies hangulata (huh!), mely a vasárnaphoz annyira illik.

Ám az alakok tünedeznek az esti ködben, végre elnyeli őket a sötétség, csak a víg dallamokat kapkodja vissza a szellő messziről:

A vadászat a legszebb élv
De azért csak rajta, hopp . . . *Lakatos Károly.*

* **Kinevezések, áthelyezések.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket kezdő erdőtisztek létszámában kinevezte: *Ercsényi* Béla m. kir. erdőmestert a VII. fizetési o. 3-ik fizetési fokozatába m. kir. erdőtanácsossá (a tordai m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Bodó* Károly m. kir. főerdészt a VIII. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába m. kir. erdőmesterré (a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz), *Bérczi* Béla m. kir. erdészt a IX. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába m. kir. főerdésszé (a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz), végül *Plachy* Teofil m. kir. erdészjelöltet a X. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába m. kir. erdésszé (a nagyszebeni m. kir. állami erdőhivatalhoz), továbbá erdőtanácsossá *Ritter* Károlyt az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületébe; erdőmesterekké: *Rochlitz* Gyulát a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal, *Trnovszky* Márkot a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság, *Vadas* Gyulát pedig a szászsebesi m. kir. erdőhivatal kerületébe; főerdészekké: *Szepesi* Gusztávot a liptójvári m. kir. főerdőhivatal, *Hoffmann* Brunót a bustyaházai m. kir. erdőhivatal, *Vaitzik* Emilt és de *Pottere* Gerardot pedig a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületébe; erdészekké: *Schréter* Ágostont az orsovai m. kir. erdőhivatal, *Intzédi* Gézát a kolozsvári, *Kovásy* Kálmánt a máramarossziget m. kir. erdőigazgatóság, *Kelen* Gyulát pedig az ungvári m. kir. főerdőhivatal kerületébe. A m. kir. földmívelésügyi minister a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Kovátz* Béla m. kir. főerdészt a gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületéből Budapestre helyezte át és szolgálattételre a vezetése alatt álló ministerium I/B. főosztályába osztotta be, továbbá *Krause* Dezső m. kir. erdészjelöltet a liptójvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből a gödöllői m. kir. erdőhivatal, *Pirger* Károly m. kir. erdőgyakornokot pedig a gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületéből a liptójvári m. kir. főerdőhivatal kerületébe helyezte át.

A gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületében *Onodi* Ferencz m. kir. erdőmestert a babathi m. kir. erdőgondnokságtól az erdőhivatal központi szolgálatához helyezte át s az ellenőri teendők ellátásával bízta meg, *Ivanich* Ferencz m. kir. főerdészt pedig az erdőhivatal központi szolgálatától a babathi m. kir. erdőgondnoksághoz helyezte át s annak vezetésével bízta meg. Továbbá *Winkler* Miklós m. kir. főerdészt a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületéből a gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületébe helyezte át s a pénztárosi és egyéb központi teendők ellátásával bízta meg. *Petrás* Jakab m. kir. főerdészt a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó ilvai m. kir. erdőgondnokságtól az erdőigazgatóság központi szolgálatához, továbbá *Bálint* Mihály m. kir. erdészt a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatal kerületéből a beszterczei m. kir. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó ilvai m. kir. erdőgondnokság vezetőjévé, *Becher* Adolf m. kir. erdészjelöltet pedig a beszterczei m. kir. erdőigazgatóság kerületéből a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatal kerületébe helyezte át a csíkszeredai m. kir. járási erdőgondnokság vezetőjévé, *Hubert* Aladár m. kir. főerdészt a zólyomi erdőgondnokságtól a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság központi szolgálatához, *Palkó* Antal m. kir. erdészt a szászsebesi m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó gotuli erdőgondnokságtól a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületébe helyezte át és a zólyomi erdőgondnokság vezetésével, *Paul* Péter m. kir. erdészt pedig a szászsebesi m. kir. erdőhivatal kerületében, a gotuli erdőgondnokság vezetésével bízta meg. *Huszár* József m. kir. erdészt a kolozsvári erdőigazgatóság kerületéből az ungvári főerdőhivatal, *Puskás* István m. kir. erdészt pedig az apatini erdőhivatal kerületéből a kolozsvári erdőigazgatóság kerületébe helyezte át s előbbit a poroskői, utóbbit a kovásznai, *Huszár* Pál m. kir. erdészt pedig a kolozsvári erdőigazgatóság kerületében a bélesi erdőgondnokság vezetésével bízta meg. Az állami kezelésbe vett községi stb. erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Hepke* Artur m. kir. erdészjelöltet áthelyezte a temesvári m. kir. állami erdőhivataltól a beszterczebányai m. kir. állami erdőhivatalhoz s megbízta az aranyósmaróti m. járási erdőgondnokság ideiglenes vezetésével.

* **Halálozás.** *Lehoczky* Aladár m. kir. főerdész Ungváron 1905. december hó 23-án esti $10^{1}/_{4}$ órakor hirtelen elhunyt. A boldogult 1884. évben kezdte meg szolgálatát a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságnál mint erdőgyakornok, honnan 1886-ban hasonminőségben a földmívelésügyi miniszteriumba rendeltetett be s itt erdészjelölt és erdésszé lépett elő; 1890. évben Budapestről az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz lett kiküldve, hol kezdetben a turjaremetei m. kir. erdőgondnokság vezetője volt; később be lett rendelve Ungvárra központi szolgálattételre s egyszersmind a zugói m. kir. faraktárgondnokság kezelésével is megbízatott. Halálát özvegye s három gyermeke gyászolja.

* **Gyászhir.** *Lumnitzer* Béla m. kir. erdőmester a pécsi állami erdőhivatal főnöke Pécsett december 24-én, szélhüdésben váratlanul elhalt.

* **Helyreigazítás.** Lapunk november 15-iki számába egy kis hiba csuszott be. Lakatos K.-nak „Lomlhulláskor“ cimü verséből kimaradt egy sor. A 9 sor után ugyanis *„Még van benne élet“* következik.

* **Uj könyv.** Most jelent meg *A szőlőtőke helyes metszése s annak okszerü nyári kezelése* cimü, számos világos és jó ábrával ellátott könyv. Irta: *Saary Ákos* m. kir. szőlő- és borkerületi felügyelő, *Kaposvárott.* Ára füzve 0·80 K, vászonkötésben 1·10 K. Megrendelhető a szerzőnél Kaposvárott.

* **Érdekes vendég.** December 17-én vasárnap a bécsi nagy kórháznak (Allgem. Krankenhaus) ritka vendége volt. A kórház egyik

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

épelütének fedelén egy hatalmas *barátkeselyü* telepedett le. A madáróriásnak sok bámulója akadt, de az emberek kiváncsi tömegére ügyet sem vetett mindaddig, míg két kórházi szolga a fedélre mászva botokkal meg nem támadta. Ekkor ő is kiegyenesedett, öles szárnyaival és éles csőrével lekergette a két németet, aztán megelégedetten Kahlenberg felé vette utját.

* **Kérelem!** A magyar vadászat bibliografája és anthologiájának összeállításán dolgozván, az *Egerváry*-féle *„Vadászlap"*-ot is át kell tanulmányoznom. E lap folyamai azonban nekem nincsenek meg teljes példányokban, miért is az *összes* évfolyamokat kölcsön venni vagyok kénytelen, ha ugyan akadna lapunk olvasói közt valaki, ki nekem ezt a szivességet teljesíteni hajlandó volna . . . Viszonzásul szivesen szolgálnék készülő aganctani munkám egy díszpéldányával annak idejében. — Természetesen a szállítási költség engem illet. Lakásom Budapest, II., Csalogány-utca 26. *Lakatos Károly.*

* **Különös tünemény.** A természeti tünemények közt páratlan és megmagyarázhatatlan az, amely a napokban Elszászban Phalsbug és Saverne közt az ottani erdőségben mutatkozott. Egész nap finom eső esett, amely mihelyt a földet érintette, megfagyott és a talajt is, meg a fákat, az ágakat vékony jégkéreggel vonta be. Az erdő olyan volt, ahogy csak a mesékben képzelhető el. Azonban a dolognak ezzel nem volt vége; ahogy az eső elállt, a jégkéreg kezdett a fákról lepattogni, még pedig hatalmas robajjal. A dörgés egész éjjel tartott, még pedig olyan mértékben, mintha az erdőben a tüzérség ágyuzna.

* **Szép és biztos mellékkereset.** Erdészek, tanítók, jegyzők, papok vagy oly egyének, kik a szőlészethez csak némileg is értenek és oly vidéken laknak, hol a szőlő megérik vagy a hol a filoxera a szőlőket már elpusztította és ennek következtében azok ujból lennének beültetendők, tehát a hol szőlőmüveléssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha címüket beküldik: „Hirdetési iroda" Budapest, Váci-utca 20/b.

Szaktársak! Ha hirdetéseket küldtök valamely lapba, ne feledkezzetek meg a Magyar Erdészről sem; tudjátok, hogy az semmiféle támogatásban sem részesül s csupán az előfizetési és hirdetési díjakból tartja fenn magát.

Borsod-Gömör-Kevesmegyék Erdészeti Egyesület-ének alapszabályai *Szénássy Béla* egyleti pénztárnoknál Jolsva (Gömörmegye), egy koronáért kaphatók.

ELEVEN NYULAT

vásárolok, hol nagyobb mennyiség fogható és fizetek **páronként 11 koronát.** Hálót kölcsönzök díjtalanul, csomagolást nem számítok. A vadbefogás vezetésére saját vadászomat küldöm.

F. HORAČEK

Wildexporteur Martinitz b. Starkenbach, Böhmen.

Szarvaskoponyákat vasból, fából, zinkből, valamint természetes koponyákat is; kerek vagy faragott aganctáblákat, talált agancshoz illő agancsszárat, kifogástalan felszerelési munkát, ugyszintén mindenféle agancsot, szarvat a legolcsóbban ajánlanak:

WEISE & BITTERLICH, Georgswalde Csehország.

Vasból készült szarvasagancsok és szarvasfejek külső disznek, 10, 12 és 14 águ, teljesen természethüek. Szarvasagancsból készült karos gyertyatartók, lámpák, dohányzó asztalok, irószerek, képkeretek stb

Erdőgazdaság szociális alapon

Irta: ELEK ISTVÁN

kir. főerdész.

Kapható szerzőnél **Egerben.**

Az erdészeti kar tisztelt hölgyeinek figyelmébe!

Szabászati és varró-iskolámban teljes és tökéletes kiképzést nyerhetnek uri lánykák saját céljaikra, valamint oly hölgyek is, kik keresetforrást óhajtanak szerezni és hatósági munkakönyv birtokába kívánnak jutni. **Francia és angol szabásoktatás** Kivánatra teljes ellátás és erkölcsi felügyelet. Beiratási díj nincs, tandij mérsékelt. **Widderné Janda Johanna** hatóságilag eng. tanítónézete és női divatterme **Budapest,** VII, Józsika-utca 24. I. emelet.

Állatok tömése. Van szerencsém e lap t. olvasóinak becses tudomására hozni, hogy a jelenkor igényeinek teljesen megfelelő — madarak és szőrmés állatok kitömésére — „Praeparatoriumot" állítottam fel. Midőn ezen intézmény felállitását becses tudomására hozom, egyidejüleg tisztelettel kérem becses megbizásaival engemet szerencséltetni és a küldeményt címemre megküldeni. — Árjegyzéket szállítási utasításai kivánatra díjmentesen küldök. — Szives pártfogását és intézményem terjesztését kérve, maradtam Eger, 1905. november hó, hazafias tisztelettel **Divald Gyula,** okl. erdész.

KITÜNTETÉSEK:

BRÜNN 1894. * TROPPAU 1895.

Heider V. és Fia

Jenő főherceg udvari szállítója.

Freudenthal (Ösztr. Szilézia).

Vadászati . . . . ékszerkülönlegességek.

(Hubertus-Schmuck) szarvas- és rókafogakból, korcsagancsokból stb. legfinomabb arany és oxydált ezüst kiállí- . . . . . tásban. . . . . .

Ékszerek, arany- és ezüstárúk, Chinaezüst-cikkek és müöntvény-tárgyak gyára és . . . . . raktára. . . . . .

Képes árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmenve küldünk.

A cím pontos megadását kérjük.

Szarvas- és rókafogak előzetes beküldés mellett a legmagasabb arakban megvétetnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Megvételre kerestetik 10,000 drb

1·5—2·0 m. magas kőris
(fraxinus excelsior) suháng
és kéretnek becses ajánlatok

„A. B." alatt a kiadóhivatalba.

Pályázati hirdetmény.

Jolsva r. t. városnál lemondás folytán megüresedett

erdészi állásra

pályázat nyittatik.

Ezen állás javadalmazása: 1600 korona évi fizetés, 200 korona mérnök s egyébb műszaki teendők teljesítéseért járó díj, 500 korona lakbér, 50 ürméter tüzifa fuvarral, valamint az idegenek számára eladott fáért járó s a tüzifánál ürméterenként 8 fillérben, s műfánál köbméterenként 12 fillérben megállapított jutaléknak 50%-a.

Az állást elnyerni óhajtók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ának megfelelően okmányolt kérvényeiket

1906. évi február 15-éig

a polgármesteri hivatalhoz nyujtsák be.

Jolsván (Gömör m.), 1905. december 2-án.

Dr. Jasilider Gusztáv,
polgármester.

Feltűnést keltő!

18 kor. helyett csak 7 kor.

Kitűnő remontoir-gloria-**ezüst-óra,** 3 erős köpönyeg és ruganyos fedéllel, gazdagon vésve, pontosan járó, 3 évi jótállás mellett, utánvéttel küldve csak

7 korona.

Uhrenfabrik J. König Wien, VII., Westbahnstrasse 36/115.

Faárverezési hirdetmény.

A barcza-rozsnyói ev. luth. egyház tanácsa közhirré teszi, miszerint az alább megnevezendő

fatömeget

1906. év január hó 27-én d. e. 11 órakor Rozsnyó községházánál zárt irásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen el fogja árverezni.

Az árverés tárgyát képezi 815·498 m^3 haszonfa, 93·5 ürm.^{3} hasábfa, 264·8 ürm^3 dorongfa és 315·1 ürm.^{3} galy- és forgácsfa.

Kikiáltási ár 11179 korona 38 fillér, mely összegnek 10%-a az árverezés megkezdése előtt az árverezést vezető megbizott kezéhez készpénzben, avagy óvadékképes értékpapirban leteendő.

Becsáron alól a fa nem fog eladatni. — Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes becslés adatai a brassói m. kir. járási erdőgondnokságnál és a rozsnyói ev. luth. egyház gondnokánál megtekinthetők. — Ez utóbbinál megtekinthetők az árverezési és szerződési feltételek is.

Kelt B. Rozsnyó, 1905. évi december hó 10.

Az egyházgondnok.

Derék, használható kutya

mindenekelőtt erős, ellenálló szervezetet követel, mert csakis

erős csontok és erős izmok

teszik őt képessé a nagy fáradalmaknak egészsége veszélyeztetése nélkül való elviselésére. Azon anyagokat, melyek az erős csont és izomképződésre szükségesek, egyedül a

Fattinger-féle husrostos kutyalepény

alkalmazása által nyujthatjuk kutyánknak. Ezen egészséges és tápdús eledel mellett még a gyenge és a fejlődésben visszamaradt kutyák is ujjáélednek, erőre kapnak s csakhamar jó husra jutnak.

Minden vadász, ki kutyájának külsejével megelégedve nincsen, saját érdekében tegyen próbát a Fattinger-féle kutyalepénynyel.

Ára: 50 kg. 22 kor. 5 kg. bérmentve 3 kor.

A kutyák felnevelése és okszerü táplálásukról szóló ismertetések, ugyszintén a Fattinger-féle egyéb világhirü tápszerekről szóló árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek. Ilyenek: a **fáczánok, baromfiak, kacsák, libák, halak, madarak, disznók** stb. részére készült tápszerek.

Állattápszergyár

Fattinger & Co.,

Wien-Wieden.

Több mint 180 első díjjal kitüntetve.

Az utánzatoktól óvakodjunk, mert azok értéktelenek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

A kovácsvágási közbirtokosságnál megüresedett és 500 kor. fizetés, 100 kor. lakpénz, 4 kor. irodai átalány, 24 ürméter tüzifa és 4 drb szarvasmarhára erdei legelő élvezetével ellátott

erdőőri állomás

betöltendő.

Felhivatnak a pályázni kivánók, hogy erdőőri szakvizsgai, szolgálati, erkölcsi és orvosi bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeiket hozzám **1906. január 20-ig** annál is inkább benyujtsák, mert a később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Kovácsvágás (up. Pálháza, Abauj m.), 1905. december 22.

Bodnár János
közb. elnök.

1905. évi 4040. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az alulirott m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy főerdőőri, két erdőőri és egy erdőlegényi, előléptetés esetén

4 erdőlegényi állomásra

az állományszerü illetményekkel pályázat nyittatik.

Az ezen állomásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI-ik törvénycikk 37. §-ában körülirt szakképzettségüket, az államerdészet szolgálatába ujonnan belépni kivánók ezen felül ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, avagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyitványnyal, továbbá eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, életkoruk és illetőségükről tanuskodó bizonyitványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket jövő **1906. évi január hó 15-ig** az alulirott m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Szászsebes, 1905. évi december hó 14-én.

M. kir. erdőhivatal.

Szám. 66/905. kj.

Faeladási hirdetmény.

Az alulirott községi elöljáróság közhirré teszi, hogy a Szászbudak község tulajdonát képező „Obere Wald" nevü erdőből a nagyméltóságu m. kir. Földmivelésügyi ministerium által 26594/I. A. 14. szám alatt rendkivüli használatra engedélyezett 1075 drb tölgytörzs Szászbudak község irodájában **1906. évi január hó 4-én délelőtt 10 órakor** a besenyői járási főszolgabiró elnöklete alatt a kikiáltott bizottság által megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek eladatik. A tüz- és minden hullifa a községnek visszamarad.

2. A kikiáltási ár 87078 korona 64 fillér, mely összegen alul az emlitett famennyiség nem adatik el. Az árverezni kivánók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban az árverezés megkezdése előtt az árverező bizottság elnökének átadni.

3. Az árverés irás és szóbeli olyképpen, hogy a kellően kiállitott és megfelelő bánatpénzzel ellátott irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéséig az árverező bizottság elnökénél Szászbudakon beadhatók. Irásbeli ajánlatokban határozottan megemlitendő, hogy ajánlattevő az árverezési feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

4. Utóajánlatok az árverés befejezése után nem fogadtatnak el.

5. A részletesebb árverési feltételek Szászbudak községben a körjegyzői irodában a hivatalos órákban bármikor betekinthetők.

Szászbudakon, 1905. évi december 4-én.

Urbán Soma körjegyző. **Bidner Johann** k. biró.

Sz. 424. erd. 1905.

Faeladási hirdetmény.

Kőris- és tölgyfamennyiség fog **1906. év január hó 16. d. e. 9 órakor** nyilvános szóbeli árverésen eladódni Nyiracsád (Szabolcs megye) községében az urad. tiszttartói irodában. Zárt irásbeli ajánlatok is elfogadtatnak.

Árverelni szándékozók az árverezés megkezdése előtt, az árverést vezető urad. Erdőhivatal főnökének kötelesek a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül letenni, a zárt irásbeli ajánlatokhoz is ugyanannyi csatolandó, megfelelő értékü értékpapirok is elfogadtatnak.

A famennyiség: 1341 drb kőrisfa, 338·890 m^3; 628 drb tölgy 116.808 m^3 és 10 drb vadkörtefa.

Kikiáltási ára kőrisfára: 6222 korona, a tölgyre: 1635 korona és a vadkörte darabonként 80 fillér.

Becslési adatok, valamint az egyes átmérők és azok mennyisége stb. felvilágositás az urad. Erdőhivatalnál — Sárköz, Szatmármegye — kapható szó- vagy irásbelileg. Az erdőrész megtekintésére, becslésére, segitségül áll a Nyiracsádon lakó urad. tiszttartó és a pagonyőr. Vasuti állomás a m. á. v. Budapest—Máramarossziget fővonal, Vámos-Pércs vagy Nyir-Ábrány vasuti állomás.

Az uradalom az ajánlatok közül szabadon fog választani.

Sárköz, 1905. év december hó 10.

Báró Vécsey László
sárközuradalmi Erdőhivatala.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. Budapest-Borsodapátfalva, 1906. január 15. 20. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZAKLAP.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K
Egyes szám ... ... 1 K

Felelős szerkesztő és kiadó:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Vadászati főmunkatárs:
csikszentsimoni és ernyesi LAKATOS KÁROLY
Budapesten.

Országos szaktudósító:
remetei KŐVÁRY JÁNOS
Budapesten.

Előfizetéseket BUDAPESTEN elfogad ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése Muzeum-körút 2-ik szám.

Cifranyomorúság.

Irta: *Földes János.*

„Nincs a föld kerekségén oly nyomorúságos testület, mint a magyar tisztviselőké“ — mondotta egy alkalommal *György Endre*, midőn miniszteri hivatalos útján tisztviselői körében időzött.

Mikor a nevezett miniszter a magyar tisztviselők helyzete fölött ezen szavakra fakadt, szem előtt tartotta és összehasonlította azoknak helyzetét a külföldi, különösen pedig az angol tisztviselőkével, kiknek helyzetét angolországi tartózkodása alatt módjában volt megismernie.

Egyébként sok egészséges, szabadabb szellemtől áthatott nézetet nyilvánított még e férfiu, melyek közül különösen azok szívlelendők meg, a miket a magyar tisztviselők folytonos áthelyezéséből származó hátrányokról mondott.

Hátrányos az áthelyezés szerinte úgy közgazdasági mint személyi tekintetből is. Közgazdaságilag káros a tisztviselőknek folytonos áthelyezése, mert minden pályánál csak azok a tisztviselők mutathatnak fel kellő erkölcsi és anyagi sikert, a kik egy és ugyanazon a helyen, — ugyanannak a hivatalnak keretében — hosszamos időn át működnek. Különösen a produktiv pályáknál, mint például az erdészet, a hol gyakran 10—12 évi tapasztalat kell arra, hogy egy terjedelmesebb gazdaság vezetésénél a tisztviselő mindazokkal a különféle természetű viszonyokkal kellőleg megismerkedjék, melyek egy belterjes gazdaság megteremtésére befolynak, végtelen kárára lehet az ügynek a tisztviselők sűrű áthelyezése.

Személyi tekintetből is hátrányos a gyakori áthelyezés, hisz mindnyájan tudjuk, hogy a költözködés sok költséggel, kárral és veszteséggel jár s a magyar tisztviselő áthelyezés tekintetében csaknem teljesen az önkénytől függ; pedig ha a tisztviselő egy helyben maradhat egész életén át, csekélyebb fizetése mellett is szerezhet pl. egy házacskát, szőlőt vagy földet, melyeket esetleg apránkénti törlesztésre vásárol meg. Igy aztán mindjárt van valamije a tisztviselőnek, mely odafüzi azon városhoz s mindjárt jobban kifejlődhetik benne a patriotizmus, mely az igazi hazaszeretetnek alapja. Ellenben a mostani viszonyok között valóságos vándornak érzi magát a magyar tisztviselő s jobban kifejlődhetik benne a nembánomság érzete ama haza irányában, melynek egy talpalatnyi földjét sem mondhatja magáénak.

A birói karnál lehet találni egyes tisztviselőket, kik nem lévén elmozdíthatók, állomáshelyükön kis birtokot, szőlőt szereztek és ott töltik hivatalon kivüli óráikat, csendes megelégedéssel, és az ilyenek serényebb munkálkodást is fejtenek ki hivatalukban. Az ilyen tisztviselő inkább lemond az előléptetésről, semhogy azt az édes röget ott hagyja, melyet saját birtokának mondhat.

Angliában már régebben belátták azt az előnyt, mely az állandósággal együtt szokott járni és nem dobálják a hivatalnokot az ország különböző helyeire, hanem még elősegítik a vagyonszerzésben.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Különben, hogy mennyire másképen van ez mináunk, e lapok hasábjain is eleget szellőztették. Mindenféle rendeletekkel oda törekszenek, hogy a tisztviselő-ember még haszonbérlet útján se juthasson földhasználathoz; egyéb illetményeinek zavartalan, nyugodt élvezése elé is mindenféle kigondolható akadályokat gördítenek s amúgy is sanyarú exisztentiáját még elviselhetetlenebbé igyekeznek tenni.*

Sulyosak azok a kötelességek is, melyeket a társadalom szab a magyar tisztviselő elé. A jótékony vagy hazafias célra rendezett különböző ünnepélyek; mulatságok főképen a tisztviselők zsebeire rendeztetnek; a vándorszínészek fölkarolására, mindenféle szobrokra, iskolák, templomok, társadalmi intézetek létesítésére rendezett gyüjtések, irodalmi vállalatok támogatására kiadott fölszólítások — szinte követelőleg — a tisztviselők filléreire számítanak. És hány van, ki csupa álszeméremből — a dekórum fentartása végett — legszükségesebb filléreitől is megfosztja magát, csakhogy eleget tehessen a társadalom követeléseinek és adósságba süllyed.

A társadalom ezen követeléseitől az egyszerű polgári osztály meg van mentve, jóllehet aránytalanul jobb mód jutott osztályrészeül. De fel van mentve a polgári osztály ama bizonyos luxustól, melyet a társadalom követel a tisztviselőtől s melyet találólag nevez a nép *cifranyomorúságnak*. A miniszteknek erre a célra külön rendelkezési alapjuk van; szeretném tudni, mért ne lehetne a tisztviselőknek is ilyet adni, mikor sokszor épen kenyéradója képviseletében kell külön költekeznie — és a mikor némely magánuradalomban e célra tényleg van külön felszámítási alap.

Ilyen körülmények között valóban felfoghatatlan a jobb anyagi viszonyok között élő polgárságnak ama — szinte beteges — törekvése, hogy fiából — akár van tehetsége, akár nincs — mindenáron hivatalnokot, urat akar nevelni. Ha az ember feltárja is az ilyen polgár-embernek a tisztviselő sanyarú helyzetét, ez a felelet: „És ha még oly nyomorúságos hivatalnok lesz is a fiam, mégis annak úrnak kell lennie, mert az úrnak, ha szegény is, több a tekintélye, mint az egyszerű polgáré, legyen bár dúsgazdag."

Innen származik aztán az a beteges túltermelés, mely egyik főoka annak, hogy a szellemi pályák aránytalanul rosszabb dotációban részesülnek, mint a kézi munkások. Itt is csak az a nemzetgazdasági elv érvényesül, hogy minél nagyobb a kínálat, annál alább száll a kínált portéka ára is — s most már ott vagyunk, a hol a romlás határa kezdődik.

Szakunknál, az erdészetnél már azt látjuk, hogy erre a legmostohábban kezelt pályára kezd a selejtesebb elem fordulni, de már ebből sem jut elegendő. Majdnem fele megbukik az államvizsgán, a ki pedig szolgálatba lép, nem oly munkabiró, mint a régebbi gárdából valók. A munka pedig sehogy sem megy előbbre, mert az a kevés fiatal erő is, a mi rendelkezésre áll, — általánosságba beszélek — nagyobbrészt nyavalyáskodva szabadságon tölti idejét, holott a régebbiek alig vettek ki szabadságot, erősek, edzettek voltak, alig betegeskedtek. Oly tünetek különben ezek, melyek — mint általános panaszok — közszájon forognak az erdészetnél.

Midőn igy a szak züllése és általános hanyatlása látható, a midőn már a szakértelemre és rátermettségre semmi különösebb sulyt nem helyeznek, ne csodálkozzunk azon, hogy a régiek ügyesebbjei is elvesztik munkakedvüket. Ezen a bajon pedig idáig nem segítettünk, sőt még fokoztuk azt az által, hogy erdészeti főiskolánk kurzusát 4 évre emeltük fel. A főiskolán most sok szakra képesítik a fiatal embert, de mindezen szakszerű dolgok végzéséért együttvéve sem kap olyan fizetést, mint azok, kik különkülön készülnek e szakok valamelyikére pl. építészeti vagy gépészeti szakra. Ennek természetes következménye, hogy a fiatalság vagy egyáltalában nem választja az erdészeti pályát, hanem inkább a technikán tölti el azt a négy esztendőt egy jobb jövő reményében, vagy pedig ha elvégzi is a 4 évet az erdészeti főiskolán, átpártol az általa végzett szakok valamelyikére s faképnél hagyja az erdészetet. Igy talá-

* Ott van pld. ama sokat emlegetett rendelet is, mely megtiltja az állami erdőtisztviselőnek, hogy valamely vadászterületet bérelhessen. Megkivánják az erdőtisztől, hogy a vadászatban jártas legyen, de eltiltják őt a vadászattól. Aztán mondja valaki, hogy ezek egészséges állapotok.

Szerkesztő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lunk sokkal jobban javadalmazott végzett erdészeket a vasuti, vizi és földmérnökök között.

Ez is a mi pályánkon uralkodó cifranyomorúságnak egyik kiegészítő része.

Erdészeti szakoktatásunk.

Az erdészeti szakoktatás kérdése foglalkoztatja a szakköröket. Az erdészeti főiskolának áthelyezési ügye és az alsóbb rendű szakoktatás reformja van napirenden. Úgy az „Erdészeti Lapok“ mint a „Magyar Erdész“ nyitva tartják hasábjaikat a kérdés megvitatására és az ügy iránt érdeklődő szakemberek sietnek is fölhasználni az alkalmat, hogy nézeteiket nyilvánosságra hozzák és a kérdést mentül több oldalról megvilágítsák.

Az „Erdészeti Lapok“ október havi számában én is részt vettem a vitában és miután közleményem főbb pontjára e lapok hasábjain is hivatkozás történik, nem mulaszthatom el, hogy a velem polemizáló szaktársak kijelentéseire ne reflektáljak. De nemcsak ez az ok, hogy újra fölvetem a kérdést, hanem inkább az, hogy a föntebb említett közleményemben egy fontos eszmét vetettem föl, amely csodálatosképpen nem találkozott azon érdeklődéssel, amelyet annak fölvetésével joggal elvárhattam. *Ez pedig azon óhajtás, hogy magyar honos és magyar képzettségü erdőtisztek és altisztek alkalmazása Magyarország összes erdőbirtokainak kezelésénél törvényhozásilag kötelezőleg kimondassék és hogy a magánszolgálatban álló alkalmazottak jogviszonyai megfelelő módon szabályoztassanak.* Hogy ezen kérdés fontosságáról meggyőződjünk, elég egy pillantást vetnünk Magyarország térképére. Meggyőződhetünk ott, hogy ahol a hegység, ott az erdő, de ott lakik hazánk különféle nemzetiségű lakossága is. Az erdészet szakmunkásainak tehát, eltekintve egy kis töredéktől, a nemzetiségekkel van dolga. Nemzeti fejlődésünk szempontjából tehát az erdészet nagyfontosságú tényező lehet. Hazánk története és különösen a legújabb évek eseményei világosan megmutatták nekünk, hogy szép hazánk nagysága, függetlensége csak akkor következhetik be, ha annak lakossága ha nem is nyelvben, de nemzeti érzés tekintetében, egygyé, tömörré lesz. A nemzeti eszmének kell tért hódítani az erdős bércek idegen nyelvű lakóinak szivében is, vagy legalább is ezen irányzat képviselőinek mindenütt ott kell részkelniök, hogy az eszme terjesztőjévé legyenek és befolyásukkal annak érvényt szerezni tudjanak. És kik vannak ezen feladatra inkább hivatva, mint éppen az erdészeti alkalmazottak, akik foglalkozásuknál fogva és a néppel állandó összeköttetésben vannak és arra befolyást gyakorolni képesek? *Beksics Gusztáv* jeles gazdasági irónknak, amidőn pár évvel ezelőtt fölvetette az eszmét, hogy a hitbizományokat a magyar lakta vidékekről perifériákra kell áthelyezni, ugyancsak az lebegett szeme előtt, hogy az erdő-latifundiumoknak személyzete egyszersmint a magyarságnak, a magyar állameszmének legyen terjesztője, zászlóvivője. Az erdészet minden izében való magyarrá tétele első rangu nemzeti érdek, ezt azonban kizárólag a szakoktatás reformjával elérnünk nem lehet. Hiába képezzük mi majd a legkitünőbb, erdőtiszteket e legmegfelelőbb altiszti kart, csupán társadalmi uton az idegen erdőbirtokosok, de legtöbb magyar birtokos pártfogását ezek számára megnyerni még sem fogjuk tudni. Az elég nagy számu magánerdőbirtokok személyzetének megválasztásánál sokszor rosszul alkalmazott takarékossági szempontok, érzelmi tekintetek és sokféle más befolyás érvényesül, az erdészet szakképzett munkásainak rovására. Az állam tekintélye és kényszeritő parancsa szerezhet csak érvényt, úgy a nemzeti ügy, mint az erdészeti szakérdekeinek. Ezen felfogás azonban, úgy tapasztaltam, még isolált. Utját állja azon nézet, hogy kereszttil vitele az egyéni szabadságot érinti, a tulajdonjog korlátlanságába ütközik. De azt is látjuk ma már, hogy a mult századot uralta liberálismusnak az egyén szabadságára fektetett elve a század végével a sirba szállt. Az egyén érdeke háttérbe szorult a nemzet érdeke előtt. Felülkerekedett azon felfogás, hogy csak nagy, erős és egészséges nemzetnek lehetnek szabad és független fiai. A nyugati államnak védvámos politikája, Poroszország aktiója a lengyelek ellen, Románia rendszabálya a zsidók ellen, mind-mind nemzeti ügyet szolgálnak az egyéni érdekek nem csekély háttérbe szorításával.

Amidőn tehát azt látjuk, hogy nálunk sokkal erősebb és egységesebb nemzetek sietnek erősíteni az államot, nem törődve egyesek, sőt egész osztályok érdekével sem, miért ne tehetné azt Magyarország, amely a nemzeti fejlődés alapjait éppen csak most készül lerakni?

Minden izében magyarrá kell tennünk az erdészetet, a szakoktatás reformjánál tehát, a szakkérdés mellett, a föntebbi tekinteteket is szem előtt kell tartani. Hogy az erdőtiszti kar magyarsága mellett, a *mai alapon* képzett erdőőri személyzetet is magyarrá tehessük, az ki van zárva. Már ez okból is szükséges, hogy a nyers erdővédelmet az erdészeti segédszolgálattól elkülönítsük. Ha ez megtörténik, nem lesz elháríthatatlan akadály, hogy az állam támogatása mellett nemcsak az erdőtisztséget, de az altiszti kart is magyarrá és egységessé tegyük. Különben is az erdőtiszti és az erdőőri minősités között oly tátongó ür van, amely a harmonikus együttműködést lehetetlenné teszi. Közelebb kell hozni e két osztályt egymáshoz, mint *Fogassy* barátom helyesen megjegyzi „kell, hogy a tudományos készültségü tisztikart a viszonyoknak és erdőgazdaságunk joggal remélhető fejlődésének megfelelő színvonalon álló altisztek is támogassák.“ A mai rendszer harminc éves és túl érte magát. Az élet pedig nem tür stagnálást, az erdészetnek is alkalmazkodni kell az idő követelményeihez. Épp ezért nem érthetek egyet „E“ szaktársammal, akinek felfogása avitikus és vissza felé menő. Cikkének egész eszmemenetéből azt magyarázom ki, hogy szeretné visszaállitani az erdészetnél ismét a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

puska és tarisznya szuverén hatalmának korszakát. Lehetetlen törekvés. Az erdészet már kinőtt abból a kiskorú állapotából, amikor a vadászat dominált fölötte. „E“ kollegám, hiába tiltakozik az erdőmérőki cím ellen, ha megvizsgálja az erdészeti főiskola tanrendjét, meggyőződhetik, hogy a szakoktatás jellege bizony hamisíthatatlan teknikai. Pedig a mérnöki cím általánosságban teknikai szakképzettséget jelöl meg.

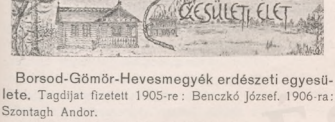
A vegyész, építész, gépész, bányász és kohász egyik sem szoros értelemben vett mérnök, mégis mindegyike jogosítva van a mérnöki cím használatára. Ezen felfogást vallotta a „Magyar Mérnöki és Építészegylet“ is, amikor kimondotta, hogy az erdészet is teknikai foglalkozás és az okleveles erdőtiszteket a mérnöki cím használata megilleti. Sőt, mint tudom, ezen kérdés végleg el van intézve az által, hogy a reorganizált főiskola államvizsgázó hallgatói már erdőmérnöki oklevelet kapnak. Ha elismerjük azt, ami útövégre kétségtelen, hogy az erdőtiszti foglalkozás nagyrészt teknikai természetű, nem lehet elzárkózni az elől sem, hogy az altiszti szakképzésnél a teknikai tárgyak elemei is ne mellőztessenek. Utóvégre még a mai erdőőrök igen nagy hányada is többet foglalkozik a cirkalommal, mérőléccel és szalaggal, mint a puskával és kutyával. Az erdészet fejlődésével pedig, amikor a közlekedési eszközök létesítése nagyobb energiával vitetik keresztül és amikor az erdészeti termékek szállítása és hasznosítása körül a modern szállítási eszközök és egyéb berendezések a faanyagok értékének emelkedésével, nagyobb mértékben fognak tért hódítani, mind inkább szükség lesz oly altiszti karra, amely a teknikai munkák végzésénél felhasználható. Csak az állam van abban a helyzetben, hogy külön építészeti, mérnöki és erdőrendezőségi osztályt tart, de még ott is szükség van igen számos olyan altisztre, akik e nembeli részletmunkákat végzik. A magánuradalmakban azonban a kezelőtiszt egy személyben minden, ha tehát nem rendelkezik oly erőkkel, akik neki e teknikai munkák végzésénél segédkezni tudnak, állását képtelen sikerrel ellátni. Ne gondolja azonban „E“, hogy mindezeknek dacára azt vallanám, hogy a vadászati foglalkozás az erdészre nézve dehonesztáló.

Ellenkezőleg. Tudom és tapasztaltam, hogy éppen a vadászat viszi be a poézist a sokszor rideg erdészeti foglalkozásba, az ad annak derűt, vonzó erőt és díszt. Magam is vadászember vagyok, üzőm e nemes sport majdnem minden nemét és hivatásszerűleg is foglalkozom vele. Alantosaimtól megkövetelem, hogy teendőiket a vadászat terén ne csak kötelességszerűleg, de kedvvel és lelkesedéssel teljesítsék. Azt is vallom, hogy a vadászati ismeretek elsajátításának ugy az erdőtiszti, mint az erdőőri szakképzésnél még mindig nem tulajdonítanak akkora jelentőséget, mint amennyire szükség volna. Egyetértek azokkal, akik hangoztatják, hogy minden erdésznek szüksége van a vadásztudomány tökéletes ismeretére és csakis megfelelő vadászati szakemberek képzésével tudjuk kiszorítani a beözönlő idegen hivatásos vadászokat, ennek dacára mégis azt tartom, hogy a vadászat az erdészeti foglalkozásnak ma már ha nem is jelentéktelen, de minden esetre alárendelt ága. Az erdészet ma már tudomány, amely sok oldalú és jelentőségе mind inkább gyarapodik. Éppen e fejlődés következtében a vadászat kezdi önállósítani magát és nem ritka eset, hogy egész külön vadászszemélyzet által lesz kezelve. Nem látom tehát be, miért adjuk az erdészeti középállású alkalmazottaknak „vadász, illetőleg fővadász“ címet, amikor azok jó részének a vadászathoz semmi köze. Maradjunk meg ezek címzésénél az erdészsegéd, a közerdész stb. címnél, hisz az sehol sincs megírva, hogy az erdész cím tiszti rangot jelent, mint ahogyan a külföldön sem tekintik az erdészt tisztnek. Még ennél is tovább megyek és nem törődve „E“ nehezteléseivel, azon közerdészeknek, akik szorgalmuk, tehetségük és iparkodásukkal — annyira vitték, hogy önálló erdőgondnokság kezelésére képesek, a főerdészi cím viselését is megengedném. Ez éppen nem érintené érzékenységemet, mert hisz e tisztelere méltó címet mai nap is meg kell osztanom olyanokkal, akiket urasággyuk kegye egyenesen a bakról szólított a főerdészi stallumba.

Az erdőtisztek címkérdését csakis a mérnöki cím fölvétele fogja megoldani, mert kivéve a 17. §. alá eső erdőbirtok tisztjeit, az erdőtiszti címek egész skáláját minden megszakítás nélkül bármely erdészeti alkalmazott is felveheti urasága engedelmével, de a mérnöki cím használata megfelelő képesítés nélkül bizonyára tilalom alá fog esni. Abban azonban egyetértek „E“ kollégámmal, hogy husz hosszú esztendő alatt aludtunk és most amikor kezdünk felébredni, vesszük csak észre, hogy elmaradtunk és mulasztásunkat mielőbb pótolnunk kell. A munka már megkezdődött. Az erdészeti főiskola reformjával és a székhelykérdés mielőbbi megoldásával az erdőtiszti szakképzést a kor színvonalára emeltük. Természetes tehát, hogy most az alsóbb rendű szakképzés reformjának kell következnie. Az ezen kérdésben nyilvánosságra jutott véleményekből már is megállapítható, hogy a *nyers erdőőrzési szolgálatot az erdészeti segédszolgálattól el kell választani.* Megfelelő iskolákban az erdészeti segédszolgálat minden ágában és a vadászati ismeretekben jártas intelligens altiszti kart kell nevelnünk, olyan embereket, akik azután a legkülönbözőbb feladatok teljesítésére is képesek legyenek. Közben nem szabad elmulasztanunk tájékoztatni a közvéleményt céljaink szükségességéről és használról, amelynek nyomása alatt azután az érdekelt felek sem zárkózhatnak el a kérdés törvényhozási szabályozása elől. Amikor azután az akadályokat leküzdve a szükséges eszközökkel rendelkezni fogunk, nemes lelkesedéssel láthatunk hozzá kettős feladatunkhoz, amelyet számunkra szakunk modernizálása és hazánk nemzeti fejlődésének tekintetei kijelölnek.

sikabonyi Gálffy István.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesülete. Tagdíjat fizetett 1905-re: Benczkó József. 1906-ra: Szontagh Andor.

Alapító tagokul ujabban beléptek;

ifj. Almássy István 150 korona alapító díjjal.

Egri Főkáptalan 300 korona alapító díjjal.

Nagykárolyi gróf Károlyi Mihály 150 kor. alapító díjjal.

Gömöri faipar részv.-társaság 150 korona alapító díjjal.

Rendes tagul jelentkezett:

Dobsina r. t. város.

FAKERESKEDELEM.

1905. — 1906.

A magyar fatermelés és fakereskedelem történetében 1905 korszakjelző határkövet képez, melyről még a késő utókor krónikásai is meg fognak emlékezni, nemcsak mint üzleti eredményét illetőleg fényes évről, hanem mint arról a fordulópontról is, melytől fogva az eddig ósdi módon üzött fatermelés a modern, a gazdaságos, európai színvonalon álló gyárüzembe tért át.

1905-nek tartatott fenn megtanítani bennünket arra, hogy a fa értékes anyag, melylyel gazdaságosan kell bánni és nem értéktelen nyersanyag, melynek egy részét feldolgozzuk, más, még pedig jelentékeny része hadd vesszen oda — van elég.

Ha semmi egyebet se köszönhetnénk a most elmult évnek, mint csak azt, hogy erre megtanított bennünket, már akkor is megérdemelné, hogy örök időkre tartsuk hálás emlékezetben. Mennyivel nagyobb hálánkra tarthat azonban számot 1905 azért a minden fogalmat meghaladó fényes üzleti eredményért, melylyel a magyar faszakmát boldogította, még pedig máskülömben szinte válságos, de mindenesetre nagyon kedvezőtlen gazdasági viszonyok közepette.

Mert mindnyájan tudjuk, hogy közel egy teljes év óta iparunk és kereskedelmünk szinte vonaglik. Amióta az áldatlan politikai harc folyik a korona és képviselőház többsége között, azóta a gazdasági helyzet fokonkint mindjobban sülyed. A nagy költségek terhe alatt görnyedő kereskedők sóhajtozva várják a vevőt; ugyan várhatják! Nincs vevő, mert nincs pénze a nagy közönségnek; nincs vállalkozás, nincs munka, nincs kereset! Százezrével vándorol ki a munkás, jobb hazát, vagy legalább is kenyeradó munkát keresni.

És csodálatos! *Ilyen* gazdasági viszonyok mellett fényes eredménye volt az 1905-iki faüzleti évnek, még pedig a *belföldi* üzletnek!

Már tudniillik ami a *puhafát* illeti.

T. olvasóim közül azok, akik szerény jelentéseimet évközben figyelmükkel tisztelték meg, emlékezni fognak arra, hogy csaknem minden tudósításomban ujabb, fokonkint haladó áremelkedésről emlékeztem meg. Ez az emelkedés még mindig nem szünt meg és még mindig nem érte el tetőfokát, hanem halad — ha kisebb szünetekkel is — előre, és haladni fog ezentúl is mindaddig, míg olyan fokra nem ért, a *mely mellett már a román és (vagy) orosz terméseredményre való kilátással kisérelheti meg a magyar áruval való versenyt a magyar piacon.*

És ez nem mese, se nem agyrém. Tanukul hivom Önöket arra az időre, melyben ez a kilátásba helyezett verseny csakugyan be fog következni, nem is valami nagyon hosszu idő mulva. Nem vetek neki csak egy pár esztendőt, miket Isten segítségével mindnyájan és remélhetőleg jó egészségben meg fogunk érni.

Aki pedig tamáskodnék e jóslatom valószinüségében, az kegyeskedjék elébb meghallgatni érveimet. Audiatur et altera pars! Magyarországon (nem tekintve a magánerdőbirtokosok által eladott és így nyilván nem tartható fenyőerdőket) 1905-ben átlag mintegy 18 millió korona értékü puha gömbfa és mintegy 3 millió korona értékü puha fürészáru került árverésre. Ez különben itt meglehetősen mellékes. A fődolog az, hogy puhafatermelésünk mintegy 80 százalékát a belföld maga fogyasztja és csak 20%-a jut kivitelre. Ez az arány pedig nemcsak 1905-re vagy csak a legutóbb mult évekre vonatkozik, hanem már évek sora óta alig változik.

Szóval kivitelre jut összes puhafatermelésünk mintegy egy ötöd része. Miután azonban Romániából és Ausztriából évenkint csaknem pontosan ugyanannyit hozunk be és fogyasztunk el, tulajdonképen nem viszünk külföldre egyetlenegy szál puhafa-deszkát sem, hanem magunk fogyasztjuk el egész termelésünket.

Már most, ha a lehető legrosszabb gazdasági viszonyok mellett is az utolsó szálig elfogyasztjuk a magunk puhafáját, természetes és könnyen érthető, hogy javult közgazdasági viszonyok között, ha (— helyreállván a belpolitikai béke —) tömérdek állami, megyei, városi, vasuti s mit tudom én miféle munka lesz elkészítendő, melyek mindegyikéhez száz meg ezer számra fog kelleni fenyőfagerenda, palló, deszka és léc, a magunk fája távolról se lesz elég az óriási szükséglet fedezésére. Minthogy pedig minél nagyobb a kereslet, annál jobban emelkednek az árak: olyan drága lesz a fenyőfaáru, *hogy érdemes lesz* Romániából, meg Oroszországból behozni, mert ott részint nagyon olcsó (mivel hogy nagyon sok van s nem győzik elfogyasztani), de meg jó árak mellett még messzebbre is elviszik. Hát mért ne hoznák ide mihozzánk. Bizony elhozzák; meg is fogjuk érni, akárhányan még hajasan, egyikünk-másikunk tán kopaszon (de adja Isten, hogy jó egészségben).

Másként áll a dolog a keményfát illetőleg. Ebből, már

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mint a *tölgyből*, több jut kivitelre, még pedig a java-fa, mint a mennyit itthon fogyasztunk; az arány az, mint a hogy viszonylik 60 a 40-hez.

A finom szlavoniai és az ehez minőségileg közel álló északkeleti és erdélyi tölgyfa hatvan százaléka kivitelre jut, akarom mondani elkapkodja a külföld; negyven százalékát (a silányabb minőségeket) magunk fogyasztjuk el.

Arról, hogy micsoda árát adják ma már a mi finom tölgyfánknak, itt csak úgy mellesleg legyen szó; arról azonban, hogy ez a finom tölgyfának, legalább a koros vastag törzsek rohamosan fogynak, meg kell emlékeznem, minthogy csakis ez a rohamos fogyás indokolhatja a jelenlegi magas árakat, a melyek pedig még tovább is fognak emelkedni — bármennyire jajveszékelnek is egyes külföldi fakereskedelmi és faipari szaklapok.* A finom szlavoniai tölgyfa maholnap olyan értékessé fog válni, mint a hires exotikus fák, és nemsokára már csakis a drága műipari cikkek gyártására, finom műbutorok készítésére fogják felhasználni, mert más, olcsóbb célnak drágasága miatt már nem fog megfelelni. Addig, amíg még kapható, a képzelhető legmagasabb árakon fogják vásárolni; ha aztán végleg elfogy — — hát nem lesz.

És akkor elérkezik a *bükkfa* uralmának ideje, a *bükk é*, melyet ugyan szeszélyessége miatt még mindig nem tudunk, nem merünk nagy mérvben feldolgozni, de a melynek feldolgozásra alkalmassá tételét a szakemberek, kik e célból évek óta még pedig mind több és több eredménynyel dolgoznak, addig bizonyára érteni is fogják.

Ez idő szerint a bükköt vasuti talpfák termelésére és a divatos szecessziós butorok előállításához nagy méreteinél fogva kiválóan alkalmas deszkák gyártására használják fel, telített vagy gőzölt állapotban. A mai telítési és gőzölési eljárás azonban még nem teljesen megfelelő, mert részint a bükkfa ismert „dolgozását" nem mindig szünteti meg tökéletesen, részint nagyon költséges s túlságosan megdrágítja a fát. És mégis napról-napra több bükkfa fogy és árai fokról-fokra emelkednek, úgy hogy a bükkfatermelés máris kezd jövedelmező foglalkozássá lenni, amit pedig rövid néhány évvel ezelőtt még megálmodni sem mertünk, sőt egyes bátor cégek már nemcsak gondolnak a *kivitelre*, hanem ezt *meg is kezdték*. Az első magyar bükkszelvényáru szállítmány néhány héttel ezelőtt küldetett el, illetve érkezett meg Németország északkeleti piacaira, melyeken hamarosan el is kelt. Az első kisérlet tehát sikerült, sajnos azonban, hogy a folytatólagos kivitel nem igérkezik érdemesnek.

Addig ugyanis, a meddig a régi (eddigi) olcsó vámtételek vannak érvényben, haszonhajtóan foglalkoztathatunk a bükkfaáru kivitelével. Ennek a dicsőségnek azonban 1906. március elsején végét szakítja az uj német vámszerződés, mely a bükkfát a keményfák közé sorolja és arra ugyanoiyan vámot vet ki, mint a tölgyfára.

Ki kételkednék csak egy pillanatig is abban, hogy az olcsó bükkfa (akár gömbfa, akár fürészáru) nem birja meg azt a vámot, a melyet a drága tölgyfa szinte alig érez meg.

Pedig bizony nem is kellett ahoz valami különös éleslátás, hogy a vámszerződés egyes tételeinek megállapításán alkudozó osztrák-magyar megbizottak figyelembe vegyék a bükkfát, melynek számtalan milliónyi, szebbnél szebb törzseivel rendelkezünk.

Ha már ők maguk nem tudták, amit végre is rossz néven nem vehetünk, mert hiszen senkitől se lehet megkivánni, hogy azt a sok százféle ipari és kereskedelmi árucikket, melyek egy kereskedelmi és vámszerződés tárgyalása alkalmával számba veendők, mind ismerje, hát vették volna igénybe a szakemberek kimeritő tanácsát, a melyből megtudhatták volna azt, hogy a *bükk a jövő fája*, a melyet azonban épen ezért és azért, mert rengeteg sok van belőle, olcsó vámnak kell alávetni, hogy kivitelre alkalmas legyen.

Sajnos, hogy a hozzá nem értő vámszakácsok főztjét bükkerdőtulajdonosainknak kell majd megenni.

Egy Hannoverben megjelenő, kitünően szerkesztett fakereskedelmi szaklap *(Der Holzkäufer* a neve) már fel is panaszolja az iménti említett, első bükkfaáru kiviteli kisérletet, melynek nagymérvü és a német bükkösök tulajdonosait tetemesen károsító, sőt veszélybe sodorni fenyegető folytatásától fél. Azt mondja ez a lap, hogy bár az uj vámszerződés magas vámmal sujtja a bükköt, a magyar és osztrák kormány (ismert módon) szerét

* A vinkovcsei kir. erdőhivatal tölgyeseinek átlagos törzsára volt:

1870—1875-ben	16 K	20 f
1876—1880-ban	15 „	70 „
1881—1885-ben	16 „	80 „
1886-1890 „	21 „	80 „
1891—1895 „	28 „	80 „
1896—1903-ban	30 „	00 „
1904-ben	36 „	00 „

1885-ig főleg dongákat (francia-dongákat) termeltek a slavoniai tölgyfából, melynek akkor 16 K volt az átlagos ára. 1885-ben kezdték meg a fürészáru termelést (kézifürészeken) s ekkor az átlagárak — a bosnyák fa versenye dacára — 21·80 K-ra emelkedtek, mig az ujabb áremelkedés a vrbanyei, kiszeki, vinkovczei, bródi és mitrovicazi gőzfürész felállítása nyomában következett be. 1895-ben nagyon hanyatlott a dongatermelés, úgy hogy a dongák árain.ak rendkivül fel kellett volna szöknie; csakhogy ebben az évben lépett fel erősen az amerikai verseny, melynek folytán — jóllehet sik készletek álltak rendelkezésre — mégis aláhanyatlottak a dongák árai.

Kozarac József kir. erdőmester három részre osztja a horvát-szlavon tölgyfaerdőket, szólván azok értékmegállapításáról és jövőbeli drágulásáról. 1. A vinkovcei kir. főerdőhivatal, a határőrvidéki beruházási alap és a bródi vagyonközség erdei mintegy évi 200·000 köbméter, 2. a többi vagyonközségek erdei mintegy évi 70.000 köbméter, 3. az uradalmak, városok stb. erdei mintegy évi 100.000 köbméter fa termelésével. A legközelebbi három évben tehát mintegy évi 370.000 m³ tölgy műfa jut eladásra Szlavoniában. Az első csoport azonban már csak 1908-ig lesz képes a megnevezett mennyiséget szállítani; 1908-ban a beruházási alapnak már 65.000 köbméterrel fog csökkenni termelése, 1911-ben a vinkovczei főerdőhivatalé fog megcsappanni 70.000 m³-el, de addig a másik két csoport szállítóképessége is le fog apadni, ugy hogy 1912-ben mind a három csoport együtt már csak 210.000 köbméter fát fog adhatni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fogja ejteni tudni annak, hogy mindenféle szállítási tarifakedvezmények utján elenyésztesse a vám nyomását.

Hiszen, ha Baross Gábor lenne Magyarország kereskedelemügyi minisztere, hát nem mondanám, hogy rossz helyen kereskedik a Holzkäufer. De így, mikor este senki se tudja, ki lesz holnap miniszter?

E sorok irásakor csak úgy zeng a magyar ujságerdő a békelantok pengetésétől.

Adja Isten, hogy a hirek valósággá váljanak, hogy helyreálljon a béke a nemzet és királya között, hogy e béke árnyékában fellendüljön nemzetgazdaságunk minden ága.

És ha ez az óhaj, mely milliók ajkáról imaként száll az egek urához, teljesül, akkor fatermelésünk és fakereskedelmünk olyan fényes esztendő küszöbén áll, a melyhez foghatót még a legmerészebb képzelet se tudna megfesteni.

Adjon az Ég mindnyájunknak boldog uj esztendőt! Ránk fér!

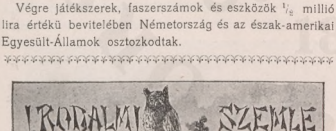
Genua fabevitele. Az 1904. év folyamán 80,000 tonna fa vitetett be 7.750,000 lira összértékben. A legnagyobb részt, 50,000 tonnát, Észak-Amerika importálta, a második helyen, 13,650 tonnával áll Ausztria-Magyarország, azután következnek Románia, Svéd- és Norvégország, Franciaország kisebb mennyiségekkel.

A bevitel legnagyobb része fürészelt áruból állott, melynek $^{2}/_{3}$ része az észak-amerikai Egyesült Államokból jött; a pitch-pine mindjobban háttérbe szorította vörös fenyőnket.

Tölgyfa is, körülbelül 1000 t., majdnem kizárólag amerikai eredetü volt. Viszont a puha fa, 20,000 t. Ausztria-Magyarországból jött.

A fabutor-import $^{5}/_{6}$ része szintén a monarchiának jutott. A dongafa-bevitelnél azonban Ausztria-Magyarországnak erős versenytársa keletkezett az észak-amerikai Egyesült-Államokban.

Végre játékszerek, faszerszámok és eszközök $^{1}/_{6}$ millió lira értékü bevitelében Németország és az észak-amerikai Egyesült-Államok osztozkodtak.

— **Óvóintézkedések mozdonyszikra gyújtotta erdei tüzek megakadályozására.** Az 1904. évi forró nyár folyamán vasuti mozdonyszikrából számos veszedelmes erdőégés keletkezett. Ez arra inditotta a berlini erdőgazdasági tanácsot a muit év elején, hogy behatóan foglalkozzék a szükséges óvóintézkedésekkel. Dr. *Kienitz*, eberswaldei erdőmester ez alkalommal a következő alapelveket állitotta fel:

1. Csupán vasuti üzemberendezésekkel a gyujtóanyagok hullásának veszedelmét teljesen elháritani nem lehet, csakis csökkenteni.

2. A növekvő vasuti forgalom mellett a tűzveszélyes környék kielégitő őrzése lehetetlen,*

3. Ennélfogva a pálya mindkét oldalán tűzálló védőszerkezeteket kell alkalmazni.

4. Ezen szerkezetek felállitási és fenntartási költsége megfelelő arányban álljon a várható haszonnal.

5. Az óvóintézkedések kiterjedésére nézve mérvadó a veszély nagysága. Tűzmentes erdő nincsen, de legnagyobb a veszedelem száraz talajon fekvő fenyvesekben.

6. Védőszerek lehetnek:

a) sodronyrácsok, áthathatlan keritések, pl. hullámos bádogból.

b) fáktól megtisztitott pászták a pálya két oldalán meztelenitett talajjal (tarvédőpászták.) A tisztán tartott talaj a futótűz legjobb ellenszere. A pászták csak nagy szélességben készitve sikeresek. (30 m. még nem véd meg. Ha a talajt minden takarójától megfosztjuk, a futóhomok veszedelmessé válhat a kocsi tengelyeire; oly helyen való alkalmazása, hol mezőgazdaságilag előnyösen nem mivelhető, merő pazarlás.)

c) fás védőpászták, mérsékelt szélességben, dús koronáju törzsekkel, a melyeken a széndarabok át nem repülhetnek, a legbiztosabbak és terméketlen területet sem csinálnak. A fák ne veszélyezzék a pályát sem viharban, sem havazásokkor.

7. Fás védőpászták állitása és kezelése.

Alapelvek:

a) Minden erdei tűz a talajtakaró égésével kezdődik. B) A mozdonyszikrát csak erősebb szél viszi tova a pályatestről; mihelyt nyugodtabb légrétegbe jut, leesik. Honi fanemeink koronái nem fognak tűzet tőlük, a száraz talajtakaróban azonban — eleinte könnyü szerrel oltható — futótüzet okoznak. Ha a lángok azután a talaj és koronák között éghető anyagra találnak, vagy ha a kiterjedt alomtűz nagy hőséget okozva, a koronákban éghető gázak keletkeznek, amelyek löktetve robbannak: a tűz átterjed a koronákra is.

c) Az alomtűz eleinte bármely csekély akadálynál megszünik (ekebarázda, gyalogösvény) s annál veszélyesebb, minél nagyobb kiterjedést nyer, ezért válhatik hátrányossá a túlszéles védőpászta. A koronatűz megszünik, mihelyt az alomtűz eloltatik.

d) Fás növényeink egyike sem nyujt teljes biztonságot a tűzzel szemben. Az ellenálló képesség nem annyira a zöld levélzet éghetetlen voltából, mint inkább alsó, szárazágak hiányából, s vastag, rossz hővezető kéregtől ered. Felnyesett erdeifenyő gyenge alomtűz esetén biztosabb valamennyi fanemünknél, csekélyebb vastagság mellett mihamar kiujuló kérge miatt. Az év

---

* A berlin—stettini vonalon — nyáron — naponta százon felüli vonat közlekedik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

minden szakában felfogja a szikrákat, s a veszedelmes hanga- és fűnövést jobban elnyomja, mint a száraz talajon szóba jöhető lombfák.

Kivitel:

a) Védőpászták elhelyezése uj pálya mellett (tiszta ösvény a pályatest szélén; 12—15 m. szélességben fák; könnyen gyuló anyagok eltávolítása; ösvény vagy árok a megvédelmezendő erdőrész szélén.)

b) Tarpászták átváltoztatása fás pásztákká (fanemválasztás, ültetés, tisztántartás, átmeneti szabályok.)

Kezelés:

Az ösvények és árkok állandó tisztán tartása. A pászta fáinak vágásfordulója 60—80 év. Erdőrendezési rendszabályok a pásztákkal szomszédos állományban.

Kienitz ezen alapelveire támaszkodva, a porosz földmivelési és közmunkaminiszter „Vasuti tűzvédőpászták telepitése és kezelésének szabályzatát" bocsátotta ki, melyből alábbiakat közöljük:

I. Általános rész.

Az erdőt a vasutak részéről fenyegető tűzveszedelemmel szemben legjobbak a kellő széles fás védőpászták. A fák alja tisztán tartandó gyulékony és oly anyagoktól, melyek nagy hőséget fejlesztve, nagy, magasra csapó lánggal égnek, mint: hanga, áfonya, magas száraz fű, vastag, nyers televényréteg, száraz galy, stb. A talajtakaró teljes eltávolitása nem szükséges ugyan, s a talajerő fentartása érdekében nem is kivánatos, de a fák 1·5 m. magasságig a száraz galyaktól megtisztitandók, sőt a mélyen lenyuló zöld galyaktól is, de a pálya felőli oldalakon a zöld galyakat is meg kell hagyni. A pályatest és védőpászta között a talajt 1 m. szélességben minden éghető anyagtól állandóan tiszták kell tartani. A fás védőpászta szélessége 12—15 m. legyen, s ez a megvédendő erdő között megint 1·5 m. széles, teljesen tiszta talajcsik tartandó fenn. A két védőcsikot — a veszély nagyságához képest — 20—40 m. távolságban — 1 m. széles keresztcsikokkal kell egymással összeköttetésbe hozni. Száraz, sovány talajon a védőpászta faneméül erdeifenyőt kell választani; jobb helyen lúczfenyő és lombfa is alkalmazható; utóbbiak silány talajon csak tengődnek, s igy a veszedelmes fűnövést az erdei fenyőnél kevésbbé tudják elnyomni.

II. A kivitel.

a) Védőpászták telepitése.

Ennek csak ott van helye, hol a ráfordított költség az elháritandó tűzveszélylyel kellő arányban áll.

Uj pálya épitésénél az erdőt csak oly szélességben szabad kiirtani, a mennyi a pálya átteklnthetőségéhez, s a vasuti közlekedés és telegraf-üzem biztonságához — a kidülő fákra figyelemmel — épen szükséges. Mennél szélesebbre hagyjuk a pályanyiladékot, annál könnyebben és messzebbre repülnek a szikrák az erdőben. A pályatest kétoldalán meglevő erdő a fentebbi módon védőpásztává alakittatik át. Az előirt talajcsikokat pótolhatják járt utak, vizvezető árkok, vagy évente serradellával bevetendő pászták. Száraz láp, vagy tőzegtalajnál a csikok homokolása is szóba jöhet. Ha az állomány még nem elegendő magas a szikrák felfogására, vagy a hely szélnek nagyon ki van téve, helyén való lesz egy második, esetleg harmadik párhúzamos pászta alkalmazása, de nem az első pászta szélesitése. Nagyobb veszélynek vannak kitéve azok az erdők, amelyek valamely kanyarulat külső oldalán, vagy tisztásokkal szemközt, s magas töltés mellett fekűsznek. Ezek megóvására is két pászta alkalmazandó. Ha a pálya oly magas erdőt szel át, hol széldöntések szoktak előfordulni, a közlekedés biztonságához szükséges szélességben letaroljuk, s újból beültetjük az erdőt.

b) A védőpászták további kezelése.

Szorgosan meg kell vizsgálni, hogy a védőpászták a kivánt célnak megfelelnek-e? Ha igen, kora tavasszal, hóolvadás után azonnal meg kell tisztitani a talajt. Öregebb lombfa- és más nem veszélyeztetett erdőket egy pászta alkalmazásával is elég jól biztosithatunk. Kapás növény, vagy zöld takarmány (nem gabona) termelésre használt földek maradhatnak, ha mögöttük elég széles álló fás pászta van. Ha veszélynek kitett erdőrész előtt tarvédő csikok vannak, az álló erdő széléből megfelelő széles védőpászlát alakitunk. Kopár védőpásztákat lassankénl be kell erdősíteni, rendszerint erdei fenyővel* és pedig a pályával párhúzamosan futó sorokba való ültetéssel; egy éves csemeténél 1·2/0·5 m-es, 3 éves iskolázott, vagy gomos csemetéknél 1·3/1·3 m-es a hálózat. A sorközök — mig a csemeték 1 m.-nyire nőnek — évente egyszer, tavasszal — szükség esetén nyáron is — megk-pálandók. Olyas helyeken ezt lókaparóval is végezhetjük. Az ágtisztulás megindultával a száraz galyakat levagdaljuk és kihordjak. A pótlási idő lejártával a fácskákat 1 m.-nyi csemetetávolságra megritkítjuk. Ha a fácskák záródása miatt a sorközöket kapálni már nem lehet, az előirt talajcsikhálózato' (pászlahálózat) állittjuk fel. Az ültetés mögötti időszbb állabban a védőpászlát addig tartjuk fenn, mig ültetésünk a kellő magasságot elérve, védőszerepét átveheti.

III. Az üzem.

A talajcsikokat, s az ültetések sorközeit állandóan tisztán kell tartani.

A védőpászták fáit minden száraz ágtól 1·5 m. magasságig, s a lecsüngő zöld galyakfol is meg kell tisztitani, gyériteni is gyakran kell, bár ez leginkább csak az elhalt törzsekre szoritkozzék. A lehullott galyak eltávolitandók, az erősebb fű vagy hanganövés megakadályozandó. A védőpászták vágásfordulójának ideje 60—80 év. Ha felújitásra kerül a sor, sohasem szabad azt a pálya mindkét oldalán egyszerre kezdeni és sohasem egyszerre a védett erdő felújításával. A pálya másik oldalán csak akkor ujithatunk, ha a csemeték a kellő

* Nálunk inkább akáccal. Szerkesztő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

magasságot — a mozdonykémény magasságát — elérték. Hasonló magas legyen a védett erdő is, mielőtt a védőpásztát levágnók. Amig a védőpászta fiatal fái 3 m.-nyi magasságot el nem érnek, mögötte egy 12—15 m. széles erdőpásztát tartsunk készen.

(Centralblatt f. d. g. E 1905. junius.)

Közli: *Kintses József.*

— Aki a párját keresi című regény jelent meg a közel múltban a selmeczbányai Főiskolai Kör kiadásában. Szerzője: *Tassonyi Ernő* „ultra veteranissimus". Regényének hőse örök vágyódással szivében keresi párját és nem találja meg, de megtalálja a fiatal szerző a vének lelkében is azt a húrt, melynek érintésére visszaszáll lelkünk gondtalan ifjúságunk boldog idejébe. Beleringat abba a varázslatos, kedves korba, melyben selmeczi életünk változatos, mozgalmas napjait hevülő diákkebellel átálmodtuk s a költői kézzel megfestett hires „Burschenschaft", kigúnyolt „Jönköpingsek" és az emlékezetes „Steingrube nagyközség" cé-cós, színes, kedves képeit olvasva, újból átéljük és átreng szivünkön a „Ballag már a vén diák." Tassonyi Ernő regényében a selmeczi diákélet régi, eredeti szép szokásairól, melyek nemcsak a főiskolai hallgatók, de az egész erdész- és bányásztársadalom kincsét képezik, ügyesen lefejti a feledés áttörhetetlen burkát, midőn a selmeczi diákéletből merített, annak gazdag, színpompás szálaival szövögeti tárgyát s a szerelem örök problémáját éles megfigyeléssel boncolgatva, az embert egészen a lelke mélyéig igyekszik megrajzolni.

Ajánljuk t. olvasóközönségünk figyelmébe az érdekes művet, melynek becsét Mühlbeck Károlynak művészi kivitelű tollrajzai is emelik. A regény 22 ívnyi terjedelemben csinos formában jelent meg, ára füzve 4 korona, díszkötésben 5 korona. A tiszta jövedelem 50%-a a Főiskolai Kör házalapjának gyarapítására van szánva. Kapható Székely és Illés könyvkereskedésében Ungvárt.

A Habsburgok mint vadászok.

A vadászatnak épúgy megvannak a maga legendás alakjai, mint a hogy a csatamezők bővelkednek ilyenekkel — a multból, főleg abból az időből, a mikor még a tökéletes tűzfegyverek helyett a vadászatban s a vadászoknál is csak törékeny gerely, kópja s nyil járta s a vadászélvezeteknél nem annyira a vad halomralövése, mint inkább a férfiúi bátorság, a testi s lelki erő edzése volt a fő cél — s valóban ebben sokkalta több „sportszerűség" volt, mint a mai tömeges erő és szellemnélküli öldöklésben, a mihez bizony semmi „hősiesség" nem kell.

Más volt az, midőn szilaj, félvad paripán történtett be a vadászsereg az erdők sürüibe, hol az őrvös medve ölelésre kész, rémitő karjai és karmai fenyegették a vakmerőt, a ki a bőszült vad otthonába tört, hitvány kópjával vele szembeszállni. Más volt, midőn buzogánynyal, harci-szekercével, prüszkölő ménen ülve: támad rá a vadász a rengeteg rémitő szilajságú fekete vadjára, az őrdögi bölényre s erős karral fekteté le az erdő harmatos gyöpjére.

Más volt, midőn a hősszivü vadászdalia dákost ragadva, kemény karral fogá föl a tajtékzó vadkan áldáz rohamát! . . . A sólyom-kultusz is lejárt — — — sok minden lejárt és az eszményiség a vadászat terén is lehanyatlott a tradició elsivárodott avarjára s hej! nagyot változott a világ is minden téren! . . .

Ennek a szép, férfias multnak sok legendás alakja él emlékezetünkben, a meselő ajkakon s a történelemben egyaránt s itt a mesebeli fehérszarvastól kezdve a Hollós királyig s Szt. Hubert szarvasától mai napig, számtalan fényes alak képe rezdülhet meg a vadászeszmények viziói között . . . Ki győzné azokat mind előszámlálni! . . .

. . . Elkalandoz képzeletem a fényes mult birodalmába fényes alakokhoz látni vágyó lelkemmel — s látom ama glóriás vad előtt leborulva, lebocsájtott íjjal az erdők ama koronás lovaját, ki aztán a tegezes, pogány istennő csókját megtagadva, széttört íjját a megváltás szent jelvényével cserélte fel . . . Látom a „madarászó" koronást, a mint hófehér ménjén száguldva, követi a nyilaló sólyom reptét virányos mezőkben . . . Látom a rendre elvonuló viziók közt az Olimpról leszállt liliomot — fenséges szépségében, a mint ring büszke ménjén, szilaj vágtatások között a csaholó falka után . . . Látok egy jó öreg embert is, ki az élet terhétől, ezernyi bánat súlyától lelki nagyságában erejében meg nem törve, meg sem is hajolva: járja a magyar bércek régiódt fejedelmi zsákmány után, s szinte fülembe rezdül a visegrádi bércek feltámadt, koronás szellemeinek dörgedelmes, szászzor visszarengő üdvözlete a felséges vadász fegyverdörrejére . . . Látom, ujra látom elborult szemmel s érzem a fájó lelkemmel, annak a fényes vizionák a megcsillanását is, mely szivárványként, a remény fényes szivárványaként ragyogta be hazánk egét s oly hamar a hulló csillagok sorsára jutott . . . és lehanyatlott utána az a *legfenségesebb liliom* is, a magyar haza legszebb virága, hogy a szivünkbe örökre bevésse magát az a szent fájdalom, melynek a szeretet forró kristálycsepjeivel adózni meg nem szűn a magyar szív soha!

Én Istenem, micsoda átkos hatalom, micsoda szörnyű végzet az, mely oly kegyetlenül letépi reményeink szivárványát, fenséges eszményeink oltárképeit! . . . Alig van már belőlük! . . .

Nem rég siratták el a magyar tenger morvoló hullámai e kevesek közül is azt, ki leginkább a szivünkhöz nőtt. Ez volt a *harmadik*, mert:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Fényes Szenthárományunk vala egykoron,
De hajh! e drága kincsünk szertehúll,
Mert a fenségesnek szentelt ideálja
Fényből jő és a fénybe visszahull!

Egyik égből szállt fényes üstökös vala,
Évszázadok óta várt ideál, —
Hej, de útján meglebbent a démon szárnya,
S lesujta rá a gyászos éj, homály!...

A másik az Olimpról szállott le közénk,
Sokáig volt hazánk védangyala, —
Ámde gyilkos Kherub fullánkja érte őt
S martirvégzetbe hullt le csillaga!...

A harmadik fenséges tölgyből hajta ki,
Melynek gyökere a szivünkig ért,
Szeretetünk repkényként övezé törzsét
S fűzte rá az örökzöld babért.

S lehanyatlott ez is elsiratott gyászra —
S fényes Szenthárományunk szertehúllt,
Mert a fenségesnek szentelt ideálja
Fényből jő és a fénybe visszahúll....

Ez a „harmadik" a mi megsiratott magyar szívű, igazmagyar lelkű, a sarkantyujától a sörgyeszárú makrapipájáig magyar Főhercegünk, „Palatinus Jóskánk", nem igen tartozott Szt. Hubert hivei közé, noha ettől eltekintve minden más hazafi erényben ékes vala; hanem a fia, az öreg tölgynek e legnemesebb hajtása: a fiatal „József főherceg"-ünk, már vadászmivolta s erénye tekintetében is bele illeszkedik az ősmagyar sablónba.

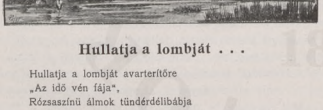
Egyébiránt nincs az európai uralkodó családok között egyetlen egy sem, melynek tagjai közt annyi szenvedélyes s oly minden tekintetben kitünő Nimród találkoznék, mint a Habsburgok családjában, melynek feje, a mi jó öreg királyunk is, egyike a legjelesebb vadászoknak, a legkitünőbb lövőknek s egyben fenkölt lelkü, széles tudásu természetismerő.

Minden túlzás nélkül mondhatom, hogy a vadászat egyetlen szenvedélye uralkodóknak s épp oly hévvel üzi ma is, mint ifjusága első napjaiban. Arra forditja minden idejét, a melyet az államügyektől elvonhat. És ha Ausztria és Magyarország ma a vadászok eldorádója, úgy ebben oroszlánérdeme van uralkodóknak. A mikor trónra került, kettős birodalmának még nem voltak erdőtörvényei, az erdők elhanyagoltak, mondhatnók: elhagyottak és *üresek* voltak és a vadászat agonizált. Segitenie kellett a bajon, mert a rendszeres vadászatot nem lehetett rögtönözni. Erre nemcsak idő kell, hanem egyuttal alapos ismerete is mindannak, ami arra vonatkozik. Az erdőket ujból be kellett népesiteni, mert alig-alig volt némi „magnak való" vad is — és azután védeni kellett a pusztitás ellen, ki kellett irtani a dúvadak légiót.

Királyunknak óriási vadászterületei vannak Tirolban, Stiriában, Felső-Ausztriában — a magyar gödöllői fővadterületekről nem is szólva.

Különösen a „nagykakas" után jár lankadhatlan szenvedélyivel a király. A mint az első tavaszi napsugarak odatűznek a bércek tetejére és „dürgésre" birják a felséges „nagykakast", ő már útnak indul a stiriai Alpesek közé és rendkivüli gyakorlottsága folytán egy-egy reggelen két három kakast is elejt, a mi pedig a legdicsőbb vadászvirtusok közé tartozik.

Mint lövő is ritkilja párját a király s e téren valóságos remekléseket produkált régebben és gyakran. Igy 1867-ben, amikor Francziaországban járt — két izben is. Ezen alkal-

Hullatja a lombját . . .

Hullatja a lombját avarterítőre
„Az idő vén fája",
Rózsaszínü álmok tündérdélibábja
Szállidos elmulásra:
Lassanként lehüllnak tarka virágai
A nagy enyészetre,
Mint ahogy a fényes csillagok lefutnak
A tág révetegbe.
Aztán álmok jönnek: fényes viziói
Szép emlékeinknek,
Elhervadt virágok sorvatag vázai
Visszaintegetnek,
Árnyak jönnek-mennek a varázslat szárnyán,
Kigyül a káprázat, —
De az elmulásnak lehullt hideg haván
Uj remény nem támad!...
Őszi verőfénynek hamis csillogása
A szivet ha éri:
Helyéről a múlás kegyetlen vihara
Csakhamar letépi —
S jégvirággá válik a lobbanat álma,
Nincs feltámadása:
Belehull az idő ölelő karjain
A végelmulásba!...

Lakatos Károly.

Halottak estéje az erdőn.

Irta: *Majerszky István.*

Sokszor töprengtem, gondolkoztam azon, mért nem tette az egyház a halottak emlékünnepét tavaszra? Tavaszra, mikor a természet levetegeti téli gyászruháját s ujjá születik, hogy dicsőségét zengje a nagy Alkotónak; hogy fennen hirdesse: a halál nem halál, csak átmenet egy szebb, dicsőbb életbe.

Hiszen tavasszal a sirhalom elszáradt, összekuszált kicsiny pázsitja közül zsenge füszálak bujnak elő, jelezve a föltámadást, közöttük pedig mint egy-egy kék angyali szem bólintgat a szerény ibolyának pici fejecskéje, mintha biztatna bennünket: Higyj, remélj, szeress.

Miért nincs halottak ünnepe nyáron? Nyáron, a mikor él, virul minden; a mikor az özvegyek és árvák keserü könyeit, sajgó, mély fájdalmát a szeretett — mégis minden

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

makkor *Saint Germainban* és *Compiègnében* a tiszteletére rendezett vadászatokon, biztos lövései általános bámulatot keltettek. Előbbi helyen egymaga 4 őzet, 16 nyulat, 38 tengeri nyulat, 335 fácánt, 23 foglyot s 7 darab ezüst fácánt, összesen 417 darab vadat ejtett. *Napoleon* császár ugyanezen vadászalkalommal csak 265 darab elejtett vaddal dicsekedhetett.

Egy héttel később Compiègnében folyt a vadászat. Ezen vadászaton több előkelő és magas vadász vett részt: Ferencz József, III. Napoleon, Károlyi gróf, Harrach gróf, Andrássy Gyula gróf, Bellegarde gróf, Königseeg gróf és Fleeury tábornok. — A társaság 2297 darab vadat lőtt, melyek közül királyunk 69 őzet és 1252 fácánt ejtett el.

Hogy micsoda higgadtsággal és biztonsággal kezeli a Felség fegyverét, erről e cikk írójának is volt alkalma néhány ízben meggyőződést szerezni. A monostori szigeten folytak le a vadászatok, melyeken a Felség boldogult *Rudolf* trónörökösünk társaságában vett részt. Az állások a vadászat folyama alatt is egymás közelében estek: balkézről a Király s tőle jobbra, mintegy 50—60 lépésnyire a Trónörökös s e rendben haladt a vadászvonal — a többi sorjában felállított vadászvendégekkel együtt, melyek közé e cikk írója is szerencsés lehetett tartozni, — előre.

Az én jobbfelőli szomszédom, a székesfőváros akkori nagyérdemű főkapitánya: Török János, felejthetetlen barátom vala, a kivel megegyeztünk, hogy a felségek lövéseit figyelemmel kisérendjük, érdekes összehasonlítás okából — és arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a Király még a gyorskezü Trónörökösnél is biztosabban használta fegyverét. Fácán, nyúl, fogoly pozdorjává lőve hullott lövései alatt s csak elvétve tett egy-egy hibás lövést, de a balcsővel rendesen kijavította a mit a „jobb cső"-vel kihagyott. A jó puskások rendes 50—60 lépés lődistancziáján túl egyetlen egyszer sem lőtt s csak nagyon kevés vadat szárnyalt.

Ellenben a Trónörökös roppant messzelövésével tűnt ki, még 100 lépésen túl is egyre hempergeté fel a gyorsiramu tapsifüleseket — 10-es sörettel!

Hogy az ekkora távolságokról ejtett lövések, a legkitünőbb fegyverek dacára is, mindig egyforma biztossággal nem lehetnek, az magától értetődik; igy a Trónörökösnek se miden lövése sikerült . . . de a másik pillanatban már kacagva ejté le villámgyors lövéssel a felröppenő madarat, esetleg egy hirtelen felvágódó pacsirtát is néha. Különben a cikcakkos csapongású mezei pacsirta virtuóz lövést igényel s kifog a legkitünőbb galamblövőn is.

Mondják, hogy szarvascserkészeten mindig abban a pillanatban ejté el a fejedelmi agancsost a Fensége úr, midőn az őt észrevéve, éppen elugróban volt — s mégis legtöbb vadja, a rövid célozás dacára is: „tűzben" maradt . . .

Régebben a „szarvasbőgés" idejében szokta felkeresni legkedvesebb vadásztuszkulumát, a kies *Gödöllőt*, hogy szenvedélyének áldozzon.

Kora hajnalban, mikor még puha párnák között, álomba szenderülve pihent a kényelem, megállt a gödöllői királyi kastély előtt az egyszerü vadászkocsi s néhány percre rá már kilépett a fejedelmi vadász egyszerű, minden feleslegest s célszerütlent kerülendő vadászöltözetében s fiatalos könnyedséggel kapott fel a könnyű, disztelen

---

látogatásnál ujabb és ujabb fájdalmat okozó — sirdomb üdezöld gyepe, nyiló rózsája talán enyíthetné. A temető bokrainak madárdala is hozhatna némi vigasztalást és szebb jövő reményét ébresztheté a fájó, megtört, kedveseit sirató szívben.

De nem! El e gondolatokkal! Költői a halottak estéje igy is, november hóban- Hiszen akkor ünnepeljük szeretteink emlékét, mikor az utolsó virág is szirmait hullatja, mikor a madár is elment jobb hazát keresni.

Ha tavasszal volna, az ébredő élet, a nyiló virág, játszi napsugár és a madárének, talán elbizakodottá tenne. Nem ápolná a hitet, reményt és a szeretetet, mely mind annyira szükséges a halottak emlékezetének méltó megülésére.

Az ősz csak sivár lelkeknek hirdeti csupán a halált. A hivő léleknek egy uj élet hirdetője is egyszersmind, hiszen minden lehulló falevél helyén ott az uj élet záloga: a rügy. A természet haldoklása memento a magunkbaszállásra; szeretetre tanít az Alkotó iránt, ki még az egyik élet elmulása előtt biztositékát adja az uj, szebb életnek, ki a kis rügyből zöld lombot, illatos virágot fakaszt teremtményei örömére és gyönyörűségére.

*

A fák koronájának lombruhája erősen megritkult. Az a kevés levél is, mi még rajta maradt, változtatja már szinét: sárga, vörös-barna foltok vegyülnek a zöld közé.

Holdvilág nincs az égen, csak a tengersok csillag szórja bágyadt fényét, a megritkult lombozaton át, le az erdő talajára. Nincs egy parányi fuvallat; oly rémesen és mégis oly magasztosan csendes az erdő, hogy az ember tisztán hallja saját szive dobbanását. Egy-egy elhalt falevél leválik a koronáról és szellemszerű libbenéssel leszáll a földre. Majd egy elkésett makk hull alá; a mint utjában beleütközik a hulló falevélbe, ezt mondja: pszt, pszt; a földre érve: kopp! Utána még némább a csend. Majd egy róka surran el lassú ügetéssel: ss—sss—ss! Hirtelen megáll. Megijed. A kuvik rákiáltott: kividd, kividd! Aztán gyors ütemben eliparkodik; majd a száraz lomb susogása is elhallgat a nyomában.

De mi az?! Az erdőt átszelő nyiladékban fel-fellobbanó világosság látszik. Figyelem. Megyek mindközelebb. Egy alacsony kőkereszet világit meg a fény; rajta fenyőgalyból frissen font koszorú, melyben néhány cyklamen is van. A koszorú eltakarja a nevet, csak az évszámot olvashatom: 1875. okt. 10.

A sír alacsony léckerítését kijavítgatta valaki: néhány uj léc fehérlik a régi korhadtak között: tőle nem messze

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fogatra. Néha csak magában, máskor fővadászmestere *Pettera* társaságában indul gyorsan haladó kocsiján a kiszemelt vadászterületre.

Kiérve a pagonyba, csakhamar elhagyá kocsiját és megkezdé a cserkészést azzal a nyugodtsággal és szakszerűséggel, mely az igazi vadászt annyira jellemzi. Majd rövidebb vagy hosszabb időközökben visszhangzott aztán az eddig néma erdő egy-egy lövéstől, úgy amint a vadászat ezerféle eshetőségei azt éppen megengedték. És e fegyverszólások ugyanakkor azoknak a vadaknak a leterítését jelentették, melyeknek a golyó szánva volt. Ha a jól irányozott lövés eredménye egy hatalmas agancsár, felséges bak, avagy egyéb kiváló zsákmány vala, akkor a fejedelmi vadász nem ritkán méltatá elismerő szavakkal az őt kísérő vadászmestert fáradozásaiért; sőt megtörtént nem egyszer, hogy leereszkedőleg szivart nyujtott saját tárcájából a megilletődött kísérőnek és saját szivarjával gyujtatta is meg azt.

Ha a sikeres cserkészet után étkezésre került a sor a szabadban, akkor a Felség vadászmódra szintén csak azokat az egyszerü vadászkomendenciákat kedvelé, melyeket minden más vadász is erőfinek pótlásául elfogyasztani szokott. De bármi másban is, a szokásokban és rendezésben a legnagyobb egyszerűség jellemzi a király vadászatait s a fegyverben sem fényüző, régi ischl-i golyós fegyver s hasonlólag régi *Springer*-féle és egy Diana-fegyver képezi kedvenc fegyverkészletét.

Ha a cserkészet véget ért — rendesen megelégedett Ő Felsége egy jól sikerült lövéssel — ismét előállt a kis vadászkocsi s felüdülve, jó kedvvel, elégedetten tért vissza az uralkodó a gödöllői kastély csendes falai közé.

Mint igazi vérbeli vadász, a társas-vadászatoknak nem nagy barátja a Felség, mindamellett, kivált az utóbbi időkben aprólvadra, ilyeneken is gyakrabban résztvett s ily alkalmakkor a legkegyesebb, legleereszkedőbb háziur szerepét töltő be vendégeivel szemben s nem egyszer történt, hogy egy-egy szebb lövést hangos szavakkal dícsért meg.

Legkedvesebb vadásztársa *Albert*, az elhunyt szász király vala, kivel néha naphosszat áldozott a vadászat gyönyöreinek s nem egy kedves kalandban volt együtt részük. Számos jóízü adoma kering ezekről közszájon — s legjobban a Felségek mulattak azokon.

A többek közt egy izben valahol Styriaban vadászgatva, kiséretüktől etévelyedtek s ezenközben az országutra tértek ki, a hol éppen egy holdvilágképü pockos polgár igyekezett tovább otromba szekerével. Mivel pedig a vadászkaskély e helytől még jó távolra esett, a Felségek felkéredzkedtek az ekhós járműre s a szekéroldalra telepedve, vidám beszélgetéssel töltötték az időt. — Ám a húsos polgár vendégeihe valami udvari vadász-tótumfaktokat sejtve, csak úgy félvalról megszólítá a Felségeket, hogy voltaképpen kik volnának: „*wer sei ihr* ?"

A király mosolyogva mutatkozott be, mondván hogy ő az osztrák császár; — „ez meg barátom, a szász király !" . . . jegyzé meg !

Az atyafi gúnyosan hunyoritva egyet, infámis nyugodtsággal jelenté ki erre, hogy:

„*Jaa . . . ? Tán pin ich teer Sach von Persien !. . .*"

(Igen, én meg a perzsa sah vagyok.")

Felejthetetlen trónörökösünk, *Rudolf királyfink*, szintén jeles és felette szenvedélyes vadász s bravúros lövő

---

ujra folytatódik az erdő, mely nem akadályozza, hogy a déli nap a sírhalom pázsitját érhesse.

A közeli fák alul egy nyúlánk alak emelkedik fel. Lassu léptekkel a sírhoz közeledik, s kényelmesen lépi át az alacsony kerítést. Féltérdve ereszkedve, a már nagyon leégett gyertyákat kezdi kiemelgetni a földből, hogy teljesen eléghessenek. Őszbe csavarodott erős férfi az illető; az oldalán lelógó tarisznya elárulja, hogy erdőőr. Mig a gyertyákkal foglalatoskodik, ugyanazon fa alól egy másik, 24—25 éves férfi közelít arra felé, oldalán szintén erdőőri tarisznyával. Megáll a kerítésnél néhán, szótlanul és nézi az öreg munkáját, a mint a pislákoló 3 gyertyát megigazítja.

Majd az öreg lassan fölemelkedik a sírról, miközben nehéz messzeszálló sóhaj tör ki a kebléből. Aztán némán, a mint jöttek, visszamennek mindketten a fák alá.

Aztán az öreg megigazította sapkáját, simított egyet ősz bajuszán, s néhány torokköszörülés után elkezdte:

Bizony, rémséges éjszaka volt az. De csak suttogott, mintha még most is borzadna annak emlékétől. Majd határozottabb hangon folytatá:

Én akkor a Szakállas völgy vágásában voltam, s mint ilyennek gyakran be kellett mennem a boldogult tekintetes urhoz — Isten nyugosztalja haló porában is — hogy beszámoljak a döntés haladásáról, vagy valami utasítást kérjek tőle. Jó messze van ez a vágás és sietős volt a munka, hát megesett bizony, hogy jó későn állítottam be parancsra, s reggel megint korán kinn kellett lennem.

Egyszer épen benn voltam, mikor jön a Cserepes Gyuri és jelenti, hogy vadorzók vannak az Alsódülőben, s hallotta a lövésüket a királyia felől. Mert tudod öcsém, akkortájban nagyon el volt szaporodva ez a zsivány népség, nekünk pedig résen kellett lenni még nappal is. Aztán meg az öreg grőf ur nagyon haragudott, pedig oly jó volt a szíve, hogy alig tudott haragudni, — mert azok az istentelen gazok legszebb bakjait lelövöldözgették. Hátultöltő puskát — a mi akkor még ujságszámba ment — igért mindenkinek, a ki egy ilyen kötnivalót elcsíp.

Hej, pedig de nehéz az ilyen gyilkos népséggel kikezdeni ! Tudod-e öcsém, hogy a ki e sírban nyugszik, az is az ő áldozatjuk.

Amint megjelentette Cserepes Gyuri a nem örvendetes hirt, a tekintetes úr rögtön bosszut esküdött a vadorzóknak s engem szalasztott, hogy fogassak be; Gyurit pedig faggatta-vallatta: hogyan lehetne az orzókat meglepni ?

Fölszedelőzködtünk és igyekeztünk ki az Alsódülőbe. Tudod, akkor még másképen volt az erdő. Ez a nyila-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vala, másrészt pedig széles tudású természettudós, az ornithologiának egyik leghivatottabb művelője, kinek feltétlenül nagy tudományos becscsel bíró művei is hozzájárulnak ama kioltathatlan kegyelet megörökítéséhez, melyet szimpatikus egyénisége s magyar lelke folytán a magyar szívekbe plántált . . .

Vadászerények tekintetében mintaképe volt az igazi vérbeli vadászoknak s e tekintetben nem is tudom mással, mint József Ágost főherceggel összehasonlítani. — „Úr“ volt a legfensegesebb s leggavallérosabb értelemben! — Abban a körben, melyben otthon érezte magát, semmi sem volt nála a széditő magasra kiemelkedő születési és rangbeli önmegkülönböztetésnek; nagy lelke mindig összeforrt a hangulattal s hozzásimult a barátságos együttérzés harmoniájához. De a szemében gyakran beleragyogott valami méla révedezésnek a csillama, mintha a titkos jövendőbe tekintett volna el . . . mintha kérdezte volna a jövendőt, mely csillagokkal dobálódzik s lehúllt meteórok hamvain kacagja a megsemmisülés szomorú melódiáit . . .

A mily leereszkedő, kegyes és szeretetreméltó volt különben a személyes érintkezésnél, annyira nem ismert tréfát vadászatok alkalmával s bizony néha kíméletlen volt azokkal szemben, kik a vadászat tizparancsolatai ellen vétettek s különösen nem szünt meg gáncsolni a magyar erdészek Szt. Hubertben való „botrányos járatlanságát“, noha testestől-lelkestől magyar vala.

Jóságáról, személyes tapasztalatokból is beszélhetnék. Mikor a 80-as években egy tudományos madártani munkán dolgoztam, kéziratomat felkérette s sajátkezű széljegyzetekkel látva el, kegyes szavak kiséretében küldé vissza azt; mikor pedig a többek közt, azt a hires bácskai „saskirályt“, melynek hire az európai lapokat is bejárta — elejtém s felajániám madárgyüjteménye számára: nemcsak hogy rögtön táviratban felelt, de előzékeny levélben is megköszönte „figyelmemet“ és még más alkalmakkal is nagyon kegyes volt hozzám. Egyébiránt ily leereszkedő udvariassággal bánt mindenkivel, a kivel a körülmények összehozták s kivált a tollaskalap viselőit jóságában mindig előtérbe állította . . .

Frigyes főherceg, kinek magyarországi vadászterületei a drávaföknál a (mohácsi szigetet is bele értve), páratlanul állanak Európában; szintén kedvelője a vadásztanak, de inkább csak fővadra emeli fegyverét; a szarvasidény befejeztével azonban alig vadászik, — hanem annál többet s annál nagyobb szenvedélylyel a mi talpig magyar *József* (Ágost) főhercegünk, ki lélekben, szellemben annyira emlékeztet bennünket felejthetetlen *Rudolf* trónörökösünkre! — Ugyanaz a nemeskeblü, magasztos gondolkozású, leereszkedő és előzékeny lélek, mint Ő vala és a természet szépségei iránti fogékonyságában is Ő hozzá hasonlít. Költői leikét ihletett tolla árulja el, mellyel érzelmeinek, benyomásainak hű tükrét tudja festeni, a mellett oly kedves közvetlenséggel és törzsgyökeres magyarsággal forgatja tollát, hogy bármely nagynevü szépirónknak is becsületére válnék, sőt nagyon sokan iskolába járhatnának hozzá a magyaros tollforgatás művészetének elsajátitása végett.

Mint vadász, valódi mintaképe az igazi előkelő magyar vadász uraknak, kikhez semmi más nemzet úrvadászai nem hasonlitanak, mert ez *egyedüli*, minő csak az igazi magyar úr lehet.

---

dék még nem volt itt, csak a benőtt ut amott, a hol a nyalató áll. Áz a rész ott a nyiladék túlsó oldalán vagy 15 éves vágás lehetett, ez pedig a hol most vagyunk, úgy 50—60 éves.

Olyan csendes, csillagos éjszaka volt, mint most — egészen jól emlékszem. Nem vagyok félénk ember, jól tudod te is, de akkor mintha valaki azt súgta volna: mért nem maradtunk otthon. S látod, alig hogy kiértünk a faluból, valami átugrott a lovak előtt az uton. A lovak meghökkentek. Mindjárt gondoltam, hogy nem leszünk szerencsések. Az erdész úr folyton nógatott bennünket, hogy menjünk, nagyon szerette volna az orzókat hurokra keríteni. Különben nem beszéltünk egy szót sem ennek a fiatalosnak a széléig.

Itt leszálltunk. A kocsit meg szegény jó erdész uram visszaküldötte a falu alá, hogy ha majd két lövés hallatszik, jöjjön lassan értünk.

Mi meg elindultunk ott azon az uton, s mentünk egész a lábas erdőig. Aztán errefelé fordultunk, azt hittük, hogy majd innen a dombról vagy látunk, vagy hallunk valamit.

Én nyugtalan voltam, mert rosszat sejtettem s mintha valaki folyton azt mondta volna: ne menjünk tovább. Szólni azonban nem szóltam.

Csendesen, lassacskán errefelé húzódtam s a mint idáig érünk, előttünk vagy 30 lépésnyire megzörren az ág. Aztán csend lett. Mi ketten Gyurival nyomban leguggoltunk. Az erdész úr, ki a középen ment, alig volt egy jó lépésnyire előttem, szintén le akart guggolni, de félig kiegyenesedve maradt és hallgatódzott: hátha mégis állattól jön a zörgés? És borzasztó! Épen ebben a pillanatban jobbról kettő, balról egy lövés dördül el s a szegény erdész úr csak elkiáltja magát: jaj! Azzal rám vágódik hanyatt.

Megáll egy percre az öreg, végig törli az arcát és mintha néhány könnyet törült volna ki beesett szemeiből.

Aztán folytatja:

Gyuri tüzelt is a lövés irányában, de már csak a csörtetést hallottuk: a zsiványok elfutottak. Szegény jó uram meg megse mukkant többet.

Gyuri, a mint látja a bajt, odakiáltja: várj! vigyázz! Azzal elkezd szaladni visszafelé, a merről jöttünk.

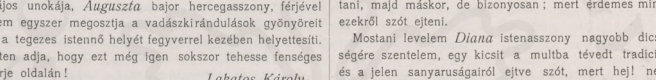
Egy darabig nem mertem csiholni se, csak a sötétben tapogattam: hol van a seb, Azt találtam, hogy az arc volt véres. Mikor aztán régen elmult minden nesz, csiholni kezdettem. Gyujtok egy marék füvet, meg levelet. Hát látom, hogy a bal szemből még mindég jön a vér. Csak az az egyetlen szem vágott ólom érte. Ha mindjárt leguggolt volna, nem történik semmi baj.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Magyar földesúr és vadász . . . ezen összetett fogalomnak valódi ideálja ő. Fáradhatatlan, kitartó és szenvedélyes vadász s e mellett kitünő lövő, mint a Habsburgok általában. Évente rengeteg vadat hoz terítékre igaz, de emellett áldozatkész vadóvó és vadtenyésztő is egyszersmind, vadászterületei mintaszerüek, vadásztóféáinak száma légió, pompás, megragadó — s mint ilyenek felejthetetlenek maradnak a vadászati és agancskiállításokat látogató közönség, főleg a vadászati hozzáértők előtt. Egy kimutatás szerint idáig több, mint 16.000 mindenféle vadat hozott terítékre! Oly szám ez, minővel kevés vadász dicsekedhetik a legbuzgóbb s legszerencsésebb főúri puskaforgatók közül is; pedig még aránylag rövid vadászati pályafutás áll szeretett főhercegünk mögött.

Csak természetes, hogy olyan vérbeli Nimródnak, mint ő, kinek úgyszólván egyedüli és minden szenvedélyét a vadászat képezi: a fenséges *neje* is részt kérjen abból a tüzvérü nemes szenvedélyből, mely az ő lelkéből meríti azt a gyujtó anyagot, mely minden szép és nemesért lelkesedni képes . . . És tényleg szeretett öreg királyunk bájos unokája, *Auguszta* bajor hercegasszony, férjével nem egyszer megosztja a vadászkirándulások gyönyöreit s a tegezes istennő helyét fegyverrel kezében helyettesíti. Isten adja, hogy ezt még igen sokszor tehesse fenséges férje oldalán!

Lakatos Károly.

Ébresztgettem, költögettem, de hiába: halott volt ő szegény. Rettenetes óra ez öcsém, a legborzasztóbb egész életemben. Még hozzá egyedül voltam a halott mellett; Gyuri csak nagy sokára került elő. Azért futott el a boldogtalan, hogy majd elejükbe kerül a gyilkosoknak, aztán vagy lelövi őket, vagy legalább meglátja, merre menekülnek. De nem látott sehol semmit.

Ketten felfogtuk tehát a szegény áldozatot és vittük kifelé a kocsihoz, a mely már várakozott reánk. És úgy vittük haza jó erdész urunkat — holtan.

Az öreg gróf úr pedig — ő is nyugszik már — arra a helyre temettette a halottat, a hol lelőtték. Nem volt szegénynek senkije, se felesége, se gyereke, azt mondta hát a gróf úr, hogy hadd nyugodjék az erdőben, melyet annyira szeretett, mely neki mindene volt. Ő állíttatta ezt a kőkeresztet is, meg úgy rendelkezett, hogy közülünk az, kinek kerületében a sír van, azt ápolni tartozik és ezért külön minden évben 5 frtot kap. Ebből égetünk aztán halottak estéjén néhány gyertyát is.

Eleinte Cserepes Gyuri őrizte a sírt, mert az ő kerületébe esett, de hogy eltörött a lába szegénynek és el kellett vágni, én jöttem az ő helyére.

Már 15 éve gondozom ezt a sírt. Nem történt soha semmi, mígnem 5 év előtt, éppen halottak napján, erre jövök megnézni elégtek-e a gyertyák? Rendben volt minden. De a kerítés előtt — ott ni a sarkon! — egy darabka maradék gyertyát találtam s a síron is ott volt a 3 gyertya vége a földben, a miket előző este ott meggyujtottam. Itt járt valaki — töprengtem magamban, — de hogy ki, csak Isten a megmondhatója.

Azt már te is tudod — folytatja az öreg — ki volt a gyilkos. Másnap ugyanis megtaláltuk a dohányzacskóját; kiesett a szíja mellől, a mint a lövés után elfutott. A zacskó nyomán kézrekerültek mind a hárman, mert enynyien voltak. A bíróság még azt is megtudta, hogy az volt a gyilkos, a ki balfelől a harmadik lövést tette, mivelhogy a jó erdész úr a harmadik lövésre vágódott hanyatt. Ezt mi tudtuk megmondani. A gyilkos Koszta János volt 8 évet ült érte, a másik kettő 6-ot.

Ime öcsém, elmondtam neked ennek a sírnak történetét. Azért hívtalak ide ki magammal, hogy mától fogva te őrizd a sírt. Családod nincs, halottad sincs, én meg már öreg vagyok. A jutalmad is meg lesz: az 5 forintot mindig megkapod az erdész úrtól. Nem lesz egyéb dolgod, mint ilyenkor — halottak estéjén — 3 gyertyát itt meggyujtani, a mint én szoktam és megvárni, míg elégnek, nehogy valami baj legyen. A többit majd elvégzem én ezután is.

Muki bácsi levelei.

I.

Budapest, 1905. Karácsony hava.

Kedves Szerkesztő Öcsém!

Mikor egyszer itt fenn Budapesten arról volt szó, hogy valami *Dankó Pista*-féle nótás darabot fognak előadni az *operában*, ezen királyi kornyikáló intézet érdemes művészei ekként sóhajtának fel ihlettségükben: „Hálaisten, csakhogy már egyszer egy kis *muzsikában* is lesz részünk!“ — és örülének . . . Én is úgy örülök most — látva kedves Öcsémnek merész zászlóbontását ama bizonyos *„féltestvér“*-nek érdekei mellett, mi által ha egyelőre egy kis diskantot fog is kelteni az elcsépelt partitúrák operái, de sokszor hamis „összhangjában“, — de hiszem, hogy idővel mégis csak meglesz az óhajtott együttérzés. E réven majd egy kis kellemes zene is vegyülend az elkoptatott nagyságos, méltóságos és kegyelmes al, fő és legfőbbek közé, melyekből a nagyképüsködők hamis jelszavaikat válogatják! . . Hanem bene volence: most nem erről akarok tollkoszpitolásba bocsájtani, majd máskor, de bizonyosan; mert érdemes mindezekről szót ejteni.

Mostani levelem *Diana* istenasszony nagyobb dicsőségére szentelem, egy kicsit a multba tévedt tradíciók és a jelen sanyaruságairól ejtve szót, mert hej! nem úgy vadászunk már, mint a hogy régebben cselekvődött ez a „szenvedély“ — a kápszlissal, a „Dajnával“, meg a „Cickével“, . . . cigánynyal az „utolsó hajtások“-nál. — De hát hadd szóljék a „csöndes“, mert a papiros nem olcsó, az ideje meg drága az erdész embernek a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

40 krajcáros gyalogolásoknak miatt . . . De azért tessék rágyújtani, mert a mesém kezdődik:

Mióta a nagy folyókat szabályozták, a bolyhos fejű nádasok a nagy alföldön kevesebbnek, pusztulnak. Ahol a vad vízimadár kákatövén készket lerakta, sípogó kis csirkéivel a fűrjanya bogarász most ottan a kalászos búzatáblában. És a vadászos emberek nagyobb része, már mint csak Münchauseni mondásszerűleg hangzó regét emlegeti eseteit az olyan szerencsés „búzásoknak", mikor valamire való puskás a gazostó szélén egymaga összelőtt kocsiderékra való vízi vadat.

A tavak pusztulnak, száradnak, nincsen ér a folyóból kivezető, mely áradások alkalmával táplálná a fűzes réti medencét. Azért ma már a vízről való vadászatot csak megszorítással élvezheti a modern vadász, akire szintén nem illik rá a régi mondás:

— Vadász, halász, éhenkórász.

Mert ma rendszerint megrakott tarisznyával indulnak a vadász urak a vadászathoz, van abba csomagolva enni s inni való jó. Csak a vadászszerencséjök kevesebb nekik, mint a régi kapszlis puskás vadászmagyaroknak. Oka különben annak lehet az is, hogy a nádasokból, a pusztákról, az erdőkből mindenütt szoritja a vadonabb tájak felé a vadakat a törekvő ember, ki lakóházat épít magának a puszta legelhagyottabb részére is, hol a locsogós réten a félénk és vigyázatos kócsag is félelem nélkül sétálgatott azelőtt.

Némely vadban ma már annyira szegény a határ, hogy hirmondóját is alig lehet találni. A túzok például, mely azelőtt falkaszámra járta a határt, s pásztorlegények örömére hullajtotta azokat a tenyérszéles szép kalap mellé való tollakat, ma már kettőt-hármat repcetarlókon — hol, ha láthat golyóval meg nem közelíthető messzeségből a vadász, az is nagy, véletlen szerencse.

Ma már a fogoly madarat is mesterségesen kell szaporítani. A vadásztársulatok messze földről hozatott fogolymadarat eresztenek el a vadászterületükön, hol ősszel kezdik meg rájuk a vadászatot. Fácánt pedig tojásról buta, kotyogós tyukkotlóval költetnek. De félni lehet tőle, hogy midőn majd a házi nevelésben felserdülnek ezek a szép és vadászok előtt oly igen becses madarak, akkorra már majd olyannyira szelidek lesznek, hogy maguktól odaszállnak a vadásznak puskája csövére . . .

Nem is lehet ma már látni gyöngéd női kezektől kihímezett fegyver-válladzókat, a puskavesszőnek is az előtöltő puskákkal együtt divatja mult. Hasznos portéka volt pedig az a csavartvégü puskavessző, a kukafogásu vadászt, a milyen minden időben a legtöbb volt, ha a vad helyett a szimatoló vadászkutyát sörétezve meg, azzal legalább menten, ott a helyszínén fel lehetett szentelni ama bizonyos angol nyelven ki nem mondható részen.

A nyúlra még a legfizetősebb a vadászat. Nyárspolgárias módon történik ma már ez is. Fene nehéz angol puskával, meg görbetollas zöld kalapban . . . Azelőtt pedig az urfiak és az urak hosszunyaku futóparipákon, egész sereg nyifogós agárkutyával robogtak végig a pusztán. Aztán:

— Hajrá! . . .

Megindult a hajsza. Árkon-bokron keresztül a lovas vadászok. Némelyik ravasz öreg nyúlra óráig is megtartott az ideget izgató nemes hajsza. Mert akkor nem az volt

---

Néma csend áll be az öreg szavainak nyomában. Szótlanul néznek bele a pislogó gyertyák világába. Ama rettenetes, végzetes éjszaka folyik le lelki szemeik előtt . . .

Pszt! Pszt! . . . Kopp! szól egy makk, a mint a fiatal erdőőr tarisznyájára esik. A derék szál ember önkéntelenül megrándul.

Az idő már késön lehet, a csend oly végtelen. S hozzá ez a néma sír! Oly kisérteties kép igazi halottak-esti hangulattal, mintha nem is e világból való volna.

A gyertyavégek már csak pislognak. A két elgondolkozó férfi nem is veszi észre, különben már rég elmentek volna.

Egyszerre mindkét erdőőr puskájához kap. De míg az öreg baljával a melléje támasztott fegyver után nyúl, jobbjával leszorítja társának karját, nehogy meggondatlanságot kövessen el.

Az elaludni készülő gyertyák által megvilágított téren kivül közelgő fehérség jelenik meg. Az alakot nem lehet kivenni, csak egy nagy fehér tömeget, a mint mind közelebb jön.

A két férfi meredten néz arra. Ha nem is a félelem, de a meglepetés elszibbasztotta agyukat és tagjaikat egyaránt.

Az alak egyre közeledik a sírhoz. Az öreg még jobban leszorítja az ifjú erdőőr karját, hogy csendesen maradjon. Ősz paraszt ember a kisértet, fehér szürben.

Belép a sírhoz. Szűre ujjából kivesz 3 gyertyát és a még pislogó gyertyavégeken sorra meggyujtja s azokat elfujja, kiveszi a földből és az egész gyertyákat helyükre illeszti. Aztán úgy oldalról — félénken — tekint a kőkereszthe, keresztet vet magára és lehajtott fővel elkezd imádkozni. Majd ismét — a merről jött — eltűnik.

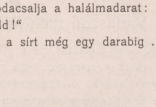
Az öreg erdőőr csak most engedi el fiatal társa karját és halkan súgja: ez a Koszta János. Isten bocsáson meg neki! Most már tudom, hogyan került ide 5 év előtt az égő negyedik gyertya darab . . .

Nemsokára ők is eltávoznak. Magára marad a sír, az erdész szép, de nehéz hivatásának szomoru emléke.

A világosság odacsalja a halálmadarat:

„Kividd! Kividd!"

Ő őrizte aztán a sírt még egy darabig . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a cél, hogy pusztítsuk a vadat, hanem hogy szórakozunk férfiasan.

Ma még a Tisza Pista vármegyéjében, Biharban, a berettyó-ujfalusi virágos gyöpön rendeznek időnként hét vármegyére szóló agarászversenyeket. Vetekedik ez az angolok híres rókavadászataival előkelőség tekintetében, ami pedig a kedélyes oldalát illeti, a tekintetben meg páratlan. A verseny, a vadászat nézésére a hintókban kijönnek a kúriák fehérarcu szép kisasszonykái is. Az izgalomtól piros lesz az arcuk. Az egyik, a barna, fehér illatos kis kendőjét is lebegteti s büszke öröm is vegyül a hangjába, mikor barátnéjának mondja.

— Mégis csak a Holló lett az első agár . . , A Holló ugyanis a Gyuri úrfinak a legkedvesebb kutyája, annak a Gyuri úrfinak, aki meg a barna kisasszonynak igen kedves.

Az agarászat a magyar földön különösen az abszolutkorban volt felkapott, az ötvenes években, hatvanasban, amikor a fegyverét az osztrák elkoboztа mind parasztnak, mind úrnak. A ló határól az agarakkal való vadászatot különösen ekkor művelték nagy tűzzel az elbúsult magyar urak, kik a pusztai félreeső tanyaházakban a kulacsok mellett szabadabban lebeszélhették ilyenkor számos keserűségeiket is . . .

Ma már görbetollas tiróli kalap járja. Meg sárga kamásni. Bicikli a táncos paripa helyett. Ekként változnak az idők. Mert bizony kotyogós buta tyuk költi még a fácánt is a virágos vadász-ligeteknek.

Nota Bene! Nem hallottad Ecsém a „legujabbát" ? Az a beszédi járja vadóli körökben, itt Budapesten, hogy a esztergomi Dunából — ott a „hideglelős-köröszt" alján valahol — egy 8 öl hosszu *krokodélus* másztt volna ki a Dunából, mely egy „jól irányzott" lüvés folytán annyira leszelidült volna, hogy aztán a halászok fülinél fogva könnyen a partra húzhatták (t. i. a krokodélust). — Horiendum diktu ! Ebben megint alighanem a *Kóváry Jani* Ecsém volt a mester! Gratulálok a szerencsés vadásznak!

Hanem most már elég a papirostarisznyázásból ; hagyok hát a jövőre is. Téma van öleg, csak olvasó legyen rá ! . . .

Dixi ! Ölel öreg vadász pajtásod

Muki bácsi.

Vadászati tudnivalók.

(Kö.) Erdő, mező hópalást meze alatt pihen. Az egészen kopasz fákat dérvirágok fedik s úgy tűnnek fel ezüstfehér pompájukban, mintha megannyi kisértetek volnának. Az erdő szelleme mintha szomorúan sóhajtana, e sóhajra lehullatják a fák a rajtuk lévő dércsipkéket, gyöngyöket és hideg szirmukat: valóságos rémalakok benyomását teszik, melyek tar üstökűket, ágkarjaikat fenyegetőleg emelik a magasba . . . Egyikről-másikról azt hihetnők, hogy a haldokló élet küzdelmes szivdobbanásaival, szellő sóhajaival most készül Dryad lelke szabadulni a földi lét kinos bilincseiből, — ám a harkály kemény csőrének kalapácsszerű ütéseitől származnak e hangok, hogy szétoszlassák illuzióinkat. Nagyot kacag reá a piros sapkás fekete erdei manó s dobálja magát fárul-fára tovább, míg megül az odvon — s ismét kacag rémes manó-nyelvén, ismét felhangzik dobolása s viszi a szél messze-messze a hangokat s távolról úgy hangzik, mintha koporsószegeket vernének be valahol, mintha temetnék a vadon szellemét, mely a káprázatból ehullta megült hangulat dérvirágos avarteritőjére . . . Aminő kietlen a természet képe, oly szegényes állatélete is.

Egy két szomorúan csicsergő sármányon, egy-egy nyugtalanul ide-oda hussanó kenderike folton kivül aligalig akad valami apróbb madár szem elébe. Feltűnőbb alakok csak téli madárvendégeink közt kerülnek ott, hol a jégpáncél még rabigába nem verte a sik vizek szabadját. Elgyönyörködik a vadász szeme ily helyeken, a jeges kacsák, sarki búvárok s itt-ott egy-egy sirály buzgón tevékenykedő, idegenszerű alakján, a fától-fához, kútgémtől-kútgémig repkedő hóölyvek ütemes szárnyverésein, sőt néha-néha egy-egy lustán gubbasztó bagolyszemü héja is leköti a figyelmet. Az erdő komoly hangulatát pedig a patakok mentén az örökvidor vizirigó ügyes sürgés-forgása, derüs éneke enyhíti egy kissé.

Különben e bevezető hónapjában az évnek, mely tulajdonképpen a vadászati évad záró hónapja, lassanként szegre kerül minden öldökló szerszám, mert küszöbön van a vadászidény végleges kapuzárásának ideje. A *nyúlvadászatok* e hó végéig még folytatólagosak, a *sörtevadra* is vadásznak még oly pagonyokban, a hol váltóvadként fordul elé, különben pedig a tenyészérdekek szempontjából most a búgási időben nem igen volna szabad háborgatni a fekete sereget. — A *tüzok* kiállított maszk segélyével és hajtásban folyvást lőhető, azonképpen a *vadlúd* is, ha még el nem zavarta a zimankó.

— A be nem fagyott vizek körül élő csalik segélyével vizi madarakra néhol jó puskázások esnek.

A *róka* és *farkas* a körülményekhez képest, hajtásból vagy lesből lőhető ; *vidrára* is kisérletezhetni szép holdvilágos éjjeken „csusztatói" vagy „lékjei" körül, nappal pedig vidrás ebekkel.

E hóban a *nagyvad* leginkább a zárt erdőket keresi ; általában az oly helyeket, a hol a szél s némileg a hideg ellen is védve van. A *szarvas* és *sörtevad*, valamint nagy hideggel az *őz* is falkában áll, de sőt igen nagy hideggel néha még a nyulak is összebujnak.

A *farkas* nappal többnyire erdőszélek sürüiben leselkedik, míg a *róka* kint csatangol. — A *medve*, *borz* és *morga* téli álmát alussza. Az apró dúvadak (nyest, görény) pajták, romok s emberi lakok közelét keresi. — A *nyúl* mindenütt található ; a *vidra* lyukában, vackában s jég alatti üres helyeken vonja meg magát. — A

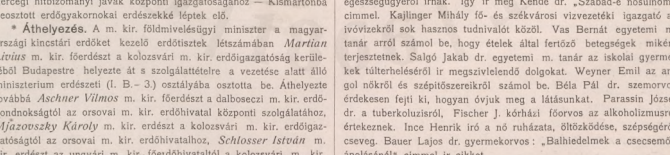
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

fogoly az emberi lakok közelét, a *tüzok* a repceföldeket keresi s e végből nagy utakat tesz meg.

E hóban a *farkas* megkezdi a koslatást, sőt néha a *vadmacska* is pacsmagolni kezd már. A *sörtevad* folyton búgat. Gyenge időjárás mellett a nyuszt és nyest is sőt a róka és nyúl is üzni kezdi a nőstényt. — A *medve* fiadzik.

A folyton zordonabbá váló időjárás mindjobban megviseli a vadállományt, miért is a vadállomány sorsát szivén viselő vadászt mind nagyobb tevékenységre serkenti az óvás, gondozás és védelem terén. Ideje korán be kell ezért rendezni a szóróhelyeket, etetőket s a vad táplálására szakadatlan gond fordítandó.

A pagonyokban a vad mindennemű nyugtalanításától tartózkodni kell, sőt a sörtevadat is helyhez kötni igyekezzünk. A hol nagy vadállomány tartatik fenn, az igen szigorú napok beálltával ezek etetése is megkezdendő. Hogy a fácánok szóróhelyei a legfőbb gondban részesítendők, azt mondanom se kell. Nem árt az apró vad etető helyei körül héjakosarakat és oszlopcsapdákat kirakni; különösen a solymok, héják és sasok miatt, melyek telente a fácánosokat különös előszeretettel látogatják. — A varjak, szarkák és mátyások szükség esetében méreggel is irtandók, tartós hóállás és hideg esetében a farkasok és rókák is. Ez utóbbiakra lódög mellett az éjjeli leseknek most kezdődik a legfőbb ideje. — Nyestek, nyusztok csapdázandók. — Nagy vadászatok után a sebzett vadak felkutatandók és összeszedendők, mert a könnyen szerezhető pecsenye sok káros elemet csődíthet a területre. Az uhuással meglehet próbálkozni, különösen szélmentes napokon!

* **Kinevezés.** A király *Péch* Kálmán erdőtanácsost főerdőtanácsossá nevezte ki.

* **Előléptetések.** *Löv Jenő* és *Kálmán Viktor* az Eszterházy hercegi hitbizományi javak központi igazgatóságához — Kismartonba beosztott erdőgyakornokai erdészekké léptek elő.

* **Áthelyezés.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Martian Livius* m. kir. főerdészt a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság területéből Budapestre helyezte át s szolgálattételre a vezetése alatt álló minisztérium erdészeti (I. B. – 3.) osztályába osztotta be. Áthelyezte továbbá *Aschner Vilmos* m. kir. főerdészt a dalboseczi m. kir. erdőgondnokságtól az orsovai m. kir. erdőhivatal központi szolgálatához, *Mjazovszky Károly* m. kir. erdészt a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságtól az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, *Schlosser István* m. kir. erdészt az ungvári m. kir főerdőhivataltól a kolozsvári m. kir. erdőigazgatósághoz, *Chabada Géza* m. kir. erdészt a zsarnóczai m. kir. főerdőhivatalról az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz, *Szepessy Elek* m. kir. erdészjelöltet pedig a szászsebesi m. kir. erdőhivataltól a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz és *Mjazovszky Károlyt* a dalboseci m. kir. erdőgondnokság vezetésével, a többieket pedig az erdőmérnöki teendők ellátásával bizta meg. Végül a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületében az erdőmérnöki teendők ellátásával *Papp István* m. kir. erdészt bizta meg.

* **Halálhir.** *Ordódy Lajost*, a „Gazdasági Lapok" főszerkesztőjét és lapunknak munkatársát súlyos csapás érte. Neje, született *Mailáth Gizella* hosszas szenvedés után 43 éves korában e hó 8-án elhalt Budapesten. Ordódynban egy fáradhatatlan tevékenységű, fenkölt gondolkozásu, igaz magyar uriasszonyt gyászolunk, a ki páratlan szorgalmával és ambicióval az irodalomnak azon a terén szerzett kiváló érdemeket, melyen a magyar nők nevével oly ritkán találkozunk. *Mailáth Gizella* a virág- és gyümölcskertészetben, a baromfi- és sertéstenyésztésben valóságos szakteknitely volt, s közel husz éven át szolgáltak közlemenyei utmutatóul a különböző szaklapok olvasóinak. Sok hasonló derék uriasszonyt adjon az Ég szeretett hazánknak!

* **Az erdőőrök bírságpénze.** Az erdőőri fegyelmi szabályok alapján kirótt birságpénzek hovafordításával az illető hatóságok nem követtek eddigelé egyöntetü eljárást. A földmivelésügyi minisztérium ez okból most rendeletet adott ki, amelyben kijelenti, hogy ezeket a birságpénzeket a törvény értelmében teljes egészükben az Országos erdei alap javára kell elszámolni és ezen birságpénzekből a községi szegény- vagy betegápolási alap semminemü hányadra nem jogosult és osztalékban nem részesithető.

* **Egészség-Naptár 1906-ra.** Negyedik évfolyamában jelent meg ez idei Egészség-Naptár. Aránylag e rövid idő alatt sikerült e könyvnek meghódítani a nagy olvasóközönséget, mert rokonszenves azon törekvése, hogy a nagyközönségben fölébressze az érdeklődést az egészségügy iránt, a midőn arra tanitja az emberiséget, hogy: egészségét, legnagyobb kincsét, melyhez minden földi üdvössége kötve van, hogyan kell megóvni a lépten-nyomon fenyegető veszedelmek ellen. Gyakorlati érzékkel, évről-évre fokozódó buzgósággal oldja meg törekvését e kis könyvecske, a midőn tudósok és szakteknitelyek közreműködésével, tudományos alapon és mégis lakius által is könnyen megérthető módon tanit arra, hogy mivel tartozik az egyes ember, a közösség és az állam is a közegészségügynek. E nemes programmot jelesen oldotta meg a dr. Marton Sándor szerkesztésében megjelent ez idei Naptár.

Bókay Árpád dr. egyetemi tanár, a budapesti kir. orvosegyesület elnöke „Előszó"-ban magyarázza, hogy „Egészség: boldogság! Egészség: jólét, mely jórészt magunktól, tanultságunktól függ"

A munka könnyebb tájékozás céljából öt csoportba van beosztva: Az *I. Közegészségügy* rovatában Wenhardt János dr. egyetemi m tanár „A meghülésről" ir. Gróf Hugonnai Vilma dr. „A konyha egészségügyéről" értekezik. Kövessy Géza dr. egyetemi tanársegéd a gyomorbajosoknak adja kitünő tanácsait. Balló Mátyás, a székesfővárosi élelmiszervizsgáló-intézet igazgatója, folytatólagosan mutatja be azokat a visszaéléseket, melyeket az élelmiszerek hamisitása körül leggyakrabban észlel. Preisch Kornél dr, kórházi főorvos a fertőző bántalmak elleni védekezésről értekezik, Juba dr., Schiff dr. a sport egészségügyéről irnak. Igy ir még Kende dr. „Szabad-e nősülnöm" cimmel. Kajlinger Mihály fő- és székvárosi vizvezetéki igazgató az ivóvizekről sok hasznos tudnivalót közöl. Vas Bernát egyetemi m. tanár arról számol be, hogy ételek által fertőző betegségek miként terjesztetnek. Salgó Jakab dr. egyetemi m. tanár az iskolai gyermekek tűrhetőségéről ir megszivlelendő dolgokat. Weyner Emil az angol nőkről és szépitőszereikről számol be. Béla Pál dr. szemorvos érdekesen fejti ki, hogyan óvjuk meg a látásunkat. Parassin József dr. a tuberkulozisról, Fischer J. kórházi főorvos az alkoholizmusról értekeznek. Ince Henrik iró a nő ruházata, öltözködése, szépségéről cseveg. Bauer Lajos dr. gyermekorvos: „Balhiedelmek a csecsemők ápolásánál" cimmel ir cikket.

II. Iparegészségügyi cikkeket irtak: Gelléri Mór „Munkásjólét Amerikában" cimmel. Chyzer Béla dr. az akkumulátorokkal kapcsolatos ipari betegségekről aktuális tanácsokkal gazdagitja könyvünket. Tóth Imre dr. bányakerületi főorvos a bányászok és nyomdászok

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

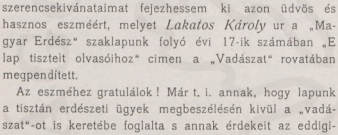
ólommérgezéséről közöl tanácsokat. Marton Sándor dr. szerkesztő „Az Iparegészségügyről" ir.

A *III. Mezőgazdasági egészségügyet* képviselik Aujeszky Aladár dr. állatorvosi főiskolai m. tanár, a ki az állati és gümőkórság közti kapcsolatról értekezik. Jó tanácsokat adnak Axmann Béla dr., a magyar államvasutak gépgyárának főorvosa, a sebek kezeléséről; Szegedy Maszák Elemér dr. iparfelügyelő, az állati betegségeknek emberekre való átragadásáról és Gruber dr. a tej és tejkezelésről.

IV. Sportegészségügyet Juba dr. és Schiff dr. vették melegen oltalmukba.

A könyv *V. Közhasznu intézmények* rovatával záródik le.

A Naptár ára 1 korona. Kapható a Budapesti Újságvállalat könyvkereskedésében. (Budapest, VII József-körut 5. sz.) és az összes hazai könyvkereskedésekben.

I.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Mindenekelőtt engedje meg, hogy szívből jövő őszinte szerencsekivánataimat fejezhessem ki azon üdvös és hasznos eszméért, melyet *Lakatos Károly* ur a „Magyar Erdész" szaklapunk folyó évi 17-ik számában „E lap tiszteit olvasóihoz" cimen a „Vadászat" rovatában megpendített.

Az eszméhez gratulálok! Már t. i. annak, hogy lapunk a tisztán erdészeti ügyek megbeszélésén kivül a „vadászat"-ot is keretébe foglalta s annak érdekeit az eddiginél nagyobb arányban való felkarolásban részesiteni óhajtja; mert minden erdészeti folyóiratban — amennyiben a vadászat az erdészettel karoltve jár — egy állandó „Vadászat"-i rovatra feltétlen szükség van.

Gratulálhatunk, az erdészet vénei és fiataljai egyaránt azért is, hogy e rovat vezetésére, mint főmunkatárst, *Lakatos Károly* urat volt szerencsés igen t. szerkesztő ur megnyerhetni, kinek e téren levő szakavatottságát mindnyájan jól ösmerjük s kinek vadászati közleményei — úgy a tudományos alappal birók, valamint a vadász költői fantáziából fakadottak, mindenkor a legkellemesebb és tanulságos olvasmányunkul szolgál.

De egyuttal arra is kérem az igen tisztelt szerkesztő urat, miszerint az említett beköszöntőben erdészeti szakunkat közelről érintő s azt nem ép a legfényesebb megvilágításban feltüntető egyes kifejezésekre, illetve a t. cikkiró urnak magyar erdészetünket jelenlegi nivójáról vissza fejleszteni célzó nyilatkozataira szerény nézetemet becses lapjában irásba foglalhassam. Tudjuk azt, hogy eszmecsere, az érvek és ellenérvek meghallgatása utján alkothatunk magunknak valamiről biztos és világos képet.

Teljesen osztom *Lakatos* ur mondását, mely szerint: „Az erdészet féltestvér mestersége a vadászat", sőt tovább megyek s azt mondom, hogy a vadászat az erdészetnek nem „fél", hanem „egész" édestestvér mestersége; de azt határozottan tagadásba veszem, hogy a vadászatnak igazi hivatásosai azóta nem volnának, mióta: „az erdészek kezdik megtagadni ezt az erdészettel féltestvér mestersést;" egyuttal annak is ellentmondok, miszerint „nem is lehet jó erdészt elképzelni, ki egyszersmind a tegezes istennő gárdájához ne tartoznék."

Mintegy az utóbbi mondásomat látszom megcáfolni, midőn magam bevallom, hogy az erdészeti szakra lépő ifjak 99 percentje csak azért választja életpályául az erdészetet, mert Diana Istennőnek áldozhatni leghőbb óhaja.

De ne feledjünk kérem egyet!

A jelenleg képzett és gyakorlatban levő erdőtisztnek nem első sorban élethivatása a vadászat és a vadtenyésztés, hanem a tudományos szakképzettségen alapuló és a gyakorlati ismerettel karöltve járó ok- és szakszerű erdőgazdálkodás.

Igaz ugyan, hogy a szakszerü erdőkezelés mellett, minden külső, vagyis kezelő erdőtiszt bátran ápolhatná az erdészet testvérmesterségét is: „a vadászatot" s azt hiszem *ápolná is, ha ebben kisebb-nagyobb mértékben korlátozva nem volna*, mert nézzük mikép van — ez a gyakorlati életben!

Ifjaink telve a jövőbe vetett fényes reményekkel kerülnek a főiskolánkba, hol, ha kellő szorgalmat fejtenek ki, ugy a szorosan vett erdészeti tudományokban, valamint az erdészeti tudományok mellékágaiban, tehát a vadászatban is, megfelelő elméleti és gyakorlati oktatásban részesülnek. Alig várják, hogy a főiskolai padok porát megukról lerázhassák és kilépve az életbe, hivatalos kötelességük teljesitése közben vagy utána a rég óhajtott vadászatnak is élhessenek.

Igenám, de befejezve a főiskolai tanulmányaikat, mit tapasztalnak? Akár kincstári, akár állami kezelésbe vett községi, avagy magános erdőbirtokba lépnek szolgálatba, a legszebb, a legvaddúsabb vadászterületek orruk előtt, — mintegy Wertheim-lakattal — el vannak zárva és a nélkülözések árán félrerakott garasokból megvásárolt fegyvert csak mint terhet, vagy, ha jobban tetszik, mint „vadászjelvényt" vihetik magukkal az erdőbe, mert hisz azt vadászatokon kilőni csak igen ritka alkalommal, de legtöbbször sohasem szabad. Sokan otthon is hagyják, nehogy még gyanuba kerüljenek.

Ritka az a hely — mint a fehér holló, — hol az erdőtiszt a vadászatot szabadon gyakorolhatja; a vadászterületek többnyire mindenütt bérbe vannak adva, vagy maga a birtokos gyakorolja abban Szt. Hubertben való jártasságát.

Azok, kik a kezelőséghez kerülnek, még szerencsések, mert ide-oda való bolyongásukban legalább *vadat látnak* s olykor-olykor vadászatra is hivatalosak mint vendégek; de mit szóljanak azok, kiket a sors a belső szolgálatra kényszerít s az iroda zord négy fala közé zár évek hosszu során át. — Higyje el *Lakatos* úr, hogy ezek az — általa aktaerdészeknek elkeresztelt — erdészek legnagyobb büne, de egyszersmind legnagyobb szomorusága az, *hogy nincsen hol vadásszanak.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Nem kívánom, hogy azt az érzést átélje igen t. Lakatos úr, mint azok a négy fal közé nap-nap mellett bezárt kollegák éreznek, mert legyen meggyőződve, hogy ők is jobb szeretnének, — mint erdész és egyuttal vadászemberek — a természet ölén, kint a szabadban végezni munkájukat s közbe közbe vadászgatni.

Ami a vadászattannak főiskolánkon úgy az elméleti, valamint a gyakorlati előadását illeti, az nekünk erdészeknek elegendő és szerény nézetem szerint annak kibővítése s plane „vadászati szakszempontból jelenlegi egész erdészeti szellemünk átalakítása" teljesen fölösleges.

„Gyakorlat teszi a mestert!" Bármennyire is rajongjunk a vadászatért, jó vadász csak az lehet, ki ezen kedvtelésének áldozhat, arra ideje van és *gyakorolhatja*.

Selmec:en fél évig tanultuk a vadászattant elméletileg; 3 éven keresztül járhattunk céllövészetre és rendszeres vadászatokra; ez azt hiszem, nagyon elegendő arra, hogy a fontosabb és igazi erdészeti tantárgyak elhanyagolását nem veszélyeztetve — a vadászatot főiskolánkon elsajátíthassuk.

Szerény nézetem szerint a vadászatnak nem a főiskolánkon leendő szélesebb és perfektebb kiképzését kellene sürgetni, hanem inkább *odahatni* s azt sürgetni, *hogy a főiskolából kikerülő s a gyakorlatba lépő erdészifjainknak s minden erdőtisztnek adassék meg az alkalom arra, hogy a főiskolán nyert elméleti vadásztudományát a gyakorlatban szabadon fejleszthesse*: akkor önmagától elesik az a vád, hogy „az erdészek kezdik megtagadni ezt az erdészettel féltestvér mesterséget."

„Nem lehet jó erdészt elképzelni, ki egyszersmind a tegezes istennő gárdájához ne tartoznék." Dehogy nem lehet kérem, még olyan nagy képzelő tehetség sem szükséges hozzá! Inkább azt mondjuk: nem minden vadász egyszersmind jó erdész is.

Hála az egek Urának, már kezdünk túl lenni azon az időn, a mikor a nagy urak s általában az erdőbirtokosok csak cseh „Jágerokat" és „Bückszenspannereket" alkalmaztak. *Most nem fegyverhordozó kell az erdőbirtokosoknak, hanem szakképzett erdész, ki* — természetesen szakképzettségénél fogva — a *vadászatot is rendezni tudja*, de nem hajtó, *hanem mint vadásztárs*.

És azután kérem, nem szenvedünk ki semmiféle rang- és címkórságban, legalább általánosságban nem; manapság, de még a régebbi időben is meg volt és van minden egyes művelt pályán a rangfokozat.

A katonaságnál a tizedest megkülönböztetik a hadnagytól, a hadnagyot az ezredestől s így tovább; a bíró pályán is van albiró, bíró, táblabiró stb., a mérnököknél segédmérnök, mérnök, főmérnök stb.

Hogy pedig az erdészet manapság a teknikai tudományok közé tartozik, azt bővebben magyarázni igazán fölösleges! Lakatos ur szerint az „erdőmérnök"-i cim egy kissé idegen szagu és *hazug* cim.“ Nó nó! talán ezen állítás kissé mégis túlzott. A most képzett erdészeinket bizonyos tekintetekben nem szabad összehasonlítanunk azokkal a régi szabásuakkal, kiknek egyéb dolguk és kötelességük nem volt, mint erdőt vágatni s ugy a hogy a felujításról gondoskodni.

Napjainkban az erdőtiszt maga tervezi és vezeti a patakszabályozásokat; gátak, gerebek, vizgyüjtők, fürésztelepek, erdészlakok stb. terveit és költségvetéseit saját magának kell tudnia elkészíteni s a munkálatokat helyesen vezetnie; nem is szólok az erdőfelmérésekről, határ- és birtokrendezésekről, melyek tagadhatatlanul szintén mérnöki munkák.

Nézetem szerint tehát ép ugy megilleti az erdészt a „mérnöki" cím, mint akár a bányász-, épitész-, kulturvagy gépészmérnököket.

S ha azokat nem gyanusítja senki rang- és címkórsággal, miért ér éppen bennünket a vád, kik egy cseppel sem vagyunk hátrább a mi a kvalifikációt illeti s velük magunkat bátran és büszkén egyenranguaknak tarthatjuk és tartjuk is.

És végül a „doktori cim!"

Édes Istenem! ha más szakon szabad út áll nyitva az igyekvő fiatal embernek arra, hogy pályájának valamelyik ágában magát tovább fejleszthesse s akár egyik, akár másik ágban kitüntetésként a doktori, vagy rossz magyar fordításban a „tudori" oklevelet, illetve cimet megszerezhesse: miért volna éppen előttünk zárva a kapu? Csak az erdészeknek ne legyen szabad előre törekedni? Hát mi annyira mostoha gyermekei vagyunk az Istennek, hogy csak komisz lódenruhát s bagariacsizmát viselhetünk s egyedül a falusi kántortanítóval s a falu birájával társaloghatunk?

Ha a jogász megszerezheti magának a jogból, más a chemiából, mathematikából stb. a doktori cimet, miért ne szerezhetné meg azt az erdész akár a növénytanból, állattanból vagy tanulmányainak akár melyik ágazatából.

Ne öljük ki senkiből sem az ambiciót, sőt inkább ápoljuk s fejlesszük azt.

Talán már unja is igen tisztelt szerkesztő úr filozofálásomat; nem untatom tovább, csak még a következő kijelentéssel tartozom.

Lehetetlennek s így kizártnak tartom azt, hogy *Lakatos Károly* úr, — ki szakunkat jól ösmeri s az erdőt, az azt kezelő erdőtisztekkel együtt szereti, cikkében használt kifejezéseivel szakunkat s azok művelőit a legtávolabbról is kicsinyiteni, és sérteni akarta volna. Sejtem azt miért írt úgy, a hogy írt. Ugy-e bár azért, hogy szakunknak az oly individumait, — kik csak gőggel, urhatnámsággal, rang- és cimkórsággal vannak eltelve, s kik a hegyet csak alulról, az erdőt messziről szeretik élvezni: téli álmukból felrázza, felébressze!

Ezek után maradtam igen t. szerkesztő urnak teljes tisztelettel és kartársi üdvözlettel

Jolsva, 1905. évi december hó.

Biok Zoltán,
okl. erdész.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

II.

Igen tisztelt Szerkesztő úr!

A ki haragszik, annak nincs igaza. *Kaán* pedig haragszik, ezt árulja el Szerkesztő úrhoz írott levele.

De hát van-e oka neki haragudni? Bizonyára nincs, legalább én őt meg nem bántottam.

Kapcsolatosan ezzel az esettel egy anekdotta jut eszembe:

Egy kis községben szokás volt, hogy a hivők a husvéti ünnepélyek alkalmával a rabbinak ajándékokat küldöttek, hogy csekély javadalmazását ezzel emeljék. Egy husvéti ünnep után a rabbi magához hivatja Grünhut Pinkászt.

— „Fiam, Te nagy bűnt követtél el az Isten ellen."

— „Hogyan Rabbiteben, én erről nem tudok."

— „Te megzavartál engem a husvéti ájtatoskodásomban."

— „De Rabbiteben, én nem is voltam a templomban husvétkor."

— „Az mindegy! A templomban jutott eszembe, hogy Te nekem még soha sem küldtél husvéti ajándékot s ezen annyira méregbe jöttem, hogy nem tudtam tovább imádkozni."

Egészen így Kaán. Ő tömjénezést várt s mert nem kapott, annyira méregbe jött, hogy nem tud tovább imádkozni — az az pardon — nem hajlandó álarcos lovagokkal gladiatori mérkőzésre kiállani.

De igazam van-e ebben, vagy tévedek?

Egy néhány szót szakít ki értekezésemből s azon megbotránkozik, mint a személyes támadás és qualifikálhatlan kifejezések szembeszökő példáin.

Tehát Rabbiteben azt állítja, hogy Pinkász nagy bünt követett el Isten ellen.

Olvassunk és ítéljünk! Az inkriminált sorokban azt írtam, hogy ez a szó: *„műszaki szolgálat"* egy rossz kifejezés, egy semmit sem jelentő szó!

Bocsánat, de azt, — hogy ez az általam megbélyegzett szó Kaánnal személyes vonatkozásban áll — eddig nem tudtam s álmélkodva olvasom leveléből.

Azt a kapcsolatot, melyet ő személye, eszméi s e sorok között felfedez — én nem találom, már csak azért sem, mert tudomásom szerint a műszaki szót nem *Kaán* vezette be az erdészeti műszótárba s ha használta — mint igen sok mások velem együtt is — ezzel még nem azonosította magát a megbélyegzett szóval, tehát az ő személyének megsértése objektive teljesen ki van zárva.

Ha azonban valaki túlérzékeny, arról én nem tehetek, mert azt az állításomat, hogy a *„műszaki szolgálat"* — kifejezésnek semmi létjogosultsága nincs erdészeti szavaink között — ezek után is föntartom.

Ez a szó: *„műszak"* egy általános fogalom, mely gyüjtő név alá igen sokféle *szak* tartozhat és tartozik, — azonos és egyértelmű a *„technika"* szóval s e helyett gyártott magyar szó.

Jól van! Ez a szó szükséges volt, tehát lett. Ebben megnyugszom, de már az ellen egész jogosan fakadtam ki, hogy ezen általános gyüjtő elnevezéssel jelöljünk meg részleges foglalkozásokat. Műszaki szolgálat a mérnöki, építészeti, gépészmérnöki stb. s ha úgy tetszik, az erdészeti szolgálat, de csak *együttvéve;* külön-külön azonban mindeniknek meg van a maga tisztességes neve. Tehát nem csak céltalan és oknélküli, hogy az erdészeti szolgálat még külön *műszaki* szolgálatnak is elkeresztelessék, hanem határozottan elhibázott, mert a *„műszak"* annyira általános fogalom, hogy a különleges erdészeti szolgálatot semmiképen sem jelölheti meg. Így hát igazam van, hogy ez a kifejezés *„műszaki szolgálat"* nem fejez ki semmit, legkevésbé azt, a mit akar. Az erdészeti szolgálatnál a *„műszaki"* jelleg emlegetése ugyanaz, mint a bugaci és dömbszögi elő- és nemes nevek használata, miknek ma már az emberi hiuságok kielégítése adhat csak létalapot, szóval *nagyképüsködés, semmi más.*

Mert azt írtam, hogy mivelt és beavatott emberek előtt tisztán áll a dolog, az csak nem lehet sértés Kaánra, minthogy én nemcsak feltételezem, de meg is vagyok győződve róla, hogy ezeket, a miket fentebb is elmondottam, *Kaán* csak úgy tudja, mint én.

Az is természetes, hogy a félmivelt és be nem avatott embereknek — a kik alatt én a *műszaki* segédszolgálatra nevelendő egyéneket értettem — misztikus fogalom marad ez a szó. Közvezélyes jellege pedig ennek a szónak épen abban rejlik, hogy ez embereket képzelődővé teszi.

Hol itt a sértés, a nagy bűn s ok a megbotránkozásra. Igen tisztelt Szerkesztő úr, sziveskedjék ezt *Kaán* szaktárstól megkérdezni?

Kaán még azt is követeli, hogy a vele szemben álló álarcos lovag dobja le álarcát s jelenjék meg a porondon, mint ő, nyilt sisakkal. Ez már igen elkoptatott frázis és nem talál, mert részemről nem tartom magam gladiatornak s nem óhajtok párviadalt vívni. Felszólalásomnak célja a közérdek szolgálata s ezt kihívásnak venni csak a túlfejlett önérzet képes. Okom a rejtőzésre nincs, még azért sem, mert egy-két túlkapást erősebb szavakkal szoktam ostorozni. Sok sebet csak radikalis kezelés gyógyít. És végre is, ha Kaán kivánsi arra, hogy ki az „E", azt nagyon könnyen megtudhatja, de mit nyer vele? Nem tökéletesen mindegy az neki, akár Kis Péter, akár Nagy Pál, akár „E"? Ezen betü mögé pedig nem rejtőzködik semmiféle sötét alak, hanem ez a betü egyszerűen jelöl valakit, mint megjelölné nevének kiírása.

Végre nem beszélek magamról, csak úgy általánosságban kérdem meg Kaántól, hogy nem akadhatnak-e ma is — a személyi ambitio tengésének korában — olyanok, kik nem tetszelegnek maguknak azzal, hogy egy jól megírt értekezés alatt egész nevük pompázzék, — a kik nem várnak elismerést, ünneplést s büszke önérzettel eltelten nem tekintgetnek vissza szerény irodalmi működésük sikerére, hanem dolgoznak csendesen, nem ismerten a közjóért s nem önmagukért. Ha ezt a lehetőségét elismeri *Kaán,* akkor be is fogja látni, hogy valakit azért lekissebbi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogatók: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

teni, mert mellét verve nem ugrik ki ama nyilt sisakkal a forumra, ez az eljárás sem épen finom úri s nem méltó a tárgyhoz.

Fogadja Szerkesztő úr nagyrabecsülésem nyilvánítását.

„E."

Borsod-Gömör-Kevesmegyék Erdészeti Egyesület-ének alapszabályai *Szénássy Béla* egyleti pénztárnoknál Jolsva (Gömörmegye), egy koronáért kaphatók.

ELEVEN NYULAT

vásárolok, hol nagyobb mennyiség fogható és fizetek **páronként 11 koronát.** Hálót kölcsönzök díjtalanul, csomagolást nem számítok. A vadbefogás vezetésére saját vadászomat küldöm.

F. HORAČEK

Wildexporteur Martinitz b. Starkenbach, Böhmen.

Szarvasagancsot, Európai, amerikai és ázsiai ózagancsot (szibériait is), továbbá jávorszarvas- és antilop-agancsot, valamint kőszáli bak-szarvat olcsón ajánlanak:

WEISE & BITTERLICH, Georgswalde Csehország.

Gazellaszarvak, iramszarvas, indiai- és virginiai szarvasagancsok 2, 3, 4 koronától kezdve.

Agancstáblák, koponyák, szarvas- és őzfejek. Szarvasagancstárgyak.

Vétele agancsoknak és levetett agancs-száraknak, szarvasfogaknak, vadkan agyaraknak.

Egy teljesen uj

födeles automobil

eladó.

Bővebb felvilágositást nyujt **Vajda Barna,** u. p. **Csermely,** Mogyorosd, Borsodmegye.

Nyárdugvány kerestetik tavaszi szállitásra

25—35 cm. nagyságban, kanadai-, rezgő-, feketeés ezüstnyárból. Ajánlatok

„ERDŐ" cimen a kiadóhivatalba kéretnek.

Sz. 2104—906.

Faeladási hirdetmény.

Alulirt községelöljáróság közhirré teszi, hogy Gyergyóalfaluban **1906. február 4-én délelőtt 9 órakor** kezdődő nyilvános szó és irásbeli árverésen eladja a gyergyócsomafalvi erdőrészben az 1904. évben kijelölt rendkivüli vágatban eladatni szánt lábon álló fáját.

Kikiáltási ára összesen 34,100 korona, melyen alul a fát nem adja el. — Bánatpénz 3410 korona.

A részletes árverési és szerződési feltételek — melyektől eltérő, vagy utóajánlatok nem fogadtatnak el — az alulirt elöljáróságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Tájékozásul szolgáljon, hogy a kihasználás alá kerülő terület mintegy 108·3 k. hold kiterjedésü, a tutajozható Marostól pedig 16·5 km., a legközelebbi vasuti állomástól pedig 58·8 km.-nyire van és hogy az eladó fa lúcfenyő s csak kisrészben jegenyefenyő, 14,400 darabnak mellmagasságban kéreggel 10—100 átlag 31 cm. átmérőjünek és 8318 köbm. haszonfát tartalmazónak becsültetett.

Gyergyóalfalu (Csikmegye), 1906. január 14.

Lőrincz Vilmos s. k. jegyző. **Kiss Antal** s. k. biró.

Székely és Illés

... Ungvárt ...

ajánlja modernül berendezett

könyvnyomdáját

mindennemü nyomdai munkák pontos és csinos elkészitésére .. a legolcsóbb árak mellett ..

ooo

Erdészeti nyomtatványraktár.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

Jolsva r. t. városnál lemondás folytán megüresedett

erdészi állásra

pályázat nyittatik.

Ezen állás javadalmazása: 1600 korona évi fizetés, 200 korona mérnök s egyébb műszaki teendők teljesítéséért járó díj, 500 korona lakbér, 50 ürméter tüzifa fuvarral, valamint az idegenek számára eladott fáért járó s a tüzifánál ürméterenként 8 fillérben, s műfánál köbméterenként 12 fillérben megállapított jutaléknak 50%-a.

Az állást elnyerni óhajtók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ának megfelelően okmányolt kérvényeiket

1906. évi február 15-éig

a polgármesteri hivatalhoz nyujtsák be.

Jolsván (Gömör m.), 1905. december 2-án.

Dr. Jasilider Gusztáv,
polgármester.

Szám: 19339/1905. # Pályázat.

Brassó szab. kir. város ósáncz-zajzoni erdőgondnokságban megüresedett **két II. oszt. erdőőri állásra** pályázat hirdettetik.

Javadalmazás:

1. Évi fizetés 500 korona.
2. Igény a városi szervezeti szabályzat 116. §-ában meghatározott ötödéves pótlékra.
3. Természetbeni lakás esetleg 100 K lakbér.
4. Természetbeni téli és nyári ruházat és 12 korona csizmaátalány.
5. 24 ürméter bükkdorong tüzifa a házhoz szállitva.

A kinevezés egy évre ideiglenesen történik. Kielégitő szolgálattétel után a véglegesités biztosittatik.

Pályázni kivánók felhivatnak, hogy sajátkezűleg irt pályázati kérvényeiket nyelvismereteik felemlitésével az erdőőri szakvizsga, egy erkölcsi, szolgálati és egy orvosi bizonyitványnyal megfelelőleg felszerelve Brassó város erdőhivatalánál legkésőbb **1906. január hó 26-áig** nyujtsák be.

Brassó, 1906. január 3-án.

A városi tanács.

25897—1905. szám. # Árverési hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság ezennel közhirré teszi, hogy a telepitési ügyág mosniczai erdőterületén a III. tagban fekvő mintegy **2560 köbméter tölgyhasáb,** mintegy **2557 köbméter dorong** és mintegy **908 rakat rőzse-galy,** — a XIII. tagban mintegy **6131 m³ tölgy hasáb,** mintegy **2001 köbméter dorong** és mintegy **1573 rakat rőzse-galy** — és a XIV. tagban mintegy **6880 köbméter tölgyhasáb,** mintegy **2225 köbméter dorong** és mintegy **1237 rakat rőzsegaly** eladására **1906. évi január hó 20-án délelőtt 10 órakor** Temesvárott, a magyar királyi kincstári ispánság hivatalos helyiségében (Józsefváros, Gorove-utca 16. szám) nyilvános zárt irásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Ajánlatok úgy az egyes tagokban fekvő mennyiségre külön-külön, mint az egyes mennyiségre egyben tehetők.

Az ajánlatokhoz csatolandó bánatpénz a III-ik tagra nézve 1000 korona, a XIII. és XIV-ik tagra nézve külön-külön 1500 korona, az egész mennyiségre nézve 4000 korona.

Az irásbeli zárt ajánlatnak tartalmaznia kell az ajánlattevőnek azon nyilatkozatát is, hogy ő a feltételeket ismeri, magát azoknak aláveti. — Az ajánlatban az ajánlott összeg számokban és betükben világosan kiirandó.

Az ajánlatok a temesvári m. kir. kincstári ispánságnál 1906. évi január hó 20-ik napjának délelőtti 10 óráját, vagy az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál 1906. évi január hó 17-ig bezárólag nyujthatók be, ahol a feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Elkésett, utó és az árverési hirdetmény feltételeitől eltérő ajánlatok, valamint táviratok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok elfogadását, vagy el nem fogadását, illetve az azok közül való szabad választást a Jószágigazgatóság magának tartja fenn.

Arad, 1905. évi december hó 16-án.

Az aradi m. kir. Jószágigazgatóság.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Szám. 66/905. kj.

Faeladási hirdetmény.

Az alulírott községi elöljáróság közhirré teszi, hogy a Szászbudak község tulajdonát képező „Obere Wald" nevű erdőből a nagyméltóságu m. kir. Földmivelésügyi ministerium által 26694/I. A. 14. szám alatt rendkivüli használatra engedélyezett 1075 drb tölgytörzs Szászbudak község irodájában **1906. évi február hó 1-én délelőtt 10 órakor** a besenyői járási főszolgabiró elnöklete alatt a kiküldött bizottság által megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek eladatik. A tüz- és minden hullfa a községnek visszamarad.

2. A kikiáltási ár 87078 korona 64 fillér, mely összegen alul az említett famennyiség nem adatik el. Az árverezni kivánók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban az árverezés megkezdése előtt az árverező bizottság elnökének átadni.

3. Az árverés irás és szóbeli olyképpen, hogy a kellően kiállitott és megfelelő bánatpénzzel ellátott irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéséig az árverező bizottság elnökénél Szászbudakon beadhatók. Irásbeli ajánlatokban határozottan megemlitendő, hogy ajánlattevő az árverezési feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

4. Utóajánlatok az árverés befejezése után nem fogadtatnak el.

5. A részletesebb árverési feltételek Szászbudak községben a körjegyzői irodában a hivatalos órákban bármikor betekinthetők.

Szászbudakon, 1905. évi december 4-én.

Urbán Soma körjegyző. **Bidner Johann** k. biró.

7/1905. urb. sz.

Faeladási hirdetmény.

Kisküküllő vármegyében fekvő Alsóbajom (u. p. Felsőbajom, vasuti állomás és rakodó: Küküllővár) községi volt urbéres közbirtokosság eladja a folyó évi vágásterületén levő 200 (kettőszáz) drb. átlag 50 centiméter mellmagasságu átmérővel biró **tölgy fáját.**

Ezen faanyagból a müfa kitesz 231·60 m^3-t, az ág és dorongfa kitesz 200·20 m^3-t.

Az összes faanyag kikiáltási ára 2796 K 48 f. (kettőezerhétszázkilencvenhat korona 48 fillér.)

Az árverés **1906. évi január hó 17-én** fog megtartatni Alsóbajom község házánál.

Ajánlatok, — melyekhez 10% bánatpénz csatolandó, az alsóbajomi volt urbéres közbirtokosság előljáróságához küldendők.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. A részletes árverési feltételek a közbirtokosság előljáróságánál s a dicsőszentmártoni m. kir. erdőhivatalnál tekinthetők meg.

Alsóbajom, 1905. évi december hó 31-én.

Moldován János, jegyző. **Todea László,** elnök.

1152/905. sz.

Faárverési hirdetmény.

Keresztényfalva község előljárósága közhirré teszi, miszerint az alább megnevezendő **fatömeget** 1906. évi január hó 30-án d. e. 10 órakor Keresztényfalva községházánál zárt irásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen elfogja árverezni.

Az árverezés tárgyát képezi 1121·436 m^3 haszonfa, 468·6 $ürm^3$ hasábfa, 438·3 $ürm^3$ dorongfa és 438·4 $ürm^3$ galy és forgácsfa.

Kikiáltási ár 15972 kor. 79 fillér, mely összegnek 10%-a az árverezés megkezdése előtt az árverezést vezető megbizott kezéhez készpénzben, avagy óvadékképes értékpapirban leteendő.

Becsáron alul a fa nem fog eladatni. Utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A részletes becslés adatai a brassói m. kir. járási erdőgondnokságnál és Keresztényfalva községházánál megtekinthetők. Ez utóbbinál megtekinthetők az árverezési és szerződési feltételek is.

Kelt Keresztényfalva, 1905. december 31.

A községi előljáróság.

Faeladási hirdetmény.

Romosz község Tamnátek nevü havasán levő összes **bükkfa tömeg** mintegy 185.000 m^3 90.000 korona kikiáltási ár mellett Romosz község házánál **1906. évi január hó 29-én délelőtt 9 órakor** elfog árverezteini a nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. miniszter ur 15,663—1904. és 90,452—1905. számu engedélyei alapján.

Bánatpénz 10%.

Zárt irásbeli ajánlatok kellő bánatpénz csatolása mellett az árverés napján a szóbeli árverés megkezdéséig az árverést vezető elnök kezeihez adandók be.

A zárt irásbeli ajánlatba az is kiteendő, hogy az ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és annak magát aláveti.

Utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Az árverési feltételek megtekinthetők Romosz község előljáróságánál, a Szászvárosi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál.

Romosz, 1905. évi december hó 31-én.

Gredina Cornél, jegyző. **Vasile Castanan,** I. biró.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pályázati hirdetmény.

Alulirott uradalomnál **1906.** évi április hó **1-én** egy

erdőhivatali segédi állás

töltendő be.

Évi fizetés 1200 korona, egy szobás lakás fütéssel.

Pályázhatnak mindazok, kik a német és magyar nyelvet úgy szóban mint irásban tökéletesen birják, legalább három középiskolát és az erdészeti szakiskolát elvégezték s az erd. szakvizsgát letették.

Németül irott kérvények, bizonyítványok másolataival felszerelve alulirott igazgatóság címére Dárdára (Baranya m.) küldendők be.

A herceg Schaumburg Lippe uradalom igazgatósága.

1—3

Faeladási hirdetmény.

A Nándra Ándronyik és társai bajesdi közbirtokosság N.-Baár község határában fekvő 1071 m³ **luczfenyő fatömege** 27668 korona kikiállási ár mellett Nagy-Baár község házánál **1906. évi január hó 30-án délelőtt 9 órakor** a nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. miniszter ur 69153—1904. számu magas enegedélye alapján nyilvános árverésen elfog adatni.

Bánatpénz 10%.

Zárt irásbeli ajánlatok kellő bánatpénzel ellátva az árverés napján a szóbeli árverés megkezdéséig az árverést vezető elnök kezeihez adandók be.

A zárt irásbeli ajánlatokban az is kiteendő hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és annak magát aláveti.

Utóajánlatok az árverezés után el nem fogadtatnak. Az árverési feltételek megtekinthetők a fehérvizi körjegyzői hivatalnál, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál.

Fehérvíz, 1905. december hó 27-én.

Fekete Máté,
elnök.

Pályázati hirdetmény.

Hunyadvármegye tekintetes közigazgatási erd. Bizottságának 3591—1905. számu határozata alapján a boózi kerületi **erdőőri állásra** 600 korona, a szászvárosi **erdőlegényi állásra** 480 korona évi fizetéssel ezennel pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak az erdőőri állásra 24 évet betöltött és 40 évesnél nem idősebb okleveles erdőörök; az erdőlegényi állásra 24 éves életkor nem kivántatik meg.

A folyamodók kérései sajátkezűleg irandók és **1906. év március hó 1-ig** az alanti hivatalhoz adandók be.

A kérvényhez csatolandó 1. erdőőri oklevél, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyítvány, 4. szolgálati bizonyítvány, 5. erkölcsi bizonyítvány.

A magyar nyelvnek szóban és irásban való tudása elengedhetetlen kellék, a román nyelv tudása pedig előnyt biztosít a pályázónak, azért a folyamodó kérvényében ezen képességét felsorolni köteles.

A mennyiben okleveles egyén nem pályázik, jó minősítéssel biró kiszolgált katona altiszt és csendőrök kérvényei is figyelembe vétetnek.

Déván, 1906. évi január hó 5-én.

Parragh Béla
m. kir. erdőmester.

Faeladási hirdetmény.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter úrnak 84240/1903., illetőleg 77678/1905. számu rendeletei alapján a sólyomtelki volt úrbéresek tulajdonát képező 50·57 kat. hold területen lévő tölgy épületfa, bányafa és tüzifa termelésre alkalmas mintegy 5410 tömör köbméter

fatömege

16000 korona kikiáltási ár alapul vétele mellett nyilvános szóbeli árverésen **1906. január hó 26-án d. e. 10 órakor** Sólyomtelkén alulirott úrbéres elnök házánál el fog adatni.

Utóajánlatok valamint a kikiáltási áron alóli ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az árverezési részletes feltételek a kolozsvári m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos helyiségében (Kolozsvár, Mikó-utca 16. szám) megtekinthetők.

Sólyomtelke, 1906. évi január hó 3-án.

id. Szappanos Péter
úrbéres elnök.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam. Budapest-Borsodapátfalva, 1906. február 1. 21. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZAKLAP.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K
Egyes szám ... ... 1 K

Felelős szerkesztő és kiadó:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Vadászati főmunkatárs:
csikszentsimoni és ernyesi LAKATOS KÁROLY
Budapesten.

Országos szaktudósító:
remetei KŐVÁRY JÁNOS
Budapesten.

Előfizetéseket BUDAPESTEN elfogad ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése Muzeum-körút 2-ik szám.

Pál apostol XV-ik levele a corintusi megszorultakhoz.

Szól pedig ezen levelem a közös nyomorúság országából azoknak a hitük-vesztett *baj* társaimnak, akik a szaktudomány művelésének elhanyagolása — és az ambitió-hiányosság fölött keseregnének, de — ha talán kezükbe akadna — szólana ezen leányomnak mondott szó azért is, hogy vőm uram értsen belőle: szólana hát méltóságos dr. Bedő Albert legelső mostoha apánktól le és föl egész nagyméltóságú báró Feilitzsch Artúr szaktárs földmívelési miniszter úrig, — mert talán az sem lehetetlen, hogy még nem tagadták meg a lelki közösséget a „Magyar Erdész"-szel kisbetűs értelmében sem!

*

Látom pedig kesergő feleim, hogy igen nagy adag szorult belétek az „ideálismus" és „ambitió" nevü lomtárba került erkölcsökből, amikor az fáj nektek, hogy nem dolgozhattok a szakirodalom berkeiben, elterelvén titeket ennek utjáról a megélhetés nyomora, a töprengő *ma*, mely a *holnap* megnövekedett gondjainak adja át házatok kilincsét, — a mikor a parnasszus felé vágyakozó pennátok erélye az örök *„Elfogadom"* szóban ellankadva megtörik. — Ne keseregjetek! Vigasztalódjatok a csatatéren haldokló közkatona példáján, a kit a kenetteljes szavakban mindig bővelkedő lelkiatya a túlvilág reménységével akar utolsó utjára bocsájtani: „Ne meséljen tisztelendő atyám, nekem golyó van a gyomromban." Bizony mondom nektek, hogy akik ezt a kemény halálos golyót — az erdőtisztek megélhetési problemáját — a mi gyomrunkba bele lőtték, azok nem igen kívánhatják mi tőlünk a szaktudomány művelését. — Ám ha valamely beteg lelki csíra mégis hajtana titeket az irodalmi merényletek terére, bizony a „plenus venter" elmélet szerint igen bő inspirátiót nyujt nektek az éhség és jogos elkeseredés arra, hogy a lyra, vagy a szociálanarchia irodalmi ágazatában dolgozzatok — úgy is jól fizet most ez utóbbi!

Mert végre is mi az a szakirodalom?! Tekintsetek végig a jogászok, mérnökök, tanárok, tanítók, állatorvosok, vármegyei tisztviselők, telekkönyvesek és díjnokok szaklapjain, mindenütt csupa rút önösséget láttok, mert legtöbbször csak mind arról beszélnek, miképen kellene kinekkinek a maga tekintélyét, családi és társadalmi jólétét, anyagi, lelkiismereti és szolgálati függetlenségét kiküzdeni és biztositani, — mig ellenben az isteni ideálismusnak mily magaslatán áll a mi tradiciós szaklapunk, mely az ilyen alacsony földi dolgokkal igen keveset törődött — ellenben a „szak" magasabb nivójának érdekében egy-egy Hermann Emilt is megdöbbentő mathematikai képletsorozatban disszertált, a „keretes fűrészpengék szikrázási együtthatójáról", a „vaddisznó kárositás fordaszaki végértékének differenciál függvényeiről", vagy „a gyérítésokozta altalajsók csökkenési százalékáról". — Csak mégis! ha az ilyen szakművelődés archimédesi cirkulusait a kaput döngető éhes katona-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ság megzavarta, akkor az „Erdészeti Lapok“ kapuin belül is elsült hosszas piszmogás után egy magtalan limonádé löveg! Hogy is mondta csak egyik érdemes „kollégánk“, a cseh jáger, az ő vadász cimborájának?: „ebe á csutákokba vánák ám kevír nyulákok, — de lásán lújj, hogy a nágyméltóság tisztarto meg ne halja“! — Olvassátok csak — kesergő hitfeleim — azokat az ibisz-redibisz szalón-lyrai sóhajtásokat, melyek a mi sokáig elfojtott jajjaink helyett az „Országos Erdészeti Egyesület“ *hivatalos* fórumán keresztül a mi földi gondviselőink trónja elé jutottak és olvasván azokat, bizony mondom néktek, megtértek a renitenciából, úgy látván, nem valóság a ti nyomorúságtok, ha inkább a jólétnek csömörkáprázata!

Beteg a ti látástok, szakfeleim, mert a statisztikai összehasonlító számok között a hozzátok illendő botánikus észszel nem gondolkoztok, igy szólván: avagy a bölcsesség nyolcadik iskolaosztályában megfeneklett póstatiszt az Úr dicséretének 22-ik életesztendejében miért került a X-ik fizetési osztályba!? — miért a pályáján megindult mérnök, az egy esztendőt szolgált tanár és polgári pseudo-tanár, a körmepiszkáló fogalmazó csecsemő-jogász és a sok sattöbbi, mindezek miért jutnak alig pelyhedző állal a földi jólétnek IX. és X-ik minőségű kenyérosztályába, — holottan az erdész az apostolok cserző keze alul kikerülve, előbb még 2—3 esztendei „utóérés“ után és ha a jó sors kedvezéséből az előtte haladók sorából a halál egyet lekaszált, tar koponyával, ráncos homlokkal, összeaszott ambitióval, felsőbbsége — és az emberiség iránti keserűséggel eltelve, miért jut neki csak a XI-ik hely kenyérmorzsája?! Miért van az, mondod balga szakfelem, hogy neked a patriarchák korának az Isten büntető kegyelméből való elérésével ama IX-ik fizetési osztályba való behelyezkedésnek *reménysége* jut, a melyben a te korod előtt 1—1 évtizedddel már elhelyezkedett ama sok igtató, kiadó, telekkönyves, statisztikus és katasztri irodatöltelék a sutytyomban megszerzett 4 polgári iskola tudomány-babérjainak, avagy a katonai őrmesterség köztekintélyének segítségével?!

Bizony mondom nektek, gondolnátok botanikus eszetekkel a páfrányra, uti lapura, csicsókára és egyéb dúsnedvű növényekre, a melyek hamar felnőnek, ám ti legyetek boldogok ama hitetekben, hogy ti vagytok a büszke, erős tölgy, a mely lassúdan érik — ámbár az Istennyila belé csapna is! Intelek titeket tévelygők a hiúság útjáról, — ne iparkodjatok egyformáknak lenni azokkal, akik a kadétsujtás letevése után, avagy a közfinancság lajtorja-fokától szolgálják az Úr országát! Íme, legyen előttetek példa az én életem, aki magam is 38 esztendős korom után tértem meg tévelygéseimből az Igaz megismerésének XI-ik magaslatjára és — és tudván tudom, hogy ti X. és XI-ik osztályú zajongók immár mindnyájan túl-haladtátok a megfontoltság idejének eme sváb kritériumát, — miért köveznétek hát meg a ti vértanú királyaitokat, a kik a ti jólétetekért küzdenek, mondván Daránvitói kezdve, mind máig: „ne féljetek szegények, majd jobban lesztek szegények!“

Avagy nem emlékeznétek-e már ama napkeleti történetre, a mely alig 30 holdfordulásnak előtte a Danubius-parti szent gyülekezetben megesett?! Elmondom hát nektek kegyeletes emlékezés és hitbéli megerősödés okából.

És lőn, hogy lakodalom tarták Pannónia házában, tyúkleves folyt és Mária Pátróna egy kis kalácsot is sütött ama szegény napszámosoknak, akik Szent Hungária háza körül rendet tartanának. — A násznagyok és örömszülők, úgy az azonidőbeli pátriárchák minden rendű szolgákat beinvitálának ama sokadalomhoz, — csupán szent Ignácz, az erdőknek azidőbeli pátriárchája feledkezék meg az erdőcsőszökről, holottan azok Cesarea, Damaskus, Tarsus és egyéb végvárak határain a legbuzgóbb hitvallók valának — és meg régóta vallott koplalásaik árán egy kis tyúklevesre biz igen megszolgáltak légyen. — Szóla ezért egyike a Danubius-parti házlakók közül, aki még pátriárcha nem vala ugyan, de rajongása és hitbeli szent tüze már egy pátriárcha-csecsemő táltosfogaira valott, névszerint való Artúrius: „ugyan, ugyan, nagyméltóságú szent Ignácz pátriárcha, vaj' nem méltók-e ama három rendbéli munkás céhek, úgy nevezetű kincstári, horvát-szlavon és kopár magyar királyfiak, hogy a többiekkel egyformán

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

lakoznának!?" Mire a házbeliek e felől ki ide, ki oda vélekedvén, a pecsenyeszagra már oda gyülekezett erdőcsősök közül, ki az egyik részt, ki a másikat a maga hitvallása szerint hol ki — hol be addig tuszkolá, míg mindhárom rendbéli hivatlan vendégek éhkoppon kívül rekedének. Föltápászkodván azonban a kidobottak közül egy, a legnagyobb hangú — úgyis mint a céhnek hivatalos írástudója, amaz Egyptombéli szent Mamelúcius, ily szókra fakada: „Íme hát szemetekkel látnátok atyámfiai az *örömet*, hogy mily sokan vannak azok, akik veletek *jót* tennének!"

Nektek mondom el ezt emlékezésül, hahogy ma erre *más* is emlékeznék!

*

Panaszkodtok feleim a ti apostoli utazásaitok felől is. Jó magam is hosszú esztendőkig rongyvigéckedtem Antiochiában, Damaszkusban, Efesusban és sok egyebütt és bátor magam csak az országutakon bandukoltam volna is lelki bárányok liferálása dolgában, mégis szakértőnek tudom magamat panasztok igazában, azért vegyétek bizalommal csöndre és megnyugvásra való apostoli intéseimet.

Való, hogy szent magam is kétszeres keserűséggel tapogatám vándorútjaim üres tarisznyáját, ha mikor égi mannával táplált pogány-zsidó próféta elődjeimre — Mózesre és Józsuára gondolék, — szent valóság az is, hogy az égbeli *kiküldetések* sok rendbéli vándorjaival találkozván ez útjaimban, nagy megpróbáltatásnak és nagy megaláztatásnak tekintém ama 87 és fél peseta gyomorkoptatási napi illetéket bizonyos izmaelita tevehajtsárok, haruspexek, légionáriusok, útszemlélők, vámszedők és szaraczéndárdások 4—8-szor akkora járulékaival szemben, a kiket ti ma állatorvosoknak, törvényszékieknek, úti mérnököknek, pénzügyieknek vagy végül vármegyei őrhajdúszolgának neveztek — de ám a szent voltomhoz illő magamba szállás megfékezé irigységemet, ha mikor elgondolám, hogy ím, emezeknek városi nobilék között fényes sarukban, tiszta palástokban kell vala mutatkozniok, — enni, inni és pihenni, azonképen amint külső habitusokhoz illenék, — nekem és nektek pedig a vadonok rengetegjeiben a rongyos kacat, kozsub, guba, hunya, szűr, klumpa és különféle bocskorok környezetében a rongyos sarú és zsíros tóga is elegendő arra, hogy áhítatot és küldetésünkhöz illő tekintélyt szerezzünk. Avagy nem pótolná-e még bőven a hamisággal lenyiszált napi pesetáink sokaságát az erdők dúsan terített asztala: a zsírdús bükkmakk-mandula, az ingerlő vadkörte, a sulyom, a gombák és mogyoró?

És volna-e lelketek azt kivánni, hogy mind e jókat, meg az illatos levegőt, híves forrásvizet, rigófütty muzsikáját ingyen dobta volna nektek földi gondozótok?!

Bizony, dölyfös kevélység tőletek, ha sokalljátok ezekért ama zsoldjaitoknak három fertályát, vagy jobb esetben csak felét, mely zsoldotoknak megcsonkíthatatlan nagysága mint isteni törvény valamelyes 147 és 161 számú kacskaringó (§) alatt van kőbe vésve! De nem is gondolnám, hogy ezért igazában zúgolódnátok, mert ha úgy, akkor már régen panaszvallást tennétek vala a legfőbb közigazgatási synodusnál amaz esztendők óta magyarázás nélkül megcsonkolt peseták arányában és bizony nem volnék apostol, ha meg nem jósolhatnám nektek, hogy igazat nyernétek és avagy tudatlanabb volnék a pogánynál, ha bizonyságot nem tehetnék arról, hogy e nektek visszaitélendő peseták már régen amaz izmaelitákat illetnék, akik vándor-utjaitok költséghiányosságait foltozták vala, — mindamellett is velem együtt tartsatok szent Dádeuszszal: „ne láss, ne hallj, ne sólj bibas, mert bájbá kerils"!

Igy fiaim és csak még arra intelek bennetket, ne hogy valaha egy közületek, akit a szerencse talán annyira megérint, hogy egyikével utazhatnék ama legnagyobbak közül, a kik a természetben való éjjeli kvártély kiszolgáltatását a tót, oláh, rácz, orosz és kevés jómagyar falvak sarcbeli jáger-tizedének megszabták, ne hogy mondom vagy egyet ezek közül a büzös, ronda oduk közül e helytartó nagyoknak bemutatnátok, avagy tán ökegyelmeiket is magatokkal együtt ezekben meglakoztatnátok, mert vallom nektek, hogy így szólanának ők a logikai igazságnak hangján: „Nem-e sok a te táplálásodra szolgám ama napi 87½, recte 175 paseta, ha mikor itt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nyugodván, étvágyad amúgy is hosszú időre elmenne?!" És igazság volna ez igazság, ha ti magatok szarvát nem törnétek úgy — amint magam is, — hogy száz eset közül kilencvenkilencben ott hagyjátok a nyomorultaknak a kvártélytizedet vackot és mert 175 pesetáért egy napi élelmet úgy sem kapnátok, legalább egy tisztességes, nyugalmas kvártélyba ölétek azt!

— — — — — — — — — —

Sok-sok kesergéstek vigasztalására hitfeleim! gyönge a magam apostoli hitbeli erőssége is: fától, földetek, marha- és sertéslegelőtök ezüst értékét is megkicsinylené a Faraó, így szól jajotok. Igaz, de tekintsétek az e fölött érzett igaz megbánásának kinyilatkoztatását, amelyet szent pergamenen vallott meg, igérvén, hogy az Úr eljövetelének 1905. esztendejétől uj igazságot tenne és hogy mértékét a piaci kúfár-árakhoz szabná. Emlékezzetek, mily nagy vala a ti örömötök, — amelyért még ma is hálásak lehettek, — Budapest és Borsodapátfalva felől megszólaltak a dicsőítő ünnepi harsonák, melyek *„derengést"* jeleztek. És hogy nem lőn, amint mondaték és igérteték, szóljon arról hozzátok második napkeleti példázatom:

Élt pedig egykor Pamfiliában egy cseléd-tartó nagy úr, a ki minden cselédjét illendő bő jókkal ellátná, úgymint kommenciót méretett gránáriumjaiból az *ispánjainak*, libalegelőt a buzaasztagok tövén nyáron, — télen a granárium körül, a kánaáni földek zsiradékjaiból sarcrészletet és hogy hibbanás ne esnék tagjaikban, nemes öszvérek kettején, sőt négyén hagyá őket vitetni. Udvara *állatkuruzslóinak* hacsak a karámok vagy állatvásárokra induló karavánok színe előtt megjelennének is, bő ajándékok járnának ki törvény szerint — busás jutalmak pedig ama hókusz-pókuszokért, a melyeket a beteg barmok belső részeiből kell vala kikalkulálniok; szabad vala nekik e mellett sok más kisebb birodalmakban is a barmok fölött őrködniök — *nem közérdekből*, úgy hogy ezek arany-ezüst marhákban és papyrus-részvényekben hamarosan meggyarapodnának.

De nem vala panaszra oka a *Noé tőkéjét őrizőknek* sem, a kik a féregrágta veszszők helyébe igen sok mást termesztetének drága pénzen — *nem állami csemetekertekben!* — Csak csupán a lybanoni és getsemanei vadonságok gondozói estek ki a nagy úr látásából úgy, hogy éheznének, — pedig sokkal több bölcsességgel kell vala rendelkezniök amazoknál, hosszabb ideig hallgatván a próféták tanításait, úgy rendelésük is nehezebb vala, a népek legszegényebbjeinek predikálván az „egy haza" eljövendő boldog országát.

Elmenének azért sok ízekben panaszkodásra a nagy úrhoz, egyszer is név szerint való Civis szent Mártonnak igéjével, hogy adná meg nekik is az illendő kenyeret.

Szólott pedig erre a nagy úr képen:

„Bizony rég látom nyomorúságtokat, a melyet aszkéta-életű első pátronustok — szent Ze — *Bedeus* — rendelésének köszönhettek, azért lássátok is szemetekkel, hogy a ti jótok felől magam is rég gondoskodtam. Ime, házam előtt az önálló vámterület tüskekerítését huztam meg, a melyen át hajtanák a szomszéd fáraók népei az ő barmaikat, gyapjas birkáik, selyemszőrű kecskéik és tevéiknek sokaságát egy idegen országbeli legelőre. Ezen a tüskéken megragadt gyapjú adót összeszedetvén és ha ennek árából minden szaraczén zsoldosomnak az utolsó pitykegombot is már megvettem volna — bizonybizony mondom nektek, hogy a maradékból aztán ti lakoznátok."

Elfogá e szókra a keserűség az előlkönyörgőt, — nagyot kacaga. Szóla ezért hozzá intelmül a nagy úr, a ki e kacagást az öröm hangjának gondolá: „óh korán való még a te örvendezésed, szolgám, mert ama fáraók pásztorai még sokáig nem hajtják barmaikat a kerítés felé, ne gondolnád hát, hogy már holnap lakoznál!"

Kész a példázat okulásul! —

A békés megnyugvás a szegény szolgának legjobb erkölcse, — azért ha már nem hinnétek is amaz eljövendő országban, mely nyomorúságotokat megcserélné, mérjétek a ti javatokat a favágóéhoz, a kiket magatok körül gyakran láthattok, húzzatok az erdőben keztyü csizmát kezeitekre és ti is uraknak fogtok látszani magatok és a hegylakók szemeiben.

Apostoli levelem farsangi hangja pedig meg

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ne téveszszen benneteket, mintha a Cánai mennyekző körül mulatoznám magam is, hanem gondoljatok e helyett a skorpió féregre, a mely ha nagyon is szerfelett üldöztetnék, mérgét entestébe fúrja, avagy a hörcsögre, a mely kenyerefogytával — akasztófa humorában — felakasztja magát.

Báró Feilitschban is nyomortársatok

Pál apostol.

A Bükk- és Mátrahegységben folytatott mészipar szervezéséhez.

Irta: *Csoma Gusztáv.*

Borsod—Gömör—Heves vármegyék erdészeti egyesületének f. évi szeptember hó 17-én Rimaszombatban megtartott közgyülése elé a következő indítványt terjesztettem:

„Ismeretes, hogy a Bükk- és Mátrahegységben fekvő erdőbirtokokon régi idők óta meszet égetnek a selejtesebb tüzifával s ezt a meszet tengelyen szállítják le ezen hegységektől délre elterülő alföld községeibe.

Tekintve azt, hogy ezen iparág és az azzal kicsiben való kereskedés évszázados multtal bir és hogy úgy az erdőbirtokosokra, a meszet égetőkre, az elárusító kis emberekre, de a meszet fogyasztó nagy s gazdaságilag mindig fejlődő alföldi közönségre is fontossággal bír, továbbá hogy ezen mészipar nagyobb arányu szervezés nélkül áll fenn: indítványom az, hogy ha a jövő évi tavaszi közgyülésünk Egerben tartatnék meg, ennek a kérdésnek méltatása tüzessék ki ott megvitatásra. Kéressenek föl a Bükk- és Mátrahegységben működő erdőtisztek, hogy statisztikai adatokat gyüjtsenek arra nézve, mily mészmennyiség az, mely évenkint az egész erdőbirtokon a mostani mészégetési rendszer mellett termeltetik; hogy a mészégetéssel s annak eladásával foglalkozóktól tájékozást szerezzenek a tekintetben, hol nyer ezen mész értékesítést? Igy tájékozást lehetne szerezni azon piac bizonyára óriási arányairól, mely a Bükkben és a Mátrában termelhető mész befogadására kinálkozik.

További kérdés, hogy az igy körvonalozott piacon nem lenne-e megállapítható községenkint az évi mészszükséglet, hogy ezen számok egybevetéséből kitünjék, nem jóval nagyobb-e a mészszükséglet, mint a mennyit ez idő szerint termelnek és széjjel hordanak.

Ezt tekintve, oly kérdés ez az ottani erdőgazdaságokra nézve, mely megérdemli a vele való foglalkozást.

Mint a hogy a gyáros kezére jár a gyártmányait a közönséghez továbbító kereskedőnek s mindketten jobban boldogulnak: úgy érdemes lenne egyesületünknek felkarolni ezen ügyet és tanulmányozni azt, hogy az erdőbirtokosok tüzifakészleteinek jobb értékesíthetése érdekében mit lehetne tenni a mészégetés módjának gazdaságosabbá tételére, hogy szükséglet esetén nagyobb tömegü mész produkáltatnék, mi mellett több kisember is foglalkoztatható lenne és ez által a szorgalma révén boldogulni akaró népnek ezen igyekezete előmozdíttatnék; mit lehetne ezen mésztermelés és a fogyasztókhoz való szállítás *szervezése* érdekében tenni?

A jövőre gondolva, ha ezen iparágnak fejlődése révén az építkezések nagyobb arányokat öltenek, beállhat azon eset, hogy oly nagy lesz a mészszükséglet, hogy — ha az említett vidéken fekvő erdőbirtokon minden, gazdasági terv szerinti vágásnak ezen célra szánt tüzifája teljesen és a mészégetésre a leggazdaságosabban is felhasználtatik — a produkció nem lesz képes fedezni a szükségletet.

A nagyobbszámu építkezés egyébként a népesség növekedésével és a kulturális haladással már most is együtt jár.

Vessünk egy tekintetet a Bükk- és Mátrahegység fekvésére s gondoljunk az önálló gazdasági berendezkedésünkből eredhető ipari fejlődésre!

Minthogy ezen indítvány a legközelebbi közgyülésen leendő tárgyalásra előlegadtatott, a kérdés megvitatását előkészítendő, még a következőket kivánom az érdeklődőkkel e helyen közölni. Midőn föltevettem az indítványomban rejlő eszmét, a mész-kinálat és kereslet összegyeztetése lebegett szemeim előtt, mely minden okszerü gazdálkodásnál elsőrendü szükség. Hittem és szentül hiszem, hogy egyesületünk a mészipar fejlődésének, gazdaságos üzésének hivatott elbirálója és irányitója lehet mindenkor, mert igen sok tag és szaktársunk számos gyakorlati kérdést vethet fel erre vonatkozólag. Az életből merített tapasztalatok legyenek azon apró drágakő szemcsék, melyek magát a mészipar kérdését hasznossá, előnyössé, értékessé csiszolják. Hiszem, hogy megtaláljuk a módját annak, hogy a mészégetéshez szükséges tüzifának szállítása s értékesítése és maga a mészipar úgy az erdőbirtokosokra és a mészégetőkre, valamint a mészfogyasztókra az eddiginél előnyösebb és okszerübb legyen.

Ha a feladat megoldásánál a részletekre térünk át, első sorban azon kérdés merül föl, hogy az érdekelt erdőbirtokosok mindegyikénél olyanok-e a viszonyok, hogy az eddigi rendszer mellett a mészégetésre szánt évi fahozam egészben nem értékesíthető?

Erre nézve tájékozást nyerünk ha az ezen erdőbirtokokon működő szaktársak e lapok hasábjain vagy az elnökséghez intézendő iratban tavaszi, Egerben tartandó közgyülésünk előtt nyilatkoznak e tekintetben s közlik egyuttal azt is, mily mennyiségü mész égethető ki fájokkal és az ez idő szerint — mely községekben szokott eladatni, továbbá, hogy a tüzifafuvarosok s mészégetők — tájékoztatás után hogyan fogadják a szándékolt szervezést.

Két szomszédos erdőbirtok kedvezőtlen viszonyait módomban van alább vázlatosan előadni. Ez oly helyzet, melyen egyesületünk akciója segíthet.

A Coburg hercegi *cserépvári* erdőhivatal ugyanis eddig képes volt egy, cserépfalusi lakosokból álló, mésztársulatot

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tüzifával ellátni. Ezen tüzifát cserépfalusi fuvarosok szállították a mészkemencékhez, a termelt mészt meginf cserépfalusiak szállították le az alföldre s ott kicsiben: buzáért, szalonnáért stb. — szakajtó számra is — eladták. A mészszel megrakodott fuvarosok természetesen napokon át távol voltak otthonuktól.

A nyugatról szomszédos *szatmári püspökségi* erdőbirtok *zsérci* erdőhivatalában a vágások most oly helyre kerültek, hogy ezek fahozama legnagyobb részének kiszállítását megkönnyebbítendő, ezen erdőhivatal a közig. bizottsághoz fordul, hogy az erdőtörvény 178. §-a alapján a Coburg hercegi uradalom Hór-völgyi csinált magánutja hatóságilag megnyittassék. A közigazgatási bizottság határozata a zsérci erdőhivatal javára döntvén el az ut ügyét, most 1906. év végéig 10,200 ürméter tüzifát, s ismeretlen mennyiségü haszonfát szállítanak le a Hór-völgyén a zsérci erdőhivatalból, azon az uton, melyen a Coburg hercegi erdőhivatal egyik üzemosztályából évenkint 4300 tömörköbméter fahozamot volt képes kiszállítani. Minthogy mindezen fatömegek kiszállítása majdnem kizárólag a Cserép faluban élő fuvarosokra vár, valószinü, hogy sem az egyik, sem a másik uradalom nem lesz képes évi hozamát az erdőről lehozni, mert a cserépvári erdőhivatal második üzemosztályából kikerülő mintegy 3800 tm³ évi vágástét szintén cserépfalusi fuvarosok által szokott kiszállíttatni.

Ezen nehézségekre való tekintettel a Coburg hercegi uradalom az elsőfoku határozatot megfelebbezte, mert egymagában nincs módjában saját fahozamai értékesítését sem biztosítani.

A helyzetet — ha nem sikerül módot találni a mésziparnak az eddiginél jobb szervezetére, komplikálja még azon körülmény is, hogy a zsérci tűzifa egy részét egy második cserép-falusi mésztársulat vette meg, hogy ugyanazon völgyben, melyben a Coburg hercegi tüzifával folyik a mészégetés, szintén meszet égessen. És ezen állapot még éveken át fennállhat.

Az itt vázolthoz hasonló esetek, — hogy t. i. a fuvaroserő elforgácsolódik egyrészt a faszállítással, másrészt a mésznek messze vidékekre való elhordásával, — más erdőbirtokon is okozhatják azt, hogy az évi fahozamok kiszállítása fennakad, s e miatt azok nem értékesithetők. Ily viszonyok között eléggé indokolt oda módositani az eddig kifejlődött rendszert, hogy a hegység tövében lakó fuvarerő azon része is, mely eddig mészkereskedéssel foglalkozott, a fahozamoknak az erdőből való kiszállításánál találjon keresetet, a mész elárusitása pedig a mészkemencéknél eszközöltessék, oly módon, hogy a fogyasztók összeálliva, annyi fuvarost küldjenek ki mészért, a hányan az előre megrendelt, s lehetőleg pénzzel fizetett mennyiségeket képesek az illető községbe szállitani.

Miért ne történhetnék meg az is, hogy a mészégető-társulatok összeköttetéseket keresnek a nagyobb épitkezések mészszükségletének ellátására!

A kérdés csak az, hogy egyesületünk a mésziparnak ily irányban való szervezését, a beérkezendő vélemények alapján folytatandó tárgyalás végén szükségesnek és keresztülvihetőnek találja-e, mert ha valahol, úgy e téren a kezdeményezőnek jó szándéka elenyészően kevés, mig egy testület nagy arányu aktiót fejthet ki, mely végered ményében közgazdaságunk hozzánk tartozó ágait virágoztatja föl, s ennek nyomában már a belső jólét emelkedése jár a kulturával fokozódó igények kielégítése által is. Nagy arányu akciót mondok, mert ha egyesületünk magáévá teszi a feladat megoldását, föl kell kérnie a közigazgatási szervezetet is a közreműködésre. Ezen lépésre a jogcimet megadja az, hogy produktiv téren kérjük a közigazgatás közreműködését az erdőbirtokosok és igen sok kisember érdekének előmozditására.

Magasabb álláspont alig képzelhető egyesületünk, de a közigazgatás számára is, mint az, hogy széles látókörével, s ha kell, egyesülten irányt mutat a kisembereknek, melyben haladva, jobb munkamegosztás által, idejük jobb kihasználásával boldogulásukat inkább elérhetik.

Annak a megállapitására, hogy a mésztermelésnél milyen mészfogyasztást tartsunk szem előtt, szükség van azon községek elöljáróságának közreműködésére, melyekbe a mész szállitása történik. E tekintetben a megyei hatóságok informáljék magukat.

Igy pl. dobszó utján kellene felhivni ezen vidék egyes községeinek lakosságát, hogy a községházán jegyeztessék elő magokat, ki mennyi meszet vesz évenkint. Egyszersmind az elöljáróságok véleményе kikérendő lenne arra nézve, hogy az igy előjegyzett mészmennyiségnek helybeli felfogadott fuvarosok által való szállitása nehézségekbe ütköznék-e, figyelembe véve azt, hogy a mészkimérés a hegyi völgyek elején könnyen megközelithető helyen szokott történni. Ezen adatok és vélemények e célra választandó bizottsághoz lennének beküldendők, s itt ezek, valamint az egyes erdőbirtokokon termelhető mészmennyiség ismerete mellett a kereslet és kinálat közötti arányból következtetést lehetne vonni a további eljárásra. Kijelölhetők volnának ugyanis azon községek, melyek egy-egy erdőbirtok mésztermelésére utaltatnának. Ha a keret igy elkészült, azontúl csak az lenne a teendő, hogy a mészégetők idejekorán értesitsék a fogyasztó községeket — bizonyos sorrendben, — hogy mely napon lesz a mészkimérés. A községekben pedig gondoskodni kellene arról, hogy ezen napokon felfogadott fuvarosok küldessenek ki a mészkimérés helyére, a fentebb emlitett előjegyzés alapján beszedett pénzzel, s ezeket egy megbizható községbeli lakos — némi honorárium mellett — elintézhetné.

A hol fogyasztási szövetkezetek vannak, mint például Cserép faluban, ott különösen nem indokolt már a nép azon szokása, hogy a mészzel vándorutra kél, s ezért cserébe életnemüt hoz az alföldről. A fafuvarozással otthon is talál keresetet azon időre, mikor mezei munkája nincs; sőt jobban jár, mert munkaidejét nem forgácsolja szé

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

életnemüjét pedig jutányosan beszerezheti a szövetkezetben is. Ezenkivül a fogyasztó közönségnek is módjában van igy mészszükségletét biztosan beszerezni, mig most sokan egyáltalában nem juthatnak mészhez.

A munkamegosztás elvének általam fentebb vázolt alkalmazása jobb eredményhez vezet az egész vonalon, mint az eddigi rendszer.

A német vadász.

Igen tisztelt Szerkesztő Uram!

A Bécsben megjelenő „Weidwerk u. Hundesport" 250. számában *Ottokar Wöber*-nek egy közleménye jelent meg a következő cím alatt:

„Über die Heide im Herbst." Ebből a cikből mint jellemző *német hálát* a következő részt igtatom ide, hadd épüljenek becses lapjának olvasói is.

Vadászat közben ez a német egy leánnyal találkozik a ki ekkép üdvözli őt: „Jó napot kivánok," mire a német igy felel: „Ei gruss Gott Brechtel! Wohin?" „In die Stadt Förster!" „Dann gute Reise Brestal."

„Köszönöm szépen."

„Willst du mir wohl *Deutsch* antworten *du Untier!*" Förmed a leányra a német; a leány álmélkodva németül a következőket feleli: „Ih wurde in Nagyujfalu geboren und nicht in Schwaben. Ich bin eine Ungarin!" . . .

De a csattanóssa ennek a szépen megírt zöngeménynek csak ezután következik. A német vadászat közben elfárad, lefekszik és elalszik. Azt álmodja aztán, hogy a Mennyországban van az Úr előtt, a ki kérdezi tőle: „Honnan jössz?" „Ez időszerint Magyarországból." „Miféle nyelven beszélsz?!" „Németül és egy kicsit franciául," feleli a német. Erre aztán az Úr Péterhez fordulva ekkép szól: „Ennek az embernek minden büne meg van bocsátva, mert *a ki mint német, Magyarországon* szolgál, minden bünét már előre is több mint egyszer levezekelte.

No mit szól hozzá tisztelt Szerkesztő uram és mit mondanak hozzá azok, a kik azt állitják, hogy a német és cseh förszterek ha Magyarországba kerülnek, mind jó magyar honpolgárrá válnak!?*

Szerkesztő Uramnak maradtam kiváló tisztelettel

Zengg, 1905. december 27-én.

Nyitray Otto
kir. főerdész.

* Azt hiszszük, hogy Ottokar Weber úr s talán az idézett bécsi lap szerkesztője is még kiskorúságban szenved. Lehet, hogy egyik sincs még 40 éves . . . *Szerkesztő.*

Magyar erdőőrök.

„Addig él a nemzet, mig nyelve él."

A B. H. 1904. évi november hó 4-iki számának a „Vidék" rovata alatt a következő cikk jelent meg:

„Magyar erdőőrök. Első Magyarország cimü kassai lap november 1. számában olvassuk a következő érdekes sorokat:

A napokban fejezték be az erdőőri szakvizsgálatokat Sziklay Emil királyi erdőfelügyelő elnöklésével s Reinfuss Bódog és Pilássy Endre erdészek, mint vizsgáló-biztosok jelenlétében. A 33 vizsgálandó közül tizen visszaléptek. Egyrészt, mert a vizsgálat anyagából kellő mód nem voltak elkészülve, de főleg azért, mert a magyar nyelvet nem birják s magyarul a legelemibb fogalmakat sem tudják megértetni. A 23 vizsgázó közül 2 kitünő, 3 jó, 14 kielégitő, 4 elégtelen eredménnyel esett túl a vizsgálaton. És a számadatokat tekintve, nem lesz érdektelen, ha felemlitjük, hogy ez idén — 1880 óta, mióta Kassán erdőőri szakvizsgálatok tartatnak — először követeltek meg a nemzetiségi vidékről származó jelöltektől, hogy magyarul legalább a faneveket és az egyes főbb szakkifejezéseket birják felsorolni. És ez a kevés, a mit az államnyelv érdekében a vizsgázóktól kértek, ez a kevés is több embert vissza riasztott és az elbukottak száma is jóformán a tótajkuak sorából került ki. Sőt a csekély újitás, a mit szivesebben láttunk volna szigorúbbnak, terjedelmesebbnek, az árvavármegyei tótajkú jelölteket végtelenül elkeseritette, s az egyik, a ki a magyar nyelvet vevés mértékben sem birta, s e végett kénytelen volt visszalépni a vizsgálattól, a bizottság előtt elkeseredetten panaszkodott.

— „Uram! Hát a magyarok minket tótokat már egészen fől akarnak falni!"

A bizottság elálmélkodva hallgatta az ildomtalan kifakadást, a melyből erősen kiérezhető a pánszláv bujtogatás."

E cikk felett nem térhetünk napirendre először is nemzeti, másodszor szakszempontból.

Nemzeti szempontból azért nem térhetünk napirendre, mert a mint a fenti cikkből kivehető, az a gyakorlat még mindig fennáll, hogy nemzetiségi vidékeken a jelöltek más nyelven is letehessék a szakvizsgát, mint magyar nyelven. Már pedig, ha valaki magyar „*Erdőőri szakvizsgálati bizonyitványt*" óhajt elnyerni, elsősorban is ennek az **országnak államnyelvét** kell tudnia.

Ez a hibája a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg a földmivelési-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumnak már 1880. évi 25,347. sz. alatt kelt utasításának, de hibája a törvénynek is. Ezért kivánatosnak tartom, hogy az erdőtörvény reviziója alkalmával, a mit Tallián miniszter 1904. évi julius hó 29-én tartott beszédében szükségesnek ismert, a szakvizsgának magyar nyelven való letételének nyomaték adassék, mert az, a ki állami bizottsági elnök előtt teszi le a vizsgát, csak az állam nyelvén teheti le.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Mert például az, a ki Franciaországban vizsgálat bizonyítványt akar, annak csak nem fogják megengedni, hogy németül tegye le? Éppen így az, a ki magyar bizonyítványt akar, az tegye le a vizsgát magyarul! Tartozzék a jelölt akár a 17. §. alatt álló birtokosokhoz, akár magánosokhoz.

De kifogásolható szakszempontból is az idegen nyelven való vizsgázás, mert ellenkező esetben az altiszti állásokat idegenek foglalják el és a tősgyökeres magyar fiuk kiszorulnak miattuk, nem kapnak alkalmazást, azonkivül tág tér nyílik arra, hogy közénk telepedjék minél több olyan, kinek kenyere ugyanis magyar kenyér, de nem hazája a magyar haza, kinek nem érdeke a haza boldogulása. Ugyis elegen vannak azok, kik nem éreznek velünk együtt, sőt ellenünk vannak mindenben. Az erdészetnek szép nemzeti missziő is jutott osztályrészül. A nemzetiségi vidékeken sokat tehet a magyar tiszviselő, s vele együtt a magyar erdőőr is jó segédtárs a magyarosodás nemes munkájában, az idegen altiszt pedig valóságos kerékkötője ennek.

Saját szakunk szép missziójáit is teljesítjük és megbecsüljük akkor, ha magyar nyelvünket megbecsüljük s annak tudását az erdőőri szakvizsgálatoknál szigoruan megkövetelјük.

Imecs Béla.

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesülete. Alapító tagnak jelentkezett: Jólsva rend. tan. város. Rendes tagdíjat fizettek az 1906-ik évre: Imecs Béla, Mitske Gusztáv, Kachelmann Walser, Pauks László.

IRODALMI SZEMLE.

„A szőlőtőke helyes metszése és okszerü nyári kezelése" címen *Sáry Ákos* kir. szől. és borászati felügyelő *Kaposvárt* a napokban egy kis füzetet adott ki, melyben, a mint a brosura címe is elárulja, utbaigazitást ad a szőlőgazdáknak arra nézve, miként kell a szőlőt helyesen metszeni. Az okszerü szőlőgazdaság sarkalatos tétele, első kivánalma a szőlő hajtásainak helyes metszése, pedig az ország minden vidékén, különösen a kisebb szőlők tulajdonosai követnek el e téren számtalan hibát, a mi később mindég megbosszulja magát. A számtalan rajzzal illusztrált kis könyvet melegen ajánljuk mindazoknak figyelmébe, akik szőlőgazdaságot folytatnak, mert bizonyos, hogy sok praktikus és hasznos tudnivaló foglaltatik benne. Kapható fűzve egy koronáért szerzőnél Kaposvárt.

Tévedések a vadászati kihágások elbirálásánál.

(Kő.) A törvény intézkedése szerint tilalmi időben elejtett vadért, a vad neme szerint tarifális birság fizetendő, azonkivül még az elejtett vad lefoglalandó illetve a helyi szegények javára elkobzandó (1883. XX. t.-cz. 31. §.). Ez a törvény száraz intézkedése. *Egy kihágási eset alkalmából lapunk szerkesztőséghez fordultak tanácsért:* hogy, szarvasbika kivételes lelőhetési engedély folyamodása és annak elnyerése után az engedélyezési idő téves értelmezése folytán a *tulajdonos saját területén egy szarvasbikát ejtett el,* mire az elsőfoku közigazgatási hatóság 120 korona birságra és kártérítés cimén az elejtett szarvasért 150 koronában marasztalta el. Ezen itéletet a II. foku hatóság változatlanul, a III. foku hatóság pedig oly változtatással hagyta helyben; hogy a 120 koronát meghagyta, a 150 korona kártérítési igényével pedig a *sértett felet* — polgári perre utasította.

Érdemleges válaszunk, mivel ezt a vadászati törvény revidiálása alkalmával is figyelemre méltónak találjuk, a következőkben adjuk meg:

A kihágás tényálladékának megállapításánál az I. foku hatóság helyesen járt el, mivel a törvény nem tudása, vagyis a jelen esetben az engedély határidejének figyelembe nem vétele, a vétkesség megállapitására minemü befolyással sem lehet. A 150 korona kártérítés megállapitása, már aztán más kérdés. Ez már a jelen esetben nem csak jogtalan: hanem élénk világot is vet úgy az I-ső mint II-od fokon itélő biró úr jog és törvénytudományára, egyáltalában jellemző a magyar közigazgatás általánosan ismert, de különösen a vadászati ügyek elbirálásánál lábra kapott szokásaira. Egyik esetben a kihágások labyrinthusában eltévedt jámbor kihágót még számüzni is tudnák, másik esetben meg maga az itélkező kavarodik bele a §§-ok tömkelegébe úgy, hogy onnan még a felettes fő-fő foku hatósága sem tudja kihuzni, — mint ahogy, a jelen esetben is tapasztalható.

A törvény, az elejtett vadat elkobozni rendeli, de ha az bármi okból el nem kobozható lenne, nem rendelkezik, hogy helyette kártérítés állapittassék meg; olyképpen, mint jelen esetben az I. foku biró úr szakismerete és tudása egy szarvas húsát 150 koronára taksálja. Tisztelt I. foku úr! Drága ez a pecsenye, nem méltóztatik gondolni? Hisz' evvel a fáradsággal mindjárt 500 koronában is meglehetett volna állapitani. A tisztelt I. foku úr úgy látszik szarvaspecsenyét csak a „Hungáriában" ehetett és az ottani porciókhoz mérten állapithatta meg a csekély 150 koronányi kártérítést. (!)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szarvas húsának értékelése, nem az állat sulya szerint, hanem a forgalmi értéknek megfelelően a piaci ár szerint itélendő meg — az pedig 150 korona semmiesetre sem, legfeljebb 30—40 korona lehetne. De erre szükség nincs, mivel ez irányban törvény nem intézkedik; hanem intézkedik helyette a belügyminiszterium, az a melynek kötelékébe tartozó I. és II. foku hatóságnak ez esetben is beigazolólag, ez intézkedéséről még csak sovány sejtelme sincs.

A belügyminiszteriumnak az 1890. év junius hó 16-án 2802. sz. a. kelt döntvénye szerint: *„El nem kobozhatott hasznos vadért kártéritési összeg törvényes szabály hiányában egyátalán meg nem itélhető.“*

Kinek szól ez a rendelet? A vasuti bakereknek, vagy az I. és II. foku jogtudós úraknak? Azt kérdezzük az olvasóinktól. Pedig ez a rendelet csak a józan ész logikája és a törvény consequentiája.

A III-ad foku forumon, vagy is a hol ez a rendelet napvilágot látott, ott már érezték, hogy büzlik valami Dániában és a régi recipe szerint, meg is állapitották a diagnozist, hogy: *„irom neki Szabó János — s-pász“!* A nép vénei, az irástudók összejöttek és meghozták a végérvényes itéletet: *A 120 korona birság helyben hagyatik, ellenben a 150 korona kártéritési igényével a sértett fél polgári perre utasittatik stb.*

Méltóságos III-ad foku uraim! — Nem jól van ez! Egy rókán nem lehet két bőrt nyuzni, még ha a rókát — *kihágó* — urnak is hivják. Igaz, hogy *ex-lex* van de hát azért még nem szünt meg minden a világon, mert ugyanennek a hatóságnak egy korábbi évben vagy a belügyminiszteriumnak 1889. szeptember 27-én keltezve van egy 4530. számu döntvénye is még érvényben a mely úgy szól: *Vadászati kihágásnál, habár a panaszlott elmaraszlaltatott is, kártérités meg nem állapitható, ha ez iránt a vadászati jog tulajdonosa igényt nem emelt!*.. Hát ki a vadászati jog tulajdonosa? A 1883. évi XX. t.-cz. 2. §-a megmagyarázza. Ez már világos, jelen esetben a — *kihágást elkövető*, neki meg azt hiszszünk nem ment el az esze, hogy önmaga ellen kártérítést indítson, még ha tenné is, ennek a tárgy. jegyzőkönyvben nyoma kellene lennie, — de nincs, tehát szó sem lehet róla.

Ez a felületes eset nyilvánosságra került. Olvasóink gondolkodhatnak felette, de egyuttal elmélkedhetnek azon is, vajon hány ilyen eset fordulhatott elő eddig is — a miknek történetét az irattárakban raktározott poros acták takargatják.

Jelen esetben a kihágót azzal vigasztalhatjuk, hogy szerencsére van — abban, hogy a polgári pereket nem közigazgatásilag birálják el — s igy nyugodtan nézhet a polgári per elé, — bátran hivatkozhat közleményünkre, mert nincs a világon az a bíró, a ki a kifejtett törvényes indokaink és érveink alapján — marasztalná. Közigazgatásilag még megeshetne, hogy a szarvas árát 40 koronában, a felmerült költségeket pedig 110 koronában állapitaná meg valamelyik I. foku úr, hogy ön se járjon jobban, mint az a bizonyos — *mádi uriember!*

Rejtelmek az éjszakában.*

Irta: *Lakatos Károly.*

I.

Valamikor sokat jártam fegyverrel vállamon az erdők vadonát, rétek, mocsárok, puszták tájait — nappal, éjjel. A fekete sötéttel szunnyadásra hajtva fejemet — talán egy vakandtúrás halmára, avagy a zörgő haraszton, körülvéve a hallgatag, álmos rengetegtől, ahol tán mértföldnyi területen nem volt egy kunyhó, egy emberi lény, csupán magam, követve árnyékként kiséró hű ebemtől, mint Coóper vadászhőseit az indiánus kutya követé Amerika őserdeiben . . . Sok mindenféle emberrel volt dolgom, sok mindent láttam, hallottam, tapasztaltam a természetben, amik a szobatudós szemei, — füleinek örökre rejtve maradnak, titkaikba soha be nem hatolhat és sokat én is belőlük megmagyarázni máig is képtelen vagyok magamnak. És kalandozásaim közben nem egyszer tapasztaltam én is, hogy az állatok, különösen az *ebek* viselkedésében éjszakának évadán, *van néha valami különös*, valami absolute érthetetlen, meg nem magyarázható mozzanat.

Ott ülök például a vén tölgy alatt — hátam nekivetve kérges törzsökének. Előttem nagyobb erdei tisztás, körülvéve a sötét vadontól, melynek síri nesztelenségét, szellő zúgástól se érintett mély hallgatagságát, csak nagy ritkán szólítja meg az álmában felsiró madár panaszos csippanása, avagy legfeljebb a fenyves kuvik kacagja vihog bele olykor a fülelő nagy csendességbe; mely hangok majd közelebbről, majd meg távolabbról szállnak az érzékeny vadászfülhöz el — amint a légjárás idébb-odább kapkodja az elszaggatott, kirívóbb hangrészleteket. A sápadt hold sárga világával, ott ül a fekete erdei táj felett, bizonytalan, sejtelmes világossággot terjesztve a tisztás szabadjában, amely felett finom ködök, fehér párák szállnak által. Itt-ott mintha megakadna egy-egy foszlányuk a cserjék galyain, a törpe fák lombozatán, odatűzve a holdsugártól, melynek a sápadt a fényében aztán lassan feloszlanak, avagy szertezüllnek a légingás

* Mutatvány szerzőnek harmadik kiadás alatt levő vadászbabonák könyvéből.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A szerencse napja.

Irta: *Peklényi.*

Ebből a címből azt hihetné az olvasó, hogy én a *Hecht* bankházak megfizetett embere vagyok s elbeszélésem azzal fog végződni, hogy: „vásároljunk sorsjegyet a Hecht bankháznál, mert az igazi szerencse csak ott található fel.“

Pedig másként áll a dolog. Sorsjegyem nem volt soha, következésképp nem is nyerhettem azon semmit, hanem csak egy vadászélményemet akarom elmondani, a mi az adott körülmények között elég szerencsével végződött.

Junius hónapnak valamelyik napján — a napra már nem emlékszem, — kijött a rendelet az udvarból, hogy holnap két őzbakot kell bebeküldeni, mert Úrnapján táblát ad a nagyprépost, a melyre a városi összes notabilitások és katonatisztek meg lesznek híva, tehát arról az őzpecsenye nem hiányozhatik.

Amint ezt a rendeletet kézhez vette az én öreg erdészbarátom, rögtön felkeresett s tudatta velem, hogy holnap vadászni, és ha török-szakad két őzet lőni kell.

Kissé meghökkentem, mert rettenetes meleg nyár volt, hetek óta nem láttunk egy kalap nagyságú felhőt, a forróságtól a fű is ki volt száradva, harmat nem járt, tehát ebben a borzasztó szárazságban a kopónak sem volt szimatja s így a legvérmesebb reményekkel sem várhattunk eredményt a vadászattól, de hát az ellentmondás nem tűrő rendeletben világosan benne volt, hogy két őzet lőni kell, ez pedig akkoriban annyit jelentett, hogy ha a két őz holnap be nem jön, akkor az erdész úr talpára kötik az útlevelet. Abban az időben még az erdőkulturával nem sokat törődtek s az erdészt csak jágernak tartották, a kinek főkötelessége az volt, hogy az uraságot lássa el vadpecsenyével. Mitsem törődtek azzal, hogy alkalmas-e az idő a vadászatra, vagy nem. A mai előrehaladott korszakban már ezt a kérdést is könnyenyebben lehetne megoldani, mert az esteli és hajnali cserkészeten jó Manlicherrel nem is olyan nagy dolog lenne két őzet leteríteni, hanem akkor még sem a Manlicher, sem a cserkészet nem volt divatban, az előbbi még meg sem született, az utóbbit pedig csak a nagy urak gyakorolták, és mi akkori vadászok pedig a fáradságos kopózásra voltunk utalva.

Valaki azt az ellenvetést tehetné, hogy miért nem segítettünk magunkon azzal, hogy lesülésből lőttük volna az őzet. Erre azonban csak azzal felelek, hogy egy sem igazi vadász az, a ki lesből lövi az őzet, már pedig mi igazi vadászok voltunk s örökös szégyenfoltnak tekintettük volna, ha kisül reánk az, hogy őzet lesbe lőttünk, inkább szemben állunk a fenyegető veszélynek, semhogy vadásztisztességünkön csorba essék.

Mit volt tenni, másnap már hajnalok hajnalán indultunk az erdőre; szótalanul mentünk egymás után, elől az öreg erdész, utána én, leghátul meg Gergely a kopóvezető került. Midőn a tetthelyre értünk, az öreg utasított adott a kerülőnek, megmondván neki, hol és mikor ereszsze szabadon a kopókat; a mikor Gergely pár száz lépésre volt tőlünk, akkor az öreg hozzám fordult és sápadt arccal halkan mondá:

— Tudod mit! szükség törvényt bont, ha suta jön rád, csak lődd agyon.

— Az lehetetlen! felelém dadogva a meglepetéstől, mit szólnának ha . . .

---

hatalmán, szemmel meg nem fogható sejtelmes foszlányokra szakadozva szét.

Elgondolkozva merengek; majd lassan álomra hajlik fejem a pázsit bársonyára, nyugodt szivvel szenderegni át a holdsugaras, csillagfényes éjszakát a szabad természet ölén, hallgatag fűvek között, suhogva mesélő lombok zöld sátora alatt.

Hanem egyszerre csak megremegve, hideg borzadály futja át minden tagom s hirtelen tova röppen az álom varázsigéje kinyilt szemeimről . . . *Ebem,* a rendkivül intelligens, komoly vadászeb, melynek soha egy makkanását se hallani, — most felborzolt, szinte tüsként meredező szőrözettel ülve, elnyujtott hosszú-hosszú rémes hangon üvölt bele a sárga fényben rezgő csendes éjszakába, hogy szinte jéggé mered minden csepp vér ereimben a borzadálytól.

Mély megdöbbenéssel szemlélem hű állatom s vizsgálom a tért, de semmit, éppen semmit az ég alatt, felfedezni nem tudok! Itt-ott szentjánosbogár ragyog, mintha apró parazsakat szórt volna szanaszét valaki a fák alatt. Más semmi fel nem tünik. Nesz, avagy hang se veri át magát az erdőt megfekvő nagy hallgatagságon. Lomb se rezzen, szellő se sóhajt — — micsoda látás verheti hát hűséges állatomat! Micsoda misztikus hang avagy nesz érheti finom állati hallását abból, miket a rejtelmes vadon nyög ki magából, melyek meg sem is hallhatók, de megérthetetlenek is az emberi fül számára!

És a borzadályos üvöltés egyre hangzik, egyre belezúg rémítő erélyével az éjszakába. És én — nem tudom miért — *nem mérem* megszólítani ebemet . . . A hold egyre hanyatlik. Vesz a fény. Árnyak támadnak: fekete silhutok a fáktól körülállt erdei téren, melyek csak nyúlnak-nyúlnak, egyre nyúlnak — anélkül, hogy megmozdulna, inogna csak egy is közülök. Éjjeli lepke bársony szárnya csapja meg az arcomat; aztán valami elsuhan mellettem . . . talán denevér? talán kuvik? Isten tudja mi lehet. Látom, hallom a suhintását . . . A szentjánosbogarak még élénkebben szikráznak a fák alatt: mintha megannyi égő szem merevedne rám bűvöletesen, mint a kigyó tekintet.

Megborzong minden tagom, ám nyugodt szivem minden dobbanása — — „Váu vauuu . . .“ hangzik rémletesen, vonatottan, csaknem szakadatlanul tovább, a gyötrelmes ebüvöltés. De ime, egy pillanat s az erős, bátor eb nyöszörögve hull a porba le. Majd mint acélrugó dobja fel magát ismét s ádáz rohammal tör előre, miközben mormog, kurrog, nyikorog ebállattól eddig soha nem hallott különös és borzadályos hangokon! Aztán

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

— Semmit, vágott közbe az öreg, nincs az Istennek az az embere, a ki kettőnkön kívül megtudná . . .

— Már hogy ne tudná, hiszen a bakot a sutától minden ember megismeri.

— Csak hallgass te reám, tudod hogy állásommal játszom, de meg biztosítalak, hogy én a meglőtt sutából olyan bakot csinálok, hogy arra még az igazi szakértő vadász is nehezen ismerne rá, tehát nekem a legnagyobb szolgálatot teszed, ha a sutát is meglövöd s szavammal biztosítalak, hogy én is meglövöm.

Ezek az árgumentumok, különösen az, hogy az öreget szorítja a csizma, annyira hatottak rám, hogy megígértem neki, hogy a sutát is meglövöm.

Ezután szétváltunk egymástól s ki-ki indult a maga megszokott állásába.

Nemsokára hogy elhelyezkedtem, kezdtek a kopók ciholni a völgyben s a mint ezt figyelem, egyszer csak látom, hogy felettünk az oldalban megmozdul egy őzsuta, szökni készült a kopók elől, egyenesen az öreg erdész állása felé. No hála Isten! gondoltam magamban, csakhogy nem nekem kell rá lőni a sutára. Csakhogy örömem korai volt, mert senki sorsát ki nem kerülheti. Igy jártam én is, mivel az őz útközben egyet gondolt s megállt hallgatni a kopók csaholását és úgy találta, hogy legjobb lesz a vágásnak menekülni, fordult egyet s egyenesen előttem akart átvágni. Én éreztem, hogy elhalványodok s roppant kellemetlen érzés vesz rajtam erőt s nem is bántottam szegényt mindaddig, míg a vágás közelébe nem ért, de midőn láttam, hogy most már egy pár pillanat alatt elmenekül, feltámadt bennem az öregnek adott szó ereje, rákaptam a puskát, s azt mindkét szememet hirtelen megfordulva lábaimhoz rohan ismét, mintha üldözné valami láthatatlan rém, valami félt ellenség. Félelmében minden szőreszála fölegyenesedik a bőrén s szinte ölembe hull nagy testével!

Fegyverhez kapok — de im, az eb ismét előrohan. Beleharap ádáz gyülölséggel, vak dühvel valamibe, a mit én nem láthatok: *marja a semmit!* Aztán két lábra áll, mint a hogy az éhes farkasok küzdeni, marakodni szoktak egymással. Összekapaszkodik *valamivel* — úgy tetszik: mintha neki is volna támaszkodva. Aztán — nem tudom én, a fületm hallucinálnak-e, de fogak csattogását, marakodás zaját hallom és borzasztó küzdelmet látok a — *semmivel!* . . . Végre egy pillanat s villámként sujtódik a földre le — mintha legyürte volna valami — bátor ebem, majd a fájdalom hangjaival: szükölve, reszkető tagokkal rohan lábaimhoz.

Én belelövök a levegőbe — a semmibe, mert nem tudok fölfedezni egyebet: semminél! A fülemet se érinti semmi nesz, semmi zaj, csak a lövés moraljik a bérceken tova, mind távolabbra és távolabbra rohanva.

E közben megnő az árnyék a fák alatt. A silhutok mind hosszabbra s hosszabbra nyúltak el innenről is, míg végre összeérnek egymással s terjengő feketeséggel burkolják be a tér szabadját . . . A hold lassanként lehanyatlik a csillagos mezőnyről s a sápadt sárga fényt sejtelmes sötétség váltja fel.

behunyva, eldurrantottam. A lövés után vagy 10 másodpercig ki sem nyitottam a szememet, jól esett magamat abban a gondolatban ringatnom, hogy hátha elhibáztam. De nem így történt! Szegény suta, ott feküdt a vágás szélén, az úton elterülve. Roppant bántott a dolog, de igyekeztem lelkiismeretemet megnyugtatni azzal, hogy ezen ténykedésemmel csak az öreg erdész iránti kötelességemet teljesítettem. Ebbeli töprenkedésemben segítségemre jött a Gondviselés s figyelmemet áttereite a kopók muzsikájára, mely remekül hangzott felém, sőt kis vártatva már azt is kivettem, hogy egészen nekem szorítják a vadat. Úgy is volt, mert rögtön előttem termett egy kapitalis bak, melyet minden gondolkozás nélkül úgy kamarán gyujtottam, hogy azt sem tudta szegény, miként szállt el belőle a pára. Ez már jólesett. Megvoltam magammal békülve, kivált midőn azt is megláttam, hogy a sutáért sem volt kár, mert egy vén meddő volt.

Mindjárt ott termettek a kopók, de jött az öreg erdész is, ki midőn megtudta, hogy megvan a két őz, a nyakamba borult és örömében össze-vissza csókolt, de midőn meglátta a baknak a remek tiszta aggancsát, kissé őt is elfogta a vadászirigység s azt mondta:

— No, ez már én rám jöhetett volna.

De nem értünk rá soká tanakodni, mert sürgősen a dologhoz kellett látni. A kopókat megkötöztük, a kerülőt pedig a sutához nem is eresztettük, hanem elküldöttük csanalat szedni. Ekkor megkezdődött az operáció azzal, hogy az öreg elővett a tarisznyából egy kis fürészt s azzal lefürészelte a sutának a koponyáját akként, a hogy a bakét szokták az agancs végett s épen így járt el a bakkal is, melynek az agancsát rögtön a tarisznyába

Ezután — nem tudom én, a füleim hallucinálnak-e, de fogak csattogását, marakodás zaját hallom és borzasztó küzdelmet látok a — *semmivel!* . . . Végre egy pillanat s villámként sujtódik a földre le — mintha legyürte volna valami — bátor ebem, majd a fájdalom hangjaival: szükölve, reszkető tagokkal rohan lábaimhoz.

Én belelövök a levegőbe — a semmibe, mert nem tudok fölfedezni egyebet: semminél! A fülemet se érinti semmi nesz, semmi zaj, csak a lövés moraljik a bérceken tova, mind távolabbra és távolabbra rohanva.

E közben megnő az árnyék a fák alatt. A silhutok mind hosszabbra s hosszabbra nyúltak el innenről is, míg végre összeérnek egymással s terjengő feketeséggel burkolják be a tér szabadját . . . A hold lassanként le-

Én pedig a hátra levő hosszú-hosszú éjen elmélkedhettem az előttem lefolyt jelenet megfejtésén. Kereshettem a helyes magyarázatához a támpontokat — sorbavéve logikát, természeti bölcseletet; kutatva állat psichologiai igazságokat, avagy e legszabadoncabb észjárás segélyével próbálva a „stoff“ nélkül való — és úgy látszik, magában mégis erőt rejtő — misztikum titkába hatolni.

Aztán bele próbálom élni magamat a föltevésbe, hogy csupán hallucináció: szem és fülkáprázat, tehát egy nagy érzéki csalódás volt az egész. Avagy a lélek láza: fiziologiai káprázat talán?

Hanem ezt a hitet nem tudom ráerőszakolni magamra . . . Tovább szál tehát a kutató gondolat, míg a „stoff“ — nélkül való világ titkaihoz eljutok vele . . . Ez a keresett keret talán. Csupa homály, csupa kód ugyan itt minden még, de itt-ott világító sugárt is vélnek felfedezni rejtelmes sféráiban . . . Tényleg azonban, „titokból csak titok áradhat“ felém. Nincs és nincs számomra kielégítő felelet még, hiába! Szivembe rejtve megmarad a párhuzam közt lebegő határozatlanság tovább is; tagadni nem merek, de meg se is nyughatom. Nem tudok eligazodni!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

csúsztattam. Azután a fűrészt gondosan eltéve, kivette a vadászkést, felhasította a sutát, az általi a szügyig az ismertető részeket eltávolította, szóval a kizsigerelést ép úgy végezte, mintha szegény pára bak lett volna. Hasonlóképen végzett a bakkal is, úgy hogy igazán szakértői szemnek kellett volna lenni annak, a ki az egyikre rá merte volna fogni, hogy ez suta volt. A kerülő által hozott csanállal betömtük a kiürített gyomrot s hűvösre húzva, sürün betakartuk galyakkal, a kerülőt pedig elküldtük a vadászházhoz rendelt kocsiért, meghagyván neki, hogy a vadakat szállítsa rendeltetésük helyére.

Mi pedig egész vigan, hisz — jól végezvén dolgunkat — leheverésztünk egy fa alá, hogy a magunkkal hozott szalonna és egy kis parmarogóból álló reggelinket elfogyaszszuk.

Reggelizés után az órára pillantva látjuk, hogy alig 6 óra, pedig csak 10 órára rendeltük a kocsinkat. Már most mit csináljunk addig? Az öreg kisütötte, hogy legjobb lesz, ha átmegyünk a Gyöngyvirág-oldalba, mert ott mindig sok a róka, ő majd elvezeti a kopókat, én pedig addig elállok. Úgy is lett, felkerekedtünk és ballagtunk, de útközben találkoztunk egy másik kerülővel s ez megváltoztatta tervünket. Átadtuk a kerülőnek a kutyákat azzal az utasítással, hogy a Nagyfertőlápának nevezett erdőrész tulsó oldalán bocsássa el, mi pedig az innenső oldalon állunk el. Leglöbbnyire kettesben szoktunk vadászni, tehát mindkettőnknek meg volt a maga megszokott és kiválasztott állása s azt minden szó nélkül foglaltuk el, most azonban, hogy az én állásomra nézve megállottam, megszólalt a hátam mögött az öreg:

— Ma neked már eléq szerencséd volt, s úgy látszik, hogy a te állásodat keresi a vad, engedd meg, hogy most én maradhassak itt.

— Szivesen öreg! felelém, s azzal mentem tovább az ő állását felkeresni.

A kopóvezetőnek nagyot kellett kerülni, az idő pedig kezdett igen meleg lenni s már én is eluntam magam, midőn a szemközti oldalból káromkodás és jajgatással vegyes kopó-ciholás ütötte meg a fülemet. Nem tudtam elképzelni, hogy mi lehet ott s a mint mereven figyelek, hát látom, hogy 7 darab vaddiszno ugyancsak tolja magát felém. A két első öreg után öt süldő kullogott felém. Már nem érkeztem patront cserélni, tehát a két öreget eresztettem utjára, mivel 6-os serettel úgy is keveset árthattam volna nekik, hanem az egyéves süldőkből kiválasztottam a két legszebbet s azokat egy tapodtat sem eresztettem tovább. Remek két lövés, de remek az eredmény is. Az öreg erdész bátyám mikor meglátta őket, így kiáltott fel:

— No ócsém! máma csakugyan nagy disznóba vagy.

Hirtelen feltörtük a disznókat s egy közelben lévő szénégetőt elküldtünk a vadaskocsiért, a mely még akkor nem indult haza felé s a disznókat is felpakolták az őzek mellé s Gergely kerülővel útnak bocsájtottuk őket.

Az öreg erdész bácsit nagyon bántotta az én szerencsém, különösen, hogy nekem átadta a helyét, azért minden áron kárpótolni akarta magát. Egyre hajtogatta, hogy még ma neki lőni kell valamit s ez okból forszirozta, hogy a Gyöngyvirágoldalt rókára hajtassuk meg. Én nem mondhattam ellent, csakhogy az volt a bökkenő, hogy a kopóvezető kerülő még nem volt elő. Tanakodtunk, hogy mi baj érhette, mert puskaszót nem hallottunk, tehát kivan zárva, hogy meglőtte volna magát, de azért a körömindenütt széles e hazában, ahol csak pásztor-féle létezik, — csak egy feleletet kapsz kérdésedre:

„Valami látás veri az állatot" — mondják.

És nincs rá eset, hogy uszitanák, avagy szólítanák az ebet ilyenkor. A subát, gúnyát fejére húzza a pusztak fia, s *tetteti* az alvást, mintha nem is érdekelné a dolog...

Vadászember, aki sokat éjszakázik kint a szabadban, nem egyszer szem- és fültanuja az ilyen rémes jeleneteknek, minőkről egyébiránt a városok kőhalmazai közt élő „mindent tudók" még csak halovány fogalommal se' birnak — és ha mondod is nekik, leglöllebb lemosolyogják „babonás hiszékenységedet", „rémlátomásodat", állván némely tudások dolgában nagyon kevés etikai sö rendelkezésükre — a nagyképüsködő észjárason kivül, abból is többnyire hiányzik az *Isten*. Pedig aki a mindenség sok titkot nagy és csodás összfoglalatában tájékozni óhajt, búvárszeme Isten nélkül semmit meg nem láthat, meg nem érthet; szelleme a sejtelmek s kételyek viharzó tengerének labdajátékául van elkárhozva! A mindenben szétosztott, szent atomjait mindenben érvényesítő és mindent megillető *magasztos szellem* számbevétele nélkül, minden u. n. tudomány és hypothesis egy nagy őrület kifolyása csupán, mely végeredményében *meghasonlik önmagával*, mint az áruló Júdás, ki megtagadta mesterét.

II.

Más és épen nem a rejtelmek, megmagyarázhatatlan titokzatok motivumaihoz tartozó mozzanat az, ha a mocsaras, ingoványos rét és tóvidék elszálló párait, gőzét látja az állati szem, melyeket egy-egy elfutó szél úgy megtáncoltat, mintha megannyi fehérlepedős kisértetek volnának. A nádas, a sás zizegő hangjait, az álmában megrebbenő vizimadár szárnya zaját messzire elkapkodja a szél; emberi szem általi alig kivehető fénycsillagocskák rezzennek meg a dágvány titkos világába: bolygó *„villik"*, csalóka „lidércek"; melyeket az ebállat megsejt, *meglát* roppant távolokból. Alakok, emberi szemnek alig feltünő fantomok, ködfoszlányok táncolnak meg a szellel... az eb jól látja. És éjszakán át úgy megri a puszták ebje, a tanyát őrző bátor Cerberus, hogy borzalom hallani.

„Talán az éles állati szem felismeri a szállingó *foszlányos párák halálfejeit*, melyeket a hold deleje, az éjszaka varázsa szí ki a mocsár dágványából" . . . Ki tudhatja!

Tényleg néha a kutyák oly borzasztóan üvöltenek, nyögnek, vinnyognak, hogy azt kárhozat, rémület hallani és úgy rémlik, mintha a távolból valami utálatos, vonatott hörgés, rikolás, elhaló lárma hallatszanék . . .

Ha a puszták fiát megkérdezed e felől — a Hortobágyon, a szegedi, kecskeméti, félegyházi pusztákon, s

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kodása és jajgatása gyanusnak tűnt fel, tehát elhatároztuk, hogy felkeressük. Épen indulni akartunk, midőn sántikálva és nagyvéresen megérkezett közénk s szegény keservesen panaszolta, hogy a mint a kopókat az oldalba vezette, azok észrevették a disznókat s neki iramodtak, húzták, vonszolták őt is, de láncostól el nem eresztették, nehogy valamibe felakadva megfojtsák önmagukat, tehát bele tapodott a vezetéklánccba s ez volt a veszte, mert a csizmájára bogozódott a lánc, a kutyák pedig elrántották s mindaddig szánkáztatták lefelé azon a köves oldalon, míg egy fába meg nem akadtak. Már csak az én lövéseim után tudta magát megszabadítani úgy, hogy a fa által fogva tartott kutyákat egyenként elereszt gette. Bizony szegény nagyon össze volt törve, de midőn az eredményt megtudta, úgy megörült, hogy rögtön vállalkozott arra is, hogy a jövő hajtásban is ő ereszti szabadon a kopókat. Most már kiki állását foglalta el. Nekem már nem is lehetett reményem sem ahhoz, hogy még valamit lövök, de ha egyszer üldözi az embert a szerencse, annak útját állani nem szabad. Én is így tettem, vártam türelmesen, még pedig nem ok nélkül, mert egyszer csak látom, hogy egy vörös frakkos koma ugyancsak vitorlázik felém, én pedig örömömben olyan üdvlövéssel fogadtam, hogy az életébe került.

Hogy erre mit mondott az öreg erdész bácsi, azt már nem írom le, de hogy nem valami épületes dolog volt, azt úgy is gondolhatja az olvasó.

Épen féltizenegy óra volt, mikor haza értünk, de már akkor ott várt bennünket a kasznár kocsisa azzal az üzenettel, hogy tessenek lejönni kártyázni, mert itt van a szolgabíró úr.

Rettenetesen ki voltunk álva. Hiszen nem is tréfa dolog az, mikor az ember hajnali 3 órától 10 óráig folyton talpon van és a rekkenő hőségben mássza a hegyeket, de az sem tréfa ám, mikor a vadászembert kártyázni hívják. Mert én még nem ismertem olyan igazi vadászt, a ki kártyázni ne szeretett volna, tehát fáradtan is kapva-kaptunk a meghíváson, hirtelen átöltözködtünk és $^1/_4$ óra mulva a kasznáréknél voltunk.

Minthogy nekem igen véknyan volt aprópénzem, megkérdeztem a társaságot, hogy nagyban megy-e a játék? mert én akkor nem játszom, de ők megnyugtattak, hogy egy hatosnál magasabb vizit tenni nem lehet. Letelepedtem tehát közéjük, azonban az öreg erdész bátyám figyelmeztetett, hogy ne fogjak hozzá, mert a kinek a vadászatban olyan szerencséje volt, mint nekem, annak a kártyán okvetlen veszíteni kell.

Csakhogy jól tartja azt a magyar közmondás, hogy a régi próféták mind meghaltak, az újaknak meg nem ér a jövendölésük semmit, mert az én öreg bátyám jövendölése sem vált be, amennyiben mindig nyeresége voltam.

Mikor ebédelni hívtak, épen cukassza volt, tehát még azt ki kellett játszani. Az öreg bácsi osztott, s makk 21-re erősen kóstáltatott, de én két ászra adtam. Az öreg befagyott és én remekül húztam a kasszát. Erre oszt' az öreg is kifakadt ekképen:

— No ócsém! máma csakugyan napod van.

Ebben már igaza volt, mert begomboltam tőlök 47 forintot, ami akkoriban jólesett egy ifju kebelnek.

De még ez mind semmi, hanem délután megérkezett az a kerülő, a ki a vadakat szállította a városba, s el-

Amit nem tudunk, ami *egyelőre* kifürkészhetetlen, az még kicsinylő kacajjal nem illethető balgamódra. Csak a tudatlanság használja az olcsó gúnyt elpalástoló mezül.

Visszatérve az állatoknak a vadászok és pásztorfélék által oly gyakran tapasztalt u. n. *„látására"* és *„rémlátására"*, — én sokszor megkísérlettem ez irányban valami pozitív megállapodásra jutni: megmagyarázni magamnak a dolgot. De hiába! Az áthatlan sűrű fátyolt föl nem lebbenthetém a rejtelmek világáról, mint ahogy ez másnak se sikerült idáig, amennyiben a dolog lényegébe csupán *okoskodásokkal* behatolni nem is lehet. Annyi azonban világos lett előttem azzal összefüggésben, hogy az *állatok pszihologiai és fizikai életében mélységes titkok rejlenek*, s hogy az jórészt terra inkognita terület még — sok más egyébbel együtt, az emberi tudás számára. A tudatlanság (vagy mondjuk: elfogultság) mindjárt ott kezdődik, midőn az állatoktól megtagadjuk a *lelki kifejezés* legfényesebb simbólumát: az *észt, szellemet*... Ez nagy hazugság a nagy, a bölcs alkotó szellemmel szemben, s nagy igazságtalanság az ily módon lefokozott magasabb értelmű lények rovására — és még akkor is megbocsáthatlan, ha indokait az isteni megváltás szép eszméjébe véljük is begyökeresedettnek, mely szerint szent jelentőségére nézve csak „Isten hasonlóságára teremtett ember"-t illethet?...

Végre is az összes lények felett — melyek közül *„illetékességénél fogva"* az emberi lény „kiválik" (mondjuk ezt), — ha létezik, amint hogy léteznie kell a bölcs alkotószellem szent eszményének: akkor miért nem foglalhatnának helyet abba az eszményi régióban az *összes lények* legalább is *ideális értelemben*? Végre is *Flammarion* szellemében szólva — *éppen nem bizonyos az*, hogy a földi csillag hatalmas „ura" az ember volna a minden kétségen kivüli egyetlen megkülönböztetett: „kizárólagosan kiválasztott" lénye a nagy mindenség miliárdnyi, minden képzeletet meghaladó számos világának, annak a roppant, még a legábrándosabb regionak, melyből annyi csodás, emberi észnek behatolhatlan őrjitő titokzatosság s rejtelem árad felénk . . . Aztán ki tudhatja: a virágnak, a fának nincs-e lelke azért, hogy néma, szótalan? Hogy nincs szive, s érzékteien (?) — de van ébrenye, himpora, s vágya az *ég felé!* Végre is az élet megnyilatkozása alig veheti a szivből eredetét, hisz' akkor a sólyom kegyelmezne a galambnak, az apagyilkos létadójának . . . A szív az *érzések* hajléka, mely lehet gunyhó, avagy fényes palota. A lélek *csillag*, mely független tőle, s a *létet* adja meg csupán, s aztán vissza vágy saját honába, ha int a nagykaszás . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

mondta, hogy a nagyprépost igen érdeklődött a vadászat eredménye után, s midőn megtudta, hogy a megrendelt özeken kivül még két vaddisznó is van, s hogy mind a négyet én lőttem, úgy megörült, hogy örömében leküzdötte mesebeli fösvénységét és nekem egy láda trabukó szivart küldött.

Rá is gyújtottunk azonnal, s cigaróbó pipáva* füstöltük a világot.

Hej! de más idők is jártak még akkor, mint ma.

***

A vadászati törvények rendelkezéséhez képest február hó 1-től kezdve augusztus hó 15-ig beáll az általános tilalom a vadászható vadakra nézve, a törvény által megjelölt fajokat kivévén, melyhez képest legfeljebb csak vizi madarakra és a ragadozó fajokra durranhat a fegyver.

A vad még mindig a jól védő helyeket kedveli, s csakis enyhébb napokon vált ki nyiltabb helyekre.

A dúvad nemi ösztöne ébredezni kezdvén, éjjel-nappal szimatoló utban van. — A *medve* e hóban még vackán sünyit, a *borz* azonban enyhébb időjárás alkalmával ki-ki járogat tanyájáról. Egyébként a szőrmések és szárnyasok tartózkodási helye ugyanaz, mint a mult hóban volt.

E hó elejével a *farkas*, és *róka* erősen koslat. A *hiúz* e hónapban szintén pacsmagol, valamint enyhébb idővel a *vadmacska*, s az apróbb dúvadak is. A *nyest* folytatja a párzást; a *vidránál* is felébred a fajszaporitás ösztöne. A *nyúl* már java bagzásban van. Kedvező időjárás mellett e hó vége felé a *fogoly* és *császármadár* párokra oszlik; azonképen a *szárnyas ragadozóknál* is fellép a fajszaporitás ösztöne, s párzani kezdenek. — A *holló* tojáshoz készül, valamint a *szarka* is, de sőt a *sasok* is kezdik a nőstényeket hajkurászni, a mi szintén a párosodás jele. — A jó *szarvastehenek* itt-ott már ellenek; kölyket vet a *borz* is (3—5 darabot), valamint a felette káros *sündisznó* is; nagyon gyenge időjárás mellett a *nyúlfiadzások* sem ritkák (2—4 darabot.)

E hónap legkritikusabb a vadállományra nézve, miért is ez nagy gondozást igényel, a szóróhelyeket, etetőket, egy pillanatra sem szabad üresen hagyni. E mellett nem kevesebb gondot kell forditani a mindennemü szárnyas és szőrmés, valamint a kétlábu tollatlan vadpusztitók irtására és fékentartására. — A dúvad mérgezése folytatandó, kivált oly helyeken, hol *farkasok* jelentkeznek, mert különben az őzállományból alig marad még hirmondó is. — A rókára hajtásokat csak azért tegyünk, hogy azok földsáncaik közé meneküljenek, onnét tacskókkal, s az ujmódi ratler kutyákkal (Foxterier) puska elé kiűzhetők, vagy kiáshatók legyenek; de leseken is kell ellenük próbálkozni és a csapóvasakat is igénybe venni. — Természetesen a *héja-kosarak, karó-csapdák*, s más egyéb fogó eszközök, valamint az *uhu* is folyvást alkalmazásban tartandó. A jelentkezni kezdő *nagy sasokra* lődög mellől, s éjjeli cserkészetek segélyével kell próbálkozni. — Jó idő jártával a befogott *foglyokat* ki lehet eresztení, a verekedő, vagy fölös kakasok azonban letarkózandók. Friss hóesések alkalmával a szokásos ellenőrző szemléket szorgalmasan folytatni kell, mert a friss hó az a csalhatatlan nyitott könyv, a melyből a beleirt hieroglifek révén az ügyes vadász sok mindenről kaphat fölvilágositást. — A hol van, — a vadászatok befejeztével időt kell szentelni a kártékony *üregi nyulak* pusztitására is, *szénkéneggel*, s lövéssel.

Vadászatok Pusztavacson. *Fülöp Szász Coburg Gothai* herceg Ő kir. Fensége pusztavacsi vadászterületén a téli hajtóvadászatokat cserkészettel egybekötve december hó 4-ikétől 10-ikéig tartották meg. A vadászaton a fenséges *vadászúron* kivül részt vettek; fia *Lipót* herceg Ő kir. fensége, *Ágost Lipót* Szász Coburg Gothai herceg Ő kir. fensége, gróf *Breda Victor, Szapáry Péter* és *István* grófok és báró Gromon Dezső, azonkivül a vidék intelligentiája és az uradalmi tisztikar. Terítőre került: 2 dámlapátos, 1 nyársas, 4 dámtehén, 2 borju, 1681 mezei, 11 üregi nyúl, 3 róka, 153 fácánkakas, 74 fácántyuk, 58 fogoly, 5 vadpulyka, 1 erdei szalonka és 23 különféle szarvas. Összesen 2018 darab.

Az ezidei vadászat eredménye más évekével összehasonlitva, nem mondható kielégitőnek. Az ok abban keresendő, hogy május és junius hó beállott erős záporok és jégesők a fiatal nyulakban és a fácáncsibékben nagy pusztitást vittek véghez.

Pusztavacs, 1905. dec. hó 31-én.

Kellner Viktor.

Lőjegyzék a borsodmegyei *szilvási* uradalom (lovag *Wessely Lajos* tulajdona) erdeiben 1905. évben elejtett vadakról.

Szarvasbika 30 db., szarvastehén, üsző és borju 88 db., őzbak 12 db., vadkan 6, róka 58, vidra 2, kóboreb és macska 24, kártékony szárnyas ragadozó 42 db. Mindezek lődijában kifizetett az urodalmi pénztár 2100 koronát. Tenyésztésre elszállitottak idegeneknek az év folyamán 10 db. szarvastehenet és 4 db. szarvasbikát.

Szilvás, 1906. január hó.

Vadászüdvözlettel
Péczer Mihály,
erdész.

Vadászmondások.

Lakatos Károlytól.

Puskát, pipát, vizslát:
Okos kölcsön nem ád.
Nem vadász, ki megszegi
Ezt az ősi regulát!

A jó puska olyan, mint a jó asszony:
Soha csütörtököt nem mond . . .

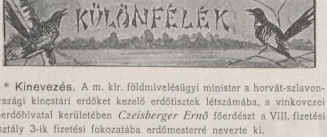
A melyik vadölő „füles“ szalonkát lát,
Dicséri a fogoly kukorikolását,
Azt hiszi a snelfről: békával komázik
S hogy a nádi vérēb ugyanezzel párzik:
Ha nincs is négy lába,
Ép is a veleje:
Bagolytudománynyal
Van tele a feje.

Jó lövőnek golyón a szeme.

Eb szag után, vadász nyom után igazodik.

Az igazi nemes vadász a puskát sohasem téveszti össze a mészárostaglóval . . .

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

* **Kinevezés.** A m. kir. földmivelésügyi minister a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtiszték létszámába, a vinkovczei főerdőhivatal kerületében *Czeisberger Ernő* főerdészt a VIII. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába erdőmesterré nevezte ki.

* **Törpe népjafok.** Ismeretesek a belső Afrikában nem is oly régen felfedezett törpe népek, a melyeket már Herodotosz, sőt már Homérosz is említ, de a melyeket egészen a tizenkilencedik század második felég a mesébe tartozóknak hittek. Pedig teljességgel olyanoknak találták őket az európai utazók, a milyeneknek a régi görögök, többek között Arisztotelesz is leírta. Alacsonyak, éppen nem a négerekhez hasonlók, hanem szürkés-barnák, vékony ajkuak, hasonlók a hottentottákhoz, a kikkel együtt állíttólag a sötét világrész eredeti őslakói voltak. Ezeknek a negritókhak és akku-akkáknak azóta több másuk akad. Már előbb ismertek törpe népfajokat a kelet-indiai Malakka-félszigeten és az Anadamáni-szigeteken. Most pedig Dél- és Közép-Amerikából jön hasonló hír. Hondurasz köztársaság legfélreesőbb hegyei között él egy törpe nép, a melynek férfiai százhusz centiméternél soha sem nagyobbak, az asszonyok pedig még kisebbek. Vadászatból és halászatból él ez a nép, de állítólag a szalmafonásban is igen ügyes. Ezeknél még kisebb az a népfaj, a mely állítólag dél-amerikai Uruguay államban él. Átlag száztiz centiméter a nagyságuk. Ezt a népfajt is az őslakosság maradékának tartják. Ismeretes, hogy igen sok tudós szerint a mi földrészünk északi szélén is törpe népfaj lakott, a melyet a germánok csak igen nehezen tudtak meghódítani és a melynek elkeseredett harcairól mondák és regék is maradtak.

* **Papirmellény a hideg ellen.** Tudvalevőleg már régóta foglalkoznak azzal az eszmével, hogy a nyári elviselhetetlen hőség ellen jó lenne papirosruhában járni. Az eszmét egy francia valósította meg, és mivel célszerűnek bizonyult, utánzókra is akadt. Anglia tovább megy egy lépéssel és ha a párisiak a papirosból készült ruhát a hőség ellen használják, Crabbe londoni szabó ugyanazt a tél hidege ellen tartja célszerű mellény eszköznek. Legutóbb ugyanis szabadalmat kért egy hideg ellen szolgáló, papirosból készült mellényre, amely olyan könnyű, hogy egy levélboritékban mint értéknélküli minta küldhető. A mellény az anyagára való tekintettel rendkivül olcsó és valóban megfelel e célnak, mert a szövetmellény alá huzva, rendkivül meleget tart.

* **A tirannozaurusz.** Két amerikai tudós, Henry *Osborne* tanár és *Browne* dr., az amerikai természetrajzi muzeum igazgatója, érdekesen irnak most arról az óriás megkövesült ősállatról, a melyet Montanában találtak. Szerintük ez a tirannozaurusz az ősidők képzelhetetlenül óriás, félelmes állata.

Mikor ez az óriás állat, irja a két tudós, körülbelül nyolc millió évvel ezelőtt az ősidők rettenetes dzsungeleiben élt, jó harminc tonnát nyomott. A talpa mintegy négyzetlábnyi területet födött el, de azért a lába nemcsak iszonyu erős, hanem ügyes és mozgékony is volt, mert olyanforma alakja volt, mint a mai madárlab, három rengeteg ujja volt előre és egy hátrafelé. Az óriás hátgerincének tiz hüvelykes volt mindenütt az átmérője és a felső lábszárcsontjának meg hat láb a hossza. Az állat egész hossza valószinüleg negyven láb körül járt. A tirannozaurusz, a többi prehisztorikus állattól eltérően, igen jól tudott a két hátulsó lábán járni és ebben a helyzetben viaskodni. Elülső lábait használta védelemre és áldozatát a fogával szaggatta szét. Az állkapocs csontja három-négy láb hosszu volt és voltak egy láb hosszu fogai is. A föld történelmében soha meg nem újult és meg nem újulható jelenetek játszódtak le nyolc millió évvel ezelőtt, a mikor a tirannozaurusz, minden állatok királya uralkodott itt. Harminctól egész nyolcvan lábnyi hosszuságura megnőtt ilyen óriások járták csordákban a földet és ejtették rémülettbe még a náluknál nagyobb dinozauruszt is. A tudósok azt hiszik, hogy a dinozauruszok faja az egész földön egyszerre halt ki, mint a hogy más ilyen nagy állatfajtánál már bebizonyosodott ez a katasztrófa. Az ilyen rengeteg állat, a melynek fogai csak egy bizonyos fajta táplálkozásra valók, ha más életviszonyok közé kerül, nem élhet meg tovább.

* **A gyümölcsfák gyanta, mézga csorgása.** Csontárosainknak egyik leggyakoribb és legköznségesebb betegsége a gyanta, illetve mézgacsorgás, a mely a milyen gyakori, éppen olyan veszélyes is, mert a fának azon része, hol a csorgás fészkel: tönkre megy.

Eddig a gyümölcstermelők rendszerint azon radikális módszerrel véltek a csorgó fákon segíteni, hogy az illető beteg részt a fából egyszerüen kivágták. Ez az eljárás azonban nem helyes, mert a fa utóvégre a sok sebkeztéhen satnyul el és megy tönkre.

Ezen esetben is, mint mindenféle gyógyászatnál, a baj oka után kell először is kutatnurk s csak akkor, ha azt felfedeztük, előzhetjük meg kellő védelem, vagy gyógyíthatjuk okszerü orvoslás által.

A mézgacsorgás leginkább az őszibarack, sárgabarack és mandulafákat szokta meglepni és onnan származik, hogy az illető fának bő nedvkeringése, a kéreg valamelyes betegsége következtében akadályt szenved egyes részeken.

Ilyen kéregbetegségek lehetnek az üszög, nagyobb vágások, hasadások, horzsolás, nyulrágás. Ezért legelső sorban, különösen fiatalabb csontosoknál, magát a kérget kell óvnunk s akkor már-már megakadályoztuk a mézga csorgását is.

Jól tudjuk azt, hogy a kérget nyáron át a forró napsugár, télen pedig nem annyira hideg, mint a szél támadja meg; de legnagyobb ellensége a tavaszi száraz szél.

A forró nyári napsugár ellen legjobb szer a meszelés és a karónak oly módon történő leverése, hogy az a törzsnek a nap ellen kellő árnyékot nyujtson. Ugyanezen okból, de különösen hogy a fa tövét megvédelmezzük a napsugártól, igen tanácsos a fa törzsének nyáron át deszkából valamelyes védelmet nyujtani legalább is olyan magasságig, a hová a lombok árnyéka ki nem terjed; de minden esetre szükséges, hogy a tövének legalább is néhány deszkadarabbal, fa- vagy cserépzsindelylyel nyujtsunk némi védelmet az égető sugárözön ellen.

A meszelést legjobb áprilisban végezni és pedig ha kell, úgy ismételtem, mert a mészkéreg a fa kérgán mintegy ruhát képez s tudjuk azt saját testünkről, hogy a napsugár ruhán keresztül soha nem éget úgy, mint ha puszta testünkre esik. E mellett a mész fehér lévén, a napsugarakat nem nyeli el, hanem már szine következtében is visszaveri.

A téli és tavaszi szelek ellen ugyancsak a mészkéreg nyujtja az egyik védelmet s e célra a fák törzsét tél kezdetén szoktuk bemeszelni. A másik védelmet pedig nyujtja a szalmával vagy fenyőgallylyal történő könnyed beburkolása.

Ezen elővigyázati rendszabályok alkalmazása azonban csak csökkenti, de nem akadályozza meg föltétlenül az említett csontárosoknál a mézga folyását, mert azok akkora hajlandóságot mutatnak erre a betegségre, hogy gyakran elegendő egy régebben levágott alsó ág csomósodása, hogy a nedvkeringést zavarja s ez által valahol mézgacsorgás keletkezzék.

Ilyenkor a beteg helyet nem szabad kivágnunk, hanem érvágást kell rajta eszközölnünk s ez által már majdnem biztosra vehetjük, hogy fának megmentettük.

Ha a gyanták valahol gyülemleni látjuk, akkor igen éles késsel két-három-négy vágást teszünk függélyes irányban a kérgen, és pedig jóval a beteges hely fölött kezdve s azon keresztül és jóval alatta végezve, egymástól egy-egy centiméternyi távolban. Fiatal, vékony törzsü fánál egy vágás is elég.

Az érvágás kell, hogy a kéreg egész vastagságán keresztül hasson, mert csak így szünik meg annak feszültsége.

Az érvágás márciustól augusztusig mit sem árt és beheged. Azon-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ban mosnunk vagy oltóviaszszal a vágás helyét bekennünk nem szabad, inkább két rész friss trágya és egy rész agyaggal mázoljuk be vastagon, mert ez a réteg reped, de a viasz nem.

Krenedics Ödön.

Szaktársak! Ha hirdetéseket küldtök valamely lapba, ne feledkezzetek meg a Magyar Erdészről sem; tudjátok, hogy az semmiféle támogatásban sem részesül s csupán az előfizetési és hirdetési díjakból tartja fenn magát.

Szarvaskoponyákat vasból, fából, zinkből, valamint természetes koponyákat is; kerek vagy faragott agancstáblákat, talált agancshoz illő agancszárat, kifogástalan felszerelési munkát, ugyszintén mindenféle agancsot, szarvat a legolcsóbban ajánlanak:

WEISE & BITTERLICH Georgswalde, Csehország.

Vasból készült szarvasagancsok és szarvasfejek külső dísznek, 10 12 és 14 águ, teljesen természethűek. Szarvasagancsból készült karos gyertyatartók, lámpák, dohányzó asztalok, irószerek, képkeretek stb.

Egy teljesen uj

födeles automobil

eladó.

Bővebb felvilágositást nyujt **Vajda Barna,** u. p. **Csermely,** Mogyorosd, Borsodmegye.

Most jelent meg a selmeczbányai Főiskolai kör kiadásában **Tassonyi Ernő**

„Aki a párját keresi"

című érdekfeszítő regénye. Ára fűzve **4 kor.** Kapható továbbá bárhol hirdetett könyvek és zeneművek az eredeti bolti áron.

Székely és Illés

könyvkereskedésében UNGVÁRT.

A „Magyar Erdész" I. II. és III-ik évfolyamai 7 koronáért kaphatók a szerkesztőnél.

„300 ezer akáczcsemete kerestetik megvételre. Ajánlatok az évjárat és ár megjelölésével „Akácz" alatt a kiadóhivatalhoz kéretnek."

A tekintetes M. kir. állami Erdőhivatalok figyelmébe!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy a volt urbéresek és közbirtokosságok osztatlan állapotban levő, közösen használt erdőbirtokainak gazdasági ügyviteléről szóló s az ungvári m. kir. állami erdőhivatal által ujonnan átdolgozott s a földmivelésügyi ministerium által átnézett és jóváhagyott

Szabályzat

nálunk állandóan raktáron van és bármily mennyiségben kapható.

Felkérjük a tek. hivatalt, sziveskedjék ezen körülményt tudomásul venni és b. rendelésével mielőbb megtisztelni.

A szabályzat ára darabonként **50 fillér,** 100 darabon felül **40 fillér.**

Továbbá kaphatók nálunk az **erdőkezeléshez** szükséges **összes nyomtatványok.**

Megrendelésre készitünk hivatalos levélboritékot és fejezettel ellátott ivrétű-papirokat s mindennemü nyomtatványokat csinos kivitelben a legjutányosabb árak mellett.

B. rendeléseit várva, maradtunk

teljes tisztelettel

Székely és Illés

erdészeti nyomtatványraktára Ungvárt.

Borsod-Gömör-Kevesmegyék Erdészeti Egyesület-ének alapszabályai *Szénássy Béla* egyleti pénztárnoknál Jolsva (Gömörmegye), egy koronáért kaphatók.

ELEVEN NYULAT

vásárolok, hol nagyobb mennyiség fogható és fizetek **páronként 11 koronát.** Hálót kölcsönzök díjtalanul, csomagolást nem számitok. A vadbefogás vezetésére saját vadászomat küldöm.

F. HORAČEK

Wildexporteur Martinitz b. Starkenbach, Böhmen.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

20 elsőrangu éremmel kitüntetve.

Magyar magpergető gyár

Faragó Béla

cs. és kir. udvari szállító

Zalaegerszegen

tisztelettel kéri a magyar erdész közönséget, hogy erdei vetőmag szükségletének beszerzése alkalmával házagpótló hazai iparvállalatát az eddig is kitüntető módon megnyilatkozott b. pártolásában megtartani méltóztassék.

Hatóságilag engedélyezett csemete-kivitel Európa összes államaiba!

Erdei fenyő magot
a legmagasabb csiraképesség és szavatosság mellett ajánl.

Vörösfenyő magot
magas tisztaság és kitünő csiraképesség szavatolása mellett árustt.

Jegenyefenyő magja
gondos szakszerü átválelelésben részesült.

Feketefenyő magot
kitünő minőségben szállit, amely az idén nagyon olcsó.

Lúczfenyő magja
a Kárpátokból, elsőrangu termelési helyről származik és a legértékesebb, a mi egyáltalán forgalomba jön.

Mindenféle famagvakat
megbizható minőségben tart raktáron.

100 hold nagyságu saját tulajdonu kiséilet-telepek és erdészeti faiskolák mindennemü 1—4 éves belföldi és nálunk meghonosultasra érdemes külföldi tűlevelü és lombleveli facsemeték, élősövények, gyümölcsvadonczok tömeges termelésére.

500 hektoliter kitünő minőségü kocsányos tölgymakkot sikerült beszerezni, melyre előjegyzések mielőbb kéretnek.

Erdőtelki hasonmási pótlások mindenkor azon tulajdonos nagy kiterjedésü faiskolái és kiséilet-telepei vannak.

A HAZAI ipart és termelést pártoljuk.

46/1906. sz.

Faeladási hirdetmény.

Nagykükülló megyében fekvő Szász-Dálya község elad **1906. évi február hó 8-án délelőtt 10 órakor** a község házában megtartandó szóbeli és irásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen mintegy 1705 tm^3 mű és 6217 tm^3 hulladék fára becsült 1668 drb. tölgytörzset 23,300 kor. kikiáltási ár mellett. Bánatpénz 10% vagyis 2330 kor. Az irásbeli zárt ajánlatok elfogadtatnak a szóbeli árverés megkezdése előtt.

Az árverési feltételek a segesvári járási főszolgabirói hivatalnál és Szász-Dálya községi irodában betekinthetők a hivatalos órák alatt.

Héjjásfalvi vasuti állomástól 4—5 kméter.

Szász-Dálya, 1906. évi január hó 15-én.

A községi előljáróság.

Schuster János jegyző. **Gunesch Michael** községi biró.

36/1906. körj. sz.

Faeladási hirdetmény.

Miklóstelke község (Nagykükülló megye) elad **1906. évi február hó 9-én délelőtt 10 órakor** a község házánál tartandó szóbeli és zárt szabályszerü 10% bánatpénzzel ellátott irásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen a község határán a „Hinter dem Koppen“ nevü erdőből 110 drb. fürész-, de kiválóan dongafának alkalmas **tölgytörzset** a legtöbbet igérőnek.

A faanyag 257 tm^3 mű- és 313 tm^3 tüzifára becsültetett.

Kikiáltási ár 4270 korona.

Irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak. Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

A becslési jegyzék és az árverési feltételek a segesvári járási főszolgabirói hivatalban és a község irodájában betekinthetők.

Miklóstelke, 1906. január hó 17-én.

Az előljáróság:

Wizi s. k. körjegyző. **Schmidt** s. k. közs. biró.

Faeladási hirdetmény.

A farkaspataki volt urbéresek Farkaspatak község határában fekvő erdejének „B“ üzemosztályában mintegy 52000 ürméter bükkszén fára becsült

f á j a

nyilt és zárt irásbeli árverés útján el fog adatni.

Az árverés Nagybaár község házánál **1906. évi február hó 19-én délelőtt 10 órakor** veszi kezdetét,

A zárt irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt az illető árverési elnök kezéhez adandók be.

Kikiáltási ára 20000 korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

Utolsó vasuti állomás Mező-H.-Livádia kitérő. Az árverési feltételek megtekinthetők a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a farkaspataki volt urbéresek elnökénél.

Petrozsény, 1906. január hó 9.

Payer Arthur erdőgondnok.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Árverési hirdetmény.

A Csikbánkfalva közbirtokosság nevében alulirottak ezennel közhirré teszik, hogy a birtokosság tulajdonát képező „Lovászó patakok" nevü erdőrészben Csik vármegye közigazgatási erdőbizottságának 1427—905. erb. sz. engedélye alapján 167·15 k. holdon becsült 14610 m^3 gömbölyü

lúczfenyő haszonfa

20440 (huszezernégyszáznegyven) korona kikiáltási árban **1906-ik év március hó 6-án délelőtt 9 órakor** a Bánkfalva község házánál megtartandó nyilvános árverésen szó- és zárt irásbeli ajánlatok mellett a legtöbbet igérőnek el fog adatni.

A kikiáltási ár 10%-a bánatpénzképpen az árverést vezető bizottsághoz leteendő.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlatok szintén 10% bánatpénzzel vagy megfelelő óvadékképes értékpapirral látandók el és abban kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el, valamint az erdőség fatömege becsértéken alul eladatni nem fog.

Az árverési feltételek és a becslésre vonatkozó közelebbi adatok a közbirtokossági elnöknél megtekinthetők.

Csikbánkfalván, 1906. január hó 21-én.

Bálint Ferencz birt. jegyző. **Battár János** birt. elnök.

Faeladási hirdetmény.

A petroszi volt urbéresek erdejének „B" üzemosztályából a 388·81 kat. hold kiterjedésü összes **bükkfa tömege,** mintegy 100000 m. ürm., nyilt és zárt irásbeli árverés utján el fog adatni.

Az árverés Petrosz Nagybaár község házánál **1906. évi február hó 19-én délelőtt 9 órakor** veszi kezdetét.

A zárt irásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt minden tételre nézve különkülön az illető árverési elnök kezéhez adandók be. Kikiáltási ára: 31500 korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

A fenti összes faanyag az usztatásra berendezett patakon szállítható.

Utolsó vasuti állomás Mezőlivádia kitérő. Az árverési feltételek megtekinthetők a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a petroszi közbirtokossági elnöknél.

Petrozsény, 1906. január hó 9.

Payer Arthur erdőgondnok.

7—906. urb.

Faeladási hirdetmény.

Kisküküllő vármegyében fekvő Alsóbajom községi volt urbéres közbirtokosság eladja az 1905. évi vágatás területén levő 200 drb átlag 50 centiméter mellmagasságú átmérővel biró

tölgyfáját.

Ezen faanyagból a műfa kitesz 231·60 m^{3-1}, az ág és dorongfa kitesz 200·20 m^{3-1}.

Az összes faanyag kikiáltási ára 2796 K 48 f.

Az árverés **1906. évi február hó 7-én d. e. 9 órakor** fog megtartatni Alsóbajom községházánál.

Ajánlatok, melyekhez 10% bánatpénz csatolandó, az alsóbajomi volt urbéres birtokosság előljáróságához küldendők.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési feltételek a közbirtokosság előljáróságánál s a dsztmártoni kir. állami erdőhivatalnál tekinthetők meg.

Alsóbajom, 1906. január 20.

Moldován János jegyző. **Duma László** elnök.

17/906. E. sz.

Pályázat.

Alulirt uradalomnál egy

erdőgyakornoki állás

betöltendő 1200 K évi fizetés, 240 K lakbér, 12 m^3 tűzifa és külső munkáknál 2 K napidij javadalmazással. Az erdészeti főiskola teljes és sikeres elvégzése s a hegyi szolgálatra alkalmas ép, erős, egészséges testalkat és a román nyelv birása megkivántatik.

Kellően felszerelt kérvények alulirt cimre küldendők.

Belényes, 1906. január 23.

A nagyváradi gör. kath. püspökségi uradalom

Erdőhivatala.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

TÖMÖNTŐDE
A „MAGYAR ERDÉSZ" NYOMDÁJA

Van szerencsénk ajánlani a mélyen tisztelt erdész uraknak és erdőhivataloknak a következő **készletben levő**

erdészeti nyomtatványokat:

Üzemtervi nyomtatványokat
I. mintától kezdve XXIV/4. mintáig, *meritett papiron*, egy ív ára . . . . 10 fillér.

Üzemátvizsgálási nyomtatványokat
a kincstári vagy nagyobb üzemátvizsgálásokhoz XXV. mintától kezdve XXVIII. mintáig, *meritett papiron*, egy ív ára 10 fillér.

Ugyanaz a községi (kisebb) üzemátvizsgálásokhoz, a földm. min. 9600/1890. sz. rendelete alapján összeállítva, 1 példány (5 ív) ára *finom velin papiron* . . . . 40 fillér.

A községi (v. urbéri) **erdők üzemterve** (1879. évi XXXI. t.-cz.) 1 példány (6 ív) ára *finom velin papiron* 48 fillér.

Becslési könyv,
Próbafelvételi könyv,
Felmérési könyv
kötve, drbként 1·80 K.

SZÉKELY ÉS ILLÉS UNGVÁR

ALAPITTATOTT 1862.

Ajánlkozunk mindennemü

NYOMDAI MUNKÁK

készitésére gyors, pontos és csinos kivitelben a legjutányosabb árak mellett.

Ajánlunk továbbá **hivatalos átiratokhoz** szükséges **ministeri, irodai** és **fogalmi papirokat**, ehhez való **boritékokat czímnyomással.**

Mindennemü nyomtatványokat, irodai, fogalmi és csomagoló papirokat, valamint iró- és rajzszereket gyorsan és pontosan szállitunk.

Levélbeli megkeresésre
mintát, árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küldünk.

KÖNYV-, PAPIR-, IRÓ- ÉS RAJZSZERKERESKEDÉS
NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Könyvtár, Sopron. Az Erdészeti Lapok digitalizálása a Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam Budapest-Borsodapátfalva, 1906. február 15. 22. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZAKLAP.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K
Egyes szám ... ... 1 K

Felelős szerkesztő és kiadó:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Vadászati főmunkatárs:
csikszentsimoni és ernyesi LAKATOS KÁROLY
Budapesten.

Országos szaktudósító:
remetei KŐVÁRY JÁNOS
Budapesten.

Előfizetéseket BUDAPESTEN elfogad ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése Muzeum-körút 2-ik szám.

Eddig nem voltunk főiskolások?

Kalje, 1906. január hó.

Mélyen tisztelt Szerkesztő úr!

Ismeretes mindnyájunk előtt, hogy a nagy közönség mily tévedésben van az erdőtisztviselők kvalifikációját illetőleg, kétségbe vonja szaktudásunkat és csak úgy elvétve akadnak egyesek, kik az erdőtisztikart intelligens és képzett tisztviselői karnak tartják.

A *Magyar Erdész*-ben többször volt szó erről a sajnálatos jelenségről, mely sok tekintetben akadály is az erdőtisztviselők anyagi helyzetének javításában.

Midőn tehát a *Magyar Erdész* és mélyen tisztelt Szerkesztő úr a napi lapokban is — sokoldalú elfoglaltsága mellett — egész odaadással fáradozik azon, hogy a nagy közönséget tájékoztassa erdészeti ügyünkről és az erdőtisztikar szellemi képzettségének meg nem felelő dotációjáról, — annál sajnálatosabb, hogy az *Erdészeti Lapok*, melynek szintén a mi érdekeink előmozdítása volna a hivatása, olyan kifejezéseket használ, melyek a közönséget régi, megrögzött nézetében még megerősítik.

Bizonyára olvasta Szerkesztő úr az *Erdészeti Lapok* januári füzetének bevezető cikkét, mely szószerint ezeket mondja: *E szaklap olvasói bizonyára tudják, hogy a mikor a selmeczbányai bányászati és erdészeti akadémiát* főiskolai szinvonalra *és a 3 éves tanfolyamot 4 évre emelték" stb. . . . Cserny Győző* alerdőfelügyelő pedig ugyanenezen füzet 72. lapján így ir: *„a selmeczbányai erdészeti akadémia még 1904-ben főiskolává emeltetett."*

Azt hiszem, nemcsak Szerkesztő úrnak, hanem minden egyes kartársamnak feltüntek ezen kifejezések, a ki csak olvasta azokat. Sőt bátran merem állítani, sok nem erdész ember is csodálkozott rajtuk. De legjobban csodálkozhatunk felette mi, erdőtisztviselők, kérdezve: hogyan irhat így egy erdészeti tanár, hogy használhat ilyen kifejezéseket valamely alerdőfelügyelő? Hát ők is alattunk akarják vágni a fát, kiket a nélkül is oly kevéssé méltányolnak? Ez az eljárás legalább is nem méltó hozzájuk. Vagy talán véletlenül csúszott ez a kifejezés a tolluk hegyére?

Hiszen nézzük csak, mit is irtak ezek az urak?

Azt, hogy *csak 2 év óta van főiskolánk*, s így most még nem igen vannak, csak ezután *lesznek főiskolailag képzett erdészek*. A nagy közönség pedig azt következteti ebből, hogy eddig csak szélhámoskodtak az erdészek, mert ime első szaklapjuk — mint legilletékesebb tényező — nyiltan hirdeti, szakemberek tollából, eddigi állításaik ellenkezőjét, még pedig ismételten.

Hát kérem, ez veszedelmes lekicsinylése mimagunknak úgy a nagy közönség, mint a *„leendő főiskolai képzettségű erdészek előtt."* Hiszen mi néhány ezren, kik erdészeti akadémiát végeztünk, szentül hittük, hogy főiskolát végeztünk. Talán maga dr. *Kövessy* Ferenc, *Cserny*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Győző és az *Erdészeti Lapok* szerkesztője is hiszi ezt? De hát akkor miért irnak igy?

Aztán sok hátránynyal is járhat az, ha saját szaklapjaink ilyen helytelen kifejezéseket használnak. Tessék elképzelni, Szerkesztő uram, az *Erdészeti Lapok* kardoskodik a mellett, hogy a mérnöki cimet mi is megkapjuk, a kik akadémiát végeztünk. Pedig, ha majd a cimek rendezésére kerül a sor, nehéz lesz akkor azt bizonyitani, hogy a kik 3 év alatt akadémiát végeztek, ép olyan képzettségűek, mint azok, a kik 4 évi főiskolát végeztek, mert ugyanazon tananyagot végezték el, csak az előbbiek nagyobb, az utóbbiak kisebb megterheltetéssel. Elővehetik majd az *Erdészeti Lapokat* ellenünk, s azt mondják: a kiknek főiskolai képzettségük van, azok megkapják a mérnöki cimet, a kik pedig az akadémiát végezték, azok nem. Hiszen szaklapotokban magatok is különbséget tettetek az akadémikusok és főiskolások között.

Nem fekszik ugyan előttem a legfelsőbb iratnak hiteles szövege, de nagyon jól emlékszem, hogy abban nincs szó semmiféle *„emelés"*-ről, hanem csak egy divatosabb, új elnevezésről, mert ez is, mint minden a világon, alá van vetve a „divat"-nak. Főiskola volt az mindig, a mint főiskolák a jogakadémiák, a magyaróvári gazdasági akadémia, az állatorvosi akadémia, a Ludovika akadémia, a bécsujhelyi katonai akadémia és mások. Csakhogy ezekről mindenki tudta, hogy főiskolák, addig a selmeczi akadémiáról — sajnos — sokan nem tudták. És most neki állunk magunk és lefokozzuk magunkat! Igy aztán küzdhetünk mindenféle cimért, jogért, még a XI. fizetési osztály eltörléséért is.

Még egyet! Miért is emelték 4 évre a 3 évi erdészeti iskolázást? Azért, mert a 3 éves tanfolyam ideje alatt mind a tanárok, mind a hallgatóság birkóztak a túlterheltetéssel. Ezt mindenki tudja. Mégis csodálatos, hogy erdészeti tanár is *emelés*-ről beszél; az pedig még csodálatosabb volna, ha az alsóbbrendű iskolából kikerült tanár a főiskolává emelt tanintézetben magasabb képzettségre akarná tanítani a fiatalságot, mint a milyenben őt annak idején részesitették.

Ime, mennyi fonáság jön létre, ha az igazságtól eltérünk, vagy nem vigyázunk a szóra oly helyen, a hol sulya van annak.

Mi különben folytassuk tovább érdekeink védelmét és világositsuk fel a közönséget ezután is!

Vagyok szerkesztő urnak teljes tisztelettel

kész hive

Majerszky István.

A közigazgatás egyszerűsítése erdészeti szempontból.

Az állami tisztviselők országos egyesülete által az államigazgatás egyszerűsítése tárgyában kiküldött bizottság előadójától, dr. Detre Lászlótól, egy nagyon figyelemre méltó előadói tervezet jelent meg *„A közigazgatás egyszerűsítése"* cim alatt.

Elolvasása után azonnal szükségesnek láttam, hogy állást foglaljunk mellette különleges erdészeti szempontból is.

A tisztviselők igazgatósága a tervezet előadóját előzőleg külföldi tanulmányútra is kiküldhette, hogy *„a fejlettebb közigazgatási rendszerek előnyeit megismerje s azokat a munkálat hasznára forditsa."*

A közigazgatás megujhodásának kitüzött célja az lévén, hogy az igazgatást egyszerűsítse, gyorsitsa és olcsóbbá tegye, annak a meglevő hivatalos tervezeten belül való életbeléptetését különböző feltételekhez köti az új tervezet, melyek között első alapfeltételül állíttatik fel

A protekció gyökerestől való kiirtása.

Erre nézve a magam nézetét e lapok hasábjain már kifejtettem s az általános tetszés, mit felszólalásom aratott, arról győzött meg, hogy a mi körünkben is a közvéleménynek adtam akkor kifejezést.

Ez az a rákfene az előadó szerint is, mely *„a tisztviselők nagy részénél a tiszta, lelkes ambiciónak útját vágja és a pesszimisztikus lelki állapotnak, a sértett jogérzetből fakadó elkeseredettségnek és nembánomságnak"* enged helyet.

Ez az állapot okozta, hogy a tisztviselők tetemes része már a választásnál nem a kormány pártja mellett foglalt állást, mert visszatetsző volt az, hogy mig a miniszterek többszörösen, törvényhozási úton is, mindig segitségére siettek a kézzel dolgozó munkásnak, addig a legszükebb köréhez tartozó szellemi munkásokkal nem törődtek. Már-már oda fajult a helyzet, hogy a kézi napszámosok keresete többre rúg, mint a szellemi munkásoké, a hogy azt szintén a „Magyar Erdész"-ben számszerűleg kifejtettem.

Persze a pártfogást keresők hajlongó serege mindig csak a minister kegyét igyekezvén keresni, szorgosan eltakarta előle az őt boszantható nyomoruságos tisztviselői helyzetet, tisztán csak egyéni előbbrejutásukon fá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

radoztak, elfelejtve azt, hogy magas polcon nem az egyén, hanem az általa képviselt alárendelt alkalmazottak összérdeke a döntő s ennek szószólójává kell szegődnie, ha az állásával járó magasabb követelményeknek megfeleini akar.

Az előadói tervezet szerint „a kinevezéseknél érvényesülő illetéktelen és jogtalan befolyás, *a protekció folytán a tisztviselő három vonathozásban szenved helyreállíthatatlan jogsérelmet.*“ Ugymint:

1. Gazdasági sérelmet szenved a tisztviselő, mivel a protekció *„illetéktelen beavatkozás a köztisztviselők életkiizdelmébe, a mi tisztességtelen versenynek minősíthető.“* Ez először azokra nézve áll, kik arratermettség nélkül, immorális fondorlatok útján az érdemesebb fölé kerülni törekednek, sőt e céljukat el is érik, a pártfogók pedig mint bünsegédek szerepelnek.

2. A társadalmi állás elleni sérelmet is jelent a protekció, mivel a mellőzött tisztviselő, a nélkül, hogy rászolgált volna, társadalmi tekintélyében szenved csorbulást, mely a köztisztviselőnél annak rangjától függ.

3. Közjogi sérelem követtetik el azon tisztviselőn, „ki munkássága, ügybuzgalma és szerzett tudománya dacára egy kevésbé érdemes tisztviselő kedvéért mellőztetik.“

Megszívlelendők a tervezet következő igaz kitételei is:

„Azzal, hogy a protekció valakit egy magasabb álláshoz akar juttatni, egyszersmind oly eredmény elérésére törekszik, hogy *egy más igényjogosult és pedig a legnagyobb igényjogosultsággal bíró az állást ne nyerje el.*“

„A protekció tehát jogtalan cselekmény, mert az éveken át tartó munkálkodással szerzett jogosultságot illuzóriussá teszi. S annál sujtóbb hatásu, mert *azok lelkületében öli ki az igazság érvényesülése iránti bizalmat, kik épen az igazság megvalósításában keresik életfeladatukat:* ezek a köztisztviselők.“

E bizalom megrendülése folytán *„az a felfogás fog tért hódítani és világnézetté alakulni, hogy a jog és igazság magasztos elvei csak az elméletben birnak létet, a való életben pedig csak az győz, kinek részén a nagyobb hatalom és bátrabb szemérmetlenség küzd.“* Ehhez csak azt kivánom hozzátolani, hogy a nálunk divó protekció bátran a törvényileg üldözendő cselekmények közé volna sorolandó.

A kereskedővilágban tapasztalható *„tisztességtelen verseny“* ellen tudvalevőleg a törvényhozási uton akarnak védekezni. A protekcióra nézve a tisztességtelen verseny jogismérvei, a mint látjuk, kétségtelenül megvannak. S ez itt még sulyosabb elbirálás alá esik, mivel a kereskedő becsapácsai ellen az érdekelt mégis védekezhetik, de a protekció pusztításának a mellőzött tisztviselő védtelenül ki van szolgáltatva.

A közmorálra való káros hatását a protekciónak — igen helyesen — abban látja az előttünk fekvő emlékirat, hogy legtöbb igényjogosultsággal bíró tisztviselők is kénytelenek protekció után nézni és „a tisztességtelen verseny résztvevőivé fajulni.“

S minthogy a protekciós rendszer titok nem maradhat, sőt — mi több — sokan el is dicsekszenek vele, *„az állampolgárok bizalma a hatóságok intézkedése iránt meginog* s a nekik nem tetsző intézkedés okát, a pártfogolt, nem képesített tisztviselőben fogják keresni s az ebből származó gyülöletet az állami szervezetre is átviszik.“

Oly igazság ez, melyet a közönséggel érintkező mellőzött tisztviselő úton-útfélen hallhat bizalmasan fülébe sugodosni s hiába igyekszik jobb véleményt előidézni, csak szánalmas mosolylyal tekintenek reá, mint a protekció áldozatára.

A minősítményi táblázatok szintén hathatós támogatói a protekciós rendszernek, azért *azok elejtését* méltán javasolja a tervezet, azon indokolással, hogy azok „állandó Damokkles-kardjaként lebegnek a tisztviselők sorsa felett. Nem megbizhatók, mert változó véleményt hoznak oly dolgok felett, melyek nem másíthatók. A minősítési táblázatok titkos volta dacára, jól tudják a tisztviselők, hogy felfogásuk, szaktudásuk és előadásuk, képességük változó jellegünek van feltüntetve, a szerint, a mint egyik vagy másik főnök enyhébb vagy szigorubb felfogással bir. *„E táblák tehát inkább a minősítő főnök jellemét tükrözik vissza.“* E táblázatok azért is mellőzhetők, mert a kinevezéseknél ugyis csak az utolsó időbeni bejegyzések vétetnek figyelembe.“

Azért — előadó szerint — e „minősítési táblázatokat teljesen pótolnák a központi hatóságoknál gyüjtött *szolgálati akták*, melyek a tisztviselők pályafutására vonatkozó nevezetesebb adatokat és mozzanatokat feltüntető hivatalos jelentésekből állanának.“ A hivatalos viszonyokban teljesen otthonos kéz irta le e szavakat. A minősítés még oly hivatalfőnök kezében is többé-kevésbbé veszedelmes fegyver, kit érdemei vittek fel e nevezetes polcra, de éppen a protekció hozott sok selejtes elemet itt is felszínre, melynek kezébe az életbevágó jog éppen nem való.

Közismert volt egy oly főnök, ki a bab s hasonló végzésű szavakat állandóan dupla b-vel irta a végén és saját feje szerint, túl téve magát a szabályon, értelmetlenül vágott neki a dolgoknak, míg e saját maga rakta hurkokba bonyolódva kibukott. Ismeretes volt egy más helyes ortografiával nem rendelkező olyan főnök, ki a helyes fogalmazványt is rosszra igazította ki; a szakmájában is általános elismerést aratott tisztviselője felfogását, ítélőtehetségét, sőt *irásbeli előadási képességét* degredálta, nyilvánosan hangoztatta, hogy tudományos képzettségü tisztviselőre nincs szüksége, csak azért, hogy egy ifjabb alkalmazottját előtérbe tolja, kinek rokona főbb állásban levő előljárója lévén, ily módon kiván maga is megint érdemeket szerezni a saját protegálására, mert hisz csak is ezen az uton juthatott és jutott eddig is feljebb.

De a szemérmetlen ledérség főkép abban rejlett, hogy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ezt nem is csak a háttérbe szorított tisztviselő, de mindenki tudta s vagy gúnyahotát, vagy bosszankodást idézett elő vele. De a pártfogolt maga is csak kárát vallotta előljárója túlbuzgóságának.

De ha azután ama *hivatalos aktákat* kutatnák, melyben a lenézett önállóan intézkedhetett is fényt vetett oly dolgokra, hol az élelmes vállalkozók az állam nagy károsodásával a hivatalfőnök ügyefogyottságát saját hasznukra fordították, akkor meg lehetne cáfolni tényekkel ama mondást: „a kinek az Isten hivatalt juttatott, észt is adott."

Hogy az ilyen a hivatalos tekintélyt s bizalmat menynyire emeli a közönség előtt, azt kinek-kinek ítélő tehetségére bizom.

Az előadói tervezetből még a következőket tartom felsorolandóknak.

Pályázati eljárás eltörlése.

Ez az erdészetnél már régebben megtörtént s kétségtelen előnye minden esetre, hogy sok irásbeli dolognak elejét veszi.

Ez eljárás Németországban ismeretlen s a kinevezés a hatóság előtt ismeretes tények alapján történik. A kinevezést az igényelheti, a ki a rangsorban legelől áll s ki ellen különös kizárási okok nem forognak fenn.

Ne higyje azonban előadó úr, hogy ez csodairként hat nálunk s hogy a német igazságos rendszert egy csapásra nálunk is meghonosítja és hogy „illetéktelen külbefolyás" nem fog működni. Sőt volt olyan főtisztviselő, ki nem is engedte meg e külbefolyást, de annál nagyobb protekciót gyakorolt maga csupa pajtáskodásból.

Annyiféle csalafintasággal, alakoskodással tudta magát miniszтere előtt kedveltté tenni, pártfogoltját előtérbe tolni, hogy találón ragadt rajta *„Fregoli"* neve, ki tudvalevőleg egy oly orfeumbeli szereplő, ki a közönség szeme előtt mindig uj és uj alakot vesz fel.

Nem riadt vissza jelöltje érdekében a hazudozástól, félrevezetéstől, ura becsapásától, sőt a legnagyobb rekordot azzal érte el, mikor az ellenpártfogoltat hivatalos hatalmánál fogva arra kényszerítette, hogy saját pártfogoltját segítse az állásba.

Egy másik hatalmas hivatalos állásban levő protektor, hogy egy sokkal érdemesebb pályázót elüssön, megnősített pártfogoltja érdekében vissza vonatta a pályázatot a miniszterrel azzal az indokolással, hogy az állást egyelőre be nem tölti, azután bekönyörgte a hivatalfőnöknél kegyeltjét, hogy az állást helyettesítse, míg utoljára is pályázat nélkül is végleg kineveztette. Az uj embert a főnök ugyan semmire nem használhatta, de ez azért hálából már-már kitúrta állásából s a katasztrófától csak az mentette meg a hivatalfőnököt, hogy egy jóbarátja került a miniszteri székbe. A pártfogoltra pedig oly csunya visszaélések derültek ki utólag, hogy majdnem állásába került.

Sok ilyen esetet tudnék felsorolni még. Az eddigieket csak annak megvilágosítására hozom fel, hogy a tisztviselők legéletbevágóbb érdekeivel mily könnyelmü, undorító játékot űz a protekció s hogy ez ellen nem biztosít az, hogy pályázat utján vagy a nélkül töltetnek-e be az állások.

Igaza van azonban az előadói tervezetnek abban, hogy *„a protekció uralma magát a közigazgatást, tehát a nemzet érdekét sérti."* Hisz nézzük csak, mi tette a kis Japánországot oly hirtelen nagygyá, legyőzhetetlenné minden téren? Az, hogy a protekciónak még a csirája is ki van irtva. Ott az egyes állásokra — minden személyi tekintet nélkül — az arra legalkalmasabb egyén kerül. Az egyes élethivatásra pályázók a biráló bizottság előtt egészen ismeretlenek, számozott cellákba helyeztetnek s dolgozataik csak az illető számmal ellátva kerülnek megbirálás alá, hogy a birálóra a személy zavarólag ne hasson. S a pályadíjat nyert csak azután lesz ismeretessé, ha az ítélet elhangzott.

A nemzet és az utódok, gyermekeinknek érdeke lebegjen tehát a családapák szeme előtt s ne engedjék saját ideiglenes előnyükért hazájukat még alacsonyabb nivóra sülyleszteni azzal, hogy protekció által kontárok kezére juttatják annak ügyeit s ez által a megélhetést még jobban megnehezítik saját nemzetségüknek, míg az arra termettek vezérlete alatt az ország sorsa fellendülne, felvirágoznék s annak nyomán bő megélhetési forrás fakadna. Ne vegyük ezt képzelgésnek, mert saját magunk összetartó akarata folytán elérhető az, ha fel tudunk müveltségünknél fogva oly magasra emelkedni, hogy saját orrunknál tovább lássunk.

Változtatás a munka- és hatáskörön.

Nagyon helyesen jegyzi meg az előadói tervezet, hogy *„nem lehet kizárólag a fogalmazási személyzetnek jogosultsága, hogy még a legegyszerübb és tömegesen előforduló blankettás fogalmazási munkát is saját-kezüleg intézze el. Már a közigazgatás olcsósításának szempontjából is helyén valónak látszik jogi és különleges szaktudást nem feltételező ügydarabokat kisebb képesitésü, tehát kisebb fizetésü tisztviselőkkel végeztetni."*

Szint ily helyt álló érvelés ez is: „A mai gyámkodási rendszer, melynek értelmében az alsóbb hatóságok a legjelentéktelenebb ügyekben is kénytelenek a központokhoz fordulni jóváhagyás és felhatalmazás végett, nem felel meg az adott viszonyoknak és a közigazgatás érdekének."

Ezért ajánlatba hozza az előadói tervezet, hogy a központi hatóságok (miniszteriumok s más központi hatóságok) ügyköre megszoríttassék. „Csak az irányítás, vezetés, felügyelet és a taxativ felsorolandó fontosabb ügyek legyenek a központ számára fenntartva. Ezért szükségtelennek is látszik, hogy a központi hatóságoknál kellő tapasztalat és gyakorlati ismeretek nélkül fiatalabb tisztviselők (segédfogalmazók, fogalmazók és titkárok) foglaljanak helyet." A miniszteriumok akképen volnának ujjászervezendők, hogy *„a központi legfőbb hatóságoknál, mint legkisebb rangu fogalmazási tisztviselők, miniszteri tanácsosok alkalmaztassanak."*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Hogy pedig a szükséges tapasztalat megszerezhetessék, az eddig egyoldalulag kiképzett központi és vidéki tisztviselők kicserélendők kölcsönösen és céltudatosan.

„Viszont kibővítendő az alárendelt hatóságok és hivatalok hatásköre és intézkedési joga.“ „Az alárendelt hatóságok és hivatalok élére csak hosszu gyakorlat folytán kipróbált és tapasztalt tisztviselők állíttandók.“

E mellett tágított hatáskör adandó s a kisebb tisztviselői állásoknak saját hatáskörben való betöltése.

„Elvként tüzendő ki, inkább kevesebb és kielégítően, mint sok és rosszul javadalmazott tisztviselőket alkalmazni.“

Ennek elérése végett főfigyelmet kiván fordítani előadó *a kezelési* személyzetnek a fogalmazási munkával való részleges megbizatására. Ennek illusztrálására szolgál, hogy míg az osztrák kormány azon panaszkodik, hogy *„megfelelően képzett irodai személyzet* nem áll rendelkezésére,“ addig rámutat más államok példájára, melyekben sokkal kisebb számu szakképzett tisztviselő van az egyes hatóságoknál alkalmazva, mint nálunk; viszont *elegendő számu irodai tisztviselő látja el az ügyek jó részét, a legjobb sikerrel.*

Az itt vázolt hiányok nagy mértékben meg vannak az erdészetnél is, s a javasolt javítások itt szintén felette szükségesek, sőt elkerülhetetlenek, ha a házi kezelést behozni akarjuk.

Pedig a házi kezelés mind az állam, mind a tisztviselők érdekében többé el nem kerülhető. Egy más előkelő helyen mutattam be a nagyközönségnek a erdőbirtokosoknak egy különleges esetből kifolyólag, miképen nyer a vállalkozó egy rendesen becsült, azután 86%-al a becsáron túlhajtott vágásterületen a legrosszabb viszonyok között is $1^1/_2$-szeres hasznot, egy 100,000 koronás üzletnél 150—160,000 koronát; s e lapokban tüntettem fel, mily nagyszerű fizetést juttat kisebb képzettségű alkalmazottainak is. Nos, bün s a legnagyobb mérvü könnyelműség volna elvonni e hasznot az államtól s annak képzett tisztviselő karától.

Mit látunk mostanság? — Legjobbjaink szakértelme, drágán szerzett felsőbb képesítése ott penészedik, kallódik el méltatlan munkakörben, az irodák irományhalmaza között, sok, más által is elvégezhető dolgokon rágódva. *A miniszteriumtól az erdőgondnokságig tulontúl van halmozva mindenki irodáskodással, mig a vállalkozó, alkalmazottaival károrvendve szüretel az erdőn s megmosolyogja a görnyedő hivatalnok szegénységét.*

Ha a kijáró központi tisztviselő lépten-nyomon azt látja az erdőn, hogy a tisztviselő gondos szeme nincsen sehol, unisono felhangzik a panasz: „Uram, nem lehet, ha éjjet nappá teszek, akkor sem tudom elvégezni a sok irka-firkát, legfőljebb külön szabadságot kell kérnem, hogy az erdőt is meglátogathassam.“ Nem egészséges állapot ez sehogy sem! Pedig nem is oly nehéz segíteni rajta.

Nekem egy évtizeden keresztül a kiterjedt erdő mellett 2000 holdnál több mezőgazdasági területem volt házi kezelés alatt, hol a folytonos utánnézés elkerülhetlen volt Az irodában két ügyes altiszt és egy gyakornok segítségével a munkát mégis el lehetett végezni s nem voltam a külső teendők ellátásában akadályozva.

Az iroda-személyzetnek ehhez hasonlólag való szaporítása az egész vonalon s a fent javasolt javítások behozása jelentékenyen gyorsítani s egészségesebbé fogja tenni a mostani ügymenetet s a tisztviselő-személyzet apasztását is lehetővé teszi.

Ügyvédi oklevéllel biró és műszaki tisztviselők alkalmazása.

A javaslat szerint gyakorlati nehézségekbe nem ütköznék és egyszerűsítés szempontjából több irányban előnyneyl járna, ha nagyobb hatóságoknál *egy-egy ügyvédi oklevéllel biró tisztviselő alkalmaztatnék.* Ily beosztás mellett elesnék annak szüksége, hogy a közigazgatási hatóságok fontosabb jogi esetekben jogi véleményért erre hivatott különleges hatóságokhoz forduljanak, azonfelül lehetségessé válnék, hogy a hatóság magát bíróságok előtt közvetlenül képviselteté.

„Ép így lehetne némely középfoku hatóságnál *műszaki tisztviselőt alkalmazni,* minek folytán elesnék annak szüksége, hogy egyes esetekben — műszaki vélemény végett — más hatóság megkerestessék, mely körülmény az ügyek gyors elintézésére gátlólag hat.“

A kik ugyancsak e lapokban *„Rovás“* cimü közleményemet olvasták, emlékezni fognak arra, hogy a *„kincstári ügyvészségek“* intézményét nem találtam megfelelőnek — a rája fordított költségekhez mérten — az erdészet jogi képviseltetésére és azt ajánlottam, hogy legalább a fontosabb perek rendes ügyvédekre bizassanak. A mint látjuk, az előttünk fekvő tervezet hasonló, de még gyökeresebb megoldását ajánlja e kérdésnek.

De a mi fő, annak a sokat meghányt-vetett kérdésnek is megoldását találjuk itt, hogy a kincstári erdőhatóságokhoz jogi képzettségű egyének osztassanak be, a mi végett nagy volt az elkeseredés az erdészeti tisztviselők körében. E feltékenység azonnal megszünik, a mint a fenti javaslat értelmében más hatóságokhoz a műszaki tisztviselők között erdészeti szakközegek is osztatnak be.

Összefoglalás.

A *„közigazgatás egyszerűsítésére“* vonatkozó tervezet ebből folyólag *„a közigazgatás olcsóbbítására“* nézve a következő 7 pontban foglalja össze elveit:

1. A fogalmazási munkának könnyebb része az irodai személyzetnek átengedendő.

2. A központi hatóságoknál a fogalmazási személyzet redukálandó olyképen, hogy kisebb rangu tisztviselők ott ne alkalmaztassanak.

3. Lehetőleg közvetlen levelezés a hatóságok és hivatalok között; ez által sok közvetítőmunka megtakarittatik.

4. A másolási munkák a lehető legkisebb mérvre leszállíttandók, az eredeti átiratoknak szélesebb körben való alkalmazása által.

5. Az ügyek egységes elintézése, mely az által érhető

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

el, ha az eljáró hatóságok az ügyeket saját hatáskörükben véglegesen intéznék el és a mellékletekben elbírálása végett nem engednék át más fórumoknak.

6. Hivatalok egyesítése, a munkaerők jobb kihasználása a személyi és dologi kiadások megtakarítása céljából.

7. Az ellenőrzés lehető csökkentése, mi által felesleges ellenőrzőközegek alkalmazása szükségtelenné válik.

Földes János.

Fiatal szaktársaimhoz!

Néhány év óta mind sűrűbben tapasztaljuk, hogy idősebb kollegáink a szaklapokban, valamint társadalmi érintkezéseinkben is lépten-nyomon leszólnak bennünket fiatalokat.

Tudom, hogy nem egyszer szökött arcotokba a vér nektek is, midőn hasonló szitkokat kellett hallanotok; tudom, hogy nem egyszer fogta el lelketeket a keserűség, midőn ország-világ szeme láttára és füle hallatára vágták fejetekhez, hogy lusták, léhák vagytok; tudom, hogy ökölbe szorult kézzel is fogcsikorgatva láttátok a közel multban Földes szaktársunktól a nyavalysásg, pipogyaság bélyegét is homlokotra sütni és tehetetlen dühötökben mérgesen kiáltottátok oda — szobátok négy falának: Eddig is ne tovább!

Igen! Ne tovább!

Itt az ideje, hogy elejét vegyük e szitkozódásoknak, e korbácsolásoknak! Ideje, hogy tespedésünkből felébredve, emelt fővel és férfiui önérzetünk egész erejével kiáltsuk oda a világnak: Elég szitkot hallottunk eddig, eleget tartottuk a hátunkat! *Akarjuk*, hogy másként legyen ezután minden!

De ne értsetek félre!

Nem arra óhajtalak én felhivni benneteket, hogy a korbács másik végét mutassuk meg a világnak: Nem. Ennek még a gondolata is távol áll tőlem, mert él lelkemben a hit, hogy el fog jönni az idő, a midőn áldani fogjuk azon kezeket, melyek ma korbácsot vernek hátunkhoz.

Ne a támadóinknak, hanem szóljon önmagunknak ez a: „Ne tovább!"

Ne menjünk tovább e sülyedésben, hanem embereljük meg, szedjük össze magunkat! Robbantsuk szét a bennünk gyökerező azon alapot, melyre az öregek károm-lásaikat építették!

Kezdjük meg a harcot! Ne rettentsen vissza magunkra hagyatottságunk; ne azon sok fáradság és akadály, melyek célunk elérését nehezítik, hanem tanuljunk, hogy tudjunk és iparkodjunk tudásunknak hangot is adni! Vegyük kezünkbe az utolsó diákvers óta rozsdásodó tollunkat! Fényesítsük, köszörüljük ki azt és forgassuk kitartással, mert, ha nehéz lesz is a kezdet, de él lelkemben a hit, hogy el fog jönni az idő, a mikor majd dicsőséget szerezhetünk vele szakunknak, elismerést önmagunknak és jóhirnevet fiatalságunknak!

Igaz, nagyon megkönnyítené küzdelmünket, ha az, mit mindeddig hiába vártam, bekövetkeznék, t. i. idősebb kollegáink közül akadna valaki, a ki tudással és tapasztalatokkal fölfegyverezetten zászlót ragadva kiáltana felénk: „Erdész ifjuság! Tiétek a jövő! Jertek utánam, szeretettel fogom megmutatni az utat, melyen haladva azt széppé tehetitek!"

De ennek reményéről — úgy látszik — legalább egy időre le kell mondanunk. Megmérettünk és sokkal könyebbnek találtattunk, hogysem valaki az öregek közül érdemesnek tartaná ily értelemben velünk foglalkozni.

A mi bününk, hogy így van! Ne várjunk hát semmire! Az öregeket hagyjuk éldelegni azon, a mi az övék: a multon; mi pedig vessük tekintetünket a jövőre, a mi a mienk! Ne tartson vissza bennünket a kicsinylés, ne az álszeremem, hanem egymást megértve álljunk össze és dolgozzék mindegyikünk úgy: a mint azt az Ég tudnia engedte.

Addig is hadd zúgjon hátunkon az öregek korbácsa; zúgjon mindannyiszor, valahányszor lankadni kezdenénk és mindaddig, míg a régi erkölcsök mai kopott épülete helyére szellemünk szilánkjaiból emelendő új és fényes palotába az utolsó követ is el nem helyeztük!

Akkor aztán meghivhatjuk az avatóra Földes Jánost és a többieket s ekkor majd nyilt homlokkal s kifeszített mellel kiállhatjuk oda nekik: „Nézzétek ez épületet! A ti csapásaitok által felidézett szikra égette porrá a düledező viskót; a mi kezünk és szellemünk munkája volt az, mely annak helyébe e palotát emelte!"

És akkor tudom, hogy ők mindannyian levett kalappal fognak bennünk meghallgatni! Tudom, hogy nem fogják kiáltani többé felénk: „Szakunk szégyene, erdész ifjuság!", hanem igenis: „Szakunk büszkesége, erdész ifjuság! Nyugodtan tesszük le kezetekbe a jövendőt!"

Úgy legyen! — Előre tehát!

Alfa.

A cukor mint faimpregnáló szer.

Angol szaklapokból olvassuk, hogy William Powel nemrég a cukornak egy uj fölhasználási módját találta föl, a melynek nagy jelentőséget tulajdonítanak. A fölfedezés abból áll, hogy az épület- és műfát cukorral impregnálják, minélfogva keményebb és tartósabb lesz.

A fölfedezésre Powel azon megfigyelése vezetett, hogy oly országokban, a hol a nádcukrot termelik és a hol a cukornád kilugozott rostjaival burkolják az utcákat, az ilyen burkolat nagyon sok ideig el nem korhad.

Az eljárás, melyet Powel kieszelt, abból áll, hogy a nyers fát impregnálják cukoroldattal és egy megfelelő szárító kemencében megszárítják. Az oly fa, a mely döntés után mindjárt és ekként kezeltetett, alkalmassá válik butorok gyártására, mert megvetemedés és repedés nélkül kiáll meleget, hideget, szárazságot és nedvességet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezen eljárással *a puha fát keményfává* lehet átváltoztatni, miáltal értékében tetemesen emelkedik.

Maga az impregnálás rendkivül egyszerű. 450 liter vizben feloldunk 250 kg. cukrot, nem hosszu ideig a forralási hőfokon tartjuk s az impregnálandó fát belehelyezzük. Kevés idő mulva lehagyjuk hülni 40 fokig; ezen lehülés közben behatol a szörp a frissen vágott fának likacsaiba; mi ha megtörtént, oly helyiségbe viszszük a fát, a melyben meleg légárammal kiszáritjatjuk.

Ezen kezelés folytán a nedv teljesen eltünik; a cukorszörp viztartalma elpárolog és a cukor megkeményedik, mert a farostokkal végtelenül kemény és egyöntetü tömeggé szilárdul.

Elő sem lehet hirtelenében sorolni, hogy a fenyő, a bükk, és más puhább fákat ily módon müvává alakitva, mi midenre lehet felhasználni, a mire eddig fölhasználhatók nem voltak. Valószinü, hogy az oly annyira kárthozó házigomba ellen is ezen eljárással védekezhetünk s mivel az rendkivül egyszerü, érdemes lenne mielőbb megkezdeni hazánkban is a kisérleteket. A cukoripar és erdészet közös érdeke ezen teknikai vivmány felhasználása.

Ordódy Lajos.

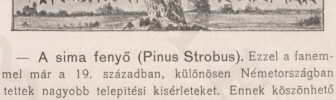
Pánczél Ottó pécsi kir. erdőfelügyelő vezetése alatt Baranya-Somogy- és Tolnamegye erdőtisztjeinek tekintélyes része még mult év április 26-án Pécsett elhatározta, hogy azt a vidéket érdeklő erdészeti és vadászati ügyek előmozditása céljából egyesületet alakit. Az előkészitő bizottság a megalakitandó egyesület alapszabálytervezetét is kidolgozta, melyből megtudjuk, hogy az egyesület neve: „Baranya-Somogy-Tolnamegyei Erdészeti és Vadászati Egyesület". Tagja lehet minden oly feddhetlen állampolgár, ki erdőgazdasággal vagy vadászattal foglalkozik, vagy a ki ezeket pártolja; továbbá városok, községek, testületek, intézetek és birtokosok. Alapitó tagok egyszer és mindenkorra 100 koronát, rendes tagok 3 évi kötelezettséggel évenként 5 korona tagdijat fizetnek. Az alakuló közgyülés helyéről és idejéről a tagok annak idején értesitést nyernek.

Az előkészitő bizottság ézen az uton is felkéri a földés erdőbirtokosokat, az erdészeti és vadászati alkalmazottakat és vadászati társulatokat, hogy az egyesületbe való belépésüket *Pánczél Ottó* kir. erdőfelügyelővel közölni sziveskedjenek.

Mi, a kik a vidéki erdészeti egyesületek megalakitásának eszméjét lapunkban fáradhatatlanul propagáljuk, őszinte örömmel üdvözöljük a baranyamegyei szaktársak mozgalmát, s azt kivánjuk, hogy az egylet mihamarább megalakuljon és számottevő komoly munkatársa legyen erdő- és vadgazdaságunknak.

Imecs Béla.

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesülete. Nyugtázások minden hónap elsején jelennek meg.

— **A sima fenyő (Pinus Strobus).** Ezzel a fanemmel már a 19. században, különösen Németországban tettek nagyobb telepitési kisérleteket. Ennek köszönhető az, hogy mai nap úgy erdőtenyészeti, valamint müszaki tulajdonságait illetőleg meglehetős biztos adatok birtokában vagyunk.

A sima fenyő hazája Északamerika, s különösen Kanada, Pensilvania és New-York államok. Kiváló erdőtenyészeti és müszaki tulajdonságai miatt a legkeresettebb fák közé tartozik hazájában. Wappes dr. szerint Pfalzban a gesztképződés a 17—18. évben veszi kezdetét, s habár a növekedés lassu, még mindig gyorsabb, mint az erdei fenyőnél. A szijács-gyürü a fa 50—60 éves korától kezdve keskenyebb a gesztgyürünél; vén, sima fenyők fájának 85%-a geszt, mig az erdei fenyőnél alig 45%.

Nagyobb fafogyasztók állitása szerint a sima fenyő fája egynemü szerkezetü, nem repedezik, nem vetemedik, nem aszik össze és könnyen megmunkálható. Müszaki szempontból oly tulajdonságok ezek, melyek alkalmazhatóságát sokoldaluvá teszik. Alkalmazzák bútoroknak, ajtó- és ablakkeretnek, s mivel a firniszt könnyen szivja fel, nagyon keresett hajóburkolatnak is. Beválik továbbá gyufagyártáshoz, s mivel jól hasad, bognár- és esztergafának is alkalmas. A frankfurti erdő fáját bányafának is szivesen veszik. Fájának egynemü szerkezeténél fogva nagyon alkalmas hangfenékfának. Hordképessége azonban csekély, mert a szabályos gyürüt képező pereszlen övben nagyon törékeny; rostjai rövidek és igy papirgyártásra nem alkalmas.

Kiváló erdőtenyészeti tulajdonságait már régen felismerték. Gyorsan nő, gyorsabban mint az erdei fenyő, s túlszárnyalja az összes lombos fákat. Tekintélyes méreteket érhet el. (Németországból jelentik, hogy egy 120 éves törzs 37·5 m. és egy másik 124 éves törzs 40 m.-nyi magasságot ért el.)

Nagy beárnyékolást is eltür; e tekintetben megközeliti a jegenye fenyőt, mivel korán és bőven termi a magot, természetes felujitása már előre biztositva van. Ép oly sikeresen felujitható mesterséges uton is, magja

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

azonban drága és így az ültetés előnyösebb, mely célra 2—3 éves, magról kelt vagy átiskolázott csemeték alkalmasak. Wappes dr. szerint a sima fenyő erdőtenyészeti tulajdonságait illetőleg a jegenye és lúcfenyő között foglal helyet. Mivel a sima fenyő a fentemlített jó tulajdonságait csakis jó záródásban érheti el, a telepítésnél sűrű hálózatot alkalmazzunk.

A sima fenyő talán még igénytelenebb, mint az erdei fenyő; vegyes állományokban az erdei fenyőt túlszárnyalja. A németországi megfigyelések szerint valamennyi termelőhelyen tenyészik, még 1000 m-nyi magasságig is és a hozzáfűzött reményeket mindenütt kielégítette. Talajjavitás dolgában az erdei fenyő előtt foglal helyet.

Schwappach dr. szerint a szász Svájcz homokkő régiójában jobban tenyészik, mint az erdei fenyő és nemcsak javítja a talajt, de azt fentartja is, a mi a későbbi korában megritkuló erdei fenyőről nem mondható. Ennek világos jelét lehet látni Struppen mellett, hol kb. 60 éves erdei és sima fenyőállomány egymás mellett áll, s a mig a sima fenyőállományban a talajtakaró majdnem kizárólag lehullott fenyőtűkből áll, addig az erdei fenyőállomány talajtakaróját nagyrészben az áfonya képezi; — tehát visszafejlődik. A sima fenyőnek a talaj iránti nagyfoku igénytelensége fájának alkatrészeiből magyarázható ki. Weber dr. szerint a sima fenyő fájának hamutartalma valamennyi fa között a legkisebb, s hamujában a mész elenyésző csekély mennyiségben foglaltatik. Ebből megmagyarázható az, hogy úgy kőtörmelékes talajon, valamint napsütötte termőhelyen, de tőzegben és agyagos talajon is egyaránt jól tenyészik. A fagy iránt valamennyi tűlevelű között a legérzékenyebb, ezért fagylátogatta termőhelyekre nagyon beválik. Az altkircheni erdőhivatal kerületében 1880. évben késői fagyok folytán a fiatal jegenye-, lúcz- és erdei fenyő, valamint a bükk is elfagyott, a sima fenyő azonban teljesen bántatlanul maradt; jóllehet, több cm.-nyi hosszu hajtásokat növesztett. A gyom nem bántja, ment a hótöréstől, minek folytán hótöréseknek kitett termőhelyekre nagyon beválik. Wappes szerint a trippstadti erdőhivatal kerületében, a hol a legkiterjedtebb sima fenyőállományok vannak, eddig még hótöréseket nem vettek észre, mig az erdei fenyőállományok hótörésektől nagyon sokat szenvednek.

Okát talán abban lehet találni, hogy a fiatal sima fenyő tűi hosszuak, simák, ruganyosabbak, a hó tehát könnyen lecsúszik róluk.

A lophodermium (tűhullatás) is kevésbé bántja.

Az itt felsorolt erdőtenyészeti tulajdonságainál fogva a sima fenyő nagyon alkalmas elegyfának a lúcz- és jegenye fenyőállományban, fagylátogatta és hótöréseknek kitett termőhelyeken, az erdei fenyőállományokban pedig silányabb talajon. Lúczosokba 20%-nál nagyobb elegyités nem ajánlatos, mert a sima fenyő fiatal korában gyors növésü és elnyomná a lúczot. Ha csoportos elegyitést alkalmazunk, az elegyitési százalék nagyobbnak vehető. A sima fenyő kitűnően beválik hézagos lúcz- és erdei fenyő pótlására, s mivel pedig árnytürő képessége nagy és növése gyors, talán az egyedüli fa, melylyel a már felcseperedett hézagos fiatalosokat záródásba lehet hozni. Mint elegyfa kitűnő, különösen oly termőhelyeken, melyeknek talaja alomszedés vagy vigályitás következtében elszegényedett. Tiszta állományok nevelésére nem ajánlatos, kivételt képeznek hótöréseknek kitett helyek, a hol elegyetlenül telepitendő.

Weise Németország különböző vidékein gyüjtött adatokból a sima fenyőkre nézve a következő magassági növekedést mutatta ki:

20 éves korban	7—8 m. magas,	60 éves korban	26—27 m. magas
30	„	„	12—13 m.	„	70	„	„	28—29	„	„
40	„	„	18—19 „	„	80	„	„	30—32	„	„
50	„	„	22·5—23·5 m.	„	90	„	„	32—33	„	„

Wappes dr. szerint az egyedül álló törzsek folyó magassági növedéke korán kulminál; a maximum (92 cm.) 18—22 éves körül áll be. Próbatéri felvételek a következő eredményeket adták: 104 éves állomány átlagos magassága 28 m. volt, ha-kénti törzsszám 626 drb. 79 m^3. körlappal. Egy másik, pásztás ültetésből keletkezett, 68 éves állomány átlagos magassága 20 m. volt, törzszám ha-ként 1660 drb., 70·6 m^2 körlappal.

Egyenlő koru lúcz/fenyő-állományban szórványosan előjövő sima fenyő egyedek mellmagassági átmérője 48—57 cm. között váltakozik, mig ellenben a legvastagabb lúcz-fenyő csak 41 cm-nyi átmérőjü. Egy másik 68 éves elegyetlen sima fenyőállományban a legvastagabb törzs mellmagassági átmérője 48 cm., mig ellenben egy 58 éves erdei fenyővel elegyes állományban a legvastagabb sima fenyő 50 cm., a legvastagabb erdei fenyő pedig csak 38 cm. átmérőjü.

Vágható koru állományok hiánya következtében a fatömegnövedékre vonatkozó adatok még hiányosak, de azért már számos felvételből következtetni lehet ezen fanem tekintélyes tömegnövedékére. A korbachi 90 éves állomány adott ha-ként 1040 m^3 haszonfát, egyes törzsek fatömege volt 8 m^3 28—30 m-nyi magasság mellett. A nevezett állomány 60 éves korában ha-ként 19·5 m^3-nyi fatömegnövedéket mutatott. A roggelwitzi sima fenyőállomány 78 éves korában 855 m^3 haszonfát adott ha-ként, mig a szomszédos, 7 évvel idősebb erdei fenyőállomány csak 518 m^3-t, vagyis a sima fenyő állomány átlagos fatömegnövedéke ha-ként 10·9 m^3 volt, mig ellenben az erdei fenyő állományé csak 6·1 m^3.

A trippstadti erdőhivatal a kerületében meglehetős gyönge termőhelyen nőtt sima fenyő-állományokban fatömegfelvételeket eszközöltetett. Ezek szerint:

104	éves	elegyetlen	sima	fenyő	állab	fatömege	951	m^3
68	„	„	„	„	„	„	718	„
68	„	sima és	lúcz/fenyő	elegyes	„	867	„
58	„	„	„	erdei	fenyő	állab	„	427	„
46	„	„	„	„	„	„	„	„	285	„
25	„	„	„	„	„	„	„	„	227	„

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ellenségeinek száma jóval kisebb, mint a többi honi tűlevelűeké. Fagymentes és hótöréseknek sima és ruganyos tűlevélzeténél fogva alig van kitéve; de szélnek kevésbé tud ellenállani, habár e tekintetben a lúczfenyő előtt foglal helyet. Egyáltalában szélátogatta helyek nem felelnek meg neki. Nagy ellensége a hólyagrozsda, mely különösen a csemetékben tetemes pusztításokat okoz. Épen ezen okból nem ajánlatos elegyetlen állományok nevelése, mert elegyes állományokban ezen betegség nem terjedhet oly nagy mértékben. Azon törzseket, melyeken hólyagrozsda-gomba nyomai mutatkoznak, azonnal ki kell szedni, mert amúgy is menthetetlenül kivesznek. A baj elháritása végett a csemeteskerteket tisztán tartsuk Ribes fajoktól, melyeken a gomba áttelel.

Gyakori továbbá a gyök- és gyökérkorhadás is. A rovarok közül aránylag kevés az ellensége.

Megemlitendők a Hyl. abietis, Pinnotatus és Hylpiniperda az erdei fenyőn okozott hasonló károsításaival.

A füstkárosításokkal szemben érzékenyebb az erdei fenyőnél, legnagyobb ellensége az őz és a szarvas, valamint a nyúl, melyek hajtásait lerágják. Különösen a magányosan álló egyedek vagy csoportok szenvednek e vadak által. Védekezni szoktak a csucshajtásoknak ismert szerekkel való bekenése által. A védekezés azonban csakis az első évekre szoritkozik, mert a sima fenyő gyors növésénél fogva hamar kinő a vad szája alól. Különben is a sima fenyő a sérüléseket nagyon könnyen kiheveri, s többszöri lerágása után is sikerül neki felülkerekedni.

(Deutsche Forstzeitung.) *G. J.*

— **A szibériai vörösfenyő.** Közelebbről — mint a „L. Journal-“ból olvassuk, beható vizsgálatokat végeztek a vörösfenyő növekvése iránt, a lindalovszki erdőben (Wiborg kormányzóság). A 19·2 ha-nyi erdő keletkezését Nagy Péter cár rendelkezésének köszöni, amely azonban csak 1738-ban teljesíttetett. Az erdő 5 külön helyen fordul elő és pedig 4 darab a Lindalowka folyó bal-, egy a jobb partján.

A legöregebb állab vetésből keletkezett (pásztás és teljesvetés), a magot Archangelskből szerezték be; erről a területről vették később a csemetéket a többi ültetésekhez. Az ültetések 1802-ig — sőt egynémelyik 1820-ig — folytak, 4 m²-es kötelékben. Az utolsó ültetés 164 éves korban 0·5—1·0 záródást mutatott, sűrű lúcz alnövettel.

A második — legnagyobb területen az erdő változatos; a nyugati oldalon gyéres állásban van a vörösfenyő, a keleti laposokon és magaslatokon jól záródott lúcz alnövet telepedett meg. A harmadik és negyedik rész is a nyugati oldalon szintén gyéres és alnövés nélkül való, míg a sikaby keleti részeken zárt lúcz mellékállabot találunk.

Az ötödik területrészen a nyugati lejtőkön s az északi fensikon a) igen szép vörösfenyő állab van sűrű lúcz alnövettel; a déli részeken b) nedves ólomfövenyes talajon sokkal gyengébb az erdő. Az állabviszonyokat az alábbi, összeállitás mutatja:

Terület jelzés	Kiterjedés ha	Állabkor	Átlagos magass. m.	Átlagos vastags. cm.	Törzsszám ha-onként	Fatömeg ha-on m³
1	11·5	164	34·8	36·3	437	684
2		134—163	34·0	41·0	304	550
3	3·0	130	35·0	38·7	388	599
4	1·8	80—100	31·2	37·8	361	484
5	2·9 a) b)	—	36·0 / 29·5	36·2	391	474

Az egész erdő törzszáma 6612 db; ha-onként 344, ebből 20% elnyomott, 12% selejt; a selejtből 9% az elnyomottakra esik. Az állabviszonyokhoz képest 7 próbatér lett kitüzve és tartósan megjölelve. A 3-as és 4-es számu területen 3—3 mintafa az uralkodó, 1—1 az elnyomott fákból, a többi területen 1—1 uralkodó és elnyomott törzs lett döntve, 2—2 méterenként szakaszolva s a szakaszok közepéből vétetett a korong a törzselemzéshez.

A vizsgálat eredményeként legelőször is az tünt ki, hogy a növekvés apadási időpontja összefüggésben áll a mélységgel, melyben a szilárd altalaj kezdődik. Ezen apadás a

140	cm.	mélyen	fekvő	altalajnál	120	éves	korban
90	„	„	„	„	90	„	„
80	„	„	„	„	80	„	„
70	„	„	„	„	75	„	„
60	„	„	„	„	60	„	„
50	„	„	„	„	60	„	„
40	„	„	„	„	30	„	„

állott be.

Felvétetett 5 talajjósági osztály. Legutolsó az ólomfövenyes, nedves talaj, kemény agyag altalajjal. A fatömeg ennél 130 éves korban 365 m³ ha-onként, a pénzügyi vághatóság már a 80 évvel állott be.

A következő 4 osztály kevéssé mély homoktalaj, sekély talaj vizszinnel. Itt a fatömeg 130 éves korban 463 m³; a növekvés fiatal korban élénk, de már a 40. évvel jelentékenyen vissza esik.

A jobb talajok — ezen áll az erdő nagyobb része, — mély, 35—90 cm., kissé homokos agyagból állanak, begyoldalokon és fensikon.

Valamennyi elemeit számba véve a 130 éves vörösfenyő állabnak, azt találjuk, hogy ezek a talajjóság csökkenésével egyenletesen apadnak, kivételével a vastagságnak (a főállabban), mely egyszer az 1. és 2., majd a 4. és 5-ben egyforma.

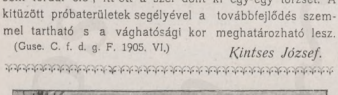
Összevetve a fenti adatokat a gróf Bargos-féle tapasztalati táblázatokkal — pétervári kormányzósági erdei fenyőkre vonatkozólag — kitünik, hogy a veresfenyők növekvése hasonlíthatatlanul kedvezőbb. Az erdei fenyő fakészlete az 1. talajjósági osztályban kevéssel több, mint a vörösfenyőé a 4. osztályban; a magasság épen esekélyebb. Természetesen az átlagnövedék is sokkal

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nagyobb a vörösfenyőnél. Érdekes azonban a folyó növekvés viszonya az átlagnövekvéshez; bizonyos korban, mikor az erdeifenyő folyó növekvése már többszörösen kisebb az átlag növekvésnél, a vörösfenyőnél — kivéve a 3. talajosztályt — nagyobb, következésképp a természetes vághatósági kor a vörösfenyőnél sokkal később áll be. Az elemzés adatai szerint a vörösfenyő még a 164 éves korban is távol áll az átlagnövekvés tetőfokától s a folyó növekvési % (uralkodó állabban) 0·6—0·9.

Egy szóval a vizsgálatok kitünő fogalmat nyujtanak a lindalovszki vörösfenyő növekvési erejéről s jelen állapotáról. Igen csekély rész kivételével az erdő teljes erőben van s pénzügyi vághatósági korát még el nem érte. A folyó növekvés a legidősebb állabokban is felülmulja az átlagosat, záródása jó, valami nevezetes károsodás, természetes elhalás, kiszáradás a túlszárnyalt törzseknél sem fordul elő; itt-ott a szél dönt ki egy-egy törzset. A kitüzött próbaterületek segélyével a továbbfejlődés szemmel tartható s a vághatósági kor meghatározható lesz.

(Guse. C. f. d. g. F. 1905. VI.) *Kintses József.*

Pongyeloki Róth Loránd.

A földmüvelési ministeriumban a vadászati szakelőadói tisztséget a közgazdasági osztály vezetője: *Róth Loránd* osztálytanácsos tölti be. Ezt a fontos megbizatást *Roth*-ra még *Tallián* miniszter ruházta, s úgy látszik *R.* teljes közmegelégedéssel tesz annak eleget. Mint gyakorlati, tapasztalt jó vadászember, teljesen rátermett erre az állásra. Kis gyerek kora óta összebarátkozott a puskával, szereti az erdőt, mezőt; nem csupán a benne élő vadért, de azért is, mert a természet szépsége odavonzza fogékony lelkét. Tehát ő nem azokból a modern vadászokból való, a kik legnagyobb gyönyörüségüket a vad minél tömegesebb elejtésében lelik. Atyjától örökölte — ki Dunántúl hires vadász hirében állt — a szabad természet, különösen az erdő iránti szeretetét; az vitte életpályájának választásakor először a selmeczbányai akadémiára. Ott azonban *R.* — talán szerencséjére (?) — mihamar felismerte, hogy az annyira idealisnak hitt erdészeti pálya az életben inkább tövist, mint rózsát terem. Búcsut mondott tehát a selmeczi vig diákéletnek és Budapesten jogra iratkozott. Azóta egészen a bürök embere, de azért vadászszenvedélye nem csökkent, sőt — mondhatni — jobban kifejlődött, mert *R.* összes szabadidejét annak áldozza; bájos feleségét is rövid idő alatt kitünő vadásszá képezte.

Legkedvesebb szórakozása a szarvasbikára való cserkészet.

Képünk e kiváló vadászt abban az örömteljes pillanatban örökitette meg, midőn egy hatalmas 18 águ szarvasbikának szerencsés elejtésében gyönyörködik. A hatalmas agancs a mult évi agancskiállitásunk 4-ik díját nyerte el.

Darú-fogás.

Irta: *Mihály gazda.*

„A süvegem darútollas, virágos“ . . . félrevágva betyáros volt már ökölnyi koromba'. Hej, de negédesen is lengette a vasárnapi enyhe szellő jobbról is, balról is, meg elül a bodrosat, mikor a Rózsám két csillaga pihent rajta . . . Nó, de nem ezt akarom mondani — hanem, hogy a szerkesztő úr mögtisztelte a portámat, s Isten-ucscse rangosan kupán lőtt egy darvat, csak abajgat: irjam le a darú életmódját, előkelő szokásait és fogását, majd kiszerkeszti kék plajbásszal* a lapjába.

Parolát adtam rája, hát bemártom rozsdás pennám a tentába.

Nem köllett nekem csicsergő madárka, nem a turbékoló gerle pár, nem üldöztem a fiókáit etető fecskét,

* Nem szorult rá. *Szerk.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nem fogtam léppel a csízt, megvetettem a pajkos parasztfiukat, a kik fölkúsztak a jegenyefa csúcsán puhára vetett fészekhez, — nem másztam utánok.

Sajnáltam gyámoltalan kis dalosainkat, s a hol tehettem, dédelgettem őket, hogy az oly szapora, ártalmas rovarok légióját megapaszthassák.

Ifjú keblemet magasabb érzés dagasztotta, és merészebb gondolatim voltak, mert én a nemesebb vadak elejtése után vágytam. Korán megtanúltam törrel fogni a nyúlat, vadkacsát, sőt a vadlibát is elég jó sikerrel, hisz' a praxist már eleve elsajátítottam házi nyúlainkon, nó meg a szomszédok kácsáin és gunárjain. (De ezt törölje ám Sz. úr, mert deresedő fejjel is röstellem.)

De vadászati és madarászati vágyaim csak addig nyertek ezekkel kielégítést, míg a *darúit*, ezt a fensőleges, büszke magatartásu szárnyast megismertem, a melynek láttára háttérbe szorult előttem minden egyéb más vad. Lélekzetemet visszafojtva egész napokat töltöttem ezután darúlesen. Összes vadászszenvedélyem és igyekezetem a darúfogásra irányult, a mely meglehetős nehézséggel járt akkor, mikor még a puskát csak híréből ismertem, mivel az ötvenes években még csak a közrend őreinél és bizonyos egyéneknél vala ez látható, jelesen pedig az ugynevezett Bak-korszakban a magyar dohányra irtóháborut tartó finánconákal, és a szegény legényt kerülő zsandároknál.

A darú-fogás után való epekedésem tehát hol vérmes reményekkel dagasztotta lobbanékony természetemet, hol az elérhetetlen vágyak szomorú lemondásra hangolták kedélyemet, míg végre sok kárbaveszett, sikertelen kísérletezés után, nagy terveim és töprengésim közepette Diána Istenasszony — szeszélyből-e vagy igazi pártfogói kegyes jó indulatból? — rajtam, szenvedőn megkönyörült és egy pocok vasfogó segélyével csakugyan sikerült fognom egy éberségéről megfeledkezett darúmamát, a melyet egy győzelmes Cézár egész diadalával cipeltem be pusztai kis szállásunkba, a hol is nagy műértően annak szárnyait elvágva, a hadizsákmányt közszemlére bocsájtottam. Lett nagy ricsaj: összefutott cselédségünk aprajanagyja, de a darú minden bevezetés nélkül úgy vágta ki a kétkrajcáros pipát gyors egymásutánban kettőnek a szájából, hogy az a levegőbe lóbálódva jó hajításnyira elrepült, melynek láttán a bátor had megreterált, s vezérük már csak a kapufélfától kiálltotta: „Hagyjuk pokolba a vérengző vadállatot addig, míg a szemünket is ki nem veszi". Mert ténydolog, hogy mindig a fényesebb tárgy után kapkodott tűhegyes, roppant erős csőrével. Boldog emlékezetű atyám ezen ely jóízűeket kacagott, hogy én e derült hangulatából s a pipaszár, máskülönben suhogó, puffanó működésének elmaradtából biztosra vehettem engedélyét a további darúvadászatra, a mi rendkivüli haditervek előkészítése mellett meg is történt. Ettől az időtől fogva vette kezdetét az én darú megfigyelésem.

Eljárogattam hűségesen a vas pocokfogóval darú-lesre, de nemsokára szomoruan tapasztaltam, hogy a darú tavaszi itt tartózkodása a vége felé járt, és én elmélkedhettem a jövő tavaszig a darú életmódjáról és a darúfogás ritka élvezetéről.

A darú a melegebb éghajlatra költöző vándormadarak közé tartozik, hogy azonban a tengeren való átvonulása mennyivel gyorsabb lefolyású, mint egyéb vándormadarainké, arról tudomással nem birok, de a hajósok elbeszélése szerint még arra eset nem volt, hogy a tengeren való átrepülése alkalmával, mint a gólya, fecske, sőt nem ritkán a fürj is, a közlekedő hajókon pihenőt tartott, vagy fáradságának legkisebb jelét adta volna, mivel úgy ebben, mint egyéb szokásaiban és magaviseletében is rendkivül kitartó és megközelithetetlen, — félti szép tollait. A darvak seregei vándorlás közben többnyire V alakban, kiterjesztett szárnyakkal repűlnek a magas levegőégben.

Távolhonukból március hóban rendesen visszatérnek hozzánk, a mikor felette gyengék és soványak a mi leginkább tapasztalható a kemény szelek fuvásakor, mely őket célbavett irányuktól eltereli és szemmelláthatólag meg-meg remegteti; de ürülékeikből is látnivaló, mivel a hosszú uton csak apró kavicsokkal táplálkoznak, hihetőleg a tenger mellékein ez a kényszertáplálékuk, mivel ittlétük alkalmával soha semmiféle kavicsot el nem nyelnek, hanem alaposan megdézsmálják az árpavetéseket.

Az 50-es években a hódmezővásárhelyi puszta, mely a 40-es években jött először szántás és vetés alá, valóságos eldorádója volt a darúknak, mivel itt mocsaras, semlyékes vizek, óriási mezők, dúsan jövedelmező gabonatermő földek és minden szükséges kellék meg volt ahhoz, hogy kedvükre élhettek, tenyészhettek, csaknem háborítlanul.

Mikor tehát március hóban a darvak megérkeztek, kezdetét vette az én darú-fogásom is. Ismét eljárogattam darúlesbe, még pedig már ekkor nem is egyedül, hanem egy nálam sokkal élelmesebb vén fiuval, a ki Orosházáról járt ki darú-fogásra, s nem is rossz sikerrel, mert volt olyan nap, mikor az ő vasa két darút is fogott a legszebb kakasokból. Arra azonban nem volt eset, hogy az én pocokfogóm is fogott volna, mivel azt ő úgy elrendezte 4—5 vasfogója között, hogy ha netán egy hétben beletévedt is egy darú, az rendesen kilmenekült. Én azért hűségesen kitartottam mellette, sőt még hálából a tanyánkon is bekvártélyoztam éjjeli szállásra, ő meg hálából elcsente legszebb darútollaimat, de megtanított arra, hogy a darvak megérkezésekor a darú-fogás csak félannyi fortéllyal jár, mint későbben, mikor már felerősödnek az izletes táplálékból. A mit megérkezésük után való 8—10 napra megfogott belőlük a vasfogó, az ugyan megvolt fogva. De már 10—12 napi ittlétük után három is kimenekült egy nap. Hogy a fogás mestersége miben állott, röviden itt ismertetem:

A darú-fogásra alkalmas pocokfogó, közönséges nem túlnagy vasfogó. Ebbe az én vadászkollegám acél vasfogakat tétetett keresztbe, melyek hegyesek voltak, mint

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a tű. Az a darú, melyre a jó erős pocokfogó rácsapódott úgy, hogy a hegyes szeg a csőrébe behatolt, befuródott, az fogva volt, a melyet azonban a vas csapódásánál nem így talált, az csaknem minden esetben kimenekült. A darúk fogására szánt vasak kitevését rendesen úgy intézték, hogy az árpavetésen keresztül zsinórt huztunk, ez a zsinórhúzás pedig abból állott, hogy egy-egy lépésre egy-egy szem kukoricát vetettünk, és közbe a vasfogó peckére is egy szemet huzva, azt porhanyó földdel úgy eltakartuk, hogy csak a szem kukorica kandikált ki. A darvak rendes szokásukhoz mérten leszálltak az árpavetés szél alatti részére és azt mindig hosszában a szélnek tartva, végig legelték, ha ebben valaki által nem akadályoztattak. A darúnak kiváltságos szokása mind röptében, mind leszálltában mindig a szellel egy irányt tartani, mivelhogy a tollait felborzolni semmiféle körülmények között nem hagyja, s azoknak megháborítására igen féltékeny.

Mikor a vezérdarúk a kukoriczasorig értek, azon követte őket az egész sereg, közben nagy versengést fejtvén ki, — de amint egyik-másik azt a szemet vette volna föl, mely a fogó peckébe volt szánva, a vas a csőrére csapódott. A megfogást a darúk megrebbenése jelezte, s mi buvóhelyünkről oda siettünk a fogóban vergődő darú elcsípésére. Ez rendesen sikerült is közvetlen a darúk megérkezése után, mert — mint fentebb említém — még felette gyengék voltak és nem volt erejük a vasfogódból kimenekülni, később azonban mikor már erőhöz kezdtek jönni, volt reá számtalanszor eset, hogy az erősebb himdarú, hacsak a fogóban lévő szeg a csőrébe nem furódott, úgy vágta le a vasat, hogy az messzire röpült. Mások meg hanyatt vágták magukat és ha két lábukat a vasnak nekifeszíthették, bár csőrük derekán szakadt is, lerugták azt, hátra hagyva nekünk a — csőrük hegyét. Volt arra is eset, hogy mire oda értünk, egyik-másik úgy el volt guzsolva, hogy már csak pillanat választotta el csőre elszakadásától és szabadságától. Az ilyen darúknak a csőrét el kellett vágni, de azért mind megélt, s csupán a metszés helyén diónagyságu bunkó forrt ki. Három ilyen sajátságos bunkós csőrü darú udvaromban évek hosszú során át vigan élt.

A darúk éjjeli szállásra rendesen a lápos, vizenyős helyeket keresik föl, és a vizszélen, sőt sok esetben a sekélyebb vizekben állva szunyókálják keresztül az éjt, őrt álló felvigyázása mellett.

Azt a vetést, a honnét este, — senki által nem zavartatva, — szállottak éjjeli tanyájukra, hajnalban csendes hosszú sorban legalább mégegyszer ismét fölkeresik. E gyengéjüket mindenkor kihasználtuk s már kora pityma-latkor kiraktuk a vasakat vesztükre, de sokszor mérgünkre, mert nem egy megfogott szép daru rebbent el, még csőrét sem hagyva emlékbe.

Ha a vetéseken szemet már nem találnak, akkor csőreiket 5—6 hüvelyk mélyen a puha szántásba vágják és a földet mélyen kivetik, hogy apró lyukak maradnak hátra. A felvágott földben az eltakartnak vélt árpamagot keresik szorgosan elannyira, hogy a mely vetést sűrűn látogatják, szinte összevájják csőreik segélyével.

Nagyon mulatságos alak a darú, a mikor a tavaszi langyos esőzésektől fölázott, sáros vetéseken hatalmas bocskor rakódik lábára s abban kénytelen kényesen tipegve mókázni, mint egy Szvatopluk ivadék: nem is szenvedheti sokáig, és ha gyep vagy keményebb talajú földre bukkan, arra lesétál s ugyancsak igyekszik megmenekülni szokatlan terhétől. Ilyenkor nádkunyhó buvóhelyünket százával vették körül s egész közelről gyönyörködhettünk a legszebb példányokban, a mint csőreiket tövéig belemerítették a gyepbe. Ilyenkor többször megfigyeltem, hogy hernyókat és rovarokat halásztak ki, s csemege gyanánt fogyasztották a tücsköt, szöcsket, akár a tyukok s más baromfiak.

A daruk fészkelése és költése május, junius hóra esik. Erre az időre felkeresik a megközelíthetetlen lápos réteket, a hol elszigetelten teljes biztonságban érezve magukat, egy-egy kiemelkedő zsombékra száraz ágakból, növényszárakból, nádlevelekből, sás, sisék és fűből rakják össze hanyagul fészkeiket. Szerbiában, Pancsova közelében van ily mocsáros, roppant terjedelmü lápos rét, a mely a legtöbb darut szolgáltatja lesből való lövésre.

A daruk élelmet szerezni kijárnak a mocsaras rétről, mely jártabb helyek rostélylyal vannak elkerítve, hogy ember a maga vesztére bele ne tévedjen, mikor naponta ki és beszállnak, ejtik el röptében a vadászok és innen szállítják a legtöbb darut és darutollat Debreczen vidékére is. Egy élő darukakas kétszáz korona, a tojó jóval olcsóbb.

Nálunk sok darú található Debreczen közelében a hortobágyi puszta mellett, egy káptalani birtokon, a hol megközelíthetetlen mocsáros lápos rét van, azon töltik az egész nyarat és ott költenek is.

Egy darutoll-árusító Debreczenben az udvarában tart 12 drb. darút, ezt Debreczenbe telepedésem alkalmával arról fedeztem fel, hogy a darútáncot naponta hallottam és nem volt maradásom, míg ki nem kutattam őket. Azóta elnézegettem, a mint nagy kurrogás között két daru a „Palotást" járja taktusra, a mint a vezérdaruk erősebben vagy gyengébben krúgatnak és szolgáltatják a zenét a táncoló párnak.

Magyar madár biz ő, az annak minden ize!

A ceyloni bivaly.

Tekintetes Szerkesztőség!

A „*Magyar Erdész*"-t a napokban olvasgatva, elgondolkodtam magamban, milyen háládatlan munka lehet egy ilyen szaklapnak az összeállítása; hisz' ezt a lapot többnyire olyan ember olvashatja, a ki nemcsak hogy konyit hozzá, hanem mestersége és mondhatjuk kenyere is úgy az erdészet, mint a vadászat.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Milyen körültekintéssel és megfontolással kell itt minden egyes szót beiktatni, nehogy valami *folyt acél* becsúszhasson a kis ólomkatonák összhangzó soraiba.

E nagy körültekintés és elfogultság az oka aztán annak, hogy dacára a t. szerkesztőség illusztris munkatársai utánjárásainak — bennünket, az előfizetési felhívások alkalmával igen megtisztelt olvasókat — többnyire holmi hazai, általunk is félig-meddig ismert belföldi vadászati és erdészeti dolgokkal látnak el, holott a mi idegeink fásultságának felizgatása egy kis különlegességet, mondjuk némi kis külföldi ismeretlen izgalmakat is megkíván!

Az országos magyar vadászszövetség e tekintetben már a helyzet magaslatára emelkedett. Hivatalos lapja, melynek főcíme:

VADÁSZAT ÉS ÁLLATVILÁG,

alcíme pedig:

AZ ORSZÁGOS MAGYAR VADÁSSZÖVETSÉG ÉS A MAGYAR FOXTERRIER ÉS TACSKÓ-KLUB HIVATALOS KÖZLÖNYE

ez év január hó 15-iki számában ez ujítást már bevezette, s hogy ezen körülmény a t. szerkesztőség figyelmét kikerülte — bátorit fel engem arra, hogy itt — a nyilvánosság előtt — ez irányba terelve érdeklődésüket, megmutassam a nevezett lap közleménye utján, hogy: mi kell nekünk és mit kivánunk mi is — igen tisztelt előfizetők!

A hivatkozott lap fenti számában, a *Vadászat* rovatában *„Bivaly vadászatok"* cimen egy közlemény jelent meg. Irta: *Hatos Tivadar.*

Ebben a közleményben le vagyon irva, hogy Ceylon szigete milyen vadászterület. Itt egy csoportban találhatók gímek, dámvadak, jávorszarvasok, párdúczok, medvék, nyúlak, foglyok és mindenféle vizimadarak és egy különlegesség — a *bivaly.* Ez utóbbinak vadászata felette veszélyes, mivel fejét sajátságosan hordja, ellenével mindig szembe kerül, s így csak a homloka sebezhető, oldallövésre alkalom nem kinálkozik.

A *Mianeria* tó melletti síkságon két vadász 100 darabból álló bivalycsordát pillantott meg egy mocsaras helyen. Imitt-amott egy-egy bika legelt. A bivalyok *elbújolták* a két vadászt és bátran közeledtek feléjük. Az egyik bikára 20 lépésnyiről, midőn az félre csapott, két oldallövést tettek a vadászok. A megsebezett bikát egy másik bika leszúrta és a part iszapjába lökte; az egyik vadász a bika mellett maradt, a másik vadász pedig a menekülő bikát vette üldözőbe.

A tó körül egy félmértföldnyit üldözte a vadász a bikát, midőn büntetésből egy golyót lőtt belé. A bika vizbe ugrott, a vadász utána és 15 lépésnyiről ujra meglőtte a torka táján. A bika haragosan állt egy helyen és nézte a vadászt, a másik csövet is rásütötte ugyanazon helyre, de a bika keményen állt a helyén és vérzett. Vadász és bika dacosan néztek szembe tiz lépésnyiről.

E kritikus pillanatban jutott eszébe a vadásznak, hogy nincs több golyója. Borzalmas pillanat . . . hirtelen elhatározással, dacára, hogy a bivaly előbbre jött, a vadász fegyverének egyik csövébe két adag lőport eresztett, aztán előszedte zsebéből minden ércpánzét, gyorsan papirba göngyölte, s a puskába helyezte. Mindez egy pillanat alatt történt; alig volt annyi ideje, hogy a puska vesszőjét a helyére tegye. Célba vette a bikát, midőn a háta mögött lépéseket hallott. A másik vadász érkezett meg, ki az állatra lőtt, de nem volt semmi eredménye. Most a bika még közelebb jött, s az előbbi vadász közvetlen-közelről a pénztöltéssel az állat szeme közzé lőtt. Erre mindkét vadász futásnak eredt, s egy fára felmászva, megmenekültek a dühös állat bosszujától.

Ez az izgató t. szerkesztőség, ez kell nekünk! — ez a beszéd!

Magamat és előfizető társaimat ez iránybani szives jóindulatába ajánlva, a tek. szerkesztőségnek

vadász üdvvel

hive:

Haragos József

1617. számu előfizető.

* * *

Hogy Haragos úr ezen levele izgalmas, azt mi is elismerjük, annyival is inkább, mivel meggyőződést szereztünk róla, hogy ezen levél valódiságához semminémü kétség nem fér, mivel az a nevezett lapban meg is jelent.

A körülmény borzalmasságát legjobban jellemzi azon körülmény is, hogy a szedés alkalmával Székely és Illés nyomdájában alkalmazott szedők közül kettő bele is betegedett.

Eltekintve a borzalmaktól, megállapithatjuk, hogy ilyen bősznek tényleg nem gondoltuk a ceyloni bikát. Nagy hamis lehet a kis hamis, először elbájolja a vadászt, azután meg halálra rémiti.

Megállapithatjuk, hogy ezen szerencsétlen, vagyis jobban mondva szerencsés bivalyvadásznak *„négycsövü és előltöltő fegyvere"* volt. Ezt eddig még nem igen használták. Sajnáljuk azonban, hogy a cikkiró úr elfelejtette megemliteni a kérdéses fegyvernek a caliberét és az apró pénz nemeit. A történet valódiságához azonban kétség sem fér — legfeljebb abban az esetben kétkedtünk volna, ha az illető vadásznak a fegyverébe eresztett és kilőtt 5 koronásból a — bivaly 2 korona 30 fillért még vissza is adott volna!

Szerkesztő.

Itt maradt, vagy korán jött? Kürthön ez év január hó 23-án *Malonyay Dezső* vadászat alkalmával egy levágott nádas réten 2 drb. sárszalonkát lőtt. A hótakaró és befagyott viz az élelemszerzést nagyon megnehezítette; talán megváltás volt szegénynek az a kis ólom, mi sovány kis testébe furódott és jobban is járt, mintha a beállott zord időjárás miatt a lassu, de biztos éhhalált választotta volna!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Gödöllői vadászterület. Tudvalevőleg a gödöllői korona-uradalomba beékelt közbirtokossági terület, mely azelőtt az uradalom bérletében állott, a legutóbbi árverés alkalmával idegen kézre, vagyis jobban mondva paraszt kézre került. Igaz ugyan, hogy az a vevő, a ki legtöbbet ád, de ez alkalommal még sem örvendhetünk neki, hogy az „udvar" kistájgerolva lett, mert a mint a tapasztalat megmutatta, ez a kis manőver nem is annyira a fellobbant *honffyui* aggodalom és a vad ok- és célszerű tenyésztésének uj mederbe való kifolyásából eredt, mint inkább *Jámbor András* uram ottani közbirtokossági elnök be nem vált *üzleti fogásának* tudható be!

Jámbor úr, nem annyira jámbor, mint neve mutatja. A terület árverelésekor kijelentette, hogy „koszt was koszt", — de a területet bármilyen áron is kiveszi, mivel ő a legvagyonosabb ember a községben, s nem engedhető, hogy az udvar révén, minden polyák ember gorombáskodhassék vele! Ez önérzetre vall minden esetre! Ez az önérzet azonban Jámbor úrnál a bérlet átvétele alkalmával a 0 fok alá szállott le, a mennyiben egy kis szabálytalanul megtartott próbavadászat után az egész bérletet nem megvetették kis polgári haszon mellett egy társaságnak ajánlotta fel oly képpen, hogy önmaga és egy társa részére, egy-egy *tiszteletbeli vadász részjegyet* sem mulasztható kikötni, az orvvadászat ellenőrzése céljából.

A bérlettel megkínált illusztris vadásztársaság — melynek megbízott elnöke e sorok írója volt — felháborodott gyomorral utasította vissza e raffinált ajánlatot azzal, hogy *Jámbor* úr feje ne fájjon a vadorzók miatt, mert azokról majd a társaság fog atyailag gondoskodni.

Természetes, hogy e válaszra Jámbor úr a területet *„házi kezelésbe vette"* — és fünek-fának adott 100 koronás vadászhatási részjegyet, vagy 100 darabot.

A napokban láttam egy ilyen jegyet, a tizedik tulajdonos nevére átírva.

Ez okszerű vadászat természetes következménye, hogy ez idő szerint a nevezett vadászterületen még a „pacsirta" is egy elvont fogalom, nem hogy hasznos vad tenyésztetnék.

Ezt a bérleti aktust, formahibák miatt, az udvar megfelebbezte és a napokban a felsőbb bíróság a bérletet meg is semmisítette; így tehát az udvar, ha kedve lesz reá, újra árverelhet. *(Kő.)*

Késő este künn sétálok . . .

Késő este künn sétálok :
Itt is, ott is vidám párok,
Enyelegve, mosolyogva
Mendegélnek karon fogva.

Nézem őket, nézem, nézem,
Könnyezve egy bús emléken,
Mely egy áldott, szászsor áldott
Sírhalomról felém szálldos.

Csak én vagyok, csak én magam
Ily elhagyott boldogtalan!
Mások, szépen haza menve,
Párjaikkal pihennek le.

Lepihennek szép csendesen,
Szép csendesen, szerelmesen,
S míg a szívök összedobog,
Nem is sejtik: beh boldogok!

Jakab Ödön.

* **Címadományozás.** A király, mint a hivatalos lap közli, a kultusztuszminiszter előterjesztésére *Janatka* József nagyköveresi közalapitványi főerdésznek a közalapitványi erdőmesteri címet és jelleget adományozta.

* **Nyugalmazás.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Dipold Imre* és *Soltész Nándor* m. kir. erdőtanácsosokat hű és hasznos szolgálataik teljes elismerése mellett állandó nyugalomba helyezte.

* **Halálhir.** *Hoensch Manó* m. kir. erdőmester január hó 30-án elhalt *Zsarnóczán.*

* **Figyelmeztetés.** A m. kir. külügym. és földmiv. miniszterium leirataiból kitűnik, hogy a *Balabanoff bulgáriai cég* a hazánkból toborzott erdei munkásokkal szemben nem tártja be az elvállalt kötelezettségeit, úgy, hogy az idegenbe rekedt szegény emberek közül többet a sóllai cs. és kir. ügyvivőség szállított haza. Tehát okuljatok erdei munkások.

* **Faragó Béla** cs. és kir. udvari szállító Magyar Magpergető gyára, erdészeti faiskolája és fajburgonya termelési telepei Zalaegerszegen, 1906. évi 34 oldalra terjedő képes árjegyzékét február 15-én adta közre; a ki esetleg nem kapta kézhez az árjegyzéket, szíveskedjék címét a céggel közölni.

* **Neki szabad.** Voszinák Janó, foglalkozására nézve kétféle árvamegyei tót: nyáron tudniillik napszámos és „épit"; szeri-számra nincs annak, hogy hány házat „épitett" már Budapesten; hordja a téglát emeletről-emeletre és keverve a maltert, amiben elsőrendű szakértővé fejlődött egy tucat esztendő során. Télen ellenben fenyőmadárral kereskedik s házról-házra jár vele: vagy az utcákon kódorog, ott kináljа a portékáját: Tessik fenyemadár! csag olcsó! Nágyon olcsó! — és engedi, hogy alkudjanak vele. Adja a madarat drágán is, potompénzért is, ki milyen okos vagy balek a vevői közül. Most tél van, tehát Janóból megint madarász lett; de most olyasmi történt vele, ami eddig még nem. Tudniillik, ki tudja hogyan, néhány fogolymadár került az „üzletébe", a mi mindössze is egy jókora kosárból áll. Abban rudacskák vannak keresztbe feszitve, s az „áru" azokon lóg. Fogolymadarat pedig már december 31-én túl, azaz januárius óta nem szabad sem lőni, sem fogni, árulni is csak január első

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nyolc napján volt szabad, hogy ami „készlet" de cemberről maradt, az még elkelhessen. De hol van már január első nyolc napja? Februárban vagyunk, s beállott a nagy holtszezon, amikor békesség adatik a szegény elcsigázott vadnak.

Voszinák Janó mindazonáltal büszkén kiabálta az utcán most is: „tessik fogoly venni! csag olcsó! nágyon olcsó! . . ." Addig-addig, hogy ámbár sem rendőr, sem finánc, sem csendőr nem állotta utját, mégis pórul járt, mert egy mogorva vidéki erdész, a ki a vadászatörvényt nagyon jól tudta, elébe toppant, s megállította:

— Hol szerezte maga azt a foglyot?

Janó nagyot nézett: — Csag van! Hát hun szereztem?!

— De nem oda Buda, nem szabad most foglyot árulni, héj!

Janó felhúzta a szemöldökét: Nem szabad? Mi nem szabad? Nekem csak szabad! Olcsón adok nágyon!

Az erdész dühbe jött: Mért szabad magának? Erre arra!... A törvény tiltja, s én most feljelentem magát.

— Mit „tervin"?! Nekem nincsen „tervin"! Nekem szabad, Iszen látja, hogy árulok; mindennap árulok. Sok fenyemadár van itt; csag olcsón odaadok.

Az erdész nyakoncsipte Janót, s vitte a sarki rendőrhöz. Annak elmondta, hogy mi a baj, mi történt. Mégis disznóság, hogy ez az ember február foglyot árul Budapest utcáin.

A rendőr meg felmordult: Ugyan hát hol áruljon? Máshol meg nem veszik tőle.

Janó diadalmas arcot vágott: No lásson, hát ugyi, nekem szabad?

— De most tilalom van, nem szabad foglyot eladni, egyáltalában sehol sem szabad, magyarázta az erdész a rendőrnek.

András ur vállat vont. — Ki mondja azt? Hát csirkét nem árulnak? Ez is csak olyan, mint egy rongyos csibe.

Janó mosolygott, vigyorogva bizonyitgatta, hogy olyan biz' a.

Az erdészt a guta kerülgette; látta, hogy itt hiába okoskodik, arra meg nem volt ideje, hogy más fórumot keressen. Megfordult és elrohant, nehogy valami bolondot csináljon mérgében.

Janó utána kiabálta:

— No hát! Nekem szabad?! Csag olcsón adok! Nagyon olcsón! Foglyot vegyenek! foglyot!

Szarvasagancsot, Európai, amerikai és ázsiai őzagancsot (szibériait is), továbbá jávorszarvas- és antilop-agancsot, valamint kőszáli bak-szarvat olcsón ajánlanak:

WEISE & BITTERLICH, Georgswalde, Csehország.

Gazellaszarvak, iramszarvas, indiai- és virginiai szarvasagancsok 2, 3, 4 koronától kezdve.

Agancstáblák, koponyák, szarvas- és őzfejek. Szarvasagancstárgyak.

Vétele agancsoknak és levetett agancs-száraknak, szarvasfogaknak, vadkan agyaraknak.

A „Magyar Erdész" I. II. és III-ik évfolyamai 7 koronáért kaphatók a szerkesztőnél.

„300 ezer akáczcsemete kerestetik megvételre. Ajánlatok az évjárat és ár megjelölésével „Akácz" alatt a kiadóhivatalhoz kéretnek."

Megvételre kerestetik: 40 ezer kocsántalan tölgy, 158 ezer kocsános tölgy, 24 ezer kőris, 4 ezer feketefenyő 2—3 éves csemete március 20-ra szóló szállitási kötelezettséggel. Ajánlatok ezrenként vasuthoz szállitva; Erdőhivatal Sajó-Várkony, Borsodmegye, kéretnek.

Egy teljesen uj

födeles automobil

eladó.

Bővebb felvilágositást nyujt **Vajda Barna,** u. p. **Csermely,** Mogyorosd, Borsodmegye.

Előfizetési felhivás.

1906. tavaszán jelenik meg **dr. Gáspár Ferenc**

A föld körül

cimü nagyhatásu műve hat kötetben 1200 képpel, 4 térképpel.

A teljes mű bolti ára fényes diszkötésben hat kötetbe kötve **96 korona,** amely 2 koronás havi részletekben törleszthető és megrendelhető

Székely és Illés

könyvkereskedésében UNGVÁRT.

FARAGÓ BÉLA **csász. és kir. udvari szállító**

magyar magpergető gyára és erdészeti faiskolája

ZALAEGERSZEGEN

34 oldalra terjedő 1906. tavaszi árjegyzéke február 15-én megjelent. — A kik esetleg tévedésből meg nem kapták volna, sziveskedjenek cimeiket közölni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

186. szám.
1906.

Faeladási hirdetmény.

A volt 13. számu román-bánsági határőrezred részéről közhirré tétetik, hogy Merul község határában fekvő „Valea rea“ vidéki 898·91 k. holdon előforduló mintegy 56178 m³ bükk és 94666 m³

fenyő fatömeg

tövön terület szerint zárt irásbeli versenytárgyalás utján eladásra kerül.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy 10,000 (tizezer) korona bánatpénzzel felszerelt ajánlataikat a vagyonközség gazdasági hivatalának Karánsebesen legkésőbb **1906. évi február hó 24-én délelőtti 11 óráig** annál is inkább nyujtsák be, mert elkésve érkezett, távirati uton benyujtott, valamint uto- és bánatpénz nélküli ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatokban a kat. holdankénti megajánlott tőke számokkal és betükkel tisztán és kétséget kizáró módon kiirandó és ajánlattevő köteles kijelenteni, hogy a részletes eladási feltételeket, melyek a vagyonközségnél megtekinthetők, ismeri és magát azoknak minden tekintetben feltételenül aláveti.

Karánsebes, 1906. évi január hó 26-án.

A volt 13. sz. román-bánsági határőrezredből alakult vagyonközség

gazdasági hivatala.

Beregvármegye munkácsi járásának főszolgabirája.

4655/905. kig. szhoz.

Faárverési hirdetmény.

Makarja község erdejének 1905. évi rendes vágásterületén levő 50 (ötven) tő — legnagyobbrészt műszaki célokra alkalmas s 3131 K 40 fillér azaz háromezeregyszázharmincegy korona 40 fillérre értékelt

tölgyfa

folyó évi február hó 27-én

a helyszinén tartandó nyilvános árverésen szálankint elfog adatni.

Az árverési feltételek hivatalomban és Makarja község elöljáróságánál tudhatók meg.

Munkács, 1906. január 31.

Papp Imre,

főszolgabiró.

Villanyos zseblámpa.

Mindenkor használatra készen. Egy könnyü nyomás és rögtön világos villanyos világitás sugárzik.

Könnyen és kényelmesen szebben hordható és évekig használható.

Batéria ha elfogy, egy másikkal kicserélhető. **Ára 3 K. Nagyitó lencsével 4 K.** Pótbatéria darabja 1 K. Szétküldés utánvéttel.

J. KÖNIG, elektrotechnikus, Wien, VII., Westbahnhof-strasse Nr. 36.

Viszonteladóknak magas jutalék.

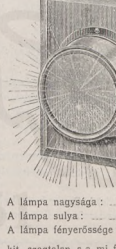
Ugyanott kapható **hét** koronárt egy jól járó három fedelü erős **ezüstóra.**

Deckert és Homolka

elektrotechnikai gyár BUDAPEST.

Gyár és iroda: VI., **Izabella-utca 84.** Városi üzlet: V., **Dorottya-utca 8.**

„PATRIA“ villanyos kézi lámpa.

A „Pátria“ villanyos kézi lámpa nélkülözhetetlen cikk minden gazdaembernél, s hivatva van a ház körül eddig használt kézi petroleum lámpát pótolni. — Közvilágitást nélkülöző városokban, falvakon, pusztákon, gazdaságokban, ellenőrző járatoknál a gazdaságokban, valamint a háztartásban a „Pátria“ kézi lámpa megfizethetlen szolgálatokat teljesit. — Egy nyomás a kapcsolóra, szép, intenziv világitást ad; szél, eső, hó nem gátolja müködését, nem piszkit, szagtalan, s a mi fő, a gyujtási és robbanási veszély teljesen ki van zárva.

A lámpa nagysága: ... ... 12×10×9 cm.
A lámpa sulya: ... ... 1090 gramm.
A lámpa fényerőssége: $1^1/_2$ gyertyafény.

A lámpa egyhuzamban 16 órán át ég.

Az áramot 5 egymásután kapcsolt, papirtokban elhelyezett, külön e célra készült önmagát regeneráló szabad. száraz elem szolgáltatja.

A kimerült elemeket bárki kicserélheti.

A complet lámpa ára ... ... 12 korona.
Egy tartaléktelep ára ... ... 3 „

Szives figyelmeztetésül: Gazdasági telefon-, villanyos világitási és erőátviteli berendezésekre, takarmánykamrák, malmok, cséplők, vajtermelési gépek hajtására, vizszivattyuzásra stb. **költségvetéseket, üzemköltségszámításokat s terveket díjmentesen készitünk.**

Ausztria-Magyarország legrégibb elektrotechnikai gyára.

Gyárak: Budapest, Bécs és Prága.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam Budapest-Borsodapátfalva, 1906. március 1. 23. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZAKLAP.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... ... 14 K
Félévre ... ... 7 K
Egyes szám ... ... 1 K

Felelős szerkesztő és kiadó:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Vadászati főmunkatárs:
csikszentsimoni és ernyesi LAKATOS KÁROLY
Budapesten.

Országos szaktudósító:
remetei KŐVÁRY JÁNOS
Budapesten.

Előfizetéseket BUDAPESTEN elfogad ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése Muzeum-körút 2-ik szám.

Az Országos Erdészeti Egyesület javaslata a legelőgazdaság megalkotása érdekében.

Irta: *Imecs Béla.*

Az Erdészeti Lapok december havi füzete egész terjedelmében hozta a fenti javaslatot. Aki érdeklődik iránta, ott megtalálja; arra igen terjedelmes, hogy azt e helyen közölhessük. Én is tagja voltam az Országos Erdészeti Egyesület által kiküldött legelőügyi bizottságnak, de sajnos nem oszthattam a többség véleményét s azért külön írásbeli véleményt terjesztettem elő.

Ime előttünk fekszik a megalkotott törvénytervezet, melyből azonban erős a hitem, hogy soha sem lesz törvény. Az illetékes körök — ugylátszik — rokonszenvvel nem üdvözölték a javaslatot, sőt inkább a nemtetszés hangjai hallatszanak mindenfelől. A gazdák körében nagy visszatetszést szült a javaslat s csodálkozva méltatlankodnak, azt mondván, hogy az erdészek mások dolgába ártották magukat.

Szó a mi szó, ez a tervezet, — bár *állítólag* annak megszerkesztésénél az én külön javaslatom is figyelembe vétetett (l. Erdészeti Lapok 905. évi XII. füzetének 1078. old.) — aligha lesz valaha életképes.

Nekem a dologban kényes szerep jutott mert a bizottságban egyedül állván véleményemmel, reményem sem lehetett arra, hogy felfogásom érvényesülhessen s mégis meggyőződésemhez hiven, állást kellett foglalnom a megállapodások ellen. De megtettem kötelességemet s most szükségesnek látom, hogy a nyilvánosság előtt is beszámoljak ez ügybeni szereplésemről.

A bizottság által elfogadott tervezet legtöbb izében az erdőtörvénynek a másolata. Szerettem volna meggátolni, hogy az erdőtörvény hibái, főleg az állam túlságos mérvbeni atyáskodása; a vaskalapos tudomány; az üzemterv és ügyviteli szabályzat rendszer ne foglaljanak helyet az új alkotásban, sajnálatomra azonban ezen törekvésemmel egyedül maradtam.

Nyugodt lélekkel bocsátom közre újból rendezett külön javaslatomat s hiszem, — hogy — talán ha még idővel újra megfontolás tárgyává tétetik a kérdés, hasznos szolgálatot tehetek vele.

* * *

Külön javaslat.

I. Fejezet.

Általános intézkedések.

Legelőjét minden birtokos — tekintet nélkül jogi minőségére — köteles állandóan jókarban tartani úgy, hogy a talaj termőképessége állandóan fentartassék, a talajrongálásnak és pusztulásnak eleje vétessék. — E végből a közigazgatási bizottság szakértője által időnkint az összes legelőkön való gazdálkodást megvizsgáltatja és ellenőrzi, a mennyiben szükséges az esetleges talajjavító munkálatokat — fásítás, megkötés, fűmagbevetés stb. — elrendeli, a legelő egyes részeit szükség szerint tilalom alá helyezi, a marhalétszámot szabályozza s általában érvényt szerez a törvény kivánalmainak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A birtokos a közigazgatási bizottság határozata ellen a földmivelési miniszterhez felebbezéssel élhet.

II. Fejezet.

Különleges intézkedések.

Külön intézkedések kivánatosak azon legelőkre nézve, a melyeken közös legeltetés gyakoroltatik. Ezen legelőket a törvényben általában *közlegelő* névvel kellene megkülönböztetni. Közlegelő volna mind azon legelő, a melyen akár tulajdonjog, akár bérleti jog alapján bizonyos jogosultsági arány szerint többen együtt gyakorolják a legeltetést. Ide tartozandóknak vélném azon legelőket is, melyek bár tulajdonjogilag és telekkönyvileg elkülönített és felaprózott részekből állanak, de melyeken a tulajdonosok a legeltetést közösen és együttesen gyakorolják.

Mindezen a legelőterületeken a legeltetés következő korlátozásokkal volna gyakorolható:

1. *Az osztatlan állapotban levő közös legelők közös telekjegyzőkönyvének felfektetése és vezetése a telekkönyvi hatóságoknak elrendelendő volna.* A tulajdonosok a legeltetést a közös telekjegyzőkönyvben felfektetett arányrész szerint gyakorolhatnák. Ezen telekjegyzőkönyvi kivonat bekérésével a közigazgatási bizottság állapítaná meg a legelő állatok számát, nemét, birtokarány szerint. (Lásd 1894. évi XII. t.-c. 21. §.) Megállapítaná azokat a legeltetési szabályokat, a melyeket a legelő állandó jókarban tartására, ápolására és mivelésére szükségesnek tart. *A legelőgazdasági törvény ezen legeltetési szabályok betartására a kisbirtokosokat kötelezné és legelőjüket állami felügyelet alá helyezné.* Egyes birtokosok sérelmeit az összeséggel szemben a közigazgatási bizottság birálja el. (Lásd V. f.)

2. Hasonló intézkedés válna szükségessé bérjogon gyakorolt közlegelők használatára azzal a különbséggel, hogy a közigazgatási bizottság a legeltetési aránykulcsot a legeltetést gyakorlók által beszolgáltatandó adatok alapján állapítaná meg.

3. A közösen legeltetett, de tulajdonjogilag több részre elkülönített legelőkön a közös legeltetés ugyanezen korlátok között volna gyakorolható, vagyis: ezen birtokosoktól nyilatkozat volna veendő arra nézve, hogy ők birtokukat a rájuk nézve előnyös közös legeltetés céljaira egyesíttetnek nyilvánítják, mely esetben az arányrész a tulajdonjog alapján állapíttatnék meg.

Az 1. pont alatt említett osztatlan állapotban levő közlegelőkből országszerte általánosan foglalások történtek. A törvényben intézkedni kell a közlegelők határainak hivatalból való visszaállítása iránt. A legelőt rendesen a közös birtokosok foglalták el s igy alig várható, hogy a közbirtokosság maga ellen indítsa meg a visszafoglalási eljárást.

Az 1898. évi XIX. t.-c. következtében a közlegelőkből sok befásítandó területeket jelöltek ki, melyeknek kezelése a járási erdőgondnokokra, erdőhivatalokra bizatott és jövőben mint az erdőtörvény 4. §. alá tartozó erdők fognak fentartatni. Amennyiben ezen legelőtörvényjavaslat a közlegelők gazdaságának szabályozását tűzte feladatul, világos, hogy *a közlegelő területnek igy kétféle törvényszerinti kezelése lehetetlen állapotokat teremtene, amiért is ajánlom, hogy a törvényjavaslatba fölvétessék: hogy azon kopár és vizmosásos területek, melyek az 1879. évi XXXI. és 1898. évi XIX. t.-cikkek szerint a közlegelőkből kiszakittattak s jelenleg külön kezelés alatt állanak, ismét visszacsatolandók a közlegelők birtoktestéhez s a jelenlegi törvényjavaslat értelmében jövőben alkotandó legelőgazdasági szabályok alapján együtt kezelendők.* Hasonlóképen kimondandó ezen törvény illetékessége azon legelő területekre is, melyek az urbéri rendezésből kifolyólag mint legelők adattak a birtokosoknak, de erdőt képezvén, állami kezelés alatt állanak, ezek tehát a legelőgazdasági törvény értelmében kezeltessenek s az állami erdőhivatalok hatásköréből vonassanak ki.

III. Fejezet.

A legelők felügyeletére vonatkozó intézkedések.

A legelők felügyelete érdekében a törvénynek egyfelől a legelők részletes törzskönyvezése, másfelől a felügyeleti közegek és hatóságok szervezése s ezek kötelmeinek és hatáskörének megállapítása tekintetében kell intézkedni.

A törzskönyvezés részletes szabályozása né-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

zetem szerint külön miniszteri utasítás keretébe tartozik.

Magában a törvényben a törzskönyvezésre nézve elegendőnek vélném az alábbi rendelkezéseket felvenni:

a) A legelők felügyelete érdekében a törvény életbeléptetési idejétől kitüzendő záros határidő alatt az összes legelők összeirandók és törzskönyvezendők. A törzskönyvezés költségeit az állam viseli.

b) A törzskönyvezéssel a közig. bizottságok bizatnak meg, melyeknek ebbeli teendőit a földmívelésügyi miniszter külön rendeletben szabályozza.

c) A törzskönyvezéshez szükséges adatokat, valamint a legelőkről beszerezhető, illetőleg meglevő térképeket a birtokosok kötelesek az összeirás végzésére kiküldendő közegek rendelkezésére bocsátani és őket a helyszini felvételeknél kellően támogatni.

d) A törzskönyvezés eredménye a birtokosokkal közöltetni fog. Azok a birtokosok, a kik a közig. bizottságnak a törzskönyvezési eredmények közlésével kapcsolatosan a törvény előbbi határozmányai alapján teendő intézkedéseit sérelmesnek tartják, záros határidő alatt a földmívelési miniszterhez felebbezhetnek, a ki az ügyben végérvényesen határoz.

Ezekből kifolyólag a közigazgatási bizottságok által összeállítandó törzskönyvek csak az összeirás elleni felebbezés határidejének lejárta, illetőleg a miniszter jóváhagyása után válnak érvényesekké.

A törzskönyvi adatok összegyüjtését és a törzskönyvek összeállítását, az alábbiakban tárgyalandó *legelőgazdasági felügyelők végezhetnék.*

A legelők felügyeletét egybeolvasztani ajánlom az állattenyésztési felügyelet szervezetével, mint olyannal, melynek működési köre a legelőgazdasággal szoros kapcsolatban áll. Az egybeolvasztás természetesen szükségessé tenné, hogy az állattenyésztési és legelőgazdasági felügyelők száma megfelelően szaporittassék.

IV. Fejezet.

Büntető rész.

1. Áthágások.

A ki a jelen törvényben megállapított hatósági intézkedéseknek eleget nem tesz, vagy ellenszegül, áthágást követ el s 25 koronától 200 koronáig terjedő pénzbirsággal büntetendő. A legelőbirtokosság mint ilyen vagy a közösen legeltetők összesége által elkövetett mulasztásokért a felelősség rendszerint birtokarány szerint terheli a közös joggyakorlókat; de amennyiben beigazoltatnék, hogy a közös birtokosok elnöke vagy más előljáróját terheli a mulasztás vétsége, első sorban ők vonandók felelősségre.

2. Kihágások.

Kihágások és vétségek a mezőrendőri (Lásd 1894. évi XII. t.-c. 110., 111. stb. §.), *illetve a mennyiben a legelőterületen található fák és ültetvényekben okoztatnék kár, az erdőtörvény alapján birálandók el.*

V. Fejezet.

Hatósági eljárás.

Ezen törvényben foglalt áthágások és kihágások elbirálására az 1894. évi XII. t.-c. 102. és 103. §-aiban megjelölt hatóságok illetékesek. A közös legeltetésre jogosultak összesége ellen egyesek által a legeltetésből kifolyólag beadott panaszok elbirálására a fenti törvény 102. §-ában megjelölt hatóság illetékes.

VI. Fejezet.

A legelőgazdaság fejlesztését célzó intézkedések.

A legelőgazdaság fejlesztése érdekében kívánatosnak talált intézkedéseket 4 csoportba foglalom.

Az elsőbe sorozzuk a népies állattenyésztés érdekében szükséges közlegelők alakítását s a közlegelők gazdaságára bármi tekintetben káros szolgalmak megszüntetését, vagy szabályozását;

a másodikba a közlegelők túlságos felaprózását akadályozó és a már felosztott legelők együttes kezelését elősegítő intézkedéseket;

a harmadikba, a legelőgazdaság fejlesztése érdekében az állam részéről nyujtható anyagi és erkölcsi támogatás javaslatait;

és végre a negyedikbe, a legelőgazdaság fejlődését közvetve gyámolító azon intézkedéseket, a melyek a legelők célszerű berendezésének könnyítésére, illetőleg a legelőgazdaságot gátló, vagy megnehezítő akadályok elhárítására irányulnak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a) Közlegelők alakítása érdekében mindenek előtt intézkedés volna teendő (akár itt, akár — talán helyesebben — az uj tagosítási törvényben) arra nézve, hogy mindama községek (városok) határain, ahol népies állattenyésztés igényeinek kielégítésére alkalmas közlegelők nincsenek, olyanokra azonban a népies állattenyésztés érdekében szükség van: a tagosítások és illetőleg arányosítások során jelzett szükségletnek megfelelő közlegelők legyenek kihasíthatók.

Mivel pedig ilyen módon a közlegelők hiányát sok helyen nem lehet megszüntetni: továbbmenőleg gondoskodni kellene arról is, hogy a földmívelésügyi miniszter köz- (vagy közös) legelőknek más mívelési ágra használt területekből való alakítását az alábbiakban tárgyalandó állami támogatás eszközeivel s esetleg kisajátítási jog engedélyezésével elősegíthesse.

b) A közlegelőket terhelő szolgalmak megszüntetése és illetőleg szabályozása céljából kívánatos a törvényben kötelezőleg kimondani, hogy a köz (v. közös) legelőket a gazdaságra bármi tekintetben káros szolgalmakkal megterhelni tilos s hogy továbbá a már meglévő ilyen szolgalmak (a törvényben megállapítandó) záros határidő alatt megváltandók vagy célszerűen szabályozandók.

c) A legelők túlságos felaprózásának megakadályozása érdekében mindenekelőtt az 1894. évi XII. t.-c. 12. §-ához hasonló, de annál szigorúbb és tágasabb körü intézkedéssel kimondandónak vélném, hogy a tényleg fel nem osztott közös legelők csak a földmívelésügyi miniszter előzetes engedelmével oszthatók fel, aki erre engedélyt csak abban az esetben adhat, ha beigazoltatik, hogy a felosztás gazdasági szempontból nem hátrányos és ha a hitelesen igazolt jogosultság szerint külön kihasítandó legelőrész nagyságára — a talaj feltörésével kapcsolatos mezőgazdasági mívelésre nem alkalmas területen — egy tagban — bizonyos megszabott minimális kiterjedéssel bir.

Ezt a rendelkezést kívánatos kiterjeszteni a legelőfelosztás, illetőleg kihasítás azon esetére is, a mikor a volt urbéres telkesgazdák, zsellérek és más érdekcsoportok legelőilletőségeinek egymástól való elkülönítéséről, vagy községi alkalmazottak és egyházi személyek (mint ilyenek) s községi vagy felekezeti iskolák legelőilletőségeinek kihasításáról van szó.

Kimondandó volna továbbá, hogy olyan esetekben, a mikor a kihasítást, illetve arányosítást kérő felet (vagy feleket) a törvényben kihasíthatónak (kiadhatónak) minősített minimális legelőterületnek megfelelő, vagy annál nagyobb legelőilletőség birtokvétel, csere, vagy ajándékozás folytán illetné, a jogosultság hiteltelekkönyvileg igazolandó és amennyiben utólag kitünnék, hogy a jogosultság igazolására szolgált ügylet csak látszólagos volt, azaz csak a törvény kijátszása végett jött létre, akkor az ilyen alapon történt kihasítás (vagy felosztás) semmisnek tekintendő s a költségekkel kizárólag azok terhelendők, akik a kihasítást (felosztást) az előbb jelzett céllzattal eszközölték ki.

Ezek kapcsán az u. n. kiegészítő (vagy ismételt) arányosítások is célszerű szabályozást igényelnek, még pedig nézetem szerint a m. kir. kuriának 1902. évi 33. urb. számú végzése értelmében, mely szerint az egyszer megtörtént arányosításkor közösségben maradt legelők további (ismételt) arányosítása meg nem engedhető.

Végül szükségesnek látnám a törvényben kifejezésre juttatni azt is, hogy a legelőilletőségek állandó legeltetésre egészben vagy részben alkalmatlan területekkel csakis akkor válthatók meg, ha a földesúr — mint ilyen — állandó legeltetésre alkalmas területtel nem rendelkezik.

d) A már felosztott legelők együttes kezelésének elősegítése érdekében kívánatos intézkedni arra nézve is, hogy a földmívelésügyi miniszter a felaprózott voltuk miatt külön-külön legelőgazdaságra nem alkalmas legelők együttes használatát állami támogatással előmozdítsa.

e) A legelőgazdaság állami támogatását (azokon kivül, a miket ide vonatkozólag az I. és II. fejezetben s a VI. fejezetnek előbbi pontjaiban felsoroltam) egyfelől a legelőgazdaság iránti hajlam élesztésére s a gazdaságok létesítésének és fejlesztésének könnyítésére, másfelől a legelőgazdaság terén kiváló birtokosok jutalmazására s a legelőgazdaság ismeretének fejlesztésére vélném irányitandónak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmívelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az állam a legelőgazdaságok berendezésének és tökéletesebbé tételének segélyezés és hosszú lejáratú olcsó kölcsönök adományozása utján támogatná a szegény sorsú birtokosokat.

A segélyezés mértékének megszabásánál általában mindig az a haszon volna alapul veendő, a mely a tervbe vett segélyezendő berendezésektől a köz javára várható.

Az olcsó hitelnyujtás különösen olyan esetekben volna alkalmazandó, a mikor a birtokosok sajátjukból segélyezésre való kilátás mellett sem képesek a legelőgazdasághoz szükséges berendezéseket létesíteni.

Egyébként egyenlő körülmények között elsősorban természetesen a legelőgazdaság céljából létesülő állandó jellegű közös gazdaságok (társulatok és szövetkezetek), valamint a birtokfelosztás folytán megszünt közösséget a fentiek szerint ismét visszaállító birtokosok legelői volnának ilyen uton támogatandók.

Jutalmazásban — mint fennebb is jeleztem — a legelőgazgaság terén kiváló haladást tanusító birtokosokat vélném részesítendőknek.

f) A legelőgazdasági ismeretek fejlesztése érdekében külön törvényhozási intézkedést nem tartok szükségesnek, de kivánatosnak látnám egyrészt a mezőgazdasági ismétlő iskolák és mezőgazdasági szakiskolák tananyagának ezen célhoz mért kiegészítését, a legelőkben bővelkedő vidékeken legelő- és havasgazdasági tanfolyamok rendezését s a legelő- és illetőleg havasgazdaságot, valamint a tejgazdaság különféle ágait gyakorlatilag is oktató vándortanítók alkalmazását.

Szükségesnek véljük továbbá, hogy az állam a legelő- és havasgazdasági kisérleti ügyeit is karolja fel.

g) A legelőgazdaság támogatása érdekében végül a legelők hozzáférhetőségének és vízzel való ellátásának biztositása volna gondoskodás tárgyává teendő.

E célok érdekében mindenek előtt az iránt kellene intézkedni, hogy a legelők és erdők kihasítása, arányosítása, felosztása, vagy tagosítása alkalmával az eljáró közegek a lehetőségig legyenek figyelemmel arra is, hogy a legelők hozzáférhetősége és vízzel való ellátása akadályozva ne legyen.

Az erre irányuló rendelkezés kapcsán az 1894. évi XII. t.-c. 37—40. §-aiban foglaltakhoz hasonló intézkedéseket tartanék szükségeseknek, úgy azonban, hogy a községeknek az idézett t.-c. 36. §-ában kimondott abbeli kötelezettsége, mely szerint a birtokokhoz való hozzájutás érdekében szükséges utak létesítéséről gondoskodni tartoznak, ne legyen kizárólag a tagosításhoz kötve; másfelől pedig a kisajátítási jog kifejezetten ne csak az utakra, hanem a létesítendő csorda járókra, valamint a legelőkön nem nélkülözhető itatók és az esetleg szükséges vízvezetékek s víztartók berendezéséhez szükséges területekre is kiterjesztessék.

* * *

A külön javaslat indokolása.

Külön határozati tervezetet nyujtottam be, módositván az előadó által benyujtott tervezetet azért, mert annak épen leglényegesebb alapelveivel nem érthetek egyet.

A legelőkön folytatott gazdálkodást az erdőtörvény mintájára szabályozni elhibázottnak tartanám, mert az államnak túlságos és szükségtelen beavatkozását vonná maga után s ez véleményem szerint a magánjog megsértése nélkül nem tehető.

A legelőhasználat eredeténél fogva más természetű mint az erdő használata; mert míg az erdő jövedelmező tőkéje nemcsak a talajban fekvő érték, hanem az azon levő faállomány, addig a legelőnek jövedelmező tőkéje épen magában a talaj értékében van. Ezen különbség alapján tehát a törvény intézkedései itt csak a termő talaj védelmére s állandó jókarban való tartására terjedhetnek ki.

Az előadói tervezetben foglalt általános intézkedések helyett elegendőnek tartottam a talaj termőképességének és jó karban tartásának biztosítását célzó intézkedéseket felvenni, mert a védlegelő eszméjét alapjában elhibázottnak tartom. A feltétlen erdőtalajú legelőkről, kopárokról, vízmosásokról intézkednek az erdőtörvény, mezőgazdasági törvény, vízjogi törvény, — s végül a feltétlen legelőtalaj megkülönböztetést is szükségtelennek tartom, mert ilyet még a képzelet sem alkothat.

A különleges intézkedéseket már alapjában

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

módosítandónak tartottam, mert nem helyes az, hogy a legelőtörvény alkotásánál az erdőtörvény jogi alapja szolgáljon kiindulásul a legelők megkülönböztetésére, mert e tekintetben nem a tulajdonjogi minősége annak a legelőnek irányadó, hanem az a körülmény, hogy az közlegelőnek minősíthető-e vagy sem. Véleményem szerint tehát a *különleges intézkedéseknek kifejezetten csak a közlegelőkre kellene vonatkoznia.* Közlegelőnek pedig volna minősítendő mindazon legelő, a melyen akár tulajdonjog, akár bérleti szerződés alapján bizonyos jogosultsági arány szerint többen együtt gyakorolják a legeltetést. Itt az a körülmény irányadó, hogy valamely legelő közös legeltetési célra használtatik-e vagy sem. Ugyanis: ha valamely legelő közös legeltetésre nem használtatik, akkor már a javaslatom általános intézkedései teljesen elegendő korlátozásokat tartalmaznak, kiegészítve az 1894. évi XII. t.-c. idevágó rendelkezéseivel.

Részemről *a jelen törvényjavaslatot mindenben csak a mezőgazdasági törvény kiegészítéseképen tekintem;* itt tehát csak oly intézkedések veendők fel, melyek az 1894. évi XII. t.-c. hiányai folytán még szükségesek. Igy pl. a közös legeltetésre vonatkozólag már a mezőrendőri törvény szab korlátokat, most már arról kell gondoskodnunk, hogy az hathatósabban végrehajtható legyen. (1894. évi XII. t.-c. 21. §.)

Tervezetem szerint tehát a mezőtörvényben lefektetett *legeltetési szabályok megállapítását a hatóságra biznám, ez által ezen törvény* intézkedései érvényre jutnának, mert az illetékes hatóság minden esetben szakközeggel is rendelkezik.

Fölöslegesnek tartom a rendszeres gazdasági tervek bemutatására kötelezni a birtokosokat, de fölöslegesnek tartom a szakértők által való kezelés kötelezettségének kimondását is. Ezek az intézkedések a mellett, hogy a magánjogot sokkal mélyebben korlátozzák, mintsem az megengedhető volna, nem célszerűek, mert az erdőtörvény végrehajtásából levont tanuságok igazolják, hogy az ilyen gazdasági tervek túlságig vitt aprólékos részletezéssel készülnek, a birtokosokat fölösleges költséggel terhelik, azok benyujtása és jóváhagyása alaki nehézségekbe ütközik. A szükséges mérvű rendszeres gazdálkodás különben is elérhető az általam ajánlott módon, ha egyszerűen a birtokosok meghallgatása után a közigazgatási bizottság állapítaná meg a legelőnek különleges szabályait s ezen szabályok pedig a felügyeletre és nyilvántartásra kötelezett hatóság által vezetendő legelőnyilvántartási törzskönyvbe jegyeztetnének fel. Ezen feljegyzés csak a birtokosok általi kérelemre megengedett változások alkalmával szenvedne módosítást s így annak minden időszaki átvizsgálása fölösleges volna.

Az előadói javaslatban tett megkülönböztetés, hogy a gazdasági tervek magánbirtokosoknak hivatalból állapíttatnának meg, míg a többieknek maguknak kellene elkészíteni, nincsen kellően indokolva. Hisz ha magánbirtokosnál elérhetjük azt a magánjogi korlátozást, hogy legelőjére nézve a gazdálkodás szabályai hivatalból fognak megállapíttatni, akkor már nincsen értelme, hogy ugyanezt az egyszerű eljárást ne alkalmazzuk a különben is könnyebben korlátozható kötött birtokosokra, megjegyezvén, hogy ezáltal a birtokosokra rótt teendők kevesbednek, mi által az eljárás egyszerűbb és gyorsabbá válik.

A kivételes intézkedéseknél szükségesnek véltem a közlegelők határainak visszaállítását. Az úrbéri rendezés folytán az úrbéreseknek tulajdonul jutott közlegelők ugyanis sok helyen önkényesen elfoglaltattak annyira, hogy a szükséges marhaállomány részére ma már csakugyan nincsen elegendő legelő. Maga a birtokosság a visszafoglalást szorgalmazza, szükséges volna tehát olyan törvényes intézkedés, hogy a visszafoglalás iránt az illetékes közigazgatási bizottság hivatalból intézkedjék. A tulajdonjogilag elkülönített, de közösen legeltetett területeket már az által vélném könnyen egyesíthetőnek, ha ezek is közlegelőknek nyilváníttatnának.

E mellett szükséges volna, ha a fenti javaslatom szerint minősített közlegelőkre kimondatnék: hogy a mennyiben tulajdonjog alapján gyakoroltatik a közös legeltetés, az esetben a telekkönyvek által felfektetendő közös birtokívben kitüntetett arány szerint, ha pedig bérlet alapján gyakoroltatik a közös legeltetés, a bérlők által bemutatandó aránykulcs alapján gyakorolhatják a jogosultak a legeltetést.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A törzskönyvezés véleményem szerint azon állami hatóságra volna bizandó, a melyet a jelen törvény nevez meg. Ezt a kijelentést azért tartom szükségesnek, mert már előbbi javaslataim szerint a *legelőgazdaság szabályait hivatalból megállapítandóknak* jeleztem s ez az eljárás az államnak valamelyik szakközegére fog bizatni, célszerűen lehetne tehát ezen szakközeget a nyilvántartás vezetésével megbízni annál inkább, mert analóg eset, hogy bár az erdőtörvény nyilvántartási törzskönyv vezetését a közigazgatási bizottságra ruházta, azt ez idő szerint mégis a kir. erdőfelügyelőségek vezetik.

Legelőrendészeti áthágásoknak az erdőtörvénynyel párhuzamosan való elbirálását nem tartom helyesnek, mert ezen eljárás az erdők kezelésénél sem vált be és ezért sokkal helyesebbnek vélem, ha magában törvényben a büntetésnek mérve megszabatik és a büntetés kiszabására az 1894. évi XII. t.-cikkben kimondott hatóság fogadtatik el.

A kihágásokra nézve helytelennek tartom külön kihágási rész beillesztését, mert hiszen már eddig is nehézkes volt eligazodni a sok különféle törvényen, mely a kihágásokat felsorolta és megkülönböztette. *Egy új törvényben újnemű kihágásokról emlékezni meg igazán fölösleges, a mikor azok mindenike már vagy a mező- vagy az erdőtörvényben feltalálható.* Épen ezért ezt a részt az előadói javaslatból töröltem s helyette elegendőnek tartom a mező- és erdőtörvényre való hivatkozást.

A legelőgazdaság fejlesztésére való intézkedésekkel egyetértek s a javaslat azon részeit hagytam figyelmen kivül, a melyek már indokolt javaslataimból kifolyólag fölöslegesekké váltak.

Az országos legelőgazdasági alap képzését nem tartom kivihetőnek, mert a kihágásokból befolyó büntetések hovafordításáról már az általam többször említett illetékes két törvény amúgy is intézkedik.

A közbirtokossági legelők gazdasági ügyvitelének külön szabályozását is fölöslegesnek tartom, mert közbirtokosságok ügyvitelét a mezőrendőri törvény 6. és következő szakaszai kellően szabályozzák s ha ezen intézkedések kiegészíttetnek a javaslatomban foglalt rendelkezéssel, hogy a közös telekkönyvek a telekkönyvi hatóságok által felfektetendők és vezetendők, akkor minden más intézkedés fölöslegessé válik.

A törvény helyes végrehajtásától függ annak gazdasági eredménye. Szokássá vált az erdőtörvényt az első polcra helyezni a gazdasági törvényeink között, pedig hogy az erdőtörvény által látható eredmények érettek el, annak főoka, hogy az állami erős adminisztrációval hajtja végre ezen törvény rendelkezéseit. Meggyőződésem az, hogy a mezőrendőri törvénynek a legelőgazdaság mikénti szabályozására vonatkozó része azért nem vált áldásossá, mert annak végrehajtásával senki sem törődött. Az általam beadott javaslatok szerint alkotandó törvény teljesen elegendő volna arra, hogy az országban egy rendszeres legelőgazdálkodás alapját vesse meg, de csak akkor, ha végrehajtásra és felügyeletre hivatott állami hivatalos közegek célirányos szervezetben közös működésre egyesíttetnek. Legfőbb szükség tehát, hogy a legelőgazdaság állami felügyelete okszerűen és céltudatosan szerveztessék.

Libros liberate.

A földmivelési kormány az 1903. év elején egy rövid rendeletet adott ki, a melyben értesíti az erdőhatóságokat, hogy az 1879. évben kiadott pénzügyminiszteri rendelet alapján felállított erdészeti szakkönyvtárak céljaira a m. kir. erdészeti tisztviselőkre és erdőgyakornokokra kirótt könyvtári illeték további fentartását célravezetőnek nem találja, annak az illetőktől való levonását beszünteti.

E rendelet méltányos és igazságos, mert levon egy terhet az amúgy is megterhelt tisztviselői fizetésről, jóllehet nem merült fel panasz az 5%-os szakkönyvtári levonást illetőleg.

Szivesen vesszük ugyan tudomásul, hogy a fent említett terhet levették az erdőtisztekről, de elvárhattuk volna, hogy a rendelet eldöntse a tisztikönyvtár kérdését is. Mi lesz most már a tisztikönyvtárral? A kincstár tulajdonába megy-e át, vagy megmarad úgy, a mint van, vagy pedig a kincstár bőkezűségéből gyarapítani fogják az ujabb és nevezetesebb szakmunkák beszerzése által?

Ezen kérdésekre nem tudjuk a feleletet.

Ha a kincstár tulajdonába veszi a tisztviselők fizetéseiből összegyüjtött könyvtárt, ellenértékül méltán elvárhatjuk, hogy azt továbbra is gyarapítsa. Hiszen a falun lakó erdészeti tisztviselő az ujabb könyvek beszerzésére

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nem áldozhat. Az irodalomra így is anyagi erején felül kell áldoznia, ha nem akar a világtól végkép elmaradni. Járatnia kell legalább egy napilapot, a mi évi 28 K.
két szaklapot ... ... 30 „
Természettud. Közlönyt ... ... 6 „
női divatlapot ... ... 12 „
egy irodalmi lapot ... ... 12 „
a Néplapot mint gazdasági lapot ... ... 3 „
egy vadászati lapot ... ... 12 „
egy vidéki lapot ... ... 8 „
szakkönyvre kell ... ... 30 „
kötésre ... ... 10 „

összesen: 151 korona

kiadást jelent. Tehát a fizetésének 6%-a.

Már a nagyobb és költségesebb művek beszerzése bizony nem telik a falura szorult tisztviselőnek. Könyvtár sem áll rendelkezésére, a honnan a *tökésített emberi tapaszatalatokat* a gondolkozó, a haladni akaró erdész beszerezze. Hiszen ha már hivatásánál fogva meg van fosztva a művelt szakemberekkel való érintkezéstől, legalább legyen alkalom arra, hogy könyvek utján nyerjen kárpótlást; azt csak nem akarhatjuk, hogy vigaszt és kárpótlást a szesz élvezetében találjon.

Régente divat volt féltve őrizni a szakkönyveket és ha azokat mutatták is: leláncolva, üveg alatt, zárva került a profán szemek elé.

Ma a haladás korában köz- és népkönyvtárakat állítanak fel, hogy a nép okulást szerezzen, értelmi világa fejlődjék. Mennyivel kívánatosabb tehát egy művelt osztály tudományának gyarapítására nézve a megkezdett erdőtiszti könyvtárak gyarapítása és a magyar szakirodalom pártolása?

Hisszük, hogy az erdőtiszti könyvtárt a jövőben is fenn fogják tartani, sőt a legjelesebb munkákkal gyarapítják. Azt pedig reméljük, hogy az egyes műveket nem fogják leláncolva üveg alatt tartani, hanem kiadják azoknak, kik a bennök rejlő szellemi képzettség után nemesen törekesznek. Szóval: libros liberate! Szabadítsátok fel a könyveket!

Divald Béla.

A halak ellenségei márciusban.

Március a tavaszi fuvalom hónapja, bár gyakran az úszó, sőt torlódó jégtáblák sem ritkák még, — ámde a melengető sugárkévék ereje alatt csakhamar felosztik a dérgyöngyök, jégvirágok s hideg párák uralma a komor hangulattal együtt, mely az élő világra nehezül. Mikorára az ibolya bokrétát kínál a kebel díszéül, akkor már a tavasz keltegető, éltető varázsa behatol a vizek titkos világába is, mint a hogy minden rőghöz kötött lénynél feltámad a tavasz fakasztó erejétől az élni akarás s a szív melegebb érzelmeinek titkos sugallata. Tapasztaljuk ezt a vizek lakói közt több fajnál. A halak között első a *csuka*, melynél már februári jég alatt kezdődött szerelmi élet (az ívás) belenyúlik a március napsugaras napjaiba. Ugyancsak e hóban ívik még (és részben áprilisben) a *szivárványos pisztráng* is. Az előbbinek ikrájából a szélvizeken sokat elpusztítanak a korán érkező *kacsafajok* és *szárcsák* — persze kint a szabadvizek, tóságok megőrizhetetlen helyein és én nem tapasztaltam, hogy a csuka mérges ikrái megártottak volna nekik, mit különösen szívből kívánna minden pereputtyoknak a haltenyésztés minden pártolója. Egyébként a vizimadarak nagy mérvben pusztítják a csukaikrákat első sivító szárnyakon s alándó nesz, zaj, érdes lárma hallatszik le a magasból, mintha szellemek járnák a setét magas régiókat. Nap-nap után mindig több vizimadár lepi el reggelenként az őrizetlen vizeket, melyek mind a vizek ezüstpikkelyes kincsével vágyakoznak kikoplalt étvágyukat kielégíteni. József napjára aztán lassanként együtt lesz a halászat károsítónak minden rokonsága, a lapátorru ikra és halivadék mérgetőkről kezdve föl a kanálszáju, tőrcsőrű s torzcsőrű fajokig s megérkezésük után csakhamar lakzira járnak, hogy még több haléhes csimotát neveljenek ennek az „átkos kaurmány által kizsarolt" hazának.

De nemcsak fönt a légben, de a vizek birodalmában is megkezdődik a minden tavaszszal megújuló vándorlási mozgalom idegen tájak felől, idegen vizekből: „húznak" a halak a tenger sós vizéből az „édes" (!) vizek régióiba boldogságot (valójában halmenyeczsket) keresni s némelyek hozzák a híres „kaviárt", mely sokkal ízletesebb „belső terméke" a halnak, mint a szalonkák híres fölkenni való delikát guánoja.

A mi a vadászoknak a nagyorru szalonka a tavasz szárnyas postásai között, az a háló embereinek a *víza*, a Fekete-tenger halóriása, mely az első jégzajláskor vándorútra kel a Duna indigena vizébe térve s jön (?) fel hozzánk s épp úgy képes a „kilátások" révén lázba ejteni a halásznépet, mint a hogy a szalonkák miatt a vadászokra izgalmas hatást gyakorolnak az „Okuli" vasárnapjának reményteljes kilátásai.

A vizimadarakkal majdnem együtt vonulnak fel hozzánk tengerhazájokból a *tokok* családjának több kisebb fajai is. E hó elején már a (folyami) *orsóhal* (vak „ingola") is elhagyja az Európát környező tengereket s a madarakkal együtt igyekszik felfelé a szárazföld „édes" vizeibe. Szóval a március a mozgalom hónapja és habár sokszor a tél és tavasz között a legelkeseredettebb élethalál harc folyik, a halak életében mégis már nagy változás áll be ebben a hónapban. A legtöbb iszaplakó hal fölébred téli álmából s elhagyja iszap-ágyát (a pontyal együtt) melyben a telet átaludta. Ezzel a halmozgalommal kapcsolatos a költözködő halevő madárság mozgalma is s jönnek mind tömegesebben a terített asztal

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

gyönyörüségét élvezni halas vizeinkre. A csillagos éjszakában, de akár a fekete éjben fülünkbe szedjük a csengő, szertehangzó édes madárnyelveléseket, a különböző szózatok könnyen eligazítják azt, ki érti a madár szokások, hangok hieroglifét; miféle szárnyas halzsiványi szeldesi nesztelen szárnyaival az éj fátyolát . . . „Kak", kiált bele az éjjeli csendességbe egy mély, minden más zajt, hangos madárszóllást túlharsogó hang s erről ráismerünk a vizi sűrüsök bujdosó remetéjére, a bőszhangu „nádi" vagy *„vizi bikára"* (Bataurus stellaris), melynek alattomos munkája annyi réti halnak, compónak, kárasznak s a kurta iszapvizben is vigan éldegélő pontyhalnak szolgál vesztére, de néhol ép oly nagy szolgálatot is tesz a halászatnak a vizipatkányok és cickányok, vizikigyók, békák és lópiócák (Hirudo equimus) pusztítása által. — A hangot követőleg másnap azután csakugyan felhangzik a kifakult réti vizigazok, avasnádak közül az a jólismert bufogás, melylyel bejelentik a megérkeztöket. Megérkezésének ideje rendesen március 14—15. és e dátumot jó figyelembe tartani, hogy oly helyen, hol e madár alkalmatlan lehet, az érkezők nyomban való elpusztítása által megakadályozzuk őket abban, hogy befészkeljék magukat halas területeink környékébe. A nádibikák az éj leple alatt, sőt néha nappal is eljárnak az őrizetlen vizekre egy kis friss hal tolvajlása végett. Pusztítása megérkezése napjaiban könnyü, mert nagyon bevárják a puskást, sőt mint tudjuk, fölverni is nehéz, oly tartósan tart ki helyén. — A nyilt helyekre járó példányokat csapóvassal kerithetjük meg.

Egyébiránt ez a madár enyhe telet nálunk is tölt, megmarad a meleg forrásoknál, nyilt vizeknél s ilyenkor kizárólag halakkal táplálkozván, sok kárt tehet a halállományban.

A *szürke gém* (Ardea cinerea), melynek eleinte csak egyes előőrsei mutatkoznak, most már a rendes felvonulás képét adják. Különben — eltekintve a nálunk teleltektől s korán érkezett példányoktól — e madár első rendes érkezésének országos középpontja szintén március 14—15-ike. — Sokszor még alig van szabadvíz s a hó sem takarodott el — a vén kakasok máris jönnek, azután a tojók és fiatalok.

Érkezésükkor éber szemmel kell kiséri őket s idejében hozzá kell fogni lövöldözésükhöz kipúsztitásuk s elriasztásuk végett, mert minden egyes szürke gém elriasztása vagy elpúsztitása tetemes mennyiségü halkincsünk megtakarítását jelenti; ellenkező esetben, ha eltenyészni hagyjuk ezt a veszedelmes halzabáló madarat, később, kivált mikor a csimotái is segédkeznek neki: nagyarányu halkárunk révén bánkódhatunk könnyelmü mulasztásunkért.

Hogy e faj felvonulása idejében nemcsak a kereplőknek, fogóvasaknak kell helyükön állani, hanem éjjeli állandó riasztgatásokról is kell gondoskodni, azt mondanom sem kellene talán. A rétek, lápok s mindenféle ősvíz egyre kevesebb lesz nálunk s így a hallal élő madarak rekognoscirozásai a még meglevő legrejtettebb, legfélreesőbb vizekre is kiterjedvén táplálékszerzés miatt, e gémet is ösztönzi a szükség, a létért való küzdelem oly helyeken is megjelenni, a hol talán a szokott jelenségek közé tartozik, de eljön még oly vizekre is, a hol legkevésbé várták volna s hogy mit jelent az egy gazdag halasterületre nézve, ahol éjszakára egy regement szürke gém ütött tanyát, az könnyen elképzelhető . . . Saját érdekében cselekszik tehát a halgazda, ha a lehető elővigyázatot fejti ki a madarak esetleges megtelepedésének megakadályozására.

Az éjszakai madármuzsikába mindgyakrabban s mindtöbb torokból hangzik bele a *szárcsák* panaszos szólása, csikorgása, talicskázása, bejelentve jövetelüket vadásznak, halásznak, utóbbinak persze nem nagy gyönyörüségére, kivált ha reggelre kelve észreveszi tavain a fekete sereg sűrü csapatait, melyeket azán ha legalább részben megsemmisiteni, vagy végleg elriasztani nem sikerül, ikra és halivadék termése adja meg az árát.

Mikor tehát a szárcsák jönni kezdenek, melynek főideje március utolsó harmadára esik, bár az elővonulások mindjárt a hónap elején megkezdődnek, — folytonos akciót kell inditani ellenük, kivált ott, a hol sok a féltenivalója a halasgazdának.

Azonképpen a *búvárok* és *búvárkacsák* ellen is szakadatlanul, éjjel-nappal védekeznünk kell, különösen óvnunk kell ezektől belső kulturviziinket, mert (utóbbiak) rendesen seregesen érkeznek s az ily tömegek aránylag rövid idő alatt roppant károkat okoznak a halas vizekben.

E hóban beállitanak a *lotyók* (Limosa) és *gulipánok* (Recurvirostra avocetta) is, mivel azonban ilyenkor ikrázás folytán kárt nem tehetnek, hagyni kell őket a vadászok gondjára; különben némely helyen a csukaikra pusztítása által *esetleg* némi hasznot is hajthatnak a halászatnak.

Ebben a hónapban van a *vöcsök* (Colymbus) néhány fajának a fölvonulási ideje is, úgy a *nagy* (Colymbus cristatus) és a *kis* gombócvöcsöknek (Colymbus fluviatilis), mely utóbbit egyébiránt meleg forrásos helyen télen is lehet találni, különben is csak akkor vonul tovább, ha a viz befagy az orra előtt.

Utóbbinak halászati jelentősége tartózkodásánál fogva főként a folyók holt ágaira vonatkozik, valamint kisebb mérvben az eleven vizekre; mivel pedig a holtágakat némely helyen esetleg fiasítás céljaira használják, — kézen fekvő érdek a halgazdára nézve e kis halevő (és minden más vöcsök faj) ellen való védekezés — annálinkább is, mivel tavaszkor tömegesen lepi el vizeinket.

A *nagy vöcsöknek* — mely életfentartási működése folytán oly jelentékeny szerepet játszik a halászati károsítók között: fölvonulása csak kezdetleges e hó elején. Fő tömege rendesen e hó végén s április első hetében érkezik, még pedig nem egyenként, hanem nagy társaságokban s megszállnak minden nagyobb halasvizet, folyót s tömeges invázióik folytán ugyancsak nagy pusz-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tításokat okozhatnak a halállományban, ha kitartóan nem védekezünk ellenök. Nem ajánlhatom tehát eléggé a halgazdák figyelmébe e madár ellen való törekvést, mely a végleges kiirtást illetve elriasztást célozza.

A másik szárnyas halevészedelem a nagy *kárakatona* (Phalacrocorax carbo), melynek szintén e hóban van a felvonulási ideje; hogy mit jelent e madár a halászatra nézve, azt nem kell magyarázgatnom; miért is a hol vizeink e fekete haltigrise telepedni szokott, és oly vidékeken is, a melyeken csak átvonultában szokott rövid időre mutatkozni: minden hatalmunkban és módunkban álló eszközzel védekeznünk kell ellene s ha csak lehet, tűzzel-vassal irtanunk kell.

E hóban van az érkezése a *kanalas kacsának* (Spotula clypeata), az ismert halikraméregetőnek is; még azonban csak mint vadászzsákmány jöhet tekintetben, mert halászatilag e hóban nem szolgál rá a megtorló intézkedésre, amennyiben ikra hiányában károsítást nem okozhat; természetes azonban, hogy a kultúr-halasvizek körüli rucás tavakból távol tartandó, mert halívákkor csak néhány pár is tetemes ikrát s halivadékot pusztíthat el.

Mikor még volt *nemes kócsag* (Egretta alba), e hó utolsó napjaiban — enyhe lefolyású teleket követőleg — szintén előre küldözgette előőrseit, melyek a halas vizek partjain pihenőre térve, vagy a lápok egyes feltünőbb pontjain ácsorogva, már távolról megcsillantak a szemnek — nem annyira a halász, mint a vadász örömére, mert hogy az elpusztított sok hal miatt a háló népe nagyon zokon vette a munkáját.

Március végén néha már a *fekete gólya* (Ciconia nigra) is látható itt-ott, a melynek az elhessegetése, de még inkább elpusztítása nagyon is érdekében áll a halgazdának, mert ugyancsak nagy adót szokott kiszedni vizeinkből ez a halfalánk ácsorgó.

A rétisas (Haliaetus albicillus) most a magast járja, mert párja után jár s inkább csak nyári halász.

A fehérfejű kaba (Circus alruginosus) szinte kora tavaszi madár s ott látjuk a tavak avas nádjai körül keringeni a partokon. Ez a kultúrvizektől távol tartandó ugyan, de a külső fedett halas vizeken hagyni kell a magautjára abban az esetben, ha netán a halikraszedő *vizicsirkék és vizityukok* alkalmatlan számba telepednének le.

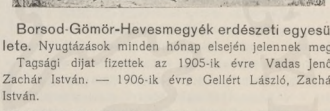
A tavaszi madárjárást folyton figyelemmel kisérve, ügyelni kell a *halvágóra* (Pandion haliaetus), nehogy vizeinkhez szokjék. Huzási vonalát és megjelenésének idejét pontosan megállapítva, legcélszerűbben lesen várjuk puskavégre.

Ott, a hol rendes előfordulása van, a *jégmadárra* (Alcedo ispida) is gondunk legyen (kivált a pisztrángos patakok körül) s ha észrevesszük, a már ismert módon lássunk hozzá kiirtásához, mert sok kárt tesz a halban (még pedig a nem egészen kis halakban is). Különben e hóban kezdi párosodását ez a széptollu kis haltolvaj, miért is most rendesen többet láthatunk egymás közelében. Párosodásukat s illetve ezt követőleg letelepedésüket (fészkelés) megakadályozandó, sietni kell kiirtásukkal, mire nézve ha az ismert irtási módok hamarjában célhoz nem vezetnének, puskára kell ellenük fordítani a dolgot.

Vidrára, a költető telepek körül patkányok és vizicickányokra gondunk legyen, utóbbiakra az apró csapóvasak igen jól beválnak, esetleg mérgezett ikrával járhatunk a végükre.

Ha sok varjú, szarka s más halfogyasztó szárnyas jár le a tél folyamán elpusztult s a szél által partra vert halakra, alkalmas helyen mérgezett csalikkal pusztíthatjuk őket (nagy óvatosság s felelősség mellett).

Lakatos K.

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesülete. Nyugtázások minden hónap elsején jelennek meg.

Tagsági díjat fizettek az 1905-ik évre Vadas Jenő, Zachár István. — 1906-ik évre Gellért László, Zachár István.

A nyitott szemekkel való célzás.

Általános szabály, hogy a lövésnél a balszem behunyandó, míg a jobb szem a legyet és a céltárgyat fixszirozza. Mint kivételek szerepelnek azon esetek, midőn a vadász jobb szemére vak, vagy erre annyira rövid látó, hogy kényszerül a bal szemmel célozni, mi okból vagy balra kapja a puskát, vagy oly fegyverrel látja el magát, melynek kellően meggörbített agya lehetségessé teszi a bal szemmeli célzást akkor is, ha a fegyvert a jobb vállhoz emelte. De előfordulnak oly esetek is, hogy némelyek éppen képtelenek a bal szemet behunyni, mely esetben nyilt szemekkel kell célozniok.

A ki a fél szemmeli célzást már megszokta, alig birja megérteni azt, hogy lehetséges nyilt szemekkel a célpont felé nézve, a fegyvert célba irányítani és mégis hány olyan vadász van s ehhez még jó lövő, ki másként soha sem lő, mint nyilt szemekkel! Ezek pedig azt nem foghatják fel, hogyan lehet csupán fél szemmel célozni, miután véleményök szerint a jobbszem a célba vevéssel úgy is annyira el van foglalva, hogy a célpontot és annak táját figyelembe nem veheti.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Ezen elvből kiindulva, ujabb időben több szakember a nyilt szemekkeli célzást akarta behozni, de kétes eredménynyel, bár éppen nem tagadható, hogy ezen célzási mód némi tért hódított. Én is egy ideig fáradságot vettem magamnak megszokni azt, hogy a célzásnak mindkét szememet nyitva tarthassam. A kezdet, be kell vallanom, igen nehéz volt, mert azon szokás, hogy a fegyver vállhoz kapása pillanatában a balszem becsukódjék, annyira megrögzött volt bennem, hogy azt a legjobb akarattal sem győzhettem le. Egy fél óra mulva ezen már túlestem s már megkisérthettem egy 30 lépés távolban fekvő céltáblára (légpuskával) lőni. Az eredmény igen középszerü volt még két hó mulva is, dacára a napontai szorgalmas gyakorlatoknak; a céltábla feketéjét a csekély távból ugyan ritkán hibáztam, de a találási helyek igen el voltak szórva s nem egy bizonyos hely köré csoportosulva, mint ez rendes célzásnál történni szokott. Majd egy céllövő fegyverrel 100 lépésnyi távolra lőttem; a tett 50 lövés közül ugyan egyszer sem tévesztettem el a céltáblát, de az eredmény még sem volt kielégitő, dacára, hogy megtámasztott fegyverrel lőttem.

A lőkisérleteknél azon tapasztalatra jöttem, hogy a fejnek ferde tartása következtében a balszem sokkal jobban áttekintheti a célba veendő tárgyat, mint a jobbszem s miután a célzás pillanatában mind a két szem azt figyelembe veszi, természetes, hogy mihelyt a balszem a célfelé irányult, a jobb is fikszirozza s ha ezalatt a legyet látja s észreveszi is, ez nem történik oly szabatosan, hogy a lövés teljes biztosságu legyen.

Mozgó célnál, p. o. feldobott üveg-golyók vagy előre guruló fagolyóknál, hol a fegyver gyors fogása határoz a lövéseredmény fölött, a nyilt szemekkeli lövéseknél elég jó eredményt birtam felmutatni, mindkét csővel azonban soha sem találtam.

A tett kisérletek után ama meggyőződésre jutottam, hogy a lehetőség nincs ugyan kizárva vadászatokon nyilt szemekkeli célzással jó eredményeket elérni, különösen ha az embernek jó fogásu és már megszokott fegyvere van, s hogy oly vadászok, kik soha sem céloztak másképp, mint nyilt szemekkel, kiknek az ily célzási modor úgyszólva természetükké vált, még abban az előnyben is részesülhetnek, hogy a célzás pillanatában időt találnak arra, a célba vett tárgy közeli környékét áttekintgetni; de mindezek dacára nem tartom ajánlatosnak, hogy oly egyének, kiknek a jobb szemük teljesen ép, a vadászat kedvéért ezt elrontsák, rászoktatván szemeiket két különböző távú pontra egy időben nézni, minek végeredménye az lehet, hogy az egyik szem messzelátó, a másik rövidlátóvá fejlődik ki.

A céllövészetnél különösen óvakodni kell ily kisérletektől, mert ha már gyakorlat utján bizonyos jártasságot sajátítottunk is el ily célzási modorban: a jó eredmény mindig kérdéses marad, mert a cső helyes irányzata az egyenetlen nézés következtében majdnem lehetetlen. Ezenkivül nyilt szemekkel soha sem találjuk meg oly gyorsan a célpontot, mint egy szemmel; ezt talán csak éveken keresztül folytatott gyakorlat után volna lehetséges elérni. Maradjunk tehát a réginél!

Nyilas.

Morzsák.

I.

„Nem kell a vers, nem kell a vers"
Szomoruan ekkép énekelsz —
Barátom, hát ne énekelj:
Meglásd, mindjárt jobb ára kel.

II.

Dühöng a hullám, zúg a hab,
Kavarg az ár, daqad, kicsap.
Csak rajta, rajta! Hült helyén
Marad virágzó televény.

III.

Csodálkozol, hogy ilyen zürzavarba
Nem némul el a költők méla lantja —
Pedig másutt is hasonlót találsz:
Trágyába nő épp' spárga, ananász!

Lenkei Henrik.

Hajtóvadászatok.

Nem tudom, a hányadik augusztusi nagy fogoly hajtóvadászat örömeit és bajait éltem át.

A találkozás helyén a magánfogatok és az ujabban fiakkereknek csúfolt vidéki bérkocsik egész raja gyülekezik. A stájer lodentól az angol kakhi szövetig mindenféle lehetséges és lehetetlen vadász-öltözéket látunk, az angol király által divatba jött szines mellények még tarkitják a képet. A térdig érő „sétabridzsesz"-ek után a lábikrákat zöldes-szürke cifra mintázatu lábbeliek fedik, az örökösen ifjunak tetsző éltesebb urakét pedig a „foksz püté" kamásli díszíti, körülcsavarva, mint a rossz lovak lábszárai, melyek Kwizda hirneves bandázseját alig nélkülözhetik.

Hát még a kalapok és azok ékitményei?

Eltekintve a grázci Pichler jól hirdetett olcsó vadászkalapjaitól, Habig, Quentzer, Pórfi és Reinitz 10 pengőség mind látható. Az azokat díszitő „snepf" tollu, a vadász- és védegylet ezüstös jelvénye és a zergeszakáll sem hiányzik. A modernebb vadászok a panama divatos formáival, mások a magyar pátens-fonat 3 hatososával jelennek meg.

A gyülekezés helyén a kulacsok, most persze finom

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

A régiek kutyáiról.

A kutya a legközönségesebb és legkedveltebb háziállatunk. Majdnem minden háznál megtaláljuk; szereti a család öregе-apraja és ugyszólván a családhoz tartozik. Gondozása és ápolása az emberiség bölcsőkorával esik össze. Hogy minden nép sajátságos előszeretettel viseltetik a kutya iránt, azt nemcsak különleges jó tulajdonainak és főleg ragaszkodásának, hűségének kell tulajdonítanunk, hanem annak a körülménynek is, melynél fogva a népek életviszonyaik, szokásaik és foglalkozásaik sokféleségéhez mérten, a kutyák tanulékonyságát és ügyességét saját céljaikra előnyösen tudják kihasználni. Némely munkakörben a kutya az emberre nézve szinte nélkülözhetetlenné válik. Így »például, hogy egy jó mészáros- vagy juhászkutyát gazdája mennyire becsül, azt csak az tudja, a ki szóba vagy alkuba ereszkedett már valaha egy ily kutya megvétele iránt, avagy tanuja volt már egyszer annak az őszinte búbánatnak, melyet egy ilyen hasznavehető, hű állat elveszte, halála, gazdájának okozott; vagy t. olvasóink közül Nimród követői mily árért válnának meg jól kitanított kitűnő vizslájuktól? Bizonyára nem egykönnyen. Hát még miképen becsüljük meg akkor az Alpesek között oly nemes szolgálatot tevő szt. Bernát-hegyi kutyákat, a melyek oly meghatóan gyakorolják az irgalmasság cselekedeteit a halállal vívódó szerencsétlenekkel? Sok fajta kutya van, s ezek, mintha speciális talentumuk volna különböző szolgálatok teljesítésére, különféleképen használtatnak is. Azonban nekem ezúttal nem az a célom, hogy a mostani kutyákról ezt hegyiről-tövire ecseteljem, inkább a mult időkbe térek vissza és egy régi könyvből: *Schmidt* János 1613-ban Frankfurtban megjelent „Oeconomia"-jából irom le a 250 év előtti ismereteket s azt, hogy a különféle népek régente mit tartottak kutyáikról és azok hasznavehetőségéről. *Beyer* szintén régi, nagy művének 163—164. fejezetében irja: A falusi gazdaságban rendszerint háromféle kutyát lehet találni, a melyek közül mindenki saját tetszése szerint tartja egyiket, vagy a másikat. Először vannak apró, piciny kutyácskák, melyek csak arra valók, hogy a gyermekek és a nők velök játszanak, ezek az „ölebecskék". Másodszor vannak kis- és középnagyságúak, amelyeknek az a feladatuk, hogy éjjel a szobában és az udvarban a háztartás belső holmijaira ügyeljenek. Harmadszor vannak még nagyobb kan-ebek is, melyek éjjente a külső udvarokon őrködnek. Azonban az igazi urak, a nemesek és mágnások, hercegek, a kiknek módjukban áll, azonfölül tartanak még rengeteg nagy angol kutyákat, melyek folyton utánuk lótnak-futnak, még éjjel is velök vannak; ezek gazdájok egy pillantására rárohannak az ellenséges szándékkal közelgő idegenre vagy tolvaja; ha gazdájuk ruháját leveti, rajta, vagy mellette nyugszanak és idegen ember helyükről meg nem mozdíthatja őket. Ugyancsak ezek őrzik a vizslákat, a kopókat, azt a sok mindenféle más kutyát is, melyeket uraik mulattatására különböző bohóságokra betanítanak. *Schmidt* szerint a régiek sokféle kutyákat tenyésztettek; közülök a „kaszpi" kutyák voltak a legkegyetlenebbek; ezekről *Valerius* Flaccus is megemlékezik következőképen: Különös, hogy a rettenetes, erős, mérges, vad és dühös kutyákat szerették a régiek legjobban; a szukakutyákat farkasokkal párosították s így természetesen kölykeik is

---

karlsbadi kristály-üvegből ezüst kupakokkal készülvék, közkézben forognak. Tartalmuk a vagyonos és kevésbbé vagyonos osztály ízlése szerint váltakozik: konyak, törköly vagy sligovica. A nap hevét nimródjaink megfelelő belső fűtéssel fokozzák.

Megszólal a fővadász, a vadászat intézője „tru-tru" jelzőtrombitája. A patronokat hordozó gyerekek jól ismerik az egyes vadász urak bőkezűségét vagy szükmarkúságát s a nagy terjedelmű patrontáskákat a tulajdonosok pekuniáris képességei szerint kapkodják el.

Hiába, mindenütt a pénzmag dominál!

Mi lesz? Természetesen a m. kir. szabadalmazott vadászati taktika szerint csak stráfolás vagy vadász felé hajtás következhet.

Az a kérdés foglalkoztatja ma is a vadászok elméjét, hogy hány fogoly jut teritőre és hány patront lövünk ki, s nem az, vajjon mennyi vadat lövünk nyomorékká.

A modern nemzetgazdaság és teknika vivmányait Springer, Kirner, Browing, Windchester és más kakasos és kakasnélküli tölténykidobó 5 és 6 lövetü Damast vagy Krupp acélcsövü öldöklő szerszámai mind felmasirozhatnak.

A fővadászszal és vadőrökkel megindul a hajtógyerekhad. Dupla kürtjel jelzi azok elindulását. A kisebb-nagyobb zsákcsináláshoz most nincs alkalom, mert a vadászok kijelölt helyeiken állanak. Bocsánat e tévedésért, de kisebb és nagyobb zsákcsinálók nincsenek. Lehetnek nagy, nagyobb és legnagyobbak, a kik működésük terét rendesen a nyúl- és körvadászatok szinhelyeire teszik át. Úgy állunk a zsákcsinálók kategoriájával, mint a zsúrozó leányok, midőn a jégpályán új zsúr-ismeretségek hiányát pótolják és parthi-kilátások után áhítoznak. A zsúrozó ifjuság ujabb barátnőket a bemutatás után üdvözlik, de ilyenkor a kalapjukat alig emelik meg, nehogy a léghúzam vagy hideg gyérhajzatu koponyájuknak megárthasson. De mikor a társaság Gerbeaud büffetjébe bevonul, ott már az urak De Gerandó Antonia illemkodexének és előirásainak kénytelenek hódolni s kalapjukat leteszik. Összességük, nevetgélés és más gyöngédnembeli tulajdonságok egész sorozata következik. Pedig ez a jókedv igen ártatlan természetü! Csak a körül forog a théma, hogy az ujabb ismeretségek a „nini, kopasz", „ejnye, kopasz" vagy „jaj, beh kopasz"-ok kategoriájába tartozik-e. S így állunk a zsákcsinálókkal is, ezeknek osztályozása is három fokozatba esik.

De nézzük csak meg közelebbről, mi történik a vadászaton. A vadászok felé hajtás nyáron rendesen a kukoricából történik, a vadat a gyerekhad a vadászok felé tereli.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

oly vadak és mérgesek lettek, mint maguk a farkasok. Az ilyen kutyákat „Cyciscao"-nak nevezték. Az indusok kutyáikat a rengeteg fáihoz kötötték ki, hogy a tigrisek velök párosodjanak; igaz, hogy közülök sok esett áldozatúl a fenevadak vérszomjának, de néhánnyal mégis párosodván, oly rémséges gyors futású és vérszopó kölykeket hoztak világra, hogy oroszlánokat is tepertek le, s darabokra marcangoltak. Némelyek e régiek közül kutyáikat oroszlánokkal csukták össze; ezeket „leones miges"-nek nevezték, miként az *Arrianus*- és *Curtius*-nak Nagy Sándorról irt történetében olvasható. Általában legerősebbek és legnagyobbak az alsán ebek, melyek közönséges nagyságú állatokat nem is bántottak, hanem csak oroszlánokkal és elefántokkal viaskodtak. Az albánok királya ajándékozott Nagy Sándornak egy hatalmas, erős kutyát, a mely a világhódítónak szépsége és nagysága miatt módfelett megtetszett. Amidőn azonban egyszer vaddisznó- és medve-viadalt rendeztetett, ez a kutya, a helyett hogy szétmarcangolta volna az állatokat, rájuk se nézett, megvetette őket. Nagy Sándor emiatt oly indulatba jött, hogy a kutyát restsége miatt tűstént megölette. A mikor ezt az albán király meghallotta, azonnal egy másik kutyával kedveskedett neki, de egyszersmind megüzente, hogy az ő kutyái ilyen közönséges csenevész állatokkal nem kelnek harcra, inkább állatóriásokkal eressze össze, majd bámulni fog akkor azon, hogy mire képes egy kutya magában is. Úgy is történt; Nagy Sándor a kutyát először egy oroszlánnal záratta össze, azonban a kutya hamarosan végzett vele s szétmarcangolta; utána tehát egy elefántot bocsájtottak hozzá s a mint ezt az alsán kutya megpillantotta, minden szál szőre az égnek állott, iszonyuan vonított, majd kiszáműhatatlan csellel és ravaszsággal neki rontott az elefántnak és annyira halálra gyötörte, hogy az elefánt összerogyott mindenki nagy bámulatára. A spanyol kutya régi irók szerint rendkivül hű, gazdáját igen szereti, ügyel reá, hogy valami baj ne érje s állítólag igen használható fogoly- és nyúlvadászatokon. Norvégiában régen felette izmos, erős, nagy és mogorva kutyák voltak, a melyek éjjel-nappal őrizték gondosan a kereskedők portékáit és oly ügyesen voltak beoktatva, hogy a vásárlót, a ki az árukat megnézegette, nem bántották, de ha valaki lopni merészelt volna, azt menten darabokra téptek. Ezek azonban valószínűleg nem norvég, hanem angol eredetű kutyák voltak, a melyeket a kereskedők, a Hanza városok lakosai magukkal hoztak. Lacromában is pompás jó kutyák voltak, melyeket kutya- és rókavadéknak tartottak; szerfelett dicsérték ezeket. Különösen a kutyák hűségét emelik ki a régi irók, és a történelemben éppen erről nevezetes, számos kutya szerepel. Jason kutyájáról feljegyezték hogy ura halálán nagy mértékben elbúsult, többé egy falatot sem evett és éhhalállal mult ki. Egy *Titius* nevű szabinusról irják, hogy rendkivül hű kutyája volt; ugyanis *Titius* egyszer a börtönbe került és ott ki is végezték, azután pedig holttestét a Tiber-be vetették. Kutyája egy pillanatig sem távozott a börtön falai mellől és sem nem evett, sem nem ivott; ha a járókelők szánalomból egy-egy darab kenyeret dobtak oda neki, nem ette meg, hanem urához vitte és melléje tette; mikor pedig a vizbe vetették *Titius*-t, akkor gazdája után ugrott s szintén belefult. *Plinius* szerint nincs hűségesebb állat, mint a ló és a kutya, s utóbbiról mondja, hogy ha egyszer

---

Az lesz a vadászkirály, a kinek legjobb és leggyakorlottabb szeme van, jó és gyors lövő, a ki iránt Diana kegyes, no meg az is, a ki a sor szélén helyéből kilép, azaz a vonalt elhagyja, bár ez tilos. Látóköre ennek nagyobb lesz és hamarabb pillantja meg a felrebbenő vadat. A kiállás a sorból nem veszélytelen a többi vadászra nézve, mert a lövő-szenvedély és tüzes puskást vigyázatlansága elhirtelenkedett céllövésekre késztetheti. Megesik, hogy 1—2 sörétszem kedves pajtásainak testében, ha nem is a legnemesebbekben kárt tesz.

A hajtó-gyerekek közeledtére halljuk a fővadász és vadőrök kommandóit: „Pista, te előre!", „Jancsi, ne siess", „Laczi, állj meg" stb. Ezen figyelmeztetések néha cifra sziokkal vannak fűszerezve.

A puskák persze ropognak, mig a háromszoros kürtjel ezt beszünteti.

A vadkereskedő kirendelt embere megszámlálja és a szekérre rakja a lelőtt vadat. Hogy számolási hibát követ-e el, azt nem akarom állítani, de az osztályozás körül hiba szokott lenni, ha csak a fővadász, mint szakember talpán nem áll. Tudvalevő dolog, hogy az öreg fogoly párját olcsóbban veszik át, mint a fiatalét.

A zsákmány megtekintése előtt persze a vadászvér a lelőtt vad számát illetőleg anzágolásokra ragadtatja az urakat, de az összeszámlálás után kisül a turpisság. Hiábavaló volt a durrogtatás alatt az „ideialó" kiáltást hallatni, mely a gyereket arra inditja, hogy a más vadász által lelőtt vadat összeszedje és annak adja, a ki a legbőkezübb.

Nosza, vannak ilyenkor a vadászok között apróbb csetepaték és viták. Hátha még a nagyobb kaliberü Nimródoknak Diana nem kedvez és a kocapuskások kerülnek ki az öldöklésből győztesekként! Bizony, ilyenkor nem a hussertés kérdéséről vitatkoznak, hanem a hizott kőbányairól.

A hajtások egymást érik, később más-más táblákon, hogy azután a jó magyar fogolypecsenyével oszták fürdőhelyeken az inyenc sógor delektálhassa magát.

Máskor azt halljuk, — ma stráfolunk!

A táblákon ilyenkor a vadászok között és velük egy vonalban 2—4 hajtógyerek halad. Ez már mulatságosabb, mert nemcsak a vadász tüdeje és lába dolgozik, de a vadászok szája is, mert majd a hajtókat szidja, majd a szomszédját, a ki az előbbi orra előtt lövi le a felé repülő foglyot. Néha az uri vadász oly hatásosan el-elkáromkodja magát, hogy a kaszárnyák gyöngyét, a zupás őrmestert is megszégyeniti.

A felsorolt két vadászati módszer korántsem vetendő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

megbarátkozik valakivel, akkor azt módfelett szereti is, főleg ha jól bánik vele és nem veri, vagy verés ellen védelmezi. Gazdájáért életét bármikor kockáztatja és gazdája minden tárgyára ügyel; kikutatja a tolvajokat és elárulja a gyilkosokat. *Plutarch* mondja *Pyrrhus*-nak, az epiroták királyának kutyájáról, hogy az urának gyilkosait megismerte és elárulta. *Hesiodus*-nak is volt olyan kutyája, a mely gazdája gyilkosait addig üldözte, amig azokat a hatóság emberei elfogták. Aesculap templomát szintén kutya őrizte s ez egy alkalommal addig követte a tolvajt, aki értékes arany- és ezüsttárgyakat lopott a templomból, amíg elfoghatták. Habár a régi irók néha meseszerű feljegyzéseiben nem mindig bízhatunk, mégis — mert a kutyákról annyian jegyeztek fel nevezetes tényeket a történelemben — feltehetjük, hogy már akkoriban is, éppen úgy mint ma, a legragaszkodóbb háziállat volt a kutya.

Vadászszerencse és az irígység.

(Kő.) Szállóigévé vált és minden vadász ismeri azt a mondást, hogy ennek, vagy annak a vadásznak — *„nagy szerencséje van."* Némely vidéken még úgy is mondják, hogy: *„disznóban van!"* Ezeket a kifejezéseket rendesen a zsákmány iránt táplált irígység szokta a vadászoknak szájába adni. Minden vadász társának szerencséjét irígyelni szokta; aki hangsúlyozza, hogy ő nem irígy, az még jobban irígykedik, mint a másik.

Az irígység — értem alatta a vadász-irígységet — nem is olyan csúf betegség, mint a hogy elkeresztelni szokták, hanem csak egyszerű kifolyása a vadászszenvedélynek és megbocsátható hibája emberi gyarlóságunknak. Ha hajtóvadászaton egyik puskás állása felé sok, vagy — jobban mondva — különféle vadak mennek és azokat az illető vadász elejti, társai rendszerint — bármilyen nehéz körülmények közt ejtse is el, — irígyelni szokták. De ha a vadat elhibázza, akkor nem irígylik, hanem kinevetik! Micsoda szerencséje van, disznóban van. Jönne csak reám, majd megmutatnám én, hogy kell neki oda gyújtani. Nekem nem jön még egy árva fianyúl sem, stb. stb.

Igaz ugyan, hogy a ki hibáz, hamar kész van a felelettel:

Mit beszélsz? Nem is láthattam jól attól a kiálló fától, csak megvillant a bak, jó 150 lépésnyire volt, csak épen hogy rá löttem! Nem is kellett volna a fegyvert elsütnöm. (Az már úgy sem számít, hogy csak 30 lépésnyire volt és nem is annyira villant, mint inkább bandukolt.)

Igen, de hát a szerencse!

Magam is a minapában tanuja voltam egy ilyen vadászszerencsének és őszintén be is vallom, hogy a legnagyobb foku sárga irígység töltötte el lelkemet.

Kürth községnek egy bozótos, de vadszegény területén abajgattuk vagy 60 hajtógyerekkel a vadak búvóhelyeit, voltunk vagy 8-an puskások is. Azért mentünk ilyen nagy erővel ki, mert másnap a bérlet lejárt és az új bérlőnek pontos adatokkal akart a régi bérlő kedveskedni. (?)

A hajtás kitűnő eredménynyel járt; teritőre került 2 őzbak, 6 fácán, 2 róka, 4 nyúl, 1 fekete rigó és egy

---

el, mert a vadvédelemhez és vadgondozáshoz elkerülhetlen szükséges a felesleges számu foglyot kilőni. Csakhogy az a baj, hogy ilyenkor rendesen többet lőnek a fogolyból, mennyit az állomány megbír.

E sorok irója is az említett vadvédelem és vadgondozás hive, szereti a vadat, minden túlzás ellen sikra száll, nevezetesen akkor, ha a vadászidény megnyítása után közvetlenül már a hajtás alkalmaztatik s a vadász szeme az öreg foglyot a fiatal verébnagyságútól megkülönböztetni nem tudja. A jó vadásznak szüksége az ily vadászatok frekventálása, mert ismét a gyorslövésben kell magát gyakorolnia. Hazánkban nagy hiba az, hogy ily nagy püffölések alkalmával sok fogoly szárnyazva vagy megsebezve eltünik és az ilyen fogoly a ragadozóknak áldozatul esik. Ha pedig a fogoly sebéből kigyógyul és ösztöne által hajtva a párzás idejében párosodik, az általa kiköltött ivadék erőtlen és gyönge marad.

De a túlságosan vaddús területek kártékonyak a gazdaságra is. Ha pedig a vad eleségét a többi elkapkodja, az elvándorol.

Ennek ki örül más, mint a szomszéd!

A mindenható Mammon, a pénz is nagy szerepet játszik a vadászatban. Szükséges abból jövedelmünket gyarapitani, apró vadnál pedig a legalkalmasabb a hajtóvadászat, mert a vadkereskedő ilyenkor fedezheti legjobban szükségletét.

Az értelmes vadápoló a fogoly hajtóvadászatát csak Szt. István napja körül kezdi meg. Évenkint a vad mennyisége szerint határozza meg a napok számát s ha az előirányzott vad teritékre került, csak vizslájával jár ki, hogy épen csak a konyha szükségleteit fedezze. Kukoricatörés idejében azonban ezt is szünetelteti.

A nyúlvadászatokat, bár a vadásztörvény azt augusztus 15-én már megengedi, sohasem kezdjük meg szeptember 1. előtt, de hajtásban csak október vége felé. A fácánt ne bántsuk október eleje előtt. Valamennyi apróvad vadászata után, de áll ez a nagy vadra is, alkalmazzuk az utánkeresést vizsláival, nagy vadnál vérebbel, nehogy a már felemlitett rossz lövések miatt beteg vadállományt teremtsünk önmagunknak.

—*z.*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

(1) hajtógyerek. A fekete rigót én lőttem, a többi vadat *egyedül* egy álló helyen *Malonyay Dezső*, — a hajtógyermeknek meg gazdája nem akadt.

Mindnyájan irígykedtünk *Malonyay Dezsőre*. Irígységünkben még a hajtó gyereket is neki akartuk betudni, dacára, hogy a hajtó ép' az ellenkező oldalon sérült meg.

A legérdekesebb volt a dologban, hogy a kis hajtójelölt, a mint alaposan megvizsgáltuk, nem is kapott egy szem sörétet sem, hanem mint nagy reményekre jogosított csirkefogó, az arcán levő pattanást ő maga fakasztotta ki, hogy a kisercenő vér láttára egy kis mellékes fájdalomdíjra is szert tehessen. A jámbor kölyök nem is gondolta, hogy köztünk akad még olyan nimród is, aki a hajtók meglövése terén valóságos rekordokat ért el és e tapasztalatai kapcsán a lőtt és horzsolt sebeket bámulatra méltó pontossággal tudja megállapítani, illetve megkülönböztetni. Így ez alkalommal is kisült a turpisság. A kis hajtógyerek leleményességét a közköltségi alap terhére egy koronával honoráltuk.

Március.

(*Kő.*) E hónapban meg-meg melengeti egy-egy napsugárral a hideg földet a kikelet első mosolygása s új élet csíráját rejti a még szunnyadozó természet fogékony kebelébe. Uj rügyek és uj bimbók keletkeznek a mult fekete avarján, az elhunyt élet üszkei felett s a napsugár hévséges csókjaitól kifakad a megujulás első dísze: a hóvirág, a kékszemü nefelejts s rendre a többi a tavasz első virághirnökei közül. Megérzi ezt a vándormadárféle is, a messze idegenben talán a sejtés, talán az ösztöne révén, s jön hazafelé, s egyszer csak az ég lilájára odarajzolódnak ismét azok a lassan, avagy sebesen vonuló különös mértani alakzatok, melyeket a vonuló madarak csapatai alkotnak a nagy kék szőnyegen, mintha vetített képek volnának — s melyek láttára megdobban a vadász szive s örömrepesve gondol a nemsokára elkövetkező szép vadásznapokra, melyeket a nemes hosszucsőrü madár s a lármás szólásu viziszárnyasok fognak kínálni számára.

Madaraink visszaérkezése úgyszólván már a tél végével kezdetét veszi, általában felvonulásuk ideje alig van az idő szeszélyes kitaviszodásával összefüggésben, kivált a vizi szárnyasoké, melyek József napjára többnyire mind megérkeznek, úgy a *nagy* és *kis gójer, sárszalonkák, galambsneffek* s a fütyülő snelfszerü madarak (Tringák, Totanusok), de érkezik az *erdei szalonka* is egy héttel az „*okuli*" előtt vagy után, — továbbá a *lotyósneff* (Limosa) is megérkezik e hóban, viszont téli madaraink takarodóban vannak.

A mi a vadászatot illeti, e hó a *vizi vadászat* és és különösen a *szalonkázás* nehezen várt fénynapjaival köszönt a puskás népre. Erdős vidéken természetesen az *erdei szalonka* kölcsönöz az idénynek legfőbb érdekességet, ellenben az Alföldön a vizi vadászat a főmulatság, főleg a *szélkiáltónak* és ezzel kapcsolatban a mindenféle sneffajoknak lesvadászata és a *sárszalonkázás*.

Erdős helyen a vándor *rigó fajok* (hurosok, fenyvesmadarak stb.) is most kerülnek unalom üzőként lövés alá. E hóban a *fajdokat* már figyelemmel kell kisérni (különösen e hó utolsó harmadában) a dürgés miatt, mely néha (kivált a *nyírfajdnál*) igen korán megindul.

Kedvező időjárás mellett e hóban a *medve* elhagyja telelő barlangját, a *borz* is kezdi elhagyogatni vackát és ki-ki járogat egy kis élelem után. A *róka* többnyire bent fülel a kotorékban, de szép meleg napokon ő kelme is elhagyja sáncait. A *farkas* a legsűrűbb nádasokat s vágásokat bujja. A *sörte vad* is a sűrűbb fiatalosokat keresi. A *nyúl* a szántóföldeken fekszik. A *fogoly* leginkább vetéseken tanyázik, vagy remizek, vágások s egyéb fészkelési helyek körül rebbenthető. A *fáczán* gyérített fiatalosok, nádasok és zsombékok közt lappang. A *süket-* és *nyírfajd* kezdi felkeresni dürgési helyeit.

Az *erdei szalonka* száraz időben alacsonyabb, nedves időben magasabb helyeken, erdei utak mentén tartózkodik. A *sárszalonkák* szokott tartózkodási helyeiken találhatók fel. A *vizivad* a nyilt vizeket benépesíti. A *szárnyas ragadozók* részben még átvonulóban, részben pedig telepedőben vannak, így a *vércse, karvaly* és *héja*.

A szőrmés és szárnyas vadaknak e hó a legfőbb párosodási és illetve fészkelési ideje. A farkas, róka és nyuszt nőstényei legnagyobb részt pocakosak; a *vadmacska, nyest, görény* és *menyét* még folytatja a párzást.

A *farkas* és *borz* kölykedzik, az előbbi 5—8, az utóbbi 3—4 kölyköt. A *vén nyulak* java már fiadzik. A *vidra* e hóban 2—4, a *nyuszt* 3—4, a *vadmacska* 4—6 kölyköt vet.

A madarak közül párzanak és fészkelnek a *fáczán, fogoly, császármadár, nyírfajd, vadgalamb*, némely *vadkacsa* faj, *vadlúd* és *erdei szalonka*. A *bibicznek* és *szárcsának* e hó végén itt-ott már tojásai vannak. A *ragadozó madarak* nagyobb része szintén e hóban kezdi a párosodást. Kivételesen a siketfajd is dürrögni kezd. A *rigók* fészküket készítik, valamint a *gólya* is építkezéshez lát. A *kószáli sas* (Aquila chrysaetus) és *saskeselyű* (Gypaetus barbatus), valamint a *cserszajkó* (Nucifraga) is tojásait üli. A *mókus* enyhe időben fészkelni kezd.

A gondos vadóvó, tekintet nélkül az időjárásra, vadjai téli etetését mindaddig folytatja, míg az anyaföld maga nem kezd gondoskodni a vadállomány természetes táplálékáról. A fővad területeken a *szózók* felujítandók. Ha az idő eddig nem kedvezett s most enyhére fordult volna, a kamrákban teletetett fáczánok és foglyok kibocsájtandók. Szemmel kell tartani a fészkelő *varjakat* és ragadozó madarakat s célszerű módon irtani kell őket, fészkeiket pedig megsemmisíteni.

E hóban az *uhuzással* gyönyörű eredményeket lehet

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

elérni. A szőrmés rablók után folyton kutatni kell, nehogy majdan csimotáikkal elárasszák területeinket. Kisebb tavakon a *szárcsák* lehetőleg kilövendők, hogy a kacsák helyettük megtelepedhessenek. A kabák (circus) irtására most nagy gond fordítandó, nehogy tojás-pusztításukkal tönkre tegyék a vizivad szaporulatát.

Az okszerű vadászati teendőket, kapcsolatosan a gazdasági teendőkkel is elláthatjuk. A vesszők gyüjtésére most kínálkozik a legjobb alkalom; mert a kötegelendő vesszők az utak, de különösen a vizek szabályozásainál is nagy szerepet játszik. Hegyi erdőknél az esetleges hóvizek is előnyösen felhasználhatók a fák usztatására. A tavaszi legeltetésre fenttartott külön helyeknek is most van az értékesítési ideje. Idősebb vágásokban lehet a sertéseket is legeltetni. Elérkezik a mészégetés ideje. A vetést, ültetést is megkell kezdeni, hogy a téli nedvesség jó hatását megfelelőképpen kihasználhassuk.

A természet lassankint kezd kibontakozni s ezzel kapcsolatosan virágzik: a mogyoró, husos som, éger, vörösfenyő, fűz, a nyár- és szilfa is.

Vadászszerencse.

Január végén szép eredménynyel vadászott egy kis vadásztársaság *Saxlehner Andor* vésteshegységi vadászterületén. A rövid téli napi hajtóvadászaton esett 8 drb. vadsertés s a mi kiemelendő: *Róth Loránd* földmüvelési osztálytanácsos maga 5 drb-ot ejtett el a fekete csuhásokból. Ez mindenesetre ritka szerencse, de viszont Róthnak vadászügyességét dicséri ama felemlitendő körülmény, hogy az öt vaddisznót öt golyólövéssel teritette le.

Néhány napra rá hasonló szerencsével cserkészett *Róth Loránd neje* is Tolnamegyében, zsákmányul ejtvén egy hatalmas agyarast és három drb. szarvastehenet egy rövid másfél órai cserkészet után. Minden vadászirigység nélkül sok hasonló szerencsét kivánunk a derék vadászoknak. *I. B.*

Az északamerikai vadon vadászterületei. Az eke, a fejsze és a gőzparipa az északamerikai vadászterületeknek egykor mérhetetlen földjeit mindinkább kultura alá kényszeritette s ma már csak az északnyugati vadonban kereshetnek a fehérarcuak és vörösbőrüek szüz talajt. Ezek részint hivatásból, részint kedvtelésből, vállukra vetett fegyverrel bemerészelnek a legtávolabbi vadonba is hatolni, hogy egy-egy medve nyomán napokon át bolyonghanak. Néhány évtized előtt még gazdag vadállománya volt a Missisippitől nyugatra elterülő magas fűvel benőtt síkságnak, különösen bivalycsordák legeltek itt oly nagy számban, hogy a vadász sokszor azt hitte, hogy egy beláthatatlan nyüzsgő, eleven állat tömeg az egész prairie. Amidőn azonban a polgárháboru befejezése után a vasuti sinek mindinkább nyugat felé terjeszkedtek, az állatok életfeltétele is meg volt nehezítve.

A bevándorlók előfutárjai voltak azok a prémvadászok, akik lassan odavonultak s a bivalycsordák ellen valóságos irtóharcot kezdtek. Túlzás nélkül állitható, hogy tizenkét év alatt, 1872-től 1883-ig négy millónál több bivalyt pusztitottak el a vadászok golyói! Az egész kontinensen alig maradt néhány száz példány a bivalyokból, amelyek részint a Yellowstone parkban nyertek oltalmat, részint Ahabaska és a Sziklás hegység vadonjaiban husták meg magukat.

Roosevelt elnök „Hünting trips on the praire and in the mountains"-nak mondja a bivalyok ellen folytatott irtóháborut. És valóban az állatvilág legszomorubb tragédiája volt ez a pusztitás.

A mult század nyolcvanas éveiben Roosevelt elnök még maga is üzte ezt a nemes vadat s nem egy példányát teritette le a golyója.

Ahol akkoriban megfordult vadászata alatt, mindenütt halomszámra találta a bivalyok fehérlő csontjait. Utközben találkozott egyszer egy vadásszal, aki az egész vadont bejárta s azt a kijelentést tette Rooseveltnek, hogy egész utjában nem talált bivalyt, de csontjaikkal tele van a vadon. Roosevelt bátyja azok közé a vadászok közé tartozik, akik a legveszedelmesebb kalandoktól sem riadnak vissza. Egyik társával sulyos helyzetbe került egy izben. Egy megvadult bivalycsorda rájuk támadt.

Menekvésre nem volt kilátás, az egyetlen mód, amely miután meddőnek bizonyult, abban állott, hogy gyors lövéseikkel megritkítják a száguldó csorda sorait. Amikor a csorda egészen közel ért hozzájuk, iszonyu kiabálásba törtek ki s gyorsan tüzelni kezdtek. Az utolsó pillanatban, amikor már-már a halál torkában voltak, a megriadt csorda szépen kettévált a megsebesült bivalyok és a földre rogyott bivalyok mellett, úgy, hogy őket az elhullott állatok teste védelmezte meg az eltiprástól. A bőszült állatok tömege között keskeny ut támadt, amelyben a két vadász éppen csak meghuzhatta magát.

A praireknek épp oly érdekes vadja volt egykor a bölény, a Wapiti; most Kolorado, Wyoming, Montana vidékén találhatók már. Roosevelt igy ir róluk könyvében:

„Ennek a pompás állatnak — amely az amerikai vadászterület legszebb vadja — a kiirtását minden igaz természetbarát és vadász nagy sajnálkozása kisérte. A vadon, amióta nem látjuk rajta ezreinek száguldó csordáját, elveszitette legszebb vonzóerejét és szomoru nap lesz az, amidőn ez utolsó példánya is ki fog veszni a sziklás hegyvidék rejtekeiben."

Roosevelt vadászkalandjainak legszebb emlékei füződnek ezekhez a vadászatokhoz.

Roosevelt szerint az amerikai vadon legszebb disze volt ez az állat.

Szép az amerikai vadon, a tiszta tavak hegyvidéke, az égbenyuló fenyvesek, a zúgó patakok tájai, de az igazi vadász szive akkor dobban meg, amidőn csillagos éjszaka, holdfénynél, kezében a puskával átsurran a magas fák között s meghallja az éj csöndjében a Wapiti

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

bika bőgését, amelyre vetélytársa felel, a hegy másik oldaláról. Ennél izgatóbb koncertet vadász füle nem kívánhat.

Abban az időben, amikor Roosevelt Missouri felső vidékén egy kunyhóban lakott, még csaknem eredeti szüzességében, az emberi kéz munkája nélkül állott ez a vidék. Mindenféle vad volt itt bőven s ha coroboyokkal nem volt elfoglalva az ökörcsordáknál, napokon át bujta a vadont gyalog, vagy lóháton, hogy vadat ejtsen el s friss pecsenye kerüljön terítékre.

Sok pompás antilopot, szarvast vitt ilyenkor magával a vadászatról s a legizletesebb szárnyas vad sem hiányzott a fazékból, de ezek a vadászkirándulások meg se közelítették azokat, amelyeket egy-egy bölény üldözésére rendezett.

Amikor órák hosszat meghúzta magát a Szikláshegység egy-egy zugában, hogy a Wapiti vagy a szürke medve járását kilesse. Nem egy ilyen „Grisly" került golyója elé, amely nem tévesztett célt soha, amellett sokszor az a veszély is fenyegette, hogy „praclijaival" simogatja meg a „Grisly". Legszívesebben a Montána hegyvidéken tartózkodott és északnyugati Wyomingban. Ezt a vidéket tartotta a legszebb vadászterületnek.

Britt-Északamerikában az Athabaska és Rabszolga-tavak környékén a régi Hudsonbai-társaságé az uralom. Az Eri-indiánusok azonban csupán a fenhatóságát ismerik el ennek a társaságnak. Közülük kerültek ki az ujabb idők legnagyobb medvevadászai. A társaság egyik évkönyve szerint egy ilyen vörösbőrű 120 medvét ölt meg. Mesével határos ezeknek az indiánoknak a szimatja. Egy napon az egyik vörösbőrű friss nyomokat fedezett fel s rögtön tisztában volt azzal is, hogy e nyomok egy anyamedve és két bocs nyomai. A föld annyira száraz és kemény volt, hogy a két európai vadász, akik vele voltak, semmit sem vettek észre. Az indiánus a nap után igazodott el s egy darab uton menve, valóban meg is találták a medvét és két fiát.

A bölényvadászatnál minden ügyességük, ravaszságuk előtérbe jutott. Az indiánok gyakran napokig mennek hócipőikben egy-egy bivaly után. Olyan hidegben, melytől megfagyna a legedzettebb európai is, a szabad ég alatt alusznak s ha sikerül neki egy-egy bivalyt elejteni, oly mohóan fogyasztják el, hogy európai embernek erről az étkezésről fogalma sincs.

Az Eri-indiánok csak addig becsülik meg főnökeiket, amig azok férfiu erejük teljében vannak. Ha az indiánfőnök már nem üldözheti a vadat, magára hagyják s bizony éhen is veszhetne, ha a Hudsonbai-vadásztársaság oltalmába nem venné s kegyelemkenyérrel nem kínálná meg!

* **Nyugdijazás.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Seyfried* Károly m. kir. főerdőmestert negyvenharom évet meghaladó hű és hasznos szolgálatainak teljes elismerése mellett állandó nyugalomba helyezte. A puritán jellemü főerdőmesternek kivánjuk, hogy sokáig élvezhesse a jól megérdemelt nyugdijat.

* **Az ungvári m. kir. főerdőhivatal** e hó 21. és 22-én tiszti értekezletet tartott, mely alkalommal a többféle, a kezelést érdeklő fontos tárgy befejezése után *Rónay* Antal min. tan. mint az értekezlet elnöke, igen szép és lelkes beszéddel búcsúzott el a tisztikar nevében a nyugalomba vonuló *Seyfried* Károly m. kir. főerdőmestertől, kiemelve 43 évi odaadó és eredménydús munkásságát. A tisztikar a nyugalomba vonuló főerdőmestert és helyettes főnökét megéljenezte, Szerdán este kedélyes mulatságot tartottak az egybegyült erdészek a Herz-féle vendéglőben.

* **A vadorzás meggátlása.** A földmivelésügyi miniszteriumhoz az idei télen szokatlan sok panasz érkezett a vadorzás miatt, melyek napi renden vannak. Miután a földmivelésügyi miniszterium a panaszokat alaposnak találta és *Feilitzsch* Artur földmivelésügyi miniszter különösen nagy gondot fordít a vadászati ügyekre, a legerélyesebb rendszabályok életbeléptetését javasolta a belügyminiszternek. Mint értesülünk, a belügyminiszter utasította a csendőrséget, hogy a községekben minél sürübben és minél szigorúbban tartsanak fegyvervizsgálatot. A kinek fegyverengedélye vagy vadászati engedélye nincs, azoktól a fegyvert kobozzák el és ellenük a megtorló eljárást indítsák meg. A csendőrséghez külön utasítást adtak, hogy az ismert vadorzókat különösen szemmel tartsák, mert ezek veszélyeztetik leginkább a személy- és vagyonbiztonságot az erdőkben. A földmivelésügyi miniszteriumhoz beérkezett jelentések szerint a dúvadak elszaporodtak és több mint husz vármegyében a hatóságok intézkedésére elrendelték a dúvadak irtását. — Ezekért tudvalevőleg jutalomdijakat adnak. A földmivelésügyi kormány ez évi március hó elején fogja kiutalványozni a dúvad irtásáért a jutalmakat. Eziden több ezer koronára rug ez az összeg.

* **Erdőőrök fizetésemelése.** A Borsodvármegye területén levő járási erdőőrök illetményeit a földmivelésügyi miniszter 1905. évi január 1-től visszamenőleg felemelte.

* **Nemesfüz telepek.** Oly községeknek, a hol kosár-füz telepítésre alkalmas területek vannak és azokat nemes füzzel akarják betelepíteni, minden egyes hold telepítéshez száz korona költséget és ingyen füzdugványokat engedélyez a földmivelésügyi miniszterium, ha ezirányu kérelmükkel vagy közvetlenül a földmivelésügyi miniszteriumhoz, vagy a gazdasági egyesülethez fordulnak.

* **Erdély.** Most jelent meg az Erdélyi Kárpát-Egyesület honismertető folyóiratának tavalyi évfolyamát befejező legujabb 11—12. száma igen érdekes tartalommal. A téli szortokról szóló vezető cikkely után hangulatos leirásban meséli el *Kosch* Károly a szebeni havasok közé tett kirándulását, *Péter* Kálmán a Benkő-barlang ujonnan való föltárásáról, nemkülönben *M. Kovács* Géza alsó-rákos-bibarcfalvi tanulmányutját. Mindhárom kirándulást jól sikerült fénykép, illetve rajzfölvételek tanulságosan illusztrálják, különösen sikerültek *Monoky* Gyula fotografiái. — Karácsonyi szokásokról, székely betlehemesekről, valamint a térkép-olvasásról szólanak a nagyobb közlemények. A „Különfélék" rovatában József kir. herceg és Kuun Géza gróf emlékezete, a Hunyadmegyei tört. és rég. társulat, valamint a Szebeni Kárpát-Egylet jubileumai és egyéb apróságok rekesztik be a tartalomjegyzékkel ellátott füzetet. A képes folyóiratot az Erdélyi Kárpát-Egyesület tagjai 6 korona tagsági dijuk fejében ingyen kapják.

* **Március 15.** A „Független Magyarország" olyan ujságkötettel lepi meg március 15-ikére a magyar közönséget, a milyennek mása

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmivelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

nem akadt a magyar hirlapirodalom történetében. Mintegy háromszáz oldalra terjed majd ez az egyetlen újságszám, formában és tartalomban egyaránt értékes megörökítése mindazoknak a csodás emlékeknek, a melyek vonatkozásban vannak a magyar szabadságharc legragyogóbb napjával, március 15-ével. A nyomda-technika tökéletességében, szines illusztrációkban mutatja majd be ez a hatalmas ujságkötet a nagy idők mártirkoszorus szereplőit és fontos mozzanatit, — felöleli magába a magyarság küzdelmének minden fázisát és középpontba állítja majd Hentaller Lajos szakavatott tollából „A magyar szabadságharc történetè"-t, még pedig párhuzamban a ma küzdelmeivel. A magyar irodalom szine java áll megannyi értékes cikkel a közönség szolgálatába a „Független Magyarország" március 15-iki ujságkötetében, a melyből csakis meghatározott számot fognak nyomtatni s a mely nem is kerül kereskedői illetve dohánytőzsdei elárusításra. A lap régi és ujonnan belépő előfizetői ingyen kapják meg, ajándékba, a kik pedig meg akarják vásárolni, azoknak már most előre be kell küldeniök az árát: egy koronát a „Független Magyarország" kiadóhivatalába Budapestre, VII., Erzsébet-körut 54. száma alá. E szám iránt már most országszerte nagy az érdeklődés.

* **Francziaország fakereskedelme.** Francziaország fabehozatalának suly szerinti végösszege 1903-ban 1.606,830 tonna, érték szerinti végösszege pedig 171.666,000 frankra emelkedett

Kivitele 941,611 tonnáról 1.057,541 tonnára, illetve 48.187,000 frankról 55.627,000 frankra emelkedett.

Vegyes fák. A vegyes fák — ideértve minden a müipari munkák alól kikerülő faárut — 1.570,666 tonna mennyiségben hozattak be az országba s az értékük 162.819,012 frankot tett ki. Ezzel szemben a kivitel 1.051,539 tonna mennyiségben 54.194,094 frankra rugott.

A legtöbb vegyes faáru tehát jobbára behozatali cikk, csupán a rudak, szőlőkarók és gerendák képeznek inkább kiviteli cikkeket.

A legmagasabb forgalmi összegekkel az épület- és butorfa szerepel, jóllehet ezek behozatala kezd mindinkább alászállni.

A tölgyfa mint épület- és butorfa aránylag csekély mértékben van képviselve. Hasonlóképen a diófa, jóllehet e fanemnek jelentékeny szerepe van a müfaipar terén.

A hordódonga jelentékeny behozatali cikk, de csak a tölgyfadongák jöhetnek számba. Behozataluk az évi bortermés eredménye szerint ingadozik. Így pl. 1900. és 1901-ben a meglepően sikeres bortermés következtében szembetünően emelkedett a behozatal.

Nagyon kedvelik Francziaországban a hazánkból eredő hordódongákat s a legutóbbi éveki Ausztria-Magyarország küldte a legtöbbet, de már 1903-ban, — nyilván megfogyott készleteink miatt — a monarchia az Egyesült-Államok mögött a második helyre szorult.

A rudak, szőlőkarók és gerendák, mint már fentebb említve lett, inkább kiviteli cikkek. Legjobb kliense Francziaországnak e tekintetben Anglia, mely egymaga ezen exportált faárúk $^{2}/_{3}$ részét kapja.

* **Faragó Béla magyar magpergető gyára Zalaegerszegen** február hónapban adta közre 10 éves fennállása alkalmából terjedelmes árjegyzékét, melyben magpergető gyára, erdészeti faiskolája, kertészeti osztálya és fajburgonya termelési telepeinek legjobb termányei kimerítően tárgyalvák. Az árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentesen megküldi a cég.

* **Schiller Henrik és Károly herceg.** Károlynak, Würtemberg hercegének az volt a szokása, hogy feleségével Franciska grófnővel olykor váratlanul megjelent a Károly-iskolában s a legelső növendéket, a ki eléje került, szigorú exámen alá fogta. Ha helyes választ kapott, néhány elismerő szóval adózott a boldog növendéknek. Ha azonban a megszólított ijedten hebegett s felelni nem tudott, akkor Károly herceg hirtelen megfordult s így szólt a feleségéhez: „Jer, Franci, hagyjuk itt ezt a tökfejüt." Természetes, hogy az ilyen szerencsétlent a társai rendszerint kinevették. Schiller Henrik, a világhirü költő, kitünően tudta utánozni a herceget. Ezt meghallotta Károly is. Egy napon megint eljött a felségével az iskolába, melynek előcsarnokában Schiller került eléje. Az exámen jól sikerült. Ekkor a herceg így szólt: Hallom, hogy Ön jól tud engem mimelni. Lássuk hát, hogy megy ez a dolog ? Mert ha engem utánoz, értenie kell a dologhoz, vagy a menydörgös ménkő . . ? Schiller nyugodt elszántsággal arra kérte ekkor a herceget, hogy viszont ő vegye át a növendék szerepét. Azután ráordított: Hallom, hogy ön engem mimelni szokott. Lássuk hát, hogy megy dolog. Mert ha engem utánoz, értenie kell a dologhoz vagy a menydörgös ménkő . . .

– Fenséged megbocsát, — válaszolt a herceg, meggondolatlan tréfa . . .

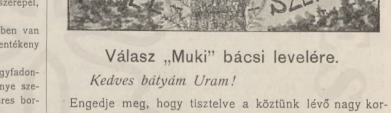
— Tréfa ! — kiáltá Schiller — s haragos pillantást vetett a hercegre. Azután a grófnőhöz fordult, karját nyujtotta neki s megvetőleg mondá :

— Jer, Franci, hagyjuk itt ezt a tökfejüt !

A herceg egy pillanatig meglepetten bámult a távozó pár után azután harsogó kacagásba tört ki . . .

* **Nyilatkozat.** *A közigazgatás egyszerüsitését* tárgyaló cikkemnek a M. E. 393. lapja végén azon kifejezése, hogy „hisz csak is ezen az uton juthatott és *jutott eddig* is feljebb" — azon vélelmet támaszthatja az olvasóban, mintha most is szereplő egyénről volna szó, holott az, a kire vonatkozik, már régen a másik világon van. — Félreértések kikerülése végett kinyilatkoztatom, hogy mint az idők krónikása, a multból, sőt régmult időből hoztam fel példáimat illusztrálásképen, oly miniszterekről s férfiukról beszélve, a kik már rég nincsenek az élők között. *Földes János.*

* **Lapunk** mai számához mellékeltük a *Stainer* Gyula jó hirnevü körmendi magpergetőgyár legujabb árjegyzékét.

Válasz „Muki" bácsi levelére.

Kedves bátyám Uram!

Engedje meg, hogy tisztelve a köztünk lévő nagy korkülönbséget, tollamat nem „megragadva", hanem a legnagyobb nyugodtsággal kézbe véve, — szeretett főszerkesztőnk nagymérvű elfoglaltsága miatt is (ép' utolsó hizott disznóját szurták le a reggel), — én adhassam meg becses levelére érdemleges válaszunkat (fejedelmi többesben mondom).

Muki bácsi ! Mintha, ezt a nevet valahol már hallottam volna ? No ne féljen, nem árulom el.

Hiszen tudja, respektálom én az időt nagyon. Tudja maga azt jól, hogy mi ketten *egy esztendőben* jöttünk e világra. Nevezetes ember maga nagyon, még az esztendő is *szökő* volt akkor, így már ez a körülmény is hozzá járult, hogy hirös embör legyen !

Nagy vadász volt már akkor is . . . pedig, ippeg, hogy február 28-án született, már is az ornitológiára adta magát — születése után egy napra rá szerencsés lehetett az első *madárral* találkozhatni. Csakhogy akkortájban azt a madarat még *fogel*-nek hivták ; maga keresztelte el aztán pekfogelnek.

Azon a nap február 29-ére esett, a madár meg — *én* — voltam. A jogcim, hogy öcsémnek nevez — tehát csak egy nap. Ez az egy nap az én életemben az a bizonyos vörös fonál, a mely egész életemen keresztül

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

huzódik, úgy hogy magának valósággal útvezetőül szolgál, a mennyiben engemet „egy nappal“ mindig mindenben megelőzni szokott. Most is, én akartam magához „egy levelet irni“ — már meg is irtam, amidőn értesültem, hogy „egy nappal“ megint megelőzött. Hiába irkáltam. De ha már á-t mondtam, hát b-t is mondok, és válaszolok a megelőzött levelére!

Azt már tudja mindenki, hogy maga nem is egy nappal, hanem jóformán csak 12 órával *vén éb*, — mint én! És ez a kis időkülömbözet magának ippeg elegendő arra, hogy *engem úton-útfélen — le ecsémezhessen!*

Ezt még megtudnám bocsájtani magának vén kujon; — de azt már nem, hogy ezen a címen aztán mindenféle *krokodélus* és *árgyélus* királyfinak az elemésztésében való állitólagos részvétemet itt nyilvánosan e lap t. olvasói előtt kifigurázza.

Hát Muki bácsi! Minek bánt maga engemet? Hisz' jól tudja, hogy milyen félénk természetű ember vagyok én. Nem ártok én még a krokodélusnak sem, nemhogy még elemészteném azt. Maga volt azért még is az én tanítómesterem, aki mindig figyelmeztetett, hogy — ne legyek olyan gyáva! Hát nem fogadtam szót? Emlékszik, mikor egy szép forró nyári délután, ott Kutyabagos tájékán, a gyürhesi dülőben nyulászgattunk, egyszer csak nagyot orditott rám a tetőről, hogy... Vigyázz Öcskös! Megy a Misa (nyúl) feléd! Mit feleltem akkor??

— Hadd jöjjön! Nem félek! Még akkor sem dicsért meg, hanem csak szidott, hogy — nem félni kell azt, hanem lőni!

Mondja meg, hát bántottam-e akkor is azt a szegény tapsifülest? Ugy-e nem? Eltünt vigan ép egészségben úgy, a hogy jött. Ismeri jól a természetemet és most még is milyen csunya krokodélus históriába keverne.

Azt mondják, hogy világéletében rosz nyelve volt. Ugylátszik igaz, de azt nem tagadom, hogy az állatok, különösen a kutyák nagyon szerették, jól is tudott velök bánni. Talán azért kutyálkodik most maga velem?

Aztán milyen szép és okos kutyái voltak! Soh' sem feljetem el azt a szép gyönyörü angol-skott kutyáját, azt a remek saját tenyésztésü vizsláját, ha jól emlékszem „Bodri“-nak hivták, mindig emlegette, hogy mopszli és komondor keresztezéséből eredt. Gyönyörüség volt hallgatni szép bariton hangját, midőn a zöld pázsiton felfel szálló fürjecskéket kergetőzve erőteljes hangján csaholva — hajtotta. Milyen szépen tudott „droppolni“ mikor észre vette, hogy Muki bátyám a szalonnás tarisznyában kotorász! És micsoda appelja vót, vagy hogy is mondják, milyen finom szimatja!

Szegény Klári néninek a legrafináltabb helyre eldugott tejes bögréit is mindig — megtalálta. Mert nagy inyenc volt ő kelme a szegény Bodri, élt, halt a tejszinért.

Ennek a kutyának a tudománya egyszerüen — csodaszámba ment! Emlékszik, egy nyáron, ha jól emlékszem *julius 28-án* ornitologiai szempontból szüksége lett volna magának egy nehány fogolyra, ki is mentünk a kukoricatáblákat áthajtatni, Bodrit is magunkkal vive. Maga lőtt is vagy 8 darabot, de azt mondta, amit keres, ezeken nincs rajta, lőjjünk, még egy nehányat, hátha azokon megtalálja a mit keres. A meglőtteket, mindig szép hűvös helyre tette, nem akasztotta fel mint máskor szokta. Egyszer egy szép nagy kakas röppent fel, maga azt mondta: „ez az öcskös, e kell a magyarnak“. Le is emelte szépen. A Bodrinak már a szájában volt, mikor a tábla szélin felbukkant egy „zsandár“. Muki bátyám is meghökkent, rögtön észre vettem az ábrázatján, hogy egészen megfelejtkezett róla, hogy még nincs *augusztus 1-eje*.

Egy szóval, csávába került!

De nem került a Bodri, a mint meglátta a zsandárt, a fogolyt a szájából rögtön a földre ejtette és szépen rá is ült, a zsandár mit sem látott. Mikor a zsandár azt kérdezte tőlünk, hogy — mit csinálnak az urak? Muki bácsi, maga azt felelte, hogy — „szarkát lövünk“, — de elfelejtette hozzátenni, hogy ornitologiai szempontból!

A zsandár elment, mi meg össze szedtük a foglyokat, akarom mondani a szarkákat és haza bandukoltunk. Az ilyen ornitologiai kirándulásokat, nem tagadom Muki bácsi, ma sem értem, de azt meg egyáltalában nem tudom megérteni, hogy a Bodri kutya meg honnan a veszekedett fészkes naptárból tudhatta meg, hogy még nincsen augusztus 1-eje, csak julius 28-ika.

Látja Muki bácsi, ez a magasabb dresszura imponál nekem, ezért tartom én magát a világ legnagyobb kutyaornitologusának. Erre tanítson meg maga engemet Muki bácsi. Ha megteszi, akkor mostani tiszteletem a szeretettemmel párosulva olyan glóriával fogja magát körülövezni, hogy ennél nagyobb még Klári néninek sem járna ki, már pedig ő megérdemelné, mert az elejtett „szarkából“ egy olyan „fogoly paprikást“ recscsintett akkor estére, hogy még ornitologia szempontjából is „számba“ jöhetett volna!

Erre nézve kérném kedves Muki bácsi szives felvilágositó sorait, melyeket elvárva maradtam magának

Kutyabagoson, 1906. év február 28-án

szerető

Jani ecsce.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

K. Gy. úrnak Pécs. A kérdezett erdőeladásról semmi bizonyosat nem tudunk. Az akácost legcélszerűbb lenne március végén tőre visszavágni.

M. F. úrnak Pankota. Azt a járványt állítólag Afrikából hurcolták be Angolországba, hol százával pusztította a lovakat. Neve: Epizootic Lymphangitis.

Pál apostol. Kereszténytürelemmel várják buzgó hívei a legközelebbi levelét.

Sz. K. úrnak Bpest. Irjon poste restante „R. F. 19.“ alatt Pozsonyba.

Szaktársak! Ha hirdetéseket küldtök valamely lapba, ne feledkezzetek meg a Magyar Erdészről sem; tudjátok, hogy az semmiféle támogatásban sem részesül s csupán az előfizetési és hirdetési dijakból tartja fenn magát.

Faeladási hirdetmény.

Az örmezői volt urbéresek tulajdonát tevő s Örmezőn (Szilágyvármegye) község határán fekvő erdőterületen a földmivelésügyi m. kir. ministerium 77536/I/A-2. 1905. számu rendeletével rendkivüli fahasználatra engedélyezett és a kezelő zilahi m. kir. járási erdőgondnokság által felbecsült 309 drb. 4513 korona becsértékü tölgyműfa
40 drb. 178 korona becsértékü tölgy tüzifa
79 drb. 790 korona becsértékü cserfa

folyó évi március hó 5-én Örmezőn a községi iskola helyiségében szóbeli nyilvános árverésen eladatik.

A kikiáltási ár 5481 korona, melyen alul a faanyag el nem adható. A szóbeli árverés napjáig zárt irásbeli és 10% bánatpénzzel (készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban) felszerelt ajánlatok alulirotthoz, árverés napján pedig a szóbeli árverés megkezdéséig az árverési elnökhöz adhatók be. Utó, vagy távirati, avagy bánatpénz nélküli ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Részletes árverési és szerződési feltételek megtekinthetők. Galgón a községházánál és a zilahi m. kir. járási erdőgondnokságnál.

Örmező, 1906. évi február hó 17-ik napján.

Id. Tálas Zaharia,
v. urb. közbirtokossági elnök.

Faeladási hirdetés.

A szikrai volt urbéres közbirtokosság — Sopronvármegye nagymartoni szolgabirói járás, — Szikra község határán fekvő erdejéből, a közig. erdészeti bizottság 2888/905. számu határozatával engedélyezett 6·50 kat. holdon található 167 m³ jegenye és lúcz fenyő fürészanyag, 1782 m³ jegenye és lúcz fenyő épületifa, 63 m³ bükkdorong tüzifa és 811 m³ fenyődorong tüzifa, 11 m³ bükkgally tüzifa és 53 m³ fenyőgally tüzifára becsült fatömeg, **1906. évi március hó 15-én délelőtt 10 órakor** Szikra község iskolájában nyilvános szó és zárt irásbeli árverésen eladatik.

Kikiáltási ár 20410 korona, bánatpénz ennek 10%-a. A szabályszerüen kiállitott zárt irásbeli ajánlatok 1906. évi március hó 15-én d. e. 10 óráig elfogadtatnak.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el, valamint becsáron alól a fatömeg eladatni nem fog.

Kihasználási határidő az átadástól számított egy év.

Vasuti állomások: Márcz-Nádasd 6·5 klm., Nagymarton 7·5 klm.

Az árverési és szerződési feltételek a szikrai v. urb. közbirtokosság elnökénél és a soproni m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Szikra, 1906. évi február hó 20-án.

Werfling Antal,
v. urb. közbirtokosság elnöke.

Két tisztavérü erdélyi kopókölyköt keresek megvételre. Vajda Barna u. p. *Csernely*, Mogyorósd Borsodmegye.

Székely és Illés

... Ungvárt ...

ajánlja modernül berendezett

könyvnyomdáját

mindennemü nyomdai munkák
pontos és csinos elkészitésére
.. a legolcsóbb árak mellett ..

ooo

Erdészeti nyomtatványraktár.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmővelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

V. évfolyam Budapest-Borsodapátfalva, 1906. március 15. 24. szám.

MAGYAR ERDÉSZ

ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZAKLAP.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár:
Egész évre ... 14 K
Félévre ... 7 K
Egyes szám ... 1 K

Felelős szerkesztő és kiadó:
imecsfalvi IMECS BÉLA BORSOD-APÁTFALVÁN,
hová a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.

Reklamációk
SZÉKELY és ILLÉS céghez
Ungvárra intézendők.

Vadászati főmunkatárs:
csikszentsimoni és ernyesi LAKATOS KÁROLY
Budapesten.

Országos szaktudósító:
remetei KŐVÁRY JÁNOS
Budapesten.

Előfizetéseket BUDAPESTEN elfogad ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedése Muzeum-körút 2-ik szám.

Olvasóinkhoz!

Öt év!

Egy évtized fele lepergett azóta, hogy a „Magyar Erdész" első számát közreadtuk. Ha visszapillantunk e rövid multra, abban a fény és árnyék játszi tovarebbenése tükröződik. Az árnyékot üzi a fény: a háttérben sötét színekkel körvonalozott, szomorú képek bontakoznak ki, melyek mindinkább színesebbek, hova-tovább fényesebbek.

Szakunk érdekeinek megvédésére és előbbre vitelére irányuló legjobb törekvésünknek sokszor állta útját a határtalan nemtörődés, az érthetetlen közöny. Az érdeklődés, anyagi és szellemi támogatás hiánya, már-már kiütötte kezünkből a tollat, mely az egyéni meggyőződés alapján felismert igazság szolgálatában állott, s a melylyel szakunk életjelenségeinek bírálatában — a személyeskedést és a durva hangot mindenkor kerülve — kíméletlen szókimondással reámutattunk bajaink forrásaira és az egymás megsemmisítésére törekvő irányzatokra.

*Följajdultunk, panaszkodtunk, de nem csüggedtünk! Dolgoztunk lankadatlanul tovább, erőt meritve munkásságunkból. Mikor meg a sötétség kiterjesztette vészszárnyait és suhogó csapásaitól megremegett a kibontott zászló, lehanyatló kezünket megedzette a várva-várt fénysugár: **olvasóink együttérzése.***

Tündöklő sugár ez, melynek nyomában nem csak fény csillog, hanem jóttevő meleg is áramlik szerteszét, erőt, új életet öntve a dermedt tagokba.

E szövétnek világa mellett fokozott buzgalommal igyekeztünk a lap fejlesztésére, s távol tartva magunktól bárminemü hatalmi vagy személyi befolyásolást, szorosan a kitűzött uton haladtunk, mig ime elértünk öt évi fennállásunk határjelzőjéhez. Ezen az uton óhajtunk a jövőben is haladni, nem tévesztve el szemeink elől eddigi irányelveinket, melyek hazánk erdő- és vadgazdaságának fölvirágzásához és mostoha helyzetünk javulásához vezetnek. De a legtisztább ragaszkodás eszméinkhez nem biztosithatja azok megvalósulását, ha kiapad erőforrásunk, mely olvasóink együttérzésében rejlik.

Midőn tehát lapunk mai számával lezárjuk az V. évfolyamot, arra kérjük olvasóinkat, tekintsék e lapot ama családi tűzhelynek, a hol a kipattanó szellemi szikrák melegénél benső, testvéries együttérzésben teljes odaadással munkálkodhatunk mindnyájan egymásért, szakunkért, édes hazánkért.

Hazafias tisztelettel:

a „MAGYAR ERDÉSZ" szerkesztősége.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Az erdészeti főiskola szinvonaláról.

Meglepődve olvastam a „Magyar Erdész“ legutóbbi számában Majerszky István úr levelét, mely „A franciaországi erdészeti szakoktatásról“ irott közleményem bevezető soraival foglalkozik. Meglepett, mert arra vall, hogy cikkem Majerszky urat érzékenyen érintette; pedig cikkemnek ilyen célja egyáltalán nem akart lenni.

Ha részletesen meggondolom a dolgot, az inkriminált kifejezés nem is foglal magában olyan nagy veszedelmet, mint azt Majerszky úr látja. Mert ezen két névvel jelölt fogalom: erdészeti akademia és erdészeti főiskola a maga korában egyaránt Magyarország legfelsőbb erdészeti szakiskoláját jelentette, illetve jelenti. Az volt az akademia célja is, mint ma a főiskola elnevezésü intézeté, hogy a hallgatóknak kellő kiképzéssel megadja az alapot arra, hogy később minél megfelelőbb szakemberek lehessenek. Véleményem szerint X. Y. szakember, akár az akademiának, akár a főiskolának nevezett intézetet végezte, később ha kijut az életbe, és nem elégeli meg azt az alapismeretet, melyet az iskolából magával hozott, hanem folytonos olvasgatással és az ügy tudományosabb részeinek haladása iránti folytonos érdeklődéssel magát tovább képezi: teljesen egyforma képzettségü lehet. A két intézetből kikerült egyének ilyen körülmények között annyival inkább egy elbirálás alá jönnek, mert ha a főiskolát végzett egyén diplomája elnyerése után 5, 10, 15 évig a szak fejlődésének nem néz utána és nem iparkodik tovább tanulni: éppen olyan elmaradt képzettségü lesz, mint az, aki az akademiát végezte és hasonlóan nem iparkodott tovább tanulni. Mert a tudomány mindennap halad előre és semmiféle iskola nem taníthatja a hallgatókat azokra a gyakorlati értékü tudományos vívmányokra melyeket 5, 10, 15, 25 év mulva fedeznek fel. Ezeket minden szakember olvasgatás utján szerzi meg később, és ha csakugyan megszerezte, akkor azok a nehézségek, melyekre Majerszky úr cikkében reá mutat, önként eloszolnak; ellenkezőleg mind a két esetben fennt maradnak.

Ha a hazánk erdészeti szakoktatását végző intézet tanítási szinvonaláról akarnánk beszélni, és összeakarnók hasonlítani ezen intézet mostani szinvonalát — mikor nevét főiskolára változtatták — a régivel — mikor még akademiának nevezték, — akkor szükség volna mindkét rendszerből egy-egy, legalább oly részletes tananyag-programmra, mint a milyent én az inkriminált cikk folyamán a szóban levő francia iskolákról közlök. Ebben lépésről-lépésre meglátszanék, hogy a tananyag szaporítása által emeltetett-e csakugyan az iskola tudományos szinvonala, vagy sem. Minthogy azonban a tananyag a szaklapokban részletesen publikálva egyik esetnél sincsen, ezeket a részleteket jelenleg nem domboríthatom ki oly mértékben, mint a mennyire ilyen kritikus esetben előnyös volna. De azt hiszem, hogy ezuttal elég lesz az is, ha a szaklapokban megjelent közleményekből a régi akademia és a főiskola keretében felvett tananyagok cimeit, az egyes tananyagokhoz tartozó előadások számát és az előadó tanárok számát megolvassuk, mert abból nyilvánvaló, hogy ezek mindenike szaporodott, és ha a tanítás foka ezen idő szaporodásának, valamint a tananyag és tanárszaporodásnak megfelel — *a mi való tény* — akkor nincsen kitérés, és el kell fogadni, hogy az intézet tanítási szinvonala a régi szinvonalhoz képest csakugyan *emeltetett*. Ez az emeltebb szinvonalu iskola kapta a főiskola elnevezését, azért, hogy a különbséget a hasonló szinvonalu akademiákkal szemben az iskola neve is kifejezze.

Hangsulyozom azonban ujra, hogy az igy megváltozott körülmények legkevésbé sem kisebbíthetik az erdészeti akademiát végzett egyéneket a főiskolát végzetekkel szemben, mert egyenlő előképzettséggel, amazok is az ország legfelsőbb erdészeti szakiskoláját végezték és ha a szaktudományok haladását nem szüntek meg figyelemmel kisérni, ép olyan magas képzettségü szakemberek lehetnek, mint emezek. Ebben talán megnyugszik Majerszky úr, és nem keres bennem olyan bátor merénylőt, a ki azon szak érdekei ellen tör, a melynek előbbvitelére törekszik, s megteszi azt a szivességet is, hogy elfogadja az én fennebb kifejtett álláspontomat, mely az akademiát végzett erdészeket az ő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

okoskodásánál minden esetre kedvezőbb és bizonyára találóbb színben tünteti fel. Erre annyival nyugodtabb lélekkel vállalkozhatik, mivel nézetem szerint egészen bizonyos lehet benne, hogy azok, a kik a régi és új végzettségű erdészek minősítési kérdéséhez hozzászólani illetékesek, sem az erdőmérnöki cím megadása feletti döntés alkalmával, sem más esetekben nem folyamodnak olyan okoskodáshoz, a minőtől az akademiát végzett erdészeket félti.

Az én álláspontomról Majerszky úr mindjárt be fogja látni azt is, hogy az a sulyosnak vélt argumentuma, mely szerint „csodálatos volna, ha az alsóbb rendü iskolából került tanár a főiskolává emelt tanintézeten magasabb képzettségre akarná tanítani a fiatalságot, milyenbe őt annak idején részesitették“ nagyon, de nagyon téves felfogás, mert ha másról esetleg nem is, de legalább a tanárokról talán csak mégis feltételezi, hogy eredeti képzettségüket a tudomány haladásával parallel tovább fejlesztették s ennélfogva nem vonja kétségbe, hogy magasabb szinvonalu tanításra is képesek, mint a milyen szinvonalon őket iskolázásuk ideje alatt tanították.

Ha Majerszky úrnak igaza volna, akkor felfogása megcáfolná az oly nagy mértékben elterjedt autodidaktikai tanulási metodus lehetőségét és bebizonyítaná, hogy a tudomány haladása lehetetlen fogalom, mert okoskodásából következőleg X. Y. tanítvány legfeljebb csak olyan képzettségü lehetne mint az a tanár, aki őt tanította, a míg iskolába járt. Ha már most a Majerszky úr alapeszméjét tovább dedukálnók, akkor arra az eredményre kellene jutnunk, hogy mivel az ősembernek tudománya — olyan értelemben mint a mai embernek van — nem volt: azért tudomány nincsen és nem is lehet soha. Ime: ilyen „fonákság“ sül ki abból, a mit Majerszky úr okoskodásának főérve gyanánt utoljára hagyott. Moralist nem füzök hozzá, noha a Majerszky úr példaadása erre csábító. E helyett legyen szabad válaszom befejezéséül még egy rövid megjegyzést tennem:

Ha arról beszélünk, hogy miért nem méltányolják erdészeti tisztviselőink szakképzettségét, és miért nem tud a nagyközönség általában róluk úgy, mint kellene, akkor nem a szavak és kifejezések boncolásában kell az ide irányuló hibákat keresni, hanem ott, a miben azok tényleg rejlenek. Azokat vizsgálva, megtaláljuk közöttük a főiskolát is, oly értelemben t. i., hogy addig, míg az erdészeti felsőbb foku tanítást célzó intézet — akár minek nevezzék is — Selmeczbányán lesz, a régi állapot a kivánt mértékben meg nem változik, mert a tudományos körök előtt — és azok közvetítésével a nagy közönség előtt — az iskolának és annak révén a szaknak tekintélyt szerezni első sorban a tanárok feladata és kötelessége volna, de addig, a míg 2—3 nap feláldozásába és a javadalmazással helyes arányba nem hozható költségbe kerül, hogy egy selmeczi tanár valamely budapesti tudományos összejövetelen részt vehessen és a tudományos körökkel állandó érintkezést tartson fenn, addig a tudományos munkálkodás révén nehezen megszerezhető tekintélyt nem fogja megkapni az intézet, és addig — akár hogy fejtegetjük és magyarázzuk a szavakat — mindaz, a mi ettől függ, marad a régiben.

Ilyen dolgokban szavak felett hiábavalóság vitázni. Ezért részemről a Majerszky úr által inkriminált szavak tárgyalását a fentiekkel befejezettnek tekintem.

Dr. Kövessi Ferencz,
az erdészeti főiskola növénytani tanszékének tanára.

* * *

Az audiatur et altera pars elvénél fogva helyet adtam ezen hozzászólásnak, de ne vegye rossz néven az igen tisztelt tanár ur, ha cikkére általánosan hivatkozva — a nélkül, hogy Majerszky esetleges viszonválaszának eleibe akarnék vágni, — elmondom a magam véleményét.

Válaszának ismételt figyelmes elolvasása után is annak hangjából mint tételt állíthatom fel, *hogy „az intézet tanitási szinvonala a régi szinvonalhoz képest csakugyan emeltetett és ez az emeltebb szinvonalu iskola kapta a főiskola elnevezését“.* Idézem ezen szavakat, melyek cikkében egymásután következnek.

Az igen tisztelt tanár úr tehát fentartja azon állitását, melyet Majerszky kifogásolt, de úgy látjuk, nem tudja kellően megvédeni. A tanárok szaporításából még nem lehet szükségképen a selmeczbányai szakiskola szinvonalának emelésére következtetni, hanem csupán arra, hogy több tanerőre volt szükség akkor, mikor a tananyag elvégzését 4 évre osztották be. Ez érthető. Az pedig

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

egészen természetes, hogy a tanárok számának szaporításával karöltve járt az előadások számának szaporodása, sőt talán nagyobb változatossága is, a mi mindenesetre örvendetes dolog lehet, de nem elég arra, hogy a szakiskola színvonalát *„emelt"*-nek mondhassuk; arra azonban igen, hogy a tananyag beosztását célszerűbbnek mondjuk. Ha a tanárok számától és az egyes tananyagokhoz tartozó előadások számától függne csupán valamely iskola rangja, akkor a budapesti tudomány-egyetemet a tanárok és az egyes tananyagokhoz tartozó előadások nagyobb száma után ítélve, jóval magasabb rangú tanintézetnek kellene tartanunk, mint hazánk másik tud. egyetemét, a kolozsvárit. Ez pedig — mindnyájan tudjuk — nem áll. Ne feledjük azt sem, hogy az abszolutórium megnyeréséhez szükséges félévek számától nem függ a szakiskola rangja. Így pl. a budapesti tud. egyetem orvostudományi fakultásán 10, a többin pedig 8 félév szükséges az abszolutorium megnyeréséhez. És ime, arról vitatkozni, hogy melyik fakultás nagyobbrangú, nem lehet. Mindegyik egyenlő. Vagy vegyük pl. azt, hogy az innsbrucki egyetem hittudományi fakultásán 10, a budapestin pedig 8 félév szükséges a pályavégzettséghez: nem egyrangú-e ez a két főiskola? Avagy ha majd — a mint a magyar püspöki kar tervezi — 10 félév lesz a budapesti egyetem hittudományi fakultásán a tanfolyam, milyen rangra fogják emelni ezt a fakultást? Vagy lehet-e majd emeléről beszélni? Nem. Csak a tananyagok célszerűbb beosztásáról.

Világos tehát, hogy a selmeczi szakiskola három éves tanfolyamának négy évre való emelése lehetett célszerű — a mint az is volt — de szükségképen nem foglalta magában a szakiskola rangjának, színvonalának emelését. Hogy pedig nem foglalta magában, bizonyítja ezt a legfelsőbb irat is, mely semmiféle emelésről nem szól. Különben ez az egész kérdés jogi térre tartozik, itt pedig a legfelsőbb kézirat a döntő, mely mellettünk szól.

Nem osztom az igen tisztelt tanár úr álláspontját abban sem, hogy ő a szakiskola növendékeit az életben — tehát évek multán — akarja összehasonlítani. Ezen összehasonlítás alapján ő az *„akadémiát végzett"* szakembert csak akkor tartja egyenrangunak a főiskolát végzett szakemberrel, ha az az életben magát tovább képezte, különben nem.

Nézetem szerint a fiatal szakembereket úgy kell összehasonlítani, a mint a szakiskolából kikerültek, minősítésük összevetésével. Ezek pedig aligha dicsekedhetnek több tudománynyal, mint a kik az imént az akademiáról kikerültek. Vagy ha több elméleti képzettséget mutathatnának is fel, tisztán a tananyagok célszerűbb beosztásának köszönhetik.

Az, hogy valaki az életben továbbképzi-e magát vagy sem, más lapra tartozik. Erről nem számol az iskola, hanem az illető szakember csak önbecsét emeli vele.

A főiskola elnevezés nem más tehát, mint divatosabb név — mint Majerszky helyesen jegyezte meg — és ezen divat hatása alatt *Lukács* György is egyetemi főiskolákat emleget javaslataiban, a régi akadémiai elnevezés pedig lassankint a multak emléke lesz.

Imecs Béla.

Az alsó erdészeti szakképzés.

Irta: *Ferenczfi József* m. kir. közalap-erdész.

Midőn ezen kérdés feletti vita megindult, az a reménynem volt, hogy mihamarább közös megegyezésre fognak jutni azok, kik ezen kérdés megoldására leghivatottabbak.

És reméltem ezt azért, mert a természetkedvelő emberek a természet kutatása, tanulmányozása közben önkéntelenül és következetesen rájönnek arra, hogy a természet egyik törvénye az őt megelőzőnek természetes folyománya, egyedüli, mely utána következhet, egyikről a másikra ugrás soha nincs. Ismétlem, azt hittem, hogy ezek tanulmányozása közben a kutató módszere a természet egymásból folyó törvényeinek következetességével és célirányosságával önkéntelenül azonosodik úgy, hogy bármely nem szorosan a természethez tartozó kérdésnek megoldása körül is ezen már megrögzött, de egyedüli és helyes módszer szerint kutat, fárad és keresi a megoldását.

Lehet, hogy családom abban, hogy az általam alább vázolt megoldása az alsó erdészeti szakképzésnek azon egyedüli és helyes megoldás, mely az eddiginek természetes folytatása, de midőn szerény javaslatomat bemutatni bátorkodom, késztet engem erre az, hogy a kérdés ily megoldása tudtommal fel sem vettetett.

Pedig ez már sürgőssé vált, oly sürgőssé, hogy alig van ideje már megérnie. Jelenleg kétféle képzettségü, de egyforma minősítésü erdőreink vannak. A szakvizsgás erdőőr gyakorlati ember, tisztán egyszer áll vizsgálói előtt számot adni tudományáról; a szakiskolás erdőőr pedig két évig áll fegyelem és kitünő vezetők keze alatt, napnap mellett tanítják, oktatják és mégis a gyakorlatban az első jobban beválik s a szakiskolai végzettséggel biró erdőőreink ellen általános a panasz erdészeti körökben.

Van köztük kivétel, de mivel jelenleg nem ezekről van szó, figyelmen kivül hagyjuk.

Pedig ha az alsó erdészeti szakképzést magasabb fokuvá akarjuk tenni, mint ahogy azt most már tenni kell, azt csakis a mostani szakiskola fejlesztésével tehetjük. De miután a jelen szakiskolák a gyakorlatban megkivánt eredményt nem képesek felmutatni, itt kell a hibát felfedezni és azon okokat kutatni, melyek miatt az elméletileg helyes szakiskolai rendszer nem tud a gyakorlatban érvényesülni. Szerintem ezen hiba a szakiskolásokban van és már megvan bennük, mielőtt a szakiskolába kerülnek.

Nem célom a szakiskolások ellen elhangzó panaszo-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

kat közelebbről fejtegetni, hisz' az oly sokféle; de megállapítható, hogy valamennyi egyre vezethető vissza és az, hogy a szakiskolás erdőőr nagyobb igényü és ennél fogva helyzetével elégedetlen.

Ez az oka összes hibáinak.

A tisztán szakvizsgás erdőőr ezzel szemben kötelességét ép oly pontosan, ha nem is mindig oly szakértelemben teljesiti és a mellett sorsával meg van elégedve.

Ezen körülmény azt hiszem onnan vezethető le, hogy a tisztán szakvizsgás erdőőr többnyire erdei munkás vagy erdőőr családjából való, fiatal éveit az erdőben apja mellett vagy az erdőtiszt mellett töltötte, azon élvekkel, miket egy erdőri állás nyújtani képes, már akkor, mielőtt a szakvizsgát leteszi, teljesen tisztában van.

Ezzel szemben a szakiskolás erdőőr fiatal éveit különböző elemi és középiskolákban azzal töltötte, hogy folyton kisérletezett, mely helyen sikerülne neki annyi osztály vizsgáját lerakni, hogy *úr* lehessen. Mikor aztán már sehol sem sikerült neki, megy erdőőrnek, mert *vadászni* szeret.

Ezen egyének tehát már akkor elégedetlenek voltak, mikor a szakiskolára beiratkoztak s ily körülmények között nem lehet csodálni, hogy ily egyénekből a legjobb akarat mellett sem lehet megfelelő erdőőrt nevelni.

Határozottan merem állitani, hogy ha a mai rendszerü szakiskolára előzetesen azok az erdőőrök mennének fel, kik később a szakvizsga tevése után lesznek erdőőrök, a szakiskolai erdőőrök legnagyobb része kifogástalan volna.

Mi természetesebb tehát, mint arra a gondolatra jutni, hogy ezen szakvizsgás erdőőröket képezzük ki altiszteknek a jövendő erdészeti altiszti iskolán.

Nézetem szerint ez a következőképen volna megoldható:

A nyers erdőőrzés egyéb szakmunkáktól teljesen elkülöníthető. Ez szükséges is, mert hisz' kevéssé őrzött, de mondhatni egyáltalában nem őrzött erdő az, mely tulajdonkép a mai rendszer mellett csak akkor őriztetik, ha az erdő őre az őrzésre egyéb számtalan teendői mellett ráér. Az erdőőrzés elkülönitésével nyerjük azt, hogy az erdő csakugyan állandóan őriztetik, van egy ember, kinek más teendője nincs, mint azt őrizni. Mert, azt hiszem, az erdőtörvény egyes gyengéi és a közigazgatási erdőkártárgyalás mai rendszere mellett nagyban ez is hibája annak, hogy nálunk a folytonos erdőkároktól szabadulni nem lehet.

Az erdőőrzésre azonban nem tartom alkalmasnak az u. n. erdőpásztorokat, kiknek sem szakismeretük, sem megbizhatóságuk és tekintélyük nincs, hanem igenis ezen célra szükség van oly kaliberü egyénekre, milyenek a mai szakvizsgás erdőőrök. Mert erdő-*őrt* csak ott tartunk, a hol arra szükség van. És ha reá szükség van, megköveteljük tőle, hogy az erdőkár megbecslése körül elegendő szakismerettel rendelkezzék, mely szakismeretet a jelenlegi szakvizsga letétele által elnyertnek tételezhetünk fel.

Ily szakvizsgák letételének előfeltétele volna egyebek közt a magyar nyelv ismerete szóban és irásban, betöltött 20-ik év és két évi szakadatlan gyakorlat kimutatása. Ezen szakvizsgát letett erdőőrök közigazgatásilag is felesküthetők legyenek, hogy az erdőkártárgyalások alkalmával ellenök kifogás emelhető ne legyen.

A magyar nyelvnek tudását szóban és irásban feltételenül megkövetelném, mely ellen semmiféle méltányossági érv fel nem hozható, mert ezen szakvizsgás erdőőrök vagy a m. kir. kincstár nyugdijképes alkalmazottjai és mint ilyenek a hivatalos nyelvet birniok kell, vagy magánbirtokosok erdőőrei, kik a magyar hatóságokkal gyakran érintkeznek s ilyenkor az illető magánerdőbirtokosnak, legyen az magyar honos vagy külföldi, azt hiszem, érdekében áll, ha alkalmazottja magát megtudja értetni.

A 20 éves életkor betöltését elegendőnek tartom, mert tapasztalat bizonyitja, hogy fiatal erőkkel sokkal többet lehet produkálni. De meg kivánatos volna, hogy a szerényebb sorsu emberek is képesek legyenek mennél hamarább biztos kenyérhez jutni. A 24 év fentartása csak azt eredményezné, hogy mint most azt az időt, mit nem a katonaságnál töltenek, elfecséreljék. Két évi gyakorlat szintén elegendő volna, csak e két évre vonatkozó bizonyitványokat kellene szigorubban venni.

Az én javaslatom már most az, hogy ezen szakvizsgát tett erdőőröknek jog adassék az erdészeti altiszti iskolába történő felvételre; *és csak is ezeknek*. Minek nekünk 4 polgárit vagy középiskolát végzett pályavesztett egyének, hogy ép oly elégedetlen és nagyigényü elemet nyerjünk, mint a mostani szakiskolások.

Igy valódi és pályáját szerető, élete célját ismerő erdészeti altiszteket vagyunk képesek nevelni, kikkel nem kell a tanitást oly messze kezdeni, mint a középiskolásokkal.

Mily végtelen előnyt nyújtana az, hogy a szakiskolán egy pár heti bevezetés után mindjárt rá lehet térni a szaktudományokra anélkül, hogy az nagyobb nehézséget okozna.

Előnye ezen javaslatomnak az is, hogy az esetleges túltermelés kérdése teljesen elesik. Ezen módszer önmagát szabályozza, mert csak annyi jelentkezik felvételre, mint a mennyinek helye volt már s így tehát lesz is.

A ki a szakiskolát eredménynyel végezte, altisztnek volna kinevezendő, ellenkező esetben erdőőr marad.

Legfeljebb altiszti túltermelés állana elő, de azon a szakvizsga és szakiskolai vizsgák kellő szigoritásával, de meg esetleges számbeli korlátozással könnyen lehetne segiteni. Hogy pedig az erdőőri szakvizsga országszerte egyöntetűbbé váljon, ki kellene mondani, hogy az ily vizsgákon egy szakiskolai tanár, mint vizsgáló szintén részt vesz.

Hogy ezen altiszti iskola hány éves legyen, azt döntsék el illetékesebb tényezők, de az kimondandó volna, hogy a szakiskolán töltött évek, ha az illető szünideit előző birtokosánál tölti és oda a szakiskola végzése után vissza is tér, a szolgálati időbe beszámittatik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Helyezzük bele ezen kiképezési mód mellett végzett egyéneket a jelenlegi viszonyokba.

A szakvizsgát még nem tett erdőlegény, mint munkafelügyelő, napidíjas, kisegítő találna alkalmazást. Ha 2 évi gyakorlat után az erdőőri szakvizsgát letette, erdőőrnek neveztetnék ki és szakiskola végzése nélkül maradna is az 700, 800, 900 korona fizetéssel. Teendője főkép erdő*őrzés*.

A szakiskolát is végzett főerdőőrök, altisztek, kiknek az erdész cím megadandó volna, mert ha nem adjuk meg, úgy is fölveszik, fizetése 1000, 1100, 1200, 1300 korona és teendője az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó „nagyobb" (meghatározandó!) erdőbirtokon az erdőőrök ellenőrzésén kívül, a felmerülő szakmunkák ellátása.

Hogy példával jobban megvilágosítsam a mondottakat, vegyünk fel egy belterjesen kezelt, mert hisz csak ilyen jöhet figyelembe, erdőgondnokságot, mely négy község határában, egy darabban fekszik; évenként négy helyen van vágása és ugyanannyi helyen áterdőlése, ültetése stb.

I. község* határában fekvő erdő oly nagy, hogy abban két erdőőr volt eddig alkalmazva; mindegyiknek egy-egy vágása, áterdőlése stb. Ehelyett volna most *egy* erdőőr, ki mindkét védjárat őrzésével volna elfoglalva. És egy altiszt, ki a vágásokat, áterdőléseket, ültetéseket, vágás kitűzést stb. az erdőgondnok utasításai szerint végezné és az erdőőrt ellenőrizné.

II. község határában vágás nincs, ellenben az erdőkároknak van kitéve és így az egy erdőőri állás továbbra is fentartandó, altiszt mellé nem jön.

III. község határában volt 3 erdőőr és egy vágás. E helyett lesz egy altiszt és 2 erdőőr.

IV. község határában volt egy erdőőr és egy vágás. Erdőkároknak egyáltalán nincs kitéve. Lesz tehát egy altiszt erdőőr nélkül.

A 17. §. alá tartozó „kisebb" erdőbirtokon a kezelést ily altiszt végezhetné, úgyszintén magánbirtokosok is szívesen használják az ilyen aránylag olcsó és szakképzett „erdészt".

Ennyiben áll az én javaslatom.

Nincs kidolgozva, nem említek törvénymódosítást, azt végezzék el, ezen eszme elfogadása esetén azok, kik arra hivatottak.

Én csak az eszmét vetettem fel, de azt hiszem, ez azon út, melyen haladnunk kell, mely a mostani viszonyoknak egyenes és egyedüli folyománya, az ugrás nélküli átmenet.

* Azért veszem községenkint, mert ahány község, rendesen annyi felé vágnak pl. egyszerre.

Rétek boronálása.

Ha azt akarjuk, hogy a rétek széna- és sarjútermése ne csökkenjen, azokat — különösen az erdei réteket — legalább minden harmadik év őszén, vagy ha akkor elmulasztottnak, a következő tavaszon boronáltassuk meg erősebb láncos vasboronával.

A réteken évenként nagyon sok növény pusztul ki és a kiveszettek helyét gyökhajtásból vagy magból keletkezett más egyedek foglalják el. Évek multán az elhalt növényekből televényréteg keletkezik, a mi a termés mennyiségét és jóságát befolyásolja. Sok réten azonban tapasztaljuk, hogy a gyepföld elgombásodik. Ott a boronát bizonyára nem használták. Az elhalt növényekből inkább tőzeges talaj lett, mert levegő és világosság nem juthatott oda, a jóféle füvek kivesztek, helyüket mindenféle értéktelen dudva, gyom foglalta el. Ezt elkerülendő: boronáltassuk meg a réteket, mert a talajnak világosságra és levegőre ép oly szüksége van, mint bármiféle trágyára.

Jó tanácsadó.

FAKERESKEDELEM.

Erdővásárlás.

Mi a pánik? Hirtelen támadt, kétségbeesett ijedelem, mikor a tőzsdén az értékpapírok árfolyama rohamosan hanyatlik, mikor a rövid zárlat miatt a kinematográf lemeze tüzet fog s a zsufolásig megtelt terem nézőközönsége az egyetlen-egy nyitva tartott kijárat felé tódul, mikor a díszelvonulás megszemlélésére elmésen, de gyengén összetákolt tribün a türelmetlen várakozók lábdobogása alatt összeroppan, mikor lovasrendőrök vágtatnak a gyalogjárón, „mert rondnek muszáj lönni"; mikor a magyar narkózis kábító előjelei mutatkoznak . . . és pánik támad: mikor egy tizmillió koronás erdővásár a fakereskedők sóvárgó, szikrázó szemei előtt gabalyodik össze.

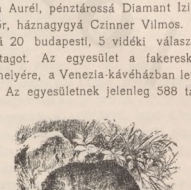
Ködös napjainkban ilyen páni félelmet keltő erdő eladás-vétele bonyolódik le. A napilapok is foglalkoztak a mult hónapban ezzel az erdőeladással, a mely tudomásunk szerint teljesen ma se bonyolódott le. A belügyminiszter a félhivatalos sajtó szerint azt ígérte, hogy az eladás okvetlen nyilvános árverésen fog megtörténni. Az eladó a *szász egyetem*, a vevő fél a Magyar Kiviteli és Behozatali Részvénytársaság. Ez a társaság hatszázezer korona részvénytőkével alakult meg s mindössze egy igazgatósági tagja van, de hátterét báró *Groedelék* alkotják, a kiknek nevében a vállalat szerződött a *szász egyetemmel*, megállapodva abban, hogy a nagyszebeni erdőségek vételárát, tiz millió koronát negyven év alatt kétszázötvenezer koronás részletekben fogja törleszteni. Az erdőségek föl sincsenek kellőképen becsülve. *Szakkörök véleménye szerint a szerződés tárgyát képező hétbiró erdőterület nem tizmilliót, hanem tizenhat*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

millió koronát ér. Groedelék pedig fizetnek évi 250.000 koronát, a mi a tiz millió korona vételárnak mindössze *két és fél százaléka*, tehát tiz millió után negyven esztendőn át csak 2 és $^1/_2$ százalék kamatot fizetnek s tetejébe negyven esztendő után törlesztve van az egész tőke, a mi más szóval azt jelenti, hogy *Groedelék ajándékba kapták a tizenhat milliós erdőt.* Hogy a báró urak az erdővételkor jó üzletet csinálnának, az kitünik abból a tényből is, hogy a szóban levő erdő megvételére mintegy hat esztendő előtt egy konzorcium tizenöt millió koronás ajánlatot tett. Azóta meg a faárak mintegy ötven százalékkal emelkedtek úgy, hogy ha hat esztendő előtt tizenöt millió koronát ért az erdő, az most huszonöt milliót is megér. Nemrég különben egy ismert nevü fakereskedő cég ajánlatot adott be, amelyben egy millió koronával többet ígért az erdőségekért, mint Groedelék. Az ajánlathoz 1.150,000 korona óvadék volt csatolva. Hát ez se sok, mindez csak azt bizonyitja, hogy Groedeléket az üzlethez milliós érdekek fűzik s azért érthető az is, ha minden követ megmozgatnak a szerződés felsőbb jóváhagyására.

Arról még nincs tudomásunk, hogy a földmivelésügyi miniszter hozzájárult-e már e manipulációkhoz s reméljük, hogy gyakorolva felügyeleti jogát, az utolsó pillanatban visszautasitja az adásvételi szerződést s figyelembe veszi a fakereskedők érdekeit és beszünteti a pánikot. *(m.)*

A Fatermelő- és Fakereskedő Hivatalnokok Országos Egyesülete február 14-én tartotta meg a Royal-szállóban levő helyiségében XI. évi közgyülését. Az évi jelentés és zárszámadások tudomásul vétele után a közgyülés az alapszabályok módositását határozta és fogadta el. A módositás szerint a tagdijakat a budapestieknél 24 koronáról 18 koronára, a vidéki tagoknál 12 koronáról 9 koronára csökkentették, a beirási dijat törölték, a választmány és tisztikar számát redukálták stb. Miután a lelépő tisztikarnak köszönetet szavaztak, az új választást ejtették meg. Elnökké választatott Laendler Aladár, alelnökké Jahoda Adolf és Hoffmann József, titkárrá Milch Aurél, pénztárossá Diamant Izidor, ellenőrré Politzer Mór, háznagygyá Czinner Vilmos. Megválasztották továbbá 20 budapesti, 5 vidéki választmányi tagot és 10 póttagot. Az egyesület a fakereskedők rendes gyülekező helyére, a Venezia-kávéházban levő helyiségbe költözik át. Az egyesületnek jelenleg 588 tagja van.

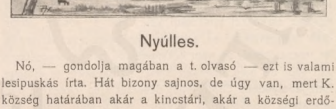

Borsod-Gömör-Hevesmegyék erdészeti egyesületének választmánya március hó 4-ére Tornallyára meghirdetett gyülését az alsó erdészeti szakoktatás reformja tárgyában Budapesten ugyanazon időtájban tartott értekezlet és egyéb fölmerült akadályok miatt március 11-én tartotta meg a következő tárgysorozattal:

1. A mult vál. ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesitése.
2. Jelentés a pénztár állásáról.
3. Az erdő- és földbirtokosokhoz intézett felhivással kapcsolatos ügyek.
4. Tagok beválasztása.
5. Felhivás tárgyalása a vidéki erdészeti egyesületek szervezésére.
6. Az 1906. évi tavaszi közgyülés előkészitése.
7. Inditványok.

Alapitó tagul belépett a rima-murány-salgótarjáni vasmü részvénytársaság 150 kor.-val. *Rendes tagnak* jelentkeztek: Farkas György, Przibislawsky Adolf, Wolfrám Sándor.

Nyülles.

Nó, — gondolja magában a t. olvasó — ezt is valami lesipuskás irta. Hát bizony sajnos, de ugy van, mert K. község határában akár a kincstári, akár a községi erdőből az ember csak ugy juthat nyúlpecsenyéhez, ha kilesi merre tartózkodik egy tapsifüles s azán állhatatosan arra ül ki lesre, mig a nyuszi meggondolatlanul lőtávolban jön ki a tisztásra és a boldogtalan buldog pofácskáját reá tolja a puskacső gombjára.

Hajtóvadászatot rendezni egyszerüen azért bajos, mert a kincstári erdésznek kutyát erdőben tartani tilos, a taxaciónál pedig nem is lehet, nem lévén sokszor magának a taxaciónak sem mit ennie. Hát épen ilyen szük időben esett meg ez a nyülles is.

Csendes erdei tanyánk éléskamrája már vésztjóslóan kongott, a mikor elhatároztam, hogy kiülök lesbe a valamikor tavaszon látott nyúlra. Az igaz, hogy jó egy órát kellett kutyagolni ama bizonyos bokorig, de ha az ember elfogja a vadászszenvedély, mi az egy óra járás?! A napközben felvett 120 vizúrának oda se neki, feledve

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földmüvelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

a tüskön-bokron át való bukdácsolás, a figuránshoz tapadt ornamentikus jelzők minden kellemetlenségével s röpülök, mintha kormányozható léghajóban ülnék, pedig csak a bocskorpénzes lábaim visznek. Helyt is vagyok már. Itt vannak az előírásos művészettel összetakolt dombok, melyek a kincstári határt állandósítják, keskeny pásztát elnyiszálva a községi tisztásból, a mi nagyszerű abból a szempontból, hogy ha a kincstáriból jön ki a nyúl s van esze, átmegy a határvonalon és én nyugodtan lőhetem, nem lesz fegyelmi. Hanem azért mégis aggodalmasan körülnézek, nem lát-e valaki, mert hát nem lehet tudni.

Ülök, üldögélek és lesem a rég látott nyulamat, azonban hiába. Lesen mit csinálhatna az ember egyebet: ábrándozik medvékről, farkasokról, a melyek számára a többi közt a K-i kincstári vadászterületet is rezerválták. Lövőm halomra az erdőszéli virágos réten szöcskét fogdosó farkasokat, természetesen mind remek lövéssel. Patakban folyik már a vér s míg Dianna fölkent hőseként viaskodom az ordasokkal, orvul reám támad egy óriás medve — — elő a vadászkéssel, de mikor épp belédőlöm szívének kellő közepébe, megjelenik a látóhatáron az én nyuszikám csendesen baktatva a községi erdőből. Fogvacogás. Mert kérem kincstári erdészen manapság nyúlnak láttára is ki kell, hogy törjön a vadászláz.

Nagyban tippelek, hogy nyulam közelebb jön, mikor a tisztás kincstári szélén letelepszik egy róka. Szép, hatalmas példány fekete orral, cipővel és hosszú vitorlával, de ő is messze van az én sörétes flintámnak! A koma erősen sandít a gyanútlan nyúl felé, bizonyára várja, mikor fordul olyan helyzetbe, hogy észrevételenül belophassa. A nyúl közeledik felém, eszem meg távolodik tőlem. Most mit tegyek? Ha elég közel jön és én — Herkules a válaszúton — rápuffantok, elmegy a róka, már pedig a legújabb kincstári vadászati rendelet szerint a dúvadat minden eszközzel pusztítani kell. Ha a rókára lövök, csak megijesztem; ez azonban ellenkezik a szabályrendelet intenciójával, ott nem ijesztgetésről, hanem pusztításról van szó, de meg nehezen kivárt nyulacskám is elmegy. Belegabalyodom. Őrjítő tépelődésemet még fokozza a nyúl teremtette bonyolult új helyzet: a kincstári határ felé baktat. Mit csináljak? Lövésre még messze van, ha pedig kiakarok ugrani bokromból, a zörgésre biztos, hogy nem felém fut; ha meg bemegyek a kincstáriba, nem lőhetek, tiltja a szabályrendelet és hátha meglát valaki. A nyúl pedig nem véve tudomást sem szabályrendeletről, sem a rókáról, megy, illetve jön a kincstári felé.

Köztem és a róka közt, a melyik szintén mozdulatlanul figyeli a nyulat, van egy bokor kincstári területen, de hozzám sokkal közelebb. A nyúl éppen ennek tart. A vörös gazember csak néz merőn és úgy látszik azt lesi, hogy a nyúl a bokor mögött eltűnjék. Neki is vadászláza lehet. Én már dühöngök. Ekkor egy pokoli gondolat cikázik át agyamon, hátha mondok: „róka fogta nyúl, nyúl fogta róka, én meg fogta mind a kettő.“ De eszembe jut hüsítőnek nyomban egy másik példaszó: hogy „sokat akar a szarka stb.“ Hanem azért most már a komával együtt szurkolok, hogy a nyúl a bokor felé menjen. És tényleg úgy tesz a bolond. A hogy a bokor mögött eltűnik, a róka a tulsó oldalról gyors, de nesztelen ügetéssel iramodik arra felé. Egy-két másodperc, egy ugrás és a nyúl keserves sirással úti néhányszor pofon támadóját. Ugyanis a mint a róka a bokor mögül előbukkan, a nyúl is észreveszi és menekülni akar, a róka ugrása egy kissé rövid maradt és csak a nyúl hátulját nyomja le. De a következő pillanatban a szegény nyúl már csak hátulsó lábával rúg egyet és lezáródik a tragédia 3-ik felvonása.

Most már, mint „Deus ex machina“ megjelenek én, nem tartom ugyan sietősnek a dolgot, mert hiszen a gyilkos ha odébb akar is állani, a nyúllal nem tud úgy futni, hogy a bukás, illetve a sörét elől megmeneküljön. Kezdek gyönyörködni a helyzetben. Hanem a sunyi fekete lelkiismerete megneszeli a bajt, mert hirtelen felüti fejét és körülnéz. Node erre a végzet is megszólal és a hős áldozatára bukik.

Teljes lelki nyugalommal teszem hátizsákba a nyulat, mert hisz nem én löttem, hanem a róka fogta, a szabályrendeletnek is erélyesen eleget tettem, sőt még 3 korona lődíjat is szereztem, a mi egy m. kir. erdészjelölti napidíj! No meg a nyúlpörkölt is ízlett az éhenkórászoknak.

Taxator.

Vaddisznóhistóriák.

Irta: *Imecs Béla.*

Fáradhatatlan, szenvedélyes vadász Alsófehérben G., ki a minap egy vadkannal ugyancsak megjárta. A Szedinka nevü tölgyesekben évek óta sok a vaddisznó és G. kitünő kopói segélyével alaposan tizedeli a fekete csuhásokat, melyek e télen, valószinüleg mert makkot nem találtak — a szomszédos erdőkben tüttek tanyát s G. hiába bujkálta az erdőt utánok, mindig üres kézzel tért vissza a vadászatról. Végre január elején egy kis porhó hullott s az erdőőr villogó szemekkel jelentette: „egy konda van a Szedinkában.“ Nemsokára G. gyorsított menettel igyekezett az erdő felé erdőőrével és 4 kopójával. Odaérve egy jól ismert váltón helyet választott, míg az erdőőr a kutyákat a friss nyomra vezetve szabadon bocsátotta. Rövid félóra után felhangzik a kopók csaholása s azok néhány perc mulva egy óriási kant üldözve, száguldanak keresztül, közvetlen G. közelében, a ki nem rest két golyólövéssel üdvözölni a hatalmas agyarast. Hogy valamelyik lövés talált, elárulták a remete nyomait pirosra festett vércsöppek, melyek messze szétfröcscsentek a havon. G. és a hozzásietőt erdőőr abban a hitben, hogy a kipróbált kopók lefülelik a megsebzett kant, egy jó óra hosszat kisérték a nyomokat, de mivel a vérzés elállt s a koncert már a harmadik hegyről visszhangzott, egy fövölgyön lefelé szaladtak abban a reményben, hogy

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

eleibe kerülnek a disznónak. Jól is számították, mert a mint a völgybe értek, előttük mintegy 80—100 lépésre rohantak el a kopók, maguk előtt üzve a kant, melyre az erdőőr hirtelen rásütötte karabélyát. A lövésre a disznó jelzett, megtántorodott és irányt változtatva egy sűrű fiatalosba eltünt. Onnan a kutyák kiüzték s elhajtották a szomszéd községi erdőbe, hova G. már nem mehetett utána, hanem estére visszatért azzal a szándékkal, hogy másnap a határvonalon megkeresi a véres nyomokat.

Kora reggel G. kis háti lovára ült s meghagyta erdőőrének, hogy délelőtt 10 órakor az erdőnek egy meghatározott pontján várjon rá s addig nyomozza ki a Ritkás erdőrészt. Majdnem 3 órát ült G. a lovon, míg végre a határvonalhoz ért, mely a bércen huzódik végig. Sűrű fiatalos borítja a hegyet mindkét oldalról s a már felhagyott szekérút oly keskeny, hogy a benyuló ágaktól alig lehet végig lovagolni rajta. G. nem szállt le a lóról, hanem vizsgálta a nyomokat s megállapította, hogy a disznót az erdőőr is megsebezte, de egyuttal arról is meggyőződött, hogy a kan ugyanazon a nyomon visszaváltott megint az ő erdejébe. Egy pillanatra önként megállította a már fáradt kis székely lovát, mintha tervet szőne arra nézve, honnan eresszék el a kopókat a nyomra, mikép álljon fel az erdőőrrel, nehogy a kan megint az idegen területre meneküljön, midőn hirtelen — mint az Isten nyila — megsurran valami előtte s ő lováról a földön találja magát. A dolog úgy történt, hogy a sebzett disznó egy pár lépésnyire ott fülelt a sűrűben, onnan kirohant s a kis háti lónak két első lába alá kerülvén, azt rajtaütő gazdájával együtt feldöntötte — s mint a ki dolgát jól végezte, eltünt a szomszéd erdő sűrűjében. G.-nek és lovának az ijedtségen kivül nem történt baja, csupán fegyverének agya megrepedt egy kissé, de G. e nevezetes esemény emléke gyanánt úgy őrzi azt holta napjáig.

A hatalmas remetét aztán többi napi hajsza után G. mégis kézrekerítette. Kisült, hogy az ő lövései csak horzsolák a kant, és az erdőőr golyója szinte nem ejtett komoly sebet rajta.

* * *

Kerek egy esztendeje, hogy vasárnap reggel a hivatalos jelentések meghallgatása után, kopog valaki irodám ajtaján.

— Szabad!

Felnézek iróasztalom mellől s látom, hogy János, a kanász, ünneplő ruhájába öltözve, katonás tartással áll előttem. Magas nyurga alak, simára borotvált arccal, deresedő bajusszal, apró tatármetszésű szemekkel. Nem tudhatom, mi járatban lehet, mert 20 év óta csak háromszor lépte át a hivatalos küszöböt. Mindig volt valami „sora" az ő jövetelének a mint mondani szokta. Az első *sor* az volt, hogy gyanuba vettük egy szekér som- és barkócafának az eltulajdonításáért, melyet a tiszafüredi pásztorembereknek liferált; a második sora akkor esett, mikor valami cserháti szegény legények elhajtották a fővadászom hat darab disznóját; az utolsó pedig most 4 éve, mikor egy gyönyörü 16-os szarvasagancsot vásárolt tőle Smaln Ábel, a galiciai üzér. Mellékesen megemlítem, hogy mind e gyanusításokból teljes tisztára mosta magát János. Mint olyan éles eszü prókátor ismerte jól törvényeinknek gyengéit. A gyanu megvolt, de „kellő bizonyítékok hiányában stb. stb. fölmentetett" . . .

Mintegy kérdőleg viszonoztam köszönését s mielőtt megszólalt volna, egyet csettintett nyelvével. Ha másoknak valami fontos dolgot akart elmondani, nagyot köpött, csak engem tisztelt meg azzal, hogy csettintett.

— Azér szóltam volna be, ha meg nem sérteném, hogy két vaddisznó jár a disznónkval!

— Hogy értsem ezt János?

— Már két hetyi eszrevette a fiam, hogy a Csertóban déltájt majd minden nap két kisebb vadkan vetődik a nyájhoz.

Kezdett a dolog érdekelni s ezért faggattam:

— De hát mit kereshetnek vaddisznók a szelidek között?

— Hát magukhoz való kocát.

— Ugy-e . . .??

— Magam láttam a tegnapelőtt, hogy a Bora ságor kocáját megbugta a nagyobbik. Estefelé aztán úgy eltünik mind a kettő, mintha elnyelné őket a föld.

— No, ha holnap valamelyiket megmutatja kend nekem a nyájban, 5 forint borravaló lesz a jutalom . . .

De bizony nem járt ki a borravaló se másnap, se harmadnap, mert nem láttam én a 300 házisertés között egyszer se vaddisznót.

Eltelt a nyár, jött az ősz és a Csertó vén fái kezdték hullatni a férges makkokat. Megint ott makkolt a sertésnyájunk . . . Napok óta cserkésztem szarvasokra, mikor egy délben jelenti az erdőőr, hogy János megint látta az egyik vadkant a nyáj között.

— Már akár látta, akár nem látta, de én a szarvasbőgést itt nem hagyom, hanem ha meglátod, meglőheted azt a koncsorgó kant — volt a válaszom.

Az igazat megvalíva, tamáskodtam a jelentés igazságában. Estére én is haza vetődtem s nem kis meglepetésemre jelentik, hogy az erdő szélén az erdőőr csakugyan meglőtte a kant.

— Csak hamarább tette volna már, mondta aztán később a Bora Matyi, kinek két kocája olyan ivadékokat vetett, hogy azokat semmiféle vásáron eladni nem tudta, de feljavítani se soha . . .

* * *

Huszonnégy darab szarvastehenet és négy bikát akartunk e télen elevenen befogni — eladásra. Egyre sürgették a rendelők, hogy biztosan számíthatnak-e a rendelésre? Csak a magasabb hegyeket borította a hó, az aljakban a mint lehullott, könnyet csalt belőle a játszi napsugár s félnap alatt vizzé vált a friss fehér lepel. A

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

vad nem éhezett s így nem is kivánkozott a befogó kitárt kapuján bemenni, hogy megizlelje a jó illatu erdei szénát, vadgesztenyét, répát, tölgymakkot s több izletes csemegefélét. A befogót szemmel kisérő őrt, a ki minden darab fővad befogásáért jutalmat kap, megkérdezve egykedvűen vállvonogatva felelt, hogy megint nem járt szarvas a befogó közelében. Karácsony előtt egy szeles havas zivatar után a befogó melletti vágásban nyomoztam egy konda disznó után. Egykedvűen nézek arra felé. Hát a csapókapu le van bocsátva. Közelebb lépek s nem kis örömömre 3 tehenet és egy borjut látok a befogóban, a mint körmenetben járják a bucsut. Persze felhagytam a csapázással, beküldöttem a szállító ládák után s a 3 tehén másnap reggel már Szilágymegye közelében járt. Néhány napra rá még betévedt egy tehén borjastól, de a tehén — a mint betessékelték a ketrecbe — lábát törte, a bikaborjut meg szabadon bocsátottuk. Azóta a hó már csak foltokban takarja a Bükköt s a fővad befogása jövő évre marad.

Hanem a mit még elmondani akartam, az, hogy február 17-ére egy szép 3 éves vadsertés látogatott a szarvasfogóba, az elhintett makkból kivette a részét s magára húzta a kaput. De szép koca volt s így megkegyelmeztem neki. Fogságából kieresztettem, élvezvén életemben először azt az érzést, hogy visszaadom az életét egy olyan állatnak, melynek kézrekerítéséért máskor napokat fáradtam.

Vadászat.

(Öfehértó, Karád, Perbenyik.)

Irta: *dr. Kossuth János.*

I.

Minden kornak gyönyörűsége volt s az is marad. Semmit sem hiszünk el olyan könnyen Spencer Herbertnek, mint azt, hogy az ősember minden változás dacára folytatódik bennünk. Azért olyan nagy a mi vágyódásunk a szabad természetben élvezhető örömök iránt, mert átöröklöttük a természethez való vonzódást ezektől, a kik kizárólag abban éltek. A lombját hullató erdő, a hervatag avar, a zizegő nádas, zúgó havasok ellentállhatatlanul vonzzák a férfit, hogy fegyverrel a kézben, kemény fáradság árán belémerüljön a lélekvidító, testet edző vadászatba. E vágy csirája már a gyermek lelkében pattan fel. A kis diák maga készítette primitiv nyilával leskelődik a bokrok között, mig édes álmának tárgya a fényes csövü puska, melyikkel a boldog vakáció gondtalan délutánjain a buzaföldet szegélyező ákácfákon csoportosuló verebekben óhajt kárt tenni. A vadászat vágya a lélek egyik legerősebb alapösztönéből fakad, azért olyan általános és leküzdhetetlen.

Minden idők emberét foglalkoztatta. A történelem előtti emberek első mestersége volt s talán nagyobb kortávolság választotta el a vadászt a nomádtól, mint a mennyi mai időszámításunk kezdetétől letelt. Azért vágott olyan mély nyomot minden nép mondájában, sőt minden hitregében. Az ó-testamentom Ézsauja még vérbeli vadász lehetett, mikor már Jákób barmokkal ünyölődött. Hogy jussát egy tál lencseért eladta, az jellemző a vadász könnyüvérüségére s azt is bizonyítja, hogy a vadász akkor is kegyetlenül meg szokott éhezni. Mig Jákób, a barompásztor már ravasz diplomata testvérével, a durva, jószivü vadászszal szemben. Becsapja haldokló öreg apját, mikor azt halálos ágyán özpecsenye helyett kecskehussal traktálja meg, álorcásan betolakodik az elsőszülötti jussokba s mire Ézsau átkozottan kifáradva hazacipeli a gazettát, pankrótá van téve. Pedig sép majorátusról lehetett ám szó s tetejébe az apai áldás is kijárt volna. Eldöntetlen kérdés, vajjon fogadott-e a becsapott Ézsau fiskálist, vagy sem? Aligha, mert előlegre nem igen tellett a krach után. Hanem hogy sommás uton szerzett — már ugy, a hogy — elégtételt, az valószinü. Minekutána jól eldöngette volna Jákóbot, világgá ment. Csinos fiatalember létére valószinüleg jól házasodott s így ezen ős vadászcimboránk sorsa biztosítottnak tekinthető. Mint allegoria, igen érdekes e kis történet. A vadászt mint a jószivü, becsapható bohémet tünteti fel, mig a fejlettebb gazdasági joglalkozást üző testvért már schmuzig fráternek.

A görög-római hitrege két szépséges istennőt szerepeltet a vadászok pátronájaképen. — Amaz Arthemist, emez Dianát. Az örökké mosolygó déli ég poétává tette az alatta élő népeket, képzelmükben tehát lenge tündérek üzik a vadat a babérfa ligetekben. Jellemző vonása mindkét égi vadásznőnek, hogy igazán „casta diváK" voltak, a kikre a pletykás olympusi társaság sem volt képes ráfogni semmit. Ellenben irva vagyon: hogy a bájos Arthemis és a hold szépséges testvérje, Diana számos mythologiai gavallért büntetett halállal azon vakmerőségükért, hogy az általuk rendezett nagy vadászatokon udvarolni próbálkoztak. Offenbachnak való operette téma nem marad utánuk, mig a többi istenasszonyka elég szép aganccskiállítást biztosított Eros és Cupido nagyobb dicsőségükre.

Skandinávia zord ősgermánjainak álmatag gondolatvilágában a vadász és a harcos azonos fogalmak. Hermann szőke és kékszemü németjei egyformán keményen bánnak a medvével a rengetegekben s a római légiókkal a csatamezőn. Nemzetünk ősmondájában is fontos szerepe van Hunor és Mogernek, a két vadász testvérnek, a kiket a szarvasgim Meotis ingoványaiba vezet, ahol kövér a legelő s szép leányok zsákmányolhatók. Nem is mentek haza üres kézzel, de üres szivvel sem. A két szép királykisasszony, a kiket a leánykérés hosszas és unalmas szertartásainak mellőzésével garde des dames-ük nélkül vittek haza, ősmamája lett hunnak, magyarnak.

Ossian is édes dalokban dicsőíti a vadászatot, melyet a vitéz gäel daliák tündérek társaságában üznek Skócia ködös vadonjaiban. Ardenek térein, hol a „sötétben mohos

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

sziklának látszó szarvas ágabogas agancsát légi tünemény" veszi körül. Mintha csak a szép keresztény legendát olvasnók Hubertusról, a kit még a nagypéntek ünnepi komolysága sem tart vissza a vadászattól, de az agancsai között világító keresztet előtörtető szarvas megtéríti, bűnbánóan akasztja szegre ivét s Pipin udvarából — a hol bizony nem a legistenesebb életet élte — vad barbár népek térítésére indul. Lám mi nemes, pietisztikus érzéseket fakaszt a vadászat egy világi szívében

És az indiánus! Ő a menyországot is nagy mezőségnek képzeli, a hol „Sólyomszem", „Kigyóbőr" s a többi rézbőrű notabilitás vadul nyargaló paripákon űzheti a pupos hátu bölényt, a hol a fán terem a skalp, melynek árnyékában soha ki nem alszik a békepipa.

A marcona középkor szabad férfiai ha már nem csatázhattak, a vadászat volt egyedüli foglalkozásuk. Hébekorba és imitt-amott ugyan egy kis rablás is megjárta, mert sok olyan pórtékája volt a vándor kalmárnak, a minek hasznát lehetett venni, alkudozni pedig sohasem volt gavallér tempó.

Szóval a vadászat a legrégibb mesterség, mely az emberrel fejlődött. A vadászat története az emberi művelődés történetének egy tekintélyes része. Fontos azóta is, mióta kedvteléssé változott.

Minő változás az eszközökben! A hajító dárda, a nyíl, melylyel az ősvadász medvét, vadkant ejtett el, mind tökéletlen szerszámok valának a hajszálpontosságu expresszekkel szemben. Avagy ha nézzük ama rettentő fustélyokat, a melyekkel nagy Rákóczink fogolyra, fürjre vadászott a Harangodon s összehasonlítjuk Springer, Kirner, Peterlongo és az angol puskaművesek mai remekeivel, minő különbséget látunk. Nem is olvastam különben sehol sem, hogy ezer nyulat és fácánt ejtettek volna valaha egy napon a Harangod lankáin. De nem is volt tréfa azokkal a szertelen ócska vasakkal akár egyetlen nyulban is kárt cselekedni. Tessék csak elképzelni, hogy az akkori sráf vadászaton (ha olyan lett volna) a jobb sarkon állónak aktióba kellett lépnie, mihelyt a nyulat a bal sarkon álló elhibázta, ha azt akarta, hogy valamelyes köze legyen a futó nyulhoz. Mert akkor a ravaszt megnyomni még nem annyit jelentett, hogy a sörét indul utjára, mint mai nap. Akkor a kova lecsattanása után következett — már a mikor a dolog jól sült el — egy hosszu sustorgás, füstölgés s talán a durranás. A vadász bajusza leperzselődött, a nyul pedig vigan futott tova, néha még az egész puskaportöltés kiszottyant a gyujtólyukon, a sörét pedig a csőben maradt. Nem csoda, hogy olyan szerszámokkal keservesen ment a dolog. Forgách uram kevésre is becsüli kova lőszerszámját, mondván: „az sok puskapattanások után is valami tetem alig marad", már mint a harci sortüz után a csatamezőn.

A vadász előkelő ősökre tekinthet vissza és a sok viszontagság után, melyen sok évezredek folyamán keresztülgázolt, meglehetősen rendezett viszonyok közé jutott. Huzella öltözteti, Peterlongó fegyverezi fel fáin szerszámokkal. Hát még az angol telivér puska, meg a fehér lőpor, a villám a vadász kezében, a melytől futtában éri gutaütés a rohanó nyulat, persze, ha fültövön éri a sörét.

Áldozva a vadász-ősök emlékének, elmondom az idei bodrogközi nagy vadászatok történetét, hivségesen referálva nyulak ő nagy veszedelmükről, egynémely puskának szeszélyes mivoltjukról, melyeknél fogva még csütörtökön sem mondva, ritka egyértelműséggel sztrájkoltanak és a többi és a többi.

II.

Ófehértó. Igy is irhatnánk: óh Fehértó! Mert kellemes emlékek töltik meg a vadász lelkét, a ki egyszer csalitjait, szálerdőit, sötét fenyveseit átbarangolta. A folyton változó benyomások élénksége könnyüvé teszi a hosszas és imitt-amott hegymászással szigorított gyalogolást. Igen is, kérem tisztelettel, hegymászás. Mert egyik-másik bucka visszaélt az ő buckaságával és bizony hegynek dobordott ki. A mont Mailáth például a „Nyir" Csimborasszója, melynek — persze csak télen — havas ormáról szép kilátás nyilik a hullámzó dombvidékre, a távolban sötétlő erdőre és egy közel száz holdas szőlő szabályos táblaira. Az egyenes karósorok messziről glédába állított liliputi katonáknak tetszenek, a melyek parádéra kirukkolva, „hapták"-ban várják a generálist. Még tüzérsége is vagyon a karó-ármádiának, három marcona viharágyu fenyegeti közülök szabályos távközökben az eget. Igy téli időben biztosítja is minden jégveszedelem ellen a karókat, nyáron pedig harcias hangulatot kelt vitézi dörgésével s ha jég nem esik a sötét felhőkből, bizalmat kelt; hahogy pedig jég esnék, legalább protestál, az is valami.

Ófehértón a vadász azon kapja magát rajta, hogy turistáskodik, lévén a változatosság gyönyörködtető. Már pedig itten negyedóránkint változik a tájkép, az erdőszéli csalittól a faluig, vagy ha ugy tetszik, a falun túl is. Még az erdő fái is váltakoznak a pipaszárnak való feketegyürütől, a mely a vágás rekettyebozótjában huzódik meg fészkelő helyéül feketerigónak, sármánnak a sudár tölgyig, melynek testes derekából már bőségesen hasadna a donga. Hamuszinü héju bükk, görcsös szil, ágas-bogas gyertyán, fejszére érett korban borulnak egymásra, melyek alá dús erdei alom terit süppedő szőnyeget. Majd ritkás ligetbe vezet utunk, a hol kibontakozik a „sráf" hullámzó tűzvonala s helyenkint a nyilegyenes dülő utaknál végigtekinthetni a kiigazodó csatasort, mig a „szárnyak" vonalát a ködös párázat fátyolozza be. A ritkás bozót galagonya, mogyoró cserjése kedvenc buvóhelye nyulnak, fácánnak. Persze, hogy amikor a tüzvonal átcsörtet rajta, a nyulak már elhagyták a békességes vackot s kereszt-kast futkároznak a tisztásokon, nem éppen könnyü zsákmányául a vadászoknak, mert csak amolyan „pillanatnyi fölvételre" mutogatják kendermag-szürke bundájukat. A fácán ellenben

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

meg-meglapul, majd sebes apró lépéssel tipiskél a bozót tövében. A nemes madár minden vad között a legközelebb várja be a vadászt, mintha elbízakodottá tette volna az uri kényelem, melynek egész éven át részese. Terített asztal várja mindenfelé az erdei utakon, a hová naprforgó polyvát, csöves kukoricát tálal föl a gondozó vadőr. Mikor aztán a gyalogolásba beleúnt, rithmikus röpüléssel két szárnyra s hajh! a mikor már a magasban veszélyen túl képzeli magát, egy durranás és fényes, zománcos, szép feje aláhanyatlik, piros vére festi meg a havat, ahová hosszu ivben holtan zuhan le. És mennyi őz nyargalászik az erdőkön, a csalitokban. Mintha tudnák a szép karcsu állatok, hogy bajuk nem eshetik, lévén ők biztositva az álomnyavalya ellen, melyben a hosszu rudakról fejjel lefelé lógó nyulaknak egész légiója pusztult már el. Egyik másik közülök fajuk természetével ellenkező virtuskodásra is vetemednek. Igy az első őfehértől vadászaton egyik nyulhordómat ugy fellökte egy rohanó bak, hogy a jókora darab ember alig birt feltápászkodni a földről, a mit ugyancsak megütött.

Cifrább áldást sem hallottam még harmincnégyes baka koromban sem, mint aminőt emberem kecmergése közben a szaguldó állat után kiáltott. S mert a baj ritkán jár egyedül, a rohanó őz magával vitte a kurtaszáru pipát is, melyből a magyar a karambol előtt pöfékelt. Ötén is kerestük, hült helyét se leltük. Hogy pedig az érintkezés nem a legszelidebb lehetett, bizonyitja az, hogy emberem maródit jelentve, hazaballagott.

(Folytatása következik).

A prágai agancskiállitás.

Köztudomásu dolog, hogy Európának legszebb szarvasállománya Magyarországon van. A fejlettebb kulturviszonyok mindenhol szűkebb térre szoritották az erdőt s ezzel karöltve nehezebbé vált a fővad megélhetése s ez volt talán indító oka annak, hogy a középeurópai szarvasok test- és agancssulya annyira elmaradt a régiektől.

Az osztrák tartományok közül *Csehországban* a legrendezettebbek a vadászati viszonyok s bár ennek a kis országnak népessége aránylag sokkal sűrübb mint Magyarországé, ipara hasonlíthatatlanul elébb áll, erdeje is viszonyitva kevesebb, a vadállomány aránylag sokkal nagyobb, szarvasai mégse satnyultak annyira el, mint pld. a Stájer hegyekben.

Mult február 10. és 12. között tartották meg a csehek a rendes évi agancskiállításukat Prágában s habár számra a kiállított trofeák nem érik utol a budapesti agancskiállitások átlagát, minőség tekintetében azonban nagyon közel járnak hozzá. Igaz, hogy 20—22 ágas szarvasagancsokat nem látunk a kiállitáson, de volt egynéhány olyan 14 és 16 ágú kiállitva, melynek kézrekerítése a legmagasabb igényeket is kielégithette volna. Igy pld. az első dijat nyert szarvasagancs egy kapitális 18-as, egy métert jóval meghaladó szárakkal, $8^1/_2$ kiló sulylyal nálunk is az első helyekre helyeztetett volna. A második dijat nyert 16 ágú agancs szép fejlett koronájával szinte rászolgált a kapitális névre. Az emlitett 18-ast *Lobkowitz József* herceg ejtette el, mig a második dijat nyert szarvasagancs *Schwarzenberg* herceget vallhatja gazdájának.

Tizennyolc darab *dámlapátot* is állitottak ki a cseh főúri vadászok, ezek közül a legszebbet lovag *Wessely Ernő* kerítette kézre.

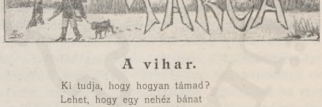
Őzkampó összesen 54 drb volt kiállitva, közöttük néhány darab igen szépen gyöngyözött erős példány. Legnagyobb feltünést keltett *Trautmannsdorf* gyüjteménye, az ő őzkampói vitték el a kiállitás I., II. és IV. diját.

Imecs Béla.

Helyreigazítás.

Lapunk f. évi február 1-én megjelent 21-ik számában közölt *„Február a vadászatban“* cimü közleményünkben a kézirat másolása, illetve annak egy más kézirattal való összetévesztése folytán „egy nagy hiba csuszott be:“ nevezetesen — *„A jó szarvastehenek itt-ott már ellenek“* — mint teljesen nem ide való rész kihagyandó. Lapunk legutóbbi számában a kiigazitást teknikai okokból már nem eszközölhettük.

Szerkesztő.

A vihar.

Ki tudja, hogy hogyan támad?
Lehet, hogy egy nehéz bánat
Felszakadó bús hatása:
A természet sóhajtása.

Rettenetes, hogyha szárnya
Végig söpör száz határba!
Üvölt, tombol, pusztit vakon,
Mint valami bús fájdalom.

Megrázza a bércet, völgyet,
Sziklát dönt le, szaggat tölgyet,
Hervad, pusztul utja mentén
Lomb az erdőn, fü a mesgyén.

De ha könnye már utat lel,
Megszelidül, mint az ember:
Ha valami nagy bánatra
Magát szivből kisirhatja . . .

Balla Miklós.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Pöffeszkedés.

Irta: *Zöldi Márton.*

A cím maliciát sejtet s félnem kell, hogy legjobb barátaim nyugtalankodva fogják olvasni az alábbi történetet, attól tartva, hogy bizonyos eszmei vonatkozásban áll velük.

Mert mi türés-tagadás, a pöffeszkedés kellemetlenül grasszál a mi társas életünkben. A hazug önérzetnek talán sohasem alakult ki annyi visszataszító típusa, mint napjainkban. Pöffeszkedünk felfelé és lefelé. Az, a mit Hamlet a „hivatalnok packázásá"-nak mond, az a kellemetlen gőg, generális vonás lett. Hivatalon belül és hivatalon kivül.

Mikola Imre is veszedelmesen inklinált a pöffeszkedésre. Ez a fiatal ember alig huszonnyolc éves korában főszolgabíró volt. Mikor elfoglalta a hivatalt, nyomban elfelejtette, hogy azt családi összeköttetéseinek köszönheti. A gondviselés kényszerű adójának tekintette, melylyel tehetségének, tudásának és energiájának tartozott.

A mi az energiát illeti, az nem hiányzott lelkéből. Merész, dacos karakter volt, ki harcias időkben, kedvező terepviszonyok mellett talán nagyot is mivelhetett volna.

A szolgabíró hivatalban épp oly tucatszámba ment, mint a többi. Különben nagy ambiciót helyezett arra, hogy a felekkel szemben a kiméletlenségig szigorú legyen.

Mikor egy hétfői napon hivatalában ült, a hajdú Bakos András jelentette be neki.

— Ki az? kérdezte a főszolgabíró.

— A nagy parasztbirtokos a Tiszántúlról.

— Úgy jöjjön be!

A főszolgabíró, ez modorához tartozott, belemélyedt valami aktába s jó ideig fel se nézett. Hadd várjon a fél. Mikor aztán feltekintett kegyeskedett, öreg, kék dolmányos parasztot pillantott meg a sarokban egy széken ülve.

A főszolgabíró ráförmedt:

— Hallja, ki engedte meg magának, hogy leüljön? Talán azt hiszi, hogy korcsmában van?

A barátságtalanul megszólított öreg ember fürgén felugrott a székről s alázatosan mentegetődzött:

— Ne tessék tulságosan haragudni! Hajnal óta talpalok. Alig birom a lábamat.

— Hát honnan jött?

— A vámosi pusztáról.

— Gyalog?

— Igen, gyalogosan.

A főszolgabíró szigoru redőkbe vonta homlokát.

— Hát miért jött gyalog? kérdezte. Van kocsija — lova.

— Van, könyörgöm, de ilyen nagy munkaidőben sajnálja az ember elvenni a munkából.

A főszolgabíró megvető tekintettel mérte végig a gazdag parasztot, kiről többször hallotta, hogy valóságos nábob. Aztán megkérdezte:

— Mi járatban van itt.

Bakos András kimért, lassú tempóban válaszolt:

— Könyörgöm alássan, cifra az én sorom . . . Tetszik tudni, hogy most harmadéve árvízveszedelem fenyegetett bennünket. Szikra hijja volt, hogy háromezer hold földem nem került a víz alá. Csak annak köszönhetem, hogy a mészfalviak derekasan helyt állottak. Három nap, három éjtszaka talicskázták a földet furtum-furt. Igy menekedtünk meg, csak is így . . .

— Jó jó, az már régen volt. Most nincs árvízveszedelem.

— Nincs, hála Istennek, ne is legyen.

— De hát mit akar itt nálam? kérdezte a főszolgabíró türelmetlenkedve.

— Épp azt akarom elmondani, mert hát, voltaképen azért is jöttem volna.

— Csak beszéljen egymásután. Nem érek rá sokat prézsmitálni.

— Tudom, hogy más dolga is van a tekintetes úrnak. Hát igen. Akkoriban megigértem a mészfalvi nótáriusnak, hogy nem kivánom ingyen a becsületes igyekezetet. Aszondtam, hogy meghálálom, mert dukál is . . .

— Jó, jó, azt végezze el a mészfalviakkal. Nekem azokhoz semmi közöm.

— Tudom, nagyon tudom, de mégis.

— Beszéljen hát!

— Igyekezem, könyörgöm alássan . . . Hát ugy történt, hogy én akkor azt igértem a mészfalvi nótáriusnak, hogy ártézi kutat ásatok a falunak.

— Ártézi kutat? — kérdezte a főszolgabíró csodálkozva.

— Azt, könyörgöm alássan, mert nagyon rossz az ivóvizük, csupa sziksó, a jószág is csak kelletlenül iszsza.

— Hát aztán?

— Hát aztán, mivelhogy megigértem, ura akarok lenni a szavamnak. Az a domb, a hol a kutat ásatni akarnánk, a tekintetes ur járásába esik, hát eljöttem bejelenteni, ne tessék tulságosan neheztelni érte.

A főszolgabíró merően nézett egy ideig a gazdag parasztra, aztán megkérdezte:

— Mennyibe kerül kigyelmednek az az ártézi kút?

Bakos András megvakarta a füle tövét.

— Bizony, tekintetes uram, rámegy arra ötvenezer forint, ha több nem.

— Ötvenezer forint?

— Annyi, a főmérnök megcsinálta a számadást.

A főszolgabíró felkelt s egyik kezét az iróasztal szélére támasztva, előkelő, úri pózba vágta magát. Aztán így szólt:

— Kötözni való bolond kigyelmed, Bakos András, annál is több, címeres ökör.

— Igen is, tekintetes uram.

— Kidob ötvenezer forintot, holott magától egy fuvart is sajnál: az ilyen embert a bolondok házába kéne csukni.

— Nem mondom, hogy nem . . .

— Ne is mondja, vén szamár . . . Különben tegyen a mit akar. Miattam akár fel is kötheti magát.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

— Igen, de hát az engedély?

— Menjen a másik szobába, a segédszolgabiróhoz, az majd eligazítja.

Azzal leült az íróasztalához és ismét belemerült az aktába. Még az alázatos köszöntésre sem reagált, csak magába dünnyögte: buta paraszt . . .

Három év után lényeges változás állott be a főszolgabíró magán- és hivatalos körülményeiben, megválasztották országos képviselőnek.

Az új képviselő nem sok vizet zavart, de annál több kártyát kevert Budapesten. Az a festett kéregpapiros teljesen sterilis minden göggel és pöffeszkedéssel szemben. Szidás, káromkodás, fogcsikorgatás nem fog rajta. Annak kedvez, a kinek akar. Helyesbíteni, korrigálni csak bűnös úton lehet.„

Röviden, Mikola Imre képviselő úr veszített. Sokat és következetesen. Az anyagi körülmények súlyos zilálтsági tüneteket kezdtek mutatni. Közel, veszedelmesen közel jutott ahhoz az állapothoz, mikor a végrehajtó a képviselői napidijakra vezeti rá a biztosítási végrehajtást.

Ezt a századik képviselő se szereti. De Mikola Imre éppen nem szerette, mert akkoriban készült nősülni. Fényes, minden anyagi bonyodalmat kiengesztelő házasságról volt szó. S hozzá, mi ritkaság, a kombinációba vett leány is tetszett neki. Majd hogy nem szerelmes belé.

S ekkor fenyegette a katasztrófa. Az ilyen dolgon zsiránsokkal szokás segíteni. Mikola Imre már egy hete futkozott olyan emberek után, a kik írni, tudniillik váltót aláírni képesek. Talált is nehányat, de azokról kisült, hogy nem igazi irástudók. A bankok legalább úgy nyilatkoztak felőlük.

A végső kétségbeesésében eszébe jutott egyik képviselőtársa, ki mindig feltűnően barátságos volt vele s kiről az hallatszott, hogy nagyon jómódú ember. Bakos Ferencnek hitták. Egyebet Mikola Imre nem is tudott felőle.

De azért felkereste s nagy zavarral előállott, hogy véletlen . . . és a többi és a többi.

— Mit kívánsz? — kérdezte Bakos Ferenc.

— Hogy egy nyolcezer forintos váltót zsiráljˑ

— Nagyon szívesen, kedves barátom. Az apám összeszidna, talán ki is tagadna, ha meg merném tagadni.

— Az apád?

— Igen. Bakos András. Nem emlékszel rá?

— Az az . . . hogy . . .

— Egyszer nálad járt valami artézi kut engedélye ügyében.

— Igen, emlékszem.

— Nagyon kidicsért, hogy milyen kedves voltál hozzá. Mondta is, ha találkozom veled, köszönjem meg.

Az öreg mondta. Nos, add ide a váltót.

A pöffeszkedő ember majd a föld alá süllyedt szégyenletében, mialatt a váltó-blankettát előkereste és Bakos Ferenc elé terítette.

* **Ázsiai utazó előadása.** Mi magyarok ősi hazánknak, eleink földjének kikutatásában Széchenyi Béla és Zichy Jenő grófok, valamint Almásy György expedicióival az egész művelt világ elismerését vivtuk ki. A magyar geográfia tekintélyét bizonyítja, hogy alig van nevesebb ázsiai utazó, aki a Magyar Földrajzi Társaságban előadást ne tartana. Néhány hét előtt a tangutok földjének felfedezője, Filchner, azelőtt Hedin Sven jártak nálunk, mult februárban pedig *Metzbacher* müncheni egyetemi tanár, a Khán-tengri havas régiónak felfedezője fog előadást tartani vetített képek bemutatásával. A Khántengri északnyugati részét magyar expedició, dr. Almásy György fedezte fel 1900-ban. Azóta a Khán-tengri titokzatos problémáinak megoldása céljából az olasz Borghese, az orosz-német Friederichsen-Szaposnikov expedició és az amerikai Pumpely indultak neki a 7200 méterig felnyúló hegytömegnek, amely akkora területet foglal el, mint egész Erdély. Metzbacher végre annyira vitte, hogy eljutott a főcsúcs lábához. Ő két teljes évet töltött (1902—1903,) e jégpáncéltal takart óriási hegységben. Öt különböző irányban indult utnak, végre feljutott közel 6000 méter magasságba a megmászhatatlan csúcs alá. Veszélyes és végtelen fáradságos kuntásaival Metzbacher az egész tudós világ háláját és elismerését érdemelte ki. A földrajzi társaság Metzbacher estélyének érdekességét növeli, hogy ez a fáradságot nem ismerő geográfus már jóval a 60 évet túlhaladott ősz férfiu.

* **A borok kezelése.** A szüret elmultával igen aktuális a bor ápolásának és javításának módját elmékezetbe hozni.

Ezen időszak két irányban fontos, mert uj bort állítunk be, azonkivül pedig a régibb évjáratok az ujbor beállításával is szenvedhetnek s azok kellő gondozását nem szabad elhanyagolnunk, mert hajlandók betegségekbe esni, melyeket meg kell gátolnunk és azok érési chémiai processzusát pedig elősegítenünk kell, hogy a bor zamatja finomodjék és javittassék.

Nézzük meg kissé közelebbről teendőinket! Mindenekelőtt tiszta kezelés mellett a pince jóságára kell sulyt fektetnünk, a mely ne legyen hideg, hanem 10—15 fok között váltakozzék, de mellette jól szellőztethető is legyen. Az edények, melyek rendes helyükön vannak, tehát nem hideg helyen és tiszták s megszárogatva tétettek el, olyképen helyezendők el, hogy a lehúzás, feltöltés kényelmes módon lehetővé legyen téve.

Az első fejtés mindig a szüret idejétől függ, azaz tekintetbe kell vennünk, vajjon korai vagy késői volt-e az. A mint a seprő leülepedett, megérkezett az első fejtés ideje, mely rendesen december első felében van. Erős borok hamar, édesek lassan derülnek.

Visszatérve a hordók tisztántartására, a kénezés nem tanácsos s ha már az imitt-amott el nem kerülhető, úgy a hordók gyakrabban hideg vizzel kiöblitendők; de vörös borok hordóit, mert a kénezés által a borok színüket veszthetik, nem tanácsos kénezni. Hátrányos a kénezés általában, mert az utóerjedést meggátolja vagy lassitja. A mint a fejtés megtörtént, arra kell ügyelni, hogy a hordók szinig megtöltessenek és mivel hogy az utóerjedés kizárva nincsen, egy úgynevezett „biztositó akonával“ látandók el. A lefejtésnél maradt boralját egy kisebb, a seprőt pedig egy más kénezett hordóban teszszük el.

A bornak seprőjétől történő felszabaditása azért szükséges, mert midőn munkáját, az erjedést elvégezte és a bor érésére már nem szükségeltetik, a borseprő feloszlik és így rothadásnak indul, a melylyel a bor tisztulását hátráltatja, a bornak a felbomlása rossz ízt ad és a bor megfordulását eredményezi.

A bor a lefejtés után rendesen zavarosabb, mint volt annak előtte, mert a levegővel érintkezve, azon anyagok, a melyek már föloldat-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

tak, szilárdan kiválnak s további lefejtések után (március és július közepe tájén) elmaradnak, vagyis a levegőnek nincs már hatása e szilárd anyagok kiválásának lehetőségére. Természetesen a bor fajtája és minősége szerint a második, harmadik, sőt negyedik évben is le kell fejteni egyszer, de esetleg kétszer is. A lefejtést tiszta, csendes időben kell végezni, mert a hordó ájlán a leülepedett salak magától is — rossz, széles, zivataros időben, vagy az északi szél fellépése idejében — felzavarodik.

A feltöltésre nagy gond fordítandó s minden legkisebb apadás szemmel tartandó és lehetőleg ugyanazon faju, de jó ó-borral üvegkupó segítségével töltendő fel, mely eljárással erősödik s nem romlik az ujbor; az ujbor hol rövidebb, hol hosszabb idő multán bár lassan, de átváltozik, színe és zamatja határozott jelleget öltött. A zamat az aetherikus átváltozások menetétől függ, melyek ismét különböző savanyu és alkoholikus behatásoktól függnek s ezek hatása alatt érnek meg.

A lefejtéssel azonban az alkoholikus erjedés korán sincs befejezve, marad még némi cukor vissza, a mely lassan szeszszé változik át. Szükséges azonban ezen átváltozást elősegíteni, mert ellenkező esetben a bor más alteratiónak lehet alávetve; a lehúzással végbevitt szellőztetésnek így hasznos szerep jut, mert a levegő élenye (oxygénje) megadja az erjedésnek azon energiát, melyre épen szüksége van, mely bár a hordó lyukacsossága révén is megvan, de az érési célra, mivel még az erjesztő gombák a borban megvannak, nem elegendő.

A lassu erjedés a bort a szénsavtól is felszabaditja, miért is a dugót légmentesen beverni nem szabad, mert a hordót könnyen szétvetné, mégis a levegővel érintkezést elzárandó, mely feluletén a borvirág-képződést elősegítené, a dugót könnyedén, de minden vászonvagy gyékénydarab körülcsavarása nélkül, egy kis fadarab vagy szőlőlevél beékelésével kell beverni.

Midőn a bor éles izét elvesztette, melyet neki a szénsav kölcsönöz, a hermetice elzárás ideje fadugóval elérkezett. A fadugót egy tiszta vászondarabbal vagy itatóspapirral körülcsavarjuk, de a vászon vagy papir gyorsan változtatandó, nehogy a bor az erjedés által ecetté váljon. Ezt meggátlandó, egy kitünő antiseptikus szerbe, a kénsavas káliumoldatba mártjuk. A hordó-lyuk körülete rendesen tisztitandó a dugóval egyetemben, úgyszintén a hordó körülete is tisztán tartandó, mert az esetleg kifolyó bor könnyen ecetessé válik s a fát megrontja. Az emlitett kénsavas káliumoldattal történő lemosás itt is helyén van. A feltöltésre, mint már emliténk, nagy befolyása van a levegőnek, a hőmérsékletnek, a levegő hygrometrikus állásának, a hordó minőségének és ürtartalmának, valamint a feltöltendő bor korának is, melyek az utóbbiedést befolyásolják, minél melegebb az idő, annál nagyobb az elgőzölgés és megfordítva; legnagyobb auguszusban, legkisebb januárban. Hideg és nedves pincében ez csekély, legnagyobb ha a nedvesség ugyanaz marad és a hőmérsék emelkedik. A fahordókban ismét nagyobb, mint a cisternákban, a mely utóbbiakban alig észrevehető, úgyszintén a felszivóképesség is. Uj hordók felszivó képessége ismét nagyobb, mint a régieké, nemkülönben az is, vajjon a bor felülete nagyobb vagy kisebb-e? A hordók felszivó képességét és a bor elpárolgásával járó veszteséget apadásnak nevezzük. Ez uj boroknál nagyobb, mint ó-boroknál s igy a feltöltés, a bor etetése is e szerint változik.

Az elpárolgás és a bornak a hordó felszivódása által létrejött ürt a levegő elfoglalja s ezzel az éleny is, mely a borban lappangó erjesztő gombák táplálója, a borvirágot és ecetes erjedést elősegíti. Ha nem töltjük ki ezen ürt, egy fehér fátyolt, a pimpót vesszük észre a bor felületén, a melylyel a gyors ecetsavas erjedés beáll, különösen akkor, ha kevés a szesz tartalma vagy savanykás, vagy földes.

A töltést, mint már emliténk, legjobban tiszta lopóval végezhetjük. Ennek száját lassan a borba bocsátjuk, míg a hordót megtelik. Ezen müveletet eleinte minden 3—4 napban ismételjük, később ritkább lesz. A bor a feltöltéssel természetesen még nem érlelődött meg, még nem tiszta, a mi a fogyasztóra nézve igen fontos. A hordó fenekén ülepedik le a borseprü és a borsalak. Ettől meg kell őt tisztitani, a mi a lefejtés után eszközölhető, úgyszintén a még kötött szénsavjától is, melytől e módon szabadul fel.

A lefejtés vagy a maconalse-rendszer szerint történik a levegő teljes hozzájárulásával, midőn sajtárokkal öntenek át bort a másik hordóba, vagy a bordelaise-rendszer szerint tiszta gummi tömlők és szivattyuk segitségével, mely utóbbi hazánkban igen kedvelt módszer.

Mindenesetre a lefejtés száma legyen arányban mindazon tényezőkkel, melyeket felsoroltunk, de óvakodjunk a mesterséges szüréstektől, mert mindazt elérjük a természetes módon is; másrészt ne essünk a túlsok lefejtés hibájába, mely a bort zamatjától és extractumától megfosztja, a mit magyarul „nyúzás"-nak hivnak.

Jó bor termeléséhez:

1. Jól megérett és 2. egészséges szőlőre; 3. a must okszerü szürésére; 4. tiszta edényekre; 5. a must hibátlan erjesztésére; 6. az első évben 3—4 (vörös bornál esetleg több) fejtésre; 7. a többi években 1—2 fejtésre; 8. a hordók szinig való feltöltésére; 9. teljes érettség után palackokban történő tiszta és helyes kezelésre van szükségünk.

* **Különös állat.** A londoni muzeum egy különös állattal szaporodott nemrég. A természettudósok még nem tudták egy családba sem beosztani és a szarvasmarhák és antilópok közé iktatták be. De voltaképen egyikhez sem tartozik. Közönségesen takin-nak hivják és Tibet a hazája. Ezt a nevet a tibeti benszülöttek adták neki és onnan hozta az expedició ezt az eddig még sohasem látott példányt Európába.

* **Minden vadászatkedvelőt** érdekelni fog a „Vadászati Értesitő" most megjelent száma, melyet Fónagy József, a kitünő vadász és iró látott el előszóval s a mely a legujabb szerkezetü vadász- és sportfegyverekkel, flobertpuskákkal és a legkiválóbb fajtáju revolverekkel foglalkozik; megjelölve azok mérsékelt árait is. — A „Vadászati Értesitő"-ben felsorolt fegyvereket az Aufrecht és Goldschmied fegyveroszztálya (Budapest, VI. Eötvös-u. 32.) csekély havi részletfizetésre szállítja. — A „Vadászati Értesitő"-t pedig kivánatra ingyen és bérmentve küldi.

* **Mesterséges haltenyésztés a mohácsi szigetben.** Mintegy két év óta halljuk emlegetni, hogy Baranyamegyében egyes vállalkozók alkalmas helyet keresnek, a hol mesterséges halgazdaságot a sikér kilátásával lehetne berendezni. A felszinre került tervek közül a megvalósitás stádiumába eddig egy se került. Most arról értesülünk, hogy egy Baranyavármegyében előnyösen ismert földbirtokos készül a mohácsi szigetben nagyobbszabásu halgazdaságot berendezni. A hozzá szükséges tavakat és földterületeket az uradalomtól bérbe veszi s berendezkedik. Terv szerint a szigetben levő „Földvári tó" lenne a tenyésző telep, innét aztán az uj ivadékokat egy nagyobb vizállásba vezetnék át fejlődésre, végül a nagy „Riha tó" lenne a hizlaló telep, ahonnan az eladásra kerülő mennyiséget kifognák. Ez a terv teljesen alkalmas a kivitelre és biztos siker igér; mert a természeti viszonyok fölötte alkalmasak a szigetben a haltenyésztésre.

* **Helyreigazitás.** A „Magyar Erdész" előző számának vezető cikkében ismertettem a legelőgazdaság megalkotása érdekében ajánlott külön javaslatomat, melynek szedésénél a szedő figyelmét kikerülte *a III. és VI. fejezethez fűzött ama megjegyzésem, hogy ezen részek tulajdonképen az előadói javaslatnak kis módositással való másolata.* *Imecs Béla*

* **Lapunk mai számához** van csatolva az V. évfolyam tartalomjegyzéke és Stainer Gyula körmendi magpergető gyárának körlevele.

* **Tüzkár.** Ungváron a m. kir. kincstár tulajdonát képező fürészépület, mely az ungvári butorgyár részvénytársaságnak van bérbeadva, f. hó 8-án éjjel leégett teljesen. A fürészben négy keret, három körfürész és eszterga gép volt elhelyezve, melyeket egy 140 lóerejü turbina hajtott. A tüz keletkezésének oka nincs kiderítve. A kár 70,000 koronára tehető, mely biztositva volt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Miniszterium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

Szaktársak! Ha hirdetéseket küldtök valamely lapba, ne feledkezzetek meg a Magyar Erdészről sem; tudjátok, hogy az semmiféle támogatásban sem részesül s csupán az előfizetési és hirdetési díjakból tartja fenn magát.

Két tisztavérű erdélyi kopókölyköt keresek megvételre. Vajda Barna u. p. *Csernely*, Mogyorósd Borsodmegye.

Megvételre keresek

egy törzskönyvezett, teljesen bevadászott és a magasabb igényeknek is megfelelő

telivér (kan) angol setter vizslát.

Buják, (Nógrádmegye.)

Mányay Imre.

Székely és Illés

... Ungvártt ...

ajánlja modernül berendezett

könyvnyomdáját

mindennemü nyomdai munkák pontos és csinos elkészitésére .. a legolcsóbb árak mellett ..

ooo

Erdészeti nyomtatványraktár.

64—1906. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirott község közhirré teszi, hogy a földmivelésügyi m. kir. Miniszter urnak 1904. évi 19195. számu rendeletével jóváhagyott üzemtervben foglalt engedély alapján a dobróci (Hunyadvármegye, kőrösbányai járás) volt úrbéresek erdejéből előzetesen kijelölt és lebélyegzett 346 drb. 15—60 cm. mellmagassági átmérővel biró tölgy és 2536 drb. 15—80 cm. mellmagassági átmérővel biró bükktörzs **f. é. március hó 27-én délelőtt 11 órakor** Tomesden, a körjegyzőség hivatalos helyiségében nyilvános szóbeli és zárt ajánlati ujbóli árverés utján el fog adatni.

Kikiáltási ár 3100 korona.

Bánatpénz 310 korona.

A részletes árverési feltételek a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál, a brádi m. kir. járási erdőgondnokságnál, valamint alulirott birtokossági elnöknél betekinthetők.

Dobrócz, 1906. évi február hó.

a v. urb. erdőbirtokosság elnöke.

Faárverési hirdetmény.

A murány-zdichavai volt urbéresek erdejének a természetben kijelölt 19.26 k. hold kiterjedésü részletén található

bükk, nyir és nyárfa készlet

Murány-Zdichaván **1906. március 22-én d. e. 9 órakor** nyilvános szó- és irásbeli árverésen el fog adatni.

A becsérték mint kikiáltási ár az ürméterekbe rakott kemény tüzifa (bükk, gyertyán, nyir, szil, mogyoró) ürmétereért 1 kor. 80 fillér, a puha tüzifa (nyár, fűz, éger) ürmétereért 1 korona.

A szerződési időtartam 1908. évi március hó 31-én jár le.

Bánatpénzképen 310 korona készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban leteendő.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek Nagy-Rőczén Beél Gyula hercegi főerdész birtokossági elnöknél és Nyustyán a m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagyrőcze, 1906. évi február hó 14-én.

Beél,
birtokossági elnök.

Nyomatott Székely és Illés könyvnyomdájában Ungvárt,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851
1866

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2018. Támogató: Földművelésügyi Minisztérium szerz.sz.: EVgF/255/2018.